

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK HALK EDEBİYATI BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİNDE 1930 – 2018
YILLARI ARASINDA TÜRK HALK EDEBİYATI
ALANINDA HAZIRLANAN TEZLERİN
AÇIKLAMALI BİBLİYOGRAFYASI

Yağmur DOĞAN GÜNEY
2501180963

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Esra BİLGE SAVCI

İSTANBUL - 2021

ÖZ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİNDE 1930 – 2018

YILLARI ARASINDA TÜRK HALK EDEBİYATI

ALANINDA HAZIRLANAN TEZLERİN

AÇIKLAMALI BİBLİYOGRAFYASI

YAĞMUR DOĞAN GÜNEY

Çalışmada 1930-2018 yılları arasında İstanbul Üniversitesinde Türk Halk Edebiyatı alanında hazırlanmış olan travay tezleri, bitirme tezleri, yüksek lisans tezleri ve doktora tezlerinin açıklamalı bibliyografyası hazırlanmıştır. 1930-2018 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde hazırlanmış olan tezlerin taraması yapılmıştır. Araştırma sonucunda taranan arşivden konu ile ilgili beş yüz altmış üç tez tespit edilmiştir. Travay tezleri, bitirme tezleri, yüksek lisans tezleri ve doktora tezleri; “çalışmanın amacı”, “çalışmanın kapsamı”, “çalışmanın yöntemi”, “içindekiler”, “ön söz \ giriş \ sonuç” ve “değerlendirme” şeklindeki başlıklar altında incelenmiştir. İncelenen tezler hakkındaki tespitler “değerlendirme” başlığı altında sunulmuştur. Çalışma, tez yazarının soyad, ad bilgilerine göre oluşturulmuş alfabetik indeks kısmı eklenerek araştırmacıların çalışmayı etkin kullanabilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. 1930-2018 yılları arasında Türk Halk Edebiyatı ile ilgili olan beş yüz altmış üç tezin dokuzu travay tez, dört yüz yetmiş yedi bitirme tezi, kırk yedisi yüksek lisans tezi, otuzunun doktora tezi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tez, Bibliyografya, Kültür, Türk Halk Edebiyatı, Türk Halkbilimi.

ABSTRACT
EXPLANATORY BIBLIOGRAPHY
OF TURKISH FOLK LITERATURE
THESIS PREPARED BETWEEN THE YEARS 1930 – 2018
AT ISTANBUL UNIVERSITY

YAĞMUR DOĞAN GÜNEY

In the study, an annotated bibliography of travay theses, graduation theses, master's theses and doctoral theses prepared in the field of Turkish Folk Literature at Istanbul University between 1930-2018 was prepared.

The theses prepared between 1930 and 2018 in Istanbul University Institute of Turkic Studies and Turkish Language and Literature Department were studied. As a result of the research, five hundred and sixty-three theses related to the subject were identified from archive. Travay theses, graduation theses, master's theses and doctoral theses; It was examined under the headings of "subject of the study", "purpose of the study", "scope of the study", "method of the study", "contents", "preface, introduction, conclusion" and "evaluation". The findings about the theses examined are presented under the title of "evaluation". It has been tried to ensure that the researchers can use the study effectively by adding the alphabetic index part created according to the surname and first name of the thesis author to the study. Between 1930 and 2018, it was determined that nine of the five hundred and sixty-three theses related to Turkish Folk Literature were nine travay thesis, four hundred seventy-seven graduation thesis, forty-seven master's thesis, thirty doctorate thesis.

Keywords: Theses, Bibliyography, Culture, Turkish Folk Literature, Turkish Folklore.

ÖN SÖZ

Bibliyografya kelimesi, Milattan beş yüzyıl kadar önce Grekçe’de “kitap çoğaltmak, kitap yazmak” anlamlarında kullanılırken 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başlarına doğru gelindiğinde kelimenin kapsadığı anlam genişleyerek “kitap hakkında öz bilgi veren” şeklinde kullanılmaya başlanmıştır (Emeksiz, 1998: 1). Bibliyografik çalışmalar, çalışılan disiplinde faaliyet gösteren araştırmacılar için önemli bir kaynak olarak varlığını devam ettirmektedir. Bibliyografik çalışmalar, araştırmacıların çalıştıkları konu hakkında önceki dönemlerde yapılmış olan çalışmaların detaylarına ulaşmaları ve çalışmalarında kaynak olarak kullanmaları bakımından önemlidir.

İstanbul Üniversitesi bünyesinde Türk Halk Edebiyatı ve Halkbiliminin inceleme alanına giren konular üzerine hazırlanmış tezlerin, özellikle eski dönem çalışmaların künyelerine ve içeriklerine ulaşmada yaşanan zorluklar açıklamalı bibliyografya üzerine çalışmanın alan için faydalı olacağı düşüncesi ile tez konusu olarak tercih edilmiştir. Ayrıca tez başlığında yer alan tarih sınırlamasına dikkat edildiğinde 1930 ve 2018 yılları arasında hazırlanmış olan tezler ile disiplinin köken kurumlarından olan İstanbul Üniversitesinin seksen sekiz yıllık tarihi içerisinde kurumun disiplin hakkında çalışma belleğinin izleğinin de ortaya çıkarılmasına katkı sağlanmak istenmiştir.

Çalışma, 1930-2018 arasında İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün bünyesinde hazırlanmış olan Türk Halk Edebiyatı’nın ve Halkbiliminin inceleme konularına giren kadrolara dair travay tezleri, bitirme tezleri, yüksek lisans tezleri ve doktora tezlerinin açıklamalı bibliyografyası şeklinde oluşturulmuştur.

İstanbul Üniversitesinde disiplin ile ilgili yapılmış tezlerin bibliyografik künyesi verildikten sonra yapılan çalışma hakkında açıklamalara yer verilerek tezin genel sınırları ortaya konulmuştur. İncelenen tezlerde yazarlarının soyadları temel alınarak alfabetik bir sıra dâhilinde inceleme yapılmıştır.

Çalışma, giriş bölümü dışında dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışmamızın konusu, amacı, kapsamı ve kullanılan metoda dair açıklamalara yer verilmiştir. Birinci bölümde travay tezleri, ikinci bölümde bitirme tezleri, üçüncü bölümde yüksek lisans tezleri ve dördüncü bölümde doktora tezleri belirlenmiş olan plân çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmanın sonunda ulaşılan verilere dair sonuç ve değerlendirme yer almaktadır. Ayrıca tezin sonunda kaynakça ve indeks bölümü de bulunmaktadır.

Bu çalışmayı hazırlarken maddi ve manevi yardımlarını benden esirgemeyen, bilgi ve birikimi ile her zaman yanımda olup bana destek veren değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Esra Bilge Savcı'ya, tezime verdiği destek için Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e, kıymetli aileme ve tezin yazım sürecinde her türlü yardım ve ilgisini gösteren eşim Bekir Güney'e çok teşekkür ederim. Ayrıca İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi ve Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü kütüphaneci ve çalışanlarına yardımları için teşekkür ederim.

Yağmur DOĞAN GÜNEY
İstanbul, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	ivv
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1
1. BİRİNCİ BÖLÜM	
1.1. TRAVAY TEZLERİ.....	5
2. İKİNCİ BÖLÜM	
2.1. BİTİRME TEZLERİ	21
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
3.1. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	1139
4. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
4.1. DOKTORA TEZLERİ	1420
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	1637
KAYNAKÇA	1639
YAZAR İNDEKSİ.....	1705

GİRİŞ

Çalışmanın Konusu

Çalışmamız, İstanbul Üniversitesi bünyesinde Türk Halk Edebiyatı ve Halkbiliminin çalışma konuları ile tamamen veya kısmen ilgili olan 1930-2018 yılları arasında yazılmış travay tezleri, bitirme tezleri, yüksek lisans ve doktora tezlerinin açıklamalı bibliyografyasından oluşmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, İstanbul Üniversitesinin Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü bünyesinde Türk Halk Edebiyatı ve Türk Halkbilimi alanında hazırlanmış tezlerin, tasnifini yaparak sayısı ve içerik özelliklerine yönelik açıklamalı bibliyografyasını hazırlamaktır. Hazırlanmış olan tezlerin içerik özelliklerine dair bilgiler verilmiş ve “Değerlendirme” başlığı altında inceleme yapılmıştır. “Değerlendirme” başlığının içeriği, incelenen tezin sınırları çerçevesinde meydana getirilmiştir.

İstanbul Üniversitesi bünyesinde bulunan eski tarihli tezlere araştırmacıların ulaşımında yaşanan zorluklar dikkate alınarak çalışmada incelenen tezlerin incelenme başlıkları oluşturulmuştur. Ayrıca Türk Halk Edebiyatı ve Türk Halkbilimi alanında çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yardımcı olmak ve alana katkı sağlamak gayretiyle kütüphane çalışması neticesinde taranmış olan beş yüz altmış üç tezin, içerik yapıları ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışma, İstanbul Üniversitesi Türk Halk Edebiyatı alanında 1930-2018 yılları arasında hazırlanmış olan tezlerin açıklamalı bibliyografyasından oluşmaktadır.

Çalışma kapsam olarak, söz konusu alan ile ilgili konularda hazırlanmış tezlerle sınırlı tutulmuştur. Kütüphane çalışması neticesinde tezin konusu ile ilgili disiplinin çalışma kadroları gözününde bulundurularak konu sınırlandırılmış ve tespit edilen travay tezleri, bitirme tezleri, yüksek lisans tezleri ve doktora tezleri taranarak

içlerinden beş yüz altmış üç eser tespit edilmiştir. Eserlerin açıklamalı bibliyografyası oluşturulmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmanın yöntemi kütüphane araştırmalarına, katalog ve arşiv taramalarına dayanmaktadır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesinde ve Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünde tarananarak çalışmanın konusu kapsamında dâhil olan tezler, çalışmada belirtilen sınırlar çerçevesinde incelenmiştir. Eserlerin kolay incelenebilmesi için tezler dört ayrı bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde travay tezlerine, ikinci bölümde bitirme tezlerine, üçüncü bölümde yüksek lisans tezlerine, dördüncü bölümde doktora tezlerine yer verilmiştir.

Araştırılan tezler yazarlarının soyadlarına göre alfabetik olarak düzenlenmiş; soyadları bulunmayan tezler ise çalışmanın son kısmında yazarların ismine göre sıralanmıştır. Her bir tez, “Çalışmanın Amacı”, “Çalışmanın Kapsamı”, “Çalışmanın Yöntemi”, “Ön Söz \ Giriş \ Sonuç” ve “Değerlendirme” başlıkları altında incelenmiştir.

Çalışmada incelenen tezlerin orijinal “İçindekiler” bölümündeki dil hususiyetlerine dair herhangi bir değişiklik yapılmadan çalışmamızda bu bölümün aynen aktarımı yapılmıştır.

İstanbul Üniversitesi Türk Halk Edebiyatı Alanında Yazılan Tezlerin Sınırları ve Düzeni

1. Oluşturulan Bibliyografyaların Sınırları

Çalışmamız, 1930 yılından 2018 yılına kadar geçen dönem içerisinde Latin harfleriyle kaleme alınmış, Türk Halk Edebiyatı’nı bütünüyle veya kısmen ilgilendiren tezleri kapsamaktadır. Çalışmamızda; travay tezleri, bitirme tezleri, yüksek lisans ve doktora tezleri yer almaktadır. Tezimizde; halk edebiyatına, halkbilimine dair konulara yer verilmiştir.

Bibliyografyamıza dâhil edilen tezler başlıklarına göre değil içeriklerine göre çalışmamızda yer almıştır. Örneğin; Mehmet Karabaki’nin “Üsküp Ağzı Metin ve Ağız Özellikleri”, Şenay Başoğlu’nun “Türkiye Toponomisinde İstanbul Yöresi

Sokak Adları” gibi başlıklı tezler içeriklerinden dolayı çalışmamız içerisinde yer almaktadır.

2. Açıklamalı Bibliyografyanın Düzeni

Çalışmamızın içerisinde bulunan tezlerin, araştırmacılar tarafından kolay bulunabilmesi için tez türü içerisinde yazar soyadına göre alfabetik bir sıralama takip edilmiştir. Aynı yazara ait tezler yazıldığı tarihe göre kaynakçaya eklenmiştir. Bazı araştırmacıların soyadları çalışmada yer almadığı için bu yazarların isimlerine göre sıralama yapılmıştır.

Tezlerin başlıkları, eserlerin iç kapakları esas alınarak sunulmuştur. Bibliyografik künyeler şu şekilde verilmiştir: Soyad, ad, tarih, başlık, tez türü, üniversite adı ve yer şeklinde aktarılmıştır.

Tezlere dair bibliyografik künye aşağıdaki örnekte verildiği şekildedir:

TÜRKSEVER, Zeynep. (2014). Türk Halk İnançlarında Şehitlik Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme: Edirnekapi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Açıklamalı bibliyografyada yer alan tezler, bibliyografik künyeleri dışında altı bölüm halinde açıklamalar yapılarak incelenmiştir. Bir tezin açıklamalı bibliyografyası sırası ile şu başlıklar altında yapılmıştır: “Çalışmanın Amacı”, “Çalışmanın Kapsamı”, “Çalışmanın Yöntemi”, “İçindekiler”, “Ön Söz \ Giriş \ Sonuç” ve “Değerlendirme”.

Başlangıçta tezlerin bibliyografik künyeleri verilmiştir.

“Çalışmanın Amacı” başlığı altında araştırmacının çalışmasını meydana getirirken hangi amaçla oluşturduğuna dair bilgiler verilmiştir.

“Çalışmanın Kapsamı” başlığı altında araştırmacının çalışmasını hangi sınırlar çerçevesinde meydana getirdiğine yönelik bilgiler verilmiştir.

“Çalışmanın Yöntemi” başlığı altında araştırmacının tezini hangi metotla veya metotlarla hazırlandığına yönelik bilgi verilmiştir.

“İçindekiler” başlığı altında araştırmacının imlasına bağlı kalınarak bu bölüm çalışmamızın içine dâhil edilmiştir. İçindekiler kısmı bulunmayan tezlerde bu bölümün olmadığına dair bilgi verilmiştir.

“Ön Söz, Giriş ve Sonuç” başlığı altında yazarın çalışmasında bu bölümlerden hangilerine yer verilmişse çalışmamızda bu bölümlere dair açıklamalarda bulunulmuştur. Tez çalışmasında bu bölümlerden herhangi birine yer verilmemişse, çalışmamızda söz konusu başlığın yer almadığına yönelik bilgi verilmiş ve değerlendirilmede bulunulmuştur.

“Değerlendirme” başlığı altında incelenen tezin tümü göz önüne alınarak çalışmanın içeriği hakkında genel bilgi verilmiş ve okuyuculara açıklama yapılmıştır. Bu başlık altında verilen açıklamalarda yorumlara yer verilmeyip; tez yazarının verdiği bilgiler aktarılmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TRAVAY TEZLERİ

1938–1941 yılları arasında İstanbul Ünivesitesinde hazırlanmış tezlerden çalışmamız kapsamında değerlendirilebileceğimiz dokuz travay tezi bulunmaktadır. Travay tezleri arasında yüzyıllara göre nazım ve nesir örnekleri (Attar, 1940; Sayım, 1940; Kutlu, 1940; Kayı, 1941), dini tasavvufi halk edebiyatına mensup kişilerden Eşrefoğlu Rumi'nin (Kaplan, 1938) ve Esrar Dede'nin (Baykara, 1940) edebi şahsiyetlerinin ve eserlerinin incelendiği görülmektedir. Bu tezlerin içerisinde âşık edebiyatına mensup Karacaoğlu'nın (Moyunçur, 1941) edebi kişiliğinin değerlendirilmesine yönelik bir çalışma da bulunmaktadır. Yaşadığı dönemin bağımsız şairlerinden olan Mehmet Akif Ersoy'un hayatı ve eserleri üzerine hazırlanan bir travay tezi (Kudayal, 1939) hazırlanmıştır. Ayrıca Bosna Hersek Müslümanlarının Türk Edebiyat Tarihindeki Mevkii üzerine hazırlanmış bir travay tezi de bulunmaktadır (Sertoğlu, 1939).

ATTAR, Mehmet. (1940). On Beşinci Asır Nesir Numuneleri. Tez (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında 15. yüzyılın nesir karakteri hakkında bilgi vermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında 15. yüzyılda ferman, mektup, kanunnâme, tezkire, nasihatnâme gibi türlerde eser veren şair ve yazarlara dair bilgi vermiş ayrıca bu metinlerin bir bölümünü de yer vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Attar, çalışmasında 15. yüzyıla ait metinlerin çeşitlilik arz etmesine dikkat ettiğini vurgulamıştır. Metinlerin yazarları veya tercümanlarının hayatı hakkında bilgi verilmiştir. 15. yüzyıla ait metinler üzerinden inceleme oluşturulmuştur. Araştırmacı, alıntılardığı metinlerin telaffuz özelliklerini korumaya özen göstererek eserleri çevirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde 15. yüzyılın tarihî ve edebî noktada geçirdiği süreci anlatmıştır. Ayrıca, çalışmasının amacına, kapsamına ve kullandığı yönteme dair bilgi vermiştir.

Attar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, 15. yüzyıl ediplerinin eserlerine dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında 15. yüzyılın kültür merkezi konumunda olan illeri Bursa, Edirne, Kastamonu ve Konya olarak belirtmiştir. Ayrıca Osmanlı saraylarının ilim ve kültür merkezi olduğu vurgulamıştır. Osmanlı padişahları arasında II. Murat ve II. Mehmet'in saraylarında birçok âlim ve şairi ağırladığı çalışmada ifade edilmiştir.

Araştırmacı, 15. yüzyılın ilk yarısında Türk edebiyatın da yazılan eserlerin sade ve temiz bir dille yazıldığını ancak ilerleyen yıllarda Türkçenin, Arapça ve Farsçanın etkisi altında kaldığını belirtmiştir. Sarı Kemal, Cafer Çelebi, Sinan Paşa ve Ahi Hasan Çelebi'nin ağır, terkipli bir dil kullandıkları çalışmanın çeşitli yerlerinde vurgulanmıştır. Attar, 15. yüzyılda tarih, tıp, tasavvuf, ahlâk ve daha pek çok ilme dair tercümelerin önemli bir yer tuttuğundan bahsetmiştir. Yazar, çalışmasında Sinan Paşa'nın Tazarrunâme, Tezkiretü'l-Evliyâ, Nasihatnâme, Tâcîzâde Câfer Çelebi'nin İstanbul Fetihnâmesi, Enîsü'l-Ârifin, Yazıcıoğlu Ahmet Bican'dan Envârü'l-Âşikin gibi eserlerin bölümlerine vermiştir.

BAYKARA, Rusuhi. (1940). 18. Asır Şairlerinden Mehmet Esrar Dede Hayatı, Tasavvufi, Edebi Şahsiyeti ve Eserleri. Tez (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Esrar Dede'nin hayatını, edebi kişiliğini ve eserlerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Baykara, çalışmasında 18. yüzyıl şairlerinden Mehmet Esrar Dede'nin hayatı, tasavvufî, edebî şahsiyeti ve eserlerini tanıttığını; Mevlevîliğe ve şairin yaşadığı yüzyıllardaki Mevlevî muhitine dair açıklamalar yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı metoda dair bilgi vermemiştir ancak araştırma ve inceleme metodunu kullandığı gözlenmiştir.

İçindekiler

Bibliyografya

Eserlerin Tasnifleri

Mukaddime

I. Hayatı

A. Doğumu, Tahsili ve İntisaptan Evvelki Hayatı

B. İntisabı, Şeyh Galip'le Münasebeti ve Mizacı

II. Tasavvuf Edebiyatı

III. Edebi Şahsiyeti

A. Şiirleri

1. Şiirleri Hakkında Söylenen Sözler

2. Bu Sözlerin Tenkidi

3. Şiirleri Hakkında Fikirlerim

a. Şiirlerin İç ve Dış Tahsili

b. Mevlana Tesiri

B. Tezkire-i Şuarayı Mevlevî'ye

1. Eserin Vücuda Gelme Tarzı
2. Gayesi
3. Esere Yapılan Tenkitler

C. Diğer Eserleri

1. Mübarakname-i Esrar
2. Fütüvvetname-i Esrar
3. Lügatı Tilyan

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Baykara, giriş bölümünde Mevlevîlik tarikatının başlangıcından 20. yüzyıla kadar geçirdiği tarihi süreci anlatmıştır. Yazar, Mevlevî tarikatına girenlerin uymak ile yükümlü olduğu kaidelere dair bilgi vermiştir. Eserde, Mevlevîlik anlayışının sahip olduğu bakış açılarına dair açıklamalar yapılmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak çalışmada Esrar Dede hakkında açıklamalara yer verildiği söylenebilir.

Değerlendirme

Baykara, 13. yüzyılda Hazreti Mevlânâ'nın doğuşu ve tasavvufî fikirleri ile meydana gelen Mevlevîliğin, Rûmî zamanında bir tarikat değil meslek halinde olduğunu vurgulamıştır. Mevlevîliğin Rûmî'nin ikinci halifesi ve oğlu Sultan Veled zamanında bir tarikat haline geldiği ve kaidelerinin ortaya koyulduğu belirtilmiştir. Mevlevîliğin; İran, Suriye, Mısır, Trablusgarp ve Macaristan'a kadar yayıldığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Mevlevîliğin büyük kitabı olan Mesnevî'yi anlamak için ilim ve edebiyata haiz olmak gerektiğini; tarikatın ibadeti kabul edilen sema ve ayini bilmek için ise mûsikiden anlamak gerektiğini belirtmiştir.

Yazar, Kalenderîliğin Mevlevîlik üzerinde etkili olan tarikatlardan biri olduğunu vurgulamıştır.

Baykara, Galata Mevlevîhanesinde Şeyh Galip'in riyâseti altında birçok Mevlevînin yetiştiğini ifade etmiştir. Esrar Dede'nin Galata Mevlevîhanesinden Şeyh Galip'in dervişi olduğu çalışmada söylenmiştir

KAPLAN, Mehmet. (1938). Eşrefoğlu Rumi. Tez (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Eşrefoğlu Rûmî'nin hayatı, edebî kişiliği ve eserlerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kaplan, Eşrefoğlu Rûmî'nin şahsî ve edebî hayatını, gösterdiği kerâmetleri ortaya koyan bir çalışma hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin hayatını, kerâmetlerini, eserlerini sınıflandırarak tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Mukaddime.....1

Eşref Oğlu'nun Hayatı ve Hayatına Aid Menkıbeler.....3

Eşref Oğlu'nun, Menkıbe ve Kerametleri.....8

Eşref Oğlu'nun Eserleri: Müzekkiyünnufüs Divanı ve Diğer Eserleri.....11

Müzekkiyünnufüs'un Lisani Tedkiki.....16

Eşref Oğlu Rumi'nin Tarikat Silsilenamesi.....23

Müzekkiyünnufüs'tan Bir Parça.....24

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz diye kabul edebileceğimiz bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin hayatı hakkında, Rûmî üzerinde yazılmış eserlere dair bilgi vermiştir (Kaplan, 1938: 11-16).

Çalışmada, giriş ve sonuç şeklinde müstakil bir bölüme yer verilmemiştir. Sonuç olarak Kaplan, Eşrefoğlu Rûmî'nin tasavvuf içerisinde Eşrefîyye kolu ile bağını ve eserlerinin beslendiği muhitler hakkında bilgiler vermiştir.

Değerlendirme

Kaplan, Eşrefoğlu Rûmî'nin İznik'te doğduğu, soyunun Hz. Ali ve Hz. Hüseyin'e dayandığını vurgulamıştır. Araştırmacı, Rûmî'nin 15. yüzyılda Kadiriyye tarikatının Eşrefîyye kolunu kurarak birçok müridi bir araya getirdiğini belirtmiştir.

Yazar, Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinde halka tasavvufu telkin etmek için yazdığını, sülûke, nefisle mücadeleyle, halvete ait temsillerin ve tasvirlerin olduğunu ifade etmiştir. Eserin içinde ilâhi, münacaat, pend ve rubâîlerin yer aldığı söylenmiştir. Kaplan, Eşrefoğlu'nun, metin içinde Mevlânâ'dan ve çeşitli Türk şairlerden mısralar aldığını belirtmiştir.

KAYI, Hilal. (1941). Tanzimat Nesrine Umumi Bir Bakış “Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Abdülhak Hamit, Recaizade M. Ekrem'de”. Tezi (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Tanzimat Dönemi şair ve yazarlarının nesir şeklinde kaleme aldıkları eserlerden yola çıkarak dönemin nesir anlayışını ortaya koymaya çalışmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Kayı, çalışmasında Tanzimat Dönemi yazarlarından Şinâsi, Ziyâ Paşa, Namık Kemal, Abdülhak Hâmid Tarhan ve Recâizâde M. Ekrem'in süslü nesir tarzında kaleme aldığı metinleri çalışmasında göstermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında süslü nesre dair bilgi vermek istemiştir. Tanzimat Dönemi şair ve yazarlarının kaleme aldığı metinlerden örnek gösterilerek süslü nesir anlatılmıştır.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kayı, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde Tanzimat Dönemi nesir örneklerine dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasını Tanzimat Dönemi şair ve yazarlarından Şinâsi, Ziyâ Paşa, Namık Kemal, Abdülhak Hâmid Tarhan, Recâizâde M. Ekrem'in eserlerinde bulunan süslü metinlerden örnekler vererek çalışmasını oluşturmuştur.

KUDAYAL, Bedrünnisa. (1939). Mehmet Akif Hayatı ve Eserleri. Tez (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, şimdiye kadar Mehmet Akif Ersoy'un taraflı bir şekilde incelemelerde yer aldığını, kendi çalışmasının amacının tarafsız bir şekilde şairi incelemek olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Mehmet Akif Ersoy'un hayatını, edebî kimliğini ve kaleme aldığı eserleri üzerine incelemeler yaparak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kudayal, Akif ile ilgili kaleme alınmış metinleri okuyup, incelediğini; Akif'i tanıyanlardan şairi dinlediğini ve çalışmasını bu şekilde hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Terceme-i hâl
2. Edebiyatımızdaki yeri
3. Eserleri
4. Akif ve Ecnebi Lisanlar
5. Şahsiyeti
6. Edebi Şahsiyeti
7. Telakkileri
 - A. Din
 - B. Ahlâk
 - C. İslam Camiasındaki Tedenni Sebepleri:
 - a) İslamiyet'in Yanlış Tefsiri
 1. Dinin Terakkiye Engel Gösterilmesi
 2. Şeriatın Her Hamleye Mani Farzedilmesi
 - b) Tevekkül
 - c) Yeis
 - D. İtila Çareleri:
 - a) İttihat
 - b) Yeisin Bertarafı
 - c) Gayret
 - d) Garptan Edilecek İstifade
 - e) Tahsil Tarzının Değişmesi
 - E. Edebiyat Telakkisi ve Türkçülük
 - F. Netice
 - G. Eserlerin Fihristi

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Kudayal, Akif ile ilgili açıklamalara yer vermiştir.

Değerlendirme

Kudayal, M. Akif'in doğumundan itibaren hayatını anlatmaya başlamıştır. Yazarın, Anadolu'nun pek çok yerine gittiği, halkı irşada davet ettiği ve sonraki dönemlerde Burdur mebusu olarak TBMM'ye girdiği çalışmada ifade edilmiştir. M. Akif'in Resimli Gazete, Sıratı müstakim ve Sebilürreşad gibi mecmualarda yazılar kaleme aldığı belirtilmiştir.

Araştırmacı, M. Akif'in Milli Edebiyat Dönemi'nde bağımsız bir sanatçı olarak Pan-İslâmizm'in yayılmasını sağladığını söylemiştir. Şairin aruz ölçüsüyle eserlerini kaleme aldığı vurgulanmıştır. M. Akif'in halkın hayatını en realist cepheleriyle gördüğü eserlerini bu yön ile kaleme aldığı ifade edilmiştir. Şairin şiirlerinde lirizmin en yüksek seviyeye ulaştığı görülmüştür. Yazarın, Batı etkisinde kalarak eserler ortaya koyduğu ifade edilmiştir. M. Akif'in yazılarında, tercümelerinde; toplumsal, edebî ve kıssadan hisse çıkarmaya yarayan mizahi metinler ve hatıralar yazdığı belirtilmiştir. Şairin; Arapça, Farsça, Fransızca gibi dilleri çok iyi bildiği, bu dillere ait eserleri tercüme ettiği, bu dillerde dersler verdiği söylenmiştir. Yazarın, ilim ve fen alanında bilgisinin olduğu da vurgulanmıştır.

Kudayal, M. Akif'in; **Asım, Gölgeleler, Hakkın Sesleri, Fatih Kürsüsünde** ve **Safahat** gibi eserler kaleme aldığını çalışmasında belirtmiştir.

KUTLU, Şemsettin. (1940). On Altıncı Asır Nesir Numuneleri. Tez (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında amacının 16. yüzyılda yazılmış olan nesir örneklerini bir araya getirmek olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kutlu, 16. yüzyılda yaşamış ve bu yüzyılda eser veren yazarları ve bu yazarların kaleme aldığı mensur eserleri çalışması içerisinde göstererek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında 16. yüzyılda kaleme alınan mensur eserleri ve bu metinleri kaleme alan yazarlar hakkında bilgi vererek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir. Kutlu, çalışmasında yer verdiği mensur eserleri kendi içinde tasniflendirerek sunmuştur.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde süslü nesrin Türk edebiyatındaki seyrine dair bilgi vermiştir. Anadolu'da Türklerin hâkimiyetinin artışı ile birlikte Türk dilinin de geniş bir sahaya yayıldığı çalışmada ifade edilmiştir. 13. yüzyıl Türkçesine Türk – Moğol istilasından sonra Orta Asya'dan gelen unsurların girmeye başladığını ve Anadolu Selçuklu Devleti zamanında hâkim dilin Farsça olduğunu vurgulamıştır. 14. yüzyıldan itibaren Türkçenin yüksek tabaka arasında rağbet görmeye başladığı ve bu anlayışın 15. yüzyılda da devam ettiği çalışmada söylenmiştir. Fakat 15. yüzyılda kaleme alınan eserlerde Arapça ve Farsça kelimelerin kullanımının arttığı ifade edilmiştir. 16. yüzyılda Türkçenin Arap ve Fars edebiyatı ile yarışabilecek bir noktaya geldiği çalışmada belirtilmiştir. Bu yüzyılın klasik Türk edebiyatının inkişaf ve olgunluk devri olduğu vurgulanmıştır.

Kutlu, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak tezde 16. yüzyıl nesir örneklerine dair bilgi verilmiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasının içerisinde 16. yüzyılda kaleme alınan toplam on yedi esere yer vermiştir. Bu metinleri kaleme alan bazı yazarların isimleri şöyledir:

Feridun Bey, Alî, Hoca Sadettin Efendi, İbn Kemal, Mahmut Abdülbaki, Lütî Paşa, Fuzulî, Karamanî Mehmed Paşa, Seydi Ali Reis.

MOYUNÇUR, Behice. (1941). Karacaoğlan. Tez (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, şimdiye kadar Karacaoğlan hakkında pek çok incelemenin yapıldığını ancak manzumelerinin içeriğine yönelik bir araştırma yapılmamasından dolayı bu husus üzerine tezini meydana getirdiğini söylemiştir. Çalışmada, Karacaoğlan'ın neşrolunan şiirlerinin muhtevalarını göstermek amacıyla tezin hazırladığı ifade edilmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Moyunçur, Karacaoğlan'ın eseri olduğu söylenen manzumelerin özelliklerini inceleyerek eserlerin halk âşığına ait olup olmadıklarının tespitine yönelik bir çalışma yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yöntemle dair bilgi vermemiştir ancak inceleme ve mukayese usulüne dayalı bir yolun takip edildiği görülmüştür.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, “Mukaddime” başlığı altında Karacaoğlan'a ait olduğu düşünülen şiirlerin şaire ait olmadığı hususu üzerinde durmuş, açıklamalar yapmıştır. Yazar, halk şairlerini üç gruba ayırıp bu âşıkların şairlikleri üzerine bilgi vermiştir.

Moyunçur, halk âşıklarını; sivil halk şairi, dindar halk şairi ve halk şairi olarak üçe ayırmıştır. Araştırmacı, sivil halk şairinin şiirlerinde kahramanlıktan ziyade aşk ve tabiat temalı manzumeler söylediklerini ve söyleyişlerinin ince ve nükteli olduğunu belirtmiştir; dindar halk şairinin din temalı eserler terennüm ettikleri söylenmiştir; halk şairlerinin ise; yeniçeri ocaklarında ve serhadlerde yaşadığı kahramanlık temalı şiirler söyledikleri belirtilmiştir.

Moyunçur, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Ancak Karacaoğlu'na ithaf edilen bazı manzumelerin başka şairlere ait olduğu çalışmada tespit edilmiş ve belirtilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Karacaoğlu'na atfedilen bütün şiirlerin şaire ait olmadığını vurgulamıştır. Pek çok araştırmacının incelemeleri sonucunda birçok şiirin başka şairlere ait olduğu tespit edilmiştir. Karacaoğlu'na ait olduğu kabul edilen manzumelerin de şairin ağzından çıktığı şekilde muhafaza edilmediği pek çok değişikliğe uğradığı, bu değişikliklerin sonucunda âşığın şiirlerine halkın ruhunun yansıdığı söylenmiştir.

Yazar, Karacaoğlu'nın şiirlerinde aşk temasının büyük bir yer teşkil ettiğini belirtmiştir. Âşığın bütün hassasiyetinin ve düşüncesinin aşk mevzusu etrafında toplandığı vurgulanmıştır. Araştırmacının tabiri ile “sivil şairin” aşk telakkisinin trajik ve vücut güzelliğine dayanan bir duygu olduğu gözlenmiştir. Moyunçur, Karacaoğlu'nın gezici bir âşık olduğunu her yerde sevecek bir güzel bulduğunu söylemiştir.

Âşığın, sevgilini manzumelerde; hüma, kuğu, gül, bal, şerbet, hûri, ay ve kınalı keklik gibi ifadelerde belirttiğini yazar çalışmasında söylemiştir. Yazar, halk âşığının sevdiği güzelleri Anadolu kızlarından seçtiğini onları tavırları, huyları, kıyafetleriyle birlikte canlı bir şekilde tasvir ettiğini belirtmiştir.

SAYIM, Semiha. (1940). On Altıncı Asır Türk Edebiyatı Nazım Numuneleri. Tez (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, 16. yüzyılda yaşamış şairlerin nazım şeklinde kaleme aldıkları eserleri bir araya getirip okuyuculara sunmak amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, 16. yüzyıl Türk edebiyatında nazım şeklinde kaleme alınan eserleri bir araya getirerek çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Sayım, çalışma konusu için kütüphane araştırmaları yaptığını ifade etmiştir. Araştırmacı, tezinde yer verdiği her bir metnin sayfa ve kütüphane bilgisini verdiğini açıklamıştır. Yazar, eserlerin, asıl imlasına sadık kalarak alıntılandığını çalışmasında vurgulamıştır.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Sayım, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. 16. yüzyılda ortaya konan edebi ürünlerin içerik olarak zengin eserler olduğu görülmüştür.

Değerlendirme

Yazar, klasik Türk edebiyatının 13. yüzyılda İran edebiyatı tesiri ile başladığını, 16. yüzyılda ise Türk edebiyatında tür ve şekil bakımından zengin eserler verildiğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında Bakî, Cenânî, Emrî, Fevrî, Fiğânî, Fuzulî, Gazâlî, Hadidî, Hakanî, Haşimî, Hayalî, Hayretî, İshak Çelebi, Kara Fazlı, Ruhî, Rumuzî,

Ulvî, Yahya, Zatî ve Muammayî'nin hayatlarına dair bilgi verdikten sonra şairlerin manzumelerine yer vermiştir.

SERTOĞLU, Midhat. (1939). Bosna Hersek Müslümanlarının Türk Edebiyat Tarihindeki Mevkii. Tez (Travay), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Bosna Hersek'te yaşayan Müslümanların Türk edebiyatı içerisindeki önemlerine dair bilgi vermek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Bosna Hersek Müslümanlarının Türk edebiyatı içerisindeki mevkilerini ve ortaya koydukları metinleri çalışmasında değerlendirmeye çalışmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Saffet Başagiç'in **Müslüman Edebiyatında Bosna ve Hersekliler** ve Mehmet Hangiç'in **Bosna Herseklilerin Edebi Faaliyeti** adlı eserinden yol çıkarak tezini hazırladığını ifade etmiştir. Yazar, çalışmasında bu kitapların özetini verirken eserlerin esasını korumaya özen gösterdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Sertoğlu, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Bosna Hersek Müslümanlarının Türk tarihi ve Türk edebiyatı içerisindeki yeri ve önemini genel özellikleriyle anlatmıştır. Yazar, çalışmasının, kapsamı ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Bosna Hersek'te yaşayan Müslümanların edebi olarak farklı bakış açıları ve tavırlarla eserler ortaya koydukları görülmüştür.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Bosna Hersek Müslümanlarını dini edebiyat cephesi, tarih cephesi, Türkçe şiir yazarlar cephesi ve Arapça – Farsça şiir yazarlar cephesi şeklinde dört ayrı bölümde incelediğini söylemiştir.

Sertoğlu, Bosna Hersek Müslümanlarının arasında ordu ve saray hizmetinde bulunan birçok kumandan, devlet adamı, âlim, tarihçi ve mutasavvıfın yetiştiğini vurgulamıştır.

Yazar, tezini hazırlarken Muradname, Dîvân-ı Sabit, Nizâm'ül Âlem, Gazavatı Hakimoğlu, Tezkire-i Riyâzî gibi yazma eserlerin yanında Harabat, Tarih-i Âli, Şerhi Gülistan, Bosna Salnameleri, Hadîkat'ül Vüzerâ gibi basma eserleri incelediğini ifade etmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

BİTİRME TEZLERİ

1934- 2000 yılları arasında hazırlanan dört yüz yetmiş yedi bitirme tezinin büyük bir bölümü ağız incelemeleri üzerinedir. Ağız incelemeleri üzerine hazırlanmış olan tezler, ilgili ağız özelliklerinin inceleneceği malzemenin tespiti için yöre halkından elde edilen metinler üzerinden bölgenin ağız hususiyetleri bozulmadan okuyuculara aktarılmıştır. Ayrıca bölgenin ağız özelliklerinin fonetik ve morfolojik bir şekilde incelendiği görülmüştür. Çalışmamıza ağız özellikleri ile ilgili olan tezlerin alınmasının sebebi, halk edebiyatı verimlerinden anlatı türlerinin ve halkbilimi malzemelerinin bu derleme metinlerinde yer almasından kaynaklanmaktadır.

Yazılan bitirme tezlerinin konu olarak özellikle Ziya Gökalp üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Ziya Gökalp'ın şairliğinin, edebi kişiliğinin ve makalelerinin incelendiği on iki bitirme tezi tespit edilmiştir (Abdülkadiroğlu, 1972; Bek, 1972; Cırık, 1976; Ersoylu, 1971; Günay, 1969; Hamzaoglu, 1961; Hamzaoglu, 1972; Sağnak, 1958; Taçyıldız, 1973; Tekin, 1966; Yellice, 1972; Yıldırım, 1972).

İncelenen bitirme tezlerinin yoğunlaştığı ikinci konu, tarihçi ve Türkolog olan Mehmet Fuat Köprülü üzerinedir. M. F. Köprülü'nün kaleme aldığı makalelerin değerlendirilmesi üzerine yapılmış olan on üç çalışma bulunmaktadır (Ahmet, 1934; Acan, 1979; Açıkgöz, 1977; Coşkun, 1977; Çapan, 1979; Ekinci, 1978; Ergun, 1979; İzler, 1966; Mahirşen, 1981; Mataracı, 1977; Terzioğlu, 1981; Yüce, 1979; Yediyıldız, 1980).

Bitirme tezlerinde, çeşitli tarikatlar ve bu tarikatların kurucusu rolünde olan müşidlerinin hayatları, edebi yönleri ve eserleri incelenmiştir. Yunus Emre'nin Divan adlı eserinin çeşitli nüshalarının transkripsiyonları, metin incelemeleri ve Yunus Emre'ye dair bilgilerin aktarıldığı on dört tez bulunmaktadır (Akkaya, 1969; Aliş, 1979; Arslan, 1972; Can, 1979; Demir, 1979; Derin, 1980; Güralp, 1971; Özkan, 1971; Özuslu, 1971; Sarı, 1973; Şeker, 1973; Turak, 1947; Üzkeser, 1972; Zaim, 1973).

Tezlerin arasında Türkiye’de yer isimlerinin toponomisi üzerine araştırmalar da yer almaktadır. Âşık edebiyatının önemli temsilcilerinin manzumeleri ile birlikte bu âşıkların edebi kişiliği ve dünyaya karşı olan bakış açıları verilmiştir. Anonim halk edebiyatı türleri olan mani, tapmaca (bilmece), tekerleme, atasözü ve türkü gibi türler üzerine incelemeler yapılmıştır. Türk dünyası ve araştırmacıları için önemli bir eser olan Kitab-ı Dede Korkut üzerine sekiz bitirme tezi hazırlanmıştır (Akün, 1947; Defne, 1942; Etem, 1932; Güngör, 1966; Kâhyaoğlu, 1967; Nurettin, 1936; Rahmi, 1935; Yollu, 1969).

ABDÜLKADİROğLU, Nuran. (1972). Ziya Gökalp’ta İşlamiyet Telakkisi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Ziya Gökalp’ın kendisine has “İşlamiyet” telakkisini göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Abdülkadiroğlu, çalışmasında Ziya Gökalp’ın 1916 ile 1923 yılları arasında çeşitli gazete ve dergilerde “İşlamiyet”le ilgili on sekiz şiir ve kırk iki makalesini tespit ederek genel açıklamalarda bulunduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yöntemle dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Ön Söz....1

Ziya Gökalp’ın İşlamiyet Hakkındaki Görüşlerinde Kronolojik Değişmeler..... II - III

Ziya Gökalp’ta İlk Dini Temayül, Aldığı İşlami Kültür ve Geçirdiğı Dini Krizler.....IV- VII

Ziya Gökalp Devrinde Muhtelif Fikir Cereyanlar Arasında İşlami Meseleler.....VIII - X I

Sırat-ı Müstakim ve İslam Mecmuası.....	X I V - XV
Ziya Gökalp'ın Cemiyet Hayatında Dine Verdiği Yer.....	XV I
Ziya Gökalp'ın Yazılarının Umumunda İslami Meselelerin Nisbeti.....	XV II
Ziya Gökalp'ta İslamiyet Müdafaası....	XVIII - X I X
Din ve Devlet.....	XX - XX I
Din ve Milliyet.....	XXII
Din ve Medeniyet.....	XXIII - XXIV
İslamiyet ve Dış Siyaset.....	XXV
İslamiyet'le Hristiyanlığın Mukayesesi.....	XXVI - XXVII
Din ve Terbiye.....	XXVIII
Din ve Ahlâk.....	XX I X
Din ve Aile.....	XXX - XXXII
İslamiyet'te Nikâh ve Düğün.....	XXXIII
Din ve Kadın.....	XXXIV - XXXVI
İslamiyet'te Tesettür.....	XXXVII
Din ve Zühd.....	XXXVIII
Din ve Şariat.....	XL
Din ve Hilafet.....	XL I - XLIII
İslam Terbiyesinin Mahiyeti.....	1 – 3
Fıkıh ve İçtimaiyat.....	4 – 7
İçtimai Usul-i Fıkıh.....	8 – 10
Örf Nedir?.....	11 – 15
Dinin İçtimai Hizmetleri.....	16 – 18
Diyanet ve Kaza.....	19 – 21
Dinin İçtimai Hizmetleri -2-.....	22 – 25
Dinin İçtimai Hizmetleri -3-.....	26 – 30
İslamiyet ve Asri Medeniyet -1-.....	34 – 38
İslamiyet ve Asri Medeniyet -2-.....	39 – 44
Şahsiyetin Muhtelif Şekilleri.....	45 – 48
Ahlâk Buhranı.....	49 – 53
Şahsi Ahlâk.....	54 – 55
Cinsi Ahlâk.....	56 – 68

Aile Ahlâkı -3- Konak.....	69 – 74
Aile Ahlâkı -3- Konak.....	75 - 83
Aile Ahlâkı -3- Konak.....	84 - 92
Aile Ahlâkı -3- Konak.....	93 – 100
Aile Ahlâkı -4- Gevşek Yuva.....	101 - 105
Aile Ahlâkı Düğün Âdetleri.....	106 – 108
Türkçülük Nedir? -2-.....	109 – 111
Türkçülük Nedir? -3-.....	112 – 117
Milliyetçilik ve Cemaatçılık.....	118 – 120
İktisadi Vatanperverlik.....	121
İctihad ve Mücahede.....	122 – 125
Zekeriya Sertel'e (Mektub).....	126 – 130
Dine Doğru.....	131 – 135
Manevi Hayat ve Deruni Hayat....	136 – 138
Hilafetin Hakiki Mahiyeti.....	139 – 143
Hilafetin Vazifelerin.....	144 – 147
İslam Aleminde İntibah.....	148 – 149
Ümmet Tesevüdü.....	150 – 151
Garb Meselesi.....	152
Garb Meselesi -2-.....	153
Hilafetin İstiklali.....	154 – 156
Medeniyetimiz -1-.....	157
Medeniyetimiz -2-.....	158
Dini Umde.....	159
Cahiliyet Ailesi ve İslam Ailesi....	160 – 163
Tebessüm.....	164
Velayet ve Sultan.....	165
Genelge -1-.....	166 – 175
Genelge -2-.....	176 – 182
Köylü Şiirleri -1- Oruç....	183
Köylü Şiirleri -2- Ezan.....	184
Köylü Şiirleri -3- Namaz.....	185

Köylü Şiirleri -4- Zekat.....	186
Köylü Şiirleri -5- Bayram.....	187
Asker Duası.....	188
İlahi “Çocuklar için”.....	189 – 190
Türk’ün Tekbiri.....	191
Tevhid.....	192
Bin.....	193
Mevlid Duası.....	194
Büyük Farz.....	195
Devlet.....	196
Halife ve Müftü.....	197
Din ve İlim.....	198
Aile.....	199
İslam İttihadı.....	200
Vatan.....	200
Makalelere ait Kavram İndeksi.....	201 – 222
Makalelere ait Has İsim İndeksi.....	222 - 229

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve yöntemine dair açıklamalar yapmıştır. Yazar, çalışma konusu olan Ziya Gökalp’ın din telakkisi ve zaman içerisinde din anlayışındaki değişimlerine dair genel açıklamalar yapmıştır.

Abdülkadiroğlu, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ziya Gökalp’ın makale ve şiir kitaplarının yanında Türk edebiyatına, Türk fikir hayatına hizmet eden eserler kaleme aldığını belirtmiştir. Yazar, Gökalp’ın sosyolog olması nedeniyle cemiyet meselelerini titizlikle işlediğini ifade etmiştir.

Abdülkadiroğlu, Ziya Gökalp’ın zaman içerisinde din telakkisinin değiştiğini söyleyip bunları beş maddede sıralamıştır. Bunlar:

1. İslamiyet'te hükûmet teşkilatı ile alakalı fikirlerindeki değişmeler
2. Hilafetle alakalı fikirlerindeki değişmeler
3. İslami aile ve kadın ile ilgili fikirlerindeki değişmeler
4. İslam medeniyeti ile ilgili fikirlerindeki değişmeler
5. Zühd ve takva ile ilgili fikirlerindeki değişmeler (Abdülkadiroğlu, 1972: 2).

ACAN, Gülay. (1979). Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri 1916. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında pek çok ilmî kongrede Türkiye'yi temsil eden Mehmed Fuad Köprülü'nün, çeşitli konularda yazılmış eserlerinin tanıtılması gayesi ile tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün 1916 yılında kaleme aldığı makaleleri, tercümeleri ve şiirleri üzerine tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün 1916 yılında kaleme aldığı makaleleri, tercümeleri ve şiirleri yeni harflere aktardığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

En Eski Türk Şiirleri....1 – 6

Milliyet ve İlim.....7 – 10

İlim Nasıl Yükselir.....11 – 15

Eski İstanbul ve Şairlerimiz.....16 – 21

Onuncu Asır Hayatına Aid Bir Vesika.....22 – 28

Risale-i Tarifat.....29 – 32

Hibetü'l – Hakayık.....33 – 39

Kitabiyyat Tenkidleri....40 – 62

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün Türk edebiyatı tarihi içerisindeki yerine ve önemine dair bilgi vermiştir. Ayrıca araştırmacı, tezinin amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Mehmed Fuad Köprülü'nün Türk edebiyatında çeşitli gazete ve dergilerde kaleme aldığı makalelerini tezinde gösterdiğini ifade etmiştir. Yazar, tezin içerisinde yer alan sekiz makaleyi incelemiştir.

ACAR, Cemal. (1970). Ordu Vilayeti Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Ordu'da ikâmet eden yerli halkın ağız özelliklerini inceleyip çalışmasında göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Acar, çalışmasında Ordu'nun ağız özelliklerine yönelik inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....4

Ordu İlinin Coğrafyası.....	5
Ordu İlinin Tarihi.....	6 – 7
Metinler	
Heka.....	9
Ali'nin Macerası.....	10 – 11
Bir Balık Hikâyesi.....	12
Okul Sevgisi.....	13
Okul.....	13
Hoca Masalı.....	14
Masal.....	15
Masal.....	16
Kelolan.....	17 – 18
Heka.....	19
Gelinin Macerası.....	19 – 20
Heka.....	21
Yoksulluk.....	22
Hüseyin'in Muhtarlığı.....	23
Askerlik Hatırası.....	24
Dolma Kalem Reklamı.....	25
Sıçan Destanı.....	26
Ramazan Türküleri.....	27 – 28
Fındık Türküleri.....	29 – 30
Türkü.....	31
Maniler.....	32 – 33
Mani.....	34 – 35
Oyun Türküleri.....	36
İmece Türküleri.....	37
Kına Gecesi Türküsü.....	38
Kına Türküsü.....	39
Kaynana Türküsü.....	40
Emmi Olu – Emmi Kızı.....	41
Türkü.....	42

Çapkın Anşâ.....43

Nuri Bey Türküsü.....45

Hamsi Türküsü.....46

Maniler.....47

Grammer Bölümü

1. Ses Bilgisi.....57 - 61

A. Ünlüler.....57 – 59

B. Ünsüzler.....59 - 61

C. Ünsüz Düşmesi.....61

D. Ünsüz Türemesi.....61

2. Şekil Bilgisi.....62 – 67

A. İsim Çekimi.....62

B. Zamirler ve Çekimleri.....63 – 65

C. Fiil Çekimleri.....65 – 67

Sözlük.....68 - 83

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Acar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Araştırmacı, bölge halkının hem ağız özelliklerini hem de folklorik ürünlerini okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Acar, Ordu vilayetinin ağız özellikleri hakkında yeterince araştırma yapılmadığını ifade etmiştir. Araştırmacı, Anadolu'nun diğer bölgelerinde olduğu gibi Ordu'da da maninin halk arasında çok yaygın olduğunu belirtmiştir.

AÇIKGÖZ, Halil. (1977). Mehmet Fuat Köprülü'nün Hayat ve Ülkü Mecmuasındaki Fikri – İctimai Yazıları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar; Mehmed Fuad Köprülü'nün “Hayat” ve “Ülkü” adlı mecmualarda kaleme aldığı fikri ve toplumsal konulu yazılarını bir araya getirmek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Mehmed Fuad Köprülü'nün “Hayat” ve “Ülkü” mecmualarında yer alan elli iki fikri ve içtimai yazısını bir araya getirerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün “Hayat” ve “Ülkü” mecmualarında yer alan fikri ve içtimai yazılarını tahlil ederek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	II
Mehmet Fuat Köprülü'nün Hayatı.....	IV
Hayat ve Ülkü Mecmuası'ndaki Makalelerin Kronolojik Listesi.....	VII
Makalelerin Tahlili.....	X
Makaleler.....	1
Şahıs, Eser, Yer, Makale Adları İndeksi.....	178
Mefhum İndeksi.....	198

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Mehmed Fuad Köprülü'nün edebiyat tarihindeki önemini anlatıp ve yazarın, sayısız makaleleri olduğunu vurgulamıştır. Açıkgöz, çalışmasının kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Araştırmacı, Mehmed Fuad Köprülü'nün makalelerini toplu bir şekilde okuyuculara sunarak onun fikirleri hakkında okuyucuların bilgi sahibi olmasını sağlamıştır.

Değerlendirme

Açıkgöz, tezinde Köprülü'nün Hayat Mecmuası'ndaki 1926 – 1929 yıllarındaki yazıları ile Ülkü Mecmuası'ndaki 1933 – 1941 yılları arasındaki aktüel ve toplumsal içerikli makalelerini bir araya getirdiğini söylemiştir. Yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün ilmi ve edebi yazılarını tezinin içerisine dâhil etmediğini belirtmiştir. Araştırmacı, Köprülü'nün düşünce dünyasına rahat ulaşabilmek için şahıs, eser, yer ve makale isimlerinin yer aldığı indeks hazırladığını ifade etmiştir. Tezin içerisinde yer alan makalelerden birkaçı: **İnkılâp ve Edebiyat, Memleket Bilgisi, Akademi Meselesi, İlim ve Mefkûre, Dil Kongresi, Gençliğin Yolu, Türk Sanatı Hakkında, Birlik ve Kuvvet** başlıklarını taşımaktadır.

AĞLAMAZ, Emine. (1971). Karacaoğlan'ın Şiirlerinde Tabiat ve İnsan. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, herkes tarafından tanınan ve sevilen bir halk şairi olan Karacaoğlan'ı tanıtmak ve şiirleriyle izah etmek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Karacaoğlan'ın şiirlerinde yer alan insan ve tabiat unsurlarını çalışması içerisine alarak incelemesini yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasına konu olan Karacaoğlan'a ve şiirlerine dair açıklamalarda bulunmuş ve örneklerle verdiği bilgileri desteklemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

- I. Bölüm: Karacaoğlan'ın Hayatı.....1
Edebi Şahsiyeti.....2
- II. Karacaoğlan'ın Şiirlerinde Tabiat.....6
Dağ
Yayla....9
Ova.....11
Gül....12
Deniz.....13
Ay, Güneş....14
Yıldızlar.....16
Akarsular.....17
Rüzgar.....19
Yağmur.....21
Bulut.....23
Mevsimler
İlkbahar ve Yaz.....24
Sonbahar ve Kış.....26
Bitkiler
Gül.....28
Sümbül – Lale.....32
Menekşe.....34
Karanfil, Çiğdem, Nergis, Reyhan.....36
Ağaç.....38
Meyveler.....39
Hayvanlar
Bülbül.....41
Turna....45
Ördek (Suna).....48
Şahin, Bababan.....51
Kuğu, Kaz....54

Keklik, Güvercin, Tavuz.....	56
Hüma.....	58
Tuti, Kumru, Kırlangıç.....	59
Baykuş, İspir....	60
Kuş.....	61
At.....	63
Geyik ve Ceylan (Maral).....	67
Koyun, Kuzu.....	70
Kurt.....	71
Deve (Maya).....	72
Karacaoğlan'ın Şiirlerinde İnsan	
Yiğit.....	73
Güzel (Sevgili).....	76
Boy.....	82
Yüz.....	85
Saç.....	88
Kaş, Kirpik.....	91
Göz.....	97
Yanak....	103
Dudak.....	106
Diş.....	108
Göğüs.....	109
Ben....	113
El, Kol.....	116
Bel.....	119
Sevgilinin Yürüyüşü.....	122
Aşık.....	124
Netice.....	130
Bibliyografya.....	132

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Karacaoğlan'a ‘‘hak âşığı’’ ve ‘‘derviş’’ saygısı gösterildiğini ifade edilmiştir. Karacaoğlan'ı kadın – erkek, genç – yaşlı, büyük – küçük herkesin bildiği, tanıdığı şiirlerini ezbere bildiği çalışmada belirtilmiştir. Âşığın, herkese anne ve babasından daha yakın olduğu vurgulanmıştır. Şairin, bütün sanat inceliklerini büyük bir ustalıkla halkın duyacağı, göreceği şekilde her türlü şiir zevkini noksansız yazarak saray şairlerine bile örnek olduğu vurgulanmıştır.

Karacaoğlan'ın şiirlerinde köylü kızların-gelinlerin yaşayışlarını, aşiretlerin göçünü, sürülerin yayılışını, kekik avcılarını görmenin mümkün olduğu söylenmiştir.

Saz şairinin, yaşadığı yerlerin benliğini şiirleri ile yaşattığına, içinde yaşadığı halkın duygu ve düşüncelerini, görgüsünü benimseyerek şiirlerini yazdığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, sonuç bölümünde de Karacaoğlan'ın şairliğine dair bilgiler vermiştir. Ağlamaz, halk âşığının tabiat ile olan iç içeliğini şairin şiirlerinden örneklerle sunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, Türk Halk Edebiyatı'nın en güzel örneklerini veren Karacaoğlan hakkında çalışmasını yapmıştır. Araştırmacı, âşığın bütün benliği ile tabiat ve insanların arasında yaşadığını, onlarla dost olup konuştuğunu, dertleştiğini ifade etmiştir. Anadolu'nun güney vilayetlerinde görebileceğimiz her türlü tabiat unsurunun saz şairinin şiirlerinde görmenin mümkün olduğunu vurgulamıştır.

AHMET, Kemal. (1973). Kıbrıs Türk Folkloru. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Kıbrıs Türk folklorunu ve ağız özelliklerini göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Kıbrıs'a ait folklor unsurlarından manileri, türküleri, destanları, masalları, bilmeceleeri, tekerlemeleri, bulmacaları, batıl inançları ve atasözlerini inceleme alanına aldığını ve diğer konuları çalışmasının kapsamı dışında bıraktığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme yöntemini kullanmıştır. Çalışması için derlediği masalları 75 yaşında olan ninesinden ve yine aynı yaşta olan “Sakat Memet” lakaplı bir kişiden aldığını belirtmiştir. Destanları Magosa Namık Kemal Lisesi'nden edebiyat hocası Oğuz Yorgancıoğlu'ndan dinlemiştir. Yazar, mani, türkü, tekerleme, atasözü, bilmece ve batıl inançları Magosa kazasına bağlı köylerden 10 – 75 yaş arasındaki insanlardan derlediğini çalışmasında ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Türklerin Kıbrıs'ı Zaptı ve Adanın Türkler Tarafından İskân Edilmesi

Maniler.....1 – 6

Türküler....7 – 11

Destanlar.....12 – 26

Masallar.....27 – 34

Bilmeceler.....35 – 40

Bulmacalar.....41 – 42

Tekerlemeler.....43 – 46

Batıl İnançlar.....47 – 51

Atasözleri.....52 – 67

Gramer Hususiyetleri

Vokal Değişimleri.....58 – 60

Vokal Türemesi.....60

Vokal Düşmesi....60

Ses Uyumluları.....61

Konsonant Değişimleri.....62 – 65

Konsonant Türemesi.....	65
Konsonant Düşmesi.....	66
Y. Konsonu Hususiyetleri....	66
Ünsüz Benzeşmeleri....	66
İsim İşletme Ekleri....	67 – 68
Hal Ekleri....	68 – 69
Soru Eki....	69
Fiil Çekim Ekleri....	70
Gelecek Zaman.....	71
Şimdiki Zaman....	71
Geniş Zaman.....	72
Görülen Geçmiş Zaman....	73
Öğrenilen Geçmiş Zaman....	74
Şart Eki....	75
Emir Ekleri....	76
Sözlük.....	77 - 82

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Ahmet, Kıbrıs'ın folklorik unsurlarını hem bölge ağzının özelliklerini hem de burada ikâmet eden insanların yüzyıllardır devam ettirdikleri edebi ürünlerle göstermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Kıbrıs'ın hem folklor öğelerine hem de dil özellikleri üzerine bir inceleme yapıp ve çalışmasını meydana getirmiştir. Folklor ürünlerine ve dil hususiyetlerine dair birçok örnek verilerek çalışma somutlaştırılmıştır.

Yazar, 1572'de Türk hükümetinin Karaman, Sivas, Tokat, Amasya ve Maraş eyaletlerinde arazi sıkıntısı çeken veya yer değiştirmek isteyen kişileri, işçileri veya işsiz olanları Kıbrıs'a gönderdiğini belirtmiştir. Bugün Kıbrıs'ta Türk kültürünü devam ettiren binlerce kişinin var olduğu ifade edilmiştir.

AHMET, Şükrü. (1934). Bizde Türkçülük Cereyanı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türkçülüğe dair pek çok hususu göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Anadolu’da cereyan eden Türkçülük anlayışını dönemlere ayırarak yazarlar ve eserler noktasında tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metoda yönelik herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Mukaddime

Bizde Türkçülük Cereyanı, Tezin Mevzuu, Mahiyeti, Menşelerden İtibaren Türkçülük Temayüllerine Bir Bakış, Eski Türk Milli Teşekküllerinde Türeye Hürmet, Orhun Abideleri, Divan-ı Lügati’t Türk Tarihi, Fahrüddin-i Mübarek Şah, Muhakemetü’l Lügateyn, Babürname, İlk Mübaşirler.....1 – 18

- I. Anadolu Türklerinde Tanzimat’a kadar Takaddüm Eden Devrin Hususiyetler
 1. Siyasi Tarihe Bakış, Tanzimat’ı Hazırlayan Amiller, Tanzimat’ın Kabulü ve Umumi Neticeler.....15 – 25
 2. Türkçülüğü Hazırlayan Fikri Cereyanlar, İttihadı Anasır ve İttihadı Anasır İslam Arzuları, Garp Telakkilerinin Memleket Efkârı Umumiyesinde Teessüsü....18 – 49
- II. Tanzimat’tan Sonra Türkçülük Cereyanı
 1. Tanzimat’tan Meşrutiyete Kadar Siyasi Tarih
 2. Tanzimat’tan Meşrutiyete Kadar Fikri Cereyanlar, İttihadı Anasır ve İttihadı İslam Fikirlerinin Osmanlı Efkârı Umumiyesinde Tesirleri

3. Mühim Şahsiyetler ve Eserleri, Lisan ve Edebiyatta Yabancı Tesirlere Karşı Aksülamel, İlk Türkçülük Emareleri, (Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Ahmet Vefik Paşa, Süleyman Paşa, Ali Suavi, Şeyh Süleyman Efendi, Ahmet Mithat Efendi, Şemsettin Sami, Necip Asım, Velet Çelebi, Bursalı Tahir....49 – 115

III. Meşrutiyetten Sonra Türkçülük Cereyanı

1. Meşrutiyetten Sonra Siyasi Tarih
2. Meşrutiyetten Sonra Fikri Cereyanlar, Balkan Harbi, Balkan Harbi ve Umumi Harbin Meydana Çıktığı Mühim Neticeler, İttihadı Anasır ve İttihadı İslam Fikirlerinin Katî Surette İflası, Türkçülük Cereyanının Eserleri ve Müeyyideleri ile Meşhur Hale Gelmesi, Türk Ocağı, Türk Yurdu, Türk Derneği, Genç Kalemler.
3. Mühim Şahsiyetler ve Eserleri, Türkçülüğün Maksatsız ve Programsız ve Gayesiz Tezahürler Olmaktan Kurtulması, İlim ve Harsta Edebiyat ve Lisanda Türkçülük: Ahmet Hikmet, Mehmet Emin, Tunalı Hilmi, Akçora oğlu Yusuf, Ağaoğlu Ahmet, Ziya Gökalp, Köprülüzade Fuat, Hamdullah Suphi, Ömer Seyfettin, Ali Canip, Halide Edip.....115 – 161

IV. Hatime

V. Bibliyografya....160 - 165

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz ve giriş bölümüne yer vermemiştir ancak tezinin konusu ve içeriği hakkında birkaç sayfa açıklama yapmıştır. Bu açıklama da çalışmasının amacına, içeriğine dair bilgiler söz konusudur.

Yazar, çalışmasının sonuç bölümünü “Hatime” şeklinde adlandırmıştır. Bu bölümde araştırmacı, Anadolu’da diğer Türk illerine göre Türkçülük fikrinin daha önce bilindiğini vurgulamıştır. Azerbaycan, Kırım ve Kazan Türklerinin Türkçülük hareketinin dışında bırakılmak istendiğinden bahsedilmiştir. Türk milliyeti idealini ortaya çıkarmak için Türkiye Cumhuriyeti devletinin önemli bir mihrak olduğu çalışmada yazar tarafından belirtilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türkler arasında kuvvetle tezahür eden bir milli benlik sevgisinin olduğunu ve bu duygunun siyasi, toplumsal manadan uzak olup; sanatkârların yazılarına kadar girdiğini vurgulanmıştır.

Yazar, Mete Han zamanında Türkçülüğün açık bir şekilde ortaya çıktığını söylemiştir. Mete'nin Çin topraklarını iki kere kuşatma altına aldığını ancak milletperver olmasından dolayı istila etmediği belirtilmiştir. Göktürk Yazıtları'nda da Türklerin açık bir şekilde “Çin ruhundan fena halde şikâyet” ettikleri görülmüştür.

Araştırmacı, Türk beylerinin, Çin İmparatorluğuna ait isim ve unvanları almalarının Türk birliğinin bozulma nedenleri arasında saydıklarından bahsetmiştir.

Yazar, Türk milletinin, Türk illerinin, Türklüğün önemini ortaya koyan temel eserlere ve bu yolda başı çeken önemli Türkçülere yer vererek çalışmasını meydana getirmiştir.

AKARCA, Halid. (1952). Niyazî-i Mısırî Hayatı- Divanının Tahlili ve Tenkidli Neşri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Niyazî-i Mısırî Divan'ındaki tenkit eksikliğini gidermek amacıyla eseri yeni yazıya aktararak çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Akarca, çalışmasında Niyazî-i Mısırî'nin hayatını, eserlerini ve Divan'ının kısa bir tahlilini çalışmasında göstererek tezini hazırladığını belirtmiştir. Mısırî'nin eserinde yaptığı telkinleri ve bunları yapış tarzını da belirtmeye çalıştığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında mevcut bütün kaynakları, nüshaları gördüğünü onların tenkidini yaptığını ve en doğru nüshayı elde ettiğini belirtmiştir. Eserler arasında ihtilafları sayfaların altına notlar halinde çıkararak çalışmasını

oluşturduğunu söylemiştir. Eserin, morfolojisini, sentaks şeklini ortaya çıkarabilmek için harekeli divana ihtiyacı olduğunu ve Hüdayî'nin Divan'ını seçtiğini belirtmiştir. Niyazî'nin Divan'ının fonetiğini bu nüshaya bakarak tespit ettiğini ifade etmiştir. Akarca, yaptığı tahlillerde Hüdayî'nin Divan'ını esas aldığını vurgulamıştır. Araştırmacı, eserde yer alan şiirleri huruf-ı heca (alfabe) sırasına göre tespit ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Bibliyografya

Ön Söz

Birinci Bölüm

1. Hayatı
2. Eserleri

İkinci Bölüm

1. Niyazî'nin Yaptığı Telkinleri
2. Divanının Muhtevası

Üçüncü Bölüm

1. Metnin Tespitinde Gözetilen Esaslar
2. Nüshaların Fihristi
3. Tenkildi Metin

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde daha önce Niyazî-i Mısrî Divan'ının tenkidinin yapılmadığını ayrıca eserin yeni yazıya aktarılmadığını belirtmiştir.

Akarca, Niyazî-i Mısrî'nin eserini incelerken şahsi fikirlerini kattığını ifade etmiştir. Araştırmacı, Mısrî-i'nin eski edebiyat ve tarikat prensiplerine bağlı, hakiki insanı uzun uzadıya inceleyen bir yönünün olduğunu kendisinin de şairin bu yönünü göstermek istediğini söylemiştir.

Yazar, Divan'ın mürettep bir divan şeklinde olmadığını divan-ı ilahiyat şekli ile bir araya getirildiğini vurgulamıştır. Araştırmacı, çalışmasının amacını, kapsamını ve yöntemini ayrıntılarıyla açıklamıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Niyazî-i Mısrî'nin H. 1207 yılında Malatya'da doğduğunu ve yetmiş sekiz yaşında vefat ettiği söylemiştir. Akarca; şairin asıl adının Mehmet, “Niyazî” ve “Mısrî” kelimelerinin ise mahlası olduğunu vurgulamıştır. Mısrî'nin ailesinden ve daha sonra devrin önemli ulemalarından dersler aldığı, zamanla kendisinin medreselerde dersler vermeye başladığı belirtilmiştir.

Şairin, Halvetî şeyhi Hüseyin Efendi'ye intisap ettiği çalışmada söylenmiştir. İlerleyen yıllarda Mısrî'nin dünya ile ilgisini tamamen kestiği, halvete çekildiği belirtilmiştir.

Niyazî-i Mısrî'nin dönemin ilim merkezleri olan Diyarbakır, Mardin, Bağdat ve Kerbela gibi yerlerde fıkıh, tefsir, akait, hadis ve mantık gibi ilimleri öğrendiği söylenmiştir. Şairin bir dava adamı olduğu, davasını bütün insanlara duyurmak için yaşadığı ifade edilmiştir.

Mısrî'nin, **Tabirnâme, Dîvân-ı İlâhiyat, Mektûbât, Risâle-i Hasaneyn, Sûre-i Yûsuf Tefsiri, Devre-i Arşîyye** gibi eserlerinin olduğu belirtilmiştir.

AKDAŞ, Ömer. (1979). Koçanlı Köyü (Kastamonu – Taşköprü) Ağzı –Derleme ve İnceleme-. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Türk kültür değerlerine duyduğu ilgi neticesinde doğup büyüdüğü köyün ağız özelliklerini ortaya koyan tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Kastamonu Taşköprü'ye bağlı Koçanlı köyünün ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Akdaş, çalışma konusu için derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Birinci Bölüm

Ön Söz.....I-VII

Yazıda Geçen Transkripsiyon İşaretleri.....VIII-IX

Metinler

Düğün Âdetleri I.....1 - 5

Düğün Âdetleri II.....5 - 23

Gelin Hazırlama.....24 - 28

Köy Yangını.....29 - 33

Ormanlarda Bulunan Yabani Hayvanlar.....33 - 34

Ormanlarda Avcılık.....34 – 38

Orman Ağaçlarından Yapılan Eşya ve Aletler.....38 – 44

Ormanlarda Bulunan Ağaç Çeşitleri.....44 – 46

Köyde ve Ormanlarda Bulunan Meyveler.....46 – 47

Ormanlarda Yetişen Mantarlar.....47 – 49

Ziraat Hayatı I.....50 – 55

Ziraat Hayatı II.....73 – 78

İşlikde Bez Dokumak.....56 – 57

Ekmeğ Etmek.....57 – 59

Kadın Giyimleri.....59

Maniler I.....50 – 55

Maniler II.....60 – 64

Kadınların Yaptığı Ev İşleri.....65

Hayvancılık.....66 – 71

Hatıra I.....72 – 73

Hatıra II.....78 – 82

İkinci Bölüm

Ses Bilgisinde Ünlüler

Ünsüz Değişmesi ile Meydana Gelen Uzun Ünlüler.....83

Ünlü Uyumu.....	84
Ünlü Değişmeleri (Konstraksiyon Sonucu Meydana Gelen Ünlüler).....	86
Ünlü Epetezi (Epithesis).....	86
Ünlü Protezi (Türemesi).....	87
Ünlü Düşmesi.....	87 – 88
İkiz Ünlüler (Diffonglaşma).....	88 – 89
Ünlülerde Düzlük ve Yuvarlaklık Uyumu.....	89 – 90
Ünlü Kısalması.....	90 – 91
Ünlü Kaynaşması.....	92
Ünlü Genişleşmesi.....	92
Ünlü Aykırılışması (Dissimilasyon)	
a) Gerileyici Aykırılışma.....	93
b) İlerleyici Aykırılışma.....	93
Ünlü Benzeşmesi	
a) İlerleyici Benzeşme.....	93 – 94
b) Gerileyici Benzeşme.....	95
Ünlülerde Düzleşme.....	96
Ünlülerde Yuvarlaklaşma.....	96 – 97
İki Kelime Ünlüsünün Birleşmesi ile Meydana Gelen Uzun Ünlüler.....	97 – 98
Ünlü Değişme ve Benzeşmesi	
A. Düz Ünlülerde Değişme ve Benzeşme.....	99
Kelime Başında Ünlü Değişme ve Benzeşmesi.....	99
Kelime Ortasında Ünlü Değişme ve Benzeşmesi.....	100 – 102
Kelime Sonunda Ünlü Değişme ve Benzeşmesi.....	102 – 103
B. Yuvarlak Ünlülerde Değişme ve Benzeşme.....	103 – 104
Kalınlık ve İncelik Uyumu.....	84
İ-Yardımcı Fiili.....	85
Enkliz Uyumu.....	85
Hece Kaynaşması.....	91-92
Ses Bilgisinde Ünsüzlerin Değişmesi	

- I. Ön Seste Ünsüzlerin Değişmesi.....105 – 107
- II. İç Seste Ünsüzlerin Değişmesi.....107 – 109
- III. Son Seste Ünsüzlerin Değişmesi.....109

Ünsüz Düşmesi (Sonda).....110 – 112

Ünsüz İkizleşmesi.....112

Ünsüz Aykırılışması.....113

Ünsüz Benzeşmesi

a) İlerleyici Benzeşme.....114

b) Gerileyici Benzeşme.....114

Ünsüz Aykırılışması

a) İlerleyici Aykırılışma.....114 – 115

b) Gerileyici Aykırılışma.....115

Ünsüz İkizleşmesi.....115

Ünsüz Türemesi.....115 – 116

Metatez Yer Değiştirme.....112

İki Vokalin Yan yana Gelmesi (Hiatusdiftong).....113

Hece Kaynaşması (Contraction).....113

Üçüncü Bölüm

Şekil Bilgisi (Morfolojik Özellikler)

Fiil Çekimi (Şahıs Ekleri)

İsim

İsim Çekimi.....117

Hal Ekleri.....117 – 118

Akuzatif (Yükleme) Eki.....118

Datif (Yaklaşma) Eki.....118

Lokatif (Bulunma) Eki.....118

Ablatif (Uzaklaşma) Eki.....119

İnstrumental (Vasıta) Eki.....119

Eşitlik Eki.....120

Yön Eki.....120

Soru Eki.....120

Aitlik Eki.....121

Zarflar

a) Yer Zarfları.....121

b) Zaman Zarfları.....121

c) Hal Zarfları.....122

d) Azlık Çokluk Zarfları.....122

Zamirler

Zamir Çekimleri.....122 – 123

İşaret Zamirleri.....123

Soru Zamirleri.....123

Belirsizlik Zamirleri.....123

Edatlar

a) Seslenme Edatları.....123

b) Bağlama Edatları.....123

c) Son Çekim Edatları.....123

d) Sebep Edatları.....124

e) Vasıta ve Beraberlik Edatları.....124

f) ile Edatı.....124

Sıfatlar

a) Vasıflandırma Sıfatları.....124

b) Belirtme Sıfatları.....124 – 125

Yapım Ekleri.....125 – 127

İsimler

İsim Çekim Ekleri.....127 – 128

İyelik Ekleri.....128 – 129

İsimden Fiil Yapma Ekleri.....130

Fiilden İsim Yapma Ekleri.....131

Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....132

Tekrarlar.....133

Partisipler.....133 – 135

Gerundiumlar.....135 – 138

Dördüncü Bölüm

Çekim Uygulamaları

a) İsim Hal Çekimleri.....138 – 139

b) Fiil Çekimleri.....140 – 178

Sözlük.....179 – 189

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Kastamonu'nun Anadolu'nun fethi ile Osmanlı Devleti topraklarına katılış sürecini anlatmıştır. 1100 tarihinde Osmanlı Devleti topraklarına dâhil olan Kastamonu'nun bugüne kadar geçirdiği tarihi süreç üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Akdaş, Kastamonu halkının daha çok köylerde ikâmet ettiğini, konuşulan dilin Eski Anadolu Türkçesi karakteri taşıdığını belirtmiştir. Araştırmacı, çok zengin bir ağız özelliğine sahip Koçanlı köyünde zaman içerisinde yozlaşma yaşandığını ifade etmiştir.

AKGÜN, Sehavet. (1970). Sazımın Sözü. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında B. G. K. Sehend'in Sazımın Sözü adlı çalışmasında yer alan üç hikâyeyi manzum şekilde okuyuculara sunmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Akgün, çalışmasında Dede Korkut destanının on iki boyundan Duha Koca Oğlu Deli Dumrul, Derse Han Oğlu Boğaç ve Kanlı Koca Oğlu Kanturalı hikâyesinin şiir şekline getirilmiş halinin yer aldığını ifade etmiştir. Yazar, çalışmasının sonuna, metinlerin iyi anlaşılabilmesi için bir sözlük eklediğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, B. G. K. Sehend'in yazdığı Sazımın Sözü adlı eseri şive özelliklerine bağlı kalarak Türkiye Türkçesine çevirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

1. Giriş..... I - II
2. Duha Koca Oğlu Deli Dumrul.....1 - 35
3. Derse Han Oğlu Boğaç.....36 – 74
4. Kanlı Koca Oğlu Kanturalı.....75 – 121
5. Sözlük.....122 – 137

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Akgün, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde Sazımın Sözü adlı kitabın İran Azerbaycan'ına mensup B. G. K. Sehend tarafından kaleme alındığını belirtip yazar ve eser üzerine açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında müstakil bir sonuç bölümüne yer vermese de Dede Korkut üzerine yapılan çalışmalardan farklı bir inceleme ortaya koyduğunu söylemiştir.

Değerlendirme

Akgün, Sehend'in Dede Korkut destanına büyük bir kıymet verdiğini söylemiş, bu eserin halk seciyesini aksettirmesi noktasından önemli olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, Sehend'in Sazımın Sözü adlı eseri Tebriz'de ve sade bir

Azeri Türkçesiyle yazdığını ancak Arap harfleriyle yayımlandığını ifade etmiştir. Yazar, Sazımın Sözü adlı eserin; Dede Korkut'un içinde yer alan milli duyguları, hayat felsefesini, milli mücadeleyi aksettirmeye çalıştığını belirtmiştir.

AKGÜN, Ümit. (1974). Tirebolu Ağız (Derleme, İnceleme, Sözlük). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Tirebolu bölgesinde yaşayan yerli halkın ağız özelliklerini vermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Akgün, çalışmasında Tirebolu'ya bağlı, Domaçlı, Yılğan, Arageriş ve Adabük köylerinin ağız özelliklerini tezinde incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Harita

Ses İşaretleri

Tirebolu Tarihine Kısa Bir Bakış

Metinler

- a. Hikâyeler
- b. Düşün
- c. Mısır Ekini
- d. Anı
- e. Türkü

I. Bölüm

Tirebolu Ağızında Ses Bilgisi Özellikleri

A. Ünlüler

- a. Ünlülerde Uzunluk – Kısalık
 1. Uzunluk
 2. Kısalık
 3. Başta Ünlü Türemesi
- b. Ünlülerde Kalınlık – İncelik
- c. Ünlülerde Düzlük – Yuvarlaklık
 1. Düzlük
 2. Yuvarlaklık
- d. Ünlülerde Darlık – Genişlik
 1. Darlık
 2. Genişlik
- e. İkiz Ünlüler ve Bunların Tekleşmesi
- f. Ünlü Benzeşmeleri
- g. Ünlü Düşmesi ve Türemesi
- h. Hece Yutulması

B. Ünsüzler

- a. Ünsüzleri Gelişmesi
- b. Başta Ünsüz Değişimi
- c. Ünsüz Düşmesi
- d. Başta Ünsüz Türemesi
- e. Ünsüz Benzeşmeleri
- f. Ünsüz İkizleşmesi
- g. Ünsüz Tekleşmesi

II. Bölüm: Yapı Bilgisi

A. Yapım Ekleri

- a. İsimden İsim Yapma Ekleri
- b. İsimden Fiil Yapma Ekleri
- c. Fiilden Fiil Yapma Ekleri
- d. Fiilden İsim Yapma Ekleri

B. Çekimler ve Çekim Eklerindeki Değişmeler

1. İsim Çekimleri

- 2. Fiil Çekimleri
- 3. Zamir Çekimleri
- C. Partisipler
- D. Gerundiumlar
- III. Bölüm
- A. Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, bölgenin ağız özelliklerini elde ettiği metinler yoluyla okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Tirebolu halkının Çepni boyları ile ilişkisinin olduğunu vurgulamıştır. Bölge insanının ağız üzerinde Çepni boyunun haricinde Viyana Kuşatması'ndan sonra gelen göçmenlerinde etkili olduğu belirtilmiştir.

AKIN, Hikmet. (1960). Giresun Ağız Üzerinde Bir Dil Araştırmacı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında doğduğu yer olan Giresun'un ağız özellikleri üzerine bir çalışma yapmak amacıyla tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, hem Giresun ağzının özelliklerini hem de bölgeye ait halk edebiyatı ürünlerini çalışmasının içinde göstermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Akın, çalışmasında kendisinin derleme yaparak Kayadibi köyündeki kaynak kişilerden anonim halk edebiyatı metinlerini elde ettiğini söylemiştir. Tezde kaynak kişilere dair bilgi verilmiştir.

İçindekiler

Ön Söz....	1
Giriş.....	1 – 11
Metinler.....	1 – 59
Helvacı Güzeli...	1 – 3
Bakara Suresi.....	3 – 4
Peygamber Hikâyesi....	4 – 5
Peygamber Hikâyesi.....	5
Muhavereler....	6 – 25
Türkü (Karib).....	26
Türkü (Altavandan Belleri).....	27 – 28
Türkü (Fingil).....	28 – 29
Maniler.....	30 – 48
Deyim....	49 – 50
Atasözü.....	50
Beddua....	51
Mesel.....	52 – 59
Gramer Hususiyetleri....	60 – 112
Ses Bilgisi.....	60 – 90
Vokaller.....	60 – 74
Düz Vokaller.....	60 – 62
Yuvarlak Vokaller....	62 – 63
Yuvarlaklaşma.....	63
Düzleşme.....	63
İlerleyici Benzeşme.....	64
Gerileyici Benzeşme.....	64 – 65
İlerleyici ve Gerileyici Benzeşme.....	65

Vokal Aykırılışması.....	65
İlerleyici Aykırılışma.....	65
Gerileyici Aykırılışma.....	65
Vokal Uzaması....	66
Vokal Kısılması.....	66
Vokal Türemesi.....	66 – 77
Vokal Düşmesi.....	67 – 68
Vokal Uyumu.....	68 – 69
Vokal Sırasının Değişmesi.....	69
Vokal Metatezi.....	69
Ses Kaynaşması.....	69 – 73
Konsonantlar.....	74 – 90
Konsonant Değişmeleri.....	75 - 82
Sedasızlaşma.....	75 – 77
Sedalılaşma.....	77 – 78
Başka Değişmeler.....	78 – 82
V, F.....	78 – 79
Z, S, J, Ş.....	79 – 80
C, Ç.....	80 – 81
M, N.....	81
R, L.....	81 – 82
Konsonant Türemesi.....	82 – 83
Konsonant Düşmesi.....	83 - 85
Konsonant Düğümleri.....	85 – 86
Konsonant Benzeşmeleri.....	86 – 88
İlerleyici Benzeşme.....	86 – 87
Gerileyici Benzeşme.....	87 – 88
Konsonant Tekleşmesi.....	89 – 90
Y'sizleşme.....	90
Arkaizmler.....	90 – 91
Şekil Bilgisi.....	92 – 110
İsim Çekimi.....	92 – 94

İyelik Ekinin Çekimi.....	94 – 97
Şahıs Zamirlerinin Çekimi.....	97
İşaret Zamirlerinin Çekimi.....	97 – 98
Fiil Çekimi.....	98 – 106
Zarf Filler.....	106 – 107
Zarflar.....	107 – 109
Çekim Edatları.....	109 – 110
Bağlar.....	109
Ünlemler.....	109
Cümle Bilgisi.....	110 – 112
Sözlük....	113 - 138

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir. Araştırmacı, Anadolu ağızları üzerine incelemelerde bulunan Ahmet Caferoğlu'nun ve Zeynep Korkmaz'ın araştırma yaptığından bahsetmiştir.

Akın, çalışmasının giriş bölümünde Giresun bölgesinden elde ettiği halk edebiyatı ürünlerine ve yörenin ağız özelliklerine dair ayrıntılı bilgi vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında belirli bir sonuç bölümüne yer vermemiştir ancak yazar, yerli halktan elde ettiği şifahi ürünlerle birlikte yörenin ağız hususiyetlerini sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasına dâhil ettiği anonim halk edebiyatı metinlerini bölgenin ağız özellikleriyle okuyucuya sunmuştur. Giresun'un ağız özelliklerine dair hususiyetleri, bölge ağzından örnekler göstererek aktarmıştır.

AKINLI, A.Hamid. (1947). Karacaoğlan'da Hisler, Sevgili ve Tabiat. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Karacaoğlan'ın hayatı ve edebi kişiliği, şiirlerinden yola çıkılarak anlatılmak istenmiştir. Âşığın, manzumelerinde yer alan hisleri ile eserlerinde yer alan sevgili ve tabiat teması üzerine inceleme yapmak yazarın çalışmasının amacını oluşturmuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Akınli, Karacaoğlan'ın şiirlerinde ki dil özellikleri ve etnolojik özellikleri ele alarak yaptığı çalışmada şairin 17. yüzyılda yaşadığını tahmin ettiğini söylemiştir. Yazar, bu dönemde yaşadığı rivayet edilen Karacaoğlan'ı çalışmasında anlatmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Karacaoğlan'a ait şiir parçalarını çeşitli mecmualardan ve halk ağzından derleyerek şaire dair bilgilerin ortaya konulmasını sağlamıştır. Çalışmaya, Karacaoğlan'ın hayatı ile başlanılmıştır. Daha sonra şairin edebi kişiliğine değinilmiştir. Çalışmanın son kısmında ise âşığın, manzumelerinde yer alan temalar ve şiirlerinin şekil özellikleri oluşturmuştur. Karacaoğlan'ın pek çok şiirine yer verilmiş, şiirleri üzerine açıklamalar yapılmıştır. Araştırmacı, kendi düşüncelerine de şiirlerin içeriğine dair yaptığı açıklamalarda dile getirmiştir. Çalışmada, Karacaoğlan'ın şiirlerinde geçen imajlar açıklanmıştır.

İçindekiler

Ön Söz.....I
Karacaoğlan'ın Hayatı.....V
Plan.....XIII
Hisler.....1
Sevgili.....36
Tabiat.....73
Bibliyografya.....96

Plan

Hisler

I-Aşk

1- Aşk Telakkisi

a- Aşk Âdeti

2- Aşk Psikolojisi

a- Maddi Aşk

b- Karşılıklı Sevgi

c- Aşkın Kuvveti

d- Aşkın Devam Müddeti

e- Aşk Zamanı

f- Aşk Sahneleri

II-Ayrılık

1-Ayrılık İstirabı

III-Dargınlık

IV-Rekabet

V-Kıskançlık

VI-Nefse İtimat ve Övünme

VII- Bedbinlik

VIII-Utanma

IX-Merhamet

X-Gariplik

Sevgili

1-Nasıl Olmalı

2-Fizik Güzelliği

3-Eşsizliği

4-Müteferrik Güzellikler: (Yüz, Boy, Saç, Alın, Kaş, Kirpik, Göz, Yanak, Dudak, Diş, Dil ve Konuşma, Gerdan ve Ben, Kol, El ve Bilek, Bel)

5-Kıymeti

6-Hususiyetleri

7-Kıyafeti

8-İsimleri

9-Memleketi ve Oturduğu Yer

10-Soyu

11-Küçüklüğü (Yaşı)

12-Yürüyüşü

13-Teni ve kokusu

14-Bakışı

15-Sesi ve Gülüşü

16-Manevi Vasıfları

Tabiat

I-Tabiat Duygusu

II-Mevsimler

III-Canlı Tabiat

1-Hayvanlar: (Ceylan, Geyik, Tazı, Koyun, Kuzu, Sığır, At, Ördek, Kaz, Kuğu, Turna, Bülbül, Keklik, Güvercin, Tavus, Papağan, Baykuş, Şahin, Çaylak, Arı, Balık)

2- Çiçekler (Gül, Sümbül, Lale, Menekşe, Sarı Çiçek, Leylak, Karanfil, Elma, Biber, Kahve, Selvi, Çınar)

IV-Cansız Tabiat

1- Dağlar

2- Sular (Pınar, Göl, Irmak, Dere, Sel, Deniz)

3- Rüzgâr

4- Yağmur ve Kar

5- Yollar

6- Güneş, Ay ve Yıldız

7- Renkler

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Akınli, çalışmasının ön söz bölümünde Karacaoğlan'ın manzumelerinde en çok yer verdiği üç unsurun his, sevgili ve tabiat olduğunu söylemiştir. Aşk temasının, Karacaoğlan'ın şiirlerinde geniş bir yer teşkil ettiğini ifade etmiştir. Diğer hislerin ise aşk teması etrafında şekillendiği belirtilmiştir. Karacaoğlan'da bu tarz hislerin uyanmasında etkili olan kişinin sevgili olduğu vurgulanmıştır.

Araştırmacı, Karacaoğlan'ın, tabiatı çeşitli duygularını ifade etmek için motif olarak kullandığını belirtmiştir. Akınli, Karacaoğlan'ın manzumelerinde yer verdiği tabiatın daima insanın duygu ve temayüllerine renk ve canlılık veren, estetik olmayan, akıcı ve canlı bir unsur şeklinde verildiğini ifade etmiştir. Yazar, Karacaoğlan'ın hislerini ve özellikle aşkı anlatırken, sevgilinin güzelliğini; sevgilinin özelliklerini anlatırken de Anadolu'nun güzel ve ılık tabiatından aldığı motifleri kullandığını belirtmiştir.

Yazar, çalışmasının planında aşk temasının neden ilk sırada yer aldığına izahını yapmıştır. Akınli, tezini çeşitli sorular sorarak meydana getirdiğini söylemiştir. Araştırmacı, çalışmasının içeriğini meydana getiren diğer unsurları da titizlikle göstermeye çalıştığını ifade etmiştir. Âşığa ait şiirlerin Karacaoğlan'a ait olup olmadığına dair tespitin güç olduğu belirtilmiştir. Yazar, Sadettin Nüzhet'in **Karacaoğlan Hayatı ve Şiirleri** adlı eseri için üç yüz iki manzum parça topladığını söylemiştir. Sadettin Nüzhet'in ve bazı araştırmacıların bu ve benzeri manzum parçaları halkın ağzından derleyerek veya 17-18. yüzyıldan sonra yazıya geçirilen cönklerden elde ettiklerini de ifade etmiştir. Ayrıca yazar, toplanan şiirlerden hareketle âşığa ait olduğu söylenen şiirlerin değiştirildiğini belirtmiştir. Bunun sebebinin ise halkın Karacaoğlan'ı kendilerine mâl etmek amacıyla yaptıkları şeklinde açıklanmıştır. Akınli, şairin ruhu ile halkın ruhunun birbirine karışmış olabileceğini vurgulamıştır. Yazar, Karacaoğlan'a ait şiirlerin ona ait olup olmadığının bazı filolojik ve estetik ölçülere bağlı kalınarak tespitin mümkün olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, çalışmada âşığa ait olduğunu düşündüğü şiirleri tezine alarak Karacaoğlan'ın hususiyetlerini göstermeye çalıştığını vurgulamıştır. Akınli, Karacaoğlan'ın manzumelerinde daha çok aşka ve tabiata yer vermesinden dolayı “Sivil Halk Şairi” olarak vasıflandırdığını söylemiştir. Âşığın; yaşamayı, hayatı sevdiğini ve bu sayede köy köy, kasaba kasaba gezerek aşkı ve

tabiatı terennüm ettiğini belirtmiştir. Çalışma için toplanan manzumelerden yola çıkılarak âşığın, üslubunun ince, zarif ve nükteli olduğu görülmüştür, bu yönüyle de tekke şairlerinden ayrıldığı söylenmiştir. Akınlı, Karacaoğlu'nın hayatını inceleme sebebinin âşığın şiirlerinin tahlilini daha iyi yapabilmek adına olduğunu söylemiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Araştırmacı, sonuç olarak halk âşığının duygularını, sevgiliye ve tabiata karşı olan bakışını örnekleriyle okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Karacaoğlu'nın hayatı ve edebi kişiliğine dair verileri mecmualardan, gazetelerden ve cönklerden topladığı bilgiler doğrultusunda aydınlatmaya ve incelemeye çalıştığını ifade etmiştir. Âşığın, hayatına ve edebi şahsiyetine dair her türlü bilginin manzumelerinden yola çıkılarak okuyucuya sunulduğu söylenmiştir. Karacaoğlu'nın şiirlerinde yer alan her bir imaj tek tek açıklanarak verilmiştir. Karacaoğlu'nın şiirlerinde hâkim olan temaların his, tabiat ve sevgili olduğu görülmüştür. Âşığın, şiirlerinde geçen her bir imaj ayrı ayrı açıklanarak teze dâhil edilmiştir. Bu imajlardan bazıları: aşk, kıskançlık, utanma, hasret, merhamet; dağ, su, rüzgâr, güneş, renk; diş, burun, el, boyun, göğüs gibi unsurlardır. Şiirlerde geçen imajlar âşığın şiirlerinde yer alışlarına göre açıklanmıştır ve şiir parçalarından örnekler verilmiştir. Akınlı, elindeki verilerden yola çıkarak âşık hakkında pek çok sonuca varmıştır. Bunlar: Âşığın coşkun bir ruh ve histen yaratıldığını ve âşığın geniş bir muhayyileye sahip olduğu şeklindedir.

Doksan altı sayfadan oluşan tez tasnifler yapılarak belli bir sistem takip edilerek yazılmıştır. Karacaoğlu hakkında araştırma yapmış birçok araştırmacının eserinden faydalanılarak çalışma meydana getirilmiştir.

AKKAŞ, Eryılmaz. (1967). Türkçede Hayvan Adlarının Kullanıldığı Yerler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, hayvan adlarının dil çerçevesinden çıkarılarak sosyal hayat içerisindeki konumlarını incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini vurgulamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, vesikalardan elde ettiği hayvan adlarını çalışmasına dâhil ettiğini belirtmiştir. Yazar, tezine aldığı hayvan adlarından daha çok Türkiye Türkçesi ile yazılanlardan istifade ederek hazırladığını ifade etmiştir. Akkaş, konuyu Orhun Abideleri'nden başlayarak telaffuz özelliklerini de incelediğini belirtmiştir. Araştırmacı, çalışmasını bibliyografyada gösterilen kaynaklar çerçevesinde meydana getirdiğini söylemiştir. Kült haline gelen hayvanlara daha fazla yer verdiğini ve efsaneleri çalışmasına dâhil etmediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Akkaş, çalışmasında ele aldığı hayvan adlarının anlamlarını ve Dede Korkut, Eski Türk Yazıtları, Oğuz Kağan Destanı ve Atabetü'l Hakayık gibi eserlerde geçtiği sayfa numaralarını ekleyerek aktarmıştır. Hayvan adlarının verilmesinde alfabetik bir sıra takip edilmiştir.

Araştırmacı, hayvan adlarını tasniflendirerek sunmuştur.

İçindekiler

Ön Söz.....1 – 11

Kısaltmalar.....1

I. Bölüm

Hayvan İsimlerinin Alfabetik Tasnifi.....2 – 23

II. Bölüm

Atasözlerimizde Geçen Hayvan İsimleri

III. Bölüm

	Hayvan Adlarının Antroponim Olarak Kullanışı.....55 – 65
IV.	Bölüm
	Türklerin kullandığı Hayvan Takvimi.....66 – 68
V.	Bölüm
	Hayvanlardan Elde Edilen Eşyalar ve Yiyecekler.....69 – 73
VI.	Bölüm
	Kült Olarak Hayvan.....74 – 95
	Bibliyografya.....96 - 98

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Akkaş, Türk toplum hayatında hayvanlara verilen değerin çeşitlilik arz ettiğini belirtmiştir. Hayvanların bir dönem göçebeliliği temsil ettiği veya ekonomik bir değer olarak kullanıldığı ifade edilmiştir. Türk toplum hayatında hayvanların kült haline geldiğinden çalışmada bahsedilmiştir. Yazar, çalışmasında efsanelerde geçen kelimelere yer vermediğini belirtmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Akkaş, hayvan isimlerinin anlamlarını ve isimlerin pek çok yerde kullanıldığını söylemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı; atasözlerinden, takvimlerden ve kült halinde elde ettiği hayvan isimlerinin anlamlarını ve **Türk Büyükleri ve Adları, Uygur Sözlüğü, Osmanlı Türkçe Ansiklopedik Lügat**'i gibi eserlerde bulundukları sayfayı vererek incelemiştir. Akkaş, konu ile ilgili açıklayıcı bilgiler de vermiştir.

Yazar, eserinin Türkiye Türkçesi üzerine yapılmış bir lügat halini aldığını vurgulamıştır. Kült haline gelen vahşi ve ehli hayvanlar üzerinde çalışmada daha fazla durulduğu ifade edilmiştir. Akkaş, hayvan isimlerinin atasözleri içindeki yerine ayrıca önem verdiğini belirtmiştir.

AKKAY, Musaliha. (1949). Divan-ü Lugati't Türk'deki Halk Edebiyatı Örnekleri: Transliterasyon, Tercüme, Edebi Tasnif. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazarın, bu çalışmadaki ana amacı Dîvânü Lugati't Türk içinde yer alan halk edebiyatına dair öğeleri incelemektir. Bu öğeleri faksimile (tıpkıbasım) üzerinden tespit edip, bugün ki Türkçeye tercüme etmek amacını gütmüştür.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacının verdiği bilgiye göre Dîvânü Lugati't Türk'ün içerisinde yer alan atasözleri ve öğütler Nevin Aybars tarafından incelenmiştir. Bu sebepten dolayı çalışmanın içerisinde atasözleri ve öğütler bulunmamaktadır. Dîvânü Lugati't Türk'te yer alan halk edebiyatı örnekleri çalışmanın kapsamına dâhil edilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar; faksimile, Kilisli Rıfat ve Besim Atalay'dan almış olduğu örnekleri transkrip ederek tezini meydana getirdiğini söylemiştir. Metinden alınan parçalar birer sayfaya ayrılarak verilmiştir.Çalışmada öncelikle eserin orijinal hali, sırasıyla Kilisli Rıfat'ın çevirisi ve Besim Atalay'ın çevirisi yer almıştır. Metinde büyük harflerle KAŞ diye kısaltma yapıp parçayı yinelediği kısım Kâşgarlı Mahmud'a ait olan tercümedir. Bir sayfanın içinde toplam dört bölüm halinde aynı metin parçası yer almaktadır. Bu şekilde bir yöntem takip edilerek metnin sağlıklı tahlili yapılmak istenmiştir.

İçindekiler

Eser “Mukaddime” başlığı ile başlar. Bu bölüm dört sayfadır. Burada içindekiler bölümü, yazarın yöntemi, amacı vb. bir bütün halinde yer alır.

- I. Savaş Şiirleri s.(1-75)
 1. Alp Er Tonga için Mersiye (13) Tane s.(1-12)
 2. Meçhul Bir Kahraman İçin (3) Tane s.(13-15)
 3. Tangutlar ile Savaş (11) Tane s.(13-26)

4. Evvela Esir Olup Sonra İntikam Alan Yiğit (5) Tane s.(27-31)
5. Uygurlara Karşı Sefer (6) Tane s.(32-37)
6. Basmılların Seferi (5) Tane s.(46-50)
7. Başka Bir Savaş Destanı (15) Tane s.(51-65)
8. Savaş ve Kahramanlığı Anlatan Muhtelif Parçalar (11) Tane s.(66-75)
- II. Aşk Şiirleri, (21) Tane s.(76-96)
- III. Tabiat Şiirleri s.(97-132)
 1. Bahar Tasviri (19) Tane s.(97-115)
 2. Kış Tasviri (4) Tane s.(116-119)
 3. Yazla Kış Münazarası (6) Tane s.(120-125)
 4. Çeşitli Tabiat Tasvirleri (5) Tane s.(126-130)
- IV. Av Şiirleri s.(131-139)
 1. Bir Kurt Avı (4) Tane s.(131-134)
 2. Kuş Avı (3) Tane s.(135-137)
 3. Geyik ve Tilki Avı (2) Tane s.(138-139)
- V. Hikmet, Örf ve Âdet Şiirleri s.(140-171)
 1. Mala Düşkünlük (8) Tane s.(140-147)
 2. Faziletin Methi (4) Tane s.(148-151)
 3. Dostluk (2) Tane s.(152-153)
 4. Dünyanın Faniliği (2) Tane s.(154-155)
 5. Neşeli Olmak (2) Tane s.(156-157)
 6. Dünyanın Kötülüğü (2) Tane s.(158-159)
 7. Ticaret (5) Tane s.(160-165)
 8. Ailevi Münasebetler (4) Tane s.(166-169)
 9. İdari Hayat (1) Tane s.(170)
 10. Yiyecek Hakkında (1) Tane s.(171)
- VI. Teessür İfade Eden Şiirler (3) Tane s.(172-174)

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Eserde, ön söz, giriş ve sonuç adı altında direkt bir adlandırma ve bölümlendirme yapılmamıştır. “Mukaddime” başlığı söz konusudur. Burada eserin

içeriğine dair temel bilgiler okuyucuya aktarılmıştır. Mevcut tez yazım tekniğinin aynısı burada bu başlık altında verilmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, sözlerine Kâşgarlı Mahmud'a ait olan Dîvânü Lugati't Türk adlı eseri inceleme amacını ifade eden cümle ile başlamıştır. Bu bölüm çalışmanın sınırlarını ortaya koyan cümleler ile devam etmiştir. Daha sonra bu eser üzerinde çalışma yapan diğer araştırmacıların adlarına ve çalışmalarının başlıklarına değinilmiştir. Örneğin; Carl Brockelmann, Ahmed Celal vb. araştırmacıların eserlerinden bahsedilmiştir. Yazar, kendi oluşturduğu transkripsiyon işaretlerini göstermiştir.

Eserin içindekiler kısmı okuyucuya sunulmuştur. Bölüm, tezde geçen parçaların vezinlerinin gösterilmesi ile devam etmiştir. Mukaddime bölümünde araştırmacının, çalışmasında kendisine destek olan hocası Ahmet Caferoğlu ve Sadettin Buluç'a teşekkürlerini sunarak son bulmuştur.

Akkay, belirli bir sonuç bölümüne yer vermemiştir lâkin Dîvânü Lugati't Türk'te yer alan halk edebiyatı ürünlerini örnekleriyle okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Çalışmada araştırmacı, Dîvânü Lugati't Türk içinde yer alan kelimelerin anlamlarının açıklamaları için halk şiirinden bazı parçalardan veya atasözlerinden yararlanarak bu sözcüklerin izahını yapmaya çalışmıştır. Eserde uygulanan metot üzerine açıklamalar yapılmıştır. Çalışmanın gerekli görülen yerlerinde dipnot sistemi kullanılarak daha ayrıntılı bilgiler sunulmuştur. Yazarın, Dîvânü Lugati't Türk içinde yer alan halk edebiyatı parçalarını Türkiye Türkçesine aktarması okuyana ekstra bir kolaylık sağlamıştır. Yazar, şiirlerin tercümesine sadık kalmaya çalıştığını ifade etmiştir. Dîvânü Lugati't Türk içinde yer alan şiir parçalarının okunuşundaki farkın görülmesi hedeflenmiştir. Divan'ın, Carl Brockelmann ve Besim Atalay tarafından indeksi de yapılmıştır. Divan'da yer alan şiirlerin içindeki kelimelerin anlamlarının kolay bulunması amacıyla bir fihrist oluşturulmuştur. Yazar, metnin içine aldığı parçalar hakkında gerekli açıklamalarda bulunmuştur. Parçaların şekil, içerik ve muhteva bakımından bir benzerliklerinin olduğunu söylenmiştir. Tezin içinde yüz yetmiş dört tane şiir parçası yer almaktadır. Kısacası yazar, bu tezi incelemek isteyen

araştırmacılar için birçok kolaylık sağlamaya çalıştığını ifade etmiştir. Eserde her şey konunun üzerine araştırma yapacaklara açık bir şekilde gösterilmeye çalışılmıştır.

AKKAYA, Mustafa. (1969). Yunus Emre Divanı (Fatih Nüshası) Transkripsiyonlu Metin ve İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yunus Emre Divan'ının transkripsiyonunu yapıp ve indeksini hazırlayarak tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Akkaya, çalışmasında Yunus Emre Divan'ının Fatih nüshasının içinde yer alan şiirlerin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Yunus Emre Divan'ının sayfa numaralarının a ve b şeklinde numaralandırıldığını ancak bu Fatih nüshasında böylesi bir numaralandırmanın yapılmadığını vurgulamıştır. Yazar, eseri Roma rakamları ile numaralandırdığını söylemiştir. Akkaya, indekste yer alan kelimelerin sayfa numarasını, şiir ve beyit numarasını verdiğini belirtmiştir. Ayrıca indeks kısmında **Osmanlıca Türkçe Sözlük, Tarama Sözlükleri, Kamûs-ı Türkî ve Türkçe Sözlük** gibi eserlerden yararlandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I
Açıklama.....III
Bibliyografya.....IV
Metin.....1 – 75
İndeks.....76 - 318

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Akkaya, ön söz bölümünde Yunus Emre Divan'ının Fatih nüshasının Süleymaniye Kütüphanesinde yer aldığını ifade etmiştir. Araştırmacı, Divan'ın iki yüz on sayfa olduğunu söylemiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında Yunus Emre Divanı'nın Fatih nüshasının içinde yer alan şiirlerin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığından dolayı çalışma için açıklamalarda bulunulacak bir durum söz konusu değildir.

AKKAYA, Yılmaz. (1968). Erzincan Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, doğup büyüdüğü yer için bir şeyler yapmak gayesiyle tezini hazırladığını ifade etmiştir. Çalışmanın amacı Erzincan yöresinden derlenen metinlerin dil hususiyetleri açısından özelliklerini değerlendirmektir.

Çalışmanın Kapsamı

Akkaya, çalışmasında Erzincan ağzının fonetik ve morfolojik incelemesini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz.....IV- XX
- II. Fonetik ve Morfolojik İnceleme.....1 – 26
- III. Metin Kısmı.....27 – 71
- IV. Lügatçe.....72 – 112

V. Bibliyografya.....113

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Akkaya, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar bölge insanının ağız özelliklerini örnekleriyle okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, çalışması için kaynak kişilerden derlediği metinleri kişilerin ağzından çıktığı şekliyle bütün teferruatı ve aksanları ile birlikte değişiklik yapmadan aktardığını ifade etmiştir. Derlenen metinler çalışmada “Metin Kısmı” bölümünde verilmiştir. Ayrıca “Lügatçe” kısmında derlenen ve incelenen kelimelerin anlamalarına da yer verilmiştir.

AKPINAR, Vahap. (1974). Erzincan İlinin Ağız Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız incelemelerine karşı duyduğu ilgi neticesinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Akpınar, çalışmasında Erzincan bölgesinden derlenen anlatı türleri üzerinden Erzincan bölgesinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	1 – 2
Erzincan Hakkında Toplu Bilgiler.....	3 – 16
Ses İşaretleri.....	17
Masallar	
Yedi Başlı Dev.....	18 – 25
Canıcep Alması.....	26 – 28
Havlacı Gözeli.....	29 – 31
Of'un Garısı.....	32 – 34
Hatıralar.....	35 – 47
Mektipler.....	48 – 51
Sohbetler.....	52 – 60
Gonşu Gezmeleri.....	61 – 66
Şiirler.....	67 – 69
Fıkra.....	70
Bilmeceler.....	71
Atasözleri.....	72
Beddualar.....	73
Dualar.....	74
Türküler.....	75 – 77
Maniler.....	78 – 79
Ses Bilgisi	
Uzun Ünlüler.....	81 – 82
Ünlü Değişmeleri.....	82 – 85
Yuvarlaklaşma.....	85
Monoftoglaşma.....	85
Ünlü Türemesi.....	85 – 86
Epentez.....	86
Epitez.....	86
Ünlü Değişmesi.....	86
Synkope.....	87
Hiatus.....	87

Apokope.....	87
Ünlü Uyumu.....	87
Ünlü Sırasının Değişmesi.....	88
Ünlü Benzeşmesi.....	88 – 89
Ünlü Disimilasyonu.....	90
Ünlü Birleşmesi.....	91
Ünsüzler.....	92 – 95
Yer Değiştirme.....	95
Ünsüz Benzeşmesi.....	96
Ünsüz Aykırılışması.....	96 – 97
Ünsüz İkizleşmesi.....	97
Ünsüz Düğümleşmesi.....	97 – 98
Ünsüz Kısılması.....	98
Ünsüz Türemesi Olan Kelimeler.....	98
Ünsüz Düşmesi.....	98
Morfoloji	
İyelik Ekleri.....	100
Hâl Ekleri.....	100
Fiil Çekimi.....	101 – 113
Zarflar.....	114
Zamirler....	114
Edatlar.....	116
Partisipler – Gerundiumlar.....	115
Sözlük.....	117 – 155
Bibliyografya.....	156

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Yöreden derlenen metinlerin dil özelliklerinin incelenmesi tezin kapsamını oluşturmaktadır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Akpınar, çalışmasında bölge insanından derlediği şifahi halk edebiyatı ürünleri ile birlikte bölgenin ağız hususiyetlerini sunmuştur.

Değerlendirme

Akpınar, çalışmasında Erzincan'da ikâmet eden yerli halktan anonim halk edebiyatı ürünlerinden masal, fıkra, bilmece, dua, beddua, türkü ve mani gibi ürünler elde ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, çalışmasında ağırlıklı olarak Erzincan ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

AKSU, Beyhan. (1970). Trabzon ve Köylerine Ait Dialectic Malzeme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışması ile ağız incelemelerine katkı sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Trabzon ve civar yöreleri Akçaabat, Yomra, Vakfıkebir, Maçka ve Of gibi bölgelerin ağız özelliklerine ait dil malzemesini derleyerek tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Aksu, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Metinler.....1 – 33

Trabzon....1

Türkü....1 – 2

Akıllı Guzi.....2 – 3

Türkiler.....3 – 4

Oflinin Zembili.....	4
Türgiler.....	4 – 5
Bilmeceler.....	5
Savaş Yıllarında Söylenen Türküler.....	6 – 7
Fıkra.....	8
Atma Türküler.....	9 – 10
Bulmacalar.....	10
Sohbet.....	11 – 12
Güneş Duası.....	12
Türküler.....	17 – 21
Mesel.....	21 – 22
Savaş Tasviri Türküler.....	22 – 25
Hamsinin Tutulışı.....	25
Hamsinin Satılışı.....	26
Hamsinin Mahalledeki Dedigosu.....	26
Fıkralar.....	26 – 29
Finduk Türkisi.....	29
Fadime Türkisi.....	30
Türküler.....	30 – 32
Hekaye.....	32 – 33
Sözlük.....	34 – 63

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Aksu, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazarın, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak Aksu, çalışmasında şifahi halk edebiyatı verimleri ile birlikte bölge insanının ağız hususiyetlerini aktarmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Trabzon ve köylerine gidip bölgede ikâmet eden yerli halktan anonim halk edebiyatı ürünlerinden türkü, bilmece, fıkra, hikâye ve mesel türünde metinler elde etmiştir.

AKTAN, Bülend. (1971). Türkiye Toponimisinde İstanbul Yöresi “Beyoğlu Kazası” Yer Adları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, İstanbul’un Beyoğlu ilçesindeki yer adlarının hangi unsurlara bağlı olarak verildiğini tespit etmek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında İstanbul’a bağlı Beyoğlu ilçesinin yer adlarını incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Aktan, **İstanbul Şehir Rehberi**’nden Beyoğlu kazasının sokak adlarını tespit ettiğini, sokak adlarını tasniflendirip fişlediğini belirtmiştir. Ayrıca yazar, İstanbul Belediyesinde çalışan kişilerden Beyoğlu ilçesinin yer adlandırmalarına dair bilgi aldığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz, Giriş, Bibliyografya ve Kısaltmalar.....	I - IV
Beyoğlu Kazası, Sokaklarının Mahalle ve Nahiyelerine Göre Tasnifi.....	1 – 35
Camii ve Mescitlere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	35 – 39
Mezarlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	39 – 40
Dergâhlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	40 – 43
Medreselere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	41
Dini Terimlere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	41 – 42
Dini Şahıslara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	42 – 43

Devlet Ricali ve Tarihi Şahsiyetlere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	43 – 45
Şairlere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	45 – 47
Yazarlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	47 – 48
Fikir Adamlarına Göre Adlandırılan Sokaklar.....	48 – 49
Oğul-Zadelere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	49
Hatun – Hanımlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	49
Zanaatkârlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	49 – 50
Sanatkârlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	50 – 51
Askeri Şahıs, Alet, Rütbe ve Terimlere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	51 – 54
Halk Deyimlerine Göre Adlandırılan Sokaklar.....	54 – 57
Meydanlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	57 – 58
Mekteplere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	58
Hamamlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	58 – 59
Hanlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	59 – 60
Külhanlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	60
Çeşitli Hanelere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	60 – 61
Köprü ve İskelelere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	61 – 62
Çeşmelere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	62
Tulumbacılar Göre Adlandırılan Sokaklar.....	62 – 63
Kuyulara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	63
Fırınlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	63
Değirmenlere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	63
Bostanlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	63 – 64
Astronomiye Göre Adlandırılan Sokaklar.....	64 – 65
Coğrafik Kelimelere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	65 – 66
Aletlere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	66 – 71
Esnaflara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	71 – 75
Hayvanlara Göre Adlandırılan Sokaklar.....	75 – 79
Bitkilere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	76 – 86
Muhtelif İsimlere Göre Adlandırılan Sokaklar.....	86 – 106
Haklarında Malumat Edilemeyenler.....	106 - 108

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Aktan, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, İstanbul'un MÖ 658 yılında kuruluşundan 1453 yılında İstanbul'un fethine kadar geçirdiği tarihi süreci anlatmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Aktan, Beyoğlu'nda sokaklara verilen adlandırılmaların kökenine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmed, Sultan Beyazıd, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman devrinde Anadolu ve Rumeli'den İstanbul'a insanların gönderildiğini belirtmiştir. Araştırmacı, bu semtlere de Anadolu ve Rumeli'den gelenlerin isimlerinin verildiğini ifade etmiştir. Aktan, Aksaray şehrinden gelenlerin yerleştiği yer Aksaray; Balat şehrinden gelenlerin yerleştikleri ilçeye Balat; Tirelilerin yerleştikleri ilçeye Vefa; Çarşamba Ovasından gelenlerin yerleştiği yere Çarşamba adının verildiğini söylemiştir.

Aktan, Beyoğlu'nda beş nahiye, kırk üç mahalle ve bin beş yüz sokağın bulunduğunu çalışmasında belirtmiştir.

AKTÜCCAR, Halil. (1979). Urfa Yöresinde Yaygın Halk Edebiyatı ve Folklor Araştırmaları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Aktüccar, çalışmasında Urfa yöresinin halkı tarafından ilk insandan bu yana biriktirilerek getirilen ve çeşitli biçimlerde bulunan anonim değerlerin Türk edebiyatı ve kültürü içindeki yerini ve önemini belirtmek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aktüccar, çalışmasında hem halk edebiyatına dair numuneleri hem de folklor ve etnografyaya ait unsurları incelediğini belirtmiştir. Urfa'ya dair şifahi halk

edebiyatı ürünlerini, bilgi, görgü, gelenek gibi her türlü sosyal kurumları da içine alarak çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, öncelikle kaynaklarını canlı ve cansız olarak ikiye ayırdığını ilk olarak yazılı kaynakları incelediğini yazılı kaynakların yetersizliği durumunda da sözlü kaynaklara başvurduğunu söylemiştir. Aktüccar, bir yandan araştırma metodunu uyguladığını bir yandan da yaparak ve yaşayarak öğrenme metodunu yöntem olarak çalışmasında uyguladığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	5
Giriş.....	8
Urfa Ağzı Hakkında.....	12
Urfa Hakkında Kısa Bilgiler...	15
Birinci Bölüm	
Folklor	
Atasözleri ve Deyimler.....	17
Bilmeceler.....	50
Döşemeler ve Tekerlemeler.....	59
Efsaneler.....	75
Masal.....	87
Halk Fıkraları.....	92
Hoyratlar ve Maniler.....	96
Türküler, Ağıtlar ve Oyunlar.....	103
Ninniler.....	119
Dualar ve Beddualar.....	120
İkinci Bölüm	
Sosyal Âdet ve Gelenekler	
Evlenme Âdetleri.....	124

Halk Hukuku.....	133
Halk Ekonomisi.....	138
Halk İnancı.....	143
Halk Hekimliği ve Baytarlığı.....	146

Üçüncü Bölüm

Etnografya

Giyim – Kuşam.....	151
Mahalli Yemekler.....	154
Urfa Evleri.....	156
Ölçüler.....	157
Aile Lâkapları, Aşiretler ve İsimler.....	158
Son Söz.....	160
Seçme Bibliyografya.....	162

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz yazısının başında çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Yazının devamında ise Aktüccar, kendi hayatına dair bilgiler vermiştir. Urfalı olduğunu dokuz yıldır öğretmenlik yaptığını söylemiştir. Esnaf ve Sanatkârlar Birliği, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kütüphaneciler Derneği Urfa şubelerinde çalıştığını belirtmiştir. Araştırmacı, Urfa Almanak'ta 1970'de İdare Müdürü ve Urfa Halk Kütüphanesi Müdürü İbrahim H. Billurcu ile birlikte her yönüyle Urfa'nın müşterek hazırlayıcısı durumunda bulundukları sırada çeşitli sosyal kollarda görev yaptığını ifade etmiştir. Askerlik görevini yaptığı sırada Urfa Merkez Sancak Köyü İlkokulu örgencilerini mahalli kıyafetleriyle şehir merkezindeki bayram törenlerine götürerek “‘Türkiye’de köy çocuklarını resmigeçitten geçirten öğretmen” unvanını aldığını söylemiştir.

Aktüccar, şimdiye kadar yapılan çalışmaların kısır döngü halinde kaldığını ve güvenilir yazılı kaynak bulunmadığını belirtmiştir. Tezin bu alanda bir ilke imza attığını zamanla meydana gelecek olan diğer eserler tarafından eksikliklerin giderileceğini ümit ettiğini vurgulamıştır. Araştırmacı, çalışmasında yaşadığı en büyük engelin Arapça ve Kürtçe bilmemesi yönünde olduğunu söylemiştir. Diğer

engelin ise kaynak kişilerin ses kaydı için “Günaha girmek istemiyoruz.” sözleri olmuştur. Aktüccar; türkü, mani ve hoyrat kasetlerinin yörenin ağız özelliklerini yansıtmadığını belirtmiştir.

Halil Aktüccar tezinin giriş bölümünde Türk edebiyatında folklor çalışmasının başladığı yıllara ve folkloru başlatan kişilere temas etmiştir. Folklorun, Türk edebiyatında 19. yüzyılda Ziya Gökalp ile başladığını ifade etmiştir. Yazar, folklorun üniversitelerdeki durumuna, Türkiye’de kurulan folklor derneklerine değinmiştir. Halkbilimini ele alan kitap ve dergiler tanıtılmış, folklorun tanımı yapılmıştır. Folklor ile alakalı olan etnografyaya temas edilmiştir. Araştırmacı; folklor ile ilgili yayımlanmamış, eksik bırakılmış metinleri seçip gün yüzüne çıkardığını söylemiştir. Araştırmacı, tezini meydana getirirken objektif davrandığını, geniş kapsamlı çevre incelemesi yaptığını belirtmiştir. Aktüccar, hem Türk hem de Urfa folkloru adına hizmet edenlere teşekkür etmiş, bu alanda çalışma yapan Ziya Gökalp, Sadettin Nüzhet Ergun, Ali Yörük, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Mehmed Fuad Köprülü gibi hocalara şükranlarını sunmuştur.

Sonuç kısmı ise “Son Söz” şeklinde adlandırılmıştır. Bu bölümde araştırmacı, tezin konu olarak sınırsız; imkânlarının sınırlı olduğunu ifade etmiştir. Bu duruma rağmen yazar bakış açısını genişletip, yeni boyutlar kazandırmaya çalıştığını söylemiştir. Araştırmacı çalışmasının sonuçlarını ise şöyle sıralamıştır:

- 1- Urfa yöresinin anonim halk edebiyatı folklor ve etnografya yapısının altında tarihin süzgecinden geçmiş birçok gerçek ve hikmet yatmaktadır.
- 2- Yörenin mani, hoyrat, türkü, oyun, efsane, masal, tekerleme, bilmece, giyim - kuşam, gelenek ve görenek bakımından diğer bölgelere oranla zenginlik ve farklılık gösterir. Ayrıca bölge Türk, Arap ve Acem kültürlerinin sentezinden meydana gelmiştir.
- 3- Halk hukuku, ekonomisi, hekimliği, dini ve batıl inançları gibi halkın hayatına ait her şey; yörenin türküsünde, manisinde, hoyratında, tekerlemesinde veya bilmesinde bazen bir kelime bazen bir mısra bazen de bir bütün olarak kendini gösterir (Aktüccar, 1979: 160).

Araştırmacı, Urfa yöresine ait şifahi halk edebiyatı ürünlerinin Türk edebiyatı içindeki yerini ve önemini, bölgeler arası karşılaştırmasını ve sanatçı kimliğine

bürünmüş günümüz ozan, bestekâr, derleyici ve folklorcularının kehanetlerini, açıkgozlüğe dayanan ustalıklarını açıkça belirtmeyip okuyucuların yorumlarına bıraktığını ifade etmiştir.

Sanayi inkılâbının, köyden kente göçün, ulaşımın, haberleşmenin, turizmin ve anonim halk edebiyatıyla ilgilenen kaynak kişilerin vefatının kültürel varlığı tehdit ettiği görülmüştür.

Araştırmacı, yurdun her tarafında yapılacak folklor ve etnografya çalışmalarının Milli Eğitim Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, TRT, basın ve üniversiteler tarafından destek gördüğü takdirde devletin ve milletin kârlı çıkacağını söylemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Urfa yöresine ait ağzın en çok Kerkük ağzına yakın olduğunu bildirmiştir. Urfa ağzının Arapça, Kürtçe, Ermeni ve Süryani dili ile de temasının söz konusu olduğunu çalışmasında belirtilmiştir. Türk illeri içerisinde ise Malatya, Kahramanmaraş ve Adıyamanlılara ait ağzın Urfa ağzı üzerinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Urfa'ya ait ağız özelliklerinin ilçeden ilçeye değiştiği vurgulanmıştır. Araştırmacı, Urfa ağzını en iyi temsil eden Harran kapısı, Bey kapısı, Samsat kapısının ağız özelliklerini inceleyip ele aldığı metinlerde özel işaretlerle bu söyleyişi vermeye çalıştığını söylemiştir.

Aktüccar, yaptığı derlemeleri de kaynak kişilerin ağzından duyduğu şekli ile yazıya geçirdiğini dile getirmiştir.

Yazar Urfa hakkında da kısa ve açıklayıcı bilgiler sunmuştur. Urfa'nın tarihi, yüz ölçümü, nüfusu, rakımı, ilçeleri, iklimi, ekonomisi ve turizmi gibi değerleri anlatılmıştır.

Yöre insanının kullandığı atasözleri ve deyimler, bilmeceler, döşemeler, tekerlemeler, efsaneler, masallar, halk oyunları ve evlenme âdetleri gibi unsurlar hakkında önce genel bilgiler verilip devamında ise imkânlar dâhilinde derlenip türlere ait örnekler okuyucuya sunulmuştur.

Araştırmacı eserin sonunda kaynak kişilerin isimlerini, mesleklerini ve cinsiyetlerine dair bilgileri alfabetik sıralama şeklinde okuyucuya aktarmıştır.

AKÜN, Ömer Faruk. (1947). Dede Korkut Hikâyelerinde Kompozisyon ve Tasvir. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

AkÜN, Dede Korkut adlı eserde önemli bir yer teşkil eden kompozisyon ve tasvirlerin, kendi dönemine kadar yapılmış olan araştırmalarda yer almadığını tespit edip eserin, bu yönüne temas etmek amacı ile çalışmasını hazırlamıştır. Yazar, 1947 yılına kadar Dede Korkut üzerine yapılan çalışmalarda hikâyelerin teşekkülü, içinde barındırdığı tarihi Türk ananeleri ve bu ananelerin tarihi hadiselerle ilgi ve münasebetleri, bazı destan ve halk hikâyeleri ile mevcut motif benzerlikleri gibi konulara temas ettiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Dede Korkut eserinin içinde yer alan on iki boy anlatısından yola çıkarak anlatılarda yer alan tahkiye ve tasvirleri çalışmasında gösterme amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

AkÜN, tezinin ön söz kısmında çalışmasında nasıl bir yol izlediğini ifade etmiştir. Araştırmacı, çalışmasının kompozisyon bölümünde çalışmasını oluştururken beş adımı takip ettiğini belirtmiştir. Bunlar:

- 1- Yazar, çalışmada hikâyenin nasıl kompoze edildiğini göstermeden önce ihtiva ettikleri vaka kadrolarını göstermiştir. Bu boyları uzun hikâye ve kısa hikâye olarak sınıflandırmıştır ve bugün ki hikâyelerle mukayese etmiştir. Bu on iki hikâyeden geniş kadrolu olanı vazih olarak göstermek için vaka tabloları çıkarmıştır.
- 2- Hikâyeler içerisinde geniş bir kadro teşkil eden bu vakaların nasıl kompoze edildiği tetkik edilmiştir.
- 3- “Tahkiye de ölçülülük” kısmında vakaların ölçülü tarzda hikâye edildiğini, mevzudaki ehemmiyetlerine göre geniş veya kısa anlatıldığı gösterilmiştir. Ölçülülük bakımından Homer'deki tahkiye ile Dede Korkut hikâyeleri mukayese edilmiştir.

- 4- On iki boyun mukayeseli tetkiki neticesinde hepsinde muayyen bir plan dâhilinde kompoze edildiği sonucuna varılmıştır.
- 5- Son kısımda kompozisyon bakımından yapılan tahliller terkip edilmiştir. (Akün, 1947: 2).

Çalışmanın tasvir ile ilgili bölümünde Akün, Dede Korkut hikâyelerinin betimlemesini estetik izah ve tenkit ile yapmaya çalıştığını ifade etmiştir. Yazar, tasvirler kısmını da oluştururken planında dokuz adım takip ettiğini belirtir. Bunlar:

- 1- Tasvirlerin zengin olmadığını, hikâyelerde yer alan hayallerin muayyen bir çerçeve dışına çıkmadığını, klişe halinde kullanıldığını,
- 2- Statik ve dinamik objeler olan tasvirler arasında bir mahiyet farkı bulunduğunu, statik tasvirlerin “eşyanın” yalnız bir cüzünü aldığını ve bunu tavsif etmekten ileri geçmediği,
- 3- Statik objelerin bütün halinde tasvirinin yapılmadığını
- 4- Hareket tasvirlerinin dinamik objeyi bütün halinde anlattığını,
- 5- Hareket tasvirlerinde harekete ehemmiyet verildiğini şekli ve plastik unsurlar üzerinde durulmadığını,
- 6- Hareket tasvirlerinde hareketlerin birçok pozda müsel (art arda) surette takip edildiğini,
- 7- Bütün hareket tasvirlerinin tafsilatlı olmadığı, çoğu zaman kısa geçildiğini göstermiştir.
- 8- Savaş tasvirlerinin muayyen bir kadro ve planda olduğunu belirtir ve bu hususta bazı örneklerle mevzu anlatılır.
- 9- Tabiat tasvirlerinin çok mahdut (sınırlı) olduğu, müstakil tabiat tasvirlerinin ise bulunmadığını, tabiata ait şeylerin bir münasebet dolayısı ile zikredildiğini ve hislere çerçeve olmak üzere kullanıldığı belirtmiştir. Tabiata ait bütün tavsifi ve tasviri parçaları yazar toplayıp tasnif etmiştir (Akün, 1947: 3-4).

İçindekiler

Ön Söz.....1

Dede Korkut Hikâyelerinde Vaka Kadrosu.....5

Vakaların Birbirine Bağlanması.....19

Tahkiyede Ölçülülük ve Üzerinde Durulan Hususlar.....28

Hikâyelerdeki Plan.....	39
Tahkiyenin Objektifliği.....	44
Dede Korkut Hikâyelerinde Tasvir.....	46
Hareketin Tasviri.....	50
Hareketin Tasvirinde Müşahede ve Teselsül.....	54
Savaş Tasvirleri.....	57
Tabiat Tasviri.....	62
Tabiata Dair Tasviri ve Tavsifi Parçalar.....	65

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Dede Korkut'un edebiyat sahası içerisinde önemli bir eser olduğunu ancak ihmal edilmiş bir araştırma sahası olduğunu söylemiştir. Akün, Dede Korkut hakkında araştırma yapan Zeki Ömer Defne'nin **Dede Korkut Hikâyelerinde Edebi Sanatlar** isimli tezinin içeriğine yapı bakımından çalışmasında değindiğini ifade etmiştir. Çalışmada Mebrure Rahmi'nin **Dede Korkut ve Manas** isimli tezine de temas edilmiştir. Akün, bu bölümde tezinin dış yapı unsurlarını, kompozisyon ve tasvir kısımlarını meydana getirirken nasıl bir metot izlediğini anlatmıştır.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Akün, sonuç olarak çalışmasında Dede Korkut'un içerisinde yer alan hikâyelerin tasvir edilişlerini, çeşitli eserlerle benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasını oluştururken sistemli bir yol takip etmiştir ve takip ettiği metodu çalışmasının ön söz bölümünde okuyucuya sunmuştur. Dede Korkut hikâyeleri içerisinde birden çok vaka barındırması dolayısıyla “uzun hikâye” sınıfına dâhil etmek gerektiğini dile getirmiştir. Akün, hikâyelerden yola çıkarak tüm vaka tablolarını çıkarmıştır. Konu ile ilgili çeşitli sorular sorup daha sonra bunlara cevap vererek çalışmasını meydana getirmiştir. Hikâyelerde anlatılan vakaların, sahnelerin birbirine sıkı bir münasebetle bağlı olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmacı, “Salur Kazan'ın Evinin Yağmalanması” hikâyesi, “Kazan Beyin Oğlu Uruz Beyin Tutsak Olması” hikâyesi ve “Deli Dumrul” hikâyesinin tahlilinin yanı

sıra Homer ve Ömer Seyfettin'in hikâyeleri ile Dede Korkut hikâyelerinin karşılaştırmasını da yapmıştır. Araştırmalar sonunda elde edilen veriler ışığında, uygulanan metot ile yazar, çıkarımlarda bulunmuştur. Dede Korkut hikâyelerinde geçen at, kurt, köpek, ağaç, çayır, deniz, su vb. tabiat unsurlarının metinlerde geçen hâlleri ile tasviri yapılmıştır.

AKTEMUR, Halil İbrahim. (1979). Müzekki'n Nüfus 79 b – 95 a Transkripsiyon, İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinin transkripsiyonunu yapıp, indeksini oluşturmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aktemur, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinin 79 b – 95 a sayfaları arasında yer alan bölümleri verip indeksini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs'un indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz..... I
- II. Giriş..... II - IV
- III. Bibliyografya..... V
- IV. Metin.....1 – 32
- V. İndeks.....32 – 154

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs hakkında bilgi vermiştir.

Giriş bölümünde yazar, Eşrefoğlu Rûmî'nin 1353 yılında doğduğunu 1469 yılında vefat ettiğini söylemiştir. Araştırmacı, Rûmî'nin asıl isminin Abdullah olduğunu aslen İznikli olduğunu belirtmiştir. Eşrefoğlu'nun şiirlerini, ilahilerini halk diliyle terennüm ettiği ifade edilmiştir. Müzekki'n-Nüfûs'un halk tarafından benimsenip kabul edildiği, eserde yer alan sözlerin insanların kendilerine mâl ettiklerinden bahsedilmiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Aktemur, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığı için eser üzerine açıklamalarda bulunacak bir husus söz konusu değildir.

AKTUNA, Hüseyin. (1975). Atabey Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Atabey bölgesinin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aktuna, çalışmasında Atabey bölgesinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Yazıda Kullanılan İşaretler
Atabey İlçesinin Kısa Tarihi
Metinler
Masal I
Masal II
Düğün Âdeti
Sünnet Düğünü
Hatıra I
Hatıra II
Hatıra III
Tütün Yetiştirme
Gül Yetiştirme
Gezek Âdeti
Hatıra IV
Maniler
Atalar Sözleri
Tekerlemeler
Öğütlü Sözler
Dilekler (Dualar)
Beddualar (İlenşler)
Kinayeli Sözler
Bilmeceler

I. Bölüm: Fonetik (Ses Bilgisi)

Ünlüler

Uzun Ünlüler

Ünlü Değişmeleri

Ünlü Benzeşmesi

Ünlü Dissimilasyonu

Ünlü Birleşmesi

Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Düzleşme

Monoftonglaşma

Ünlü Düşmesi
Ünlü Türemesi
Epentez
Ünsüzler
Yer Değişirme
Ünsüz Değişmesi
Ünsüz Aykırılışması

II. Bölüm: Morfoloji (Şekil Bilgisi)

İsim İşletme Ekleri
Sıfatlar
İyelik Ekleri
Zarflar
Zamirler
Partisipler
Gerundiumlar
Fiil Çekimleri
İsim Çekimleri

Sözlük

- a) Metinde Geçen Kelimeler
- b) Metin Dışı Kelimeler

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Aktuna, bölge ağzının özelliklerini edebi ürünler üzerinden okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Aktuna, Atabey yöresinin ağız özelliklerini inceleyebilmek için derleme yoluyla bölge insanından metinler elde ettiğini bu eserleri fonetik ve morfolojik yönden değerlendirdiğini belirtmiştir.

AKTÜZEL, Sevim. (1950). İzmir Vilayeti Toponymiesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında İzmir'e verilen yer adlandırmalarının kökeninin nereden geldiğini göstermek amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aktüzel, İzmir'in yer adlarının tetkikini, menşeyini ve inkişafını göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışması için A. Dauzat'ın **Les Noms de Lux** adlı eserinden istifade ettiğini söylemiştir. Ayrıca **Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü, İslam Ansiklopedisi, Türkiye Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi, İzmir İstatistik Yıllığı** gibi pek çok eserden de faydalandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Aktüzel, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve istifade ettiği eserlerden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Aktüzel, sonuç olarak İzmir'e verilen yer adlarının pek çok maddi ve manevi unsurlardan esinlenilerek verildiğini söylemiştir.

Değerlendirme

Aktüzel, bölgede adlandırmaya sebep olan her türlü unsur üzerine açıklamalar yapıp; örnekleri rakamlandırarak aktarmıştır. Dere, kaya, taş, kuyu, burun, su ve alan gibi onlarca yapı ve unsur ile ilgili bölgede isimlendirmenin yapıldığı görülmüştür.

AKVERDİ, Hatice. (1938). Âşık Edebiyatı Saz Şairleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Akverdi, çalışmasında Türk saz şairlerinin eserleri ve hayatları hakkında şimdiye kadar yapılan tetkikleri bir külliyat halinde sunmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tez, 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar yetişen saz şairlerinin hayatlarını ve eserlerini kapsamaktadır. Çalışmada toplam yüz otuz üç saz şairine yer verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tez de yer alan saz şairlerinin sıralanışında alfabetik bir sıra takip edilmiştir. Saz şairine dair edinilen bilgi, öncelikle hangi eserden alınmış ise bu eserin künyesi sunulmuş, saz şairinin ismi verilmiş daha sonra saz şairinin hayatına dair malumat verilmiş sonrasında ise şaire ait bir şiir parçası sunularak bölüme son verilmiştir. Saz şairleri yaşadıkları yüzyıla göre sıralanarak verilmiştir. Yaşadığı yüzyıl kesin olarak bilinmeyen saz şairlerinde de alfabetik bir sıra takip edilmiştir.

İçindekiler

- 1- Ön Söz
- 2- Bibliyografya – Müellif Sırası ile Alfabetik (Mecmua İsimleri- Kitap İsimleri)
- 3- Alfabetik Sıra ile Şairler
- 4- Kronolojik Tasnif (Zamanı Belli Olanlar- Olmayanlar)
- 5- Mecmua Cetveli

- 1- Halk Bilgisi Haberleri - İstanbul
- 2- Yeni Fikir - İstanbul
- 3- Edebiyat Fakültesi Mecmuası - İstanbul
- 4- Milli Mecmua - İstanbul
- 5- Güneş Mecmuası - İstanbul
- 6- Hayat Mecmuası - İstanbul
- 7- Türkiyat Mecmuası - İstanbul
- 8- İkdâm Gazetesi - İstanbul
- 9- Duygu ve Dilek Mecmuası - İstanbul
- 10- Adsız Mecmua - İstanbul
- 11- Yeni Türk Mecmuası - İstanbul
- 12- Masrif Mecmuası - Adana
- 13- Fikirler - İzmir
- 14- Taşan - Merzifon
- 15- Dıranaz - Sinop
- 16- 19 Mayıs - Samsun
- 17- Ak Pınar - Niğde
- 18- Ün - Isparta
- 19- Ak Su - Giresun
- 20- Altan - Elaziz
- 21- Yeni Milas - Milas
- 22- Altı Ok - Edirne
- 23- Kaynak - Balıkesir
- 24- Altın Yaprak - Bafra
- 25- Taş Pınar - Afyon
- 26- Ülkü - Ankara
- 27- Türk Akdeniz - Antalya
- 28- Konya - Konya
- 29- Ulu Dağ - Bursa
- 30- Dergâh Mecmuası - İstanbul
- 31- Anadolu Mecmuası - İstanbul
- 32- Kültür Haftası Mecmuası - İstanbul

33- Türk Yurdu - İstanbul

6- Kitap Cetveli

1- 17. Asır Saz Şairleri

2- 19. Asır Saz Şairleri

3- 16. Asır Sonuna kadar Saz Şairleri

4- Kastamonulu Âşık Kemali

5- 17. Asır Saz Şairlerinden Pir Sultan Abdal

6- Osmanlı Müelliflerinden Cilt 1-2-3

7- Âşık Tokatlı Nuri

8- Çankırı Şairleri Cilt 1-23

9- Karacaoğlan

10- Konya Vilayeti Halkiyat ve Harsiyatı

11- Âşık Sümmani

12- Karacaoğlan

13- Erzurum Şairleri

14- İlk Mutasavvıflar

15- Emrah

16- Âşık Dertli

17- Bayburtlu Zihni

18- Sivas Halk Şairleri Bayramı

19- Âşık Ömer

20- Halk Şairleri

21- Hengami

22- Âşık

23- Semai Kahvecileri

24- Gedai

25- Âşık Talibi

26- Halk Şairleri

27- Milli Edebiyatın İlk Mübaşirleri

28- Milli Tebebbular

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Tezin ön söz bölümünde Akverdi, çalışmasının amacından bahsetmiştir. Yazar, tezin yazıldığı dönemlerde folklor araştırmacıları tarafından bulunan yeni âşık isimlerine de çalışmasında yer vermeye çalıştığını ifade etmiştir. Yazar, çalışmasında halkevleri mecmualarından ve halkevlerinin broşürlerinden yararlandığını söylemiştir. Akverdi, saz şairlerinin okuyuculara Fuad Köprülü tarafından tebarüz ettirildiğini söylemiştir. Çalışmada, âşık edebiyatı üzerine çalışmalar yapanların sayısının çokluğundan bahsedilmiştir. Ancak bu saz şairlerinin hakiki ve mufassal tarihine hâlâ mâlik olunamadığı ifade edilmiştir.

Akverdi, çalışmasında âşıkların Halvetî, Kadirî, Mevlevî ve Bektaşî tarikatına mensup olduklarını söylemiştir. Âşıkların hayatına dair bilgileri ve teşkilatlanmalarını Sultan Mahmut zamanından Sultan Aziz zamanına kadar öğrenebildiğimiz ifade edilmiştir. Araştırmacı, eski Osmanlı hayatının âşıkların yetişmesine müsait bir ortam teşkil ettiğini söylemiştir. Çalışmada âşık edebiyatının altın devrinin 17. ve 18. asır olduğu vurgulanmıştır. Bu durumun sebebinin ise şairlere ait eserlerin muntazam divanlarda değil imlası bozuk cönklerde ve muhtelif mecmualarda bulunmasına bağlanmıştır. Yazar, saz şairlerinin hayat tarzlarının birbirlerinden farklılık gösterdiğini söylemiştir. Çalışmada âşıklar için en mühim icra yerinin âşık kahvehaneleri olduğu dile getirilmiştir. Bu kahvehanelerin en meşhurunun Tavuk Pazarı'nda yer aldığı söylenmiştir. Âşıkların muhtelif çalgılarının olduğu lakin en meşhurunun “Çükür” adlı saz olduğu belirtilmiştir. Beş kılı, tahta göğüslü, yirmi altı perdeli, gövdesi büyük bu sazın en çok yeniçeri ocağına mahsus olduğu görülmüştür.

Saz şairlerinin klasik edebiyattan etkilendiği araştırmacı tarafından belirtilmiştir. Muamma meselesinin de klasik şairlerden saz şairlerine geçtiği belirtilerek bu bölüme son verilmiştir.

Tezde giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Akverdi, sonuç olarak çeşitli eserlerden elde ettiği bilgiler ışığında 16 – 20. yüzyılda yaşayan halk âşıklarının hayatlarını ve eserlerini okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, tezinde saz şairlerinin isimlerini ve hayatlarını aktaracak şekilde tasnif yapmıştır. Çeşitli kitap ve mecmualardan yararlanarak çalışmasını meydana getirmiştir. Bunlara dair bilgileri de ayrıntılı bir şekilde okuyucuya sunmuştur.

ALA, Alaattin. (1974). Osmaniye Ağzı Üzerine Bir İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Osmaniye ağzının ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Osmaniye ağzı üzerine inceleme yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Ala, çalışmasının yöntemine dair açıklama yapmamıştır ancak derleme metodunun kullanıldığı görülmektedir.

İçindekiler

I.	Ön Söz.....1
II.	Osmaniye Hakkında Kısa Bir Bilgi.....2
III.	Metin Kısmı
	Bir Av Hikâyesi.....3
	Orman Ürünlerinin Değerlendirilişi.....7
	Arı Hırsızları.....10
	Orman Merurlarıyla Kavga.....14
	Kaplan Avı.....17
	Odun Yüklü Kamyon.....19
	Tarla.....25

	Dağ Gezintisi.....29
IV.	Gramer Hususiyetleri
	Düz Vokaller.....32
	Yuvarlak Vokaller.....33
	Düzleşme.....34
	Vokal Düşmesi.....35
	Vokal Türemesi.....35
	Hece Düşmesi.....36
	Vokal Benzeşmesi.....36
	Konsonant Değişmesi.....37
	Diğer Değişmeler.....38
	Konsonant Benzeşmesi.....40
	Konsonant Ayırışması.....40
	Konsonantların Yer Değiştirmesi.....42
	Konsonant Düşmesi.....42
	Diğer Ses Kaynaşmaları.....47
	Konsonant Dügümlemesi.....47
V.	Şekil Bilgisi.....48
	İsim Çekimi.....48
	Fiil Çekimleri.....50
	Sıfatlar.....51
	Zamirler.....52
	Zarflar.....52
	Edatlar.....53
	Sözlük.....54

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına ve kapsamına dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Ala, sonuç olarak bölge ağzının hususiyetlerini bölge insanından derleme yolu ile elde ettiği metinler aracılığıyla göstermiştir.

Değerlendirme

Ala, dil araştırmaları içerisinde şive ve ağız çalışmalarının önemli olduğunu vurgulamıştır. Bölgeler arasındaki ağız farklılıklarının insanları bir araya getiren unsurlardan biri olduğu söylenmiştir.

ALACA, Ahmet Ziyaettin. (1973). 17. Asır Âşık Edebiyatında Klasik Edebiyatın Tesirleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Alaca, klasik edebiyatın, âşık edebiyatını nasıl ve ne şekilde etkilediğini göstermek amacıyla çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında yüksek zümre edebiyatının halk edebiyatını dil, mazmun, vezin ve işlenen konular itibarı ile nasıl etkilediğini bunun incelemesini yaptığını ifade etmiştir. Yapılan değerlendirmenin daha çok 17. yüzyıl şairleri çerçevesinde ortaya konulduğu söylenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında konuyu çeşitli başlıklara ayırıp karşılaştırma yöntemi sayesinde inceleme ve değerlendirmelerini yaptığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

Klasik Edebiyatın Âşık Edebiyatına Muhteva Yönünden Tesirleri

Güzel ile İlgili Mazmunlar Yönünden Gelen Klasik Tesirleri

Aşk Anlayışı ve Aşk ile İlgili Tesirler
Tabiat Anlayışı ve Tabiatla İlgili Tesirler
Sanat Anlayışı ve Tesirleri
Efsanevi Hikâyeler

- a) Leyla ve Mecnun Hikâyesi
- b) Ferhad ile Şirin Hikâyesi

Klasik Edebiyatın Âşık Edebiyatına Şekil Yönünden Tesirleri
Klasik Edebiyatın Âşık Edebiyatına Dil Yönünden Tesirleri
Vezin ve Nazım Şekilleri Yönünden Gelen Tesirler
Netice
Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, âşık edebiyatının çeşitli sosyal değişimler sonucu zümre edebiyatı ile temasta bulunduğunu ayrıca zamanın şartlarına göre de eski edebiyattan etkilendiğini ifade etmiştir.

Giriş bölümünde Alaca, Türk saz şairleri ve musikişinaslar hakkında tarihi bilgi vermiştir. Saz şairlerinin 5. yüzyılda Atilla'nın ordusunda yer aldığı söylenmiştir. Kırgızlarda ve Göktürklerde çeşitli boy ve kabilelerde saz şairlerine, musikişinaslara yer verildiği belirtilmiştir. İslamiyet'i kabul eden Türklerin kurduğu Gazneli ve Karahanlı Devleti'nin içinde de halk şairlerinin olduğu ifade edilmiştir. Osmanlı Devleti'nde yer alan askerî mızıkânın içerisinde de âşıkların varlığından bahsedilmiştir.

Çalışmada, 15. yüzyılda ellerinde saz ile ilahi okuyan derviş şairlerden bahsedilmiş, şairlerin söyledikleri şiirlerde kahramanlık öykülerini, tarihi olayları anlattıkları belirtilmiştir.

Araştırmacı, halk şairlerinin zaman içerisinde saray ve çevresinde, yüksek kültür muhitlerinde varlıklarını devam ettirme çabasına giriştiklerini ifade etmiştir.

Yazar, edebiyatın bu iki kolu arasındaki tesirleri ifade eden bilgiler ile giriş bölümünü meydana getirmiştir.

Sonuç bölümünde Alaca, klasik edebiyatın âşık edebiyatını 16. yüzyılda etkilemeye başladığını; Kâtibî, Âşık Kuloğlu, Gevherî ve Âşık Ömer gibi saz şairlerinde bu etkilenmenin kendini hissettirdiğini söylemiştir. 17. yüzyılda da bu tesirin kendini gösterdiği ifade edilmiştir.

Araştırmacı, klasik edebiyatın âşık edebiyatı üzerinde şiirin biçim güzelliği, nazım şekli, dili, vezni ve aşk, sevgili, sanat, tabiat temaları noktasında etkilediğini ifade etmiştir.

Alaca, âşık edebiyatının yüksek zümre edebiyatından aşk ile ilgili motif ve benzetmeleri aldığını belirtmiştir. Klasik şiirde durağan bir halde olan tabiatın, âşık şiirini etkilediği söylenmiştir.

Yazar, saz şairlerinin şiirlerinde telmih ve tevriye gibi söz sanatlarına yer verildiğini vurgulamıştır.

Halk şairlerinin manzumelerinde Leylâ ile Mecnûn, Hüsrev ile Şîrin gibi efsanevi hikâyelerini benimsedikleri görülmüştür.

Saz şairlerinin şiirlerinde, klasik edebiyat şairlerinin şiirlerinde görülen gazel, murabba, divan, semai gibi nazım şekillerini kullandıkları ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, saray edebiyatının, âşık edebiyatını dil, vezin, nazım biçimi, sanat ve kullanılan tema gibi başlıklar etrafında karşılaştırmasını yapmıştır ve ortaya çıkan sonuçları sıralamıştır.

Klasik edebiyattan en çok etkilenen, kültürlü şairlerden birinin Gevherî diğerinin Âşık Ömer olduğu açıklanmıştır. Gevherî'nin şehirli bir şair ve klasik kültür ile yakından ilgilenen bir saz şairi olduğu; Âşık Ömer'in ise şehirde medrese tahsili gördüğü ve İslamî ilimler ile ilgilendiği ifade edilmiştir.

ALACAHAN, Halis. (1981). Eşrefoğlu Abdullah b. Eşref b. Mehmed'in Divanının 1 b – 13 b Varak Transkripsiyonlu Metin ve İndeks İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Eşrefoğlu Abdullah'ın Divan'ının transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Alacahan, çalışmasında Eşrefoğlu Abdullah'ın Divan'ının 1 b – 13 b sayfalarının transkripsiyonlu metin ve indeks incelemesini yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışma konusu üzerinde kütüphane araştırması ve metin aktarımı yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Kısaltmalar

Metin Transkripsiyon

İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Alacahan, Eşrefoğlu Rûmî'nin hayatı hakkında açıklamalar yapmıştır. Rûmî'nin edebi ve tasavvufî kişiliği hakkında bilgi vermiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

Alacahan, Eşrefoğlu Rûmî'nin şiir tekniğinin güçlü olmadığını vurgulamıştır. Rûmî'nin Yunus Emre tarzında şiir yazdığını ve Anadolu'da Yunus'tan sonra anılan şairlerden biri olduğu söylenmiştir.

ALANGU, Tahir. (1943). Masal Araştırmaları Sahasına Toplu Bir Bakış ve Türk Halk Masallarının İç Yapısı ve Kahramanları zerinde Bir Deneme. Tez (Bitirme) İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Alangu, masal türüne çok geniş bir sahada ve çok büyük bir ereve de bakmaya çalıştığını ifade etmiştir. Araştırmacı, çalışmasında masalın ortaya çıkışını, gelişimini, yayılışını ve diğer türlerle yani fıkra mit, efsane vb. edebi ürünlerle etkileşimini ortaya koymak istediğini belirtmiştir. Alangu, masal hakkında yapılan önemli çalışmalara eserinde değinmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Alangu, çalışmasının amacında belirttiği üzere dünya üzerinde yapılan bütün önemli çalışmalara temas etmeye çalıştığını belirtmiştir.

Tahir Alangu, masalları - Hint – Arap - Fars bölgesi, Avrupa bölgesi, Ural - Altay bölgesi şeklinde sınıflandırarak incelemesini yapmıştır.

Bu coğrafı tasnife göre araştırmacı tezini meydana getirmiştir. Masalların doğuşu, gelişimi ve yayılışı ve diğer türlerle etkileşimi ortaya konulmuştur. Masallarla ilgili yazılmış eserlere de yer verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında masal türü ile ilgili pek çok tasnife yer vermiştir. Çalışmada masal ile ilgili çalışma yapan yazarların eserleri bibliyografik şekilde sıralanmıştır. Masalların sayısı coğrafik bir tasnif yapılarak verilmiştir. Masalların kronolojik bir tasnifine de yer verilmiştir. Masallarda yer alan kahramanların tahlili ve tasviri eserde yer almaktadır. Masallarla ilgili örnekler ve tanımlar aktarılmıştır. Tahir Alangu'nun, masalların şekil ve muhteva özellikleri üzerine yaptığı tespitler eserde yer almaktadır.

İçindekiler

n Söz (Fihrist ve Kısaltmalar)

A. Masallara Ait Meseleler

I- Umumiyetle Folklor, Hususiyetle Türk Folklorunun Tarihçesi ve Bu Arada Masal Araştırmalarının Yeri ve Değeri

II- Masalların Meydana Gelişleri ve Yayılmaları Hakkında Nazariyeler

III- Masal Kelimesi Etrafında

IV- Halk Edebiyatında Basit Formlar ve Masal ile Yakın Neviler Hakkında

V- Halk Masallarının Şekli

VI- Halk Edebiyatında Epik Formlar

VII- Türk Masallarının Bibliyografyası

a- Anadolu ve Rumeli Sahası (Alfabetik Sıra - Kronolojik Sıra - Sahalara Göre Toplama Sırası)

b- Dış Türkler Sahası (Umumi Literatür - Kazan Tatarları ve Kırım – Çuvaşlar – Başkırlar – Azerbaycan - Türkistan Türkleri - Sibiry Tatarları ve Yakutlar)

c- Aramızda Kültür Münasebetleri Olan Komşular (İran – Kafkasya - (Umumi) Gürcü ve Mingrel – Ermeni - Kafkasya’nın Diğer Soyları - Arabistan, Suriye, Mezopotamya, Şark İslavları)

ç- Aramızda Tarihi Münasebetler Olan Şimali Asya Milletleri (Umumi Literatür - Moğol, Buryat, Kalmuk - Vogul, Ostiyak - Diğer Kavimler)

d- Bizimle Yakın Komşuluk Halinde Bulunan Balkan Sahası Milletleri (Umumi Bilgiler) (Yunanistan – Arnavutlar – Romanya - Cenup İslavları (Sırp ve Hırvat) - Bulgarlar)

e- Aramızda Kadim Soy Alakası Bulunan Kadim Milletler (Macarlar - Estler, Finler Laplar, Livler - Rusya’da yaşayan Fin - Ugor Kavimleri, Morvinler – Çeremis – Votyak - Züryen)

Ek: Çingeneler

VIII- Türk Halk Masallarının Ravileri Hakkında

IX- Türk Halk Masallarının Toplama ve Tanzim Prensipleri

X- Halk Masallarının Sosyal Hayatta Yeri

XI- Halk Edebiyatı Yolu ile Edebiyatımızın Tahris ve Tezhibi

XII- Masalların Terbiyevi Değeri

B- İç Yapı

XIII- Türk Halk Masallarının İç Yapısı Üzerinde Bir Deneme

Formel Unsurlar

- 1- Girişe Hazırlık Formelleri
- 2- Masal Tekerlemeleri
- 3- Başlangıç Formelleri
- 4- Geçiş Formelleri
- 5- Formel Sayılar
- 6- Formel Renkler
- 7- Zaman ve Yer Zikirleri
- 8- Muayyen Bir Oluş Halindeki Karakterin Tebarüz Ettirilmesi
- 9- Bitiş Formelleri
- 10- Ek: a- Formel Masallar
b- Tek Masala Has Formeller

C- Kahramanlar

XIV- Türk Halk Masallarının Kahramanları

- 1- Giriş
- 2- Yaş ve Dış Görünüşleri
 - a- Erkek Kahraman
 - b- Kadın Kahraman
- 3- Kahramanların İsimler
 - a- Erkek Kahraman
 - b- Kadın Kahraman
- 4- Sosyal Muhit ve Meslekler
 - a- Erkek Kahraman
 - b- Kadın Kahraman
- 5- Akralalık Vaziyetleri ve Aile Münasebetleri
- 6- İzdivaç Talebi ve Evlenme
- 7- Kahramanların Toplu Bir Şekilde Karakterleri ve Bazı Müstakil Hatlar
 - a- Erkek Kahraman

- b- Kadın Kahraman
- 8- Bilgi ve El H nerleri
- 9- Ruhi Meyiller
- 10- İkinci Derecede Kahramanlar
 - a- Erkek Kahraman
 - b- Kadın Kahraman

 n Söz / Giriş / Sonuç

Tahir Alangu,  n söz bölümünde, çalışmasını masalların halk varlığından esinlenerek meydana getirdiğini ifade etmiştir. Halka ait edebiyatın bizi gerçek edebiyata götürdüğünü vurgulamıştır. Halk hikâyeleri sahasında çalışma yapan araştırmacıların zorluklarla karşılaştığını belirtmiştir. Alangu, İslamiyet'ten önceki devirler hakkında ise pek az şeyin bilindiğini söylemiştir. Uygur metinlerinde, Türk hik yeciliğinden bahseden orijinal halk masallarına dair bilgilerin yer aldığı çalışmada söylenmiştir. Meddah ve kıssahan hikâyeleri ile Budist tercüme hikâyelerinin araştırma konusunun dışında tutulduğu belirtilmiştir. Yazar, masal üzerine yapılan çalışmaların büyük bir kısmını kütüphanelerdeki koleksiyonların yeterli olmamasından dolayı çalışmasının dışında tutmak durumunda kaldığını söylemiştir. Araştırmacı, eserlerde masal motiflerinin yer almasının, eserin masal olarak adlandırılmasına yeterli gelmediğini belirtmiştir. Dede Korkut destanının, masal hakkında araştırma yapacakları yakından ilgilendirdiğini ifade etmiştir. Alangu, masallara dair bazı motiflerin, destanların oluşum devresindeki halk edebiyatı mahsullerini barındırdığını gözlemlemiştir. Araştırmacı, Dede Korkut'un, efsanevi ve tarihi şahsiyetinin şecere-i Terakkime ve Oğuznamede yer almasından dolayı tezin sınırları dışında kaldığını belirtmiştir. Yazar, çalışmasının konusunu halk arasında yaşayan ve çeşitli araştırmacılar tarafından toplanan halk masallarının oluşturduğunu söylemiştir.

Alangu, Türk masallarının incelenmesine dair ilk dikkati çeken kişinin Jacob olduğunu vurgulamıştır. Son zamanlarda bunu Otto Spies'in takip ettiği söylemiştir. Türk masallarının mukayeseli araştırmasını yapanlar arasında Prof. Ruben'in de yer aldığını ifade etmiştir.

Balkan sahası içinde milli masal külliyyatını düzenleme konusunda eksikliği olan tek millet olduğumuz vurgusu yapılmıştır.

Tez de giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Alangu, sonuç olarak tezinde Türk masallarının muhtevasına yönelik verileri okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Tahir Alangu, masal türünü pek çok cephesiyle okuyucuya sunmaya çalışmıştır. Çalışmada önce genel hatlarıyla dünya edebiyatında gelişim gösteren folklor anlatılmış sonra Türk edebiyatında folklorun başlangıcına ve gelişimine yer verilmiştir. Alangu, masal üzerine yapılmış araştırmaların önemine çalışmasında değinmiştir. Araştırmacı; masala dair tanımları, yapılan çeşitli adlandırmaları masalın gelişimini ve yayılışını aktarmıştır. Masallara dair bibliyografya ile bu zenginliği somutlaştırmıştır. Alangu, masalların toplanması, önemi, masal formelleri ve kahramanları gibi masala dair unsurları kendi içinde tasniflendirerek anlatmıştır. Çalışma, masal türünü çalışacak alan araştırmacılar için başvurulacak kaynaklar arasında yer almaktadır.

ALDEMİR, Sami. (1980). 1922 Senesinde Akşam Gazetesinde Çıkmış Milli Mücadele ve Mustafa Kemal ile İlgili Yazılar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, milli kültüre dair konuların yeni nesil tarafından bilinmesi amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aldemir, 1922 yılında Akşam gazetesinde Milli Mücadele ve Mustafa Kemal ile ilgili gazete haberlerini ve makaleleri çalışması içerisinde bir araya getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Akşam gazetesinde kaleme alınan metinleri Latin harflerine çevirdikten sonra kronolojik bir şekilde çalışmasında sıraladığını belirtmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Giriş
- III. Makaleler

Yazıların İsmi - Yazarı

1. Rum Düşmanlığı, Necmettin Sadık.....1 – 3
2. Zafer-i Nihai, Necmettin Sadık.....4 – 5
3. Sulh Yolu, Necmettin Sadık.....6 – 8
4. Anadolu'da Yunanlılar ne Yaptılar?, Necmettin Sadık.....9 – 12
5. Teşettüt ve Tesanüd, Necmettin Sadık.....13 – 15
6. Cephe Arkası, Necmettin Sadık.....16 – 18
7. Ordumuz Vezaif-i Taarruziye'yi İcra Etmeye Kadir ve Müheyyadır, Necmettin Sadık.....19 – 20
8. En Büyük Eserimiz Ordumuzdur, Necmettin Sadık.....21 – 24
9. Mahv ve Harab Olan Bir Nesil Var, Necmettin Sadık.....25 – 29
10. Anadolu'da Kuvvetli Hükümet, Necmettin Sadık.....29 – 34
11. Mahvedilenler, İsmail Hakkı.....35 – 36
12. Anadolu'nun Manzarası, İsmail Hakkı.....37 – 38
13. Münekkit Hakkında Nurullah Ata.....39 – 43
14. Ordu Karargahında Fevzi, Nurullah Ata.....43 – 45
15. Nüfus ve Maarif Siyaseti, M. Ali Avni.....46 – 50
16. En Büyük Hatamız, Necmettin Sadık 51 – 54
17. Harb ve Sulh, Necmettin Sadık.....55 – 57
18. Sulh için Harb, Necmettin Sadık.....58 – 59
19. Taarruzun İlk Manası, Necmettin Sadık.....60 – 62
20. İlk Tesirler, Necmettin Sadık.....62 – 64
21. 30 Ağustos 1922 Tarihli Akşam Gazetesinin İlk Sahifenin Tamamı.....64 – 70

22. 31 Ağustos 1922 Tarihli Akşam Gazetesinin İlk Sahifenin Tamamı....	71 – 81
23. Anadolu Harbinin Felsefesi, İsmail Hakkı.....	81 – 86
24. İlahi Zafer, İsmail Hakkı.....	87 – 91
25. Efsunla İstila Edilemeyen Ülke, İsmail Hakkı.....	92 – 96
26. Ne Olacaktık Ne Olduk?, Necmettin Sadık.....	97 – 100
27. Kostantin’i Şaşırtan Netice, İsmail Hakkı.....	101 – 106
28. Mefkurenin Galebesi Kahirdir, İsmail Hakkı.....	106 – 109
29. Türk Hareket-i Milliyesi ve M. Kemal Paşa, İsmail Hakkı.....	110 – 113
30. Anadolu İmar Edilirken, İsmail Hakkı.....	114 – 118
31. Tak-ı Zaferdeki Timsal, İsmail Hakkı.....	119 – 120
32. Başkumandanımız Anakara’da Nasıl Karşılandı?, Bilal.....	121 – 125
33. Milli Hareket Niçin Hürdür?, İsmail Hakkı.....	126 – 130
IV. Yer, Şahıs ve Eser İndeksi.....	131 136

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Aldemir, giriş bölümünde çalışmasının içerisinde yer alan haber yazıları ve makaleler hakkında genel bilgiler vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Yazar, sonuç olarak 1922’de Akşam gazetesinde kaleme alınan makaleleri toplu bir şekilde sunmuştur.

Değerlendirme

Aldemir, elde ettiği makaleleri: “Rumların Düşmanca Saldırıları”, “Anadolu’da Türk Askeri Varlığı ve Ordu”, “Sulh ve Sulh Konferansları”, “Anadolu’da Yunan Mezalimi”, “Sosyal Meseleler” ve “Anadolu’da Meydana Getirilen Birlik ve Beraberlik” gibi başlıklar altında toplamıştır.

ALİ, Halil. (1977). Gümölcine Yaka (Dağ Eteği) Köyleri Ağız: Bulduklu, Kalfa, Baraklı, Yakacıklı, Demircili, Kalenderköy. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Gümölcine ve buraya bağlı köylerin ağız hususiyetlerini vermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ali, çalışmasında Gümölcine’de ki dağ eteği köyleri olan Bulduklu, Kalfa, Baraklı, Yakacıklı, Demircili ve Kalenderköy’ün ağız özelliklerini incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu için bölge insanından derleme yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	V
Metin Kullanılan Transkripsiyon.....	VI
Bibliyografya.....	VII
Gümölcine’nin Kısa tarihi.....	VIII- IX
Metinler.....	1- 103
İtalya Harbi.....	1 – 12
İç Harp.....	21 – 33
Birinci Dünya Harbi.....	34 – 38
Balkan Harbi.....	39 – 40
Dedemin Dükkân Açması.....	41 – 46
Askerlik Hatıraları.....	46 – 103
I. Bölüm.....	104 – 116
Ünlü Değişmeleri.....	105 – 106
Ünlü Benzeşmesi.....	106 - 107
Ünlü Aykırışması.....	107
Ünlü Yuvarlaklaşması.....	107 - 108

Ünlü Benzeşmesi.....	108
Monoftonglaşma.....	108
Diftonglaşma.....	108
Ünlü Düşmesi.....	109
Ünlü Türemesi.....	109
Protez.....	109
Epentez.....	109
Epitez.....	109
Ünlü Silinmesi.....	109 – 110
Uzun Ünlüler.....	110 – 112
Telafi Uzaması.....	112 – 113
Ünsüz Değişmeleri.....	113 – 114
b – p.....	113
b – m.....	113
p – b.....	113
ç – c.....	113
t – d.....	113
d – t.....	113
ğ – v.....	113
b – f.....	113
k – t.....	113
h – f.....	114
j – c.....	114
s – z.....	114
f – v.....	114
f – p.....	114
r – l.....	114
h – m.....	114
l – n.....	114
n – l.....	114
Yer Değiştirme.....	114 – 115
Ünsüz Benzeşmesi.....	115

Ünsüz Aykırılışması.....	116
Ünsüz Düşmesi.....	116
II. Bölüm: Morfoloji.....	117 – 127
Yapım Ekleri.....	118
İsim İşletme Ekleri.....	118 – 119
İyelik Ekleri.....	120 – 121
İyelik Çekim Eklerinin Çekimi.....	212 – 123
İsim Çekim Tablosu.....	124
Sıfatlar.....	124
Zarflar.....	124
İşaret Zamirleri.....	125
Şahıs Zamirlerinin Çekimi.....	125
Partisipler.....	125 – 126
Gerundiumlar.....	126
Edatlar.....	127
Fiil Çekimleri....	127 – 166
İsim Fiil Çekimleri.....	166 – 168
Tarımla İlgili Kelimeler.....	169 – 174
Hayvancılıkla İlgili Kelimeler.....	174 – 175
Sözlük.....	176 – 198

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve kullandığı yönteme dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Ali, bölgenin ağız özelliklerini bölge halkından elde ettiği metinler yoluyla göstermiştir.

Değerlendirme

Ali, derleme çalışması sonucunda bir sözlük hazırladığını bu sözlükte hem metinlerde geçen kelimelere yer verdiğini hem de metin dışı duyduğu kelimeleri aldığını söylemiştir.

ALİŞ, Mehmet Ali. (1979). Yunus Emre Divanı (Halet Efendi Nüshası) Transkripsiyonlu Metin ve İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Yunus Emre Divan'ının transkripsiyonunu yapıp, indeksini hazırlayarak tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Yunus Emre Divan'ının metin kısmında Halet Efendi nüshasından faydalandığını ve karşılaştırma sırasında Fatih nüshasından yararlandığını belirtmiştir. Eserin üzerinde inceleme yaptığını ve eserin 49 b ile 94 a sayfaları arasındaki bölümü tezin içerisinde gösterdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında incelediği bölüm içerisinde yer alan şiirlerin Eski Anadolu Türkçesi'ne göre transkripsiyonunu yaparak verdiğini ifade etmiştir. Divan'ın, Fatih nüshası ile Halet Efendi nüshasını karşılaştırdığını Fatih nüshasında yer almayan şiirlerin indeksini yaptığını belirtmiştir Yazar, indeksi yapılan kelimelerin metindeki yeri, sayfa numarası, şiir numarası, beyit numarasını verdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz....1

Açıklama.....11

Bibliyografya.....111

Metin....1 – 94

İndeks.....1 - 8

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullanılan yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Halet Efendi nüshasının eski ve değerli bir nüsha olduğunu vurgulamıştır. Eserin harekeli nesih ile yazıldığını söylemiştir. Eserin, Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerine sahip olduğu çalışmada paylaşılmıştır.

ALP, Nazmi. (1969). Susurluk Ağzından Derlemeler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, hem Anadolu diyalektiği üzerine hem de yöreye has folklor ürünleri üzerine bir çalışma yapmak amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında sahaya ait metinler ve bölge ağzının gramer özellikleri üzerinde durduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, kaynak kişilerden derlediği metinleri, masalları, manileri, ninnileri, türkülerini, atasözlerini kişilerin ağzından çıktığı gibi aktardığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

- I. Bölüm: Susurluk.....1 – 12
Sınırları, Yüzölçümü, Tarihçesi
İlçenin Folkloruna Bir Bakış
Çerkez Düğünleri
Çetmiler, Çepniler
Çetmilerin Dilleri
Çetmilerin Lügati
- II. Bölüm: Anlatım (Mülakât).....13 – 19
Yunanın Gelişi
Düğünler Nasıl Oluyordu
Eşkıyalardan Neler Çektik
Askerlik
- III. Bölüm: Masallar.....20 – 60
Müneccim Başı
Şah Mehmet Masalı
Derviş Masalı
Tavuz Kuşu Masalı
Tayirle Zöhre Masalı
- IV. Bölüm: Türküler.....62 – 81
- V. Bölüm: Maniler.....82 – 94
- VI. Bölüm: Ninniler.....95 – 100
- VII. Bölüm: Darbı Mesel, Atasözleri.....100- 104
- VIII. Bölüm: Bilmeceleler.....105 – 109
- IX. Bölüm: Yemekler.....110 – 113
Keşkek
Bulgur
Tarhana
Gaçamak
Mantı

Un Halvası

Öşmelim

Baklava

Hoşaf

X. Bölüm: Fonetik Ses Bilgisi.....114- 164

XI. Bölüm: Lügatçe.....165 - 178

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, Balıkesir'in Susurluk ilçesinin kendisine has özelliklerinin olduğunu söylemiştir. Bunda Rumeli'den gelen muhacirlerin ve göçebe olarak yaşayan Yörük boylarının etkisinin olduğunu belirtmiştir. Yazar, topladığı metinleri seçerken ağızları tespit edilen kişilerin etnik kökenlerine, dişlerinin tam olmasına, telaffuzunun iyi olmasına dikkat ettiğini vurgulamıştır. Alp, çalışmasında daha çok okuma yazma bilmeyenleri ve şehir ile münasebeti fazla olmayan insanları seçtiğini ifade etmiştir

Yazar, çalışması için kaynak kişi bulmakta ve bu kişileri konuşturmakta bir hayli zorluk çektiğini söylemiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak tez de Susurluk bölgesinin ağız hususiyetleri metinler yoluyla sunulmuştur.

Değerlendirme

Yazar, Balıkesir'in Susurluk ilçesinin tarihini, folklorunu incelemiştir. Susurluk ilçesinin %30'unu yerli halk, %60'ını Bulgaristan'dan gelen muhacirler, %10'unu ise Çerkez muhacirlerin oluşturduğu ifade edilmiştir.

Bölgede bu üç farklı halkın oluşturduğu folklorun bir arada olduğu, yaşatıldığı belirtilmiştir. Yerli halk ile Bulgar muhacirlerin âdet ve geleneklerinde ayrımın az olduğu; Çerkezlerin gelenek ve göreneklerinin farklı olduğu görülmüştür.

Araştırmacı, Çepnileri saf ve hiç bozulmamış bir Türk oymağı olarak kabul ettiğini ifade etmiştir. Alp, bu ırkın yüzyıllardır kendi soylarından başka bir ırktan kız alıp vermediğini bu sebeple kanlarını muhafaza ettiklerini söylemiştir.

Yazar, Çepnilerin kendilerine has kelimeleri ve ifadelerinin olduğunu aynı zamanda lisanlarının da olduğunu ancak bu lisanı gerekmedikçe kullanmadıklarını vurgulamıştır. Çepni diline Arapça ve Farsçadan birçok kelimenin girdiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, derleme yoluyla aldığı metinleri kaynak kişilerin ağzına göre aktarmıştır.

ALPAY, Sadık. (1972). Kastamonu Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız çalışmalarına duyduğu ilgi neticesinde çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Kastamonu'ya bağlı Daday, Tosya, Devrekâni, Taşköprü, Seydiler, Küre ve civar bölgelerin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Alpay, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz.....1
2. Kastamonu Tarihi.....2 – 3
3. Kastamonu'da Güzel Sanatlar.....3 – 8
4. Kastamonu'nun Coğrafi Durumu.....8 – 11
5. Bibliyografya.....12
6. Gelenek ve Görenekler (Genel Olarak).....13 – 15
7. Kastamonu'da Gelin Alma Değişleri 15 – 16
8. Kastamonu'da Kına Yakma Sırasında Değişler.....16
9. Kastamonu'da Giyimler.....16 – 17

10. Daday ve Dolaylarında Düğün Gelenekleri.....18
11. Dünür Gezme, Ev Görme, Dünür Gönderme.....18 – 19
12. Şerbet İçme, Nişan.....10 – 20
13. Defter Verme Urba Görme, Düğün Başlangıcı.....20 – 21
14. Kına Günü ve Bu Sırada Söylenen Deyişler.....21 – 24
15. Hak Günü ve Bu Sırada Söylenen Deyişler.....24 – 27
16. Gerdek, Semet Günü.....27 – 28
17. Elmaya Ağıt (Tosya’da) ve Açıklaması.....29 – 33
18. Kına İlahisi ve Bir başka İlâhi (Küre).....34
19. Devrez Destanı (Tosya).....35 – 36
20. Cıvciv Destanı (Tosya).....37 – 38
21. Tekerlemeler (Tosya).....39 – 41
22. Bir Tekerleme (Küre).....42
23. Topal Koşma.....43
24. Maniler (Tosya).....44 – 49
25. Maniler (Tosya).....50 – 58
26. Maniler (Kastamonu Merkez).....59 – 60
27. Maniler (Kastamonu – Ağlı).....61
28. Maniler (Kastamonu Devrekani).....62 – 63
29. Daday Dolaylarında Kişilere verilmiş “Takma Adlar” ve Açıklaması.....64 – 73
30. Küre – Gölciyeste Kullanılan Takma Adlar.....74
31. Seydiler, Çırdak, Aşağı Arslanlı, Yukarı Arslanlı Böcek ve Cıvarı Köylerde Kullanılan Takma Adlar.....75
32. Tosya ve Dolaylarında Kullanılan Sözcükler ve Anlamları.....76
33. Taşköprü Civarında Kullanılan Sözcükler.....77
34. Bir Tekerleme (Taşköprü).....77
35. Devrekani, Seydiler ve Küre ve Ağlı Civarında Kullanılan Sözcükler.....78 – 80
36. Küre – Gölciyes Köyünde Sözcükler.....81
37. Taşköprü’de Ağıtlar, Bayram Âdetleri.....82
38. Taşköprü’de Bir Masal ve Bir Mani.....83

39. Halk Ozanları – Bir Karşılama Örneği.....	84 – 87
40. Aşağımaret Türküsü, Uzun Sokak Türküsü.....	88
41. Kırleşme Türküsü Ördək Türküsü.....	89
42. Saidem Türküsü.....	90
43. Çarşıda Çalışırım – Gönül Viranedir.....	91
44. Çırdak Türküsü, Kıyık Türküsü.....	92
45. Bir Türkü, Sünnet, Konukluk Okumağı.....	93
46. Mercan Balığının Ağzındaki Hurma.....	94
47. Topal Garga.....	95
48. Kahveci Güzeli.....	96 – 97
49. Gündeç Dayı.....	98 – 99
50. Bilmeceler.....	100 – 102
51. Dualar (Tosya), Beddualar.....	103 – 105
52. Halk Deyimler.....	106
53. Atasözleri.....	107
54. Birinci Bölüm: Fonetik.....	108
55. Ünlüler – Ünlü Uyumu.....	109 – 110
56. Ünlü Değişme ve Benzeşmeleri.....	110
57. Ünlü Düşmesi.....	111
58. Ünlü Epentezi.....	111
59. Ünlü Protezi.....	111
60. Ünsüzler.....	112
61. İç Seste Ünsüzler.....	112
62. İç Seste Ünsüz Değişmeleri.....	112 – 114
63. Son Seste Ünsüzler.....	114
64. Ünsüz Düşmesi.....	114 – 115
65. Hece Kaynaşması.....	115 – 116
66. Ünsüz Düşmesiyle Diftonglaşma.....	116
67. Metatez.....	116
68. İkinci Bölüm: Morfoloji.....	117
69. İsim Çekim Ekleri.....	117 – 119
70. Sıfatlar.....	119

71. İyelik Ekleri.....	120 – 121
72. Zamirler.....	121 – 123
73. Edatlar.....	123 – 124
74. Partisipler.....	124
75. Gerundiumlar.....	125
76. Fiillerin Çekimi (Demek)....	126 – 129
77. Fiillerin Çekimi (Almak).....	130 - 134
78. Fiillerin Çekimi (Eletmek).....	134 – 142
79. Fihrist.....	142 – 146

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Alpay, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Yazar, çalışmasında Kastamonu'nun ağız özelliklerini metinler üzerinden sunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, Kastamonu'nun tarihi, eski bir yerleşim yeri olduğunu vurgulamıştır. Bölgede yer alan tarihi eserlere dair açıklamalar yapılmıştır. Bu eserlerden birkaçı: Atabey Camii, Yılanlı Darüşşifası, Firençşah Hamamı, İsmailbey Türbesi ve Hatunsultan Türbesi gibi eserlerdir.

Araştırmacı, Kastamonu'da eski gelenek ve göreneklere dair bilgi vermiştir. Düğünlere “kaza” adı verildiği, cuma günleri insanların çalışmadığı, yürümesi geciken çocukların ayaklarına ip bağlandığı ve ipin dua ile kesildiği halkın bu işleme “köstek kesme” dediği belirtilmiştir.

ALTINAPA, Kamil. (1976). Cevizli, Karakışlı, Geceler Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağızlara ait malzemelerin öneminin büyük olduğunu düşünerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Cevizli, Karakışlı, Geceler ilçesinin ağız özelliklerini inceleyerek çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Altınapa, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Cevizli Tarihçesi

Geceler Tarihçesi

Karakışla Tarihçesi

Metinde Kullanılan İşaretler

Köyde Rençperlik

Dün Aletleri

Köyümün Evveliyatı

Esgerlik

Hayvancılık

Dom

Cevizli’de Dün

Hayır Duaları

Dünlerde Çırılan Türküler

Güvey Okşama

Köyümüzün Geçimi

Everme Merasimi

Mikdarlık Hatırası

Avculuk

İtiketler

Köndek Kesme

Diş Göllesi

Esgi Hastalıkları Tedavi Usulü

Dalaymanlı Hatıp

Cer Hocası

Atasözü ve Deyimler

Ses Bilgisi

Vokaller

Uzun Vokaller

Kısa Vokaller

Telafi Uzaması

Vokal Düşmesi

Yuvarlaklaşma

Düzleşme

Monoftonglaşma

Vokal Türemesi

- a) Protez
- b) Epentes
- c) Epites

Enelise (Silinme)

Apokop (Kelime Sonunda Vokal Düşmesi)

Vokal Benzeşmesi

Vokal Aykırılışması

Hece Kaynaşması

Vokal Uyumu

Konsonantlar

İlerleyici Benzeşme

Gerileyici Benzeşme

Yarı Benzeşme
Komşu Konsonantların Yer Değiştirmesi
Konsonant İkizleşmesi
Konsonant Düğümleşmesi
Morfolojik Bilgiler
Hal Ekleri
Zarflar
Zamirler
Fiil Çekimi
İsim Fiili
Partisipler
Gerundiumlar
Edatlar
Bağlama Edatları
Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Ancak yazar, sonuç olarak bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği edebi ürünlerle göstermiştir.

Değerlendirme

Altınapa, çalışması ile ilgili bölge insanından pek çok metin elde etmiştir. Anonim halk edebiyatı ürünleri derlenmiştir, derlenen ürünler arasında atasözü ve deyimler de vardır.

ALTIOK, Vedia. (1946). Anadolu Halk Edebiyatında Destanlar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Altıok, çalışmasında Anadolu’da oluşan Türk halk destanlarının bir kısmını ele almıştır. Halk destanlarının meydana gelmesini sağlayan unsurları da çalışmasının kapsamına dâhil ederek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Anadolu’da oluşan destanların tamamını çalışmasının sınırları içine almamıştır. Anadolu’da hâlâ canlılığını devam ettiren halk destanları eserin içine dâhil edilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, halk destanları üzerine yapılmış çalışmaları toplayıp tertip ve tanzim ederek tezini meydana getirmiştir. Altıok, çalışmasında folklor kelimesini ve bu konudaki bilgileri öncelikle okuyucu ile paylaşmış sonrasında destan konusuna yoğunlaşmıştır. Örneklerle Türk halkının anlayışıyla oluşan destanları somutlaştırmaya çalışmıştır. Eserde, halk destanlarının oluşumundaki tarihi ve edebi sürece dair açıklamalar verilmiştir. Halk destanları üzerine çeşitli sınıflandırmalar da yapılmıştır.

İçindekiler

Başlangıç

I-Folklor Hakkında Umumi Bilgi

- a- Folklor Ne Demektir?
- b- Memleketimizde Folklor Anlayışı ve İzahı
- c- Avrupa’daki Folklor Anlayışı
- d- Avrupa’da Bu Sahanın İnkişafına Yardım Edenler
- e- Türk Folklorunun Tarihçesi
- f- Memleketimizde Bu Yolda Çalışanlar
- g- Folklor Sahasına Giren Mevzular

II-Halk Edebiyatı

- a- Halk Edebiyatının Taksimi
- b- Halk Edebiyatının İnkişafı
- c- Halk Edebiyatının Edebiyatla Münasebetleri

1-Menşe Münasebeti

2-Tesir Münasebeti

- d- Edebiyatımıza Halk Edebiyatının Tesiri
- e- Halk Edebiyatı Nevileri
- f- Halk Şairleri
- g- Halk Şairlerinin Müşterek Vasıfları
- h- Halk Edebiyatı Üzerinde Son Yıllara Kadar Olan Çalışmalar

III-

I-Destanlar

1-Etimoloji

2-Manası ve İçine Aldığı Mefhumlar

- a- Epope
- b- Legende
- c- Halk Edebiyatı Nev'i

II- Milli Destan veya Destan

- 1- Nedir?
- 2- Nasıl Teşekkül Eder? (Teşekkül Şartları ve Tespiti)
- 3- Ehemmiyeti
- 4- Bazı Milli Destanlar (Fin, İran, Yunan ve Türk)

III- Milli Türk Destanı

- 1- Giriş: Umumi Malumat
- 2- Milli Türk Destanının Karakteristiği
- 3- Milli Türk Destanının Muhtelif Türk Parçaları
 - a- İslamiyet'ten Önce
 - b- İslamiyet'ten Sonra

4-Türk Destanının Orta Çağ Avrupa Destanlarına Tesiri

5-Kelimeler

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Altıok, destanın Türk kültürü ve Türk edebiyatı tarihinde yeterli derecede incelenmemiş ve hakkında kesin bir hüküm verilmemiş başlıca sahalardan biri olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, destan konusunun daha fazla ihmal edilmesi halinde milli Türk destanının meydana getirilmesinin tehlikeli bir gecikmeden çok zor kurtarılabileceğini ifade etmiştir. Altıok, ön söz kısmında çalışmasının içeriğinden ve sınırlarından bahsetmiştir. Yazar, Anadolu’da ki halk destanları ile ilgili malzemelerin bir bütün haline getirilmesinin ilmi ve milli bir görev olduğunu belirtmiştir. Bir sayfadan oluşan ön sözün sonunda Ordinaryüs Prof. İsmail Hikmet Ertaylan’a teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Tezin içerisinde giriş ve sonuç kısmı yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, Türk destanları ile ilgili açıklamalar yaparak konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Folklorun, Avrupa’da 18. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıktığını aktaran Altıok, Türk edebiyatında ise Tanzimat Dönemi’nde folklor çalışmalarının başladığını söylemiştir. Yazar çalışmasında, bu dönemde Namık Kemal, Ziya Paşa, Şinasi, Ahmet Vefik Paşa gibi kişilerin folklor konusunda algı oluşturmaya başladıklarını ifade etmiştir. Folklor terimini Türk edebiyatında ilk defa kullanan kişinin Rıza Tevfik olduğu vurgulanmıştır. Araştırmacı, Peyam gazetesinde folklor kelimesinin “hakiki” anlamıyla kullanıldığını ifade etmiştir. Daha sonra ise Ziya Gökalp’ın folkloru “etnografya” kelimesi şeklinde tercüme ederek kullandığı görülmüştür. Altıok, çalışmanın ana konusu olan destan mevzusuna girmeden önce dünya edebiyatında ve Türk edebiyatında folklor çalışmalarına değinmiş ve bu konuda eser veren kişileri teferruatlı bir şekilde ele almıştır. Yazar, Türk folkloru hakkında tarihi bilgilere çalışmasında yer vermiştir. Folklor, hem türlerle hem de bu türleri icra eden âşıklar etrafında aktarılmıştır. Bu âşıklar Yunus Emre, Köroğlu, Pîr Sultan Abdal, Dede Korkut vb.leridir. Esas konu olan destanın tanımı ve konularına göre sınıflandırılması yapılmıştır. Çalışmada Destan-ı Bedir Han Bey Destanı,

Bender Destanı, Bin Said ile Türkmenlerin Kavgası Destanı gibi çeşitli destan örneklerine de yer verilmiştir. Eserde yer alan destanlar hakkında çeşitli bilgilere verilmiştir. Bazı destanların Eski Türkçedeki yazımına yer verilmiştir.

ANIL, Çiğdem. (1967). Kızılelma'nın Sistemantik Lügati. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Ziya Gökalp'a ait Kızılelma adlı şiir kitabının içerisinde geçen kelimeleri tezinde göstermek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kızılelma adlı eserin içinde geçen kelimelerin anlamlarına metinde geçtiği hâli ile aktardığını ve çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Anıl, çalışmasında eseri üç ana bölüme ayırdığını söylemiştir. Kelimeleri alfabetik olarak sıraladığı, sözcüklerin anlamlarını açıkladığı görülmüş, kelimelerin metinde geçtiği yerlere ve sayfa numaralarına da yer verildiği çalışmanın içerisinde gözlenmiştir.

İçindekiler

- I. Kelimelerin Gramer Kategorileri Bakımından Durumu
- II. Kelimelerin Mana Sahaları Bakımından Tetkiki
- III. Lügat

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının içeriğine dair genel bilgiler vermiştir. Anıl; çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Anıl, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasını gramatiksel kategori, varlık kategorisi ve lügat kategorisi şeklinde üçe ayırdığını söylemiştir. Gramatiksel kategoride yer alan isim - filleri çokluk durumuna göre sıraladığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, eserin içinde bin dört yüz elli üç ismin, altı yüz seksen altı fiilin ve dört yüz seksen bir sıfatın olduğunu belirtmiştir. Anıl, Ziya Gökalp'ın isim üslubuna sahip olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, Ziya Gökalp'ın milli tarihimize eğildiğini, İslamiyet'ten önceki Türk yaşayış ve medeniyetini yansıtan destanlara yer verdiği söylemiştir. Kızılelma'da Türk ruhunun, tarihinin ve coğrafyasının yer aldığı gözlenmiştir.

APAYDIN, İskender. (1974). Samsun Kavak Kazasının Köyleri (Belalan, Çukuralan, Çirişli, Alaçam) Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Samsun'a bağlı köylerin ağız özelliklerini vermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Samsun'un Kavak kazası köyleri olan Belalan, Çukuralan, Çirişli ve Alaçam ağızları üzerine inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Apaydın, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Bibliyografya

Metinde Geçen Ses İşaretleri

Samsun'un Kısaca Tarihçesi
Kavak Kazası Tarihçesi ve Köyleri
Metinler
Zam ve Hükümet Üstüne
Gelir Alma
Belalar Köyünde Çiftçilik
Ekin Biçme
Türküler
Dünürlük ve Âdetleri
Gelin Gaynana Türküsü
Yosunlu Köyünde Gurban Bayramı
Urum Harbı
Asunlama Gurşun Dökme
Kıtlık (II. Dünya Savaşı Sıraları)
Mani
Bir Olay
Askerlik Hatırası
Askerlik Hatırası
Askerlik Hatırası (Türk Dört Harbi D. Anadolu)
Türküler
Bir Masal
Gına Gecesi Türküsü
Atasözleri
Halk Deyimleri
Gelin Türküsü
Gelin Gına Türküsü
Kız Kaçırma Olayı
Askerlik Hatırası
Askerlik Hatırası
Köylü Hükümet İlişkileri
Türküler, Maniler
Bir Hastalık ve Tedavisi (Yılancık)

Bir Olay

Bir Hikâye

Değirmenci ile Asma

Horoz Çocuk

Maniler

Neni

Türkü

Bir Ölüm Olayı

Çukuralan Köyünde Kız İsteme

Askerlik Hatırası (Anı)

Halk Türküsü

Değirmen Çiftçilik vs.

Alaçamda Çiftçilik

Düğün

Ölüm

Köy Yemekleri

Sözlük

Gramer Hususiyetleri

Vokaller

A. Uzun Vokaller

Vokal Değişimleri

B. Kısa Vokaller

Kelime Sonunda Vokal Türemesi

Vokal Protezi

Vokal Türemesi

Vokal Benzeşmesi

İlerleyici Benzeşme

Gerileyici Benzeşme

Vokal Aykırılışması

a. İlerleyici Vokal Aykırılışması

b. Gerileyici Vokal Aykırılışması

Vokal Serisinin Sıra Değiştirmesi

İnce Ünlü Yapısından Kalın Ünlü Yapısına Geçiş
Konsonant Değişimleri
b – m Dudak Konsonantları
İç Ses Konsonant Benzeşmesi
İlerleyici Konsonant Benzeşmesi
Gerileyici Konsonant Benzeşmesi
Konsonant Yer Değiştirmesi Metatez
Konsonant İkizleşmesi
Konsonant Türemesi
Konsonant Düşmesi
Arkaik Unsurlar
Morfolojik Bilgiler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Apaydın, Samsun'a bağlı köylerin ağız hususiyetlerini derleme yolu ile elde ettiği folklorik ürünler ışığında ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Apaydın, çalışmasında derleme için seçtiği kaynak kişilerin şehir diline kaçan söyleyişlerinin olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, bölge insanının çektiği ıstırapları, askerlik anılarını, düğünleri ve çiftçilik konularına dair yaşanmışlıkları anlattıklarını söylemiştir. Yazar, bunların yanında mani, türkü, ninni, atasözü ve deyim gibi anonim halk edebiyatı ürünlerini de kaydettiğini ifade etmiştir.

ARATAN, Ekrem Ural. (1962). Kâşgar Ağzından Derlemeler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kâşgar bölgesinin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aratan, Kâşgar bölgesinde yaşayan insanların ağız özelliklerini metinler yoluyla göstermeye çalıştığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, bölgede ikâmet eden kaynak kişilerden derleme metodu ile metinler elde ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz..... I - III
- II. Metinleri Anlatan Şahıslar.....III- VI
- III. Metinlerin Tasnif Şekli.....VI- VIII
- IV. Metinlerde Kullanılan Transkripsiyon.....VIII - X
- V. Faydalanılan Eserler.....X - X I
- VI. Metin.....1 – 44
 1. Çöçek.....1 – 4
 2. Kik Bij Yalgan.....4 – 7
 3. Nesriddin Ependinin Hikâyesi.....7
 4. Nesriddin Ependinin Hikâyesi.....7 - 9
 5. Nesriddin Ependinin Hikâyesi.....9 – 11
 6. Nesriddin Ependinin Hikâyesi.....12
 7. Taş Ahunun.....12 – 13
 8. Çöçek.....13 - 14
 9. Çöçek.....14 – 18
 10. Atalar Sözü.....19 – 35

11. Tepişmak.....	36 – 38
12. Gazel.....	39 – 44
VII. İndeks.....	45 - 265

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışma konusu olan Doğu Türkistan hakkında açıklamalar yapmıştır.

Aratan, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, Kâşgar bölgesinin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler yoluyla okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, Doğu Türkistan'ın Türklerin yayıldığı sahalar arasında en az bilgiye sahip olunan coğrafya olduğunu ifade etmiştir. Aratan, bugün Doğu Türkistan'ın yabancı devletlerin idaresi altında olduğunu ve bölgenin varlığını kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kaldığını belirtmiştir.

Araştırmacı, Doğu Türkistan'ın Türk medeniyetinin beşiği olarak kabul edildiğini vurgulamıştır. Doğu Türkistan'ın zengin bir tarihe, sanata, folkloru, dil ve edebiyata sahip olduğu söylenmiştir.

ARISOY, Hatice. (1972). Kerkük Hoyratları ve Manileri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Irak'ta yaşayan yaklaşık bir milyon Türkün dil ve folklorunu tanıtmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Arısoy, çalışmasında Ata Terzibaşı tarafından derlenip Arap harfleriyle kaleme alınan üç ciltlik tezin ikinci cildinde yer alan sekiz yüz elli kadar cinaslı hoyratı incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Kerküklülerden elde edilen hoyratları transkrip ettiğini ve bunları alfabetik bir sıra halinde verdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş.....1

Metin.....4

Faydalanılan Eserler ve Kerkük Ağzında Matbu Kitaplar....102

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve yöntemine dair açıklamalar yapmıştır.

Arısoy, giriş bölümünde hoyrat denilen halk edebiyatı türüne dair açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Kerkük coğrafyasında yüzyıllardır söylenegelen hoyratlar üzerine bilgi verip örneklerle somutlaştırmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, hoyratların halk tarafından ve halk diliyle söylendiğini ifade etmiştir. Yazar, hoyratların ilk mısrasının dört diğer mısraların ise yedi heceden meydana geldiğini belirtmiştir. Hoyratlar içerisinde söyleyeni belli olan ve söyleyeni belli olmayan örneklerin olduğu söylenmiştir. Arısoy, hoyratların toplumun ıslahı ve tekâmülüne yöneltmiş fikirleri barındırdığını vurgulamıştır.

Yazar, hoyratların Anadolu'da mani diye anılan tür ile şekil ve konu bakımından farklılık gösterdiğini söylemiştir. Hoyratlarda; ahlâk, anane, kahramanlık

mevzularının işlendiği görülmüştür. Araştırmacı; Osman Teblebaşı, Reşit Küle Rıza, Mustafa Kalayı, Mehmet Gülbay, Mehmet Çılboy ve Abdülvahit'in önemli hoyratçılar arasında olduklarını vurgulamıştır. Ayrıca yazar, Osman Mazlum ve Mustafa Gökkaya'nın önemli hoyrat yazarları olduğunu söylemiştir.

Arısoy, Irak Türkleri ile Anadolu insanının folklor kaynaklarının aynı olduğunu ifade etmiştir.

ARISOY, İbrahim. (1975). Gümüşhacıköy Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Amasya ilinin Gümüşhacıköy bölgesinin ağız özelliklerini incelemektir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazarın Gümüşhacıköy bölgesinin ağız özelliklerini incelemek tezin kapsamını oluşturmaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Arısoy, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

I. Bölüm

İlimiz Amasya.....1 – 4

Gümüşhacıköy'ün Doğal Tarihi.....5 – 7

Gümüşhacıköy'ün Tarihçesi.....8 – 12

II. Bölüm

Metinler.....12 – 107

A. Manzum Metinler.....14 – 29

a. Gümüşhacıköy Halk Şairlerinin Eserleri.....14 – 25

b. Klasik Şairlerin Eserleri.....26 – 29

- B. Nesirler.....30 – 107
 - a. Hikâyeler.....30 – 61
 - b. Masallar....62 – 71
 - c. Anılar....72 – 107

III. Bölüm

- A. Gümüşhacıköy Ağzında Başlıca Ses Hadiseleri....108 – 121
 - a. Konsonant Türemesi.....108
 - b. Vokal Türemesi.....108 – 109
 - c. Hece Düşmesi.....109 – 110
 - d. İki Vokalin Yan Yana Gelmesi.....110
 - e. Konsonant İkizleşmesi.....110
 - f. Hece Türemesi.....110
 - g. Ünsüz Düşmesi.....110 – 111
 - h. Orta Hece Vokalinin Düşmesi.....111 – 112
 - i. Orta Hece Vokalinin Değişmesi.....112
 - j. Vokal Birleşmesi.....112
 - k. Yer Değiştirme.....112
 - l. Benzeşme.....113
 - m. Aykırılma.....114 – 115
 - n. Yuvarlaklaşma....115

Ses Değişmeleri

- a. Vokal Değişmeleri....115 – 118
- b. Konsonant Değişmeleri....118 – 121
- B. Gümüşhacıköy Ağzında Başlıca Şekil Değişmeleri.....122 – 135
 - 1. Sıfatlar.....122
 - 2. Zarflar....122
 - 3. Gerundiumlar....122 – 123
 - 4. Edatlar....123 – 124
 - İsim Çekimi.....125
 - Fiil Çekimi.....126 – 135
 - Fiil.....134 – 135

- IV. Bölüm
Metin İçi Sözlük....136 – 147
- V. Bölüm
Metin Dışı Sözlük.....148 – 178
- VI. Bölüm
Yararlandığım Kaynaklar.....179

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Arısoy, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Gümüşhacıköy’ün ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler üzerinden aktarmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, toplumda eğitim ve öğretim seviyesinin artması, radyo ve televizyonların hayatlarımıza girmesi sebebiyle bölgenin ağız özelliklerini koruyamadığını kaybolup gitme tehlikesi ile karşı karşıya kaldığını vurgulamıştır.

ARSLAN, Emin. (1968). Ardunç ve Şavşat Ağzları: Âşık Karşılaşmaları, Maniler, Bilmece, Atasözleri ve Deyimler Folklor Kelimelerinin Sözlüğü. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Ardunç ve Şavşat’ın ağız özellikleri ile anonim halk edebiyatı ürünlerini tanıtmak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Arslan, çalışmasında Artvin’in Ardunç ve Şavşat ağzının özelliklerini âşıkların eserleri ile anlatmıştır. Bu iki bölgeden elde edilen mani, bilmece, atasözü

ve deyimler aktarılmıştır. Eserin son kısmında Arduñ ve Şavşat'ın ağız özellikleri verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir. Arslan, bölgenin ağız özelliklerini tespit ederken okuma yazması olmayan, köyünden dışarı çıkmamış, zorunlu hâl dışında şehre gitmemiş kişileri, kaynak kişi olarak seçtiğini ifade etmiştir. Halkın folkloruna dair unsurları tespit etmek içinse âşıklara yer verdiğini söylemiştir.

Çalışmanın içinde gösterilen metinlerin bitiminde kaynak kişilere dair bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmacı, her bir kelimeyi numaralandırdığını ve hangi bölgeye dair kelime verildiyse bunları da çalışmasında gösterdiğini söylemiştir.

İçindekiler

İçindekiler..... II – V

Ön Söz..... VI – VIII

İşaretler..... IX – X

Kısaltmalar..... XI

Bibliyografya..... XII – XIII

I. Bölüm: Ardanuç Ağzı..... 1 -122

Esgerluh Hayatım (İbrahim Kızılkaya) 1-11

Esgi Yaşayış ve Değişlerim (Sultan Doğan “Ate Sultan”) 12-20

Ate Sultan – Efkari Karşılaşmaları.....15-20

Aslan Dede'nin Olumi (Tutiya Akarsu).....21-23

Orman Rushetiyyesi (Serdal Akarsu).....24-32

Gız Gaçurma (Serdal Akarsu).....33-36

Tutun Satışı (Ali Timur).....37-39

Dugun (Veysel Yüksel).....40-41

Vergi İçun (Veysel Yüksel).....42-43

Koroğlu'nin Çoruh Goli (Adem Şentürk “Efkari”).....44-86

Gafdanoglı (Adem Şentürk “Efkari”)	87-104
Garamanni Avcı Mehmet (Adem Şentürk “Efkari”)	105-112
Erzincan’ni Abdullah Beg (Adem Şentürk “Efkari”)	113-115
Folklor Tefsirlerim (Adem Şentürk “Efkari”)	116-153
Dugun (Adem Şentürk “Efkari”)	117-125
Sunnet (Adem Şentürk “Efkari”)	126-128
Yetim Gızın Duguni (Adem Şentürk “Efkari”)	129-131
Esger (Adem Şentürk “Efkari”)	132-133
Aşure (Adem Şentürk “Efkari”)	134-135
Oli (Adem Şentürk “Efkari”)	136-137
Çoban (Adem Şentürk “Efkari”)	138-139
Bahar (Adem Şentürk “Efkari”)	140-142
Guz Ekini (Adem Şentürk “Efkari”)	143-145
Gış (Adem Şentürk “Efkari”)	146-148
Koy Odaları (Adem Şentürk “Efkari”)	149-151
Koy İşlari (Adem Şentürk “Efkari”)	152-153
II. Bölüm: Şavşat Ağzı	154-222

Mağara Boğozu’ndan Urus’un Gelmesi (Mevlut Dede)	154-155
Çete Harbi (Osman Ural)	156-161
Arapların Hıyaneti (Hasan Turanlı)	162-164
Padişah ve Lelesi (Hamdi Taban)	165-166
Hekiya (Eyup Biber)	167-168
Masal (Seyfidar Kirman)	169
Bedevralar (Enis Kara)	170
Türkilarım (Karani Özen “Karani”)	171-176
Goşma (Karani Özen “Karani”)	171-172
Bu Dünya (Karani Özen “Karani”)	172-173
Goşma (Karani Özen “Karani”)	173-174
Goşma (Karani Özen “Karani”)	174-175
Rasim Beg’a Goşma (Karani Özen “Karani”)	175
Hakim Beg’a Goşma (Karani Özen “Karani”)	176

Şiir ve Desdannarım (Kadem Temur “Kemteri”)	177-198
İlk Şiirim (Kadem Temur “Kemteri”)	177-178
Doğum ve Ölüm Desdani (Kadem Temur “Kemteri”)	178-185
Gurdun Öldürülmesi Desdani (Kadem Temur “Kemteri”)	185-190
Dana Desdani (Kadem Temur “Kemteri”)	177-198
Peyğamberlar Desdani (Kadem Temur “Kemteri”)	193-195
Remezan Ayı (Kadem Temur “Kemteri”)	195-198
Şiirlarım (Mazlum Çiftçi “Mahrumi”)	199-204
Şiirlarım I (Mazlum Çiftçi “Mahrumi”)	199-200
Şiirlarım II (Mazlum Çiftçi “Mahrumi”)	201
Şiirlarım III (Mazlum Çiftçi “Mahrumi”)	202
Şiirlarım IV (Mazlum Çiftçi “Mahrumi”)	203
Şiirlarım V (Mazlum Çiftçi “Mahrumi”)	204
Deyişlerim (Hafız Taşdemir “Sedai”)	205-217
Gara Behdim (Hafız Taşdemir “Sedai”)	205
Yaş Desdani (Hafız Taşdemir “Sedai”)	206-207
Felek (Hafız Taşdemir “Sedai”)	208-209
Hicran (Hafız Taşdemir “Sedai”)	209-210
Nadandır? (Hafız Taşdemir “Sedai”)	210-211
Yavaş Yavaş (Hafız Taşdemir “Sedai”)	212-213
Divan (Hafız Taşdemir “Sedai”)	213-214
Goşma (Hafız Taşdemir “Sedai”)	214
Goşma (Hafız Taşdemir “Sedai”)	215
Goşma (Hafız Taşdemir “Sedai”)	215-216
Goşma (Hafız Taşdemir “Sedai”)	216-217
Goşma (Hafız Taşdemir “Sedai”)	217
Uç Tani Şiirim (Vezir Köroğlu “Ummani”)	218-222
Aşuhluh Rüyam (Vezir Köroğlu “Ummani”)	218-219
Yarida Galan Aşım (Vezir Köroğlu “Ummani”)	220
Doğduğum Koy (Vezir Köroğlu “Ummani”)	221
III. Bölüm: Aşık Karşılaşmaları , Maniler , Bilmeceler , Atasözleri ve Deyimler	223-299

Aşık Karşılaşmaları.....	223-262
Sefili – Efkari Karşılaşmaları.....	223-230
Efkari – Azmi Karşılaşmaları.....	231-235
Efkari – Huzuri Karşılaşmaları.....	236-247
Efkari – Müdami – Tokdemir – Azmi Karşılaşmaları.....	248-262
Maniler.....	263-282
Bilmeceler.....	283-286
Atasözleri ve Deyimler.....	287-299
IV. Bölüm: Metinde Geçen Folklor Kelimelerinin Sözlüğü.....	300-352

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Arslan, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, Ardunç ve Şavşat ağızlarının özelliklerini edebi ürünler ışığında okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, bölgenin ağız özelliklerinde Azeri lehçesinin etkili olduğunu vurgulamıştır. Çalışmanın büyük bir bölümü derleme yolu ile elde edilen metinlerden meydana gelmiştir. Tezin sonunda da bu metinlerde geçen kelimelerden hazırlanan bir sözlük yer almıştır.

ARSLAN, Eser. (1972). Yunus Emre Divanı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Yunus Emre'nin kaleme aldığı Divan adlı eserin çeşitli nüshaları arasındaki benzerlik ve farklılıkları göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Arslan, çalışmasında sadece Yunus Emre Divan'ında yer alan şiirleri inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Yunus Emre Divan'ının bütün nüshalarının mukayese ederek, nüshalar arasındaki farklılıkları ortaya koyan bir tez hazırladığını ifade etmiştir. Araştırmacı, şaire ait beyitleri numaralandırdığını ve şiirlerin vezinlerini metnin başında gösterdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Arslan, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamına ve kullandığı yönteme dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde Yunus Emre'nin Divan adlı eserinin nüshaları arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Yazar, çalışması için Prof. Ritter'ın nüshasını esas aldığını ifade etmiştir. Araştırmacı, Yunus'a ait şiirler ile Yunus'u takip edenlerin şiirlerinin birbirine karıştığını belirtmiştir. Arslan, çalışması için incelediği eserler arasında nüsha farklılıklarının olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacı, çalışmasında Yunus Emre'nin manzumelerine ulaşabilmek için Ritter nüshası, Fatih nüshası, Nuruosmaniye nüshası, Yahya Efendi nüshası, Raif Yelkenci nüshası ve Haşim Paşa nüshasını incelediğini belirtmiştir.

ARSLAN, Muzaffer. (1980). Erzurum İli Aşkale Kazası: Ocaklı, Sarıbaba, Gümüşseren Köyleri Ağız Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Erzurum’a bağlı köylerin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Arslan, çalışmasında Erzurum’a bağlı Aşkale kazasının Ocaklı, Sarıbaba ve Gümüşseren köylerinin ağız özelliklerini incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yöneme dair bilgi vermemiştir fakat bölgeye ait metinleri elde ettiğini ve yörenin ağız özelliklerini incelediği görülmektedir.

İçindekiler

Ön Söz

Aşkale Ocaklı, Sarıbaba ve Gümüşseren Köyleri Hakkında Bazı Bilgiler
Metinlerde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

1. Metinler

Çiftçilik.....1 – 4

Aşşh Geribinen Şahsenem....4 – 12

Arif Beginen Sürmeli Beg.....13 – 18

Dilalım Çengi.....19 – 24

Şaismayılınan Arabi Zengi.....25 – 37

2. Dil Bilgisi

İsim Çekimleri.....38 – 39

Bazı Kelimelerin imek Fiili ile Çekimi.....40 – 43

Bazı Fiillerde Basit ve Birleşik Çekimleri.....44 – 75

Ünlüler.....76 – 78

Ünsüzler.....	79 – 85
İyelik Ekleri.....	84 – 85
Yapım Ekleri.....	86 – 80
Zamirler.....	91 – 92
Partisip Ekleri.....	93
Gerundium Ekleri.....	94
Edatlar.....	95
Sözlük.....	96 - 104

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, Anadolu ağızları üzerinde çalışma yapmanın önemi dair açıklamalar yapmıştır.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Yazar, sonuç olarak Erzurum'a bağlı köylerin ağız hususiyetlerini metinler yoluyla okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Arslan, çalışmasında Erzurum'a bağlı Aşkale kazasının Ocaklı, Sarıbaba ve Gümüşseren köylerinin ağız özelliklerini inceleyip bölgeden elde ettiği metinleri aktarmıştır.

ARTUN, Erman. (1971). Tekirdağ ve Balkan Muhacirleri Şivesi (Gacal - Yerli, Bulgaristan M., Romanya M., Yunanistan M.). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Tekirdağ ve Balkan muhacirlerinin şivelerinin özelliklerini göstermek amacıyla tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Tekirdağ'da ikâmet eden Balkan muhacirlerinden -Bulgaristan, Romanya, Yunanistan- anonim metinler elde etmek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Artun, çalışmasında bölge halkından derleme yolu ile metinleri elde ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Tekirdağ'ın Değiştirdiği Adlar
3. Tekirdağ'ın Geçirdiği İstilalar
4. Osmanlıların Tekirdağ'a Yerleşmeleri
5. Dil Yapısı
6. Gacal (Yerli) Ağız İncelemesi
7. Dokuz Okka Nar (Masal – Gacal)
8. Amedi Sina Bey (Masal – Gacal)
9. Zülfü Sina (Masal – Gcal)
10. Aşecikle Fatmacık (Masal – Gacal)
11. Kaynana Gelin Türküsü (Gacal)
12. Maniler (Gacal)
13. Bilmece (Gacal)
14. Maniler (Gacal)
15. Bilmece (Gacal)
16. Ninni (Gacal)
17. Bilmece (Gacal)
18. Mani (Gacal)
19. Türkü (Gacal)
20. Tekerleme (Gacal)
21. Türkü (Gacal)
22. Mani (Gacal)

23. Türkü (Gacal)
24. Ağıt (Gacal)
25. Maniler (Gacal)
26. Maniler (Gacal)
27. Tekerleme (Gacal)
28. Bilmece (Gacal)
29. Tekerleme (Gacal)
30. Bulgaristan M. Ş.
31. Muradına Nail Olmayan Dilber (Masal – Bul.)
32. Masal (Bul.)
33. Masal (Bul.)
34. Arden ile Pürden (Masal – Bul.)
35. Pup Selam (Bul.)
36. Tantul Amet (Hikâye - Bul.)
37. Takı (Bul.)
38. Maniler (Bul.)
39. Maniler (Bul.)
40. Maniler (Bul.)
41. Maniler (Bul.)
42. Ninni (Bul.)
43. Bilmece (Bul.)
44. Bilmece (Bul.)
45. Ağıt (Bul.)
46. Tekerleme (Bul.)
47. Türkü (Bul.)
48. Mani (Bul.)
49. Türkü (Bul.)
50. Maniler (Bul.)
51. Gelin Ortaya Çıkma Türküsü (Bul.)
52. Türkü (Bul.)
53. Mani (Bul.)
54. Türkü (Bul.)

55. Bilmece (Bul.)
56. Tekerleme (Bul.)
57. Bilmeceler (Bul.)
58. Maniler (Bul.)
59. Maniler (Bul.)
60. Romanya M.Ş
61. Oduncu Baba (Masal – Rom.)
62. Benderli Avzı Kara Amet (Masal – Rom.)
63. Maniler (Rom.)
64. Ninni (Rom.)
65. Türkü (Rom.)
66. Maniler (Rom.)
67. Türkü (Rom.)
68. Maniler (Rom.)
69. Maniler (Rom.)
70. Maniler (Rom.)
71. Türkü (Rom.)
72. Yunanistan M.Ş
73. Askerlik Hatırası (Yun.)
74. Nekesle Cömert (Yun.)
75. Ruttan Olan (Yun.)
76. Maniler (Yun.)
77. Tekerlemeler (Yun.)
78. Maniler (Yun.)
79. Bilmeceler (Yun.)
80. Bilmeceler (Yun.)
81. Maniler (Yun.)
82. Maniler (Yun.)
83. Türkü (Yun.)
84. Maniler (Yun.)
85. Fatme'nin Destanı (Yun.)
86. Türkü (Yun.)

87. Maniler

88. Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Artun, sonuç olarak Tekirdağ ve Balkan muhacirlerinin şive özelliklerini derleme yolu ile elde ettiği çeşitli folklorik ürünlerle sunmuştur.

Değerlendirme

Artun, çalışmasının içerisinde Tekirdağ'da ikâmet eden Balkan muhacirlerinden -Bulgaristan, Romanya, Yunanistan- türkû, mani, ninni, bilmece, masal ve hikâye türünde metinlerin olduğunu ifade etmiştir.

AŞIK, Bilal. (1978). Hatay – Hassa Köyleri (Karafakılı, Yoluklar, Söğüt) Ağız Derlemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışma amacı olarak Türk dilinin bütünlüğü içerisinde çeşitli ağızlardan bir tanesini incelemek olduğunu vurgulamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Hatay'a bağlı Hassa köyleri denilen Karafakılı, Yoluklar ve Söğüt köylerinin ağız incelemesini yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Aşık, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Yazıda Kullanılan İşaretler

Metinler

Karafakılı.....1 – 20

Yoluklar.....21 – 26

Söğüt.....27 – 61

Ses Bilgisi

Ünlüler

Uzun Ünlüler.....62 – 63

Kısa Ünlüler.....63 – 64

Ünlü Değişmesi.....64 – 67

Diftonglaşma.....67 – 68

Monoftonglaşma.....68

Ünlü Eklenmesi.....68

Ünlü Elisionu.....69

Ünlü Sırasının Değişmesi.....69

Ünlü Benzeşmesi.....69 – 71

Ünlü Aykırılışması.....71

Ünsüz Değişmesi.....71 – 73

Ünsüz Benzeşmesi.....73

Ünsüz Düşmesi.....73

Metatez.....74

Ünsüz Türemesi.....74

Ünsüz İkizleşmesi.....74

Çokluk Eki.....75

İyelik Ekleri.....75

Zamirler.....75 – 77

Partisipler.....77 – 78

Gerundiumlar.....78

Edatlar.....78

Sıfatlar.....78 – 79

Tekrarlar.....	79
Zarflar.....	79 – 80
Yapım Ekleri.....	80 – 82
Çekim Uygulaması	
Söğüt Köyü.....	83 – 84
Yoluklar ve Karafaklı Köyü.....	85 – 86
İsim Fiili.....	87 – 90
Fiiller.....	90 – 95
Fiil Çekimleri.....	95 – 129
Sözlük.....	130 - 141

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Aşık, Hatay – Hassa köylerinin ağız özelliklerini elde ettiği metinler yoluyla okuyucuya aktarmıştır.

Değerlendirme

Aşık, yaptığı incelemede bölgenin ağız özelliklerine dair hususları ortaya koyduğunu söylemiştir.

ATALAY, Mehmet. (1979). Müzekki'n Nüfus 140 b – 155 a Transkripsiyon, İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Atalay, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin 140b – 155a sayfaları arasında yer alan bölümü incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz..... I
- II. Giriş..... II - V
- III. Bibliyografya.....VI
- IV. Metin.....1 – 30
- V. İndeks.....31 – 140

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin pek çok nüshasının olduğuna dair açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin mürşitlikten müritliğe giden yolculuğunu anlatmıştır. Yazar, bu yolculukta Rûmî'nin çektiği çileleri, geçtiği yolları okuyuculara aktarmıştır. Eşrefoğlu'nun Eşrefiyye tarikatını kurması ile sona eren tasavvufi yolculuğuna dair bilgiler sunulmuştur.

Yazar, sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığı için eser üzerine açıklamalarda bulunacak bir husus söz konusu değildir.

ATEŞ, Mustafa. (1952). Ahmed'in Mevlidi Bir Kısımının Karşılaştırmalı Metni ve Süleyman Çelebi'nin Eseri ile Kısa Bir Mukayese-Metinlerle. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, yüzyıllardır halkın arasında gönülden gönüle dolaşan Süleyman Çelebi'nin Mevlid adlı eserinin edebi değerini diğer mevlid konulu eserlerden bahsederek ortaya koymak istediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Mevlid ile ilgili bilgi vererek Süleyman Çelebi'nin Mevlid adlı eserine değinmiş ve Ahmed'in; hayatı ve Mevlid'i incelenerek her iki metnin karşılaştırılması verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Ateş, çalışmasında kullandığı metoda dair açıklama yapmamıştır. Yazar, ancak İstanbul Üniversitesi nüshası ve Selim Ağa nüshasını inceleyerek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Mevlit Nedir?
2. Süleyman Çelebi'nin Mevlidi
3. Ahmed
4. Ahmed'in Mevlidi
 - a) Nüshaları
 - b) İçindekiler (Mevzunun Tahlili)
 - c) Tasavvufi Fikirler, Dünya Görüşü İnsan Hakkındaki Düşünceleri ve Bu Bakımdan Süleyman Çelebi ile Mukayese
 - d) Netice
5. Karşılaştırmalı Metin

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Süleyman Çelebi'nin kaleme aldığı Mevlid'in asıl nüshasına ulaşmanın zorluklarından bahsetmiştir. Çünkü yazarın kaleme aldığı asıl metne çeşitli kimselerin eklemeler yaptığı ifade edilmiştir.

Giriş bölümünde Ateş, mevlidin tanımını yaparak İslam dininde Peygamber'in doğumunun insanlar için önemine dikkat çekmiştir. Süleyman Çelebi'nin Mevlid adlı eserinin içeriği hakkında açıklamalarda bulunulmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Ateş, sonuç olarak tezinde Ahmedî'nin Mevlid adlı eseri ile Süleyman Çelebi'nin Mevlid adlı eserinin karşılaştırmasını yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, halkın dini duygularını doyuran eserlerin başında Süleyman Çelebi'nin Mevlid'inin geldiğini vurgulamıştır.

Araştırmacı, Mevlid'in Süleyman Çelebi tarafından Bursa'da tamamlandığını, eserin akıcı bir dille ve samimi bir ifade ile vücuda getirildiğini söylemiştir.

Ateş, mevlit okutma âdetinin Arap halkından alındığını ve Arapların bizden bir asır önce İslam dinine bağlı olarak bu geleneği sürdürdüklerini ifade etmiştir. Araştırmacı, Erbil Atabeyi Kökbörü'nün yazdıklarından yola çıkarak mevlit okuma âdetinin Türkler tarafından başlatıldığını belirtmiştir.

Yazar; Ahmed'in, Süleyman Çelebi'nin Mevlid adlı eserine yakın bir eser meydana getirdiğini lakin halk tarafından onun eserine rağbet gösterilmediğini ifade etmiştir. Ahmed'in **İskendername**, **Divan**, **Cemşîd ü Hurşîd**, **Mirkat al-Âdâb** ve **Hayat al-'Ukalâ** gibi eserlerinin olduğu söylenmiştir.

Araştırmacı, Süleyman Çelebi'nin eserinde tasavvufla ilgili beyitlerin bulunmadığını ancak Ahmed'in eserinde tasavvufun başat rol oynadığını ifade etmiştir. Ahmed'in ilahi aşk konusunda Fuzuli'nin tavrına sahip olduğu belirtilmiştir. Süleyman Çelebi'nin ve Ahmed'in dünya telakkileri konusunda birbirlerine yakın fikirlere sahip oldukları her ikisinin de dünyanın faniliğinden şikâyetçi oldukları kaydedilmiştir. Süleyman Çelebi'nin insan hakkında açık fikirlerinin pek olmadığı; Ahmed'in insanı açıklamaya çalıştığı görülmüştür. Her iki yazarın Hz. Peygamber'i öven beyitlerinde farklılıkların yanında benzerliklerinin de olduğu çalışmada yazar

tarafından ifade edilmiştir. Süleyman Çelebi'nin Peygamber hakkındaki ifadelerinin daha samimi olduğu; Ahmed'in kendi felsefesini izaha çalışan bir tavra sahip olduğu gözlenmiştir.

AVCI, İsmet. (1999). Isparta Merkez Köyleri Ağzı (Sav, Çünür, Hacılar). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışması ile kendisinden sonra inceleme yapacak araştırmacılara katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Avcı, çalışmasında Isparta'ya bağlı Sav, Çünür ve Hacılar köyünün ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Yazıda Kullanılan İşaretler

Fonetik (Ses Bilgisi)

Ünlü Değişmeleri

İkiz Ünlüler

Ünlü Epithese'i

Ünlü Elisionu

Yer Değiştirme

Ünlü Aykırılışması

Uzun Ünlüler

Kısa Ünlüler

Ünsüzler

Ünsüzlerdeki Değişmeler
Ünsüz Benzeşmesi
Metatez
Morfoloji Hususiyetleri
Ekler
İsimden İsim Yapma Ekleri
İsimden Fiil Yapma Ekleri
Fiilden İsim Yapma Ekleri
Fiilden Fiil Yapma Ekleri
İyelik Ekleri
İsim Tasrifi
Şahıs Zamirlerinin Tasrifi
İşaret Zamirlerinin Tasrifi
Partisipler
Gerundiumlar
Ünlemler
Son Çekim Edatları
Sıfatlar
Zamirler
Zarflar
Fiil Çekimleri
İsim Çekimleri
Metinler
Masal I
Masal II
Masal III
Masal IV
Masal V
Masal VI
Masal VII
İncili Çavuş
Yedi Deliler

Bir Öğüt

Hatıra I - II- III- IV

Türküler I - II- III- IV- V - VI- VII - VIII - IX

Ramazan Manileri

Kinayeler

Dilekler

İlençler ve Tabirler

Dini Aylar ve Gün İsimleri

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı; çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Avcı, sonuçta tezinde Isparta merkez köylerinin ağız hususiyetlerini derleme yolu ile elde ettiği metinler yoluyla okuyuculara açıklamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, bölge halkından derleme yolu ile pek çok metin elde etmiştir. Yazarın; yerli halktan topladığı metinler arasında türkü, hatıra, öğüt, masal, mani ve beddua türünde eserler olduğu bu eserlerin, bölgenin gelenek ve göreneklerini de yansıttığı ifade edilmiştir. Avcı, bölge ağız üzerine fonetik ve morfolojik incelemelerde bulunmuştur.

AVUNDUK, Nalan. (1972). Azerbaycan Folkloru Antologuyası. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, 1968 yılında Bakü’de yayımlanan **Azerbaycan Folkloru Antologuyası** adlı eseri bugünkü Türk harflerine çevirmek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Azerbaycan’da yayımlanan eseri Türk harflerine çevirirken metinlere ve şiveye sadık kalarak çalışmasını hazırladığını belirtmiştir. Azerbaycan Folkloru Antologuyası adlı eserde yer alan hikâyelerin tez de incelendiği ifade edilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasının yöntemine dair herhangi bir bilgi vermemiştir. Avunduk tezinin anlaşılmasını kolaylaştırmak adına bir sözlük hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

Yazar ön söz bölümünde çalışmanın içeriğini sunmuştur.

1. Tapdığ.....1
2. Balıklar Padişahı ile Yagup.....34
3. Loğman.....39
4. İsgenderin Garanlığı Dünyaya Getmesi.....42
5. Tülkü, Tülkü, Tünbeki.....49
6. Hiyleger Keçi.....54
7. Pıspısa Hanım ve Siçan Solub Bey.....56
8. Çık – Çık Hanım.....59
9. Aç Gurd.....62
10. Loğmanla Şeyirdi.....65
11. Çırahlı İsa.....69
12. Bostancı ile Şah Abbas.....75
13. Guş Dili Bilen İsgender.....79

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünü bir sayfadan meydana getirmiş bu kısımda sadece çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir. Çalışmanın içerik bilgisi yine bu sayfada okuyuculara aktarılmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Avunduk, tezinde Azerbaycan Folkloru Antologuyası adlı eseri Latin harflerine çevirerek Türk edebiyatına kazandırmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Azerbaycan’da yayımlanan Azerbaycan Folkloru Antologuyası adlı eserde yer alan on üç hikâyeyi şive özelliklerini bozmadan aktarmıştır.

AYAN, İbrahim. (1978). Garadaş – Gımıllı – Belgavak Köyleri (Dinar Afyon) Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Garadaş – Gımıllı – Belgavak köylerinin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ayan, çalışmasında Garadaş – Gımıllı – Belgavak köylerinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Ağzı İncelenen Garadaş – Gımıllı – Belgavak Köyleri Hak. Bilgi.

Transkripsiyon İşaretleri

Metinler

Goca Mustafa

İstiklal Harbi

Yörükçülük

Tarladan Ambara

Düğün

Ölüm

Grammer İncelemesi

Ünlüler

Ünlü Değişmeleri

- A. Düz Ünlüler
- B. Yuvarlak Ünlüler
- C. Ünlülerde Yuvarlaklaşma
- D. Geniş Yuvarlak Ünlülerde Darlaşma
- E. Ünlülerde Düzleşme
- F. Ünlü Aykırılışması

Ünlü Benzeşmesi

- A. İlerleyici Benzeşme
- B. Gerileyici Benzeşme

Ünlü Sırasının Değişmesi

Ses Kaynaşması

Diftonglaşma

Ünlü Türemesi

- A. Kelime Başında Ünlü Türemesi
- B. Kelime Ortasında Ünlü Türemesi
- C. Kelime Sonunda Ünlü Türemesi

Ünlü Düşmesi

Ünlüler

Ünlü Değişmeleri

Ünsüz Benzeşmesi

- A. İlerleyici Benzeşme
- B. Gerileyici Benzeşme

Ünlü İkizleşmesi

Ünsüz Türemesi

Ünsüz Düşmesi

Yer Değiştirme

Hece Düşmesi

Şekil Bilgisi

1. Hâl Ekleri
2. İyelik Ekleri

Sıfatlar

Zamirler

1. Şahıs Zamirlerinin Çekimi
2. İşaret Zamirlerinin Çekimi
3. Dönüşlülük Zamirinin Çekimi

Zarflar

Edatlar

Partisipler

Gerundiumlar

Bazı İsimlerin Çekimleri

Bazı Fiillerin Çekimleri

Bazı İsimlerin -imek Fiiline Göre Çekimi

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Ayan, tezinde Garadaş – Gımıllı – Belgavak köylerinin ağız özelliklerini yerli halktan topladığı metinlerle sunmuştur.

Değerlendirme

Ayan, çalışmasında derleme yolu ile bölge insanının anılarına, hayatlarına, örf ve âdetlerine, düğünlerine dair bilgiler elde ettiğini ifade etmiştir.

AYBARS, Nevin. (1949). Divan-ü Lugati't Türk'deki Atasözleri ve Öğütler Transliterasyon, Tercüme, Mevzularına Göre Tasnif. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Dîvânü Lugati't Türk'te yer alan atasözü ve öğütleri transkrip edip, tasniflendirerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Dîvânü Lugati't Türk'deki atasözleri ve öğütlerin transliterasyonunu, tercümesini yaparak mevzularına göre tasnif etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Aybars, çalışmasında faksimileyi esas alarak çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir. Yazar, transkripsiyon için işaretler hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

I. Ahlâka Dair Atasözleri ve Öğütler

A. Faziletler

1. İyilik Hakkında Söylenmiş Atasözleri (4) ve Öğütler (8)
2. Misafirperverlik Hakkında Söylenmiş Atasözleri (3) ve Öğütler (3)
3. Aslına Bağlılık Hakkında Söylenmiş Atasözleri (1) ve Öğütler
4. Saygı ve Hürmet Hakkında Söylenmiş Atasözleri (6) ve Öğütler (1)

B. Fazilet Dışında Kalan Hasletler

1. Menfaat Hakkında Söylenmiş Atasözleri (8) ve Öğütler
2. Kurnazlık, Hile Hakkında Söylenmiş Atasözleri (9) ve Öğütler
3. Oburluk Hakkında Söylenmiş Atasözleri (4) ve Öğütler
4. Rüşvet Hakkında Söylenmiş Atasözleri (3) ve Öğütler
5. Övünmek, Böbürlenmek Hakkında Söylenmiş Atasözleri (6) ve Öğütler
6. Kötülük Hakkında Söylenmiş Atasözleri (3) ve Öğütler

7. Riyakârlık Hakkında Söylenmiş Atasözleri (2) ve Öğütler
8. Hasislik Hakkında Söylenmiş Atasözleri (2) ve Öğütler
9. Tembellik Hakkında Söylenmiş Atasözleri (1)ve Öğütler
10. Haddini Bilmezlik Hakkında Söylenmiş Atasözleri (1) ve Öğütler
11. Yüzsüzlük Hakkında Söylenmiş Atasözleri (1) ve Öğütler
12. Hinlik Hakkında Söylenmiş Atasözleri (1) ve Öğütler
13. Saygısızlık Hakkında Söylenmiş Atasözleri (1) ve Öğütler
14. Görgüsüzlük Hakkında Söylenmiş Atasözleri (1)ve Öğütler

II. Felsefî Düşüncelerin Mahsulü Olan Atasözleri ve Öğütler

1. Hayat Tecrübeleri Neticesinde Doğmuş Olan Atasözleri (33) ve Öğütler
2. Fenalığa Müteallik Olan Atasözleri (7) ve Öğütler
3. İyiliğe Müteallik Olan Atasözleri (3) ve Öğütler
4. Mal ve Zenginliğe Müteallik Olan Atasözleri (10) ve Öğütler
5. Kadına Müteallik Olan Atasözleri (5) ve Öğütler
6. Kavgâ ve Dövüşü Müteallik Olan Atasözleri (8) ve Öğütler
7. Zamana Müteallik Olan Atasözleri (8) ve Öğütler
8. Açlık ve Yiyeceğe Müteallik Olan Atasözleri (4) ve Öğütler
9. Misafire Müteallik Olan Atasözleri (2) ve Öğütler
10. Sıkıntıya Müteallik Olan Atasözleri (4) ve Öğütler
11. Çeşitli Mevzulara Müteallik Olan Atasözleri (15) ve Öğütler

- III. İş ve Çalışma Hakkında Söylenmiş Atasözleri (19) ve Öğütler (1)
- IV. Bilgi Hakkında Söylenmiş Atasözleri (6) ve Öğütler (7)
- V. İhtiyatlı Olma Hakkında Söylenmiş Atasözleri (16) ve Öğütler (15)
- VI. Yiğitlik Hakkında Söylenmiş Atasözleri (8) ve Öğütler (1)
- VII. Konuşma ve Söz Hakkında Söylenmiş Atasözleri (16) ve Öğütler (2)
- VIII. Din ve İnanç Hakkında Söylenmiş Atasözleri (17) ve Öğütler
- IX. Örf ve Âdetler Hakkında Söylenmiş Atasözleri (11) ve Öğütler
- X. Tutum ve Faydası Hakkında Söylenmiş Atasözleri (10) ve Öğütler
- XI. Hısımlığa Yakınlık Hakkında Söylenmiş Atasözleri (10) ve Öğütler
- XII. Soy ve Huy Hakkında Söylenmiş Atasözleri (10) ve Öğütler

- XIII. İş Birliği Hakkında Söylenmiş Atasözleri (8) ve Öğütler
- XIV. Aşk Hakkında Söylenmiş Atasözleri (6) ve Öğütler
- XV. Binicilik ve At Hakkında Söylenmiş Atasözleri (3) ve Öğütler
- XVI. Tabiat Hakkında Söylenmiş Atasözleri (2) ve Öğütler
- XVII. Tıp Hakkında Söylenmiş Atasözleri (2) ve Öğütler
- XVIII. Sıhhat ve Sağlık Hakkında Söylenmiş Atasözleri (2) ve Öğütler
- XIX. Sabır Hakkında Söylenmiş Atasözleri (1) ve Öğütler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Aybars, mukaddime başlığı altında Dîvânü Lugati't Türk hakkında genel açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, eserde çeşitli başlıklarla verilen atasözü ve öğütleri okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Aybars, Kâşgarlı Mahmud'un Dîvânü Luğati't Türk'te yer alan kelimelerin kullanışını izah etmek için halk edebiyatından veya atasözlerinden örnekler verdiğini ifade etmiştir. Kâşgarlı Mahmud'un eserinde yer verdiği atasözlerinin sadece kendi döneminde kullanılanlar değil daha önceki asırlardan gelen atasözlerine de yer verdiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, Dîvânü Luğati't Türk'ün; Türk halkının zekâsını, fikrini, duyuş ve düşünüş tarzını gösteren bir eser olmasının yanında; siyasi, içtimai ve kültürel özelliklerini de yansıtan kaynak olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, atasözlerini; misafirperverlik, oburluk, rüşvet, riyakârlık, tembellik, yüzüstlük, saygısızlık, bilgi, tıp, sabır gibi başlıklar altında incelemiştir. Eserde geçen atasözleri ve öğütlerden birkaçı: “Yüzün rengine, güzelliğine bakma; adamdan edep ve fazilet dile.”, “Sana güleç yüzlü bir kimse geldiğinde onun yüzüne sıcak kül atma, ona güler bir ağızla, iyilikle bak.”, “Sana bir konuk gelip bir şey istese azık istese ona ver, çünkü konuk çıkarılan yemeği iyi bulmasa sahibine lanet

eder.”, “Şaşkın misafir ev sahibini ağırlar”, “Yazın çalışan kışın sevinir.” gibi ifadeler yer almaktadır.

AYCAN, Enver. (194?). Ferhat ve Şirin. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar; Nevai, Nizami ve Şeyhi hakkında bilgi vermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aycan, çalışmasında Nevai'nin “Ferhat ve Şirin” mesnevisini ayrıca “Hüsrev ve Şirin” mesnevisini yazan şairler Nizami ile Şeyhi hakkında bilgi vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir, ancak araştırma ve inceleme metodunu kullandığını görülmüştür.

İçindekiler

1. Hüsrev ve Şirin Mesnevisi Yazan Şairler Hakkında
2. Nizami ve şeyhinin Eserlerine Kısa bir Bakış
3. Şeyhi ve Nizami’de Hüsrev ve Şirin Mevzuları
4. Nevai’nin Ferhat ile Şirin Mesnevisinin Mevzu
5. Nevai Hamsesinden Tetkik Edilen Metin Hakkında
6. Nizami, Şeyhi ve Nevai’nin Eserleri Hakkında

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Aycan, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında Nevaî, Nizamî ve Şeyhî hakkında incelemelerde bulunmuş, sonuçları okuyucularına aktarmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Hüsrev ve Şirin mesnevisini Doğu edebiyatında ilk defa yazan şairin, Genceli Nizamî olduğunu belirtmiştir. Eserin 6512 beyit olduğu ve Selçuklu hükümdarına takdim edildiği söylenmiştir. Hüsrev ve Şirin mesnevisine ilk nazireyi yazan şairin Emir Hüsrev Dehlevî'nin olduğu çalışmada vurgulanmıştır.

Yazar, Çağatay sahasında “Kutup” mahlaslı şair tarafından yazılan Hüsrev ve Şirin'in bir de Nevaî tarafında kaleme alınan Ferhad ve Şirin adıyla iki mesnevinin olduğunu belirtmiştir.

Aycan, 15. yüzyılda Osmanlı Devleti zamanında Şeyhî'nin Hüsrev ve Şirin isimli bir nazire yazdığını söylemiştir.

AYDEMİR, Gül Ayşe. (1973). Diyarbakırlı Şerifi'nin Şehname Tercümesi (Transkripsiyon ve İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Diyarbakırlı Şerifi'nin Şehnâme Tercümesi adlı eserinin tercümesini yapıp transkripsiyon ve indeksini hazırlayarak tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aydemir, çalışmasının ilk bölümünde Şehnâme'nin nüshaları arasındaki farkları ortaya koyduğunu, karşılaştırdığını söylemiştir. Yazar, çalışmasında Şehname adlı eserin ilk on beş varlığını incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışması için kütüphane araştırması yaptığını ifade etmiştir. Metnin önce transkripsiyonunu yaptığını, okuyamadığı kelimeler için diğer nüshalara

baktığını söylemiştir. Münacaat kısmında yer alan Arapça ifadelerin yazılışını ve anlamlarını tezin dipnot kısmında açıkladığını söylemiştir.

İçindekiler

Bibliyografya.....III

Kısaltmalar.....IV

Ön Söz..... V

Giriş.....VI

Metin.....1

İndeks.....61

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, tezinin ön söz bölümünde Şehnâme Tercümesi adlı eserin öneminden, kıymetinden ve eserin müellifinden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, Şehnâme'nin 16. yüzyılda Diyarbakırlı Şerifi tarafından kaleme alındığını belirtmiştir. Şehnâme'nin esas olanının M. 1511 yılında yazıldığı ve eserin altı nüshasının olduğu söylenmiştir. Eserin nüshalarının mevcut durumu hakkında bilgi verilmiştir. Şehnâme üzerine yapılan akademik çalışmalar hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Aydemir, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir ancak yazar, sonuç olarak Şehnâme Tercümesi ve yazarı Şerifi hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Değerlendirme

Aydemir, Şerifi'nin Hz. Peygamber soyundan geldiğini ve Fatih Sultan Mehmet'in oğlu Cem ile arkadaş olduğundan bahsetmiştir. Şerifi'nin Mısır'a gittiği için eseri Şehnâme'yi on yılda yazdığı ve Kansu Gavri'ye takdim ettiği belirtilmiştir.

Şehnâme'nin elli sekiz bin beyite sahip olduğu ve her bir beyit için bir dinar verildiği söylenmiştir. Yazarın yaptığı tercümenin asıl metne sadık kalınarak yapılmadığı Şerifi'nin tercümeye kendi fikirlerini kattığı ifade edilmiştir. Şerifi'nin bazen başlıklarda bazense metinlerin konularında değişiklik yaptığı belirtilmiştir.

AYDIN, Leman. (1977). Anamur Bölge Yörüklerinin Ağız İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Anamur’da ikâmet eden Yörüklerin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Anamur’a bağlı Nasrettin, Dişlen ve Bahsış köylerinin ağızları üzerine inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Aydın, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - III

Giriş

Ağız Hususiyetleri.....IV- XX

I. Ses Hususiyetleri.....IV- X

II. Şekil Hususiyetleri..... X - XX

Metin.....1 – 60

İndeks.....61 - 257

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Aydın, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışma konusu olan İçel’de ikâmet eden Yörükler hakkında açıklayıcı bilgiler vermiştir. Yazar; Nasrettin, Dişlen ve Bahsış köylerinin Anamur’a olan uzaklıkları, hane sayısı ve coğrafik durumu hakkında bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasının giriş bölümünde bölge ağzının, ses ve şekil özellikleri hakkında açıklamalar yapmıştır.

Çalışmada sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Anamur’da ikâmet eden insanlardan çeşitli konularda ortaya konulmuş metinler elde etmiş bu metinler ışığında bölge halkının ağız özellikleri göstermiştir.

Değerlendirme

Aydın, Yörüklerin daha çok Toroslarda yarı konar – göçer bir hayat sürdürdüklerini söylemiştir. Yörük insanının, yaz başında hayvanlarıyla birlikte yaylaya çıktıklarını; kışın başlarında ise köylerine döndüklerini belirtmiştir. Yörüklerin büyük aile veya oba şeklinde yaşadıkları ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Yörüklerin dışarıya kapalı bir hayat sahip olduklarını ve sebeple folklor ürünlerini ve ağız özelliklerini koruduklarını vurgulamıştır.

AYGÜN, Yusuf. (1975). Araklı ve Köylerinin Ağzının Fonetik Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Araklı ve köylerinin ağız özelliklerine dair hususiyetleri göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aygün, çalışmasında Trabzon’a bağlı Araklı ve civar köylerin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Bi Gaze.....1
Kangun.....1
Terefik Gazesi.....3
Gan Değvasi.....3

Sohbet.....	9
Gelin Alatma İlaisi.....	11
Hekiya.....	13
Beni Geçurdiler.....	15
Misir Ekmek.....	21
Maniler.....	23
Atma Türkiler.....	25
İçi Gez Arkadaşiduk.....	27
Turkiler.....	29
Gumar.....	29
Bi Destan.....	31
Sohbet.....	35
Bir Anı.....	35
Bi Sinor Devası.....	37
Gacan Kari.....	39
Kaşug Kebce.....	41
Sohbet.....	41
Hasan Ağa.....	45
Sohbet.....	49
Bişak Sevdum.....	55
Çeçe.....	63
Sohbet.....	63
Mustafa Kemal Paşa.....	67
Bir Anı.....	67
Vergi.....	71
Bir Anı.....	71
Funduğ.....	73
Bi Giz Nasi İşdenur.....	73
Ketan.....	77
Sohbet.....	7
Funduğ.....	77
Büdit.....	77

Hac Yolcilü.....	79
Bir Anı.....	79
Seferberluk.....	81
Adun Gomuri.....	83
Geremit.....	85
On Uc Yaşında Bi Kız Kacurdum.....	87
Asçerluk.....	89
Çaşut.....	99
Sohbet.....	103
Evam.....	113
Kelimeler.....	118
Metnin Gramatikal İncelemesi, Vokaller.....	121
Yuvarlaklaşma.....	124
Vokal Düşmesi.....	124
Vokal Türemesi.....	124
Monoftonglaşma.....	124
Hece Düşmesi.....	126
Konsonantlar	
Sedalı Konsonantlar.....	127
Sedasız Konsonantlar.....	129
Konsonant Türemesi.....	130
Konsonant Düşmesi.....	130
Sedalılaşma ve Yumuşama, Konsonant İkizleşmesi.....	130
Yöre Ağızlarına Özgü Bazı İsim Çekimleri.....	131
Bazı Sıfatların imek Fiili ile Çekimleri.....	131
Bu Fillerin Yöre Köylerinde Bazı Kiplerdeki Ayrıcalıkları.....	146

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Aygün, çalışmasında bölgede yaşayan insanlardan derleme yolu ile elde ettiği metinler aracılığıyla yörenin ağız özelliklerini aktarmıştır.

Değerlendirme

Aygün, bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile pek çok konuda metin elde etmiştir, elde edilen bu metinler bölge insanının ağız özellikleri değiştirilmeden okuyuculara sunulmuştur. Araştırmacı, çalışmasında ağırlıklı olarak bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan fonetik ve morfolojik özellikleriyle incelemiştir.

AYKAÇ, Özden. (1971). Anadolu Halk Ağzlarında Hayvan Adları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında dünya edebiyatında geniş bir yere sahip olan hayvan adları incelemelerinin, Türk edebiyatında gerektiği kadar yer almamasından dolayı bu konu üzerine tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Türk edebiyatında Anadolu coğrafyası içerisinde yer alan hayvanların adlarına dair bir sözlük çalışması meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Aykaç, “hayvan adları” ile ilgili yazılmış derleme sözlüklerinden, dergilerden, ansiklopedilerden yararlanarak çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir. Yazar, hayvan adlarını alfabetik bir sıra halinde vermiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Aykaç, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Anadolu coğrafyasında hayvan isimlerinin nasıl ve ne şekilde yer aldığını ortaya koyan bilgileri okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Ahmet Caferoğlu'nun **Anadolu İlleri Ağzlarında Derlemeler**, Türk Dil Kurumu'nun **Türkiye Halk Ağzında Söz Derleme Dergisi**, **Türkiye Halk Ağzında Derleme Sözlüğü**, **Resimli Bilgi Ansiklopedisi**, Charles M. Bogert **Hayvanlar Ansiklopedisi** adlı eserleri inceleyerek kendi tezini meydana getirdiğini belirtmiştir. Yazar, çalışması içerisinde yer alan hayvan isimlerinin geçtiği eser adlarını ve sayfa numaralarını da tezinde gösterdiğini vurgulamıştır.

AYTEKİN, Nuran. (1970). Afyon Merkez İlçe Ağız Üzerinde Bir Dil Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında üniversite sıralarında başlayan ağız özelliklerini inceleme ideali ile tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aytekin, çalışmasında Afyon'a bağlı merkez ilçelerinin ağız özellikleri üzerinde bir dil araştırması yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I

Afyonun Tarihçesi.....	4
Afyonun Coğrafyası.....	5
Masal.....	7
Masal.....	12
Masal.....	15
Masal.....	16
Masal.....	18
Münafıklık Üstüne Masal.....	20
Masal.....	22
Masal.....	23
Masal.....	25
Cezbe Havası.....	28
Gına Türküsü.....	29
Hezin Hezin Gir Gapıdan.....	30
Afiyanın Ortasında Galesi.....	32
Gapı Ardına Asada Gomuş Galbırı.....	33
Evlenin Önünde.....	34
Maniler.....	35
Maniler.....	36
Atasözleri ve Deyimler.....	37
Bilmeceler.....	38
Afyon'da Bazı Sokak ve Mah. Adları.....	39
Düz Vokaller.....	40
Yuvarlak Vokaller.....	40
Yuvarlaklaşma.....	41
Düzleşme.....	41
Vokal Benzeşmesi.....	41
a. İlerleyici Dissimilasyon.....	42
b. Gerileyici Dissimilasyon.....	42
a. İlerleyici Uzun Vokaller.....	43
b. Gerileyici Uzun Vokaller.....	44

Vokal Protezi.....	47
Konsonant Değişimleri.....	47
Nazal n.....	50
Konsonant Benzeşmesi.....	50
a. İlerleyici Benzeşme	
b. Gerileyici Benzeşme	
Yer Değiştirme.....	51
Konsonant İkizleşmesi.....	51
Konsonant Türemesi.....	51
Konsonant Düşmesi.....	51
Cümle Fonetikliği.....	52
Şekil Bilgisi.....	52
İsim Çekim Ekleri.....	52
İyelik Çekimi.....	52
Şahıs Zamirlerinin Çekimi.....	53
İşaret Zamirlerinin Çekimi.....	53
Zarflar.....	54
Gerundium.....	54
Edatlar.....	54
Fiil Çekimi.....	55
Almak Fiili Çekimi.....	58
Gitmek Fiilinin Çekimi.....	56
Sözlük.....	60 – 92
Bibliyografya.....	93

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Aytekin, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Aytekin, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini metinler ışığında ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Afyon’u Batı Anadolu’yu İç Anadolu’ya bağlayan bir köprü vazifesi gördüğünü ifade etmiştir. Yazar, Afyon’un bu coğrafik konumunun kendisini ağız özelliklerinde gösterdiğini söylemiştir. Aytekin, Afyon’da çeşitli ağızların kullanıldığını gözlemiştir.

AYTEKİN, Nurkan. (1970). Afyon Merkez İlçe Ağız Üzerinde Bir Dil Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, üniversite yıllarında ağız çalışması yapmaya karar verdiğini ve fakülteyi bitirdiğinde bu amacı gerçekleştirme gayesiyle tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aytekin, çalışmasında Afyon’a bağlı merkez ilçesinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir. Yazar, çalışması için Afyon’da neşredilmiş çeşitli mecmuları taradığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Afyon’un Tarihçesi.....	3
Afyon’un Coğrafyası.....	4
Masal.....	7
Masal.....	12
Masal.....	15
Masal.....	16
Masal.....	18

Münafıklık Üstüne Masal....	20
Masal.....	22
Masal.....	23
Masal.....	25
Cembe Havası.....	28
Gına Türküsü.....	29
Hezin Hezin Gir Gapıdan.....	30
Afiyanın Ortasında Galesi.....	32
Gapı Ardına Asada Gomuş Galbırı.....	33
Evlenin Önünde.....	34
Maniler.....	35
Maniler.....	36
Atasözleri ve Deyimler.....	37
Bilmeceler.....	38
Afyon'da Bazı Sokak ve Mah. Adları.....	39
Düz Vokaller.....	40
Yuvarlak Vokaller.....	40
Yuvarlaklaşma.....	41
Düzleşme.....	41
Vokal Benzeşmesi.....	41
a) İlerleyici.....	42
b) Gerileyici.....	42
Disimilasyon	
a) İlerleyici.....	43
b) Gerileyici.....	44
Uzun Vokaller.....	44
Vokal Protezi.....	47
Konsonant Değişimleri.....	47
Nazal N.....	50
Konsonant Benzeşmesi.....	50
a) İlerleyici Benzeşme	

b) Gerileyici Benzeşme

Yer Değiştirme.....	51
Konsonant İkizleşmesi.....	51
Konsonant Türemesi.....	51
Konsonant Düşmesi.....	51
Cümle Fonetigi.....	52
Şekil Bilgisi.....	52
İsim Çekim Ekleri.....	52
İyelik Çekimi.....	52
Şahıs Zamirleri Çekimi.....	53
İşaret Zamirleri Çekimi.....	53
Zarflar.....	54
Gerundium.....	54
Edatlar.....	54
Fiil Çekimi.....	55
Almak Fiili Çekimi.....	58
Gitmek Fiilinin Çekimi.....	58
Sözlük.....	60 – 92

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar; çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Aytekin, tezinde bölgenin ağız özelliklerini elde ettiği metinler ışığında okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Aytekin, Afyon'da gerçek Afyon ağzının yaşadığını coğrafi konumundan dolayı çevre illerin tesirinden çok az etkilendiğini çalışmasında vurgulamıştır. Yazar, Afyon'un öz ağız özelliklerini öğrenebilmek için köylere gittiğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, bölge insanından anonim halk edebiyatı ürünlerinden olan masal, mani, deyim ve atasözü gibi metinler elde ettiğini söylemiştir.

AYTEKİN, Sabiha. (1972). Samsun Toponimisi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, toponomi araştırmalarına katkı sağlamak amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Samsun yöresinin tarihi geçmişine, bölgenin folkloruna ve yer isimlerine dair genel bilgilere yer vererek çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Aytekin, çalışması için Samsun'a gittiğini ilgili kişilerle ve kurumlarla görüşerek bölgeye dair bilgileri bizzat topladığını ifade etmiştir. Yer adlandırmalarını tasniflendirerek sunmuştur.

İçindekiler

Ön Söz

- I. Samsun Tarihi
- II. Samsun'un Toponomik Adlandırılması
- III. Samsun Vilayeti Kazalarının Tarihçeleri
- IV. Samsun Vilayeti ve Kazalarına Bağlı Köyler
- V. Yer İsimlerinin Tasnifi
- VI. Samsun Folkloru
- VII. İndeks
- VIII. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Ayrıca araştırmacı, çalışması sırasında yaşadığı olumsuz durumları da anlatmıştır.

Aytekin, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta yazar, tezinde Samsun'a verilen yer isimlerine, bölgenin tarihine ve folkloruna yer vermiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışma konusu olan Samsun'a verilen yer isimlerinin hangi sebeplerle bu adlara sahip olduğuna dair bilgilere ulaşamadığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, Samsun'da kız verilirken başlık parasının alındığını fakat mübadele ile buraya yerleşen Türklerden bu paranın istenmediğini söylemiştir. Burada düğünlerin dört gün sürdüğü, perşembe günü başlayan düğün gününde gelinin “yiğit başı” denen kadın tarafından yıkanarak hazırlandığı ifade edilmiştir.

Bayramlarda bazı ilçe ve köylerde “nokul” adı verilen üzümlü, cevizli pasta yapılıp ikram edildiği görülmüştür.

Aytekin, bölge insanının hızlı konuştuğunu ve devrik cümlelere yer verdiğini ayrıca Samsun ağzının İstanbul ağzına çok yakın olduğu söylenmiştir. Halkın, mecbur kalmadığı sürece -r sesini söylemedikleri vurgulanmıştır.

Yörede gerçekleştirilen halk oyunlarının ağır başladığı ve hareketli bir şekilde bittiği görülmüştür. Köroğlu, Helvacı, Deveci, Çamaşır, Arap Oyunu, Kasap gibi oyunların oynandığı belirtilmiştir.

AYTEMİZ, İhsan. (1975). Akdağmadeni Köylerinin Ağız Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Akdağmadeni köylerinin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Yozgat’a bağlı Akdağmadeni ilçesinin köyleri ile Sivas’a bağlı Şarkışla ilçesinin köylerinin bir kısmını içine alarak çalışmasının meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Aytemiz, çalışmasında derleme metodunu kullandığını bölgede ikâmet eden yerli halktan türkü ve mani türünde metinler elde ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz	
Transkripsiyon	
Metinler	
Metinlerde Geçen Sözcükler	
Ses Bilgisi	
Ünlüler	
Ünsüzler	
Ses Hadiseleri	
Uyumlar	
Ünlü Uyumu	
Şekil Bilgisi	
İsim İletme Ekleri	
Zamirler	
Partisipler	
Fiil Çekimi ve Tabloları	
İsim Çekimi ve Tabloları	
Sözlük	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Akdağmadeni köyünün coğrafi konumunu ve bölge insanının iktisadi faaliyetleri üzerine açıklamalar yapmıştır. Aytemiz, çalışmasının sınırları ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Aytemiz, tezinde çeşitli konularda elde ettiği metinler yoluyla bölgenin ağız hususiyetlerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasına dâhil ettiği köylerde ikâmet eden insanların dışarıya kapalı bir yaşam sürdürdüklerini ifade etmiştir. Yazar, bölge insanının kendi yaşamlarına yönelik bir hayat tarzına sahip olmalarından ötürü ağız özelliklerini kaybetmediklerini belirtmiştir.

AYYILDIZ, Fatma. (1975). Razgrad Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Razgrad bölgesinde kaybolmaya yüz tutan ağız özelliklerini biraz olsun gösterebilmek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ayyıldız, Bulgaristan'da bir bölge olan Razgrad ve yöresinden derlediği metinleri; dil bilgisi, ses, şekil ve cümle bilgileri bakımından incelemiştir. Araştırmacı, mahalli kelimeler sözlüğü de hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

n Söz

Giriş

Tezde Kullanılan İşaretler

Metinler

Birinci Bölüm: Ses Bilgisi

Vokaller

I. Uzun Vokaller

1. Uzun a Vokali

- a) Kelime Başında
- b) Kelime Ortasında
- c) Kelime Sonunda

2. Uzun e Vokali

- a) Kelime İçinde
- b) Kelime Sonunda

3. Uzun i Vokali

- a) Kelime Başında
- b) Kelime Ortasında
- c) Kelime Sonunda

4. Uzun o Vokali

5. Uzun ö Vokali

6. Uzun ı Vokali

7. Uzun u Vokali

8. Uzun ü Vokali

II. Orta Hece Vokalinin Düşmesi

III. Orta Hece Vokalinin Değişmesi

IV. Hece Düşmesi

V. İki Vokalin Yan Yana Gelmesi

VI. Diftong

VII. Vokal Uyumu

1. Kalınlık – İncelik Uyumayan Haller

2. Düzlük – Yuvarlaklık Uyumuna Uymayan Haller

VIII. Türkçe Kelimelerde Başlıca Ses Değişmeleri

1. e – i

2. ı – i

3. u – ı – i

4. ö – i

5. o – ö – u – ü

6. u – a

7. b – p

8. g – y

9. g – v

10. k – g

11. b – m

12. n – g

13. n – m

14. f – h

15. p – f

16. f – p

17. k – v

Konsonantlar

I. Yer Değiştirme – Metatez

II. Benzeşme

III. Başta Bulunmayan Sesler

1. L sesi

2. M sesi

3. R sesi

IV. İkiz Konsonant

İkinci Bölüm: Şekil Bilgisi

A. İsim

I. Hal Ekleri

1. Genitif Eki

2. Akuzatif Eki

3. Datif Eki

4. Lokatif Eki

5. Ablatif Eki

6. Instrumental Eki

7. Ekvatif Hali

8. Direktif Hali

B. Sıfatlar

- I. Vasıflandırma Sıfatları
- II. Belirtme Sıfatları
- III. İşaret Sıfatları
- IV. Sayı Sıfatları
 1. Asıl Sayı Sıfatları
 2. Sıra Sayı Sıfatları
 3. Soru Sıfatları
 4. Belirsizlik Sıfatları

C. Zarflar

1. Yer Zarfları
2. Zaman Zarfları
3. Nasıllık Nicelik Zarfları
4. Azlık – Çokluk Zarfları

D. Zamirler

- I. Şahıs Zamirleri ve Çekimleri
- II. İşaret Zamirleri ve Çekimler
 1. İşaret Zamirlerinin ile Edatına Bağlanması
 2. İşaret Zamirlerinin gibi Edatına Bağlanması
 3. İşaret Zamirlerinin için Edatına Bağlanması
- III. Soru Zamirleri
- IV. Belirsizlik Zamirleri ve Bağlama Zamirleri

E. Fiiller ve Fillerin Çekimi

F. Partisipler

G. Gerundiumlar

H. Edatlar

İ. Kelime Grupları

- I. Tekrarlar
- II. Ünlem Grubu

J. Yapım Ekleri

- I. İsimden İsim Yapma Ekleri
- II. İsimden Fiil Yapma Ekleri

- III. Fiilden İsim Yapma Ekleri
- IV. Fiilden Fiil Yapma Ekleri
- K. Metin Dışında Bazı isimlerin Çekimi
- L. Metin Dışında Bazı Sıfatların -imek Fiilini Çeşitli Kipleri ile Çekimi
- M. Metin Dışında Bazı Fiillerin Çekim Tabloları
- N. Sözlük
- O. Metin Dışı Derlenmiş Sözcükler
 - I. Hayvan Adları
 - II. Doğum, Evlenme, Hastalık ve Ölümle İlgili Sözcükler
 - III. Akrabalık Adları
 - IV. Yazı Dilinde Olmayıp Konuşma Dilinde Kullanılan Kelimeler
- P. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Ayyıldız, çalışmasında Razgrad ağzının özelliklerini çeşitli metinler aracılığıyla sunmuştur.

Değerlendirme

Ayyıldız, Razgrad bölgesinde Türklerin yaşadığını ve bu Türklerin, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan önce buraya yerleşen kişiler olduğunu belirtmiştir. Zaman içerisinde Türkiye ile Bulgaristan hükümeti arasında imzalanan antlaşma ile bölge insanların Türkiye'ye göç ederek buradaki gelenek ve göreneklerini bıraktıkları ifade edilmiştir.

BABA, Mustafa Okan. (1964). Eğin Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, kendi çalışmasına kadar Eğin ağzı üzerine inceleme yapılmamasından dolayı tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Eğin ağzı ile ortaya konulan metinleri elde ettiyse de tezin ağırlık noktasını bölge ağzının özellikleri oluşturmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, kaynak kişilerden derleme metodu ile Eğin’e ait metinler elde edip sınıflandığını söylemiştir. Yazar, Eğin hakkında bilgi edinebilmek için çeşitli eserlerden faydalandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

Tezde Kullanılan Transkripsiyon ve İşaretler

Metinler

Birinci Bölüm: Ses Bilgisi

Vokaller

A. Uzun Vokaller:

I. Uzun a Vokali

1. Başta

2. Ortada

3. Sonda

II. e Vokali

1. Kelime İçinde

2. Kelime Sonunda

III. e Vokali

1. Kelime İçinde
 2. Kelime Sonunda
- IV. i Vokali
1. İç Seste
 2. Son Seste
- V. o Vokali
- VI. ö Vokali
- VII. u Vokali
- VIII. ü Vokali
- B. Kısa Vokaller:
- I. a Vokali
 - II. Kısa ı Vokali
 - III. i Vokali
- C. Bulanık Vokaller:
- I. e Vokali
- a) Türkçenin i>e ve e>i Gelişmesi ile İlgili Olarak Ortaya Çıkanlar
 - b) Çeşitli Sebeplerle Ortaya Çıkanlar
 - c) Yabancı Kelimelerde
- II. u Vokali
- D. Çift Vokaller (Diftong):
- E. Vokal Uyumu:
- I. Kalınlık-İncelik Uyumu
 - II. Kalınlık-İncelik Uyumuna Uymayan Haller
 - III. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu
 - IV. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Uymayan Haller
 - V. Yabancı Kelimelerde Uyum
 1. İlerlek Benzeşme
 2. Gerilek Benzeşme
- VI. Uyumun Değişmesi
1. İnce Sıradan Kalın Sıraya Geçiş
 2. Kalın Sıradan İnce Sıraya Geçiş
- F. Vokal Değişmesi:

- I. Kalın Vokallerin İncelmesi
- II. İnce Vokallerin Kalınlaşması
- III. Geniş Vokallerin Darlaşması
- IV. Dar Vokallerin Genişlemesi
- V. Düz Vokallerin Yuvarlaklaşması
- VI. Yuvarlak Vokallerin Düzleşmesi

G. Vokal Türemesi:

- 1. Ön Seste Türeme (Prothese)
- 2. İç Seste Türeme

H. Vokal Düşmesi

Konsonantlar

- A. Konsonant Değişmesi
- B. Yer Değiştirme
- C. Benzeşme:
 - I. İlerleyici Benzeşme
 - II. Gerileyici Benzeşme
- D. İkizleşme:
- E. Konsonant Türemesi:
 - I. Ön Seste Türeme
 - II. İç Seste Türeme
- F. Konsonant Düşmesi
- G. Konstraksiyon (Büzülme)

İkinci Bölüm: Şekil Bilgisi

A. İsim:

- I. Hal Ekleri
 - 1. Genetif Hali (İlgi Hali)
 - 2. Datif Hali (Yaklaşma Hali)
 - 3. Akkuzatif (Yapma Hali)
 - 4. Logatif Hali (Bulunma Hali)
 - 5. Ablatif Hali (Uzaklaşma Hali)
 - 6. Instrumental Hali (Vasıta Hali)

7. Ekvatif Hali (Eşitlik Hali)
8. Direktif Hali (Yön Gösterme)

B. Zamirler:

- I. Şahıs Zamirleri ve Çekimleri
- II. İşaret Zamirleri
- III. Soru Zamirleri
- IV. Belgisizlik Zamirleri
- V. İyelik Ekleri

C. Fiillerin Çekimi:

- D. Partisipler
- E. Gerundiumlar
- F. Zarflar
- G. Edatlar
- H. Bağlar
- İ. Ünlemler

Sözlük

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Eğin üzerine inceleme yapan araştırmacıların çalışmalarına dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Baba, elde ettiği çeşitli metinler ışığında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışma konusu olan Eğin'in coğrafi yapısının konuşulan ağız üzerinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Bölgeyi ortada ikiye ayıran Karasu Vadisi'nin doğusunda ikâmet edenlerin konuşması ile batısında kalanların konuşmasının farklılıklar gösterdiğini söylemiştir.

BAĞCI, Ruhşan. (1974). Burhan Felek Eski İstanbul Hikâyeleri (Sayfa 1 – 160) İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Burhan Felek’in kaleme aldığı Eski İstanbul Hikâyeleri adlı eserinin indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Bağcı, çalışmasında Burhan Felek’in Eski İstanbul Hikâyeleri adlı eserinin 1’den 60’a kadar olan bölümünün indeksini yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Eski İstanbul Hikâyeleri adlı eserde yer alan kelimelerin anlamlarını verip indeksini yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Bağcı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Burhan Felek hakkında açıklamalara yer vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Bağcı, sonuç olarak hem yazar hem de eseri üzerine bilgi verdikten sonra eserde yer alan kelimelerin indeksini yapmıştır.

Değerlendirme

Bağcı, Burhan Felek’in 1889 yılında İstanbul’da doğduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, Felek’in; Milliyet, Vakit, Millet, Yeni Ses ve Tan gibi çeşitli gazetelerde fıkra, mizahi hikâye türünde yazılar yazdığını söylemiştir. Burhan Felek’in öğretmenlik, avukatlık, spor yazarlığı ve foto muhabirliği yaptığı çalışmada ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Burhan Felek'in 1971 yılında basılan Eski İstanbul Hikâyeleri adlı eserinde İstanbul hayatının bazı kesitlerini mizahi tarzda hikâyeye ettiğini vurgulamıştır.

BAHADIR, Erdal. (1975). Hatay Vilayeti Toponymisi Denemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Hatay'ın yer isimlerini inceleyip değerlendirme amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Bahadır, Hatay'ın tarihi geçmişi ve sahip olduğu kültür varlıkları hakkında bilgi verdikten sonra yörenin yer isimlerine dair inceleme yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu olan Hatay'a verilen yer adlarını öğrenmek amacıyla bölgedeki kurumlardan yararlandığını ve çeşitli kütüphanelerde kaynak taraması yaptığını belirtmiştir. Elde ettiği bilgileri tasniflendirerek okuyucuya sunduğunu söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1 – 2

1. Toponomi Nedir?.....3 – 4
2. Hatay'ın Coğrafik Durumu.....5
3. Antakya Vilayeti Tarihi.....6 – 8
4. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden: İskenderun Kalesi, Belen Kasabası, Bakras Kalesi, Antakya Hakkında Bazı Notlar....9 – 11
5. Hatay'daki Tarihi Eserler.....12 – 16
6. Hatay Vilayeti Yer İsimleri Tasnifi.....17 – 45
7. İndeks.....46 – 60

8. Bibliyografya....61

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Bahadır, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Hatay'a verilen yer isimlerinin tasnifini yapıp, indeksini hazırlamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Hatay'a verilen yer isimlerinin belli bir sebep, olay sonucunda konulduğunu belirtmiştir.

Anadolu'da bir çok toponominin dini müesseselere veya dini şahsiyetlere göre konulduğu söylenmiştir.

Yazar, Hatay'da son zamanlarda yer isimlerinin değiştirilmeye başlandığını ifade etmiştir.

BARANOĞLU, Şahin. (1981). Aydın Yöresi Ağızları (Salavatlı, Eskihisar, Dereköy ve Gökkiriş). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Aydın'a bağlı köylerin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Baranoğlu, çalışmasında Aydın'a bağlı Salavatlı, Eskihisar, Dereköy ve Gökkiriş köylerinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında bölgede ikâmet eden insanlardan derleme yolu ile metinler elde ettiğini ve yörenin ağız özelliklerini ortaya koymaya çalıştığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Aydın'ın Tarihi Durumu

Aydın'ın Coğrafi Durumu

Salavatlı Kasabası Ağız İncelemesi

- a. Hızır Hikâyesi
- b. Masal
- c. Eski Gelenekler
- d. Masal
- e. Askerlik Anıları
- f. Yunan İşgali ve İstiklal Savaşı Anıları

Eskihisar Köyü Ağız İncelemesi

- a. Anılar
- b. Askerlik Anıları
- c. Hayvancılık Üzerine Sohbet
- d. Anılar

Dereköy Köyü Ağız İncelemesi

- a. İtalyan İşgali Anıları

Gökkiriş Köyü Ağız İncelemesi

- a. Anılar

Fonetik Hususiyetler

Ses Bilgisi

I. Ünlüler

A. Uzun Ünlüler

B. Kısa Ünlüler

- C. Ünlü Benzeşmeleri veya Değişmeleri
- D. Ünlü Düşmesi
- E. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi
- F. Başta Ünlü Türemesi
- G. Ünlü Yuvarlaklaşması
- H. Ünlü Düzleşmeleri
- İ. Ünlü Darlaşması
- J. Ünlü Kaynaşması
- K. Ünlü İncelmesi

II. Ünsüzler

- A. Ünsüz Düşmesi
- B. Ünsüz Değişmesi
- C. Ünsüz Benzeşmesi
- D. Ünsüz Aykırılışması
- E. Ünsüz İkizleşmesi
- F. Boğumlanma Hadisesi

Morfolojik Hususiyetler

I. Yapım Ekleri

- A. İsimden İsim Yapma Ekleri
- B. İsimden Fiil Yapma Ekleri
- C. Fiilden İsim Yapma Ekleri
- D. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

II. İsim İşletme Ekleri

III. Halk Ekleri

IV. Zamirler

V. Zarflar

VI. Partisipler

VII. Gerundiumlar

VIII. Edatlar

Kelimelerin Hal Ekleri ile Çekimleri

Kelimelerin İsim Fiillerle Çekimleri

Fiillerin Basit Çekimleri
Fiillerin Birleşik Çekimleri
Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Baranoğlu, bölgenin ağız hususiyetlerini maddi ve manevi kültür unsurlarıyla okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Baranoğlu, Aydın bölgesinin ağız özellikleri üzerine meydana getirdiği çalışmada ağırlık olarak dilin fonetik unsurlarına dair örnekler verip açıklamalarda bulunmuştur. Yörede ikâmet eden yerli halktan anonim halk edebiyatı ürünlerinden hikâye, anı ve masal türünde eserler elde etmiştir. Yörenin gelenek ve göreneklerine, yaşantısına, geçim kaynaklarına dair bilgi edinilmiş, bunlar okuyucu ile paylaşılmıştır.

BARLAS, Nesrin. (1957). Balıkesir Ağızında Fonetik ve Morfolojik Hususiyetleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, kendisini Balıkesirli olarak gördüğü için bu bölge üzerine ağız çalışması yapmak istediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Barlas, çalışmasında Balıkesir'e bağlı merkez ve köylerin ağız özelliklerini inceleyerek tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir. Araştırmacı, çalışması için pek çok kaynağı incelediğini söylemiştir.

İçindekiler

Mukaddime.....	1 – 6
Ses İşaretleri.....	7
Ses Bilgisi	
Vokaller:	
Düz Vokaller.....	7 – 9
Yuvarlak Vokaller.....	9 – 11
Yuvarlaklaşma.....	11
Düzleşme.....	11
Monoftonglaşma.....	11
Vokal Türemesi.....	12
Vokal Düşmesi.....	12 – 13
Hiatus.....	13
Benzeşme.....	14
Disimilasyon.....	14 – 15
Vokal Uyum.....	15
Konsonantlar:	
Konsonant Değişimleri.....	15 – 17
Konsonant Türemesi.....	17
Konsonant Düşmesi.....	17 – 19
Benzeşme.....	19 – 20
Disimilasyon.....	20
Metatez.....	20
Haploloji.....	21
Konsonant Uzaması.....	21
Arkaik Unsurlar.....	21
Şekil Bilgisi	
İsim Çekimi.....	22 – 24

Fiil Çekimi.....	24 – 26
Cümle Bilgisi	
Metinler	
Maniler.....	28 – 45
Manzum Parçalar....	45 – 48
Yeşillim Türküsü.....	49 – 52
Türkü.....	52
Fazile Türküsü.....	53 – 54
Metelleme.....	55 – 57
Bilmeceler.....	58 – 60
İlaçlar.....	61 – 62
İnanış ve Âdetler.....	63 – 64
Gelin Hamamı ve Kına.....	65 – 66
Tembel Uşen.....	67 – 68
Eşe Kim Sulacak.....	68
Hiç Hikâyesi.....	69
Denizin Sulanı Nasıl İçmemiş.....	70
Kör Gurt.....	71 – 72
Bakkal Dükkanında.....	72
Ne İstesen Allah'tan İste.....	73 – 74
Üç Gardeşim Masalı.....	75
Hatçeynen Yusuf'un Masalı.....	76 – 79
Aptal Amet'le Anasının Masalı.....	80 – 82
Akıllı Memed'in Masalı.....	83 – 85
Fesliancı Kızı.....	86 – 89
Gadının Fendi Erkeği Yene.....	90 – 95
Gibiyi Galdır Hakim Bey.....	96 – 98
Bir Sabah Misafirliği.....	99 – 105
Balıkesir'de Bazı Aile Lagapları.....	106
Balıkesir'in Merkeze Bağlı Mahalle ve Köyleri.....	107 – 108
Merkeze Bağlı Nahiye ve Onların Köyleri.....	108 – 109
Çocuk Tekerlemeleri.....	110 – 116

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, mukaddime başlığı altında çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur. Araştırmacı, bölgede yaşayan yerli halktan çalışmaya katkı sağlayan kişiler hakkında bilgi vermiştir. Barlas, Balıkesir'in tarihi geçmişine ve coğrafik özelliklerine yönelik malumatta bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında ön söz ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Barlas, derleme yolu ile elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Barlas, bölgede ikâmet eden yerli halktan şifahi halk edebiyatı ürünleri olan mani, masal, bilmece ve türkü metinleri elde ettiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, Balıkesirlilerin halk şarkılarını ve manilerini kendilerine göre yorumlayıp gelecek kuşaklara aktardıklarını belirtmiştir. Yazar, halkın anonim halk edebiyatı ürünlerini hıdırellezde, bayramlarda ve uzun kış gecelerinde terennüm ettiklerini söylemiştir.

BARUT, Nuri. (1980). Yenice ve Köyleri Ağızları (Çanakkale) Metin, İnceleme, Sözlük. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yenice ve bölge köylerinin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Barut, çalışmasında Çanakkale'ye bağlı Yenice, Karacabey, Ahmatlar, Öğmen, Çukuroba, Kalabak ve Hacıyusuflar bölgesinde konuşulan ağız üzerine tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışma konusu üzerine derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Kullanılan İşaretler ve Kısaltmalar.....IV	
Ön Söz.....V	
Metinler.....VI	
Bizim Yenice (Yenice Ağzı)-Nuri Barut-.....I	
Çocukluktan (Yenice Ağzı)- Nuri Barut-.....6	
Televizyon Onartması (Yenice Ağzı)- Süleyman Barut-.....10	
Umar'ın İni (Karabey Ağzı)- Tefik Üstün-.....12	
Nişan ve Düşün (Karabey Ağzı)- Ayşe Ülker-.....13	
Sonaki Görgü (Karabey Ağzı)- Ayşe Ülker-.....15	
Gavcılık-Hacılık (Kalkım)- Mustafa Hacı-.....16	
Bağcılık (Ahmetler Ağzı)- Mahmut Yüksel-.....17	
Asgerlik (Ahmetler Ağzı)- Mahmut Yüksel-.....21	
Deprem (Öğmen Köyü Ağzı)- Kadriye Malkoç-.....23	
Terekilik, İşçilik (Öğmen Köyü Ağzı)- Halil İbrahim Bildik-.....26	
Evin Dabanı (Öğmen Köyü Ağzı)- Latif Mercan-Durmuş Yener-.....27	
Alafsız Galan Öküzler (Öğmen Köyü Ağzı)- Latif Mercan-Durmuş Yener -.....28	
Esgerlik (Çukuroba Ağzı)- Durmuş Uslu-.....29	
Bırakılan Tüfek (Çukuroba Ağzı)- Durmuş Uslu-.....30	
Çete (Çukuroba Ağzı)- Durmuş Uslu-.....34	
Benim Olannan Gızanla (Kalabak Ağzı)- İsa Gümüş-.....38	
Gıtlık, Eşgiyalık (Kalabak Ağzı)- İsa Gümüş-.....38	
Gaçakcılık Hikâyesi (Kalabak Ağzı)- İsa Gümüş-.....40	
Köde Bi Sohbet (Hacıyusuflar Ağzı)-Bayram ve Mustafa Çoban-.....47	
Gece Yamırda (Hacıyusuflar Ağzı)-Bayram Çoban.....49	
Misafir (Hacıyusuflar Ağzı)-Mustafa Çoban.....50	
Gine Aynı Misafirlik (Hacıyusuflar Ağzı)-Bayram Çoban.....51	
(Gramer, Birinci Bölüm) Ses Bilgisi.....53	

Vokaller, Vokal Uzamaları.....	54
Vokal Kısalmaları.....	56
Ünlü Değişmeleri.....	57
Ünlü Düşmeleri.....	59
Vokal Uyumu.....	60
Yuvarlaklaşma, Düzleşme.....	61
Monoftonglaşma.....	62
Ünlü Değişmeleri (Umumi).....	62
Ünlü Türemesi.....	62
Epentez, Epitez.....	63
Ünlü Benzeşmesi (İlerleyici, Gerileyici).....	63
Ünlü Aykırılışması (İlerleyici, Gerileyici).....	64
Ünlü Birleşmeleri (Kontraksiyon).....	64
Konsonantlar, Ünsüz Değişmeleri.....	65
Ünsüz Düşmeleri.....	67
Konsonant Uyumu, Sadalılışma.....	69
Metatez, Haploloji.....	69
Diftong, Protez.....	70
Arada Ünsüz Türemesi.....	70
Hece Kaynaşması (Kontraksiyon).....	70
Ünsüz Benzeşmesi (İlerleyici, Gerileyici).....	71
Ünsüz Aykırılışması, İkizleşme.....	72
İkinci Bölüm, Şekil Bilgisi.....	73
İsimden İsim Yapan Ekleri.....	74
Fiilden İsim Yapan Ekler.....	76
İsim Çekim Ekleri.....	77
İsim Çekimleri (İyelik Ekiyle).....	80
Hal Ekleriyle Çekim.....	81
Sıfat.....	83
Zarflar.....	85
Zamirler.....	86
Edatlar.....	88

Fiiller, Fiil Yapım Ekleri.....	89
Şahıs Ekleri.....	90
İsim Fiili ve Çekim Örnekleri.....	91
Fiil Çekimleri (Kip ve Ekleri).....	95
Fiil Çekimi Örnekleri.....	97
Partisipler.....	138
Gerundiumlar.....	138
Tasviri (Descriptif) Fiiller.....	139
Sözlük.....	140

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde üzerinde çalıştığı Yenice'ye bağlı köylerde konuşulan ağızlar hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuçta araştırmacı, Yenice'ye bağlı köylerin ağız özelliklerini bölge insanının aktardığı metinler ışığında sunmuştur.

Değerlendirme

Barut, çalışmasında Çanakkale'ye bağlı Yenice'de bulunan yedi köyün ağız özellikleri noktasında Karesi ağızına benzediğini söylemiştir.

Araştırmacı, derlenen metinlerde yöre halkının dünyaya ve hayata karşı olan bakış açılarını, inanç ve düşüncelerini göstermeye çalıştığını ifade etmiştir.

BAŞEĞMEZ, Armağan. (1969). Gazavat-ı Barbaros Hayrettin Paşa (Transkripsiyonlu Olarak). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Gazavât-ı Barbaros Hayrettin Paşa adlı eserin de halk edebiyatına yakın olması ve orijinal söyleyişlere sahip olmasından dolayı incelemek istediğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Gazavât-ı Barbaros Hayrettin Paşa ve eserin yazarı hakkında bilgi verdikten sonra 1-91 sayfalarının transkripsiyonu yaptığını ve metinde geçen yer ve şahıs isimlerinin indeksi hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Başığmez, eserde yer alan yerli söyleyişlerin asıllarına sadık kalarak çalışması içinde gösterdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Giriş
Eserin Müellifi
Eserin Mevzu
Eserde ve Diğer Yazma Nüshaları Hakkında Bilgi
3. Metin (Transkripsiyonlu Olarak)
4. Metinde Geçen Özel Yer ve Şahıs Adları

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Başığmez, çalışmasının giriş bölümünde (Barbaros) Hızır Reis ile kardeşi Oruç Reis'in denizcilik alanında ki maceralarını genel özellikleri ile anlatmıştır. Ayrıca Gazavât-ı Barbaros Hayrettin Paşa'nın dış yapı özelliklerine dair bilgi verilmiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Gazavât-ı Barbaros Hayrettin Paşa adlı eseri transkrip edip, yer ve şahıs isimleri indeksini hazırlamıştır.

Değerlendirme

Yazar, Gazavât-ı Barbaros Hayrettin Paşa adlı eserin birkaç yazma nüshasının olduğunu belirtmiştir. Eserde, Barbaros Hayrettin Paşa ile kardeşi Oruç Reis'in gazalarının anlatıldığını vurgulanmıştır.

Araştırmacı, eserin Kanuni Sultan Süleyman'ın emri ile yazıldığını ancak Padişahın ölümünden sonra tamamladığını ve eserin Seyyid Muradî veya Sinan Çavuş adlı biri tarafından kaleme alındığını söylemiştir.

BAŞOĞLU, Şenay. (1964). Türkiye Toponomisinde İstanbul Yöresi Sokak Adları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, İstanbul'un tarihi ve dünya çapında bir şehir olduğunu bu sebeple bu şehirde meydana gelen değişiklikleri göstermek amacıyla çalışmasını hazırladığını dile getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Başoğlu, çalışmasında İstanbul'un Eminönü, Fatih ve Kumkapı ilçelerindeki sokak, cadde ve meydan isimlerini araştırmıştır. Tezinde İstanbul'un tarihi ve toplumsal hayatını ve birçok özelliğini de inceleyip çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasına İstanbul Belediyesinin hazırladığı **Şehir Rehberi**'nde yazılı sokak isimlerini fişlemek üzere başladığını belirtmiştir. İstanbul'daki sokak, cadde ve meydan isimlerini sınıflamaya tabii tuttuğunu ifade etmiştir. Araştırmacı ayrıca çalışması için çeşitli kaynaklardan da yararlanarak çalışmasını meydana getirdiğini vurgulamıştır.

İçindekiler

A. Dini Müesseseler

1. Camiler.....1 - 20

- a) Bütün bir Semte Âlem Olanlar
- b) Muayyen Bir Şahsa Değil de Camiye Göre Olanlar
- c) Banilere Göre Olanlar
- d) Kiliseden Tahvil Edilenlere Göre Olanlar
2. Mescitler.....20 – 22
3. Türbeler.....22 – 23
4. Tekkeler....23 – 26
5. Medreseler..... 26 – 27
6. İmaretler.....27
7. Tarikat Mensupları.....28 – 30
8. Dini Şahıslar.....30 – 33
- B. Şahıslar
1. Devlet Ricali.....33 – 60
2. Şairler.....60 – 70
3. Yazarlar....70 – 79
4. Fikir Adamları.....79 – 85
5. Hattatlar.....85 – 86
6. Gazeteciler.....86 – 87
7. Doktorlar.....87 – 89
8. Zadelere.....89 – 90
9. Hanımlar.....90 – 92
10. Bestekârlar.....92 – 94
11. Sanatkârlar.....96 – 97
12. Kahramanlar.....97 – 105
13. Tarifler.....105 – 109

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemi açıklamıştır.

Giriş bölümünde araştırmacı, İstanbul'un 658 yılında kurulduğunu belirtmiştir. İstanbul'un daha önce sahip olduğu isimlere değindikten sonra 1453

yılında fethedildiğini ifade etmiştir. Fetihden sonra şehrin hızlı bir şekilde imar edildiği ve nüfusunun arttığı vurgulanmıştır.

Osmanlı padişahlarından Fatih, Beyazıt, Yavuz ve Kanuni'nin ayrıca bu dönemdeki vezirlerin imar için mahalle veya semt meydana getirdikleri belirtilmiştir. Devlet adamlarının var olan kiliseleri, camileri kullanarak ya da yeni hastane, medrese, mektep ve camii yaptırarak imar faaliyetlerinde bulundukları ifade edilmiştir. Çalışmada, İstanbul'un Fatih, Beyazıt ve Süleymaniye ilçelerinde bulunan camilerin etrafındaki yapıların, bu padişahlar tarafından yaptırılan başlıca imaretler olduğu söylenmiştir.

Hükümdarlar zamanında, İstanbul'a Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yaşayan insanların buraya getirildiği yazar tarafından çalışmada ifade edilmiştir. İstanbul'a gelen insanların yerleştikleri ilçelere onların geldikleri yerlerin adları verilerek şehrin imar edildiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında müstakil bir sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Başoğlu, İstanbul'a verilen isimlerin nerelerden ilham alınarak verildiğini gösteren bilgilere yer vermiştir.

Değerlendirme

Başoğlu, çalışmasında İstanbul'un en eski ilçeleri olan Eminönü, Fatih ve Kumkapı ilçelerinde yer alan camiler hakkında küçük bilgiler vererek çalışmasına başlamıştır. İlçelerin sınırları içerisinde yer alan bu camilerin kim tarafından yaptırıldığı, camileri inşa eden kişilerin mezar yerleri, yine bu kişilerin hangi işlerle meşgul oldukları gibi bilgiler verilerek bu bölüm meydana getirilmiştir.

Camilerle başlayan anlatım mescit, türbe, tekke ve medrese gibi dini yapılar ile devam etmiştir. Araştırmacı, camilerin anlatımında yaptığı gibi diğer dinî yapıların anlatımında da genel bilgiler aktarmıştır.

İstanbul'un ilçeleri, sokakları, camileri vb. unsurlarının sahip olduğu isimlerin kökenlerinin nereden geldiğini anlatan ifadelerle çalışma meydana getirilmiştir.

BAŞOL, Muammer. (1972). Karaova Ağzı Üzerine Bir Dil Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversitesi sıralarında Anadolu ağızları üzerine aldığı derslerden ilham alarak tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Karaova ağzı üzerine bir dil araştırması yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Başol, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

Metinler

Göçebecilik.....1

Göç.....2

Seferberlik Hatıraları.....3 – 4

Seferberlik Hatırları.....5 – 7

Kurtuluş Savaşı Hatıraları.....8 – 24

Masal.....25 – 26

Masal.....27 – 28

Masal.....29 – 32

Hikâye.....33 – 35

Deyişler.....36 – 37

Kerimolu.....38

Topaloglu Zebe.....39

Yörük Gızı.....40

Ağır Sürmeli.....41

Mali Uzun Hava.....	42
Garagazık.....	43 – 44
Hayıtlı.....	45 – 46
Gümüşolu Türküsü.....	47
Bodrum Hakimi.....	48
Sevgililer Türküsü.....	49 – 50
Yenkön Daları.....	51
Türkü.....	52
Türkü.....	53
Üçlük.....	54
Köy ve Yer Adları.....	55
Lâkaplar.....	56
Gramer Hususiyetleri	
Şekil Bilgisi.....	57 – 95
Cümle Bilgisi.....	95 – 97
Tekrarlar.....	97
Bibliyografya.....	98
Sözlük.....	99 – 130

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacında, kapsamına ve yöntemine dair açıklamalar yapmıştır.

Başol, giriş bölümünde Karaova'nın Bodrum'un en eski nahiyelerinden birini olduğunu söylemiştir. Yazar, Karaova'nın nüfusu, iklimi, bitki örtüsü hakkında bilgi vermiştir. Bölge de uygulanan tarım ve hayvancılık politikası hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Başol, Karaova ağzının hususiyetlerini bölgede ikâmet eden halkın elde ettiği metinler ışığında açıklamıştır.

Değerlendirme

Başol, çalışma alanı olan Karaova ağız için bölge insanından derleme yaptığını ve kaynak kişilerden anonim halk edebiyatı ürünlerinden türkü, masal, hikâye türünde metinler elde ettiğini söylemiştir.

BAŞTUĞ, Rasim. (1975). Dalaman Nahiyesi ile Akkaya, Beskese ve Dere Köyleri (Muğla) Ağız İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı; Dalaman, Akkaya, Beskes ve Dere köylerinin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Baştuğ, çalışmasında Muğla'ya bağlı Akkaya, Beskese ve Dere köylerinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz..... I
- II. Muğla Hakkında Bilgi..... II
- III. Metinde Kullanılan Bazı Ses İşaretleri.....III
 - A. Metinler
 - Bir Sohbet.....1 - 5
 - Ankara Yolculuğu.....5
 - İki Köylünün Sohbeti.....6 - 7
 - Bir Anı.....8 - 9
 - Demirci Hikâyesi.....10 - 12
 - Kız İsteme Âdeti.....13 – 14
 - Geyik Avı.....15 – 20

Köyceğiz İlçesi.....21

Hikâye.....22

Fıkra.....23 – 26

Türkü.....24 - 25

Tilki Hikâyesi.....27

Türkü.....28

Masal.....29 - 31

Masal.....31 – 32

B. Ses Özellikleri

I. Ünlüler.....33

Uzun Ünlüler.....33 – 35

Ünlü Değişmeleri.....35 – 38

Yuvarlak Ünlüler.....38 – 39

Düzleşme.....39

Monoftonglaşma.....39 – 40

Ünlü Türemesi.....40

Epitez.....40 – 41

Ünlü Uyumu....41

Ünlü Düşmesi.....42

Hiatus.....43

Ünlü Asimilasyonu.....43 – 44

Kontraksiyon.....44

II. Ünsüzler

Ünsüz Değişmeleri.....44 – 48

Yer Değiştirme.....48 – 49

Ünsüz Düşmesi.....49 – 52

Ünsüz Dissimilasyonu.....52 – 53

Ünsüz İkizleşmesi.....53

Sıfatlar.....54 – 55

Zamirler.....55

Edatlar.....55 – 56

Zarflar.....56 – 57

Metin Dışı İsim Çekimleri.....	57 – 60
Metin Dışı Fiil Çekimleri.....	61 – 81
Metin Dışı Derlenmiş Kelimeler.....	82 – 86
Sözlük.....	87 – 94
Bibliyografya.....	95

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Baştuğ, bölge halkından derleme yolu ile elde ettiği metinler aracılığıyla yörelerin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile fıkra, masal ve hikâye gibi şifahi halk edebiyatına ait metinler elde ettiğini söylemiştir. Araştırmacı, çalışmasını ağırlıklı olarak Muğla'ya bağlı Akkaya, Beskese ve Dere köylerinin ağız özelliklerinin fonetik ve morfolojik incelemesine ayırmıştır.

BATI, Ali. (1981). Konya İli: Beyşehir – Yeşildağ Kasabası Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Konya'nın Beyşehir ve Yeşildağ kasabasının ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Konya'nın Beyşehir ilçesine bağlı Yeşildağ kasabasından derlediği metinleri; dil bilgisi, ses, şekil ve cümle bilgileri bakımından incelemiştir. Ayrıca yörede konuşulan mahalli kelimelerden oluşan bir sözlük hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir fakat derleme yapıldığı ve bölgenin ağız özelliklerine dair inceleme yapıldığı gözlenmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I

Yeşildağ Kasabası Hakkında Bazı Bilgiler..... II

Metinlerde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri.....III

I. Metinler

Yeşildağ.....1

Mübeyla Teyze.....2 – 3

Çemiş Şakir.....4 – 5

Kara Mehmet.....6 – 24

Yağmur Duası.....25 – 27

Düğün.....28 – 29

Çingeneler.....30 – 32

Zahire'nin Ölümü.....33 – 35

Masal.....36 – 37

Masal.....38 – 40

II. Dil Bilgisi

A. Ünlüler

Uzun Ünlüler.....42 – 43

Kısa Ünlüler.....43 – 44

İki Ünlünün Yan Yana Gelmesi.....44

Ünlü Benzeşmesi.....44

Ünlü Değişmesi.....45

Ünlü Eklenmesi.....47

Ünlü Türemesi.....47

Ünlü Düşmesi.....47

B. Ünsüzler

Ünsüz İkizleşmesi.....49

Ünsüz Benzeşmesi.....49

Ünsüz Değişmesi.....	49
Sedasız Ünsüz Yanında Sedalı Ünsüz Geçmesi.....	51
Ünsüz Türemesi.....	52
Ünsüz Düşmesi.....	52
İyelik Ekleri.....	53 – 54
Şahıs Zamirlerinin Çekimi.....	55
İşaret Zamirlerinin Çekimi.....	55 – 56
Partisipler.....	57
Gerundiumlar.....	58
Edatlar.....	59
İsim Çekimleri.....	60
Bazı Sözcüklerin -imek Fiili ile Çekimleri.....	61 – 66
Bazı Fiil Çekimleri.....	67 – 96
Sözlük.....	97 - 105

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tez konusu olan Anadolu ağızları üzerine duygu ve düşüncelerine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak yazar, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini metinler aracılığıyla okuyuculara açıklamıştır.

Değerlendirme

Batı, çalışmasında Konya'ya bağlı Beyşehir ve Yeşildağ kasabalarına ait ağız özelliklerini elde ettiği metinlerle ortaya koymuştur.

BATU, Setenay. (1970). Osman Cemal Kaygılı'nın Romanlarında Deyimler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Osman Cemal Kaygılı'nın kaleme aldığı romanlarda yer alan deyimleri incelemek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Osman Cemal Kaygılı'nın romanlarında yer alan deyim ve argoları incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Batu, Osman Cemal Kaygılı'nın **Aygır Fatma, Bekri Mustafa, Çingeneler** ve **Sandalım Geliyor Varda** adlı eserlerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

Taranan Eserler

Bibliyografya

Birinci Bölüm (Morfoloji)

Tek Kelimelik Deyimler.....5

Tek Kelime İsim Olanlar.....5

Tek Kelime Fiil Olanlar.....5

İki Kelimelik Deyimler.....5

İsim + Fiil Şeklinde Olanlar.....5

İsim + İsim Şeklinde Olanlar.....7

Üç Kelimelik Deyimler.....7

İsim + İsim + Fiil Şeklinde Olanlar.....7

İsim + İsim + İsim Şeklinde Olanlar.....10

Fiil + İsim + Fiil Şeklinde Olanlar.....10

Dört Kelimelik Deyimler.....11

İsim + İsim + İsim + Fiil Şeklinde Olanlar.....11

İsim + Fiil + İsim + Fiil Şeklinde Olanlar.....12

İsim + İsim + İsim + İsim Şeklinde Olanlar.....14

İkinci Bölüm

Deyimlerde Geçen İsimler.....16

Deyimlerde Geçen Fiiller.....24

Üçüncü Bölüm (Argo)

Deyimler İçinde Bulunan Argolar.....27

Dördüncü Bölüm

Sözlük.....29 – 70

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamından ve Osman Cemal Kaygılı'nın edebi kişiliğinden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde Batu, çalışmasında takip ettiği metoda dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Batu, sonuç olarak tezinde Kaygılı'nın romanlarında yer alan deyimleri ve argo sözleri okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Batu, Osman Cemal Kaygılı'nın renkli anlatımı içerisinde deyimlere ve argolara genişçe yer verdiğini belirtmiştir. Yazar, Osman Cemal Kaygılı'nın deyim ve argoları cümleler içerisinde ustalıkla kullandığını vurgulamıştır. Araştırmacı, Osman Cemal'in kaleme aldığı eserlerde deyimlerin anlamlarını kısmen veya tamamen değiştirip yeni anlamlar kazandırdığını ifade etmiştir.

BAYKENT, Saliha. (1947). Sûrname-i Seyit Vehbi Şahıslar, Hediyeler, Kıyafet ve Kumaşlar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında sûrname türünün Osmanlı tarihinde önemli bir yere sahip olduğunu ve kendisinin de böyle bir konu hakkında çalışmak istediğini söyleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Sûrname-i Vehbî'nin yüz otuz bir beyitlik eserini aynen aktardığını ve gelen misafirlerin kıyafet ve kişiliklerine, getirdikleri hediyelere ve özellikle de kumaşlara kadar bilgi verdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında araştırması sonucunda elde ettiği sûnameleri incelediğini belirtmiştir. Ayrıca düğüne katılanların isimleri, getirdikleri hediyeleri, esnaf alayları ve kıyafetlerinin de resimlerle desteklendiği söylenmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Sûnameler
 1. Sûrname-i Hümayun
 2. Sûrname-i Abdi
 3. Sûrname-i Nabi
 4. Sûrname-i Lehib
 5. Sûrname-i Hızırefendi
 6. Sûrname-i Selati
 7. Sûrname-i Tahsin
 8. Sûrname-i Vehbi
- III. Seyit Vehbi
- IV. Sûrname-i Seyit Vehbi'den 131 Beyitlik Kısım
- V. Esas Sûrname-i Seyit Vehbi
 1. Şahıslar
 2. Hediyeler
 3. Kıyafetler
 4. Kumaşlar
- VI. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Osmanlı tarihini incelemesi sonucunda devletin siyasi olaylarla birlikte düğün ve merasimlere de büyük bir önem verdiğini vurgulamıştır. İlk zamanlardan bugüne kadar düğün konulu eserlerin hacmini genişlettiğinden çalışmada bahsedilmiştir.

Yazar, sûnamelerin İslamiyet’i kabul etmiş, büyük hizmetlerde bulunmuş, alemdarlık yapmış Osmanlı cemiyetinin bütün toplumsal özelliklerini anlatan eserler olduğu belirtilmiştir.

Baykent, çalışmasında giriş ve sonuç bölümlerine yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında elde ettiği sekiz sûname hakkında bilgi vermiştir.

Sûname-i Hûmayun Sultan Murat’ın oğlu Mehmet için tertip edilen sünnet olduğu ifade edilmiştir. Eserin kim tarafından yazıldığının belli olmadığı ve yazım şeklinin ihmalkâr ancak üslubunun düzgün olduğu kaydedilmiştir.

Sûname-i Abdî’nin Sultan Mehmet’in, on iki yaşındaki Mustafa, iki yaşındaki oğlu Ahmet ve Nişanlı kızı Hatice’nin eğlence merasimlerini anlatan bir eser olduğu söylenmiştir.

Seyit Vehbî’nin 18. yüzyılda yaşamış Osmanlı şairi olduğu ifade edilmiştir. Şairin mürettep Divan’ının, Sûname’sinin ve Faizî’nin yarım bıraktığı Leylâ ve Mecnûn adlı eseri tamamladığı söylenerek üç eserinin olduğu belirtilmiştir. Vehbî’nin, III. Ahmet zamanında Halep Mevlevîliğine kadar yükseldiği vurgulanmıştır. Seyyid Vehbî’nin müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunduğu eserde ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Sultan III. Ahmet’in çocuklarına yaptığı sünnet düğünlerinin Osmanlı tarihinde önemli bir yer tutan “Lale Devrini” açmış olduğunu vurgulamıştır.

BAYSAL, Hatice. (1972). Dadaloğlu'nun Şiirlerinde Tabiat Temi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Baysal, Anadolu'da milyonlarca insanın okuduğu bir şairi ve temsil ettiği aşiret psikolojisini Türk halkına etraflıca tanıtmak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Dadaloğlu'nun şiirlerinde yer alan tabiat temasının nasıl işlendiği göstermek amacıyla çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kaynak araştırması yaparak, âşığın yayımlanmış şiirlerini topladığını ve her manzumenin veznini bulduğunu ifade etmiştir.

İçindekiler

Dadaloğlu'nun Şiirlerinde Tabiat Temi

Ön Söz.....1-4

I. A-Dadaloğlu'nun Hayatı, Sanatı, Şahsiyeti.....5-17

B-Kısaca (Türk Edebiyatında Tabiat Temi).....18-24

II. B-Dadaloğlu'nun Şiirlerinde Tabiat.....25-55

A. 1.Dağ.....25-32

2.Yayla.....33-38

3.Ova.....38-39

B. Hayvanlar

1. At.....40-44

2. Deve (Maya).....44

3. Kuşlar.....45-48

C. Bitkiler

1. Ağaçlar.....49-50

2. Çiçekler.....	50-52
D. Sular.....	53-54
E. Rüzgâr.....	54-55
III. Şiirleri	
A. Koşmalar.....	56-107
1. Bereket Var Toprağında Taşında.....	56
2. Binboğa Koç Dağını Gözedir.....	57-58
3. Her Sabah Seyran Gezerken.....	59
4. Yaz Gelip Yaz Ayları, Doğunca.....	60
5. Şöyle Bir Güzelin Salınışını.....	61
6. Oturmuş Gelin Taşın Üstüne.....	62
7. Gel Ha Güzel Gel Ha Methin Edeyim.....	63
8. Ben Sana Ne Yaptım Hey Kanlı Zalim.....	64
9. Alaydım Cura Sazım Dizime.....	65
10. Koca Payas Bu Oyunu Çok Gördü.....	66
11. Dumanlanır Aladağın Alanı.....	67
12. Yücesine Çıktım Baktım Engine.....	68
13. Garipçe Garipçe Öten İbili.....	69
14. Hakk'ın Kandilinde Ben Bir Ser İdim.....	70
15. Gönülden Gönüle Yol Gider Derler.....	71
16. Hey Ağ(a)lar Her Sürem Ata Binilmez.....	72
17. Yaylalarda Bir Güzele Uğradım.....	73
18. Gelin Ağ(a)lar Seyredelim Güzeli.....	74
19. Çelenbel'de Bir Güzele Uğradım.....	75
20. Yükseklerde Şahin Gibi Süzülür.....	76
21. Dost Dost Diye Hayaline Geldiğim.....	77
22. Atım Kalk Gidelim Sılaya Doğru.....	78
23. Ilgıt Ilgıt Bir Yel Esti Urum'dan.....	79
24. Ölürüz de Kömür Gözlüm Ölürüz.....	80
25. Turnalar Katar Katar Sefere Varın.....	81
26. Güzelin Yüzü de Ayın Tekerı.....	82
27. Yüce Hak'tan Bir Dileğim Var Benim.....	83

28. Karalar Karalar Ünlü Karalar.....84
29. Başında da Namlı Namlı Karın Var.....85
30. Çukurova Bayramlığın Giyerken.....86
31. Beni Del'eyledi Bu Ahu-zarlar.....87
32. Evvel Bahar Yaz Ayları Doğunca.....88
33. Can Evimden Vurdu Felek Neyleyim.....89
34. Gecebaş Geldi de Nerde Kışladı.....90
35. Yine Bir Dilbere Meyil Aldırdım.....91
36. Kalktı Göç Eyledi Avşar Elleri.....92
37. Yürü Yiğit Yürü Yoluna Yürü.....93
38. Seherden Ugradım Bülbül Sesine.....94
39. Dostun Bahçesinden Yad El Geçmesin.....95
40. Ben Bu Gün Yarimden Ayrı Düşeli.....96
41. Bir Yiğitte Anasından Doğunca.....97
42. Yüce Dağ Başında Kamber Tay Olur.....98
43. Çıktım Yücesine Seyran Eyledim.....99
44. Gider Oldum Mavi Gözlüm Elveda.....100
45. Sana Derim Sana Hasan Kalesi.....101
46. Yara Yara Bir Kavgaya Girmedik.....102
47. Yine Baş Kaldırdı Şol Çukurova.....103
48. Kozanoğlu (Geldi) İstanbul'a Dayandı.....104
49. Dinleyin Ağalar Bir Söz Söyleyim.....105
50. Gelep Gelep Olmuş Dostun Zülüfü.....106

B. Destanlar

1. N'olaydı da Kozanoğlu'm N'olaydı.....108
2. Sökün Geldi Şu Cihandan Beriden.....109-110
3. İskeleden Kalkmış Osmani Paşa.....111
4. Kozan Dağı Çatal Matal.....112-113-114
5. Ilgıt Ilgıt Seher Yeli Esiyor.....115
6. İp Kalmadı Salıncağa Takacak.....116
7. Haleb'in Anteb'in Soyun Kesirim.....117
8. Avşar Elinden de Sökün Eyledim.....118

9. Sana Derim Sana Cebeli Kozan.....	119
10. Onbir Kişi Hosan'dan ıkanda.....	120
11. Mağara Suyunda Kavga Kuruldu.....	121
12. Dinlen Ağ(a)lar Birem Birem Söyleyim.....	122
13. Aşağıdan Yusuf Paşa'm Geliyor.....	123
14. Yedi İklim Dört Köşeyi Dolandım.....	124
15. Efendim Efendim Ediyor (Fikri) Nazi.....	125
16. Yine Tuttu Gavur Dağı Boranı.....	126-127-128
17. Yürü Bire Hamite'nin Kalesi.....	129
18. Şol Çukurova'da Benim Diyen.....	130-131
19. Bindığın At Aksar mıdır ya Döldöl.....	132
20. Görölüyor Hamite'nin Kalesi.....	133-134
21. Karalar Bağladı Buruğa Düştü.....	135
C. Semailer.....	136-141
1. Yürü Bire Pınarbaşı'm.....	136
2. Seyir Etsem Görünür mü.....	137
3. Çıkarım Bozak Dağına.....	138
4. Turnam Gelir Katar Katar.....	139
5. Uru Keklik Uçar Başından.....	140
6. Yine Geldi Yaz Ayları.....	141
D. Türküler.....	142-145
1. Bizim Yaylamız Meşeli.....	142
2. Ilgıt Ilgıt Bir Yel Esti Urum'dan.....	143
3. Şu Yalan Dünya Geldim Geleli.....	143-144
4. Cerit Rakiya'dan Sökün Eyledi.....	145
E. Karşılaşmalar.....	146
1. Mürseloğlu Derde Ey Mirzaoğlu.....	146-147
2. O Nedir Düğür Düğür Düğölür.....	148-149
3. Acem İllerinden Coştum da Geldim.....	150-151-152
F. Ekler	
1. Buna Binen Gönöl de Yorulur mu Derler.....	153
2. Mavi Gözlüm Seni Sevdim Sakındım.....	154

IV.	Netice.....	155-156
V.	Bibliyografya.....	157-158

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Dadaloğlu hakkında eser vermiş araştırmacılara ve eserlere yer vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, çalışmasının sonuç bölümünde Dadaloğlu'nun şiirlerinde ki esas malzemenin tabiat olduğunu söylemiştir. Tabiat teminin yanında aşk, insanlık ve isyan ruhunun halk âşığının manzumelerinde sıklıkla yer aldığını vurgulanmıştır. Arslan, âşığın, bazı şiirlerinde yer alan doğa unsurlarının metnin bütününe hâkim olduğunu belirtmiştir. Tabiatın direkt konu olarak yer almadığı eserlerde ise doğanın teşbih unsuru olarak şiirlerde yer aldığı ifade edilmiştir. Şairin şiirlerine tabiat ile başladığı sonra kendi ruh halini anlatarak devam ettiği görülmüştür.

Dadaloğlu'nun şiirlerinde yer alan tabiatın tasvir edilmekten ziyade âşığın, kendi duygularını, hayallerini, özlemlerini canlandırmasına yardım eden bir öge olarak kullandığı ifade edilmiştir. Arslan, halk şairinin, eserlerinde yer alan doğaya insani özellikler verdiğini belirtmiştir.

Değerlendirme

Baysal, Dadaloğlu hakkında elde ettiği bilgileri halk rivayetlerinden ve şairin manzumelerinden elde ettiğini belirtmiştir. Yazar, ozan ile ilgili net bilgilerden birinin Avşar aşiretine bağlı olduğunu diğerrinin ise gerçek isminin “Veli” olduğunu belirtmiştir. Halk şairinin okuma yazma bildiği ve şairliğinde babasının etkisi olduğu ifade edilmiştir. Halk şairinin şiirlerinin yaşanan tarihi olayların izlerini verdiği söylenmiştir.

Araştırmacı, Dadaloğlu'nun göçebe bir hayata sahip olmasının şiirlerinin tespit edilmesinin zor olmasına neden olduğunu vurgulamıştır. Ozanın şiirlerinin, Anadolu insanın ağzından derlenerek elde edildiği ve ilk şekillerinden farklı olduğu belirtilmiştir. Âşığın ilk şiirleri ile derlenen şiirleri arasındaki farklılıktan dolayı Dadaloğlu'nun Karacaoğlu'na benzetildiği söylenmiştir.

Baysal, Dadaloğlu'nun yetişmesinde Kul Yusuf adında bir kişinin etkisinin olduğundan bahsetmiştir.

Yazar, Dadaloğlu'nun Fırak-i İslâhiye olayı dolayısıyla meydana gelen bütün kavgalara şahit olduğunu sazında, dilinde, sözünde bu konuları anlattığını belirtmiştir. Âşığın, yaşanan olaylardan ötürü eski günlere olan özlemini şiirlerinde lirik bir şekilde ifade ettiği çalışmada vurgulanmıştır.

Baysal, halk şairinin şiirlerini, sade bir dil ve hece ölçüsüyle ortaya koyduklarını söylemiştir. Şairin, manzumelerinde yer alan tabiatın canlı, hareketli ve hayat dolu olduğu belirtilmiştir.

BEK, Kemal. (1972). Ziya Gökalp Hakkında Yazılmış Makaleler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Ziya Gökalp hakkında yazılmış makaleleri okuyuculara sunmak amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ziya Gökalp hakkında 1940 ile 1943 yılları arasında çeşitli süreli yayınlarda çıkmış makaleleri derlediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Bek, çalışmasında kullandığı metoda dair bilgi vermemiştir ancak yazarın, araştırma ve incelemeye yönelik bir metot takip ettiği görülmüştür.

İçindekiler

I. Ön Söz

II. Giriş

Makaleler

Mehmet İzzet ve Eseri \ Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu.....1

Ziya Gökalp'ın Türkçülüğüne Dair – Merhumun 14. Ölüm Yıl Dönümü Dolayısıyla \ Remzi Oğuz Arık.....	7
Bergson ve Ziya Gökalp \ Ali Canip Yöntem.....	12
Ziya Gökalp'a Muhtacız \ Behçet Kemal Çağlar.....	17
Ziya Gökalp'ın Diyarbakır'daki Faaliyeti \ Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu.....	21
Niçin İkinci Bir Ziya Gökalp'a Muhtacız \ Selahaddin Demirkan.....	24
Servet Berk'in Fikri İnkişafı \ Hilmi Ziya Ülken.....	27
Ziya Gökalp'ta Türkçülük Temayülleri Nasıl Doğdu \ H. E. Erkilet.....	31
Ziya Gökalp'ın Hayatı \ Ali Nüzhet Göksel.....	34
Ziya Gökalp \ Orhan Seyfi Orhon.....	39
Doğan Dünyanın Müjdecisi \ Peyami Safa.....	40
Ziya Gökalp'ın Matbuat Aleminde İlk Görünüşü – Genç Kalemler ve O \ Ali Canip Yöntem.....	42
Bugünkü Türkçülüğün Esasları \ Hüseyin Namık Orkun.....	48
Ziya Gökalp'ın Sosyolojisi \ Niyazi Berkes.....	52
Ziya Gökalp'ın İktisat Cephesi \ Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu.....	61
Bugünkü Türkçülüğün Esasları 2 \ Hüseyin Namık Orkun.....	64
Ziya Gökalp'ın Bir Yazısı Dolayısıyla \ Kazım Nami Duru.....	67
Türkiye'de Sosyolojini Tarihçesi ve Bibliyografyası \ Lütfi Erişçi.....	71
Geçen Yılın Fikir Hayatına Bir Bakış \ Ahmet Halil.....	79
Ziya Gökalp (Fındıkoğlu'nun, Eminönü Halkevinde Verdiği Konferans Metni).....	81
Türkçülük ve Kadınlarımız \ S. Horasanlı.....	88
İdealist Ziya Gökalp'ın \ Mazhar Akifoğlu.....	90
Ziya Gökalp ve Türk Folkloru \ Mehmet Halit Bayrı.....	92
Manevi Bünyemizin İlk Mimarı \ Faruk Nafiz Çamlıbel.....	96
Ziya Gökalp'ın Ölümünün 18. Yıl Dönümü \ Haşim Nahid Erbil.....	97
Ziya Gökalp ve Aile Adlarımız \ Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu.....	101
Ziya Gökalp'ın İki Enstantanesi \ Hakkı Süha Gezgini.....	111
Babama Ait Hatıralar \ Seniha Gökseloğlu.....	114
Ziya Gökalp'ın Hayatı ve Aile çevresi \ Ali Nüzhet Gökseloğlu.....	117

Ziya Gökalp ve Onu Tanıyanlar \ M. Fahreddin Kırzioğlu.....	127
Ziya Gökalp'a Ait Bazı Hatıralar \ Halim Sabit Şibay.....	136
Ziya Gökalp'a göre Darülfünunda Cumhuriyet \ Halim Şabit Şibay	
Ziya Gökalp'ın Şahsiyetinin Teşekkülü \ Ali Nüzhet Göksel.....	142
Harp ve Türkçülük \ Cafer Seyid Ahmet Kırimer.....	146
Hamdi Başar Ziya Gökalp'a Karşı \ Vecdi Bürün.....	149
Ziya Gökalp \ Nadir Nadi Abalıoğlu.....	155
Ziya Gökalp'a göre İngiliz Mantığı \ N. İ. (Fındıkoğlu).....	157
18. Ölüm Yıl Dönümü Vesilesiyle Ziya Gökalp ve Durheim \ P. Safa.....	160
Ziya Gökalp'ın Şiir Kitapları – Kızıl Elma, Yeni Hayat, Altın Işık \	
Abdülkadir Karahan.....	163
Sovyet Edebiyat Ansiklopedisinde Ziya Gökalp \ Çev. Abdülkadir	
İnan.....	169
Küçük Mecmuaya Dair Hatıralar \ Ali Nüzhet Göksel.....	172
Kızıl Elma ve Yeni Turan \ Abdülkadir Karahan.....	176
Harp ve Türkçülük 2 \ Cafer Seydahmet Kırimer.....	182
İki Türkçülük Piri: Ziya Gökalp, Hasan Fehmi Turgal \ Enver Behman	
Şapolyo.....	185
19 Yıl Sonra Ziya Gökalp'ın Müdafaası \ Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu.....	191
Milli Ahenk Nedir \ Enver Behnan Şapolyo.....	195
Ne Diyorlar – Türkçülüğe Dair Anketimiz \ Konuşan S.G.....	200
Gençler Ne Diyor – Gençlerin Türkçülüğe Dair Anketimize Verdikleri	
Cevaplar \ Hamdi Işıklı.....	205
Ziya Gökalp'ı Anarken \ İsfendiyar Baruönü.....	209
Gökalp ve Zonguldak.....	211
Türkçülüğün Esasları Hakkında Bir İki Söz \ Ali Nüzhet Göksel....	213
Babamın Son Yıllarına Ait Hatıralar \ Seniha Göksel.....	217
Ziya Gökalp'ı Nasıl Tanıdım \ A. Karauguz.....	222
Ziya Gökalp Tarihçi \ Hüseyin Namık Orkun.....	225
Ölümünün 19. Yılında Ziya Gökalp.....	228
Ziya Gökalp Senesi Yahut Uç İftira, Üç Müdafaa \ M. Palabıyıkoglu.....	229

Ziya Gökalp'ın İttihat ve Terakki Partisindeki Rolü \ Enver Behnan Şapolyo.....232

Ziya Gökalp için Yazılanlar. \ Hamdullah Suphi Tanrıöver, Yusuf Akçuraoglu, Ahmed Ağaoğlu, Yahya Kemal Beyatlı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, İsmail Habib Sevük, Peyami Safa, M. Fuat Köprülü, F. R. Atay, Z. F. Fındıkoğlu, Raşim Nahit Erbil, N. N. Abalıoğlu, Mazhar Akifoğlu, Nurullah Ataç, İ. Hakkı Baltacıoğlu 237

Ziya Gökalp ve Bugünkü Türkçülük Zihniyeti \ Z. F. Fındıkoğlu.....246

Ziya Gökalp \ Hakkı Süha Gezgin.....250

Yahya Kemal'in Ziya Gökalp Hakkında Düşündükleri \ Y. K. Beyatlı.....251

Tanrı Kulundan Dilediklerim – Altıncı Mektup \ N. F. Kısakürek.....252

İndeks.....257

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamına ve içeriğine dair açıklamalar yapmıştır.

Giriş bölümünde yazar, Ziya Gökalp hakkında yazılmış makalelerin birkaç cümle ile açıklamasına yer vermiştir.

Bek, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Araştırmacı, sonuçta Ziya Gökalp hakkında yazılmış makaleleri okuyuculara bir bütün halinde sunmuştur.

Değerlendirme

Bek, Ziya Gökalp hakkında pek çok eserin kaleme alındığını elde edilen metinlerde, yazar hakkında birbirinden farklı görüşlerin ortaya konulduğunu belirtmiştir.

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın çok yönlü bir düşünür, Türkçülük akımını derleyip toplayan bu harekete yeni ve sağlam bir yön veren seçkin bir insan olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, Gökalp'ın medeniyet değişimini sadece siyasi noktadan düşünmeyerek; kültür, sanat, estetik ve siyasi kurumları da beraberinde değerlendirdiğini ifade etmiştir.

Bek, Ziya Gökalp hakkında yazılmış makalelerin düşünürün ölümünden sonra kaleme alınan övgü metinleri olduğunu ya da dönemin siyasi şartları içinde yaşanan tartışmalar dolayısıyla düşünüre laf atılıp ortaya konulan metinler olduğunu belirtmiştir.

BELİKIRIK, Olcay. (1968). Ordu Vilayeti Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, doğduğu yer olan Ordu ilinin ağız özelliklerini verip, bölgeye dair şifahi halk ürünlerini incelemek amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışması için anonim halk edebiyatı ürünleri olan mani, türkü, hikâye ve bilmeceleleri derlediğini ifade etmiştir. Yazar, çalışması için birtakım metinleri de Ahmet Caferoğlu'nun **Kuzey Doğu İllerinden Derlemeler** adlı eserinden aldığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışması için topladığı anonim halk edebiyatı ürünlerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir. Bu metinleri şekil ve ses bilgisi noktasında değerlendirdiğini, özel kullanışlı kelimeleri gösteren bir sözlük hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Metinler..... 1- 74

Heka....1 - 4

Ganyana Türküsü.....5 - 6

Oyun Havaları.....6

Garşulama.....6 - 7

Cemile'nin Türküsü.....	7 - 8
Mesel.....	8 - 9
Türkü.....	9 - 10
Esgerlik Hatırası.....	10 - 12
Mani.....	12 - 16
Heka.....	17
Gendü Hekam.....	18 - 19
Soytaro İsmayil.....	19 - 20
Heka.....	20 - 22
Köseymen Kelolan.....	22 - 23
Askerlik Hatıraları.....	23 - 26
Dün.....	26 - 28
Hamsi Yimekleri.....	28 - 29
Heka.....	29 - 30
Heka.....	30 - 32
Heka.....	32
Gına Türküsü.....	33
Üç Arkadaş.....	34 - 37
Amed'in Türküsü.....	37 - 38
Köse Dayı.....	38 - 41
Gelin Türküleri.....	42 - 43
Dursun Gız Türküsü.....	43
Emice Oğlu ile Emice Gızı Türküsü.....	44 - 45
Heka.....	45 - 47
Apdessiz Namaz.....	47
Meti Türküsü.....	48 - 49
Mapusane Türküsü.....	49
Mesudiye Türküsü.....	50 - 51
Vurulan Gelinin Türküsü.....	51 - 52
Heka.....	52 - 54
Türküler.....	55 - 56
Soytaro İsmayil.....	57

Yahudinin Hekası.....57 - 59

Yorgancı ve Padişah.....59 - 60

Fındık Türküleri.....60 - 63

İmece Türküleri.....63 - 71

Dömbelek Türküsü.....72 - 74

I. Ses Bilgisi.....75 - 77

A. Ünlüler.....75 - 76

1. Ünlü Değişimleri (Kelime Başında Kelime İçinde Kelime Sonunda Ünlü Uzaması ve Düşmesi)

2. Ünlü Uyumu

B. Ünsüzler.....76 - 77

1. Ünsüz Değişimleri (Kelime Başında Kelime İçinde Kelime Sonunda)

2. Ünsüz Düşmesi

3. Ünsüzlerin Yer Değiştirmeleri

4. Ünsüz Benzeşmeleri

5. Ünsüz Türemesi

II. Şekil Bilgisi

A. İsim Çekimi....78 - 86

B. Zamirler ve Çekimleri.....79 - 80

C. Fiil Çekimi....81 - 85

D. Partisip ve Gerundiumlar....85 - 86

E. Edatlar....86

F. Zarflar.....86

K.İ.D'den Alınan Metinlere Ait Düzeltmeler.....87 - 92

Sözlük.....93 - 105

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Belikırık alışmasında Ordu'nun ağız özelliklerini metinler dogrultusunda okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ordu'da kazadan kazaya, köyden köye ağız özellikleri konusunda farklılıkların olduğunu vurgulamıştır. Yazar, derleme yaparak elde ettiği şifahi halk edebiyatı ürünlerini Ordu yöresinin ağız özellikleri ile aktarmıştır. Metinlerin derlenmesinde kaynaklık eden kişilere dair bilgiler ise ürünlerin sonunda sunulmuştur.

BELKIS, Nedim. (1935?). Danişmendname. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, alışmasında Danişmendnâme'yi ortaya çıktığı tarihi süreçle, yazarıyla, içerisindeki tarihî- dinî- destan olaylarla ve kendisiyle ilişkisi olduğu düşünülen eserlerle mukayese etmek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir. Kısacası yazar, 11-12. yüzyıllar arasında Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında meydana gelen olayların halk muhayyilesi üzerindeki etkisini göstermeye çalışmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Danişmendnâme adlı eseri esas alarak Battalnâme, Dede Korkut ve Köroğlu adlı metinlerini de çalışmasına dâhil ederek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Belkis, çalışmasında kullandığı yöntem veya metotlara dair herhangi bir bilgi vermemiştir ancak açıklayıcı bir anlatım yolundan ve mukayese yönteminden yararlandığı görülmektedir. Yazar açıklamalarını örneklerle somutlaştırmıştır.

İçindekiler

1. Anadolu'nun Türklerin Eline Geçtikten Sonra Miladi 12. Asrın Son Saffına Kadar Siyasi Vaziyeti
 - A. Bu Vaziyetin Efkârı Umumiye Üzerinde Müessir Olması Neticesinde Vücuda Gelen Destanlar (Danışmendname, Battalname)
 - B. Danışmendname'nin Battalname'nin Devamı Olduğu Meselesi
2. Danışmendname (Nüsha ve Müellif Hakkında İzahat)
 - A. İnsan ve Yer İsimleri
 - B. Destanın Tarihle Alakası Meselesi
3. Muhtelif Motiflerin Tespiti ve Bunların Battalname, Dede Korkut ve Köroğlu'ndakilerle Mukayesesi
 - A. Destanî Olanlar
 - B. Dini Olanlar
 - C. Tarihi Olanlar
 - D. Masala ve Halk Hikâyelerine Ait Olanlar
4. Destanda Esas İdeoloji ve İçtimai Hayata Ait Kayıtlar
5. Manzum Parçalar Mahiyetleri ve Vezinleri
6. Anadolu'da Danışmendname ile Alakadar Yer İsimleri
7. Lügatçe ve Kitabiyat

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Belkıs, çalışmasında Danışmendnâme'nin içeriğine dair bilgiler verip, çeşitli eserlerle mukayeselerini yapmıştır.

Değerlendirme

Belkıs, Anadolu'nun Malazgirt Savaşı'ndan başlayıp 12. yüzyılın sonuna kadar geçirdiği tarihi süreci aktararak çalışmasına başlamıştır. Danışmendnâme'nin, Battalnâme'nin bir devamı olduğu şeklinde görüşleri çeşitli ortaklıklar ve benzerliklerle ortaya koymuştur. Danışmendnâme de yer alan insan isimleri ve yer

isimleri alfabetik bir sıra takip edilerek ve ayrıca kendilerine ait bir bilgi varsa ona da yer verilerek aktarılmıştır.

Yazar, Danişmendnâmede yer alan motifleri destanî, tarihî, dinî ve masal ve halk hikâyelerinin tesiri noktasında incelemiştir. Danişmendnâme'nin halkın muhayyilesinden çıkıp meydana geldiği fikrinden yola çıkılarak toplumun sosyal hayatına dair özellikler aktarılmıştır. Belkıs, destan da kullanılan ölçülere ait manzumeleri numaralandırarak sıralamıştır.

Araştırmacı, çalışmasını lugaççe ve kaynakça bölümüyle bitirmiştir.

BENDERLİ, Güneş. (1961). Âşık Edebiyatında Mazmunlar ve İşlenişleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında divan edebiyatından geçen tesirle birlikte mazmunların âşık edebiyatında nasıl, hangi his, fikir ve hayal âlemlerini ifade gayesiyle kullanıldığını göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, âşık edebiyatı zümresi içerisinde yer alan tüm âşıkların manzumelerini, özelliklerini dâhil ederek çalışmasını meydana getirmiştir. Benderli, tezini dört ana bölüm halinde oluşturduğunu ve daha çok “güzel” in etrafında toplanan mazmunları işlediğini ifade etmiştir. Ayrıca Benderli, saz şairlerinin bel ve yanaklar için yok denecek kadar az manzume yazmaları dolayısıyla bu uzuvları almadığını vurgulamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Benderli, çalışması için çeşitli kaynakların, folklor ve halkevi neşriyatlarının tarandığını ve bunları fişleme yöntemi ile kayda geçirdiğini belirtmiştir. Fişleme işleminden sonra tasnif yaptığını söylemiş, tezini dört ana bölüme ve alt başlıklara ayırarak meydana getirdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Giriş
- III. Güzelle İlgili Mazmunlar
 - a) Umumi Olarak
 - b) Çeşm – Dide
 - c) Gamze
 - d) Ebrû
 - e) Zülf
 - f) Saç – Kâkül
 - g) Leb
 - h) Fem
 - i) Diş – Dürr
 - j) Hal – Hatt
 - k) Tûti – Konuşma Tarzı
 - l) Kadd – Kamet
- IV. Dini Mazmunlar
 - a) Kıssalar
 - b) Bezm-i Elest
 - c) Hallac-ı Mansur
- V. Aşk Anlayışı
 - a) Gül ile Bülbül
 - b) Şem'ü Pervane
 - c) Firak – Visal
 - d) Leyla ile Mecnun
 - e) Rakib
- VI. Dünya Görüşü
 - a) Felekten Şikâyet
 - b) Cevr – Gam
 - c) Ah ü Zar
 - d) Anka – Hüma
 - e) İşret – Bade – Saki

- VII. Tabii Bir Unsur Olan Bad-ı Saba
- VIII. Sonuç
- IX. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve kullandığı yöntemine dair bilgi vermiştir.

Yazar, giriş bölümünde divan şiirinin menşei ve özellikleri üzerine açıklamalarda bulunmuştur. Divan şiirinin tanımı yapılmıştır. Şairlerin Farsçadan aldıkları kelimeleri Türkçeleştirdikleri ve Türk dilinin kaidelerine uydurduklarından bahsedilmiştir.

İran edebiyatının Türk edebiyatına rehber olduğu, Türklerin milli nazmında, İran edebiyatıyla müşterek noktalarının olduğu vurgulanmıştır. Benderli, Türk şairlerin, İranlıların sadece fikirlerini değil aynı zamanda nasıl düşündüklerini de öğrenmek istediklerini belirtmiştir.

Âşık edebiyatı ile divan edebiyatı zümreleri arasında bazen yakınlaşmanın bazense uzaklaşmanın olduğu ifade edilmiştir. Âşık edebiyatı içerisinde okuma yazma bilen âşıkların divan şiirine karşı hayranlık duyduğu, özendiği onların tarzında şiir yazdıkları görülmüştür.

Araştırmacı, âşık edebiyatının başlangıç dönemi özelliklerini, bu edebiyatın şekil ve içerik özelliklerini ve âşıkların özellikleri üzerine bilgi vermiştir. Âşıkların ilham ve tesir bakımından, bulundukları topluma bağlı olmalarından dolayı divan şairlerinden daha çok sosyal karaktere haiz oldukları vurgulanmıştır.

Sonuç bölümünde Benderli, her bir saz şairinin insanları ayrı ayrı kucakladıklarını, etkilediklerini belirtmiştir. Manzumelerde yer alan benzetmelerin, imgelerin saf ve tabii olabileceği gibi bazen özentili olabildikleri vurgulanmıştır.

Âşıkların manzumelerinde bazen yaylalardan, dağlardan, kırlardan seslendikleri bazen de dinî bir kıssayı dörtlüğe yansıtabilmenin sevinciyle şiirlerini yazdıkları çalışmada ifade edilmiştir.

Âşık edebiyatı içerisine zamanla mazmunların, mefhumların sızdığı vurgulanmıştır.

Halk için yazılmış basit dini kitaplardan gelen unsurlar ile divan edebiyatından gelenleri tefrik etmek gerektiğini vurgulayan yazar, Hallac-ı Mansur ile tasavvufun da zikredilmesinin zorunlu olduğunu söylemiştir.

Araştırmacı, saz şairlerinin, divan şairleri kadar mazmunların arkasından, tahsilleri, sosyal çevreleri ve dünya görüşleri nedeniyle fazla konuşulmadıklarını basit şekillerde izah edildiklerini belirtmiştir.

Yazar; felekten şikâyet, cevr – gam, ah ü zar, anka – hü mâ, işret ve bâde – saki bölümlerinde hem divan şairlerinin hem de saz şairlerinin dünya görüşlerini aktardığını ifade etmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, âşık edebiyatına mensup saz şairlerinin, divan edebiyatından ve divan şairlerinden etkilenecek nasıl bir edebiyat ortaya koyduklarını tezinde göstermeye çalışmıştır.

Yazar; âşıkların, güzele karşı olan tavırlarını, aşk anlayışlarını ve dünya görüşlerini manzumelerinden örnekler vererek aktarmıştır. Karacaoğlan, Gevherî, Âşık Ömer, Emrah, Mahtûmî, Kayıkçı Kul Mustafa, Âşık Dertli Seyranî, Bayburtlu Zihni ve Pîr Sultan Abdal'ın şiirlerinden örneklerle fem, leb, zülf, gamze, diş, hâl, hat ve kamet gibi güzellik unsurlarını göstermiştir.

BERİN, Şaziye. (1934). Halk Edebiyatı Numuneleri, Manas Destanı (Radloff'tan Tercüme). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

BerİN, Kara Kırgızlara ait halk edebiyatı ürünleri ile Radloff'un eserini tercüme ederek çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Radloff'un **Şimali Türk Kabilelerinin Lisanları** adlı eserini tercüme edip, Kırgız halk edebiyatından da örnekler vererek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, bölgede kendisinin derleme çalışmaları yaptığından bahsetmiştir.

İçindekiler

- I. Manas
 - 1. Manas'ın Doğuşu....1
 - 2. Alman Bet Nasıl Müslüman Olmuş ve Kökçöyü Terk Edip Nasıl Manas'a girmiştir.....6
 - 3. Manas ile Kökçö Arasında Çarpışma Manas'ın Kanikei ile Evlenmesi Manas'ın Ölüşü ve Tekrar Dirilişi.....62
 - 4. Bok-Murun.....142
 - 5. Kök Kaman.....207
 - 6. Senetey'in Doğuşu.....222
- II. Yeley Han.....372
- III. Ertüştük....530
- IV. Türküler
 - 1. Yanataya Mersiye.....594
 - 2. Çokçoloyun Kızının, Babasının Çiçekten Ölmesi Üzerine Mersiye.....588
 - 3. Genç Kızların Türküsü.....601
 - 4. Kul Mirza.....602

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında “İlk Söz” adı altında giriş veya ön söz bölümü diyebileceğimiz kısımda açıklama yapmıştır. Yazar, çalışmasına dair unsurların 1862 – 1869 yılları arasında Kara Kırğızlar arasında toplanıp bir araya getirildiğini belirtmiştir.

Berin çalışmasında Kara Kırğızların yaşadığı coğrafyaya dair bilgi vermiştir. Kırğızların onglar ve sollar şeklinde iki kısma ayrıldığından bahsedilmiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir ancak şunu söylebiliriz ki; Berin, çalışmasında Radloff'un Şimali Türk Kabilelerinin Lisanları adlı eserini tercüme edip Türk edebiyatına kazandırmıştır.

Değerlendirme

Yazar, çalışması sırasında destanî parçalar üzerine derleme yaptığını ve bu yüzden Kara Kırgızların milli şiirin ve destan devrinin etkisi altında olduklarını vurgulamıştır. Kırgızların dillerine büyük bir dikkatle hâkim oldukları belirtilmiştir. Kırgızların ifadelerinin zengin, keskin ve berrak olduğu sözleri ile karşılarındakilere zarafet verdikleri tezde ifade edilen detaylardandır.

Berin, insanlar arasında halk şiiri, atasözleri, aşk güfteleri, tarihi destanlar, düğün türküleri ve mersiye gibi halk edebiyatı ürünlerinin meydana geldiğini söylemiştir. Böyle bir kültüre sahip olan Kırgızlarda muganni (şarkıcı) sınıfının ortaya çıktığından bahsedilmiştir.

Araştırmacı, Kırgızların zengin bir rubai külliyatına sahip olduklarını ifade etmiştir. Ancak destanî şiirlerin diğer tüm halk edebiyatı ürünlerini galebe ettiği ifade edilmiştir.

BESTİLİ, İlhami. (1977). Kırıkhan Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kırıkhan bölgesinin ağız özelliklerini çalışmasında göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasının sınırlarına dair bilgi vermemiştir. Ancak Kırıkhan bölgesinin ağız örneklerini morfolojik açıdan incelemiştir diyebiliriz.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair açıklama yapmamıştır. Çalışmadan hareketle derleme yaptığı görülmektedir.

İçindekiler

Bestili, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Bestili çalışmasında Kırıkhan bölgesinin ağız özelliklerini bölge halkından duyduğu kelimeler üzerine meydana getirmiştir. Bu kelimelerin morfolojik özelliklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Tez ile ilgili bilgiler çok sınırlı olduğu için araştırmacının, Kırıkhan bölgesini ağız özellikleri üzerine inceleme yapmıştır.

BEYZADOĞLU, Yusuf Ziya. (1953). Divriği Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, dil konusunun herkesi ilgilendiren bir konu olduğunu bu sebeple tezini ağız incelemesi üzerine meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Sivas'a bağlı Divriği ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini inceleyerek tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Beyzadoğlu, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ağız Hususiyetleri

Ses Bilgisi

Vokaller (1-31.S).....1-15

Düz Vokaller (2-14.S).....1-4

a (2-3.S).....1-2

e (4-6.S).....2-3

ı (7-8.S).....3

i (9-14.S).....3-4

Yuvarlak Vokaller (15-17.S).....4

Yuvarlaklaşma (18.S).....5

Diftonglaşma (19.S).....5

Monoftonglaşma (20.S).....6

Vokal Protezi (21.S).....6

Vokal Epitezi (22.S).....6-7

Vokal Düşmesi (23.S).....7

Hiatus (24.S).....8

Vokal Uyumu (25.S).....8-9

Vokal Sırasının Değişmesi (26.S).....9-10

Vokal Assimilasyonu (27.S).....10-12

Vokal Dissimilasyonu (28.S).....12-13

Kontraksiyon (29.S).....13-14

Vokal Benzeşmesine Uymayan Haller (30.S).....14-15

Telafi Uzaması (31.S).....15

Konsonantlar (32-68.S).....16-32

b, p, b (32-33.S).....16

d, t, t̃ (34-35.S).....17

k, g, k, ğ (36.S).....17-18

f, v (37-38.S).....19

z, s, j, ş (39-42.S).....19

g, y (43-44.S).....20

h (45.S).....20

c,  (46-47.S).....	21
l, r (48-49.S).....	22
m, n, ñ (50-52.S).....	23
Arap-Fars Sesleri (53-55.S).....	23-24
Yer Değiştirme (56-57.S).....	24-25
Konsonant Assimilasyonu (58-59.S).....	25-26
Konsonant Dissimilasyonu (60-61.S).....	26-27
Konsonant İıkizlemesi (62-63.S).....	27-28
Konsonant Kısalması (64.S).....	28
Konsonant Dğmleri (65.S).....	28-29
Konsonant Tremesi (66-67.S).....	29-30
Konsonant Dşmesi (68.S).....	30
Morfoloji (69-76.S).....	32-44
İsim ekimi (69.S).....	32
Zarf (70.S).....	33
Edat (71.S).....	34
Rabıt (72.S).....	34
Nida (73.S).....	35
Fiil ekimi (Paradigmalar) (74.S).....	35-43
Mastarlar ve Partisipler (75.S).....	44
Gerindium (76.S).....	44
Metinler.....	46-122
Divriğiden Bir Mektup.....	46-47
Divriği Galasının şarkısı.....	48
Yağmur Duası.....	48
Ağ Gl.....	49
Trk Yahut Aşık Gızın Mahamı.....	49-50
Gırat.....	50
Menvşe.....	51
İmam Beyin Türküsü.....	51
Nuri ve Naci Demirağa.....	52
Divriği Kayası.....	52

Ruhla Cesedin Mücadelesi.....	53-54
Tokat Türküsü.....	54
Yıldız Türküsü.....	55
Lele Yar Türküsü.....	55-56
Novruz.....	58-59
Huma Türküsü.....	59-60
Ömer Ağa Türküsü.....	60-61
Divriğiye Deyişler.....	62
Maniler.....	63
Halil Oğlan.....	64
Çovuşum Türküsü.....	65
Sırma Türküsü.....	66
Bıdık Hamam Türküsü.....	66
Gına Türküsü.....	67-69
Düvür Türküsü.....	69-70
Haley Türküsü.....	70
Kilisenin Bayırına.....	71
İzzet Türküsü.....	71-72
Mazün.....	73-77
Nuri Üstünces.....	77
1. Divriği Methiyesi.....	78
2. Ağıt.....	79-80
Nuri Korkusuz.....	80
Yeşil Divriği.....	80-81
Yüzük Oyunu Türküsü.....	81-82
Bir Serencam.....	83-86
Divriği Dilencisi Tabirinin Hikâyesi.....	87-88
Bir Köşger Dükkanı.....	89
Dana Döğüşü.....	90-91
İki Kadının Sohbeti.....	92-96
Bazı Cümleler.....	97-98

İnançlar.....	99-102
Matallar.....	102-103
Oyunlar	
Elim Elim Epenek.....	104
Naldırnaç.....	104-105
Sinme Sinme.....	105-106
Kör Ebe.....	106
Topal Tavuh.....	107
Küldürküp.....	107
Temsil Cevap.....	108-113
Deyimler.....	114-116
Garışlar.....	116-117
Aile Adları.....	118
Kadın Adları.....	118
Erkek Adları.....	118
Dualar.....	119
Mahallelerin Adları.....	120
Tekerleme.....	120
Köy Adları.....	121-122
Sözlük.....	124-144

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Divriği'nin sahip olduğu kültürel miraslar üzerine açıklamalar yapmıştır. Divriği'nin tarihî geçmişine dair bilgiler çalışmadaverilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Beyzadoğlu tezinde, bölgede yaşayan halktan elde ettiği ve çeşitli türlerde ortaya konulmuş metinlerden yola çıkarak ağız özelliklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Beyzadoğlu'nun, bölge insanından derleme yolu ile elde ettiği metinler arasında mektup, şarkı, dua, deyiş ve tekerlemeler bulunmaktadır. Araştırmacı, çalışmasında elde ettiği metinlerden yola çıkarak sözcüklerin fonetiğini incelediğini

söylemiştir. Metinler dışında topladığı kelimeleri sözlük kısmında bir araya getirerek okuyucuya sunduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, yörede yaşayan Ermeni ve Kürtlerin, Divriği ağzı içine girmiş sözcüklerinin olduğunu ifade etmiştir.

BİLGEGİL, M. Kaya. (1946). Saz Şiirinin Kadroları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Bilgegil, Türk Halk Edebiyatı'na ait saz şiiri türlerini ve bu alanda eser veren saz şairlerini anlatmak amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Türk edebiyatının sözlü döneminden başlayarak halk edebiyatı verimleriyle birlikte Türk Halk Edebiyatı'nın sınırlarını ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışmada, saz şiirine ait türler ve bu konuda eser veren âşıklar tanıtılmıştır. Çalışma kapsamında 13. yüzyıldan itibaren varlığından haberdar olunan âşıklara yer verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Bilgegil, çalışmasında halk edebiyatının bir kolu olan saz şiirinin türleri, konuları ve ortaya konulan eserler üzerinde inceleme yapmıştır. Eserde şiir türlerine dair yapılan tanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir. Bu eserlerin edebi özellikleri anlatılmıştır. Bu türlere ait çeşitli örneklerle konu somutlaştırılmıştır. Türlerle ilgili örnek veren âşıkların şahsi ve edebi hayatı tanıtılmıştır. Çalışmanın konusu olan saz şiiri üzerine tasnifler yapılmıştır. Konular arasında karşılaştırmalar yapılmış, benzerlikler ve farklılıklar ortaya koyulmuştur.

İçindekiler

Tez de içindekiler bölümü bulunmamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çalışmada ön söz, giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuçta Bilgegil, saz şairlerinin kaleme aldığı şiirlerin türleri, konuları ve ortaya konulan eserler üzerinde inceleme yaparak tezini meydana getirmiştir.

Değerlendirme

Çalışmada, halk edebiyatının tarihi seyrine yer verilmiştir. Halk edebiyatına ait olduğu düşünülen ürünler sıralanmıştır. Avrupa'da halk edebiyatı etkisinin büyük olduğu vurgusu eserde yapılmıştır. Halk edebiyatı ile yüksek zümre edebiyatının birbirinden farklı olduğu ifade edilmiştir. Âşıkların kültürel hayatına, kurdukları âşık teşkilatına ve âşık fasıllarına değinilmiştir. Âşıkların eserlerinde işledikleri konular tek tek açıklanıp örneklerle sunulmuştur. Kâinat, tabiat, cansız tabiat, hayvanlar ve tabiat dışı unsurlar saz şairlerinin işledikleri konular arasında olduğu ifade edilmiştir. Bilgegil, ele aldığı başlıkların sonunda birkaç cümle ile çıkarım yapmıştır. Örneğin; saz şiirlerinde yer alan tabiat ve kâinat ötesi fikrinin metafizik endişeye ve heyecana bağlı olmadığı ifade edilmiştir. Bunların şeri akaitten tasavvuf ve hurafeye bağlı kalarak kazanılmış bilgilerle yazıldığı söylenmiştir. Rahiplik ve şairliğin birbirinden ayrıldıktan sonra halk ananelerinin şair musikişinaslar tarafından kutsiyet izafesinde devam ettirildiği görülmüştür. Araştırmacı; saz şairleri tasavvufta derinleşmemiş, devir nazariyesinden ileri gidememişlerdir, şeklinde çıkarımlarda bulunmuştur.

Bilgegil, saz şiiri üzerine çeşitli açıklamalarda ve çıkarımlarda bulunarak tezini meydana getirmiş, pek çok başlığı sınıflandırarak anlatmıştır. Örneğin, saz şiirinde insan başlığı; kadın, yiğit, insan ve fonksiyonları gibi birden çok alt başlığa ayrılarak ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Araştırmacı, yüz seksen sayfadan meydana getirdiği çalışmada saz şiirine bütünlüklü bir bakışla yaklaştığını ifade etmiştir. Bilgegil, çalışmasında Ahmet Caferoglu, Ahmet Kutsi Tecer, Fevziye Abdullah, Fuad Köprülü; Radloff, Vambéry gibi araştırmacıların eserlerinden yararlanmıştır. Divan, mecmua, gazete ve kitap gibi eserlerden de faydalanılmıştır.

BİLGİ, Mehmet. (1977). Menakıb-ı Emir Sultan (Şevkii) Metin – Sözlük. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Menâkıb-ı Emir Sultan adlı eserin transkripsiyonunu yapıp, bir sözlük hazırlayarak çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Bilgi, çalışmasında Menâkıb-ı Emir Sultan adlı eserin ilk yetmiş dokuz sayfasının transkripsiyonunu yapıp sözlük hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışma konusu olan Menâkıb-ı Emir Sultan adlı eserin incelemesini yapmak için bu eserin 18. yüzyıla ait nüshasının transkripsiyonunu yaparak tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz.....1 – 3
2. Bibliyografya.....4
3. İçindekiler....5
4. Metin.....5 – 85
5. Sözlük.....85 - 167

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Bilgi, ön söz bölümünde önce çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerinde durmuş sonrasında eserin içeriğine dair bilgi verip, Emir Sultan hakkında açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Bilgi, Menâkıb-ı Emir Sultan adlı eserin yazarının Mehmet Şevki bin Ahmet ve bu eserin aslının Menâkıbü'l Cevahir olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, Mehmet Şevki'nin Menâkıbü'l Cevahir adlı eserin bazı bölümlerini aynen alıntıladığını, eserdeki bazı hikâyeleri uzatıp kısalttığını eserin içinde yer alan tarihi kişilerin isimlerini değiştirdiğini ve esere yeni menkıbelerde eklediğini ifade etmiştir. Mehmet Şevki bin Ahmet'in her menkıbenin sonuna beş - altı beyitlik manzumeler eklediği gözlenmiştir.

Yazar, Menâkıb-ı Emir Sultan adlı eserin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması sürecinde büyük rolü olan Emir Sultan'ın kerametlerini anlatan bir eser olduğunu söylemiştir.

Bilgi, Emir Sultan'ın genç yaşta tahsilini tamamladıktan sonra tarikata intisap ettiğini, mutasavvıfın hacca gidip döndükten sonra Bursa'da irşat faaliyetlerine başladığını ifade etmiştir. Emir Sultan'ın Ankara Savaşı gibi pek çok muhabereye dervişleriyle birlikte katıldığı, padişahlardan hürmet gördüğü vurgulanmıştır.

BOLULU, Handan. (1969). Bursa Ağzlarına Toplu Bir Bakış. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Bursa ve civarının kaybolmakta olan ağız özelliklerinin yaşamasına hizmet etmek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Bursa ve civarının ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Bolulu, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Giriş..... I - X

I. Bölüm

Bursa Coğrafyası.....1 – 2

Bursa Tarihi.....3 – 4

II. Bölüm

Kunos Tarafından Toplanan Türküler.....5 – 11

Atasözleri.....12 – 16

III. Bölüm

Bilmeceler.....17 – 21

IV. Bölüm

Bursa Vilayeti Merkezi

Bayram Türküleri.....22 – 23

Masal Başlı Tekerlemeleri.....23 – 24

Bilmeceler – Türkü.....25

Bursa Türküleri.....26

Ninniler.....27 – 28

Bursa Vilayeti Köyleri: Cumalıkızık

Ramazan Türküleri.....29 – 30

Dağıstanlı.....31 – 33

Aşık Mamıt.....33 – 39

Fidyekızık

Dalı Çocuk.....39 – 41

Göccük Meseller.....41 – 42

Umurbey

Türkü.....43

Keles Kasabası

Bir Hikâye.....44

Masal.....44 – 47

Türküler.....47 – 48

Göçük Mesel.....48 – 49

Gelemiş Köyü

Yamır Hikâyesi – Duası.....	49
Keles Civarında Evlenme Usulü.....	50 – 53
Orhaneli Kasabası	
Sümüklü Böcek Masalı.....	54 – 55
Mani – Çocuk Tekerlemesi.....	55
Arpa Tepesi Hikâyesi – Türkü.....	56
Cebel Güney Köyü	
Esgerlik Hatırası.....	57 – 60
Türküler.....	60 – 63
Erenler Köyü	
Ayı Hikâyesi.....	64
Yazıcı Köyü	
Ramazan Türküsü.....	64
Zaferiye Köyü	
Maniler.....	64
Büyükorhan Nahiyesi	
Çocuk Tekerlemeleri – Türkü.....	65
Maniler.....	66
Ağaçhisar Köyü	
Deyirmenci Masalı.....	66 – 68
Maniler.....	68
Orhangazi'nin Çakarlı Köyü	
Bayram Âdeti.....	69
İncegöl	
Türküleri.....	70 – 71
İznik.....	72
V. Bölüm	
Kısaltmalar.....	73
Transkripsiyon.....	74
Fonetik İnceleme.....	75 – 92
VI. Bölüm	
Morfolojik İnceleme.....	93 – 97

VII. Bölüm

Deyimler ve Sözler.....98 – 102

Bibliyografya.....103

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, giriş bölümünde Bursa hakkında incelemelerde bulunan araştırmacıların eserleri hakkında bilgi vermiştir. Bolulu, Bursa hakkında detaylı veriler elde etmek için takip ettiği yol üzerine açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Bolulu, tezinde Bursa bölgesinde yaşayan insanların ağız hususiyetlerine dair unsurları göstermiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında Bursa ve civarının ağız özelliklerini incelediği bölge insanından metinler elde ettiğini, bu eserlerin anonim Türk Halk Edebiyatı verimleri olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, kaynak kişilerden elde edilen ürünler arasında türküler, maniler, bilmece, atasözleri, tekerlemeler ve ninniler olduğunu belirtmiştir.

BOLUM, Necati. (1977). Menâkıb-ı Emir Sultan (Şevki) Metin ve Sözlük. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Bolum, Menâkıb-ı Emir Sultan adlı eseri transkrip edip sözlük hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Mehmed Şevki bin Ahmed'e ait Menâkıb-ı Emir Sultan adlı eserin tam metnini verip, sözlük hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Menâkıb-ı Emir Sultan adlı eserin tam metnini verip sözlüğünü hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz..... I - II
2. Eserde İsmi Geçen Dervişler.....III- IV
3. Bibliyografya..... V
4. Metin.....1 – 86
5. Sözlük.....87 – 124

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Bolum, ön söz bölümünde Menâkıb-ı Emir Sultan'ın H. 1208 yılında istinsah edildiğini ve yüz elli dört sayfadan meydana geldiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, eserin asıl kaynağının Yahya'nın **Menâkıbü'l Cevahir** adlı eseri olduğunu kaydetmiştir. Yazar, Şevki Efendi'nin bu eserin bazı yerlerini uzattığını bazı yerlerini aynen alıntıladığını bazı hikâyeleri uzatıp, bazı hikâyeleri kısaltıp, tarihi şahsiyetlerin ismini değiştirip ve yeni menkıbeler ilave ederek Menâkıb-ı Emir Sultan'ı meydana getirdiğini söylemiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Emir Sultan'ın H. 1370 yılında Buhara'da doğduğunu söylemiştir. Emir Sultan'ın tahsilini tamamlayıp tarikata girdiği ve dönemin önemli bilginlerinden dersler aldığı ifade edilmiştir. Araştırmacı, Emir Sultan'ın devrin padişahlarından ilgi ve alaka gördüğünü hatta I. Beyazıt'ın kızı ile evlendiğini belirtmiştir. Emir Sultan'ın Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması sürecinde etkili olan bir kişi olduğu vurgulanmıştır. Menâkıb-ı Emir Sultan'ın Horasan erenlerinden Emir Sultan'ın kerâmetlerini anlatan bir eser olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Mehmed Şevki Efendi'nin “Nurbahşi” tarikatına mensup olduğunu ve selâtin türbedarlığı yaptığını belirtmiştir.

BORATAV, Pertev Naili. (1930?). Köroğlu Destanı: Muhtelif Rivayetlerin Tahlili Tesirleri İntişarı ve Menşei Meselesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Boratav, çalışmasında Türk destanları içerisinde yer alan Köroğlu destanının çeşitli rivayetlerine ve Köroğlu destanının etkilerine değinerek çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Köroğlu destanının birçok rivayetini tam hikâye şeklinde veya hikâyenin parçası şeklinde tezine dâhil ederek metinlerin coğrafi kapsamını geniş tutmuştur. Rivayetlerin özetine, motif yapılarına çalışmada yer verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Boratav, çalışmasını Köroğlu rivayetleri arasında çeşitli yönlerden mukayeseler yaparak meydana getirmiştir. Yazar, Köroğlu destanını, halk hikâyesi ve destan ile karşılaştırmıştır. Çalışmada açıklama, tanımlama ve örneklendirme gibi metotlar kullanılmıştır. Boratav'ın kendisinin yapmadığı ancak diğer araştırmacılar tarafından yapılmış olan derlemelere çalışmasında yer vermiştir. Kaynak kişilere dair bilgiler dipnotta belirtilmiştir. Çalışma için kütüphanede kaynak taraması yapılmıştır.

İçindekiler

Başlangıç..... I- V I I

I- Köroğlu Rivayetleri.....1-100

1- Rivayetlerin Mevzuu.....1-39

a) Tam Hikâyeler:

I- Paris Rivayeti.....1-10

I I- Özbek Rivayeti.....10-14

III- İstanbul Rivayeti.....14-17

IV-Tobol Rivayeti.....17-19

b) Parçaları:

I- Hıplolu Rivayetleri.....19-25

I I- Urfa Rivayetleri.....25-27

III- Yalvaç Rivayeti.....27

IV- Elaziz Rivayeti.....28-31

V- Samayiloviç Rivayetleri.....31

V I- Haksthausen Rivayetleri.....31-32

V I I- Maraş Rivayeti.....32-39

2- Muhtelif Rivayetlerin Mukayesesi.....39-52

İlave - Ermeni Rivayeti.....53-56

3- Köroğlu Motiflerinin Destanî Alanları

- Bu Motiflerin Diğer Destanlardakilerle Mukayesesi-
- Halk Hikâyeleri ve Köroğlu-
- Destanda Masal Unsurları, Tarihi Unsurlar, Dini Unsurlar, Mahalli Unsurlar.....56-96

4- Köroğlu Rivayetlerinin Yeniliği ve Eskiliği Meselesi.....96-99

I I- Muhtelif Rivayetlere ve Muhitlere Göre Köroğlu Destanında İdeoloji

Destan Kahramanı Köroğlu'nun Şahsiyeti Etrafında Halk Yelekkileri.....100-108

III- Köroğlu Destanının Tesirleri.....109-150

- 1- Köroğlu Şiirleri Yeni ve Eski Olanları.....109-120
- 2- On Altıncı Asır Şairlerinden Köroğlu.....120-122
- 3- Saz Şairleri, Klasik Şairler ve Köroğlu.....122-125
- 4- Halk Edebiyatında Köroğlu Destanının İzleri.....125-134
- 5- Türklerden Başka Milletlerde Köroğlu.....134
- 6- Bugün Köroğlu Ananesi.....134-136
- 7- Köroğlu Destanının Coğrafi İsimlerde İzleri, İntişar Sahası.....137-150

IV- Köroğlu Destanının Menşei Meselesi.....161-164

Zeyil- Metinler

Maraş Metinleri.....155-227

Elaziz Rivayetler.....228-237

Yalvaç Rivayeti.....237-238

Urfa Rivayeti.....238-242

Kitabiyat.....243-247

Fihrist.....248-249

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Tezin ön söz, giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde Köroğlu destanının çeşitli rivayetleri arasında mukaye yaparak tezini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Çalışmada, Türk destanları hakkında genel bilgi verilmiştir. Türk destanları içerisinde önemli bir yer teşkil eden Köroğlu destanı hakkında umumi bilgiler aktarılmıştır. Köroğlu destanının pek çok rivayeti mukayese edilerek teze dâhil edilmiştir. Boratav, rivayetlerin karşılaştırmasında Paris rivayetini esas kabul ettiğini belirtmiştir. Elde edilen rivayetlerin muhtevalarına dair değerlendirmeler yapılmıştır. Yazar, Köroğlu destanının edebi ve halk yaratmalarındaki tesirinden bahsetmiştir. Boratav, destanda geçen yer ve şahıs isimlerinin listesini oluşturarak çalışmada yer vermiştir. Köroğlu destanının menşei konusunda araştırmacıların görüşleri de eserde aktarılmıştır. Halk hikâyelerine dair bilgilendirme yapıp destan özelliğine sahip halk hikâyelerine yer verilmiştir. Köroğlu destanının halk hikâyeleri ve destan türü içerisindeki yeri ve önemi değerlendirilmiştir. Araştırmacı, Türk milli destanlarının coğrafi, tarihi ve kavmi sahalara ayrılabilceğini vurgulamıştır.

Boratav'ın, Köroğlu destanı hakkında yaptığı çıkarımlardan biri destanın hem halk hikâyesi hem de destan özelliği gösterdiği yönündedir. Unsurları itibarıyla Köroğlu metninin, destanî tarafının galip geldiği belirtilmiştir. Destana ait masal unsurları şehirlerde yaşayan Türkler tarafından tespit edilen rivayetlerde görülmüştür. Araştırmacı, Köroğlu destanının Manas destanı gibi ananevi özellikler almadığını ifade etmiştir. Köroğlu'na ait rivayetlerden en kısa olanının altı sayfadan meydana gelen Tobol rivayeti olduğu söylenmiştir. Boratav, en uzun Köroğlu metninin ise yüz elli sayfadan oluşan Paris rivayeti olduğunu belirtmiştir. Köroğlu

destanında ve halk hikâyelerinde geçen Koroğlu'na ait masal unsurları çalışmada ortaya konulmuştur. Destan ve halk hikâyesi içerisinde görülen ortak unsurlar masalın motifleri arasında gösterilmiştir.

Koroğlu destanında geçen dinsel unsurlar, darbimeseller-tabirler, coğrafi isimler gibi motifler ve pek çok unsur okuyucuya sunulmuştur.

BOZBIYIK, Ahmet. (1976). Denizli – Garipköy Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerine dair unsurları çalışmada göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Bozbiyık, çalışmada Denizli'ye bağlı Garipköy'ün ağız özelliklerini inceleyerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmada derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Transkripsiyon Alfabesi

Köy Folklorundan Derlemeler.....1-38

A. Doğum ile İlgili Gelenekler.....1-3

B. Evlenme ile İlgili Gelenekler.....3-8

C. Ölüm ile İlgili Gelenekler.....8-10

Batıl İnançlar.....10-11

Bazı Hastalıklara Karşı Dermanlar.....11-13

Atasözü-Deyim-Bilmece ve İlenme Örnekleri.....13-18

- A. Atasözleri
- B. Deyimler
- C. Bilmeceleler
- D. İlenmeler

Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Kelimeler.....18-30

Derleme Sözlük.....30-38

Metin.....38-71

A. Yaşanmış Olaylar.....38-44

Kocatepe.....38-39

Demirci Efe.....40

Tavaslıoğlu Osman.....40

Kiriş.....41

Kolera Hastalığı.....42

Katrancı Hasan.....43

Damda Kabak.....43

Bağa Hikâyesi.....44

Çekirge.....44

Masal ve Hikâyeler.....45-71

Tilki.....45

Kumru.....45

Bağa.....45

Karga.....46

Öküz ile Tosun.....46

Tilki, Kene Bağanın Arkadaşlığı.....47

Tilki ile Saksagan.....48

Hakim ile Deveci.....49

Saman Damı.....49

Milas Köprüsü.....50

Kurnaz Çoban.....51

Yüreğim Düpülder.....51

Eskici.....52

Üvey Ana.....	53
Mezarlıksız Köy.....	53
Kör Köpek.....	54
Bolatan.....	55
Rabiya.....	56
Dervişle Şeytan.....	57
Sihirli Kaval.....	58-59
Musa ile Kelp.....	60
Güzel Hasan ile Padişah Kızı.....	61
Halil İbrahim Bereketi.....	62
Kahveci Mehmet.....	63
Abidin ile Kasap Yahni.....	64
Çaydaki Elma.....	65
Hacının Hayır.....	66
Lala ile Padişah.....	67
Armut Ağacındaki Elmaslar.....	68
Mehmet ile Azrail.....	70
Dil Özellikleri.....	72-112
A. Ses Bilgisi.....	72-100
Ünlü Yuvarlaklaşması.....	72
Ünlü Düzleşmesi.....	73
Ünlü Benzeşmesi.....	74
Ünlü Aykırılışması.....	77
Ünlü Uzaması.....	78-82
Ünlü Kısalması.....	82
Ünlü Türemesi.....	82
Ünlü Düşmesi.....	83
Ünlü Kaynaşması.....	83
Ünlü Genişlemesi.....	84
Ünlü Daralması.....	84-87
Ünlü Kalınlaşması.....	87

Ünlü İncelmesi.....	88
Ünlü Uyumu	
a. Kalınlık İncelik Uyumu	
b. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu	

Ünsüz Değişiklikleri

Düşme.....	93-94

Benzeşme.....	95

Değişme.....	96-100

B. Şekil Bilgisi.....	100-112

İsim Çekimi

İyelik Ekleri

Zamirler-İşaret Zamirleri

Edatlar

Fiillerde Ekler

a) Şahıs Ekleri

b) Şekil ve Zaman Ekleri

İsim Çekimleri.....	112-124

Adak –Baş.....	112

Dere.....	113

Deve – El.....	114

Etek.....	115

Ev –Göz.....	116

Güvercin.....	117

Güveyi –Kız.....	118

Kil.....	119

Kol –Koru.....	120

Kum.....	121

Kuzu –Sürü.....	122

Üvey.....	123

Fiil Çekimleri.....	124-160

Adamak.....	124-127
Atmak.....	127-130
Demek.....	130-133
Denemek.....	133-136
Kırmak.....	136-139
Kavurmak.....	139-142
Kırmak.....	142-145
Övmek.....	145-148
Yemek.....	148-151
Yıkamak.....	151-154
Yoğurmak.....	154-157
Yürümek.....	157-160
Sözlük.....	160-163

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Bozbıyık sonuç olarak çalışmada derleme yolu ile elde ettiği metinler aracılığıyla bölgenin ağız hususiyetlerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Bozbıyık, çalışma konusu olan Denizli'ye bağlı Garipköy sakinlerine “‘garipler” adının verildiğini ve köyün bu isim ile anılmaya başlandığını söylemiştir.

BOZOK, Ahmet Cengiz. (1974). İslâhiye ve Köyleri (Fevzipaşa, Türkbahçe, Hanağzı, Arpalı, Telli \ Banı, Çerçili) Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Bozok, İslâhiye'ye bağlı Fevzipaşa, Türkbahçe, Hanağzı, Arpalı, Telli \ Banı ve Çerçili köylerinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz....	1 – 2
Ses İşaretleri....	3
Metin.....	4 – 71
Ses Bilgisi	
Ünlüler.....	72
Ünsüzler.....	73
Ses Hadiseleri.....	73
Uyumlar....	79 – 80
Şekil Bilgisi	
İsimler....	81 – 82
Zamirler....	82 – 84
Partisipler.....	84 – 85
Gerundiumlar.....	85
İsim Çekim Ekleri ve Tablolar....	86 - 87
Fiil Çekim Ekleri ve Tablolar.....	87 – 112
Sözlük.....	113 - 118

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Bozok, sonuç olarak çalışmasında bölge halkından elde ettiği metinler yoluyla tezini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Bozok, çalışmasında İslâhiye köylerinin ağız özelliklerini inceleyebilmek için derleme çalışması yaptığını söylemiştir. Elde ettiği bu metinlerin fonetik ve morfolojik incelemesini yaptığını ifade etmiştir.

BÖKE, Mustafa Nihat. (1952). Türk Halk Edebiyatında Gurbet Duygusu. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk Halk Edebiyatı halk şairleri tarafından yazılan manzumelerde yoğun şekilde işlenilen gurbet duygusunu ve bunun sonucunda ortaya çıkan sıra duygusunu çalışmasında örnekler üzerinden açıklamak istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasının zamansal sınırını daha çok 16. yüzyıl ve sonrasında yaşadığı rivayet edilen halk âşıklarının manzumeleri üzerine meydana getirmiştir. Gurbet temi sadece halk edebiyatı çerçevesinde ele alınmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Böke, saz şairlerinin yayımlanmış manzumelerini taradığını çalışmasında söylemiştir. Yazar, elde ettiği eserleri ortak özelliklerine göre çeşitli gruplar ve başlıklar altında toplamıştır. Konunun ana yönlerini ortaya koyacak şekilde ve birbirinin benzeri olmayan örneklerle tezini meydana getirmiştir.

İçindekiler

- 1- Ön Söz.....1
- 2- İçindekiler.....5
- 3- Gurbet ve Gurbet Duygusunun Dünü, Bugünü.....6
- 4- Gurbette Yalnızlık, Gariplik.....11
- 5- Gurbetten ve Ayrılıktan Yakınma.....15
- 6- Gurbete Düşenin İçinde Bulunduğu Çeşitli Durumlar ve Ruh Halleri.....22

- 7- Gurbet ve Ayrılık Yüzünden Feleğe Sitem.....27
- 8- Gurbette Ağlama.....32
- 9- Gurbette Ölüm Korkusu.....36
- 10- Gurbete Gidenin Ardından.....39
- 11- Sılaya Hasret.....41
- 12- Canlı ve Cansız Varlıklarla Konuşup Sılayı Sorma, Haber Gönderme, Onlarla Dertleşme.....45
- 13- Sıladaki Sevgiliye Seslenme veya Mektupla Haber Gönderme.....55
- 14- Sılaya Dönüş.....56
- 15- Gurbetle İlgili Şifahi Halk Edebiyatı Örnekleri ile Bazı Saz Şairlerinin Gurbet ve Gariplikle İlgili Deyişleri.....63
- 16- Tezdeki Halk Edebiyatı Ürünlerinin Alındıkları Eserler.....71
- 17- Bibliyografya.....75

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çocukluğundan beri masallarda, türkülerde, halk hikâyelerinde gurbeti okuyup dinlediğini ifade etmiştir. Araştırmacı, okuduğu eserlerde sık sık garip, gariplik, gurbet sözcüklerine tesadüf ettiğini belirtmiş, Türk edebiyatında da bu kelimelerin layık olduğu yeri alması gerektiğini söylemiştir.

Araştırmacı, halkın içinden çıkmış halkın iç dünyasını ve yaşayışının çeşitli safhalarını, sazı ve sözüyle yansıtan saz şairlerinin gurbeti geniş kapsamlı işleyip terennüm ettiklerini bu sayede halk edebiyatında “gurbet” ve “sıla” duygusunun ortaya çıktığını belirtmiştir. Araştırmacı, çalışmalarını halk edebiyatı ürünlerine yöneltmiştir. Saz şairlerinin pek çoğunun şiirlerini aşk, tabiat, kahramanlık gibi konularda yazdıkları ve birbirlerinden etkilendikleri için gurbet temasına yaklaşımlarında da pek bir farkın olmadığı görülmüştür. Yazar, saz şairlerinin gurbeti arzulamayan orayı kötü, çile çekilen, insanı ağlatan, geri dönüşü olmayan bir yer olarak telakki ettiklerini vurgulamıştır. Ancak âşıkların yaşayışlarının gereği olarak şiirlerinde bu konuya değindikleri ifade edilmiştir. Halk şairlerinin büyük bir bölümünün doğup büyüdüğü yerlerden ayrı diyarlara göç ederek yaşamlarını devam ettirdikleri görülmüştür. Bunun doğal sonucu olarak halk âşıklarının gurbeti ve

garipliği manzumelerinde sıkça terennüm ettikleri ifade edilmiştir. Böke, halk edebiyatında gurbet duygusunun etkin bir şekilde eserlerde yer aldığını söylemiştir.

Yazar, tezinin amacından ve çalışma yönteminden bahsetmiştir. Araştırmacı, üç sayfadan meydana getirdiği ön söz bölümünün sonunda hocası Abdülkadir Karahan’a teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Tezin içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Böke, çalışmasında halk edebiyatında halk âşıklarının “gurbet” temasıyla kaleme aldıkları eserler hakkında bilgiler vermiştir.

Değerlendirme

Böke, gurbet duygusunun insanların yerleşik hayata geçtiği dönemden itibaren ortaya çıktığını söylemiştir. Gurbet duygusunun âşıkların şiirlerinde nasıl yer aldığı eserde gösterilmiştir. Çalışmada saz şairi Dertli’ye, Sümmanî’ye, Karacaoğlu’na vb. âşıklara ait manzumelere değinilmiş ve gurbet konusunda yazılmış halk şairlerinin şiirlerine yer verilmiştir. Yazar, halk şairlerinin gurbet anlayışlarının dar ancak insanı mutlu eden bir şekilde kaleme alındığını belirtmiştir. Gurbet teması alt başlıklara ayrılarak konu detaylandırılmıştır. Toplam yetmiş beş sayfadan oluşan tez, gurbet temasının kullanımına dair açıklamalarla ve örneklerle meydana getirilmiştir.

BÖKE, Rıfat. (1937). Evliya Çelebi Seyahatnamesi’ndeki Şairler Hakkında Malumat. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, tarih ve halkîyat alanlarında önemli bir eser kabul eden Seyahatnâme adlı eserde yer alan pek çok şairi incelemek, değerlendirmek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Evliya Çelebi’nin yazdığı Seyahatnâme adlı eserinde yer alan şairler hakkında inceleme yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Seyahatnâme’de yer alan şairleri alfabetik bir sıra halinde vermiştir. Şairler hakkında ulaşabildiği kadar bilgileri de aktararak çalışmasını meydana getirmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Böke çalışmasında Seyahatnâme’de adı geçen şairlerle ilgili kısa açıklamalara yer vererek hazırlamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasını toplam kırk altı sayfadan meydana getirmiştir. Çalışmanın içerisinde yer alan şairlerden bazıları ile ilgili örnekler:

Bihîştî: İsmi Sinan olduğu ve çeviri eserlerinin varlığından bahsedilmiştir.

Fakîrî: Rum (Doğu) bölgesindendir, asıl şöhretinin anlaşılır şiir söylemek olduğu söylenmiştir.

Hakî: Üsküplüdür, şiirlerinin pek güzel olmadığı belirtilmiştir.

Melihî: Tokatlıdır, Şair Ahmed Paşa’nın nedimlerinden olduğu ifade edilmiştir.

BUDAK, Ali. (1981). Milli Mücadele Döneminde Türk Şiiri (9 Eylül 1922 – 1923) İnceleme – Metin. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Budak, Milli Mücadele Dönemi’nin edebi açıdan son derece önemli bir süreç olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, bu dönemi edebi çerçeve içerisinde inceleme gayesi ile çalışmasını hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, 9 Eylül 1922 - 1923 yılları arasındaki edebi süreci, mecmualardan yola çıkarak incelemeye çalışmıştır. Milli Mücadele Dönemi'nde Ayine, Dergâh, İctihad, Kelebek, Süs, Karagöz, Yeni İnci ve Mihrab gibi on yedi ayrı dergi yayınlandığı, bu dergilerde altı yüz seksen civarında şiirin yer aldığı ancak konuyla bağlantılı olan yüz otuz üç şiirin çalışma içerisine dâhil edildiği söylenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Budak, on yedi ayrı derginin içinde Milli Mücadele Dönemi'nde kaleme alınan yüz otuz üç tane şiiri şekil ve içerik yönünden incelemiştir. Çalışmanın ikinci kısmında bu şiirler beş ayrı gruba ayrılmıştır. Bunlar: Mistik şiirler, lirik şiirler, doğa ile ilgili şiirler, hiciv- mizah konulu şiirlerdir. Üçüncü kısmında şiirler mizahi ve ciddi olmak üzere ayrılır ve manzumeler şairlerin isimlerine göre alfabetik sıralanmıştır.

İçindekiler

Ön Söz

1. Bölüm

Nazım Şekilleri ve Vezinler

2. Bölüm

Muhteva Tetkiki

- I. Milli Şiirler
- II. Dini ve Tasavvufi Şiirler
- III. Lirik Şiirler
- IV. Tabiat Şiirleri

3. Bölüm

- I. Ciddi Şiirler
- II. Mizahi Şiirler

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Milli Mücadele Dönemi'nin siyasi ve askeri anlamda önemli olduğu kadar edebi noktadan da önem arz ettiğini söylemiştir. Bu askeri ve siyasi alanda kahramanlık gösteren insanların ruhunun yazılan satırlar arasında olduğunu ifade etmiştir.

Çalışma üç ana bölümden meydana gelmiştir. Tezin sonunda altı yüz seksen civarındaki şiirin yazar adı, yayımlandığı mecmua adı ve yayın tarihleri sıralanmıştır.

Budak yazısının sonunda hocası Prof. Dr. Mehmet Kaplan'a teşekkür etmiştir.

Çalışmanın içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuçta yazar, çalışmasında 1922 – 1923 arasında Milli Mücadele Dönemi'nde kaleme alınan şiirleri okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, tezinin ilk elli iki sayfasını metinlere ayırmıştır. Burada Tanzimat Dönemi'nden Milli Edebiyat Dönemi'ne kadar devam eden siyasi ve edebi süreç anlatılmıştır. Sayfa 54 ile 189 arasında yüz otuz üç şiir sıralanmıştır. Bu şiirlerden bazılarının yazarı, bazılarının ölçüsü, bazılarının başlığı ve yayımlandığı yıl bilgisi şiirle birlikte okuyucuya aktarılmıştır.

Yazar incelediği on yedi dergi içerisinde milli bir içeriğe sahip az sayıda şiirin olduğunu söylemiştir. Bu az sayıdaki şiirlerin içeriğinin de Kurtuluş Savaşı dönemini ve kahraman Türk askerini metheden şiirler olduğu görülmüştür.

Çalışmaya dâhil edilen şiirlerin Mehmet Emin Yurdakul, Şukufe Nihal, Hasan Ali, Ali Ulvi, Enis Behiç, Emin Recep, Hüseyin Rıfat gibi şairlere ait şiirler olduğu söylenmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında ele aldığı şiirler ile ilgili kendi duygu ve düşünceleri çerçevesinde açıklamalar yapmıştır.

BÜLBÜL, Saliha. (1949). Bayburtlu Zihni'nin Hayatı ve Gazellerindeki Lirik Unsurlar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Bayburtlu Zihni'nin hayatını ve eserlerini inceleyip âşığa ait eserlerden yola çıkarak ozanın edebi yönünü incelemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Bayburtlu Zihni'nin matbu olarak neşredilmiş olan Divan'ı ve Sergüzeştname'si etrafında çalışarak onun şahsi hususiyetlerini ve şiirlerinde yer alan lirik unsurları incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Bülbül, şaire dair eserleri toplayarak çalışmasını meydana getirmiştir. Yazar, Bayburtlu Zihni'ye dair şahsi duygu ve düşüncelerine çalışmasında yer vermiştir. Araştırmacı, çalışmasına dâhil ettiği gazelleri, Arap alfabesine göre sıralayarak vermiştir. Şaire ait gazel ve koşmaların yazma veya matbu eserlerde değil halkın hafızasında bulunduğu vurgulanmıştır. Bülbül, kaynak kişilere dair bilgilere çalışmasında yer vermemiştir. Araştırmacı, aynı zamanda özellikle İsmail Hikmet Ertaylan, Ali Nihat Tarlan gibi yazarların eserlerinden de istifade ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

- I- Bibliyografya
- II- Transkripsiyon
- III- Ön Söz
- IV- Hayatı ve Eserleri
- V- Lirik Gazelleri
- VI- Netice

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, 19. yüzyılın edebi verimlilik açısından zengin bir dönem olduğunu söylemiştir. Selçuklu Devleti'nden itibaren edebi hayatta zıtlıkların yaşandığını ifade edilmiştir. 19. yüzyıl halk şairlerinin eserlerinde divan edebiyatı etkisinde kaldıkları görülmüştür. Şairlerin manzumelerinde Arapça ve Farsça terkiplerin ve divan edebiyatına ait mazmunların yer aldığı görülmüştür. Tekke edebiyatının da divan edebiyatından etkilendiği ifade edilmiştir. Milli şekiller altında yazılan manzumelerde eski edebiyata ait saflığın olmadığı vurgulanmıştır. Yazar, 19. yüzyılı “ikbal” devri olarak adlandırmış, sonra Bayburtlu Zihnî hakkında bilgi vermiştir. Bayburtlu Zihnî'nin 19. yüzyılda yetişmiş hem halk edebiyatına güzide parçalar bırakmış hem de klasik şiirin gelişmesine yardım etmiş bir âşık olduğu vurgulanmıştır. Âşığın, tahsil gördüğü, önemli kültür merkezlerinde yaşadığı, pek çok sanat adamıyla temasının olduğu söylenmiştir. Bayburtlu Zihnî'nin matbu Divan'ı, Sergüzeştname-i Zihnî ve Hikâye-i Garibe eserinin olduğu belirtilmiştir. Şairin Divan'ının şekil özellikleri ve içerik bilgisi verilmiştir. Yüz altmış sayfa olan Divan'ın yetmiş altı sayfası kasidelere, seksen dört sayfası ise gazellere ayrılmıştır. Ön söz kısmı bu şekilde bitmiştir.

Tezde giriş bölümü yoktur.

Sonuç kısmında ise yazar, Bayburtlu Zihnî'nin Divan'ında yer alan gazellerin hepsinin ayrı bir anlama sahip olduğunu ifade etmiştir. Şairin, şiirlerindeki konuların çeşitli kaynaklardan alındığı belirtilmiştir. Şairin duygularını lirik şekilde kaleme aldığı gazellerinde hassas şekilde ifade ettiği söylenmiştir. Yazar, Sergüzeştname'nin içinde nasihat temalı şiir parçalarına rastlamadığını ifade etmiştir. Araştırmacı, Bayburtlu Zihnî'yi şiirlerinde acısını haykıran biri olarak tanımlamıştır.

Değerlendirme

Tez toplam altmış beş sayfadır. Çalışmanın büyük bir kısmını şaire ait şiir parçaları oluşturmuştur. Sayfa yirmi iki ile kırk üç arasında gazelleri; kırk dört ile altmış üç arasında ise şiirlerin el yazısı şeklinde yazımına yer verilmiştir. Şairin hayatına dair somut veriler şiir parçaları ile ortaya konulmuştur. Bayburtlu Zihnî'ye ait Sergüzeştname adlı eserinden alıntılar yapılmıştır. Bu eser hakkında okuyucuya bilgi verilmiştir. Eserin toplam yüz elli sekiz sayfa olduğu ve rika şeklinde yazıldığı

belirtilmiştir. Sergüzeştname–i Zihnî’nin hiciv türünde bir eser olduğu söylenmiştir. Bu eserde eleştirilen bazı kişiler hakkında bilgi verilmiştir. Örneğin: Trabzon Valisi Osman Paşa, Erzurum Valisi Nuri Paşa gibi.

BÜYÜKGÜNGÖRDÜ, Zılmah. (1965). Bilecik Vilayeti Köy, Sokak, Mahalle ve Mevki İsimleri Toponomisi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, memleketi Bilecik hakkında çok az eser kaleme alınmış olması dolayısıyla çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Bilecik’in köy, sokak ve mahalle isimlerine dair bilgi vererek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Bilecik’e ait pek çok unsuru araştırma ve inceleme yaparak bulduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, Bilecik’te çeşitli kurumlarda çalışan kişilerin bilgilerinden faydalandığını açıklamıştır. Araştırmacı, yöre hakkında bilgi sahibi olmak için bölge halkına müracaat ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacına, kapsamına ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Giriş bölümünde, araştırmacı, toponomi ilmi hakkında genel bilgi vermiştir.

Bilecik’in tarihi geçmişi hakkında bilgi verilmiştir. Yörenin coğrafik durumu ve şehrin kuruluşu hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bilecik’in, seyyahların güzergâhı üzerinde kurulmuş bir şehir olduğu ifade edilmiştir. Bilecik’in; Osmanlı

Devleti dönemindeki ve Milli Mücadele sırasındaki rolü hakkında bilgi verilmiştir. Yüzlerce yıllık geçmişe sahip olan il de Şeyh Edebalı Türbesi, Ertuğrul Gazi Türbesi, Vezir Hanı, Osman Camii, Kurşunlu Camii gibi önemli tarihi yapılar anlatılmıştır.

Araştırmacı, sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Büyükgüngördü, çalışmasında Bilecik'e verilen yer isimlerinin menşesine yönelik açıklamalarda bulunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, Bilecik'in tarihi kaynaklarda geçen eski isminin Belekoma olduğunu söylemiştir. Bilecik hakkında en fazla bilginin yer aldığı eserin Bursa Salmesi olduğu söylenmiştir. Bilecik'in Osmanlı Devleti'nin yönetiminden önce Bizans tefurları tarafından yönetildiği belirtilmiştir. Milli Mücadele Dönemi'nde Bilecik'in, iki kez Yunanlılar tarafından kuşatıldığı ifade edilmiştir. Osman Gazi ve Orhan Gazi isminin Bilecik'in toponomisinde önemli rolleri olduğu vurgulanmıştır.

CAHİT, Adnan. (1934). Türkiye'de Kullanılan Atasözleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk atasözlerinin esaslı çalışmalarla işlenmemiş olması ve vesikaların ortaya konulmamasından dolayı Türkiye'de kullanılan atasözleri üzerine tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Cahit, Türk atasözleri ve özellikle Türkiye'de kullanılan atasözleri hakkında çalışma yapmıştır. Tezin zamansal sınırını 5. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar Türkiye'de kullanılan atasözleri oluşturmaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, kırk beş matbu ve yazma eserden hareketle; Atsız Mecmua'nın 12, 13, 15, 16. ve 17. sayılarını bir seri halinde neşrettikten sonra eserini meydana

getirmeye çalıştığını ifade etmiştir. Cahit, İstanbul kütüphaneleri kataloglarını tarayarak mevcut yazma ve matbu darb-ı mesel mecmualarını incelediğini belirtmiştir. Yazar, incelenen eserleri içeriklerine göre bibliyografik şekilde sıraladığını söylemiştir. Buraya kadar ki kısım tezin ilk bölümünü oluşturmuştur. İkinci kısımda ise Türkiye’de kullanılan atasözlerine üzerine genel bilgi verilmiştir. Çalışmanın son kısmında Türk atasözlerinin alfabetik özelliklerine, niteliklerine ve içeriklerine göre tasnifi yapılmıştır. Cahit, toplam altı bin atasözünü fişlere kaydettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Mukaddime:

Mevzu - Çalışma Yolları - Netice (4-6)

Atasözleri Hakkında Umumi Malumat:

Atasözü ile Neyi Kastediyoruz?

Atasözlerinin Ehemmiyeti: İhtimaiyat Tetkiklerinde Atasözleri – Lisan ve Lisan Tarihi Tetkiklerinde Atasözleri - Atasözlerinin Edebi Kıymetleri (8-11)

Türk Atasözleri Hakkında Yapılmış Tetkikleri:

Türkçe Tetkik ve Tahliller - Yabancı Dillerde Tetkik ve Tahliller (12-14)

Türk Atasözlerinin Eskiliği:

Elde Mevcut Eski Türk Atasözleri - Orhun Abidelerinde ve Divan-ı Lügatî’te Türk’te Atasözleri - Türk Atasözlerinin Eskiliği - Türk Atasözleri ve Türk Edebiyatının Eskiliği
(15-23)

Atasözlerinin Taksimi ve Tasnifi:

Atasözlerinin Mahiyetlerine Nazaran Taksimi – Darbimeseller – Darbimesel addedilmesi İcap Eden Sözler – Tabirler – Şekilleri Değiştirilerek Bazen Darbimesel ve Bazen Tabir Halinde Kullanılan Sözler (24-32)

Üç Cins Tasnif – Alfabetik Tasnif – Mahiyetlere Nazaran Tasnif – Muhtevalara Nazaran Tasnif – Muhtevalara Nazaran Yapılan Muhtelif Tasnifler – Muhtevalara Nazaran Yapılan Sekiz Tasnifin Tenkidi M. Longun Tasnifi (33-45)

Atasözleri Hakkında Müteferrik Malumat:

İçtimai Muayyen Bir Mıntıkaya veya Zümreye İnhisar Eden Atasözleri: Mahalli Atasözleri – Mesleki Atasözleri – Muayyen Tabiat Mıntıklarında Kullanılan Atasözleri (46-48)

Başka Milletlerde Mukabilleri veya Benzerleri Mevcut Olan Atasözleri – Dilimize Yabancı Lisanlardan Aynen Geçen Sözler – Türk'ten Bahseden ve Onu Hor Gören Darbimeseller (49-54)

Osmanlı Edebiyatında Atasözleri:

Eserlerinde Atasözü Kullanan Şair ve Müellifler Osmanlı Halk Edebiyatında Atasözleri – Eserleri Atasözü Haline Geçen Şairler – Faili Meçhul Meşhur Mısralar (55-62)

Bibliyografi:

Türkçe Matbu Atasözü Mecmuaları ve Tetkikler – Yazma Atasözü Mecmuaları ve Tetkikler – Ecnebilerin Neşrettikleri Atasözü Mecmuaları ve Bunlardan Bahis Tetkikler (64- 118)

İstifade Edilen Eserler:

“Türk Atasözleri Hakkında Umumi Malumat” Bahsi İçin Müracaat Edilen Eserler:
Kitaplar – Makaleler
Atasözleri Muhtevi Eserler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Tez de ön söz bölümü yer almamaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde Cahit, eserinin amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Araştırmacı, tezini iki buçuk senelik çalışmayla ve ulaşabildiği vesikalardan istifade ederek meydana getirdiğini söylemiştir. Yazar,

tezin içerisinde olabilecek hataların öncelikle kendine ait olduğunu, esaslı incelemelerin ve ilmi araştırmaların yeterli olmamasından ileri geldiğini ifade etmiştir. İleride Türk atasözleri ile uğraşacaklara malzeme temin etmiş olmanın verdiği memnuniyet vurgulanmıştır. Cahit, çalışması için seksenden fazla eseri incelediğini söylemiştir. Araştırmacı, atasözleriyle ilgili genel bilgiler vermiştir. Tezini oluştururken makalelerden, edebiyat tarihlerinden, kendi aldığı notlardan ve bazı kitaplardan istifade ettiğini belirtmiştir. Yazar, en zengin darbımeselleri barındıran Ahmet Mithat Efendi'nin **Türkî Durub-u Emsal** isimli eserinden faydalandığını açıklamıştır. Cahit, Şinasi ve Ebüzziya'nın beraber yazdığı mecmua ile Ahmet Mithat Efendi'nin eserini mukayese ettiğini söylemiştir. Araştırmacı, tezinde yer alan atasözlerini içeriklerine göre tasnif ettiğini ifade ederek yazısını sonlandırmıştır.

Sonuç kısmında Cahit, vaktin yetersizliğini, var olan imkânsızlıkları ve önünde örnek kabul edilebilecek tek bir eserin olmayışını iyi bir tezin meydana gelmesinde kendisine engel olan sebepler şeklinde sıralamıştır. Yazar, Türkiye'de kullanılan atasözleri üzerine gelecekte daha esaslı durma isteği ile teselli bulunduğunu ifade etmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, atasözünün halk arasında ortaya çıkan birtakım halk hikmetlerine verilen isim olduğunu ifade etmiş ve atasözlerinin içinde doğdukları milletin düşüncelerini, anlayışlarını birer görev şeklinde abideleştirdiğini belirtmiştir. Yazar, atasözlerinin içinde doğduğu milletin psikolojik tahlilinde büyük işlev gösterdiklerini, birer vesika olarak kabul edilebileceğini ifade etmiştir. Yazar, atasözlerinin halk dilinin en saf örneklerinden biri olduğunu çalışmasında vurgulamıştır. Cahit, Türk atasözlerinin içinde barındırdıkları edebi unsurlar dolayısıyla Osmanlı edebiyatına mensup şair ve yazarların eserlerinde de bulunduğunu vurgulamıştır. Cahit, atasözleri hakkında geniş ve esaslı bir esere rastlamadığını söylemiştir. 15. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar Türk edebiyatı içerisinde yer alan eserlerin içinde geçen atasözleri alt alta sıralanmıştır. Araştırmacı, atasözlerindeki ifadelerden yola çıkarak onların tarihsel olarak ortaya çıkışları hakkında yorum yapmıştır. Örneğin: “Bir fincan kahvenin yıl hatırı var.” Cahit, bu

atasözünün 16. yüzyılın ortasında ortaya çıktığını söylemiştir. Bunun sebebini de bir çıkarım yaparak Türk kahvesinin ülkemize geliş zamanının 1554 tarihinden sonra olduğunu belirterek açıklamıştır. Bir diğer örnek: “Yelkenleri suya indirmek.” Cahit’in buradaki çıkarımı ise: Türklerin denizle temasa geçişinden sonra bu darbimeselin ortaya çıktığı şeklindedir.

Yazar çalışmasını iki temel bölüme ayırmıştır. Altı binden fazla atasözünü çalışmasında incelediğini söylemiştir. Araştırmacı sonuç olarak şunları ifade etmiştir: Atasözlerinin bir kısmında tam bir hüküm, bir halk hikmeti yer alırken; bir kısmında ise hâl bildirici niteliklerin, tespitlerin yer aldığı görülmüştür.

Araştırmacı, çalışmasında atasözlerinin anlamlarına da yer vermiştir.

Tez toplam yüz on sekiz sayfadan meydana gelmiştir. Çalışmanın altmış dört ile yüz yirmi üçüncü sayfa aralığı bibliyografyadan meydana gelmiştir.

CAN, Gülistan. (1979). Yunus Emre Divanı (Ritter Nüshası). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Anadolu insanının gönlünde geniş bir yere sahip olan Yunus Emre hakkında çalışma yapmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışma konusu olan Yunus Emre Divan’ının Ritter tarafından yazılan nüshası üzerinden hazırladığını belirtmiştir. Can, bu nüshada, sayfa 97’den 111. sayfa arasında yer alan on beş şiirin Said Emre’ye ait olduğunu ve sadece metni yazdığını söylemiş, geriye kalan doksan altı şiirden altmış dördünün daha önce indeksinin yapıldığını ifade ederek bu manzumelerin indeksini yapmadığını vurgulamıştır.

Araştırmacı, Fatih nüshasında bulunmayan otuz iki şiirin indeksini yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Can, Yunus Emre Divan'ının Ritter nüshası ile Fatih nüshasını karşılaştırıp tezini bu şekilde meydana getirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.... i i i

Bibliyografya..... i v

Kısaltmalar..... v

Metin.....1 – 115

İndeks.....116 - 175

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Can, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Anadolu insanının gönlünde hâlâ yaşayan “‘yaratılanı yaratanı ötürü sevmek’’ esasına dayanan geniş hoşgörü ve engin insan sevgisi anlayışından dolayı Yunus Emre’yi anlattığını ifade etmiştir. Yazar, Yunus’un ününün bütün dünyaya yayıldığını ve herkesçe kabul gören bir hoşgörüye sahip olduğunu vurgulamıştır.

CANTAŞ, Yıltan. (1979). Kıbrıs Lefkoşa, Ortaköy ve Gönyeli Ağzı -Dil ve Gramer Hususiyetleri-. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Kıbrıs ağzı üzerine çalışmayı arzu ettiğinden dolayı tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Kıbrıs'a bağlı Lefkoşa, Ortaköy ve Gönyeli ağzının dil ve gramer hususiyetlerini inceleyerek çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Cantaş, çalışma konusu için derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - II

Kısaltmalar.....III

Metin.....1 – 19

Ağız Hususiyetleri.....20 – 42

I. Ses Hususiyetleri.....20 – 31

II. Şekil Hususiyetleri.....32 – 42

Sözlük.....43 – 55

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Cantaş, Kıbrıs'ın 1571 yılında fethedildiğini Konya, Niğde, Aksaray, Antalya ve Alanya gibi illerden gelen insanların Kıbrıs'a göç ettirildiklerini ifade etmiştir. Kıbrıs Türklerinin göç ve sürgünlerle bir araya gelen bir topluluk olduğu çalışmada vurgulanmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Cantaş, çalışmasında Kıbrıs ve civar bölgelerin ağız hususiyetlerini toplanan metinler aracılığıyla okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Kıbrıs Türklerinin halk dili ve edebiyatı ile Anadolu Türklerinin halk dili ve edebiyatının aynı özelliklere sahip olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, bölge insanından derleme yolu ile elde şifahi halk edebiyatı ürünlerinden masal, hatıra, mani, destan, atasözleri elde ettiğini söylemiştir. Cantaş,

çalışmasında bölgenin âdet, gelenek ve göreneklerine dair de bilgi elde ettiğini açıklamıştır.

CENGİZ, İlbeyi. (1980). Tanin Gazetesindeki Milli Mücadele ile İlgili Metinler (1922-1923). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışması ile Tanin gazetesinde yer alan makaleleri ve şiirleri yeni harflere çevirmek amacıyla tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Cengiz, çalışmasında 1922 – 1923 yılları arasında Tanin gazetesinde Milli Mücadele konulu otuz makale ile altı şiiri bir araya getirerek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında otuz makale ile altı şiiri eski harflerden Latin harflerine çevirerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir. Araştırmacı, çalışmasında yer alan metinlerle ilgili ayrıntılı tetkik yapmadığını ancak kısa bir tahlile yer verdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Giriş.....	XV
Zaferden Evvel Olanlar.....	1
Gave Diyor ki Gave-i Zalim.....	5
Anadolu Zaferi Neticesinde Türk Ordusu.....	6
Rum Irkı, Hüseyin Cahit.....	12
Burs Mektubu I, Ali Sedad.....	16
Olsa da (Şiir) Gave-i Zalim.....	25
Anadolu ve İstanbul, Hüseyin Cahit.....	27

Burs Mektubu II, Ali Sedad.....	31
Paşamıza (Şiir) Gave-i Zalim.....	36
Refet Paşa ve Şayan-ı Kayd Sözlere.....	39
Muallimler Heyeti Bursa’da.....	46
Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretleriyle Mülakat.....	53
İsmet Paşa Hazretlerinin Nutkunun Metni.....	60
Milli Ordu Nasıl Doğdu? Nasıl Kazandı?.....	67
Türkün Dasitanı I, Server Cemal.....	75
İnkılap, Hüseyin Cahit.....	79
Tarihi Günler, Hüseyin Cahit.....	83
Aferin (Şiir), Gave-i Zalim.....	86
İnkılâpların Korkacakları Düşmanlar, Hüseyin Cahit.....	88
İster misin? (Şiir) Gave-i Zalim.....	91
Kaçak Mehmet, Safvet Örfi.....	94
İsmet Paşa Hazretlerinin Beyanatı, Hüseyin Cahit.....	103
Şarkın Şehit Yavruları Arasında, Can.....	107
Türkün Dasitanı II, Server Cemal.....	112
Hilafet ve Saltanat, B.Z.....	116
Pendname-i Gave (Şiir) Gave-i Zalim.....	118
İnkılaplarda Ruhlarda Vuku Gelmelidir, Hüseyin Cahit.....	120
Hadise-i Firar (Şiir) Orhan Seyfi.....	124
Edirne’ye Nasıl Girdik, Ali Sedad.....	125
İsmet Paşa’nın Kalpağı, İsmail Müştak.....	134
Patrikhane İstanbul’da Kalmaz.....	136
Gazi Başkumandanımız.....	142
Gazi Başkumandanımız Huzurunda.....	148
Gazi Başkumandanımız İzmitlilere Nutku.....	164
Azim ve İrade Kuvveti, İsmail Müştak.....	172
Anadolu Mektupları, Can.....	172 – 181
Metin	
İndeks	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi verildikten sonra Tanin gazetesinde yazı yazan yazarların Milli Mücadele konusunda fikirlerine yer vermiştir.

Yazar, giriş bölümünde çalışması içerisinde yer verdiği otuz makale ve altı şiir üzerine kısa tahliller yapmıştır.

Cengiz, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde Milli Mücadele konulu yazıları toplu bir şekilde okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Cengiz, 37.sayısına kadar “Renin” adıyla anılan Tanin gazetesinde metinler kaleme alan yazarların Milli Mücadele Dönemi’nde Türk halkının göstermiş olduğu kahramanlıkları benimseyen ve destekleyen yazılar yazdıklarını ifade etmiştir. Yazar, tezinde yer alan metinleri “Milli Mücadele ve M. Kemal Paşa’nın Milli Mücadeledeki Yeri”, “Yunan Mezalimi”, “Yeni Türkiye” ve “Lozan Görüşmeleri” başlığı altında sınıflandığını belirtmiştir.

CENGİZ, Selçuk. (1975). Erciş Ağzının Fonetik ve Morfolojik İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında Anadolu ağızları üzerine aldığı dersler sonucunda ağız incelemelerine karşı duyduğu ilgi ile tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Cengiz, çalışmasında Van’a bağlı Erciş bölgesinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir. Araştırmacı, ses ve şekil bilgisine dair inceleme yaptığı esnada elde ettiği bütün kelimeleri fişlere kaydettiğini söylemiştir.

İçindekiler

I. Bölüm

Ön Söz.....4 – 5

Van – Erciş Bölgesinin Fiziki Coğrafyası ve Tarihçesi

Nüfus Dağıldı, Bucak ve Köyleri

Ercişli Emrah Hakkında Kısa Bilgi ve Şiirleri

Atasözleri, Maniler

Beddualar

Metinler

II. Bölüm

Ünlüler

Düz Ünlüler

Yuvarlak Ünlüler

Dar Ünlülerde, Yuvarlaklaşma

Monoftonglaşma

Ünlü Türemesi

Ünlü Silinmesi

Ünlü Sırasının Değişmesi

Ünlü Benzeşmesi

Ünlü Aykırılışması

Uzun Ünlüler

Haitus

Ünsüzler

Ünsüz Değişmesi

Ünsüz Benzeşmesi

Ünsüz Yer Değiştirmesi

Ünsüz İkizleşmesi

Ünsüz Türemesi

Ünsüz Düşmesi

III. Bölüm: Şekil Bilgisi

İsim

İsim Hal Ekleri

İsim İşletme Ekleri

İsim Çekimleri

Zamirler

İyelik Ekleri

Partisipler

Gerundiumlar

Zarflar

Edatlar

Ünlemler

Fiil Çekimleri

Lügat

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Cengiz, sonuç olarak tezinde Erciş ağzının hususiyetlerini metinler aracılığıyla okuyucuya anlatmıştır.

Değerlendirme

Cengiz, Erciş bölgesinin ağız özelliklerini fonetik ve morfolojik olarak incelemiştir. Araştırmacı, bölgede ikâmet eden yerli halktan anonim halk edebiyatı ürünleri toplamıştır. Bu ürünler arasında atasözü, mani ve beddua gibi metinlerdir.

CEVAHİR, Abdullah. (1974). Antalya Ağzı (Antalya Şehir Merkezi ve Köyleri). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, hem doğduğu yöreye katkı sağlamak amacıyla hem de üniversite sıralarında Anadolu ağızları dersinin kendisini etkilemesi sonucunda çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Cevahir, çalışmasında Antalya'ya bağlı Serik, Cihadiye, Dumanlar, Çandır, Kızıllar, Deniztepesi, Sarıballar, Belkıs ve Karıncalı bölgelerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Antalya Tarihi

Ses İşaretleri

Âşık Omar.....1

Gari Feyde Var mı?.....5

Dermen.....11

Pambuk.....14

İbret Al.....16

Yarma Taranası.....19

Cabınız Açık.....20

Hay Olsun.....21

Benim Üç Dene Garı Var.....25

Senin Olan Gözel Tüccar Olucak.....27

Senden Bizim Argadaş Hısımlık Hısımlık Umuyo.....29

Şimdi Öküzü de Bu Bıkıcak Eşşe de.....33

Ben Decene Sen de.....	35
İnsan Sevdi Yerde.....	36
Ondan Keri Aldım.....	37
Hayvanların Domu ve Ölümlemlerl.....	40
Eklnl Ekerke.....	45
Bl Akıl Laporu Aldık.....	47
Kömüzde.....	49
Dlnar Yolu.....	50
Çlbık Belı.....	51
Atasözlerl ve Deyimler.....	52
Ses Blglsl.....	62
A. Vokaller.....	62
1. Uzun Vokaller.....	62
2. Telafı Uzaması.....	64
Vokal Değışmelerl.....	64
Yuvarlaklaşma.....	67
Monoftonlaşma.....	68
Vokal Türemesl.....	68
Protez (Prothesis).....	68
Epentez (Epenthesis).....	68
Epitez (Epithesis).....	69
Vokal Düşmesl	
1. Aferez (Kelime Başl Vokal Düşmesl).....	69
2. Sunkop (Kelime Ortasl Vokal Düşmesl).....	69
3. Enelise (Sılınme).....	69
4. Apokop (Kelime Sonu Vokal Düşmesl).....	70
Vokallerln Yer Değıştırmelerl	
1. Kalın Vokallerden İnce Vokallere Geçış.....	70
2. İnce Vokallerden Kalın Vokallere Geçış.....	70
Vokal Benzeşmesl	

- a) İlerleyici Benzeşme.....70
- b) Gerileyici Benzeşme.....71
- c) Hem İlerleyici Hem Gerileyici Benzeşme.....71

Vokal Aykırılışması

- a) İlerleyici Benzeşme.....71
- b) Gerileyici Benzeşme.....71

Hece Kaynaşması (Konstraksiyon).....71

Vokal Uyumu

- a) Kalınlık İncelik Uyumu.....72
- b) Yüzlük Yuvarlaklık Uyumu.....72

B. Konsonantlar

Konsonant Değişimleri.....72

- 1. Kelime Başında.....72
- 2. Kelime Ortasında.....73
- 3. Kelime Sonunda.....74

Konsonant Benzeşmesi

A. İlerleyici Benzeşme.....74

- 1. Komşu Konsonantlar Arasında.....74
- 2. Komşu Olmayanlar Arasında.....74

B. Gerileyici Benzeşme

- 1. Komşu Konsonantlar Arasında.....74
- 2. Komşu Olmayan Konsonantlar Arasında.....75
- 3. Yarı Benzeşme.....75

Komşu Konsonantların Yer Değiştirmeleri (Metatez).....75

Konsonant İkizleşmesi.....75

Konsonant Düzümleşmesi.....75

Morfolojik Bilgiler

İsim İşletme Ekleri.....76

İyelik Ekleri.....76

Hal Ekleri.....76

Zarflar.....	79
Zamirler	
Şahıs Zamirleri.....	79
Dönüşlük Zamirleri.....	80
İşaret Zamirleri.....	80
Fiil Çekimi	
Geniş Zaman.....	81
Şimdiki Zaman.....	82
Görülen Geçmiş Zaman.....	84
Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	85
Gelecek Zaman.....	85
Emir.....	86
Şart.....	87
İstek.....	87
Gereklilik.....	88
Fiillerin Birleşik Çekimleri	
Hikâye	
Geniş Zamanın Hikâyesi.....	89
Şimdiki Zamanın Hikâyesi.....	89
Şimdiki Zamanın Hikâyesi II.....	89
Şimdiki Zamanın Hikâyesi III.....	90
Görülen Geçmiş Zamanın.....	90
Öğrenilen Geçmiş Zamanın.....	90
Gelecek Zamanın.....	91
İstek Şeklin Hikâyesi.....	91
Gereklilik Şeklin Hikâyesi.....	91
Rivayet	
Geniş Zamanın Rivayeti.....	92
Şimdiki Zamanın Rivayeti I.....	92
Şimdiki Zamanın Rivayeti II.....	93
Şimdiki Zamanın Rivayeti III.....	93
Öğrenilen Geçmiş Zamanın.....	94

Gelecek Zamanın Rivayeti.....	94
Şart Şeklinin Rivayeti.....	94
İstek Şeklinin Rivayeti.....	95
Gereklik Şeklin Rivayeti.....	95
Şart	
Geniş Zamanın Şartı.....	95
Şimdiki Zamanın Şartı I, II, III.....	96
Görülen Geçmiş Zamanın.....	97
Öğrenilen Geçmiş Zamanın.....	97
Gelecek Zamanın Şartı.....	97
Gereklik Şeklin Şartı.....	98
İsim Fiilinin Çekimi	
Şimdiki Zaman.....	98
Görülen Geçmiş Zaman.....	99
Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	99
Şartı.....	100
Partisipler.....	101
Gerundiumlar.....	102
Edatlar.....	103
Sözlük.....	106

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Cevahir, çalışmasında Antalya şehir bölgesi ve köylerinin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler aracılığıyla okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Cevahir, çalışmasında ağırlıklı olarak Antalya'ya bağlı bazı bölgelerin ağız özelliklerini fonetik ve morfolojik olarak incelediğini ifade etmiştir.

CEYLAN, İsmail. (1977). Kumukça Metinler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ceylan, fakülte de ki hocasının diyalektoloji dersleri esnasında Kumuk ağzına dikkat çekmesinden dolayı bu ağız üzerine çalışmasını yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Çanakkale'ye bağlı Akköprü, Tepeköy, Doğancı ve Geyikkırı Kumuk köylerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu için bölge insanından derlemeler yaptığını belirtmiştir. Ayrıca araştırmacı, çalışması esnasında maktel niteliğinde bir eserin eline geçtiğini derleme metinlerinde geçen sözcükleri bu eser ile karşılaştırdığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

Metin

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ceylan ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, giriş bölümünde çalışmasına ve Kumukça ağzı üzerine açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Ceylan, Kumukların 93 Harbi olarak bilinen Osmanlı – Rus Savaşı sırasında Türkiye’ye geldiklerini burada daha çok Bursa, Eskişehir ve Yalova’ya yerleştiklerini söylemiştir.

CIRIK, Mehmet Ali. (1976). Ziya Gökalp Kızılelma - İndeks - . Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ziya Gökalp’a ait Kızılelma adlı eserin indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ziya Gökalp’ın ilk baskısını 1914 yılında yaptığı Kızılelma adlı eserinin indeksini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Cırık, çalışma konusu olan Kızılelma adlı eserin içinde geçen kelimelerin anlamlarını verirken metindeki anlamlarını göz önünde bulundurduğunu ve yer yer açıklamalar yaptığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... II - IV

Bibliyografya..... V

Kısaltmalar.....VI

İndeks.....1 – 304

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Cırık, ön söz bölümünde Kızılelma’nın Ziya Gökalp’ın neşrettiği ilk şiir kitabı olduğunu ve içerisinde yirmi yedi manzumenin yer aldığını belirtmiştir.

Araştırmacı, Gökalp'ın Kızılma adlı kitabının birçok baskının yapıldığını ilk baskının 1914 yılından olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın **Turan** adlı eserinde fikirlerinin istikametini ortaya koyan bir eser olduğunu bu yayının ardından Türk gençliğine hitaben Kızılma'nın yazdığını, çocuklar için **Alageyik** eserinde bu fikirlerini sembolik bir hale getirdiğini ifade etmiştir. Cırık, Gökalp'ın; Altun Yurt, Altun Destan, Meşhed'e Doğru adlı şiirinde ideali terennüm ettiği belirtmiştir.

Yazar, Ziya Gökalp'ın Kızılma'da “turan” kelimesini “yurt” anlamında kullandığını vurgulamıştır. Cırık; Gökalp'ın, turanın merkezi olarak Akkurum'u ve Ötüken'i kabul ettiğini söylemiştir.

CİHANGİR, Sönmez. (?). XIX. Asır Türkmen Şairi Elbeylioğlu. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında 19. yüzyıl saz şairi Elbeylioğlu'nun hayatını ve şiirlerini inceleyip edebiyatımıza kazandırmak amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, halk şairinin tarihi ve menkıbevi hayatını, şiirlerinde çokça yer alan unsurları şairin manzumelerinden örnekler vererek çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Cihangir; şairi, mahalli âşıkların anlatımından ve rivayetlerinden yola çıkarak araştırdığını ifade etmiştir. Araştırmacı, âşığın yaşadığı yerleri gezdiğini ve rastladığı tüm saz şairlerinden, yaşlı kişilerden Elbeylioğlu'nu dinlediğini ve şaire dair hikâye

ve şiirlerini de not ettiğini belirtmiştir. Folklor dergileri ve kitaplarından halk şairi hakkında yazılmış eserleri incelediğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Türkiye’de Folklor Çalışmaları

Elbeylioğlu’nun Tarihi Hayat Hikâyesi

Elbeylioğlu’nun Menkıbevi Hayat Hikâyesi

Elbeylioğlu ve Diğer Türkmen Şairleri

Dadaloğlu

Deli Boran

Beyoğlu

Gündeşlioğlu

Elbeylioğlu’nda Sosyal Hayat Temi

Sevgili

Kadın Erkek Münasebetleri

Düğün Âdetleri

Makyaj

Kıyafet, El İşleri

İkâmetgâh

Ziynet

Savaş Aletleri

Gurbet

Avcılık

İnsan Telakkisi

Maddi Dünyaya Olan ilgi

Atasözleri ve Deyimler

Din ve Ölüm Temi

İnanışlar

Elbeylioğlu’nda Tabiat Temi

Dağ

Yayla

Pınar
Bitkiler
Hayvanlar
Üslup
Netice
Şiirleri
Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde saz şairlerinin söyledikleri şiirlerin; toplumların sosyal ve ekonomik hayatlarını dile getirmelerinden dolayı sosyoloji, psikoloji, antropoloji gibi bilim dallarının da folklor konusuna eğildiklerini ifade etmiştir. Cihangir, büyük kurum ve kuruluşların, üniversitelerin derleme çalışmaları yaptığını ve arşivler meydana getirdiklerinden bahsetmiştir.

Yazar, divan edebiyatı karşısında değerini kaybeden halk edebiyatının Cumhuriyet Dönemi'nde kaybettiği kıymeti zaman içerisinde geri aldığını vurgulamıştır.

Cihangir, âşıkların yaşadıkları dönemi onların şiirlerinde işledikleri tarihi hadiselerden yola çıkarak aydınatabildiklerinden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

Sonuç bölümünde yazar, 16. yüzyılda Âşık Kul Mehmet ile başlayan âşık edebiyatının en güzel örneklerinin Karacaoğlan tarafından verildiğini vurgulamıştır.

Elbeylioğlu'nun şiirlerinde asli unsurun insan, insan ilişkileri ve tabiat olduğu ifade edilmiştir. Araştırmacı, saz şairinin bir kahraman, Anadolu sevdalı bir âşık olduğunu belirtmiştir.

Değerlendirme

Yazar, Elbeylioğlu hakkında doğru bilgiler öğrenebilmek adına hem şairin yaşadığı yerlere gitmiş hem de Halep'in kuzeyinde ki Menbiç Bölgesinde yer alan "elbey" aşiretini de ziyaret ettiğini söylemiştir. Şair hakkında kendisinin derleme çalışmaları yaptığını ifade etmiştir. Cihangir, âşığın, diğer Türkmen şairlerinden

ayrılan taraflarını, özelliklerini gösterebilmek adına karşılaştırma metodunu kullandığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, Elbeylioğlu'nun menkıbevi hayatı üzerine beş ayrı hikâyeye rastladığını ifade etmiştir. Cihangir, Elbeylioğlu hakkında elde ettiği bilgilerden ortaya çıkan tek bir ortak noktanın âşığın şiirleri olduğunu belirtmiştir.

Âşığın, şiirlerinde bağlı olduğu aşiretin gereklerine göre şiir ve türküler icra ettiği söylenmiştir. Elbeylioğlu'nun edebi kimliğinin oluşmasında Karacaoğlu'nın etkisinin olduğu vurgulanmıştır.

CİNALİ, Ahmed Halid. (1980). Milli Mücadele Devrinde Türk Şiiri II: (1921 - 1922) İnceleme – Metin. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Milli Mücadele Dönemi'nde kaleme alınan manzumleri göstermek amacıyla tezini kaleme aldığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında 1921 – 1922 yılları arasında çeşitli dergilerde yer alan manzum metinleri ve devrin nazım cephesinden panoramasını incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışması için elde ettiği şiirleri çeşitli başlıklar altında sınıflandırdığını, şiirlerin nazım şekilleri ve vezinlerine dair açıklamalarda bulunduğunu ifade etmiştir. Ciddi ve mizahi olarak iki ana alt başlığa ayrılan eserlerin, şairlerin isimlerine göre alfabetik sıralandığı söylenmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....4 – 5

I. Bölüm

Nazım Şekilleri ve Vezinler.....6 - 11

II. Bölüm

Muhteva Tetkiki

1. Milli Şiirler.....12 - 35
2. Dini ve Tasavvufi Şiirler.....36 - 39
3. Divan Tarzını Devam Ettirenler.....40 - 41
4. Lirik Şiirler.....42 - 43
5. Tabiat Şiirleri.....44 - 48
6. Hiciv ve Mizah Şiirleri.....49 - 66

I. Bölüm

1. Ciddi Şiirler.....67 - 294
2. Mizahi Şiirler.....295 - 326

Bibliyografya.....327 – 328

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Cinali, tezinde Milli Mücadele Dönemi'nde yazılmış eserleri toplu bir şekilde okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Milli Mücadele Dönemi'nde 1921 ve 1922 yıllarına ait on sekiz mecmua içerisinde altı yüz seksen dört şiirin incelendiğini söylemiştir.

Yazar, incelediği metinlerin hem hece hem aruz ölçüsüyle yazıldığını ifade etmiştir. Bu dönem şiirleri incelendiğinde halk edebiyatını devam ettirenlerin, divan edebiyatını devam ettirenlerin ve Edebiyat-ı Cedide tesiri ile eser verenlerin olduğu görülmüştür. Halk edebiyatı ile ortaya konan manzumelerin koşma, semai, ilahi ve türkü tarzında; klasik tarzda yazılan eserlerde gazel, kaside, şarkı, murabba, muhammes, kıt'a ve rubai tarzında olduğu belirtilmiştir. Edebiyat-ı Cedîde tesiri ile kaleme alınan şiirlerde bütün formların kullanıldığı gözlenmiştir. Bu etki ile yazılan şiirlerin diğer eserlerden dil ve üslup özellikleri noktasında ayrıldığı vurgulanmıştır.

Araştırmacı, elde ettiği şiirleri:

1. Şanlı tarihimizin geçmişine adını yazdıran muzaffer şahısları ve olayları işleyen şiirler
2. Vatani, milleti, askeri ve milli değerleri anlatan şiirler
3. Rumeli Türklerinin Balkan Harbi sırasında çektiği çileli günleri muhacirlerin yaşadığı sıkıntılı süreçleri, Trakya'nın işgali ile meydana gelen vahim olayları, Rumeli topraklarının hürriyete kavuşamamasını anlatan şiirler
4. İstiklal mücadelesinin gerçekleştiği mekânların ve isimlerin yer aldığı şiirlerin kaleme alındığını ifade etmiştir.

CİNOĞLU, Tuncay. (1975). Sakarya'da Yer Adları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Sakarya'da çeşitli yerlere verilen isimlerin hangi unsurlara bağlı olarak verildiğini göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Sakarya'daki yer adlarını sınıflandırarak okuyuculara sunmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında takip ettiği metoda dair herhangi bir açıklama yapmamıştır ancak bölge adlandırmasında çeşitli tasnifler yaparak bu isimleri sıralamıştır.

İçindekiler

Bibliyografya

Kısaltmalar

Araziye Göre Durum.....27

Bayır ile İlgili Yer Adları.....27

Dağ ile İlgili Yer Adları.....	27
Kaya ile İlgili Yer Adları.....	27
Kovuk ile İlgili Yer Adları.....	28
Kum ile İlgili Yer Adları.....	28
Ören ile İlgili Yer Adları.....	28
Taş ile İlgili Yer Adları.....	28
Tepe ile İlgili Yer Adları.....	29
Meskun Yerlerle İlgili Yer Adları.....	29
Köy ile İlgili Yer Adları.....	29
Meskenlerle İlgili Yer Adları.....	31
Dem ile İlgili Yer Adları.....	31
Değirmen ile İlgili Yer Adları.....	31
Han ile İlgili Yer Adları.....	31
Mağara ile İlgili Yer Adları.....	31
Konak ile İlgili Yer Adları.....	32
Yurt ile İlgili Yer Adları.....	32
Yuva ile İlgili Yer Adları.....	32
Mekân ile İlgili Yer Adları.....	32
Ada ile İlgili Yer Adları.....	32
Ağıl ile İlgili Yer Adları.....	32
Alan ile İlgili Yer Adları.....	33
Boğaz ile İlgili Yer Adları.....	33
Burun ile İlgili Yer Adları.....	33
Çayır ile İlgili Yer Adları.....	33
Yayla ile İlgili Yer Adları.....	33
Ova ile İlgili Yer Adları.....	33
Yer ile İlgili Yer Adları.....	34
Cihet Mefhumu ile İlgili Yer Adları.....	34
Ara ile İlgili Yer Adları.....	34
Aşağı ile İlgili Yer Adları.....	34
Güney ile İlgili Yer Adları.....	34
Nitelik Sıfatları ile İlgili Yer Adları.....	34

Büyük ile İlgili Yer Adları.....	34
Küçük ile İlgili Yer Adları.....	35
Koca ile İlgili Yer Adları.....	35
Orta ile İlgili Yer Adları.....	35
Uzun ile İlgili Yer Adları.....	35
Tabiat Unsurları ile İlgili Yer Adları.....	35
Çeşme ile İlgili Yer Adları.....	35
Çay ile İlgili Yer Adları.....	35
Dere ile İlgili Yer Adları.....	36
Göl ile İlgili Yer Adları.....	37
Koru ile İlgili Yer Adları.....	37
Köprü ile İlgili Yer Adları.....	37
Oluk ile İlgili Yer Adları.....	37
Ilıca ile İlgili Yer Adları.....	37
Pınar ile İlgili Yer Adları.....	37
Su ile İlgili Yer Adları.....	38
Nebat Adları ile İlgili Yer Adları.....	38
Ağaç ile İlgili Yer Adları.....	38
Çiçek ile İlgili Yer Adları.....	39
Fidan ile İlgili Yer Adları.....	39
Bağ, Bahçe İle İlgili Yer Adları.....	39
Sahada Yetişen Ağaç Cinsleri ile İlgili Yer Adları.....	39
Çam ile İlgili Yer Adları.....	39
Çınar ile İlgili Yer Adları.....	39
Gürgen ile İlgili Yer Adları.....	40
Kavak ile İlgili Yer Adları.....	40
Meşe ile İlgili Yer Adları.....	40
Söğüt ile İlgili Yer Adları.....	40
Saz ile İlgili Yer Adları.....	40
Kamış ile İlgili Yer Adları.....	40
Tarım Bitkileri ile İlgili Yer Adları.....	40
Buğday ile İlgili Yer Adları.....	40

Darı ile İlgili Yer Adları.....	40
Ekin ile İlgili Yer Adları.....	41
Kepek ile İlgili Yer Adları.....	41
Pamuk ile İlgili Yer Adları.....	41
Meyve ile İlgili Yer Adları.....	41
Elma ile İlgili Yer Adları.....	41
Fındık ile İlgili Yer Adları.....	41
Kestane ile İlgili Yer Adları.....	41
Kiraz ile İlgili Yer Adları.....	41
Kızılcık ile İlgili Yer Adları.....	41
Töngel ile İlgili Yer Adları.....	42
Hayvan Adları ile İlgili Yer Adları.....	42
Ev Hayvanları ile İlgili Yer Adları.....	42
Balık ile İlgili Yer Adları.....	42
Büyükbaş Hayvan Adları ile İlgili Yer Adları.....	42
At ile İlgili Yer Adları.....	42
Katır ile İlgili Yer Adları.....	42
Koyun ile İlgili Yer Adları.....	42
Teke ile İlgili Yer Adları.....	43
Kümes Hayvanları ile İlgili Yer Adları.....	43
Kuş Adları ile İlgili Yer Adları.....	43
Doğan ile İlgili Yer Adları.....	43
Karga ile İlgili Yer Adları.....	43
Turna ile İlgili Yer Adları.....	43
Vahşi Hayvan Adları ile İlgili Yer Adları.....	44
Müstahkem Mevki Adları ile İlgili Yer Adları.....	44
Hisar ile İlgili Yer Adları.....	44
Kale ile İlgili Yer Adları.....	44
Kışla ile İlgili Yer Adları.....	44
Makam, Unvan, Rütbe Adları ile İlgili Yer Adları.....	44
Cumhuriyet Devri Türetilen Unvanlarla İlgili Yer Adları.....	44
Eski Osmanlı Unvanları İlgili Yer Adları.....	44

Şahıs Adları ile İlgili Yer Adları.....	45
Eski Sultan Adlı ile İlgili Yer Adları.....	45
Muayyen Şahıs Adları ile İlgili Yer Adları.....	45-48
Dini Unvan - Makam Ve Mefhumlarla ile İlgili Yer Adları.....	48
Cuma ile İlgili Yer Adları.....	48
Dede ile İlgili Yer Adları.....	48
Hacı İle İlgili Yer Adları.....	48
Hoca ile İlgili Yer Adları.....	48
Mücerret Olarak Dinle ile İlgili Yer Adları.....	49
Meslek Adları ile İlgili Yer Adları.....	49
Alet Adları ile İlgili Yer Adları.....	50
Eşya Adları ile İlgili Yer Adları.....	50
Eski ve Yeni Kelimeleri ile İlgili Yer Adları.....	50
Eski Kelimesi ile İlgili Yer Adları.....	50
Yeni Kelimesi ile İlgili Yer Adları.....	51
Maden Adları ile İlgili Yer Adları.....	51
Bakır ile İlgili Yer Adları.....	51
Demir ile İlgili Yer Adları.....	51
Gümüş ile İlgili Yer Adları.....	51
Kömür ile İlgili Yer Adları.....	51
Tuz ile İlgili Yer Adları.....	51
Renklere Göre Yapılan Yer Adları.....	52
Ak ile İlgili Yer Adları.....	52
Al ile İlgili Yer Adları.....	52
Boz ile İlgili Yer Adları.....	53
Çakır ile İlgili Yer Adları.....	53
Kara ile İlgili Yer Adları.....	53
Kızıl ile İlgili Yer Adları.....	54
Gök ile İlgili Yer Adları.....	54
Sarı ile İlgili Yer Adları.....	54
Yeşil ile İlgili Yer Adları.....	54
Sayılarla Göre Yer Adları.....	54

Vücut Aksamı ile İlgili Yer Aksamı.....	55
Baş ile İlgili Yer Adları.....	55
Bal ile İlgili Yer Adları.....	55
Boğaz ile İlgili Yer Adları.....	55
Burun ile İlgili Yer Adları.....	55
Dil ile İlgili Yer Adları.....	56
Göz ile İlgili Yer Adları.....	56
Kulak ile İlgili Yer Adları.....	56
Devlet Teşkilatı ile İlgili Yer Adları.....	56
Modern Kelimelerle İlgili Yer Adları.....	56
Tasnife Tabi Tutulmayan Yer Adları.....	57-59

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışma konusunu ortaya koyan birkaç cümlelik açıklamaya yer vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Cinoglu, tezinde Sakarya'ya verilen yer adlarının çeşitli unsurlara bağlı olarak verildiğini açıklamıştır.

Değerlendirme

Yazar, Sakarya toponomisi üzerine yaptığı çalışmasında bölgeye verilen isimleri tasniflendirerek çalışması içerisinde göstermiştir.

CONTUK, Mehmet Ali. (1974). İnceler Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, İnceler bölgesinin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Contuk, çalışmasında Denizli'ye bağlı İnceler ağzının özelliklerini inceleyerek tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Yazıda Kullanılan İşaretler.....	II
Masallar	
Anka Guşu.....	1 – 7
Matinler	
Çeyiz Serme.....	8
Kına Gecesi.....	8
Keten Kesme.....	9
Pusat.....	9
Tura Vurma.....	10
Güve Dolanması.....	10
Gelinin Enmesi.....	11
İmam Nikâhı.....	12
Evlenme.....	12
Deneme Nası Gideriz.....	13
Bi Av Hatırası.....	14
Efe Memet Nası Öldürüldü.....	15
Bıcı Güllüsü.....	15
Bi Yangın.....	16
Gavga.....	16
Halı Dokuma.....	17
Oduna Gitme.....	17
Gurban Bayramı.....	18
Ramazan Bayramı.....	18

Deli Mamıt.....	19
Pamık Atlama....	19
Bi Gaza.....	21
Yamır Dovaşı.....	21
Ekmek Nası Edildi.....	22
Ekin Ekme.....	23
Ekin Biçme.....	23
Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Kelimeler.....	25 – 30
Ev ve Ev Eşyası ile İlgili Kelimeler.....	30 – 33
Tekerlemeler.....	33 – 36
Bilmeceler.....	37
Atasözleri.....	38
Deyimler.....	39
Beddualar.....	40
Hayır Duaları.....	40
Batıl İnançlar.....	41 – 42
Fiil Çekimleri.....	43 – 78
İsim Çekimleri.....	79 – 87
Sözlük.....	88 - 93

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Contuk, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Yazar, sonuç olarak tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini metinler ışığında okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, İnceler yöresinin nüfusça yoğun olduğunu ve yöre insanının dışarıya kapalı bir yaşam sürdürdüğünü ifade etmiştir. Araştırmacı, bölge insanından tekerleme, bilmece, deyim, atasözü, dua ve beddua türünde şifahi halk edebiyatı ürünlerini elde ettiğini belirtmiştir.

ÇAKAN, Emel. (1952). Hikâyât-ı Bahtî. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Hikâyât-ı Bahtî adlı eseri tanıtmak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Hikâyât-ı Bahtî adlı eserin içeriğine dair inceleme yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında ele aldığı eseri, tahlil ve tenkit ederek tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Bibliyografya
3. Eserin Tavsifi
4. Bahtî'nin Hayatı
5. Eseri Teşkil Eden Parçaların Geniş Hülasaları
6. Hikâyelerin Konu Bakımından Tasnifi ve Tahlili
 - A. Methiye Kısmı
 - B. Eserin Esas Konusu
 - a. Padişahlar Hakkında
 - b. Siyasi Kısım
 - c. Nasihat Yollu Ahlâki Kısım
 - d. Hasislik Hakkında
 - e. Tıp İlmi ve Hekimlik Hakkında
 - f. Şair ve Şiir Hakkında
 - g. Müstakil Mevzu İhtiva Eden Bölüm
 - C. Kitabın Sonu

7. Eserin Edebi Değeri, Netice
8. Metin
9. Eserde Bugün Kullanılmayan Arkaik Kelimeler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacından bahsetmiştir.

Çakan, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Bahti ve eserin içeriği hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Bahti'nin hayatı ile ilgili bilgi toplamak için pek çok kaynağı incelediğini ancak Sadeddin Nüzhet Ergun'un **Türk Şairleri** ve Bursalı Tahir Bey'in **Osmanlı Müellifleri** adlı eserinde yazarla ilgili bilgilere ulaşabildiğini ifade etmiştir.

Yazar, Türk edebiyatında dört tane Bahtî adında şairin olduğunu söylemiştir. Bunlar: I. Ahmet zamanında yaşayan, 16. yüzyılda yaşamış (Moralı) Bahtî, 17. yüzyıl saz şairi olan Bahtî ve son olarak 17. yüzyıl da manzum risalesi olan Bahtî'nin yaşadığını söylemiştir.

Araştırmacı, eserin beyitler halinde yazıldığını ve eseri yedi ayrı başlık halinde incelediğini belirtmiştir. Yazar, eserin içinde kırmızı mürekkeple yazılmış atasözleri, hadisler ve Kur'an-ı Kerim'den tefsirlerin olduğunu belirtmiştir.

Yazar, eserin edebi bir gaye ile yazılmadığını ifade etmiştir. Ahmed Daî'nin okuyuculara ahlâk dersi vererek onlara iyi, temiz duyguları aşılama istediği söylenmiştir. Yazar, şairin kelime oyunlarına ve sanatsal ifadelere az yer verdiğini belirtmiştir.

Yazar, Ahmed Daî'nin eserin sonunda şiir yazmanın çok şerefli fakat zor bir iş olduğunu söylediğini aktarmıştır. Araştırmacı, Daî'nin kendini günahkâr olarak gördüğünü, kötü şeyler yaptığını itiraf ederek Allah'tan af dilediğini vurgulamıştır.

ÇAKIL, Perihan. (1948). Karacaoğlan'da Sosyal Hayat, Din ve Dünya Görüşü, Üslub. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Karacaoğlan'ın aşk ve tabiat motiflerini manzumelerinde çok kullanmasından istifade ederek âşıkın sosyal hayata, dine, dünya görüşüne ve tercih ettiği üslup ile ilgili çalışma yapmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında âşık hakkında daha önce hazırlanan **Hisler, Sevgili ve Tabiat** tezinden dolayı kendisinin âşıkın sosyal bakışını, hayat, din ve dünyaya karşı olan bakışını nasıl bir üslupla işlediğini anlatan bir çalışma hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yöntem veya metotlara dair herhangi bir açıklamada bulunmamıştır. Ancak “Plan” başlığında görüldüğü kadarıyla tezini bir sınıflandırmaya tabii tuttuğu, açıklamalara ve örneklendirmeye yer verdiği görülmüştür.

İçindekiler

Ön Söz

Plan

Sosyal Hayat

Din ve Dünya Görüşü

Üslup

Netice

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Sadettin Nüzhet Ergun'un 1947 yılında sekizinci defa basılan eserin içinde diğer baskılarda olmayan yüz otuz altı şiirin yer aldığını

söylemiştir. Çakıl, Karacaoğlu'na dair diğer bir meselenin elde edilen şiirlerin şaire olup olmadığı konusu olduğunu vurgulamıştır. Burada araştırmacı, Karacaoğlu'na isnat edilen bütün şiirlerin başka halk şairlerine de ait olabileceğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, Karacaoğlu'nın daha çok aşk ve tabiat şairi olduğunu bunu da işlediği motiflerin aşka ve tabiatla bağlı olanlardan seçmesine bağlamıştır.

Karacaoğlu'nın çeşitli hislerini ve heyecanlarını ifade ederken bunu tabiatla çerçevelediği belirtilmiştir. Âşığın, tabiatla çevrelediği duygularının altında da aşkın yer aldığı vurgulanmıştır. Çakıl, âşığın şiirlerinde tam bir mana ve ifade birliğinin olmadığını (bu birliğin sadece kafiyelerde görülebileceğini) her mısrasında başka bir meseleyi işaret ettiğini gözlemlemiştir. Karacaoğlu'nda seyrek olsa da bütünlüğü arz eden şiirlerinin olduğu söylenmiştir.

Çalışmada yazar, giriş bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, netice bölümünde Karacaoğlu'nın; tabiat, aşk ve sevgiliyi değişik konularda işlediğini belirtmiştir. Çakıl, âşığın hayatının hareketli olmasının onun bilgili olmasını sağlayan sebeplerden saymıştır. Yazar, âşığın fikirlerini bazen toplu ifade ettiğini bazen de fikirlerini şiir parçalarının arasına serpiştirdiğini belirtmiştir. Bu yüzden Karacaoğlu'nı tam değerlendirebilmek için bütün eserlerine bakmanın gerekli olduğu vurgulanmıştır. Âşığa ait şiirlerin içinde sosyal hayata ait unsurların bulunduğu ancak bunların toplu şekilde yer almadığı ifade edilmiştir.

Yazar, Karacaoğlu'nın şiirlerinde maddi dünyaya rağbet ettiğini eserlerinden gözlemlediğini ifade etmiştir. Şairin, hayat hakkında topyekûn söz etmediği safhalar halinde anlattığı belirtilmiştir. Âşığın, dine olan bakışının da yaşının ilerlemesiyle değiştiği ve zamanla dünyaya layakt ve ilgisiz kaldığı söylenmiştir.

Karacaoğlu'nın ahlâka karşı tavrının içinde yaşadığı toplumla benzerlik gösterdiği, ahlâka karşı olan bakışını dünya ve cemiyet hayatına göre ayarladığı ifade edilmiştir.

Âşığın şiirlerinde yer verdiği “yiğit” tipinin destanlarda yer alan yiğit tipiyle aynı olduğu görülmüştür.

Çakıl, âşığın şiirlerinde yer verdiği “felek”, “Allah” ve “kader” fikrinin orijinal olmadığını, içinde yaşadığı toplum neye inanmışsa Karacaoğlu'nın da onları yansıttığı ifade etmiştir.

Araştırmacı, âşığın dindarlık noktasındaki davranışının da halkın yaşayışına benzediğini söylemiştir. Karacaoğlan'ın şiirlerinin içine giren İslam akidesi, tasavvuf vb. unsurların çok kuru bir halde olduğu çalışmada vurgulanmıştır.

Yazar, âşığın şiirlerinde teknik aksaklıkların olduğunu, hecenin daha çok 8'li ve 11'li kalıplarını kullandığını, yarım kafiye meylettiğini, sade ve temiz bir Türkçeye sahip olduğunu belirtmiştir.

Değerlendirme

Çakıl, yüz yirmi beş sayfadan meydana getirdiği çalışmasında Karacaoğlan'ın hayatı ve edebi kişiliği hakkında araştırmanın yapılmadığı yönleri üzerine gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Çünkü Karacaoğlan'ın daha çok aşkın ve tabiatın şairi olduğu söylenmiştir. Araştırmacı, âşığın bakir olan yönüne dair yapılan çalışmanın zorluğunu bilerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Yazar, âşığa dair bilgileri sıralayıp âşığın kendi manzumelerinden örnekler vererek konuyu somutlaştırmıştır. Araştırmacı, çalışmasında yer verdiği şiir parçaları hakkında kendince yorumlarda ve çıkarımlarda bulunup bunları da sıralamıştır. Çakıl, âşık hakkında ele aldığı konuları pek çok alt başlık altında okuyucuya anlatmıştır. Örneğin yazar “Göç” olgusunu, “Göç Zamanı”, “Göç Arzusu”, “Göç ve Aşk”, “Göç ve Memleket” şeklinde alt başlıklarıyla sunmuştur.

ÇAKMAK, Ümran. (1970). Azerbaycan Halk Bayatıları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Azeri edebiyatında geniş bir yer teşkil eden bayatıların içeriklerine dair bilgi vermek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Ahmet Caferoğlu'nun 1960 yılında yayınladığı **Bayatılar** adlı eserin ikinci kısmını ele alıp incelemiştir. Araştırmacı, bayatıları; “Aile ve Meişet”,

“Marazılık ve Şikâyet”, “Veten Meselesi”, “Ayrılık ve İntizar”, “Agılar”, “Dostluk ve Merdlik”, “Nesihet”, “Mahnılar”, “Holavarlar ve Sayacı Sözler” gibi başlıklar etrafında incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, bayatların Hasan Gasımof tarafından derlendiğini belirtmiştir. Bayatların kolay anlaşılması için bir sözlük hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Giriş.....1 – 2
2. Ön Söz.....3 – 8
3. Bayatılar.....9 – 330
 - a. Aile ve Meişet
 - b. Narazılık ve Şikâyet
 - c. Veten Meselesi
 - d. Ayrılık ve İntizar
 - e. Agılar
 - f. Dostluk ve merdlik
 - g. Nesihet
 - h. Mahnılar
 - i. Halavarlar
 - j. Sayacı Sözler
4. Sözlük.....331 - 377

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde halkın hayata bakışı ve duyguları ile sıkı bir ilişkide olan şifahi edebiyat unsurlarının yaratıcısı olan halkın tarihini aydınlatmak için türün bir araç olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, halk edebiyatı öğelerinin yüzyıllar boyunca ağızdan ağza geçip ezberlendiğini ayrıca gelecek nesillerin terbiyesi için de önemli bir görev üstlendiğini vurgulamıştır.

Halkın yarattığı destanlarda, nagıllar da, bayatılar da iş ve emeğe olan sevgiyi, vatana ve millete verilen değeri ayrıca toplumsal hayata karşı olan bakış açılarının yansıtıldığı söylenmiştir.

Bayatıların konuca çok geniş olduğu ifade edilmiştir. Bayatıların konuları arasında halkın dileğinin, gurbetten dönmeyen evladın, halkın fikirlerinin ve insanların fakir hayatlarının yer aldığı görülmüştür.

Bayatılardan halk edebiyatı içerisinde geniş bir ölçüde istifade edildiği ayrıca bayatıların musiki ile sıkı bir ilişki içerisinde olduğu ifade edilmiştir.

Giriş bölümünde yazar, çalışmasına konu olan Bayatılar adlı eser hakkında bilgi vererek başlamış, çalışmasının sınırlarından ve bayatılara dair birkaç bilgi vererek giriş bölümünü bitirmiştir.

Çakmak, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir ancak “Bayatılar” adlı eser incelenip Azeri edebiyatında yer alan bayatılar hakkında açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, bayatıları gramer özellikleri ile ele alıp incelemediğini çünkü bayatıların tek bir bölgeye ait olmayıp pek çok bölgenin ağız hususiyetlerini de bünyesinde barındırmasına bağlamıştır.

ÇALDAĞ, Ekrem. (1972). Azerbaycan Şifahi Halg Edebiyatına Dair Tedgigler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Kiril alfabesiyle anonim halk edebiyatı hakkında yazılmış on bir tane makaleden iki makaleyi Türkiye Türkçesine transkrip etmek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, toplam on bir makaleden oluşan anonim halk edebiyatına dair makalelerin içerisinde iki tanesini alarak çalışmasının sınırlarını oluşturmuştur.

Çaldağ'ın çalışması için esas aldığı makaleler: **Azerbaycan Tapmacalarına Dair** ve **Koroglu Dastanının Zagafgaziya Versiyasına Dair** başlıklı yazılardır.

Çalışmanın Yöntemi

Çaldağ, tezinin kapsamını oluşturan iki makaleyi de Türkçeye çevirerek okuyucusuna sunmuştur. “Azerbaycan Tapmacalarına Dair” ve “Koroglu Dastanının Zagafgaziya Versiyasına Dair” adlı makalelerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak adına açıklayıcı notlarla çalışmasını desteklemiştir. Makalelerde geçen ve Azerbaycan sahasında farklı telaffuz edilen kelimelerin günümüz Türkçesindeki karşılıklarına yer verilmiştir. Çalışmada Köroğlu destanının varyantları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmuştur.

İçindekiler

- 1- Ön Söz.....1
- 2- Nureddin Seyidov: Azerbaycan Tapmacalarına Dair.....3
- 3- Ferhad Ferhadov: Koroglu Dastanının Zagafgaziya Versiyasına Dair (Birinci Megale).....34
- 4- Açıklayıcı Notlar.....68
- 5- Sözlük.....69

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çaldağ, on bir makalenin yer aldığı kitabın 1968 yılında Nureddin Seyidov tarafından Bakü’de hazırlandığını söylemiştir. Yazar, eserinde yer alan makaleleri sıralamıştır. Bunlar:

- 1- Nureddin Seyidov: Azerbaycan Tapmacalarına Dair,
- 2- Ferhad Ferhadov: Koroglu Dastanının Zagafgaziya Versiyasına Dair (Birinci Megale),
- 3- İsrail Abbasov: Ozan (Uzan)- Gusan İstilahı ve Senetine Dair,
- 4- Rüstem Rüstemezade: Azerbaycan Halg Negmelerinin İngilabdan Sonra Toplanması, Neşri ve Tedgigi Bağında,
- 5- Eli Sadedin: Sabir Şe’ri ve Folklor Janrları (İkinci Megale),

- 6- Mürsel Hekimov: Hüseyin Cavan'ın Yaradıcılığında Mehebbet Lirikası,
- 7- Gara Namazov: İngilabdan Sonra Âşığ Yaradıcılığına Münasibet,
- 8- Araz Dadaşzade: Bagif Haggında Dastan,
- 9- Yusif Ramazanov: Zagafgaziya da Âşığ Mekteblerine Dair Be'si Mülahizeler,
- 10- Geray Yusifov: Atalar Sözü ve Mesellerin Fergine Dair,
- 11- Ehliman Ahundov: Sarı Âşığ Haggında Revayetler (Çaldağ, 1972: 1-2).

Araştırmacı, tezin içeriğinden ve kapsamından bahsetmiştir. İki sayfadan oluşan bölümün sonunda Çaldağ; Prof. Ahmet Caferoğlu'na, Prof. Saadettin Buluç'a ve Prof. Faruk Kadri Timurtaş'a teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Tezin giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır.

Değerlendirme

Tez, Azerbaycan'ın şifahi edebiyatı içerisinde yer alan tapmacalarla ilgili bilgiler ile başlamaktadır. Çalışma içerisinde birçok tapmaca örneğine yer verilmiştir. Tapmacaların kolektif halk yaratmasına dayandığı ifade edilmiştir. Tapmacaların, nagıl, esatir, bayatı, atasözleri gibi çeşitli türlerle ilgisinin olduğu yazar tarafından ifade edilmiştir. Azerbaycan halkının tapmacadan birçok yerde istifade ettiği vurgulanmıştır. Bu faydalanmanın sebebinin tabiat hadiseleri, semadaki cisimler, vahşi hayvanlar vb. unsurlara malik olamamalarından bunları öğrenmek amacıyla tapmacalara başvurdukları şeklinde söylenmiştir. Bilmecelelerin, toplumun gündelik hayatına dair düşüncelerine ve tarihine ilişkin bilgileri ihtiva ettiği belirtilmiştir. Bilmecelelerin ayrıca devletlerin kuruluşunda ve diplomatik konuşmalarda da rol oynadığı bildirilmiştir. Bilmecelelerin kitap, radyo ve tiyatronun olmadığı vakitlerde daha yaygın şekilde kullanıldığı görülmüştür.

Bilmecelelerle ilgili bilgi verildikten sonra Köroğlu destanına geçilmiştir. Köroğlu destanının yirmi civarında kolu ve kırk beşten fazla varyantının söz konusu olduğuna değinilmiştir. Köroğlu'nun uluslar arası özelliği, vatanperverliği üzerinde durulmuştur. Pek çok millette görülen Köroğlu destanının, Kafkasya topraklarına kadar ulaştığı söylenmiştir. Azerbaycan edebiyatında önem verilen bir halk kahramanı olan Köroğlu'na Azeri âşıkların onun şöhreti üzerine nağmeler söyledikleri ifade edilmiştir. Çaldağ, çalışmasında Köroğlu destanının Kürt, Gürcü

ve Ermeni gibi milletlere dair çeşitli numunelerini gözden geçirip bu varyantlara dair örnekleri sunmuştur. Bu örnekler arasında Kafkasya varyantının önemli olduğu ifade edilmiştir. Köroğlu destanının yayılışı ve hâlihazırdaki durumu hakkında bilgi verilmiştir. Kısacası çalışma tapmaca ve Köroğlu destanı üzerine meydana gelmiştir.

ÇALIŞKAN, Hatice. (?) Keşan Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışkan, çalışmasında Keşan ve civar köylerin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında bölge insanından derleme yolu ile metinler elde ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

İlçemiz Keşan

Metinler

Ses Bilgisi

Şekil Bilgisi

İsim Çekimi

İsim Fiili

Fiil Çekimi

Kelimeler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Çalışkan, tezinde Keşan bölgesinin ağız hususiyetlerini metinler aracılığıyla okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

Çalışkan, çalışma konusu olan Keşan’da yaşayan insanların bir kısmının yerli halktan bir kısmının göçmenlerden meydana geldiğini ifade etmiştir. Bölgenin yerli halkına “Gacal”, Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslavya ve Romanya’dan gelen insanlara “Macır” dendiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız özelliklerini incelediği için daha çok gramer hususiyetleri üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

ÇAPAN, Canan. (1979). Mehmet Fuat Köprülü’nün Makaleleri (1920, 1921, 1922). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında pek çok ilmi kongrede Türkiye’yi temsil eden Mehmed Fuad Köprülü’nün, çeşitli konularda yazılmış eserlerinin tanıtılması gayesi ile tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çapan, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü’nün 1920 – 1922 yılları arasında makaleleri, tercümeleri ve şiirleri üzerine tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü’nün 1920 – 1922 yılları arasında makaleleri, tercümeleri ve şiirlerini yeni harflere aktardığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Osmanlılarda Nakış Tarihine Dair 1....1 - 5

Osmanlılarda Nakış Tarihine Dair 2.....6 - 10

Osmanlılarda Nakış Tarihine Dair 3.....11 - 15

Osmanlılarda Nakış Tarihine Dair 4.....16 – 20

Şeyyad Hamza.....21 – 25

En Eski Türk Azeri Şairi Hasanoğlu.....26 – 28

Türk Edebiyatının Ermeni Edebiyatı Üzerindeki Tesiri.....29 – 77

Ahmed Salis Devrinde İstanbul’da Bir Azeri Şairi 1.....78 – 83

Ahmed Salis Devrinde İstanbul’da Bir Azeri Şairi 2.....84 – 88

Osmanlı Sarayında Nedimler.....89 – 92

Divan-ı Kadı Burhanettin Münasebetiyle.....93 – 97

Bektaşî Nefesleri....98 – 102

Kadı Burhanettin.....103 - 108

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Mehmed Fuad Köprülü’nün Türk edebiyatı tarihi içerisindeki yerine ve önemine dair bilgi vermiştir. Ayrıca Çapan, tezinin amaç ve kapsamından bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Çapan, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü’nün 1920 – 1922 arasında kaleme aldığı makaleleri toplu bir şekilde okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Mehmed Fuad Köprülü’nün Türk edebiyatında çeşitli gazete ve dergilerde kaleme aldığı makalelerini tezinde gösterdiğini ifade etmiştir. Tezin içerisinde yer alan on üç makale incelenmiştir.

ÇATAK, Orhan. (1976). Tokat - Kazova Köyleri Ağız Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Tokat’a bağlı Kömeç, Emirseyit, Kalaycık, Küçük Yıldız, Yazıbağı, Necip, Yeşilyurt, Dökmetepe, Üçgözen ve Çaylı köyünün ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Çatak, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Tezin Hazırlanışı Hakkında.....	II
Alfabe – İşaretler – Kısaltmalar.....	III - IV
Metin	
Alıyan Narınan Gülen Ayva.....	1
Vezir Olan Hamal.....	12
Kelolan.....	14
Keşiş Baba.....	17
Gişişin Öldüren Garı.....	39
Alinen Dev.....	47
Dün Aletleri.....	51
Çocuhluh Oyunları.....	55
Dün Aletleri.....	59
Yorgan Yapma.....	78
Ekin Ekimi.....	80
Pancar Ekimi.....	82

Gavun Ekimi.....	87
Padişah Gnneri.....	92
Köyün Tarihi.....	95
Odunculuh.....	101
Tütüncü.....	104
Tekelleme.....	107
Dil Hususiyetleri	
Ses Bilgisi.....	108 – 140
nller....	108
Uzun nller.....	108
nl Değişimleri.....	111
Yuvarlaklaşma.....	111
Düzleşme.....	112
nl Benzeşmesi.....	113
İlerleyici Benzeşme	
Gerileyici Benzeşme	
Çift Benzeşme	
nl Aykırılaşması.....	117
Hece veya Ek Düşmesi ile	
nsz Düşmesi ile	
nl Birleşmesi ile	
nl Kısılması.....	122
nl Türemesi.....	123
nl Düşmesi.....	124
nl Kaynaşması.....	127
nl Daralması.....	127
nl Genişlemesi.....	128
nl Kalınlaşması.....	129
nl İncelmesi.....	129
nl Uyumu.....	130
Kalınlık – İncelik Uyumu	
Enkliz	

Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu	
Ünsüzler.....	132
Ünsüz Değişimleri.....	132
Benzeşme.....	132
İlerleyici Benzeşme	
Gerileyici Benzeşme	
Ünsüz İkizleşmesi.....	134
Yer Değiştirmeler.....	135
Ünsüz Türemesi.....	135
Ünsüz Düşmesi.....	136
Diğer Ünsüz Değişimleri.....	137
Şekil Bilgisi.....	141 – 181
İsimler.....	141
Zarflar....	146
Zamirler.....	147
Fiiller.....	149
Şahıs Ekleri.....	149
Kipler.....	152
Birleşik Çekimler.....	160
İktidari Fiil.....	169
İsim Fiili.....	170
Partisipler.....	172
Gerundiumlar.....	173
Edatlar.....	174
Yapım Ekleri.....	178
İsimden İsim Yapma Ekleri.....	178
İsimden Fiil Yapma Ekleri.....	179
Fiilden İsim Yapma Ekleri.....	170
Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	180
Çekim Uygulamaları.....	182 – 222
İsimler (Hal Çekimleri).....	182
İsim Fiil Çekimleri.....	174

Fiil Çekimleri.....180

Dipnotlar....223

Sözlük.....225 - 245

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Çatak, sonuç olarak bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler ışığında okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

Çatak, Tokat'a bağlı Kazova köylerinin ağız özelliklerini incelediğini söylemiştir. Araştırmacı, bölge ağız üzerine elde ettiği metinlerden yöreye has gelenek ve göreneklerini ortaya koyduğunu söylemiştir.

ÇELİK, Ayhan. (1973). Kutadgu Bilig İndeks (A, B). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Kutadgu Bilig adlı eserin indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çelik, çalışmasında Kutadgu Bilig'de A ve B harflerinden oluşan kelimelerin indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Reşit Rahmeti Arat'ın Kutadgu Bilig üzerine yaptığı edisyon kritiği esas alarak tezini ortaya koyduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Yusuf Has Hacıp'ın kaleme aldığı Kutadgu Bilig üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Çelik, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışma konusu olan Kutadgu Bilig'in Türk İslam fikir ve sanat hayatının önemli bir örneği olduğunu ifade etmiştir. Yazar, Kutadgu Bilig'in Türk edebiyatında nazım serüveninin temelini oluşturan eserlerin başında geldiğini belirtmiştir. Eserin Türk kültür hayatını ve tarihini eski zamanlara kadar götürebilen bir kıymete sahip olduğu vurgulanmıştır.

Yazar, Kutadgu Bilig'in Karahanlı Türkçesi ile kaleme alındığını eserin üç nüshasının olduğunu ve Tabgaç Bugra Han'a sunulduğunu söylemiştir. Eserin; devlet idaresini öğreten bir nasihat ve hikmet kitabı olduğu ifade edilmiştir.

ÇELİK, C. Ergun. (1975). Kırklareli İli ve Vize İlçesi Yöresinin Ağız Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Anadolu ağızları üzerine yapılan araştırmalara katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Kırklareli'ne bağlı ve Vize ilçesinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Çelik, araştırma bölgesinde derleme yolu ile metinler elde ettiğini söylemiştir. Elde ettiği metinleri fonetik ve morfolojik olarak incelediğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çelik, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini derleme yoluyla elde ettiği metinler aracılığıyla okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Kırklareli'nin Vize bölgesine yerleşen insanların Bulgaristan'ın Deli Orman yöresinden buraya göç ettiklerini belirtmiştir.

ÇELİKEL, Ekrem. (1978). Halk Edebiyatında Gül ve Bülbül. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Divan edebiyatında ve halk edebiyatında “Gül ve Bülbül” konusu pek çok şair ve yazar tarafından işlenmiştir. Çalışma kapsamında halk şairlerinin şiirlerinde yer alan gül ve bülbül ile ilgili hususlar çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmanın Kapsamı

Çelikel, gül ve bülbül konusunun daha çok halk edebiyatı çerçevesi içinde anlatıldığını ifade etmiştir. Yazar, çalışmasında, altmış altı tane halk şairinin manzumelerinde geçen gül ve bülbül motifine yer vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, halk şairlerini yaşadıkları yüzyıllara göre tasnif etmiştir. Âşıkların şiirlerinde geçen gül ve bülbül motifli şiir parçaları art arda sıralanmıştır. Bu şiirlerin şerhlerine yer verilmemiştir. Tez, gül ve bülbül konulu bir antoloji şeklinde oluşturulmuştur.

İçindekiler

1-Ön Söz.....	3-5
2-Türk Edebiyatında Gül ve Bülbül Konusuna Genel Bir Bakış.....	6-17
3-Bibliyografya.....	18
4-Yunus Emre.....	19-24
5-Kaygusuz Abdal.....	25
6-Hatayi.....	26-27
7-Kul Himmet.....	28-30
8-Kul Mehmed.....	31-32
9-Öksüz Dede.....	33-34
10-Köroğlu.....	35-37
11-Kul Çulha.....	38
12-Pir Sultan Abdal.....	39-62
13-Kuloğlu.....	63-65
14-Katibi.....	66-68
15-Kayıkçı Kul Mustafa.....	69-73
16-Âşık.....	74-77
17-Üsküdari.....	78
18-Âşık Halil.....	79
19-Kamil.....	80
20-Gazi Âşık Hasan.....	81
21-Gevheri.....	82-99
22-Âşık Ömer.....	100-111
23-Karacaoğlu.....	112-169
24-Âşık Şermi.....	170
25-Mahtumi.....	171

- 26- Âşık Mecnuni.....172
27- Âşık Vartan.....173
28- Âşık Abdi.....174
29- Âşık Kamil.....175
30- Âşık Süleyman.....176
31- Âşık Bagdadi.....177
32- Bursa'lı Âşık Halil.....178
33- Kütahyalı Âşık Sırrı.....179
34- Konyalı Şemi.....180
35- Bayburtlu Zihni.....180-181
36- Evrekli (Develi) Seyrani.....185-199
37- Tokatlı Nuri.....200-201
38- Ruhsati.....202-220
39- Minhaci.....221
40-İspartalı Seyran.....222
41- Beşiktaşlı Gedayi.....223-236
42- Devami.....237
43- Silleli Sururi.....238-239
44- Silleli Figani.....240
45- Silleli Nigari.....241
46- Cevri.....242
47- Bezli.....243
48- Sabri.....244
49- Sümmani.....245-250
50- Celali.....251
51- Zülali.....252
52- Muhibbi.....253
53- Ceyhuni.....254-255
54- Darendeli Remzi.....256
55-Yozgatlı Nazi.....257
56- Tamburi Mustafa.....258
57- Kütahyalı Pesendi.....255

58- Âşık Bedri.....	260
59- Âşık Bahri.....	261
60- Âşık Ömeri.....	262
61- Âşık Cemali.....	263
62- Âşık Rıza.....	264
63- Mesleki.....	265-271
64- Pinhani.....	272
65- Dadaloğlu.....	273-276
66- Deli Boran.....	277
67- Bey Oğlu.....	278
68- Erzurumlu Emrah.....	279-291
69- Âşık Dertli.....	292-294
70- Bitirirken.....	295-297

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, lise sıralarındayken Abdülkadir Karahan'ı edebiyat öğretmeninden duyduğunu anlatarak yazısına başlamıştır. Yazar, edebiyat öğretmeni Karahan'ın eski edebiyat alanında, özellikle gül ve bülbül kavramının şerhini yapmada üstat olduğunu ifade etmiştir. Çelikel, hocası Abdülkadir Karahan'a duyduğu sevgiyi ölümsüzleştirmek ve değerli insanların imzasını taşıyan teze sahip olmak istediği için bu çalışmayı yapmayı arzuladığını ön söz bölümünde ifade etmiştir. Araştırmacı, çalışma konusuna yönelik açıklamalar yapmıştır. Çelikel, **Türk Ansiklopedisi** ve **İslam Ansiklopedisi** gibi gül ve bülbül hakkında bilgi veren çeşitli eserleri inceleyerek edindiği bilgileri aktardığını söylemiştir. Teze dâhil edilen halk edebiyatı şairlerinin isimleri sıralanmıştır.

Tezde giriş kısmı yer almamaktadır.

Çalışmanın sonuç kısmı ise “Bitirirken” başlığı ile yazılmıştır. Çelikel, 13. yüzyılda Yunus Emre ile birlikte gül ve bülbül motifli şiirlere rastlanıldığını ifade etmiştir. Yazar, halk şiirinde geçen bütün gül-bülbül kullanışlarına dair bilgi vermiştir. Yunus Emre'nin şiirlerinde yer alan gül-bülbül ifadelerinin klişeleşmiş olduğu ifade edilmiştir. Kaygusuz Abdal, Kul Himmet ve Hatayî'nin şiirlerinde gül-bülbül motifine az rastlanıldığı vurgulanmıştır. Kul Mehmed ve Öksüz Dede'nin

şiiirlerinde gül-bülbül'e yeni anlamlar kazandırdıkları görülmüştür. Kuloğlu'nun bu motifi halk zevkine uygun şekilde kullandığı ifade edilmiştir. Kuloğlu, Kâtibî, Kayıkçı Kul Mustafa, Âşık Halil ve Âşık Hasan'ın manzumelerinde divan edebiyatının tesiri görülse de gül-bülbül motifine farklı ve yeni anlamlar kazandırdıkları söylenmiştir. Yazının sonunda araştırmacı, çalışmasının tam bir bilimsel metotla ve istenilen belgelerle yazılamamasının maruz görülmesini dile getirmiştir.

ÇETİN, Ömür. (1971). Aydın'da ki Yerleşme Bölgelerinin Adlandırılması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, doğduğu yer olan Aydın ilinin sahip olduğu yer adlarına dair bir çalışma yapmak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çetin, çalışmasında Aydın'ın köy, sokak, mahalle camii, dağ, tepe vb. yerlere dair bilgi vererek çalışmasını hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir, ancak Aydın'da ki yer adları çeşitli başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Giriş.....1-10

Aydın İline Bir Bakış.....1

Tarihi.....1-3

Coğrafyası.....4

Şehrin Gelişmesiyle İlgili Olarak.....5

Şehrin İdari Taksimatı.....	5-7
Kemer Mahallesi.....	5
Mesudiye Mahallesi.....	5
Üveys Paşa Senti.....	5
Zafer Mahallesi.....	5
Meşrutiyet Mahallesi.....	6
Hasan Efendi Mahallesi.....	6
Ramazan Paşa Mahallesi.....	6
Orta Mahallesi.....	6
Cumhuriyet Mahallesi.....	6
Cuma Mahallesi.....	6
Kurtuluş Mahallesi.....	6
Güzelhisar Mahallesi.....	7
Osman Yozgatlı Mahallesi.....	7
Antik Çağ Abideleri.....	7-9
Bazilika (Üçgözler).....	7
Afrodit Tapınağı.....	7
Çilingiroğlu Mescidi.....	7
Softaoğlu Mescidi.....	7
Torlak Dede Mezarı ve Torlak Kuyusu.....	7
Çelebi (Ağaç Arası) Camii.....	7
İlhanoglu Kuyusu ve İlhan Köprüsü.....	7
Cihanoğlu Camii.....	7
Cihanoğlu Sebili.....	7
Osmanoğlu Hanı.....	8
Eski Yeni Camii (Hasan Çelebi Camii).....	8
Fatma Hanım Sebili.....	8
Karanlık Köprü.....	8
Nazilli Köprüsü.....	8
Ramazan Paşa Camii.....	8
Üveys Paşa Camii.....	8
Atike Hanım Sebili.....	8

Gümrük Önü Han ve Hamamı.....8	
Tiral Agorası.....8	
Süleyman Bey Camii.....9	
Şehitler Anıtı.....9	
Akmescit Camii.....9	
Turunçlu Camii.....9	
Dükkânönü Camii.....9	
Tatar Mahallesi Mescidi.....9	
Çavuş Köprüsü.....9	
Antik Çağ Şehirleri.....9-10	
Ap hrodisias.....9	
Alabanda.....9	
Alinda.....9	
Apollon Tapınağı.....9	
Magnesia Ad Meander.....9	
Miletos.....9	
Nysa.....9	
Priene.....10	
Tralleis.....10	
Orthosis.....10	
Myus.....10	
Anfiokheia.....10	
Acharakha.....10	
Mastavra.....10	
Eski Şehir Adı ile Meydana Getirilen Toponimler.....10	
Kasar.....10	
Kestel.....10	
Alfabetik Sıraya Göre Aydın'da Bütün Yerleşme Noktaları ve Dahil Edildikleri Sınıflandırma.....11	
Merkez Kazada.....11	
Dalama Bucağı.....11	
İncirlioğlu Bucağı.....12	

Umurlu Bucağı.....	13
Bozdoğan Bucağı.....	13-14
Çine Kazası.....	14-15
Akçaova Bucağı.....	15
Karpuzlu Bucağı.....	15
Germencik Kazası.....	16
Ortaklar Bucağı.....	16
Karacasu Kazası.....	17
Yenice Bucağı.....	17
Koçarlı Kazası.....	18
Çakırbeyli Bucağı.....	18
Kuşadası Kazası.....	19
Davutlar Bucağı.....	19
Kuyucak Kazası.....	19
Çubukdağ Bucağı.....	19
Horsunlu Bucağı.....	19
Pamukören Bucağı.....	19
Nazilli Kazası.....	20-21
Söke Kazası.....	21
Akköy Bucağı.....	21
Atburgazı Bucağı.....	21
Bağarası Bucağı.....	21-22
Sultanhisar Kazası.....	22
Atça Bucağı.....	22
Yenipazar Kazası.....	22
Sınıflandırma.....	23
Şehirlere Göre Adlandırma.....	24-25
Arazi Durumuna Göre Meydana Getirilen Toponimler.....	26-28
Dağ'la İlgili Toponimler.....	26
Tepe ile İlgili Toponimler.....	26-27
Belen ile İlgili Toponimler.....	27
Kaya ile İlgili Toponimler.....	27

Taş ile İlgili Toponimler.....	27
Bayır İle İlgili Toponimler.....	28
Kum ile İlgili Toponimler.....	28
Yamaç ile İlgili Toponimler.....	28
Koğuk ile İlgili Toponimler.....	28
Ören ile İlgili Toponimler.....	28
Mekân ve Yerleşme Yerlerine Göre Meydana Getirilen Toponimler.....	29-34
Köy ile İlgili Toponimler.....	29-31
Ağıl ile İlgili Toponimler.....	31
Çiftlik ile İlgili Toponimler.....	31
Dam ile İlgili Toponimler.....	31
Ev ile İlgili Toponimler.....	31
Konak ile İlgili Toponimler.....	32
Han ile İlgili Toponimler.....	32
Yurt ile İlgili Toponimler.....	32
El ile İlgili Toponimler.....	32
Yuva ile İlgili Toponimler.....	32
Yer ile İlgili Toponimler.....	33
Yayla ile İlgili Toponimler.....	33
Yöre ile İlgili Toponimler.....	33
Alan ile İlgili Toponimler.....	33
Çayır ile İlgili Toponimler.....	33
Oba ile İlgili Toponimler.....	34
Ova ile İlgili Toponimler.....	34
Yaka ile İlgili Toponimler.....	34
Yerleşilen Bölgenin Cihetine Göre Ad Alan Yerler.....	35-36
Alt ile İlgili Toponimler	
Üst ile İlgili Toponimler.....	35
Ara ile İlgili Toponimler.....	35
Eğri ile İlgili Toponimler.....	35
Ağız ile İlgili Toponimler.....	35
Baş ile İlgili Toponimler.....	35

Aşağı ile İlgili Toponimler.....	35
Yukarı ile Yapılan Adlandırmalar.....	36
Batı ile Yapılan Adlandırmalar.....	36
Güney ile Yapılan Adlandırmalar.....	36
Ölçüme Göre Vücuda Getirilen Toponimler.....	37
Ulu ile İlgili Toponimler.....	37
Büyük ile İlgili Toponimler.....	37
Koca ile İlgili Toponimler.....	37
Orta ile İlgili Toponimler.....	37
Uzun ile İlgili Toponimler.....	37
Boy ile İlgili Toponimler.....	37
Anbar ile İlgili Toponimler.....	37
Hodoloji ile Meydana Getirilen Toponimler.....	38-42
Su ile İlgili Toponimler.....	38
Dere ile İlgili Toponimler.....	38-39
Kuyu ile İlgili Toponimler.....	40
Ilıca ile İlgili Toponimler.....	40
Pınar ile İlgili Toponimler.....	40
Limnonimi (Göl ile İlgili Toponomiler).....	40-41
Potamoni (Çay ile İlgili Toponomiler).....	41
Çeşme ile İlgili Toponimler.....	41
Oluk ile İlgili Toponimler.....	41
Sarnıç ile İlgili Toponimler.....	41
Boğaz ile İlgili Toponimler.....	41
Burun ile İlgili Toponimler.....	42
Ada ile İlgili Toponimler.....	42
Köprü ile İlgili Toponimler.....	42
Nebat Adlarından Vücuda Getirilen Toponomiler.....	43-47
Sahada Yetişen Ağaç Cinsleri ile İlgili Toponomiler.....	43-44
Çam ile İlgili Toponimler.....	43
Söğüt ile İlgili Toponimler.....	43
Çınar ile İlgili Toponimler.....	43

Kavak ile İlgili Toponimler.....	43-44
Zeytin ile İlgili Toponimler.....	44
Meşe ile İlgili Toponimler.....	44
Ağaç ile İlgili Toponomiler.....	44
Ağaç Aksamı ile İlgili Toponomiler.....	44
Dal ile İlgili Toponimler.....	44
Kozalak ile İlgili Toponimler.....	44
Fidan Tipine Giren Bitkilerle İlgili Toponimler.....	44-45
Hayıt ile İlgili Toponimler.....	44
Çalı ile İlgili Toponimler.....	44
Palamut ile İlgili Toponimler.....	44
Asma ile İlgili Toponimler.....	45
Saz ile İlgili Toponimler.....	45
Saz ile İlgili Toponimler.....	45
Kargı ile İlgili Toponimler.....	45
Kamış ile İlgili Toponimler.....	45
Ehli ‘‘K�lt�re Alınmış’’ Nebat Adları ile İlgili Toponimler.....	45-46
Pamuk ile İlgili Toponimler.....	45
Bakla ile İlgili Toponimler.....	46
Çavdar ile İlgili Toponimler.....	46
Keten ile İlgili Toponimler.....	46
Kenker ile İlgili Toponimler.....	46
Darı ile İlgili Toponimler.....	46
Bağ, Bah�e ile İlgili Toponimler.....	46
Bağ ile İlgili Toponimler.....	46
Bah�e ile İlgili Toponimler.....	46
�i�ek ile İlgili Toponimler.....	47
Meyve ile İlgili Toponimler.....	48
Hayvan Adları ile Meydana Getirilen Toponimler.....	49-50
Vahş Hayvan Adları ile Meydana Getirilen Toponimler.....	49
B�y�kbaş Hayvan Adları İle Meydana Getirilen Toponimler.....	49-50
Camız ile İlgili Toponimler.....	49

Teke ile İlgili Toponimler.....	49
Keçi ile İlgili Toponimler.....	50
Koyun ile İlgili Toponimler.....	50
At ile İlgili Toponimler.....	50
Kuş Adları ile Meydana Getirilen Toponimler.....	50
Doğan ile İlgili Toponimler.....	50
Diğer Kuş Cinsleriyle İlgili Toponimler.....	50
Böcek ile İlgili Toponimler.....	50
Balık ile İlgili Toponimler.....	50
Müstahkem Mevki İlgili Toponimler.....	51
Hisar ile İlgili Toponimler.....	50
Gedik ile İlgili Toponimler.....	50
Aşiret İsimleriyle Vücuda Getirilen Toponimler.....	52-57
Makam, Unvan, Rütbe ile İlgili Toponimler.....	58
Eski Osmanlı Devletindeki Unvan ve Rütbelerle İlgili Olanlar.....	58
Cumhuriyet Devri Yeni Türetilen Unvanlarla İlgili Olanlar.....	58
Şahıs Adları ile Vücuda Getirilen Toponimler.....	59-60
Dini İnanışlara Göre Vücuda Getirilen Toponimler.....	61-62
Mücerret Olarak ‘Dinle’ İlgili Toponimler.....	61
Cuma ile İlgili Toponimler.....	61
Mescit ile İlgili Toponimler.....	61
Dede ile İlgili Toponimler.....	61
Hıdır ile İlgili Toponimler.....	61
Hacı ile İlgili Toponimler.....	61-62
Sofu ile İlgili Toponimler.....	62
Meslek İsimleriyle Meydana Getirilen Toponimler.....	63
Eşya ile İlgili Toponimler.....	
Alet İsimleriyle Meydana Getirilen Toponimler.....	65
Sayı ile Vücuda Getirilen Toponimler.....	66
Yeni ve Eski Kelimelerinden Vücuda Getirilmiş Toponimler.....	67
Vücut Aksamı ile Meydana Getirilen Toponimler.....	68
Baş ile İlgili Toponimler.....	68

Ağız ile İlgili Toponimler.....	68
Boğaz ile İlgili Toponimler.....	68
Burun ile İlgili Toponimler.....	68
El ile İlgili Toponimler.....	68
Göz ile İlgili Toponimler.....	68
Kol ile İlgili Toponimler.....	68
Yüz ile İlgili Toponimler.....	68
Maden İsimlerinden Meydana Getirilen Toponimler.....	68
Altın ile İlgili Toponimler.....	69
Gümüş ile İlgili Toponimler.....	69
Demir ile İlgili Toponimler.....	69
Tuz ile İlgili Toponimler.....	69
Renklere Göre Vücuda Getirilen Toponimler.....	70-71
Ak Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Kara Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Al Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Kızıl Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Boz Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Çakır Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Gök Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Sarı Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Yeşil Kelimesi ile İlgili Toponimler.....	71
Devlet Teşkilatı Anlamına Gelen Kelimelerle Vücuda Getirilen Toponimler.....	72
Modern Kelimelerle Vücuda Getirilen Toponimler.....	73
Tasnife Tabi Tutulmayan Adlar.....	74-75

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, onomastik (özel isimler) ilminin yeni bir alan olduğunu ve ülkemizde yeterli çalışma olmadığından bahsetmiştir. Yazar, bu ilimle ilgili yapılan uluslararası kongrelere ülkemizden pek katılımın olmadığını çünkü Cihan Harbi'nin yaşandığı sürece denk geldiğini sebep olarak göstermiştir. 1949

yılında Brüksel’de gerçekleştirilen üçüncü kongreye ülkemizden Ahmet Caferoğlu ve Ali Tevfik Tanoğlu’nun katıldığı söylenmiştir.

Giriş bölümünde yazar, Aydın ilinin tarihi geçmişine, coğrafyasına dair bilgi vermiştir.

Çetin, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde bölgeye verilen yer isimlerinin hangi unsurlardan yola çıkılarak verildiğini ortaya koyan açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Çetin, Batı Anadolu’da kullanılan yabancı isimlerin çoğunun Rumcadan geldiğini belirtmiştir. Ayrıca yabancı dillerden alınan adların özellikle ülkenin sınır bölgelerinde görüldüğü ifade edilmiştir.

ÇETİNKAYA, Nihat. (1975). Tuzlu Azeri Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız araştırmalarına duyduğu ilgi sonucunda çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Çinçavat, Pirli, Eğrekdere, Buruksu, Üçkaya, Küçükova, Karacaören ve Pernaut köylerinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Çetinkaya, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....III

Kazım Karabekir’in Ermeni Harbi – Merkez.....1

Geçim Zorluğu – Merkez.....	2
Bir Masal – Çinçavat Köyü.....	3
Geçmiş Anılarından – Pirli Köyü.....	5
Masal- Eğrekdere Köyü.....	6
Türkü – Buruksu Köyü.....	13
Bir Hikâye – Üçkaya Köyü.....	18
Bir Masal – Küçükova Köyü.....	21
Bir Masal – Buruksu Köyü.....	26
Bir Masal – Karacaören Köyü.....	29
Bir Masal – Küçükova Köyü.....	33
Ayrımlar ve Ermeni Harbi – Pernavut.....	34
Fonetik	
Ünlüler.....	38
Diftong.....	38
Ünlü Uyumu.....	38
Ünlü Değişmeleri.....	39
Ünlü Düşmesi.....	42
Ünlü Türemesi.....	43
Ünsüzler.....	44
Ünsüz Değişmeleri.....	44
Ünsüz Benzeşmesi.....	48
Ünsüz Düşmesi.....	49
Ünsüz Türemesi.....	50
Ünsüz İkileşmesi.....	50
Ünsüz Yer Değiştirmesi.....	50
Hece Düşmesi.....	51
Morfoloji	
İsim İşletme Ekleri.....	52
İyelik Ekleri.....	52
Hal Ekleri.....	52
Soru Eki.....	54
Bazı Zamirler.....	54

Fiil Çekimleri	
Geniş Zaman.....55	
Şimdiki Zaman.....55	
Bilinen Geçmiş Zaman.....56	
Öğrenilen Geçmiş Zaman.....56	
Gelecek Zaman.....57	
Şart.....57	
İstek.....58	
Gereklilik.....58	
Emir.....58	
Hikâye, Rivayet, Şart.....59	
Gerundium.....59	
Sözlük.....60	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Çetinkaya, sonuçta bölgenin ağız hususiyetlerini derleme yoluyla elde ettiği metinler aracılığıyla okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Çetinkaya, çalışma konusu için takip ettiği metot sayesinde türkû, masal ve hikâye türünde eserler elde ettiğini ifade etmiştir. Metinlerin başında kaynak kişilerine dair bilgi verdikten sonra metinleri Tuzluca ağzı ile aktarmıştır.

ÇİFTÇİ, Dilek. (1977). Tahir ile Zuhra (Metin İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Tahir ile Zuhra adlı eserin içerisinde yer alan kelimelerin indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çiftçi, Tahir ile Zuhra adlı eserin aslının 1926 yılında yazılan Dağıstan nüshasının taş baskısı olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, tezinde A – İ harfi arasında yer alan kelimelerin indeksini verdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, tezinde A – İ harfleri arasında yer alan kelimelerin indeksini verdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çiftçi, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamına ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Tahir ile Zuhra adlı asıl metnin toplam yirmi dört sayfa olduğunu söylemiştir. Eserin nesir biçiminde kaleme alındığı ve metnin içerisinde yer yer nazım parçalarının yer aldığını belirtmiştir.

ÇOBAN, İsmail. (1975). Dursunbey Ağzından Derlemeler (Duranbeyler, Hacılar, Delice, Umurlar, Çatalçam, Sağırlar, Çakırca Köyleri). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında Anadolu ağızları üzerine aldığı dersler sonucunda ağız çalışmalarına karşı ilgi duyması neticesinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çoban, çalışmasında Balıkesir'e bağlı Dursunbey ilçesinin Duranbeyler, Hacılar, Delice, Umurlar, Çatalçam, Sağırlar, Çakırca köylerinin ağız özelliklerini çalışmasında incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz.....3 – 5
2. Giriş.....5 – 8
3. Ses İşaretleri.....8 – 9
- I. Bölüm
- A. Ünlüler
4. Ünlülerde Uzunluk Kısalık.....9
5. Uzunluk.....9
6. Kısalık.....10
7. Ünlülerde Kalınlık İncelik.....11
8. Ünlülerde Düzlük Yuvarlaklık.....11
9. Düz Vokaller.....11
10. Yuvarlak Ünlüler.....13
11. Düzleşme.....14
12. Yuvarlaklaşma.....14

13. Ünlülerde Darlık Genişlik.....15

14. Genişleme.....15

15. Darlaşma.....15

16. Ünlü Türemesi.....15

17. Ünlü Düşmesi.....16

18. Hece Düşmesi.....17

19. Benzeşme.....17

B. Ünsüzler

20. Ünsüz Türemesi.....20

21. Ünsüz Düşmesi.....20

22. Benzeşme.....20

II. Bölüm

Yapı Bilgisi

A. Yapım Ekleri

23. İsimden İsim Yapma Ekleri.....22

24. İsimden Fiil Yapma Ekleri.....24

25. Fiilden İsim Yapma Ekleri.....25

26. Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....26

Çekimler

27. İsim Çekimleri.....28

28. İyelik Ekleri.....31

29. İsimlerin imek Fiili ile Çekimi.....33

30. Şahıs Zamirleri.....35

31. İşaret Zamirleri.....35

32. Gerundiumlar.....36

33. Partisipler.....38

34. Fiil Çekimleri.....40 – 88

35. Metinler.....88

36. Karip.....89

37. Bir Anı (Hacılar).....93

38. Bir Anı (Delice).....95

39. Bir Anı (Çatalçam).....96

40. Üç Erkedeş.....	99
41. Masal.....	102
42. Bir Hikâye.....	109
43. Bir Konuşma.....	111
44. Bir Anı.....	113
45. Bir Türkü.....	114
46. Bir Türkü.....	115
47. Metin Kelimeler.....	117
48. Yörenin En Meşhur Yemeği.....	119
49. Sözlük.....	120 - 141

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Çoban, çalışmasının giriş bölümünde Balıkesir'in tarihi geçmişi, geçim kaynakları ve sahip olduğu kültürel çeşitlilik hakkında açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölge halkından elde ettiği metinler ışığında okuyuculara yörenin ağız özellikleri hususunda bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Çoban, bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile pek çok konuda metin elde etmiştir, elde edilen bu metinler bölge insanının ağız özellikleri değiştirilmeden okuyuculara sunulmuştur. Araştırmacı, çalışmasında ağırlık olarak bölgenin ağız hususiyetlerini fonetik ve morfolojik özellikleriyle incelemiştir.

ÇOŞKUN, Ahmet. (1977). Mehmet Fuat Köprülü'nün 1913 Yılı Yazıları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün 1913 yılında kaleme aldığı yazıları bir araya getirerek çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasını Mehmed Fuad Köprülü'nün, İctihad, Bilgi, Halka Doğru, Donanma, Şehbal, Türk Yurdu ve Servet-i Fünûn gibi dergilerinde 1913 yılında kaleme aldığı yazılarından meydana getirerek oluşturduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Çoşkun, Mehmed Fuad Köprülü'nün makalelerini yeni yazıya aktardığını ifade etmiştir. Araştırmacı, makaleleri yeni yazıya aktarırken imla özelliklerini korumaya gayret gösterdiğini, yabancı kökenli kelimeleri Köprülü'nün kullandığı şekilde aktardığını vurgulamıştır.

İçindekiler

Takdim.....	I - II
Bizde Tarih ve Müverrihler....	1 – 14
Bizde Tenkid.....	15 – 19
Süngü Altında (Hikâye).....	20 – 26
Hicret Hikayelerinden.....	27 – 30
İhtiyac-ı Tenkid.....	31 – 35
Milli Terennümlerimiz.....	36 – 42
Teessürat (Ebüzziya Tefvîk Bey).....	43 – 46
Manayı Teceddüd.....	47 – 50
Müdafa-i Milliye.....	51 – 54
İntibah Yolları (I).....	55 - 58
İntibah Yolları (II).....	59 - 63
İntibah Yolları (III).....	64 - 67

İntibah Yolları (IV).....	68 – 71
Mektep – Medrese.....	72 – 75
Maziye Hürmet.....	76 – 79
Kütüphanelerimiz.....	80 – 84
Mesail-i Fikriyye.....	85 – 88
Fedakârlık.....	89 – 92
Vambery’nin Vefatı Münasebetiyle.....	93 – 96
Ruh-ül Kavanin.....	97 – 100
Bizde Edebiyat-ı Etfal....	101 – 104
Eski Eserlerimiz.....	105 – 108
Ölenlerimiz.....	108 – 111
Ümid ve Azim.....	112 – 120
Türk’ün Duası (Şiirler).....	121 – 127
Abdülhak Hamid, Müceddid.....	128 - 136
Abdülhak Hamid’e Dair Düşünceler ve Duygular.....	137
Hicret Matemleri.....	138 – 143
Meriç Türküsü (Şiir).....	144
Abdullah Tokayef.....	145 – 162
Yunus Emre.....	163 – 174
Edebiyatımızda Milliyet Hissi.....	175 – 189
Türklük, İslamlık, Osmanlıcılık.....	190 – 202
Anadolu Akşamı (Şiir).....	203
Bursalı Tahir Bey.....	204 – 207
Yunus Emre, Asarı.....	208 – 218
İndeks.....	219 – 231

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, “Takdim” başlığı ile çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Çoşkun, Mehmed Fuad Köprülü'nün 1913 yılında kaleme aldığı yazıların musahabe, tenkid ve tahlil, tercüme-i hâl, küçük hikâye ve şiir türünde olduğunu belirtmiştir. Yazarın, o dönem ki makalelerinde toplumun durumunu tahlil ve tenkit ettiği vurgulanmıştır.

DEFNE, Zeki Ömer. (1942). Dede Korkut Hikayeleri Üzerinde Edebi Sanatlar Bakımından Bir Araştırma. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Defne, halk edebiyatı ürünlerine kıymet verilmemesinden dolayı Dede Korkut destanı hakkında edebi sanatlar yönünden inceleme yapılmasının gerekli oluşunu gözeterek çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında sadece Dede Korkut destanında yer alan edebi sanatları okuyucuya aktararak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Dede Korkut metnini edebi sanatlar yönünden incelemiştir ve bu incelemesinde bazı edebi sanatların önce tarihi, içtimai ve psikolojik menşeleri ortaya koyulmuş ardından metinden örnekler verilmiştir. Verilen örnekler numaralandırılıp, sayfa ve satır numaraları verilerek sunulmuştur.

İçindekiler

Ön Söz.....	1 – 8
Mürsel Mecaz.....	8 – 10
Mürsel Mecaz Misalleri.....	10 – 14
Mübalağa.....	14 – 17
Mübalağa Misalleri.....	17 – 19
Hüsnütalil.....	19 – 21

Hüsnütalil Misalleri.....	21 – 22
Tecahülüarif.....	22 – 24
Tecahülüarif Misalleri.....	24 – 25
Tariz.....	25 – 27
Tariz Misalleri.....	27 – 29
Teşbih.....	29 – 34
Mufassal Teşbih Misalleri.....	34 – 36
Mücmel Teşbih Misalleri.....	36 – 37
Mürsel Teşbih Misalleri.....	37 – 40
Beliğ Teşbih Misalleri.....	40 – 43
Temsili Teşbih Misalleri.....	43 – 45
İstiare.....	45 – 49
İstiarei Mekniye Misalleri.....	49 – 51
İstiarei Musarraha Misalleri.....	51 – 52
İstiarei Müreşşaha Misalleri.....	52 – 53
İstiarei Temsiliye Misalleri.....	53 – 54
Teşhis, İntak.....	54 – 60
Teşhis Misalleri.....	60 – 61
İrsali Mesel.....	61 – 63
İrsali Mesel Misalleri.....	63
Tenasüp Misali.....	63
Tezat.....	64 – 68
Tezat Misalleri.....	68
Müşakele Misali.....	68
Kinaye.....	69 – 74
Kinaye Misalleri.....	74 – 79
Seci.....	79 – 82
Seci Misalleri.....	82 - 83

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Defne, halka ait mahsullere sanat kıymeti vermeyen, onu hor gören bir sınıfın edebi sanatların halk edebiyatı mahsulleri üzerindeki

ehemmiyetini de ihmal ettiklerini ifade etmiştir. Dünya edebiyatında ise nam salmış Goethe, Andersan vb. edebiyatçıların şiirlerinden en değerlilerini avam edebiyatının baladlarından etkilenererek kaleme aldıkları vurgulanmıştır. Araştırmacı, bizim öz edebiyatımız üzerine hislerini dile getiren Kunoş ve Otto Spies'in sözleriyle yazısına devam etmiştir. Avrupalı şair ve yazarların Türk Halk Edebiyatı üzerine görüş ve duyuşlarından sonra Defne, Türk muharrirlerin de bakışını ortaya koyarak halk edebiyatı mahsullerinin araştırma ve incelemelerden nasıl mahrum kaldığını ortaya koymuştur. Araştırmacı, çalışmasının zorluğundan ve takip ettiği yöntemden bahsederek sekiz sayfadan meydana getirdiği yazısına son vermiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Defne, çalışmasında Dede Korkut adlı eserde Türk edebiyatında sıkça karşılaştığımız edebi sanatların yer aldığını örnekleriyle ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Toplam seksen altı sayfadan oluşan çalışmada araştırmacı, Dede Korkut destanını mecaz-ı mürsel, mübalağa, hüsnütalil, tecahülüarif, tariz, teşbih ve istiare gibi edebi sanatlar yönünden incelemiştir. Mübalağa sanatına birkaç örnek: ‘Çobanın attığı taş yere düşmezdi.’, ‘Tepe gibi et yığ.’, ‘Göl gibi kımız sağdır.’ Teşbihe birkaç örnek: ‘Karga gibi kara saçın uzanır gördüm.’, ‘Toprak gibi savrulayım.’, ‘Kazan deve gibi kükredi.’ Kinayeye birkaç örnek: ‘Ayağım paşmak, yüzüm yaşmak görmedi.’, ‘Erin sözünü kulağına koymaz.’, ‘(Baş kaldıran) kâfirleri öldürdü.’ Seci sanatına birkaç örnek: ‘Birisi solduran soydur, birisi tolduran toydur.’, ‘Şol yiğidi tutup getirelim, ikisini bir yerde kâfire yedirelim, dediler.’, ‘Yiyelüm, içelüm, hoş geçelüm.’ gibi onlarca örnek yazar tarafından okuyucuya aktarılmıştır.

DEMİR, Abdülkadir. (1979). Yunus Emre Divanı (Halet Efendi Nüshası) Transkripsiyonlu Metin ve İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yunus Emre'nin kaleme aldığı Divan adlı eserin transkripsiyonunu yapıp, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Demir, çalışmasında Yunus Emre Divan'ının Halet Efendi nüshası üzerinde inceleme yaptığını ve eserin 1 b ile 49 b sayfaları arasındaki bölümü tezin içerisinde gösterdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında incelediği bölüm içerisinde seksen sekiz şiirin yer aldığını ve bu şiirleri Eski Anadolu Türkçesi'ne göre transkripsiyonunu yaparak verdiğini ifade etmiştir. Demir, Halet Efendi nüshasını Fatih nüshası ile karşılaştırıp Fatih nüshasında yer almayan şiirlerin indeksini yaptığını belirtmiştir. Yazar, indeksi yapılan kelimelerin metindeki yeri, sayfa numarası, şiir numarası, beyit numarasını verdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz....1
Açıklama....2
Bibliyografya....3
Metin....1 – 89
İndeks.....1 - 34

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Demir, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullanılan yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Yunus Emre Divan'ının Halet Efendi nüshasının toplam doksan altı sayfadan meydana geldiğini ifade etmiştir. Demir, Divan'ın, Halet Efendi nüshasında bulunan Fatih nüshasında olmayan on dört şiirin transkripsiyonunu yaptığını söylemiştir.

DEMİRBAŞ, Güzin. (1969). Mevlid (Metin ve İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Mevlid adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırma, çalışmasında Mevlid adlı eserde yer alan metinleri inceleyip metinde yer alan kelimelerden indeks hazırlayarak çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Demirbaş, çalışmasında kullandığı metoda dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Ön söz

Kısaltmalar ve Transkripsiyon İşaretleri

Metin.....1 – 124

İndeks.....125 - 208

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışması için kullandığı Mevlid adlı eserin yazarının belli olmadığını ve eserin iki bölümden meydana geldiğini belirtmiştir. İlk

bölümün Hz. Peygamberin doğumu ve ölümü hakkında verilen bilgilerden meydana geldiği; ikinci bölümünde ise Hz. Hatice ile Hz. Muhammed'in evliliklerinin anlatıldığı bölüm olduğu söylenmiştir.

Demirbaş, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Mevlid ile ilgili açıklayıcı ifadelerle yer vermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, eserin dil bakımından Eski Anadolu Türkçesi özelliğini gösterdiğini vurgulamıştır. Demirbaş, çalışmasında metne sadık kalarak transkripsiyon yaptığını belirtmiştir. Yazar, metinde yer alan vezin bozukluklarını dipnotlarda gösterdiğini söylemiştir.

DEMİREL, Ali. (1971). Kerkük Hoyratları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kerküt halkının yüzyıllardır söylediği hoyratları incelemek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Demirel, Kerküklülerin duygu ve düşüncelerini ihtiva eden halk deyişlerini yani hoyratlarını çalışmasında gösterdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Kerkük halkının hoyratlarını derleyen Resul Rıza ve Gazanfer Paşayev'in Rus alfabesiyle yazılmış eserlerini aynen muhafaza etmek kaydıyla çevirerek çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

Demirel, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Demirel, Kerkük hoyratlarının bu toprakların halkı için ifade ettiği değere, öneme yer verip; hoyratlara dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Demirel, Kerkük halkının duygularını, fikirlerini barındıran halk deyişlerinin hacim noktasında küçük ancak anlam bakımından büyük sanat eserleri olduğunu vurgulamıştır. Yazar, Kerkük hoyratlarının Azeri lehçesiyle söylenip, yazıldığını ifade etmiştir. Irak Türkleri ile Azeri Türkleri arasında dil, musiki ve edebiyat yönünden kuvvetli bir bağ olduğu söylenmiştir. Araştırmacı, yaptığı incelemeler neticesinde Anadolu’da söylenen maniler ile hoyratların hemen hemen aynı olduğunu belirtmiştir.

Demirel, hoyratların cinaslı ve kafiyeli söylendiğini, bölge insanının folklor, âdet ve geleneklerini içinde barındırdığını ifade etmiştir.

DEMİRKAN, Abdülkadir. (1940). Tanzimat’ta Gazetecilik. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Tanzimat Dönemi’nde çıkan gazeteler hakkında bilgi vermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Tanzimat Dönemi’nde çıkarılan gazetelere yer vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Demirkıran, çalışmasında yer verdiği gazeteleri çeşitli başlıklar altında sınıflandırıp bu yayınlar hakkında açıklayıcı bilgiler vererek tezini meydana getirmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Demirkan, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında Takvîm-i Vekâyî, Cerîde-i Havâdis, Tercümân-ı Ahvâl, Tasvîr-i Efkâr, Cerîde-i Askeriye, Takvimi Ticaret, Muhbir, Âyîne-i Vatan, Vatan gibi onlarca gazete hakkında açıklayıcı bilgiler vererek gazetelerin tanıtımını yapmıştır.

DENİZ, Emel. (1971). Tekerlemeler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, tekerlemeler üzerine yapılan çalışmaların eksikliğini göz önüne alarak çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında masal ve oyun tekerlemelerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Deniz, çalışmasında derleme yolu ile elde ettiği tekerlemeleri biçim ve tema noktasından sınıflandırdığını, incelediğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Deniz, ön söz bölümünde Türk Halk Edebiyatı'nda tekerleme türü üzerine yapılan çalışmalar hakkında bilgi vermiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde kendi çalışmasının kapsamına dair açıklamalar yapmıştır. Yazar, tekerlemelerin; âşık şiiri, türkü, mani ve masal gibi türlerle bir arada var olduğunu onlara bağlı bir şekilde gelişim gösterdiğini vurgulamıştır. Diğer türlerle karışmayan onlardan bağımsız tekerlemelerinde olduğunu belirtmiştir. Yazar, tekerlemelerin belli bir ana konudan yoksun olduklarını, alışılmamış imajların birbiri ardınca sıralandığını ve birbirinden farklı düşüncelerin bir araya getirilerek meydana getirilmiş bir tür olduğunu ifade etmiştir. Bu farklı düşüncelerin ses tekrarları ile başta ve sonda bulunan kafiyeyle birbirlerine bağlandıkları söylenmiştir. Deniz, tekerlemelerin söz cambazlığı niteliğine sahip bir tür olduğunu vurgulamıştır.

Deniz, tekerlemelerin çocuk icadı olduğunu yetişkinler tarafından da genişçe bir alanda istifade edildiğini söylemiştir.

Yazar, tekerlemelerin birçoğunun usta yaratıcılar tarafından üretildiğini ve zamanla geliştirildiğini belirtmiştir. Birtakım tekerlemelerin dönemin olaylarından, dans ve oyunlarından esinlenerek üretildikleri ifade edilmiştir. Araştırmacı bu açıklamasına örnek olarak da çarliston dansının moda olduğu dönemde “Geri geri çarliston \ Yeni çıkan çarliston” şeklinde tekerlemelerin yaratıldığını örnek göstermiştir.

Deniz, birçok şairin veya halk ozanının eserlerinin zaman içerisinde değişikliğe uğrayarak tekerleme haline geldiğini vurgulamıştır. Araştırmacı, bu bilgiye örnek olarak Ziya Gökalp'ın manzum şekilde kaleme aldığı masalının zaman içerisinde “Çocuktum ufacıktım \ Top oynadım açtım \ Buldum yerde bir erik \ Kaptı âlâ geyik \ Geyik kaçtı ormana \ Doğan yolu şaşırды \ Kaf dağından aşırды \ Attı beni göle \ gölden çıktım bir çöle \ Çölde buldum izini \ Koştum tutum dizini \ Geyik beni görünce” şeklinde devam eden bir tekerleme haline geldiğini söylemiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Deniz, çalışması için tekerleme örneklerine yer verip, türle ilgili açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türk edebiyatında eski ve geniş bir yere sahip olan tekerlemelerin başlı başına inceleme konusu olarak seçilmediğini dile getirmiştir. Bu sözlü gelenek hakkında ilk incelemelerin 1927 yılında kurulan Halk Bilgisi Derneğinin aydınları tarafından başlatıldığı belirtilmiştir. Folklor ürünlerinin toplanması zamanla açılan halkevleri ve folklor dergileri ile mümkün olduğu ifade edilmiştir. Bu konuda ilk toplu ve ciddi incelemenin Pertev Naili Boratav tarafından yapıldığı vurgulanmıştır.

Yazar, tekerlemelerin bölgelere göre değişen gramer farklılıklarına sahip olduğunu belirtmiştir. Tekerlemelerin masalcıların isteğine ve ustalığına göre uzatılıp kısaltılabildiği hatta aralarına motiflerin konulabildiği ifade edilmiştir.

DENKALP, Sulhiye. (1946). Erzurumlu Emrah ve Basma Divanı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Erzurumlu Emrah'ın basma Divan'ı, şairliği, şöhreti, tesiri ve etkilendiği şairler ve onların eserleri hakkında bilgi vermek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Denkalp, çalışmanın zaman olarak sınırlılığının Erzurumlu Emrah'ın yaşadığı 19. yüzyıl olduğunu söylemiştir. Âşığa ait elli altı sayfalık basma Divan'dan yararlanılmıştır. Araştırmacı, Erzurumlu Emrah'a ait havi yazma Divan'ına, hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerine, belge ve maddelere ulaşamadığını ifade etmiştir. Çalışma, âşıklar hakkında genel bilgi verilerek başlamıştır. Âşıklığın yaşadıkları tarihi sınırlar verilmeye çalışılmıştır. Âşıkların bağlı oldukları tarikatlar, siyasi ortamları, eğitimleri, çalgıları vb. özellikleri anlatılmıştır. Daha sonra da 19. yüzyıl da yaşayan Bayburtlu Zihnî, Dertlî, Kayserili Seyrani gibi âşıklar hakkında bilgi verilmiştir. Bu yüzyıla ait sadece Anadolu'da yaşayan âşıklar değil Türkmen ve Ermeni âşıklara da değinilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tez de yazar Erzurumlu Emrah'ın basma Divan'ından yararlandığını belirtmiştir. Araştırmacı, Erzurumlu Emrah ile ilgili ilk monografik eser veren Eflatun Cem Güney'in **Âşık Emrah** isimli eserinden faydalandığını söylemiştir. Denkalp, elindeki elli altı sayfalık basma Divan ve Eflatun Cem Güney'in verilerinden yola çıkarak çalışmasını tamamladığını ifade etmiştir. Yazar, Erzurumlu Emrah'a ait bilgileri ve çeşitli kitaplarda yer alan şiirlerini toplayıp bunlardan yola çıkarak âşıkla ilgili çıkarımlarda bulunduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

- I. Âşık Tarzı Hakkında Umumi Bir Mutalea /sayfa 1
- II. Emrah'ın Hayatı /sayfa 5
- III. Emrah'ın Basma Divan'ı /sayfa 19
- IV. Şairliği/ sayfa 62
- V. Emrah'ın Şöhreti, Tesiri ve Müteessir Olduğu Şahsiyetler/ sayfa 65
- VI. Eserleri/ sayfa 70
- VII. Bibliyografya/ sayfa 73

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz kısmında araştırmasının amacının Erzurumlu Emrah'ın şiirlerinde kullandığı motifleri göstermek istediğini söylemiştir. Âşık Emrah'ın doğum ve ölüm tarihinde hiçbir yazarın aynı fikirde olmadığı vurgulanmıştır. Âşığa dair en önemli belgenin Eflatun Cem Güney'e ait **Halk Bilgisi Mecmuası** olduğunu ifade edilmiştir. Denkalp, âşığın hayatına dair bilgileri şiirlerinden yorumlayarak öğrendiğini söylemiştir. Erzurumlu Emrah'ın nerelerde gezdiği, kimin himayesinde bulunduğu gibi bazı bilgilerin şiirlerinde açık bir şekilde yer aldığı görülmüştür.

Tezde giriş bölümü bulunmamaktadır.

Tezin sonuç bölümünde yazar, Emrah'ın şahsi görüş ve buluşlarının realist olmadığını söylemiştir. Araştırmacı, âşığın, ara sıra kendine has görüş ve buluşlara rastlanılsa da bunların sönük ve yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı; âşığın,

kendisinden önce ve sonra yaşayan âşıkları taklit ettiğini, kendisine ait ayrı bir sanat anlayışının ve motiflerinin olmadığını belirtmiş, bunun sebebininse yaşadığı içtimai hayat olduğunu söylemiştir. Âşığın, eserlerinde milli ve hamasi meseleleri ele aldığı ayrıca arifane, âşıkâne, sofıyane şiirler de yazdığını belirtilmiştir. Denkalp, Emrah'ın şiirlerinde derinlikten çok yüzeyselliğin, kabalıktan çok incelik ve hassasiyetin, acıdan çok tevekkül ve umursamazlığın yer aldığını ifade etmiştir. Erzurumlu Emrah'ın Orta Anadolu'da yaşayan âşıkları etkilediği ifade edilmiştir. Bunlardan birkaçı; Tokatlı Nuri, Zileli Ceyhunî, Beşiktaşlı Gedaî gibi.

Değerlendirme

Denkalp, Erzurumlu Emrah'a ait bilgiler için sadece basma Divan'ına bağlı kaldığını söylemiştir. Emrah ile ilgili eser veren Eflatun Cem Güney, Fuad Köprülü, Ziyaeddin Fahri Fındıkoglu, Bursalı Tahir ve Ahmet Talat Onay gibi araştırmacıların verilerinden de yararlanıldığı belirtilmiştir. Yazar, Emrah'a dair her bilgiyi âşığın şiirleri ile destekleyerek okuyucuya sunmuştur. Araştırmacı, Erzurumlu Emrah'ın Divan'ında yer alan şiirleri konu başlıklarına göre sıralamıştır. Bunlar: “‘Bedbinlik’”, “‘Allah’a Tevekkül’”, “‘Tasavvuf Arifane Şiir’” ve “‘Dervişane Nasihatler’” gibi başlıklardır. Çalışma toplam yetmiş üç sayfadan meydana gelmiştir. Çalışmanın büyük kısmı yani yirmi ile altmış bir sayfa aralığı Erzurumlu Emrah'ın şiirlerine ayrılmıştır. Çalışmada, âşıklığa dair bilgiler aktarılmıştır.

DERELİ, Günsel. (1972). Muğla Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında diyalektoloji derlerine olan ilgisi neticesinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Dereli, çalışmasında Muğla ağzı üzerine inceleme yaparak Muğla ağzını metinler ve gramer özellikleri noktasında göstermeye çalıştığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve yöntemine dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Dereli, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla okuyuculara bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Dereli, Muğla ağızı için yaptığı incelemeler sonucunda bölgede birbirinden çok farklı ağızların olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, çalışması için Muğla merkeze bağlı birkaç mahallede inceleme yaptığını ifade etmiştir.

DERİN, Sevgi. (1980). Yunus Emre Divanı Transkripsiyonlu Metin ve İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yunus Emre Divan'ının transkribini yapıp, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Yunus Emre Divan'ının İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde 5667 numarada kayıtlı Divan'ın; Fatih, Yahya Efendi ve Ritter nüshasında bulunmayan şiirlerin indeksini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Derin, çalışmasında Abdülbaki Gölpınarlı'nın **Yunus Emre Divan'ı** adlı eserinin I. ve II. cildinden faydalanarak tezini hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....III

Kısaltmalar.....IV

Metin.....1 – 67

İndeks.....69 - 126

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Derin, ön söz bölümünde Yunus Emre Divan'ının muhtevasına dair açıklamalar yapmıştır. Araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında Yunus Emre'nin hayatı, edebi kişiliği hakkında açıklamalarda bulunmamıştır.

DİLEMRE, Meral. (1972). Edirne ve Balkan Muhacirleri Şivesi (Gacal “Yerli” ve Bulgaristan, Yugoslavya). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, şimdiye kadar Trakya ağzının tanıtılmamış olması ve Rumeli ağzına katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Tatarlar, Taşlısekban, Büyük Gerdelli, Küküler, Muratçalı, Yolüstü, Değirmenyeniköy, Çömlekakpınar ve Arpaç köylerinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Dilemre, çalışmasında karşılaştırma metodunu kullandığını bu yüzden pek çok köyü dolaştığını ve çeşitli ağızlardan metinler toplamaya gayret ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

- I. Bibliyografya
- II. Ön Söz
- III. Edirne Tanımı:
 - A. Edirne'nin Coğrafi Durumu
 - B. Edirne'nin Tarihi Gelişimi
 - C. Edirne'nin İlçe, Bucak ve Köyleri
- IV. Diyalektoloji Bölümü:
 - A. Edirne Ağzına Umumi Bir bakış
 - B. Metin Kısımı
 1. Dağlı (1 Metin)
 2. Gacalı (9 Metin)
 3. Bulgar Göçmen Ağzı (1 Metin)
 4. Yugoslav Göçmen Ağzı (3 Metin)
 5. Türküler (21)
 6. Maniler (112)
 7. Bilmeceler (95)
 8. Atasözleri (80)
 9. Halk Deyimleri (23)
- V. Gramer Hususiyetleri
 - A. Vokaller
 1. Vokal Değişimleri
 2. Vokal Benzeşmesi
 - a. İlerleyici Benzeşme
 - b. Gerileyici Benzeşme
 3. Vokal Aykırılışması
 - a. İlerleyici Aykırılışma

b. Gerileyici Aykırılışma

4. Vokal Düşmesi
5. Vokal Türemesi
6. Vokal Kısılması
7. Vokal Uyumu
8. Arkaik Şekiller
9. Hece Düşmesi
10. Hece Türemesi
11. Ses Kaynaşmaları

B. Konsonantlar

1. Konsonant Değişmeleri
2. Konsonantlar Benzeşmesi
 - a. İlerleyici Benzeşme
 - b. Gerileyici Benzeşme
3. Konsonant Aykırılışması
 - a. İlerleyici Aykırılışma
4. Yer Değiştirme
5. Konsonant Düşmesi
6. Konsonant Türemesi
7. Konsonant Düğümlerinin Çözülmesi
8. Arkaik Şekiller

VI. Şekil Bilgisi

1. İsim Çekimi
2. İyelik Ekinin Çekimi
3. Şahıs Zamirinin Çekimi
4. İşaret Zamirinin Çekimi

VII. Fiil Çekimi

1. Dağlı
2. Gacal
3. Bulgar Göçmen Ağzı
4. Yugoslav Göçmen Ağzı

VIII. Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve yöntemine dair açıklamalar yapmıştır. Ayrıca bölge ağzına dair derleme yapmak için seçtiği kaynak kişiler hakkında bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Dilemre, Edirne ve Balkan muhacirlerinin şivelerini metinler aracılığıyla okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Dilemre; Edirne halkının, çeşitli Balkan devletlerinden ve Kırım – Kafkasya ahalisinden gelen göçmenlerden meydana geldiğini belirtmiştir. Yazar, Edirne’de “gacal” denilen yerli halkın azalmakta olduğunu ve Edirne yerli ağzının da gittikçe göçmenlerin ağızlarına karıştığını vurgulamıştır.

Araştırmacı, ağız incelemesi yaptığı köylerde gacalı, dağlı ve göçmenlerin yaşadığını ifade etmiştir.

DİZİCİ, Nükhet. (1980). Ömer Seyfettin’in İzmir Gazetesindeki Yazıları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ömer Seyfettin’in İzmir gazetesinde kaleme aldığı yazıları göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Dizici, çalışmasını Ömer Seyfettin’in 1907 yılından 1909 yılına kadar İzmir gazetesinde kaleme aldığı hikâye, deneme, makale, mektup ve tercüme türündeki yazıları bir araya getirerek tezini oluşturduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Ömer Seyfettin’in İzmir gazetesinde kaleme aldığı otuza yakın yazıyı inceleyip ve tahlillerini yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Ömer Seyfettin'in Hayatı ve Eserleri
3. İzmir Gazetesindeki Yazıları (1907 – 1909)
 - a) Hatıralar: (Hatıra – Hikâye)
 - Sahire Karşı (Bir Defter-i Mefkûreden)
 - Sebat
 - İlk Namaz
 - Erkek Mektubu
 - Sakız
 - Sonbahar
 - Camekânlar
 - İlkbahar
 - Kumrular
 - Yaz Geceleri (1)
 - Yaz Geceleri (2)
 - Yaz Geceleri (3)
 - b) Makale ve Denemeler
 - Jimnastiğe Dair (Makale-i Fenni) 1
 - Jimnastiğe Dair (Makale-i Fenni) 2
 - Saadet ve Say
 - Üslub-i İnşa-i
 - Sanat-ı Tahrir Dair 1
 - Sanat-ı Tahrir Dair 2
 - c) Hikâyeler:
 - Duba
 - Piyano
 - Papağan
 - Otomobil
 - Sansar
 - Çember
 - d) Tercümeler:

Dad-ı Tahrir – Albalat

Kuşların Ölümü – Fronçois Copeau

Hulûl-ı Şeb – Goerges Courteline

Bir Gün – Edmonda Amicis

4. Yazıların Tahlil ve Tetkikleri

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Dizici, ön söz bölümünde Ömer Seyfettin'in hikâyeciliğine ve İzmir gazetesinde kaleme aldığı yazılarına dair açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Dizici, sonuç olarak tezinde Ömer Seyfettin'in yazılarını toplu bir şekilde okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ömer Seyfettin'in çok erken yaşlarda yazı hayatına başladığını İzmir'de yaşadığı yıllarda İzmir, Serbest İzmir ve Sebat gibi gazete ve dergilerde yayımlanmış yazılarının olduğunu ifade etmiştir.

Dizici, Ömer Seyfettin'in eserlerinde süslü ifadelerin yerine fikirlerin hâkim olduğunu vurgulamıştır.

DOĞAN, Ahmet. (1975). Kilis ve Köyler (Hasanceli, Eğrikanlı, Tahtalı, Tibil ve Oylum) Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, doğup büyüdüğü yerlerin ağız özelliklerini incelemek arzusuyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Kilis'e bağlı Hasanceli, Eğrikanlı, Tahtalı, Tibil ve Oylum köylerinin ağız özelliklerini incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Doğan, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Ses İşaretleri

Metin (Konuşmalar)

Birinci Bölüm

Ses Bilgisi

Ünlüler ve Ünlü Değişimleri

Ünsüzler ve Ünsüz Değişimleri

İkinci Bölüm

Şekil Bilgisi

İsim

İsim İşletme Ekleri

Zamirler

Gerundiumlar

İsim Halleri ve Son Çekim Edatlarıyla Çekimi

Fiil Çekimi

İsim Çekimi

Sözlük

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Doğan, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Yazar, Kilis ve çevre köylerin ağız özelliklerine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, bölge halkından elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız hususiyetlerini aktarmıştır.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında Kilis’ bağlı Hasanceli, Eğrikanlı, Tahtalı, Tibil ve Oylum köylerinin ağız özelliklerini incelediği için çalışmanın içerisinde fonetik bilgiler ağırlıklı olarak yer almaktadır.

DOĞAN, Muhammed Nur. (1978). Erzurum Ağız ve Grameri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışması ile hem Türkoloji alanına hem de kültür hayatımıza katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Erzurum’un ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir. Araştırmacı, derlediği metinlerde geçen ve metin dışı olan kelimelerden meydana getirdiği bir sözlük hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Doğan, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Metinde Kullanılan İşaretler.....	III
Metinler.....	1 – 62
Erzurum’da Düğün ve Evlenme Âdetleri.....	1
Ebû Ali Sinanü Ebû’l Haris ve Helvacı Güzeli Hikâyesi.....	33
Gramer İncelemesi.....	63 – 75
Ünlüler	
Düz Ünlüler.....	63
Yuvarlak Ünlüler.....	65
Dar Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	66

İkiz Ünlüler.....	67
Monophtonglaşma.....	67
Ünlü Eklenmesi.....	67
Ünlü Epnethese ve Epithese'i.....	67
Ünlü Elisionu.....	68
Ünlü Sırasının Değişmesi.....	68
Ünlü Benzeşmeleri.....	68
Ünlü Aykırılışması.....	69
Uzun Ünlüler.....	69
Kısa Ünlüler.....	70
Ünsüzler	
Ünsüz Değişmeleri.....	70
Ünsüz Benzeşmesi.....	73
Aykırılışma.....	74
Ünsüz Düşmesi.....	74
Ünsüz Türemesi.....	74
Yer Değiştirme.....	75
Ünsüz İkizleşmesi.....	75
Morfolojik İnceleme	
Sıfatlar.....	76
Zarflar.....	76
Zamirler.....	77
Fiil Çekimleri.....	79
İsim Fiil Çekimleri.....	149
İsim Fiilinin Menfisi.....	152
Çokluk Ekleri.....	152
İyelik Ekleri.....	152
Hal Ekleri.....	153
Partisipler.....	154
Gerundiumlar.....	154
Edatlar.....	155
Son Çekim Edatları.....	156

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Doğan, Erzurum'un ağız özelliklerini bölge halkından elde ettiği metinler aracılığıyla okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

Doğan, çalışmasında kaynak kişi olarak seçtiği kişilerin okuma yazma bilmeyenlerden seçtiğini söylemiştir. Araştırmacı, derleme esnasında düğün âdetlerini, gebelik ve loğusalıkla ilgili inançları kaydettiğini belirtmiştir.

DOĞRAMACI, Baha. (1945). Niyazi-i Mısırî: Hayatı, Tarikatı, Kerametleri, Halifeleri, Türbedarları, Tarikat Silsilesi, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Bestelenmiş İlahileri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Niyâzî Mısırî'yi çok okuyup, sevdiğini bu sebeple Mısırî hakkında bir çalışma yapmak istediğini dile getirerek, tezini meydana getirdiğini vurgulamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Niyâzî Mısırî'nin hayatını, kerametlerini, edebi şahsiyetini, eserlerini, bestelediği eserlerini, tarikat silsilesini, tarikatını, halifelerini ve türbedarlarını inceleyerek çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, doğru ve esaslı bir çalışma yapabilmek için tezkire ve menakıpname kitaplarını incelediğini ifade etmiştir. Bu bilginin dışında çalışma yöntemine dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, “Mukaddime” başlığının içinde çalışmasının içeriğine dair bilgi vermiştir.

Birinci Kısım: Niyazi’nin Doğumundan Ölümüne Kadar Olan Fasıl.....1 – 13

İkinci Kısım: Kerametleri.....14 – 16

Üçüncü Kısım: Niyazi’nin Tarikatı.....17 – 26

Dördüncü Kısım: Halifeler.....27

Beşinci Kısım: Mısırî Tekyesinin Zamanımıza Kadar Geçen Meşayihî.....28

Altıncı Kısım: Türbedarlar.....29

Yedinci Kısım: Tarikat Silsilesi.....30 – 31

Sekizinci Kısım: Edebi Şahsiyeti.....32 – 50

Dokuzuncu Kısım: Eserleri.....51

Onuncu Kısım: Bestelenmiş İlahileri.....52 – 53

On Birinci Kısım: Bibliyografya.....54 - 56

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, “Mukaddime” başlığı altında Niyâzî Mısırî’nin büyük bir şöhrete sahip olduğunu, bestelenmiş ilahilerinin olduğunu, halk arasında zevkle okunan eserlerinin olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, çalışmasını amacından ve tezinin içeriğinden bahsederek bu bölümü bitirmiştir.

Doğramacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir ancak Niyâzî Mısırî’nin hayatı, edebi şahsiyeti, eserleri, araştırmalar sonucunda ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Yazar, Niyâzî Mısırî’nin H. 1027 yılında dünyaya geldiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, Mısırî’nin Malatya ulemasında okuyarak icazet aldığını, camii ve

medreselerde dersler vererek ilme hizmet ettiğini belirtmiştir. Mısırî'nin tarikat-ı halvetiye mürşidlerinden Malatyalı Şeyh Hasan Efendiye intisap ederek sükûn bulduğu vurgulanmıştır. Mısırî'nin, H. 1048 yılında Diyarbakır, Bağdat, Mardin ve Kerbela'ya giderek buralarda fıkıh, hadis, tefsir ve mantık gibi ilimleri okuduğu söylenmiştir.

Araştırmacı, Niyâzî Mısırî'nin tasavvuf edebiyatını zenginleştiren sofiyane şiirler yazdığını, eserlerinde bariz bir şekilde melâmet neşesinin görüldüğünü ifade etmiştir. Niyâzî'nin hiçbir zaman sanat yapmak amacı ile şiir yazmadığı vurgulanmıştır. Şairin, kendi sofiyane akidesini neşretmek ve tasavvufi birçok hakikatin kolay anlaşılıp, uygulanmasını dilediği için bu yolu seçtiği ifade edilmiştir.

Yazar, Mısırî'nin şiirlerini didaktik ve lirik şiirler şeklinde ikiye ayırmıştır. Mutasavvıfın şiirlerin vezinli olduğunu ancak kafiyelerinin bozuk olduğu belirtilmiştir. Araştırmacı, Niyâzî'nin manzumelerde imale ve zihafaların çokça yer aldığını vurgulamıştır. Yazılan eserlerin teknik anlamda kusurlu olduğu lakin tabilik, samimiyet ve lirizm noktasında zengin manzumler oldukları ifade edilmiştir.

Araştırmacı, elli altı sayfadan meydana getirdiği çalışmasında Niyazi Mısırî hakkında pek çok bilgiye yer vermiştir.

DOLAKAY, Cahide. (1945). Saz Şairlerinin Aşk Şiirleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Aşk, her coğrafyada her cemiyette olduğu gibi saz şairlerinde de müşterek ve daimi mevzu olarak varlığını korumaya devam etmiştir. Araştırmacı da saz şairlerinin asırlarca işledikleri aşk temasını, manzumelerinde nasıl kullandıklarını incelemek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, tekke şairleri ile anonim halk şairlerinin eserlerini çalışmasına dâhil etmemiştir. Dolakay, 5. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar yaşadığı rivayet edilen saz

şairlerinin ve onların manzumelerinde kullandıkları aşk temalı şiirlerin nasıl meydana geldiğini göstermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, eserine folklor ve halk edebiyatı hakkında bilgi vererek giriş yapmıştır. Genel başlangıçtan sonra âşık edebiyatı, saz şairleri ve 5. yüzyıldan başlayıp 20. yüzyıla kadar gelmiş geçmiş saz şairlerin hayatı ve edebi kişiliği hakkında genel bilgi verilip çalışma tamamlanmıştır. Saz şairlerinin şiirleri ile aşk teması somutlaştırılmıştır. Genelden özele devam eden bir yol takip edilmiştir. Saz şairlerinin anlatımında kronolojik bir yöntem kullanılmıştır.

İçindekiler

Ön Söz

Plan

Folklor Hakkında Umumi Bilgi.....1

Halk Edebiyatı Hakkında Umumi Bilgi.....2-4

Âşık Edebiyatı Hakkında.....5-10

Saz Şairlerinde Aşk.....11-13

V - XIII Asırlar.....14

XIII ve XIV. Asır.....15

XV I. Asır.....16

Kul Mehmed.....17-18

Öksüz Dede - Öksüz Âşık.....19-22

Köroğlu.....23-24

Hayali.....25

XV I I. Asır.....26

Kuloğlu.....27

Katibi.....28-29

Kayıkçı Kul Mustafa.....30-33

Âşık.....34-36

Emrah.....37

Karacaoğlu.....38-49

Âşık Ömer.....	50-53
Âşık Kerem.....	54
Gevheri.....	55-56
XVIII ve XIX. Asır.....	57
Âşık Şermi.....	58-59
Âşık Halil.....	59-60
Beşiktaşlı Gedai.....	61-62
Bayburtlu Zihni.....	62-63
Dertli.....	63-64
Seyrani.....	64-65
Dadaloğlu.....	65-66
Erzurumlu Emrah.....	66-67
Hengami.....	68
Nuri.....	69-70
Silleli Süruri.....	70-71
Mesleki.....	71
Bahri.....	71-72
XX. Asır.....	73
Âşık Ahmet.....	74
Cemali.....	75
Sümmani.....	76
Bibliyografi	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Saz şairlerinin edebi bir heyet halinde yurdun çeşitli yerlerine dağıldıkları tarihin çizdiği coğrafi, siyasi, tabii şartların meydana getirdiği türlü oluşumları eserlerinde küçük farklılıklarla anlattıkları ifade edilmiştir.

Aşk duygusunun, insani duygular içinde derinlikli bir yapıya sahip olduğu vurgulanmıştır. Aşkın her türlü coğrafi farklara rağmen her yerde her cemiyette olduğu gibi Türk saz şairlerinde de çeşitli ve daimi bir konu olarak varlığını muhafaza ettiği belirtilmiştir. Yazar, saz şairlerinin aşk temasını yaşadıkları yüzyılın siyasi ve toplumsal yapısı ile âşıkların bireysel özellikleri ve içinde yaşadığı coğrafi

sıkıntılarının tesirinde verdikleri numunelerdeki yenilikleri ve hususiyetleri gösteren manzumeleri incelendiğini söylemiştir. Araştırmacı, mensup olduğu zümrenin en tipik ve büyük şairi olan, saz şairleri arasında kadın aşkını en canlı bir tarzda terennüm eden en saf, en lirik şiirlerini vermiş olan Karacaoğlan üzerinde çokça durduğunu vurgulamıştır. Dolakay, çalışmasının kusurları için af diler ve bir sayfadan meydana gelen yazısını bu cümlelerle sonlandırmıştır.

Tezin giriş ve sonuç kısmı bulunmamaktadır. Sonuç olarak yazar, çalışmasında ele aldığı halk âşıklarının eserlerinden yola çıkarak şairlerin aşk telakkileri üzerine bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Çalışmada folklorun Türk edebiyatı tarihindeki yolculuğu anlatılmıştır. Folklorun sosyolojiyle olan temasına değinilmiştir. Folklor bilimine dâhil olan mevzular sıralanmıştır. Halk edebiyatının kavmi bir edebiyat olduğu belirtilmiştir. Halk edebiyatının içine giren türler hakkında bilgi verilmiştir. Halk şairlerinin şiirlerinde işledikleri konular sıralanmıştır. Asıl konunun anlatımına 5. yüzyıldan itibaren başlanılmıştır. Dolakay, Mehmed Fuad Köprülü'nün neşrettiği vesikalardan, Sadettin Nüzhet Ergun, Pertev Naili Boratav ve Ziyaeddin Fındıkoğlu'nun eserlerinden faydalanarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir. Saz şairlerinin büyük bir çoğunluğunun sevgililerini görmeden sevdikleri ifade edilmiştir. Şairlerin sevgilinin vasıflarını hemen anlatmadıkları, sevgiliyi bir bütün olarak pek görmedikleri belirtilmiştir. Yazar, saz âşıkları ile ilgili hem tarihi hem de edebi bilgiler vermiştir. Halk âşıkları hakkında biyografik bilgi verildikten sonra edebi şahsiyetleri hakkında malumat sunulmuştur.

DOLU, Halide. (1946). Anadolu Metinleri XIV. Asır: Dasitan-ı Varka ve Gülşah. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Dâsitân-ı Varka ve Gülşah adlı eserin dil özelliklerine dair bilgiler vererek çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında 14. yüzyıla ait Dâsitân-ı Varka ve Gülşah adlı eser üzerine çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir ancak eser üzerinde araştırma ve inceleme metodunun kullanıldığını görmüştür.

İçindekiler

Ön Söz

Eserde kullanılan Dil Terimleri ve Bunların Milletler Arası Karşılığı Eserde Kullanılan Transkripsiyon Alfabeti

I. İmla Hususiyetleri

A. Ünlü Yazılışı

1. A, E Yazılışı

- a. Söz Başında
- b. Söz İçinde
- c. Söz Sonunda

2. I, İ Yazılışı

- a. Söz Başında
- b. Söz Ortasında
- c. Söz Sonunda

3. O, Ö Yazılışı

- a. Söz Başında
- b. Söz Ortasında

4. U, Ü Yazılışı

- a. Söz Başında
- b. Söz Ortasında
- c. Söz Sonunda

B. İki Şekilde Yazılan Sözler

C. Ünsüz Yazılışı

1. Ç Sesi

a. Metinde Yalnız Ç Sesi ile Yazılan Sözler

1. Kelimenin Başında

2. Eklerde

b. Metinde Her İki Sesle Yazılan Sözler

1. Kelimenin Bünyesinde

2. Fiillerde

c. Bazı Yabancı Kelimelerde Ç Harfinin Yazılışı

1. K Sesi

2. N Sesi

a. N Sesinin Yazılışı

1. Sözün Aslında

2. Zamir Çekiminde Verme Ekinde

3. İsim ve Zamir Çekimlerinde

4. İkinci Şahıs İyelik Ekinde

5. Teklik ve Çokluk Asıl Geçmiş Zaman ve Emir Kipinin İkinci Şahıs Teklik ve Çokluk Çekim Eklerinde

b. N Sesinin Yazılışı

1. Sözün Aslında

2. Zamir Çekiminde Verme Ekinde

c. N Sesinin Harfi ile Yazılışı

d. N Sesinin ile Yazılışı

3. N Sesinin Tencin ile Yazılışı

4. P Sesi

1. İsim ve Sıfatlarda

a. Söz Başında

b. Söz Ortasında

c. Fillerde Zarf – Fiil Ekinin Genişletilmesi Şeklinde

2. Yabancı Sözlerde B Sesi P Yazılışı

5. A Sesi

a. Kalın Ses Gruplarında

1. Söz Başında
 2. Söz Ortasında
 - b. İnce Ses Gruplarında
 6. T Sesi
 - a. Kalın T Sesi Başta
 - b. Söz Sonunda T Yerine D Harfi Yazılışı
 7. Aynı Ünsüzün Yan Yana Yazılışı
 - a. Şedde ile
 1. İsimlerde
 2. Fiillerde
 - b. Hem İki Harf Hem de Şedde ile
 1. Sözün Aslında
 2. Ekler Halinde Kelime Sonunda Harfe Eklenerek
- D. Eklerde İmlâ Hususiyetleri
1. Asıl Geçmiş Zaman Ekinde
 2. Kalın Eklerin Şeklen İnce Ekleri Bildiren Harflerle Yazılışı
 - a. –mak, -mek İsim – Fiil Ekinde
 - b. Kalın Eklerin İnceldiği Misaller
 1. –duk, -dük İsim – Fiil Ekinde
 2. –gıl, -gil Teklik İkinci Şahıs Emir Ekinde
 3. Eklerde Ayrı Yazılış
- E. İki Sözün Bitişik Yazılışı
- a. Ermek Fiilinin Muhtelif Zamanları ile
 - b. Edat ve Zarfların İsim ve Fiille Birleşmesi ile
- F. Yabancı Sözlerde İmlâ Hususiyetleri
- a. İzafet ve Sıfat Terkiplerinin Vücuda Getirilişinde
 1. () Kesre Koyulması
 - b. D Harflerinin Yazılışı
 - c. Atıflarda () Harfinin Yazılmayışı

Şekil Bilgisi Hususiyetleri

A. İsim

1. Kök Olarak

2. Gövde Olarak (İsimden İsim , Nom Denominal , Fiilden İsim, Nom Deverbal Yapma Ekleri ile)

1. İsimden İsim Yapma Ekleri

a. – an, -en eki

b. – ıcı, -çi eki

c. – daş, -deş eki

d. – lık, -lik, -luk

2. Çokluk

a. Türkçe Sözlere Çokluk Eki Alanlar

b. Yabancı Asıldan Olan Sözlere Türkçe Çokluk Eki Alanlar

c. Yabancı Çokluklara Birde – lar -ler Türkçe Çokluk Eki İlave Edilen Sözlere

a. Herhangi bir Şekilde Topluluk Bildiren Sözlere

b. Sıra Sözlere

c. Herhangi bir Nesne Bildiren Sözlere

d. Türkçe Çokluk Eki Almayan Yabancı Çokluk Şekilleri

1. Tabir Olarak Türkçeye Geçerek Kalıplaşmış (Fige) Şekiller

2. Kafiye Zoru ile Girmiş Şekiller

3. İsim Çekimi

a. İlgi Hali

1. Ekli

2. Eksiz

a. Sahip Bulunulan İsim Muayyen Olmayınca

b. Sahip Bulunulan İsim Muayyen Olduğu Halde

b. Yükleme Hali

1. – ı, -i eki

a. İsimlerde

b. İyelik Eklerinde (3. Şahıs Hariç)

2. – n eki

3. – nı, -ni eki

- a. 3. Şahıs İyelik Ekinde
- b. İsimlerde
4. Eksiz Yükleme Hali
 - a. İsim Muayyen Olmayan Bir Şahıs Bildiriyorsa
 - b. İsim Muayyen Olan Bir Şahıs Bildiriyorsa
 - c. Fiilde Tek Mef'um Oluş Bildiriyorsa
 - d. İyelik Eklerinden Sonra
- c. Verme Hali
1. Eki ve Kullanılışları
 - a. Yaşlaşma
 - b. Hareket Hedefi
 - c. Maksat
 - d. Zaman Bildirmek
2. 3. Şahıs İyelik Eklerinde Bağlanışda – n – sesi
- d. Bulunma Hali
1. Ek ve Kullanılışları
 - a. Bir Yerde ve Zamanda Bulunma Bildirir.
 - b. “ – de Bulunan ” Manasında
2. 3. Şahıs İyelik Eklerine Bağlanışda – n – sesi
- e. Çıkma Hali
1. Ek ve Kullanılışları
 - a. Bir Şahıs veya Nesnenin Birbirinden Ayrılması
 - b. Bütünden Bir Parçanın Ayrılması
 - c. Karşılaştırmada Kendisi ile Karşılaştırılan
 - d. Sebeb ve Vasıta Bildirmede
 - e. Başlangıç Noktası veya Durum
2. 3. Şahıs İyelik Ekinde Sonra – n – sesi
- f. Vasıta Hali
1. – la, -le eki ile
2. – n eki ile
 - a. Zaman Bildirmekte
 - b. Kalıplaşmış Zarf Mahiyetinde

g. Yön Gösterme Hali

1. Ekler

a. – ra, -re

b. – ru, -r 

c. – aru, -er 

h. Eşitlik Hali

1. –  a, - e Eki Kullanılı ları

a. “ Kadar” Manasında

b. “ Olarak “ Manasında

c. – ın – in Ekinden Sonra – di i Zaman Manasında

B. Zamir

1.  ahıs Zamirleri

a. Teklik 1.  ahıs

1. İlgi Hali

2. Yükleme Hali

3. Verme Hali

4. Bulunma Hali

5.  ıkma Hali

b.  okluk 1.  ahıs

1. İlgi Hali

c. Teklik 2.  ahıs

1. İlgi Hali

2. Yükleme Hali

3. Verme Hali

4. Bulunma Hali

5.  ıkma Hali

d.  okluk 2.  ahıs

1. İlgi Hali

e. Teklik 3.  ahıs

1. İlgi Hali

2. Yükleme Hali

3. Verme Hali

4. Bulunma Hali
5. Çıkma Hali
- f. Çokluk 3. Şahıs
- g. İlgi Hali
1. Yükleme Hali
2. Verme Hali
2. İşaret Zamirleri
- a. Bu
1. İlgi Hali
2. Yükleme Hali
3. Verme Hali
4. Bulunma Hali
5. Çıkma Hali
6. Eşitlik Hali
7. Asli Hal
8. Çokluk
- b. Ol
- c. Şol
3. Dönüş Zamirleri
- a. Kendü
- b. Kendüz
- c. Öz
4. Sorgu Zamirleri
- a. Kim
- b. Ne
5. Bellisizlik Zamirleri
- a. Kim
- b. Kimse
- c. Kimesne
- d. Ne
6. İlgileme Zamirleri
- a. Kim

- b. Ki
- 7. İyelik Ekleri (Zamirleri)
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - 1. Sahip Bulunulan Nesneyi Bildirir
 - 2. Hitap Bildirir
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - 1. Sahip Bulunulan Nesneyi Bildirir
 - c. Teklik 2. Şahıs
 - d. Çokluk 2. Şahıs
 - e. Teklik 3. Şahıs
 - 1. Sahip Bulunulan Nesneyi Bildirir
 - 2. Eksiz İlgi Hali
 - 3. Yukarıdaki İkinci Şekil Kullanılış Zamanla Muayyen Bir Mef'um Bildirerek Mürekkep İsim Halini Alır
 - f. Çokluk 3. Şahıs
- C. Sıfat
 - 1. İsimden Sıfat Yapma Ekleri
 - a. – lu, -lû (-lîg, -lîg) eki
 - b. – suz, -süz eki
 - 2. Sıfat Çeşitleri
 - a. Vasıflama Sıfatları
 - 1. Taşıdığı Vasfı İzafe Edenler
 - 2. Mamul Olduğu Nesneyi Bildirir
 - b. İşaret Sıfatları
 - 1. Bu
 - 2. Ol
 - 3. Şol
 - 4. Uş bu
 - c. Sorgu Sıfatları
 - 1. Ne
 - d. Bellisizlik Sıfatları
 - 1. Bir

2. Birkaç
3. Bir Niçe
4. Kangı
5. Ne
6. Her
- e. Üleştirme Sıfatı

1. Her

D. Sayı Sözlere

1. Asıl Sayı Sözlere
 - a. Basit Kullanılış
 - b. Mürekkep Kullanılış
 - c. Takribilik Bildirenler
 - d. Tevzii Sayı Sözü Bildirenler

2. Sıra Sayı Sözlere

E. Zarf

1. Yer Zarfları

- a. Aşaya
- b. Berü
- c. İçerü
- d. Karşu
- e. Yakın
- f. Yokaru

2. Zaman Zarfları

- a. Bir
- b. Dayım
- c. Dayıma
- d. Evvel
- e. İlerü
- f. İmdi
- g. İrte
- h. Hemişe
- i. Henüz

- j. Sonra
- k. Şimdi
- l. Yarın
- 3. Tarz Zarfları
- a. Ança
- b. Ancak
- c. Ansuzun
- d. Beraber
- e. Bile
- f. Dahi “Daha”
- g. Eksüzün
- h. Eyle
- i. Gene
- j. Giru
- k. Keksüzün
- l. Niçe
- m. Nite
- n. Örü
- o. Şöyle
- p. Yalunuz
- q. Yine
- r. Yavuz
- s. Hem
- t. Heman
- u. Hergiz
- v. Hiç
- 4. Miktar Zarfları
- a. Az
- b. Biraz
- c. Çok
- d. Delim
- e. Hep

- f. Kem
- g. Kemterin
- h. Külli
- i. Öküş
- j. Tolup

F. Edat

1. Bağlama Edatları

- a. İle
- b. İlla
- c. Likin
- d. U
- e. Ya
- f. Yahud
- g. Yohsa

1. Bağlı Cümle Edatları

- a. Çün
- b. Çunki,çunkim
- c. Eğer
- d. Ger
- e. Gerçe
- f. Kaçan
- g. Kim

1. Bağlı Cümleye Zira Manasını Verdirir

2. Netice Bildirir

3. Başkasının Ağzından Aynen Nakledildiğini Bildiren Cümlelerin Önünde Bulunur

h. Ki

1. Netice Bildirir

2. Geçişli (Transitiv) Fiillerde Sarıh Mef'ul Yerini Tutan Bağlı Cümlelerin Önünde Bulunur

3. Başkasının Ağzından Aynen Nakledildiğini Bildiren Cümlelerin Önünde Bulunur

- i. Ta
- j. Ta ki
- k. Ta kim
- 1. Maksat Bildirir
- 3. Sorgu Edatları
 - a. Kañaru
 - b. Kanı
 - c. Kanda
 - d. Kandan
 - e. Niçün
 - f. Niçe
 - g. Nite
- 4. Gösterme Edatları
 - a. Uş
 - b. Uşda
- 5. Nida Edatları
 - a. Acep
 - b. Ah
 - c. Diriğ
 - d. Diriga
 - e. İy
 - f. Hey
 - g. Vay
 - h. Ya
- 6. Tekit Edatları
 - a. Hemin
 - b. Hod
 - c. Ok
- 7. Son Çekim Edatları
 - a. Birle
 - b. Deg
 - c. Değın

- d. Dahı
- e. Denlü
- f. İçre
- g. İçun
- h. İle
- 1. Birlikte Manasında
- 2. (Enstrumental) Edatı Olarak
- i. Gibi
- j. Karşu
- k. Üzre
- l. Öndin
- a. Çu
- b. Hemçu
- c. Ta
- G. Fiil
- a. Ünlü İle Bitenler
- b. Ünsüz İle Bitenler
- 1. İsimden Fiil Yapma Ekleri :
- 1. – a, -e
- 2. – ar, -er
- 3. – da, -de
- 4. – gır, -gir
- 5. – ı, -i
- 6. – la, -le
- 7. – n
- 8. – r
- 9. – sa, -se
- 10. – u, -ü
- 2. Fiilden Fiil Yapma Ekleri
- a. Fiilin Manasında Değişiklik Yapanlar
- b. Fiilin Binasını Bildiren Ekler
- 1. – ar, -er

2. – dur, -dür

3. – gur, -gür

4. – ı, - i

5. – e

6. – n

7. – r

8. – ş

9. – t

10. – ur, - ür

11. – y

3. Bildirme

a. Teklik 1. Şahıs

b. Çokluk 1. Şahıs

c. Teklik 2. Şahıs

d. Çokluk 2. Şahıs

e. Teklik 3. Şahıs

f. Çokluk 3. Şahıs

g. Menfi Bildirme

4. Müspet ve Menfii Fiil

5. Fiil Kip ve Zaman Çekimleri

a. Menfi Fiil

b. Basit Fiil

1. Asıl Geçmiş Zaman

a. Teklik 1. Şahıs

b. Çokluk 1. Şahıs

c. Teklik 2. Şahıs

d. Çokluk 2. Şahıs

e. Teklik 3. Şahıs

f. Çokluk 3. Şahıs

2. Anlatılan Geçmiş Zaman

a. Teklik 1. Şahıs

b. Çokluk 1. Şahıs

- c. Teklik 2. Şahıs
- d. Teklik 3. Şahıs
- 3. Bu günkü Zaman
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - b. Çokluk 2. Şahıs
 - c. Teklik 3. Şahıs
- 4. Muzari
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - c. Teklik 2. Şahıs
 - d. Çokluk 2. Şahıs
 - e. Teklik 3. Şahıs
- 5. Gelecek Zaman
 - a. – sar, -iser
 - b. – a, -e
- 1. Çokluk 1. Şahıs
- 2. Teklik 3. Şahıs
- c. Emir Kipi
 - 1. Teklik 1. Şahıs
 - 2. Çokluk 1. Şahıs
 - 3. Teklik 2. Şahıs
- a. Kök veya Gövde Olarak Fiil
- b. – gıl, -gil
- 4. Çokluk 2. Şahıs
 - a. –n eki
 - b. – nuz, -nüz eki
- 5. Teklik 2. Şahıs
- 6. Teklik 2. Şahıs
- d. Dilek Kipi
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - c. Teklik 2. Şahıs

- d. Çokluk 2. Şahıs
- e. Teklik 3. Şahıs
- f. Çokluk 3. Şahıs
- e. Şart Kipi
- 6. – mı, -mi Sorgu Eki
- 7. Zarf Fiiller
 - 1. – a, -e
 - a. Çift Olarak Zarf Fonksiyonunda
 - b. Manada Kaynaşmış Mürekkep Fiilleri Bağlama Unsuru Fonksiyonunda
 - c. Kalıplaşmış Zarf ve Edat Fonksiyonunda
 - 2. – ı, - i
 - a. Manada Kaynaşmış Mürekkep Fiilleri Bağlama Unsuru Fonksiyonunda
 - b. Kalıplaşmış Zarf Edat veya Söz Olarak
 - 3. – u, -ü
 - a. Tarz Bildiren Zarf İbaresini Olarak
 - b. Manada Kaynaşmış Mürekkep Fiilleri Bağlama Unsuru Olarak
 - c. Başkası Tarafından Söylenen İbarenin Aynen Naklinde
 - d. Kalıplaşmış Zarf Edat veya Söz Olarak
 - b. P Zarf Fiilinin Genişletilmiş Şekilleri
 - 1. – up, -üp
 - a. Çift Olarak Tarz Zarfı Fonksiyonunda
 - b. Cümlede Fikri Tamamlayan Yardımcı İbareyi Bağlama Unsuru Olarak
 - c. Başkası Tarafından Söylenen İbarenin Aynen Naklinde
 - d. Manada Kaynaşmış Mürekkep Fiillerin
 - e. Bağlama Unsuru Olarak
 - f. Kalıplaşmış Söz Olarak
 - 2. – uban, -üben
 - a. Cümlede Fikri Tamamlayan Unsur Olarak
 - b. Başkası Tarafından Söylenen İbarenin Aynen Naklinde
 - 3. – ubanı, -übeni
 - a. Cümlede Fikri Tamamlayan Yardımcı İbareye Bağlama Unsuru Olarak
 - c. Bir veya Daha Fazla Ünlüden Teşekkül Etmiş Zarf – Fiil Şekilleri

1. – uçuğuz
2. – alı, -eli
3. – ıçak, -içek
4. – inça, -inçe
 - a. Bahsedilen Zamanı Bildiren Zarf Mahiyetinde
 - b. “Yapmadıkça” Manasında Zaman Zarfı
5. – ken
6. – madın, -medin
 - a. “ Olmadan Önce”’ Manasında Zaman Zarfı
 - b. “ Görmeksizin”’ Manasında Tarz Zarfı Olarak
 - c. “ Madan”’ Manasında Devamlılık Gösteren Tarz Zarfı Olarak
8. Mürekkep Fiiller
 - a. Manada Kaynaşmış
 - a. Bil –
 - b. Dur-
 - c. Gel -
 - d. Ko –
 - e. U –
 - f. Vir –
 - b. Uzak Zaman Mürekkep Fiili
 - c. İsimden Fiil Yapan Mürekkep Fiiller
 - d. Ey –
 - e. İt –
 - f. Kıl –
 - g. Ol –
 - h. Ur –
9. İsim–Fiil Şekilleri
 - a. – açak
 - b. – an, -en
 - c. – ası, -esi
 - d. – duk, -dük
 - e. – ma

- f. – mak, -mek
- g. – mış, -miş
- h. – r, - ar, -er, -ur, -ür

10. Fiilden İsim Yapma Ekleri

- a. - g, -g
- b. – ak, -ek
- c. – gu, -gü
- d. – gun, -gün
- e. – gut, -güt
- f. – ka, -ke
- g. – e
- h. – m
- i. – mak, -mek
- j. – mır, -mır
- k. – n
- l. – n
- m. – ş
- n. – u
- o. – z

İstifade Edilen Eserler ve Kısaltmaları

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Dâsitân-ı Varka ve Gülşah adlı eserin dil hususiyetlerine dair ayrıntılı bir çalışma yapmıştır.

DOLUOĞLU, Aydın. (1970). Anamur Ağzından Derlemeler ve Dil Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölge ağzının hususiyetleri üzerine inceleme yapmak amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Doluoğlu, çalışmasında Anamur ağzının üzerine derlemeler yapıp, dil özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Anamur'un Coğrafi Durumu

Tarihte Anamur

Türklerin Anamur'a Gelişi

Karamanoğlu Devri

Tarihi Kalıntılar

Metin

Mani.....1

Mani.....2

Mani.....2

Türkü.....3

Türkü.....3

Türkü.....3

Türkü.....4

Türkü.....4

Türkü.....5

Türkü.....6

Türkü.....	7
Hekaye.....	8
Hekaye.....	9
Hekaye.....	10
Hekaye.....	11
Hekaye.....	12
Hekaye.....	13
Hekaye.....	13
Hekaye.....	15
Hekaye.....	18
Hekaye.....	18
Hekaye.....	20
Hekaye.....	22
Hekaye.....	22
Atasözleri.....	24
Bilmeceler.....	25
Deyimler.....	25

Vokaller

1. Vokal Değişimleri.....26
2. Vokal Benzeşimleri
3. Yuvarlaklaşma
4. Aykırılma
5. Vokal Uzaması
6. Vokal Türemesi
7. Vokal Düşmesi
8. Vokal Uyumu.....29

Konsonantlar

1. Konsonant Değişimleri.....29
2. Konsonant Benzeşmesi
3. Yer Değiştirme
4. Konsonant Türemesi

5. Konsonant Düşmesi.....31

Sağır Kef.....31

Diğer Hususiyet.....32

Sıfatlar

İşaret Sıfatları.....33

Soru Sıfatları

Belirsizlik Sıfatları

Zarflar

Zaman Zarfları.....33

Azlık Çokluk Zarfları

Zamirler

İşaret Zamirleri.....33

Soru Zamirleri

Belirsizlik Zamirleri

Edatlar

Seslenme Edatları.....34

Gösterme Edatları

Ekler

Şahıs Ekleri

Yemek Adları.....36

Sözlük.....37

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Doluoğlu, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Araştırmacı, sonuç olarak bölge insanından derleme yolu ile elde ettiği metinler aracılığıyla bölgenin ağız özelliklerini göstermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışma konusu olan Anamur'un daha çok dağlık köylerini tercih ettiğini çünkü buralarda bölgenin ağız özelliklerini saf bir şekilde bulabildiğini belirtmiştir.

DONİ, Hasan. (1974). Urfa Vilayeti, Köyü, Sokak, Mahalle ve Mevkii İsimleri Toponimisi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Urfa'nın tarihi, coğrafi, kültürel ve folklorik yönlerinin gizli kalan noktalarını aydınlatmak amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Urfa'nın tarihine, ekonomisine, coğrafyasına ve folkloruna dair oldukça geniş bilgi verilerek Urfa hakkında etraflıca bilgi vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Urfa'nın tarihi hakkında bilgi verip mahalle, sokak ve köy adlarını tespit etmiş ve bu isimlerin indeksini hazırlanmıştır ayrıca yer isimlerini anlamlarına göre tasnif etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

I. Urfa'nın Tarihi.....1

1. Urfa Adı Nerden Geliyor?.....1

2. Eski Çağlarda Urfa.....2

3. Urfa'da Arap Egemenliği.....3

4. Urfa'da Selçuklular Devri.....3

5. Haçlı Savaşlarında Urfa ve Urfa Kontluğu.....3

6. Osmanlılar Devrinde Urfa.....	4
7. Ana Hatlarıyla Urfa Savunması ve Kurtuluşu.....	5
8. Urfa Kalesi ve Tarihi Eserleri.....	7
II. Urfa'nın Coğrafi Durumu.....	10
1. Hudut.....	10
2. Arazi.....	10
3. İklim.....	10
4. Akarsular.....	10
5. Göller.....	11
6. Ormanlar.....	11
7. Ovalar.....	11
8. Dağlar.....	11
9. Yağış.....	12
10. Tabiat Bitki Örtüsü.....	12
11. Nüfus.....	12
III. Urfa'nın Ekonomik Durumu.....	14
1. Fıstık.....	14
2. Bağcılık.....	14
3. Zeytincilik.....	14
4. Hayvancılık.....	14
5. Yağcılık.....	14
6. Hububat.....	14
7. Ticaret ve Sanayi.....	15
8. Endüstri.....	15
9. Küçük El Sanatları.....	15
10. İthalat ve İhracat.....	16
11. Yollar.....	16
IV. Urfa'nın Aşiretleri.....	17
V. Folklor Hayatı.....	18
VI. Peygamberler Şehri Urfa.....	23
VII. Arazi Durumuna Göre Yapılan Toponimler.....	26
A. Jeolojik Durum	

1. Dağ.....26
2. Mağara.....26
3. Tepe.....26
4. Kaya.....27
5. Çukur.....27
6. Taş.....27
7. Çamur....28
8. Alan.....28
9. Viran.....28
10. Dip.....29
11. Kapı.....29
12. Bayır.....29

B. Coğrafi Araziye Göre Yapılan Toponimler.....29

1. Ören.....29
2. Ova.....30
3. Hisar.....30
4. Burç.....30
5. Sur.....30
6. Höyük.....30

C. Hodoloji ile İlgili Toponimler

1. Göl.....31
2. Deniz.....31
3. Çay.....31
4. Kuyu.....31
5. Pınar.....32
6. Göz.....32
7. Su.....32
8. Dere.....32
9. Curun.....33
10. Irmak.....33

VIII. Cihet, Ölçü ve Zamana Göre Yapılan Toponimler

A. Cihete Göre....34

	1. Aşağı.....34
	2. Yukarı....34
B.	Ölçüye Göre....35
	1. Büyük.....35
	2. Küçük.....35
	3. Uzun.....35
	4. Orta.....36
C.	Zamana Göre
	1. Yeni.....36
	2. Eski.....36
IX.	İskân ve Yerleşmeye Delalet Eden Toponimler
	1. Şehir.....37
	2. Köy.....37
	3. Kent.....37
	4. Yurt.....37
X.	Nebat Adlarına Göre Yapılan Toponimler
	1. Çiçek Adlarına Göre.....39
	2. Yemiş Adlarına Göre.....39
XI.	Ziraatla İlgili Toponimler
	1. Bahçe.....40
	2. Bostan.....40
	3. Bağ.....40
XII.	Müstahkem Mevkii Adlarına Göre Yapılan Toponimler
	1. Konak.....41
	2. Han.....41
	3. Kale.....41
	4. Köprü.....41
XIII.	Meslek ve Sanatla İlgili Toponomiler
XIV.	Hayvan Adlarına Göre Yapılan Toponimler
	1. Hayvan Adları....43
	2. Kanatlı Hayvanlar.....43
	3. Kuş Adları.....44

XV.	Şahıs Adlarına Göre Yapılan Toponimler	
	1. Tarihi Şahsiyetler.....	45
	2. Aşiret, Cemaat ve Soylar.....	45
	3. Arazi, Çiftlik ve Emsali Sahiplerine Göre.....	47
	4. Unvan Adlarına Göre.....	47
	5. Askeri Rütbe ve Unvana Göre.....	47
	6. Askeri Silahlara Göre.....	48
XVI.	Musiki ile İlgili Toponimler.....	49
XVII.	Yazı ile İlgili Toponimler.....	50
XVIII.	Tatlı ile İlgili Toponimler.....	51
XIX.	Köse ile İlgili Toponimler.....	52
XX.	Deli ile İlgili Toponimler.....	53
XXI.	Süt ile İlgili Toponimler.....	54
XXII.	Din ile İlgili Toponimler	
	1. Hacı.....	55
	2. İmam.....	55
	3. Molla.....	55
	4. Şeyh.....	55
	5. Kadı.....	56
	6. Vaiz.....	56
	7. Seyit.....	56
	8. Ulu.....	56
	9. Minare.....	56
	10. Nebi.....	57
	11. Oruç.....	57
	12. Resûl.....	57
	13. Kubbe.....	57
	14. Mürşit.....	57
	15. Kilise.....	57
	16. Mescit.....	57
XXIII.	Sayılarla Yapılan Toponimler	
	1. Bir.....	58

	2. İki.....58
	3. Üç.....58
	4. Beş.....58
	5. Altı.....58
	6. Yedi.....58
	7. Dokuz.....58
	8. On.....59
	9. Kırk.....59
	10. Bin.....59
XXIV.	Renklerle İlgili Toponimler
	1. Ak.....60
	2. Kara.....60
	3. Al.....61
	4. Boz.....61
	5. Kızıl.....61
	6. Gök.....61
	7. Sarı.....61
	8. Yeşil....61
XXV.	Ziynet Eşyasına Göre Yapılan Toponimler.....62
XXVI.	Akrabalık Adlarına Göre Yapılan Toponimler.....63
XXVII.	Vücut Aksanlarına Göre Yapılan Toponimler.....64
XXVIII.	Astronomik Adlara Göre Yapılan Toponimler.....65
XXIX.	Mutfak Eşyalarına Göre Yapılan Toponimler.....666
XXX.	Yeni Adlandırmalar.....67
XXXI.	Mahiyeti Bilinmeyen Toponimler.....74
XXXII.	Urfa İli İçindeki Camiler.....77
XXXIII.	Urfa İli ve Kazalarındaki Orta Dereceli Okullar.....78
XXXIV.	Urfa İli ve Kazalarındaki Mahalleler.....79
XXXV.	Urfa İli İlkokulları.....81
XXXVI.	Urfa Köy Okulları.....82
XXXVII.	İndeks.....89
XXXVIII.	Bibliyografya.....100

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir. Kendi çalışmasını hazırlarken Gaziantep, Kars, Bilecek ve Antalya hakkında yapılan çalışmalardan faydalandığını ifade etmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, toponimi bilimi hakkında bilgiler vermiştir.

Çalışmada sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Ancak yazar, Urfa'da köy, sokak ve mahalle gibi yerlere verilen isimlerin hangi unsurlardan yola çıkılarak verildiğini açıklamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Urfa'nın tarihine, coğrafyasına, ekonomisine, folkloruna dair bilgi vermiştir. Yörede sayılarla, renklerle, dinle, yazıyla, musiki ile ve daha pek çok unsur ile ilgili toponimi isimlerine yer verildiği görülmüştür.

Yazar, yörenin folkloruna dair birkaç bilgi vermekle yetinmiştir. Evlenmeler başlığında araştırmacı, yöre insanının evlilik konusunda kişilerin kendilerine mali noktada denk kimseler ile evlendiklerini, düğünden önce çiftlerin birbirlerini görmelerinin hoş karşılanmadığı ifade edilmiştir.

Düğünlerin genelde cuma günleri öğlenden sonra yapıldığı, davul ve zurna eşliğinde eğlenilerek meydana geldiği söylenmiştir.

Urfa'da kirveliğe önem verildiği, kişilerin ailelerinden biri olarak görüldüğü, ailede kaç çocuk varsa her birinin birer kirvesi olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, bu şekilde Urfa'ya ait olan, orada görülen yüzyıllardır orada yaşatılan pek çok unsura değinerek bölgenin tanıtımını yapmıştır.

DORA, Hüseyin. (1975). Aydın'ın İncirlioğlu Nahiyesi ve Köyleri (Hacıaliobası, Sandıklı, Kardeşköy, Eğrek, Kızılcaköy) Ağzıları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, ağız çalışmalarına duyduğu ilgi neticesinde tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Aydın'ın İncirliova nahiyesi ve köyleri olan Hacıaliobaşı, Sandıklı, Kardeşköy, Eğrek, Kızılcaköy ağızları üzerine incelemesini yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Dora, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1

Aydın

A. Coğrafi Durum.....3

Coğrafi Duruma Ait Bibliyografya

B. Tarih.....6

Aliye Çetin (Anı).....8

Hurşit Kaya (Anı).....10

Ömer Kurt (Anı).....19

Rıfat Aygördü (Anı).....20

Zeki Gacalı (Anı).....25

Emine Özpolat (Anı).....28

Cemal Aydın (Anı).....38

Aliye Çetin (Masal).....39

Hurşit Kaya (Ziraat, Hayvancılık, Gelenek).....40

Ömer Kurt (Masal).....41

Aliye Çetin (Köydeki Ziraat Usulleri).....44

Cemal Aydın (Ziraat).....50

Ömer Kurt (Ziraat).....51

Rıfat Aygördü (Ziraat).....52

Ömer Kurt (Düğün Âdetleri).....53

Cemal Aydın (Düğün Âdetleri).....55

Rıfat Aygördü (Düğün Âdetleri).....56

Fonetik Özellikler

Ünlüler.....57

Ünsüzler.....69

Yapım Ekleri

A. İsimden İsim Yapma Ekleri.....78

B. İsimden Fiil Yapma Ekleri.....81

C. Fiilden İsim Yapma Ekleri.....80

D. Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....81

İsim İşletme Ekleri.....84

Hal Ekleri.....86

Zamirler.....89

Örnek Fiillerin İncirlioğa Ağzına Göre Çekimi.....90

İncirlioğa Ağzında Fiil Çekiminde Görülen Değişmeler.....138

İsim Çekimleri.....145

Çekime Tabii Tutulacak İsimler.....149

Metindeki Sözcükler.....156

Metin Dışı Sözcükler.....167

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Dora, sonuç olarak tezinde Aydın'a bağlı bölgelerin ağız hususiyetlerini metinler ışığında okuyuculara açıklamıştır.

Değerlendirme

Dora, çalışmasında Türk Halk Edebiyatı ürünlerinden anı ve masal gibi türlere dair metinler elde etmiştir. Ayrıca bölge insanının günlük yaşantısının bir parçası olan ziraat ve hayvancılıkla ilgili de anlatılara yer vermiştir.

DORA, Mualla. (1973). Tapmacalar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında 1971 yılında Bakü'de basılan Tapmacalar isimli kitabı Latin harflerine aktarmak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında 1971 yılında Bakü'de basılan Tapmacalar isimli kitabın ilk yüz yirmi beş sayfasını Latin alfabesine aktardığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir açıklama da bulunmamıştır. Dora, çalışmasında eserin lehçe özelliklerine dokunmadığını ve eserin daha iyi anlaşılması için lügatçe hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Çalışmanın içindekiler bölümü bulunmamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Azerbaycan'da basılan kitabın içeriğinden bahsetmiştir. Tapmacalar adlı kitabın toplam iki yüz yirmi altı sayfadan meydana geldiğini belirtmiştir. İlk otuz sekiz sayfanın mukaddime olduğu diğer sayfalarda tabiat ve tabiat hadiselerinden, bitkilerden, ağaçlardan, bostanlardan, meyvelerden, yabani bitkilerden, hayvanlardan, kuşlardan, haşerelerden, hayvanlarla ilgili mahsullerden, insanlardan, silahlardan, musikiden ve daha pek çok başlıktan meydana gelerek oluşturulan bir eser olduğundan bahsedilmiştir. Eserin Azeri diliyle yazıldığı söylenmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Dora, sonuç olarak Tapmacalar adlı eseri Türk edebiyatına kazandırmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Azeri edebiyatına ait bilmeceleri Bakü’de Azeri lehçesiyle yazılan eserden yola çıkarak tez haline getirmiştir.

DÖNMEZ, Şehmus. (1976). Maden Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında Anadolu ağızları üzerine aldığı dersler sonucunda ağız çalışmalarına karşı ilgi duyması neticesinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Dönmez, çalışmasında Elazığ’a bağlı Maden ilçesinin ağız özelliklerini çalışmasında incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

I. Bölüm

İlimiz Elazığ.....1 – 5

Maden’in Tarihçesi.....6 – 9

Maden Hakkında Coğrafi Bilgi.....10 – 15

Maden’in İdari Durumu.....16 – 18

Maden’de Eğitim ve Öğretim.....19 – 20

Maden’de Kültür, Folklor ve Bazı İstatistikler.....21 – 22

Maden’de İnanış, Dua ve Beddua Örnekleri.....22 – 24

Evlenme Geleneği.....25 – 28

Turizm, Ulaşım, Haberleşme, Elektrik, Sinema vs.....29 – 30

Sosyal Durum, Sağlık, Yerleşme, Şehirleşme, Konut.....	30 – 32
İstihdam – Ekonomi.....	32 – 33
Tarım, Hayvancılık.....	33 – 34
Madenler.....	33 – 34
Mahalli İdare.....	34
Kamu ve Özel Kuruluşlar, Dernekler, Birlikler.....	35 – 36
İlçenin Tarihi Yönetimi.....	36
1871 Yılına ait Salname.....	37 – 42

II. Bölüm

Metinler.....	43 – 76

- a) Mesud Beg Hikâyesi (Anlatan Mehmed Duran).....45 – 54
- b) Maden'e ait Eski Evlenme Âdetleri (M. Saraç).....56 – 58
- c) Maden'de Eski Misafir Ağırlama Âdetleri (M. Saraç).....59 – 60
- d) Maden'in Süregelen Meşhur Yemekleri (R. Ergene).....61 – 62
- e) Kaynanalar Hakkında Sohbet (Bakır ve Ailesi).....63 - 65
- f) Maden'deki Ziyaretler (Fatma Derya).....66
- g) Yusuf Efendi ve Sıcan Hikâyesi (Ganime Ergene).....67 – 68
- h) Maden Yöresi Mani ve Ninniler (Teyfik Coşkun).....69 – 74
- i) Atasözleri ve Değişler (Hasan Derya).....75 – 76

III. Bölüm

- A. Maden Ağzında Başlıca Ses Hadiseleri.....77 – 86
 - a) Konsonant Türemesi.....77
 - b) Vokal Türemesi.....78
 - c) Hece Düşmesi.....78 – 79
 - d) İki Vokalin Yan Yana Gelmesi.....79
 - e) Konsonant İkizleşmesi.....79
 - f) Hece Türemesi.....80
 - g) Ünsüz Düşmesi.....80
 - h) Orta Hece Vokalinin Düşmesi.....80
 - i) Orta Hece Vokalinin Değişmesi.....81
 - j) Vokal Birleşme.....81

k) Yer Değiştirme.....	81
l) Benzeşme.....	82
m) Aykırışma.....	83
n) Yuvarlaklaşma.....	84
B. Maden Ağzında Başlıca Şekil Değişmeleri.....	84 – 86
a) Vokal Değişmeleri.....	84
b) Konsonant Değişmeleri.....	85 – 86
c) Maden Ağzında Başlıca Şekil Değişlikleri.....	87 – 124
1. Sıfatlar.....	87
2. Zarflar.....	87
3. Gerundiumlar.....	87
4. Zamirler.....	88
5. Edatlar.....	88
İsim Çekimi (için Son Çekim Edatıyla).....	90
(ile Son Çekim Edatıyla).....	91
Fiil Çekimi.....	92 – 123
İsim Çekimi	
Yalın, Genitif, Datif, Akuzatif, Lokatif, Ablatif, Enstrümantal Hallerde.....	124
IV. Bölüm	
Sözlük.....	126 – 154
Vahşi ve Evcil Hayvanların Yaşa Göre İsimlendirilmesi.....	135
V. Bölüm	
Yararlanan Kaynaklar.....	156

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Dönmez, tezinde Maden bölgesinin ağız özelliklerini elde ettiği veriler ışığında okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

Dönmez, bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile pek çok konuda metin elde etmiştir, elde edilen bu metinler bölge insanının ağız özellikleri değiştirilmeden okuyuculara sunmuştur. Araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini fonetik ve morfolojik özellikleriyle incelemiştir.

DURAN, Hülya. (1971). Azeri Türkçesiyle Koşmacalar ve Tapmacalar (Metin ve Sözlük). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Tebriz ağzının özelliklerini fonetik yönden inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında “Koşmalar ve Tapmacalar” adlı eser üzerine incelemesini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, eserde yer alan koşmaları ve tapmacaları Farsça açıkladığını söylemiştir. Araştırmacı, eseri fonetik yönden incelediğini ve bugünkü harflere çevirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Duran, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Koşmalar ve Tapmacalar adlı eseri transkrip edip, sözlük hazırlayarak tezini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, “Koşmalar ve Tapmacalar” adlı eserin Tebriz’de H. 1345 yılında Samed Behrengi, ve Behrûz Dihgâni tarafında Arapça yazıldığını söylemiştir. Esere konu kitabın İran Azerbaycan’ı ağızları üzerine olduğu vurgulanmıştır.

DURMUŞ, Şuayp. (1978). Atasözleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi el yazmaları bölümünde yer alan eserin içerisinde bulunan atasözlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi el yazmaları bölümünde 2486 numarada kayıtlı eserin içinde yer alan atasözlerini incelediğini ifade etmiştir. Eserin 171 a – 178 b sayfaları arasında kalan kısmının incelendiği belirtilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yöntemle dair bilgi vermemiştir ancak araştırma ve incelemeye dayalı bir metot takip edildiği görülmüştür.

İçindekiler

Durmuş, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamına ve kullandığı yöntemle dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Durmuş, incelediği eserin yazarı ve yazılış tarihi hakkında bilgi sahibi olamadığını, müstensihinin ise İbn Emin Mahmut Kemal İnal olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, eserin Eski Anadolu Türkçesi özelliğine sahip olduğunu ifade etmiştir.

DURUEL, Üstün. (1978). Nazilli Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında diyalektolojiye duyduğu ilgi neticesinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Nazilli ağzının fonetik ve morfolojik tetkiki yapmak üzere tezini hazırladığını ve sözlükte eklediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Duruel, çalışmasında derleme metodu kullanarak bölge insanından metinler elde etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I - II
Ses İşaretleri.....	III
Fonetik Hususiyetleri.....	1 – 19
Vokaller.....	1 – 12
Uzun Vokaller.....	1 – 2
Vokal Değişimleri.....	3 – 6
Yuvarlaklaşma.....	7
Düzleşme.....	7
Monoftonglaşma.....	7
Vokal Türemesi.....	8

Protez.....8
Epentez.....8
Epitez.....8
Vokal Düşmesi.....9
Sandhi.....9
Synope.....9
Hiatus (Vokal Karşılaşması).....9
Vokal Sırasının Değişmesi.....9
Vokal Asimilasyonu.....10
Vokal Disimilasyonu.....11
Kontraksiyon.....12
Telafi Uzaması.....12
Vokal Uyumu.....12
Konsonantlar.....13 – 19
Konsonant Değişmeleri.....13 – 16
Konsonant Asimilasyonu.....17
Konsonant Disimilasyonu.....18
Komşu Olmayan Sesler.....18
Konsonant İkizleşmesi.....18
Konsonant Düğümleri.....19
Konsonant Türemesi.....19
Arkaik Unsurlar.....19
Morfolojik Hususiyetleri.....20 – 25
İsim Çekimi.....20 – 24
Fiil Çekimi.....24 – 25
Metinler.....26 – 62
Bir Hatıra.....26 – 27
Türkü.....28
Seferberlik.....29 – 34
Türkü.....35
Goca Ali.....36 – 37
Türkü.....38

Kına Gecesi.....	39 – 41
Nazilli'nin Guruluğu.....	42 – 43
Mecburilikle Yapılan Seyahat.....	44
Mani.....	45
Bi Muhabbet.....	46 – 47
Basgın.....	48
Bi Hayat Hekayesi.....	49 – 51
Yardımlaşma.....	52
Dede Hekayesi.....	53 – 54
Altın Arayıcıları.....	55 – 56
Bi Hatıra Daha....	57 – 59
Ölümden Gutulduk.....	60
Düvünden Savaşa.....	61 – 62
Sözlük.....	63 – 93
Bibliyografya.....	94

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Duruel, sonuç olarak tezinde Nazilli ağzının hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla okuyuculara bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Duruel, bölge insanından derleme yolu ile metinler elde ettiğini topladığı eserlerin daha çok hatıra türünde olduğunu belirtmiştir. Bu metinlerin yanında yerli halktan türkü ve maniler de dinlediğini söylemiştir. Yazar, çalışmasının büyük bir kısmında Nazilli ağzının fonetik ve morfolojik tetkikini yapmak üzere meydana getirdiğini ifade etmiştir.

DUYAR, Erdal. (1950). Üç Gazavat-ı Hazreti Ali Hikâyesinin Gramer Hususiyetleri ile Mevzu ve Motifleri Bakımından Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Duyar, çalışmasında Hazreti Ali'nin şahsını, onun etrafında oluşan halk hikâyelerini anlatmıştır. Hikâyelerde yer alan konuları, dil hususiyetlerini ve metinlerin içinde yer alan motifleri göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tezin içerisinde Hazreti Ali hakkında yazılan üç tane halk hikâyesi yer almaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada, yazar ele aldığı eserlerin özellikle dil özelliklerine ve motiflerine dikkat çekmeye çalıştığını söylemiştir. Gramer noktasında yeterli miktarda açıklama yapılmıştır daha sonra bu hususa dair örnekler metinlerin içinden gösterilerek okuyucuya sunulmuştur. Metinler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar verilmiştir. Duyar, metinler üzerindeki dil hususiyetlerini çözmeye yönelik bir yöntem kullanmıştır.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Dini Mahiyetteki Halk Hikâyeleri
 - a. Bu Hikâyelerin Teşekkülü
 - b. Hazreti Ali ve Onun Şahsiyeti Etrafında Teşekkül Eden Menkıbeler
- III. Metnimizdeki Hikâyelerin Mevzu ve Motifler Bakımından Tetkikleri
- IV. Gramer Hususiyetleri
 - a. İçindekiler
 - b. Metin
 - c. Gramer Hususiyetlerinin Tetkiki
 1. İmla Hususiyetleri

2. Ses Bilgisi Hususiyetleri
3. Şekil Bilgisi Hususiyetleri
- d. İndeks

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, eserin bir yazma eser olduğunu, yazarının ve yayınlandığı yılın bilinmediğini söylemiştir. Araştırmacı, eserin dil özelliklerine bakarak kitabın 14 – 15. yüzyıllarda yazıldığını tahmin etmektedir. Eserde üç ayrı hikâye olmasına rağmen kitabın tek bir eser olduğu vurgulanmıştır. Yazar, eserde yer alan hikâyelerin konusunun dini olduğunu Hz. Ali'nin kahramanlıklarını anlattığını belirtmiştir. Eserin mesnevi tarzında yazıldığı içerisinde gazel ve kasidelerin olduğu görülmüştür.

Tez de giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Duyar, tezinde eserin dil özelliklerini, eserdeki konu ve motifleri inceleyerek çalışmasını hazırlamıştır.

Değerlendirme

Çalışma, öncelikle Avrupa edebiyatında yer alan ulu kişilerin etrafında teşekkül eden kahramanların isimlerine daha sonra İslam âlemindeki kahramanların isimlerine yer vererek başlamıştır. Daha sonra Hazreti Ali, Hazreti Osman, Hazreti Ömer ve Ebu Müslim gibi kişilerin etrafında gelişen eserler hakkında bilgi verilmiştir. Çalışma Hazreti Ali'nin hayatı hakkında bilgi vererek devam etmiştir. Duyar, C. L. Haurt'ın Hazreti Ali hakkında İslam Ansiklopedisi'nde yazdığı makaleyi kısaltarak tezine almıştır. Profan mahiyetteki bu üç ayrı hikâyenin aslında konu bakımında aynı olduğu sadece içerisindeki motifler bakımından benzerliklerin ve farklılıkların olduğu vurgulanmıştır. Metinlerde ortak olan motif sayısının yirmi dört olduğu ifade edilmiştir. Üç metnin dış yapı özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Metinlerin orijinal halleri çalışmanın içerisinde gösterilmiştir. Metinlerin gramer hususiyetleri eserlerin içindeki örneklerle tek tek açıklanmıştır. Örneklerin asıl metindeki sayfa numaraları ve bulundukları satırlarda “örneğin” diye başlanıp yanına yazılarak verilmiştir.

DÜZGÜN, Suna. (1981). Samsun (Çarşamba) Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında yörenin ağız özelliklerini bulmak, bölge ağızında meydana gelen değişiklikleri saptamak amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Samsun'un Çarşamba ilçesinde yaşayan yerli halkın ağızından derlediği metinler üzerinden yörenin ağız ve dil hususiyetlerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Düzgün, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını ve özellikle yörenin ağız özelliklerini değiştirmemiş kişileri kaynak kişileri tercih ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	3
Samsun'un Tarihi.....	5
Samsun'un Coğrafyası.....	7
Transkripsiyon İşaretleri.....	9
Metinler.....	10
Ahalı Köyü.....	12
Ağacagüney Köyü.....	23
Balcalı Köyü.....	26
Kahyalı Köyü.....	38
Ses Bilgisi.....	47 – 56
Uzun Ünlüler.....	48
Kısa Ünlüler.....	48
Ünlü Değişmeleri.....	49
Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	51
Ünlülerin Düzleşmesi.....	52

Ünlü Düşmesi.....	52
Ünlü Türemesi.....	52
Ünsüz Türemesi.....	53
Ünlü Uyumu.....	53
Ünsüz Değişmeleri.....	53
Ünsüz Aykırılışması.....	56
Ünsüz Aykırılışması.....	56
Ünsüz İkizleşmesi.....	56
Yardımcı Sesler.....	56
Şekil Bilgisi.....	57 – 59
Çokluk Eki.....	58
İyelik Ekleri.....	58
Aitlik Ekleri.....	59
Eşitlik Ekleri.....	59
Yön Ekleri.....	59
Genitif Ekleri.....	60
Datif.....	60
Akuzatif Eki.....	60
Ablatif Eki.....	60
Lokatif Eki.....	60
İnstürümental Eki.....	60
İçin Son Çekim Edatı.....	60
Soru Eki.....	61
Sıfatlar.....	62
Zarflar.....	62
Partisipler.....	63
Gerundiumlar.....	64
İsimden İsim Yapma Ekleri.....	65
İsimden Fiil Yapma Ekleri....	66
Fiilden İsim Yapma Ekleri.....	66
Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	67
Şahıs Ekleri.....	67

Sisim Fiil Çekimleri.....70

Fiil Çekimleri.....74

Sözlük.....117

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamında ve yönteminden bahsetmiştir.

Çalışmanın içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Düzgün, sonuç olarak çalışmasında bölgenin ağız özelliklerini metinler ışığında okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Düzgün, çalışmasında Samsun'a bağlı Çarşamba ilçesi halkından derlediği metinleri ve yöre insanının ağız özelliklerini göstererek tezini meydana getirmiştir.

EDGÜDER. Neriman. (1946). Rumeli Halk Türküleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Rumeli bölgesine ait halk türkülerini incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Rumeli halk türkülerini içerik ve biçim yönünden değerlendirmek amacıyla çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, türkünün Türkiye’de çok yaygın bir tür olduğundan bahsetmiştir. Türkülerin özelliklerine dair bilgiler vermiştir. Türkünün iki çeşidinin olduğu birinin anonim diğerinin ise son dörtlükte şairin adının geçtiği saz şairlerine ait olan türküler şeklinde ayrıldığı belirtilmiştir. Türkülerin kıtalar halinde yazıldığı, daha çok lirik olduğu, daima bestelerinin olduğundan bahsedilmiştir.

Yazar, halk türkülerinin cemiyetin ıstırap, sevinç, aşk, ihtiras, dilek ve arzularının samimiyetle ifade edildiği bir tür olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, çeşitli araştırmacıların türkü üzerine yaptığı tasnifleri vermiştir.

Araştırmacı, türkülerin usullü ve usulsüz türküler şeklinde ikiye ayrıldığını söylemiştir. Usulsüz türkülere uzun hava denildiği, bu uzun havaların saz, bağlama, tambura gibi müzik aletleri ile icra edildiği söylenmiştir. Bu uzun havaların Rumeli’ye kadar giderek orada ‘‘hora’’ adını aldığı ifade edilmiştir.

Türkülerin, köklü bir halk ananesine sahip cemiyetler içerisinde meydana geldiği söylenmiştir. Türkülerin menşelerinin de kesin olarak bilinmediği çünkü bestesi ya da güftesi beğenilen bir türkünün çeşitli yerlere taşınabildiği belirtilmiştir.

Yazar, Rumeli’de kalmış Türklerin sevinçlerini, üzüntülerini ve çeşitli duygularını gösteren türkülerin varlığından bahsetmiştir.

Araştırmacı, Rumeli’de ki Türk musikilerinin fütuhatla başladığını söylemiştir. Rumeli türkülerinin güfte ve bestelerinin Anadolu türkülerindeki gibi anonim olduğu belirtilmiştir. Rumeli türkülerinin melodi bakımından Anadolu halk türkülerinden ziyade klasik musikiye meyilli olduğu ifade edilmiştir. Anadolu halk türkülerinde hecelerin daha sık; Rumeli türkülerinde ise hecelerin klasik musiki de olduğu gibi seyrekliği vurgulanmıştır. Rumeli türkülerinde Hicaz ve Garip Hicaz olmak üzere Hüseyini, Sâbâ, Eviç, Karciyar, Segah, Neva, Bayati gibi makamların kullanıldığı belirtilmiştir.

EĞRİ, Sadettin. (1981). Eşrefoğlu Rumi (Abdullah b. Mehmed) ve Divanının 27 a – 39 b Arası Transkripsiyonlu Metin ve İndeks İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Eşrefoğlu Rûmî Divan'ının transkribini yapıp, indeksini hazırlayarak çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Divan'ının 27a – 39b sayfalarının transkripsiyonlu metin ve indeks incelemesini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir ancak eserde, araştırma ve inceleme metodunun kullanıldığı gözlenmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	3 – 6
Bibliyografya.....	2
Kısaltmalar.....	1
Metin Transkripsiyonu.....	16 – 56
İndeks.....	56 - 187

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Eşrefoğlu Rûmî hakkında ilk bilgileri Mehmet Fuat Köprülü'nün **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar** adlı eserinden elde ettiğini belirtmiştir. Ayrıca Eşrefoğlu Rûmî hakkında Mehmet Kaplan'ın tezi ve Asaf Halet Çelebi'nin çalışmalarının olduğunu söylemiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında Eşrefoğlu'nun hayatı hakkında bilgi verilmiştir. Rûmî'nin tasavvufî yönü ve edebi kişiliği üzerine açıklamalar yapmıştır. Eşrefoğlu Rûmî Divan'ının da incelenen sayfa aralığı tez içerisinde gösterilip indeksi yapılmıştır.

EJDER, Güzin. (1974). Antalya Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında ağız incelemelerine karşı oluşan ilgi neticesinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Antalya ve çevresinin ağız özelliklerini inceleyip çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Ağız Derleme Sahası

Ses İşaretleri

Metinler

Gramer

Dil Bilgisi

Ses Bilgisi

Uzun Vokaller

Vokal Değişmesi

Yuvarlaklaşma

Düzleşme
Monoftonglaşma
Vokal Türemesi
Protez
Epentez
Epitez
Vokal Düşmesi
Vokallerin Yer Değişmesi
Vokal Benzeşmesi
Vokal Aykırılışması
Vokal Birleşmesi
Telafi Uzaması
Vokal Uyumu
Konsonantlar
Konsonant Değişmesi
Yer Değiştirme
Konsonant Aykırılışması
İkizleşme
Hece Düşmesi
Arkaik Unsurlar
Morfolojik Bilgi
İsim İşletme Ekleri
Çokluk Eki
İyelik Ekleri
Hal Ekleri
Zarflar
Zamirler
Fiil Çekimi
Basit Fiil Çekimi
Birleşik Fiil Çekimi
Partisipler
Gerundiumlar

Edatlar

Sözlük

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Antalya ve çevresinin sadece ağız özelliklerini değil bölgenin gelenek ve göreneklerini de inceleyerek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

EKE, Günsel. (1960). Burdur Köylerinde Düğünler ve Temsili Oyunlar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Burdur yöresinde gerçekleşen düğünleri anlatmak, incelemek istemiştir ayrıca düğünlerin bir parçası haline gelen köy oyunlarına da çalışmasında yer vermek istediğini dile getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Burdur ilinin sınırları, yüz ölçümü, tabiat özellikleri, nüfusuna ait özellikler ve buraya bağlı ilçeler hakkında genel bir bilgi verilmiştir. Burdur kendisine yakın olan Antalya, Afyonkarahisar, Denizli, Isparta ve Muğla ile olan komşuluğu içerisinde ele alınmıştır.

Burdur halkının geçim şartları, olanakları hakkında bilgi verilmiştir. Burdur da ikâmet eden halkın buradaki yerleşim şekilleri üzerinde durulmuştur. Yerli halkın, kadınların ve erkeklerin giyim kuşamı üzerine, ağız özellikleri hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bu başlıklardan sonra yörede yapılan düğünler tüm aşamaları ile anlatılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Burdur yöresinde gerçekleştirilen ritüeller örneklerle anlatılmıştır. Araştırmacı, Burdur ve çevresini tarihi - sosyolojik bir metot ölçüsünde ele almaya çalıştığını söylemiştir. Köylü temsilleri tarihi ve etnoğrafik çerçeve içerisinde ele alınmaya çalışılmıştır. Eke, Burdur yöresinde bayramlarda, düğünlerde, uzun kış gecelerinde gerçekleşen temsilleri gözlemlediğini ifade etmiştir. Araştırmacı, kendisinden önce çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan anket çalışmalarından da faydalanarak kendi çalışmasını ortaya koyduğunu belirtmiştir. Eke, kendisinin de Burdurlu olduğunu söyleyerek burada pek çok kişi ve meslek koluna sahip insanlardan bilgi edindiğini söylemiştir. Yazar, Burdur hakkında yazılan kaynakları da tezi için araştırıp incelediğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Tezin içerisinde içindekiler bölümü bulunmamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Eke, köylü temsillerinin müzik ve oyun ile birleştirilerek icra edildiğini söylemiştir. Yazar, çalışması için yararlandığı önemli iki kaynağın Ahmet Kutsi Tecer'e ait **Köy Temsilleri** ve Süleyman Kazmaz'ın **Köy Tiyatrosu** adlı eserleri olduğunu belirtmiştir.

Ön söz bölümünde araştırmacı; çalışmasının amacını, kapsamını ve yöntemini okuyucusuna anlatmıştır.

Araştırmacı, köylerde icra edilen köylü temsillerinin eğlencelerle özellikle de düğün merasimleriyle alâkasının olduğunu söylemiş ve bu bağı bulma amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir. Yazının sonunda Eke, hocası Ahmet Kutsi Tecer'e ve kaynak kişilere teşekkür etmiştir. Giriş bölümünde Burdur yöresinin sınırı- yüzölçümü, nüfusu, tabiat özellikleri, köyleri, geçim şartları, yerleşmeleri, halkın giyim - kuşamı, bölge insanının ağız özellikleri anlatılmıştır. Sonuç bölümü bulunmamaktadır. Eke, sonuç olarak bölgede gerçekleşen düğünleri ayrıntıları ile okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Tez kısa bir hacme sahiptir. Araştırmacı, Burdur yöresinin tarihini ve etnografisini anlatmıştır. Bölgede yapılan düğünlerin her aşaması hakkında okuyuculara bilgi verilmiştir.

EKE, Nerime. (1964). Âşık Edebiyatında Müşterek Motif ve Benzetmeler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, zamanla divan edebiyatının tesiri altına giren âşık edebiyatındaki motif ve benzetmeleri çalışmasında göstermiştir. Yazar, âşık edebiyatına mensup halk şairlerinin sazlarından çıkan nağmelerin başka çalışmalarda da gösterilmesini hedeflediğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, konu sınırının geniş ve dağınık olmasından dolayı çalışmasında daha çok Karacaoğlan'a yer verdiğini ifade etmiştir. Eke, çalışmasında 16. yüzyıl ile 20. yüzyıl arasında yaşadığı varsayılan halk âşıklarından dört-beş tanesinin eserlerinde yer alan motif ve benzetmeleri göstererek tezini meydana getirmiştir. Yazar, ortaya çıkan motif ve benzetmelerden yola çıkarak değerlendirmeler yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Eke, halk şairlerinin şiirlerinde yer alan motif ve benzetmeleri fişleyip tasnif ettikten sonra müşterek olanları tezine dâhil etmiştir. Çalışmada her bir unsur ile ilgili açıklama yapıp örneklerle desteklenmiştir. Tezin bibliyografya kısmında gösterilen eserlerden de faydalanılarak çalışma meydana getirilmiştir.

İçindekiler

I- Ön Söz

I I- Giriş

I I I- Motifler

A) Tabiat Motifleri

- 1- Dağ
- 2- Yayla
- 3- Göl
- 4- Su
- 5- Mevsim
 - a- İlkbahar (Yaz)
 - b- Kış
 - c- Sonbahar
- 6- Günün Saatleri
 - a- Sabah
 - b- Akşam
- 7- Seher Yeli
- 8- Gül

B) Kuşlar

- 1- Bülbül
- 2- Turna
- 3- Suna (Ördek)
- 4- Kuğu
- 5- Keklik
- 6- Şahin
- 7- Pervane
- 8- İbicek
- 9- Leylek
- 10- Baykuş
- 11- Kırlangıç

C) Hayvanlar

- 1- At
- 2- Ceylan (Ahu, Ceylan)
- 3- Koyun

D) Güzelle İlgili Motifler

- 1- Ela Gözlü Dilber
- 2- Ben (Hal)
- 3- Zülf
- 4- Gelin

E) Yukarıdaki Tasnife Girmeyen Bazı Motifler

- 1- Leyla ile Mecnun
- 2- Gönül
- 3- Felek
- 4- Gurbet
- 5- Rakip
- 6- Tabip
- 7- Bade

IV- Benzetmeler

A) Sevgili (Tüm olarak)

- 1- Sevgilinin Yüzü
- 2- Sevgilinin Gözü
- 3- Sevgilinin Bakışı
- 4- Sevgilinin Kirpiği
- 5- Sevgilinin Kaşı
- 6- Sevgilinin Yanağı
- 7- Sevgilinin Ağzı
- 8- Sevgilinin Gamzesi
- 9- Sevgilinin Dişi
- 10- Sevgilinin Dili
- 11- Sevgilinin Zülfü
- 12- Sevgilinin Boyu

B) Âşık (Tüm olarak)

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz başlığında Eke, divan edebiyatı ile âşık edebiyatının birbirinden tamamen ayrı iki edebiyat olarak ele alınması gerektiğinden bahseder ayrıca divan

edebiyatı üzerinde yapılan inceleme ve araştırmaların daha çok olduğundan bahsetmiştir.

Araştırmacı, âşık edebiyatının samimi, halkın zevkine hitap ederken zamanla divan edebiyatının tesiri altına girmeye başladığını söylemiştir. Âşık edebiyatının çok geniş, dağınık ve doğruluğunun oldukça şüpheli olduğundan bahsedilmiştir. Tezde âşık edebiyatı şairlerinin sazlarıyla dile getirdikleri ifadelerin divan şairlerine bazen ũrkekçe bazen guvenle seslenişleri duyurulmaya çalışılmıştır.

Folklora ait unsurların, halkevleri neşriyatları ile yayınlanmış çeşitli eserlerin hepsinin fişlenip işlenmesinin uzun bir sũreç gerektirdiği ifade edilmiştir. Bir sayfadan oluşan  n söz başlığı araştırmacının hocası Fahir İ ’e teřekkũr etmesi ile sona ermiştir.

Giriş kısmında araştırmacı, eski edebiyatın, Arap ve Fars edebiyatlarının kuvvetli tesiri altında meydana geldiğini ifade etmiştir. Tũrk zevkinin, zek  ve ruhunun eski edebiyatı işleyerek ona şekil vermiş ve birçok yeni unsurlar kattığı belirtilmiştir. Yazar, eski edebiyatın, Fars edebiyatından sadece kelime ve hayal sistemini almayıp, mitolojisini de aldığını söylemiştir. Eski edebiyatta birçok cereyanın birlikte g rũldũėu bunun sebebinin ise örnek bolluğu olduğu vurgulanmıştır. Divan şiirinin geliştiği nokta ifade edilmiştir: O da aruzun Tũrk eleřmesidir, bunun da tabiatın keşfiyle mũmkũn olduğu söylenmiştir. Divan edebiyatının hakiki dil zevkine ulaşamadığı ifade edilmiştir. Klasik edebiyatın muayyen kaideler, mefhumlar, imajlar ve mevzularla meydana getirilen bir edebiyat olduğu söylenmiştir. Eski edebiyatın hayatla alakasının az olduğu vurgusu yapılmıştır. Bu edebiyatın en geniş sahasının gazel üzerine kurulduğu, gazellerde de en çok aşkın işlendiği ifade edilmiştir. Bu aşkta realitenin değil soyutluğun aksettirildiği belirtilmiştir. Divan şairlerinin lirizmi en çok ‘‘aşk’’ vesilesiyle sağladıkları söylenmiştir.

Çalışmada, halk edebiyatı ile eski edebiyat arasında derin uçurumun olduğu gözlenmiştir. Halk edebiyatının araştırılmasına Meşrutiyet’ten sonra Tũrk ũlũk hareketinin ortaya çıkması üzerine başlandığı söylenmiştir. Saray şairlerinin vezinlerini, kelimelerini, hayallerini ve tũrleri İranlı şairlerden alarak onları taklit ettikleri ifade edilmiştir. Âşıkların kũ uk esnaf tabakasında, fakir halk arasında veyahut askeri sınıflarda yetiştikleri belirtilmiştir. Bu âşıkların İşlam dinine, evliya

menkıbelerine mitolojik ve efsanevi motiflere dair birçok bilgiye haiz oldukları söylenmiştir. Araştırmacı, halk şairlerinin yalnız aruz ile yazdıkları şiirlerde değil hece ile yazdıkları şiirlerde divan edebiyatından gelme mazmun, mefhumlara ve benzetmelere sık sık rastlanıldığını ifade etmiştir. Bunların yanında halk şairine ait orijinal mecazlarla da karşılaşmıştır. Araştırmacı, divan edebiyatının hayattan uzaklaşıp kitapta kendisine yer bulduğundan; halk edebiyatının hayatla yaşadığı halde kitaba giremediğinden dağınık ve meçhul kaldığından bahsetmiştir. Halk şiirinde realiteyi besleyen en önemli unsurlardan birinin karşılıklı konuşmalar olduğu vurgulanmıştır. Tabiat ve memleket manzaralarına kapalı olan divan edebiyatına karşılık halk edebiyatının tabiatın içinde olduğu ifade edilmiştir. Halk şiiri Türk dilinin bünyesine uygun hece veznini müdafaa edebildiği görülmüştür. Halk şiirinin tamamen Türk hislerini ifade ettiği söylenmiştir. Halk edebiyatının üç ayrı hüviyet gösterdiğini ifade eden Eke;

- 1- Halk kitlesine mahsus anonim edebiyatın yeniçeri, köylü, göçebe ideolojilerinin mümessili olduğunu vezinlerinin hece ölçüsü olduğunu ve eserlerin sehl-i mümteni şekilde verildiğini söylemiştir.
- 2- Şairlerin nazımlarına yalnız aruzun değil Arap ve Fars terkiplerinin de girdiği ve temsilciler arasında Gevheri ve Âşık Ömer'in yer aldığı vurgulanmıştır.
- 3- Tarikat edebiyatı adı verilen edebiyatın tekke vecdinin mahsulü olduğu ifade edilmiştir. Bu üç tür edebiyatın birbirinden ayrı olmakla beraber birbirleriyle temas halinde olduklarından da bahsedilmiştir.

Tezde sonuç kısmı yer almamaktadır. Ancak Eke, sonuç olarak tezinde âşıkların manzumelerinde yer alan motifleri ve benzetme unsurlarını tek tek göstermiştir.

Değerlendirme

Tezin içerisinde motifler genel olarak beş temel başlığa, benzetme ise iki ayrı başlığa ayrılmıştır. Bu esas başlıklar kendi içlerinde alt başlıklar ile desteklenerek çalışma meydana getirilmiştir. Motifler ile ilgili genel açıklamalar yapılmıştır. Örneğin “dağ” motifinin halk şiirine birinci dereceden akseden bir unsur olduğu söylenmiştir. Bu durumun ülkenin coğrafi konumuyla ilgili olduğu vurgulanmıştır. Anadolu'nun dağlarla çevrili olduğu, bölge insanının hayatının dağlarda geçtiği

coğrafyanın insanına bir dağ kaderini isnat ettiği ifade edilmiştir. Dağların insanın hayatına, duygularına devamlı iştirak ettiği söylenmiştir. Bu ve benzeri açıklamalardan sonra dağ kelimesinin geçtiği manzumeler halk âşıklarının isimleriyle beraber alt alta sıralanmıştır. Âşık edebiyatında geçen umumi motif ve benzetmeler dağ örneğinde olduğu gibi bir plan dâhilinde ortaya konulmuştur. Bu motif ve benzetmelerin de kendi içerisinde işlevleri anlatılmıştır. Bu işlevler tek tek sıralanıp ardından örnekleri sunulmuştur. Eke, çalışmasında edebiyat tarihlerinden, makalelerden, tezlerden ve çeşitli kaynaklardan yararlanmıştır. Toplam yüz seksen bir sayfadan oluşan çalışmada yazar, halk edebiyatına ait motifler ve benzetmeler konusunda genel bir çerçeve oluşturmaya çalışmıştır.

EKİNCİ, Mustafa. (1978). Fuat Köprülü'nün Makaleleri (1915). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün kaleme aldığı makaleleri bir araya getirmek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ekinci, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün 1915 yılında çeşitli dergi ve gazetelerde kaleme aldığı makalelere ve şiirlere yer verdiğini ifade etmiştir. Ancak tezin içerisinde Köprülü'nün, “**Edebiyatımızda Cenkcûluk**” **Köprülü'den Seçmeler ve Edebiyat Araştırmaları** adlı yazıların yer almadığı söylenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün 1915 yılında kaleme aldığı makaleleri ve şiirleri yeni harflere aktardığını vurgulamıştır.

İçindekiler

Ön Söz..... II - III

Bibliyografya.....IV

Acaib-ül Lefaif.....	1 – 19
Türk Medeniyeti.....	20 – 48
Hibet-ül Hakayık.....	49 – 61
Divan-ı Lügati't Türk.....	62 – 66
Asırlar Arasından.....	67 – 70
Risale-i Validiye Tercümesi.....	70 – 74
Mazdeizm'in Türk Kavimlerinin İtikadları Üzerindeki Tesiri.....	75 – 101
Şehid'in Rüyası.....	102 – 103
Şehid ve Hilal.....	104 – 105
Son Akın.....	106 – 107
Selçuklular Zamanında Anadolu Türk Medeniyeti (Dipnot).....	108 – 128
Mazdeizm'in Türk Kavimleri İtikadları Üzerindeki Tesiri (Dipnot).....	129- 147
İndeks.....	148 - 167

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ekinci, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından bahsetmiştir. Mehmed Fuad Köprülü'nün Türk edebiyatı tarihi içerisindeki yeri ve öneminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Mehmed Fuad Köprülü'nün 1915 yılında yazdığı makaleleri Latin harflerine çevirerek okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Mehmed Fuad Köprülü'nün 1913 yılında İstanbul Üniversitesi Türk edebiyatı hocalığına getirildiğini, edebiyat tarihi araştırmaları hakkında pek çok yazı kaleme aldığını ifade etmiştir. Ekinci, Batı edebiyatında otorite sayılmış Türkologların kaleme aldığı eserlerde eksiklikleri ve yanlışları düzelttiğini belirtmiştir. Köprülü'nün milletlerarası ilmi kongrelerde Türkiye'yi temsil ettiği vurgulanmıştır. Mehmed Fuad Köprülü'nün şarkiyat, Türk medeniyet tarihi, kültür tarihi, Türk sanat ve musikisi, Türk hukuk ve iktisat tarihi, Türk siyasi tarihi ve etnoloji gibi birçok alanda kaleme alınmış yazılarının olduğu belirtilmiştir.

ELÇİN, Şükrü Murat. (1939). Kerem ile Aslı Hikâyesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Elçin, tezini yazmaya teşvik eden iki sebebinin olduğunu çalışmasının başında söylemiştir. Bu sebeplerin birincisi; kıymetli bir saz şairinin eserlerini bir araya getirmek, ikincisi ise bundan sonraki tetkiklere bir çerçeve hazırlamak olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, araştırmasının kapsamını Taşkent'ten Rumeli'ye kadar kâh âşıkların sazında dinlenen, kâh yazma ve basma nüshalarda okunup sevilen ve nesilden nesile ve hafızaya nakl edilen Kerem ile Aslı hikâyesinin, bazı tahminlerle birbirine icra edebileceğimiz iki makaleden başka bir şey yazılmadığını belirterek, araştırmasını bu hikâye üzerine yapılan çalışmalar üzerinden yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasının sınırlarını “Kerem ile Aslı” hikâyesinin yazma, basma ve diğer parçalarından bir araya getirmek suretiyle oluşturmuştur. Yazar, elindeki verilerden yola çıkarak çeşitli sınıflandırmalar ve karşılaştırmalar yapmıştır. Hikâyenin içinde yer alan folklorik unsurların tesirleri ortaya konulmuştur. Elçin, bu halk hikâyesinin öteki edebi türlerle olan ilişkisini ortaya koyarak çalışmasını meydana getirmiştir. Araştırmacı, Kerem ile Aslı hikâyesi ile ilgili araştırma yapan yerli ve yabancı kişilerin eserlerine ve konuya dair görüşlerine de yer vermiştir. Bazı bölümlerde elde ettiği bilgileri kimlerden edindiğini de aktarmıştır.

İçindekiler

Mukaddime

I- Kerem ile Aslı Hikâyesi.....1-20

1- Mevcut Malzeme:

- a- Yazmalar
- b- Basmalar
- c- Parçalar
- d-Kerem ile Aslı Hikâyesi

2- Kerem ile Aslı Hikâyesi'nin Motifleri, Bu Motiflerin Diğer Halk Hikâyeleri Motifleriyle Alakası, Hikâyede Masal Unsurları, Dini-Tarihi ve Mahalli Unsurlar.

II- Kerem ile Aslı Hikâyesinin Tesirleri.....21-35

Kerem'in Şiirleri, Diğer Saz Şairleriyle Mukayesesi, Kerem Havaları ve Oyunu, Karagözde, Tiyatroda, Operada ve Halk Resimlerinde Kerem Mevzuu, Hikâyenin Edebiyatımızdaki İzleri, Başka Milletlerde Kerem Hikâyesi, Hikâyenin Yayılış Sahası ve Okuması Hikâye ile Alakadar Ad ve Yer İsimleri.

III- Kerem ile Aslı Hikâyesindeki İçtimai Hayat, Kerem'in Şahsiyeti ve Hikayedeki İdeolojisi.....36-37

IV- Kerem ile Aslı Hikâyesinin Teşekkülü Meselesi, Netice.....38-40

Bibliyografya.....41-44

Zeyl, Yazmadaki Metinler.....45-72

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Elçin, mukaddime bölümünde tezini yazma amacını anlatmıştır. Yazar, çalışmasının temel kaynaklarını sıralamıştır. Kerem ile Aslı hikâyesine dair kaynak yetersizliği dile getirilerek bir sayfalık ön söz bitirilmiştir.

Çalışmada giriş bölümü yer almamaktadır.

Elçin sonuç bölümünü üç madde ile ortaya koymuştur. Bunlar:

- 1- Âşık Kerem'in, Erzurumlu olduğunu ya da Erzurum'da yaşamış bir halk şairi olduğunu belirtmiştir
- 2- Kerem ile Aslı hikâyesinin 16. yüzyıl öncesinde meydana gelmiş bir halk hikâyesi olduğunu ifade etmiştir.

- 3- Kerem ile Aslı hikâyesinin 16. yüzyılda tespit edildiğine dair tahminlerin olduğu söylenmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasının konusunu oluşturan temel kaynaklara dair bilgiler sunmuştur. Kerem ile Aslı hikâyesinin içinde yer alan motifler sıralanmıştır. Yazar daha sonra burada yer alan motiflerin, diğer halk hikâyelerinde nasıl yer aldığını anlatmıştır. Yazma eserin içinde yer alan yüz beş tane şiir parçası tezin içinde yer almaktadır. Çalışmanın bazı yerlerinde derleme yöntemine başvurulmuştur. Elçin, birçok kaynaktan yararlanarak çalışmasını oluşturmuştur. Kerem ile Aslı hikâyesini çeşitli yönlerden karşılaştırma yaparak diğer türlerle olan ilişkisi ortaya koyulmuştur. Eser bütünlüklü bir bakış açısıyla okuyucuya sunulmuştur.

EMİR, Sabahat. (1965). Türk Halk Piyeslerinde Tabirler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk halk piyeslerindeki halk tabirlerinin zenginliğini ortaya koymak amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışması için ele aldığı piyeslerden tanınmış olanlarını seçtiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, tabirleri karakter özelliklerine göre başlıklara ayırmıştır. Her bir başlıkta kullandığı tabirleri alfabetik bir sıra halinde vermiştir. Ele aldığı tabirlerle ilgili de pek çok örnek sunmuştur.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Halk tabirlerini bolca kullananların komedi ve piyes yazarları olduğu görülmüştür. Halk piyeslerinin sadece konuları ile değil dilleri itibariyle de halkı yansıtması gerektiği üzerinde durulmuştur. Halkın konuşma dilinin olduğu gibi piyese aktarılması gerektiği belirtilmiştir. Halkın yasayışının, konuşmasının, kavramlarının, hareketlerinin, ihtiraslarının piyeslerde yer aldığı söylenmiştir. Geleceğe kalabilen piyeslerin ortak özelliği olarak yazarlarının halkı iyi tanıdığı ve halk tabirlerini bolca ve ustalıkla kullandığı belirtilmiştir.

Yazar, tabirlerin mübalağa, istihza, istiskal, deskiritif ve kıyaslama gibi çeşitli özellikler gösterdiğini ifade etmiştir. Tabirler arasında kesin bir ayrımın yapılmadığı gözlenmiştir.

Araştırmacı, halk arasında rağbet edilen duaları, bedduaları, dalkavukluk, sevgi, yaltaklanma, atasözleri ve hitap tabirleri ile ilgili de gruplandırma yaptığını ifade etmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Emir, piyeslerde yer alan ifadeleri örnekleriyle okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, tabir kelimesini “Birden fazla kelimenin bir araya gelerek bir bütün oluşturmasıyla ortaya çıkan anlamdır.” şeklinde tanımını yapmıştır. Tabirlerin bir durumu bildirdiğine dair açıklama yapılmıştır ve tabirlerin kaynağının atasözleri ve fıkralar olduğu ifade edilmiştir.

İstanbul’da tabirleri genel olarak üç başlık altında ele almıştır: Herkesçe bilinen ve kullanılan tabirler, kadınların kullandığı tabirler, külhanbeylerin kullandığı tabirler. Yazar; kadınların, tabirlerin yayılmasında araç olduklarını ve var olan tabirlere kendilerinin de eklemeler yaptığını belirtmiştir. Kadın tabirlerini eserlerinde en çok kullanan yazarın Hüseyin Rahmi Gürpınar olduğu söylenmiştir.

Külhanbeyi tabirleri olarak adlandırılan tabirlerin tulumacılar, bazı esnaflar, çıraklar ve gençler arasında kullanıldığı ifade edilmiştir. Karagöz oyunlarının külhanbeyi tabirlerinin halk arasında yayılmasında önemli bir rol üstlendikleri belirtilmiştir. Bu tabirlerin en çok İstanbul’da yaratıldığı vurgulanmıştır.

Araştırmacı, tabirler ile ilgili açıklamalarda bulunmuştur. Tabirleri sınıflandırmış ve her bir tabir başlığı için pek çok örnek sunulmuştur. Yazarın sınıflandırdığı bazı tabirler: dua deyimleri, iltifat, dalkavukluk, yaltaklanma ve sevgi deyimleri, argo deyimleri, küfürler, ihtar, beddualar, deskiritif, istihza ve istiskal, kıyaslamalar ve atasözleri gibi başlıklar altında tabirler verilmiştir.

Yazar, ele aldığı tabirleri metinlerde geçtiği hali ile çalışmasına dâhil etmiştir.

ERASLAN, Bayram. (1973). Malatya Ağız ve Grameri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız araştırmalarına duyduğu ilgi sonucunda çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Eraslan, çalışmasında Malatya ağzının hâlâ saf kalmış bölgelerinde inceleme yapmaya çalıştığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Kullanılan İşaretler.....	II
Malatya'nın Tarihi.....	III
Malatya'nın Coğrafyası.....	V
İnanışlar.....	VI
Metinler	
Kırıkçı.....	1
Eski Malatya.....	3
Sohbet.....	5

Bettel Gazı Destanı.....	7
Sohbetler.....	10
Seferberlik Anıları.....	12
Zibirya'dan Gaçış.....	19
Akçadağ – Dumuklu Köyü.....	29
Matal.....	30
Gramer İncelemesi	
Ünlüler.....	37
Ünlü Değişmeleri	
A. Düz Ünlüler.....	38
B. Yuvarlak Ünlüler.....	40
C. Ünlülerde Yuvarlaklaşma.....	41
D. Ünlülerde Düzleşme.....	41
E. Ünlü Aykırılışması.....	42
Ünlü Benzeşmesi	
A. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi.....	43
B. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi.....	44
Ünlü Sırasının Değişmesi.....	45
Ünlü Uzaması.....	46
Ses Kaynaşması.....	47
Diftonglaşma.....	47
Ünlü Türemesi.....	48
Ünlü Düşmesi.....	48
Ünsüzler.....	50
Ünsüz Değişmeleri.....	51
Ünsüz Benzeşmesi.....	54
Ünsüz İkizleşmesi.....	55
Ünsüz Türemesi.....	55
Ünsüz Düşmesi.....	56
Metathese – Yer Değiştirme.....	59
Hece Düşmesi.....	59

Şekil Bilgisi	
İsim Çekimi.....60	
Hal Ekleri.....60	
İyelik Eklerinin Çekimi.....61	
Zamirler.....62	
Zarflar.....63	
Ünlemler.....63	
Edatlar.....63	
Tekrarlar.....63	
Fiil Çekimi.....64	
Metinlerde Geçen Kelimelerle İlgili Sözlük.....86	
Metin Dışı Derlenen Kelimeler.....97	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Eraslan, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Malatya’da yaşayanlar arasında Ermeniler dışında gayri Müslimlerin olmadığını belirtmiştir. Bölge sakinleri içerisinde Türkçe, Kürtçe ve Ermenice konuşanların olduğu ifade edilmiştir.

ERASLAN, Mehmet. (1974). Yozgat Ağızı (Fonetik ve Morfolojik İncelenmesi). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız incelemelerine duyduğu ilgi neticesinde tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Yozgat yöresinden metinler elde ettiğini metinlerin ağız özelliklerini fonetik ve morfolojik açılardan incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Eraslan, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Yozgat İlinin Tarihi Durumu.....1
Yozgat İlinin Coğrafi Durumu.....2
Harman ve Harman Aleti İsimleri.....3
Ev ve Ev Yapı Malzemesi....4
Ekmek ve Ekmek Yapım Aletleri.....5
Yozgat'ın Meşhur Arabaşı Yemeği.....5
Çıdem Pilavı.....6
Değirmen ve Değirmen Aleti İsimleri.....7
Tedavi Ocakları, Karalama Ocağı.....7
Tıvga Ocağı.....8
Kurşun Dökme.....8
Üzellik Tütütme.....9
Muska.....9
Beddualar.....10
İyi Dualar.....10
Hıdırellez (Arice).....11
Yozgat'tan Kılık ve Kıyafet.....12
Batıl İnanışlar.....12
Heka (Demir Gopardan).....13
Heka (Duzsuz Padişah).....19
Turkuler (Ziyam).....23
Sürmeli.....24
Durnalar.....26

Musa Bey.....	26
Nuri Bey.....	27
Alim Alim.....	27
Avşar.....	28
Balar Gazeli.....	29
Yozgat Halayı.....	30
Bırçah Tallası.....	31
Çegirge.....	32
Bülbül.....	32
Gamalı.....	33
Keçeci Baba.....	34
Gunduralım.....	35
Nalinnim.....	36
Çırçırhanda.....	37
Şuboyda.....	38
Hopbedirlik.....	39
Maniler.....	40
Bırçah Tallasının Devamı.....	80
Bilalim.....	81
I. Bölüm	
Uzun Ünlüler.....	84
Ünlü Düşmesi.....	84
Ünlü Epentezi.....	84
Ünlü Protezi.....	85
Ünsüzler Ön Ses Ünsüzleri.....	85
İç Seste Ünsüz Değişmeleri.....	86
Son Seste Ünsüzler.....	86
Ünsüz Düşmesi.....	86
Hece Kaynaşması.....	87
II. Bölüm Morfolojik	
İsim Çekim Ekleri.....	88
Sıfatlar.....	89

İyelik Ekleri.....	90
Zamirler.....	91
Edatlar.....	93
Bağlar.....	93
Partisipler....	94
Gerundiumlar....	94
Bazı İsimlerin Çekimleri.....	95

Bazı Fiillerin Çekimleri

Almak....	96
Kaçmak.....	98
Elemek.....	100
Demek.....	102
Kırmak.....	104
Eşmek.....	106
Yemek.....	108
Erimek.....	110
Yumak.....	112
Yürümek.....	114
Sözlük.....	116
Bibliyografya.....	138

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Eraslan, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Eraslan, Yozgat'ta bulunan köyleri gezdiğini derlemeler yaptığını köy halkından elde ettiği metinlerde Türk Halk Edebiyatı ürünlerinden hikâye, türkü ve mani türünde eserler topladığını belirtmiştir.

ERBAY, Fevzi. (1979). Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n – Nüfus Adlı Eserinin 55 – b 66 a Varakları Arası Metin ve Fihristi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Erbay, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinin 55b-66 a sayfaları arasında yer alan metni verip indeks hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin incelenen sayfalarını okuyucuya sunup indeksini hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

Erbay, çalışmasında içindekiler bölümüne yer verilmemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve Müzekki'n-Nüfûs'un dış yapı özelliklerine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Erbay, giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin mürşitlikten müritliğe giden yolculuğunu anlatmıştır. Yazar, bu yolculukta Rûmî'nin çektiği çileleri, geçtiği yolları okuyuculara aktarmıştır. Eşrefoğlu'nun Eşrefiyye tarikatını kurması ile sona eren tasavvufi yolculuğuna dair bilgiler sunulmuştur.

Araştırmacı, eserde dünyanın faniliği, şeytanın insanları aldatması, cömertliğin faydaları, cimriliğin zararları gibi konuları ayet, hadis ve kıssalarla İslami – tasavvufi bir bakış açısıyla anlattığını ifade etmiştir. Yazar, Müzekki'n-Nüfûs'da Arapça ve Farsça tamlamaların olduğunu söylemiştir. Erbay, eserin genel itibarıyla sade ve açık bir anlatıma sahip olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Erbay, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığı için eser üzerine açıklamalarda bulunacak bir husus söz konusu değildir.

ERÇİKLİ, Sema. (1974). Erzurum Ağzının Fonetik ve Morfolojik İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, dil çalışmalarına karşı duyduğu ilgi sonucunda tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Erçikli, araştırmasında Erzurum ağzının fonetik ve morfolojik incelemesini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Tezde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

Metinler

- I. Bölüm: Ses Bilgisi
 - Ünlüler
 - Ünlü Değişmesi
 - Ünlü Düşmesi
 - Ünlü Uyumu
 - Ünsüzler
 - Ünsüz Değişmeleri
 - Ünsüz Yer Değiştirmesi

Ünsüz Benzeşmesi

Ünsüz İkizleşmesi

Ünsüz Türemesi

Ünsüz Düşmesi

II. Bölüm: Şekil Bilgisi

İsim

İsim Hâl Ekleri

İsim Çekimleri

Zamirler

İşaret ve Şahıs Zamirleri

İyelik Ekleri

Partisipler

Gerundiumlar

Zarflar

Zaman Zarfları

Hâl Zarfları

Yer Zarfları

Edatlar

Ünlemler

Fiil

Fiil Çekimleri

Sözlük

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Erçikli, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Erçikli, Türkiye’deki ağız araştırmalarının önemli olduğuna dikkat çekip kendisinin de bu yönde çalışma yaptığını ifade etmiştir.

ERDEN, Mehmet. (1974). Tavşanlı Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Erden, çalışmasında Tavşanlı ilçesinin ve çevre yerlerin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....5

Transkripsiyonda Kullanılan İşaretler....6

I. Bölüm.....7 – 29

Tavşanlı Şehri.....8 – 29

II. Bölüm.....30 – 120

Metinler.....31 – 120

Hüsnü Yusuf.....32 – 35

Padişah Kızları.....36 – 39

Hatıra.....40 – 41

Leblebicilik.....42 – 43

Hatıralar.....44 – 45

Hatıralar.....46 – 48

Maniler.....	49 – 50
Maniler.....	51 – 53
Hatıra.....	56 – 57
Yunan İşgali Hatıraları.....	58 – 69
Gediz Depreminden Anılar.....	70
Acı Bir Olay ve Türküsü.....	71 – 75
Allı Gelin Türküsü ve Hikâyesi.....	76 – 78
Güneşsin Mahkemeye Verilmesi.....	79
Sıpa Yenmesi.....	80
Kolu Uzun Allah Kulu Baba Efsanesi.....	81 – 83
İlahi.....	84 – 85
Deli Oğlan Masalı.....	86 – 88
Köpek Kavgası.....	89 – 90
Evlilik Hatıraları.....	91 – 94
İstiklal Savaşı Hatıraları.....	95 – 96
İstiklal Savaşı Hatıraları.....	91 – 101
İstiklal Savaşı Hatıraları.....	102 – 104
Yunan İşgalinde Bir Olay ve Türküsü.....	105 – 106
Esirlik Hatırası.....	107 – 108
Esirlik Hatırası.....	109 – 111
Ana Oğlun Karşılıklı Konuşmaları.....	112 - 113
Hatıralar.....	116 – 117

III. Bölüm

Tavşanlı Ağzı Grameri Özellikleri.....	122
Uzun Ünlüler.....	123 – 125
Vokal Uyumu.....	125
Ünlü Değişmeleri.....	126
Enkliz.....	129
Ünlü Benzeşmesi.....	130 – 131
Telafi Uzatması.....	131
Konsonant Değişmeleri.....	132 – 136
Konsonant Benzeşmeleri.....	137 – 138

Ses Düşmesi.....	139 – 141
Ses Hadiseleri.....	142 – 151
Ses Türemesi.....	144
Konsonant Düşmesi.....	145
Orta Hece Vokalinin Düşmesi.....	146
Orta Hece Vokalinin Değişmesi.....	147
Vokal Birleşmesi.....	147
Yer Değiştirme.....	148
Başta Konsonant Türemesi.....	148
Hece Düşmesi.....	148
İki Vokalin Yan Yana Gelmesi.....	149
Konsonant İkileşmesi.....	149
Benzeşme.....	150
Aykırılaşıma.....	151
Yuvarlaklaşma.....	151
Kelime Başında Vokal Eklenmesi.....	151
Şekil Özellikleri.....	152 - 235
İsim Çekimi.....	153 – 155
Zamirler.....	156 – 162
Fiil Çekimleri.....	163
Basit Zaman Çekimleri...	164 – 173
İsim Fiili.....	174 – 183
Fiillerin Birleşik Çekimleri.....	184 – 205
Katmerli Birleşik Çekim.....	206 – 218
IV. Bölüm.....	219 – 235
Partisipler.....	220 – 225
Gerundiumlar.....	226 – 231
Edatlar.....	232 – 235
V. Bölüm....	236 – 243
Tavşanlı'da Geçen İlginç Dua, Beddua, Atasözü, Deyim ve Kelimeler.....	245
- 260	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Erden, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Erden, Tavşanlı yöresinin ağız özelliklerine dair hususları ortaya koymuştur. Bölge insanından anonim halk edebiyatı ürünlerini derlemiştir. Derlenen metinlerde bölge insanının hayata bakışını, yaşam koşullarını, gelenek ve göreneklerini de aktarmıştır.

ERDİM, Zekeriya. (1979). Ordu (Mesudiye) Ağız ve Dil İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini göstermek amacıyla çalışmasını hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Erdim, çalışmasında Ordu'ya bağlı Mesudiye bölgesinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında bölge insanından derleme yolu ile metinler elde ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - III

Metinde Kullanılan İşaretler.....IV

Metinler

Hazreti Ali'nin Kan Kalesi'ni Fethi.....1 – 13

Cıngıllı Yorgan.....14 – 16

Öbür Dünyadan Gelen Adam.....17 – 24

Kırk Haramiler.....25 – 28

Kıssa-i Nûş-i Revan-ı Adil.....29 – 31

Laruç Luruç Lebbi Turuç.....32 – 34

Deli Kız.....35 – 36

Sihirli Yüzük.....37 – 38

Asker Kaçağı.....39 – 40

Sabır Taşı.....41 – 42

Sürmeli Bey ile Telli Senem.....43 – 52

Evsiz Yakup ile Kınalı Kız.....53 – 58

Sultan Kellesi.....59 – 63

Evliya Kadın.....64 – 69

Gramer İncelemesi

Ünlüler

Düz Ünlüler.....70 – 72

Yuvarlak Ünlüler.....72 – 74

İki Ünlünün Yan Yana Gelmesi.....74

Monophtonglaşma.....74

Ünlü Eklenmesi.....74 – 75

Ünlü Epnethesei.....75

Ünlü Elisionu.....75

Ünlü Sırasının Değişmesi.....75

Ünlü Benzeşmesi.....76

Düzlük Yuvarlaklık Bakımından Ünlü Uyumu.....76 – 77

Uzun Ünlüler.....77

Kısa Ünlüler.....77

Ünsüzler

Ünsüz Değişmesi.....77 – 79

Ünsüz Benzeşmesi.....80

Sedasız Ünsüz Yanında Sedalı Ünlü Geçmesi.....	80
Ünsüz Düşmesi.....	81
Ünsüz Türemesi.....	81
Ünsüz Yer Değiştirmesi.....	82
Ünsüz İkizleşmesi.....	82
Morfolojik İnceleme	
İsim İşletme Ekleri	
Çokluk Ekleri.....	82
İyelik Ekleri.....	82
Aitlik Eki.....	82
Hal Ekleri.....	83
Sıfatlar.....	83 – 84
Zarflar.....	84
Zamirler.....	84 – 85
Fiil Çekimleri.....	86 – 126
İsim Fiili Çekimleri.....	126 – 129
İsim Fiilinin Menfisi.....	129
Partisipler.....	130
Gerundiumlar.....	131
Edatlar.....	131
Son Çekim Edatları.....	132
Sözlük.....	136 - 153

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Erdim, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Erdim, çalışması için bölge insanından elde ettiği metinlerin hem bölgenin ağız özelliklerini vermesi bakımından hem de yörenin folkloruna dair bilgi vermesi açısından önemli olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacı, Ordu'nun sahil kesimlerinde yaygın Karadeniz ağzının görüldüğünü, iç kesimlerde yabancı unsurların etkisinin muhafaza edildiğini ifade etmiştir. Son zamanlarda ise gurbetçilerin gelip gitmesi ile bölge ağzının etkilendiği belirtilmiştir.

ERDİR, Fadime Gül. (1969). Eskişehir Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Eskişehir hakkında şimdiye kadar çalışma yapılmadığını fark ederek Eskişehir hakkında tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Eskişehir ağzının fonetik ve morfolojik özellikleri incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Erdir, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - IV

Giriş.... V - VI

Metin.....1 – 57

Gramer

Ünlüler.....58 – 76

Ünsüzler.....77 – 107

Orijinal Kelimeler ve Deyimler Sözlüğü.....108 - 111

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Erdir, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasının giriş bölümünde Eskişehir'in coğrafi konumu, tarihi ve doğal güzellikleri hakkında bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Erdir, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Osmanoğullarının ve Osmanoğullarına mensup kavimlerin Karakeçi, Kayı, Türkmen aşiretlerinin ilk konaklama yeri olarak seçtikleri Eskişehir'de bugün hâlâ eski diyalektolojisini devam ettirdiklerini ifade etmiştir.

ERDOĞAN, Barış. (1979). İçel – Anamur Köyleri (Bozdoğan – Çarıklar – Kadılar – Merkez) Ağız İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk diline sahip çıkmanın ve değerlendirilmesi gerektiğinin fikri ile çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında İçel'e bağlı Anamur köyleri yani Bozdoğan, Çarıklar, Kadılar ve Merkez ağızlarının incelemesini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Erdoğan, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Yazıda Kullanılan İşaretler

Yazıdaki Kısaltmalar

Metinler

Bozdoğan Köyü

Bizim Tarla.....1

Başıma Gelenler.....4

Gelin.....8

Bir Aile Yıkıldı.....9

Azgın Baba.....13

Batıl İnançlar I.....19

Batıl İnançlar II.....20

Batıl İnançlar III.....21

Hastalıklar I.....22

Hastalıklar II.....22

Hastalıklar III.....22

Hastalıklar IV.....23

Batıl İnançlar Üzerine.....23

Türküler I.II.III.....25

Türküler IV.....26

Türküler V-VI.....27

Çarıklar Köyü

Kaçak.....29

Yolculuk.....31

Yayla.....32

Bir Nükte.....33

Tabanca.....33

Hastalık.....35

Şeytan.....35

Kumarcı.....36

Kurtlar.....38

Krem.....38

Türkü.....39

Sarı Yayla Türküsü.....39

Kadılar Köyü

Yol.....41
Hasta Çocuk.....41
Merkez Kazası
Yalan.....44
Doğruluk.....45
Halk Edebiyatından.....48
İyilik.....51

I. Bölüm: Ses Bilgisi

Ünlüler.....55
Uzun Ünlüler.....55
Kısa Ünlüler.....57
Ünlü Değişmeleri.....58
“Onoğtonglaşma”.....60
Ünlü Düşmeleri.....61
Ünlü Türemesi.....61
Epentez.....61
Ünlü Benzeşmesi.....61
a) İlerleyici Benzeşme.....61
b) Gerileyici Benzeşme.....61
Ünlü Aykırılışması.....62
a) İlerleyici Aykırılışması.....62
b) Gerileşici Aykırılışması.....62
Ünlü Değişmeleri.....62
Ünsüz Değişmeleri.....62
Ünsüz Düşmesi.....64
Yer Değiştirme (Metatez).....65
Hece Düşmesi (Haploloji).....65
Başta “Onsonant” Türemesi (Protez).....65
İki Vokalin Yan Yana Gelmesi.....65
Hece Kaynaşması.....65

Ünsüz Benzeşmesi.....	65
a) Gerileyici Benzeşme.....	65
b) İlerleyici Benzeşme.....	65

Ünsüz Aykırılışması.....	66
Ünsüz İkizleşmesi.....	66

II. Bölüm: Yapım Bilgisi (Morfoloji)

İsim İletme Ekleri.....	68
Çokluk Ekleri.....	68
İyelik Ekleri.....	68
Genitif Ekleri.....	69
Akuzatif Ekleri.....	69
Datif Ekleri.....	70
Lokatif Ekleri.....	70
Ablatif Ekleri.....	70
Enstrumental Ekleri.....	70
Eşitlik Ekleri.....	71
Yön Ekleri.....	71
Soru Ekleri.....	71
Aitlik Ekleri.....	71
Bildirme Ekleri.....	71
İyelik Ekleri.....	72
Hal Çekimleri.....	73
Zarflar.....	75
Zamirler.....	76
Fiiller.....	78
İsim Fiili.....	120
İsim Fiili Çekimleri.....	120
Partisipler.....	128
Gerundiumlar.....	129
Edatlar.....	130
Sıfatlar.....	133

Tekrarlar.....	134
Yapım Ekleri.....	134
Sözlük.....	142
Bibliyografya.....	151

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Erdoğan, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Erdoğan, çalışmasında bölge halkının gelenek – göreneklerine dair, yaşam şekillerine dair bilgiler elde etmiştir. Araştırmacı, derlemesi esnasında bölge insanından halk edebiyatı ürünleri olan türkü ve hikâyeler öğrendiğini ve çalışmasına aldığını söylemiştir.

ERDOĞAN, Beyhan. (1970). Divan-ı Yahya Şeyhülislam. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, divan şairi Şeyhülislam Yahya Efendi'nin Divan'ında yer alan manzumeleri göstermek ve şiir parçaları hakkında gerekli açıklamalar yapma gayreti ile tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Erdoğan, 16. yüzyıl divan şairi Şeyhülislam Yahya Efendinin eserlerinden sadece Divan'ından yararlanmıştır. Araştırmacı, Divan'da yer alan 185. gazelden başlayıp 349. gazele kadar inceleme yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Şeyhülislam Yahya Efendi'nin Divan'ında çeşitli türlerde yazdığı manzumeleri başlıklara ayırmıştır. Yazar, her başlığa ait şiirleri alt alta sıralamıştır. Şiirlerde geçen kelimelerin öncelikle hangi dilde yazıldığı ve anlamı verilmiş; şiir hangi türde yazılmışsa ise o türün ismi, sayfa ve satır numarası verilip kelimeye dair inceleme bu şekilde aktarılmıştır. Çalışmada hacimli bir indeks bölümü yer almaktadır.

İçindekiler

Ön Söz.....	I- I I
Eserde Kullanılan Kısaltmalar.....	III
Bibliyografya.....	IV
Gazeliyat - İkinci Kısım-.....	1-56
Tarihi Gaza.....	57-58
Kıtaat.....	58-62
Rübaiyat.....	63
Ebyat.....	64-68
İndeks.....	69-337

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazının ön söz bölümünde Erdoğan, Yahya Efendi'nin 1552-1553 yılları arasında doğduğunu şeyhülislamlık görevinde bulunduğunu söylemiştir. İyi bir tahsilden sonra Yahya Efendi'nin müderrislik ve kadılık görevinden sonra Rumeli kazaskeri olduğu ifade edilmiştir. Kendisinin bulunduğu bir divanda Sadrazam Derviş Paşa'nın birinin idamına karar verdiğini söylemesi ve Yahya Efendi'nin ona sebebini sorması üzerine ters cevap alıp istifa ettiği ifade edilmiştir. I. Ahmet şeyhülislama istifanın sebebini sorunca şu cevabı aldığı söylenmiştir: “Padişah, kazaskerleri doğru dinlemek, mazlumları korumak ve hakkı yerine getirmek için tayin edilmiştir. Bugün haksız yere bir adam öldürüldü ve benim hüküm vermeme imkân kalmadığından bu mevkiden çekildim.” Bu sözler üzerine padişahın sadrazamı öldürdüğü söylenmiştir. Şeyhülislam Yahya Efendi'nin Cinci Hoca'nın

nüfuzu üzerindeki mevkisinin sarsıldığı ve üzüntüsünden dolayı yaşı doksanı geçmiş olarak 1643 yılında vefat ettiği belirtilmiştir.

Yahya Efendi'nin gazellerinde devrinin İstanbul Türkçesini kullandığı ve bunları coşkun bir lirizmle kaynaştırdığı belirtilmiştir. Şiirlerinde latifeye önem verdiği görülmüştür. Divan'ının yirmi altı adet yazma nüshasının olduğu söylenmiştir.

Araştırmacı, şeyhülislama ait Divan'ın üzerinde Emin Mahmud Kemal İnci'nin başkanlığında bir heyetin çalıştığını ve eserin 1915'te Matbaa-i Âmire'de üç yüz otuz dört sayfa olarak basıldığını söylemiştir.

Divan'ın içerisinde altı kaside, üç yüz kırk dokuz gazel, dört tarih-i gazel, yirmi dört kıtaat, dört rübaiyat ve kırk yedi ebyat yer aldığı ifade edilmiştir.

Erdoğan, çalışmanın kapsamından bahsederken çalışmanın zorluklarını gidermek için yazma divanları karıştırdığını, bazı mısraların çözümü için hocası Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş ve Dr. Asistan Mertol Tulum'a başvurduğu söylemiştir.

Tez de giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında Divan-ı Yahya Şeyhülislam adlı eserde yer alan gazelleri inceleyerek çalışmasını ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Toplam üç yüz otuz yedi sayfadan oluşan tez, hacimli bir yapıya sahiptir. Çalışmanın iki yüz altmış sekiz sayfası indeks bölümünden oluşmuştur. Çalışmanın indeks kısmı tezin en önemli kısımları arasındadır. Tez düzenli bir sistem dâhilinde meydana getirilmiştir.

ERDOĞAN, Emel. (1966). Ebul Hayr Rumi: Saltukname Transkripsiyon. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Erdoğan, Ebû'l Hayr Rûmî'nin Saltuknâme adlı eserini transkrip ederek çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Ebû'l Hayr Rûmî'nin Saltuknâme adlı eserinin birinci bölümünün transkripsiyonu yaparak tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Ebû'l Hayr Rûmî'nin yılarca Anadolu'yu dolaştığını ve eseri Saltukname'yi yedi yılda tamamladığını söylemiştir.

Erdoğan, Saltuknâme'nin dini – destanî bir eser olduğunu ifade etmiştir. Eserde Sarı Saltuk'un Anadolu ve Rumeli'de İslamiyet'i yayan savaşçılardan biri olduğu belirtilmiştir. Yazar, Saltuknâme'de Sarı Saltuk'un hayatı, muharebeleri ve kerametlerinin anlatıldığını söylemiştir.

Araştırmacı, Saltuknâme'nin içerik ve ideoloji bakımından Danişmendnâme ve Battalnâme tarzında olduğunu ifade etmiştir. Erdoğan, Danişmendnâme ve Battalnâme'de Anadolu'nun fethi ve İslamlaşmasının hedeflendiğini; Saltuknâme'de ise amaçlananın Rumeli'nin fethedilmesi ve İslam diniyle bütünleşmesi olduğunu belirtmiştir.

ERENDOR, Nermi Esat. (1949). Ziya Paşa'nın Zafername ve Şerhinin Transkripsiyonlu Metni, Tahlili, Açıklamalar ve İndeksi. Tez (Bitirme), İstanbul üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Erendor, çalışmasının iki amacı olduğunu; birinci amacının Zafername'yi ilmi yönden incelemek, diğer amacının ise; Ali ve Ziya Paşa'nın durumlarını değerlendirmek olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Ziya Paşa'nın hayat hikâyesini vererek yazarın Zafername adlı eserin şerhinin istinsahını yaparak eserde geçen konularla ilgili açıklamalar yaparak çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Zafername'nin doğru şerhini yapabilmek için eserin basmasını, yazmasını ve taş basımından faydalandığını söylemiştir. Yazar, çalışmasını giriş, metin ve açıklamalar şeklinde üçe ayırarak incelediğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....I-V	
Başlarken.....I	
Tezi Hazırlarken Takip Edilen Usul.....II	
Metnin Transkripsiyonu.....III	
Açıklamaların Hazırlanışı.....IV	
İndeksin Hazırlanışı.....V	
Giriş.....VI-XXXV	
Zafername'nin Yazarı.....VI-XII	
a) Hayatı.....VI	
b) Eserleri.....VIII	
c) Hakkındaki Eserler.....IX	
d) Dava Adamı Olarak Ziya Paşa.....IX	

Zafername.....XIII-XX

- a) Şekil.....XIII
- b) Satır Tarafı.....XV

Zafername'nin Meseleleri.....XXI-XXXV

- a) Meseleler.....XXI
- b) Zafernamenin Meseleleri Ziya Paşa ve Ali Paşa.....XXIII-XXXV
 - 1. Yetiştikleri Muhit
 - 2. Dış Siyasetle İlgili Meseleler.....XXIV
 - 3. Sosyal Meseleler.....XXV
 - i. Kanunlaştırma Hareketi.....XXV
 - ii. Rejim.....XXIX
 - iii. Hukuki Eşitlik.....XXXI
 - iv. Sosyal Kurumlarda Değişiklik.....XXXI
 - v. Ekonomik Durum.....XXXIII
 - 4. Şahıslara Ait Meseleler.....XXXIV

Zafername.....1-122

Kaside.....1-6

Tahmis.....7-19

Şerh.....20-122

Açıklamalar.....123-211

- 1. Hüsnü Paşa.....123
- 2. Hadis.....125
- 3. Ka'b.....125
- 4. Mehmed Paşa.....125
- 5. Suphi Paşa.....125
- 6. Külâh-ı Mevlevî.....125
- 7. Mesnevi.....125
- 8. Keldani.....125
- 9. Mehmed Emin Ali Paşa.....126
- 10. Arapça İbare.....127
- 11. Hafiye.....127

12. Yeni Osmanlılar Cemiyeti.....	128
13. Muhbir.....	129
14. Hürriyet.....	129
15. Mecmua-i Ulum.....	130
16. Mehmed Fazıl Paşa.....	130
17. Fazıl Paşanın Kıt'ası.....	132
18. Hayri Efendi.....	132
19. Hayri Efendi'nin Tarihi.....	133
20. Hüsni Paşanın Genç Osmanlılarla Münasebeti.....	133
21. Ali Suavi.....	134
22. Namık Kemal.....	135
23. Kamus.....	137
24. Burhan.....	137
25. Vankulu.....	137
26. Fer Hefal.....	138
27. Zal.....	138
28. Rüstem.....	138
29. Şehname.....	138
30. Zühre.....	138
31. Yerköyü.....	138
32. Sükkân Nüktesi.....	138
33. Tulumbacı.....	138
34. Çile.....	139
35. Matla, Aksa, Ekalim.....	139
36. Rıfâî.....	139
37. Mazhar.....	139
38. Ayine-i İskender.....	139
39. Hülagu.....	140
40. Sezar.....	140
41. Anibal.....	140
42. Bedr.....	140
43. Asaf.....	140

44. Süleyman.....140
45. Arabça Atasözü.....140
46. Halet Efendi.....141
47. Canib Efendi.....141
48. M. Naili Paşa.....141
49. Serdar-ı Ekrem Ömer Paşa.....141
50. Avrupa Saç.....142
51. Murad Reis.....142
52. Sınırlar Kırpırmalıdır.....142
53. Çerkesler.....142
54. İsmail Paşa (Zaptiye Müşiri).....143
55. Vehbi Molla.....144
56. Billurî Mehmed Efendi.....144
57. Ömer Faiz Efendi.....144
58. Ceys-çiş.....144
59. Gayyur-i Bagdadî.....144
60. Ciban.....144
61. Isparta.....144
62. Napoleon III.....145
63. Farsça İbare.....145
64. Hafız Paşa.....145
65. Girit Meselesi.....146
66. Ali Paşanın Kitabeti.....150
67. Takrir.....151
68. Ali Paşanın Şairliği.....153
69. Gün-Gön.....154
70. Saçar.....154
71. Mümtaz Efendi.....154
72. Keçecizade Fuad Paşa.....154
73. Alkış.....155
74. Takvim-i Vekayi.....155
75. Ceride-i Havadis.....155

76. Basın Hürriyeti.....	155
77. Fuad Paşanın Gavurluğu.....	157
78. Fuad Paşanın Kitabeti.....	157
79. Tabib Bologlos Vak'ası.....	157
80. Ali Paşanın Şöhreti.....	158
81. Gülhane Hattı.....	159
82. (72) Fermanı.....	159
83. Nutk-ı Hümayun.....	160
84. Sürülmeler.....	161
85. Richelieu.....	161
86. Ali Paşanın Otoritesi.....	162
87. Abdülaziz.....	163
88. Ayet.....	164
89. Homoseksüellik.....	164
90. Kuşe-i h Hakaretekiler.....	164
91. Rim Papa.....	164
92. Ahmed Paşa.....	165
93. Rıza Paşa.....	165
94. Maroni.....	165
95. Dürzî.....	165
96. Cezayir.....	166
97. Davud Paşa.....	167
98. Franko Paşa.....	167
99. Şam-Lübnan Meselesi.....	167
100. Kavalalı Mehmed Ali Paşa.....	171
101. Hidiv İsmail Paşa.....	171
102. Prens Mustafa Fazıl Paşa.....	171
103. Mısır Veraseti.....	172
104. Prens Mustafa Fazıl ve Yeni Osmanlılar.....	172
105. Avrupa'ya Kaçanlar.....	174
106. Osmanlı Hanedanının Veraset Usulünün Değiştirilmesi.....	174
107. Memleketeyn Meselesi.....	174

108.	Belgradın Sırbistana Terki.....176
109.	Mehmed Kani Paşa.....177
110.	İ.Derviş Paşa.....177
111.	Karadağ İsyanı.....178
112.	Rottschild.....179
113.	Büyük Yunanistan.....179
114.	Ermeni Anlaşmazlığı.....179
115.	Muzuros Paşa.....180
116.	Eşitlik ve Rejim.....180
117.	Hukuki Eşitlik.....180
118.	Ekonomik Durum.....181
119.	Vergi.....182
120.	Aşar.....183
121.	Agnam.....184
122.	Hasip Paşa.....184
123.	Para.....184
124.	Sergi.....185
125.	Defter-i Kebir.....185
126.	İstikrazlar.....186
127.	Kırım Savaşı.....189
128.	Palmerston.....190
129.	Paris Konferansındaki Hadise.....190
130.	Paris Konferansı.....191
131.	Yezid.....192
132.	Vassaf.....192
133.	Nusret Paşa.....192
134.	Azer.....192
135.	Ziver Paşa.....193
136.	Ziver Paşa Hadisesi.....193
137.	Büyük Reşid Paşa.....193
138.	Reşid Paşa – Ali Paşa.....194
139.	Hacı Bektaş.....196

140. Farsça Beyit.....196
141. Ali Paşanın Yüzü.....196
142. Ali Paşanın Gözleri.....196
143. Yabancı Müdahalesi.....196
144. İslam-Hristiyan Kaynaştırma Siyaseti.....197
145. Ali Paşanın Hitabeti.....197
146. Mian.....198
147. Kuleli Vakıası.....198
148. Ali Paşanın Maarif Düşmanlığı.....198
149. Abdülmecid.....199
150. Bebek Yalısı.....199
151. Ali Paşanın Borçları.....199
152. Yusuf Kamil Paşa.....200
153. Said Paşadan Alınan İhsan.....200
154. İsmail Paşanın Rüşvetleri.....200
155. Bosco.....200
156. Mütercim Rüşdü Paşa.....200
157. Şeyhülislam Sadeddin.....201
158. Ahmed Vefik.....201
159. M. Namık Paşa.....201
160. Cemil Paşa.....202
161. Cevdet Paşa.....202
162. Safveti Paşa.....202
163. Hurşid Paşa.....202
164. Sadık Paşa.....203
165. Şirvanlı Paşa.....203
166. Said Efendi.....203
167. Kamil Efendi.....203
168. Damad Fethi Paşa.....203
169. Damad Mehmed Ali Paşa.....204
170. Azrail.....204
171. Ali Paşanın Hasisliği.....205

172.	Ali Bey.....205
173.	Arifi Bey.....205
174.	Tamiye.....206
175.	İstanbul Sokaklarındaki Köpekler.....206
176.	Battal Gazi.....206
177.	Safvet Paşa.....206
178.	Bosna Valisi Safvet Paşa.....206
179.	Kaknus.....207
180.	Anka.....207
181.	Sosyal Kurumlardaki Değişiklik.....207
182.	Emin Bey.....207
183.	Terimler.....208
	İndeks.....212-217

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasının giriş bölümünde Zafernâme'nin kasidesinin, tahmisinin ve şerhinin Ziya Paşa tarafından yapıldığını ifade etmiştir. Yazar, Ziya Paşa'nın eserleri hakkında bilgi vermiştir. Paşa'nın Ali ve Fuat Paşalar ile olan münakaşası sebepleriyle birlikte anlatılmıştır. Ziya Paşa'nın eserlerinde yer alan ikililik üzerinde durulmuştur.

Yazar, Zafernâme'nin üç bölümden meydana geldiğini ve her bölümün ayrı zamanlarda yazıldığını söylemiştir. Araştırmacı, Ziya Paşa'nın kasidenin Fazıl Paşa, tahmis kısmının Hayri Efendi ve Şerh kısmının Hüsnü Paşa tarafından yazılmış gibi gösterdiğini belirtmiştir. Eserin sırasıyla kasidesinin, tahmisinin ve son şerhinin yazıldığı vurgulanmıştır. Eserin şerh kısmının o dönemin bütün dedikodularını içine alan bölüm olduğu söylenmiştir.

Tezin içerisinde belirli bir sonuç bölümü yoktur. Ancak Erendor çalışmasında Ziya Paşa'nın siyasi kişiliğini, siyasi çekişmelerini ve edebi kişiliğinin ürünü olan Zafernâme adlı eseri incelemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında eserin, Ziya Paşa'nın ve devrin bütün özelliğini göz önünde tutarak çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir. Yazar; edebi, tarihi ve sosyal gelişim bakımından eseri incelediğini ifade etmiştir.

Erendor, Ziya Paşa'nın bir sanat ve dava adamı olduğunu vurgulamıştır. Ziya Paşa'nın yeni hükümdara güvenerek entrikalara karıştığı söylenmiştir. Araştırmacı, Ali Paşa ve arkadaşlarının elinde bulunan Babiâli de saray müdahalesinin önüne geçmek için mabeyni temizlemeye başladıklarından bahsetmiştir. Bu kişiler arasında Ziya Paşa'nın olduğu ve Ali Paşa'nın, Tanzimat şairini uzaklaştırmak için her şeyi yaptığı belirtilmiştir.

Yazar, Ziya Paşa'nın ateşli bir dava adamı haline geldiği Avrupa'ya gittiği dönemde Hürriyet gazetesinde yazılarının çıkmaya başladığını söylemiştir. Paşa'nın **Terkib-i Bent, Zafernâme, Rüya ve Veraset Mektupları** gibi eserleri bu dönemde yazdığı belirtilmiştir. Tanzimat şairinin, Avrupa yıllarında memleket meselelerini ön plana çıkardığı ayrıca eserlerinde Ali Paşa'ya olan kinini de eserlerin de gösterdiği ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Ziya Paşa'nın tipik bir Tanzimat devri aydını olduğunu, eserlerinde ikiliklerin yer aldığını vurgulamıştır. Paşa'nın, mizacı ile ihtiraslarının, fikirleri ile hareketlerinin birbirine uyuşmadığı görülmüştür. Paşa'nın devrin diğer aydınları gibi tereddüt içerisinde bocaladığı ifade edilmiştir. Yazar, Ziya Paşa'nın zengin bir hayata düşkün olduğunu ancak uğraştığı işlerin istediği gibi olmamasından dolayı onun kindar bir kişiliğe dönüştüğünü söylemiştir.

ERGENEKON, Adalet. (1970). Köroğlu. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ergenekon, pek çok araştırmacı tarafından incelenen Köroğlu destanına kendisinin de yeni katkılar sağlamak arzusuyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, incelediği Köroğlu destanının, Tebriz’de Azeri lehçesiyle kaleme alınan anonim Köroğlu metni olduğunu söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını iki ana bölüm halinde meydana getirdiğini ilk bölümde Köroğlu’nun İstanbul, Türkmen, Erzurum, Tokat, Rum ve Derbent seferinin yer aldığını ayrıca Köroğlu ile Âşık Cünun ve Köroğlu ile Demirci Oğlu bölümlerinden oluştuğunu belirtmiştir. İkinci bölümde ise yazarın metni hangi âşıktan derlendiğini gösteren bölümdür, bu bölümde on ayrı başlık halinde aktarılmıştır.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Tezin içerisinde giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Sonuç olarak Ergenekon, çalışmasında Köroğlu destanının Azeri lehçesi ile kaleme alınan versiyonu üzerinde incelemesini yapmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Köroğlu destanının Tebriz’deki Azeri lehçesi ile yazılmış nüshasına dair bilgileri aktarmıştır. Yazar, tezini de Azeri lehçesi ile kaleme almıştır.

Köroğlu’nun; İstanbul’a, Türkmen iline, Erzurum’a, Tokat’a, Rum’a ve Derbent’e yaptığı seferler söz konusudur, yazar bu seferlerin her biri hakkında bilgi vermiştir.

ERGİN, Oktay. (1973). Aşık Elesger. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Aşık Elesger adlı kitabın tercümesini yaparak tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ergin, çalışmasında Azerbaycan Edebiyat Enstitüsünün yayımladığı **Aşık Elesger** adlı kitabın tercümesini yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı metoda dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Ergin, çalışma konusu olan Aşık Elseger hakkında açıklamalar yapmıştır.

Giriş bölümünde araştırmacı, Aşık Elesger'in Dede Korkut'tan günümüze kadar uzanan edebi unsurları eserlerinde barındırdığından bahsetmiştir. Yazar, Aşık Elesger'in kendi yaşadığı dönem içinde en büyük âşıklardan biri olduğunu ifade etmiştir. Ergin, saz şairinin içinde yaşadığı toplumun yaşayışından, düşüncelerinden kopmadığını vurgulamıştır.

Ergin, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Aşık Elesger'in 1821 yılında Göyçede doğduğunu belirtmiştir. Ergin, saz şairinin yaşadığı dönemin katı kurallarına, görüşlerine rağmen şiirlerinin yalın olduğunu ayrıca güzelliği ve güzelleri tanıtmada usta olduğunu söylemiştir.

Yazar, Aşık Elesger'in edebi kişiliğini en iyi gösterdiği manzumelerin âşığın taşlamaları olduğunu vurgulamıştır.

ERGUN, Sabiha Nur. (1979). Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri 1918. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ergun, çalışmasında pek çok ilmi kongrede Türkiye'yi temsil eden Mehmed Fuad Köprülü'nün, çeşitli konularda yazılmış eserlerinin tanıtılması gayesi ile tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün 1918 yılında kaleme aldığı makale, tercüme ve şiirleri üzerine tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün 1918 yılında kaleme aldığı makale, tercüme ve şiirlerini yeni harflere aktardığını ve indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

1. İran Tarih-i Edebiyatı....1 – 10
2. Harabat Erenleri Melihi.....11 – 16
3. Harabat Erenleri Haveri.....17 – 20
4. Sadabad Şairleri.....21 – 27
5. Hüseyin Daniş Bey'e.....28 – 37
6. Hüseyin Daniş Bey'e.....38 - 46
7. Hüseyin Daniş Bey'e.....47 – 53
8. Asırlar Arasından.....54 – 57
9. Nigar Hanım.....58 – 69
10. Baki ve Zamanı.....70 – 82

11. Baki ve Zamanı.....83 – 91
12. Bir Hiciv Münasebetiyle.....92 – 93
13. Eski İstanbul Şairlerimiz.....94 – 98
14. Türk Sanatı.....99 – 105
15. Harabat Erenleri Nihâli.....106 – 115
16. Kayseri Şehri.....116 – 122
17. İndeks.....123 - 129

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün Türk edebiyatı tarihi içerisindeki yerine ve önemine dair bilgi vermiştir. Ayrıca araştırmacı, tezinin amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Ergun, çalışmasında Köprülü'nün makalelerini toplu bir şekilde okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Ergun, Mehmed Fuad Köprülü'nün Türk edebiyatında çeşitli gazete ve dergilerde kaleme aldığı makalelerini tezinde gösterdiğini ifade etmiştir. Tezin içerisinde yer alan on altı makale incelenmiştir.

ERGÜDER, Reyhan. (1976). Âşık Ömer'de Tabiat Unsurları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ergüder, hem klasik edebiyat hem de halk edebiyatı özelliklerini edebi kişiliğinde taşıyan bir halk şairini incelemek istediği için bu çalışmayı meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Âşık Ömer'in şiirlerinde geçen tabiat unsurlarını incelemek ve göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Âşık Ömer hakkında detaylı bilgi veren kaynakları inceledikten sonra âşığın tabiat unsurlarını barındıran manzumelerini fişlere kaydettiği söylemiştir. Fişlenen şiirlerde yer alan doğa unsurlarının nasıl ve ne şekilde anlatıldığı bakılarak sınıflandırma yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Âşık Ömer (Hayatı ve Edebi Şahsiyeti).....	III
I. Tahlil	
Yeryüzü Unsurları	
Çiçekler	
Gül.....	1
Sümbül.....	8
Menekşe.....	10
Lale.....	11
Reyhan.....	13
Erguvan.....	13
Diğer Çiçekler	
Nergis.....	14
Karanfil.....	14
Yasemen.....	14
Nilüfer.....	14
Adı Çok Az Geçen Çiçekler	
Gülzar.....	15
Şebboy.....	15
İtr.....	15
Çiçekler İçin Yazılan Manzume.....	15

Çiçeklerden İsimli Olarak Bahsetme.....16

Hayvanlar

Pervane.....17

Ahu.....19

Köpek.....21

Koyun, Kuzu.....22

Balık.....23

At.....24

Aslan.....25

Ejder.....26

Eşek.....27

Karınca.....28

Kurt.....29

Kurtçuk.....30

Pire.....31

Samur.....32

Yılan.....33

Adı Geçen Diğer Hayvanlar (Arı, Manda, Kaplan, Kedi, Fil, Gergedan, Tilki, Çakal).....34

Hayvanlardan Toplu Olarak Bahseden Manzume.....35

Kuşlar

Bülbül.....37

Baykuş.....42

Hüma.....43

Şahin.....44

Tuti.....45

Şehbaz.....46

Tavus Kuşu.....46

Kebuter.....46

İsim Zikretmeden Kuşlardan Bahseden Manzume.....47

Bitki.....49

Ağaç (Ar'ar, Servi, Çınar).....50

Meyve (Dut, Şeftali, Ayva).....52

Dağ.....53

Taş.....57

Nehir.....59

Pınar.....61

Deniz.....62

Su.....66

Çöl.....67

Dünya.....68

Tabiatta Zaman

Mevsimler

İlkbahar.....71

Kış.....74

Sonbahar.....74

Günün Zamanları

Sabah.....75

Seher.....77

Akşam.....78

Gece.....79

Gün.....79

Gece – Gündüz.....81

Gökyüzüne Ait Hal

Rüzgâr

Bağ-ı Saba.....83

Bağ-ı Sarsar.....84

Yel.....84

Gökyüzü Unsurları

Gökyüzü.....86

Yıldızlar.....88

Güneş.....91

Ay.....94

II. Terkip

Terkip.....96

Bibliyografya.....99

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Ergüder, çalışmasında halk âşığının manzumlerinde yer verdiği tabiat unsurlarını tek tek incelemiştir.

Değerlendirme

Ergüder, çalışmasında temel kaynak olarak Saadettin Nüzhet Ergun'un **Âşık Ömer'in Hayatı ve Şiirleri** adlı eserini seçtiğini belirtmiştir.

Araştırmacı, Âşık Ömer'in şiirlerinde hem divan edebiyatı hem de Türk Halk Edebiyatı unsurlarını taşıdığını vurgulamıştır. Âşığın, klasik şiir ile saf halk şiiri geleneğini birleştiren bir tavra sahip olduğundan bahsedilmiştir.

Yazar, Âşık Ömer'in edebi kişiliğinde divan şairlerinin etkileriyle birlikte Anadolu ve Rumeli halkının görüşlerini, tabiata bakışlarını, dünya ve hayat anlayışlarını yakından görmüş, bunları sanatına yansıtmış bir şair olduğunu ifade etmiştir.

Ergüder, saz şairinin şiirlerinde geçen çiçek, hayvan, rüzgâr, güneş, ay ve diğer tabiata dair unsurları âşığın manzumelerinden örnekler göstererek okuyucuna sunmuştur.

EROL, Ayşe. (1970). Çanakkale Yerleşme Bölgelerinin Adlandırılması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarından beri doğduğu yer olan Çanakkale üzerine inceleme yapmak arzusuyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasını Çanakkale’de ki yerleşme bölgelerinin nasıl ve ne şekilde adlandırıldığını göstermek amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Erol, çalışma konusu olan Çanakkale hakkında araştırma ve inceleme yaptığını ayrıca bölgedeki yerleşme bölgelerini sınıflandırarak açıklamalar yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Erol, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, Çanakkale’nin coğrafi konumu ve tarihi geçmişi hakkında açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Erol, çalışmasında Çanakkale’ye verilen yer isimlerinin hangi unsurlardan esinlenilerek verildiğini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Erol, Çanakkale’de ki yerleşme bölgelerinin arazi durumuna, meyve isimleri, bitkiler, renkler, sayılar, tarihi değerler ve şahıs isimlerine göre çeşitli adlandırmalara sahip olduğunu ifade etmiştir.

EROĞLU, M. Mustafa. (1982). Malatya – Doğanşehir Sürgü - Söğüt Köyü Ağzıları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında Anadolu diyalektolojisi üzerine dersleri alma başlamasıyla birlikte ağız incelemelerine karşı ilgisinin arttığını bu sayede tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Eroğlu, çalışmasında Malatya'ya bağlı Doğanşehir kazasının Sürgü ve Söğüt köylerinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında bölge insanından derleme yolu ile metinler elde ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Kullanılan Yazı İşaretleri....1
Ön Söz....1 – 2
Malatya'nın Tarihi Bölümü.....2 – 8
Söğüt Köyü Metni.....8 – 29
Sürgü Bucağı Metni.....29 – 62
Ses Bilgisi “Söğüt Köyü Ağzı”.....62
Vokal Değişimleri.....62 – 65
Konsonant Değişimleri....65 – 72
Vokal Değişmesi “Sürgü Bucağı Ağzı”.....72 – 77
Konsonant Değişmesi “Sürgü Bucağı Ağzı”.....77 – 89
Şekil Bilgisi.....88 – 93
Halk Eklerine Göre Çekim Tablosu “Söğüt Köyü Ağzı”.....93 – 94
Fiil Çekimleri “Söğüt Köyü Ağzı”.....93 – 123
İsim Fiillerinin Çekilişi.....123 – 129
Hal Eklerine Göre çekim Tablosu “Sürgü Bucağı”.....129 – 130

Fiil Çekimleri “Sürgü Bucağı Ağız”.....131 – 154

Sözlük.....154 - 162

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Eroğlu, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini metinler ışığında okuyucuya aktarmıştır.

Değerlendirme

Eroğlu, Malatya’ya bağlı Doğanşehir kazasının Sürgü ve Söğüt köylerinin ağız özellikleri üzerine meydana getirdiği çalışmada ağırlık olarak dilin fonetik unsurlarına dair örnekler verip açıklamalarda bulunmuştur.

ERSOYLU, Halil. (1971). Ziya Gökalp’ın Dil Görüşü. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ziya Gökalp’ın dil konusundaki fikirlerini anlatmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ersoylu, çalışmasında Ziya Gökalp dönemine kadar Türkçenin gelişimi üzerinde açıklamalarda bulunmuştur. Yazar, Gökalp’ın dil konusu üzerindeki görüşlerine yer verdiğini ve tezin sonunda Gökalp’ın şiirlerinde geçen öz Türkçe kelimeleri verip toponomastik unsurlarını incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yöntemle dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Yazar çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ersoylu'nun, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türk dilinin şansızlık yaşadığı sürecin 13. yüzyılda bazı Türk boylarının batıya göç ederek Anadolu'yu yurt edinip orada yeni bir uygarlık yaratmalarıyla Eski Anadolu Türkçesi sonlarında ortaya çıkan divan edebiyatı ile başladığını ifade etmiştir. Yazar, 13. yüzyıl ve sonrasında Türk ozanlarının ve milli ölçü olarak kabul ettikleri hecenin karşısına aruz ölçüsünü çıkarttıklarını ve aruzun ağır, süslü bir dil yarattığını belirtmiştir. Türkçede uzun ünlüler olmamasına rağmen şairlerin manzumelerini aruz ölçüsüne uydurmak gayesiyle uzattıkları vurgulanmıştır. Türkçenin tabiliğinin, uyumunun bozulduğu söylenmiştir. 14 ve 15. yüzyıllarda Arapça ve Farsçadan Türkçeye geçen kelime ve terkiplerin varlığı ile Osmanlı Türkçesinin ortaya çıktığı ifade edilmiştir.

Yazar, Türkçenin geçirdiği gelişim sürecini yazarların, şairlerin fikirleri ve düşünceleri ile kaleme aldıkları eserler aracılığıyla ortaya koymuştur.

ERŞEN, Afife Berin. (1944). Evliya Çelebi'de İstanbul'un İhtimai Hayatına Bir Bakış. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Evliya Çelebi'nin eserlerini üslup ve ifade bakımından inceledikten sonra eserlerin tarih ilmi yönünden kıymetini ve önemini tespit etmek amacıyla tezini meydana getirmiştir. Yazar, ayrıca Evliya Çelebi'nin eserlerinde 17. yüzyıl Türk ve İslam dünyasının toplumsal yaşayışını özellikle İstanbul hakkındaki fikir ve görüşlerini anlaşılır bir şekilde ortaya koymak amacıyla çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Evliya Çelebi'nin on cilt halinde meydana getirdiği Seyahatnâme adlı eserinin birinci cildinde yer alan İstanbul bahsinden yola çıkarak çalışmasını ortaya koymuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metoda dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Erşen, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde Seyahatnâme'nin kültür tarihimiz için önemli bir kaynak olduğunu ifade etmiştir. Evliya Çelebi'nin sanatkâr bir üsluba sahip olmadığı, sanat endişesine pek bel bağlamadığı, gelişigüzel bir yazım tarzının olduğu belirtilmiştir.

Çelebi'nin anlatımında mutlak cereyanın, müspet tarihin ve hurafe cephesinin karışık bir şekilde yer aldığı söylenmiştir. Tarihi ve toplumsal konularda Çelebi'nin eserlerine başvurulken sözlerine yüzde yüz itimat edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Evliya Çelebi'nin yurduna ve ulusuna olan bağlılığının kayıt edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Çünkü bu sevginin onda gezme ve görme arzusunu doğurduğunu, gördüklerine iç âleminden gelenleri, bilgilerini ve sezgilerini katma ihtiyacını ortaya çıkardığı söylenmiştir.

Araştırmacı, Evliya Çelebi'nin bir diğer özelliğinin de tabiat de yer alan canlı ve cansız her unsura karşı derin alaka duyduğunu ifade etmiştir. Örneğin: Kafkas dağlarındaki köylülerin yemeleri - içmeleri, yatıp – kalkmaları, haz ve elemeleri, münakaşa edişleri, ticaret ve zanaat özellikleri gibi pek çok hususu inceleyip öğrenmek ve öğretmek istediğini ifade etmiştir.

Yazar, Evliya Çelebi'nin cemiyet hayatının genel gelişmelerini, devlet, millet, kazanç ve eğlence özelliklerini tek tek inceleyip en ince noktasına kadar anlattığını görmüştür.

Erşen, Evliya Çelebi'nin her türlü insan ile çabuk ve kolayca anlaşp, konuştuğunu, onlarla dost olduğunu vurgulamıştır. Evliya Çelebi'nin uysal olduğunu ve sözü sohbeti dinlenir bir insan olması dolayısıyla pek çok kumandan, elçi ve memurla seyahatlere gittiği ve gördüklerini kaydettiği belirtilmiştir.

Araştırmacı çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Erşen, çalışmasında Evliya Çelebi'nin İstanbul'daki toplumsal hayatı nasıl algıladığını ve eserine nasıl yansıttığını okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

İstanbul'un Unkapanı ilçesinde doğan Evliya Çelebi'nin seyahat ve sergüzeşt düşkünlüğünün daha çocukluğundan itibaren ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Araştırmacı, Evliya Çelebi'nin İstanbul'dan, Anadolu'ya, Balkanlardan, Kafkaslara pek çok yeri çeşitli vesileler ile arşınladığını söyleyip bu yerleri tek tek kaleme alıp anlattığını söylemiştir. Çelebi'nin bu seyahatlerinin bazen devlet görevleri vesilesiyle olduğu bazen de savaflara ve seferlere katılması sonucunda gerçekleştiği belirtilmiştir.

Evliya Çelebi'nin kırk yılı aşkın bir süre boyunca Anadolu, Azerbaycan, Kafkaslar, Rumeli, Mısır, İran, Irak, Macaristan ve Rusya gibi pek çok yere seyahat ettiği söylenmiştir. Çelebi'nin, bu seyahatlerinde gezip gördüklerini on cilt halinde meydana getirdiği Seyahatname adlı eserinde anlattığı ifade edilmiştir.

Yazar, Evliya Çelebi'nin seyahatleri ile ilgili bilgiler verdikten sonra Çelebi'nin üslubu ve edebi kişiliği hakkında bilgi vermiştir. Çelebi'nin saf ve samimi bir dil kullandığı ancak tamamen halk diliyle de yazdığının söylenemeyeceğini belirtmiştir. Savruk ve dağınık bir hikâye tarzına sahip olduğu ve sözlerinin tamamen orijinal olduğu ifade edilmiştir.

Erşen, Evliya Çelebi'nin gözünden 17. yüzyıl İstanbul'unu eserinde ayrıntıları ile bizlere naklettiğini söylemiştir. Seyahatnâme'nin birinci cildinde İstanbul'un tarihi, coğrafyası, mabetleri, havası, camileri, ahalisi ve ahalisinin yaşayış tarzının anlatıldığı görülmüştür.

Araştırmacı, Evliya Çelebi'nin İstanbul'un çeşitli semtlerini, isimlerinin menşelerini, çeşmelerini, camilerini, darülkararını, bimarhanelerini, tarihi meşhur yalılarını, imaretlerini vb. yerleri geniş bir çerçevede anlattığını vurgulamıştır. Kısacası yazar, Seyahatnâme'de yer alan İstanbul'un ilçeleri, medreseleri, mesire yerleri, hanendeleri, sıbyan mektepleri ve darülhadisleri gibi yerleri ayrıntıları ile okuyucuya aktarmıştır.

ERTEKİN, Fazlı. (1975). Tokatlı Nuri Hayatı ve Şiirleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, incelemeleri esnasında Tokatlı Nuri hakkında çalışmaların yapılmadığını gördüğü için Nuri hakkında tezini meydana getirmek istediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Tokatlı Nuri'nin hayatı, edebi kişiliği, ortaya koyduğu manzumeler üzerine çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Ertekin, İstanbul kütüphanelerinde Tokatlı Nuri hakkında yazılmış makale, kitap vb. her türlü yayını incelediğini, bulduğu tüm manzumeleri tezine aldığını ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz..... I- III
2. Giriş.....VI- VI
3. Tokatlı Nuri'nin Hayatı.....1 – 14
4. Tokatlı Nuri'nin Edebi Kişiliği.....15 – 20
5. Tokatlı Nuri'nin Şiirlerini Konuları.....21 – 32
6. Divanlar.....33 – 64

7. Selisler.....65 – 69
8. Kalenderiler.....70 – 89
9. Semailer.....90 – 103
10. Musammat Semai.....103
11. Murabba.....104
12. Ramazaniye.....105
13. Vezn-i Ahbarlar.....106 – 109
14. Tahmis.....110 – 113
15. Bahariye.....114 – 115
16. Mersiyeler.....116 – 120
17. Müseddesler.....121 – 141
18. Müsemmen.....142 – 145
19. Koşmalar.....146 – 237
20. Musammat Koşmalar.....238 – 240
21. Musammat Ayaklı Koşmalar.....241
22. Destanlar.....242 – 250
23. Bibliyografya.....251 - 253

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, giriş bölümünde 17. ve 18. yüzyıllardaki Türk Halk Edebiyatı'nın genel bir panoramasını aktarmıştır. Araştırmacı, daha sonra 19. yüzyıl Türk Halk Edebiyatı'nın özellikleri üzerinde durmuştur. Bu yüzyıla mensup şairlerin dilinin karışık bir özelliğe sahip olduğu ifade edilmiştir. Bu dönem âşıklarının Bektaşî tarikatına mensup oldukları ve muhibbi oldukları vurgulanmıştır. Araştırmacı, 19. yüzyılda klasik edebiyatının halk edebiyatını nasıl ve ne şekilde etkilediğini ifade etmiştir.

Ertekin, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında 19. yüzyılda yaşamış halk şairi Tokatlı Nuri'yi eserlerinden yola çıkarak incelemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Tokatlı Nuri hakkında çalışma yapan kişilerden birinin Ahmet Talat Onay olduğunu söylemiştir. Ertekin, Tokatlı Nuri'nin Bektaşî anlayışına sahip bir şair olduğunu vurgulamıştır. Nuri'nin Anadolu'yu karış karış gezdiği hatta Rumeli'ye kadar gittiği çalışmada belirtilmiştir.

Ertekin, 19. yüzyılda yaşamış Tokatlı Nuri'nin klasik şiirin etkisinde kalarak eserler meydana getirdiğini ifade etmiştir. Nuri'nin aruz ölçüsüyle terennüm ettiği şiirlerinin olduğu görülmüştür. Tokatlı Nuri'nin divan şiirinin inceliklerini bilmediği, sathi şekilde mazmunları kullandığı söylenmiştir.

ERTEKİN, Nevin. (1973). Kutadgu Bilig (Gramatikal İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kutadgu Bilig'de yer alan kelimelerin indeksini hazırlayarak çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ertekin, çalışmasında Kutadgu Bilig adlı eserin gramatikal indeksini O ve T harfleri arasında yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını hazırlarken Reşit Rahmet Arat'ın iki cilt halinde yayımlandığı Kutadgu Bilig eserinin fişlerinden yararlanarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir. Ertekin, çalışması için çeşitli kaynaklardan da faydalandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi bilgi verdikten sonra Kutadgu Bilig adlı eserin edebi kıymeti üzerinde durup açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Ertekin, Kutadgu Bilig'in indeksini hazırladığını için eser üzerine açıklamalarda bulunmamıştır.

ERTUĞRUL, Necati. (1974). Uşak İli, Banaz İlçesi Köylerinin (Banaz, Derbent, Gürlek, Kuşdemir, Muratlı, Yeşilyurt) Ağız Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız araştırmalarına dair ilgisinin fakülte sıralarında oluştuğunu ve bu şevkle tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, araştırmasında Uşak'a bağlı Banaz, Derbent, Gürlek, Kuşdemir, Muratlı ve Yeşilyurt köylerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Ertugrul, araştırmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - II

Uşak için (Şiir).....III

Uşak Hakkında Toplu Bilgiler.....IV- XVII

Ses İşaretleri.....XVIII

Masallar

Padişan Gızınan Hamzolu.....	1 - 8
Avcının Olu.....	9 - 13
Padişan Elması.....	14 - 21
Amadayınan Memada.....	22 - 25
Musaynan Kısa.....	26 – 28
Hikâyeler	
Gaymakamınan Çoban Memet.....	29 – 31
Üzümciynen Köpekci.....	32 – 33
Goca Deve.....	34
Cesür İmtanı.....	35
Hatıralar	
Domuz Avı.....	36 – 38
Hasdalımda Dokdura Gitmedim.....	39
Düvene Goşulduk.....	40 – 41
İnanışlar	
Göz Erme.....	42
Duz Gavırma.....	42
Özelik Tütütme.....	42
Türküler	
Tekeleme.....	43 – 44
Tekeleme.....	45
Gelin Övme Türküsü.....	46
Ses Bilgisi.....	47 – 48
Ünlü Değişmeleri.....	49 – 51
Yuvarlaklaşma.....	52
Düzleşme.....	52
Monoftonglaşma.....	52
Ünlü Türemesi.....	52
Epentez.....	53
Ünlü Değişmeleri	
Sandhi.....	53
Synnokope.....	54

Hiatus.....	54
Ünlü Sırasının Değişmesi.....	54
Ünlü Benzeşmesi.....	54 – 56
Ünlü Disimilasyonu.....	56
Ünlü Birleşmesi.....	57
Ünsüzler.....	58 – 60
Yer Değiştirme.....	61
Ünsüz Benzeşmesi.....	61
Ünsüz Aykırılışması.....	62
Ünsüz İkizleşmesi.....	62
Ünsüz Düzümleşmesi.....	62 – 63
Morfoloji	
Çokluk Ekleri.....	63
İyelik Ekleri.....	64
Hal Ekleri.....	64 – 65
Fiil Çekimi.....	66 – 80
Zarflar.....	81
Zamirler....	81 – 82
Partisipler.....	82
Gerundiumlar.....	83
Edatlar.....	84
Sözlük.....	85 – 99
Bibliyografya.....	100

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Ertugrul, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyacak metinler aracılığıyla tezini meydana getirmiştir.

Değerlendirme

Ertugrul, yöre ile ilgili malzeme toplamak için köy odalarını ve mahalle kahvehanelerini dolaştığını söylemiştir. Topladığı metinler arasında masal, hikâye ve hatıra türünde halk edebiyatı verimleri olduğunu ifade etmiştir.

ERTURAN, Elmas. (1978). Atasözleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk halk kültürünün önemli bir parçası olan atasözlerini incelemek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Erturan, çalışma konusu olan atasözlerini İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde yazma eserler bölümünde 3349 numaralı mecmuada yer alan bir risaleden elde ettiği atasözlerini bir araya getirerek tezini hazırladığını ifade etmiştir. Yazar, risalenin 320a – 325b varakları arasında yer alan atasözlerini incelediğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, mecmua içerisinde yer alan atasözlerinin halkın arasında çokça bilinenleri kayıt altına aldığını belirtmiştir. Atasözlerinin transkripsiyonunu yaparken alfabetik bir sıra takip ettiğini söylemiştir. Araştırmacı, atasözleri içerisinde bilinmeyen kelimelerden meydana getirdiği bir sözlüğün de yer aldığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Erturan, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Çalışmasında yararlandığı mecmuaya dair bilgiler vermiştir. Atasözlerinin Türk toplumundaki yeri ve öneminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Erturan, çalışmasında halk kültüründe önemli bir yere sahip atasözlerinin zenginliğini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Erturan, atasözlerinin düşündürücü ve öğretici özelliğe sahip olduğunu ve diğer milletlerin edebiyatları ile kıyaslanamayacak kadar çok sayıda atasözüne sahip olduğumuzu vurgulamıştır. Yazar, Türk edebiyatında şu ana kadar on beş bin civarında atasözünün tespit edildiğini söylemiştir.

Araştırmacı, üzerinde çalıştığı kitabın en son kısmında bu risalenin yer aldığını belirtmiştir. Erturan, kitabın daha önceki sayfalarında Zekai Bey Divan'ı ve çeşitli yazarlar tarafından kaleme alınan hikâyelerin yer aldığını ifade etmiştir.

Yazar, risalenin içerisinde toplam altı yüz doksan atasözünün olduğunu kendisinin üç yüz on altı tanesini incelediğini söylemiştir.

ERYILMAZ, Hacer. (1981). Rize (Ardeşen - Çamlıhemşin) Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Rize'ye bağlı Ardeşen ve Çamlıhemşin ağız üzerinde inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Eryılmaz, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir. Araştırmacı, seçtiği kaynak kişilerden bir kısmını Laz; bir kısmını ise Laz olmayan insanlardan seçtiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	2
Rize'nin Tarihi.....	3
Rize'nin Coğrafyası.....	5
Transkripsiyon İşaretleri.....	7
Metinler.....	8 – 60
Derebaşı Köyü.....	10
Elmalık Köyü.....	25
Yukarı Durak Köyü.....	37
Ses Bilgisi.....	61 – 70
Uzun Ünlüler.....	62
Kısa Ünlüler.....	62
Ünlü Değişimleri.....	63
Ünlülerin Düzleşmesi.....	65
Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	65
Ünlü Düşmesi.....	66
Ünlü Türemesi.....	66
Ünsüz Türemesi.....	66
Ünlü Düşmesi.....	67
Ünlü Benzeşmesi.....	67
Ünlü Uyumu.....	67
Ünsüz Değişimleri.....	67
Yer Değiştirme.....	70
Ünsüz Benzeşmesi.....	70
Ünsüz Aykırılışması.....	70
Ünsüz İkizleşmesi.....	70
Yardımcı Sesler.....	70

Şekil Bilgisi.....	71 – 82
Çokluk Eki....	72
İyelik Ekleri.....	72
Aitlik Ekleri.....	73
Genitif Eki.....	73
Datif Eki.....	73
Akuzatif Eki.....	74
Lokatif Eki.....	74
Ablatif Eki.....	74
Enstrümantal Eki.....	74
Eşitlik Eki.....	74
Yön Ekleri.....	74
Soru Eki.....	75
Sıfatlar.....	75
Zarflar.....	76
Partisipler.....	76
Gerundiumlar.....	77
İsimden İsim Yapma Ekleri.....	78
İsimden Fiile Yapma Ekleri.....	79
Fiilden İsim Yapma.....	80
Fiilden Fiil Yapma.....	81
İsim Fiil Çekimleri.....	83
Fiil Çekimleri.....	86
Sözlük.....	109

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Eryılmaz, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyacak metinler ışığında çalışmasını hazırlamıştır.

Değerlendirme

Yazar, kendisinin de Rizeli olduğu halde kaynak kişilerle yaptığı görüşmeleri anlamakta güçlük çektiğini ifade etmiştir.

ESİMEK, Derviş. (1977). Toros Türkmenleri Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymak amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı; Namrun, Sebil, Topaklı, Fakılar ve Çayırekinli köylerinin ağızları üzerine inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Esimek, çalışmasında derleme yöntemini kullanarak inceleme yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Ses İşaretleri

Metin

Ses Bilgisi

Ünlüler

Ünsüzler

Ses Hadiseleri

Uyumlar

Şekil Bilgisi

İsimler ve Çekim Tabloları

İyelik Ekleri

Zamirler

Partisipler

Gerundiumlar

Fiil Çekim Ekleri ve Tabloları

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Esimek, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla tezini hazırlamıştır.

Değerlendirme

Esimek, derleme yapmak için bölgenin yaşlı ve okuma yazması olmayan kişileri tercih ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, elde edilen metinlerde hikâyeler, manilerin yanı sıra yörenin gelenek – görenekleri, bitki ve hayvan adları, ziraat yapılırken kullanılan aletler hakkında da bilgiler elde ettiğini söylemiştir.

ESİN, Osman. (?). Balıkesir Çepni ve Yörük Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında Anadolu diyalektolojisi dersleri ile ağız incelemesine karşı ilgi duymaya başlamasıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Esin, çalışmasında Balıkesir’de yaşayan Çepni ve Yörüklerin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu olan Çepniler hakkında İsmail Hakkı Atay'ın **Çepniler Balıkesir'de** adlı eserini incelediğini ifade etmiştir.

İçindekiler

A. Ses Bilgisi

B. Şekil Bilgisi

1. Çepnilerin Menşeleri
2. Çepni Kabileleri
3. Çepniler ve Alevilik
4. Alevi Boyları
5. Dedeler
6. Mum Söndü
7. Çepni İtikat ve Gelenekleri
 - a) Çepnilerde Sevilmeyen Hayvanlar
 - b) Çepnilerde Sevilen Hayvanlar
 - c) Bayramları
 - d) Yeminleri
 - e) Nazarlıklar
 - f) Nişan Merasimleri
 - g) Düğün Âdetleri
 - h) Cenaze Merasimleri
 - i) Matemleri
 - j) Miras
8. Çepnilerde Tavşanın Yeri
9. Çepni Efsaneleri
 - a) Muhammed'in Yüceliği
 - b) Beşeriyet Nasıl Çoğaldı
 - c) Tilki ve Yılan
10. Balıkesir'de Çepni Köyleri
11. Çepni Türküleri
 - a) Uzun Hava I

- b) Uzun Hava II
- c) Uzun Hava III
- d) Uzun Hava IV
- e) Tasavvufi Bir Türkü
- f) Kara Koyun
- g) Turna Türküsü
- h) Benli ile Bensiz Güzel ve Yolcu

12. Çepni Gizli Dili

- a) Çepni Gizli Dili Örnekleri
- b) Çepni Gizli Diline Ait Sözlük

13. Yörük Türküleri

Bırçak Türküsü
Kaynana Türküsü
Vahide Türküsü
Eşkıya Güzeli Canan Türküsü
Korucu Türküsü
Selim Hatçe Türküsü
Süleyman Efe Türküsü
Kamile Türküsü
Firdevs Türküsü
Esma Türküsü
Asker Türküsü
Fadime Türküsü
Hamit Türküsü
Memet Türküsü
Cemile Türküsü
Çete Türküsü
Güzel Hasan Türküsü
Hastane Türküsü
Balıkçı
Şah Memet
Köy Hayatı

Diboba Köyü

Yılan

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Esin, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler ışığında tezini okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Esin, Balıkesir’de yirmi altı Çepni köyünün varlığından bahsetmiştir. Yazar, her bir köyün ayrı bir kabileye mensup olduğunu ancak Çepnilerin ağız özelliklerinin, inançlarının, gelenek ve göreneklerinin aynı olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, bölge halkının düğün âdetleri, bayramlar, cenaze törenleri ve matemleri üzerine metinler elde ettiğini ifade etmiştir.

Etem, İbrahim. (1932). Dede Korkut ve Halk Hikâyeleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Etem, Dede Korkut ve bu eserle bağlantılı olarak halk hikâyeleri üzerine bir çalışma yapmak amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Dede Korkut eserinde müşterek motifleri ve bu motiflerin halk hikâyelerindeki şeklini tetkik ederek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metoda dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Etem, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümlerine yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Dede Korkut'ta yer alan pek çok motifin halk hikâyelerinde de görüldüğünü tespit etmiştir.

Değerlendirme

Yazar, Dede Korkut hikâyelerini üç temel bölüme ayırmıştır, bunlar: kahramanlık hikâyeleri, kadın unsurunun karıştığı hikâyeler, dini unsurların-masal unsurlarının karıştığı hikâyeler şeklindedir.

Araştırmacı, “meydana er dilemek” motifinin eski kahramanlık şekli olduğunu ve Dede Korkut'ta yer aldığını aynı motife Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun gibi halk hikâyelerinde de tesadüf edildiğini belirtmiştir.

“At”ın Türklerde ata verilen önemin göçebelik döneminden beri Türkün hayatının her sürecine dâhil olmuş bir unsur olduğu ifade edilmiştir. Ata verilen ehemmiyet ve kıymetin halk hikâyelerinde de görüldüğü gözlenmiştir.

“Baba – oğul mücadelesi”nin Dede Korkut hikâyelerinde iki şekilde yer alan bu mücadelenin aynısının halk hikâyelerinde mevcut olduğu çalışmada söylenmiştir.

“Kahraman kadınlar”ın Dede Korkut'ta Banı Çiçek, Selcan Hatun, Burla Hatun gibi kadınlar savaşçılıkları, yiğitlikleri ve korkusuzlukları ile tanıtılmışlardır. Bu motiflerin çeşitli farklarla halk hikâyelerinde de görüldüğü vurgulanmıştır.

“Ad koyma”ın Dede Korkut çeşitli hikâyelerinde, beylerin kahramanlık ve yiğitliklerinin ardından kendilerine isim verildiği görülmüştür. Dirse Han'ın oğlu boğayı öldürdükten sonra kendisine Boğaç adı verilmiştir. Araştırmacı, kahramanlara bu şekilde isim verme olayının halk hikâyelerinde de görüldüğünü belirtmiştir.

“Rüya” motifinin, Dede Korkut’ta Kazan Han, beylerle avdayken evininin yağmalanmasından sonra Kazan’ın o gece rüya gördüğü, bu rüyayı tabir ettirdiği ve Kazan Han’ın bir tehlike olduğunu fark ederek sürülerinin de yağmalanmasını önlemiş olduğu söylenmiştir. Elif ile Mahmut hikâyesinde, Mahmut’un rüya gördüğü ve başına gelecek belalardan kurtulduğu ifade edilmiştir.

“Tılsım” Dede Korkut’ta Tepegöz’ün parmağına peri annesinin bir yüzük taktığı ve Tepegöz’ün ne ok atabilir ne de kılıç oynatabilir hale geldiği söylenmiştir. Tepegöz’ün mağarasında bulunan tılsımlı bir kılıcın kendi kendine hareket ettiği söylenmiştir. Yazar, benzer motifi Elif ile Mahmut hikâyesinde Mahmut’a verilen tılsımlı pala ile görüldüğünü belirtmiştir. Araştırmacı, kırk gün boyunca palanın kınına girmediği ve kırk birinci günde Mahmut’un öldüğünü ifade etmiştir.

FEVZİ, Hasan Sarper. (1981). Kıbrıs Ağzı (Çatoz, Kalavaç, Kazafana, Kırnı). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Fevzi, çalışmasında Kıbrıs’a bağlı Çatoz, Kalavaç, Kazafana, Kırnı köylerinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında bölge insanından derleme yolu ile metinler elde ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Atasözleri....1 – 3

Destan....4 – 10

Türküler....11

Yemek Tarifleri.....	12 – 14
Âdetler.....	15 – 20
Batıl İnançlar.....	21 – 22
Hikâyeler.....	23 – 25
Masallar.....	26 – 50
Anılar.....	51 – 69
Gramer Hususiyetleri.....	70 – 121
Sözlük.....	122 - 137

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Fevzi, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinle ışığından okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

Fevzi, 1517 tarihinde Osmanlı Devleti tarafından adanın alınmasıyla Türklerin buraya yerleştiği ifade edilmiştir. Kıbrıs adasına Anadolu'nun çeşitli yerlerinden insanların yerleştirildikleri söylenmiştir. Bölgeye; İçel, Konya, Antalya, Yozgat ve Alanya gibi yerlerden gelen yerli halkın dışında Yörük aşiretlerinden de insanların geldiği belirtilmiştir.

GEÇMEN, Cemil. (1974). Amasya – Gümüşhacıköy Ağzından Derlemeler ve Dil Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, dil araştırmalarına katkı sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Amasya'ya bağlı Gümüşhacıköy ağzından derlemeler yapıp dil özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Geçmen, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....I

Kullanılan İşaret ve Kısaltmalar.....1-2

İlimiz Amasya Haritası.....2

İlçemiz Gümüşhacıköy Haritası.....3

İlimiz Amasya.....4-6

Amasya Coğrafyası.....6-7

Gümüşhacıköy Doğal Coğrafyası.....7-9

Gümüşhacıköy'ün Tarihi.....9-17

Metin

Hamamda Yıkanma (Gümüş Nahiyesi).....17-18

Bürük Çaldırma (Gümüş Nahiyesi).....18-25

Seferberlik Anısı (Derbent Köyü).....25-27

Çıraya Gitme (Beden Köyü).....27-29

Kız İsteme ve Düğün (Bulak Köyü).....29-33

Oduna Gitme (Çetmi Köyü).....33-35

Kaçaklık (Gümüş Nahiyesi).....35-37

Pas Pas (Gümüş Nahiyesi).....37-39

Buğday Ziraatı (Keçi Köyü).....39-41

Av Anısı (Korkut Köyü).....41-42

Çaresizlik (Gümüş Nahiyesi).....42-44

Halil'in Kara Sevdası (Keçi Köyü).....44-46

Tütün Yetiştirilmesi (Korkut Köyü).....46-49

Arkadaşlık (Korkut Köyü).....49-50

Elli Binlik Karı (Kızıroğlu Köyü).....50-51

İnsanın Ölümü (Kızıroğlu Köyü).....	51-52
Çocuk Hastalıkları (Gümüş Nahiyesi).....	52-53
Maniler.....	53-61
Ehli ve Yabani Hayvan Adları ve İlgili Terimler.....	61-66
Tarımla İlgili Kelimeler.....	66-70
Akrabalık İsimleri.....	70-71
Bölgemizdeki Lâkaplar.....	71-73
Bölgemizde Söylenilen Beddualar.....	73-74
Bölgemizde Söylenilen Dualar.....	74-75
Bölgemizde Söylenilen Bilmeceler.....	75-76
Bölgemizde Söylenilen Deyimler.....	76-77
Bölgemize Ait Örf-Âdet-Gelenek ve Görenekler.....	77-85
Çocuk.....	77
Al Basma.....	77
Kırk Basması.....	78
Beşik Getirme.....	78
Diş Bulguru.....	78
Sünnet Düğünü.....	79
Gümüşhacıköy'ün Düğünleri.....	79-81
Dünür Gitme.....	79
Şerbet İçme.....	79
Çeyiz Asma.....	79
Saçı Gönderme.....	80
Gelin Hamamı.....	80
Kakül Hamamı.....	80
Güveyi Hamamı.....	80
Nikâh.....	80
Gelin Getirme.....	80-81
Daha Bazı Örf-Âdet-Gelenek ve Görenekler.....	81-83
Göz Kalması.....	81
Çocuk Hareketleri.....	81
Turnaların Geçmesi.....	81

El-Ayak Kaşınması.....	81
Tırnak Kesme.....	81
Yüz Kızarması.....	81
Hıçkırık Tutma.....	81
Yağmurda.....	81
Baykuş Ötmesi.....	81
Leylek.....	81
Hamur Sıçraması.....	81
Çocuk Hareketi.....	81
Misafir İnancı.....	81
Sigara Yanması.....	82
Kedi Temizlenmesi.....	82
Terlik Dönmesi.....	82
Bayramlarda Uyuma.....	82
Köpek Uluması.....	82
Güneş ve Ay Tutulması.....	82
Bayram Keşkeği.....	82
Köz Söndürme.....	82
Kurşun Dökme.....	82
Su Değirmeninin Parçaları.....	83-85
Gramer İncelemesi	
A. Ses Bilgisi.....	85-98
1. Vokaller.....	85-87
2. Konsonantlar.....	87-89
Gümüşhacıköy Ağızında Ses Değişmeleri.....	89-97
1. Vokaller	
a. Vokal Değişmeleri.....	89-90
b. Vokal Benzeşmeleri.....	90-91
c. Yuvarlaklaşma.....	91
d. Aykırılma.....	91
e. Vokal Uzaması.....	91-93

- f. Vokal Türemesi.....93
- g. Vokal Düşmesi.....93
- h. Vokal Birleşmesi.....93
- i. Orta Hece Vokalinin Değişmesi.....93
- j. İki Vokalin Yan Yana Gelmesi.....93
- k. Vokal Uyumu.....94
- 2. Konsonantlar.....94-98
 - a. Konsonant Değişmeleri.....94-95
 - b. Konsonant Benzeşmesi.....95-96
 - c. Yer Değiştirme.....96
 - d. Ses Türemesi.....96
 - e. Konsonant Düşmesi.....95-96
 - f. Başta Konsonant Türemesi.....97
 - g. Hece Düşmesi.....97
 - h. Aykırılma.....97
- B. Şekil Bilgisi.....98-103
 - 1. İsim, İsim İşletme Ekleri.....98
 - a. Çokluk Eki.....98
 - b. İyelik Ekleri.....98
 - c. Hal Ekleri.....98-99
 - Genitif Eki.....99
 - Yön Ekleri.....99
 - Sağır Kef.....99
 - 2. Sıfatlar.....99
 - 3. Zarflar.....99
 - 4. Zamirler.....99-100
 - Şahıs Zamirleri ve Çekimleri.....99
 - Dönüştürme Zamiri.....100
 - İşaret Zamirleri.....100
 - 5. Edatlar.....100

Şahıs Ekleri.....	101
Partisipler.....	101
Gerundiumlar.....	101-102
A. Metin Dışı İsim Çekimleri.....	103-109
Tablo I (At).....	103
Tablo II (Ad).....	103
Tablo III (Tarla).....	104
Tablo IV (Ev).....	104
Tablo V (Dere).....	104
Tablo VI (Kız).....	105
Tablo VII (El).....	105
Tablo VIII (Güvercin).....	105
Tablo IX (Güveyi).....	106
Tablo X (İl).....	106
Tablo XI (İt).....	106
Tablo XII (Kol).....	107
Tablo XIII (Koru).....	107
Tablo XIV (Göz).....	107
Tablo XV (Gül).....	108
Tablo XVI (Ölü).....	108
Tablo XVII (Gönül).....	108
B. Metin Dışı Fiil Çekimleri.....	109-169
Tablo I (Yaramak).....	109-114
Tablo II (Kazımak).....	114-119
Tablo III (Yürümek).....	119-124
Tablo IV (Yaşamak).....	124-129
Tablo V (Yemek).....	129-134
Tablo VI (Demek).....	134-139
Tablo VII (Kaşımak).....	139-144
Tablo VIII (Koşmak).....	144-149
Tablo IX (Kırmak).....	149-154

Tablo X (Erimek).....	154-159
Tablo XI (Elemek).....	159-164
Tablo XII (Gelmek).....	164-169
Sözlük.....	169-188

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Geçmen, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler ışığında okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Amasya'ya bağlı Gümüşhacıköy ağızından yaptığı derlemeler ile bölgenin tarih ve coğrafyasını, gelenek ve göreneklerini de göstermeye gayret ettiğini söylemiştir.

GEZİCİ, Reyhan. (1979). Müzekki'n - Nüfus Metin ve İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserini transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Gezici, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs adlı eseri transkripsiyon edip, indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs'ta yer alan kelimelerin indeksini hazırlayarak tezini hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

Gezici, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs hakkında bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Gezici, Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs'ta tasavvuf ilkelerini ve nefsi terbiye etme yollarını anlattığını ifade etmiştir. Yazar, eserin dini konuları anlatan önemli bir kaynak olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, Eşrefoğlu Rûmî'nin, hadisleri; devrin önemli kişileri tarafından anlatılan öykülerle, örneklerle anlattığını belirtmiştir.

GİDER, E. Nihal. (1978). Tarih-i Âl-i Selçuk (70 b – 79 b) Transkripsiyon – İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Târîh-i Âl-i Selçuk'u transkrip edip, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Târîh-i Âl-i Selçuk'un 70b ile 79b sayfaları arasında kalan bölümünü incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Târîh-i Âl-i Selçuk adlı eserin bir bölümünü aktarıp bu bölümün transkripsiyonunu ve indeksini yaptığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - III

Metin.....1 – 28

İndeks.....29 - 174

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir. Ayrıca yazar, Târîh-i Âl-i Selçuk adlı eserin önemini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Târîh-i Âl-i Selçuk'un I. Gıyaseddin Keyhusrev'in devrinden başlayıp Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir asırlık tarihi anlattığını çalışmasında ifade etmiştir.

Yazar, Târîh-i Âl-i Selçuk'un beş nüshasının olduğunu, kendisinin çalışması için Topkapı Sarayı Kütüphanesi Revan Bölümü 1391 numaralı eseri esas aldığını belirtmiştir.

GİRİTLİ, Yıldız. (1969). Ebu'l Gazi Bahadır Han Şecere-i Türkî. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Şecere-i Türkî'nin kendi içerisinde karşılaştırmasını yapıp, indeksini hazırlayarak çalışmasını hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Ebû'l Gazi Bahadır Han'ın Şecere-i Türkî adlı eserinin P. 136- 200, K.77 – 122 bölümlerinin karşılaştırmalı metni ile indeksini hazırlayarak çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Giritli, metnin tertibinde Petersburg baskısını esas aldığını Kazan baskısından yardımcı eser olarak yararlandığını ifade etmiştir. Araştırmacı, metindeki yer ve şahıs isimlerinin tespitinde **Moğolların Gizli Tarihi** adlı eserden faydalandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	3 – 4
Bibliyografya.....	5 – 6
Kısaltmalar.....	7
Metin....	8 – 55
İndeks....	56 – 292
Nüsha Farkları.....	293 - 319

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Giritli, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Ebû'l Gazi Bahadır Han'ın yirmi yıl boyunca Harezm hükümdarı olduğunu ve Cengiz soyundan geldiğini belirtmiştir.

Araştırmacı, yazarın Şecere-i Türkî adlı eserinin oğlu Enûşe tarafından tamamlandığını ve eserin Yâdgâr Oğlu Şıban - Özbek hanlarının tarihini ve soylarını tespit etmek amacıyla yazdığını vurgulamıştır. Bu eserin Türk Moğol tarihi hakkında Avrupalılar tarafından tespit edilen ilk kaynak olduğu söylenmiştir. Eserin 1717 yılında Sibiryâ'da harp esiri olan Strahlenberg tarafından Tobol bölgesinde elde ettiği belirtilmiştir.

GÖK, Fehmi. (1974). Lalapaşa Muhacirlerinde Ağız Araştırmaları – Gacal, Dağlı, Muhacir, Tülümenler - . Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Gök, Edirne'ye bağlı Lalapaşa kazasının ağız özelliklerini göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

- I. Bibliyografya
- II. Ön Söz
- III. Lalapaşa Tanımı
- IV. Lalapaşa'nın Coğrafi Tanımı
 - a) Lalapaşa'nın Köyleri
 - b) Lalapaşa'nın Tarihi Tanımı
- V. Diyalektoloji Bölümü
 - A. Metinler
 1. Muhacirlerden (3 Metin)
 2. Tülümenlerden (3 Metin)
 3. Gacallardan (4 Metin)
 4. Dağlılardan (1 Metin)
 5. Türküler (4)
 6. İlahiler (3)
 7. Maniler (33)
 8. Bilmece (67)
 - B. Kelimeler

1. Gocallarda Hayvancılıkla İlgili Kelimeler
2. Gacallarda Tarımla İlgili Kelimeler
3. Gacallarda Bazı Kelime ve Deyimler
4. Deliorman Muhacirlerinde Hayvancılıkla İlgili Kelimeler
5. Deliorman Muhacirlerinde Tarımla İlgili Kelimeler
6. Deliorman Muhacirlerinde Bazı Kelime Çeşitleri
7. Dağlılarda Bazı Kelime ve Deyimler
8. Tülümenlerde Bazı Kelime Çeşitleri

VI. Gramer kısmı

A. Vokaller

1. Vokal Değişmeleri
2. Vokal Benzeşmeleri
 - a) İlerleyici Benzeşme
 - b) Gerileyici Benzeşme
3. Vokal Aykırışması
 - a) İlerleyici Aykırışma
 - b) Gerileyici Aykırışma
4. Vokal Düşmesi
5. Vokal Türemesi
6. Vokal Kısılması
7. Vokal Uyumu
8. Hece Düşmesi
9. Hece Türemesi
10. Vokal Uzaması

B. Ses Kaynaşmaları

1. Uzun vok \ vok + vok
2. Uzun vok \ vok + kısa vok
3. Kısa vok \ vok + uzun vok
4. Vokal kons \ uzun vok + vok
5. Uzun vok \ vok + kon
6. Kısa vok \ vok + kon
7. Vok kon. \ vok + kon

8. Uzun vok \ kon + vok
9. Kon. + vok \ vok
10. Uzun vok \ vok + kon + vok
11. Kısa vok \ vok + kon + vok
12. Uzun vok \ vok + vok + kon
13. Vok + kon \ vok + kon + kon
14. Uzun vok + kon \ vok + kon + kon
15. Uzun vok \ vok + kon + kon + vok
16. Kısa vok \ vok + kon + kon

C. Konsonantlar

- a) Konsonant Değişimleri
 1. Konsonant Düşmesi
 2. Konsonant Türemesi
 3. Konsonant Düğümlerinin Çözümlemesi
 4. Konsonant Benzeşimleri
 5. Konsonantların Yer Değiştirilmesi
- b) Konsonant Benzeşimleri
 1. İlerleyici Benzeşme
 2. Komşu Olmayan Sesler Arasında Benzeşme
 3. Komşu Olmayan Konsonantlar Arasında Yer Değiştirme

VII. Şekil Bilgisi

1. İsim Çekimi
2. İyelik Ekinin Çekimi
3. Zamirler
 - a) Şahıs Zamirlerinin Çekimi
 - b) İşaret Zamirlerinin Çekimi
 - c) Dönüşlülük Zamirlerinin Çekimi

VIII. Gerundiumlar

IX. Partisipler

X. Edatlar

- a) Ünlem Edatları
- b) Seslenme Edatları

- c) Sorma Edatları
- d) Gösterme Edatları
- e) Cevap Edatları
- f) Sıralama Edatları
- g) Denkleştirme Edatları
- h) Son Çekim Edatları

XI. Fiil Çekimleri

1. Dağlılarda Fiil Çekimleri
2. Muhacirlerde Fiil Çekimleri
3. Gacallarda Fiil Çekimleri
4. Tülümenlerde Fiil Çekimleri

XII. Sözlük Kısmı

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Gök, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler ışığında ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile türkü, mani, bilmece ve ilahi gibi anonim halk edebiyatı ürünleri elde ettiğini söylemiştir. Araştırmacı, çalışmasını ağırlıklı olarak Lalapaşa ağzının fonetik ve morfolojik incelemesine ayırmıştır.

Gök, Lalapaşa'nın kelime hazinesi ve kültür öğeleri bakımından zengin bir yöre olduğunu vurgulamıştır. Yazar, Lalapaşa ağzının Edirne ve İstanbul ağzı ile yakınlık gösterdiğini kaydetmiştir.

GÖKSU, Sevinç. (1955). Ziya Paşa'nın Harabat Mukaddimesi ve Tedkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, şimdiye kadar Harabat üzerine inceleme yapılmamasından dolayı bu konu üzerine tezini hazırlamak istediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Ziya Paşa'nın kaleme aldığı Harabat eserinin mukaddime bölümünü yeni harflere çevirmiş, eserde ileri sürülen fikirleri tetkik edip, Namık Kemal'in Tahrib-i Harabat ve Takib-i Harabat eserleri ile mukayese etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Göksu, çalışmasında Ziya Paşa'nın Harabat eseri ile Namık Kemal'in Tahrib-i Harabat ve Takib-i Harabat eserleri ile mukayese ederek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Göksu, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında Ziya Paşa'nın Harabat adlı eserinin giriş bölümüne dair açıklamalarda bulunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Harabat'ın antoloji özelliğine sahip bir eser olduğunu ve Ziya Paşa'nın önemli eserlerinden biri olarak kabul edildiğini vurgulamıştır.

Yazar, Harabat'ın Ziya Paşa için iki önemli özelliğe sahip olduğunu bunlardan birinin metnin eskiye dönüşü temsil ettiği ve Paşa'nın divan edebiyatını

değerli bulduğunu ifade eden sözlere yer verdiğini belirtmiş; diğer yandan Namık Kemal ile birlikte hürriyeti müdafaa ettiği, yazarın kasidelerini neşretmek amacıyla muhalif olduğu iktidara boyun eğdiği ifade etmiştir.

GÖL, Saadet. (1972). Niğde İli Toponomisi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgeye verilen yer isimlerinin nereden geldiğine dair incelemelerde bulunmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Niğde'nin tarihi geçmişinden, coğrafi özelliklerinden ve yöredeki yer adlarından bahsetmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu için yöre halkının tanınmış kişilerine başvurduğunu belirtmiştir. Halk arasında dolaşan rivayet ve efsanelere de başvurduğunu ifade etmiştir. Mehmet Hamzakadı adlı tarihçinin bilgi ve birikiminden yararlandığını söylemiştir. Araştırmacı, Niğde ile ilgili elde ettiği bilgileri sınıflandırarak okuyucuya sunduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

- I. Tarihi Bilgisi.....1 – 16
 - A. Coğrafi Bilgi.....17 – 22
 - B. Niğde Toponomisinin Türeyişi....23 – 26
 - C. İlçe ve Bucak Adları.....29 – 31
- II. Niğde İlinin Mahalle ve Sokak Adları.....31 – 47
- III. Niğde İlinin Köy Adları.....48 - 58

IV. Sınıflandırma.....59 – 124

İndeks.....125 - 151

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, konu ile ilgili yeterli malzemenin olmaması sebebiyle kendisinin malzeme topladığını söylemiştir. Yazar, bu bölümde çalışmasının, amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışma konusunun kaynak yetersizliği sebebiyle yöreye verilen yer isimlerin türeyişleri ve manaları hakkında bilgi sahibi olamadığını belirtmiştir.

GÖRGÜLÜ, Ahmet Uğur. (1974). Isparta Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışması ile diyalektoloji araştırmalarına katkı sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Görgülü, Isparta yöresinin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Yazıda Kullanılan İşaretler

Isparta İli Haritası
Isparta İline Ait Manzaralar
Isparta İlinin Coğrafi Durumu
Isparta Merkezinin Tarihi
Tarihi Devirlerde Isparta
Romalılar Devrinde
Bizans Devrinde
Selçuklular Devrinde
Hamid Oğulları Devrinde Isparta
Osmanlı Hükümeti Devrinde Isparta
Cumhuriyet Devrinde Isparta
Isparta Kelimesini Eski İmlamızda Yazılış Şekilleri
Metinler
Mahalli Deyimle Yazılmış Bir Mektup (Gızım Zıddık)
Hatıra I
İlk Evliliğim
Salah Osman
Hatıra II
Dayımın Öldürülmesi
Gocamın Ölümü
Eşgiya Bağını
Padişah ve Üş Gızı
Sel Felaketi
Galb Ameliyatım
Bire Bir
Masal
Sabın Hikâyesi
Türküler
Atalar Sözleri
Maniler
Beddualar (İlenşle)
Yeminler

Bilmeceler

Tabirler

Kinayeler

Dilekler (Dualar)

Batıl İnanışlar

Mahalli Yemekler

Mahalli Giyim Kuşam

Din Alaylarına Kadınlar Tarafından Takılan Adlar

Haftanın Günlerine Takılan Adlar

Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Kelimeler

Ev ve Ev Eşyası ile İlgili Kelimeler

I. Bölüm: Fonetik (Ses Bilgisi)

Ünlüler

Uzun Ünlüler

Ünlü Değişmeleri

Ünlü Düzleşmesi

Monoftonglaşma

Ünlü Düşmesi

Ünlü Türemesi

Epentez

Epitez

Ünlü Benzeşmesi

Ünlü Dissimilasyonu

Ünlü Birleşmesi

Ünsüzler

Ünsüz Değişmeleri

Yer Değiştirme

Ünsüz Benzeşmesi

Ünsüz Aykırılışması

Ünsüz Düşmesi

Ünsüz İkizleşmesi

II. Bölüm: Morfoloji

İsim İşletme Ekleri

Sıfatlar

İyelik Ekleri

Zarflar

Zamirler

Partisipler

Gerundiumlar

Fiil Çekimleri

İsim Çekimleri

Sözlük

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Görgülü, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini metinler aracılığıyla ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Görgülü, Isparta ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini incelediğini belirtmiştir. Bölge de ikâmet eden insanlardan anonim halk edebiyatı ürünlerinden türkü, mani, bilmece, masal, atasözü türünde metinler elde ettiğini ifade etmiştir.

GÜL, Rıza. (1980). Gaziantep İli Kilis İlçesi Kuru Kastel ve Arap Köyleri Ağız Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Gül, çalışmasında Gaziantep’e bağlı Kilis ilçesinin Kuru Kastel ve Arap köylerinin ağız özelliklerini inceleyip tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, tezini hazırlarken çalışma konusu ile ilgili derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1

Kilis İlçesi Kuru Kastel ve Arap Köyleri.....2 – 3

Metinde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri.....4

I. Metinler

Buğday ve Kullanılan Aletler.....5 – 12

Yağmur Duası.....13

Ev ve Yaban Hayvanları.....14 – 17

Askerlik.....18 – 20

Çeşitli Hastalıklar ve Halk Doktorlarına Göre Tedavisi.....21 – 27

Hurşud Bey.....28 – 41

Eşkıya.....42

Kelo ile Cırık Hasan.....43

Doğum Âdetleri....44 – 45

Ev Eşyaları.....46

Yemek Çeşitleri.....47

Düğün Âdetleri.....48 – 51

II. Ses ve Şekil Bilgisi

Ünlüler.....52 – 55

Ünsüzler.....56 – 67

İsim İşletme Ekleri.....68 – 69

Bazı İsimlerin Hâl Ekleriyle Kullanışı.....69 – 70

-i Fiili ile İlgili Çekimler.....71 – 73

Yapım Ekleri.....74 – 78

Partisipler.....	79
Gerundiumlar.....	80
Zarflar.....	81
Edatlar.....	81 – 82
Zamirler.....	83 – 85
Fiil Çekimleri.....	86 – 125
Sözlük.....	126 - 132

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Gül, çalışmasının ön söz bölümünde Anadolu ağızları üzerine düşüncelerini ortaya koymuştur. Ayrıca tezinin sınırlarına ve çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuçta yazar, çalışmasında bölgenin ağız özelliklerini elde ettiği metinler ışığında okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Gaziantep'e bağlı Kilis ilçesinin Kuru Kastel ve Arap köylerinin ağız özelliklerini inceleyip bölgeye dair metinler derleyip sunmuştur.

GÜLER, Dede. (1972). Kazak Türkçesindeki Kız Cibek Hikâyesinin Metin, Transkripsiyon ve Tercümesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Kız Cibek hikâyesini transkrip edip, tercüme ederek tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Güler, Kazak halkına ait Kız Cibek hikâyesini transkrip edip tercümesini yaparak çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Güler, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Güler, giriş bölümünde Kazak halkına ait aşk destanlarından biri olan Kız Cibek anlatısı üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta yazar, çalışmasında Kazak Türkçesi ile kaleme alınan Kız Cibek hikâyesini Türk edebiyatına kazandırmıştır.

Değerlendirme

Güler, Kız Cibek adı altında halk hikâyelerinin de olduğunu bu eserde iki âşkın başından geçen üzüntülü, acı verici ve trajik olayların anlatıldığını belirtmiştir. Araştırmacı, Kız Cibek metninin opera şeklinde de sunumunun yapıldığını ifade etmiştir.

Yazar, Kız Cibek metninin ne zaman ve nasıl ortaya çıktığının belli olmadığını metnin Kazak halkının duygularını, üzüntülerini, sevgilerini, insani yönünü anlatan bir eser olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, eserin ilk olarak 1894'te ‘‘Kıssa Kız Cibek’’ adı ile basıldığını ifade etmiştir.

GÜLMEDEN, Nevhis. (1964). Anadolu Ağzlarında Akrabalık Adları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türkiye’de şimdiye kadar akrabalık isimleri üzerine bir araştırma yapılmaması üzerine çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Anadolu aile teşkilatını ve aile münasebetlerinden doğan akrabalıklarının inceleme alanına aldığını belirtmiştir. Ailelerin sosyal durumları, mensup oldukları tabakları ve bu tabakalar arasındaki farkları dikkate almadığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, inceleme alanına giren akrabalık isimlerini alfabetik bir sıra dâhilinde incelemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	2
Giriş.....	1 – 7
Fihrist.....	7 – 91
A – B.....	7 – 17
B – C.....	18 – 24
C – D.....	25 – 28
D – E.....	29 – 33
E – F.....	34 – 43
F- G.....	43- 44
G – H.....	44 – 53
H – I.....	54 – 58
I – İ.....	58 – 59
İ – K.....	59 – 60
K – M.....	61 – 69
M – N.....	70 – 71
N – O.....	71 – 72
O – Ö.....	73 – 75
P – R.....	75 – 76
R – S.....	76 – 77
S – T.....	77 – 78
T – U.....	79 – 81

U – V.....	82 – 83
V – Y.....	83 – 84
Y – Z.....	84 – 86
Ek.....	87 – 92
Kısaltmalar.....	93 – 97
Bibliyografya.....	98 - 100

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Türkçedeki akrabalık adlarının diğer dillere nazaran daha çok olduğu vurgulanmıştır. Bunun sebebinin Türklerde aile bağlılığının ve cemiyet anlayışının olduğu görülmüştür. Türklerin İslamiyet'e geçişleri ile birlikte aile teşkilatı hukukunun da zenginleştiği belirtilmiştir. Türklerin yüzyıllarca geniş aileler içinde yaşadıkları ve sıkı bağlar içinde olduklarından bahsedilmiştir.

Giriş bölümünde çalışmanın sınırlarından bahsedilmiştir. Yüksek tabakaya mensup ailelerin daha zengin bir akrabalık adlarına sahip oldukları vurgulanmıştır.

Yeni evlenen çiftlerde damadın yanında yer alan sağdıç ve soldıç gibi kişilerin Anadolu'da akrabalık seviyesinde karşılandığı belirtilmiştir. Aynı şekilde sünnet düğünlerinde sünnet edilen çocuğun elini veya ayağını tutan kimseye kirve denildiğini kirvenin de akrabalık seviyesinde karşılandığı ifade edilmiştir.

Çalışmada sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuçta yazar, çalışmasında Anadolu insanının ağızlarında yer alan akrabalık isimlerini alfabetik bir şekilde sıralamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında alfabetik metoda göre kelimelerin çeşitli kaynaklarda yer alan anlamlarını sıralamıştır. Kelimelerin kaynaklardaki sayfa numaraları da verilmiştir. Yazar, çalışmasında kelimelerin nereden ortaya çıktığına değinmediğini belirtmiştir. Gülmeden, argo gizli diline ve emsaline ait akrabalık isimlerini açıklandığını ifade etmiştir.

GÜLSEREN, Cemil. (1979). “Manzum” Gazavat-i Seyyid Battal Gazi (Darendeli Bakaî’nin). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Battal Gazi menkıbelerinin eski ve yeni harfli olarak yazıldığını, menkıbenin filmlerinin çevrildiğini halkın bu konuya ilgi gösterdiğini belirterek bu konu üzerine çalışma yapmak istediğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Darendeli şair Bakaî’nin yedi bin beyite yakın Gazavatname adlı eserini, transkripsiyonlu bir şekilde yeni yazıya aktardığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir. Ancak araştırmacı, Seyyid Battal Gazi destanlarına dair genel bir bilgi verdikten sonra Bakaî’nin Gazavatname adlı eserini transkrip ederek aktarmıştır.

İçindekiler

Ön Söz..... I
Giriş (Seyyid Battal Menkıbelerine Kısa Bir Bakış)..... II
Eserin Müellifi Bakaî..... XII
Bibliyografya..... XV
Fihrist..... XV I
Metin (Transkripsiyonlu Olarak)

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Battal Gazi menkıbelerinin, Anadolu’da uzun kış gecelerinde okunup, anlatıldığını ve nesilden nesile aktarıldığını vurgulamıştır. Yazar, çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, İslam’ın ilk kahramanlarının destanlaşan cenklerinin Anadolu için önemli bir miras olduğunu vurgulamıştır. Destanın 8. ve 9.

yüzyılda Müslüman Türk ve Arapların, Rum diyarına yaptıkları akınları ve her yanda Bizanslılarla yaptıkları savaşları menkıbeler halinde anlatan bir metin olduğu belirtilmiştir.

Yazar, Battal Gazi'nin asıl adının “Abd Allah” olduğunu ve “Battal'ın” lakap olarak kullanıldığını ve anlamının “cesur” olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, Battal Gazi'nin menkıbevi yönünü anlatmıştır. Battal Gazi'nin, Hz. Muhammed'in damadı Hz. Ali'nin neslinden gelen bir torun sayıldığını ve bununla Battal Gazi'nin kutsiyetinin artırılmak istendiği izah edilmiştir. Bunda istenenin İslami ruhu yaymak ve Anadolu'nun İslamlaşma sürecini hızlandırmak olduğu vurgulanmıştır. Battal Gazi hakkında pek çok menkıbe olduğu belirtilmiştir. Battal Gazi ile ilgili iki eserin olduğu birinin adı Zelhimme romanı diğerinin adı ise mensur Türkçe Battal romanı olduğu söylenmiştir.

Gülseren, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında manzum şekilde kaleme alınan Seyid Battal Gazi destanı hakkında açıklayıcı bilgiler vermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Battal Gazi destanının, Türk İslam alp erenlerinin izinden giden ve Anadolu'nun Türkleşmesinde katkısı olan bir kültür unsuru olduğunu vurgulamıştır. Battal'ın Alevî ve Bektaşî zümreleri tarafından sevildiği ve manzumelerinde Battal'a yer verdiklerinden bahsedilmiştir.

Hasan Bakaî'nin, İslam tarihine vakıf, ilim ve fazilet sahibi bir kişi olduğu söylenmiştir.

18. yüzyılda manzum bir şekilde Darendeli şair Hasan Bakaî tarafından yazılan Battal Gazi romanının mensur Battalnameye sadık kalınarak ve biraz kısaltma yapılarak hazırlandığı söylenmiştir. Araştırmacı, eserin meclislerde okunma geleneğine uygun olarak manzum şekilde yazıldığını belirtmiştir. Eserin, Sultan III. Mustafa zamanında yazıldığı ve Sadrazam Silahtar Mehmed Paşa'ya takdim edildiği söylenmiştir.

GÜLTEKİN, Sunay. (1975). Iğdır Ağız Üzerine Bir İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, yaptığı çalışmayla ağız araştırmalarına katkı sağlamak amacıyla olduğunu vurgulamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Gültekin, Iğdır'a bağlı bazı köylerin ağız özelliklerini tezinde incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

I.	Ön Söz.....1
II.	Iğdır Köyleri Ağızlarının Tespitinde Kullandığım Ses İşaretleri.....2
III.	Metin Kısmı
	Ziyathan, Slebi ve Hacı Seyyat.....3
	Tülküden Görhan Ehmet.....16
	Aşşılı Gurbanı'dan.....26
	Meniler.....28
	Zülel Şah Oğlu İrbaham ve Ehmet.....29
	Rum Dövlətinin Nagılı.....44
	Kelleynen Tüccar.....48
	Bulmacalar.....53
	Tekerreme.....54
	Şah Abbas ve Oğlu.....55
	Guyumçuynan Dülğər.....73
	Kasıpnan Hacı.....79
	Valeyh'nen Zerniyar.....87
	Çin Padişahı.....105

	Gargaynan Tülkü.....111
IV.	Gramer Hususiyetleri
	nl Değişmeleri.....114
	nl Benzeşmesi.....118
	nl Aykırılaşması.....119
	nl Yuvarlaklaşması.....120
	nl Düşmesi.....121
	nl Türemesi.....122
	nsz Değişmeleri.....123
	nszlerin Yer Değiştirmesi.....126
	nsz Benzeşmeleri.....127
	nsz Aykırılaşması.....127
	nsz Türemesi.....128
	Bazı Eklerin zel Durumları.....130
	İnstrumental Hali.....132
	Soru şekli.....132
V.	şekil Bilgisi
	Fiil çekimi.....132
	İsim çekimi.....135
	Sıfatlar.....138
	Zamirler.....138
	Edatlar.....138
	Zarf Fiiller.....139
	Partisipler.....139
VI.	Sözlük.....140

n Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, n söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve kullandığı yönteme dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Gültekin, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini metinler ışığında ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Gültekin, Iğdır yöresinde ikâmet eden insanların dışarıya karşı açık olmadığını, gelenek ve göreneklerine bağlı bir yaşam sürdürdüklerini söylemiştir.

GÜLTEKİN, Türkay. (1972). M. H. Tehmasib Azerbaycan Destanları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Azerbaycan Sovyet Sosyalist ilimler akademisi tarafından beş cilt halinde neşredilmiş olan **Azerbaycan Destanları** adlı eserin dördüncü cildinin yüz otuz dokuzuncu sayfasından iki yüz elli yedinci sayfasına kadar olan kısmı milli alfabeye aktarmak amacıyla çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Gültekin, **Azerbaycan Destanları** adlı eserin dördüncü cildinin yüz otuz dokuzuncu sayfasından iki yüz elli yedinci sayfasına kadar olan kısmı çalıştığını ifade etmiştir. Yazar, eseri bugün ki milli alfabeye nakletmiştir. Eserin ağız ve lehçe özelliklerine değinilmemiştir. Yazarın eserin üzerinde asıl çalıştığı kısım: 1- Durna Teli, 2-Hemze'nin Gırat'ı Aparamagı, 3- Mehbub Hanımın Çenlibel'e Gelmeği, 4-Köroğlu'nun Bayazıd Seferi adlı hikâyelerdir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, **Azerbaycan Destanları** adlı eserin içinden aldığı Köroğlu destanına ait dört ayrı hikâyeyi Azeri lehçesiyle tezine dâhil etmiştir. Eserin kolay okunması ve anlaşılması için son kısmına lügatçe ilave etmiştir.

İçindekiler

1- Ön Söz

2- Köroğlu Dastanı

- a) Durna Teli.....1-28
- b) Hemzenin Gırat'ı Aparmağı.....28-76
- c) Mehbub Hanımın Çenlibel'e Gelmeyi.....77-105
- d) Köroğlu'nun Bayazıd Seferi.....106-131

3- Lügatçe

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, 1969 yılında Bakü şehrinde Azerbaycan Sovyet Sosyalist ilimler akademisi tarafından, beş cilt halinde neşredilmiş olan **Azerbaycan Destanları** adlı eserin, dördüncü cildinin yüz otuz dokuzuncu sayfasından iki yüz elli yedinci sayfasına kadar olan kısmı çalıştığını ifade etmiştir. Kitabın baş tarafını arkadaşı Raife Kızır hazırlamıştır.

Yazar, çalışmasını yerli Azerbaycan harfleriyle yazmıştır. Araştırmacı, eserin okunmasının zor olduğunu dikkate alarak hocası Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu'nun teklifi üzerine eseri bugün ki milli alfabeye naklettiğini ifade etmiş ve eserin ağız ile lehçe özelliklerine dokunmadığını belirtmiştir.

Kitap beş yüz yedi sayfadır. Çalışmanın on sekiz sayfasını mukaddime, üç yüz yetmiş dört sayfanın on yedi bölümünü Köroğlu destanı, yetmiş dört sayfasını destanın ana varyantı, otuz altı sayfasını müstakil koşmalar, beş sayfasını sözlük oluşturmuştur.

Konu itibarı ile yazarın eserin üzerinde çalıştığı kısmı Köroğlu destanının dört ayrı konusunu kapsamaktadır. 1- Durna Teli, 2- Hemze'nin Gıratı Aparmağı, 3- Mehbub Hanımın Çenlibel'e Gelmeği, 4- Köroğlu'nun Bayazid Seferi.

Eserin kolay okunması ve anlaşılması için eserin son kısmına lügatçe ilave edilmiştir.

Gültekin, kitabın yazarı M. H. Tehmasib hakkında bilgi vermeyi arzulamıştır fakat yazar hakkında bir malumat bulamadığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında yardımlarını esirgemeyen hocası Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu'na teşekkür ederek yazısına son vermiştir.

Tezin giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır.

Değerlendirme

Tezin içeriği toplam yüz kırk beş sayfadır. Köroğlu destanına ait dört tane hikâyenin orijinal hali yer almıştır. Bu metinlerin kolay anlaşılması için sayfa yüz otuz iki ile yüz kırk beş arasında lügatçe yer almıştır..

GüMRüKçüOğLU, Neriman. (1949). Ruşen'i'nin Miskinlik Kitabı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Ruşen'i'nin Miskinlik adlı kitabının transkribini yapıp çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Gümrükçüoğlu, alışmasında Dede Ömer Ruşen'i'nin hayatı ve tasavvufi kişiliği üzerine bilgi vermiş, Miskinlik adlı kitabının transkripsiyonunu yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, alışması için Ruşen'i'nin Miskinlik adlı kitabının en eski ve tam olan altı nüshasını karşılaştırma yaparak kendi tezini hazırladığını ifade etmiştir. Gümrükçüoğlu, alışması için çeşitli kaynaklardan yararlandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Gümrükçüoğlu, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

n Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, n söz bölümünde çalışma konusu olan Ruşen'i'nin Miskinlik kitabının en eski nüshasını elde ederek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Gümrükçüoğlu, Miskinlik adlı kitabın Raif Bey nüshası ile Külliyyat nüshasını esas aldığını belirtmiştir. Yazar, bu bölümde Miskinnâme adlı eserin içeriği hakkında ve eserin yazarı Ruşeni'nin tasavvufi anlayışı üzerine açıklayıcı bilgiler vermiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Dede Ömer Ruşeni'nin Aydın'da doğduğunu, Tebriz, Gence, Berdea ve Karabağ gibi memleketlere seyahat ettiğini ifade etmiştir. Ruşeni'nin Halvetiyye tarikatının Ruşeni kolunu kurduğu belirtilmiştir. Dede Ömer'in; Divan, Miskinnâme, Neymâne, Çobannâme ve Kalemnâme adlı eserlerinin olduğu söylenmiştir.

Yazar, Miskinlik kitabının on sekiz nüshasının olduğunu söylemiş ve nüshaların özellikleri ile ilgili açıklamalarda bulunmuştur. Eserin; Süleymaniye nüshası, Külliyyat nüshası, Raif Bey nüshası ve Ali Emri nüshaları sıralanmıştır.

Gümrükçüoğlu, Miskinname'nin 1171 beyitli tasavvufi, didaktik bir mesnevi olduğunu vurgulamıştır. Eserin elli iki bölümden meydana geldiği ve bunların hikâye özelliğine sahip olduğu belirtilmiştir. Araştırmacı, eserin Azeri şivesi ile kaleme alındığını söylemiştir. Eserin içindeki başlıkların Farsça olduğu, arada Arapça beyitlere ve tabirlere yer verildiği ifade edilmiştir. Ruşeni'nin söz oyunlarına, teşbih, cinas, tevriye ve mecaz gibi söz sanatlarına rağbet gösterdiği vurgulanmıştır. Bütün bunlara rağmen Dede Ömer'in samimi ve sıcak bir üsluba sahip olduğu belirtilmiştir.

GÜMÜŞTAŞ, Mehmet. (1981). Hızırname. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk kültürüne bir katkı sağlamak amacıyla Hızırnâme adlı eseri inceleyip tezini hazırlamak istediğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Eğridirli Hamid Muhyiddin'in Hızırnâme adlı eserini değerlendirmek amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Gümüştas, çalışmasında Hızırnâme adlı eserin transkripsiyonunu yapmak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Gümüştas, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Hızırnaâe adlı eserin Süleymaniye Kütüphanesinde Eğridirli Hamid Muhyiddin Divanı adı ile kayıtlı olduğunu belirtmiştir. Yazar, eseri inceledikten sonra kitabın divan değil Hızırname olduğunu söylemiştir.

Gümüştas, yazarın “Muhyiddin ve Dolu” mahlaslarını kullandığını belirtmiştir. Eserin didaktik olmayıp dervişlikle, maddi ve manevi âlemlerle ilgili hayatın destanî mahiyeti ile ilgili olduğu vurgulanmıştır.

Araştırmacı, Hamid Muhyiddin'in işlenmiş bir dile sahip olmadığını canlı, samimi ve sade bir ifadeye ayrıca saf bir lirizme sahip olduğunu söylemiştir. Üslup ve eda bakımından yazarın, Yunus Emre'yi, Âşık Paşa'yı takip ettiği görülmüştür.

GÜNAY, Mehmed. (19669. Ziya Gökalp'ta Şarklı Tesir ve Kaynaklar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ziya Gökalp'ın Doğu kültürü etkisi altında kaleme aldığı eserleri çalışmasında göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın eserlerindeki Şarklı tesiri ve kaynakları tespit etmek üzere çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Günay, çalışmasında Ziya Gökalp hakkında yapılmış Cavid Orhan Tütengil'in **Ziya Gökalp Hakkında Bibliyogra Denemesi**, Ali Nüzhet Göksel'in **Ziya Gökalp'ın Neşr Edilmemiş Yedi Eseri ve Aile Mektupları**, Şevket Baysanoğlu'nun **Ziya Gökalp'ın İlk Yazı Hayatı** ve Enver Behnan Şapolya'nun **Fıkra Nedir?** adlı çalışmalardan faydalandığını belirtmiştir. Araştırmacı, Gökalp'a ait yazıları gazete, dergi ve kitaplardan bulup inceledikten sonra fişlediğini söylemiştir. Günay, Ziya Gökalp'ın eserlerinde yer alan kişileri, eserleri, meslekleri, milliyetleri tasnife tabii tuttuğunu ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Şahıslar Tasnifi

Şahıs Adları

Meslekler Tasnifi

Milliyetler Tasnifi

Eserler Tasnifi, Eser Adları

Folklor, Din ve Mitoloji

Mecmualar ve Gazeteler, Makaleler ve Manzumeler

Kısaltmalar

Türkler

Muharrir ve Müellifler (XV, XVII, XIX, XIX-XX, XX. Asırlar).....1- 24	
Dış Asıllı Muharrir ve Müellifler (XIX, XIX-XX, XX. Asırlar).....10	
Şairler.....24 – 43	
Anadolu Sahası.....24 – 42	
Halk Şairleri (XIII, XIV, XV, XVII, XIX. Asırlar).....24–35	
Divan Şairleri (XIII, XIII-XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XVIII-XIX, XIX. Asırlar).....35 – 39	
Tanzimat’tan Sonraki Şairler (XIX, XIX-XX. Asırlar).....39 – 40	
Servet-i Fünun Şairleri (XIX-XX. Asırlar).....40 – 41	
Milli Edebiyat Devresi Şairleri (XX. Asır).....41 – 42	
Orta-Asya Sahası.....42 – 43	
Mutasavvıf Halk Şairleri (XII. Asır).....42	
Klasik Şairler (XV. Asır).....42 – 43	
Edipler (XIII, XVI-XVII, XIX, XIX-XX, XX. Asırlar).....44 – 58	
Dış Asıllı Edipler (XIX. Asır).....58	
Alimler (VIII, IX, IX-X, XI, XI-XII, XVI, XVII, XIX, XIX-XX, XX. Asırlar).....58 – 81	
Mütefekkirler (XI-XII. Asır).....81 – 82	
Müverrihler (XV, XVI, XVII, XIX, XIX-XX. Asırlar).....82 – 87	
Mimarlar.....87	
Devlet Adamları.....87 – 88	
İlaveler (Zekeriya Bey, Süleyman Efendi, Reşad Nuri Bey).....88 – 91	
Arablar.....92 – 103	
Muharrir ve Müellifler (IX, XII-XIII, XIV, XV, XX. Asırlar).....1 – 24	
Şairler (X-XI. Asır).....24 – 43	
Edipler (IX. Asır).....95	
Mutasavvıflar (IX, XI, XII-XIII. Asırlar).....95 – 97	
Evliyalar (VIII. Asır).....97	
Alimler (VII, VIII, VIII, VIII-IX, IX, IX-X. Asırlar).....97 – 100	
Mütefekkirler (XI-XII. Asır).....100	
Müverrihler (X, XIV, XV, XIX, XX. Asırlar).....100 – 103	
İranlılar.....104 – 118	

Muharrir ve Müellifler (XI, XVI. Asırlar).....	104
Şairler (X, XI, XII, XIII, XVI, XVII. Asırlar).....	104 – 106
Edipler (XII-XIII. Asır).....	106
Mutasavvıflar (VIII - IX. Asırlar).....	106 – 107
Alimler (IX, X, XI, XIII, XIV, XVII. Asırlar).....	107 – 108
Müverrihler (XIII, XIV, XVII. Asırlar).....	108 – 116
Ressamlar.....	116
Devlet Adamları.....	116 – 118
Folklor, Din ve Mitoloji.....	119 – 141
Folklor (Halk Kitapları 119, Halk Tiyatrosu 122, Halk Tipleri 122, Halk İnanışları 122, Din 124-135, Mitoloji 136-141)	
Mecmualar ve Gazeteler, Makaleler ve Manzumeler.....	142 – 147
Mecmualar ve Gazeteler (Mecmualar 142, Gazeteler 145, 142-146; Makaleler ve Manzumeler (Makaleler 146, Manzumeler 147).....	146 – 147
İndeks.....	148 – 152

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Ziya Gökalp'ın tanıdıkları tarafından kendisine şarkın “‘piri, şeyhi, arifi” gibi sözlerin yakıştırıldığını söylemiştir. Araştırmacı, Gökalp'ın Doğu kültürü ve medeniyetinin etkisi ile eserlerinde geçen şarklı; yazar, şair, ressam, devlet adamı, âlim, mutasavvıf ve evliyaların sayısına dair açıklamalarda bulunmuştur.

Günay, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın “‘Turancılık ve Türkçülük” adı verilen ideolojinin esasını oluşturan unsurun “‘milli devlet” sistemi olduğunu vurgulamış, bu sistemin “‘milli harsa” dayanan bir cemiyet hayatını yaşamak veya “‘hakiki bir millet” olmak şeklinde ifade ettiğini belirtmiştir. Yazar, Gökalp'ın Turancılarla, Türkçülerin fikirlerini gerçekleştirmek için “‘Türkleşme, İslamlaşma ve muasırlaşma” gibi olgulara bağlı olduğunu ifade etmiştir.

Günay, Gökâlp'in sanat, edebiyat, ilim ve fikir alanında ortaya koyduğu eserlerde Batılı ve Şarklı kaynaklardan faydalandığını vurgulamıştır. Araştırmacı, Ziya Gökâlp'in şahsiyetini ve edebî kişiliğini etkileyen unsurların Şark kültüründen geldiğini söylemiştir.

Yazar, Ziya Gökâlp'in eserlerinde yüz altmış yedi Şarklı sanat, edebiyat, ilim ve fikir adamına yer verdiğini belirtmiştir. Gökâlp'in; Mahmud Kaşgari, Hüseyinzade Ali Bey, Satı Bey, Köprülü-zade Fuad Köprülü, Tevfik Fikret ve Namık Kemal gibi isimleri eserlerinde andığı gözlenmiştir. Gökâlp'in, Türkçe, Arapça ve Farsça kaleme alınmış Orhun Kitabeleri, Dede Korkut, Divan-ı Lügati't Türk, Camîu't Tevârîh, Şecere-i Türkiyye ve Selçuknâme gibi yetmiş eseri yazılarında zikrettiği ifade edilmiştir.

GÜNCÜ, Salih. (1977). Karacaoğlan'ın Şiirleri (Sadettin Nüzhet Ergun) (İndeks 159 – 267). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Güncü, Sadettin Nüzhet Ergun'un hazırladığı Karacaoğlan şiirleri adlı kitabının indeks bölümünü incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Sadettin Nüzhet Ergun'dan aldığı Karacaoğlan kitabının sadece yüz elli dokuz ile iki yüz altmış yedi sayfa aralığındaki metnin, kelime hazinesi ile ilgilenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, yüz elli dokuz ile iki yüz altmış yedi sayfa aralığında yer alan kelimelerin anlamlarını, sayfa numaralarını vererek sıralamıştır. Kelimelerin anlamları için Ferit Devellioğlu'nun **Osmanlıca – Türkçe Lügatinden, Hayat Büyük Türk Sözlüğünden, Tanıklarıyla Tarama Sözlüğünden ve İslam Ansiklopedisinden** yararlanmıştır.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Bibliyografya
3. Kısaltmalar
4. İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

İki sayfalık bir ön sözden oluşan yazıda Güncü, halk edebiyatının önemli temsilcisi olan Karacaoğlu'nın hayatı hakkında yeterli bilginin olmadığını söylemiştir. Âşığın, Çukurova ve çevresinde yaşadığının tahmin edildiği belirtilmiştir. Araştırmacılar, Karacaoğlu'nın doğum tarihinin M. 1606 vefatının ise M. 1679 olduğunu ifade etmişlerdir.

Pek çok âşık gibi Karacaoğlu'nın sazıyla köy köy kasaba kasaba gezdiği ifade edilmiştir. Bu özelliğinden dolayı pek çok bölge halkının âşığı kendi yöresine mâl etmeye çalıştığı görülmüştür. Karacaoğlu'nın hayatı hakkında birçok menakıbnâme meydana getirildiği vurgulanmıştır. Karacaoğlu'nın gezip gördüğü yerlerin ve orada yaşayan insanların duygu ve düşüncelerini şiirlerine aktarmasından dolayı çok sevildiği söylenmiştir.

Âşığın şiirlerinde aruz ölçüsünü hiç kullanmayıp hecenin 11'li veya 8'li kalıbını kullandığı ve yarım kafiyeyle rağbet gösterdiği görülmüştür.

Araştırmacı, halk şairinin, şiir dilinin sade ve yalın olduğunu ve manzumelerinde kaz, kuğu, yeşilbaşlı ördek, turna, ceylan gibi kalıplaşmış ifadeleri kullandığını söylemiştir. Karacaoğlu'nın etkilendiği âşıklardan birinin Kul Mustafa olduğu belirtilmiştir. Güncü; Âşık Kerem, Âşık Ömer ve Gevherî gibi halk âşıklarının Karacaoğlu'nın manzumelerine benzer şiirler meydana getirdiklerini söylemiştir.

Yazar, Karacaoğlu'nın bazı şiirlerinin bestelendiğini ifade etmiştir.

Güncü, çalışmasında kendisine yardımcı olan hocası Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş'a teşekkürünü sunmuştur.

Çalışmanın giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Karacaoğlan'ın şiirlerinin daha iyi anlaşılması adına bu çalışmayı yapma ihtiyacı hissettiğini ifade etmiştir. Yazar, âşığın, manzumelerinde geçen kelimelerin tek tek anlamlarını okuyucuya sunmuştur. Güncü, âşığı tanıma ve tanıtmaya arzusu içinde çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir. Araştırmacı, âşığın şiirlerinde kullandığı dili ve üslubu, kelime kadrosunu okuyucuya sunmuştur.

GÜNEŞ, Mehmet Şevki. (1975). Antakya Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Güneş, çalışmasında Antakya ağzının özellikleri üzerine tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Antakya (Tarihçesi)

Ses İşaretleri

Balıkçı Kızı Meteli.....1

Sabır Kutusunun Sabır Pıçağı.....8

Kaynana Gelin Güveyi.....14

Beş Kelip Sabın Yüz Lara Para Bir Küçük Pıçak.....15

Gavır Kızından Padişah.....18

Ziyarete Gidiş.....27

Ölüm Heberi.....29

Merdivanden Düşme.....33

Çevlik Gezisi.....35

Adana Gezisi.....39

Seyran.....42

Bir Diyalog.....44

Kim Ahmak.....46

Hayat Hikeyesi.....48

Türkü.....50

Oduncudan Avradı.....51

I. Bölüm (Ses Bilgisi)

Ünlüler.....53

Uzun Ünlüler, Kısa Ünlüler, Ayn'la Beraber Telaffuz Edilen Ünlüler, Ünlü Değişmeleri, Ünlü Düzleşmesi, Monophthonglaşma, Ünlü Prothesei, Ünlü Epenthese ve Epithehesei, Ünlü Elisionu, Ünlü Sırasının Değişmesi, Ünlü Benzeşmesi

Ünsüzler.....63

Ünsüz Değişmeleri, Yer Değiştirme, Ünsüz Benzeşmesi, Ünsüz Aykırışması, Ünsüz İkizleşmesi, Ünsüz Düşmesi, Ayn Sesinin Korunması, Ünsüz Porthesei, Ünsüz Epenthesei

II. Bölüm (Şekil Bilgisi)

İsimler.....68

İsim İşletme Ekleri.....70

Hal Ekleri.....71

Sıfatlar.....74

Zarflar.....79

Zamirler.....80

Partisipler.....82

Gerundiumlar.....84

Edatlar.....84

Fiil Çekim Ekleri.....86

İsim Çekimi.....88

İsimlerin “ile” ve “için” Son Çekim Edatları ile Çekimi.....88

İsim Fiili ile Çekim Tablosu.....89

Fiil Çekim Tablosu.....91

Birleşik Çekim Tablosu.....95

Hikâye, Rivayet, Şart.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Güneş, bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler ışığında çalışmasını ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Güneş, Antakya ağzının özelliklerini incelemek için yöre insanları arasından kadınlara başvurduğunu ifade etmiştir. Bunun sebebini de kadınların ağız özelliklerini daha çok korumalarına bağlamıştır. Araştırmacı, Antakya ağzının Kerkük ağzı ile benzerlik gösterdiğini kaydetmiştir.

GÜNEŞ, Musa. (1975). Iğdır ve Yöresinden Derlenen Metinler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini ortaya koymuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Güneş, çalışmasında Aras boyu köylerinden; Koçkiran, Cennetabat, Taşburun ve Kacer köylerinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Güneş, çalışmasında yöre insanından elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız özelliklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Güneş, çalışmasında derleme yolu ile hikâyeler, fıkralar, türküler, masallar, maniler, atasözleri, bilmeceler, ninniler, tekerlemeler, kargışlar, taşlamalar, deyişler ve âşık deyişleri elde ettiğini söylemiştir.

GÜNEY, Hakkı. (1961). Mehmet Akif'te Deyimler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, deyim ve atasözlerine karşı duyduğu ilgi sonucunda böylesi bir çalışma yapmak arzusu ile tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Mehmet Akif'in eserlerinde yer alan deyimleri gösterirken atasözlerine de yer verdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, tezinde Mehmet Akif'in eserlerinde geçen deyim ve atasözlerini alfabetik bir sıra takip ederek ve anlamlarını da açıklayarak okuyucuya sunmuştur. Çalışmasında yararlandığı çeşitli kaynakların da isimlerini vermiştir.

İçindekiler

Güney, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Ancak çalışma konusu ile ilgili üç sayfalık açıklamaya yer vermiştir.

Güney, Kamûs-ı Türkî, Durub-i Emsal-i Osmaniye, Türkçe Tabirler Sözlüğü, Türkçe Sözlük gibi yerli ve yabancı kaynaklarda “deyim” kelimesinin sözlük anlamına yer vermiştir. En sonunda ise kendi deyim kelimesinin anlamını ortaya koymuştur. Yazar deyim kelimesinin tanımını: “Kelimelerin kendi anlamlarından yarı bir anlam taşıdıklarını veya değişik gramer özellikleri bulunan kelime topluluklarının hüküm bildirmeyip özel bir durumu ortaya koymak için bir araya geldiklerini bildiren sözler” şeklinde tanımlamıştır.

Araştırmacı, deyim ve atasözü arasındaki farklara değinmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, deyim ve atasözü arasında bir ilginin olduğunu ifade etmiştir. Yazar, Mehmet Akif Ersoy'un deyimlerini nazma uydurmak için parçaladığını ifade etmiştir. Güney, Akif'in şiirlerinde bazı atasözlerinin deyim şeklinde kullandığını ifade etmiştir ve bu kullanımların aslı olan atasözlerini de çalışmasının içinde gösterdiğini belirtmiştir.

Yazar, Mehmet Akif'in eserlerinde geçen deyimlerin yer aldığı cümleleri aynen alıntılamıştır. Deyimlerin anlamlarını hem Türkçe sözlüklerde hem de yabancı dille meydana getirilen sözlüklerde yer alan karşılıklarını vererek ortaya koymuştur.

GÜNEY, Mahir. (1957). Seyrani'nin Şiirlerinde Tabiat ve Eşya. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Güney, Seyrani'nin şiirlerinde özellikle bulunan kozmik unsurları, hayvanları, bitkileri ve eşyaları tetkik etmenin araştırmanın amacını olduğunu belirtmiştir. Bu unsurlarla âşığın dünya görüşünü ve mizacını ortaya koymak istediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, 1807-1866 yılları arasında yaşadığı tahmin edilen halk edebiyatı şairi Seyrani'nin efsanevi hayatından ve manzumelerinden yola çıkarak çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Seyrani'nin şiirlerinde dağınık halde bulunan kozmik unsurları, hayvanları, bitkileri ve eşyaları sistemli bir halde okuyucuya sunmuştur. Şairin şiirlerinde geçen unsurlar tek tek açıklanmıştır. Bu motiflerin yer aldığı metinler esere dâhil edilmiştir. Bu motifleri kullanan diğer âşıkların şiirleri ile karşılaştırma yapılmıştır. Bazı unsurlar tasnife tabii tutulmuştur. Araştırmacı bu şekilde bir yöntem takip etmiştir.

İçindekiler

I-Tabiat.....1 - 40

1-Kozmik Unsurlar.....1 - 20

a-Toprak.....1 - 2

b-Dağ.....3 - 4

c-Su.....5 - 9

d-Rüzgâr.....10 - 13

e-Gök.....14 - 16

f-Güneş.....17 - 18

g-Ay-Yıldız.....19 - 20

2-Hayvanlar.....	21 - 33
a-Hayvan.....	21 - 22
b-Bölböl.....	22 - 24
c-Arı.....	26
d-Kurt.....	26 - 27
e-Koyun.....	27 - 28
f-Deve.....	28 - 29
g-At.....	29 - 30
h-Eşek.....	30
ı-Aslan.....	31
k-Tilki.....	31
l-Kedi.....	31
m-Fare.....	31
n-Köpek.....	31 - 32
o-Leylek, Yılan, Çıyan.....	32 - 33

3-Nebatlar.....	34 - 39
a- Meyve, Dal.....	34 - 35
b- Çiçek.....	35
c- Gül.....	36 - 38
d- Üzüm.....	38
e- Bider (Tohum).....	38
f- Servi.....	39
g- Nergis.....	39

II-Eşya.....	40-47
a- Giyim Eşyası.....	40 - 41
b-Kapı.....	41 - 42
c-Kitap, Defter, Kalem.....	42 - 43
d-Saz.....	43 - 44
e-Harp Malzemesi.....	44 - 45
f-Sikke.....	45

g-Küp.....	45 - 46
h-Kadeh, Fincan.....	46
i-Testi.....	46
j-Ayna, Tespih vs.....	47

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, halk şairi olan Seyrani'nin 1807-1866 yılları arasında yaşadığını ifade etmiştir. Âşığın şairlik yönünün kuvvetli olduğu söylenmiştir. Seyrani'nin şiirleri ölümünden sonra muallim Hazım Ulusoy tarafından **Senihat-ı Seyrani** adı altında toplanmıştır. Bu eserin Seyrani'nin efsaneleşmiş hayatı ve şiirlerinin yer aldığı antoloji özelliğinde olduğu belirtilmiştir. Seyrani ile ilgili diğer eserlerin Haşim Nezihi Okay'ın **Seyrani Hayatı ve Şiirleri**, Cahit Öztelli'ye ait Varlık mecmuasında neşredilen **Dertli Seyrani** isimli kitaplar olduğu söylenmiştir. Araştırmacı, tezi için Haşim Nezihi Okay'ın eserini temel aldığını ifade etmiştir. Güney, yazısının devamında tezini yazma amacını açıklamıştır. Araştırmacı, Seyrani'ye ait esrarın çalışmasında tam olarak açıklanamadığını ifade etmiştir. Ön söz bölümünün sonunda araştırmacı Prof. Dr. Mehmet Kaplan'a teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Çalışmada giriş bölümü bulunmamaktadır.

Sonuç bölümünde ise yazar, âşık Seyrani'nin şiirlerinde kozmik unsurların fazla olduğunu söylemiştir. Seyrani'nin yaşadığı muhitten dolayı köy/kasaba şairi olduğu belirtilmiştir. Şairin şiirlerinde yer alan kozmik unsurların dini bir manaya sahip olduğu söylenmiştir. Şairin şiirlerde geçen hayvanlar, bitkiler ve eşyaların insanın muhtelif hallerini anlatan birer sembol olarak kullandığı görülmüştür. Araştırmacı, Seyrani'nin şiirlerinde yer alan kozmik unsurlardan en çok su ve gökyüzünü kullandığı belirtmiştir. Hayvanlarınsa âşığın manzumelerinde ikinci sırayı aldığı ifade edilmiştir. Seyrani'nin hayvanlar içerisinde en çok kullandığı motifin bülbül olduğu gözlenmiştir. Araştırmacı, hayvanları şairin şiirinde hiciv yapmak için kullandığını söylemiştir. Bitkilerin şiirlerde benzetme aracı olarak yer aldığı belirtilmiştir. En çok tercih edilen bitkinin gül olduğu söylenmiştir. Âşığın, şiirlerinde gül ile bülbülü beraber kullandığı ifade edilmiştir. Kısacası Seyrani'nin bütün tabiatı ve eşyayı dini bir sembol olarak şiirlerinde kullandığı görülmüştür.

Değerlendirme

Toplam kırk dokuz sayfadan oluşan tez pek çok başlıktan oluşmaktadır. Seyrani'nin hayatı ile başlayan yazı şaire ait şiirlerin içerisinde yer alan unsurlar ile çeşitlenerek devam etmiştir. Bu motifler ele alınarak âşık için ifade ettiği anlamlar doğrultusunda açıklanmıştır. Genel çerçeveler alt başlıklara ayrılarak düzenli bir sistem takip edilmiştir. Seyrani'nin kullandığı tüm motiflerde ana çıkış noktası din olgusu olduğu görülmüştür. Âşığın, kullandığı bütün motifleri dini bir görüşle ele aldığı belirtilmiştir. Seyrani'nin manzumelerinde Allah'a tam bir tevekkül ile bağlandığı görülmüştür. Şairin gezdiği, gördüğü, yaşadığı toprakları insanlara ait hasreti ve kaderi de eserlerinde gösterme gayreti içinde olduğu belirtilmiştir. Şiirlerinde yer alan motiflerin âşığın yaşadığı muhite ait unsurlar olduğu söylenmiştir. Bu eserlerden yola çıkılarak halk şairi anlaşılmalı, anlatılmaya çalışılmıştır. Tezde Seyrani'nin tabiatı ve eşyayı ilahi bir gözle ele alışı gösterilmeye çalışılmıştır.

GÜNEY, Mehmet. (1938). Niyâz-i Mısırî, Hayat ve Eserleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Güney, çalışmasında Niyâzî-i Mısırî'nin hayatına, eserlerine ve kurduğu tarıkata dair bilgi vermek amacıyla tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Niyâzî-i Mısırî'nin hayatını, menkıbelerini ve eserlerini incelemiştir. Güney, çalışmasında Mısırî'nin silsilenamesini, halifelerini, Bursa'daki şeyhlerini, Limnos'ta ki türbesinin türbedarlarına dair de bilgi verdiğini açıklamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasını temelini Niyâzî-i Mısırî'nin kendi eserlerinden yola çıkarak hazırladığını ancak Mısırî'yi anlatan, tanıtan pek çok kaynaktan da faydalandığını

ifade etmiştir. Mutasavvıf şairin hayatı ile ilgili bilgileri karşılaştırma yolu ile çalışmasına aldığını belirtmiştir.

İçindekiler

Güney, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, “Mukaddime” başlığı altında çalışmasına dair bir sayfalık bilgi vermiştir. Burada çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Güney, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında Niyâzî-i Mısri’nin hayatı ve edebi kişiliğini ortaya koyan eserler ışığında mutasavvıf hakkında bilgiler vermiştir.

Değerlendirme

Yazar, Niyâzî-i Mısri’nin Miladi 1617 yılında Malatya’da doğduğunu söylemiştir. Halveti tarikatının Mısriyye kolunu kuran, mutasavvıf ve şair olduğu bilgisini vermiştir. Türkçe ve Arapça kaleme aldığı eserlerinden bahsedilmiştir. Mısri’nin pek çok türde eserinin olduğu bunlar arasında mektup, risale, divan, şerh ve tefsirlerin olduğu ifade edilmiştir. Bu eserlerinden birkaçı: **Divan, Tuhfetü’l-Uşşak, Risâle-i Devriyye, Tabirnâme, Vahdetnâme, Şerhi Esmâ-i Hüsnâ, Mecâlis, Devre-i Arşıyye, Tefsir-i Sûre-i Yûsuf** gibi eserlerdir.

GÜNGÖR, İrfan. (1973). Rize Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Rize ağzı üzerine şimdiye kadar çalışma yapılmamış olmasından dolayı tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Rize yöresinin ağız özelliklerine dair bilgi verdiğini, açıklamalar yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu olan Rize'nin ağız özelliklerini gösterebilmek amacıyla derleme yöntemini kullandığını söylemiştir. Araştırmacı, derleme yaparken bölge dışına pek çıkmamış ve yörenin ağız özelliklerini iyi kullanan kişilere yer verdiğini ifade etmiştir. Rize halkı tarafından elde edilen metinler bölge ağız ile aktarılmıştır.

İçindekiler

Güngör, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Rize ağzının özelliklerine dair genel bir bilgi vermiştir. Güngör, çalışmasında kullandığı yönteme dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Güngör, çalışmasında bölgenin ağız özelliklerini gösteren veriler ışığında sonuçları ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Rize'de vaktiyle Rumların yaşadığını bölge ağız üzerinde Rumcanın etkili olduğunu ifade etmiştir. Rize ağzının orijinal deyim ve terkiplerle dolu olduğu, sıklıkla devrik cümle kullanıldığı belirtilmiştir. Bölge ağzının üzerinde Eski Anadolu Türkçesi'nin özelliklerini de barındırdığı vurgulanmıştır.

Bölgenin, Ardeşen, Fındıklı, Çamlıhemşin ilçelerinde Lazcanın konuşulduğu; Kalkandere, İkizdere, Der pazarı, Güneysu, İyidere gibi ilçelerde ise Rize ağzının kullanıldığı ifade edilmiştir. Çayeli ilçesinde konuşulan ağız özellikleri arasında Azeri Türkçesinden geçen kelimelerin yer aldığı söylenmiştir.

GÜNGÖR, Necati. (1947). Gevheri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Gevherî'yi klasik anlatımlardan ziyade şairi genel özellikleri ile değil farklılıkları, eğilimleri ile incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, şairin ruhunun bütün eğilimlerini, maneviyatının en gizli en karanlık köşelerini, çeşitli arzu ve kaprislerini şiirlerinden de yola çıkarak ortaya koymaya çalıştığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Güngör, Fuat Köprülü'nün, Sadettin Nüzhet Ergun'un çalışmalarından yola çıkarak araştırma yapmaya başladığını ifade etmiştir. Elde ettiği “aşk, ıstırap, hüsrân, güzellik vb.” unsurlar üzerinde inceleme yaptığını, bilgiler elde ettiğini ve sonrasında şairin mizacını, karakterini ve çeşitli konular üzerindeki fikrini tespit ettiğini belirtmiştir. Şaire dair her unsuru şiirleriyle de somut hale getirdiğini açıklamıştır.

İçindekiler

İçindekiler bölümü “Plan” başlığı altında verilmiştir.

Tez Hakkında Birkaç Söz

Saz Şairleri.....1

Gevheri'nin Hayatı....12

Gevheri'nin Edebi Şahsiyeti.....14

Gevheri'de Üslup....16

Gevheri'nin Şiirleri....17 – 34

I. Aşkî Şiirleri.....17 – 41

1. Sevgilisine Hitap Eden Şiirler....18

2. Kendisine Hitap Eden Şiirler....18

3. Sevgilisinin Güzelliğini Anlatan Şiirler.....	19
4. Aşkını Terennüm Eden Şiirler.....	25
a. Manevi Aşkına Ma'kes Olan Şiirler....	26
b. Maddi (Şehvani) Aşkını İfade Eden Şiirler.....	27
5. Kendi Bedbahtlığını Anlatan Şiirler....	28
a. Sevgilinin Cevr ü Cefası.....	28
b. Sevgiliye Tahassür.....	29
c. Sevgiliye Beddua.....	31
6. Aşkın ve Hayatın Felsefesini Yapan Şiirleri.....	33
a. Aşkın Felsefesinin Yapan Şiirler.....	33
b. Hayatın Felsefesini Yapan ve Yaşadığı Devri Karakterize Eden Şiirler.....	38
II. Dini Hislerini İfade Eden Şiirleri....	41 – 45
III. Tabiata (Harici Aleme Ait Şiirleri)....	45 – 51
IV. Destani (Hamasi – Kahramane) Şiirleri.....	51 – 54
Bibliyografya	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz diye adlandırabileceğimiz “Tez Hakkında Birkaç Söz” başlığında çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Güngör, çalışmasında halk âşığına dair açıklamalar yaparak tezini meydana getirmiştir.

Değerlendirme

Güngör, saz şairi Gevherî hakkında bilgi vermeden önce çalışmasına saz şairleri ve âşık edebiyatı hakkında ayrıntılı bilgi vererek başlamıştır. Gevherî'nin hayatı, edebî şahsiyeti, üslubu anlatılmıştır. Âşığın; aşkı, kahramanlığı, tabiatı ve dinî hislerini, duygu ve düşüncelerini anlattığı şiirlerine yer verilmiştir.

Gevherî'ye dair ayrıntılı bilgiye sahip olunamadığı, 17. yüzyılın edebî yönden kuvvetli şairlerinden biri olduğu ifade edilmiştir. Şairin kendi ruhunun görüldüğü

şiiirlerinin sade ve tabii olduğu belirtilmiştir. Kayıkçı Kul Mustafa'nın ve Kuloğlu'nun âşığının edebi kimliği üzerinde tesiri olduğundan bahsedilmiştir. Aynı şekilde Gevherî'nin de başka âşıkları etkilediğı ve âşığının şiiirlerine nazireler yazıldığı vurgulanmıştır.

GÜNGÖR, Ömer. (1966). Dede Korkut Kitabı Üzerinde Sentaks Çalışmaları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Güngör, dil çalışmalarında cümlelerin önemli bir yere sahip olduğunu ve bu önemi Dede Korkut kitabı üzerinden göstererek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasını üç ayrı bölüme ayırdığını; birinci kısımda cümle çeşitlerini, ikinci kısımda cümle unsurlarını, üçüncü kısımda dativ, lokativ ve ablatif eklerinin metindeki fonksiyonlarını incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasına Dede Korkut kitabında her bakımdan birbirinden ayrı olan cümleleri fişlediğini ve bu cümleleri gruplara ayırdığını, her grup üzerinde tek tek inceleme yaptığını söylemiştir. Cümle grupları üzerine genel bilgiler verdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I

Bibliyografya.....III

Birinci kısım

Cümle....1

Fiil Cümlesi.....1

(Yüklemlerin Mahiyetine Göre Cümleler) İsim Cümlesi.....2

Yüklemi İsim Olan Cümleler.....3	
Yüklemi Zamir Olan Cümleler.....3	
(Manalarına Göre Cümleler) Olumlu Cümle.....4	
Olumsuz Cümle.....5	
Soru Cümlesi.....6	
mi Edatı ile Yapılan Soru Cümleleri.....7	
Ne Soru Zamiri ile Yapılan Soru Cümleleri.....7	
Nice Zarfı ile Yapılan Soru Cümleleri.....8	
Neden, Nireye, Nirede, Nireden Soru Zarfıyla Yapılan Soru Cümleleri.....9	
Niçin Soru Zarfı ile Yapılan Soru Cümleleri.....9	
Kanı Soru Zamiri ile Yapılan Soru Cümleleri.....10	
Kim Soru Zamiri ile Yapılan Soru cümleleri.....10	
Niye, Neden, Nedir Soru Zamiri ile Soru Cümleleri.....10	
Ünlem Cümlesi.....11	
(Kuruluşuna Göre Cümleler) Basit Cümle Bir Kelime Halinde Olan Cümleler.....13	
Birden Fazla Kelime Halinde Olan Cümleler....13	
Birleşik Cümle.....14	
Şartlı Birleşik Cümle.....15	
Ki'li Birleşik Cümle.....16	
Geniş Cümle.....18	
Tamlamalarla Faili Genişleyen Cümleler.....18	
Partisiplerle Faili Genişleyen Cümleler.....20	
Tamlamalarla Nesnesi Genişleyen Cümleler.....21	
(Yer Tamlayıcısı Genişleyen Cümleler) Yer Tamlayıcısı Tamlamalarla Genişleyen Cümleler....22	
Yer Tamlayıcısı Birden Fazla Olan Cümleler.....23	
(Zardı Genişleyen Cümleler) Zarfı Tamlamalarla Genişleyen Cümleler.....23	
Zarfı Gerundium Genişleyen Cümleler....24	
Zarfı Edatlarla Genişleyen Cümleler....24	
Zarfı Birden Fazla Olan Cümleler....25	
Kesik Cümle.....25	
İzahlı Cümle.....25	

Tertipli Sıralı Cümleler.....	25
İkinci Kısım	
Cümle Unsurları.....	30
Fiil (Predikat).....	31
Olumlu Fiiller....	31
Olumsuz Fiiller....	33
Olumlu Soru Cümleleri.....	35
Olumsuz Soru Cümleleri.....	37
Fail.....	38
Tek Faili Olan Cümleler.....	39
Birden Fazla Faili olan Cümleler....	40
Tamlamalarla Faili Genişleyen Cümleler.....	41
Nesne.....	43
Tek Nesnesi Olan Cümleler....	43
Nesnesi Birden fazla Olan Cümleler....	44
Nesnesi Genişleyen Cümleler.....	45
Tamlayıcılar.....	47
Yer – Yön Tamlayıcıları.....	47
Zarflar.....	49
Tek Zarfı Olan Cümleler.....	49
Zarfı Birden Fazla Olan Cümleler.....	50
Zarfı Grup Halinde Olan Cümleler.....	50
Gerundium Zarfı Genişleyen Cümleler.....	51
(Manalarına Göre Zarflar) Hal Zarfları.....	51
Zaman Zarfları.....	51
Azlık – Çokluk Zarfları.....	52
Soru Zarfları.....	52
Üçüncü Kısım	
(Tamlayıcıların Manaları) Dativ.....	54
Verme Dativi.....	55
Bildirme Dativi.....	57
Aitlik Dativi.....	57

Konu Dativi.....	57
Yer Dativi.....	58
Sebep Dativi.....	63
Gaye ve Hedef Dativi.....	63
Tarz ve Vasıf Dativi....	63
Lokativ.....	64
Yer Lokativi.....	65
Zaman Lokativi.....	67
Durum Lokativi.....	68
Aitlik Lokativi.....	68
Tarz Lokativi.....	68
Tarz Lokativi.....	69
Bildirme Lokativi.....	69
Vasıf Lokativi.....	70
Ablativ.....	70
Yer Ablativi.....	71
Vasıta Ablativi....	73
Sebep Ablativi.....	74
Ayrılma Ablativi.....	74
Vasıf Ablativi.....	75
Menşei Ablativi.....	75

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, dil araştırmalarında sentaksın önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Güngör, çalışmasında Dede Korkut'un içerisinde yer alan çeşitli cümle tiplerine dair açıklamalar yapıp, eserden örneklerle desteklemiştir.

Değerlendirme

Güngör, Türk dili ve Türk kültürü araştırmalarında Dede Korkut'un önemli bir yer teşkil ettiğini vurgulamıştır.

Araştırmacı, Dede Korkut'ta yer alan cümleleri gruplandırmış her bir grup hakkında genel bilgiler vermiştir. Cümle tipleri ile ilgili eserden örnekler vererek çalışmasını hazırlamıştır.

GÜNGÖRDÜ, Erol. (1977). Tevârih-i Âl-i Selçuk (45a – 61a Arası Metin ve İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Tevârih-i Âl-i Selçuk'un transkribini yapıp, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Güngördü, çalışmasında Tevârih-i Âl-i Selçuk'un 45a ile 61a sayfaları arasında kalan bölümünü incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Tevârih-i Âl-i Selçuk adlı eserin bir bölümünü ve bu bölümün indeksini verdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Güngördü, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir. Ayrıca yazar, Tevârih-i Âl-i Selçuk adlı eserin önemini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, İbni Bibi'nin 13. yüzyılda yaşamış İranlı bir yazar olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, Tevârîh-i Âl-i Selçuk'un Topkapı Sarayı Revan Bölümü'nde yer alan 1391 numaralı nüshayı esas aldığını bazı kısımlarda 1392 numaralı nüshadan da yararlandığını söylemiştir.

GÜRALP, Temel. (1971). Yunus Emre. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Yunus Emre'yi sahip olduğu anlayışlar ve eserleriyle birlikte incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Yunus Emre'yi yaşadığı dönem ile birlikte düşünerek, sahip olduğu fikirler ve bu fikirlerini yansıttığı eserleriyle birlikte şairin tanıtımını yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Güralp, çalışmasında Yunus Emre hakkında verdiği her bilgiyi şairin şiirleri ile birlikte destekleyerek çalışmasını hazırlamıştır. Yazar, kütüphane araştırması yaparak da çalışmasını desteklediğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz....	1
Bibliyografya....	2
Yunus Emre'nin Yaşadığı Çağ....	3
Yunus'un Mensup Olduğu Zümre.....	7
Yunus Emre'nin Hayatı.....	9
Yunus Emre'nin Mezarı.....	13

Yunus Emre'nin Ümmiliği.....	13
Yunus Emre'nin Sanatı.....	15
Yunus Emre'de Tasavvuf.....	15
Yunus Emre'nin Hümerizminde İslamiyet'in Etkisi.....	18
Yunus Emre'de Tanrı.....	21
Yunus Emre'de Din.....	22
Yunus Emre'de Peygamber ve Halifeler.....	23
Yunus Emre'de Aşk.....	24
Yunus Emre'de Dünya Görüşü.....	33
Yunus Emre'de Ölüm.....	39
Yunus Emre'de Ahiret.....	48
Yunus Emre'de İmanın Altı Şartı	
Allah'a İman.....	51
Meleklerle İman.....	54
Kitaplara İman.....	56
Peygamberlere İman.....	58
Hayır ve Şerrin Tanrıdan Geldiğine İman.....	63
Öldükten Sonra Dirilmeye Olan İman.....	66
Yunus Emre'de İslam'ın Şartları.....	69
Yunus Emre'de Ahlâk Anlayışı.....	73
Yunus Emre'nin Eserleri.....	78
Sözlük.....	79

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Güralp, Yunus Emre'nin yedi yüzyıla yakın bir süredir Türk milletinin duygu ve birliğini sağlayan Türk şairi olduğunu ifade etmiştir. Yunus Emre'nin tekke ve tasavvuf edebiyatının kurucusu olduğunu, edebiyatımızda yeni bir sanat ve düşünce dönemi açtığı vurgulanmıştır. Şairin kendini bütün toplumlara kabul ettirdiği belirtilmiştir. Tüm tarikatların Yunus Emre'yi ulu saydığını, kendilerine mâl etmek istediklerini ve şairin manevi kişiliğini saygıyla anladıklarını belirtmiştir.

Çalışma da giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında Yunus Emre'nin hayatı, yaşadığı çevre ve eserlerinden yola çıkarak mutasavvıfı tanıtmıştır.

Değerlendirme

Güralp, çalışmasında Yunus Emre'nin bütün insanlığın kederini omuzlarına yüklediğini, insanlığın çilelerini nefesinde çektiğini, onların acısına ortak olduğunu, onların neşeleriyle neşelendiğini, insanlara birbirlerini sevmeyi aşıl原因 bir şair olduğunu ifade etmiştir. Şairin, insanlığın tüm duygu ve düşüncelerini en açık şekilde ortaya koyduğu vurgulanmıştır. Yunus'un yüzyıllarca insanoğluna ümit ve teselli verdiği vurgulanmıştır. Yunus'un kendisine ait bir hayatının olmadığı söylenmiştir. Bütün her şeye rağmen Yunus'un adını dünya edebiyatına kabul ettirdiğinden bahsedilmiştir. Yunus Emre'nin, insanların zihninde ve kalplerinde unutulmazlar arasına girdiği ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Yunus Emre'yi yaşadığı çağ, hayatı, mensup olduğu zümre, edebi kişiliği ve eserleriyle pek çok yönüyle ele alıp incelemiştir.

GÜRCAN, Servet. (1973). Azerbaycan Mahnılarından Örnekler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Azeri halk kültüründe yer alan mahnı örneklerini ayırım yapmadan tezinde göstermek amacıyla incelemesini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Gürcan, çalışmasında Azeri Türk halk kültüründe bir asırlık geçmişe sahip olan “Tar Orkestrası” içinde yer alan şarkı ve türkü örneklerini ayırmadan çalışması içerisinde değerlendirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında mahnıların sözlerini plak ve bantlardan dinleyerek tespit etmeye çalıştığını ifade etmiştir. Şarkı ve türküler arasında ayırım yapmadığını hepsini “mahnı” adı altında topladığını ve bunların en belirgin ve en orijinal olanlarını seçtiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Gürcan, ön söz bölümünde Azerbaycan topraklarında doğduğunu bu sebeple bu coğrafyaya ait halk edebiyatı ürünleri üzerine çalışma yapmak istediğini ifade etmiştir.

Yazar, Azerbaycan’ın tarihine dair genel bilgiler vererek giriş bölümünü meydana getirmiştir. Azeri Türkçesinin, Kıpçakça ve Doğu Türkçesinin bir araya gelerek oluştuğu belirtilmiştir. Azeri Türkçesiyle yazılan eserlerin en güzel örneklerini veren Seyyit Nesimi, Kadı Burhanettin, Fuzuli ve Şah Hatayi gibi şairler olduğu ifade edilmiştir.

Gürcan, modern Azeri edebiyatının 18. yüzyılda Molla Penah Vakıf ile başladığını söylemiştir. Azeri edebiyatını, İran edebiyatından ayırmaya çalışan Molla Penah’ın halkın hayatına indiği, konularını halkın geleneklerinden aldığı belirtilmiştir. Molla Veli Vidadi’nin de Molla Penah gibi aynı etki ile yetiştiği “koşma” türünü Azeri edebiyatının içine dâhil ettiği vurgulanmıştır.

Araştırmacı, dünyanın en zengin en içli en anlamlı musikisinin Azeri musikisi olduğunu vurgulamıştır. Azeri kültüründe “tar” adı verilen sazın on iki veya on dört tele sahip bir saz çeşidi olduğu belirtilmiştir. Tar orkestrasının, klasik musiki hareketi ile ortaya çıktığı bu orkestranın halk şarkı geleneğinden koparmadığı ifade edilmiştir. Tar ile klasik musikiye ilk adım atıldığı söylenmiştir.

Yazar, Azerbaycan musikisinin, Türk musiki dünyasına makamlar hediye ettiğini belirtmiştir. Keremi, Köroğlu, Karabağ şikestesı ve Şirvan şikestesı gibi makamların bunlardan birkaçı olduğu çalışmada söylenmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Gürçan, Azeri edebiyatında önemli bir yere sahip olan mahnılara dair bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Gürçan, Azeri makamlarının motif ve ara nağmelerinin çok zengin ve renkli olduğunu vurgulamıştır. Yazar, her şarkının arasında gazellerin okunduğu ve bu gazellerin Fuzulî, Vakıf, Ali Ağa, Vahid gibi şairlerin eserlerinden seçildiğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, Azerbaycan klasik musikisinde aynı kökten gelen makam ve ara nağmelerin bir araya getirilerek destgahlar oluşturulduğundan bahsetmiştir. Azeri musikisinde, rast destgahı, mahur destgahı, şehnaz destgahı, rehavi destgahı, neva destgahı ve çargâh destgahı olduğu açıklanmıştır.

Yazar, Azeri klasik musikinin asıl müzik aletinin tar ve kemençe olduğunu vurgulamıştır. Sadıkcı, Kurban ve Kurban Pirimli'nin büyük tar ustaları olduğu ifade edilmiştir.

GÜRÇAY, A. Serpil. (1978). Durub-ı Emsal. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde yer alan yazma eserde bulunan atasözlerini incelemek amacıyla tezini ortaya koymuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Gürçay, çalışma konusu olan atasözlerini, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde yazma eserler bölümünde 3349 numaralı mecmuada yer alan bir risaleden elde ettiği atasözlerini bir araya getirerek hazırladığını ifade etmiştir. Yazar, risalenin 313b – 320a varakları arasında yer alan atasözlerini incelediğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, mecmua içerisinde yer alan atasözlerinin halkın arasında çokça bilinenleri kayıt altına aldığını belirtmiştir. Atasözlerinin transkripsiyonunu yaparken alfabetik bir sıra takip ettiğini söylemiştir. Gürçay, atasözleri içerisinde bilinmeyen kelimelerden meydana getirdiği bir sözlüğünde yer aldığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Gürçay, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin, kapsamından ve yönteminden bahsetmiş, çalışmasında yararlandığı mecmuaya dair bilgiler vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Gürçay, yazma eser içerisinde yer alan atasözlerini ortaya çıkararak okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Gürçay, çalışması için incelediği mecmuanın üç yüz yirmi sekiz sayfa olduğunu, karışık olmakta birlikte kırma rika yazısı ile kaleme alındığını ve risalede yer alan atasözlerini Kayı İbrahim Şakir adlı birinin kaleme aldığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, mecmua içerisinde yer alan risalenin 19. yüzyıl metni olduğu için kelimelerin ses yapısının bugünkünden farklı olmadığını ifade etmiştir. Ancak metinde, Eski Anadolu Türkçesi imlası özelliklerini gösteren kelimelerin de var olduğu vurgulanmıştır.

Yazar, çalışmasında toplam üç yüz yetmiş dört atasözüne yer verdiğini söylemiştir

GÜREL, Mustafa. (1975). Denizli'nin Çal Kazası ve Yöresi (Yukarıseyit – Mahmut Gazi) Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağızlar üzerine çalışma yapmanın önemini bilerek çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Denizli'nin Çal Kazası ve Yukarıseyit ile Mahmut Gazi ağızları üzerine çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Gürel, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Denizli'nin Tarihi.....	III
Kullanılan Sesler.....	VI
Şahveren.....	1
Sabırtaşı.....	6
İyilik.....	11
Geder ile Tecelli.....	17
Düğün.....	22
Duvak Sabası.....	25
Sadık Alma.....	26
Hazine Devesi.....	28
Su Gızı.....	32
Demirci Gızı.....	33
Sohbet.....	36
Yemek Çeşitleri.....	38
Ses Bilgisi	
Ünlüler	

Uzun Ünlüler.....	49
Kısa Ünlüler.....	50
Yuvarlaklaşma.....	53
Düzleşme.....	53
Monoftonglaşma.....	54
Ünlü Türemesi.....	54
Protez.....	54
Epezte.....	54
Epitez.....	55
Sandhi.....	55
Synkope.....	55
Hiatus.....	55
Ünlü Sırasının Değişmesi.....	55
Gerileyici Vokal Değişmesi.....	55
Ünlü Benzeşmesi.....	56
Ünlü Birleşmesi.....	57
Ünsüzler	
Ünsüz Aykırılışması.....	60
Morfoloji.....	61
Hal Ekleri.....	62
Gerundiumlar.....	63
Edatlar.....	64
Şahıs Zamirleri ve Çekimi.....	65
Partisipler.....	66
Zarflar.....	67
Fiil Çekimleri.....	67
Fiil Çekimlerinde Görülen Değişmeler.....	104
Bazı İsimlerin Çekimi.....	107
Tarım ve Hayvancılığa Ait Bazı Yöresel Sözcükler.....	113
Sözlük.....	118

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Gürel, çalışmasında metinler sayesinde bölgenin ağız hususiyetlerini göstermiştir.

Değerlendirme

Gürel, Türk diline bağlı ortaya çıkan ağızların bazen küçümsendiğini belirterek bu durumdan kurtulması gerektiğini belirterek ağız çalışmasını yaptığını söylemiştir.

GÜNER, Bahir. (1966). Mehmet Emin Yurdakul Türk Sazı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk Sazı adlı eserde yer alan şiirleri inceleyerek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Mehmet Emin Yurdakul'un Türk Sazı adlı eseri içinde yer alan şiirleri inceleyerek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Gürer, çalışmasında Mehmet Emin Yurdakul'un Türk Sazı adlı eseri eski harflerden bugünkü harflere çevirdiğini, eserlerin dergi ve gazetelerdeki nüshalarıyla karşılaştırdığını aradaki farkları tespit etmeye çalıştığını, farklardan ortaya çıkan sonuçları değerlendirdiğini, şiirlerde açıklanması gereken kısımları açıkladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I

Mehmet Emin ve Eserleri..... II

Kronolojik Cedvel.....XV

Türk Sazı

Yaralar

Benim Şiirlerim

I. Benim Şiirlerim.....3

Zavallılar

II. Zavallılar.....7

III. Ahretlik.....12

IV. Anadolu.....13

V. Sürücü.....17

VI. Kibrikçi Kız.....18

VII. On Para Ver.....20

VIII. Kesildi mi Ellerin.....21

IX. Zavallı Kayıkçı.....23

Karanlıklarda

X. Çiçekçiğim.....26

XI. Bırak Şu Kuşcağızı.....27

XII. Bıçaksız Katiller.....28

XIII. Issız Ev.....29

XIV. Çekiç Altında.....30

Çocuklarımla

XV. Beşiğin Önünde.....32

XVI. İlk Yara.....34

XVII. Ya Ölürsem Ne Yaparlar.....35

XVIII. Yavrumun Mezarında.....36

Sargılar

Müjdeciler

XIX. Gutenberg.....39

XX. Marten Lüter.....40

XXI. Kristof Kolomb.....41

Bırak Beni Haykırayım

XXII. Bırak Beni Haykırayım.....43

Hürriyet Yolunda

XXIII. Biliniz ki Ey Gaddarlar.....45

XXIV. Vatan Tehlikede.....47

XXV. İşte O Gün.....51

XXVI. Ya Bir Mezar Ya Zindan.....52

XXVII. 10 Temmuz.....53

Yaşamak Kavgası

XXVIII. Yaşamak Kavgası.....58

Terakki Yolunda

XXIX. Bize Diyorlar ki.....60

XXX. İlim.....61

XXXI. Para.....62

XXXII. Sanat.....64

XXXIII. Bakkaniyet.....64

Çiftçi

XXXIV. Çiftçilik.....66

XXXV. Ey Genç Çiftçi.....67

XXXVI. Kur'an-ı Kerim.....68

XXXVII. Sakın Kesme.....69

XXXVIII. Yolcu.....70

XXXIX. Yavrumuzu Çoğaltalım.....71

XL. Sebep Ne ki Doğurmasın.....72

Demirci

XLI. Demir.....74

XLII. Demirci.....75

XLIII. Örs Başında.....77

XLIV. Bırak Yapma.....78

Ne Zaman

XLV. Ne Zaman.....80

Asker

XLVI. Yurdumun İniltisi....82

XLVII. Ya Gazi Ol Ya Şehit.....84

XLVIII. Cenge Giderken.....86

XLIX. Kur'a Neferi.....87

L. Ordudan Bir Ses.....89

LI. Sen Feryada Başlayınca.....91

Ömür Yolunda

LII. Bir Genç Kıza.....93

LIII. Bir Delikanlıya.....94

LIV. Çocuklar....95

LV. İmtihan.....96

LVI. Çömlekçi.....98

LVII. Bahtiyarlık.....101

LVIII. Gemici.....102

LIX. Fener.....103

LX. Balıkçı.....105

Ölü Kafası

LXI. Ölü Kafası.....107

Bulutlar

LXII. Nifak.....109

LXIII. Felaketler Karşısında.....110

Benim Rüyam

LXIV. Benim Rüyam.....112

Türklük

- LXV. İrkımın Türküsü.....114
LXVI. Selam Sana.....121
LXVII. Barbaros.....130
LXVIII. Kanımı Taşıyana.....131
LXIX. Ona Ölüm.....132

İki Mezar Arasında

- LXX. Üstat Ekrem'e.....134
LXXI. İsmail Gasprinski'ye.....135

Bana İtiraz Edenlere

- LXXII. Şair.....138

Notlar.....139

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Gürer, ön söz çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Mehmet Emin Yurdakul'un "milli şair" unvanına sahip olduğunu ve şairin yaşadığı devrin "milliyetçilik asrı" olduğunu vurgulamıştır. Gürer, genç yazarın memuriyet hayatından arta kalan zamanlarda devrin fikir ve sanat olaylarını takip ettiğini ifade etmiştir. Mehmet Emin'in kendini geliştirmek, kültürünü artırmak için kitaplar okuduğu, Şeyh Cemaleddin-i Efgani'nin cuma ve pazar günleri gerçekleştirdiği sohbetlerine katıldığı söylenmiştir. Efgani'nin, Mehmet Emin'i halkla ilgili metinler yazması hususunda teşvik ettiği vurgulanmıştır. Yurdakul'un bu dönemlerde Türkçe şiirler kaleme almaya başladığı belirtilmiştir. Mehmet Emin'in; Battalgazi, Kerem ile Aslı, Âşık Garip gibi halk hikâyelerini ve destanlarını okuduğu ifade edilmiştir.

Gürer, Mehmet Emin'in, Ahmed Ağaoğlu, Ahmet Hikmet, Yusuf Akçura, Dr. Akil Muhtar gibi isimlerle bir araya gelerek Türk Yurdu mecmuasının tesis ettiği ve Türk Ocağı'nın reisi olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, Mehmet Emin Yurdakul'un Milli Mücadele Dönemi'nde halkın bozulan moralini düzeltmeye gayret ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, Mehmet Emin'in büyük kitlelere hitap eden bir dil kullandığını söylemiştir. **Türkçe Şiirler** adlı kitabın Yurdakul'un beyanname niteliğinde bir eser olduğu vurgulanmıştır.

Gürer, Mehmet Emin Yurdakul'un şiirlerini hece ölçüsüyle kaleme almasına rağmen batılı nazım şekillerini kullandığını belirtmiştir.

Yazar, Türk Sazı'nın şiirler topluluğu olduğunu eserin “‘yaralar” ve “‘sargılar” olarak iki temel kısımdan meydana geldiğini söylemiştir. Eserin içinde hikâye tarzında ve diyalog şeklinde yazılmış şiirlerin olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Yurdakul'un; **Fazilet ve Asalet, Türkçe Şiirler, Türk Sazı, Ey Türk Uyan ve Tan Sesleri** gibi eserleri üzerine açıklamalar yapmıştır.

GÜRLER, Nebahat. (1961). Trabzon Ağız Üzerine Bir Dil Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Gürler, çalışmasında Trabzon ağzının fonetik ve morfolojik özellikleri noktasında incelemesini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Trabzon köy ve kasabalarında ikâmet eden insanlardan derleme yolu ile metin elde ettiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - IV

Gramer Hususiyetleri.....1 – 38

Ses Bilgisi.....2 – 22

Vokaller.....	2 – 9
Düz Vokaller.....	2 – 3
Yuvarlak Vokaller.....	3
Yuvarlaklaşma ve Düzleşme.....	3 – 4
Diftonglaşma ve Monoftonglaşma.....	4
Vokal Türemesi.....	4
Vokal Düşmesi.....	5
Hece Düşmesi.....	5 – 6
Hece Protezi.....	6
Vokal Benzeşmesi.....	6
İlerleyici Benzeşme.....	6
Gerileyici Benzeşme.....	6
Hem İlerleyici Hem Gerileyici Benzeşme.....	6
Vokal Ayrışması.....	7
Vokal Uyumu Bozulmaları.....	7 – 9
Konsonantlar.....	10 – 22
Konsonant Değişimleri.....	11 – 14
Sertleşme.....	11
Yumuşama.....	11 – 13
Başka Değişimler.....	13 – 14
Konsonant Benzeşmesi.....	14 – 15
İlerleyici Benzeşme.....	14
Gerileyici Benzeşme.....	14 – 15
Konsonant Ayrışması.....	15 – 16
Yer Değiştirme.....	16
Konsonant Türemesi.....	16
Konsonant Düşmesi.....	17 – 21
Konsonant Düğümlerinin Çözülmesi.....	22
Konsonant Kısılması.....	22
Şekil Bilgisi.....	23 – 37
İyelik Ekleri.....	23 – 24
İsim Çekimi.....	24 – 26

Fiil Çekimi.....	26 – 33
Geniş Zaman.....	26 – 27
Şimdiki Zaman.....	28 - 29
Gelecek Zaman.....	29 - 30
Nakli Zaman.....	30 - 31
Şuhudi Zaman.....	31 – 32
Şart Kipi.....	32 – 33
Dilek – Emir Kipi.....	33
İsim Fiiller.....	33 – 34
Zarf Fiiller.....	34
Sayılar.....	34 – 35
Zamirler.....	35 - 36
Zarflar.....	36 - 37
Edatlar.....	37
Cümle Bilgisi.....	38
Metinler.....	39 – 93
Hamsi.....	40 – 41
Hapishane Testanı.....	42
Ağalar.....	42
Çoban Türküsü.....	43 – 45
Köy Türküleri.....	45 – 50
Pisiğ.....	50 – 53
Kesme Türki.....	53 – 57
Hekaye.....	59 – 60
Sohbet.....	60 – 62
Seferberlik.....	63 – 68
Hekaye.....	68 - 70
Hekaye.....	70 - 71
Hekaye.....	71
Amelde Memed.....	72 – 76
Kelolan.....	76 – 77
Uç Geçut.....	77 – 78

Deyişler.....79 – 90

Atasözleri.....91 – 93

Sözlük.....94 – 112

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve yöntemine dair açıklamalarda bulunmuştur. Yazar, Trabzon ağzı üzerine inceleme yapan araştırmacıların çalışmasına yönelik bilgi vermiştir.

Gürler, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında metinler aracılığıyla bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Yazar, Trabzon ağzında yer alan arkaik özelliklerin birçoğunun 13. yüzyıl Anadolu Türkçesi hususiyetlerini barındırdığını ifade etmiştir. Araştırmacı, Trabzon ağzı ile Makedonya ağızları arasında fonetik ve morfolojik özellikler bakımından yakınlıkların olduğunu belirtmiştir. Trabzon ağzının vokal ahenginin yazı dilinden ve İstanbul Türkçesinden hissedilir derecede ayrıldığını vurgulamıştır.

GÜRMAN, Bedia. (1947). Âşık Ömer. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Gürman, çalışmasının amacını âşık edebiyatı hakkında umumi bilgiler verip daha sonra Âşık Ömer'in hayatını anlatmak olduğunu söylemiştir. Âşığın ait şiirlerin tahlili yapılarak onun edebi duyuş, görüş ve ifade ediş kabiliyetini açıklamak, tezinde belirtmek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tez, âşık edebiyatının ortaya çıkış sürecini, kökleşme dönemini ve son kısımda olgunlaşma dönemini anlatmaktadır. Çalışmada âşık edebiyatına dair genel

bilgiler verildikten sonra Âşık Ömer'in hayatı ve edebi şahsiyeti incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Âşık Ömer'in hayatını ve edebi şahsiyetini bir tasnife tabii tutarak vermiştir. Yazar; âşığın, edebi kimliğini muhteva ve üslup başlığına ayırıp bu bölümleri de alt başlıklarla okuyuculara sunarak âşığı tanıtmıştır. Gürman, teze dâhil ettiği bibliyografya bölümünde alfabetik bir sıra takip etmemiştir. Yazar, fişleme usulü ile tezini yazmıştır.

İçindekiler

I- Ön Söz

II- Bibliyografya

III- Âşık Edebiyatı Hakkında Umumi Malumat (Menşei, Teessüs ve Tekâmülü)

IV- Âşık Ömer

1- Hayatı

2- Edebi Şahsiyeti

A- Muhteva

a- Aşki Duyguları

b- Dini Duyguları

c- İctimai Duyguları

d- Tabiata Ait Duygular

e- Hamasi Duygular

B- Üslup

a- Nazım Şekilleri

b- Vezin

c- Kafiye

d- Lisan, Şive ve Eda

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Tezin ön söz bölümünde Gürman, Âşık Ömer hakkında eser veren Köprülüzade Mehmet Fuat'ın, Halil Sezai'nin ve Sadettin Nüzhet Ergun'nun çalışmalarından bahsetmiştir.

Gürman, Mehmet Fuat Köprülüzade'nin İkdam gazetesi ve Hayat Mecmuas'ında yazdığı makalelerde daha çok âşık edebiyatından bahsettiğini, Âşık Ömer hakkında verilen bilgilerin çok kısa olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, Köprülüzade'nin yazılarında Âşık Ömer'i dini inançları kuvvetli, hamasi bir şair olarak tanıttığını ifade etmiştir.

Yazar, Sadettin Nüzhet'in Ömer hakkında yazdığı kitabın, Âşık hakkında ilk toplu inceleme olduğunu belirtmiştir. Bu eserde daha çok Ömer'in Türkçe Divan'ında yer alan şiirlerin bir araya getirildiği söylenmiştir.

Araştırmacı, tezi yazma amacını ifade ederken, halk şairi hakkında pek çok soru ortaya atmıştır. Âşık Ömer'in divan edebiyatı tesirinde kalmış halk şairi mi yoksa halk edebiyatı etkisinde kalmış divan şairi mi olduğu sorusunu sormuştur. Gürman, Ömer'in aşk şairi mi yoksa ordu şairi mi olduğu yönünde sorgulamalarda bulunmuştur. Yazar, çalışmasını özellikle bu noktalar üzerinde yoğunlaştırdığını söylemiştir. Yazar, Âşık Ömer hakkında eser veren Köprülüzade Mehmet Fuat'ın, Ahmet Talat'ın, Mehmet Halit Bayrı'nın eserlerini okuduğunu ifade etmiştir.

Yazar, Âşık Ömer'in aşk telakkisini, sevgili karşısındaki maddi durumunu, sevgiliyi tasvir edişini, sevgiliye hasretini vb. duyguları tek tek Sadettin Nüzhet Ergun'un **Âşık Ömer ve Eserleri** adlı kitabını esas alıp, fişlemesini bu dört yüz sayfalık kitaptan yaptığını söylemiştir.

Gürman, Âşık Ömer'in İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde (A ş:4 894. 35I; 82783; 82776; 82819; 82730 numaralı) basma Divanlarını incelediğini söylemiştir.

Tezde giriş bölümü bulunmamaktadır.

Sonuç bölümünü yazar bir cümle ile ifade eder. Gürman, Âşık Ömer'in divan edebiyatı tesirinde fazlaca kalan samimi bir halk şairi olduğunu söyleyerek çalışmasını bitirmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, az sayıda eserle ancak metinleri ince tahlile tabii tutarak fişleme usulü ile önemli çıkarımlarda bulunduğunu ifade etmiştir. Gürman, Âşık Ömer'in dini, hamasi, aşk şiirlerinden yola çıkarak, âşığın bilmediği şehirleri görme arzusu beslediğini, kültürlü biri olduğunu, hayatının bir bölümünü ordu şairliği yaparak geçirdiğini, güzeller karşısındaki zaaflarını anlatmıştır. Âşık Ömer'in aşk telakkisi ile diğer âşıkların aşka bakışları karşılaştırılmıştır. Ömer'in tarikata mensup olduğu ve dini hususlara önem verdiği anlatılmıştır. Araştırmacı, Ömer'in şiirlerinde yer alan tabiat duygusunu şiirlerinden örnekler vererek anlatmıştır.

Gürman'ın, Âşık Ömer hakkında ulaştığı bazı sonuçlar şunlardır: Âşık Ömer'in aşk temalı şiirlerinde divan edebiyatında görülmeyen samimiyetin olduğu görülmüştür. Benzetme ve tabirlerinde klasik edebiyattan etkilendiğini ancak bunları işleyişinin farklı olduğu ifade edilmiştir. Âşık Ömer'in klasik şekil altında halkın acılarına, zevklerine, arzularını yansıtmaya önem verdiği söylenmiştir. Ömer'in de pek çok âşığı etkilendiği gibi rakipten kaygılandığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı, âşığın, eserlerini muhteva yönünden anlattıktan sonra şairin şiirlerinin biçim yönüne geçmiştir. Âşık Ömer'in, asıl hüviyetini oluşturan unsurun şiirlerinin şekil özellikleri olduğu söylenmiştir. Toplam kırk yedi sayfadan oluşan çalışmada Âşık Ömer pek çok cephesi ile tahlil edilip okuyucuya sunulmuştur.

GÜRSOY, Ayten. (1972). Düzce Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, diyalektolojiye duyduğu ilgi neticesinde tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Gürsoy, çalışması için Düzce'de ikâmet eden farklı gruplardan metinler elde ederek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	2 - 3
Giriş.....	4 - 11
Düzce'nin Yerli Ağzı Metinler.....	12 – 13
Laz Ağzı Metinler.....	13 – 20
Çerkez Ağzı Metinler.....	21 – 26
Abaza Ağzı Metinler....	26 – 28
Kürt ve Gürcü Ağzı Metinler.....	28 – 37
Kıpti Ağzı Metinler.....	37 – 38
Yugoslav ve Bulgar Göçmen Ağzı Metinler.....	38 – 41
Sözlük.....	41 – 70

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Gürsoy, giriş bölümünde Düzce'nin coğrafi konumu, etnik durumu hakkında açıklamalar yapmıştır. Düzce'de Türk, Çerkez, Abaza, Rumeli Göçmeni, Tatar, Kürt, Laz, Gürcü, Boşnak ve Kıptî gibi toplulukların yaşadığı belirtilmiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında metinler aracılığıyla bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Gürsoy, çeşitli ırklara mensup toplulukların bir araya toplandığı yer olan Düzce'yi tanıtmak burada ikâmet eden gruplar arasından metinler elde ederek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

GÜVEL, Fuat. (1977). Kadirli Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Güvel, Anadolu ağızları üzerine çalışma yapmanın dil ve kültür tarihi bakımından önemli olduğunu düşünerek çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Adana'ya bağlı Kadirli bölgesinde Gafarlı, Taşköprü, Mehmetli, Araplı ve Çiçeklidere köylerinin ağız özelliklerini incelediğini ve sözlük hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu için bölge insanından derleme yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Kadirli Tarihi ve Sosyo – Ekonomik Yapısı

Deli Burhan'ın Hikâyesi.....1

Beyazıt Beyleri ile Geren Ağası.....6

İnce Hacı'nın Hikâyesi.....11

Çete Savaşı'nda Bir Anı.....13

Eşkîya Kürt Reşit.....17

İstiklal Savaşından.....20

Düğün Merasimi.....30

Ölüm Merasimi.....34

Buğday Ekini.....36

Pamuk Ekini.....38

Davarcılık.....39

Buğday Ekimi ve Biçimiyle İlgili Yöresel İsimler.....40

Çeşitli Ev Hayvanları.....44

Yabani Hayvanlar.....	44
Kuşlar.....	45
Ses İşaretleri.....	48
Ses Bilgisi.....	49
Ünlüler.....	49
Ünsüzler.....	58
Şekil Bilgisi.....	68
İsim.....	68
İsim İşletme Ekleri.....	70
Hal Ekleri.....	70
Sıfatlar.....	73
Zarflar.....	75
Zamirler.....	75
Gerundiumlar.....	80
Partisipler.....	79
Edatlar.....	81
Fiiller.....	82
Halk Eklerine Göre İsim Çekimi.....	86
“İçin” Son Çekim Edatıyla.....	88
İsim Filliyle Çekim Tablosu.....	89
Fiil Çekim Tablosu.....	92
Birleşik Çekim Tablosu.....	102
Hikâye.....	102
Rivayet.....	112
Şart.....	122
Sözlük.....	132

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve kullandığı yöntemine dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Güvel, çalışmasında metinler aracılığıyla bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Güvel, Kadirli'ye bağlı altı köyün ağız özellikleri hakkında araştırma, inceleme yapmıştır. Bölge insanından hikâye ve anı türünde metinler elde edilmiştir. Geçiş dönemlerinde yapılan merasimlere dair bilgiler verilmiştir.

HAKKI, Güney. (1961). Mehmet Akif'te Deyimler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Mehmet Akif Ersoy'un kaleme aldığı eserlerde yer alan deyimleri bir araya getirmek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Hakkı, Mehmet Akif Ersoy'un eserlerinde yer alan tek kelimelik deyimler, tek kelimelik argo ve onomatope söyleyişleri almadığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, deyimler ve atasözleri üzerine yapılan incelemelerden çalışmasında faydalandığını belirtmiştir. Yazar, Mehmet Akif'in Safahat adlı eserinde geçen deyimlere yer verdiğini söylemiştir. Hakkı, eserin içinde yer alan deyimlerin anlamlarını; Şemsettin Sami, Ferit Develioğlu, Mustafa Nihat Özön ve Mehmet Zeki Kırımlı gibi yazarların kaleme aldığı sözlüklerden aktarmıştır.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Hakkı, çalışmasında deyim'in yerli ve yabancı pek çok araştırmacı, tarafından ortaya konan tanımlarına yer vermiştir. Yazar, atasözlerinin özelliklerine dair açıklamalarda bulunmuştur. Araştırmacı, atasözü ve deyim arasında yer alan farklara dair bilgi vermiştir. Hakkı, çalışmasında tabir ve deyim kelimesini aynı anlama gelecek şekilde kullanmıştır. Araştırmacı, Mehmet Akif'in eserlerinde yer alan bazı atasözlerinin deyim haline getirilip kullanıldığını ifade etmiştir. Yazar, ifade edilen bu atasözlerinin aslını çalışmasının içerisinde gösterdiğini vurgulamıştır.

HAMZAOĞLU, Bilgi. (1972). 1928 – 1939 Yılları Arasında Ziya Gökalp Hakkında Gazete ve Dergilerde Neşredilmiş Makaleler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ziya Gökalp hakkında yazılmış makaleleri bir araya getirerek çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Hamzaoglu, çalışmasında 1928 ve 1939 yılları arasında Ziya Gökalp ile ilgili gazete ve dergilerde neşredilmiş toplam altmış tane yazının olduğunu ve bunları tezine dâhil ettiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışma konusunu Mili Kütüphanenin neşrettiği Ziya Gökalp bibliyografyasından elde ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Hamzaoglu, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının içeriği hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Ziya Gökalp hakkında makale yazan araştırmacıların makaleleri hakkında kısa özet bilgiler sunulmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Hamzaoğlu, çalışmasında Ziya Gökalp hakkında kaleme alınan metinleri bir araya getirip okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Hamzaoğlu, Ziya Gökalp hakkında en çok makale yazan kişilerin listesini ve makale sayılarını aktarmıştır. Bu araştırmacılar ve makale sayıları: Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu on, Mehmet Servet yedi, Hilmi Ziya Ülken beş, Necdet Sancar üç, Peyami Safa iki, Şevket Süreyya Aydemir iki, Mehmet Şekip Tunçoğlu iki, Ahmet Ağaoğlu, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Köprülüzade Mehmet Fuat gibi isimlerin bir makale yazdığı belirtilmiştir.

Ziya Gökalp hakkında yazılan makale başlıklarından bazıları: **Gökalp ve Bugün, Türklerde Aile İktimaiyatı, Soyadlarımıza Dair, Fikir Hayatımızda Bir Muhasebe, Dogmatizme Karşı ve Hepimiz için Hareket Noktası** gibi metinlerdir.

HAMZAOĞLU, İnci Sevim. (1961). Ziya Gökalp'ta Batılılaşma. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın düşüncelerini Batılılaşma açısından ele alarak yazarın bu konu üzerindeki düşüncelerinin açıklıkla anlaşılmasını ve aydınlığa kavuşturulmasını istediği için tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Ziya Gökalp'ın cemiyet ve Batı medeniyeti noktasındaki düşüncelerine; Batı medeniyetinin tanıtımına, özüne, hakiki unsurlarına yer verdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Hamzaoğlu, çalışma konusunu üç temel bölüm halinde incelediğini ve Ziya Gökalp'ın kaleme aldığı **Türkçülüğün Esasları**, **Türkleşmek**, **İslamlaşmak**, **Muasırlaşmak** gibi eserlerin dışında çeşitli mecmualardaki yazılarını inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve planı hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Hamzaoğlu, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, Gökalp'ın Batı medeniyeti hakkındaki fikirlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın Batılılaşmayı ilim dışı görüşlerle değil ilmi esaslara dayandırarak işlediğini ifade etmiştir. Yazar, Gökalp'ın Batılılaşmayı hedef olarak seçmediği; içtimai hayatımızı, cemiyetlerdeki bozulmayı düzeltmeye yarayan bir araç olarak gördüğünü belirtmiştir. Hamzaoğlu, Gökalp'ta ki Batılılaşma mefhumunun düzenli bir toplum yaratma fikrinin temeli olarak düşündüğü vurgulamıştır. Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın toplumu düzenleyebilmek için toplumun kanunlarını, unsurlarını, cemiyetin ne olduğunu bilmek gerektiğinin önemine dikkat çektiğini ifade etmiştir.

Yazar, Ziya Gökalp'ın düşüncelerinin merkezine harsı değil mefkûreyi koyduğunu vurgulamıştır.

Hamzaoğlu, Ziya Gökalp'ın Batılılaşma konusundaki yanlısın, Batı medeniyetinin yeterince tanınmamış olmasına bağladığını ifade etmiştir. Gökalp'ın, kurtuluşu birtakım unsurların peşine takılmadan Batı medeniyetinin özünü, temelini kavramakla olacağını iddia ettiği söylenmiştir.

HASAN, Sıdıka. (1935?). Edebi Türk Tiyatrosu: Tanzimat'tan Meşrutiyet'e Kadar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Tanzimat Dönemi'nden Meşrutiyet Dönemi'ne kadar Türk edebiyatında ortaya konulmuş eserleri göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Hasan, çalışmasında Osmanlı'nın toplumsal hayatına Avrupalı tesirlerin girmesi, Umumi Türk tiyatrosunda ortaya konulmuş eserleri, memleketimizde Batı tiyatro teşekkülleri ve sahneleri ile Ahmet Vefik Paşa, Şinâsi, Namık Kemal, Şemsettin Sami, Ebüzziyâ Tevfik, Recâizâde Mahmut Ekrem, Sâmipaşazâde Sezâi, Ahmet Mithad Efendi ve Abdülhak Hâmid'in tiyatro eserleri hakkında bilgiler verip bibliyografya hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir. Fakat çalışma için kütüphane araştırması yaptığı ve Tanzimat Dönemi tiyatro yazarları hakkında bilgi verip açıklamalarda bulunduğu gözlenmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Hasan, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, bu süreçte ortaya konulan eserler üzerine açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar; tiyatronun, Tanzimat Dönemi'nde Avrupa'dan alınarak Türk edebiyatına getirildiğini söylemiştir. Tiyatronun; tercüme, telif ve adapte eserler ile edebiyatımıza yavaş yavaş yerleştiğinden bahsedilmiştir. Türk edebiyatında tiyatro

türüne dair ilk girişimleri Fransa’da eğitimini tamamlamış olan Şinasi’nin yaptığı belirtilmiştir. Şinasi’nin kaleme aldığı bir perdelik Şair Evlenmesi adlı piyesin uzun yıllar sadece gazetelerde yayımlandığı söylenmiştir. Edebiyatımızda bizim lisanımızla yazılan ikinci eserin Ali Haydar’ın kaleme aldığı manzum – trajik bir eser olan Sergüzeşti Perviz olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Osmanlı tiyatrosu diye adlandırılan Gedik Paşa Tiyatrosunda daha çok tercüme eserlerin oynandığını telif eserlere nadir yer verildiğini belirtmiştir.

Hasan, Tanzimat Dönemi’nde kaleme alınan tiyatro eserlerinin birbirlerini yetiştirerek devam ettiklerini vurgulamıştır. Namık Kemal’in kaleme aldığı Vatan yahut Silistre’nin ilk edebi eser olduğu; Abdülhak Hâmid’in ise edebiyatımıza trajediyi getiren metinler yazdığı ifade edilmiştir.

Türk edebiyatında tiyatronun Abdülhamit’in himayesi altında teşekkül eden saray tiyatrosunda Türkçe piyeslerin oynanarak başlandığı söylenmiştir.

Araştırmacı, Tanzimat Dönemi yazarlarının tiyatro yazarlıklarına dair bilgi verip kaleme aldıkları tiyatro metinleri hakkında bilgi vermiştir.

HASHALICI, Sabit. (1950). Kayseri Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Hashalıcı, çalışmasında Kayseri ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Kayseri ağzının Anadolu'da kullanılan ağızlara hem benzer özelliklere sahip olduğunu hem de bu ağızlardan farklı olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Hashalıcı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla anlatmıştır.

Değerlendirme

Hashalıcı, tezini el yazısı ile kaleme aldığından yapılan açıklamaları anlamak bir hayli zor olmuştur.

HATEM, Mehmet. (1971). Türkiye Türkçesindeki Coğrafi Terim ve Deyimler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışma konusunun hocası Ahmet Caferoğlu tarafından teklif edildiğini ve kendisinin de memnuniyetle tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Türkiye Türkçesindeki Coğrafi Terim ve Deyimler başlıklı çalışması için birçok eserden faydalananarak tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu olan coğrafi terim ve deyimlere derleme ve tarama dergilerinde yer alan kelimeleri fişleyerek başladığını ifade etmiştir. Araştırmacı, elde ettiği terimleri anlamlarına göre ayırdığını ve alfabetik bir sıra takip ettiğini

belirtmiştir. Yazar, kelimelerin hangi eserden alındığını gösteren kısaltmalara, cilt ve sayfa numaralarına yer verdiğini açıklamıştır.

İçindekiler

- A. Ön Söz..... I - III
- B. Bibliyografya.....IV
- C. Kısaltmalar..... V
- I. Arazi Durumunu Belirten Deyim ve Terimler.....1 - 22
 - a. Çukur.....1 – 3
 - b. Düzlük.....4 – 11
 - c. Tarla.....12 – 16
 - d. İniş, Yokuş.....17 – 18
 - e. Yayla, Uçurum, Heyelan....19 – 22
- II. Toprak İfade Eden Deyim ve Terimler.....23 – 30
- III. Geçit, Köprü, Yol, Set ile İlgili Terimler.....31 – 36
- IV. İklim ile İlgili Deyim ve Terimler....37 – 65
 - a. Hava, Rüzgâr, Fırtına, Kasırga.....37 – 46
 - b. Bulut, Şimşek, Yıldırım....47 – 50
 - c. Yağmur, Sel, Kar, Dolu, Tipi, Buz.....51 – 60
 - d. Mevsim, Sıcaklık, Sis, Duman.....61 – 65
- V. Su İfade Eden Deyim ve Terimler.....66 – 80
- VI. Göl, Nehir, Irmak, Dere İfade Eden Deyim ve Terimler.....81 – 91
- VII. Engebelik (Dağ, Tepe, Sırt) İfade Eden Deyim ve Terimler.....92 – 105
- VIII. Ormanlık, Sazlık, Bataklık ile İlgili Deyim ve Terimler.....106 – 116
- IX. Otlak, Çimen, Mera ile İlgili Deyim ve Terimler.....117 – 121
- X. Deniz ile İlgili Deyim ve Terimler....122 – 125
- XI. Gök Belirtileri ile İlgili Deyim ve Terimler.....126 – 132
 - a. Yıldız
 - b. Gökkuşağı
 - c. Gece
 - d. Gündüz

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışma konusunun zorluklarından ve tezini hazırlarken yararlandığı kaynaklardan bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Hatem, çalışmasında coğrafi kelimelerin yer aldığı terim ve deyimleri toplu bir şekilde sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışması için Reşat İzbirak'ın **Coğrafi Terimler Sözlüğü**, Sami Öngör'ün **Coğrafya Sözlüğü**, Ahmet Caferoğlu'nun **Uygur Sözlüğü**, **Anadolu Ağzlarında Taramalar** eserini, **Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü** gibi kaynaklardan faydalandığını belirtmiştir.

Yazar, eserinin küçük bir sözlük hissini verdiğini vurgulamıştır.

HEKİMOĞLU, Saim F. (1968). Muş Ağı Üzerine Bir Dil Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymak amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Hekimoğlu, çalışmasında Muş ağzının fonetik ve morfolojik hususlarını incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz..... I - II
- II. Giriş.....1 – 22

III.	Metin Kısmı.....	22 – 66
IV.	Ağız Hususiyetleri (Ses Bilgisi).....	67 – 90
V.	Sözlük.....	91 – 108
VI.	Bibliyografya.....	108 – 109

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Bölge ağzının özelliklerine dair açıklamalar yapılmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Hekimoğlu, tezinde bölgede ikâmet edenlerden elde ettiği metinler sayesinde yörenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Hekimoğlu, Muş'a Karadeniz Bölgesi'nden buraya yerleşen insanların yöre insanının ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir. Bölgenin kendine has ağız özelliklerinin değişmesine sebep olan ikinci bir unsurun dini eserler olduğu Arapçanın ve başka ağızların etkilediği söylenmiştir. Yazar, büyük merkezlerde yaşayan halkın ağızları üzerinde Azeri Türkçesinin hâkim olduğunu şehirden uzak bölgelerde ise Arapça, Farsça ve Ermenicenin tesiri olduğu ifade edilmiştir.

HIZ, Nursel. (1965). Rıza Tevfik'in Tenkidi Makaleleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacının amacı, Rıza Tevfik'in Cumhuriyet Dönemi'ne kadar kaleme almış olduğu eski Türk edebiyatı hakkında, halk edebiyatı hakkında ve yeni Türk edebiyatı hakkında yazdığı makaleleri okuyucuya sunmaktır.

Çalışmanın Kapsamı

Hız, Rıza Tevfik'in 1868-1949 yılları arasında pek çok konuda yazı yazdığını ifade etmiştir. Rıza Tevfik'in şiirleri, felsefî makaleleri ve kitaplarının olduğu söylenmiştir. Bu eserler Cumhuriyetten önce olanlar ve Cumhuriyetten sonra olanlar şeklinde ikiye ayrılmıştır. Araştırmacı, Rıza Tevfik'in Cumhuriyetten önce yazdığı makaleleri çalışma alanına dâhil ettiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasının giriş bölümünde Rıza Tevfik'in makalelerini üç bölüme ayırdığını söylemiştir. Bunlar:

1- Halk Edebiyatı

- a- Halk edebiyatı hakkında genel bilgiler verilmiş,
- b- Halk edebiyatı nazım şekilleri hakkında açıklamalar yapılmış,
- c- Bazı halk şairlerinin edebi kişiliği hakkında bilgi verilmiştir.

2-Eski Türk Edebiyatı

- a-Eski Türk edebiyatı hakkında bilgi verilmiş,

b-Eski Türk edebiyatında kullanılan nazım şekilleri üzerine açıklamalar yapılmıştır.

3-Yeni Türk Edebiyatı

Araştırmacı, Rıza Tevfik'in kaleme aldığı metinleri konulara ayırdığını, makalelerinin sayısını verip, bu yazıların içeriğinden bahsederek çeşitli alıntılar yaptığını söylemiştir. Tevfik'e ait makalelerin künyesine yer verilip, dipnotlarla çalışma meydana getirilmiştir.

Yazar, Rıza Tevfik'in Cumhuriyetten sonra sanat ve edebiyat hakkında yazdığı yirmi makaleyi bibliyografik bir şekilde tezin sonunda okuyucuya sunmuştur. Bu makalelerin içerisinde geçen yazarların ve eserlerin de indeksi verilmiştir.

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Yazar, iki sayfadan oluşan bir ön söz kaleme almıştır. Burada eserin içeriğine ve planına dair bilgileri aktarmıştır. Ele alacağı makalelerin tasnifini okuyucuya

sunmuştur. Bu bölümün sonunda Prof. Mehmet Kaplan'a ve İnci Enginün'e teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Tezde giriş ve sonuç kısmı bulunmamaktadır. Sonuçta araştırmacı, tezinde Rıza Tevfik'in edebiyatın çeşitli kollarında kaleme aldığı metinleri okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Hız, çeşitli bölümlere ayırdığı çalışmasında başlıklar hakkında yazılan makalelerin toplam sayısını vermiştir. Makalelerin büyük bir kısmının orijinal hali tezde yer almıştır. Araştırmacı, makalelerin künyesini okuyucuya sunmuştur. Makalelerin içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Dört yüz elli sayfalık bir hacme sahip olan tezde yazarın pek çok konu hakkında yazdığı makaleler bir araya getirilmiştir. Rıza Tevfik'in bazı makaleleri türler hakkındayken (naat, rubâî, ilâhî, nefes, devriye vb.) bazılarının şairler (Mehmet Emin Yurdakul, Abdülhak Hamit Tarhan, Recâizâde Mahmut Ekrem vb.) hakkında olduğu söylemiştir.

HİDAYETOĞLU, Ahmet Salahaddin. (1969). 13. 14. 15. 16. Asır Mevlevî Şairleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Mevlevî şairlerinin hayatını ve edebi kişiliğini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasının Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'ye gönül verip ondan nur alan şairlerden H. 700'den H. 1000 tarihine kadar yaşamış ve Türkçe şiirler yazmış şairleri kapsadığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Hidayetoğlu, çalışmasında kırk sekiz şairin kronolojik olarak tercüme-i hâllerini örneklerle birlikte sunduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

Ahmet Eflaki.....	19 – 24
Bekayi.....	94 – 95
Burhaneddin İlyas Çelebi....	29 – 30
Celaleddin Ergun Çelebi.....	25 – 27
Cemaleddin Çelebi.....	45
Derviş Dede.....	83 – 84
Derviş –i Diğer.....	96 – 97
Emir Adil Çelebi.....	39
Fani.....	44
Fakri.....	57
Fedayi.....	85 – 86
Fenayi.....	48
Ferruhi.....	98
Fevri.....	77 – 80
Garibi.....	68
Hafız-ı Konevi.....	63 – 64
Halil Senai.....	58 – 59
Hasan Senai.....	93
Hudayi Salih.....	41 – 43
Husrev Çelebi.....	75 – 76
Kami Ahmed.....	87 – 88
Lali.....	82
Lokman.....	46 – 47
Mahremi.....	60 – 61
Ma'nevi-i Konevi.....	99
Ma'nevi (Selanikli).....	81
Melami.....	74
Meşami-i Konevi.....	91 – 92
Muhammed Şah Çelebi.....	100
Muzaffer Çelebi.....	28
Nigahi.....	56

Pervane.....	62
Sadık.....	49
Safayi.....	54 – 55
Safi.....	50
Servi.....	101
Sultan Bahaeddin Veled.....	1 – 18
Sunullah.....	102
Sultan Divani Muhammed Çelebi.....	31 – 38
Şahisi İbrahim.....	70 – 73
Şem'i.....	51 – 52
Şeyda.....	53
Şuhudi.....	103
Şuri.....	89 – 90
Yakın.....	104
Yusuf Sine- çak.....	65 – 67
Zeyneddin Çelebi.....	40

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Hidayetoğlu, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında kırk sekiz Mevlevî şaire yönelik bilgiler vererek tezini meydana getirmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'den nur almış kırk sekiz Mevlevî şairi kronolojik bir şekilde okuyucuya tanıtmıştır. Hidayetoğlu, Mevlevî şairlerin hayatlarını ve edebî kişiliklerini anlatmıştır. Yazar, Mevlevî şairlerin kaleme aldığı manzumelerini de satır aralarında aktarmıştır.

**HORASAN, İbrahim. (1976). Silivri'nin Ortaköyü Ağızlarından Derlemeler
Metin – İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.**

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymak amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Horasan, çalışmasında Silivri'nin Ortaköyü bölgesinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Metinler Kullanılan İşaretler

Ortaköy'ün Tarihi

Metinler

Değirmen Olayı

Memleketten Geliş

Baskın

Yunan'ın Gelişi

Memlekettin Çıkış

Anı

Nişan

Nesibe'nin Kaçırılması

Göç

Sünnet Düğünleri

Memleketten Ayrılış

Romanya'da ki Çiftçilik

Gramer

Ünlü Değişmeleri

Düz Ünlüler

Yuvarlak Ünlüler

Diftong

Monophthonglaşma

Ünlü Silinmesi

Ünlü Sırasının Değişmesi

Ünlü Aykırılışması

Uzun Ünlüler

Ünsüzler

Metatez

Sıfatlar, Zamirler, Edatlar

Partisipler, Gerundiumlar

İsim Çekim tablosu

İsim Fiili

Fiil Çekim Farkları

Fiil Çekimleri (Romanya \ Bulgaristan Muhacirleri)

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Horasan, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Horasan, Ortaköy'ün göçmen insanların bir araya gelerek oluşturduğu bir bölge olduğunu belirtmiştir. Köy halkının Cumhuriyet'ten sonra buraya gelip yerleştiklerini söylemiştir. Köyde iki farklı ağzın olduğu ifade edilmiştir. Araştırmacı, köyün İstanbul'a yakınlığından dolayı ağız özelliklerini kaybetmeye başladığını vurgulamıştır.

HOŞGÖR, Halide. (1945). Halk Edebiyatında Kahramanlık Türküleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk Halk Edebiyatı içerisinde müstakil bir tür olan türkülerin varlığını yüzyıl yüzyıl incelemek istemiştir. Yazar, türkülerin pek çok konuda yazıldığını söylemiştir. Hoşgör, çalışmasında kahramanlık temine sahip olan türkülerini inceleme alanına dâhil ettiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, tezinde Türk edebiyatının başlangıcı kabul edilen 5. yüzyıldan itibaren panoramasını çizmiştir. Yazarın, asıl anlatmayı hedeflediği dönem ise 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar devam eden süreçti ve bu dönemdeki kahramanlık türkülerini ele almıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Teze konu olan, kahramanlık türkülerini icra eden, halk âşıklarının yaşadıkları yüzyıla göre biyografileri verilmiştir. Daha sonra bu âşıkların eserlerinden örnekler verilerek çalışma meydana getirilmiştir. Hoşgör, Türk edebiyatını Divan Edebiyatı, Tanzimat Edebiyatı, Servet-i fûnun Edebiyatı gibi dönemlere ayırmış bu dönemlere dair umumi bilgi vermiş sonra bu döneme ait kahramanlık temasını işleyen şairlerin edebi kişiliği anlatılmıştır. Şairlere ait manzum parçalar verilmiştir. Yazar çalışmasının ana eksenini oluşturan halk ozanlarını yaşadıkları yüzyıla göre kronolojik şekilde vermiştir. Halk ozanlarının tarihi kişiliğinden, edebi kimliğinden bahsedip kahramanlık temli eserleri çalışmaya alınmıştır. Ele alınacak metinlerin açıklaması, şerhleri yapılmıştır. Araştırmacı bu şekilde bir metot takip etmiştir.

İçindekiler

Plan

A-Başlangıç

1- Halk Edebiyatı Halk Şairleri Hakkında Kısaca Malumat,

- 2- Kahramanlık Duygusu (Divan Edebiyatı, Tanzimat, Servet-i Fünun, Fecr-i Ati ve Son Devirden Birkaç Misal)

B-Halk Edebiyatında Kahramanlık Türküleri

- 1- 5-16. Asra Kadar Kısa Malumat
- 2- 17. Asır Bu Devirde Kahramane Yazılmış Parçalar, Tasnif
- 3- 18. Asır Bu Devirde Kahramane Yazılmış Parçalar, Tasnif
- 4- 19. Asır Bu Devirde Kahramane Yazılmış Parçalar, Tasnif
- 5- 20. Asır Bu Devirde Kahramane Yazılmış Parçalar, Tasnif
- 6- Tasnifteki Esas
 - a) Bir Şahsın Kahramanlığından Bahseden Dolayısıyla Onun İştirak Ettiği veya Zamanında Vuku Bulan Harpleri Anlatan Şiirler
 - b) Doğrudan Doğruya Bir Muharebeyi Tasvir Eden Parçalar
 - c) Efsanevi, Destanî Olan Şiirler
 - d) Kahramanlık Duygusunu, Vatani Tasvir Eden Şiirler

C-Bibliyografya

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Tezin içerisinde “Başlangıç” adı verilen bir bölüm yer alır. Burada tezin içeriğine dair genel bilgiler verilmiştir. Üç sayfadan oluşan başlangıç kısmında Hoşgör, halk edebiyatını ikiye ayırmıştır. Bunlar:

- 1- Kim tarafından yazıldığı bilinmeyen halkın malı olan ürünler
- 2- Yazılı ve aydın bir zümrenin edebiyatı olan ürünler

Yazar, bu iki grubun ortasında yer alan halk şairlerinden bahsetmiştir. Bu halk şairlerin hece ölçüsünü kullanan, saz çalıp şiirlerini söyleyen, lisanı sade olan kişiler olarak tanımlamıştır. Bir diğer halk şairlerinin ise divan edebiyatı tesiri altında kaldığını son grupta olanların tekke edebiyatı ve din tesiri altında kalanlar şeklinde oluşturduğunu söylemiştir.

Halk şairi ile kalem şairi arasındaki farklara değinilmiştir.

Yazar, halk şairlerini ele aldıkları konuya göre iki gruba ayırmıştır. Bunlar:

1. Dinsel ve mezhep konularını ele alan halk şairleri

2. Din dışı konuları ele alan halk şairleri

Araştırmacı, konu ile ilgili tasniflerine devam ederek halk âşıklarını da dört gruba ayırmıştır. Bunlar:

- a) Yeniçeriler arasından çıkan şairler,
- b) Şehirde ikâmet eden âşıklar,
- c) Köylü olan şairler,
- d) Göçebe tarza yaşayan şairler

Halk âşıklarının şiirlerinde kullandıkları şekiller verilmiştir. Destanlar, güzelleme, taşlama, koçaklama, ağıt, muammanın fikri ve ahlâki özellik taşıyan didaktik ürünler olduğu söylenmiştir.

Bu şekilde genel bir tablo halinde başlangıç kısmının ana hatları ortaya konulmuştur.

Tezde sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Hoşgör, uzun bir dönemi kapsayan süreçte ortaya konan kahramanlık temalı eserleri bir araya getirerek tezini meydana getirmiştir.

Değerlendirme

Hoşgör, halk edebiyatının menşei ve tekâmülü meselesinden başlayarak çalışmasına giriş yapmıştır. Tarihi bilgiler ışığında mevzusunu anlatmıştır. Çalışmada, Türk edebiyatı (Divan Edebiyatı, Tanzimat Edebiyatı, Servet-i Fünûn Edebiyatı, Fecr-i Âtî Edebiyatı) dönemlere ayrılarak önce o döneme has genel özellikler ve şairlerin anlayışları sunulmuş, ardından dönemin şairine ait manzum parçalar sıralanmıştır.

Tezde konunun asıl kısmını oluşturan bölüm asırlara bölünerek verilmiştir. Burada da yüzyılların kendi içerisindeki özellikleri, şairlerinin düşünüş şekilleri aktarılmıştır. Ardından dönemin halk şairinin tarihi ve edebi hayatı ve halk şairine ait şiir parçaları ile bölüme son verilmiştir. Burada manzumelerin şerhleri, açıklamaları da yapılmıştır.

Çalışma içerisinde kronoloji takip edilerek kahramanlık temasına sahip birçok şaire ait şiir yer almaktadır.

Hoşgör; mecmualardan, antolojilerden, ansiklopedilerden vb. kaynaklardan yararlanarak çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir. Toplam yüz yedi sayfadan oluşan tez, sistemli bir şekilde yazılmıştır.

IŞIK, Ercan. (1981). Çukurovalı Halk Şairlerinde Tabiat Temi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Çukurovalı halk şairlerinde tabiat temi konusunun şimdiye kadar incelenmemesi üzerine tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Işık, çalışmasında 17, 19 ve 20. yüzyılda Çukurovalı olduğu kabul edilen halk şairlerinin tabiat temalı şiirlerini incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Çukurova Bölgesi'nde yaşadığı kabul edilen âşıkları doğdukları yıllara göre sıraladığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

- I. Bölüm: 17. Yüzyıl
Karacaoğlan Hayatı, Şöhreti ve Etkileri
Karacaoğlan'da Tabiat
- II. Bölüm: 19. Yüzyıl
Dadaloğlu Hayatı, Edebi Kişiliği
Dadaloğlu'nda Tabiat

Deli Boran Hayatı, Edebi Kişiliği
Deli Boran'da Tabiat

Bey Oğlu Hayatı
Bey Oğlu'nda Tabiat

Gündeşlioğlu Hayatı
Gündeşlioğlu'nda Tabiat

Ali Nasibi Baba Hayatı
Ali Nasibi Tabiat

Cin Yusufoglu Hayatı
Cin Yusufoglu'nda Tabiat

Gavurdağı Âşık Hacı Hakkı Hayatı
Gavurdağı Âşık Hacı Hakkı'da Tabiat

Âşık Abdurrahim Hayatı
Âşık Abdurrahim'de Tabiat

III. Bölüm: 20. Yüzyıl

Tarsuslu İmdadi, Hayatı
Tarsuslu İmdadi'de Tabiat

Adanalı Hasibe Ramazanoğlu Hayatı
Adanalı Hasibe Ramazanoğlu'nda Tabiat

Âşık Sadık Hayatı
Âşık Sadık'ta Tabiat

Âşık Selami Hayatı
Âşık Selami'de Tabiat

İbrahim Necati Hayatı
İbrahim Necati'de Tabiat

Bayındırlı Halid Ağa Hayatı
Bayındırlı Halid Ağa'da Tabiat

Âşık Abdullah Hayatı
Âşık Abdullah'ta Tabiat

Âşık Behlül Hayatı
Âşık Behlül'de Tabiat

Sonuç
Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Çalışmada giriş bölümüne yer verilmemiştir.

Sonuç bölümünde Işık, Çukurovalı halk şairleri içerisinde özellikle Dadaloğlu ve Karacaoğlu'nun şiirlerinde tabiatın şiirlerin bütününe hâkim olacak şekilde kullanıldığını belirtmiştir. Şairlerin şiirlerinde düşüncenin arka planda kaldığı vurgulanmıştır. Şairlerin şiirlerinde tabiat, insan sevgisi ve kahramanlık temalarının ön planda olduğu görülmüştür. Çukurovalı şairlerin doğayı, şiirlerinde anılarını canlandırmak için vesile, hayallerin hareket noktası, insani duyguların çerçevesi şeklinde kullandıkları belirtilmiştir. Şairlerin şiirlerinde kendi ruh hallerine dair bilgi vermeden önce tabiata temas ettikleri gözlenmiştir. Araştırmacı, Çukurovalı âşıkların ortak özelliklerinden birinin de tabiata insani özellikler verdiklerini ifade etmiştir.

Işık, Çukurovalı halk şairlerinin dilinin genel olarak saf ve duru olduğunu söylemiştir. Âşıkların, halkın duyduğu gibi duydukları ve bu duygu ve düşünceleri halkın diliyle söyledikleri belirtilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Çukurovalı saz şairlerinin manzumelerinde tabiatın donuk olmaktan ziyade canlı bir şekilde eserlerde yer verildiğini söylemiştir. Âşıkların şiirlerinde yer alan iki temel unsurun insan ve tabiat olduğu belirtilmiştir. Bunların yanında aşk, kahramanlık, isyan ruhu, göçebe yaşam ve kır hayatının manzumelerde bulunduğu ifade edilmiştir.

Yazar, Çukurovalı halk şairleri arasında özellikle 19. yüzyıl âşıklarının divan edebiyatı etkisinde kaldıklarını söylemiştir. Araştırmacı, bu yüzyıl şairleri arasında Ali Nasibi Baba, Tarsuslu İmdadi, İbrahim Necati ve Âşık Sadık'ta klasik edebiyat etkisinin görüldüğünü belirtmiştir.

Işık, Çukurovalı âşıkların toplumun her kesimine hitap edebilecek bir yeteneğe sahip olduklarını vurgulamıştır.

İŞIKLAR, Sabiha. (1978). Hâkimiyet-i Milliye Gazetesinde Milli Mücadele ile ilgili Makaleler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Milli Mücadele konulu metinleri çalışmasında bir araya getirerek tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Işıklar, çalışmasında Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde Milli Mücadele'nin fikir ve prensiplerini ortaya koyan makaleleri incelediğini ifade etmiştir. Yazar, gazetenin 36. sayısından 70. sayısına kadar ilgili makaleleri Latin harflerine çevirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde Milli Mücadele konulu makaleleri Latin harflerine çevirerek tezini meydana getirmiştir.

İçindekiler

1. Son Vak'aların Dersleri (Nr. 36, 7 Haziran 1336 a.12).....1
2. Mustafa Reşid Paşa'nın Beyanatı (Nr.36, 7 Haziran 1336, s.1).....4
3. Ankara'da Fikri Hayat (Nr.37, 10 Haziran 1336, S.2).....6
4. Londra'da İçtima (Nr.38, 14 Haziran 1336).....7
5. Ermeni Fecaati (Nr.39, 17 Haziran 1336, S.1-2).....15
6. Bayram (Nr.39, 17 Haziran 1336,S.1.).....21
7. İstanbul İşgali (Nr.39, 17 Haziran 1336, S.2.).....24
8. Emperyalist Fransa (Nr.40, 24 Haziran 1336, S.1).....28
9. Londra'da Bir İçtima (Nr.40, 24 Haziran 1336, S.2).....30
10. Bir İbret Numunesi (Nr.41, 28 Haziran 1336, S.1.).....33
11. Ermeni Mezalimi Devam Ediyor (Nr.41, 28 Haziran 1336, S.2).....35
12. Londra'da Bir İçtima (Nr.41, 28 Haziran 1336, S.2).....38
13. Kuva-yı Tedibiye Kumandanlığının Beyannamesi (Nr.42, 1 Temmuz 1336, S.1).....40
14. Sulh Muahedesi(Nr.42, 1 Temmuz 1336, S.1).....43
15. Milli Varlık İçin Nr.42, 1 Temmuz 1336 S.4.....46
16. Millet Vaziyeti Anlamlıdır (Nr.42, 1 Temmuz 1336, S.3).....49
17. Yunan Taarruzları (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.1).....51
18. Kardeş Sesi (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.1.).....54
19. Cephelerde Yunanlıların Nagehani Taarruzları (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.1-2).....56
20. İstanbul (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.2).....58
21. Papalığa Benzetiyorlar (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.3-4).....61
22. Fransa ve İngiltere (Nr.43, 5 Temmuz 1336 S.4).....63
23. Lloyd George'un Ulüvv-ı Cenabı (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.4).....65
24. Büyük Millet Meclisinde (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.4).....66
25. İzmir Muhacirleri, Anadolu Muhacirleri (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.4).....67
26. Londra'da Bir İçtima (Nr.43, 5 Haziran 1336, S.2).....68
27. B.M.M. İcra Vekilleri Heyetinin Millete Beyannamesi (Nr.43, 5 Temmuz 1336, S.3).....69
28. Türklük ve Yunanlık (Nr.44, 8 Temmuz 1336, S.1).....74

29. Kendileri de Anlıyorlar (Nr.44, 8 Temmuz 1336, S.1).....	78
30. Şark Alemi (Nr.44, 8 Temmuz 1336, S.2).....	79
31. Londra’da Bir İçtima (Nr.44, 8 Temmuz 1336, S.2).....	83
32. Bir Hamle, Bir Kıyam (Nr.45, 12 Temmuz 1336, S.1).....	85
33. Bursa Fecayi’i (Nr.45, 12 Temmuz 1336, S.1).....	88
34. Londra’da Bir İçtima (Nr.45, 12 Temmuz 1336, S.2).....	89
35. Bahtsız Bursa (Nr.45, 12 Temmuz 1336, S.3).....	91
36. Müttefiklerimiz (Nr.46, 15 Temmuz 1336, S.1).....	94
37. Şark Alemi (Nr.46, 15 Temmuz 1336, S.1).....	97
38. Londra’da Bir İçtima (Nr.46, 15 Temmuz 1336, S.2-3).....	100
39. Milli Varlık (Nr.46, 15 Temmuz 1336, S.2).....	103
40. Muhakkak Felah (Nr.47, 18 Temmuz 1336, S.1).....	106
41. Garp Taarruzları (Nr.47, 18 Temmuz 1336, S.2).....	108
42. Anadolu Hareketi Avrupa’da Nasıl Telakki Ediliyor? (Nr.47, 18 Temmuz 1336, S.2.).....	111
43. Sen-Remo Muahedesi (Nr.47, 18 Temmuz 1336, S.3).....	113
44. Yeni Anadolu’nun Son Hali (Nr.47, 18 Temmuz 1336, S.4).....	115
45. En Büyük Düşman (Nr.47, 20 Temmuz 1336, S.1).....	117
46. Sen-Remo Sulhunu İstanbul Hükümeti de Tasdik Etmiyor (Nr.48, 20 Temmuz 1336, S.1).....	120
47. Sen-Remo Muahedesi (Nr.48, 20 Temmuz 1336, S.2-3).....	121
48. Yeni Bir Cidal Başlangıcı (Nr.48, 20 Temmuz 1336, S.3).....	123
49. Yine Hicret (Nr.48, 20 Temmuz 1336, S.4).....	126
50. Dünya Dönüyor (Nr.49, 23 Temmuz 1336, S.1).....	128
51. Yunanlıların Müttefikleri Kimler (Nr.49, 23 Temmuz 1336, S.1).....	131
52. Şark’ı Nasıl Görüyorlar (Nr.49, 23 Temmuz 1336, S.2).....	132
53. Yunan İstilasına Karşı (Nr.49, 23 Temmuz 1336, S.2).....	134
54. Maskeler Aşağı (Nr.49, 23 Temmuz 1336, S.3).....	136
55. Mustafa Kemal (Nr.50, 26 Temmuz 1336, S.1).....	139
56. Sen-Remo Akıbeti (Nr.50, 26 Temmuz 1336, S.1-2).....	145
57. Uşak’tan Ayrılırken (Nr.50, 26 Temmuz 1336, S.2).....	147
58. Garp Akınları (Nr.50, 26 Temmuz 1336, S.3).....	150

59. Türk Varlığı (Nr.50, 26 Temmuz 1336, S.3-4.).....	153
60. Fedakar İstanbul (Nr.50, 26 Temmuz 1336, S.4.).....	156
61. İstanbul'a Selam (Nr.51, 29 Temmuz 1336, S.1.).....	157
62. İtalya'da İnkilab (Nr.51, 29 Temmuz 1336, S.1.).....	160
63. Bursa'yı Soyuyorlar (Nr.51, 29 Temmuz 1336, S.2.).....	161
64. Ermeni Zulmü (Nr.51, 29 Temmuz 1336, S.2.).....	162
65. İstanbul Ahvali (Nr.51, 29 Temmuz 1336, S.3.).....	163
66. Muzafferiyet Arifesi (Nr.52, 2 Ağustos 1336, S.1.).....	169
67. Amerika'da Efkar ve Türkiye (Nr.52, 2 Ağustos 1336, S.2-3.).....	172
68. Kayseri İntikam Alayı (Nr.52, 2 Ağustos 1336, S.3.).....	175
69. İftira, Yalan, Hakaret (Nr.53, 5 Ağustos 1336, S.1.).....	177
70. Türk Dostu (Pierre Loti) (Nr.53, 5 Ağustos 1336, S.1-2.).....	181
71. Balkanlar'da (Nr.54, 9 Ağustos 1336, S.1.).....	184
72. Şimali Suriye'de Mustafa Kemal Paşa'nın Harekatı (Nr.54, 9 Ağustos 1336, S.1-2.).....	184
73. Türkiye'de Yunan Sergüzeşti (Nr.54, 9 Ağustos 1336, S.2.).....	190
74. Merkezi Avrupa (Nr.55, 13 Ağustos 1336, S.1.).....	193
75. Şark Hatası (Nr.54, 13 Ağustos 1336, S.1.).....	195
76. Avrupa Diplomatlarının Marifeti (Nr.55, 13 Ağustos 1336, S.2-3.).....	198
77. Lehimizde Bir Vesika (Nr.55, 13 Ağustos 1336, S.2-3.).....	204
78. Sulhun İmzası (Nr.56, 17 Ağustos 1336, S.1.).....	211
79. Memleketimizi Müdafaa Uğrunda (Nr.56, 17 Ağustos 1336, S.2.).....	213
80. Halk Birliği (Nr.56, 17 Ağustos 1336, S.2.).....	214
81. Bari Bir "Yok!" Der Sada Yok mu? (Nr.57, 17 Ağustos 1336, S.2.).....	215
82. Demirci Muzafferiyeti (Nr.57, 19 Ağustos 1336, S.3.).....	218
83. Şar Siyasetimiz (Nr.57, 19 Ağustos 1336, S.1.).....	223
84. Hilafet ve Hindistan (Nr.57, 19 Ağustos 1336, S.1-2.).....	225
85. Bolşevikler ve Almanya'da Vaziyet (Nr.57, 19 Ağustos 1336, S.3.).....	229
86. Türkiye Musalahası Hakkında (Nr.57, Ağustos 1336, S.3.).....	232
87. Bolşevik İşleri (Nr.57, 19 Ağustos 1336, S.4.).....	234
88. Bolşevikler ve Almanya'da Vaziyet (Nr.58, 23 Ağustos 1336, S.2.).....	234
89. Azerbaycanlılar ve Biz (Nr.58, 23 Ağustos 1336, S.3.).....	237

90. Baycanım (Nr.58, 23 Ağustos 1336, S.3.).....238
91. Kurban Bayramı (Nr.59, 28 Ağustos 1336, S.1.).....241
92. Orduya Tamim (Nr.59, 28 Ağustos 1336, S.1.).....243
93. Sulh Muahedesi (Nr.59, 28 Ağustos 1336, S.3-4.).....245
94. Tarih Nazarında (Nr.60, 2 Eylül 1920, S.1.).....255
95. Bayram Münasebetiyle Orduya Bir Tamim (Nr.60, 2 Eylül 1920, S.1.).....258
96. Biz ve Onlar (Nr.60, 2 Eylül 1920, S.2-3.).....261
97. Ayıntab'a Selam (Nr.60, 2 Eylül 1920, S.3.).....267
98. Muahedename ve Avrupa (Nr.60, 2 Eylül 1920, S.4.).....268
99. Resmi Vesaik-ı Hıyanet (Nr.61, 6 Eylül 1920, S.1.).....270
100. Öldürücü Muahede Münasebetiyle (Nr.61, Eylül 1920, S.2-3.).....273
101. Bolşevik Sefareti (Nr.62, 5 Teşrini Evvel 1336, S.1.).....280
102. Türk-Bolşevik İttifakı (Nr.62, 5 Teşrini Evvel 1336, S.1.).....285
103. İstanbul Anadolu ile İtilaf İstiyor (Nr.62, 5 Teşrini Evvel 1336, S.1.).....287
104. İstiklâl Mahkemeleri (Nr.68, 5 Teşrini Evvel 1336, S.2.).....289
105. Cereyanlar (Nr.63, 9 Teşrini Evvel 1920, S.1.).....295
106. Damat Ferit İstanbul'da Tamamen Yalnız Kalmıştır (Nr.63, 9 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....299
107. Rus Bolşevizmi-Türk Komünizmi (Nr.65, 16 Teşrini Evvel 1336, S.1.).....301
108. Hakimiyet-i Milliye'nin Direği (İntihabat Nr.65, Teşrini Evvel 1920, S.1.).....304
109. İnkılab Devrinde Nasıl Edebiyat İstiyoruz? (Nr.65, 16 Teşrini Evvel 1336, S.2.).....308
110. Yeni Anadolu ve Unsurları (Nr.66, 19 Teşrini Evvel 1920, S.1.).....314
111. Konya Vukuatı Hakkında Şayan-ı Dikkat Noktalar (Nr.66, 19 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....318
112. İstanbul Şairleri (Nr.66, 19 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....322
113. Mesleki Temsil (Nr.67, 23 Teşrini Evvel 1920, S.1.).....326
114. Mesleki Temsilde İntihab (Nr.67, 23 Teşrini Evvel 1920, S.1-2.).....330
115. Anadolu Şairleri (Nr.67, 23 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....335
116. Maarif Meselesi (Nr.67, 23 Teşrini Evvel 1920, S.3.).....339

117. Damad Ferid'in Sukutu (Nr.68, 23 Teşrini Evvel 1920, S.1.).....341
118. Buhran Önünde (Nr.68, 25 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....345
119. Kaçıyorlar (Nr.69, 28 Teşrini Evvel 1920, S.1.).....350
120. Suriye'de İslam Birliği (Nr.69, 27 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....353
121. Emir Faysal Ne Diyor (Nr.69, 27 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....355
122. Buhran Önünde (Nr.69, 27 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....356
123. Anadolu - İstanbul (Nr.70, 30 Teşrini Evvel 1920, S.1.).....360
124. Şark Alemi (Nr.70, 30 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....364
125. Buhran Önünde (Nr.70, 30 Teşrini Evvel 1920, S.2.).....367

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Işıklar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı hakkında bilgi vermiştir. Araştırmacı, Hâkimiyet-i Milliye gazetesinin Milli Mücadele sürecindeki önemine, gazetenin içeriğine yönelik bilgiler verilmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, son çağ Türk edebiyatının siyasi ve içtimai olayların, fikirlerin zemininde yükselen bir edebiyat haline geldiğini ifade etmiştir. Edebiyatta yer alan ideolojilerinin en iyi takip edildiği yer olarak gazete ve dergiler gösterilmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde Milli Mücadele sürecinin en kuvvetli şekilde görüldüğü yerlerin başında Hâkimiyet-i Milliye gazetesinin geldiği vurgulanmıştır. Gazetenin, 1920 tarihinde yayın tarihine başladığı belirtilmiştir. Yazar, gazetede yazıların birkaçı haricinde makalelerin imzasız olduğunu söylemiştir.

Yazar, Milli Mücadelenin merkezinin Ankara ve Hâkimiyet-i Milliye gazetesinin milli irade ve hâkimiyetin sembolü olarak yayın yapan bir kuruluş olduğunu ifade etmiştir.

Işıklar, Hâkimiyet-i Milliye'nin konuları arasında; iç isyanlar, bu isyanları tahrik edenler, işgal bölgelerinde Yunanlıların ve diğer yabancı devletlerin zulümleri, Türk milletinin hür yaşama iradesi gibi hususların yer aldığını vurgulamıştır.

İBAN, Halil. (1962). Reşat Nuri Güntekin’de Deyimler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında deyimlere eserlerinde en çok yer veren isimlerinden biri olan Reşat Nuri Güntekin’in eserlerini inceleyerek çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Reşat Nuri Güntekin’in kırk tane eserini inceleyerek bu eserlerde yer alan üç bin deyme yer vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını dört bölüm halinde ortaya koymuştur. Yazar, birinci bölümde kelimelerin morfolojilerini vermiştir, ikinci bölümde indekse, üçüncü bölümde argo kelimelere ve son bölümde sözlük ve indeks şeklinde bir metot takip etmiştir. Deyimlerde alfabetik bir sıra izlenerek anlamlarına da yer verilmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1
Giriş....2 – 3
Taranan Eserler.....4
Bibliyografya....4
Birinci Bölüm (Morfoloji).....5 – 33
Tek Kelimelik Deyimler.....6
Tek Kelime İsim Olanlar.....6
Tek Kelime Fiil Olanlar.....6
İki Kelimelik Deyimler.....6 – 13
İsim + Fiil Şeklinde Olanlar.....6 – 10
İsim + İsim Şeklinde Olanlar....11 – 12
Fiil + Fiil Şeklinde Olanlar.....13
Üç Kelimelik Deyimler

İsim + Fiil + Fiil Şeklinde Olanlar.....	13 - 22
İsim + İsim + İsim Şeklinde Olanlar.....	13 - 20
Fiil + Fiil + Fiil Şeklinde Olanlar.....	22
Dört Kelimelik Deyimler.....	22
İsim + İsim + İsim + Fiil Şeklinde Olanlar.....	22 – 33
İsim + İsim + İsim + İsim Şeklinde Olanlar.....	22 – 33
Dört Kelimeden Fazla Olanlarla Daha Az Kelimeli Oldukları Halde Bir Mahiyetinde ki Deyimler.....	32 – 33
İkinci Bölüm (Deyimlerde Geçen İsimler).....	34 – 75
İnsan Vücudunun Parçalarının Adlarıyla İlgili İsimler.....	35 – 40
İnsan Hayatıyla İlgili İsimler.....	40
İnsan Sesleriyle İlgili İsimler.....	40 – 41
İnsanın İç ve Dış Kuvvetleri ve Hasletleriyle İlgili İsimler.....	41 – 42
Suç, Hastalık ve Üzüntüyle İlgili İsimler.....	42
İnsan Adlarıyla İlgili İsimler.....	42 – 43
Yiyecek ve İçeceklerle İlgili İsimler.....	43
Giyeceklerle İlgili İsimler.....	44
Hayvanla İlgili İsimler.....	45
Bitkiyle İlgili İsimler.....	45 – 46
Aletle İlgili İsimler.....	46 – 48
Mesken ve Yol ile İlgili İsimler.....	48 – 49
Cansız Tabiatla İlgili İsimler.....	49
Yön ile İlgili İsimler.....	50 – 51
Miktar ve Sayı ile İlgili İsimler.....	51
Zamanla İlgili İsimler.....	51
Metafizik Alemle İlgili İsimler.....	52
Zamirler.....	52
Sıfatlar.....	53 – 54
Edatlar.....	55
Fiiller.....	56 – 75
Üçüncü Bölüm (Argo).....	76 – 77
Deyimler Arasında Bulunan Argo.....	77

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Bu bölümde Şemsettin Sami'nin, Muallim Naci'nin, Mehmet Ali Ağakay gibi kişilerin deyim tanımlarına yer verilmiştir.

Yazar, giriş bölümünde çalışmada izlediği yöntemi ayrıntılı şekilde anlatmıştır.

Çalışmada sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak İban, çalışmada Reşat Nuri'nin eserlerinde yer verdiği deyimleri okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, deyimlere eserlerinde çokça yer veren Reşat Nuri Güntekin'in eserleri üzerinden deyimleri incelemiştir. Yazarın eserlerinde yer alan deyimlerin kitabî olduğu vurgulanmıştır. Araştırmacı, deyimlerle ilgili sözlük çalışması yaparken zorlanmadığını ifade etmiştir. **Acımak, Boyunduruk, Çalikuşu, Değirmen, Eski Ahbap, Felaket Karşısında, Göz Dağı, Harabeler Çiçeği, İstiklâl, Kan Davası, Taş Parçası ve Yeşil Gece** gibi eserler incelenmiştir. Deyimler düz bir şekilde aktarılmayıp sınıflandırmaya tabii tutulup okuyucuya sunulmuştur. Çalışmanın son bölümünde hacimli bir sözlüğe yer verilmiştir.

İKİZOĞLU, Şevki. (1976). Ortaköy (Denizli) ve Çevresi Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk Halk Edebiyatı'na duyduğu ilgi ve alaka neticesinde tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

İkizoğlu, doğduğu yer olan Denizli'nin Ortaköy ilçesi ve civar yerleşim yerlerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Yörenin Tarihçesi

Metinde Kullanılan İşaretler

İbrahim Kasapoğlu'nun Askerlik Anıları

Kasaba Yolu

Şehre

Ayan Hasan'ın Anıları

Ekmek Kesen

Taranaşı

Ekin Ekme, Biçme

Ekin Biçilirken Söylenen Türküler

Evlenme ile İlgili Gelenekler

Tarla İşlerken Kullanılan Aletler ve Yapılan Ameliyeler

Ev Hayvanlarının Adları

Orman ve Odunculukla İlgili Sözcükler

Toprak Adları

İsim Çekimleri

Fiil Çekimleri

Ses Bilgisi Özellikleri

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta İkizoğlu, bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler ışığında okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

İkizoğlu, ağız çalışması için Denizli'nin Ortaköy ve çevre ilçelerinde yaşayan bölge insanından metinler elde etmiştir. Yazar, topladığı metinleri ses bilgisi yönünden incelediğini belirtmiştir.

İLHAN, Esat. (1974). M. H. Tahmasib Azerbaycan Destanları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, M. H. Tahmasib'in Azerbaycan Destanları adlı kitabının ağız ve lehçe özelliklerine müdahale etmeden Türkiye Türkçesine aktarmak amacıyla tezini meydana getirdiğini vurgulamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

İlhan, çalışmasında Azerbaycan Destanları adlı eserin dördüncü cildinin 257. sayfasından 393. sayfasına kadar olan kısmını incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışma konusu olan eseri Türkiye Türkçesine çevirdiğini ve metinlerde bilinmeyen kelimeler için bir sözlük hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamında ve yönteminden bahsetmiştir.

Çalışmanın içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

İlhan, M. H. Tahmasib'in Azerbaycan Destanları adlı eserinin içerisinde yer alan **Gulun Gaçmagı, Düratım İtmeği, Köroğlu ile Bolu Bey, Köroğlu'nun Gars Seferi, Köroğlu'nun Derbent Seferi, Hasan Paşa'nın Çenlibel'e Gelmeyi ve Köroğlu'nun Gocalığı** başlıklarını çevirdiğini belirtmiştir.

İNAN, Uğur. (1980). Mevlana ve Bestelenmiş Şiirleri - Tercümeleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'ye karşı derin bir sevgi ve ilgi duyduğunu bu gaye ile tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Mevlânâ hakkında yazılmış pek çok eser olduğunu ancak kendisinin tekke ve tasavvuf şairinin, bestelenmiş şiirlerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

İnan, çalışması için kütüphane araştırması yaptığını ve incelediği eserlerde mukayese yolunu takip ettiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Mevlana'nın Hayatı ve Şahsiyeti

Mevlana'nın Şiirlerine Umumi Bir Bakış

Mevlevi Ayinlerinin Tarihi, Mistik Anlamı ve Ayinlerin İcrası

Mevlana'nın Bestelenmiş Şiirleri

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde İnan, Mevlânâ hakkında Sadettin Heper'in yazdığı **Mevlevi Ayinleri** adlı eserin kendi çalışması için faydalı olduğunu ancak kaynakta yanlışlıkların bulunduğunu belirtmiştir. Sırrı Abd el- Baki Dede'nin **Mevlevi Ayini Mecmuası**, Şeyhi Osman'a ait **Ayin-i Şerif** adlı eserden de faydalandığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

İnan, çalışmasının sonuç bölümünde çalışması için yeterli kaynak bulamadığını söylemiştir. Yazar, elde ettiği manzumelerin Rumi'ye ait olduğu hususunun şüpheli olduğundan bahsetmiştir.

Değerlendirme

Yazar, Rûmî'nin ilk eğitimini babasından ve babasının halifelerinden Seyyid Burhaneddin Muhakkik Tirmizî'den aldığını söylemiştir. İnan, Mevlânâ'nın Şemsî Tebrîzî sayesinde yeni bir eğitim hayatına girdiğini söylemiştir. Rûmî'nin bu yeni yolculuğunda varlık-yokluk bilgisini ve gönül ilmini öğrendiği belirtilmiştir. Araştırmacı, Rûmî'nin ilerleyen süreçte gerçek aşkı bulduğu, insan-ı kâmile ulaştığını, kendi olgunluğunu Allah'ta bulduğunu ifade etmiştir.

Rûmî'nin Rumcayı bildiği ve Yunan filozofu Eflatun'un fikirleriyle temas halinde olduğu söylenmiştir. Bu etkinin de kendisini, tasavvuf ehlinin rubailerinde gösterdiği görülmüştür. Başta Goethe olmak üzere birçok Avrupalı bilgin ve şairin Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'ye hayran olduğu vurgulanmıştır.

Mevlana'nın şiirlerini Farsça yazdığı az da olsa Türkçe, Arapça ve Rumca eserlerinin de olduğu söylenmiştir. Üstadın şiirlerinin mana, öz, vezin, kafiye, dil ve nazım şekli noktasında kusursuz olduğu görülmüştür. Rûmî'nin manzumelerinde sonsuz yaşama şevki, ilahi hasret duygusunun olduğu belirtilmiştir.

Araştırmacı, Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin Türk – İslam medeniyetine, kültürüne, musikisine, edebiyatına tesir ettiğini belirtmiştir. Tasavvuf erbabının bütün insanlığı etkisi altına aldığından bahsedilmiştir. Hak âşığının iyiyi, doğruyu,

güzeli, birliğı amaç edindiğı söylenir. Mevlânâ'nın aşkının insanı insan eden, hırstan, kibirden, varlık ve benlikten kurtaran tek ilaç olduğı söylenmiştir.

İZLER, Aynur. (1966). Fuad Köprülü'nün İlk Makaleleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Mehmed Fuad Köprülü'nün yazdığı makaleleri okuyuculara göstermek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

İzler, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün 1908 - 1913 arasında kaleme aldığı makalelerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı metoda dair açıklamalar yapmamıştır.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

İzler, Fuad Köprülü'nün Avrupa medeniyetinin esasını teşkil eden ilmi fikirlerini ve metotlarını edebiyatımıza ve tarihimize ilk tatbik eden büyük bir ilim adamı olduğundan bahsetmiştir. Araştırmacı, Köprülü'nün; Gustave Lanson'un karşılaştırmalı edebiyat tetkiki metodunu örnek alarak çalışmalarını ortaya koyduğunu ayrıca Türk edebiyatının kökenlerini bu ilim ile ortaya çıkardığını söylemiştir.

Yazar, giriş bölümünde Mehmed Fuad Köprülü'nün makalelerini iki bölüm halinde incelediğini söylemiştir. Birinci bölümde Türk edebiyatı ve Batı edebiyatı hakkındaki eserlerini; ikinci bölümde felsefe ve sosyoloji konulu metinlerini incelediğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün 1908 ile 1913 yılları arasında kaleme aldığı makalelerin yazarın daha sonraki devirlerde yazdığı eserlerin fikri temelini oluşturduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacı, Köprülü'nün kaleme aldığı makalelerin büyük bir kısmının yani otuz beşinin Türk edebiyatıyla, on altı tanesinin sanat ve edebiyatla, sekizinin Batı edebiyatı ve kişileri ile on dördünün felsefe – sosyoloji – terbiye ile ilgili toplam yetmiş üç makalenin yer aldığını belirtmiştir.

İzler, Mehmed Fuad'ın sanatı aklı bir faaliyet olarak düşündüğünü ancak ilk zamanlardaki yazılarının taklit ile başladığını ifade etmiştir. Yazar, Köprülü'nün bir insanın sanatkâr olması için doğuştan bir şeylere sahip olması gerektiği bilgisini aktarmıştır. Araştırmacı, Köprülü'nün sanatta, faydadan ziyade güzelliğe önem verdiğini vurgulamıştır. İzler, Mehmed Fuad'ın edebiyatı, bir cemiyetin en hakiki ifadesi olarak gördüğünü söylemiştir. Araştırmacı, Köprülü'nün; bir topluluğun ahlâkı ile edebiyatı arasında sıkı bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir.

KAÇAR, Ersan. (1967). Lüleburgaz Ağız Üzerine Bir Araştırma. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, doğduğu ve büyüdüğü yer olan Lüleburgaz ağız üzerine bir çalışma yapmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasını Lüleburgaz ağız özelliklerine göre meydana getirdiğini dile getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kaçar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

I.	Ön Söz.....III- IV
II.	Giriş..... V - VIII
III.	Metinler.....1 – 51
	Masal \ Şadiye Ünkan.....1
	Masal \ Şadiye Ünkan.....3
	Masal \ Bahriye Günüşen.....5
	Masal \ Remziye Kaçar.....9
	Masal \ Remziye Kaçar.....13
	Hatıra \ Ayşe Yalnızlar.....17
	Masal \ Ayşe Yalnızlar.....17
	Hatıralar \ Fatma Hüner.....21
	Köy Düğünü \ Zehra Turgut.....24
	Hıralar \ Mihriye Eraslan.....26
	Hatıra \ Emin Duman.....32
	Hatıralar \ Ali Şekerci.....33
	Hatıralar \ Mehmet Sinek.....38
	Maniler \ Aysel Sözeri.....45
IV.	Grammer.....52 – 116
	A. Ünlüler.....52
	B. Ünsüzler.....67
	C. Ünlü Uyumu.....86
	D. Yapım Ekleri.....88
	E. İsimler.....89
	F. Zamirler.....96
	G. Zarflar.....98
	H. Fiiller.....100
	İ. Partisipler.....112
	J. Ünlemler.....115
	K. Edatlar.....116
V.	İndeks.....117 – 233
	A 117

B 129
C 142
Ç 143
D 148
E 157
F 162
G 163
Ğ 172
H 172
I 172
İ 173
K 177
K 181
L 190
M 191
N 194
O 196
Ö 201
P 203
R 205
S 206
Ş 213
T 215
U 221
Ü 221
V 223
Y 225
Z 233

VI. Bibliyografya.....234

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde yazar, Lüleburgaz'ın Asya ve Avrupa arasında köprü durumunda olmasından dolayı göçmenlerin konaklama ve yaşam alanları haline geldiğini ifade etmiştir. Lüleburgaz'ın birçok köyünün göç yoluyla oluşturulduğu belirtilmiştir. Araştırmacı, göçmenlerin köken olarak Orta Asya'dan geldiğini genellikle Trak ismine sahip olduklarını ve çeşitli kabilelere ayrıldıklarını söylemiştir. Buraya yerleşen göçmenlerin, bölgede orijinal kültürler meydana getirdiğini vurgulamıştır.

Çalışmanın içerisinde sonuç bölümü yer almamaktadır ancak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Kaçar, Lüleburgaz ağzının çeşitli sebeplerden dolayı değişikliğe uğradığını ifade etmiştir. Araştırmacı, bölgedeki kadınların basit masallar bildiğini erkeklerin ise askerlik hatıralarını ve bu hatıralara benzer metinleri aktardığını belirtmiştir. Bölgede ikâmet eden Aysel Sözeri'den de maniler elde ettiğini söylemiştir. Yazar, Lüleburgaz'ın İstanbul'a yakın olması dolayısıyla İstanbul'un ağız özelliklerinin Lüleburgaz ağzını etkilediğini ifade etmiştir.

KADIOĞLU, Sezai. (1980). Eşrefoğlu Rumi'nin Tarikatname Adlı Eserinin 28 b – 55 a Arası Metin ve İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Eşrefoğlu Rûmî'nin Tarikatnâme adlı eserini transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kadıoğlu, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Tarikatnâme adlı eserinin 28 b – 55 a sayfaları arasında yer alan bölümleri verip indeksini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Giriş (Eşrefoğlu Rumi'nin Hayatı ve Eserleri)
3. Bibliyografya
4. Metin
5. E. A. T. Özelliklerine Uymayan Yerler
6. İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Tarikatnâme adlı eserde Eski Anadolu Türkçesine uymayan özellikleri metnin sonunda gösterdiğini belirtmiştir.

Giriş bölümünde yazar, Eşrefoğlu Rûmî'nin hayatı hakkında bilgi verilmiştir. Rûmî'nin çocukluk ve ilk gençlik yıllarını ailesinin yanında geçirdiği ifade edilmiştir. Bayramiyye tarikatını temsil etmek amacıyla İznik'e gönderilen Eşrefoğlu'nun kendi âlemine daldığı görülmüştür ancak bir müddet sonra kendisini toparlayarak tekrar Hacı Bayrâm Velî'ye başvurduğu belirtilmiştir. Eşrefoğlu'nun; **Hayretnâme, Taçnâme, Elestnâme, Cinan'ül – Cenân, Nasihatnâme** gibi eserlerinin olduğu söylenmiştir.

Çalışmada sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

Kadıoğlu, Tarikatnâme'nin 15. yüzyıl mutasavvıflarından Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alındığını ifade etmiştir. Yazar, Tarikatnâme'nin tek bir nüshasının olduğunu ve bu nüshayı Hasan b. Süleyman adlı bir kişinin istinsah ettiğini

belirtmiştir. Araştırmacı, eserde dil ve imla hatalarının olduğunu bunun sebebinin ise yazarın asıl nüshaya bakarak değil başkasına okutmak suretiyle yazıldığını vurgulamıştır.

KÂHYAOĞLU, Arif. (1967). Dede Korkut Hikâyelerindeki Kahramanlar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında özellikle “kahramanları” kendi yaşadıkları zaman ve çevrenin gelenek ve görenekleri içerisinde inceleyip bu “kahramanlara” halk tarafından verilen özellikleri göstermeye çalıştığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kâhyaoğlu, çalışmasında ele alacağı “kahramanları” Dede Korkut’un içerisinde yer alan on iki boy ile sınırlı tutmuştur. Çalışmada incelenecek kahramanların yaşadıkları çevrenin gelenek ve görenekleri içerisinde incelenmesinin yanında ferdi kabiliyetlerine özellikle dikkat edileceği belirtilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metot veya yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

A. Dede Korkut Destanları

1. Destanlar Ne Zaman Yazıldı
2. Destanların Mahiyeti

B. Dede Korkut

C. Kahramanlar

1. Destan Kahramanlarının Yaşadıkları Yer ve Zaman
2. Kahramanların Yaşayış Tarzı
3. İktisadi Hayatları

4. Siyasi B ny 
5. Ordular
6. Kahramanların Müslümanlığı
7. Silahlar
8. Atlar
9. Yemekler
10. Giyim
11. Aile Hayatı
12. Eğlenceler
13. Ruhi Davranışlar ve Görenekler

 n Söz \ Giriş \ Sonuç

 n söz bölümünde Kâhyaoğlu, tarihe mal olmuş ve milyonlarca insanın kendileri içi ‘‘ata’’ dediği, kahramanların asırlar boyunca gelen nesillere iftiharla naklettikleri ‘‘kahramanlıkları’’ anlatmanın yüzeysel kalacağından bahsetmiştir. Bunun sebebini de önünde muazzam bir tarihin varlığına ve bu tarihi yaratan ‘‘kahramanların’’ söz konusu olduğuna bağlamıştır. Araştırmacı, çalışmasının amacından ve kapsamından söz ettikten sonra kendisine maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen hocası Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu’na teşekkür ederek sözlerini bitirmiştir.

Çalışmanın içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında Dede Korkut’un içerisinde yer alan kahramanları yaşam tarzları, kullandıkları eşyalar ve daha pek çok yönleriyle okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Kâhyaoğlu, çalışmasını toplam elli sekiz sayfadan meydana getirmiştir. Son    sayfada küçük bir l gat  e yer almaktadır. Araştırmacı,  alışmasına Dede Korkut’un yazılış sürecinden başlayarak kahramanların ruhi davranışlarını ve yaşadıkları zaman içerisinde varlıklarını devam ettiren gelenek ve görenekler içerisinde anlatmıştır. Yazar, anlatımlarına kendi bilgi ve birikimlerini de yansıtmıştır.

KÂHYAOĞLU, Ayfer. (1972). Yusuf Akçura'nın “Mevkufiyet Hatıraları”, “Eski Şura-yı Ümmet'te Çıkan Makalelerinden”, “Üç Tarz-ı Siyaset” İsimli Eserlerinin İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yusuf Akçura'nın kaleme aldığı üç makaleyi incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Yusuf Akçura'nın; Mevkufiyet Hatıraları, Eski Şura-yı Ümmet'te Çıkan Makalelerinden ve Üç Tarz-ı Siyaset adlı eserlerini yeni harflere çevirip tahlil ettiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kâhyaoğlu, çalışmasında Yusuf Akçura'nın üç eserini tahlil edip yazarın fikirlerini bir çatı altında toplayıp örneklerle okuyucuya sunduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I - III
Yusuf Akçura Hayatı ve Eserleri.....	IV- VII
Mevkufiyet Hatıraları.....	1 – 22
Eski Şura-yı Ümmet'te Çıkan Makalelerinden.....	23
Başlangıç.....	24
Ruder.....	25 – 28
Glohofaki'nin Nutku Üzerine Mütalaa.....	29 – 35
Bir Tavsiye.....	36 – 38
Şark Mes'elesine Dair.....	39 – 51
Nur ve Zulmet.....	52 – 55
Rusya İhtilalına Dair.....	56 – 64
Üç Tarz-ı Siyaset.....	66 – 87
Cevabımız.....	88 – 97
Bir Mektup.....	98 – 111

Tezde Bulunan Eserlerin İncelenmesi.....	112
Eserlerin Konuları.....	113 – 114
Eserlerin Tahlili.....	115 – 125
Eserlerde Ortaya Koyulan Meseleler.....	126 – 128
Akçura'nın Ada Fikirleri.....	129 – 138
Notlar.....	139 – 171
İndeks.....	172 - 204

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kâhyaoğlu, ön söz bölümünde Mevkufiyet Hatıraları, Eski Şura-yı Ümmet'te Çıkan Makalelerinden ve Üç Tarz-ı Siyaset adlı eserler hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışma konusu olan üç eserin temelini oluşturan hususun Türkçülük olduğunu vurgulamıştır. Yazar, Yusuf Akçura'nın Mevkufiyet Hatıraları adlı eserini Rusya'da ki parlamentoya seçilmemesi üzerine sade bir dil ile yazdığı ifade etmiştir. Mevkufiyet Hatıraları adlı eserin içerisinde değişik söyleyişlerin yer aldığı belirtilmiştir. Eski Şura-yı Ümmet'de Çıkan Makalelerim adlı eserin, Mısır'da yayımlanan Şura-yı Ümmet gazetesinde çıkan makalelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulduğu söylenmiştir. Bu eserin içerisinde toplam yedi makalenin olduğu ifade edilmiştir. Üç Tarz-ı Siyaset adlı eserin Kahire'de basılan Türk gazetesine, Yusuf Akçura'nın Osmanlı İmparatorluğunun takip edeceği çeşitli siyaset tarzları hakkında yazmış olduğu iki makaleden meydana getirildiği söylenmiştir.

KÂHYAOĞLU, İhsan. (1977). Aydın İli Bozdoğan Kazası Ağız Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Aydın'ın ağız özelliklerini merak ettiğini bu sebeple çalışmasını meydana getirdiğini dile getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kâhyaoğlu, çalışmasında Aydın'a bağlı Bozdoğan ilçesinin ağız özelliklerini inceleyerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Aydın'a bağlı Bozdoğan ilçesinden derlediği metinleri, dil bilgisi noktasından incelemiştir.

İçindekiler

Askerlik Hatırası....	1
Askerlik Hatırası.....	13
İncir Ağacının Yetiştirilmesi.....	19
Zübeyde Ana (Masal).....	20
Masal.....	24
Evlenme.....	27
Buğdayın Yetiştirilmesi.....	32
Hatıra.....	34
Hatıra.....	41
Yörük Ali.....	45
Pamuğun Yetiştirilmesi.....	48
Hatıra.....	50
Hicret.....	52
İncili Çavuş.....	56
Hatıra.....	59
Av Hatırası.....	60

Bir Devenin Güreşleri.....	62
Fonetik ve Morfolojik Özellikler.....	65
İsim ve Fiil Çekimleri.....	87
Sözlük.....	169

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacına, kapsamına ve kullandığı yönteme dair açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Kâhyaoğlu, bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler ışığında mevzuu anlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, çalışma konusu olan Aydın'a bağlı Bozdoğan ilçesinin ağız özellikleri noktasında bölgenin diğer ilçelerine göre farklılık gösterdiğini belirtmiştir.

KALKAN, Mehmet. (1975). Reyhanlı Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Kalkan, çalışmasında Reyhanlı ağzının özellikleri üzerine tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....2

Hatay (Tarihçesi).....4

Hamza Pehlivan.....8

Tembel Hasan.....29

Mehemmed.....43

Oğlan ve Nenesi.....53

Vukuat.....60

I. Bölüm

Ses işaretleri.....62

Ünlüler.....65

Ünsüzler.....70

Bölüm

Şekil Bilgisi

İsim ve İsim İşletme Ekleri.....75

Sıfatlar.....80

Zarflar.....82

Zamirler.....83

Partisipler.....86

Gerundiumlar.....87

Şekil ve Zaman Ekleri.....88

Edatlar.....89

Fiil Çekimleri.....91

İsim Çekimleri.....120

Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Kelimeler.....129

Sözlük.....132

Metin Dışı Sözlük.....151

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Kalkan, bölgenin ağız hususiyetlerini metinler aracılığıyla okuyucuya açıklamıştır.

Değerlendirme

Kalkan, Reyhanlı'nın Türkiye ve Suriye arasında sınır bir bölgede yer aldığını belirtmiştir. Araştırmacı, bölge insanının dışarıya kapalı bir yaşam sürdürdüklerini ifade etmiştir. Yazar, Reyhanlı'ya yakın köylerde insanların Arapça konuştuğunu söylemiştir.

KALYON, Nurettin. (1981). Eşreoğlu Rumi Müzekki'n – Nüfus Transkripsiyon – İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs'u transkrip edip indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kalyon, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinin 195 a – 210 a sayfaları arasında yer alan bölümlerin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışma konusunun kapsamına dair bilgi verilmiştir.

Kalyon, çalışmasının giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin hayatı hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Rûmî'nin hayatında yaşanan dönüşümler ortaya koyulmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Müzekki'n-Nüfûs'un Anadolu halkının elinden düşürmediği tasavvufi bir eser olduğunu belirtmiştir. Eserde, insanın merkeze alındığını ve insanın içindeki gizemin ortaya çıkarılmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Kalyon, Müzekki'n-Nüfûs'ta ideal hayat şeklinin anlatıldığını ifade etmiştir. Eserde, Eşrefoğlu Rûmî'nin kendi hayat tecrübesiyle Kadiri tarikatının terbiyesinin yer aldığı görülmüştür.

KALYONCUOĞLU, Sevgi. (1965). Sivrihisar Ağzı Üzerine Bir İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Kalyoncuoğlu, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Sivrihisar kazası ve civar köylerin ağız üzerinde fonetik ve morfolojik bir inceleme yapmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışması için derleme yolu ile metinler elde ettiğini söylemiştir. Bölgenin ağız özelliklerini fonetik ve morfolojik olarak incelemek için beş bin fiş çıkardığını bunları sınıflandırarak özelliklerini tespit ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Coğrafi Durumu Hakkında Kısa Bir Bilgi

Bibliyografya

Transkripsiyon Alfabeti

Metin Kısmı

Yonan Basgını.....1

Gelin Alınması.....2

Esger Gaça.....2 - 3

Güçük Annenin Hayat Hekayesi.....4 - 5

Köydeki Aşgıyalar.....6

Yonan Türküsü.....7

Maniler.....8

Edirne Türküsü

Omar Aga Türküsü.....9

Ninni.....9 - 12

Yonan Hekayesi.....13 - 14

Gaynata Türgüsü.....15 - 16

Esger Türküsü.....17

Gelin Yası.....18

Esger Yası.....19

Dul Garı Türgüsü

Piş Nohot Hekayesi.....20 - 22

Fıkra.....22

Sıçan Hekayesi.....23

Yonanlılar.....24 - 26

Tekerleme.....26

Kümbür Hoca Fıkraları.....27 - 28

Mahalli Fıkralar.....28 - 29

Di Dede.....30

Hemdi Buba.....31

Yafodi Fıkrası.....31 - 32

Nazlı Hayrım Türgüsü.....33 - 34

Kezi Baları Türgüsü.....33-34

Mahalli Türküler.....34 - 35

Mahalli Maniler.....	35 - 36
Guyu Türgüsü.....	36
Maniler.....	37
Nenni.....	37 - 40
Benni Gız Hekayesi.....	40 - 44
Fetdan Aşa.....	44 - 47
Hafız.....	47 - 49
Çakır Dayı.....	49 - 50
Dayım İrahmetlik.....	50 - 51
Mele Dedigodusu.....	52 - 54
Fadime Aba.....	54 - 55
Gramer Hususiyetleri.....	56
Düz Vokaller.....	57 - 63
Yuvarlak Vokaller.....	63 - 64
Düzleşme.....	64 - 65
Yuvarlaklaşma.....	65 - 66
Vokal Düşmesi.....	66 - 67
Vokal Türemesi.....	67 - 68
Hece Düşmesi.....	68
Vokal Benzeşmesi.....	69
Konsonant Değişmeleri.....	70 - 72
Diğer Değişmeler.....	72 - 79
Konsonant Benzeşmesi.....	79 - 80
Konsonant Ayrışması.....	80 - 81
Konsonant Benzeşmesi.....	79 - 80
Konsonant Yer Değiştirmesi.....	81
Konsonant Türemesi	
Konsonant Düşmesi.....	81 - 89
Diğer Ses Kaynaşmaları.....	89
Konsonant Dügümlenmesi.....	91
Konsonant Kısılması	
Şekil Bilgisi.....	92

İyelik Ekleri.....	93 - 96
İsim Çekimi.....	96 - 98
Fiil Çekimleri.....	98
Şimdiki Zaman	
Görülen Geçmiş Zaman.....	100
Görülmeeyen Geçmiş Zaman.....	101 - 102
Geniş Zaman.....	102 - 104
Gelecek Zaman.....	104 - 105
Tasarlama Kipleri.....	105 - 106
Birleşik Zaman.....	106 - 107
Sıfatlar.....	108
Zamirler	
Zarflar.....	109
Edatlar	
Fiilimsiler.....	110 - 111
Ek Fiil.....	111
Cümle Bilgisi	
Sözlük.....	112

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde dilin önemini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir. Yazar, Anadolu ağızları üzerine gerçekleştirilen ilk incelemelerin Avrupalı araştırmacılar tarafından yapıldığını vurgulamıştır. İlerleyen yıllarda yerli araştırmacıların Anadolu ağızları üzerine inceleme yaptıkları ifade edilmiştir.

Kalyoncuoğlu, çalışmasının kapsamı ve kullanılan yöntem üzerine açıklamalar da bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini metinler aracılığıyla okuyucuya açıklamıştır.

Değerlendirme

Kalyoncuoğlu, çalışma konusu olan Sivrihisar'da derleme yolu ile kaynak kişilerden anonim halk edebiyatı ürünleri elde ettiğini söylemiştir. Bu ürünler arasında fıkra, mani, hikâye ve türkü türünde eserler olduğunu ifade etmiştir.

KANBER, Enver. (1975). Çanakkale ve Kazaları (Ayvacık, Bayramiç, Lapseki) Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız incelemelerine karşı duyduğu ilgi ve alaka neticesinde kendisinin de bu doğrultuda tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kanber, çalışmasında Çanakkale'ye bağlı Ayvacık, Bayramiç ve Lapseki köylerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Çanakkale'nin Tarihçesi.....	II - III
Çanakkale'nin Coğrafyası.....	IV - VI
Metinde Kullanılan Bazı Ses İşaretleri.....	VII
I. Bölüm	
Metinler	
Bariye Cephesinden Anılar.....	1 – 7
Bir Anı.....	8 – 9
Guduruk Garı Hikâyesi.....	10 – 13
Kötü Aile Masalı.....	14
Tarladan Ambara.....	15

Gocagarının Çenesi.....	16
Düğün.....	17 – 18
Kazdağ Anıları.....	19 – 22
Masal.....	23 – 24
Kabatepe Orman İşçileri.....	25 – 29
Masal.....	30 – 35
Masal.....	36 – 38
Korucunun Anısı.....	39
Yanan Çocuk – Anı.....	40
Ganyana Fıkrası, Vefat, Âdet.....	41
Domuzla Boğuşma.....	42
Yüzsüz Misafir Masalı.....	43 – 44
Masal.....	45 – 47

II. Bölüm

Fonetik Özellikler

A. Ünlüler

Uzun Ünlüler....	48 – 52
Ünlü Değişimleri.....	53 – 55
Ünlü Yuvarlaklaşması.....	56
Ünlü Düzleşmesi.....	56
Monoftonglaşma.....	57
Ünlü Türemesi.....	57
Protez.....	57
Epentez.....	58
Ünlü Uyumu.....	59
Ünlü Düşmesi.....	59
Sinkop.....	60
Hiatus.....	60
Ünlü Asimilasyonu.....	61
Gerileyici Benzeşme.....	61
Hem İlerleyici Hem Gerileyici Benzeşme.....	62
Kontraction.....	62 – 63

B. Ünsüzler

Ünsüz Değişmeleri.....	64 – 67
Ünsüz Türemesi.....	68
Ünsüz Düşmesi.....	68 – 74
Ünsüz Asimilasyonu.....	74 – 75
Ünsüz İkileşmesi.....	76
Ünsüz Düğümleri.....	76
Sıfatlar.....	77 – 78
Zarflar.....	78 – 79
Edatlar.....	79 – 80
Zamirler ve Çekimleri.....	80 – 82
Metin Dışı Bazı İsimlerin Hal Çekimleri.....	82
Metin Dışı Bazı İsimlerin İyelik Çekimleri.....	83
Metin Dışı Bazı İsimlerin Son Çekim Edatıyla Çekimleri.....	83
Metin Dışı Bazı Fiillerin Yalın ve Birleşik Çekimleri.....	84 – 108
Metin Dışı Kelime ve Deyimler.....	109 – 111
Sözlük.....	112 – 124
Bibliyografya.....	124

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini metinler aracılığıyla okuyucuya açıklamıştır.

Değerlendirme

Kanber, bölgeye dair derleme yolu ile metinler elde ettiğini ve bu metinleri imla, ses ve şekil özellikleri noktasında incelediğini belirtmiştir.

KANKILIÇ, Verdi. (1966). Türk Edebiyatında Ebû Müslim Destanı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, edebiyatımızda önemli bir yere sahip olan Ebû Müslim destanını açıklamak ve tenkit etmek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında bir halk anlatısı olan Ebû Müslim destanının tanıtımını ve tahlilini yaparak çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, kütüphane araştırmasına dayalı bir yol takip ederek çalışmasını meydana getirmiştir. Destan üzerinde tahliller ve tenkitler yaparak çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Mukaddime.....IV

Ebû Müslim Destanının Nüshaları..... V - X I I

Giriş.....1 – 16

I. Destan ve Türk Destanları.....2 – 8

II. Ebû Müslim Destanının Teşekkülüne Müessir Olan Tarihi Sebepler.....8 – 16

Birinci Bölüm: Ebû Müslim'in Tarihi Şahsiyeti.....16 – 23

İkinci Bölüm.....23 – 44

I. Ebû Müslim Destanının Türk Edebiyatındaki Yeri ve Önemi....23 – 27

II. Ebû Müslim Destanının Psikolojik Ciheti.....27 – 34

III. Ebû Müslim Destanı Şahsiyeti.....34 – 40

IV. Ebû Müslim'in Cenk Silahı – Teber.....40 – 44

Üçüncü Bölüm.....44 – 68

I. Ebû Müslim Destanının Teşekkülü.....44 – 49

II. Ebû Müslim Destanında İranî Unsur ve Tesirler.....49 – 52

III. Ebû Müslim Destanının Mevzuu ve Mahiyeti.....52 – 68

Dördüncü Bölüm.....68 – 79

I. Ebû Müslim Destanının Dil Özelliği.....68 – 76

II. Ebû Müslim Destanının Kitab-ı Dede Korkut’la Olan Münasebeti.....76 – 79

Netice.....79 – 83

Bibliyografya.....83 - 84

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde destanlara ve Türk destanlarına dair bilgi verilmiştir. Yazar, Ebû Müslim destanına, bazı özelliklere sahip olması dolayısıyla destanî hikâye denileceğini belirtmiştir. Eserin, hikâye kısmında destanî tarafının ağır olduğu ifade edilmiştir. Kısacası yazar giriş bölümünde Ebû Müslim destanının destanlar ve Türk destanları arasındaki yeri ortaya koymaya çalışmıştır.

Ebû Müslim destanının tamamen tarihi bir olayın hikâyesinden meydana geldiği vurgulanmıştır. Manzum bir şekle sahip olan destanın son yıllarda roman haline getirilip basıldığı söylenmiştir.

Sonuç bölümünde Ebû Müslim destanının İslam sonrası devreye mensup Battalname, Danişmendname içinde gösterildiği ifade edilmiştir.

Araştırmacı, destanda tarihi cepheyi Hz. Peygamber’in vefatından başlayıp, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman’ın hilafetlerini anlatıp sonra da Hz. Ali devrindeki ihtilaflardan geçerek Ebû Müslim’in isyanına kadar olan İslam tarihini özet halinde tezinde verdiğini belirtmiştir. Hz. Ali ve Ehl-i beyte karşı yapılan zulümlerin asırlara intikal eden bir kin ve intikam hırsını yarattığı belirtilmiştir.

Yazar, çalışmasının birinci bölümünde Ebû Müslim’in tarihini şahsiyetini, ikinci bölümünde Ebû Müslim destanının Türk edebiyatındaki yeri ve önemini anlattığını, üçüncü bölümde Ebû Müslim’in destanî portresini çizdiğini ve son bölümde Ebû Müslim’in Miraç Gecesi Kerbelâ olayına ağlayan peygamberin “ah”ından meydana geldiğinin izahını yaptığını ifade etmiştir.

Ebû Müslim destanında Ehl-i beyt sevgini destekleyen hadiselerin yer aldığı çalışmada vurgulanmıştır.

Destandaki dilin 14 – 15. yüzyıllar arasında kullanılan dil olduğu belirtilmiştir. Dede Korkut kitabının dili ile Ebû Müslim destanının dil noktasında benzerlik taşıdığı sade bir dille yazıldığı görülmüştür.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ebû Müslim destanını birkaç bölüm halinde tetkik etmiştir. Destan, Abbasi Devleti'nin zaferi ve Ebû Müslim'in ölümü ile bitmiştir. Destanın pek çok özelliği üzerine incelemeler yapılmıştır.

KAPLAN, Raşit. (1974). Yarpuz Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Antalya'ya bağlı Akseki kazasının Yarpuz ilçesinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kaplan, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Metinde Kullanılan İşaretler

Köyün Adı Nereden Geliyor

Köyün Coğrafi Konumu

Köyün Tarihi

Köyün Gelir Kaynakları
Tarımla İlgili Âdetler
Tarımla İlgili Terimler
Köyde Hayvancılık
Hayvancılıkla İlgili Kelimeler
Doğumla İlgili Âdetler
Nişan Hazırlıkları ve Nişan
Düğün Merasimleri
Askerlikle İlgili Âdetler
Yayla Göçü
Goca Vayram
Değeri
Bir Hatıra
Atasözleri
Beddualar
Hayır Duaları
Batıl İnançlar
Maniler
Deyimler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Kaplan, bölgenin ağız hususiyetlerini metinler aracılığıyla okuyucuya açıklamıştır.

Değerlendirme

Kaplan, Yarpuz köyünün ağız özelliklerine dair hususları ortaya koymuştur. Bölge insanından şifahi halk edebiyatı ürünlerini derlemiştir. Derlenen metinlerde bölge insanının hayata bakışını, yaşam koşullarını, gelenek ve göreneklerini de aktarmıştır.

KAPTANOĞLU, Leman. (1946). Anadolu Ladini Halk Edebiyatında Musiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Kaptanoğlu, çalışmasında Türk Halk Edebiyatı'nın tarihi gelişimi içerisinde Türk musikisini anlatmış makamlarını ve sazlarının özelliklerini incelemiştir. Yazar, saz ozanlarının eserlerinden de örnekler vererek çalışmasını tamamlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, musikinın ortaya çıkış tarihinin belli olmadığını söylemiştir. Türk musikisinin, Türk edebiyatı ve Türk tarihi kadar eski olduğu vurgulanmıştır. Tezde, İslamiyet öncesinden bu yana Türk ülkelerinde devamlı bir musiki faaliyetinin görüldüğü ifade edilmiştir. MÖ 5000-6000 yıl evvel Elamlara ve Sümerlere ait kabartmalarda musiki ile ilgili resimlere rastlanıldığından bahsedilmiştir. Araştırmacı, eldeki verilerden yola çıkarak çalışmanın sınırlarını genel bilgiler ışığında ortaya koymuştur. Anadolu'da yer alan ladini halk edebiyatında musiki, konunun coğrafi sınırını ifade eder.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını birkaç bölümden meydana getirmiştir. Kaptanoğlu, konu başlıklarını da kendi içerisinde bir tasnife tabii tutmuştur. Çalışmanın büyük bir bölümünü halk ozanlarının eserleri oluşturmuştur. Bu metinlerin kimlerden derlendiğine dair bilgiye yer verilmemiştir. Teze alınan eserlerde halk içinde yetişen, ellerinde sazları diyar diyar dolaşan, eserlerini sözlü olarak yayan sanatkârlara yer verilmiştir. Kaptanoğlu, çalışmasını kütüphane araştırmasına ve kendi bilgi, birikimine dayanarak hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

I- Umumi Musiki Hakkında Birkaç Söz

II-Türk Musikisi Tarihine Toplu Bir Bakış

III- Türk Musikisinin Taksimi

Türk Halk Edebiyatı ve Musikisi

I- Halk Musikisinin Türk Musikisindeki Yeri

II- Türk Halk Musikisinde Makam (Ağız, Ses, Düzen)

III- Türk Halk Sazı-Kopuz

IV- Anadolu’da Sazlar

Metinler

Abdal, Ali, Âşık, Âşık Nazlı, Dadaloğlu, Dertli, Emrah, Feryadi, Garip, Gündeşlioglu, Hezari, Harmanoglu, Hayri, İzzetli, Karacaoğlu, Kerem, Köroğlu, Kul Mustafa, Mahmut, Seyrani, Zihni.

Biyografik Notlar

Bibliyografya

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Çalışma, iki sayfadan oluşan bir ön sözle başlamaktadır. Burada araştırmacı, çalışmasının konusundan, amacından, kapsamından bahsetmiştir. Çalışma için üzerinde durulan kişilerin, halkın içinde çıkmış, halkın duygu, özlem ve acılarını terennüm etmiş, saz ve söz tarihinde yer almış kimseler olduğu söylenmiştir.

Giriş bölümü kendi içerisinde üç ayrı bölüme ayrılmaktadır. Bu kısımda öncelikle musiki konusunda genel tarihi bilgiler verilmiştir. Burada musikinin insanlar arasında farklı şekillerde görüldüğü ifade edilmiştir. Bunlar:

- 1- Halk neşesinin ifadesi olan sese veya dansa dayalı musiki,
- 2- Dua ve istiğraktan doğan sesli söz sanatı olan musiki

Araştırmacı, Türk musikisinin Türk edebiyatı kadar eski olduğunu MS 5. yüzyılda Atilla’nın ordusunda şairlere, musikişinaslara şahit olunduğunu söylemiştir. Uygurların ordusunda askeri mızıkacıların yer aldığı belirtilmiştir. Türk musikisinin gelişimini ikiye ayırmıştır.

- 1- Tarih öncesi zamandan günümüz zamanına kadar Kırgız, Başkurt, Yakut, Tatar vb. musiki ve musikişinasların Anadolu Türk folkloru içinde devam ettirdikleri musiki
- 2- İlmi görünüşünü Türkistan'dan alarak Özbek, Türkmen, Azerbaycan, ve Osmanlı şehirlerine kadar devam ettiren tarihi ve klasik Türk musikisi

Türk musikisinin Türk-Çin menşeinden doğduğu ifade edilmiştir. Türk musikisinin 17-18. yüzyıllar arasında en yüksek dereceye ulaştığı söylenmiştir. III. Selim döneminde Padişahın etrafında toplanan musikişinasların Türk musikisinin en olgun örneklerini vücuda getirdikleri vurgusu yapılmıştır. Türk musikisinin Avrupa ile ilk temasının Beyoğlu'nda başladığı belirtilmiştir.

Kaptanoğlu, Türk musikisini ikiye ayırmıştır. Bunlar: dini ve ladini musikidir. Çalışma genel bilgiler ve çeşitli tasnifler yoluyla meydana getirilmiştir.

Tezde sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında pek çok sanatkâra ait metinleri okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Kaptanoğlu'nun, alt başlıklarla meydana getirdiği çalışmasında, halk âşıklarının eserlerini barındıran bir çalışma haline gelmiştir. Yazar, musiki konusunda teferruatlı bir çalışma ile mevzuyu ortaya koymaya çalışmıştır. Musikinin tarihi gelişimi ile başlayan konu, saz ve söz ile devam etmiştir. Saza ait her bir unsur açıklayıcı bir anlatımla sunulmuştur. Eser çeşitli resimler ve şekillerle görsel hale getirilmiştir. Telli sazlar, tempolu sazlar, nefesli sazlar vb. türden sazlar etraflıca okuyucuya sunulmuştur. Sayfa otuz dört ile yetmiş beş arasında halkın içerisinde yetişen âşıkların önce birkaç paragraf halinde biyografisi sunulmuş ardından âşığa ait eserler verilmiştir. Bazı metinler notaları ile esere nakledilmiştir. Araştırmacı, ansiklopedilerden, antolojilerden, mecmua ve kitaplardan yararlanarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

KARA, Berna. (1980). Kütahya Köyleri Ağız Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Kütahya'ya bağlı İnköy, Bölcek, Ova köyü ve Dumlupınar ağızları üzerine inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kara, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	3
Kütahya	
Tarihi.....	4
Coğrafi Durumu.....	5
Ekonomi, Tarım, Endüstri.....	6
Kütahya'nın Türk Çiniciliğindeki Yeri.....	7
Düğün Âdetleri.....	8
Kütahya Giysileri.....	9
Kütahya Evleri.....	11
Kütahya Aile Lâkapları.....	11
Mahalli Yemekler.....	14
Dualar.....	14
Beddualar.....	14
Atasözleri.....	14
Türküler ve Oyun Havaları.....	15
Kütahya Çalgıları.....	15
Türküler.....	16

Metinler.....	18
Metinde ve Gramerde Kullanılan İşaretler.....	19
Gramerde Kullanılan Kısaltmalar.....	19
Kütahya (Kötaya)	
(Kadın) Cimciğin Yapılışı.....	20
(Kadın) Sarıkız Efsanesi.....	21
(Erkek) Ilıca.....	21
Ova Köyü (Ovköy)	
(Kadın) Ameliyat.....	23
(Kadın) Lokumun Yapılışı.....	24
Erkek) Askerlik.....	25
(Kadın) Kızının Ayrılığı.....	25
(Kadın) Doğum.....	25
Dumlupınar Köyü	
(Kadın) Köyünden Söz Ediyor.....	26
İnköy (İnköy)	
(Erkek) Kendinden ve Köyünden Söz Ediyor.....	28
Bölcek Köyü	
(Erkek ve Kadın) Kız İstemeden Düğüne Kadar Adetler.....	33
Gramer Özellikleri.....	41
1. Bölüm: Ses Bilgisi	
A. Ünlüler	
Uzun Ünlüler.....	42
Kısa Ünlüler.....	44
Ünlü Değişmeleri.....	44
Ünlü Düşmeleri.....	46
Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	47
Ünlü Düzleşmesi.....	47
Ünlü Türemesi.....	48
Epithesis (Epitez).....	48
B. Ünsüzler	

Ünlü Değişmeleri.....	49
Ünlü Düşmeleri.....	51
Ünsüz Benzeşmeleri.....	52
Ünsüz Türemesi.....	53
Hece Düşmesi.....	53
Ünsüz İkizleşmesi.....	54
Yer Değiştirme.....	54
İki Vokalin Yan Yana Gelmesi.....	54

2. Bölüm: Yapım Bilgisi

İsim İşletme Ekleri

Çokluk Eki.....	55
İyelik Ekleri.....	55
Hal Ekleri	
Genitif Eki.....	56
Datif Eki.....	56
Akkuzatif Eki.....	56
Lokatif Eki.....	57
Ablatif Eki.....	57
İnstrumental Eki.....	57
Eşitlik Eki.....	57
Soru Eki.....	57
Yön Ekleri.....	57
Aitlik Eki.....	57
İsimlerin Çekim Tablosu.....	58
Yapım Ekleri	
İsimden İsim Yapım Ekleri.....	61
İsimden Fiil Yapım Ekleri.....	61
Fiilden İsim Yapım Ekleri.....	62
Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	62
Partisip Ekleri.....	63
Gerundium Ekleri.....	64

Zamirler.....	65
Sıfatlar.....	67
Zarflar.....	67
Edatlar.....	68
Fiil Çekimleri	
Basit ve Birleşik Zamanlar	
Almak.....	70
Boyamak.....	73
Demek.....	76
Gitmek.....	79
Kırmak.....	82
Okumak.....	85
Söylemek.....	88
Vermek.....	91
Yemek.....	94
Yıkamak.....	97
Yumak.....	100
Yürümek.....	103
İsim Fiil Çekim Tablosu.....	106
Sözlük.....	109

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kara, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini metinler ışığında okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Kütahya ve Kütahya'ya bağlı inceleme yaptığı dört köyün ağız özelliklerinin bugün değişmeye başladığını ifade etmiştir. Değişmenin sebebini de

göçlere, eğitim seviyesinin yükselmesine ve teknoloji kullanımının artmasına bağlamıştır.

KARA, Necati. (1972). Çaykara Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özellikleri göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Çaykara ağız üzerine inceleme yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kara, çalışmasında kullandığı metoda dair açıklama yapmamıştır.

İçindekiler

Ön Söz

Gramer Hususiyetleri.....1 – 17

Ses Bilgisi.....2 – 8

Vokaller.....2 – 5

Düz Vokaller.....2

Yuvarlak Vokaller.....2

Yuvarlaklaşma.....2

Düzleşme.....3

Düftonglaşma.....3

Monoftonglaşma.....3

Vokal Türemesi.....3

Hece Düşmesi.....4

Vokal Düşmesi....4

Hece Protezi.....4 – 5

Vokal Ayrışması.....	5
Konsonantlar.....	5 – 8
Konsonant Değişmeleri.....	5
Konsonant Benzeşmesi.....	6
Konsonant Ayrışması.....	6
Yer Değiştirmesi.....	6
Konsonant Türemesi....	6
Konsonant Düşmesi....	7
Konsonant İkizleşmesi.....	7
Konsonant Dügümlerinin Çözülmesi.....	7
Şekil Bilgisi.....	8 – 17
İyelik Ekleri.....	8 – 9
İsim Çekimi.....	8 – 10
Fiil Çekimi.....	10 – 14
Zamirler.....	14 – 16
Zarflar.....	16
Edatlar.....	16 – 17
İsim Fiiller.....	17
Zarf Fiiller....	17
Sayılar.....	17
Dilek Emir Kipi.....	17
Cümle Bilgisi.....	18
Metinler.....	19
Masal Tekerlemeleri.....	20 – 24
Masallar.....	25 – 28
Gız Gaçırma.....	29 – 30
Hatıra.....	31
Asgerlik Hadirası.....	32
Muacirlik Hadirası....	33
Hatıra.....	34
Sohbet.....	35
Hatıra.....	36

Urusi Nasi Govduh.....	37
Gisseler.....	38 – 39
Meseller.....	40 – 41
Fıkralar.....	42 – 43
Destanlar	
Gurada Gedirin Destanı.....	44 – 45
Gerşiki Gedirin Destanı.....	46
Asger Destanı.....	47
Yemen Destanı.....	48
Atma Türkiler.....	49 – 51
Türkiler.....	52 – 57
Çaykara Ağzında Orijinal Deyişler.....	58
Çaykara Köylerinin Eski ve Yeni Adları.....	59 – 60
Aylara Verilen İsimler.....	60
Sözlük.....	61 – 76

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kara, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler aracılığıyla göstermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Çaykara bölgesinden metinler elde etmiştir. Elde ettiği metinleri çalışması içerisinde göstermiş, metinlerin altına kaynak kişilere dair bilgileri sunmuştur.

KARABAKİ, Mehmet. (1981). Üsküp Ağız (Metin ve Ağız Hususiyetleri). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özellikleri göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Karabaki, çalışmasında Üsküp'ün ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Üsküp'lü Ahmed Neşe'nin ağzından metinleri derlediğini ve bu metinleri yazıya geçirdikten sonra üzerinde incelemelerde bulunduğunu söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Üsküp Hakkında Umumi Bilgi.....	II - III
Transkripsiyon İşaretleri.....	IV
Metinler.....	1 – 38
Ses Bilgisi (Fonetik).....	39 – 47
Şekil Bilgisi (Morfoloji).....	48 – 53
Sözlük.....	54 - 62

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Karabaki, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler aracılığıyla göstermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Üsküp'ün tarihi, coğrafi ve kültürel özelliklerine dair açıklamalar yaptıktan sonra derlediği metinler üzerinden Üsküp'ün ağız özelliklerini ortaya koyan değerlendirmelerde bulunmuştur.

KARABAŞ, Yılmaz. (1980). Tarikatname (1B – 28A Transkripsiyon İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Tarikatnâme adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Karabaş, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Tarikatnâme adlı eserinin 1b – 28a arasındaki sayfaları incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu olan Tarikatnâme'de yer alan kelimelerin indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Giriş
3. Bibliyografya
4. Metin
5. İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi verdikten sonra Tarikatnâme'nin iç ve dış özelliklerine dair açıklama yapmıştır.

Karabaş, giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin hayatı, tasavvufi kişiliği ve kaleme aldığı eserler hakkında okuyucuyu bilgilennmiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Eşrefoğlu Rûmî'nin Mısırdan Anadolu'ya geldiğini ve Rûmî'nin ilk eğitimini İznik'te aldığını söylemiştir. İlerleyen yıllarda tahsiline Bursa'da devam ettiği tasavvufa ilgisinin artmaya başladığı ifade edilmiştir. Karabaş; Eşrefoğlu'nun tasavvuf yolunda kendisine rehberlik edecek Emir Sultan'a gittiğini ancak Emir Sultan'ın; Eşrefoğlu'nu, Hacı Bayrâm Velî'ye gönderdiğini söylemiştir. Yazar, Rûmî'nin Ankara'da Hacı Bayrâm Velî ile başlayan yolculuğunda nefis terbiyesinin ve imtihanlarının olduğunu çalışmasında vurgulamıştır. Araştırmacı; Eşrefoğlu'nun, Hama'da dünyevi zevklerden vazgeçerek manevi olarak kendinden geçtiği süreçte Şeyh Hüseyin Hamevi'nin kendisine tarikat sembolü olan çerağ, seccade, asa ve taç verdiğini belirtmiştir. Yazar, Eşrefoğlu Rûmî'nin Hama'da yaşanan kerametlerin İznik halkı tarafından duyulması ile Rûmî'nin insanların ilgisine maruz kaldığını söylemiştir. Karabaş, Eşrefoğlu'nun İznik'te Kadirî tarikatının Eşrefiyye kolunu kurduğunu ve kendisine “Pir-î Sâni” denildiğini ifade etmiştir.

Karabaş, Eşrefoğlu Rûmî'nin kaleme aldığı Tarikatnâme'de Eşrefiyye tarikatına mensup olanlara tarikatın erkân, usul ve kaidelerinin anlatıldığını ifade etmiştir.

KARACABEY, Semiha. (194?). Dadaloğlu: XIX. Asır Çukurova Saz Şairi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Dadaloğlu'nun hayatı ve eserlerinden yola çıkarak, halk âşığının şiirlerinde işlediği konuları ve şiirlerinin şekil özelliklerini inceleyerek edebi kişiliğini göstermek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Karacabey, tezinde 19. yüzyılda yaşayan Dadaloğlu'nun hayatından başlayıp âşığın sanatına değin bir yol takip etmiştir. Saz şairinin eserlerinde yer alan temaları çeşitli başlıklara ayırarak okuyucuya sunmuştur. Halk âşığının eserlerini dil ve şekil bakımından incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, kütüphane araştırması yaptığını ifade etmiştir. Çalışmasında, Dadaloğlu hakkında eser veren diğer araştırmacıların eserlerine başvurduğunu belirtmiştir. Çalışmada yararlanılan araştırmacılar ve eserlerinde birkaçı; Ahmet Refik'in **Anadolu'da Türk Aşiretleri**, Ali Rıza Yalman'ın **Cenupta Türkmen Oymakları**, Mehmet Halid Bayrı'nın **Dadaloğlu** makalesi vb. eserlerden faydalanılmıştır.

Dadaloğlu'nun şiirleri tema bakımından sınıflandırılarak verilmiştir. Âşığın, şiirlerinde yer alan motifler de sınıflandırılarak okuyucuya aktarılmıştır. Tema ve motiflere dair genel bilgiler verildikten sonra Dadaloğlu'nun şiirlerinde motifleri nasıl kullandığına, işlediğine değinilmiştir. Karacabey, şiir parçalarının sonunda kendi duygu ve düşüncelerine de yer vermiştir. Yazar, çalışması için çeşitli eser sahipleri ile de bizzat görüşme yapıp fikirlerinden istifade ettiğini söylemiştir. Araştırmacı, ayrıca çalışmasının içerisinde derlemelerden de faydalandığını ifade etmiştir. Derlemenin yapıldığı yıla, kaynak kişinin adına ve derlemenin nerede yapıldığına dair bilgiler de okuyucuya verilmiştir.

İçindekiler

- 1- Ön Söz
- 2- Başlangıç
- 3- Dadaloğlu'nun Hayatı ve Eserleri
- 4- Dadaloğlu'nun Sanatı
 - a-Tabiat Temi
 - b- Aşk Temi
 - c- Kahramanlık Temi
 - d- Mahalli Hususiyetler ve Yer İsimleri
 - e- Sosyal Vakalara Temas
 - f- Tarihi Vakalara Temas
 - g- Dadaloğlu'nun Hikâye ve Darbimeselleri
 - h- Şöhreti ve Tesiri
 - i-Dadaloğlu'na Tesir Eden Şairler
- 5- Dadaloğlu'nda Şekil Hususiyetleri
 - a- Şekil Bakımından
 - b- Dil Bakımından
- 6-Netice
- 7- Metinler
- 8- Bibliyografya

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Tezin ön söz bölümünde Karacabey, çalışmanın içeriğinden bahsetmiştir. Dadaloğlu'nun eserlerinde özellikle kahramanlıktan bahseden bir şair olduğu söylenmiştir. Sanat kudretinin bilhassa bu özelliğinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Ancak âşğın diğer hususiyetleri de unutulmamıştır. Yazar, tezinde bazı eserlerin yazarlarıyla görüşmüş, onların fikirlerinden istifade ettiğini dile getirmiştir. Yazının sonunda hocası Ord. Prof. İsmail Hikmet Ertaylan'a teşekkür etmiştir. .

Çalışmanın giriş bölümü üç sayfadan meydana gelmiştir. Karacabey, burada Türk edebiyat tarihinin bilinmeyen bir döneminde yavaş yavaş kısımlara ayrılmaya başladığını söylemiştir. İslamiyet öncesinde efsanelerin ve destanların oluştuğu söylenmiştir. Araştırmacı, zamanla bu edebi meyvelerin inkişaf edildiğini ve civar

kavimlerden yapılan tercümelerle de olgunluk seviyesine eriştiğini ifade etmiştir. Bu eserlerde Türk yaşayışına ve karakterine dair izleri bulmanın mümkün olduğu vurgulanmıştır. İslamiyet'in kabulüyle edebiyatın çehresinin değiştiği ifade edilmiştir. İslami kültürün bütün yaşayış ve düşünüş sistemimize hâkim olmasıyla birbirinden farklı iki inkişaf yolunun ortaya çıktığı söylenmiştir. Bunlardan birinin divan edebiyatı diğerinin halk edebiyatı olduğu yönündedir. Karacabey, daha sonra divan edebiyatı ve halk edebiyatı arasındaki şekil ve içerik özellikleri arasındaki farklılıklara değinmiştir. Yazının devamında tezin konusu olan Dadaloğlu'nun asıl isminin "Veli" olduğu "Avşar" aşiretine bağlı olduğu ve Kozan'da doğduğu ifade edilmiştir. Dadaloğlu'nun eserlerinde iskân ve aşiret kavgalarını anlattığı görülmüştür. Osmanlı Devleti'nin uyguladığı iskân politikasının, Dadaloğlu'nun şiirlerinde sinirli ve asi bir tavra sahip olmasına sebep olduğu ifade edilmiştir. Âşığın, Kayseri'nin kuzeyine ve Bozuklu'ya sürgün edilmesinin Dadaloğlu'nun şiirlerinde birçok harp sahnesinin görülmesine neden olduğu söylenmiştir.

Sonuç bölümü tezin yetmiş sekizinci sayfasında yer almaktadır. Araştırmacı, Dadaloğlu'nun tipik bir Anadolu kahramanı olduğunu söylemiştir. Yazar, âşığın eserlerinde korkusuzluk, Azrail ve ölümden korkmayan bir insanın cesaretinin olduğunu vurgulamıştır. Şiirlerinde ruhunu sızlatan derin bir aşkın coşkusunun olduğu görülmüştür. Şairin, zaman zaman düzenli bir hayat bulamamaktan şikâyet ettiği görülmüştür. Âşığın, eserlerinde kelime ve sentaks bakımından mahalli dile ait hususiyetler gözlenmiştir. Dadaloğlu'nun, Karacaoğlu'dan etkilendiği söylenmiştir. Dadaloğlu'nun ne Karacaoğlu kadar aşkı terennüm ettiği ne de Köroğlu kadar kahramanlığı duyuran bir şair olduğu belirtilmiştir.

Değerlendirme

Yazar, Dadaloğlu'nun doğup büyüdüğü muhit ve yaşamı hakkındaki rivayetlere temas etmiştir. Bu rivayetlerin yer aldığı eserlere ve bölümlere atıf yapılmıştır. Dadaloğlu'nun hayatına dair bilgiler şiir parçalarından örnekler verilerek okuyucuya sunulmuştur. Araştırmacı, Dadaloğlu'nun tabiatı aksettirişinin hem objektif hem de subjektif olduğunu söylemiştir. Dadaloğlu'na ait darbı meseller, türküler ve hikâyelerin olduğu vurgulanmıştır. Saz şairine ait şiirler, çeşitli temalara ve motiflere ayrılarak sunulmuştur. Bu temalar ve motifler ile ilgili genel bilgiler

verilmiştir. Bunlar: aşk, kahramanlık, tabiat teması; dağ, ördek, keklik, geyik, bülbül motifidir. Dadaloğlu'nun şiirlerinde yer alan Derviş Paşa, Cevdet Paşa, Yusuf Paşa ve Hasan Paşa gibi tarihi kişilere de temas ettiği görülmüştür. Bu kişilerle ilgili bibliyografik bilgiler verilmiştir. Yazar teze dâhil ettiği şiir parçalarının sonunda kendi duygu ve düşüncelerine de yer vermiştir. Âşığın, şiirlerin gramer ve şekil hususiyetleri üzerinde durulmuştur. Karacabey, Dadaloğlu'nun hamasi şiir vadisinde en kuvvetli en sade eser veren şairler arasında olduğunu söylemiştir.

KARAÇAK, Zafer. (1944). Süleyman Çelebi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Süleyman Çelebi'nin şahsi ve edebi hayatını göstermek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Süleyman Çelebi'nin hayatını ve Mevlid adlı eserini muhtelif yönlerden inceleyerek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Karaçak, çalışması için pek çok tezkireyi, tarihi ve çeşitli eserleri incelediğini söylemiştir. Fatih nüshası ile Millet Kütüphanesindeki nüshayı Bursa Kütüphanesindeki nüsha ile karşılaştırarak tezini hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Bibliyografya

Mukaddime

Giriş

Birinci Bölüm

Eserin Tetkiki

- I. Mevlid Nüshaları
- II. Şekil ve Vezin
- III. Dil

İkinci Bölüm

Mevzu

- I. Münacât
- II. Vilâdet
- III. Mucizeler
- IV. Miraç

Üçüncü Bölüm

Süleyman Çelebi'nin ve Eserinin Edebiyat Tarihindeki Yeri

- I. Muhiti
- II. Hayatı
- III. Edebi Şahsiyeti
- IV. Tesirleri
- V. Netice

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümünü “Mukaddime” başlığı altında vermiştir. Yazar, Mevlid hakkında yapılan çalışmalar üzerine genel bilgiler vermiştir. Çalışma konusu olan Mevlid adlı eserin nüshalarının çok farklılık arz ettiğini ifade etmiştir.

Giriş bölümünde Karaçak, Süleyman Çelebi'nin Mevlid adlı manzumesinin kendisine edebi bir şöhet sağladığını ve etkisinin günümüze kadar devam ettiğini belirtmiştir.

Sonuç bölümünde yazar, Süleyman Çelebi'nin eserini devrine göre sade bir dil ile dini sahada yazmasından dolayı halk tarafından sevildiğini ve okunduğunu ifade etmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Mevlid'in münacaatla başladığını vilâdet, mucizeler, miraç ve vefat bölümünden meydana geldiğini belirtmiştir. Eserin sade bir dil ile mesnevi nazım şekliyle kaleme alındığı ifade edilmiştir. Yazar, Mevlid'in; dünyanın yaratılışına, Hz. Peygamber'in doğumuna ve bu esnada meydana gelen mucizelere, miraca çıkışına dair yazılmış manzum siyer kitabı olduğunu söylemiştir.

Karaçak, Süleyman Çelebi'nin Peygamber'in doğumunu ve menkıbelerini naklederken tamamen gerçeklere bağlı kalmadığını kendi muhayyilesini ve kalbinin sesini dinleyerek yazdığını belirtmiştir.

Yazar, Süleyman Çelebi'nin 15. yüzyılda doğduğunu, Mevlevî tarikatına mensup olduğunu, Çelebi'nin yüksek bir sınıfa mensup aileden geldiğini vurgulamıştır. Araştırmacı, Süleyman Çelebi'nin Kur'ân-ı Kerîm ve İslamî ilimlere vakıf biri olduğunu belirtmiştir. Süleyman Çelebi'nin kendisinden önce yaşamış Yunus Emre, Mevlana, Gülşehri, Sultan Velet, Âşık Paşa ve Hoca Mesud gibi şairlerden etkilendiği ifade edilmiştir.

KARADENİZ, Fikret. (1963). Son Çağ Türk Halk Şiirinde Modern Medeniyet Unsurları Üzerine Bir Araştırma. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Batı kültüründen gelmiş olan, modern medeniyet unsurlarının toplum tarafından nasıl ve ne şekilde işlendiğini göstermek üzere çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir. Yazar, bunda da iki amacının olduğunu belirtmiştir. Birincisi Türk halk şiirinde, modern medeniyet unsurlarını toplamak ikincisi ise; metinleri tahlil ederek, Türk halk şairlerinin davranışlarını işlenen konu açısından belirtmek olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında 19. ve 20. yüzyılda Türk Halk Edebiyatı'na yansıyan modern medeniyet unsurlarını incelemiştir. Karadeniz, çalışmasına koyduğu şiirlerin daha çok psikolojik ve sosyal psikolojik olanlarını seçtiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışması için toplanan malzemeyi üç bölüme ayırdığını söylemiştir. Bunlar:

1. Bölümde: Modern çağı bir bütün olarak ele alan ve anlatan halk şiirleri verilmiştir
2. Bölümde: Modern zamanlara ait unsurları konu olarak alan, halk şiirleri gösterilmiştir
3. Bölümde: Çeşitli halk şiirlerinin içine dağınık olarak girmiş modern dönemlere ait unsurları işleyen şiirler sunulmuştur

İçindekiler

Ön Söz

I. Bölüm - Modern Çağ'ı Bir Bütün Olarak Alan ve Anlatan Halk Şiiri -

1. Bölüm'ün Girişi..... 1-2

- 16. 17. 18. Yüzyıl Halk Şairlerinin Yaşadıkları Çağ Karşısında Aldıkları Tavrı.....3

1-Menfi Tavrı Alanlar

Köroğlu.....3 - 6

Pir Sultan Abdal.....7 - 10

Katibi.....10 - 13

Âşık.....13 - 15

Gevheri.....15 - 17

Seferoğlu.....17 - 19

2-Müspet Tavrı Alanlar

Âşık Ömer.....20 - 28

Fedai.....29 - 35

Bu Kısımın Sonucu.....35 - 37

19. ve 20.Yüzyıl Halk Şairlerinin Yaşadıkları Çağ Karşısında Aldıkları Tavrı

1-Menfi Tavrı Alanlar

Dadaloğlu.....39 - 45

Seyrani (Kayserili).....45 - 51

Gedai (Beşiktaşlı).....52 - 65

Sümmani.....65 - 68

Âşık Kaşif.....	68 - 72
Âşık Ali Gürbüs.....	72 - 81
Âşık Nuri Doğruyol (Yozgatlı).....	81 - 86
Kemal Bülbül Kavaklıoğlu.....	86 - 93
Adanalı Mahmut Anılan.....	93 - 95
Bu Kısımın Sonucu.....	95 - 97
2-Müspet Tavır Alanlar	
Ispartalı Seyrani.....	97 - 107
Erzurumlu Emrah.....	107 - 110
Bolulu Dertli.....	110 - 114
Kırşehirli Âşık İlhani.....	114 - 115
Ispartalı Âşık Dizari.....	115 - 118
Âşık Mazhar.....	118 – 125
Âşık Emiri.....	125 – 131
Âşık Süleyman.....	131 – 135
Âşık Suzani.....	135 – 137
Âşık Selami.....	137 – 143
Âşık Zülali.....	143 – 146
Âşık Veysel Şatıroğlu.....	147 – 153
Âşık Ali İzzet Özkan.....	153 – 155
Âşık İhsani.....	155 – 159
Âşık Hüseyin Çırakman.....	159 – 174
Âşık Kul Ahmed.....	174 – 177
3- Yaşadıkları Çağ Karşısında Bazı Bakımlardan Müspet, Bazı Bakımlardan	
Menfi (Karışık) Tavır Alanlar.....	177
Ruhsati.....	178 - 180
Hamit Köylü Halil “Bey”	180 – 188
Baba Salim Ögütçen.....	188 – 197
Âşık Yunus Kızılırmak.....	198 – 200
Birinci Bölüm’ün Sonucu.....	200 – 201
II. Bölüm – Modern Çağ’a Ait Bir Unsuru Konu Olarak İşleyen Halk Şiiri-	
.....	200

1- Modern Unsurları Tek Konu Olarak Alan Şiirler.....	203
(1) Vapur.....	204 – 211
Ateş Vapuru.....	205
Gülcemal Vapuru.....	206
Yavuz.....	207
Trabzon Yöresinden Bir Askerlik Türküsü.....	208 – 210
(2) Tren.....	212 – 218
Halk Şairi Elbistanlı Ahmet Çıtak.....	212
Tren Şerefine.....	212 – 215
(3) Telgraf.....	218 – 223
Seyrani'nin Telgraflı Şiiri.....	219
Posta.....	221
Telgrafın Tellerine.....	222
(4) Modern Şehir - Balo – Sinema.....	223 – 253
Ruhsatı'nın Şehre Ait Şiiri.....	224 – 225
Âşık Talibi Coşkun'un İstanbul Destanı.....	226 – 228
Âşık Talibi Coşkun.....	228
Cemiyet Hayatı.....	231 – 233
Balo'ya Gidiş.....	236 – 238
Sinema.....	240 - 246
Anamın Sinemaya Gidişi.....	246 – 249
Âşık Veysel'in Sinema Şiiri.....	251 – 252
(5) Otomobil.....	253 – 254
Otomobilli Koşma.....	253 - 254
(6) Eğitim – Okul – Lise.....	254 – 265
Maarif Hakkında.....	255 – 256
Hayat.....	257 – 258
Okul.....	258 – 260
Okul Çocuğu.....	261 – 262
Lise.....	263 - 264
(7) Otobüs.....	265 – 263
Ölümle Mücadele.....	265 – 267

	Otobüsname.....	269 – 271
(8)	Modern Yol.....	273 – 275
	Kara Yolları Destanı.....	273 – 274
(9)	Seçim.....	275 – 288
	Seçim Destanı.....	276 – 278
	Mebus Seçimine Ait.....	280 – 282
	1956 Yılında Mebuslara Nasihat.....	282 – 285
	Partizan.....	286 – 287
(10)	Öküz – Traktör.....	288
	Pir Sultan Abdal'ın Öküz'e Ait Koşması.....	288 – 289
	Ruhsatı'nın Öküz Destanı.....	290 – 291
	Boz Öküz Destanı.....	292 – 293
	Motor (Traktör) Destanı.....	295 – 296
	Çiftçi Destanı.....	299 – 301
	İlerliyor Baksene.....	302 - 303
(11)	Doktor.....	305-311
	Doktor'a.....	305 – 306
	İbrahim Bey'e.....	306 – 307
	Kötü Doktor.....	309 – 310
	Doktor Türküsü.....	310 - 311
(12)	Kan Bankası.....	312 – 313
(13)	Füze.....	313 – 325
	Ay'da İnsanlar (Füze Destanı).....	314 – 315
	Alimlerin İzinden.....	317 – 318
	Tecrübe ve Karar.....	318 - 319
(14)	Modern Cihaz Eşyası.....	319
	Cihaz Destanı.....	319 - 323
(15)	Modern Alım Satım – Para.....	325-330
	Âşık Ruhani.....	326
	Devletin On Kuruş Destanı.....	326 – 330
	2-Modern Nakil Vasıtalarıyla İlgili Kaza Destanları.....	330 – 332
	Tek Yapraklı Destanlar Hakkında Bilgi.....	331

	-Ağıt- 333 – 334
	-Tren Kazası- 335 – 336
	-Havza – Ladik İstasyonu Arasında olan Motor (Traktör) Kazası Destanı-.....336 -340
	-Çarşambada Irmağa Düşen Otobüsün Destanı-.....340 - 343
	-Kamyon Kazası-.....343 – 345
	-Çarşamba Yolunda Kamyon Kazası Destanı-.....346 – 348
	-5 Nisan 1953'te Batan Dumlupınar Denizaltısına-.....348 – 349
	-Bursa'ya Düşen Uçağın Facia Destanı.....350 -352
	-Etimesgut'taki Son Tayyare Şehirlerine.....353 – 356
III.	Bölüm – Çeşitli Halk Şiirlerine Dağınık Olarak Girmiş Olan Modern Çağ'a Ait Bazı Unsurlar-.....357
	3.Bölüm Bibliyografyasına Ait İzahat.....358 – 359
	3.Bölüm Bibliyografyası.....360 -371
	1-Yabancı Devlet ve Şehir İsimleri.....371 – 378
	2-Ateşli Silahlar ve Onlarla İlgili Unsurlar.....379
	Ateşli Silahların Çeşitleri Hakkında Bilgi.....379 – 381
	Top.....381 – 385
	Bomba.....385 – 386
	Martin – Manilerde..... 416 – 418
	Piştov –Koşmalarda.....418 – 419
	Piştov – Manilerde.....419
	Tabanca.....419
	Çıkabilsem.....419
	Tabancamı.....420
	Attım Tabancamı.....420 – 421
	Yörük Efeye Türkü.....421
	Mustafa Efeye Türkü.....422
	Avşar Güzeli.....422 – 425
	Gadiroğlu.....426
	Gadiroğluna Dair.....427
	Mahpushane Türküsü.....428

Şenol Bayburt.....	428
Tabanca-Türkü Parçalarında.....	429
Tabanca-Manilerde.....	429 – 430
Fişek – Türkü Parçalarında.....	431 – 432
Mermi – Türkü ve Koşmalarda.....	432
Kurşun.....	432 – 441
Osman.....	432 – 433
Üç Çeşmeden.....	433
Dağda Fındık.....	443 – 434
Kelpuşumu.....	434
Ahmet Çavuş Türküsü.....	434
Zemane Çapkını.....	434 – 435
Lândon Geldi.....	435-436
Kurşun-Türkü Parçalarında.....	436 – 439
Kurşun-Manilerde.....	438 – 441
Kurşun-Bilmecelerde.....	441
3-Modern Nakil Vasıtaları	
Payton – Türkü Parçalarında.....	441 – 442
Payton –Destanlarda.....	442
Vapur.....	442 -443
Şu İzmir'den.....	442 – 443
Lâz Oyun Havalarından.....	443
Gemi – Manilerde – Destanlarda.....	444 – 445
Vapur – Manilerde.....	445 -447
Vapur – Türkü Parçalarında.....	447 – 450
Vapur – Bilmecelerde.....	450
Zırlılı – Destanlarda – Manilerde.....	451 – 452
Filo – Destanlarda.....	452
Tren.....	452
Tren Gelir.....	452 – 453
Tren – Türkü Parçalarında.....	454 – 456
Tren – Koşma ve Destanlarda.....	456 – 458

Tren – Manilerde.....	458 – 460
Tren – Bilmece ve Tekerlemelerde.....	461
Trenle İlgili Parçalar.....	461 – 463
Otomobil.....	463 – 466
Bir Şoför Türküsü.....	463
Otomobil – Türkü Parçalarında.....	464
Otomobil – Koşma ve Destanlarda.....	464 - 465
Otomobil – Manilerde.....	465 – 466
Kamyon – Türkü Parçalarında.....	466
Kamyon – Koşmalarda.....	466
Kamyon – Bilmecelerde.....	466
Taksi – Destanlarda.....	467
Tayyare – Koşmalarda.....	467 – 468
Tayyare – Manilerde.....	468
Tayyare – Mesellerde.....	468
Uçak – Koşma ve Destanlarda.....	468 – 470
Jet – Destanlarda.....	470
4-Modern Haberleşme Vasıtaları.....	470 – 477
Posta – Türkülerde – Koşmalarda.....	470 – 471
Telgraf – Türkü ve Koşmalarda.....	471 – 473
Telgraf – Manilerde.....	473 – 474
Telgraf – Bilmecelerde.....	474
Telefon – Türkü ve Destanlarda.....	475
Telefon – Manilerde.....	475
Telsiz – Destanlarda.....	476 – 477
5-Modern Ziraat Aletleri.....	477 – 478
Pulluk – Destanlarda.....	477
Döğ er Biç er – Koşmalarda.....	477
Boldozer – Destanlarda.....	477 – 478
6-Modern Sanayi Vasıtaları.....	478 – 484
Makine – Manilerde.....	478
Makine – Türkülerde.....	478

Makine – Destanlarda.....	478 – 479
Motor – Destan, Koşma, Türkü ve Manilerde.....	480 – 481
Elektrik – Koşma ve Türkülerde.....	481
Radyo – Koşma ve Destanlarda.....	482
Fabrika – Destan ve Koşmalarda.....	482 – 484
7-Oyuna, İçkiye, Paraya, Modaya, Eğlence ve Müziğe ait Modern Unsurlar.....	484 – 489
Oyuna Ait Unsurlar – Koşmalarda.....	484 – 485
İçkiye Ait Unsurlar – Türkü, Destan ve Tekerlemelerde.....	485
Para – Pangonot – Koşma ve Türkülerde.....	486
Moda – Model – Destan, Koşma ve Manilerde.....	487
Balo – Dans – Tango – Caz – Koşmalarda.....	487 – 488
Muzika – Türkülerde.....	488
Bando – Destanlarda.....	489
8-Ölçülere , Eşyaya, Teknolojik Aletlere, Yabancı Teknik Terimlere, Modern Kıyafete Ait Unsurlar ve Sigara.....	489 – 507
9-Devlet ve Teşrii Hayata Ait Unsurlar.....	507 – 513
10-Basın ve Modern Eğitime Ait Unsurlar.....	513 – 516
11-Rütbelere, Modern Emniyet Teşkilatı ve İdarecilikle İlgili Unsurlar.....	516 – 522
12-Modern Mesleki Unsurlar.....	522 -541
13-Halk Şiirinde Modern Terimlerle Yapılan İmajlara – Âşık Ali İzzet Özkan'ın Şiirlerinden Örnekler.....	541 – 545
İndeks	
Sonuç	
Bibliyografya	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde, insanların bir kültür sahası içinde doğduklarından ve kültürlerin karşılıklı etkileşiminden bahsedilmiştir. Toplamların değışen ve gelişen yerli kültürlerle sahip oldukları ayrıca dışarıdan da birçok kültür unsurunu

alabildikleri vurgulanmıştır. Dışarıdan alınan kültür unsurları ile asıl kültür unsurlarının çatışabildiği belirtilmiştir.

Türk halk şairinin de yaşayışı ve kendine özgü üslubu ile Türk kültürü içinde belli bir hayat tarzının örneği olarak yer aldığı söylenmiştir.

Divan edebiyatı şairlerinin basmakalıp bir hayat görüşüne, değişmeyen bir gelenek içinde kalarak yaşadığı ancak halk şairlerinin yaşadıkları hayata dikkat ettiği bunları şiirlerine aktardıklarından bahsedilmiştir. Halk şiirinde Türkiye'nin sosyal değişimlerinin takip edilebileceği ifade edilmiştir.

Köy ile şehir arasındaki yakınlaşmaların ve bağların gittikçe arttığından, modern medeniyet unsurlarının Anadolu'nun en uzak bölgelerine kadar girdiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsederek bu bölüme son vermiştir.

Çalışmada giriş bölümüne yer verilmemiştir.

Sonuç bölümünde Karadeniz, elde ettiği sonuçları maddeler halinde sıralamıştır. Bu sonuçlardan bazıları:

1. 19. yüzyıla kadar Türk halk edebiyatının göçebe medeniyet ile yerleşik Orta Çağ Türk İslam medeniyetinin etkisi altında kaldığı ifade edilmiştir.
2. Batı kültürüne ait unsurlara ilk defa 19. yüzyıl âşığı Seyrani'nin şiirlerinde rastlanıldığı belirtilmiştir.
3. Türk halk şairlerinin, Batı medeniyeti karşısında almış oldukları tavrın olumlu olduğu vurgulanmıştır.
4. Türk halk şairlerinin Batı medeniyetine ait unsurları yolculuk sırasında, askerlikte, kendi kasaba ve köylerinde, ticaret ve iş maksadıyla gittikleri şehirlerde veya radyo ve gazeteler aracılığıyla öğrendikleri söylenmiştir.
5. 16, 17 ve 18. yüzyıl halk şairlerinin teknik, ahlâki, dini ve siyasi bakımlardan karşıt bir tavra sahip oldukları ; 19. ve 20. yüzyıl halk şairlerinin bir kısmının karşıt, bir kısmının olumlu bir tavır aldığı ifade edilmiştir.

6. Aşıkların modern unsurlara karşı aldıkları tavrın, onların pratik hayatlarındaki faydayla doğru orantılı olduğu vurgulanmıştır.
7. Modern medeniyete ait unsurların kültüre yerleşmesiyle, yerli kültürde yer alan çatışmaları arttırdığı ve bu çatışmaların da huzursuzluğa yol açtığı belirtilmiştir.
8. Halk şairlerinin şiirlerinde yer alan modern medeniyet unsurlarının hem neşe yarattığı hem de neşesizliği beraberinde getirdiği söylenmiştir.
9. Halk şairlerinin insanın dünyasını değiştiren tekniğe veya teknik buluşlara hayranlık derecesinde ilgi duydukları ifade edilmiştir.
10. Modern siyasi unsurlar karşısında halk şairlerinin alaycı bir tavra sahip oldukları vurgulanmıştır.

Araştırmacının, yukarıda saydığımız maddelere ilaveten ortaya koyduğu maddeler söz konusudur.

Değerlendirme

Karadeniz, çalışmasına dâhil ettiği âşıkların edebi özelliklerine dair bilgi vermiştir.

Yazar, ele aldığı yüzyıllardaki şairler üzerinden, toplumun siyasi düzenini, yeniliklerini vb. özelliklerini de anlatmıştır. Toplumda meydana gelen olaylar karşısında halk şairlerinin ortaya koyduğu manzumelere de yer verilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasının odağına daha çok 19. ve 20. yüzyıl halk şairlerini koysa da 16, 17 ve 18. yüzyıl halk şairlerinin de bu konudaki fikirlerine ve eserlerine yer vermiştir. Karadeniz, 16. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar yer alan halk şairlerinin içinde yaşadıkları topluma ve çağlarına karşı ilgi gösterdiklerini ifade etmiştir. Eserlerde günlük hayattan alınan pek çok unsurun olduğu söylenmiştir. Dolayısıyla 19. ve 20. yüzyılda yaşayan halk şairlerinin çevreleriyle ilgilenmelerinin tabii olduğu belirtilmiştir.

Son dönem önceki halk şairlerinin modern unsurlara karşı karışık bir tavır ortaya koydukları görülmüştür. Bu farklı tavrın sebebinin mizaçları, terbiyeleri ve sosyal durumları olduğu söylenmiştir.

Halk şairlerinin “yüksek medeniyeti” şehirde tanıdıkları ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Âşık Kâşif’ten itibaren 19. ve 20. yüzyıl halk şairlerinin en büyük şikâyetinin “moda” olduğunu ifade etmiştir.

Özellikle Seyrani, Gedaî ve Âşık Kâşif’in şiirlerinde dinî, ahlâkî ve iktisadî konularda şikâyetlerinin olduğu görülmüştür. Bu tavrın aynı şekilde Âşık Ali İzzet Özkan, Âşık Veysel, Âşık İhsani, Âşık Hüseyin Çırakman gibi saz şairlerinin şiirlerinde de yer aldığı belirtilmiştir.

19. ve 20. yüzyıl saz şairlerinin şiirlerinde ıslahata, savaşımlara, inkılâplara ve teknik gelişmelere dair unsurların yer aldığı vurgulanmıştır. Bunlar: Okul, lise, sinema, politika, traktör, kilogram, füze, şoför, balo, otel, benzin, roket ve spor gibi unsurlar.

KARADENİZ, Hakkı. (1973). Hamzavi: Hamzaname. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Hamzanâme’yi Türk edebiyatı içerisinde tanıtmak amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Karadeniz, çalışmasında Hamzanâme’nin 1b’den – 23 b’ye kadar olan kısmını yani eserin ilk kırk sayfasını metin ve indeks bağlamında incelemeye alarak tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yöntemle dair bilgi vermemiştir ancak araştırma ve incelemeye dayalı bir metot takip ettiği gözlenmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Karadeniz, çalışmasının ön söz bölümünde Hz. Hamza'nın kahramanlıkları sonucunda Hamzanamelerin nasıl ortaya çıktıklarını açıklamıştır. Araştırmacı, çalışmasının amacını ve kapsamını anlatmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Karadeniz, Hamzanâmelerin Hz. Hamza'nın kahramanlıklarının anlatıldığı eserler olduğundan bahsetmiştir. İslam ordusunun kahraman savaşçılarından biri olan Hz. Hamza'nın maceralarının Araplar arasında daha sonra ise İran edebiyatında destanlaştırıldığı vurgulanmıştır.

Yazar, Hamzanâmelerin 14. yüzyıl Türk edebiyatında halk arasında rağbet gördüğünü devrin en sade ve canlı Türk öyküleri olduğunu söylemiştir.

Araştırmacı, Hamzanâme'yi 14. yüzyılın ikinci yarısında Hamzavi adında bir şairin yazdığını belirtmiştir. Karadeniz, şairin asıl adının bilinmediğini ve “Hamzavi” kelimesinin şairin mahlası olduğunu ifade etmiştir.

KARAGÖZ, D. Ali. (1977). Karacaoğlan'ın Şiirleri İndeks (267 – 378). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Karagöz, Karacaoğlan'ın manzumelerinde yer alan kelimelerin indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Sadettin Nüzhet Ergun'un **Karacaoğlan** adlı eserinin yirmi birinci baskısının, 267. sayfasından 378. sayfasına kadar olan metinlerde yer alan kelimelerin indeksini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Ergun'un 1974 yılında yirmi birinci baskısını yaptığı, Karacaoğlan kitabında yer alan kelimelerin indeksini yaptığını ve bu sözcüklerin metin içerisindeki anlamlarına yer verdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Kısaltmalar

İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Karagöz, ön söz bölümünde Karacaoğlan'ın hayatı ve edebi şahsiyeti üzerinde bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Karagöz, Karacaoğlan'ın şöhretinin Anadolu ve Rumeli sınırlarını aşarak Kırım'a kadar ulaştığını ifade etmiştir. Halk şairi ile ilgili en doğru bilgilerin elde edildiği kaynağın, âşığın kendi şiirleri olduğu vurgulanmıştır. Âşığın, aruz ölçüsüyle hiç şiirinin olmadığı bütün şiirlerini hece ölçüsü ile yazdığı söylenmiştir.

KARAKURT, Sema. (1971). Kütahya Vilayeti Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kütahya'nın köy ve kazalarının ağzı üzerine bir dil araştırması yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Karakurt, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

I.	Bölüm.....4
	Ön Söz.....IV
	Transkripsiyonda Kullanılan İşaretler.....5
	İl ve İlçe Kuruluş Tarihçesi.....6 – 7
	Giyim ve Folklor.....8 – 9
	Düğün Âdetleri.....10 – 12
	İnanışlar.....13
	Sosyal İnceleme.....14 – 15
	Efsaneler....16 – 18
	Atasözleri.....19 – 20
	Dualar.....21
	Beddualar.....22
	Bilmeceler.....23
II.	Bölüm....24 – 48
	Kütahya Ağzı Gramer Özellikleri.....24
	Uzun Ünlüler.....25 – 27
	Konsonant Değişimleri, Vokal Uyumu, Konsonant İkizleşmesi.....28
	Ünlü Değişimleri.....29 – 31
	Ünlü Benzeşimleri.....32 – 33
	Ünlü Protezi.....34
	Konsonant Değişimleri.....35 – 36
	Katı Ünsüzler.....37 – 41
	Ses Düşmesi.....42 – 48
III.	Bölüm.....49 – 98

Metin.....	49
Kapar Göylü Gısmı.....	50
Çinicilik.....	51
Süzülme.....	52
Halı Dokuması.....	53
Aşk.....	54
Ulukuş.....	55
Bir Gaza.....	56
Yağmur Duası.....	57
Tarla.....	58
Sürgün.....	59
Askerlik.....	60 – 61
Çezure....	62
Kız Alma....	63
Kocanın Ölümü.....	64
Göl Kamışları.....	65
Kız Kaçırma.....	66
Koca Katili.....	67
Ceza.....	68
Leblebici.....	69
İş.....	70
Hastalık.....	71
Deprem.....	72
Karı Koca Hikâyesi.....	73
Deprem.....	74
Evimiz.....	75
Ekmek Yapılışı.....	76
Baş Gardiyan.....	77
Doğum.....	78
İftira....	79
Ayşe.....	80
İfade.....	81

Evlenme.....	83
Düğünde Kaza.....	84
Suç.....	85
Suç.....	86
Leblebi.....	87
Tavuceğim.....	88
Suç.....	89
Geçim Sıkıntısı.....	90
Yılan.....	91
Deprem.....	92
İstimplak.....	92
Veysel Karani.....	94
Gız İsteme.....	95
Sünnet.....	96
Kütahya Gelişim.....	97
Masal.....	98
IV. Bölüm.....	99 – 116
Türküler.....	99
Ahmed Bey.....	100
Yasemen.....	101
Değirmen Deresi.....	102
Gugukdan.....	103
Yarin Bahçesi.....	104
Garnı Yağdı.....	105
Ayva Dibi.....	106
Kaya.....	107
Çiçeklerin Dili.....	108
Kadınların Tek Oynadıkları Türkü.....	109
Alim.....	110
Yiğidim Türküsü.....	111
Kırmızı Gül.....	112
Kına Gecesi Söylenen Türkü.....	113

Güvey Salarken Söylenen Türkü.....	114
Fincan Türküsü.....	115
Maniler.....	116
V. Bölüm.....	117 – 125
Lügatçe.....	117 - 125

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Karakurt, bölge halkından elde ettiği metinler aracılığıyla yörenin ağız özelliklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Karakurt, çalışmada Kütahya ile ilgili folklor adı altında pek çok durumu anlatmış ve bölge insanından elde edilen anonim halk edebiyatı ürünleri aktarılmıştır. Anonim halk edebiyatı ürünleri olan mani ve türküler kaynak kişiler yoluyla elde edilmiştir. Bölge insanının yüzyıllardır devam ettirdiği kız isteme, çeyiz alma, nişan, kına gecesi ve düğün gibi gelenek ve görenekleri uzun uzun anlatılmıştır.

KARASU, Mehmet. (1974). Hatay Ağız (Antakya, Çaksunlu, Sofular, Yeni Bezge, Karbeyaz, Çukurkömür, Kuruyer, Üzümdalı, Bözhöyük, Alattin, Narlıca). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Karasu, çalışmasında Hatay'a bağlı Antakya, Çaksunlu, Sofular, Yeni Bezge, Karbeyaz, Çukurkömür, Kuruyer, Üzümdalı, Bözhöyük, Alattin, Narlıca bölgelerini ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Ses İşaretleri.....	II
Hatay'ın Tarihçesi.....	III - VI
Akarsular ve Göller.....	VII - VIII
Hatay Coğrafyası.....	IX - XI
Antakya'nın Kültür Durumu.....	XI - XII
I. Metinler	
Masallar.....	1 – 66
Anılar.....	67 – 79
Ekin.....	80
Ağıtlar.....	81 – 82
Düğün.....	83
Köse.....	84 – 86
Destan.....	87 – 88
Maniler.....	89
II. Dil Bilgisi	
A. Ses Bilgisi	
1. Vokaller.....	90 – 101
Uzun Vokaller.....	90 – 93
Vokal Değişimleri.....	93 – 97
Vokal Yuvarlaklaşması.....	97
Vokal Düzleşmesi.....	98
Monoftonglaşma.....	98

Vokal Türemesi.....	98
Epentez.....	99
Orta Hece Vokalinin Düşmesi....	99
Kalın Vokallerde İnceleme.....	100
Vokal Benzeşmesi.....	100
Vokal Aykırılışması.....	101
Vokal Birleşmesi.....	101
Vokal Uyum.....	101

2. Konsonantlar

Konsonant Değişimleri.....	102 - 107
Konsonantların Yer Değiştirmesi.....	109
Konsonant Benzeşmesi.....	109
Konsonant Aykırılışması.....	109
Konsonant İkizleşmesi.....	109
Konsonant Dügümleşmesi.....	109
Başka Konsonant Türemesi.....	110
Hece Düşmesi.....	110

B. Morfoloji

İsim İşletme Ekleri.....	110 – 111
Hal Ekleri....	111 – 112
Zarflar.....	113
Zamirler.....	114 – 116
Metin Dışı Fiil Çekimleri	
Basit Fiil Çekimi.....	117 – 128
Birleşik Fiil Çekimi.....	128 – 144
Metin Dışı İsim Çekimleri.....	145
Partisipler.....	146
Gerundiumlar.....	147
Edatlar.....	148

Sözlük.....148

Bibliyografya.....160

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Karasu, bölge halkından elde ettiği metinler aracılığıyla yörenin ağız özelliklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Karasu, Hatay'ın tarih boyunca pek çok devletin idaresi altında bulunduğunu belirtmiştir. Türk halkının ancak 11. yüzyılda bu bölgede aktif konuma geldikleri ifade edilmiştir. Araştırmacı, bölge insanından derlediği Türk Halk Edebiyatı metinleri arasında masalların yoğunlukta olduğunu bunun dışında anı ve maniler de elde ettiğini söylemiştir.

KAYA, Ahmet. (1980). Adakale (Romanya) Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasını Türk dili ve kültürüne katkı sağlamak amacıyla meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kaya, çalışmasında Adakale ağızı üzerine bir araştırma ve inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, İstanbul Tozkoparan'da ikâmet eden insanlardan derleme yolu ile metinler elde ettiğini söylemiştir. Ignacz Kunos'un **Adakale Halk Türküleri** eseri ile **Adakale Türk Halk Masalları** adlı eserini karşılaştırarak bölge ağzının gramer özelliklerini ortaya koymaya çalıştığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1

Adakale.....2

Adakale Türkleri.....3 – 4

Adakale Ağzı ve Ses Özellikleri.....5

I. Metinler

Adakale Anıları.....7 – 17

Anılar.....18 – 22

Söyleşi.....23 – 45

Kunos'tan Metinler.....46 – 57

II. Dil Bilgisi

Ses Olayları.....59 – 72

İyelik Ekleri.....73 – 75

İsim Çekimleri.....76 – 77

Bazı Sözcüklerin –i Yardımcı Fiili ile Çekimleri.....78 – 81

Yapım Ekleri.....82 – 89

Zarflar, Zamirler, Partisipler, Gerundiumlar, Edatlar.....90 – 99

Bazı Fiillerin Basit ve Birleşik Çekim Tablosu.....100 – 140

Sözlük.....145 - 161

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kaya, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, bölge halkından elde ettiği metinler aracılığıyla yörenin ağız özelliklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, 15. yüzyılların başlarında Türklerin burayı iskân yeri haline getirdiğini ilerleyen yıllarda Avustralyalıların hücumuna dayanmış bir kale ile burayı muhafaza ettiklerini belirtmiştir. Türklerin 1867 yılında Sırp kalelerinden

çekilmesine rağmen Adakale'nin Osmanlı hâkimiyeti altında kaldığı vurgulanmıştır. Adanın, Romanya'ya veriliş tarihinin 1923 yılına denk geldiği ifade edilmiştir.

Yazar, ada halkının büyük bir çoğunluğunu Türklerin oluşturduğunu ve burada yaşayan insanların üzümçülük, tütüncülük, vapurlarda kahvecilik, balıkçılık türünde işler yaparak geçimlerini sağladıklarını söylemiştir.

Kaya, adada yaşayan Türklerin resmi dillerinin Romanca, anadillerinin Türkçe olduğunu ifade etmiştir.

Adada ikâmet eden insanların 1938 – 1940 yılları arasında Türkiye'ye göç ettikleri daha çok İstanbul (Tozkoparan), İzmit ve Bursa'ya yerleştikleri belirtilmiştir.

KAYA, Doğan. (1974). Acıyurt Köyü Ağzının Fonetik ve Morfolojik Hususiyetleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Acıyurt köyünün ağız özelliklerini fonetik ve morfolojik noktada incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Kaya, araştırmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, bölge halkından elde ettiği metinler aracılığıyla yörenin ağız özelliklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Kaya, çalışma alanı olan Acıyurt köyünde ikâmet eden insanlardan yaklaşık üç yüz mani ve iki destan metni derlediğini ifade etmiştir. Yazarın, çalışması için hazırladığı sözlükte hem elde ettiği metinlerde yer alan kelimeleri hem de yöre insanının ağzından duyduğu kelimeleri ekleyerek meydana getirdiğini belirtmiştir.

KAYA, Necati. (1972). Çaykara Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kaya, çalışmasında Trabzon'a bağlı Çaykara ilçesinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Gramer Hususiyetleri.....1 – 17

Ses Bilgisi.....2 – 8

Vokaller.....2 – 5

Düz Vokaller.....2

Yuvarlak Vokaller.....2

Yuvarlaklaşma.....2
Düzleşme.....3
Diftonglaşma.....3
Monoftonglaşma.....3
Vokal Türemesi.....3
Hece Düşmesi.....4
Vokal Düşmesi.....4
Hece Protezi.....4 – 5
Vokal Benzeşmesi.....5
Vokal Ayrışması.....5
Konsonantlar.....5 – 8
Konsonant Değişimleri.....5
Konsonant Benzeşmesi.....6
Konsonant Ayrışması.....6
Konsonant Yer Değiştirmesi.....6
Konsonant Türemesi.....6
Konsonant Düşmesi.....7
Konsonant İkizleşmesi.....7
Konsonant Düğümlerinin Çözülmesi.....7
Şekil Bilgisi.....8 – 17
İyelik Ekleri.....8 – 9
İsim Çekimi.....8 – 10
Fiil Çekimi.....10 – 14
Zamirler.....14 – 16
Zarflar.....16
Edatlar.....16 – 17
İsim Fiiller.....17
Zarf Fiiller.....17
Sayılar.....17
Dilek Emir Kipi.....17
Cümle Bilgisi.....18
Metinler.....19

Masal Tekerlemeleri.....	20 – 24
Masallar.....	25 – 28
Gız Gaçırma.....	29 – 30
Hatıra.....	31
Asgerlik Hadirasi.....	32
Muacirluh Hadirasi.....	33
Haıtra.....	34
Sohbet.....	35
Hatıra.....	36
Urusi Nasi Govduh.....	37
Cisseler.....	38 – 39
Meseller.....	40 – 41
Fıkralar....	42 – 43
Destanlar	
Gurada Gedirin Destanı.....	44 – 45
Garşiki Gedirin Destanı.....	46
Asger Destanı.....	47
Yemen Destanı.....	48
Atma Türkiler.....	49 – 51
Çaykara Ağzında Orijinal Deyişler.....	58
Çaykara Köylerinin Eski ve Yeni Adları.....	59 – 60
Aylara Verilen İsimler.....	60
Sözlük.....	61 – 76

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Kaya, bölge halkından elde ettiği metinler aracılığıyla yörenin ağız özelliklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Çaykara bölgesinde ikamet eden yerli halkın Rumca konuştuğunu belirtmiştir. Rumcanın konuşulmadığı ilçelerde ise yer ve bitki isimlerinin Rumca söylendiği ifade edilmiştir. Yazar, çalışmasında bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile bilmece, türkü ve atasözleri gibi anonim halk edebiyatı ürünleri elde ettiğini söylemiştir.

KAYA, Timur. (1979). Müzekki'n Nüfus 1b – 13b Transkripsiyon, İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Müzekki'n-Nüfus'u transkrip edip, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kaya, çalışmasında Müzekki'n-Nüfus adlı eserin 1b – 13b sayfaları arasında yer alan bölümleri transkripsiyon edip indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Müzekki'n-Nüfus'ta yer alan kelimelerin indeksini hazırlayarak tezini hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz..... I
- II. Giriş..... II - IV
- III. Bibliyografya..... V
- IV. Metin.....1 – 25
- V. İndeks.....26 – 108

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs hakkında bilgi vermiştir.

Kaya, giriş bölümünde Kadiriyye ve Bayramiyye tarikatlarını birleştirerek Eşrefiyye tarikatını kuran Eşrefoğlu Rûmî'nin ilahileriyle tanınmış şair şeyhlerden biri olduğunu vurgulamıştır.

Eşrefoğlu'nun küçük yaşlardan itibaren tasavvufa, sofilere ve evliya menkıbelerine ilgi gösterdiği ifade edilmiştir.

Yazar, Eşrefoğlu'nun şiirlerinde ilahi aşkı anlattığını ve şairin şiirlerinin birçoğunun bestelendiğini vurgulamıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Kaya, Eşrefoğlu Rumî'nin Müzekki'n-Nüfûs haricinde **Tarikatnâme**, **Fütüvvetnâme**, **İbretnâme**, **Mazeretnâme**, **Elestnâme**, **Nasihatnâme**, **Hayretnâme**, **Tacnâme**, **Münâcâtnâme** gibi tasavvufa dair bilgilerin verildiği eserlerin kaleme alındığını ifade etmiştir.

KAYABAL, Enver. (1977). Karacaoğlu'nın Şiirleri İndeks (49 – 158). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Kayabal, Karacaoğlu'nın manzumelerinde yer alan kelimelerin indeksini yapmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Sadettin Nüzhet Ergun'un **Karacaoğlu** adlı eserinin yirmi birinci baskısında 49. sayfadan 158. sayfa aralığındaki bölümü incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Ergun'un 1974 yılında yirmi birinci baskısını yaptığı, Karacaoğlan kitabında yer alan kelimelerin indeksini yaptığını ve bu sözcüklerin metin içerisindeki anlamlarına yer verdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - II

Bibliyografya.....III

Kısaltmalar.....IV

İndeks.....1 - 205

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kayabal, çalışmasının ön söz bölümünde Karacaoğlan'ın hayatı, edebi şahsiyeti, şöhreti ve diğer şairler üzerindeki tesiri hakkında bilgi vermiştir. Araştırmacı, çalışmasının kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, şairin doğduğu yerin, doğum ve ölüm tarihinin kesin olmadığını söylemiştir. Yazar; halkın, Karacaoğlan'a aşırı düşkün olduğunu belirterek âşığın, menkıbevi bir kahraman haline geldiğini ve Karacaoğlan'ın tarihi şahsiyetini kaybettiğini vurgulamıştır.

Yazar, âşığın 17. yüzyılda yaşadığı Adana, Maraş, Urfa ve Halep'i gezdiği belirtilmiştir. Karacaoğlan'ın şiirlerinde maddi aşkı, dağları, ovaları, yaylaları, kuşları kısacası tabiatı işlediği gözlenmiştir. Şairin, şiirlerinde özellikle kaz, kuğu, ördek, turna ve ceylanları anlattığı ifade edilmiştir. Kayabal, halk şairinin, sevgilisini daha çok “suna” ya benzettiğini söylemiştir.

Araştırmacı, Karacaoğlan'ın manzumelerinde Kayıkçı Kul Mustafa'nın etkisinin olduğunu vurgulamıştır. Âşığın yaşadığı toplumun milli duygularını, bedii hislerini samimi bir şekilde dile getiren halk şairi olduğundan bahsedilmiştir.

Karacaoğlan'ın edebi kişiliğinde, Âşık Ömer'in ve Sünbülzade Vehbi'nin etkisinin olduğu söylenmiştir.

KAZAK, Nazan. (1969). Kâbusname: Şeyh Şadrüddin Tercümesi (Transkripsiyon ve İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Kâbüsnâme adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Kâbüsnâme adlı eserin transkripsiyon ve indeks çalışmasının ilk bölümünü arkadaşı İpek Sümer'in tez olarak çalıştığını, ikinci kısmını ise kendisinin çalışmak üzere hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metoda dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I - II
Bibliyografya.....	III
Metin.....	1 – 61
İndeks.....	1 - 309

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde Kâbüsname adlı eserin yazarı hakkında bilgi vermiştir. Eserin, Türk edebiyatında yapılmış çevirileri sıralanmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Kâbüsname'nin Emir Unsur-ül- Ma'ali Keykavus tarafından oğlu Giylan Şah'a öğüt vermek amacıyla yazıldığını söylemiştir. “Kâbüs” kelimesinin yazarın, dedesinin adı olduğu vurgulanmıştır. Eserin, çeşitli mevzulara değinerek

yetişkin bir insana dünyevi konular üzerine açıklamalar ve öğütler verilip sonra ibretlik hikâyeler anlatma şeklinde hazırlandığı belirtilmiştir.

Araştırmacı, Kâbusname'nin içinde geçen kelimeleri Ferit Devellioğlu'nun Osmanlıca Türkçe Lügat, Türk Dil Kurumunun Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü ve Kamûs-ı Türkî gibi eserlerdeki anlamlarıyla sunduğunu söylemiştir.

Yazar, Kâbusname'nin M. 1381 yılında Halep'te Şeyh Sadrettin adlı kişi tarafından yapılan tercümesine başvurduğunu ifade etmiştir

KELLECİ, Abdurrahman. (1971). Amasya Vilayeti Ağzından Derlemeler ve Dil Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, doğduğu yer olan Amasya'nın ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Amasya'nın ağız özelliklerini derlediği metinler ile birlikte ortaya koymak amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Amasya Coğrafyası ve Amasya Tarihi.....1 – 9
- III. Metinler
 - Hikâyeler.....10 – 22
 - Maniler.....23 – 34
 - Türküler.....35 – 37
 - Destanlar.....37 – 41
 - Deyişler.....41 – 46

Ninniler.....	47
Bilmeceler.....	48
IV. Gramer İncelemesi.....	49 – 59
V. Sözlük.....	I - X I

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Kelleci, çalışmasında elde ettiği metinler aracılığıyla bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyuştur.

Değerlendirme

Yazar, Amasya ağzını daha iyi ortaya koyabilmek adına şehre uzak köyleri seçtiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, bölge insanları arasında Amasya ağzının özelliklerini muhafaza etmiş kişileri tercih ettiğini söylemiştir.

KEMAHLI, Kemal. (1947). Halk Şiirinde Lirizm. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında divan edebiyatı ve halk edebiyatı içerisinde yer alan lirik unsurlar ile lirik tarzda eser veren şairlere değinmek için çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tez, 14. yüzyıldan başlayıp 19. yüzyıla kadar devam eden bir süreci takip eder. Bu asırlar hem divan edebiyatı hem de halk edebiyatı şairlerinin şiirleri çerçevesi içerisinde okuyucuya sunulmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, ele aldığı konu hakkında çeşitli tasnifler yapmıştır. Yerli ve yabancı araştırmacıların lirizm ile ilgili çalışmalarına yer verip konuyla alakalı kendi düşüncelerini, bilgi ve birikimini ortaya koymuştur. Kemahlı, çalışmasını genelden özele doğru sıralamıştır.

İçindekiler

Ön Söz

Lirizm Hakkında Umumi Bir Mülahaza

Türk Şiirinde Lirizme Umumi Bir Bakış (Divan ve Halk Edebiyatı)

Halk Şiirinde Lirizm

- 1- Tabiat Duygusu
- 2- Aşk Duygusu
 - a- Ayrılık Duygusu
 - b- Melankolik Duygular
- 3- Gurbet Duygusu
- 4- Dini Duygular

Bibliyografya

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Çalışmanın ön söz bölümünde Kemahlı, üniversitelerde halk edebiyatı kürsülerinin olmadığını söyleyerek sözüne başlamıştır. Yazar, halk edebiyatına gereken takdirin verilmediğini söylemiştir. Halk edebiyatında işlenen konuların sayıca az olduğu vurgulamıştır. Araştırmacı çalışmasında ortaya koyduğu fikirlerinin temelini İngiliz, Alman ve Fransız kaynaklarından aldığını belirtmiştir. Yazar, daha sonra lirizm konusuna geçer ve bu konu hakkında Fuat Köprülü'nün fikir ve görüşlerinden istifade ettiğini söylemiştir. Lirizmin tanımını yapan Kemahlı; lirizmi, “ferdiyetin ifadesi” şeklinde yorumlamıştır. Bu tanımdan yola çıkarak araştırmacı, ferdiyeti, çeşitli duyguların ifadesi olarak kabul ettiğini ifade etmiştir. Yazar, çeşitli duyguları ehemmiyetleri ve birbirleriyle alakaları derecesine göre tasnif etmiştir.

Tezin içerisinde giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, halk edebiyatı ürünlerinde lirizmi çeşitli başlıklara ayırarak okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Tez, toplam kırk dört sayfadan meydana gelmiştir. Hacim olarak kısa ancak okuyucularını lirizm konusunda bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Yazarın içerik olarak halk edebiyatı ve divan edebiyatında yer alan lirik unsurları anlatma gayesi olsa da konuyu derinlemesine ele almıştır. Yazar, Avrupalı araştırmacıların eserlerine, konuyla ilgili düşüncelerine yer vermiştir. Kemahlı, lirizmin etimolojik tanımı yapmıştır. Yunan ve Avrupa edebiyatında lirizmin eserlerde nasıl yer alındığına değinilmiştir.

Lirik şiirin özelliklerine ve lirik bir tarzda eser veren şairlerin niteliklerine yer verilmiştir. Lirizmin Türk edebiyatında tanınmadığı, anlaşılamadığı vurgusu yapılmıştır. 14. yüzyılda yaşayan Gülşehri'nin şiirlerinde kuvvetli bir lirizmin olduğu söylenmiştir. Nesimide de sofiyane tarzda bir lirizmin olduğu ifade edilmiştir. 15. yüzyılda yaşayan Süleyman Çelebi ile 16. yüzyılda yaşayan Fuzuli'nin şiirlerinde yer alan lirik unsurların içeriğine dair bilgiler sunulmuştur. Bu divan şairlerinin şiir parçalarına da yer verilmiştir.

Araştırmacı, divan şairlerindeki lirizm konusuna değindikten sonra halk şiirinde yer alan lirizm genel olarak ele alınmıştır. Lirizm konusunda yüzyıllara göre değişen bakış açıları sunulmuştur. 13. yüzyılda yaşayan Yunus Emre'nin, 16. yüzyılda yaşayan Koroğlu'nun, 17. yüzyılda yaşayan Karacaoğlu'nun, 18. yüzyılda yaşayan Kâtibi'nin ve 19. yüzyılda yaşayan Erzurumlu Emrah'ın şiirleri ve lirik ifadeleri anlatılmıştır. Araştırmacı, halk şiirinde lirizmi şahıslar üzerinden değil; metinler üzerinden anlatmıştır. Çalışmada, lirizmin pek çok tema ile olan ilişkisi vurgulanmıştır. Yazar bu ilişkileri başlık başlık okuyucuna sunmuştur. Bunlardan birkaçı; “Lirizm ve Aşk”, “Lirizm ve Tabiat” gibi... Bu ilişkiler örneklerle somutlaştırılıp, açıklamalarda bulunulmuştur.

KENDİRCİ, Birsen. (1964). Birecik Ağzının Fonetik Ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, şimdiye kadar Birecik ağzı üzerine incelemenin yapılmaması üzerine tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Birecik ağzının fonetik ve morfolojik tetkikini yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Kendirci, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	III - V
Birecik Tarihi, Coğrafyası.....	VI- VIII
Hikâyeler.....	1 – 14
Şarkılar.....	15 – 20
Bilmeceler.....	21
Dizmeler, Maniler.....	22 – 43
Fonetik	
Ünlüler.....	42 – 44
Ünlü Uyumu.....	45 – 51
Ünlü Düşmesi.....	51 – 52
Ünlü Türemesi.....	52
Ünlü İkizleşmesi.....	53
Ünsüzler ve Ünsüz Değişmeleri.....	53 – 57
Ünsüz Benzeşmeleri.....	57 – 59
Ünsüz İkizleşmesi.....	60
Hece Düşmesi.....	61
Ünsüz Türemesi.....	61
Konsonant İkizleşmesi.....	62

Morfoloji.....	63
İsim Tamlamaları.....	64
İsim Çekimi.....	65 – 67
Sıfat Tamlamaları.....	67
Zarflar.....	69
Zamirler.....	69 – 70
Fiil Çekimi.....	71 – 82
Partisipler.....	83 – 84
Gerundiumlar.....	84 – 85
Edatlar.....	86
Ünlemler.....	86
Bağlar.....	86
Sözlük.....	87 – 106
Bibliyografya.....	107

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kendirci, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, bölgenin ağız hususiyetlerini eldeki metinler aracılığıyla anlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Birecik ağzının fonetik ve morfolojik tetkikini yaptıktan sonra bölgede ikâmet eden yerli halktan anonim halk edebiyatı ürünlerinden şarkı, mani, bilmece ve türünde metinler elde etmiştir.

KIHTIR, Nesrin. (1966). Çorum Ağzı ve Hususiyetleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışması ile ağız çalışmalarına katkı sağlamak istediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Çorum ağızını ve bu ağza yönelik özellikleri incelediğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kıhtır, çalışmasında bölge insanından derleme yöntemiyle metinler elde ettiğini belirtmiştir. Yazar, Çorum Halk Kütüphanesi memurlarından da kelime ve metinler topladığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....I-II

Bibliyografya.....III

Giriş

Çorum Adı Hakkında.....1 - 2

Tarihte Çorum.....3 - 5

Çorumda Aşiret ve Sülaleler.....6 - 7

Çorum Umumi Kütüphanesi.....8

Coğrafi Durumu.....9 - 15

Metinler.....16 - 92

Çorumun Göcenovacığı Köyünden Hasanoğlu Halil Tuncay'ın Başından Geçenleri
Kendi Ağzından Dinleyelim 'Eşref Ertekin' 17 - 22

Hekiye 'Şefika Suakıtcı' 23 - 24

Hekaye 'Nazife Köse' 25 - 26

Üç Gız Hekeyesi 'Cevvale Sırmabıyık' 27 - 30

Yüzyıl Önce Çorum'da Geçen Bir Macerayı Tasvir Eden Destan 'Eşref Ertekin'.....	31 - 33
Yılan Hikayesi 'Eşref Ertekin'.....	34 - 35
Gurt Hekayesi 'Eşref Ertekin'.....	36
Deli Zöhre Hekiyesi 'Cevvale Sırmabıyık'.....	37 - 38
Çorumda Halkın Kullandığı Ata Sözlerinden Bazıları 'Eşref Ertekin'.....	39 - 41
Türkü 'Hasan Emrah'.....	42
Türkü 'Hasan Emrah'.....	43 - 44
Türkü 'Telli Nogay'.....	45
Türkü 'Mevlide Varış'.....	46
Ölüm Türküsü 'Hasan Emrah'.....	47
Çocuğun Türküsü 'Hasan Emrah'.....	48
Yar Üstüne Bir Türkü 'Hasan Emrah'.....	49
Çocuğu Olmayan Bir Gelinin Türküsü 'Hasan Emrah'.....	50
Türkü 'Hasan Emrah'.....	41
Güzelleme 'Mustafa Çelebi'.....	52
Paşaya Türkü 'Telli Nogay'.....	53
Çorum Haleyi 'Sadi Leblebici'.....	54
Ölen Bir Güveyi İçin Türkü.....	55 - 56
Güyyayı Vurma Üsdüne 'Nazife Köse'.....	49
Anam Anam 'Eşref Ertekin'.....	58
Gına Gecesi İlahisi 'Seyhan Gökeşme'.....	59
Ağıt 'Aşık Kör Musa'.....	60 - 61
Arzı Türküsü 'Sadi Leblebici'.....	62
Köy Gızlarını Medh 'Hasan Emrah'.....	63
Sevgilisi Uğruna Kendisini Asan Gız İçin 'Hasan Emrah'.....	64
Hürünü Türküsü 'Ruhi Tanyel'.....	65-66
Oydan 'Sadi Leblebici'.....	67
Deme 'Hasan Emrah'.....	68
Maniler 'Telli Nogay'.....	69
Maniler 'Telli Nogay'.....	70
Maniler 'Nazife Çelebi'.....	71 - 72

Demeler ‘Telli Nogay’.....	73 - 74
Hadi Combam ‘Sadi Leblebici’.....	75
Maniler ‘Nazife Çelebi’.....	76 - 78
Maniler ‘Nazife Çelebi’.....	79 - 80
Maniler ‘Eşref Ertekin’.....	81 - 82
Demeler ‘Nazife Köse’.....	83-85
Deme ‘Kemal Sırmabıyık’.....	86
Maniler ‘Mevlide Varış’.....	87 - 89
Demeler ‘Cevvale Sırmabıyık’.....	90
Demeler ‘Nazife Köse’.....	91
Gramer Hususiyetleri.....	92 - 112
Çorum Ağzında Ünlü Değişmeleri	
Düz Ünlüler.....	93 - 96
Yuvarlak Ünlüler.....	96 - 97
Uzun Vokaller.....	97 - 104
Kısa Ünlüler.....	104
Vokal Türemesi.....	104 - 105
Ünlü Prothese’i ‘Eklenmesi’.....	105
Diphthong’laşma, Monophthong’laşma.....	105
Ünlü Elision’u ‘Silinme’.....	106
Ünlü Benzeşmesi ‘Vokal Assimilation’u’.....	106 - 108
Ünlü Aykırılışması ‘Vokal Dissimilation’.....	109 - 111
Vokal Serisinin Sıra Değiştirmesi (Palatalization, Velarization).....	112
Konsonant Değişmeleri	
Labiale Konsonantları ‘Dudak’.....	113
b, p	
Dış Yuvası Konsonantlar ‘Dentale’.....	113 - 114
d, t	
Katı Ünsüzler.....	114 - 117
k, g, k, g	
H, H.....	117 - 118
Y.....	118

Labio Dentale ‘Dudak, Diş’ 118 - 119

v, f

Sibilant ‘Sızıcı’ 119

s, z, ş, j

Africat ‘Sürtücü’ 119 - 120

c, ç

Nazal (Burun Sesi).....120 - 121

m, n, ñ

Liaide (Akıcı).....121

L, r

İç Ses Ünsüz Benzeşmesi.....121 - 122

Konsonant Aykırılışması.....122

Konsonant Kısalması.....122

Konsonant Yer Değiştirmesi (Metathese).....123

Konsonant İkizleşmesi.....123

Konsonant Türemesi.....123 - 124

Konsonant Düşmesi.....124 - 125

Şekil Bilgisi

İsim Çekimi.....126 - 130

Fiil Çekimi.....130 - 135

Gerundiumlar (Zarf Fiiller).....135 - 136

Edatlar.....136

Zarflar.....137

Sözlük.....138 - 173

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Kııtır, giriş bölümünde Çorum isminin nereden geldiğini, bölgenin tarihi geçmişini, Çorum’da yaşamış aşiret ve sülaleleri, Çorum’un coğrafi konumunu ve son kısımda da Çorum’da yer alan Umumi Kütüphane üzerine açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Kılıç, elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız hususiyetlerini okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Çorum'da yaşayan insanlardan şifahi halk edebiyatı ürünlerinden olan türkü, mani, hikâye, deme, ağıt ve ilahi türünde metinler elde ettiğini belirtmiştir. Yazar, elde ettiği metinleri okuyuculara, kaynak kişilerin bilgisi ile birlikte aktarmıştır.

KILIÇ, Zeki. (1979). Eşrefoğlu Rûmî Müzekki'n – Nüfûs 110 – a \ 125 – a Transkripsiyon – İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Müzekki'n-Nüfûs'u transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin 110 -a 125 – a sayfaları arasında inceleme yaptığını kaydetmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu olan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserde transkripsiyon ve indeks çalışması yaptığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Kılıç, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Müzekki'n-Nüfûs üzerine açıklamalarda bulunmuştur. Yazar, çalışmasının kapsamı üzerine bilgi vermiştir.

Kılıç, giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin aslen Mekkeli ve Hz. Peygamber sülalesinden geldiği söylenen bir aileye mensup olduğunu söylemiştir. Rûmî'nin Mısırdan Anadolu'ya göç edip İznik'e yerleştiği ifade edilmiştir. Eşrefoğlu'nun ilk eğitimini ailesinden aldığı, gençlik döneminde Bursa'ya giderek Çelebi Sultan Mehmed Medresesine girdiği söylenmiştir. Araştırmacı, Rûmî'nin gördüğü rüya üzerine ilim yolunu terk edip bâtnı ilimlere yöneldiği ve Emir Sultan Hazretlerine başvurduğunu belirtmiştir. Emir Sultan'ın yaşlılığını öne sürerek Rûmî'yi, Hacı Bayrâm Velî'ye gönderdiği ifade edilmiştir. Eşrefoğlu Rûmî'nin uzun yıllar çalıştırılarak çileden geçirildiği söylenmiştir. Hacı Bayrâm Velî'nin on bir yıl sonunda Rûmî'nin dergâha imam olabilecek olgunluğa ulaştığına karar verdiği belirtilmiştir. İznik'te “Bayramiyye” tarikatını temsil etme hakkı verilen Rumi'nin kendi âlemine daldığı ifade edilmiştir. Yazar, Hacı Bayrâm Velî'nin Rûmî'yi Abdülkadir Geylânî'ye gönderdiği orada imtihana tabii olup başarılı bir sonuç elde etmesiyle kendisine “Kadiriyye” tarikatını kurma yetkisi verildiği belirtilmiştir. Araştırmacı, Eşrefoğlu Rûmî'nin ilerleyen yıllarda “Eşrefiyye” tarikatını kurduğunu söylemiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Kılıç, Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs aldı eserin üç yüz seksen dört sayfa olduğunu söylemiştir. Eserin Latin harfleriyle basılan birçok nüshasının olduğu, Süleymaniye Kütüphanesinde yirmi yedi nüshanın yer aldığı ifade edilmiştir.

Yazar, Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin Anadolu'yu yurt edinen Türk halkının ruh dünyasının inşasında önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır. Eserde ilahi aşkın yoğun bir şekilde işlendiği ifade edilmiştir. Eserin içinde yer alan şiirlerin şekil itibarıyla kusurlu olduğu içerik noktasında samimi ifadeleri barındırdığı belirtilmiştir. Eserin hem hece hem aruz ölçüsü kullanılarak meydana getirildiği söylenmiştir. Eserin sade bir Türkçe ile kaleme alındığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs'un halk için halkın doğru yolu bulmasına yardımcı olmak amacıyla kaleme alınmış bir eser olduğunu vurgulamıştır. Yazar, Eşrefoğlu'nun eserde ideal hayat şeklini müritlerine ve Müslümanlara anlattığını, bu

hayat üzerine örnekler verip bu yola girmenin usulleri üzerine bilgi verdiğini söylemiştir.

KILIÇOĞLU, Muzaffer. (1982). Küre – Güneyköy Ağı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Anadolu diyalektolojisine karşı duyduğu ilgi sonucunda böyle bir çalışma meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kastamonu ilinin Küre kasabasına bağlı Güneyköy ağı üzerine inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kılıçoğlu, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir. Yazar, kaynak kişiler noktasında köyde ikamet eden bir aileyi seçtiğini vurgulamıştır.

İçindekiler

I.	Bölüm
	Ön Söz.....4
	Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri.....5
	Kastamonu'nun Tabii Coğrafyası.....6
	Kastamonu'nun Tarihi Gelişimi.....14
	Kastamonu'nun İdari Teşkilatı.....23
	Küre İlçesiyle İlgili Genel Bilgiler.....26
II.	Bölüm
	Metinler.....30 – 72
III.	Bölüm
	Ses Bilgisi (Fonetik Unsurlar).....73 – 87
	A. Vokaller.....74 – 82

1. Uzun Vokaller.....74
2. Kısa Vokaller.....75
3. Vokal Uyumu.....75
 - a. Kalınlık – İncelik Uyumu.....75
 - b. Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu
4. Yuvarlaklaşma.....76
5. Vokal Değişmeleri.....77
6. Orta Hece Vokalinin Düşmesi.....80
7. Hece Düşmesi.....80
8. Vokal Türemesi.....81
9. Orta Hece Vokalinin Değişmesi.....81
10. Hece Türemesi.....82
11. Vokal Birleşmesi.....82
12. İki Vokalin Yan Yana Gelmesi.....82
13. Aykırılma.....82
14. Benzeşme.....82

B. Konsonantlar.....83 – 87

1. Konsonant Düşmesi.....83
2. Konsonant Türemesi.....84
3. Konsonant Değişmesi.....84
4. Yer Değiştirme.....87
5. Konsonant İkizleşmesi.....87

IV. Bölüm

Şekil Bilgisi.....88 – 99

A. İsim İşletme Ekleri.....89 – 90

1. Çokluk Eki.....89
2. İyelik Ekleri.....89
3. Aitlik Eki.....89
4. Bildirme Ekleri.....89
5. Hal Ekleri.....89 – 99

I. Genitif Eki.....89

II. Akuzatif Eki.....89

- III. Datif Eki.....89
- IV. Lokatif Eki.....89
- V. Ablatif Eki.....90
- VI. Instrumental Eki.....89
- VII. Ekvatif (Eşitlik) Eki.....90
- VIII. Direktif (Yön) Eki.....90

6. Soru Eki.....90

İsim Çekimi.....91 – 99

Sıfatlar.....99 – 100

1. Vasıflandırma Sıfatları.....99

2. Belirtme Sıfatları.....99

I. İşaret Sıfatları.....99

II. Sayı Sıfatları.....100

III. Soru Sıfatları.....100

IV. Belirsizlik Sıfatları.....100

Zarflar.....100

1. Yer Zarfları.....100

2. Zaman Zarfları.....100

3. Hal Zarfları.....100

4. Azlık – Çokluk Zarfları.....100

Zamirler.....100 - 102

1. Şahıs Zamirleri.....100

2. Dönüşlülük Zamirleri.....100

3. İşaret Zamirleri.....101

4. Soru Zamirleri.....101

5. Belirsizlik Zamirleri.....102

Fiiller.....102 - 126

1. Fiil Çekiminde 1. Tip Şahıs Ekleri.....102

2. Fiil Çekiminde 2. Tip Şahıs Ekleri.....102

3. Fiil Çekiminde 3. Tip Şahıs Ekleri.....102

Fiil Çekimi....	103 – 121
4. Birleşik Fiil Çekimi.....	104 – 106
5. İsim Fiili....	122
İsim Fiili Çekimi.....	123 – 126
6. Partisipler.....	127
7. Gerundiumlar.....	127
Edatlar.....	127 – 128
1. Ünlem Edatları.....	127
2. Bağlama Edatları.....	128
3. Son Çekim Edatları.....	128
B. Yapım Ekleri.....	128 – 130
1. İsimden İsim Yapım Ekleri.....	128
2. İsimden Fiil Yapım Ekleri.....	128
3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	129
4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	129
V. Bölüm	
Sözlük.....	131 – 150
Tezin Hazırlanmasında Faydalanılan Kaynaklar.....	151

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamında ve yönteminden bahsetmiştir.

Çalışmanın içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuçta Kılıçoğlu, elde ettiği metinler aracılığıyla bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Kılıçoğlu, çalışmasında Güneyköy halkından derlediği metinleri ve yöre insanının ağız özelliklerini göstererek tezini meydana getirmiştir.

KILIKLI, Ali. (1979). Konya ili: Beyşehir – Derebucak Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk diline ve kültürüne hizmet etmek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Konya'ya bağlı Beyşehir ve Derebucak ağzı üzerine inceleme yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kılıklı, ağız çalışması için bölge insanından derlemeler yaptığını, metinler topladığını söylemiştir. Elde ettiği metinleri fonetik ve morfolojik açıdan incelediğini belirtmiştir.

İçindekiler

Metinlerde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

Derebucak Kasabası Tarih ve Coğrafyası Hakkında Bazı Bilgiler

I. Bölüm: Metinler

- 1) Anı.....1-16
- 2) Tarih Üzerine Birkaç Konuşma.....16-21
- 3) Anı.....21-24
- 4) Masal.....24-34
- 5) Masal.....34-37
- 6) Düğün.....37-47
- 7) Ata Sözleri ve Bazı Deyimler.....47-53
- 8) Bilmeceler.....53-58
- 9) Türküler.....58-89

II. Bölüm: Fonetik Özellikler

A. Ünlüler

Uzun Ünlüler

- 1) Ünsüz Düşmesi Neticesi Meydana Gelen Uzun Ünlüler.....89-90
- 2) Yabancı Kelimelerde Uzun Ünlüler.....90-91

Ünlü Uyumu.....91-92

Ünlü Sırasının Değişmesi.....92

Ünlü Değişmeleri.....92-95

Ünlü Eklenmesi.....95

Kelime Ortasında ve Sonunda Ünlü Türemesi.....95

Ünlü Düşmesi.....95-96

Ünlü Benzeşmesi.....96

B. Ünsüzler

Ünsüz Değişmeleri

Sözcük Başında.....96-97

Sözcük Ortasında.....97-98

Sözcük Sonunda.....98-99

Ünsüz İkizleşmesi.....99

Ünsüz Türemesi.....99

Ünsüz Düşmesi.....99-100

Ünsüz Benzeşmesi.....100

Metatez.....100-101

III. Morfolojik Özellikler

İsimler

- 1) İsim Çekimler.....101-102
- 2) “‘imek” Fiiliyle İlgili Çekimler.....102-104

Sıfatlar

- 1) Vasıflandırma Sıfatları.....104-105
- 2) Belirtme Sıfatları.....105

İyelik Ekleri.....105-107

Zamirler

- 1) Şahıs Zamirleri ve Çekimleri.....107-108
- 2) İşaret Zamirleri ve Çekimleri.....108-109
- 3) Soru Zamirleri.....109
- 4) Belirsizlik Zamirleri.....109-110

Zarflar

- 1) Yer Zarfları.....110
- 2) Zaman Zarfları.....110
- 3) Hal Zarfları.....110-111
- 4) Azlık-Çokluk Zarfları.....111

Edatlar

- 1) Seslenme Edatları.....111
- 2) Soru Edatları.....111
- 3) Hayret Hali Edatları.....111
- 4) Gösterme Edatları.....111
- 5) Bağlama Edatları.....111
- 6) Cümle Başı Edatları.....111-112
- 7) Sona Gelen Edatları.....112
- 8) Son Çekim Edatları.....112

Bağlar.....112

Partisipler.....112-113

Gerundiumlar.....113-114

Fiil Çekimleri.....114-153

IV. Bölüm: Sözlük.....153-198

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Kılıklı, elde ettiği metinler aracılığıyla bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Yazar, derleme sonucunda halk edebiyatı ürünlerinden anı, masal, tarih, atasözü, bilmece ve türkü türünde metinler elde ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, hazırladığı sözlükte hem metinlerde bilinmeyen kelimeleri hem de metin dışı sözcükleri aldığını ifade etmiştir.

KIZAR, Raife. (1971). Azerbaycan Destanları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Azerbaycan destanlarını incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında 1969'da Bakü'de Azerbaycan SSR İlimler Akademisi tarafından neşredilen beş ciltlik eserin, dördüncü cildinin yüz otuz dokuz sayfasını incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında incelediği eserin yüz otuz dokuz sayfasının bugünkü dile çevirdiğini metinlerin daha iyi anlaşılması için bir sözlük hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Muggedime (M. H. Tehmasi).....1 - 15
3. Köroğlu Dastanı.....16 – 146
 - a. Ali Kişi.....17 – 29
 - b. Köroğlu ile Deli Hesin.....30 – 36
 - c. Köroğlu'nun İstanbul Seferi.....37 – 65
 - d. Demirçioğlu'nun Çenlibele Gelmeyi.....66 – 73
 - e. Köroğlu'nun Erzurum Seferi.....74 – 113

- f. Eyvazın Çenlibele Getirilmeyi.....114 – 146
4. Sözlük.....147 - 165

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Kızar, giriş bölümünü Azeri Türkçesi ile vermiştir ve Köroğlu'nun önemi hakkında Azeri toplumun içerisindeki yeri ayrıca değeri hakkında açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, 1969 yılında Bakü'de yayımlanan eserin toplam beş yüz yedi sayfa olduğunu eserin on sekiz sayfası mukaddime, üç yüz yetmiş dört sayfası Köroğlu destanı, yetmiş dört sayfası destanın esas varyantı, otuz altı sayfası müstakil koşmalardan ve beş sayfasında da sözlüğün yer aldığı söylenmiştir.

KIZILKURT, Mehmet. (1979). Müzekki'n – Nüfus 155 b – 170 b Transkripsiyon, İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs'u transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin 115b – 170b sayfaları arasında kalan bölümünü transkrip edip indeksini hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Kızılkurt, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Eşrefoğlu Rûmî'ye ait Müzekki'n-Nüfûs'un Süleymaniye Kütüphanesindeki yerine ve eserin dış yapı özelliklerine yönelik bilgi vermiştir.

Giriş bölümünde Kızılkurt, Eşrefoğlu Rûmî'nin tasavvufi hayatı ve Müzekki'n – Nüfus üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, Eşrefoğlu Rûmî'nin Mısır'dan Anadolu'ya göç ettiğini İznik'e yerleştiğini ifade etmiştir. Rumi'nin çocukluk ve gençlik dönemini ailesinin yanında geçirdiği, Bursa'da tahsilini tamamladıktan sonra gördüğü bir rüya ile ilim yolunu terk ettiği belirtilmiştir. Eşrefoğlu'nun; Emir Sultan'a başvurduğu, Emir Sultan'ın Rûmî'yi Hacı Bayrâm Velî'ye gönderdiği söylenmiştir. Eşrefoğlu'nun on bir yıl çileden geçirildiği ve daha sonra dergâha imam olduğu, bir süre sonra Hacı Bayram dergâhından ayrılarak İznik'e Bayramiyye tarikatını temsil etme amacıyla döndüğü ifade edilmiştir. Eşrefoğlu Rûmî'nin Kadiriyye tarikatına bağlı Eşrefiyye kolunu kurduğu söylenmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Kızılkurt, halkın doğru yolu bulmasında tarikatlarda gerçekleştirilen sohbetlerin önemli olduğunu yanı sıra tarikat ulularının kaleme aldıkları eserlerinde önemli olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı Müzekki'n-Nüfûs'un; Mevlid, Yunus Emre Divan'ı ve Ahmediye türünde eserler gibi halkın elinden düşürmediği tasavvufi bir eser olduğunu ifade etmiştir. Kızılkurt, Rumi'nin eserinde müritlerine ve Müslümanlara seslenerek onların “doğru yol” dan yürümelerini sağlayarak Allah'a layık kullar olmalarını dilediğini belirtmiştir.

Yazar, Müzekki'n-Nüfûs'un Süleymaniye Kütüphanesinde sadece yirmi yedi nüshasının olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs'un sade bir dille, hikâye ve menkıbelerle meydana getirildiğini ifade etmiştir.

KİPER, Ayfer. (1969). Türkçede Ölçü ve Ölçü Aletleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türkiye’de kullanılan ölçü aletleri üzerine herhangi bir incelemenin yapılmamış olmasından dolayı tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında ziraat, tıp, eczacılık, kuyumculuk, mühendislik ve askeri alanda kullanılan ölçüler ve ölçü aletleri üzerine çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kiper, çalışmasında kullanılan ölçüler için karşılaştırma metodunu kullandığını, çeşitli kurumlarda çalışan kişilerden derleme yolu ile bilgiler elde ettiğini ve yazılı kaynaklara başvurduğunu söylemiştir. Araştırmacı, tezinde yer verdiği ölçü aletlerini alfabetik bir düzen içinde okuyuculara sunmuştur.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Kiper, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Anadolu’da çeşitli alanlarda kullanılan ölçü aletlerinin bir kentte başka bir isimle başka bir kentte farklı bir isimle anıldığını ifade etmiştir. Bu durumun yerli halkın iktisadi durumuna ve anlayışına bağlı olarak ortaya çıktığı söylenmiştir. Yazar, duruma örnek olarak da ‘‘şenik batman’’ adlı ölçü aletinin her ilde farklı bir isim ile anıldığı vurgulanmıştır.

Çalışma içerisinde yer alan birkaç ölçü aleti ve açıklamaları.

Abak: Çocuk oyunlarında sayı.

Akaina: Eski Yunanistan'da yaklaşık olarak 3 metre karşılığı bir uzunluk ölçüsü.

Baroskep: Cisimlerin üzerinde havanın basıncını gösteren alet.

Başlı: Bir kabın tepeleme dolmuşu.

Çarkım: Kilometre.

Combu: Kulplu büyük testi.

Diin: Bir gramlık bir kütleye uyguladığı zaman onun hızını bir santimetre artıran güç birimi.

Dinga: Su maşrapası.

KİRAZ, Ramazan. (1977). Yavaşlar Kasabası (Sandıklı – Afyon) Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Kiraz, yöresine karşı olan sevgi ve özleminin sonuucunda köyünün ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Afyon'a bağlı Yavaşlar kasabasının ağız özelliklerini incelediğini ayrıca bir sözlükte hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu için bölge insanından derleme yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Ağzı İncelenen Yavaşlar Kasabası Hakkında Kısa Bilgi

Transkripsiyon Harfleri

Metinler

Düğün

Baklavanın Tarifi

Karakaplı Ayna

Borçlu Ölen Bir Adamın Hikâyesi

Geyikten Nasıl Korktuk

Ali Deveeh

İlanlı Çayı'nın Seli

Domuz Avı

Dağcılarının Hikâyesi

Gramer İncelemesi

Ünlüler

Ünlü Değişmeleri

- A. Düz Ünlüler
- B. Yuvarlak Ünlüler
- C. Ünlülerde Yuvarlaklaşma
- D. Dar Ünlülerde Yuvarlaklaşma
- E. Geniş Yuvarlak Ünlülerde Darlaşma
- F. Ünlülerde Düzleşme
- G. Ünlü Aykırılışması

Ünlü Benzeşmesi

- A. İlerleyici Benzeşme
- B. Gerileyici Benzeşme

Ünlü Sırasının Değişmesi

Ses Kaynaşması

Diftonglaşma

Ünlü Türemesi

- A. Kelime Başında Ünlü Türemesi
- B. Kelime Ortasında Ünlü Türemesi
- C. Kelime Sonunda Ünlü Türemesi

Ünlü Düşmesi

Ünlüler

Ünlü Değişmeleri

Ünsüz Benzeşmesi

A. İlerleyici Benzeşme

B. Gerileyici Benzeşme

Ünsüz İkizleşmesi

Ünsüz Türemesi

Ünsüz Düşmesi

Yer Değiştirme

Hece Düşmesi

Şekil Bilgisi

1. Hâl Ekleri

2. İyelik Ekleri

Sıfatlar

Zamirler

1. Şahıs Zamirlerinin Çekimi

2. İşaret Zamirlerinin Çekimi

3. Dönüşlülük Zamirlerinin Çekimi

Zarflar

Edatlar

Partisipler

Gerundiumlar

Bazı İsimlerin Çekimleri

Bazı Fiillerin Çekimleri

Bazı İsimlerin -imek Fiiline Göre Çekimleri

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve kullandığı yöntemine dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Kiraz, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla konuyu anlatmıştır.

Değerlendirme

Kiraz, derleme sonucunda elde ettiği halk edebiyatı ürünlerinin çoğunun masal ve anı metinleri oluşturduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bölgenin gelenek ve göreneklerini ortaya koyan düğün konulu derlemeler yaptığını söylemiştir.

KOÇ, Mehmet. (1974). Babaköy, Bademli, Balatlı ve Çayüstü Köyleri (Bigadiç – Balıkesir) Ağız İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız araştırmalarına katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Koç, çalışmasında Balıkesir’e bağlı Babaköy, Bademli, Balatlı ve Çayüstü köylerinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Metinde Kullanılan Bazı Ses İşaretleri
 - A. Metinler.....1 - 40
 - Feslancı Kız.....1 – 3
 - Tayirnen Zöhre Masalı.....4 – 8
 - Seferberlik.....9 – 10
 - Çifçilik.....11

Kövün İşleri.....	12 – 13
Demenin Çalışması.....	14
Bir ketçi ile Konuşma.....	15 – 19
Pamık Gübrenmesi.....	20 – 21
Tütüncülük.....	22 – 24
Nişan – Düvün.....	25 – 28
Demene Gidiş.....	29 – 30
Bıyde.....	31 – 32
Bir Düvün Anısı.....	33 – 34
Geçim Yolu.....	35
Maniler.....	36 – 39
Bir Türkü.....	39
Bir Türkü (Aşa Yoldan).....	40
B. Ses Özellikleri	
I. Ünlüler	
Uzun Ünlüler.....	41 – 42
Ünlü Değişmeleri.....	42 – 44
Yuvarlak Ünlüler.....	44 – 45
Yuvarlaklaşma.....	45
Düzleşme.....	46
Monoftonglaşma.....	46
Ünlü Türemesi.....	46
Epentez.....	47
Epitez.....	47
Ünlü Uyumu.....	48
Ünlü Düşmesi.....	48
Sinkop.....	48
Hiatus.....	49
Ünlü Asimilasyonu.....	49
Gerileyici Benzeşme.....	50
Hem İlerleyici Hem Gerileyici Benzeşme.....	50
Kontraksiyon.....	50

II. Ünsüzler

Ünsüz Değişmeleri.....51 – 54

Metatez.....54

Ünsüz Türemesi.....54

Ünsüz Düşmesi.....54 – 58

Ünsüz Asimilasyonu.....58 – 59

Ünsüz Dissimilasyonu.....59 – 60

Ünsüz İkizleşmesi.....60

Ünsüz Düğümleri.....60

Zarflar.....61

Edatlar.....61

Zamirler.....62 – 63

Metin Dışı Bazı Kelime Çekimleri.....64 – 65

Metin Dışı Bazı Fiil Çekimleri.....66 – 79

Sözlük.....80 – 89

Bibliyografya.....90

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Koç, çalışmasında elde ettiği metinler ışığında bölgenin ağız hususiyetlerini okuyuculara aktarmıştır.

Değerlendirme

Koç, Türkiye'deki ağız araştırmalarının önemli olduğuna dikkat çekip kendisinin de bu yönde çalışma yaptığını ifade etmiştir. Bölgede yaşayan yerli halktan masal, türkü ve mani türünde metinler toplanmıştır. Yörede yapılan işler ile ilgili bilgiler elde edilmiş ve okuyuculara sunulmuştur.

KOÇAK, Gürbüz. (1971). Külliyyat-ı Ziyâ Paşa 1 – 133 (Metin – İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Külliyyât-ı Ziyâ Paşa'yı ilim dünyasına tanıtmayı ve yeni nesil tarafından okunmasını sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Koçak, çalışmasında Külliyyât-ı Ziyâ Paşa adlı eserin 1 – 133 arasının transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Süleyman Nazif'in bir araya getirdiği Külliyyât-ı Ziyâ Paşa adlı eseri eski yazıdan yeni yazıya çevirerek tezini oluşturmuştur. Yazar, çalışma konusu üzerine kütüphane araştırması yaptığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş..... I - I X

Eserleri.... I - X I

Faydalanılan Eserler.....XII

Metin.....1 – 125

İndeks.....126 - 202

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Koçak, çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Giriş bölümünde araştırmacı, Ziya Paşa'nın hayatı ve kaleme aldığı eserler üzerine bilgi vermiştir. Koçak, Ziya Paşa'nın ilk şiirlerini 16 – 17 yaşlarında halk edebiyatı tarzında yazdığını vurgulamıştır. Araştırmacı, Ziya Paşa'nın şiir kabiliyetini “harabat âlemleri” olarak adlandırılan devrin ileri gelen şairleri ile gerçekleştirdiği sohbetlerle kazandığı söylenmiştir. Ziya Paşa'nın halk ve divan

edebiyatı ile Arap ve Fars edebiyatlarını incelediği tam bir Şarklı yazar olduğu belirtilmiştir. Yazarın edebi kişiliğinde ikiliğin meydana gelmesine sebep olan durumun Fransızca sayesinde Batı kültürü ile kurduğu temas olduğu ifade edilmiştir. Koçak, Ziyâ Paşa'nın **Eşâr-ı Ziya, Külliyyat-ı Ziyâ, Zafernâme, Rüya, Endülüs Tarihi, Engizisyon Tarihi** ve **Veraset Mektupları** gibi manzum ve mensur eserleriyle açıklama yapmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Koçak, Külliyyat-ı Ziyâ Paşa'nın içerisinde naat, münacaat, mersiye, kaside, terci-i bend türünde şiirlerin yer aldığını ifade etmiştir. Araştırmacı, Ziya Paşa'nın hayattayken şiirlerini bir araya getirip kitaplaştırmadığını vefatından sonra damadı Hamdi Bey'in **Eş'âr-ı Ziyâ** adı altında şairin şiirlerini toplamıştır. Süleyman Nazif'in Eş'âr-ı Ziyâ eserine eklemeler yaparak Külliyyât-ı Ziyâ Paşa'yı hazırladığı vurgulanmıştır.

KODAL, Yalçın. (1971). R. C. Ulunay'ın Eserlerinde Deyim, Atasözü, Küfür ve Argo. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, şimdiye kadar deyim, atasözü, küfür ve argonun ciddi bir şekilde incelenmediğini söyleyerek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kodal, çalışmasında Refi Cevad Ulunay'ın **Eski İstanbul Yosmaları, Köle, Mermer Köşkün Sahibi** ve **Sayılı Fırtınalar** adlı eserlerinde deyim, atasözü, küfür ve argo kelimeleri incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Refi Cevad Ulunay'ın dört eserinde yer alan deyim, atasözü, küfür ve argo kelimeleri incelediğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1
Taranan Eserler – Bibliyografya.....2
Refî Cevad Ulunay.....3
Hayatı, Eserleri.....4 – 8
Atasözleri.....9 – 18
Deyimler.....18 – 34
Küfür.....35 – 41
Argo.....42 - 74

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Kodal, Refî Cevad Ulunay'ın 1890 yılında Şam'da doğduğunu ve Mevlana Celâleddin Rumi'nin torunu olduğunu belirtmiştir. Ulunay'ın lise eğitimini Galatasaray Lisesinde bitirdiği, Tanin ve İkdam gazetelerinde çalıştıktan sonra politikaya atıldığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Refî Cevad'ın “Arı” ve “Veysel Karani, Serazad” takma isimleriyle mizahi yazılar, tarihi konular, hafta sohbetleri ve hikâyeler kaleme aldığını söylemiştir.

Yazar, Ulunay'ın Arapça ve Farsçayı ana dili gibi bildiğini, nükteli ve samimi bir dille halka hitap ettiğini belirtmiştir.

KOLAN, Feruze. (1957). Figani Hayatı ve Şiirleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Kolan, tezinde, üzerinde araştırma yapılmamış şair ve yazarları değerlendirme gayesiyle Figanî'nin hayatını ve eserlerini bir araya getirip çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Figanî'nin hem şahsi hem de edebi hayatını ayrıca şaire ait şiirlerin yer aldığı Divan'ını da tezinde değerlendirdiğini ifade etmiştir. Kolan, Divan'ın tek nüshasının olması sebebiyle eserin edisyon kritiğini yapamadığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Figanî hakkında yazılmış eserleri inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz.....1
2. Bibliyografya.....2
3. Nüsha Tavsifi.....3
4. Transkripsiyon İşaretleri....4
5. Hayatı.....5 - 10
6. Şiirleri
 - a. Kaside.....15 – 26
 - b. Tahmis.....28
 - c. Gazel.....30 – 57
7. Şiirlerin Tetkiki

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemi açıklamıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Kolan, çalışmasında Figanî'ye dair açıklamalara ve manzumelerine yer vermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Figanî hakkında Fuad Köprülü'nün **İslam Ansiklopedisi**'nde yazdığı makalenin ve Abdülkadir Karahan'ın **Figani ve Şiirleri** adlı eserin var olduğunu söylemiştir.

Yazar, Divan'da altı kaside, bir tahmis ve altmış altı tane gazelin yer aldığını bunlardan yüz elli yedi beyit kaside, on üç beyit tahmis ve üç yüz kırk dokuz beyit gazel olmak üzere eserin toplam beş yüz on dokuz beyitten meydana geldiğini açıklamıştır.

Kolan; eserin, vezne sadık kaldığını kafiyelerin sağlam olduğunu ve rediflerin çokça kullanıldığına dikkat çekmiştir.

Eserde yer alan gazellerin kısa ve lirik bir özelliğe sahip olduğu belirtilmiştir. Şairin bedbin bir ruh haline sahip olduğu ve bu ruh halini şiirlerine de yansıttığı vurgulanmıştır. Şiirlerde Farsça gramer özelliklerinin yer aldığı, üçüzlü, dördüzlü terkiplerin varlığı gözlenmiştir. Yazar, Divan'da yer alan kasidelerin devlet büyüklerine, tanınmış kişilere takdim edildiğini söylemiştir.

KOLKIR, Nuri. (1974). Aydın Ağı Fonetik ve Morfolojik İncelenmesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız incelemelerine duyduğu ilgi neticesinde tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Aydın yöresinin ağız özelliklerini fonetik ve morfolojik açılardan incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kolkır, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

I.	Ön Söz	
II.	Ses İşaretleri	
III.	Metinler	
	Sefa ile Cefa.....1	
	Yaver Ageci.....4	
	Bi Fıkra.....7	
	Bi Fıkra.....7	
	Konteracı.....8	
	Aydın'da Düğün.....10	
	Bi Sohbet.....11	
	Yonan İşgali ve Gelin.....13	
	Çetele.....18	
	Yonan İşgali.....21	
	Üç Bilmece.....25	
	Cafer Tayyar Paşa.....27	
	Şasmail ve Arabızengi.....30	
	Yörük Ali Türküsü.....40	
	Ayı ve Tilki....41	
	Gelin Havası.....44	
	Dağ Köyü Türküsü.....45	
	Kadın Oynatma Türksü.....46	
	Türkü.....47	
	Fatma Türküsü.....48	
	Çavdarlı Murat Zeybeği.....49	

	Koca Mustafa Türküsü.....50
	Yörük Çoban Türküsü.....52
	Yörük Gaval Havası.....53
	Manav Aşireti Türküsü.....54
	Mehmet Çavuş Şarkısı.....55
	Yörük Ali.....57
	Yonan İşgali.....58
	Türküler.....59
	Sılaya Hasret.....60
	Ali Efe.....61
	Bir Gızın Türküsü.....62
	Yörük Ali Türküsü.....63
	Bayram Manası.....65
	Fal Manası.....66
	Yağmur Duası.....68
IV.	Fonetik ve Morfolojik Hususiyetler
	Vokaller.....69
	Vokal Değişimleri.....71
	Ünsüz Değişimleri.....79
	Yapım Ekleri.....91
	İsim İşletme Ekleri.....97
	Fiil Çekimi.....102
V.	İsim ve Fiil Çekimleri Ek Bölümü
	İsim Çekimleri....110
	Fiil Çekimleri.....113
VI.	Sözlük (I)
VII.	Sözlük (II)

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Kolkır, bölgenin ağız hususiyetlerini elde ettiği metinler aracılığıyla okuyuculara açıklamıştır.

Değerlendirme

Kolkır, tezinde yer verdiği metinlerin bir kısmını 1966 yılında Türk Tarih Kurumu tarafından yayımlanan **Aydın İli Ağızlarından Örnekler ve Etnografya Bakımından Özellikleri** adlı broşürden aldığını söylemiştir.

KORKUT, Huriye. (1947). Halk Edebiyatında Ağıtlar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk Halk Edebiyatı içerisinde kaleme alınan ağıtlarla ilgili bilgi verip, örneklerle konuyu anlatmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında halk edebiyatı ürünlerinden bir olan ağıtları ve ağıtların söyleniş alanlarını örneklerle anlatmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Korkut, çalışmasında takip ettiği metoda dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

- I. Eski Türklerde Ölüm Mevzu (Orhun Kitabelerinde, Divanı-ı Lügati't Türk'te, Dede Korkut Hikâyelerinde)
- II. Ağıt ve Ağıt Etme Âdedi (Ağıt Nedir? Ne Zaman ve Kimler tarafından Söylenir? Ağıtların Yayılması ve Şahsi Damgalarının Kaybı)
- III. Ağıt Etme Âdedinin Mevcut olduğu Diğer Bazı Sahalar
- IV. Ağıtların Şekli ve Vezin Bakımından İncelenmesi (Diyalog, Hitap, Hikâye, Monolog, Tarzında Olan Ağıtlar, Kıt'a Adedi, Kafiye Tertibi, Nakarat, Ölçü)

V. Ağıtların Tahlili

1. Ağıtlarda Ölünün Övülmesi (Cesaret, Güzelliği, İçtimai Mevkii, Mümtaz ve Müstesna Oluşu Zikredilerek)
2. Ağıtlarda Ölünün Dünyada Yaptığı ve Yapacağı Şeylerden Bahis Olunması
3. Ağıtlarda Ölünün Vasiyeti
4. Ağıtlarda Ölünün Ailesi
5. Ağıtlarda Ölünün Bıraktığı Mal ve Eşya
6. Ağıtlarda Ölünün Kıyafeti ve Süs
7. Ağıtlarda Ölüm Hadisesinin Meydana Getirdiği Hisler (Ağlama, Şikâyet, Lanet, Ümit – Ümitsizlik, Hayıflanma, Ölen Kimseyi İsteme, Gurbet, Endişe Hissi)
8. Ağıtlarda Tabiat (Mühim Dağlar, Nehirler, Çiçek ve Ağaçlar, Bulut – Yağmur)
9. Ağıtlarda Dini Unsurlar (Allah, Ahiret, Dini Âdetler, Batıl İtikatlar, Mezar)
10. Ağıtlarda Hayvan İsimleri
11. Ağıtlarda Cerrah – Yara – Hastalık
12. Ağıtlarda Bayrak
13. Ağıtlarda Renkler
14. Ağıtlarda Göç – Terk Etme ve Çadır
15. Ağıtlarda Şehir ve Kasaba İsimleri
16. Ağıtların İçtimai ve Ailevi Münasebetlere Göre Tasnifi

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Korkut, çalışmasında ağıtlarla ilgili açıklayıcı bilgilere yer vererek çalışmasını ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Yazar, ölüm temasının ilk eserlerimiz olan Orhun Kitabeleri, Dîvânü Lugatî't Türk ve Dede Korkut gibi eserlerde yer aldığını vurgulamıştır.

Araştırmacı, ağıt etme âdedinin ilk cemiyetler olan klanların dini ayinlerine kadar gittiğini belirtmiştir.

Korkut, Türklerde “sığır, şölen ve yuğ” adı verilen üç tür törenden bahsetmiştir. Bunlar arasında yuğ törenin matem merasimi olduğu ve bu merasimin bazı kurallara göre icra edildiği ifade edilmiştir. Bu törenlerde baksı – ozan adı verilen ruhani sığara sahip bir kişinin, ölünün defnedilişinde kopuzu ile esrarlı nağmeler söylediği, amacının ölünün ruhunu istirahatata kavuşturmak olduğu bahsedilmiştir. Yazar, bu dini ayinlerde meydana gelen eserlerin, iptidai özelliğe sahip olduklarını daha sonraları ladini bir mahiyet alarak zamanımıza kadar birçok değişikliklerle devam ettiğini belirtmiştir. Zaman içerisinde ölünün hatırasını yaşatacak şiirler terennüm eden şairlerin ortaya çıktığı söylenmiştir.

Araştırmacı, Türklerin ölüm hadisesine ve matem törenlerine çok önem verdiklerini vurgulamıştır. Yazar, ağıtlarda kişilerin kahramanlığı, cömertliği ve cesaretinin anlatıldığını ve bu durumun âdet haline geldiğini belirtmiştir.

Yazar, halk edebiyatında yer alan ağıtın menşei bakımından ikiye ayrıldığını birincisi şifahi halk edebiyatına dâhil olan ağıtlar olduğu diğerinin; halk edebiyatına mensup saz şairleri tarafından meydana getirilen ağıtlar şeklinde ayrıldığını ifade etmiştir. Folklor ürünü sayılan ağıtların, bir ücret karşılığında tutulan ağıtçı kadınlar tarafından söylendiği veya ölünün akrabaları tarafından söylendiği ifade edilmiştir.

Korkut, ağıt etme âdedinin ölünün başında kişi hayattayken yaptıklarını yâd etme şeklinde yapıldığını ayrıca ölünün arkasında kalan çocuk ve akrabalarının acı içinde kaldığını, sözlerin kafiye uydurularak söylendiğini belirtmiştir.

Yazar; ağıtların, türkülerden ve diğer halk edebiyatı ürünlerinden yararlanarak meydana getirildiğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, ağıt etme geleneğinin Doğu ve Batı medeniyetlerinde var olduğunu söylemiştir. Ağıtların; Romalılarda, Yunanlılarda, bir Türk kolu olan Gagavuzlarda çeşitli isimlerde yer aldığı açıklanmıştır.

KÖKSÖKEN, Şule Nurhayat. (1971). Azerbaycan Folkloru Antologiyası. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Köksöken, Azerbaycan Folkloru Antolojisi kitabından destanlar bölümü üzerine bir çalışma meydana getirmek amacıyla kendi tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Azerbaycan Folkloru Antolojisi adlı eserde yer alan nakiller, destanlar, latifeler, karavelliler, efsane ve rivayetlerin yer aldığını ancak kendisinin sadece destan bölümünü incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, incelediği üç destanı hangi metot ile incelediğine dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz.....1
2. Bölüm – Emrah Destanı.....1 – 31
3. Bölüm – Necefhan ve Perizad Hanım Destanı.....32 – 53
4. Bölüm – Âşığ Garib Destanı....54 – 93
5. Sözlük.....94 - 111

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasına konu olan **Azerbaycan Folkloru Antolojisi** adlı eser hakkında bilgi vererek sözlerine başlamıştır.

Araştırmacı, Azerbaycan Folkloru Antolojisi adlı eserden destanlar bölümünü ele alıp incelediğini belirtmiştir. Yazar, bu eserde yer alan Emrah Destanı, Necefhan ve Perizad Hanım Destanı ve Âşığ Garip Destanı'nı aslına uygun çevirdiğini ifade etmiştir. Köksöken, Azeri dilinin bütün gramer özelliklerini aynen aktettiğini vurgulamıştır.

İncelenen destanlarında olayların bazen nesir halinde, konuşmaların ise sazla karşılıklı olarak söylenen dörtlükler halinde olduğu vurgulanmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Köksöken, Azeri Türkçesiyle ele aldığı çalışmasında destanları ele alıp incelemiştir. İncelediği destanların daha iyi anlaşılması adına çalışmanın sonuna lügatçe koymuştur.

KÖSEOĞLU, Birsen. (1970). Hüseyin Rahmi Gürpınar'da Deyimler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinde yer alan deyimleri okuyuculara göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Köseoğlu, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın on beş eserinde geçen bin kadar deyim, deyim niteliğindeki birleşik filleri ve meşhur sözleri çalışmasında gösterdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını morfoloji, indeks, argo ve umumi sözlük şeklinde dört bölüm halinde meydana getirip incelediğini belirtmiştir.

İçindekiler

Köseoğlu, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, giriş bölümünde çalışmasında kullandığı yöntem üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Köseoğlu, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinde geçen deyimlerin belli bir zümrenin malı olmadığını toplumun geneline yayılmış halk tarafından kullanılan deyimler olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacı, çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın **Ben Deli miyim?, Cadı, Gulyabani, Hayattan Sayfalar, İffet, İki Hödüğün Seyahati, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Mürebbiye, Metres, Mezarından Kalkan Şehit, Meyhanede Hanımlar, Nimetşinas, Son Arzu, Şıpsevdi ve Utanmaz Adam** eserlerini inceleyerek tezini hazırlamıştır.

KÖSEOĞLU, M. Reha. (1947). Eğin Türküleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Eğin bölgesinde yüzyıllardır söylenegelen türküleri okuyuculara göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Erzincan'a bağlı Eğin bölgesinde ortaya çıkan türküleri ve bu türkülerin doğuş sebeplerini çalışmasında gösterdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Köseoğlu, çalışmasında Eğin türkülerinin cönklerde bulamadığını Erzincan ve İstanbul'da derleme yolu ile türküleri elde ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

I. Başlangıç

II. Muhteva

1. Türkülerde Tabiat
2. Türkülerde İçtimai Hayat
3. Psikolojik Duygular
4. Müzikal Muhteva

III. Şekil

1. Kelimeler (Lügatçe)
2. Metinler
3. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, giriş bölümünde Eğin isminin nereden geldiğini, anlamını ve coğrafyası üzerine bilgi verilmiştir. Eğin halkının türkülerini oluşturma sürecine dair açıklamalar yapılmıştır.

Köseoğlu, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, bölgede yüzyıllardır söylenegelen türkülerini tasniflendirerek okuyucuları bilgilendirmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Eğin'in coğrafik olarak dört tarafının dağlarla çevrili bir alana kurulu bir yerleşim yeri olduğunu ifade etmiştir. Bölgenin arazi şartlarının ziraata elverişli olmadığını geçimin bağ ve bahçelerde meyve yetiştiriciliği ile sağlandığı belirtilmiştir. İnsanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için İstanbul'a geldikleri ve arkalarında eşlerini bıraktıkları söylenmiştir. Vuslat hasreti ile eşlerini bekleyen kadınların, gurbet temalı türküler ortaya koydukları ifade edilmiştir.

Köseoğlu, bölgenin dağlık bir araziye kurulmuş olmasının türkülere de sirayet ettiğini belirtmiştir. Dağ - kar – duman ve nebatların türkülerde çokça zikredilen motifler olduğu ifade edilmiştir.

Yazar, Eğin türkülerinde toplumsal hayatın kişiler üzerindeki etkisinin az olduğunu söylemiştir. Sebebinin de ferdi sıkıntıların insanlar üzerindeki etkisinin daha baskın bir şekilde hissedilmesine bağlamıştır.

Araştırmacı, Eğin türkülerinde psikolojik duyguların yoğun bir şekilde işlendiğini; türkülerde kimsesizlik, yoksulluk, açlık, sefalet ve gurbet hislerinin yer aldığını ifade etmiştir.

KUMAN, Aysel. (1947). Türk Edebiyatında Rubai. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Türk edebiyatında rubâî türünün hangi özelliklere sahip olduğunu örnekleriyle göstererek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında rubâî vezinlerini altı ana başlık altında analiz etmiş ve asırlara göre seçtiği rubâîlerden örnekler vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metoda dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Rubai Vezinleri

- I. Kısım (Rubailerin Mevzularına Göre Taksimi)
 - a. Âşıkane
 - b. Münacat ve Naat
 - c. Tasavvuf ve Felsefe
 - d. İçtimai
 - e. Metih

f. Hiciv

II. Kısım (Asır Sırasına Göre Şairlerden Seçme Rubailer)

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde rubâî hakkında kesin bilgilerin olmayışından bahsetmiştir. Yazar, Türk edebiyatında yer alan mani ve tuyug nazım şekillerinin rubâî türünün menşei olabileceğini ifade etmiştir. Arap edebiyatında dört mısralı ve kafiye şiiirlere rastlanıldığı belirtilmiştir. Bu şekilde ortaya koyulmuş çeşitli konulara dair hikemi şiirlerin de yazıldığı vurgulanmıştır.

Kuman, 11. yüzyılda İran edebiyatında özel bir lehçe ile yazılmış dört mısralık şiirlerin olduğunu ve adına “uramen” denildiğini söylemiştir. Fars edebiyatında rubâî türünü icat eden şairin Rodegi olduğu ifade edilmiştir.

Rubailerde günlük hadiselerin tespit edilebildiği, bir devletin yıkıldığı veya bir kişinin ölümüne dair bilgilerin yer aldığı örneklere rastlanıldığı söylenmiştir. Aşkın bu tür içinde daima geri planda kaldığı belirtilmiştir.

Türk edebiyatında rubâînin, önemli bir etki bırakmadan devrini tamamladığından bahsedilmiştir.

Kuman, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta araştırmacı, yüzyıllardır Türk edebiyatında örneğine rastladığımız rubâî hakkında açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, dörtlüklerle meydana getirilmiş ilk Arap şiirlerine rubâî denilemeyeceğini belirtmiştir. Rubâînin vezin, tarz ve konu ile meydana getirilip yazılmaya başlanmasıyla böyle bir adlandırmanın olabileceğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, rubâîye dü beyit, terane ve beste isimlerinin verildiğinden bahsetmiştir. Rubâîlerin beste ile söylendiği vurgulanmıştır.

Kuman, ilk şairlerin rubâînin estetik özellikleri üzerinde çok durmadığından ve ilk beyitte şairin bir nükte veya bir mesel anlatmasının şart olduğundan bahsetmiştir. Rubâîdeki estetikliği ilk ortaya koyanların İbn-i Yemin, Baba Tahir-i Uryan, Hayyam ve Mevlânâ olduğu söylenmiştir. Bu şairler arasında Hayyam'ın

yazdığı rubâîlerin ayrı olduğu gözlenmiştir. Ömer Hayyam'ın rubâîlerinde felsefenin, fikrin veya bir kanaati bildirmenin, bir sosyal hadiseyi tespit etmenin gayreti içinde olduğu görülmüştür. Pek çok İranlı şairin hatta Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin bile Hayyam'ın rubâî tarzından etkilendiği söylenmiştir.

Türk edebiyatına rubâî türünün İran edebiyatından geldiği ifade edilmiştir. 17. yüzyıl şairi Azmîzâde Hâletî'nin rubâîye düşkün ve bine yakın eserinin olduğu söylenmiştir. Azmîzâde'nin veya kendisinden sonra gelen şairlerin rubâî türü üzerine bir yenilik getirmedikleri belirtilmiştir. Yahya Kemal'in yazdığı rubâîlerde Ömer Hayyam'ın etkisinin olduğu görülmüştür.

KURGAN, Nevhiz. (1947). Haşmet ve Sûrnamesi'nin İctimai Bakımdan Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Sultan Mustafa'nın kızı Hibetullah Sultan'ın doğumu sebebiyle eser kaleme kalen Haşmeti ve yazarın eseri Sûrname-i Haşmet adlı eser hakkında bilgi vermek amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Sûrname-i Haşmet hakkında bilgi vererek, eserin edebi ve sosyal yönden incelemesini yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Haşmet'in Hayatı ve Edebiyatımızdaki Yeri
- III. Sûrname Nedir ve Neden Bahseder
- IV. Sûrname-i Haşmet Hakkında Fikir, Lisan, Şekil
- V. Yazmanın Tavsifi

- VI. Sûname-i Haşmet (Hediyeler, Kıyafetler, Esnaf Alayları)
- VII. Transkripsiyon
- VIII. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Damat İbrahim Paşa zamanının edebiyat ve kültür alanında zengin ve önemli bir dönem olduğunu belirtmiştir.

Araştırmacı, çalışmasının amacı ve kapsamı hakkında bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Haşmet'in 18. yüzyıl da yetişen şairlerden biri olduğunu, hayatı hakkında çok az bilgi sahibi olduğunu kendisiyle ilgili Tezkere-i Ramiz'de biraz bilginin yer aldığını söylemiştir. Şairin, Arap ve Fars edebiyatına vakıf olduğu, iyi bir tahsil gördüğü belirtilmiştir. Haşmet'in hiciv ne nükteye meyilli bir şair oluşunun başına bazı felaketler getirdiğinden bahsedilmiştir. Araştırmacı, şairin kasidelerin de Neff'i taklit ettiğini ancak genellikle Nâbî'nin yolundan gittiğini söylemiştir. Bazı manzumelerinde ise Nedim'in etkisinin olduğu ifade edilmiştir. Haşmet'in Divan'ında yer alan gazel ve kasidelerin pek çoğunun çeşitli şairlerin eserlerine yazdığı nazireler olduğu görülmüştür.

Araştırmacı, Sûname-i Haşmet adlı eserin dilinin ağır olduğundan bahsetmiştir. Hatta şimdiye kadar kaleme alınan sûnamelerin en kapalı lisana sahip olanının Sûname-i Haşmet olduğu vurgulanmıştır. Haşmet'in eserini günlere göre ayırarak değil fıkralara ve eğlencelere göre tanzim ettiği ifade edilmiştir.

Yazar, padişah ailesinin içinde uzun zamandır çocuksuzluğun olması dolayısıyla Hibetullah Sultan'ın doğumuna büyük önem verdiklerinden ve eğlenceler için hiçbir masraftan kaçınmadıklarından, Sultana kıymetli hediyeler getirildiğinden bahsedilmiştir.

KURUKAFA, Vedat. (1981). Milli Mücadele ile İlgili Seçme Makaleler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışması ile geçmiş ile gelecek nesiller arasında bir köprü kurmak amacıyla tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında 1922 yılında İkdâm gazetesinde Milli Mücadele konusunda kaleme alınan yazıların transkripsiyonlu metinlerini verip tezin sonunda indeks hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, İkdâm gazetesinin 1922 yılında yazılmış makalelerini eski harflerden yeni harflere çevirerek çalışmasına başladığını belirtmiştir. Araştırmacı, elde ettiği makaleleri sınıflandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1 – 2

Giriş..... I - II

Metinler (Makaleler)

Türkün Mukadderatı.....1 – 4

M. K. Paşa Söylerken.....5 – 10

Türkler Uyuyacak.....10 – 13

Harbin Umdeleri.....14 – 20

Trakyalıların Sesi.....20 – 23

Sofya da ki Camii.....24 – 26

Bir Züppenin Tekamülü.....27 – 30

Köylüyü Yükseltmek.....31 – 35

Membalara Doğru.....36 – 40

Anadolu'da Şark Darülfünunu Açılıyor.....40 – 42

Rus Sefaretindeki Müsamere.....	42 – 47
Irak Türklerinde Serbest Nazım İzleri.....	47 – 51
Bozguncular ve Anadolu.....	52 – 54
İlimde ve Sanatta Tekamül.....	55 – 60
Vatanperverlik ve Politikacılık.....	60 – 67
Darülfünun.....	68 – 74
Türkler ve Türk İli.....	75 – 80
Fabrikalar.....	80 – 83
Macarların Çalışması.....	84 – 88
Ankara’da Milli Bayram.....	89 – 94
Zafer Neşvesi ve Gençlik.....	95 – 98
Ayasofya Cami-i Şerifindeki İhtifal-i Dini.....	88 – 101
Ankara’dan Zaferimizi Takip.....	102 – 105
Türk Irkının İrsiyedi ve İstikbali.....	106 – 111
Refet Paşa’nın Darülfünun Nutku.....	112 – 119
Anadolu’nun İmarı.....	120 – 123
Millet Rehberliği.....	124 – 127
Milli Türk Bedii Münasebetiyle.....	128 – 130
Şehrimizin Milliyeti.....	131 – 135
M. Kemal Paşa’nın Yüksek Zihniyeti.....	136 – 139
Türk Köylüsünün Sapanı ve Zafer Yolu.....	140 – 145
Fabrikalarımıza Bir Tavsiye.....	146 – 151
Okçuluk Münasebetiyle.....	151 – 155
İndeks	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve kullandığı yönteme dair açıklamalarda bulunmuştur.

Giriş bölümünde araştırmacı, İkdâm gazetesinde elde ettiği makaleler üzerine bilgi vermiştir.

Çalışmada sonuç bölümüne yer verilmemiştir ancak Milli Mücadele Dönemi ile ilgili pek çok makale toplu bir şekilde okuyuculara sunulmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, İkdam gazetesinde Kurtuluş Savaşı ve yeni kurulan devlet üzerine yazılar kaleme alanların arasında Yakup Kadri, Halide Edip, Ahmet Cevdet, Haşim Nahit, Doktor Mustafa Hakkı ve Lütfi Fikri gibi isimlerin ismini zikretmiştir. Gazetenin içinde hem haber hem de nutuk mahiyetinde yazıların yer aldığı ifade edilmiştir.

Yazar, İkdam gazetesinde elde ettiği makaleleri; “Milli Mücadele ve Milli Ruh”, “Sanayileşme ve İktisat”, “Köylülük”, “İlim ve Sanat” Son Olarak “Politika ve Dış Siyaset” şeklinde sınıflandırdığını söylemiştir.

KURUL, Kâmil. (1950). Ömer Seyfeddin ve Hikâyeciliği. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Ömer Seyfettin’in hayatını, edebi kişiliğini verdikten sonra yazarın eserlerine dair bilgi vermek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Ömer Seyfettin’in **İlk Cinayet, Kütük, Diyet, Başını Vermeyen Şehit, Kaşığı** gibi hikâyelerini çalışması içerisinde incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir. Ancak Ömer Seyfettin’in kaleme aldığı hikâyelerin tahlilini çalışmasında göstermiştir.

İçindekiler

1. Hayatı
2. Yazı hayatı

3. Hikâyelerinin Muhteva Bakımından Tetkiki
4. Teknik Hikâye Kuruluşu
5. Üslubu
6. Sevdiği ve Sevmediği Tesiri Altında Kaldığı ve Kalmadığı Kimseler
7. Tesiri ve Tesiri Altında Kalan Kimseler
8. Ömer Seyfettin'in Türk Hikâyeciliğindeki Mevkii
9. Umumi Netice

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz ve giriş bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, çalışmasının sonuç bölümünde Ömer Seyfettin'in ecdadının Kafkasya'dan geldiğini ve babasının memur olduğunu söylemiştir. Ömer Seyfettin'in de tıpkı babası gibi memur olduğu ve İzmir'de Hizmet gazetesinde yazılar yazdığı ifade edilmiştir. İlerleyen yıllarda yazarın, İstanbul'da çeşitli gazete ve mecmualarda yazı yazdığı ayrıca Kabataş Lisesinde öğretmenlik yaptığı söylenmiştir. Ömer Seyfettin'in bazı eserlerini eski Türkçeye kendisinin neşrettiği belirtilmiştir. Yazarın, eserlerinde Batılı teknikleri kullandığı ifade edilmiştir. Kurul, Ömer Seyfettin'in ele aldığı konuların mizahi bir tarafının bulunduğunu ve okuyucusunu güldürdüğünü vurgulamıştır. Ömer'in üslubunun kendisine ait olduğu kimsenin etkisi altında kalmadığı sade ve samimi bir üslubunun olduğu ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ömer Seyfettin'in 1917 yılında Yeni Mecmua adlı yayın kuruluşunda yazdığı yazılar sayesinde şöhretini kazandığını vurgulamıştır. Yazarın, 1920 yılında İstanbul'da vefat ettiği belirtilmiştir. Ömer Seyfettin'in ölümünden sonra eserlerini Ali Canip ve Ahmed Halid Bey'in neşrettiği söylenmiştir.

Kurul, Ömer Seyfettin'in yazı hayatını 1902- 1912, 1914 – 1917, 1917 – 1920 yılları şeklinde üç döneme ayırdığını ifade etmiştir. Araştırmacı, yazarın edebi hayatının en velud olduğu dönemin 1917 ile 1920 yılları arası olduğunu söylemiştir.

Yazar, Ömer Seyfettin'in yazı hayatını üç kısma ayırdığını ve yazarın daha çok toplumsal, milli, mizahi ve aşk konularında eser verdiğini belirtmiştir. Yazarın,

toplumsal konularda hem ferdi hem de toplumu ele aldığı, aşkı anlattığı eserlerinde aşkın maddi tarafını anlattığı, milli hikâyelerinde milliliği eski ve yeni kahramanlara yer verdiği vurgulanmıştır. Yazarın, eserlerini genellikle sürpriz bir sonla bitirdiğinden bahsedilmiştir.

Araştırmacı, Türk hikâyeciliğinin Ömer Seyfettin'in öncesinde basit olduğunu ancak yazarın eserleriyle birlikte olgunluk dönemine girdiğini belirtmiştir.

KÜÇÜKDAGILKAN, Ali. (1979). Müzekki'n Nüfus 328 b – 338 a Transkripsiyon, İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfus'u transkrip edip, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Müzekki'n-Nüfus adlı eserin 328 b – 338 a sayfaları arasında yer alan bölümü incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Müzekki'n-Nüfus adlı eserin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz..... I
- II. Giriş..... II - V
- III. Bibliyografya..... V
- IV. Metin.....1 – 20
- V. İndeks.....21 – 94

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin pek çok nüshasının olduğuna dair açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin mürşitlikten müritliğe giden yolculunu anlatmıştır. Yazar, bu yolculukta Rûmî'nin çektiği çileleri geçtiği yolları okuyuculara aktarmıştır. Eşrefoğlu'nun Eşrefiyye tarikatını kurması ile sona eren tasavvufî yolculuğa dair bilgiler sunulmuştur.

Yazar, sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığı için eser üzerine açıklamalarda bulunacak bir husus söz konusu değildir.

MAHİRŞEN, Memduh. (1981). M. Fuat Köprülü'nün Makaleleri – 1923. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün Türk gençliği için hayati ehemmiyet taşıyan makalelerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Mahirşen, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün 1923 yılında çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı makaleleri bir araya getirdiğini ifade etmiştir.

Yazar, çalışmasında Köprülü'nün bu tarihte kaleme aldığı **Anadolu İstilasına Kadar Türkler** ve **Mekâtib-i İptidaiye Son Sultani** adlı makaleleri tezine dâhil etmediğini vurgulamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Mahirşen, Mehmed Fuad Köprülü'nün 1923 yılında çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı makaleleri bugünkü harflere çevirerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... II - III

Anadolu'da İslamiyet D.E.F.M.....1 – 7

Darülfünûn ve Milli Terbiye, İctihad.....8 – 9

Paris Hatıraları, Tevhid-i Efkâr, 8 Teşrinisani.....10 – 12

Paris Hatıraları, Tevhid-i Efkâr, 19 Teşrinisani.....13 - 17

Paris Hatıraları, Tevhid-i Efkâr, 22 Teşrinisani.....18 - 20

Paris Hatıraları, Tevhid-i Efkâr, 26 Teşrinisani.....21 - 24

Paris Hatıraları, Tevhid-i Efkâr, 29 Teşrinisani.....25 - 28

Paris Hatıraları, Tevhid-i Efkâr, 6 Kanunievvel.....29 - 32

Paris Hatıraları, Tevhid-i Efkâr, 10 Kanunievvel.....33 - 36

Tevhid-i Terbiye Meselesi, Tevhid-i Efkâr, 17 Kanunievvel.....33 – 40

İmam-ı Azam Talebesinden Bir Türk Şairi, Tevhid-i Efkâr, 20 Kanunievvel.....41 – 43

Tarihimizde Müskirat Meselesi, Tevhid-i Efkâr, 24 Kanunievvel.....44 – 47

Osmanlı İdaresinde İzmir, Yeni Mecmua, c. III.....48 – 54

II. Asırda Türk Edebiyatı, Şehri, Yeni Mecmua, c. IV.....55 – 57

Menakıb-ı Eflaki Tercümesi Mütercimi, Yeni Mecmua, c. IV.....58 – 61

Bursalı Harabat Erenlerinden Nihali, Yeni Mecmua, c. IV.....62 – 70

Azerbaycan Cumhuriyeti, Yeni Mecmua, c. IV.....71 – 75

Koşma Tarzı, Yeni Mecmua, c. IV.....78 – 81

Tuyug Şekli, Yeni Mecmua, c. IV.....82 – 85

Âşık Gevheri'ye Ait İki Vesika, Yeni Mecmua, c. IV.....86 - 89

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamında ve yönteminden bahsetmiştir.

Çalışmanın içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

Mahirşen, çalışmasında Mehmed Fuad Köprülü'nün Türkoloji, edebî tenkit, din, sanat, musiki, Türk tarihi ve iktisat gibi alanlarda yazılmış eserlerinin olduğunu vurgulamıştır. Köprülü'nün makalelerinde zikretmiş olduğu fikirlerin, kültür buhranına düşmüş Türk gençliği için önemli olduğu belirtilmiştir.

MALAK, Sefer. (1971). Hüdayî'de Tasavvuf, Edebi Şahsiyeti ve Hayatı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Aziz Mahmud Hüdayî'yi pek çok yönü ile incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirmek istediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Aziz Mahmud Hüdayî'nin on tane ilahisini, hayatını, edebi kişiliğini ve tasavvufi yönünü inceleyerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Aziz Mahmud Hüdayî hakkında kütüphane araştırmasına dayalı bir çalışma yaptığını söylemiştir. Ayrıca Hüdayî'ye ait ilahilerin şerhleri yapılmıştır.

İçindekiler

1. Ön Söz.....2
2. Hüdayî Divanından 10 İlahinin Tasavvufi Açıklaması.....3
3. Edebi Yönü.....41
4. Hayatı.....45
5. Bibliyografya....45
6. Notlar.....46

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, 16. yüzyılın sonu 17. yüzyılın başında manevi bakımdan büyük bir nüfusa sahip olan Hüdayî'nin ilahilerinde tasavvufî inceliklerin ve tabirlerin çokça yer aldığını ifade etmiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak Malak, Aziz Mahmud Hüdayî hakkında pek çok bilgiyi okuyuculara anlatarak çalışmasını meydana getirmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Aziz Mahmud Hüdayî'nin asıl adının Mahmud olduğunu, doğum yeri ve doğum yılı hakkında rivayetlerin olduğunu söylemiştir. Hüdayî'nin pek çok camide görev yaptığı ve görevini başarıyla tamamlamasından dolayı padişah tarafından günde yüz akçe ile ödüllendirildiği ifade edilmiştir. Tekke ve tasavvuf şairinin üç kere hacca gittiği ve seksen sekiz yaşında vefat ettiği belirtilmiştir.

Yazar, Aziz Mahmud Hüdayî'nin Halvetî tarikatına mensup olduğu halde Celvetî tarikatı adı altında ayrı bir tarikatın önderi olduğunu ve bazı yeni şekiller ve merasimler vaaz ettiği vurgulanmıştır.

Hüdayî'nin, şiirlerinde konu, şekil ve duygu yönünden Yunus Emre'yi takip ettiği söylenmiştir. Araştırmacı, tasavvuf şairinin bazen aruz ölçüsünü kullandığını ve şiir dilinin genellikle sade olduğunu söylemiştir. Şairin manzumelerinde insan, gönül, zikir, ibadet, ilahi aşk, kardeşlik ve dini nasihatleri işlediği belirtilmiştir.

MATARACI, Yaşar. (1977). Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri (1914). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün yazılarını toplu bir şekilde okuyuculara vermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasını Mehmed Fuad Köprülü'nün 1913 yılında din, edebiyat, hukuk ve tarih alanlarında kaleme aldığı makalelerinden meydana getirmiştir. Yazar, Köprülü'nün eserlerinden meydana getirdiği bibliyografyaya ayrıca makalelerde geçen isim ve kavramlardan hazırladığı indeksin olduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir ancak araştırma ve incelemeye dayalı bir metot takip ettiği görülmüştür.

İçindekiler

Ön Söz.....III
Bibliyografya.....IV
Üstad Ekrem.....1 – 8
Yeni Bir İlim: Halkıyyat.....9 – 13
Süleyman Fakih.....14 – 17
Hoca Ahmed Yesevi.....18 – 49
Hicri I X. ve X. Asırlardaki Çagatay Şairleri.....50 – 82
Milli Türküler.....83 – 87
Türk Şarkıları.....88 – 92
Hüseyin Hüsameddin'in Amasya Tarihi.....93 – 97
Saz Şairleri (1).....98 – 103
Saz Şairleri (2).....104 - 109
Saz Şairleri (3).....110 - 115
Saz Şairleri (4).....116 - 121
Saz Şairleri (5).....122 - 127
Saz Şairleri (6).....128 - 133
Saz Şairleri (7).....134 - 141
Saz Şairleri (8).....142 - 148
Saz Şairleri (9).....149 - 156
Saz Şairleri (10).....157 - 162

Saz Şairleri (11).....	163 – 168
Şinasi'nin Şiirleri.....	169 – 175
Destanlarımız.....	176 – 181
Türklerde Dini Edebiyat.....	182 – 190
İslamiyetten Evvel.....	191 – 195
Mehmet Emin Bey.....	196 – 198
Sadabad Akşamlarından.....	199
Şeyh Galib: Şair-i Müceddid.....	200 – 203
Tetebbu Usulü.....	203 – 207
Tetebbuda Gaye.....	208 – 212
Eski İstanbul ve Şairlerimiz.....	213 – 217
Maniler.....	218 – 222
Türklerde Esatir ve Efsane.....	223 – 226
Üstad Ekrem (Hatırat).....	227 – 232
Zaruri Bir İzah: Şayan-ı Tarahhum Bir Sima.....	233 – 236
İndeks.....	237 - 271

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından bahsetmiştir. Yazar, Mehmed Fuad Köprülü'nün edebiyat tarihindeki önemini anlatıp ve yazarın, sayısız makaleleri olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türk kültürüne değerli hizmetleri olan Köprülü'nün araştırılmamış pek çok makalesinin olduğunu belirtmiştir.

MOLLAOĞLU, Mehmet. (1972). Mirac ve Türkçe Divanlarda Miraciyeler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk edebiyatında kaleme alınmış Miraç konulu eserleri bir araya getirerek okuyuculara sunmuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Miraç hadisesi ile ilgili Kur'ân-ı Kerîm başta olmak üzere gerçek hadis kitaplarına ve Türkçe divanlarda yer alan miraciyeleri inceleyerek tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Mollaoğlu, çalışma konusu olan Miraç vakasını Kur'ân-ı Kerîm'den, hadis kitaplarından ve Türkçe divanlarda yer aldığı şekli ile aktardığını ifade etmiştir. Yazar, eserlerin transkripsiyonlarını yaptığını, kronolojik bir sıra halinde sunduğunu söylemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Mollaoğlu, ön söz bölümünde miracın yükseğe çıkmak anlamına gelen “uruç'tan” alındığını ve urucun da “merdiven” demek olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, Miraç hadisesini anlatmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Mollaoğlu, çalışmasında Miraç hadisesi ile ilgili bilgilere yer vermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Miraç hadisesinin Allah'ın emriyle, Hz. Peygamber'in bu âlemden âli makamlara yükselmesi demek olduğunu belirtmiştir. Hz. Muhammed'in zaman ve mekân algısından sıyrılıp arşı kürsiyi seyrettiği, Allah'ı gördüğü ve Rabbin

kelamını doğrudan işitebilecek bir mertebeye geldiği ifade edilmiştir. Hz. Peygamber'in gerçeği görmesini engelleyen tüm perdelerin çekildiği ve vahdetin tecelli ettiği söylenmiştir.

Yazar, yaşanan Miraç hadisesinin Müslümanları çok etkilediğini ve onların hürmet gösterdikleri bir gün olduğunu vurgulamıştır. Miraç hadisesinin edebiyatta da büyük yankıları olduğu, klasik edebiyat yazarlarının Miraç hadisesini divanlarında anlattıkları söylenmiştir.

Mollaoğlu, çalışmasında Atâî Divan'ı, Nadirî Divan'ı, Neşatî Divan'ı, Sabit Divan'ı, Nazim Divan'ı, Seyyid Divan'ı, Halimi Divan'ı gibi divanları incelemiştir.

MORAL, Emine. (1969). Aziz Mahmud Hüdayî Divanı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında eski Türk edebiyatına ve Eski Anadolu Türkçesine katkı sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Moral, çalışmasında Aziz Mahmut Hüdayî'nin Divan'ının edisyon kritiğini ve transkripsiyonu yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Aziz Mahmut Hüdayî Divan'ının edisyon kritiğini ve transkripsiyonunu üç nüsha ile karşılaştırma yaparak hazırladığını söylemiştir. Eserin dipnot kısımlarında Aziz Mahmut Hüdayî ve kurucusu olduğu Celvetiyye tarikatı hakkında bilgiler verdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Moral, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, giriş bölümünde Aziz Mahmut Hüdayî Divan'ını incelerken İstanbul Üniversitesi nüshasını kullandığını belirtmiştir. Araştırmacı, nüshanın harekeli yazıldığını ve içerisinde naat, mektup ve ilahi örneklerinin yer aldığını söylemiştir.

Araştırmacı, çalışmasının sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Aziz Mahmut Hüdayî'nin kaleme aldığı Divan'ın, üç bölüm halinde meydana geldiğini, içerisinde ilahiler, tarikatname ve necatül – garik bölümünün olduğunu belirtmiştir. İlahilerde hâkim olan ruhun dünya ve dünya sevgisini terk edip Allah'a yönelme olduğu vurgulanmıştır. Divan'ın sade bir dil ile kaleme alındığı, eski nesir üslubuna yakın bir tavırdaki olduğu, içerisinde Arapça ve Farsçadan tarikat lisanına girmiş kelimelerin yer aldığı görülmüştür.

MUĞULKOÇ, Gülden. (1979). Sivas Ağzı (Metin ve Ağzı Hususiyetleri). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk dili ve kültürüne katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Sivas'a bağlı Kangal, Zara, Irmaç, Karagöl, Karanlık, Mühürkulak ve Alacahan bölgelerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Muğulkoç, Sivas ağızı üzerine yaptığı çalışmasında derleme yöntemi kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Transkripsiyon İşaretleri

Metin

- I. Hikâye.....1
- II. Keloğlan Masalı.....3
- III. Cansız Masalı.....5
- IV. Şekâşşih Masalı.....11
- V. Beyzade Masalı.....14
- VI. Türkü.....16
- VII. Türkü.....17
- VIII. Türkü.....17
- IX. Türkü.....18
- X. Mahalli Kadın Oyunları.....19
- XI. Mahalli Kadın Oyunları.....19
- XII. Gıran Girdi Destanı.....20
- XIII. Dörtlükler.....21
- XIV. Maniler.....24
- XV. Atasözleri.....36
- XVI. Bilmeceler.....39
- XVII. Kültürle İlgili Konular.....41

Ses Bilgisi

- I. Sivas Ağzında Bulunan Sesler
 - A. Vokaller.....51
 - B. Konsonantlar.....52
- II. Ses Değişmeleri
 - A. Vokal Değişmeleri.....53
 - B. Konsonant Değişmeleri.....54
- III. Ses Hadiseleri
 - A. Sıra Değiştirme.....55
 - B. Yuvarlaklaşma.....55
 - C. Diftonglaşma.....56

D. Ünsüz Erimesi.....	56
E. Vokal Türemesi.....	56
F. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi.....	57
G. Konsonant Düşmesi.....	57
H. Ünlü Uzaması.....	57
İ. Vokal Asimilasyonu.....	58
J. Aykırılma.....	58
K. Metatez.....	58
L. Konsonant Asimilasyonu.....	59
M. Konsonant İkizleşmesi.....	59
N. Konsonant Türemesi.....	59

Şekil Bilgisi (Morfoloji)

A. İsim.....	60
B. Zamirler.....	62
C. Sıfatlar.....	63
D. Zarflar.....	63
E. Fiil Çekimleri.....	64
F. Edatlar.....	69
Partisipler.....	69
Gerundiumlar.....	70

Sözlük.....71 - 85

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacına, kapsamına ve kullandığı yonteme dair bilgi vermiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında bölge ağzının hususiyetlerini ortaya koyan açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Sivas'a bağlı köy ve kasabalarda ağız farklılıklarının olduğunu vurgulamıştır. Bölge insanından derleme yöntemiyle elde ettiği halk edebiyatı ürünlerini inceleyip, ağız özelliklerini göstermiştir.

MUTLUAY, Rauf. (1947). Halk Şiiri ve Yaşama Şevki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar halk edebiyatında yazılmış şiirlerin içerisinde bulunan sosyal ve psikolojik cepheleri gösterme amacı gütmüştür.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar konuya halk edebiyatının tanımı ile başlamış halk şiirine ve halk şairlerine değinmiştir. Araştırmacı, daha sonra yaşama şevki konusunu sosyal ve psikolojik cepheleriyle ele almıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma, yazarın duygu, düşünce ve bilgi birikimi sonucunda ortaya çıkmıştır. Araştırmacı, incelemesi için kütüphane araştırması yaptığını ifade etmiştir. Yazar ele aldığı konular hakkında birtakım tasniflendirme yapmıştır.

İçindekiler

Giriş

1. Halk Edebiyatı
 - A) Folklor
 - B) Halk Şiiri
 - C) Halk Şairleri
 - a) Umumi Karakterleri
 - b) Halk Şairlerinin Tasnifi
 - c) Eserlerin Konulara Göre Taksimi

D) Halk Şiirinin Umumi Vasıfları

- a) Kelimeler, Kafiyeleler, Vezin, Mısra, Figürleler, Nazım, Konstrüksiyon, Düşünüş Sistemi, Divan Şairinden Ayıran Vasıf
- b) Halk Şiirinde Nazım Kalıpları: Koşma, Destan, Devriye, Mersiye, Nefes, Satranç, Semai, Kalenderi, Tekerleme, İlahi, Nutuk, Ağıt.

Konu:

2. Yaşama Şevki

- A) Manası
- B) İcapları
- C) Bugünün Felsefesi
- D) Yaşama Şevkinin Bugünkü Şekli

3. Halk Şiirinde Yaşama Şevki

- A) Halk Şiirinde Varlık, Dünya, Hayat
- B) Numuneler
- C) Sosyal Cephe

- a) Halk Şiirinin Temas Ettiği Muhit
- b) Halk Şairlerinin Guruplaşmaları, Zümre Gelenekleri
- c) Destanlar
- d) Sosyal Şiir: Köroğlu, Dadaloğlu
- e) Numuneler
- f) Din Tesirinde Yer Eden Yaşama Şevkine Mani Menfi

Telakkiler:

Dünyanın Faniliği, Kısılalığı, Yalancılığı, Garp Tefekküründen Misaller;
Dini Şiirlelerin Karakteristikleleri; Bektaşî Tipi, Bektaşî Anlayışı,
Kronolojik Numuneler

A) Psikolojik Cephe

- a) Menfi İnanışlar: Aşk, Âşık, Sevgili, Gurbet, Memleket, Ağyar, Dost, Fatalizm, Felek, İrade; Numuneler
- b) Müspet Taraflar: Tabiat, Beşeri Aşk, Yaşama Hasreti; Numuneler

Sonuç

4. Halk Şiirinde Yaşama Şevki Yoktur. Niçin?

Bibliyografya

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Araştırmacı, ön söz kısmında kendisini halk edebiyatını incelemeye iten sebeplerden bahsetmiştir. Dünde, bugünü arama arayışını anlatmıştır. Divan edebiyatı ve halk edebiyatının farklı şubeler olduğundan bahsedip aralarındaki farklara değinmiştir. Anlatacağı konu ile ilgili bazı açıklamalarda bulunmuştur. Tezini meydana getirmesindeki sosyal amacından bahsetmiştir.

Yazar, eserin giriş bölümde folklorla dair genel bilgiler vererek başlamıştır. Daha sonra genelden özele doğru bir seyir takip ederek halk şiiri ve halk şairlerinden bahsetmiştir. Mevzuyla alakalı sınıflandırmalar yaparak çalışma konusuna dair bilgiler vermiştir.

Mutluay, sonuç kısmında, çalışmasının başlığı olan “Halk Şiirinde Yaşama Şevki Yoktur” adlı bir bitiş bölümü kaleme almıştır. Halk şiirinde yaşama şevkinin neden olmadığına dair vardığı sonuçları birkaç maddelik bir liste halinde okuyucuya sunmuştur.

1. Hiçbir şairin dini idare dışına çıkmayıp hepsinin dini tesir ile şiirlerini ortaya koydukları söylenmiştir.
2. Şairlerin cüzi iradesinin hiçbir şeyi temin edemeyeceği fikrinin âşıklarda var olduğu görülmüştür.
3. Aşkın suni olduğu, kadın – erkek ilişkisinin zevk ve şevk yaratmaktan başka bir gelenek halinde eserlerde yer aldığı söylenmiştir. Aşk temasının hukuki ilişkiler halinde edebiyatta yer almadığı ifade edilmiştir. Metinlerde güzel ve müşterek hayat yerine suni olan âşık – maşuk, ağyar – yar, ayrılık – kavuşma gibi kavramlar manzumelerde görülmüştür. Âşık ve maşuğun ayrılışı, kavuşması veya aralarına feleğin girmesi gibi durumların halk şiirinde birer ıstırap olduğu belirtilmiştir.
4. O devir şairlerinin muzdarip görünmenin sanatkarlar için moda haline geldiği ifade edilmiştir.
5. Halk şairlerinden birkaçı hariç çoğunun manzumelerinde ferdi maceralarını anlattıkları, ferdi şiirler ortaya koyup halkın davasını müdafaa etmedikleri görülmüştür.

6. Asıl hususun sanatkârların hayat karşısındaki meseleleri çözmeleri ve kendilerine güvenmeleridir, şeklinde bir bakış açısının hakim olduğu vurgulanmıştır.

Değerlendirme

Yazar bir soru ortaya atmıştır ve bu sorunun peşinden giderek sonuca ulaşmıştır. Bu soru birçok cephesi ile anlatılmaya çalışılmıştır. Araştırmacının, konu hakkında ulaştığı bu sonuçlar ile okuyucu ikna etmek istemiştir. Halk edebiyatının, edebiyatın diğer şubeleri ile yaşadığı tartışmalara açıklık getirmiştir. Araştırmacı, çalışmasında, pek çok konu hakkında tasniflendirme yapmıştır. Yaşama şevkini sadece edebi noktadan değil siyasi ve felsefi bakış açılarıyla da göstermeye çalışmıştır. Mutluay; Batılı şair, yazar ve filozoflarında yaşama şevklerine dair eserlerinden alıntılar yaparak okuyucusuna karşılaştırma yapma fırsatı tanımıştır.

Tez de iki yüzden fazla şiir parçasına yer verilmiştir. Bunlar bazen tek mısra bazen bir tek bir dördlükten meydana gelmiş manzumelerdir. Yazar bu şiir parçalarına kendi duygu ve düşüncelerini de aktarmıştır. Anlatılan konular örneklerle pekiştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmacı çalışmasında hangi konu başlığını anlatacaksa öncelikle o konunun genel hatlarını maddeleyerek yazının en üst kısmına yerleştirmiştir. Bu da eseri inceleyenler için bir kolaylık sağlamaktadır.

Seksen dört sayfadan meydana gelen tez araştırmacıları bilgi anlamında doyurma isteğiyle meydana getirilmiştir.

MÜFTÜGİL, Fitnat. (1945). Elazığ Halk Türküleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmanın amacı Elazığ yöresine ait türküler grammer özellikleri ile birlikte inceleyip tezini meydana getirmektir.

Çalışmanın Kapsamı

Müftügil, Elazığ'a ait halk şiirlerini incelenirken müzik folkloruna değinmiştir. Yöreye ait türkülerde, halk şiirinin birçok özelliğini görmenin mümkün olduğu ifade edilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Elazığ'a ait türküler; şarkı, türkü, mani, maya, gurbet türküleri ve ağıtlar gibi başlıklara ayrılmıştır. Bu eserlerin gramer özellikleri verilmiştir. Bu metinlerde geçen yöresel deyim ve kelimeleri açıklayan bir lügat hazırlanmıştır. Lügat, alfabetik sıra takip edilerek hazırlanmıştır. Çalışmaya dâhil edilen eserlerin kimden derlendiğine dair bilgilere de yer verilmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....2

Metinler.....10 - 113

1- Şarkılar

a- Umumi Mahiyette Olanlar

Kovank.....12

Şarkı.....14

Meteris.....16

Sinemde Bir Tutuşmuş..... 18

Havuz Başının Gülleri.....20

Bu Dere Baştan Başa.....21

Odasına Vardım.....22

b- Muayyen Mevzuda Olanlar

Keklik.....24

Gögerçin.....25

Dağlar.....27

Kaşlara türkü.....31

Almalar.....35

2- Türküler

A- Umumi Mahiyette Olanlar

Türkü.....42

Türkü.....43

Türkü.....44

Türkü.....45

Türkü.....46

Türkü.....47

Türkü.....48

Türkü.....49

B- Muayyen Mevzuda Olanlar

a- Gelin Oyun Havası Türküleri

Gelin Oyun Havası.....51

Gelin Türküsü.....53

Gelin Türküsü.....54

Gelin Türküleri.....55

Gelin Emine Türküsü.....56

b- Yüzük Türküsü.....57

3- Maniler

a- Muayyen Mevzulara Göre

Sabah.....59

Ahşam.....60

Ay.....62

Yıldız.....65

Bahçalar.....66

Ağaç.....68

Gül, bülbül.....69

Galenfil.....72

Armut.....75

Çit.....76

Gadife.....77

b- Hasret Manileri

Ayrılık.....78

c- Muayyen Besteleri Olanlar

Çay.....	82
Anoşum.....	84
4- Mayalar	
Harput Mayası.....	86
Maya.....	88
5- Gurbet ve Vatan Şarkı ve Türküleri	
Eğin Türküsü.....	90
Maden Türküsü.....	92
Dersim Halk Türküsü.....	93
Bakır Madeni Halk Türküsü.....	95
6- Ağıtlar	
a- Mani Şeklindekiler	
Ağıtlar.....	97
b- Ölmüş veya Öldürülmüş Kimseler Hakkında	
Hafo'm.....	99
Fide.....	101
Manoş.....	104
Beyro'm.....	105
Camuz.....	108
Kesi Bağları.....	109
Türkü.....	110
Maden Türküsü.....	111
Hozat Türküsü.....	112
3-Gramer.....	113-121
4- Lügatçe.....	122-132
5- Bibliyografya.....	133

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Elazığ'ın coğrafi konumu hakkında bilgi verilerek ön söz bölümüne başlanmıştır. Şehrin bütün yaşayanlarını, kültür ve hayat merkezi olan Harput'ta topladığı ifade edilmiştir. Yazar, mevzunun daha iyi anlaşılabilmesi için seksen yıllık Elazığ'dan sekiz yüz yıllık Harput'a incelemelerde bulunmuştur.

Araştırmacı, 1420 m yüksekliğinde bir dağ yaylası olan şehrin kimler tarafından kurulduğunun belli olmadığını ifade etmiştir. 1058 yılında Harput'a akınlar düzenlendiği söylenmiştir. Şehrin yüksek dağlarının, geçit vermeyen tepelerinin, hâkim kalelerinin olduğu vurgulanmıştır. Bu durumun Harput'un kesif bir nüfusa sahip olmasına sebep olduğu dile getirilmiştir. Harput'un 1185-1233 yılları arasında Artuk Oğullarının egemenliği altında olduğu görülmüştür. Şehrin pek çok beyliğin ve devletin egemenliği altına girdiği ifade edilmiştir.

Harput'un bir ilim ve ticaret merkezi olduğu kadar bir saz ve söz yurdu, bir zevk ve sefa yöreni olduğu vurgulanmıştır. Halkın muhtelif zaman ve yerlerde toplanıp çeşitli şekillerde eğlendiği, saz ve söz atışmasıyla eğlencelerini sona erdirdikleri belirtilmiştir. Bin metreyi aşan yüksekliğiyle, kentin kış aylarında da canlı ve neşeli olduğu gözlemlenmiştir. Kentte bulunan medreselerde, tatil günlerinde hususi eğlencelerin olduğu belirtilmiştir. Saz ve yemek sohbetlerinin birbirini takip ettiği, güzel sesli delikanlıların türkü okuduğu ve çeşitli oyunların oynandığı ifade edilmiştir. Kentte gerçekleşen düğünlerin de saz ve oyunlarla birlikte nesilden nesile aktarıldığı söylenmiştir.

Kentte yaşanan her olayın halkın ruhunda derin izler bıraktığı, dilinde türkü olduğu ifade edilmiştir. Elazığ halk türkülerinin divan edebiyatında yer alan gazellere benzediği vurgulanmıştır. Türkülerin bestesinin daha çok hüseyini makamında olduğu görülmüştür. Türkülerin karakteristik özelliklerinin çıkarılmasının çok zor olduğu ifade edilmiştir. Elazığ ağzının genellikle kelimeleri kısalttığı gözlenmiştir. Harput ağzının, yumuşak sade ve öz olduğu belirtilmiştir. Harput folklorunda, bütün Anadolu'da yayılmış olan kahramanlık, üzüntü, isyan duyguları, kader ve aşk mevzularının yer aldığı vurgulanmıştır. Kars ve çevresinde adım başı rastlanılan koçaklama türüne burada pek rastlanılmadığı söylenmiştir. Harput halkının yiğitliğinin sözde değil hareketlerde görülebildiği ifade edilmiştir. Bazı bölgelerde görülen doğum türkülerinin de buralarda yabancı olduğu söylenmiştir. Birçok yerde söylenen kız kaçırma şarkılarına Harput'ta rastlanılmadığı belirtilmiştir. Ağıtlarınsa sadece köylüler tarafından icra edildiği kayıt edilmiştir. Harput'ta yaşanan derin bir mazinin semt semt yaşandığı görülmüştür. Kentin tarihi ve coğrafi seyri bu şekilde okuyucuya sunulmuştur. On sayfadan oluşan ön söz bölümü bu sözlerle sona ermiştir.

Tez de giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgeye ait birçok türkü metni elde etmiştir, bu eserler aracılığıyla okuyuculara açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Toplam yüz otuz üç sayfadan oluşan eserde, sayfa on ile yüz otuz üç sayfa arasında metinler bulunmaktadır. Pek çok alt başlık ile çalışma meydana getirilmiştir. Ahmet Caferoglu, Fuat Köprülü, İbrahim Aleaddin Gövsa ve M. Ferruh gibi araştırmacıların eserlerinden faydalanılarak çalışmanın oluşturulduğu ifade edilmiştir. Teze dâhil edilen eserlerin oluşum hikâyelerine, notalarına ve kimden derlendiğine dair bilgilere de yer verilmiştir.

NAİL, Ali. (1980). Kıbrıs Meserya Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini inceleme amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Artemi, Lefkonuk, Geçitkale ve Mormenekşe bölgelerinde yaşayan insanlardan metinler topladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Nail, çalışmasında derleme metodunu kullandığını bölgede ikâmet eden yerli halktan hikaye, mani ve masal türünde metinler elde ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Metin.....1 – 37
3. Sözlük.....40 – 55

4. Dil Hususiyetleri.....57 – 86

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Nail, çalışmasının ön söz bölümünde çalışma alanı olan Kıbrıs üzerine bilgiler vermiş, çalışmasının sınırları ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Nail, elde ettiği eserler aracılığıyla okuyuculara bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışma konusu olan Kıbrıs'ın Akdeniz'in doğusunda yer alan stratejik öneme sahip ada olduğunu vurgulamıştır. Kıbrıs'ın coğrafi konumundan dolayı birçok devlet tarafından işgal altına alındığı ifade edilmiştir. Bu devletler tarafından ortaya konulan çeşitli kültür değerlerinin Kıbrıs Türkçesinin oluşmasında etkili olduğu söylenmiştir. Nail, bölgede yaşayan Rusların ve İngilizlerin Kıbrıs Türkçesi üzerinde tesirinden bahsetmiştir.

NARİN, Meftun. (1981). Bolu İli Gerede İlçesi Yeniçağa Bucağına Bağlı Eskiçağa ve Şahnalar Köyü Ağız İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Bolu'ya bağlı Eskiçağa ve Şahnalar köyünün ağız özelliklerini çalışmasında göstermek amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Narin, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1

Tarihçe (Bolu'nun Tarihçesi).....2 – 3

Yazıda Kullanılan İşaretler.....4

Metinler.....5 – 26

Fonetik Hususiyetler (Şekil Bilgisi).....27 - 32

Ünlü Değişmeleri: İkiz Ünlüler (Diftonglaşma) Ünlü Epenthese'i (Vokal Türemesi), Ünlü Elisionu (Silinme), Ünlü Benzeşmesi (Asimilasyonu), Ünlü Aykırılışması (Disimilasyonu), Uzun Ünlüler, Kısa Ünlüler.

Ünsüz Değişmeleri: Ünsüz Benzeşmesi (İlerleyici Benzeşme, Gerileyici Benzeşme), Ünsüz Düşmesi, Yer Değiştirme, Ünsüz İkizleşmesi

Morfoloji Hususiyetleri (Şekil Bilgisi)....33 – 92

Ekler: İsimden İsim Yapma Ekleri, İsimden Fiil Yapma Ekleri, Fiilden İsim Yapma Ekleri, Fiilden Fiil Yapma Ekleri, İyelik Ekleri, İsim Çekimi, İşaret Zamirlerinin Çekimi, Şahıs Zamirlerinin Çekimi, Partisipler, Gerundiumlar, Ünlem Edatları, Son Çekim Edatları, Sıfatlar, Zamirler, Fiil Çekimleri, İsim Çekimleri

Sözlük.....93 – 99

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Narin, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Araştırmacı, sonuç olarak bölge ağzının hususiyetlerini metinler aracılığıyla ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Bolu'ya bağlı Eskiçağa ve Şahnalar köyünün yerli halkından metinler elde etmiştir. Narin, bölge halkının ağız özelliklerini ortaya koyabilmek için fonetik ve morfolojik incelemeler yapmıştır.

NECATİ, Gülgün. (1966). Kıbrıs'ta Kahramanlık Şiiri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Kıbrıs'ın onlarca yıl süren direnişinin mahsullerini toplamak “yavru vatanın Kurtuluş Savaşı”na yardım etmek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kıbrıs Türkleri arasında yaşayan kahramanlık duygusunun akisleri olan eserleri incelediğini belirtmiştir. Necati, iki destan ve bir efsane metnine de tezinde yer verdiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, çalışmasında dört yüz doksan iki şiir elde ettiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Necati, bölgede yaşayan insanlardan elde edilen türkü metinlerini kaynak kişilere ve tarihlere dayandırarak incelediğini söylemiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Necati, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde çalışmasının kapsamı ve kullandığı yöntemler üzerine açıklamalar yapmıştır.

Yazar, tarih öncesi devirlerden beri Anadolu'ya bağlı bir yarımada şeklinde olan Kıbrıs'ın zaman içerisinde idare altına girdiği devletler üzerine bilgi vermiştir. Kıbrıs'ın; Hitit, Mısır, Fenike, Asur, Pers, Roma, Bizans, İngiliz ve Osmanlı Devleti yönetimi altında kaldığı belirtilmiştir.

Necati, Kıbrıs'ın 1571 yılında Osmanlı Devleti topraklarına katılışına dair tarihi süreci anlatmıştır. Kıbrıs'ta ilerleyen zamanla birlikte Edirne, Konya ve Bursa'dan farksız bir hâl almaya başladığı ifade edilmiştir. Türkiye'den adaya

basmacılık ve bağcılık ile ilgilenen sanatkârlar yollandığı belirtilmiştir. Adada şiir, hattatlık ve tezhip gibi güzel sanatlarında gelişmeye başladığı söylenmiştir.

Araştırmacı, İsmet Konur'un **Kıbrıs Tarihi** adlı eserinde ortaya konan Kıbrıs'ta yer alan tarihi eserleri sıralamıştır. Adadaki camiler, tekkeler, çeşmeler, kaleler, hanlar, medrese ve kütüphanelerin sayısı verilmiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Necati, yavru vatanda kahramanlık temalı şiirler ile ilgili metinleri verip, okuyucuları konu hakkında aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Kıbrıs'ın Anadolu'nun bir parçası misali varlığını devam ettirdiğini ifade etmiştir. Adada; Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu insanının yaşayışına benzer bir hayatın yaşandığı belirtilmiştir. Kıbrıs'ın zaman zaman Türk büyüklerinin sürgün yeri haline geldiği söylenmiştir.

Araştırmacı, Kıbrıs'ın yerli ve yabancı unsurlarla sürekli temas halinde olduğunu ifade etmiştir. Adaya çeşitli devletlerin planlı bir şekilde insanları yerleştirmesi Kıbrıs halkının millî hislerinin daima hareketli kalmasına, zenginleşmesine sebep olduğu vurgulanmıştır. Kahramanlık temasının işlendiği eserlerin manzum ve mensur bir şekilde ilerlediği belirtilmiştir.

Necati, Kıbrıs üzerine eser veren Fadıl Niyazi Korkut'un **Kıbrıs'ta Türk Sanatı**, Hasan Şefik Altay'ın **Kıbrıs Türk Şiiri Antolojisi** adlı eserleri üzerine açıklamalar yapmıştır.

NUMAN, Sırrı. (1931). Köroğlu: Erzurum Rivayeti. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Köroğlu destanının pek çok varyantı söz konusudur. Araştırmacı Köroğlu destanının Erzurum varyantına ulaşmıştır, amacının Erzurum varyantının diğer varyantlara nazaran farkını ortaya koyabilmek olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışma, Köroğlu destanının Erzurum varyantı içerisinde bulunan tarihi isimler ve olaylar, destanî motifler, metinlerin içerisinde yer alan masal ve halk hikâyeleri, Ravi'nin hayatı, İstanbul lehçesi ile Erzurum lehçesi arasında bulunan farkları göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, tezini saz şairlerinin son üyesi olan Erzurumlu Hafız Mikta'dın ağzından dört ay gibi bir süre zarfı içerisinde derleme metodu ile oluşturduğunu ifade etmiştir. Rivayet on iki kola ayrılarak okuyucuya sunulmuştur.

İçindekiler

Çalışmanın sonunda “Fihrist” adı verilen kısımda eserin içeriğine ve sayfa numarasına yer verilmiştir.

Erzurum Rivayetinin Tespiti Ehemmiyeti Diğer Rivayetlere Nazaran Mevki s.1

Rivayette Mevcut Tarihi İsimler ve Birtakım Vukuatın Tarihi Esasları s.3

Rivayette Destanî Motifler s.20

Rivayette Dini Unsurlar, Muhitin ve Ravi'nin Rivayete Tesiri s.26

Ravi'nin Hayatı ve Şahsiyeti, Erzurum Lehçesi ve Erzurum Lehçesini İstanbul Lehçesinden Ayıran Farklar s. 36

Ayvaz Kolu s.50

Köse Kolu s.62

Halep Kolu s.68

Bağdat Ferman Kolu s. 100

Erzurum Tellinigar Kolu s.115

Kenan Kolu s. 126

Kızıroğlu Mustafa Beyin Kırım Kolu s. 163

Bolu Kolu s. 181

Silistre Kolu s.216

Kayseri Kolu s.245

Dağıstan Hasan Bey Kolu s. 264

Bağdat Turna Teli Ciga Kolu s.301

Gürcistan Kolu s.322, Köroğlu'nun Sonu s.336

Lügatçe s.341

Kitabiyat (Kaynakça) s.348

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Tezin içerisinde ön söz, giriş ve sonuç kısmı bulunmamaktadır.

Değerlendirme

Araştırmacı, yazısına Köroğlu'nun özelliklerini anlatarak başlamıştır. O gün ki şartlarda Köroğlu menkıbesinin herkes tarafından bilindiğini söylenmiştir. Numan, Köroğlu destanını Hamzaname, Battalgazi ve Ebû Müslim cenklerinden üstün tutmuştur. Erzurum rivayetinin diğer varyantlardan daha zengin olduğu ifade edilmiştir. Yazar, Erzurum rivayetinin on iki kola ayrılışını Dede Korkut destanına benzetmiştir. Numan, bu benzetmeye Köroğlu destanının Paris rivayetini de dâhil etmiştir. Yazarın, on iki bölüme ayırdığı hikâyeler arasında içerik olarak bir devamlılığın olduğu görülmüştür. Hikâyeler arasındaki sıralama vakanın seyrine göre yapılmıştır. Araştırmacı çalışmada Erzurum rivayeti ile Paris rivayetini sürekli karşılaştırmış, benzerliklerini ve farklılıkları göstermiştir. Erzurum rivayetinin, Azeri ve Anadolu rivayetlerini bünyesinde bir araya getirdiğini ifade etmiştir. Köroğlu destanının Erzurum rivayetinin zengin bir şiir varlığına sahip olduğu vurgulanmıştır. Rivayette yer alan motifler tek tek başlıklandırılmadan düz bir metin içerisinde okuyucuya aktarılmıştır. Rivayette yer alan kişiler ve olaylar tasvirler ve tahliller yapılarak okuyucuya sunulmuştur. Derlenen metinler esere Erzurum lehçesi ile aktarılmıştır. Yazar, İstanbul lehçesi ile Erzurum lehçesi arasında bulunan bazı harflerin kullanımına dair bilgi vermiştir.

NURETTİN, Piraye. (1936). Dede Korkut'taki Kelimeler (Manaları ve Misalleri ile Beraber). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Dede Korkut'ta bulunan kelimeleri anlam ve örnekleri ile birlikte sunmak amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Nurettin, çalışmasında Dede Korkut'ta yer alan kelimelerin anlamlarını verip bu kelimeleri örneklerle de okuyucuya sunmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yöntemle dair bilgi vermemiştir. Lakin yazarın çalışması için araştırma ve inceleme metodunu takip ettiği görülmüştür.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Nurettin, çalışmasında giriş, gelişme ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Dede Korkut'ta yer alan kelimelerin anlamlarını verip bu kelimeleri örneklerle açıkladığı için tez üzerine bilgi verebilecek bir durum söz konusu değildir.

NURİOĞLU, Nuri. (1974). Gümülcine Ağzı ve Grameri (Gümülcine – Batı Trakya – Yunanistan). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Nurioğlu, çalışmasını Gümülcine ağızı üzerine gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Kullanılan İşaretler ve Kısaltmalar

Metinler

Buğdayın Ekimi, Yetiştirilmesi ve Harmanı

Tütünün Yetiştirilmesi ve İşlenişi

Yonca Yetiştirilmesi

Tarımla İlgili Kelimeler

Hayvancılıkla İlgili Kelimeler

Yer, Köy, Şehir, Mahalle, Semt, Sokak, Yol, Dağ, Akarsu Adları

Evlenme ve Düğün Âdetleri

Bey Bürek Hikâyesi

Gelin Alayı

Gelin Alatması

Gümülcine'nin Adı

Türkü

Yakışıklı Osman Hikâyesi

Yusufçuk Türbesi

Memişle Zinep (Zeynep)

Türküler

Feride'nin Türküsü

Cadı Karı

Evlerde Görülen Eşya İsimleri

Maniler

I. Ses Bilgisi

A. Gümülcine Ağzında Bulunan Sesler

a) Vokaller

b) Konsonantlar

B. Gümülcine Ağzında Ses Hadiseleri

a) Ses Türemesi

1. Vokal Türemesi

2. Konsonant Türemesi

b) Ses Düşmesi

1. Vokal Düşmesi

2. Konsonant Düşmesi

c) Hece Düşmesi

d) Orta Hece Vokalinin Değişmesi

e) Vokal Birleşmesi

f) Yer Değiştirme

g) İki Vokalin Yan Yana Gelmesi

h) Konsonant İkileşmesi

i) Benzeşme

1. Seda Bakımından Benzeşme

2. Teşekkül Noktası Bakımından Benzeşme

3. Temas Derecesi Bakımından Benzeşme

4. Nazal Olan Bakımından Benzeşme

j) Aykırılma

1. Yuvarlaklaşma

C. Gümülcine Ağzında Başlıca Ses Hususiyetleri

a) Uzun Vokal

- b) O, ö Vokalleri
- c) İnce a (â)
- d) Kapalı e (ê)
- e) Orta Hece Vokalinin Düşmesi veya Değişmesi
- f) j sesi
- g) f sesi
- h) h sesi

D. Gümölcine Ağzında Ses Uyumları

- a) Vokal Uyumu
- b) Vokal- Konsonant Uyumu
- c) Konsonant Uyumu

E. Gümölcine Ağzında Başlıca Ses Değişmeleri

1. e-i Değişikliği
2. ı-i Değişikliği
3. o-u Değişikliği
4. ö-ü Değişikliği
5. b-p Değişikliği
6. g-v Değişikliği
7. ğ-u Değişikliği
8. g-k Değişikliği
9. k-ğ Değişikliği
10. j-c Değişikliği
11. t-d Değişikliği
12. d-t Değişikliği
13. r-l Değişikliği
14. l-n Değişikliği

II. Morfoloji Bilgisi

A. Gümölcine Ağzındaki Morfolojik Özellikler

- a) Yapım Ekleri
 1. İsimden İsim Yapma Ekleri
 2. İsimden Fiil Yapma Ekleri
 3. Fiilden İsim Yapma Ekleri

4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

b) Çekim, İşletme Ekleri

1. İsimler

Çokluk Ekleri

İyelik Ekleri

Aitlik Eki

Hal Ekleri ve İsim Çekim Tabloları

At, El, Kol, Kurut, Göl, Gül, Kız, Kişi, Gönül, Tarla, Koyun, Kuzu, Su, Ad, Et, Ev, Güvercin, Deve, Güvey, Göz, Ölü, İl, İt, Kuru

Soru Eki

2. Sıfatlar

3. Zarflar

4. Zamirler

5. Fiiller ve Fiil Çekimleri

6. İsim Fiil

7. Fiil Çekimlerinde Farklar

8. İsim Çekimlerinde Farklar

9. Partisipler

10. Gerundiumlar

11. Edatlar

III. Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Nurioğlu, bölgenin ağız hususiyetlerini metinler aracılığıyla anlatmıştır.

Değerlendirme

Nurioğlu, çalışmasında derleme yolu ile tarım, hayvancılık, evlenme âdetleri, masal, türkü, mani ve hikâye türünde metinler elde ettiğini ifade etmiştir.

OK, Cemil. (1978). Acıpayam Ağzı Metin – İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ok, çalışmasında Denizli'ye bağlı Acıpayam bölgesinin ağız özellikleri, âdet ve ananelerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Alâeddin köyünde ikâmet eden kaynak kişilerden derleme metodu ile metinler elde ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....I

Kısaltmalar.....XI

Yazıda Kullanılan Bellilikli (İşaretli) Alfabe.....XI

Acıpayam

Coğrafi Durumu.....XIII

Konumu – İklimi – Akarsuları

Tarihçesi.....XIV

Metin (1 – 150)

Masallar

Sığır Çobanı.....1

Pavrildivana.....3

Masal.....6

Masal.....8

Masal.....11

Masal.....12

Masal.....13

Üş Gardeşle.....	15
Halvacı Güzeli.....	23
Şah İsmail.....	31
Geçmiş Hikâyeler Üzerine Hikâyeler	
Gulura.....	40
Çekirge.....	40
Asılan Adam.....	42
Çekirge.....	43
Un Yolculuğu.....	44
Dalıla.....	47
Tabiat Olaylarıyla İlgili Törenler	
Daşgın Dede.....	50
Yamır Duvası.....	51
Yamır Duvası.....	52
Tolu.....	53
Su Gelinciği.....	54
Ay ve Güneş Dutulması.....	54
Doğum – Ölüm – Evlenme	
Doğum.....	55
Doğum.....	55
Ölüm.....	57
Ölüm.....	58
Evlenme.....	60-70
Kayalığa Gi'me.....	(60)
Nişan Dakma.....	(60)
Güccük Nişan.....	(60)
Böyük Nişan.....	(60)
Düğün.....	(61)
Esgi Düğün.....	(62)
Yeni Düğün.....	(66)
Yemekler	
Tanaşı.....	70

Bulgur Aşı.....	70
Bulgu Çorası.....	70
Top Tanaşı.....	70
Şeriye Çobası.....	71
Ganı-gara Çobası.....	71
Pirinş Çobası.....	71
Un Çobası.....	71
Arab - Aşı.....	72
Tomakı Gavıması.....	72
Tomak' Aşı.....	72
Badılcan Sil'mesi.....	72
Badılcan Ü'mesi.....	73
Badılcan Dolması.....	73
Kolbaş Aşı.....	73
Kolbaş Gızarması.....	73
Baan Aşı.....	74
Gabağ Aşı (Gabak Çenmesi).....	74
Peygambar Aşı.....	74
Mürdümeğ Aşı.....	74
Dumeç Aşı.....	74
Gumpir Aşı.....	75
Nohod Aşı.....	75
Fasill Aşı.....	75
Gavırm Aşı....	76
Fasill Aşı (Teze).....	76
Pırans Aşı.....	76
Semizot Aşı.....	76
Balafı.....	77
Sareli.....	77
Telem Helvası.....	77
Guyruk Helvası.....	77
Ilahana Sarması.....	78

Yapık Sarması.....	78
Sovan Döşümesi.....	78
Bakarna.....	78
Süt Bulmeci.....	79
Bömez Bulmeci.....	79
Sülü Dalı.....	79
Sülü Pirinç.....	79
Höşmerim.....	79
Çörek.....	80
Gıyma.....	80
Söğüş.....	80
Maniler.....	81-94
Gelin Oşuması.....	89-94
Türküler	
Ümmü Gız.....	94
Türkü.....	95
Türkü.....	95
Türkü.....	96
Türkü.....	96
Türkü.....	97
Türkü.....	97
Türkü.....	98
Türkü.....	98
Türkü.....	99
Türkü.....	100
Türkü.....	101
Türkü.....	102
Türkü.....	102
Türkü.....	103
Türkü.....	104
Türkü.....	105
Türkü.....	105

Türkü.....	106
Türkü.....	107
Türkü.....	108
Türkü.....	109
Türkü.....	110
Türkü.....	111
Türkü.....	112
Türkü.....	112
Türkü.....	113
Türkü.....	113
Ağıt.....	113
Türkü.....	114
Türkü.....	114
Avşar Beyleri.....	115
Türkü.....	115
Türkü.....	116
Türkü.....	116
Çavdır Türküsü.....	117
Bilmeceler.....	118 - 124
Zenaat Aletleri	
Çivçilik Aletleri.....	124
Tütüncülük Aletleri.....	126
Yapıcılık Aletleri.....	126
Dölgerlik Aletleri.....	127
Demircilik Aletleri.....	128
Yamacılık Aletleri.....	129
Belberlik Aletleri.....	130
Lelebicilik Aletleri.....	131
Keçecilik Aletleri.....	131
Dömencilik Aletleri.....	132
Dömenin Parçaları.....	132
Evde Ekmek Yapma Aletleri.....	133

Hayvan Adları

Evcil Hayvanlar.....134-136

- I. Ev Hayvanları.....134
 1. Ev Hayvanları.....134
 2. Kümes Hayvanları.....134
 3. Büyükbaş Hayvanlar.....135
 4. Küçükbaş Hayvanlar.....136
- II. Yabancı  Hayvanlar.....136 - 140
 1. Kuşlar.....136
 2. Yer Hayvanları.....138
 3. Böcekler.....140

Bitki Adları

- I. A a lar.....141 - 144
 1. Meyveli A a lar.....141
 -  z m  eşitleri.....142
 2. Yenmez Meyveli ve Meyvesiz A a lar.....143
- II. Yumru Bitkiler.....144
- III. Gök Tereke (Sebzeler).....144
- IV. Taneli Bitkiler.....145
- V. Bosdan.....146
- VI.   ekler.....146
- VII. Otlar.....147

Dil  zellikleri

Ses Bilgisi.....151 - 183

 nl ler.....151 - 173

Uzun  nl .....151

 nl  Değişmeleri

Yuvarlaklaşma.....151

Düzleşme.....153

 nl  Benzeşmesi.....154 - 155

İlerleyici Benzeşme	
Gerileyici Benzeşme	
Ünlü Aykırılışması.....	155 - 158
İlerleyici Aykırılışma	
Gerileyici Aykırılışma	
Ünlü Uzaması.....	158 - 163
Ünlü Kısalması.....	163
Ünlü Türemesi.....	163
Ünlü Düşmesi.....	164
Ünlü Kaynaşması.....	165
Ünlü Daralması.....	166
Ünlü Genişlemesi.....	168
Ünlü Kalınlaşması.....	168
Ünlü İncelmesi.....	169
Ünlü Uyumu.....	170 - 173
Kalınlık-İncelik Uyumu.....	170
Enkliz.....	171
Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	171
Ünsüzler.....	173-183
Ünsüz Değişmeleri	
Benzeşme.....	173-174
İlerleyici Benzeşme	
Gerileyici Benzeşme	
Aykırılışma.....	174-175
İlerleyici Aykırılışma	
Gerileyici Aykırılışma	
İkizleşme.....	175
Yer Değiştirme.....	175
Ünsüz Türemesi.....	175
Ünsüz Düşmesi.....	177
Öteki Ünsüz Değişmeleri.....	177 - 183
Şekil Bilgisi.....	183-209

İsimler.....	183-186
İsim Çekim Ekleri	
Çokluk Eki.....	183
İyelik Ekleri.....	184
Hal Ekleri	
İlgi (gen.) Eki.....	184
Yükleme (akk.) Eki.....	185
Yaklaşma (dat.) Eki.....	185
Bulunma (lok.) Eki.....	186
Ayrılma (abl.) Eki.....	186
Zamirler.....	186-187
Şahıs Zamirlerinin Çekimi.....	186
Fiiller.....	187 - 205
Fiil Çekimi	
Şahıs Ekleri.....	187
Kipler.....	189-197
Geniş Zaman.....	189
Şimdiki Zaman.....	190
Görülen Geçmiş Zaman.....	193
Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	193
Gelecek Zaman.....	194
Emir Kipi.....	195
İstek Kipi.....	196
Şart Kipi.....	196
Gereklik Kipi.....	197
Fiillerin Birleşik Çekimleri.....	197 - 202
Hikâye.....	198
Rivayet.....	199
Şart.....	201
Katmerli Birleşik Çekim.....	202
Partisip Ekleri.....	202
Gerundium Ekleri.....	203

Edatlar.....205 - 209

Sözlük.....209 - 360

İstanbul Ağzında Kullanılmayan Kelimeler.....362 - 401

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışma konusu Acıpayam hakkında açıklamalar yapmıştır.

Ok, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler ışığında okuyuculara bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Denizli'ye bağlı Acıpayam bölgesinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmişti. Yazar, bölgenin ağız özelliklerinin yanında yörenin gelenek ve göreneklerini, bitki ve hayvan adlarını da incelediğini ifade etmiştir. Araştırmacı, yazı dilinde kullanılmayan bin civarında kelimeyi de sözlük haline getirip okuyuculara sunduğunu söylemiştir.

OKUYUCU, Cihan. (1980). 1919-1922 Yılları Arasında Büyük Mecmua, Dergâh Mecmuası, İleri ve Tanin Gazetelerinden Seçilmiş Milli Mücadele Yazıları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Millî Mücadele sürecinde yaşanan olayların yeni nesillerce öğrenilebilmesi için çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Okuyucu, çalışmasında 1919 ve 1922 yılları arasında Büyük ve Dergâh mecmuası ile İleri ve Tanin gazetelerinde özellikle Millî Mücadele ve Mustafa Kemal'i konu alan yazıları bir araya getirip tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında İstiklâl Savaşı'nın yaşandığı süreçte çeşitli dergi ve gazetelerde kaleme alınan metinleri Latin harflerine çevirdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

- I. İçindekiler
- II. Ön Söz..... I - II
- III. Giriş.....III- XXIV
- IV. Metinler.....1 – 153
 1. Yarınki Maarif Programı, İsmail Hakkı.....1 – 6
 2. Mecmuamızın Mühim Bir Anketi, Yunus Nadi.....7 – 14
 3. Mustafa Kemal Paşa, M.Z.....15 – 17
 4. Sevgili İzmir, Falih Rıfkı.....18 – 20
 5. Bıraktığım İstanbul, Bulduğum İstanbul.....21 – 26
 6. Kara Günler, Celal Sahir.....27 – 29
 7. Facianın İki Tarafı, Falih Rıfkı.....30 – 33
 8. Son Dua, Sabiha Zekeriya.....34 – 36
 9. İzmir Türk'tür ve Türk Kalacaktır.....37 – 39
 10. Faciadan Sonra, Falih Rıfkı.....40 – 43
 11. Mustafa Kemal Paşa'nın Fotoğrafları.....44
 12. Gazilerimiz ve Biz.....45
 13. Milli Cereyanın Zaferi, Falih Rıfkı.....46 – 48
 14. Ölenlerin Felsefesi, İsmail Hakkı.....49 – 53
 15. Anadolu Hanları, Fevzi Lütfi.....54 – 56
 16. Anadolu'nun İnsanı, Fevzi Lütfi.....57 – 60
 17. Yakup Kadri Bey'le Mülakat, Ruşen Eşref.....61 – 74
 18. Edebiyat Alemi.....75 – 77
 19. Azim ve İman, Ruşen Eşref.....78 – 81
 20. Türk Köylüsü.....82 – 86
 21. Anadolu İnkılabının İçindeki, Celal Nuri.....87 – 94
 22. Misak-ı Milli, Suphi Nuri.....95 – 100
 23. Büyük Millet Meclisinin Rengi ve Ahengi, Aka Gündüz.....101 – 105

24. Amelemiz.....	106 – 109
25. Anadolu’ya Borcumuz.....	110 – 113
26. En Büyük Vazifemiz, İsmail Müştak.....	114 – 115
27. Pir Aşkına mı? Gave-i Zalim.....	116
28. Trakya’dan Geçerken, Hüseyin Cahit.....	117 – 120
29. Zaferden Evvel Onlar, Ali Zeki.....	121 – 126
30. Tahassür ve Temenni, Gave-i Zalim.....	126 – 127
31. Kitabet-i Resmiyenin Lağvı, İsmail Müştak.....	128 – 130
32. Hasbıhal, Gave-i Zalim.....	131 – 132
33. Lozan’dan Ankara’ya Bir Bakış, Hüseyin Cahit.....	133 – 138
34. Konferansın Küşadı, Hüseyin Cahit.....	139 – 149
35. Konferansın Açılacağı Sırada, Hüseyin Cahit.....	150 – 153
V. İndeks.....	154
1. Şahıs Adları İndeksi.....	154
2. Umumi İndeks	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasının giriş bölümünde gazete ve dergilerde kaleme alınan makaleleri sınıflandırıp bu tasniflendirilmiş konular üzerine genel açıklamalarda bulunmuştur.

Okuyucu, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta araştırmacı, çalışmasında bu dönem hakkında bilgi vererek yayınlarda yer alan makaleleri bir araya getirerek okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Okuyucu, İstiklâl Savaşı’nın meydana geldiği 1919 – 1922 yılları arasında çıkan gazete ve dergilerde makaleler ve şiirlerin yer aldığını ifade etmiştir. Araştırmacı, eski yazı ile yazılan bu eserlerin okunmadığını ancak yeni neslin verilen mücadelenin büyüklüğünü öğrenebilmesi için metinlerin yeni harflere çevrilmesi

gerektiğini belirtmiştir. Yazar, çalışmasında yer alan makalelerin tek bir konu etrafında toplanmadığını; “İzmir’in İşgali”, “Mustafa Kemal Paşa”, “Anadolu Tasvirleri”, “İşçi Meselesi”, “Edebi Makaleler” ve “İşgal Altındaki İstanbul’un Durumu” gibi konular etrafında yazıların yer aldığını vurgulamıştır.

Araştırmacı, gazete ve dergilerde kaleme alınan makale ve şiirlerde halkın içine düştüğü felaketten kurtulmanın yollarının anlatıldığını; insanlara ümidin aşılandığı, yeni kurulacak devletin alacağı şekil üzerine bilgilerin verildiğini söylemiştir.

ORHON, Aysel. (1958). Uzunköprü Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Edirne’ye bağlı Uzunköprü kasabasının ağız özelliklerini çalışmasında incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Orhon, çalışmasında bölge halkından derleme yolu ile metinleri elde ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Giriş..... I - XIV

Uzunköprü’nün Coğrafi Durumu..... I- III

Uzunköprü’nün Tarihi Durumu.....III- V

Rumeli Ağızları Üzerindeki Çalışmalar, Uzunköprü Ağızının Rumeli Ağızları Arasındaki Yeri..... V - XIV

Metinler.....1 – 84

Uç Bozgun Hatırası.....	1 – 5
Sarı İnek Masalı.....	5 – 8
Tekerleme.....	8 – 11
Değirmenci Köse Masalı.....	12 – 13
Asker Kız Masalı.....	13 – 15
Masal.....	15 – 18
Lali Kadın Masalı.....	19 – 20
Padişah Çoban Masalı.....	21 – 22
Padişah Çiftçi Masalı.....	23 – 25
Değişler.....	26 – 63
Türkü.....	64
Türkü.....	65
Motor Türküsü.....	66 – 67
Kaynana Türküsü.....	68 – 69
Türkü.....	69
Atasözleri.....	70 – 74
Tabirler.....	75 – 79
Bilmeceler.....	80 – 84
Gramer Hususiyetleri.....	85 - 130
Ses Bilgisi.....	85 – 109
Vokaller.....	85 – 92
Düz Vokaller.....	85 – 86
Yuvarlak Vokaller.....	86
Yuvarlaklaşma ve Düzleşme.....	86 – 87
Vokal Benzeşmesi.....	87
İlerleyici Benzeşme.....	87
Gerileyici Benzeşme.....	87
Vokal Aykırılışması.....	88
İlerleyici Aykırılışma.....	88
Gerileyici Aykırılışma.....	88
Vokal Uzaması.....	88 – 89
Vokal Kısılması.....	89

Vokal Türemesi.....	89 – 90
Vokal Düşmesi.....	90 – 91
Vokal Uyumu.....	91
Arkaik Şekiller.....	92
Ses Kaynaşmaları.....	92 – 97
Konsonantlar.....	98 – 109
Konsonant Değişimleri.....	99 – 103
b, p.....	99
d, t.....	99 – 100
k, g.....	100 – 101
v, f.....	101
z, n, j, ş.....	101
ğ, y.....	101 – 102
h.....	102
c, ç.....	102
m, n.....	102 – 103
r, l, ı.....	103
Konsonant Benzeşmesi.....	103 – 105
İlerleyici Benzeşme.....	103 – 104
Gerileyici Benzeşme.....	104 – 105
Konsonant Aykırılışması.....	105
Gerileyici Aykırılışma.....	105
Yer Değiştirme.....	105
Konsonant İkizleşmesi.....	105
Konsonant Kısılması.....	105 - 106
Konsonant Türemesi.....	106
Konsonant Düşmesi.....	107 - 108
Konsonant Dügümlerinin Çözülmesi.....	108 – 109
Arkaik Şekiller.....	109
Şekil Bilgisi.....	109 – 127
İsim Çekimi.....	109 – 111
İyelik Ekinin Çekimi.....	111 – 112

Şahıs Zamirlerinin Çekimi.....112 – 113

İşaret Zamirlerinin Çekimi.....113

Fiil Çekimi.....113 – 123

Zarf Fiiller.....124 – 125

Zarflar.....125 – 126

Edatlar.....126 – 127

Bağlar.....127

Ünlemler.....127

Cümle Bilgisi.....128 – 130

Sözlük.....131 – 159

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde Uzunköprü'nün tarihi geçmişine dair açıklamalarda bulunmuştur ayrıca bölgenin coğrafik özelliklerine dair bilgiler verilmiştir. Orhon, Bulgaristan ağızı üzerinde şimdiye kadar yazılmış eserler hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Orhon, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Yazar çalışmasında sonuç olarak bölgenin ağız hususiyetlerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Orhon, çalışmasında Edirne'ye bağlı Uzunköprü ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir. Araştırmacı, çalışmasında bölge halkından derleme yolu ile metinleri elde ettiğini söylemiştir. Bu metinler arasında türkü, tekerleme, bilmece, masal, deyişler ve atasözü gibi anonim halk edebiyatı ürünleri toplamıştır.

ORUÇ, Sait. (1969). Adıyaman Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Anadolu'nun diyalektoloji araştırmaları anlamında hâlâ bakir olduğunu kendisinin de bu alana hizmet edecek bir tez meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Adıyaman ve yöresinin ağız özellikleri ile bölgenin şifahi halk edebiyatı ürünlerine dair inceleme yaptığını söylemiştir. Manzum ve mensur metinler bir arada tezinde sunduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Oruç, çalışmasında kullandığı metoda dair herhangi bir bilgi vermemiştir lakin derleme metodunu kullandığı görülmüştür.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Gramer Hususiyetleri..... I - XV
 - 1. Fonetik
 - Ünlü Değişimleri..... I - IV
 - Düz Ünlüler..... I
 - Yuvarlak Ünlüler..... I
 - Ünlü Sırasının Değişmesi..... II - III
 - Ünlü Türemesi
 - a. Başta Ünlü Türemesi.....III
 - b. Sonda Ünlü Türemesi.....III
 - Ünlü Düşmesi
 - a. Ortada Ünlü Düşmesi.....IV
 - Ünsüz Değişmeleri.....IV- XIII

Labiale (B, P).....IV- V
Denlabe (D, T)..... V
Labia – Dentale (V, F)..... V - VI
Sert Ünsüzler (K, Ğ, N, G)..... VI- VII
Sibilant (S, Z, Ş, Y).....VII - VIII
Africat (C, Ç)..... VIII
Naal (N, M)..... I X
Liguide (L, R)..... I X
(H)..... I X
(Y)..... I X

Ünsüz Türemesi

- a. Başta Ünsüz Türemesi..... X
- b. Ortada Ünsüz Türemesi..... X
- c. Sonda Ünsüz Türemesi..... X

Ünsüz Düşmesi

- a. Ortada Ünlü Düşmesi..... X I
- b. Sonda Ünlü Düşmesi..... X I

Hece Düşmesi..... X I

Ünsüz Kaynaşması..... X I

Ünsüz Yer Değiştirmesi

- a. Komşu Sesler Arasında..... XII
- b. Ayrı Sesler Arasında..... XII

Ünsüz Benzeşmesi

- a. İlerleyici Benzeşme..... XIII
- b. Gerileyici Benzeşme..... XIII

Ünsüz İmaleşmesi..... XIII

2. Morfoloji..... XIV

III. Metinler.....1 – 15

1. Kaket.....1 – 6

2. Gellinner Matalı.....7 – 10
3. Çulfacı Çocuklar Matalı.....11 – 12
4. Bahımcı Matalı.....13 – 14
5. Uğur Matalı.....15
Türküler.....16 – 24
6. Gelin.....16 - 17
7. Mukaddes.....17
8. Bir Mehtup Yazdırdım....17 – 18
9. Hacı Ounsam Düzü....18
10. Bilbili Suvardım....19
11. Su Yolunda.....19
12. Gölbaşına Vardum....20
13. Türkü.....21
14. Türkü.....22 - 23
15. Ağıt.....24
Maniler.....25 – 28
16. Maniler.....25 – 28
Tekerlemeler.....29 – 30
17. Tekerlemeler....29 – 30
Ata Sözleri.....31 – 34
18. Ata Sözleri.....31 – 34
Deyimler.....35 – 37
19. Deyimler.....35 – 37
Dualar.....38 – 39
20. Dualar.....38 – 39
Beddualar.....40 – 43
21. Beddualar.....40 – 43
Bilmeceler.....44 – 48
22. Bilmeceler.....44 – 48
Folklor.....49
23. Nebat Ölülere.....49
24. Tarla Çeşitleri.....49

25. Ekinin Geçirdiği Safhalar.....49

IV. Sözlük.....50 - 75

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Oruç, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini açıklamıştır.

Değerlendirme

Yazar, diyalektoloji çalışmalarının önemli olduğunu ve Türk edebiyatında istenilen seviyede olmadığını vurgulayarak alana katkı sağlamak amacıyla çalışmasını hazırlamıştır. Adıyaman bölgesinin hem ağız hususiyetlerini hem de bölgenin folklor ürünlerini sunmuştur.

Oruç, çalışmasında gösterdiği manzum ve mensur halk edebiyatı ürünlerini bölgenin ağız ile okuyucuya aktarmıştır.

ORUÇ, Veysel. (1981). Konya İli Akşehir - Atsız Köyü Yunak - Turgut Kasabası ve Gökpınar Kasabası Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız araştırmalarının Türkoloji çalışmaları için önemli olduğunu belirterek alana katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Konya ili Akşehir ve Atsız Köyü; Yunak, Turgut ve Gökpınar kasabası ağızları üzerine inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Oruç, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını ve bölgenin ağız özellikleri üzerine inceleme yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Metinlerde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

I. Bölüm: Metinler

Atsız Köyü Hakkında Bilgiler

Atsız Köyü Metinleri

1. Günlük Yaşantı.....1
2. Rençperlik.....2
3. Askerlik Anısı.....2 – 3
4. Yoğurt Yapımı.....3
5. Düğün Çorbası.....3 – 4
6. Kız İsteme, Görücülük ve Düğün.....4 – 5
7. Babasının Ölümü.....5 – 6
8. Atsız Köyü Hakkında.....6 – 7
9. Köyde Bayram.....7 – 8
10. Bir Masal.....9 – 11
11. Günlük Yaşantı.....12
12. Şepit ve Bazlama Yapımı.....12
13. Çamaşır Yıkama.....13

Ekin ve Tarlayla İlgili Deyimler – Kelimeler.....14 – 16

Turgut Kasabası Hakkında Bilgiler.....17

Turgut Kasabası Metinleri

1. Askere Gidiş, Askerlik ve Dönüş.....19 – 20
2. Dürzücü Dedenin Serüvenleri.....21 – 23
3. Köyde Düğün.....24
4. Tarla Meselesi.....24 – 27
5. Bulgur Pilavı.....27 – 28

6. Su – El Böreği.....28 – 29
7. Evliliğimiz.....28 – 29
8. Mutfak Eşyaları.....29
9. Çamaşır Yıkama.....29 – 30
10. Bir Hatırası.....30
11. Askerlik Hatıraları.....31 – 33
12. Bir Yangın Hatırası.....33 – 35
13. Düğün.....35 – 36
14. Bulgurluk Yapımı.....36
15. Çamaşır Yıkama.....36
16. Yaşantı.....37 – 38
17. Yapılan Çeşitli İşler.....38 – 39
18. Çalıştığım İşler.....39 – 40
19. Bir Anı ve Bazı Meseleler.....40 – 41
20. Askerlik.....41

Ekin ve Tarlayla İlgili Deyimler ve Kelimeler.....42 – 43

Gökpınar (Honan) Kasabası Hakkında Bilgiler.....44

Gökpınar (Honan) Kasabası Metinleri

1. Başından Geçen Bir Olay.....46 – 47
2. Hapishane Sonrası Hayatı.....47 – 48
3. Düğün Evindeki Acı Olay.....48 – 50
4. Göçebelik Hayatı.....50 – 51
5. Düğün Âdetlerimiz.....51 – 53
6. Göç, Anı, Göçten Sonraki Yaşantı.....53 – 54
7. Bulgur Yapımı.....55
8. Bir Anı.....55 – 56
9. Göçebelik Günlerimiz.....56 – 57
10. Günlük İşler.....58
11. Düğün.....58
12. Çamaşır Yıkama.....58 – 59
13. Yemeklerimiz.....59

14. Eski Günlerimiz.....59 – 62

Ekin ve Tarlayla İlgili Deyimler, Kelimeler.....62 – 63

II. Bölüm: Ses Bilgisi (Fonetik)

Kısaltmalar.....63

A. Ünlüler (Vokaller)

1. Uzun Ünlüler.....65 – 67
2. Kısa Ünlüler....67
3. İkiz Ünlüler.....68
4. Ünlü Uyumu.....68 – 69
5. Ünlü Uyumunun Bozulması.....70
6. Uyum Değişmesi.....70
7. Ünlü Daralması.....70 – 71
8. Ünlü Değişimleri.....71 – 72
9. Ünlü Düşmesi.....72 – 73
10. Ünlü Türemesi.....73

B. Ünsüzler

1. Ön Ses Ünsüz Değişimleri.....74 – 75
2. Ünsüz Ön Türemesi.....75
3. İç Ses Ünsüz Değişimleri.....75 – 78
4. Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişimler.....78 – 79
5. İç Seste Ünsüz Benzeşmesi.....79 – 81
6. Metathese.....82
7. Hece Yutumu.....82
8. Ünsüz Türemesi.....82 – 83
9. İkizleşme.....83
10. Son Ses Ünsüz Değişimleri.....84
11. Ünsüz Düşmesi....84 – 86

III. Bölüm: Morfoloji (Şekil Bilgisi)

A. İsimler

1. İsimden İsim Yapma Ekleri.....88 – 89
2. Fiilden İsim Yapma Ekleri.....89 – 90

3. İyelik Ekleri.....90
4. Çokluk Ekleri.....90 – 91
5. Soru Eki.....91
6. Fiillerde Soru Eki.....91

B. Sıfatlar

1. Vasıflandırma Sıfatları.....92
2. Belirtme Sıfatları.....92 – 94

C. Zarflar

1. Yer Zarfları.....94
2. Zaman Zarfları.....95 – 96
3. Nasıllık – Nicelik Zarfları.....96
4. Azlık – Çokluk Zarfları.....97

D. Zamirler

1. Şahıs Zamirleri.....97 – 98
2. Dönüşlülük Zamirleri.....98
3. İşaret Zamirleri.....98 – 99
4. Soru Zamirleri.....99
5. Belirsizlik Zamirleri.....100

E. Edatlar

1. Ünlem Edatları.....100 – 101
2. Bağlama Edatları.....101 – 103

F. Partisipler.....103 – 104

G. Gerundiumlar.....104 – 105

Atsız Köyü Ağzında Fiil Çekimleri.....107 – 130

Turgut Kasabası Ağzında Fiil Çekimleri.....132 – 155

Gökpınar Kasabası Ağzında Fiil Çekimleri.....157 – 180

Atsız Köyü Ağzında -i Fiil Çekimleri.....181 – 183

Turgut Kasabası Ağzında -i Fiil Çekimleri.....184 – 186

Gökpınar Kasabası Ağzında –i Fiil Çekimleri.....187 – 189

Atsız Köyü İsim Çekimleri.....190

Turgut Kasabası İsim Çekimleri.....191

Gökpınar Kasabası İsim Çekimleri.....192

IV. Bölüm: Sözlük

1. Atsız Köyü Kelime ve Deyimleri.....194 - 198
2. Turgut Kasabası Kelime ve Deyimleri.....199 - 205
3. Gökpınar Kasabası Kelime ve Deyimleri.....206 - 209

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Oruç, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Oruç, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında metinlerin daha iyi anlaşılabilmesi için sözlük eklediğini ancak sözlüğün metinlerle sınırlı olmadığını bölgeye ait kelimelerin anlamlarını da verdiğini söylemiştir.

Yazar, bölgenin ağız özellikleri noktasında Eski Anadolu Türkçesine ait kelimelerin yanı sıra Batı Türkçesine ait sözcüklerinde yer aldığını belirtmiştir. Ayrıca yabancı kökenli kelimelerin Türkçenin dil bilgisi özelliklerine uydurularak kullanıldığı çalışmada vurgulanmıştır.

OY, Aydın. (1972). Hüseyin Rahmi Gürpınar'da Halk Kültürü (II. Meşrutiyete Kadar). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, II. Meşrutiyet yıllarında Türk toplumunun nasıl bir hayat sürdürdüğünü, nasıl bir macera yaşadığını ve hangi hâkim zihniyetlerin toplumu şekillendirdiğini bu ve benzeri soruların cevabını Hüseyin Rahmi Gürpınar aracılığıyla vermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın II. Meşrutiyet'e kadar kaleme aldığı romanlarında halk kültürü unsurlarını incelediğini belirtmiştir. Araştırmacı, eserlerde yer alan halk kültürü unsurlarının romanların dokusu ve havası içindeki yerini de belirtmeye çalıştığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerini telif sırasına göre dizdiğini ve eserlerin ilk baskılarını inceleme çalıştığını söylemiştir. Eserlerde elde ettiği halk kültürü unsurlarını fişlere kaydettiğini ve sınıflandırarak okuyucuya sunduğunu ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	V
Halk ve Halk Kültürü.....	1
Türk Edebiyatında Halkçılık – Tarihçe.....	3
Halk Kültür Romancısı Olarak Hüseyin Rahmi Gürpınar Üzerine Görüşler.....	5
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Doğum ve Çocuk Folkloru.....	9
Kadınlarda Gebelik.....	9
Ebe Âdetleri.....	10
Çocuğa Ad Verme.....	11
Çocuk Bakımı.....	11
Aile Hayatı Açısından Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Halk Kültürü.....	12
Çeyiz Hazırlığı.....	13
Ağız Arama.....	14
Evlenemeyen Kızlar.....	16
Görücülük.....	17
Gelinlerde Aranan Nitelikler.....	19
Muhannet Tellalları.....	19
Başlık Kaldırma.....	23
Düğün Tarihi, Düğün Günü.....	25
Gelinin Hazırlama.....	26

Yüz Görümlüğü.....	27
Zifaf Gecesi.....	27
Yenge Kadın.....	28
Taaddüt-i Zevcat.....	29
Boşanmalar ve Sebepleri.....	30
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Halk Hekimliği (Sağlık Folkloru).....	33
Baş Ağrıları.....	33
Baş Dönmesi.....	33
Bayılma.....	33
Bir Lokmanın Boğazı Tıkaması.....	33
Çarpıntılar.....	35
Kan Temizleme İlacı.....	35
Karın Şişmesi.....	36
Kırık Çıkıklar.....	36
Öksürük.....	37
Diğer Tedavi Yolları ve İlaçları.....	37
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Din Folkloru.....	40
Muharremlerde Hoy Goy Goy Canıma Çıkmak.....	40
Şeytan Taşlamak Âdeti.....	41
Kurban Âdetleri.....	42
Kaza ile İlgili Âdet ve İnanışlar.....	43
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Batıl İnanışlar (Hurafeler).....	44
Büyücülük.....	45
Büyü Yapma, Büyü Yaptırma.....	45
Yapılmış Bir Büyüyü Bozma.....	46
Yumak Afsunu Yaptırmak.....	48
Cin, Peri Çağırma.....	48
Falcılık.....	53
Fal Bakma.....	53
İstikbal Falına Bakma.....	55
Kitaptan Fal Açma Âdeti.....	55
Muska.....	56

Muhabbet Muskaları.....	57
Pazıya Yiğitlik Muskası Takmak.....	57
Şirinlik Muskası.....	58
Rüya Tabir Ettirme.....	58
Nefes Etmek.....	59
Tütsülemek.....	59
Bir Belayı Savmak için Adakta Bulunmak.....	60
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Yatırlar ve Ziyaret Yerleri ile İlgili Folklor Malzemesi.....	61
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Ölüm Folkloru.....	63
Baykuş Ötmesinin Uğursuzluk Saymak.....	63
Can Çekişene Kelime-i Tevhit Söyletme.....	65
Hatim İndirtmek, Mevrit Okutmak.....	65
Mezar Taşları.....	65
Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanlarında Kadınların Kültür Dünyası.....	69
Hüseyin Rahmi'nin Hayatında Kadınlar.....	69
Kadınlar Arası Deyimler.....	71
Kış Geceleri Toplantıları.....	72
Duvara Parmakla Yazı Yazmak.....	73
Şartlamak.....	73
Sandık.....	74
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Halk Kültürü – Halk Dili.....	77
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Edebiyat Folkloru.....	84
Halk Hikâyeleri.....	84
Destan ve Şarkı Mecmuaları.....	87
Masal Anaları.....	88
Masal Anlatma.....	90
Tekerleme.....	92
Türkü.....	92
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Halk Tefekkürü – Atasözleri.....	93
Atasözleri İndeksi.....	93

Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Malzeme ve Üslup Bakımından Meddah – Ortaoyunu – Karagözden Bazı Çizgiler.....	105
Romanlarında Ortaoyunu ve Karagöz Üslubu ile İlgili Bölümlere Toplu Bir Bakış.....	106
Hüseyin Rahmi'nin Romanlarında Sosyal Hayat ve Halk Kültür.....	108
Semtler, Gezinti Yerleri.....	108
Tulumbacı Kavgası.....	109
Dükkanlara Kıta'lar Asma Âdeti.....	111
Çırak Çıkmak.....	112
Evler (Kapıları, Oda Mefruşatı).....	113
Sonuç.....	114
Bibliyografya.....	115

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, birkaç cümleden oluşan sonuç bölümünde Gürpınar'ın romanlarında halk kültürü, halk folkloru ve etnografik unsurları verimli bir şekilde kullandığını vurgulamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Hüseyin Rahmi'nin romanlarında halk kültürü unsurlarına dair malzemenin çok ve çeşitli olduğunu ifade etmiştir. Oy, Hüseyin Rahmi'nin Türk edebiyatında halkçılık ve devamı sayılan milliyetçilik akımı içinde önemli bir yere sahip yazarlardan biri olduğunu vurgulamıştır. Yazar, Hüseyin Rahmi'nin **Nimetşinas, Mürebbiye, Tesadüf ve Bir Mudale-i Sevda** gibi toplam sekiz romanını incelediğini belirtmiştir.

ÖĞRETİCİ, Emel. (1972). Konya Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Konya'nın köy ve kazalarına giderek çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Öğretici, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Bir Konya Düğünü.....1

Dul Avrat Türküsü.....8

Bozlak.....9

Mehmet Çavuş Türküsü.....10

Eşme Gaya.....11

Yıkde Türküsü.....12

Yemen Türküsü.....13

Aziziye Türküsü.....14

Yişillim.....15

Gonya.....16

Seyyare Hanım Türküsü.....17

Memberi Türküsü.....18

Mesel.....19

Çoban Türküsü.....28

Kesik Çayır.....29

Elmalı Türküsü.....	30
A Gelin.....	31
İmin Olan.....	32
Menteşeli Türksü.....	33
Arzum Türküsü.....	34
Çil Horoz.....	35
Çoban Türküsü.....	36
Kazım'ın Türküsü.....	37
Necip Olan Türküsü.....	38
Başlık (Oyun).....	39
Ünlü Değişmeleri.....	48
Konsonant Değişmeleri.....	57
Fiil Çekimi (Öksürmek).....	62
Fiil Çekimi (Etmek).....	68
Fiil Çekimi (Yazmak).....	74
Oturak Havaları.....	80
Kel Osman Türküsü.....	81
Saya Gezmesi.....	83
Gozandağı Türküsü.....	84
Emindağı Türküsü.....	85
Emirdağı Türküsü.....	86
Şakir Efendi.....	87
Gara Biber.....	88
Gülten Hanım.....	89
Atasözleri.....	90
Sözlük.....	92

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Öğretici, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta araştırmacı, tezinde bölgenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışma alanı olan Konya ağzının, Orta Anadolu ağzının özelliklerine sahip olduğunu belirtmiştir.

ÖKSÜZ, Ahmet. (1980). “Tasvir-i Efkâr ve Onun Devamı Olan Tevhid-i Efkâr Gazetesinin 1920-1922 Yılları Arası Koleksiyonundan Seçilmiş Milli Mücadele ile İlgili Metinler”. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Millî Mücadele konulu yazıları bir araya getirmek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında 1920 – 1922 yılları arasında Tasvîr-i Efkâr ve Tevhid-i Efkâr’da Milli Mücadele konulu otuz metni bir araya getirip tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Öksüz, çalışmasında yer verdiği metinleri beş başlık altında topladığını bu başlıkların “Milli Mücadele”, “Anadolu’nun Sefaleti”, “Yabancıların Türkiye’ye Bakış Açıları”, “Yunan mezalimi” ve “Yeni Türkiye” olduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz..... I
2. Giriş (Metinlerin İncelenmesi)..... II - XIV
3. Metinler
 - Sahip Ata, Ruşen Eşref.....1 – 6
 - Hukuk-ı Milliyemizi Müdafaa Azmettik Müdafaa Edeceğiz.....7 – 13
 - Nakiye Hanım Hemşiremizin Millete Hitabı....14 – 15
 - Konya’dan Ulukışla’ya, Ruşen Eşref.....16 – 19
 - Nakiye Hanım Hemşiremizle Bir Hasbıhal.....20 – 22

Biz Fatih'in Türbedarıyız Onun Merkad-i Mübârekini Bırakıp Bir Yere Gidemeyiz.....	23 – 24
Ulukışla, Ruşen Eşref.....	25 – 28
Kârgâh'ta Bir Gece, Ruşen Eşref.....	29 – 32
İki Fatma, Ruşen Eşref.....	33 – 37
Develi Karahisar, Ruşen Eşref.....	38 – 41
Anadolu'nun Müdafaası, İsmail Safa.....	42 – 43
Şahıs İşi Değil Millet İşi., Ebuzziyazade.....	44 – 47
İzmir Mektupları, Ertuğrul.....	48 – 52
Gündüz Semada Necm ve Hilalin İktiranı.....	53 – 54
Türk Vicdanı, Klod Farer.....	55 – 61
Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bahattin Tevfik.....	62 – 67
Hariciye Vekili Yusuf Kemal Bey Dün Şehrimize Geldi.....	68 – 73
Kan ve İman Cephesi, Mithat Cemal.....	74 – 77
Yeni Türkiye ve Şark Milleti, Sadri Ertem.....	78 – 81
Türk Humayı İstiklâl ile Yanıyor, Süleyman Namık.....	82 – 86
Mustafa Kemal Paşa'nın Köşkünde.....	87 – 89
Türkü Başı Bak Ta Güneşin Doğduğu Yerde, Mithat Cemal.....	90
Anadolu'muz Bugün Bayramını İdrak Ediyor.....	91 – 92
Fatma Hanım.....	93 – 95
Tedhiş Edici Bir Sükut ve Sükunet, Ebuzziyazade.....	96 - 99
Ne Söyleyelim, Ebuzziyazade.....	100 – 102
Türk Milletinin Dehası, Samipaşazade Sezai.....	103 – 105
İstanbul'u Tahayyül, Ruşen Eşref.....	106 – 111
Kazım Karabekir Paşa ile Mülâkat.....	112 – 114
Ey Dünya Titre, Ebuzziyazade.....	115 – 117
4. İndeks.....	118 – 124

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Öksüz, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, giriş bölümünde beş başlık altında topladığı metinler üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Tasvîr-i Efkâr ve onun devamı olan Tevhid-i Efkâr gazetesinin Millî Mücadele Dönemi'nin yanında yer alan kuruluşlar olduğunu bu mücadeleyi desteklediklerini ifade etmiştir. Araştırmacı, gazetede Millî Mücadelenin zaferle sonuçlanacağını haber veren metinlerin olduğunu belirtmiştir.

ÖNER, Mehmet. (1946). Halk Edebiyatında Tabiat. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında halk edebiyatında yer alan halk şairlerinin tabiata dair duygu ve düşüncelerini, görüşlerini tetkik etmek, göstermek için tezini meydana getirdiğini ifade eder.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında 5. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar yaşamış halk edebiyatı şairlerini konu edinmiştir. Anlatılan konu, başlıklarına uygun olarak bu yüzyıllar arasında yaşamış olan halk şairlerinin şiirleriyle örneklendirilerek verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Eserde araştırmacı, tabiata dair konu başlıklarını seçerken halk şairlerinin en çok rağbet gösterdiği unsurları okuyucuya sunmuştur. Halk şairlerine ait olan şiir parçalarında ise bir kronoloji takip etmemiştir. Eserin giriş kısmından sonra ele aldığı halk şairlerini yüzyıllara ayırarak yazmıştır.

İçindekiler

Ön Söz s.1 - 4

Halk Edebiyatı s.5 - 6
Halk Edebiyatı Menşei ve Tekâmülü s.6 - 7
V- XI. Asırda Türk Halk Şairleri s.7 - 8
XIII- XV. Asırda Türk Halk Şairleri s.8
XV- XVI. Asırda Türk Halk Şairleri s.8
XVI. Asırda Türk Halk Şairi s.8 - 9
XVII. Asırda Türk Halk Şairi s.9
XVIII. Asırda Türk Halk Şairi s.10
XIX. Asırda Türk Halk Şairi s.10 - 11
XX. Asırda Türk Halk Şairi s.11
Halk Edebiyatında Tabiat
Dağ s.13 - 16
Nehir ve Sular s.17 - 18
Bahar s.19- 21
Çiçekler s.22 - 24
Kuşlar s.25 - 31
Rüzgâr (Seba) s. 32 - 36
Hayvanlar s. 37 - 39
Güneş, Ay, Yıldız s. 40 - 42
Ağaçlar s.43
Mahalli Tasvirler s.44 - 48
Bibliyografya s.49.

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Ön söz kısmında yazar, halk edebiyatının Türk edebiyatı içerisinde önemli bir yer teşkil ettiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, halk edebiyatının halkı coşturan şairleriyle, güzel ve süslü yazılara alıştırarak eserleriyle, halkın tabiat hakkındaki görüşlerini genişleten unsurların halk edebiyatına ait olduğunu söylemiştir. Halk edebiyatının devrin sanatçılarına coşkunluk verdiği, onları nüktedan bir kişi haline getirdiği, onlara zarif bir hal verdiği belirtilmiştir. Halk şairlerinin aşka, hisse ve dine dair görüşleriyle kendilerine has bir çığır oluşturdukları ifade edilmiştir. Şairlerin

kaleme aldıkları tatlı, samimi hiciv tarzı eserler ile halkı güldürdükleri ve eğlendirdikleri vurgulanmıştır. Halk âşıklarının eserleri sayesinde toplumun edebiyata yakınlaştığı söylenmiştir. Kısacası bölümde önce halk edebiyatının öneminden sonra halk şairlerinin işlevlerinden bahsedilmiştir.

Tezde giriş kısmı ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Sonuç olarak Öner Türk Halk Edebiyatı şairlerinin tabiat temasını nasıl işlediklerini ortaya koymuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, halk şairlerinin hayatı ilgili bilgileri; tarihi, siyasi ve felsefi noktalara değinerek okuyucuya aktarmıştır. Dönemin genel bir panoraması çizilmiştir. Yazar, Batılı kaynaklarda yer alan eserlere de atıfta bulunmuştur. Şairlerin anlatımında tarihsel bir kronoloji takip edilmiştir. Şairlerin daha çok tabiat ile ilgili şiirleri tezin içerisinde yer almıştır. Eserin içinde Kayıkçı Kul Mustafa, Köroğlu, Kuloğlu, Kul Deveci, Ethemî, Kâmil, Dadaloğlu, Karacaoğlu, Gevherî vb. şairlere ait şiirler karışık bir şekilde yer almıştır. Öner, yazarları belirlenememiş şiirlere de yer vermiştir. Eserde toplam yetmiş beş tane şiir parçası bulunmaktadır.

Yazar, tabiat başlığını alt bölümlere ayırmıştır. Öncelikle tabiatı oluşturan bu unsurların hem şiirlerde genellikle oluşturdukları atmosfer hem de şairin gönlünde oluşturduğu duygular tasvir edilerek bir paragraflık yazı ile aktarılmıştır. Anlatılan tabiat unsurunun geçtiği şiirler sıralanmıştır. Kısaca yazar anlattığı konuyu örneklendirerek okuyucusuna sunmuştur.

ÖNER, Sakin. (1971). Yusuf Akçuraoglu'nun Türkçülük Makalesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Türkçülük cereyanının önemli bir ismi olan Yusuf Akçuraoglu'nun yeterince tanınmadığını ve yeni nesillere tanıtmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Öner, çalışmasında Yusuf Akçuraoglu'nun Türkçülük adlı makalesini bugünkü yazıya çevirdiğini hayatı ve eserleri üzerine açıklamalarda bulunduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, Akçuraoglu'nun eserlerini bibliyografik şekilde sunduğunu Türkçülük makalesinde yer alan anahtar fikirleri, şahıs ve yer isimlerinin indeksini hazırladığını da belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Türkçülük akımını mukayeseli bir şekilde ele aldığını, Yusuf Akçuraoglu'nun Türkçülük makalesini derinlemesine incelediğini, yazarın Türkçülük üzerine fikirlerini değerlendirip okuyucuya sunduğunu söylemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz..... I - II
2. Giriş
 - I. Yusuf Akçuraoglu'nun Hayatı ve Eserleri.....III - XIV
 - II. Türkçülük Tarihine Kısa Bir Bakış.....XV - XXV
 - III. Y. Akçuraoglu'nun Türkçülük Hakkındaki Fikirleri.....XXV - XXVI
 - IV. Y. Akçuraoglu'nun Türkçü Şahsiyetlere Bakış Tarzı.....XXVI
3. Türkçülük “Metin”.....1 – 139
4. Notlar.....140 – 159
5. İndeks.....160 – 201
6. Bibliyografya.....202 – 206

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Öner, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında Akçuraoglu'nın Türkçülük makalesinde yer verdiği fikirlerini okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türkçülük akımının 19. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkıp kısa zamanda bütün Türk dünyasını etkilediğini ve bu akımın Türkiye Cumhuriyetinin politik, sosyal ve kültürel hayatına büyük bir etkisinin olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, Türkçülük akımının en kuvvetli temsilcilerinden fikir ve ilim adamı Yusuf Akçuraoglu'nun 1879 yılında dünyaya geldiğini küçük yaşlarda dinlediği destan ve hikâyelerin Türkçülük şuurunun oluşmasında etkili olduğu ifade etmiştir.

Araştırmacı, Yusuf Akçuraoglu'nun Türkçülük hareketine katılmasından dolayı askerî okuldan ihraç edilip Fizan'a sürgüne gönderildiğini söylemiştir. Yazarın Türkçülük akımına dair fikirlerinin olgunlaştığı dönemin Paris'te kaldığı yıllar olduğu kaydedilmiştir. Akçuraoglu'nun tarih ve edebiyat dersleri verdiği hatta Mustafa Kemal'in kültür ve siyaset konusunda danışmanlık görevini yerine getirdiği belirtilmiştir. Öner, Yusuf Akçuraoglu'nun; Türk Yurdu Dergisini 17 yıl yönettiğini ve Türk Ocağı'nın kuruluşunda yazarın önemli bir rol oynadığını söylemiştir.

Öner, Türkçülük akımını ilk defa siyaset programına dâhil eden kişinin Yusuf Akçuraoglu olduğunu söylemiştir. Yazarın, Türkçülük fikrini yaymak amacıyla Kazan Muhbiri adlı gazeteyi çıkardığı ifade edilmiştir. Yazar, Akçuraoglu'nun; **Ulûm ve Tarih, Üç Tarz-ı Siyaset, Mevkufiyet Hatıralarım, Eski “Şuray-ı Ümmet”te Çıkan Makalelerimden, Şark Meselelerine ait Tarih Notları ve Muasır Avrupa'da Siyasi ve İçtimaî Fikirler ve Fikri Cereyanlar** gibi eserlerinin olduğunu belirtmiştir.

Yazar, Yusuf Akçuraoglu'nun Türkçülük adlı makalesinin Türkçülük cereyanının başlangıcından 1908 yılına kadar geçirdiği süreci bütün aşamaları ile tahlil eden bir eser olduğunu vurgulamıştır.

ÖNER, Tülin. (1974). Boyabat Ağız (Hacıköy, Camili, Kazaklı, Kayalı Köyleri). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında Anadolu ağızları üzerine aldığı dersler sonucunda ağız çalışmalarına karşı ilgi duyması neticesinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Öner, çalışmasında Sinop'a bağlı Hacıköy, Camili, Kazaklı, Kayalı köylerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Öner, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta Öner, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini okuyuculara anlatmıştır.

Değerlendirme

Öner, bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile pek çok konuda metin elde etmiştir, elde edilen bu metinler bölge insanının ağız özellikleri değiştirilmeden okuyuculara sunulmuştur. Araştırmacı, çalışmasında ağırlık olarak bölgenin ağız hususiyetlerini fonetik ve morfolojik özellikleriyle incelemiştir.

ÖZBEK, Mehmet Avni. (1972). Urfa Ağı ve Grameri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Urfa ağı üzerine inceleme yapma istediğinin ilkokul sıralarından itibaren var olduğunu bu gaye ile tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Urfa ağı ve grameri üzerine tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Özbek, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Urfa

Urfa Ağına Tespitte Kullandığımız Ses İşaretleri.....1

Fonetik.....1-27

Urfa Ağındaki Sesler

Vokaller 1.....4

Konsonantlar 2.....5

Urfa Ağındaki Başlıca Ses Hadiseleri.....7-17

Konsonant Türemesi 3.....7

Konsonant Düşmesi 4.....7

Orta Hece Vokalinin Düşmesi 5.....8

Vokal Birleşmesi 6.....8

Yer Değiştirme 7.....9

Hece Düşmesi 8.....9

İki Vokalin Yan Yana Gelmesi 9.....10

Konsonant İkizleşmesi 10.....10

Konsonant Benzeşmesi 11.....11

Ünlü Benzeşmesi 12.....11

Ünlü Aykırılışması 13.....13	
Yuvarlaklaşma 14.....13	
Düzleşme 15.....13	
Monoftonglaşma 16.....14	
Telafi Uzaması 17.....14	
Sedasızlaşma 18.....15	
Sedalılaşma 19.....15	
Toplu Değişme 20.....15	
Ünlü Türemesi	
Kelime Başında Ünlü Türemesi 21.....16	
Kelime Ortasında Ünlü Türemesi 22.....16	
Ünlü Düşmesi	
Kelime Başında Ünlü Düşmesi 23.....16	
Kelime Ortasında Ünlü Düşmesi 24.....16	
Kelime Sonunda Ünlü Düşmesi 25.....16	
Ünlülerin Sıra Değiştirmesi	
Kalın Ünlü Yapıdan İnce Ünlü Yapıya Geçiş 26.....17	
İnce Ünlü Yapıdan Kalın Ünlü Yapıya Geçiş 27.....17	
Yumuşama 28.....17	
Urfa Ağzındaki Başlıca Ses Değişmeleri.....18-23	
Vokal Değişmeleri 29.....18	
Konsonant Değişmeleri 30.....20	
Urfa Ağzının Başlıca Ses Hususiyetleri.....24-27	
Uzun Vokal 31.....24	
Kapalı e (e) 32.....24	
Nazal n (n) 33.....24	
Ayın ve Hemze Sesleri 34.....25	
Vokal Uyumu 35.....25	
Y Sesinin Düşmesi 36.....26	
Konsonant İkizleşmesi 37.....26	
k/h Değişmesi 38.....26	
b / m Değişmesi 39.....26	

İyelik Eki 40.....	26
K Sesi 41.....	26
o, ö, u , ü Sesleri 42.....	27
İ Sesi 43.....	27
-mah Fiilden İsim Yapma Eki 44.....	27
Morfoloji.....	26-44
İsim Çekim Ekleri.....	29
İyelik Ekleri 45.....	29
Aitlik Eki 46.....	29
Hal Ekleri	
Genitif Eki 47.....	30
Akuzatif Eki 48.....	30
Datif Eki 49.....	30
Lokatif Eki 50.....	31
Ablatif Eki 51.....	31
İnstrumental Eki 52.....	31
Eşitlik Eki 53.....	31
Yön Eki 54.....	32
Soru Eki 55.....	32
Sıfatlar.....	32
İşaret Sıfatları 56.....	32
Sayı Sıfatları 57.....	32
Soru Sıfatları 58.....	32
Belirsizlik Sıfatları 59.....	32
Zarflar.....	33
Yer Zarfları 60.....	33
Zaman Zarfları 61.....	33
Suret Zarfları 62.....	33
Miktar Zarfları 63.....	33
Zamirler.....	34
Şahıs Zamirleri 64.....	34
Dönüşlülük 65.....	34

İşaret 66.....	34
Belirsizlik 67.....	35
Edatlar.....	35-36
Ünlemler 68.....	35
Seslenme Edatları 69.....	35
Sorma Edatları 70.....	35
Gösterme Edatları 71.....	35
Cevap Edatları 72.....	36
Sıralama Edatları 73.....	36
Cümle Başı Edatları 74.....	36
Son Çekim Edatları 75.....	36
Urfa Ağzında Fiil Çekimi.....	37-44
Metinler	
Heketler (Hikâyeler).....	45
Türküler.....	51
Maniler.....	54
Hoyratlar.....	56
Ninniler.....	58
Tekerlemeler.....	59
Manşırı Sözler (Ata Sözleri).....	60
Kab Kacak İsimleri.....	61
Çiçek İsimleri.....	614
Urfa'da Çok Kullanılan Kız ve Erkek İsimleri.....	62
Görünümlerine Göre İnsanlara Takılan Adlar.....	63
En Yaygın Dua ve Beddualar.....	64
Sözlük.....	I-XXVII

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve yöntemine dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak çalışmada Özbek, bölgenin ağız hususiyetlerine dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Özbek, araştırması sonucunda Urfa ağzının gösterdiği karakter bakımından Doğu Oğuzca yani Azeri Türkçesi olduğunu belirtmiştir.

Araştırmacı, derleme yolu ile kaynak kişilerden şifahi halk edebiyatı ürünlerinden türkü, mani, hikâye, ninni, tekerleme, atasözü, dua ve beddua türünde metinler elde ettiğini ifade etmiştir.

ÖZBENT, İkbal. (1971). İran Azerbaycan'ı Ağzına Göre Emsal-ü Hikem: Atasözleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında İran Azerbaycan'ının ağız özelliklerini fonetik yönden incelemek amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özbent, çalışmasında Emsâl-ü Hikem adlı eserin içerisinde yer alan atasözlerini bugünkü harflere aktarıp, değerlendirmek amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu olan Emsâl-ü Hikem'in eski harflerle yazıldığını, eserin içerisinde yer alan semantik kelimelerden, şiveye mahsus kelimelerinden meydana getirdiği bir sözlük hazırladığını belirtmiştir. Araştırmacı, atasözlerini alfabetik bir sıra halinde aktarmıştır.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Özbent, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuçta çalışmada bölge ağızıyla ortaya konan atasözlerine yer verilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Emsâl-ü Hikem'in H. 1334 – 1375 yılları arasında Ali Asgar Müctehidî tarafından kaleme alındığını belirtmiştir. Eserin İran Azerbaycan'ı ağızları üzerine kaleme alındığı ifade edilmiştir. Müctehidî'nin atasözlerini Farsça açıklamaya çalıştığı ancak bu açıklamaların gerçek anlamından uzak mecazî ve temsili olduğu vurgulanmıştır.

ÖZCAN, Özden. (1975). Kastamonu Ağzından Derlemeler ve Dil Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, dille ilgilenmenin gerekliliğine inanarak çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kastamonu'ya bağlı beş köyün ağız özellikleri üzerine inceleme yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Özcan, ağız çalışması için bölge insanından derlemeler yaptığını, metinler topladığını söylemiştir. Elde ettiği metinleri fonetik ve morfolojik açıdan incelediğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Kullanılan İşaretler.....1

Kastamonu İlinin İdari Haritası.....2

Kastamonu'nun Tarihi.....3 - 12

Kastamonu'nun Coğrafi Durumu.....	3 - 12
Kastamonu'nun Nüfus Durumu.....	13 - 14
Kastamonu'nun İdari Durumu.....	14
Metin	
Gelenek ve Görenekler.....	15 - 22
Doğum.....	15
Düğün Âdetleri.....	16 - 18
Gurban Bayramı.....	19
Hamur İşi.....	20
Batıl İnanışlar (Guruşun Dökme).....	21
Kostebek Yime.....	21
Kirpi Yime.....	21
Yılan Yime.....	21-22
Gaplumbağa Yime.....	22
Davşan Ganı.....	22
Hatıralar.....	23 - 28
Ergenlik Hatiresi.....	23 - 25
Gacaklık.....	26 - 27
Hayetim.....	28
Hikâyeler.....	29-35
Hocaefendinin Hikâyeleri.....	29 - 31
Tafık Yamin'ın Bi Hikâyası.....	32 - 33
Gul Başçası.....	34 - 35
Masallar.....	36 - 74
Gız Guşu.....	36 - 43
Pedişan Gızı.....	44 - 46
Kelolan.....	47 - 49
Kelolan.....	50 - 51
Ahıldene.....	52 - 55
Çelebi Gozel.....	56 - 58
Hürü Hanım.....	59 - 65
Hüsn ü Yüsuf.....	66 - 68

İki Gardaş.....	69
Çil Horuz.....	70 - 71
Eğlence.....	72 - 73
Gurt.....	74
Fıkralar.....	75 - 78
Katire Kütüre.....	75
Sencügez.....	76
Sayık.....	77
Çoban.....	78
Manzum Derlemeler.....	79 - 93
Maniler.....	79 - 82
Goşma.....	83
Turku.....	84
Önüce.....	85 - 86
Esgere Behit.....	87
Hefizin Desdanı.....	88 - 89
Nenni.....	90 - 91
Nenni.....	92 - 93
Halk Deyimleri ve Ata Sözleri.....	94 - 98
Bilmeceler.....	99 - 103
Takma Adlar ve Akrabalık Adları.....	104 - 110
Erkekler İçin Söylenen Takma Adlar.....	104 - 109
Kadınlar İçin Söylenen Takma Adlar.....	110
Metin Dışı Derlemeleri.....	111 - 119
Tarımla İlgili Kelimeler.....	111 - 113
Çeşitli Kelimeler.....	114 - 119
Gramer İncelemesi	
A. Ses Bilgisi (Fonetik).....	120 - 154
1. Vokaller.....	120 - 122
2. Konsonantlar.....	122 - 123
Kastamonu Ağzının Ses Özellikleri:	

Ünlüler.....	124 - 144
Ünlü Değişmeleri.....	124
Düz Ünlüler.....	124 - 128
Yuvarlak Ünlüler.....	129 - 130
Dar Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	131 - 132
İkiz Ünlüler.....	132
Monophthonglaşma (Tekleşme).....	132
Ünlü Eklenmesi (Prothese).....	133
Ünlü Epenthese’i ve Epithese’i (Kelime Ortasında ve Sonunda Vokal Türemesi).....	133
Vokal Elision’u (Silinme).....	134
Ünlü Sırasının Değişmesi.....	135
Ünlü Benzeşmesi.....	136
Gerileyici Benzeşme.....	137-138
Çift Benzeşme.....	138
Ünlü Aykırılışması (Dissimilation).....	139
Uzun Ünlüler.....	140 - 144
Ünsüzler.....	145 - 153
Ünsüz Değişmeleri.....	145
Önses Ünsüzlerindeki Değişmeler.....	145 - 147
İç Seste Ünsüz Değişmeleri.....	147 - 149
Ünsüz Benzeşmeleri.....	149-151
İlerleyici Benzeşme (Komşu Sesler Arasında).....	149 - 150
Gerileyici Benzeşme (Komşu Sesler Arasında).....	150 - 151
Yer Değiştirme (Methathese)	
Komşu Sesler Arasında Yer Değiştirme.....	151
Komşu Olmayan Sesler Arasında Yer Değiştirme.....	151
Ünsüz Düşmesi.....	152
Ünsüz Türemesi.....	153
n’nin Değişmesi Bahsi.....	153
B. Şekil Bilgisi (Morfoloji).....	154 - 165

İsim Çekim Ekleri.....	154 - 160
Sıfatlar.....	161
Zarflar.....	161
Zamirler.....	162 - 164
Edatlar.....	164
Partisipler.....	165
Gerundiumlar.....	165
Metin Dışı Fiil Çekimleri.....	166 - 213
Bibliyografya.....	214
Sözlük.....	215 - 259

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak çalışmada bölge ağzının hususiyetleri metinlerle ortaya konulmuştur.

Değerlendirme

Özcan, Kastamonu insanının gelenek ve göreneklerine bağlı bir olduğunu belirtmiştir. Bölgenin kendine has özelliklere sahip olduğu vurgulanmıştır.

ÖZCAN, Saim. (1979). Müzekki'n Nüfus 14 a – 27 a Transkripsiyon, İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs'u transkrip edip, indeksini hazırlamak gayesiyle tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özcan, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin 14a – 27a sayfaları arasında yer alan bölümü incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz..... I
- II. Giriş..... II - V
- III. Bibliyografya..... V
- IV. Metin.....1 – 27
- V. İndeks.....28 – 93

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin pek çok nüshasının olduğuna dair açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin mürşitlikten müritliğe giden yolculuğunu anlatmıştır. Yazar, bu yolculukta Rûmî'nin çektiği çileleri geçtiği yolları okuyuculara aktarmıştır. Eşrefoğlu'nun Eşrefiyye tarikatını kurması ile sona eren tasavvufî yolculuğuna dair bilgiler sunulmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığı için eser üzerine açıklamalarda bulunacak bir husus söz konusu değildir.

ÖZCAN, Türkün. (1977). Tevârih-i Âl-i Selçuk (31 b – 45 a Arası Metin ve İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Tevârih-i Âl-i Selçuk'u transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özcan, çalışmasında Tevârih-i Âl-i Selçuk'un 31 b ile 45 a sayfaları arasında kalan bölümünü incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Tevârih-i Âl-i Selçuk adlı eserin bir bölümünü ve bu bölümün indeksini verdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir. Ayrıca yazar, Tevârih-i Âl-i Selçuk adlı eserin önemini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Özcan, Tevârih-i Âl-i Selçuk adlı eserin içeriği ve yazarı hakkında elde ettiği bilgileri aktarmıştır. Yazar, Tevârih-i Âl-i Selçuk'un beş nüsha olduğunu ve bunlara dair açıklamalar yapmıştır.

ÖZÇELİK, Lâmia. (1946). Türk Destanlarına Toplu Bir Bakış. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk Halk Edebiyatı içerisinde yer alan destanları incelemek amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Özçelik, çalışmasında önce destanlar hakkında genel hatlarıyla açıklamalar yapıp daha sonra Türk destanlarını muhteva ve şekil yönünden tahlilini sunmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metoda dair açıklama yapmamıştır.

İçindekiler

1. Destan Nedir?

Destan Hangi Şartlar Altında ve Nasıl Teşekkül Eder

2. Destanların Coğrafi Sahalara Taksimi

3. Destanların Tarihi ve Kavmi Devrelere Taksimi

A. İslamiyet'ten Evvelki Mahsuller

a. Yaratılış Efsaneleri

b. Eski Türk – Hun Dairesi: Alp Er Tunga, Oğuz, Siyenpi, Şu Destanları

c. Göktürk Dairesi: Tukyü, Ergenekon Destanları

d. Uygur Dairesi: Göç, Manihaizm'in Kabulü Menkıbeleri

B. İslamiyet'ten Sonraki Mahsuller

a. Manas Destanı ve Satuk Buğra Han Menkıbeleri (İslamiyet'in Kabulüne Dair)

b. Battalname, Danişmendname (Anadolu'nun İstilasına Dair)

c. Cengiz Destanı (İslamiyet'in Tesirinden Azade)

d. Timur, Ediğe – Toktamış Destanları

e. Ahmet Yesevi, Sarı Saltık, Yunus Menkıbeleri

f. Dede Korkut ve Köroğlu'nun Muharrir Şekilleri

4. Türk Destanında Müşterek Unsurlar ve Destan Motifleri

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında İslamiyet öncesi ve İslamiyet sonrası teşekkül eden destanlara dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Özçelik, destan kelimesinin Farsçadan dilimize geldiğini, bu türe masal ve efsaneye ait öğelerin girdiğini söylemiştir. Destanların nasıl teşekkül ettiğine ve ne şekilde yazıya geçirildiğine dair açıklamalar yapılmıştır. Dünya edebiyatında yer alan önemli destanlar hakkında genel bilgiler verilmiştir. İslamiyet'ten önce ve İslamiyet'ten sonra meydana gelmiş bilinen milli Türk destanlarına dair malumatlar sunulmuştur.

ÖZDEMİR, Ahmet. (1975). Sivas Halk Hikâyeleri ve Geleneği. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, milli kültüre katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özdemir, çalışmasında Sivas halk hikâyeleri ve geleneği üzerine tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair açıklama yapmamıştır.

İçindekiler

Ön Söz.....2

Giriş

Türk Halk Hikâyelerine Toplu Bakış.....5

Türk Halk Hikâyelerinde Şekil ve Konu.....9

I. Bölüm

a) Sivas Halk Hikâyeleri Geleneği, Oluş Anlatılış ve gözetilen Amaç.....13

b) Sivas'ta Tespit Edilen Halk Hikâyelerinin Konuları.....17

II. Bölüm

Bir Hikâye Öncesi Tekerlemesi.....24

Âşık Garip'ten Bir Parça.....28

Eşref Bey Hikâyesi.....31

III. Bölüm

Üniversite Kütüphanesinde Bulunan Hikâye Kitaplarının Tanıtımı.....83

Son Söz.....86

Bibliyografya.....87

Sözlük.....89 - 92

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmada giriş bölümünde Türk halk hikâyelerinde işlenen konu ve şekil yönü üzerinde genel açıklamalarda bulunmuştur.

Özdemir, son söz başlığı altında Sivas halk hikâyeleri ve geleneği üzerine bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Sivas'ta icra edilen halk hikâyelerini nişan törenlerinde, köy odalarında ve düğün evlerinde söylendiğini belirtmiştir.

Yazar, köyelere gelen birçok âşığın sadece halk hikâyeleri söylemekle kalmadığını, Ahmedîye, Muhammedîye, Köroğlu, Battalgazi, Kırk Vezir ve Kırk

Haramileri de okuduğunu söylemiştir. Sivas'ta icra edilen âşık gösterilerinde, ustanın elinde sazının olması gerektiği ifade edilmiştir. Saz çalmasını bilmeyen âşığın elindeki baston veya değneği saz gibi tutarak çalıyormuş gibi yaptıkları ifade edilmiştir.

Özdemir, Sivas'ta da tıpkı diğer bölgelerde olduğu gibi hikâyelerin âşıkların icrasına göre değiştiğini belirtmiştir. Araştırmacı, Sivas'ta halk şairlerinin icra ettiği hikâye anlatma geleneğinde metinlerin konularının daha çok sevgi üzerine inşa edildiğini gözlemiştir. Bölgede icra edilen halk hikâyelerinde manzumelerin 8'li veya 11'li hece ölçüsü ile meydana getirildiği ifade edilmiştir. Yöredeki halk hikâyelerinde kullanılan dilin, bölge insanının ağız özellikleri ile oluşturulduğu görülmüştür. Araştırmacı, metinlerin sade ve az kelime ile oluşturulup çok şey anlatmayı hedeflediklerini belirtmiştir.

ÖZDENERİ, Doğan. (1970). Kelile ve Dimne (Metin – Sözlük). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kelile ve Dinme'yi transkrip edip, sözlük hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Kelile ve Dimne'nin son kısmı olan 150 b – 233 a kısmını incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Kelile ve Dimne'nin transkripsiyonunu yapıp metinde yer alan kelimelerden meydana getirdiği bir sözlük hazırlamıştır. Araştırmacı, çalışması için çeşitli kaynakları incelediğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Özdeneri, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı üzerine bilgi verdikten sonra çalışma konusu olan Kelîle ve Dimne hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Özdeneri, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Kelîle ve Dimne'nin Hint hükümdarına yazıldığını ve dilinin Sanskritçe olduğunu ifade etmiştir. Kelîle ve Dimne'nin iki insanı temsil eden iki çakal olduğu vurgulanmıştır. Yazar, Kelîle ve Dimne'nin Eski Anadolu Türkçesi ile Farsçadan yapılmış tercümenin yazarının 14. yüzyılda yaşamış Kul Mesud olduğunu ve eserin kıymetli bir dil yadigârı olduğunu belirtmiştir. Özdeneri, eserin içerisinde genişçe bir yer teşkil eden deyimlerin önemli olduğunu söylemiştir.

ÖZEL, Perihan. (1964). Antalya Vilayeti Toponimisi Denemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul

Çalışmanın Amacı

Yazar, Antalya'nın yer adlarını incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Antalya'nın tarihi, coğrafyası, tarihi eserleri, aşiretleri, yer isimleri hakkında ortaya çıkan halk anlatıları çalışmanın sınırları içerisinde aktarmıştır. Özel, yabancı yer adlarının tayini üzerinde durmadığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Özel, çalışmasında Antalya yer adlarını dört ana gruba ayırdığını, Antalya Kütüphanesinden, Mahalli Özel İdare Müdürlüğünden, çeşitli kaynak kişilerden ve havi kitaplardan yöreye özgü bilgileri topladığını ifade etmiştir. Yer isimlerini de on beş alt başlık altında incelemiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... II - IV

Antalya'nın Tarihi, Coğrafyası ve Eski Devirlere ait Tarihi Eserleri.....1 – 11

Antalya'da Bulunan Aşiretler.....12 – 15

Antalya'da yer Adları Hakkındaki Halk Anlatısı.....16 – 24

Antalya Yer İsimlerinin Tasnifi.....25 – 67

İndeks.....68 – 90

Bibliyografya.....91

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Özel, yöredeki yer adlarının büyük bir kısmının belirli bir sebebe dayanılarak konulduğunu ifade etmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Özel, tezinde bölgeye verilen yer isimlerinin nereden geldiğine dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Antalya'da hâlâ Yörüklerin yaşadığını, yöre insanının aşiret hayatından gelerek zamanla köylüleştiklerini vurgulamıştır. Bu aşiretlerden bazılarının isimleri şunlardır: Karahacılı aşireti, Honamlı aşireti, Saçı Karalı aşireti, Karakoyunlu Aşireti, Eski Yörük aşireti ve Çakal aşireti gibi.

Antalya yer adları anlatılarından birkaç örnek:

Sütçüler: Bölgeye verilen ismin gelirini süt satarak temin edenler tarafından kurulduğu ve bu ismi aldığı söylenmiştir.

Topallı: Burada yaşayan köy sakinlerinin geçimlerini, evlerinde dokudukları bezleri şehre toplar halinde getirip sattıkları için böyle isimlendirildiği ifade edilmiştir.

Dumanlı: Bu köyün daima sisli ve dumanlı bir halde olmasından dolayı bu adın verildiği söylenmiştir.

Alaylı: Köyde ikâmet eden halkın düğün, dernek, bayram ve güreş gibi eğlencelere alaylar halinde katıldığı için köye bu ismin verildiği ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Antalya’da yer adlarının son zamanla değişikliğe uğramaya başladığından bahsetmiştir.

ÖZEN, Nami. (1974). Sivas – Akıncılar Mahiyesi Ağız İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk dili içerisinde farklı ağız özelliklerine sahip bölgelerin olmasından dolayı tezini meydana getirmek istediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Sivas’a bağlı Akıncılar yöresinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Özen, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	1
Aşuh Garip Hikâyesi.....	2 – 5
Hırhızlar.....	5 – 7
Hereket Senesi.....	7 - 12
Hekiye (Sahallı).....	12 - 15
Batumun Düşmesi.....	15 - 16
Goru Bozumu.....	16 - 21
Koroglu Destanı....	21 - 36
Türkü.....	36 - 37
Ermeni Kesimi.....	37 - 38
Ellik Türküsü.....	38 - 39
Yılan Hekiyesi.....	39 - 43
Hoca.....	43 - 45

Cangoloz.....	45 - 46
Cadı.....	46 - 48
Düğür Getme.....	48
Şerbet İçme Âdeti.....	48 - 49
Garıların Gız İstemesi.....	50 - 51
Erkek Düğürçülerin Gız İsdemesi.....	52 - 54
Mani.....	54 - 57
Düğün.....	57 - 61
Giyog Doğatma, El Öpdürme.....	61
Keşkek Yeme Âdeti.....	61 - 62
Gerdek Gecesi.....	62 - 63
Gelin Görme Âdeti.....	63 - 66
Çocuh Doğurma Böyütme İşleri.....	66 - 68
Hasdelignen Ölüm Halı.....	66 - 68
İnanışlar.....	68 - 69
Türküler.....	69 - 70
Garıların Söyledüğü Türküler.....	70 - 73
Üçayah Türküsü.....	73 - 76
Ağız Hususiyetleri.....	76 - 77
Kullanılan İşaretler.....	77
Ünlülerin Değişmesi.....	77
Konsonant Değişmeleri.....	80 – 85
Yuvarlaklaşma.....	85
Diftonglaşma.....	85 – 86
Monoftonglaşma.....	86
Ünlü Protezi.....	86
Ünlü Epnetezi.....	86 – 87
Vokal Düşmesi.....	87
Konsonant Düşmesi.....	87 – 88
Ünlü Asimlasyonu.....	88 – 89
Vokal Dissimilasyonu.....	89
Düzlük Yuvarlaklık Bakımından Vokal Benzeşmesine Uymayan Haller.....	89 – 90

Konsonant Benzeşmesi.....	90
Kontraksiyon.....	90 – 91
İsim Çekimleri.....	95
Zamir Çekimleri.....	95
Fiil Çekimleri.....	95 – 117
Partisipler.....	117 – 118
Gerundiumlar.....	118
Son Çekim Edatları.....	118 – 119
Gargış.....	119 – 124
Eyi Yaharılar.....	124 – 126
Çevrede Geçen Atasözleri.....	126 – 130
Çevrede Geçen Deyimler.....	130 – 135
Bilmeceler.....	135 – 140
Kelimeler.....	140 - 150

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına ve kullandığı yönteme dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Özen, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla açıklamıştır.

Değerlendirme

Özen, çalışma konusu için yaptığı derlemeler sonucunda şifahi halk edebiyatı ürünlerinden dua, beddua, deyim, atasözü, doğum ve ölümle ilgili inançlara dair metinler elde ettiğini ifade etmiştir.

ÖZER, Memiş. (1975). Afyonkarahisar Yöresi Koşma, Türkü ve Manileri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk Halk Edebiyatı'na duyduğu ilgi ve alaka neticesinde tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Afyonkarahisar'a bağlı dağ köyleri, Yörük obaları ve Yörük köylerini gezerek çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Özer, ağız çalışması için bölge insanından derlemeler yaptığını, metinler topladığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

I. Bölüm (Ağızdan Derlemeler)

1. Alim Efe Türküler
2. Askerlik Üstüne
3. Ayrılık, Gurbet
4. Almanya Üstüne
5. Ağıt
6. Gönülsüz Evlenme
7. Güzelleme
8. Gelin Kaynana Kavgası Manileri
9. Kaynana Üstüne Maniler
10. Sevgili ile Buluşma ve Kaçma
11. İlk Sevgiliye Maniler
12. Kadın Oyun Havaalarının Sözleri
13. Tarlada Aşk
14. Yöre Manileri

15. Üste Yar Sevmeye

II. Bölüm (Belgesel Derlemeler)

16. Türküler

Bitirirken

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Özer, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla açıklamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, derleme sonucunda elde ettiği metinleri yöresel ağız özelliklerinin yanında İstanbul Türkçesi ile yazılışlarını da gösterdiğini belirtmiştir. Yazar, bölge ağzı hakkında yaptığı incelemeler sonucunda, yöre ağzı üzerinde Azeri lehçesinin etkili olduğunu vurgulamıştır.

ÖZER, Nurullah. (1975). İslâhiye Köyleri (Akbez, Telli \ Banı, Gazelkuşağı) Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız araştırmalarının dil ve kültür araştırmalarında önemli olduğunu belirterek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, İslâhiye Köyleri Akbez, Telli \ Banı ve Gazelkuşağı köylerinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... II - III

Ses İşaretleri.....IV

Metin (Konuşmalar)

Birinci Bölüm

Ses Bilgisi

Ünlüler ve Ünlü Değişimleri

Ünsüzler ve Ünsüz Değişimleri

İkinci Bölüm

Şekil Bilgisi

İsim

İsim İşletme Ekleri

Zamirler

Partisipler

Gerundiumlar

İsim Halleri ve Son Çekim

Edatlarıyla Çekimi

Fiil Çekimi

İsim Çekimi

Sözlük

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Özer, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini ortaya koyan metinler aracılığıyla açıklamıştır.

Değerlendirme

Özer, insanların toplum içindeki yaşam kurallarından ilkinin, karşılıklı ilişki içinde olmaları gerektiğini söylemiştir. Bu karşılıklı ilişkinin de dile ve konuşmaya dayalı olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, ağızların önemine değinerek, ağız araştırmalarına dikkat çekmiştir.

ÖZGENÇ, Gürsel. (1981). Sinop ve Yöresi Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız hususiyetlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Sinop ve yöresinin ağızı üzerinde inceleme yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Özgenç, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir. Araştırmacı, seçtiği kaynak kişilerin okuma yazma bilmeyen kişilerden seçtiğini söylemiştir.

İçindekiler

Sinop'un Tarihi.....1
Sinop'un Coğrafi Durumu.....3
Harflerle İlgili Açıklama.....3
Bostancılı Köyü.....4 – 15
Lala Köyü.....16 – 20
Boyabat – Bağlıca Köyü.....21 - 27
Boyabat - Asarcık Köyü.....28 - 35
Boyabat – Aşağı Akpınar Köyü.....36 - 42

Boyabat – Bektaş Köyü.....43 - 52
Parçada Geçen Sözcüler.....53 – 55
Parçada Bulunmayan Sözcükler.....56 – 60
Gramer

- I. Ses Bilgisi
 - A. Ünlüler
 - Uzun Ünlüler
 - Kısa Ünlüler
 - Ünlü Değişmeleri
 - Ünlü Uyumu
 - Ünlü Türemesi
 - Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi
 - B. Ünsüzler
 - Ünsüz Türemesi
 - Ünsüz Düşmesi
 - Ünsüzlerin Yer Değiştirmesi
- II. Şekil Bilgisi
 - İsimden İsim Yapma Ekleri
 - İsimden Fiil Yapma Ekleri
 - Fiilden İsim Yapma Ekleri
 - Fiilden Fiil Yapma Ekleri

Zarflar
Zamirler
Fiiller
Partisipler
Gerundiumlar
Edatlar

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Özgenç, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak bölgenin ağız hususiyetlerine yönelik açıklamalar yapılarak bilgi verilmiştir.

Değerlendirme

Yazar, insanların eğitim durumunun yükselmesi ve teknolojik gelişmelerin artmasının bölgenin ağız özelliklerini değiştirdiğini söylemiştir.

ÖZGÜREL, Mesude. (1954). Ziya Paşa'nın Makaleleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Ziya Paşa'nın çeşitli konularda kaleme aldığı metinleri okuyuculara sunmak amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özgürel, Ziya Paşa'nın makalelerini bir araya getirerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir. Araştırmacı, makalelerin muhtevasına yönelik inceleme yapmadığını söylemiştir. Sadece Ziya Paşa'nın siyasi hayata nasıl ve niçin atıldığını, makalelerinde genellikle hangi konular üzerinde durduğunu kısaca anlattığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Ziya Paşa'nın makalelerini bir araya getirerek, bunları doğru okuyup transkripsiyon ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Özgürel, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

n Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, n söz bölümünde çalışmasının kapsamından bahsetmiştir. Araştırmacı, alışması için istifade ettiği eser olan İhsan Sungu'nun **Tanzimat** adlı

eserindeki ‘‘Tanzimat ve Yeniosmanlılar’’ bölümünden bahsetmiştir. Özgürel, çalışmasında ihtilafli olan makalelere dair açıklamalar yapıp bu makalelerin ismini sıralamıştır. Bunlar: Türkistan’ın Esbab-ı Tedennisi, Hatıra-i Evvelîye adı ile başlayıp 62. sayıya kadar devam eden makale serisinin olduğunu belirtmiştir.

Özgürel, giriş bölümünde çalışmasının kapsamına ve kullandığı yönteme dair açıklamalarda bulunmuştur. Yazar, Ziya Paşa’nın yaşamına, edebi kişiliğine ve yoğun geçen siyasi mücadelelerine dair bilgiler vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Ziya Paşa’nın Gençosmanlılar grubuna dâhil olduktan sonra siyasi ve içtimai tarzda makaleler kaleme aldığını belirtmiştir. Ziya Paşa’nın devrinin önemli gazeteci ve yazarlarından olduğu vurgulanmıştır. Ziya Paşa’nın Muhbir ve Hürriyet gazetelerinde çeşitli makaleler kaleme aldığı ifade edilmiştir. Özgürel, Ziya Paşa’nın Suriye’de, Konya’da, Adana’da ve Bursa’da valilik yaptığını söylemiştir. Araştırmacı, Ali ve Fuat Paşalar ile Ziya Paşa’nın siyasi meseleler yüzünden çekişmeli geçen yıllarına dair açıklamalar yapmıştır.

ÖZKAN, Ayşe. (1971). Risalet’ün Nushiyye Metin – İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yunus Emre’nin Risâletü’n – Nushiyye adlı eserini transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özkan, Süleymaniye Kütüphanesinde yer alan Risâletü’n – Nushiyye’nin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığını ve eserin nüsha farklarını ortaya koyduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Risâletü'n – Nushiyye adlı eseri transkrip edip indeksini hazırlamıştır.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Kısaltmalar

Metin

Nüsha Farkları

İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamına dair bilgi verilmiştir. Özkan, Risâletü'n – Nushiyye üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Özkan, giriş bölümünde Risâletü'n – Nushiyye'nin Yunus Emre'nin Divan'ı içerisinde yer aldığını ifade etmiştir. Süleymaniye Kütüphanesinde yer alan nüshanın eski versiyon olduğu vurgulanmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Özkan, 13. yüzyıl mutasavvıflarından olan Yunus Emre'nin Risaletü'n – Nushiyye adlı eserini incelediğini söylemiştir. Yazar, Risâletü'n – Nushiyye'nin beş yüz altmış iki beyitten oluştuğunu ve mesnevi nazım şekli ile kaleme alındığını nasihatname türünde bir eser olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, Yunus Emre'nin eserini dini mahiyette kaleme aldığını ve halka hitap ettiğini vurgulamıştır. Özkan, Risâletü'n – Nushiyye'nin altı nüshası olduğunu ve diğer nüshalardan farklılık gösteren nüshanın Pertev Paşa nüshası olduğu söylenmiştir

ÖZKAN, Bedriye. (1945). Halk Edebiyatında İctimai Şiirler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında halk edebiyatı dönemine ait şiirlerde yer alan toplumsal temalı ve sosyal imgeler eserleri bir sıralamaya tabii tutularak ortaya koymuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Özkan, 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar devam eden bir süreci ele almış bu yüzyıllarda yetişen halk şairlerini anlatmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, şairleri incelerken kronolojik zamanı takip ederek çalışmasını oluşturmuştur. Önce halk edebiyatına dair tanımlar yapılmış, halk edebiyatının kendi içinde üçe ayrıldığı ifade etmiştir. Halk edebiyatı hakkında genel bilgiler verilmiştir. Halk edebiyatı ile divan edebiyatı arasındaki farklara değinilmiştir. Yüzyıl yüzyıl halk şairlerinin hayatı verilerek ve manzumeleri ile metin desteklenerek oluşturulmuştur. Yazar; kitap, mecmua ve antolojilerden derleme yaparak tezini meydana getirmiştir.

İçindekiler

Mukaddime

Plan

Halk Edebiyatına Umumi Bir Bakış.....1 - 5

Halk Edebiyatı ile Divan Edebiyatı Arasındaki Farklar ve Asırların Hususiyeti.....6 - 9

16. Asır

Bahşi.....10 - 11

Çırpanlı.....12

Geda Muslu.....13

Hayali.....14 - 15

Köroğlu.....16 - 20
Kul Mehmet.....21 - 22
Oğuz Ali.....23 - 24
Öksüz Dede.....25 - 28
Usuli.....29 - 30

17. Asır

Âşık.....31 - 32
Âşık Hasan.....33 - 34
Âşık Kerem.....35
Âşık Ömer.....36 - 38
Gevheri.....39 - 42
Kâtibi.....42 - 43
Karacaoğlu.....44-52
Kuloğlu.....52-55
Kul Deveci.....55 - 56
Kul Mustafa.....57 - 59

18. Asır

Bayburtlu Zihni.....60 - 62
Celali.....63 - 64
Ercişli Emrah.....64 - 65

19. Asır

Âşık Ali.....66 - 68
Âşık Şenlik.....68 - 70
Âşık Dertli.....71 - 74
Ervahi.....74 - 77
Dadaloğlu.....78
Gedai.....79 - 83
Ruhsati.....84
Sururi.....85

Summani.....	86
Seyrani.....	87-88
Seyrani (Kayserili).....	89 - 90
Mazlumi.....	91
Mesleki.....	92
Ummani.....	93

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Tez de bir sayfalık ön söz bulunmaktadır. Yazar, ülkemizde halk edebiyatının çok az incelendiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, inceleme yaptığı esnada pek çok güçlük yaşadığını söylemiştir; ancak buluşların tesadüf eseri olmayacağını bunun için bir hayli zamana ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. Mecmuaları tetkik etmenin zor olduğu ifade edilmiştir. Şimdiye kadar antoloji niteliğinde çok az kitabın neşredildiği vurgulanmıştır. Yazının devamında Özkan, çalışmasında takip ettiği yöneme ve çalışmanın kapsamına değinerek yazısına son vermiştir.

Tezde giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde halk şairlerinin eserlerinde yer alan içtimai unsurlara dair bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Özkan, halk edebiyatının tanımına ve kendi içinde ayrılan diğer üç koluna (âşık edebiyatı, dini-tasavvufi halk edebiyatı, anonim halk edebiyatı) dair bilgi vermiştir. Halk edebiyatı hakkında çalışma yapan Ziya Paşa, Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Şinasi vb. yazarların tetkiklerini sıralamıştır. Halk şairlerinin en çok üzerinde durduğu neviler ve nazım şekilleri sıralanmıştır. Yazar, halk şairlerini kendi içinde bir tasniflendirmiştir. Bunlar:

- 1- Cihan şumul, adını tüm dünyaya duyuran şairler: Yunus Emre, Dede Korkut, Karacaoğlu, Pîr Sultan Abdal...
- 2- Hakiki- gerçek şairler: Kaygusuz Abdal, Dadaloğlu...
- 3- Yeniçeriler arasından çıkan şairler

Yazar, halk şairlerini yüzyıllara ayırarak önce şair hakkında genel bilgi verip sonra bu bilgileri destekleyecek şiirleri sıralamıştır. Bazı âşıkların edebi kişiliğine dair bilgilere yer verilmiştir. Bazı şairlerle ilgili tarihi bilgilere ve rivayetler

aktarılmıştır. Bazı manzumelerin şerhleri yapılmıştır. Manzumelerde geçen bilinmeyen kelimelerin anlamları şiirin bitiminde yer almıştır. Tez toplam doksan üç sayfadır.

ÖZKAN, Fahri. (1979). Eşrefoğlu Rumi’nin Müzekki’n Nüfus Adlı Eserinin 125 b – 140 a Varakları Arası Metin ve Fihristi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Eşrefoğlu Rûmî’nin Müzekki’n-Nüfûs adlı eserini transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özkan, çalışmasında Müzekki’n-Nüfûs adlı eserin 125 b – 140 a sayfaları arasında yer alan bölümü incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Müzekki’n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

Bibliyografya

Kısaltmalar

Metin (125 b – 140 a Varakları)

Fihrist (1 – 109)

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Özkan, ön söz bölümünde Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan **Müzekki’n-Nüfûs** adlı eserin “nefisleri temizleyen” anlamına geldiğini ifade

etmiştir. Yazar, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs'un edebi değerine dair bilgi vermiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, Eşrefoğlu Rûmî'nin mürşitlikten müritliğe giden yolculuğunu anlatmıştır. Yazar, bu yolculukta Rûmî'nin çektiği çileleri geçtiği yolları okuyuculara aktarmıştır. Eşrefoğlu'nun Eşrefiyye tarikatını kurması ile sona eren tasavvufi yolculuğuna dair bilgiler sunulmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışma ile Türk dilinin tarihi gelişimini içerisinde geçirdiği merhalelerin tespit edilmesine katkıda bulunmaya çalıştığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığı için eser üzerine açıklamalarda bulunacak bir husus söz konusu değildir.

ÖZKAN, Semra. (1971). Sadri Ertem'in Hikâyeleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Özkan, pek çok türde eser veren Sadri Ertem'i kaleme aldığı hikâyeler etrafında anlatma amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Sadri Ertem'in beş ayrı kitapta topladığı hikâyelerini incelemiştir. Bu beş eserin içinde toplam seksen dört civarında hikâyenin olduğu yazar tarafından belirtilmiştir. Bu hikâyelerden bazıları: **Dündar Muhaberesi, Affedersiniz, Sınıfta Çıldıran Hoca, Silindir Şapka Giyen Köylü, Fatoş'un Çeyizi, Bir Kayış Koptu Üç Kişi Öldü, Ayhan'ın Öldürdüğü Adam ve Yazın Âşık Kışın Kokot** şeklindedir.

Çalışmanın Yöntemi

Özkan, Sadri Ertem'in hikâyelerini konu, kişi, zaman, mekân ve üslup yönünden kadrolarını incelemiştir. Bu unsurları eserlerinden örnekler vererek göstermeye çalışmıştır.

İçindekiler

Çalışmanın içerisinde içindekiler bölümü bulunmamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Bir sayfadan oluşan ön söz bölümünde Özkan, Sadri Ertem'in farklı türlerde eserler verdiğini söylemiştir. Araştırmacı Ertem'in eserlerini iki bölüm halinde ele almıştır.

Özkan, çalışmasının hazırlanmasında kendisine yardım eden Prof. Dr. Mehmed Kaplan'a teşekkür ederek yazısını bitirir.

Tezin içerisinde giriş bölümü yer almamaktadır.

Sonuç bölümünde yazar Sadri Ertem'in **Silindir Şapka Giyen Köylü** eserinde on dokuz hikâyenin, **Bacayı İndir Bacayı Kaldır** eserinde on altı hikâyenin, **Korku** eserinde yirmi üç hikâyenin, **Bay Virgül** eserinde on dokuz hikâye ve son eseri **Bir Şehrin Ruh** kitabında on hikâyenin olduğu belirtmiştir.

Sadri Ertem'in eserlerinde işlediği birkaç konu: sahtekârlık, kadın – erkek ilişkileri, köy ve köylü ile ilgili olaylar, zengin – fakir ilişkileri gibi başlıklar etrafında hikâyelerini yazmıştır. Araştırmacı bu başlıklar etrafında yazılmış hikâyeleri gruplara ayırarak okuyucuya aktarmıştır.

Değerlendirme

Tezin matbu hali okunabilirlik durumu bakımından çok iyi bir durumda değildir. Araştırmacı, eseri bölümler halinde vermekten ziyade gruplandırma yapmıştır. Özkan, Sadri Ertem'in eserlerin içerisinde yer alan hikâyeleri konu, kişi, mekân, zaman, üslup ve kompozisyon yönünden inceleyerek gruplandırmış ve tespitler yapmıştır.

ÖZKAYA, Ayten. (1966). Gaziantep Vilayeti Köy, Sokak, Mahalle ve Mevkii İsimleri Toponomisi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Gaziantep hakkında daha önce çalışmanın yapılmamış olmasından dolayı bu yöre üzerine tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Gaziantep'in sokak, mahalle, köy gibi yer adlarına dair bilgi verip bu isimlerin nereden geldiği açıklanmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Özkaya, çalışma konusu için çeşitli kurumlardan bilgi elde ettiğini ve bu bilgileri tasniflendirerek okuyucuya sunduğunu açıklamıştır. Yazar, Gaziantep hakkındaki efsaneleri bölgenin halkına müracaat ederek topladığını belirtmiştir.

İçindekiler

Bibliyografya

Ön Söz

I. Giriş

1. Ayıntaba Neden Ayıntap Demişler
2. Tarihte Gaziantep
3. Türkler Zamanında Antep
4. Osmanlılar Devrinde Antep
5. Ana Hataları ile Gaziantep Savunması
6. Şahin Bey
7. Antep'in Gazilik Kanunu
8. Atatürk ve Gaziantepililer
9. II. Antep Kalesi
10. On Birinci Asırda Antep'in Merkezi olan Dülük Hakkında Bilgi
11. Dülük Tepesine Neden Dülük Baba Demişler
12. Dülük ve Antep'in Eski Devirlerde Aldığı İsimler

- II. Gaziantep’de ki Kabileler
 - Türkmenler
 - Baraklar
- III. Antep’in Coğrafik Durumu
 - A. Dağlar
 - B. Nehirler
 - C. Ovalar
 - D. Gaziantep İklimi
- IV. Sınaî Durum
 - A. Pamukeli
 - B. Küncü
 - C. Kendir
 - D. Afyon
 - E. Deli tütün
 - F. Fıstık
 - G. Bağcılık
 - H. Zeytin
- V. Folklor Hayatı
 - A. Gaziantep Destanı
 - B. Karayılan Türküsü
 - C. Şahin Bey Destanı
- VI. Gaziantep Evliyalrı
 - A. Camilerimiz
- VII. Arazi Durumuna Göre Yapılan Toponymiler
 - A. Jeolojik Durum
 - 1. Dağ
 - 2. Mağara
 - 3. Kaya
 - 4. Taş
 - 5. Burun
 - 6. Alan
 - 7. Yayla

8. Tepe

9. İn

B. Coğrafi Araziye Göre yapılan Adlandırmalar

1. Ören

2. Hisar

3. Burç

4. Höyük

5. Oba

C. Hidoloji

1. Göl

2. Kuyu

3. Pınar

4. Kastel

5. Curun

6. Çay

7. Göz

8. Dere

9. Havuz

10. Kehriz

11. Kane

12. Su

VIII. Mevkiinin Cihet Ölçü ve Zamana Göre Yapılan Adlandırmalar

A. Cihete Göre

1. Aşağı

2. Yukarı

B. Ölçüye Göre

1. Büyük

2. Küçük

3. Ufak

4. Uzun

C. Zamana göre

1. Yeni

2. Cedit
3. Atık
4. Eski

IX. İskân ve Yerleşme Delalet Eden Toponymiler

1. Kent
2. Şehir
3. Yurt
4. Köy

X. Nebat Adlarına Göre Yapılan Toponymiler

1. Umumi Nebat Adları
2. Ehli Nebatlara Göre
3. Yemiş Adlarına Göre
4. Sebze
5. Mahalli Mahsule Göre

XI. Ziraatla İlgili Toponymiler

1. Bahçe
2. Bostan
3. Çiftlik
4. Ziraatla İlgili Alet Edevat ve Malzeme

XII. Meslek ve Sanatla İlgili Yer Adları

1. Sanat, Zanaat
2. Esnaf

XIII. Hayvan Adlarına Göre Yapılan Toponymiler

1. Hayvan Adları
2. Kuş Adları
3. Kuşçulukla İlgili Şahıs Adları

XIV. Şahıs İsimleriyle Yapılan Toponymiler

1. Tarihi Şahsiyetler
2. Aşiret Cemaat ve Soylar
3. Kabileler
4. Arazi Çiftlik ve Emsali Sahiplerine Göre Adlandırmalar
5. Mahallin Tanınmış Kimseleri

6. Unvan
7. Vakıf
- XV. Dinle İlgili Toponymiler
 1. Dini Şahsiyetlerin İsimlerine Göre
 2. Hacı
 3. Şeyh
 4. Alametler
 5. Kilise
- XVI. Sayılarla Teşkil Eden Toponymiler
 1. İki
 2. Üç
 3. Beş
- XVII. Renklerle İlgili Toponymiler
 1. Ak
 2. Ala
 3. Altın
 4. Beyaz
 5. Boz
 6. Gök
 7. Gümüş
 8. Kara
 9. Kıızıl
 10. Kil
 11. Kül
 12. Mor
 13. Sarı
 14. Yeşil
- XVIII. Yeni Adlandırmalar
- XIX. Mahiyeti Bilinmeyenler
- XX. Yabancı Asıllı Olanlar
- XXI. Gaziantep Vilayeti ve Kazalarındaki Orta Dereceli Okullar
- XXII. Gaziantep İlkokullar

- XXIII. Gaziantep Köy Okulları
XXIV. Mahalle İsimleri
İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışma konusu sırasında yaşadığı zorlukları anlatmıştır. Çalışmasının amacını, kapsamını ve yöntemini açıklamıştır.

Giriş bölümünde Özkaya, toponomi ilminin ülkemizde yeni bir ilim dalı olduğunu söylemiştir. Bu ilmin ilk önce Fransa, Almanya ve İsveç gibi ülkelerde başladığı ifade edilmiştir. 1952 yılında ülkemizdeki üniversitelerde toponomi araştırmalarının başladığından bahsedilmiştir.

Araştırmacı, Gaziantep’in tarihi sürecine dair uzun açıklamalar yapmıştır.

Tezde sonuç bölümü yer almamaktadır ancak sonuç olarak yazar, tezinde bölgeye verilen yer isimlerinin hangi unsurlardan yola çıkılarak verildiğine dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Özkaya, Türklerin çok geniş bir coğrafi alana yayılmalarından ötürü yabancı milletlerin dillerinden gelen yer adlarına sahip olduğunu vurgulamıştır. Gaziantep’in yer isimlerinde de yabancı pek çok adlandırmaların olduğu söylenmiştir.

Yazar, Gaziantep ilinin eski adının “Entap” olduğunu ifade etmiştir. Entap kelimesinin anlamının “en güzel” olduğu belirtilmiştir. Daha sonra yöreye ayıntab denildiği , bu kelimenin de anlamının “güzel kaynak” olduğu söylenmiştir.

ÖZKUL, Saime. (1946). Anadolu Metinleri XIV. Asır: Kısasü'l Enbiya (Yusuf Kısası). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Anadolu metinleri içerisinde 14. yüzyıla ait olan Kısasü'l Enbiyâ adlı eserin içinde yer alan Yusuf kıssasının dil hususiyetlerini çalışmasında göstermek amacıyla tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özkul, çalışmasında Kısasü'l Enbiyâ adlı eserin içinde yer alan Yusuf kıssasının canlı tasvirlerle sahip olması ve dil bakımından çok fazla malzemeye yer vermesinden dolayı bu bölümü incelemek amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında takip ettiği metoda dair herhangi bir bilgiye yer vermemiştir ancak araştırma ve incelemeye yönelik metod takip ettiği gözlenmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Metin

1. İmlâ Hususiyetleri
 - A. Ünlü Yazılışı
 1. a, e Yazılışı
 - a. Söz Başında
 - b. Söz İçinde
 - c. Söz Sonunda
 2. ı, i Yazılışı
 - a. Söz Başında
 - b. Söz İçinde
 - c. Söz Sonunda
 3. o, ö Yazılışı

- a. Söz Başında
- b. Söz İçinde
- c. Söz Sonunda

4. u, ü Yazılışı

- a. Söz Başında
- b. Söz İçinde
- c. Söz Sonunda

B. İki Şekilde Yazılan Sözler

C. Ünsüz Yazılışı

- 1. ç Yazılışı
- 2. p Yazılışı
- 3. g Yazılışı
- 4. s Yazılışı
- 5. n Yazılışı

- a. Sözün Aslında
- b. Zamir Çekiminde Verme (Dativ) Halinde
- c. İlgi (Genitiv) Ekinde
- d. 2. Şahıs İyelik (Possessif) Ekinde
- e. Asıl Geçmiş Zaman Ekinin Teklik ve Çokluk 2. Şahıs ve Emir Kipinin Çokluk 2. Şahıs Eklerinde
- 6. -n Sesinin Tenvinle Yazılışı
 - a. Söz Sonunda –n
 - b. Teklik 1.Şahıs Zamirinin Ekleşmiş Şekillerinde
 - c. Çıkma Halinde
 - d. 3. Şahıs İyelik (Possessif) Ekinden Sonra Yükleme (Akkusativ) Halinde
 - e. Vasıta Halinde
 - f. –on İsim – Fiil Ekinde
 - g. –madın, -medin Zarf – Fiil Ekinde
- 7. -t Yazılışı
 - a. Söz Başında
 - b. Söz Sonunda
- 8. Aynı Ünsüzün Yan Yana Yazılışı

- a. Şedde ile
- b. İki Harfle
- D. Eklerde Yazılış
 - a. Ünlü Yazılışı
 - 1. Yükleme (Akkusativ) Halinde
 - 2. Verme Halinde
 - 3. Bulunma (Lokativ) Halinde
 - 4. –dı, -di Asıl Geçmiş Zaman Eki
 - 5. 3.Şahıs İyelik Eki
 - 6. –lu, -lü Eki
 - b. Eklerin Ayrı Yazılışı
- E. İki Sözüñ Bitişik Yazılışı
 - 2. Şekil Bilgisi Hususiyetleri
- A. İsim
 - 1. İsimden İsim Yapım Ekleri
 - a. –en
 - b. –çı, -çi
 - c. –cuk
 - d. –daş, -deş
 - e. –lık, -lik, -luk, -lük
 - 2. Çokluk
 - a. Türkçe Kelimelerde
 - b. Yabancı Kelimelerde
 - c. Yabancı Çokluklardan Sonra Türkçe Çokluk Eki
 - d. Yabancı Çokluklar
 - 3. İsim Çekimi
 - a. İlgi Hali
 - 1. Ekli İlgi Hali
 - 2. Eksiz İlgi Hali
 - a. Gayri Muayyen
 - b. Muayyen
 - c. Mürekkep İsim Olarak

- b. Yükleme Hali
 - 1. -ı, -i
- a. İsimlerde
- b. İyelik Eklerinden Sonra
 - 2. -n
- a. 3. Şahıs İyelik Ekinden Sonra
- 3. -nı, -ni
- 4. İsimlerde
- 5. 3.Şahıs İyelik Ekinden Sonra
 - Eksiz Yükleme Hali
 - a. Muayyen Olmayan
 - b. Muayyen
 - c. Fiilin Gösterdiği İşi Tamamlıyorsa
 - d. İyelik Eklerinden Sonra
- c. Verme Hali
 - 1. -a, -e
 - 2. -ga, -ge, -ka, -ke
- d. Bulunma Hali
- e. Çıkma Hali
 - 1. -dan, -den
- a. İsimlerden ve 1. ve 2. Şahıs İyelik Ekinden Sonra
 - 2. -dın, -din
- f. Vasıta Hali
 - 1. İle
 - a. Ünsüzle Biten Sözlerden Sonra
 - b. Ünlü İle Biten Sözlerden ve 3. Şahıs İyelik Ekinden Sonra
 - 2. -n Vasıta Hali Eki
 - a. “ile” Manasında
 - b. Zaman Bildirmekte
 - c. Kalıplaşmış Sözlerde
 - g. Yön Gösterme Hali ve Ekleri
 - a. -ra, -re

- b. -ru, -r 
- c. -aru, -er  (-garu, -ger )
- h. Eşitlik Hali Eki - a, - e
- a. ‘‘kadar’’ Manasında
- b. Dil Bildirmek İçin
- c. ‘‘ -da Olarak’’ Manasında

B. Zamir

1.  ahıs Zamirleri

a. Teklik 1.  ahıs

- 1. İlgi Hali
- 2. Yükleme Hali
- 3. Verme Hali

b.  okluk 1.  ahıs

- 1. İlgi Hali
- 2. Yükleme Hali
- 3. Verme Hali
- 4. Bulunma Hali

5.  ıkma Hali

c. Teklik 2.  ahıs

- 1. İlgi Hali
- 2. Yükleme Hali
- 3. Verme Hali
- 4.  ıkma Hali

d.  okluk 2.  ahıs

- 1. İlgi Hali
- 2. Yükleme Hali
- 3. Verme Hali
- 4.  ıkma Hali

e. Teklik 3.  ahıs

- 1. İlgi Hali
- 2. Yükleme Hali
- 3. Verme Hali

4. Çıkma Hali
- f. Çokluk 3. Şahıs
- g. İlgi Hali
- h. Yükleme Hali
- i. Verme Hali
2. İşaret Zamirleri
- a. Bu
- b. Asli Hal
- c. İlgi Hali
- d. Yükleme Hali
- e. Bulunma Hali
- Çokluk
1. Asli Hal
2. İlgi Hali
3. Yükleme Hali
4. Verme Hali
5. Çıkma Hali
- b. Ol
1. Asli Hal
2. İlgi Hali
3. Yükleme Hali
4. Verme Hali
5. Bulunma Hali
- a. “onda” Manasında
- b. “orada” Manasında
6. Çıkma Hali
3. Dönüşlük Zamirleri
- a. Kondü
- b. Kendüz
- c. Öz
4. Sorgu Zamirleri
- a. Kim

- b. Ne
- 5. Bellisizlik Zamirleri
 - a. Kim
 - b. Kimerse
 - c. Kimse
 - d. Kimese
 - e. Kimesene
 - f. Ne
 - g. Biri
 - h. Biregü
- 6. İlgileme Zamiri
- 7. İyelik Zamirleri (Ekleri)
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - 1. Sahip Bulunulan Nesneyi Bildirir
 - 2. Hitap Bildirir
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - 1. Sahip Bulunulan Şeyi Bildirir
 - 2. Hitap Bildirir
 - c. Teklik 2. Şahıs
 - d. Çokluk 2. Şahıs
 - e. Teklik 3. Şahıs
 - 1. Sahip Bulunulan Nesneyi Bildirir
 - 2. Kategori Bildirir ve Mürekkep İsim Teşkil Edilir
 - f. Çokluk 3. Şahıs
- C. Sıfat
 - 1. İsimden Sıfat Yapma Ekleri
 - a. -lu, -lü
 - b. -suz, -süz
 - 2. Sıfat Çeşitleri
 - 3. Vasıflama Sıfatları
 - 4. İsme Manasındaki Vasfı Verenler
 - 5. Mamul Olduğu Nesneyi Bildirenler

b. İşaret Sıfatları

1. Bu
2. Ol
3. Şol

c. Sorgu Sıfatları

1. Ne
2. Kaç
3. Niçe

d. Bellisizlik Sıfatları

1. Bir
2. Birkaç
3. Kankı
4. Ne
5. Degme

e. Üleştirme Sıfatları

1. Degme
2. Her

D. Sayı Sözlere

1. Asıl Sayı Sözlere

- a. Basit Kullanılış
- b. Mürekkep Kullanılış
2. Sıra Sayı Sözlere
3. Üleştirme Sayı Sözlere
4. Kesir Sayı Sözlere

E. Zarf

1. Yer Zarfları

- a. Aşaga
- b. Daşra
- c. İçerü
- d. İlerü
- e. Yakın
- f. Yokaru

2. Zaman Zarfları

- a. Bir
- b. İmdi
- c. İlerü
- d. Şimdi
- e. Sonra
- f. Yarın
- g. Yarındası
- h. Aşnugı
- i. Bes
- j. Gündüzin

3. Tarz Zarfları

- a. Böyle
- b. Dahi
- c. Eyle
- d. Girü

1. “Yine, Tekrar” Manasında

2. “Geri” Manasında

- e. Nite
- f. Şöyle
- g. Yavlak
- h. Yavuz
- i. Yalunuz
- j. Yene
- k. Hiç

4. Miktar Zarfları

- a. Çok
- b. Kadar
- F. Edat

1. Bağlama Edatları

- a. Amma
- b. İle

- c. İlla
- d. Lakin, likin
- e. U
- f. Ve
- g. Ya
- h. Yoksa

2. Bağlı Cümle Edatları

- a. Çün
- b. Eger
- c. Kağan
- d. Kaçankim
- e. Kim

1. “sıra” Manasında

2. Maksat Bildirir

3. Geçişli Fiillerde Sarih Mef'ul Yerindeki Bağlı Cümle Önünde

- f. Nitekim
- g. Madamkim
- h. Ta, takım

3. Sorgu Edatları

- a. Kanı
- b. Neçün
- c. Neşün
- d. Nite

4. Nida Edatları

- a. Ey
- b. İ
- c. Vay
- d. Ya

5. Tekit Edatları

- a. Dahi, dakı
- b. Hod
- c. Ok

6. Gösterme Edatları

7. Son Çekim Edatları

- a. Bile
- b. Değın
- c. Gibi
- d. İçün, çün
- e. Üçün
- f. İle
- g. Kadar
- h. Öndin
- i. Üzere

G. Fiil

1. İsimden Fiil Yapma Ekleri

- a. -ey, -e
- b. -al
- c. -a, -e (-ga, -ge)
- d. -ar, -er
- e. -da, -de (-ta, -te)
- f. -ırğa, -irge
- g. -gır
- h. -la, -le
- i. -r
- j. -sa, -se

2. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

1. Fiilin Manasında Bir Değişiklik Yapanlar

- a. -y
- b. -ı ile Genişletilmiş Fiiller
- c. -k Eski Berkitme Eki

2. Fiilin Binasını Bildiren Ekler

- a. -ar, -er- (-gar, -ger)
- b. -dur, dür- (-tur, -tür)
- c. -l

- d. -n
- e. -ş
- f. -u
- g. -tar, -ter
- h. -ur, -ür
- 3. Bildirme
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - c. Teklik 2. Şahıs
 - d. Çokluk 2. Şahıs
 - e. Teklik 3. Şahıs
 - f. Çokluk 3. Şahıs
 - g. Bildirmenin Uzak Zamanları
 - h. Menfi Bildirme
 - i. Teklik 1. Şahıs
 - j. Çokluk 1. Şahıs
 - k. Teklik 2. Şahıs
 - l. Çokluk 2. Şahıs
- 4. Menfi Fiil
- 5. Fiil Kip Zaman ve Çekimleri
 - A. Basit Kip
 - 1. Asıl Geçmiş Zaman
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - c. Teklik 2. Şahıs
 - d. Çokluk 2. Şahıs
 - e. Teklik 3. Şahıs
 - f. Çokluk 3. Şahıs
 - 2. Anlatılan Geçmiş Zaman
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - b. Teklik 2. Şahıs
 - c. Çokluk 2. Şahıs

- d. Teklik 3. Şahıs
- e. Çokluk 3. Şahıs
- 3. Bugünkü Zaman
- 4. Muzari
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - 1. –van, -ven
 - 2. –un , -ün ; -in , -in
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - c. Teklik 2. Şahıs
 - d. Çokluk 2. Şahıs
 - e. Teklik 3. Şahıs
 - f. Çokluk 3. Şahıs
- Menfi Muzari
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - c. Teklik 2. Şahıs
 - d. Teklik 3. Şahıs
 - e. Çokluk 3.Şahıs
- 5. Gelecek Zaman
 - a. –iser Eki ile
 - b. –a, -e Eki ile
 - c. –ası , -esi, İsim-Fiil Eki ile
- B. Emir Kipi
 - a. Teklik 1. Şahıs
 - b. Çokluk 1. Şahıs
 - c. Teklik 2. Şahıs
 - 1. Kök veya Gövde Olarak
 - 2. –gıl, -gil Eki ile
 - d. Çokluk 2. Şahıs
 - e. Teklik 3. Şahıs
- C. Dilek Kipi
 - a. Teklik 1. Şahıs

- b. Çokluk 1. Şahıs
- c. Teklik 2. Şahıs
- d. Çokluk 2. Şahıs
- e. Teklik 3. Şahıs
- f. Çokluk 3. Şahıs
- D. Şart Kipi
- 6. mı, mi, mu, mü Sorgu Eki
- 7. Zarf – Fiiller
 - a. Bir Ünlüden İbaret Olanlar
 - 1. –a, -e
 - a. Mürekkep Fiillerde Bağlama Unsuru Olarak
 - b. Kalıplaşmış Zarf veya Edat Olarak
 - 2. –ı, -i
 - a. Mürekkep Fiillerde Bağlama Unsuru Olarak
 - b. Kalıplaşmış Zarf, Edat veya Söz Olarak
 - 3. –u, -ü
 - a. Tarz Bildiren Zarf İbaresini Olarak
 - b. Başkası Tarafından Söylenen İbarenin Aynen Naklinde
 - c. Mürekkep Fiillerde Bağlama Unsuru Olarak
 - d. Kalıplaşmış Zarf, Edat veya Söz Olarak
 - b. –P, Zarf - Fiil Ekinden Genişlemiş Zarf – Fiil Şekli
 - a. Cümlede Yardımcı Fikri Bağlayıcı Unsur Olarak
 - c. Birden Fazla Heceden İbaret Olanlar
 - 1. –ıcak, -icek
 - 2. –ınca, -ince
 - a. “İnceye Kadar” Manasında
 - b. Menfi Fiillerle “madıkça, -madan önce” Manasında
 - 3. İken
 - 4. –madın, -medin
 - a. “olmaksızın” Manasında
 - b. “-madan önce” Manasında
- 8. Mürekkep Fiiller

a. Kaynaşmış Mürekkep Fiiller

1. Dur-
2. Ko-
3. Gel-
4. Vir-
5. -U

b. Er- Uzak Zaman Yardımcı Fiili ile Yapılan Mürekkep Fiiller

1. Uzak Geçmiş Zaman
2. Şart

c. Bir İsimle Bir Yardımcı Fiilden Teşekkül Eden Mürekkep Fiiller

1. Eyle-
2. İt-
3. Kıl-
4. Ol-

9. İsim – Fiil

- a. –acak
- b. –ası, -esi
- c. –an, -en (-gan, -gen)
- d. –agan
- e. –duk, -dük
- f. –maz, -mez
- g. –ar, -er, -ur, -ür
- h. –mış, -miş

10. Fiilden İsim Yapma Ekleri

- a. –g, -g
- b. –ak, -ek
- c. –gu, -gü
- d. –gun
- e. –güt
- f. –k, -k
- g. –l
- h. –n

- i. -ca, -ce
- j. -cak, -cek
- k. -n
- l. -n
- m. -salık (sa -lık)
- n. -ş
- o. -ıcı, -ici (gu -cı, -güci veya -g -cı -g -ci)
- p. -cek
- q. -ın, -du

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde bu tercümenin, güney Türkçesiyle yapılan tercümelerin en eskisi olduğunu ifade etmiştir. Bursa Ulu Camii Kütüphanesinde bulunan Kısasü'l-Enbiyâ nüshasının ilk bölümünün eksik olduğu vurgulanmıştır. Araştırmacı, eserin fiziki durumuna dair bilgi vermiştir.

Özkul, çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Özkul, tezinde Yusuf kıssasının dil özelliklerine dair ayrıntılı açıklamalar yapmıştır. Eserden örnekler vererek bu bilgileri somutlaştırmıştır.

ÖZPINAR, Kemal. (1977). Yozgat Ağzı Fonotik ve Morfolojik İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Özpinar, bölge ağzı üzerine inceleme yapmak istediği için tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Yozgat ağzının fonetik ve morfolojik incelemesini yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir lakin derleme yapıldığı gözlenmiştir.

İçindekiler

I.	Bölüm	
1.	Transkripsiyon Harfleri.....	1
2.	Ön Söz.....	2
3.	Coğrafi Konum.....	4
4.	Atasözleri ve Deyimler.....	6
5.	Bilmeceler.....	8
6.	Örf, Âdet ve Gelenekler.....	10
7.	Yemekler.....	10
8.	Metin Kısmı.....	14
II.	Bölüm	
	Fonetik İnceleme.....	77
I.	Bölüm	
	Morfolojik İnceleme.....	87
II.	Bölüm	
	Bazı İsimlerin Çekimleri.....	93
III.	Bölüm	
	Bazı Fillerin Çekimleri.....	104
IV.	Bölüm	
	Sözlük.....	122

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Özpınar, Yozgat'ın geçmişten bugüne geçirdiği tarihi süreç hakkında bilgi vermiştir. Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Özpınar, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Yozgat ağzının fonetik ve morfolojik incelemesini yapmıştır. Özpınar, bölge halkının gelenek, görenek, örf ve âdetlerine dair elde ettiği bilgiler ışığında yörenin ağız özelliklerini anlatmıştır.

ÖZTAN, Meral. (1966). Ebul Hayr Rumi: Saltukname Transkripsiyon. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Saltukname adlı eseri transkrip edip, Türk edebiyatına kazandırmak amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ebû'l Hayr Rûmî'nin Saltuknâme isimli eserinin üçüncü bölümünün transkripsiyonunu yaparak tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Öztan, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, veli olarak anılan Sarı Saltuk'un, hayatını, savaşlarını ve gösterdiği kerâmetleri ihtiva eden Saltuknâme adlı eserin üçüncü bölümünü çalışması içerisinde incelemiştir.

ÖZTEN, Ali Sait. (1975). Safranbolu ve Köylerinin Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Safranbolu ve köylerinin ağzının fonetik ve morfolojik olarak incelemesini yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Özten, çalışmasında kullandığı yöntemle dair açıklama yapmamıştır ancak derleme metodundan yararlandığı gözlenmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	1
Bibliyografya.....	2
Safranbolu'nun Tarihi Coğrafi Durumu.....	3 – 7
Ses İşaretleri.....	8
Memet Oğlanla Anşe Gız Hikâyesi.....	9 - 12
Sıracalı Gız Matalı (Masalı).....	13 – 14
Fatmacuk.....	15 – 18

Emine Özdemir'in Babasının Vefatına Sebep Olan Olay.....	19
Emine Özdemir'in Evlendiği Günden Bugüne Kadar Olan Yaşantısı.....	20
Düğün Adetleri.....	21
Yabancı Hikayesi.....	22 – 24
Hikâye (Uzanlama).....	25 - 27
Hikâye (Uzanlama).....	28 - 29
Hikâye (Uzanlama).....	30 – 31
Elmas Salkım.....	32 – 34
Tülü Gız.....	37 – 40
Golsuz Gız.....	41 – 45
Helvacı Güzeli.....	46 – 53
Gramer Hususiyetleri.....	54 – 64
Morfolojik Hususiyetleri.....	65 – 126
Sözlük.....	127 - 129

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Özten, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Özten, Anadolu ağızlarının televizyon ve radyo gibi teknoloji aletleri nedeniyle özelliklerini yitirdiğini vurgulamıştır.

ÖZTÜRK, Hatice Ruhan. (1973). Refi Cevad Ulunay'ın 1953 - 1960 Yılları Arasında Milliyet Gazetesinde Yazdığı Milli Kültürümüzle İlgili Makaleleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışma konusu olan Refi Cevad Ulunay'ın milli kültürümüzle ilgili kaleme aldığı makalelerin kültür, edebiyat ve bugünün bazı kültür problemleri üzerine faydalı olacağı fikri ile çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmada Refi Cevad Ulunay'ın 1953 - 1960 yılları arasında Milliyet gazetesinde yazdığı milli kültürümüzle ilgili makaleleri bir araya getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Öztürk, Refi Cevad Ulunay'ın milli kültürümüzle ilgili makaleleri elde ettiği makalelerin içeriğine dair bilgi verdiğini bunları konularına göre sınıflandırıldığını söylemiştir. Araştırmacı, eserini birkaç başlık altında hazırladığını ifade etmiştir. Öztürk, Ulunay'a ait metinleri kronolojik sıra halinde okuyucuya sunduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

Refi Cevad Ulunay'ın Hayatı

Yazı Hayatı ve Eserleri

Makalelerin Fikri Muhtevası

Metin

Makalelerin Bibliyografyası

İndeks

Şahıs, Eser ve Yer İsimleri İndeksi

Kavram İndeksi

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Öztürk, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin içeriğine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, giriş bölümünde Refi Cevad Ulunay'ın hayatı hakkında bilgiler vermiştir. Yazar, Ulunay'ın 1890'da Şam'da dünyaya geldiğini ve Mevlana Celâleddin Rûmî'nin torunlarından olduğunu vurgulamıştır. Öztürk, Refi Cevad'ın mizahi yazılarında, hikâyelerinde, tarih konulu eserlerinde “Arı, Veysel Karani, Serazad” gibi takma isimlerle yazılar kaleme aldığını belirtmiştir. Refi Cevad'ın İkdam, Tanin, Yeni Sabah, Tan ve Hizmet gibi gazetelerde yazılarının olduğu söylenmiştir. Araştırmacı, Refi Cevad'ın Fransızca, Arapça ve Farsçayı ana dili gibi bildiği vurgulanmıştır.

Yazar, Refi Cevad'ın ittihatçılara olan kininden dolayı Sinop, Çorum ve Konya'da ki sürgününden ziyade yirmi yıl yurt dışında yaşadığı ifade edilmiştir. Yazarın; Fransa, Mısır, Hindistan, Pakistan, İtalya ve Almanya'da yaşadığı belirtilmiştir. Öztürk, yazarın 1938 yılında af ile İstanbul'a geldiğini söylemiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak tezde Ulunay'ın millî kültür konusunda kaleme aldığı metinler okuyuculara sunulmuştur.

Değerlendirme

Yazar, Refi Cevad Ulunay'ın Milliyet gazetesinde milli kültür ile ilgili toplam seksen sekiz makale kaleme aldığını vurgulamıştır. Araştırmacı, Refi Cevad Ulunay'ın kaleme aldığı makaleleri; dil, edebiyat, musiki, mimari, tarih, sanat, ilim, din ve tasavvuf gibi konularda yazdığını belirtmiştir.

Araştırmacı, Refi Cevad'ın klasik musikiye dair derin bir bilgi ve birikime sahip olduğunu vurgulamıştır. Yazar, Ulunay'ın Türk musikisinin Batı musikisi karşısında değerini kaybetmemesi için büyük bir gayret gösterdiğini söylemiştir. Yazarın, Batılı tiyatro eserlerini okuyup incelediğini bu konu üzerine eserler kaleme aldığı gözlenmiştir. Öztürk, Ulunay'ın güzel sanatlar içerisinde hat sanatına meraklı olduğunu belirtmiştir.

Refi Cevad'ın telif ve tercüme şeklinde olan **Hitler'le İki Sene, Fransa'yı Kemiren Kurt, Hacı Murad, Rıza Tevfik ve Mektupları, Enkaz Arasında, Sayılı**

Fırtınalar, Bir Başka Âlem, Mermer Köşkün Sahibi gibi eserlerinin olduğu ifade edilmiştir.

Refi Cevad Ulunay'ın **Kör Bülbül** (hayvan hikâyeleri), **Edebiyat Haftaları** (tenkit), **Peçeli Çengi** (hikâye), **Delikli Taş** (roman), **Selahaddin-i Eyyübi ve Mısır** (tarihi roman) gibi basılmamış eserlerinin olduğu söylenmiştir.

ÖZTÜRK, Hayrettin. (1982). Müzekki'n Nüfus 41 b – 55 a Transkripsiyon ve İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfûs adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Öztürk, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinin 41 b – 55 a sayfaları arasında yer alan bölümlerin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamından bahsetmiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin Mısırdan Anadolu'ya göç edip İznik'e yerleştiğini belirtmiştir. Eşrefoğlu'nun soyunun Hz. Peygamber'e dayandığı vurgulanmıştır.

Yazar, Eşrefoğlu'nun gördüğü bir rüyadan sonra ilim yolunu terk edip Hacı Bayrâm Velî'ye intisap ettiğini söylemiştir. Rûmî'nin dergâhta uzun yıllar ağır

işlerde çalıştırılıp çileden geçirildiği söylenmiştir. On bir yılın sonunda Hacı Bayrâm Velî'nin, Eşrefoğlu'nu dergâha imam yaptığı belirtilmiştir. Araştırmacı, Hacı Bayrâm Velî'nin Eşrefoğlu Rûmî'yi İznik'e Bayramiyye tarikatını temsil etmek amacıyla gönderdiğini ifade etmiştir. Uzun yıllar süren uzlet hayatından sonra Rumi'nin Kadiriye tarikatına bağlı Eşrefiyye kolunu kurduğu belirtilmiştir.

Araştırmacı, Eşrefoğlu'nun yazdığı Müzekki'n-Nüfûs adlı eserde insanları “doğru yolu” yönlendirerek onların Allah'a layık kullar olmasını istediğini vurgulamıştır. Kitabın içerisinde yer alan hikâye ve menkıbelerin halka mâl olduğu görülmüştür.

Öztürk, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, 15. yüzyılda yaşamış olan Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinin birçok nüshasının olduğunu, Süleymaniye Kütüphanesinde yirmi yedi nüshanın bulunduğunu belirtmiştir. Yazar, Eşrefoğlu'nun kaleme aldığı Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin Türk halkının ruh dünyasının inşasında büyük bir rol oynadığını vurgulamıştır. Müzekki'n-Nüfûs'ta ilahi aşkın anlatıldığı, eserin içerisinde yer alan şiirlerin çoğunun bestelendiği söylenmiştir. Eserde bulunan bazı manzumelerde Yunus Emre'nin etkisinin olduğu görülmüştür. Eserde bazı şiirlerin hece ölçüsüyle bazı şiirlerin aruz ölçüsüyle kaleme alındığı ifade edilmiştir.

ÖZUSLU, Şenay. (1971). Yunus Emre Divanı (Fatih Nüshası) Transkripsiyonlu Metin ve İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yunus Emre'nin kaleme aldığı Divan adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özuslu, çalışmasında Yunus Emre Divan'ının Fatih nüshasının başında bulunan şiirlerin 106. sayfasından eserin sonuna kadar olan kısmını incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Yunus Emre Divan'ını transkrip edip indeksini hazırlayarak tezini hazırladığını söylemiştir. Yazar, indeks de kelimelerin sayfa numaralarını, şiir numaralarını, beyit numaralarını gösterdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Açıklama.....	II
Bibliyografya.....	III
Metin.....	1 – 66
İndeks.....	1 – 243

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Özuslu, ön söz bölümünde Yunus Emre Divan'ı üzerine açıklamalar yapmıştır. Araştırmacı, çalışmasının kapsamı üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Yunus Emre Divan'ının Fatih nüshasının harekeli ve eski bir metin olduğunu söylemiştir. Divan'ın, Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini gösteren önemli bir eser olduğu ifade edilmiştir.

ÖZYİĞİT, Nuran. (1963). Erzurumlu Darir'in Kıssa-i Yusuf Mesnevisi Üzerine Bir İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kıssa-i Yusuf'un daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özyiğit, çalışmasında Kıssa-i Yusuf'un bölümlerini incelediğini, metinlerin içerisinde yer alan kişilerin tasvirini yaptığını ve metinde görülen gazeller hakkında değerlendirme yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında dil özellikleri bakımından yapılan incelemede verilen transkripsiyona A, kendi çalışmasında verdiği transkripsiyona B diyerek metinler arasında karşılaştırma metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Eserin Müellifi (Hayatı ve Eserleri)

Konu ile Birlikte Bölümlerin İncelenmesi

Şahıs Tasvirleri

Eserde Tespit Ettiğimiz Gazelleri

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Yusuf ve Zeliha mesnevisi adı altında yazılan eserlerin Kur'an-ı Kerim'den, Tevrat'tan (Ahd-i Atik), Ahd-i Cedîd'ten yararlanılarak yazıldığını belirtmiştir.

Türk edebiyatında bu konu üzerine eser veren yazarların iki ayrıldığını; bir kısmının doğrudan doğruya Kur'an-ı Kerim'den yararlanarak İslami tefsirlerdeki Yusuf hikâyesini, İslam tarihi kitaplarındaki vakıa ve rivayetleri ayrıca Kıssa-i enbiyalardaki Yusuf hikâyesini örnek alarak yazdıkları belirtilmiştir. İkinci kısımdaki

yazarların ise Arap - Fars edebiyatlarında manzum ve mensur şekilde yazılan Yusuf ve Zeliha hikâyelerini esas alarak tercüme ya da şerh yaparak eser verdikleri söylenmiştir.

Araştırmacı, Mustafa b. Yusuf Darir'in eserini birinci kısımdaki yazarlar gibi kaleme alıp meydana getirdiği ifade edilmiştir. Yazar, Yusuf Darir'in eserinde İbn-i Abbas'ın tefsirinden yararlanarak Kıssa-i Yusuf mesnevisini hazırladığını söylemiştir.

Özyiğit, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Mustafa b. Yusuf'un doğuştan kör olduğunu ve “darir” kelimesinin yazarın lâkabı olduğunu belirtmiştir. Darir'in 14. yüzyılda Suriye, Mısır ve Türk sahasında şöhret kazandığı vurgulanmıştır. Yazarın, **Sire al-Nabi, Futüh al-Şam, Yüz Hadis Tercümesi** gibi eserlerinin olduğu söylenmiştir.

Özyiğit, Kıssa-i Yusuf'un seksen dört varak olduğunu, eserin bir mecmua içinde yer aldığını ayrıca eserde gazavatların ve kıssa-i kahkahaların olduğunu belirtmiştir. Kıssa-i Yusuf'un Azeri Türkçesi özelliği ile kaleme alındığı vurgulanmıştır.

Yazar, Yusuf ve Zeliha hikâyesinin Doğu ve Batı edebiyatında birbirinden farklı tesirler ile ortaya çıktığını vurgulamıştır. Batıda bu hikâye ile ilgili tabloların yapıldığı, tiyatro eserlerinin ve romanların yazıldığı, operaların bestelendiği söylenmiştir. Doğu edebiyatında ise bu konu ile ilgili birçok manzum ve mensur eserin kaleme alındığı çalışmada belirtilmiştir.

PARMAKSIZ, Seda. (1963). Urfa Ağzı ve Grameri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Urfa ağzının özelliklerini ortaya koyduğunu söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında bölge halkından derleme yolu ile metinleri elde ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Giriş

1. Maniler ve Şarkılar
2. Hikâyeler ve Masallar
3. Bilmeceler
4. Atasözleri ve Deyimler

Gramer

1. Vokaller
Düz Vokaller
Yuvarlak Vokaller
Yuvarlaklaşma ve Düzleşme
Vokal Benzeşmesi
İlerleyici Benzeşme
Gerileyici Benzeşme
Aykırılışma
Vokal Uzaması
Vokal Kısalması
Vokal Türemesi
Vokal Düşmesi
Vokal Uyumu
Ses Kaynaşmaları
2. Konsonantlar
Konsonant Değişimleri

Konsonant Benzeşmesi

Gerileyici Benzeşme

Yer Değiştirme

Konsonant İkizleşmesi

Konsonant Türemesi

Konsonant Düşmesi

İsim Tasrifleri

Fiil Tasrifleri

Yemek Adları

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, çalışmasının giriş bölümünde tezinin kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Parmaksız, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Urfa ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir.

PEKER, Ahmet. (1969). Karacasu Ağız Üzerinde Bir Dil Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Aydın’a bağlı Karacasu ağzının özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Peker, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I - III
Giriş.....	IV- VI
Karacasu Kazasının Kısaca Coğrafyası.....	IV
Kısa Tarihçesi.....	IV- V
Afrodisies.....	V - VI
Metin.....	1 – 35
Nasıl Hapise Gidim.....	1
Gıs Gacıma.....	2
Alageyik Hatırası.....	4
Alpaslan Hikâyesi.....	5
Soyat.....	11
Aydın Yolculuğu.....	12
Usen Bey.....	13
Hikâye.....	15
Hamamcı Memet.....	17
Türkü.....	19
Demici Havası.....	20
Hava.....	21
Türkü.....	23
Kerim Onbaşı Tarafından Çorbacılara.....	24
Mani.....	25
Hava.....	28
Mani.....	30
Atasözleri – Deyimler.....	32

Bilmece.....	33
Karacasu'da Bazı Aile Lâkapları.....	35
Gramer Hususiyetleri.....	36 – 64
Karacasu Ağzında Geçen Vokaller Cedveli.....	36
Düz Vokaller.....	36
Yuvarlak Vokaller.....	37
Vokal Benzeşmesi.....	38
Vokal Aykırılışması.....	39
Vokal Uzaması.....	39
Vokal Kısılması.....	40
Vokal Türemesi.....	41
Vokal Düşmesi.....	41
Vokal Uyumu.....	42
Ses Kaynaşmaları.....	43
Konsonant Değişmeleri.....	45
Konsonant Benzeşmesi.....	48
Konsonant Aykırılışması.....	48
Yer Değiştirme.....	49
Konsonant Düşmesi.....	49
Konsonant İkizleşmesi.....	51
Şekil Bilgisi.....	52 – 63
İsim Çekimi.....	52
İyelik Ekinin Çekimi.....	54
Zamirler.....	55
Fiil Çekimi.....	56
Zarflar.....	61
Edatlar.....	61
Bağlar.....	62
Ünlemler.....	63
Cümle Bilgisi.....	63
Tekrarlar.....	64
Bibliyografya.....	65

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Peker, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Peker, Karacasu'da ikâmet eden yerli halkın dokumacılıkla ilgilendiğini mani ve türkülerin özellikle bölge insanının dokuma tezgâhlarında çalışırken söylemeleri ile ortaya çıktığını ifade etmiştir. Yazar, Karacasu halkının dışarıya kapalı bir hayat sürdürdüklerini belirtmiştir. Peker, bölge halkından anonim halk edebiyatı ürünlerinden türkü, mani, bilmece, atasözü ve deyim türünde metinler elde etmiştir. Araştırmacı, Karacasu ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini incelediği için açıklama yapılacak bir husus söz konusu değildir.

PEKSEL, Yıldırım. (1976). Halk Şiirinde Köy. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacının çalışma konusunu köy olgusu oluşturmaktadır. Köyde yaşayan insanların hayata bakışlarını, inanışlarını, giyim – kuşamlarını, ananelerini şairlerin eserleri etrafında anlatma gayesiyle tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Peksel, çalışma konusunun tarihsel sınırını 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar yaşayan halk şairlerinin eserleri çerçevesinde vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, halk şairlerinin çeşitli kitaplardan ve mecmualardan bulduğu eserlerini fişleme yöntemiyle kaydettiğini ifade etmiştir. Şairlerin anlatımında kronolojik bir sıra takip edilmiştir. Âşıkların önce hayatına dair bilgiler verilip daha sonra manzumeleri sunulmuştur.

İçindekiler

Ön Söz..... II

Giriş..... v

XVI Yüzyıla Genel Bakış.....1

XVI Yüzyıl Halk Şairleri ve Bunların Köyle İlgili Şiirlerinin İncelenmesi

A. Kul Mehmet.....2

B. Öksüz Dede.....4

C. Koroğlu.....6

XVII. Yüzyıl Halk Şiirinde Köy

1. XVII. Yüzyıla Genel Bakış.....12

2. XVII. Yüzyıl Halk Şairleri ve Bunların Köyle İlgili Şiirlerinin İncelenmesi

A. Kuloğlu.....13

B. Kâtibi.....14

C. Kayıkçı Kul Mustafa.....17

D. Âşık.....19

E. Gevheri.....20

F. Âşık Ömer.....26

G. Karacaoğlu'nın Şiirlerinde Köy.....29

XVIII Yüzyıl Halk Şiirinde Köy

1. XVIII Yüzyıla Genel Bakış.....53

2. XVIII Yüzyıl Halk Şairleri ve Bunların Köyle İlgili Şiirlerinin İncelenmesi

A. Kabasakal Mehmet.....54

B. Kamil.....55

C. Âşık Süleyman.....56

X I X. Yüzyıl Halk Şiirinde Köy

1. X I X. Yüzyıla Genel Bakış.....57
2. X I X. Yüzyılda Yaşayan Halk Şairleri ve Bunların Köyle İlgili Şiirlerinin İncelenmesi
 - A. Bolulu Derdli.....59
 - B. Erzurumlu Emrah.....62
 - C. Seyrani.....69
 - D. Dadaloğlu.....72
 - E. Tokatlı Nuri.....91
 - F. Ruhsati.....93
 - G. Silleli Sururi.....102
 - H. Tokatlı Gedai.....103
 - İ. Ceyhuni.....104
 - J. Sümmani.....105
 - K. Bayburtlu Celali.....106
 - L. Figani.....111
 - M. Meydani.....112

XX. Yüzyıl Saz Şairi Âşık Veysel'in Şiirlerinde Köy.....113

Sonuç.....127

Bibliyografya.....129

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Peksel, halk edebiyatına olan sevgisini dile getirmiştir. Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'ın kendisine halk edebiyatında köy temalı bir çalışma yapmasını teklif etmesi üzerine tezini yazmaya başladığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, tezini hazırlarken izlediği metotları ve karşılaştığı güçlükleri anlatmış, çalışmasının amacından bahsetmiştir. Yazar, tezi için yararlandığı kütüphanelerin çalışanlarına teşekkür etmiş, Hocası Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'a şükranlarını sunmuştur.

Giriş bölümünde yazar, halk edebiyatının bir kolu olan âşık edebiyatı ve onun mensupları olan saz şairleri hakkında genel bilgi vermiştir.

Araştırmacı, 16. yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan bu edebiyatın temsilcisi olan âşıkların kendilerini köy ve kasabalarda gösterebildiklerini ifade etmiştir. Âşıkların hem geleneği icra eden hem de geleneği sürdürmekle görevli bir kişiler olduğu belirtilmiştir. Âşıkların birkaç şekilde yetiştikleri söylenmiştir. Küçük yerleşim yerlerinde yetişen âşıklar, göçebe hayat içerisinde yetişen âşıklar, şehirli âşıklar ve bir tarikat içinde yetişen saz şairlerinin olduğu anlatılmıştır. Âşıkların ya şiir ya da uzun hikâye söyledikleri ifade edilmiştir. Saz şairlerinin destan, güzelleme, ağıt, taşlama ve muamma nazım şeklinde eser verdiği söylenmiştir. Bu şairlerin genellikle hece ölçüsünü kullanıp az da olsa aruz ölçüsüyle yazılmış manzumelerinin de olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç bölümünde Peksel, 16. yüzyıl halk edebiyatına ait elimizde çok az eserin olduğunu ayrıca bu yüzyılda oluşan edebiyatın divan edebiyatından etkilenmediğini söylemiştir. Âşıkların halkın duygularını sade bir şekilde anlatabildikleri ifade edilmiştir. 17. yüzyıl saz şairlerinin divan edebiyatından etkilendiği çalışmada belirtilmiştir. 18. yüzyılın âşık edebiyatı noktasında bir gerileme dönemi olduğu, bu yüzyılda köy temalı önemli bir eserin olmadığı söylenmiştir. 19. yüzyıl âşık edebiyatında geri dönüşün yaşandığı bir dönem olarak anılmıştır. 20. yüzyılın temsilcilerinden sadece Âşık Veysel'e yer verilmiştir. Onun da şiirlerinde Sivas'ı ve doğduğu köyün güzelliklerini anlattığı gözlenmiştir.

Değerlendirme

Peksel, âşık edebiyatı hakkında 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar genel bilgi verilmiştir. Yazar, âşıkların hayatlarını ve ardından tabiat ve köy temalı şiirlerini sıralamıştır.

Araştırmacı, 16. yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan âşık edebiyatı içerisinde pek çok âşığın yetiştiğini ifade etmiştir. Bunlardan bazıları: Geda Muslu, Çırpanlı, Armutlu, Öksüz Dede ve Hayalî gibi saz şairlerinin olduğu söylenmiştir. Bu edebiyatın temsilcilerinden Köroğlu'nun, adını daha sonraki devirler de duyurmayı başaran tek kişi olduğu söylenmiştir.

Peksel tarafından 17. yüzyılda yaşamış saz şairlerinden Karacaoğlu, Âşık Ömer ve Gevheri gibi âşıkların şöhretinin bugün hâlâ devam ettiği ifade edilmiştir.

Tezde, 18. yüzyılda ustalık anlamında şöhretini duyurabilecek bir âşığın yetişemediği vurgulanmıştır. Ravzî, Ali, Hocaoglu, Kâtibî, Levnî, Neşatî ve Abdî gibi saz şairlerin bu yüzyılda yaşadığı belirtilmiştir.

Köy temalı şiirlerin en güzel örneklerinin 19. yüzyılda verildiği ifade edilmiştir. Dadaloğlu, Emrah, Dertlî, Ruhsatî, Gedaî, Sümmani, Zülâlî gibi âşıkların yetiştiği söylenmiştir.

Araştırmacı 20. yüzyıla ait halk şairlerinden sadece Âşık Veysel'i tezinin içeriğine almıştır. Âşığın şiirlerinde dağların, baharın, yaylaların güzelliğinden bahseden şiirlere yer verilmiştir.

Peksel, köy - tabiat temasında en çok eser veren saz şairinin Karacaoğlan olduğunu ifade etmiştir.

PEŞEKERSOY, Ruziye. (1974). Kayseri Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız çalışmalarında yapılan araştırmalara katkı sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kayseri'nin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Ağız Derleme Sahası

Tarihte Kayseri

Ses İşaretleri

I. Metinler

II. Gramer

A. Dil Bilgisi

Ses Bilgisi

1. Uzun Vokaller

Kısa Vokaller

Vokal Değişimleri

Düzleşme

Monoftonglaşma

Vokal Türemesi

Protez

Epentez

Epitez

Vokal Düşmesi

Vokallerin Yer Değiştirmesi

Vokal Benzeşmesi

Vokal Aykırılışması

Vokal Birleşmesi

Telafi Uzaması

Vokal Uyumu

2. Konsonantlar

Konsonant Değişmesi

Yer Değiştirme

Konsonant Benzeşmesi

Konsonant Aykırılışması

Konsonant İkizleşmesi, Düğümleşmesi, Türemesi

Hece Düşmesi

Arkaik Unsurlar

B. Morfolojik Bilgi

İsim İşletme Ekleri

Çokluk Eki

İyelik Ekleri

Hal Ekleri

Zarflar
Zamirler
Fiil Çekimi
Basit Fiil Çekimi
Birleşik Fiil Çekimi
Partisipler
Gerundiumlar
Edatlar
Sözlük
Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Peşekersoy, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Kayseri ve çevresinin günlük yaşantısına, örf ve âdetlerine yönelik metinler elde etmiştir.

RAHMİ, Mebrure. (1935). Dede Korkut ve Manas'ta Bazı Benzeyişler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, milli destanlar içinde mühim bir yer teşkil eden Dede Korkut ve Manas destanı arasındaki ortaklıkları göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında sadece Dede Korkut ile Manas Destanı arasındaki benzerlikleri göstermek suretiyle tezini oluşturmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı metot ve yöntemlere dair herhangi bir bilgi aktarmamıştır. Ancak Dede Korkut ve Manas destanı arasındaki benzerlikleri metinlerden örnekler göstererek aktarmıştır. Rahmi, kütüphane araştırması da yaparak çalışmasını desteklemiştir.

İçindekiler

Çalışmanın içerisinde içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, Dede Korkut ve Manas destanındaki benzerlikleri açıklamıştır.

Değerlendirme

Rahmi, çalışmasında Dede Korkut ve Manas destanındaki ortaklıkları göstermek amacıyla meydana getirmiştir. Toplam otuz sayfadan meydana gelen çalışmada yazar, hem Dede Korkut'un hem de Manas destanının ortaya çıktıkları toplum içerisindeki maddi ve manevi önemlerini, özelliklerini vurgulayarak çalışmasına giriş yapmıştır. Daha sonra araştırmacı benzerliğin ismini telaffuz edip Dede Korkut ve Manas destanından örnekleri aktarmıştır. Bu benzerliklere birkaç örnek: Kahramanlar uzun sıfatlarla takdim edilirler, destanlarda yer alan tasvirlerde dört başı mamur hayallerin yer aldığı örnekler sıralanır, destanlarda yer alan isimlerin sıfatsız bırakılmaması, destanlarda yer alan tasvirlerin müşahhas (somut) olmaları söz konusudur, destanlarda yer alan atlar ve onlara verilen sıfatlar gibi benzerliklerden birkaçıdır.

RECEB, A. (1935). Türk Edebiyatında Evliya Menkabeleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında menkıbeler hakkında genel bilgi verip ulaşabildiği eserler hakkında birkaç paragraflık açıklama yapmak amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında toplam yüz altı tane menkıbeye yer vermiştir. Bunlardan bazıları; Menakıbı Hacı Bektaşî Veli, Menakıbı Mevlana, Menakıbı Evliya, Menakıbı Veysel Karani, Menakıbı Hazreti Celâleddin Rûmî, Tercüme-yi Nefahatü'l Üns, Miracnâme ve Tezkiretü'l Evliyâ, Kitab-ı Tezkiretü'l Evliyâ ve Esrarnâme adlı eserlerdir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında elde ettiği eserleri telif ve tercüme şeklinde ikiye ayırdığını söylemiştir.

İçindekiler

Çalışmanın içerisinde içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Çalışmanın başlangıç kısmında giriş veya mukaddime adı verilmeden menkıbeler üzerine genel bir değerlendirme yazısı kaleme alınmıştır. Bu kısımda yazar, din konulu eserler arasında menkıbelerin önemli bir yer tuttuğunu söylemiştir. Araştırmacı, evliyalara samimiyetle ve imanla inanan insanların onların menkıbelerine kutsiyet verdiklerini, zevkle dinlediklerini veya okuduklarını ifade etmiştir. Menkıbelerin içerisinde tabiat olaylarının ve hayali unsurların bolca olduğu belirtilmiştir. Menkıbelerin genellikle bir tarikat şeyhini veya temsilcisini anlattığını içerik ve şekil itibarıyla aynı olsa da biraz ayrıldıkları söylenmiştir. Bazı

menkıbelerde evliyanın doğduğu yere, hayatına, vefat tarihine dair hiçbir bilgi verilmediği bunların tamamen menkıbeye dayandığı ifade edilmiştir. Yazar, menkıbelerde yer alan ifadelerin halk hikâyelerindeki ifadelerle aynı olduğunu ifade etmiştir. Yine bu eserlerin içerisinde bulunan motiflerin aynısının masallarda görüldüğü belirtilmiştir. Bazı menkıbelerin kıta, beyit, münacaat, naat, gazel ve mersiyeyle süslediği görülmüştür. Bu eserlerin çoğunlukla sade bir dille yazıldığı vurgulanmıştır. Menakıbnamelere rağbet eden kesimin daha çok yüksek sınıf mensupları olduğu söylenmiştir. Menakıbname türünde yazılan eserlerin padişahlara, vezirlere ve sultanlara sunulmasından dolayı yazımına, ciltlenmesine ve tezhip sanatına büyük önem verildiği kaydedilmiştir. Menakıbnamelerin eski dönemlerdeki mahalli özellikleri ve âdetleri gösterdiklerine dikkat çekilmiştir. Yazar, mutasavvıflarla veya sufilerle ilgili yazılmış eserlerin ilkinin Arapça kaleme alındığını belirtmiştir. Araştırmacı, Anadolu sahasında yazılmış menakıp kitabının Mevlana'nın müridi Feridun ibni Ahmet Sipehsalar tarafından Acemce ortaya konulduğunu ifade etmiştir.

Menakıbnamelerin, halkın ortak malı olduğu her milletin ayrı özelliklere sahip benzer eserlere sahip olduğu söylenmiştir.

Tezde sonuç bölümüne yer verilmemiştir ancak Türk edebiyatında kaleme alınan onlarca evliya menkıbesi üzerine bilgi verilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, menakıbnameye konu olan kişilere dair biyografik bilgi verip ardından eserlerin dış yapı özelliklerine ve içeriğine dair bilgiler sunmuştur. Eserlerin bulunduğu yer ve künyelerine dair açıklamalar yapılmıştır. Bu şekilde toplam doksan altı sayfadan oluşan çalışmada yüz altı menkıbe numaralandırılarak verilmiştir. Yazar, uzun anlatımlar yapmadan eserlere dair birkaç paragraflık bilgi aktarmıştır.

REFİK, Selim. (1934). Azerbaycan ve Anadolu Halk Hikâyelerinin Tahlili ve Mukayesesi. Tez (Bitirme). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Anadolu ve Azerbaycan halk hikâyelerinin toplanıp incelenmediğini bu amaçla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Anadolu ve Azerbaycan halkı arasında ortaya çıkan ve çeşitli konulara sahip halk hikâyelerini çalışması içerisinde göstermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Refik, çalışmasında Azerbaycan ve Anadolu halk hikâyelerini; biçim, muhteva yönünden, etkilenilen değerler bakımından mukayeseli bir şekilde inceleyerek çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

İçindekiler

İhtisar İşaretleri.....1

Tahlil Edilen Hikâye ve Masallar.....2 – 3

Başlangıç.....4

I. Halk Hikâyeleri

1. Halk Hikâyeleri Mevzusu.....5 – 12

2. Hikâyelerin Mukayesesi.....13 – 23

A. Hikâyede Unsurlar

1. Hikâyelerde Destan Unsurları.....24 – 33

2. Hikâyelerde Masal Motifleri.....34 – 76

B. Hikâyelerde Dini Tesir ve Dini Unsur

1. Şamanizm'in İzleri.....77

2. İslamiyet Tesiri

a. Dini Tesir.....78 – 79

b. Dini Anasır

1. Hazreti Ali.....80 – 81

	2. Hızır.....81
	Diğer Unsurlar.....82 – 83
	Derviş.....83 – 84
	3. Halk Hikâyeleri ve Tasavvuf.....84 – 85
c.	86 - 92
	1. Müşterek ve Mûtaamimi Motifler.....86
	2. Hususi Motifler.....86 – 87
	3. Yalnız Azerbaycan Hikâyelerinde Bulunan Motifler.....87 – 88
	4. Yalnız Anadolu Hikâyelerinde Bulunan Motifler.....88
	5. Motiflerin Menşei Meselesi.....89 – 92
II.	Hikâyelerde İdeoloji ve Tez.....93 – 95
	A. Hikâyelerde İdeoloji.....94 – 95
	B. Tez.....95
III.	96 – 105
	Hikâyelerde Etnografik Unsurlar.....96 – 98
	Hikâyelerde Cezalar.....99
	Hikâyelerde Atalar Sözü.....100 – 101
	Hikâyelerde Güzellik Telakkisi.....102 – 103
	Hikâyelerde Saz.....104 – 105
IV.	111 - 112
	Halk Hikâyelerinde Şekil.....106 – 110
	Halk Hikâyeleri ve Divan Edebiyatı.....110 – 111
V.	111 – 112
	Halk Hikâyelerinin Nevileri.....112 – 113
	Halk Hikâyelerinin Menşei Meselesi.....114 – 115
	Bibliyografya.....116 - 118

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, “Başlangıç” adı altında folklorun tanımına yer vermiş, çalışma amacına ve çalışma konusuna dair açıklamalar yapmıştır.

Refik, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir ancak araştırmacı çalışma konusu ile ilgili açıklamalar yaparak okuyucuyu bilgilendirmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında çeşitli hikâye ve masalları tahlil etmiştir. Türk edebiyatında incelediği bazı metinlerin isimleri: **Öksüz Kız, Ceylan Hanım ile Padişah Oğlu, Oduncu, Halime Kız, Yeşil Ceviz Kuşu, Çiğdem Çiçeği ile Padişah Oğlu, Hilebaz Karı, Çoban Çocuğu, Kahveci Güzeli** gibi toplam elli bir eseri tahlil etmiştir.

Azeri edebiyatına ait incelediği bazı metinler: **Horoz, Şehzade Kasım, Aygır Hasan, Terzi Kız Derdi Yok, Seyyat, Dokuzum Para, Piyale Göz, Şah İsmail** gibi toplam otuz iki eseri incelemiştir.

Refik, Anadolu ve Azerbaycan halk edebiyatında meydana gelen ve incelemeye aldığı halk hikâyeleri çerçevesinde karşılaştırma yapıp, bu metinlerin içinde yer alan cezaları, atasözlerini, güzellik ve kahramanlık unsurlarından yola çıkarak açıklamalar yapmıştır.

SAATÇI, Nazan. (?). Ülkü Mecmuasında Eski ve Yeni Halk Edebiyatı ile İlgili Metinler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasının amacını Ülkü mecmuasında, halk edebiyatına ait ürünler veren şair ve yazarların hayatları etrafında yazılan eserleri bir bütün halinde göstermek istendiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmanın sınırını dört gruba ayırarak meydana getirmiştir. Bunlar:

- 1- Geçmiş devirlerde yaşamış halk saz şairleri ve eserleri,
- 2- Yakın çağda ve günümüzde yaşamış halk saz şairleri ve eserleri,
- 3- Aslında okumuş bir zümreden gelip halk şiiri tarzında eser vermiş olan şairler ve eserleri,
- 4- Anonim halk edebiyatı mahsulleri şeklinde eser verenler.

Çalışmanın Yöntemi

Tezin kapsamında belirtildiği şekli ile Ülkü mecmuasında eserleri yer alan halk şairleri ve şairlere ait ürünler kronolojik şekilde aktarılmıştır. Şairlerle ilgili öncelikle biyografik bilgiler sonra edebi bilgiler verilip metinlerin Ülkü mecmuasındaki künyelerine de tezde yer verilmiştir.

İçindekiler

Tez de içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çalışmanın ön sözünde Cumhuriyetten sonra Türk Halk Edebiyatı ile ilgili bilinen mecmualar sahasında bir hayli neşriyat yapıldığı belirtilmiştir. Bunlar arasında halkevleri mecmualarının çok önemli bir yer tuttuğu söylenmiştir. Ankara halkevlerinin neşrettiği Ülkü mecmuasının ise çok özel bir yere sahip olduğu araştırmacı tarafından vurgulanmıştır. Bu mecmuanın bütün sayfaları ile Türk Halk Edebiyatı ve folkloruna açıldığı ifade edilmiştir. Ülkü mecmuasının ihtiva ettiği geniş malzemenin bugüne kadar layığı ile tanıtılmadığı belirtilmiştir. Yazar, halk edebiyatına ait malzemeleri çeşitli başlıklar altında toplayıp bir araya getirerek istifade imkânlarının daha kolay olmasını sağlamaya çalıştığını söylemiştir. Yazının devamında çalışmanın kapsamı ve yönteminden bahsedilmiştir. Araştırmacı, toplanılan malzemelerde yazarı bilinen kişilerin hayatları hakkında toplu bilgi vermeye çalışarak şairlerin hakkında bibliyografyayı da vermeyi ihmal etmediğini bildirmiştir. Yazar, birtakım şairler etrafında ayrıntılı bilgi edinememiş sadece

şairlerini zikretmek zorunda kalmıştır. Saatçi, çalışmaları esnasında kendisine yön veren, yardımda bulunan Hocası Prof. Dr. Ömer Faruk Akün'e teşekkürlerini sunarak ön söz yazısını bitirmiştir.

Tez de giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Sonuç olarak çalışmada, halk edebiyatının ilk dönemleri ve son dönemleri ile ilgili yazılmış metinler yer almaktadır.

Değerlendirme

Tez, sistemli bir şekilde meydana getirilmiştir. İçerik öncelikle şairin adı, biyografisi, edebi hayatı ve Ülkü mecmuasında yayımlanmış eserleri ile devam etmiştir. Eserlerin dergideki künyelerine de yer verilmiştir. Ülkü dergisinde eserine yer verilen şairlere dair bilgiler başka kaynaklardan alınmışsa yararlanılan eserler de yazının sonunda aktarılmıştır. Eski devirde yaşayan halk şairlerinden Emrah, İrfanî, Dadaloğlu, Dertlî, İbrahim Hakkı Efendi vb. kişiler yer almıştır. Yakın çağda yaşayan halk şairlerinden Âşık Veysel, Ali İzzet Özkan, Ahmet Çıtak, Bayburtlu Celali gibi şairler zikredilmiştir. Ülkü mecmuası yayımlanırken Mahmut Keklik, Mevlüt Yıldırım, Âşık Hacı, Celali Çumralı ve Seyyahi gibi âşıkların yaşadığı ifade edilmiştir. Teze dâhil edilen eserlerin şerhleri yapılmamıştır. Çalışma antoloji mahiyetine sahiptir. Çalışma dört yüz altı sayfadan oluşmaktadır.

SAĞNAK, Gözde. (1958). Ziya Paşa'nın Hars, Lisan, Edebiyat ve Güzel Sanatlar Anlayışı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ziya Gökalp'ın şimdiye kadar hars, lisan, edebiyat ve güzel sanatlar üzerine fikirlerinin incelenmemesinden dolayı çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın hars, lisan, edebiyat ve güzel sanatlar üzerine kaleme aldığı metinlerden bir araya getirdiğini ve bir plan dâhilinde inceleyerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Sağnak, Ziya Gökalp'ın hars, lisan, edebiyat ve güzel sanatlar üzerine kaleme aldığı metinlerini çeşitli bölümler altında tasniflendirerek incelediğini söylemiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamına dair bilgi vermiştir. Sağnak, ayrıca çalışmasında kullandığı yönteme dair ayrıntılı bir plan çizmiş bunu okuyucu ile paylaşmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak tezde Gökalp'ın, edebiyat ve edebiyatın çeşitli dalları ile ilgili düşünceleri ortaya konulmuştur.

Değerlendirme

Sağnak, Ziya Gökalp'ın “kültür” üzerine yaptığı tanım ile tezine giriş yapmıştır. Çünkü Ziya Gökalp'a göre hars mefhumunun çok önemli bir yer tuttuğu; düşüncelerinin temel taşıını teşkil ettiği vurgulanmıştır. Gökalp, bütün milli meselelerin halledilmesi için bu kavramın iyi bilinmesinin gerekliliğine inandığını belirtmiştir. Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın çeşitli yazılarında tarif etmeye çalıştığı hars tanımlarını aktarmıştır.

Araştırmacı da Ziya Gökalp'ın ehemmiyet verdiği hars kavramını; cemiyet, millet, aile, medeniyet, devlet, din, fert, iktisat ve vatan gibi pek çok başlık ile birlikte ilişkilendirerek anlatmıştır.

Yazar, Ziya Gökalp'ın kendi fikir sistemi içerisinde önemli fıkirden birinin de milli edebiyat mefhumu olduğunu vurgulamıştır. Sağnak; Gökalp'ın, edebiyat dilinin

millî olmasının kâfi olmadığını edebi eserlerin muhtevasının, şeklinin ve gayesinin de milli olması gerektiğini söylemiştir.

Araştırmacı, Gökâlp'ın edebiyat sahasında millî ruhu bulmak için gerekli olan ilk şeyin halkın yarattığı eserleri incelemek, onlardan ilham almak gerektiğini ifade etmiştir.

SALİH, Ahmet. ve ERÜZ, Erdoğan. (1978). Atasözleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazarlar, yüzyıllardır söylenegelen atasözlerini inceleme amacıyla tezi hazırlamışlardır.

Çalışmanın Kapsamı

Tez, çeşitli risaleler ve İstanbul Üniversitesi el yazmaları bölümünde yer alan 2486 numaralı eserin 178 b – 186 a varakları arasında bulunan atasözlerinden meydana getirilerek hazırlanmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacılar, çalışma konusu olan atasözlerini ve deyimleri ayrı ayrı alfabetik bir sıra halinde aktarmışlardır. Atasözlerinin ve deyimlerin, asıl metinlerde geçtiği sayfa numaralarına da yer verilmiştir. Araştırmacılar, metnin transkripsiyonunda Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini kullandıklarını belirtmişlerdir.

İçindekiler

Araştırmacılar, çalışmada içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çalışmanın ön söz bölümünde, tezin kapsamından ve yönteminden bahsedilmiştir. El yazması eserin, içeriğine ve dış yapı unsurlarına dair bilgi

verilmiştir. Araştırmacılar, inceledikleri eserden elde ettikleri sonuçları da bu bölümde aktarmıştır. İncelenen risalede kullanılan dilin Eski Anadolu Türkçesi olduğunu ispatlayan bazı dil özellikleri sıralanmıştır.

Yazarlar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

İstanbul Üniversitesi el yazmaları bölümünde yer alan eserin iki yüz iki varaktan meydana geldiği, eserde yer alan bazı sayfaların eksik olduğu belirtilmiştir. Eserin, İbn Emin Mahmut Kemal İnal tarafından istinsah edildiği vurgulanmıştır. Kitabın yazarının olmadığı bir derleme eser olduğu ifade edilmiştir. Eserin, çeşitli devirlerde yazılmış risalelerden bir araya getirildiği söylenmiştir.

Çalışma içerisinde incelenen bölümün, ayrı bir risale olduğu bu risalede karşılıklı konuşma ve atışma şeklinde yer alan deyimlerin, atasözlerinin yer aldığı belirtilmiştir.

İncelenen risalenin, Eski Anadolu Türkçesi ile kaleme alındığı ifade edilmiştir.

SARHANLI, Mehmet. (1981). Aydın Yöresi (Germencik, Kuşadası, Ece Köy, Sınırtেকে ve Karaağaçlı). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında dil araştırmalarının yoğunlaştığını ve kendisinin de bu alana katkı sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Aydın yöresinin Germencik, Kuşadası, Ece köy, Sınırtেকে ve Karaağaçlı köylerinden derlediği metinleri dil hususiyetleri açısından incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Sarhanlı, çalışmasında Aydın'a bağlı Germencik, Kuşadası, Ece köy, Sınırteke ve Karaağaçlı gibi köy ve kasabaların ağzının mukayeseli bir şekilde incelediğini söylemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Aydın'ın Tarihi Durumu
3. Aydın'ın Coğrafi Durumu
4. Aydın'da Yetişen Bilginler
5. Karaağaçlı Köyü Ağız İncelemesi
 - a. Sohbet
 - b. Kocasının Hastalığı
 - c. Pamukçuluk
 - d. İncircilik
 - e. Sohbet
 - f. Hastalığım
 - g. Hayvancılık
 - h. Zeytincilik
 - i. Anılar
6. Sınırteke Köyü Ağız İncelemesi
 - a. Sohbet
 - b. Askerlik Anıları
 - c. Pamuk Ekimi
 - d. Patlıcan Ekimi
 - e. Biber Ekimi
 - f. Domates Ekimi
 - g. Sohbet
 - h. Hayvancılık
 - i. Sohbet
 - j. İncircilik
 - k. Susam

- l. Bir Anı
7. Ece Köy Ağzı İncelemesi
 - a. Anılar
 - b. Kuşadası Ağzıyla Mukayeseli Sohbet
 - c. Maniler
8. Kuşadası Ağzı İncelemesi
 - a. Sohbet
 - b. Bir Masal
 - c. Zirai Aletler
 - d. Hayvancılık
 - e. Batıl İnançların Durumu
 - f. Çocukların Evlenişi
 - g. Sohbet
 - h. Bir Masal
 - i. Maniler
 - j. Masal
 - k. Bir Başka Masal
 - l. Bir Türkü ve Hikâyesi
9. Fonetik Hususiyetler
 - A. Ses Bilgisi
 1. Vokaller
 - Uzun Vokaller
 - Vokal Değişimleri
 - Vokal Düzleşmeleri
 - Vokal Yuvarlaklaşması
 - Vokal Düşmesi
 - Başta Vokal Türemesi
 - Vokal Birleşmesi
 - Orta Hece Düşmesi
 - Ünlü Asimilasyonu
 2. Ünsüz Düşmesi
 - Ünsüz Değişmesi

Ünsüz Asimilasyonu

Ünsüz İkizleşmesi

10. Morfolojik Hususiyetler

1. Yapım Ekleri

A. İsimden İsim Yapma Ekleri

B. İsimden Fiil Yapma Ekleri

C. Fiilden İsim Yapma Ekleri

D. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

2. İsim İşletme Ekleri

3. Hal Ekleri

4. Zamirleri

5. Zarflar

6. Partisipler

7. Gerundiumlar

8. Edatlar

9. Kelimelerin Yörelere Göre Halk Ekleri ile Çekimi

10. Kelimelerin Yörelere Göre İsim Fiiller ile Çekimleri

11. Fiillerin Yörelere göre Basit Çekimleri

12. Fiillerin Yörelere göre Birleşik çekimleri

13. Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamında ve yönteminden bahsetmiştir.

Çalışmanın içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Sarhanlı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Sarhanlı, çalışmasında Aydın'ın Germencik, Kuşadası, Ece köy, Sınıртеke ve Karaağaçlı köylerinde ikâmet eden insanlardan elde ettiği derleme metinler sayesinde yöre insanının ağız özelliklerini göstererek tezini meydana getirmiştir.

SARI, Kezban. (1973). Yunus Emre'de Tasavvuf. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Allah sevgisini ve bağlılığını en güzel şekilde dile getiren Yunus Emre'nin Divan'ındaki güzellikleri ve tasavvufi özellikleri belirtmek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Yunus Emre'nin Divan adlı eserinin Fatih nüshasında yer alan tasavvuf konulu manzumelerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Sarı, çalışmasında Yunus Emre hakkında yazılmış eserleri incelediğini, tezi için Eskişehir Turizm Derneğinin hazırladığı Yunus Divan'ı tıpkıbasım ile bugüne çevrilmiş olan basımı seçtiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, Yunus Divan'ında tasavvufla ilgili olan şiirleri fişlere kaydettiğini bunları konulara ayırıp başlıklar altında topladığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

1. Tasavvuf
2. Yunus Emre'nin Hayatı
3. Beyitlerin Tasavvufi Esasa Göre Sıralanış ve Tahlili
- 1.

- a. Vahdet-i Vücut ve Yunus Emre’de Allah Telakkisi
 - b. Fenafillâh
 - c. İlâhi Aşk
2.
 - a. İnsan
 - b. Derviş, Mürşid
3. İnsandaki Güzel Vasıflar ve Haller
 - a. Akıl
 - b. İman
 - c. Gönül
 - d. Sevgi
4. Kulu Gaflete Düşüren Sebepler
 - a. Nefis
 - b. Dünya

Netice

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına ve kapsamına dair açıklamalarda bulunmuştur.

Giriş bölümünde yazar, tasavvufî fikirlerin edebiyata aktarılmasının 11. yüzyıl ile 13. yüzyıllar arasında İran edebiyatında başladığını söylemiştir. Bu yüzyıllarda Fars edebiyatında Mevlana Celâleddîn-i Rumî ile Ferîdüddin Attâr’ın başını çektiği anlayış Orta Asya da Ahmet Yesevi ve Anadolu’da ise Yunus Emre ile devam ettiği vurgulanmıştır.

Araştırmacı, Yunus Emre’nin şiirlerinde İslam inancının telkin ettiği “müminlerin kardeşliği” fikrini kuvvetle benimsediğini, kinden, kötülükten arınmış ve herkesin mutluluğunu arzu eden bir görüşün temsilcisi olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, Yunus Emre Divan’ını incelerken kullandığı yönteme dair açıklamalarda bulunmuştur.

Sonuç bölümünde Sarı, Yunus Emre'nin Divan'ında dünyanın geçiciliğinden, ölümden, insanın aczinden, Allah'ın kudretinden, tarikattan ve insanın bitmek bilmeyen isteklerinden, nefisten bahsettiğini gözlemiştir. Yazar, Yunus'u diğer mutasavvıflardan ayıran en önemli özelliğinin saf Türkçe kullanması olduğunu söylemiştir. Sarı, Yunus'un en çok değer verdiği şeyin insanların birbirlerini sevmesi olduğunu söylemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Yunus Emre'nin samimi ve basit söyleyişler içinde anlaşılması güç olan tasavvufu halka kolay bir şekilde anlattığını ifade etmiştir. Şairin bu alanda kaleme aldığı eserlerinin de insanlar üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Yazar, Yunus Emre'nin derviş – mürşit yakınlığını şiirlerinde sık sık işlediğini ifade etmiştir. Araştırmacı, Yunus'un Anadolu Müslümanlığının yayılmasında imanın güçlenmesinde önemli rol oynadığını vurgulamıştır.

Sarı, Yunus'un tasavvuf anlayışını, insanın bahtiyarlığını gaye edinen bir kişi olduğunu söylemiştir. Mutasavvıfın, tasavvuf ülküsünün sadece tasavvufa uygun yaşamak değil, insanı mutlu kılmak olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Yunus'un şiirlerinde “ölümü” çokça andığını ölüm temalı şiirlerin bir hayli olduğunu söylemiştir. Mutasavvıfın ölüm temasından başka sevgi, dostluk gibi manevi değerleri manzumelerinde işlediği görülmüştür.

SARIÇAM, Hüseyin Avni. (1979). Eşrefoğlu Rumi'nin Müzekki'n Nüfus Adlı Eserinin 180 b – 195 a Varakları Arası Metin ve Fihristi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk dilinin zenginliklerini göstermek ecdadımızın duygu ve düşüncelerini yeni nesillere aktarmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî'nin Müzekki'n-Nüfûs adlı eserinin 180 b – 195 a sayfaları arasında yer alan bölümleri verip indeksini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs'un indeksini hazırlayarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Sarıçam, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Müzekki'n -Nüfûs hakkında bilgi vermiştir.

Giriş bölümünde Sarıçam, Eşrefoğlu Rûmî'nin tasavvufi yolculuğunu anlatıp kaleme aldığı Müzekki'n-Nüfûs üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Sarıçam, Eşrefoğlu Rûmî'nin kaleme aldığı **Müzekki'n-Nüfûs** adlı eserin metnini verip indeksini hazırladığından dolayı metin hakkında açıklamalara yer vermemiştir.

SARIKAYA, Songül. (1981). Adana Ağız: Çatalkuyu, Sarıhuğlar ve Küçük Dikili Köyleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız araştırmalarının Türkoloji çalışmaları için önemli olduğunu belirterek alana katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Adana'ya bağlı Çatalkuyu, Sarıhuğlar ve Küçük Dikili köylerinin ağız özelliklerini çalışmasında incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Sarıkaya, çalışma konusu için yöre insanını kaynak kişi olarak seçip derleme yaptığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1

Adana'nın Coğrafyası, Tarihi ve Sosyo – Ekonomik Yapısı.....2 – 5

Metinde Kullanılan Ses İşaretleri.....6

Metin.....7 – 73

I. Hikâyeler.....7 – 29

II. Anılar.....29 – 34

III. Âdetler ve Gelenekler.....35 – 39

IV. Sohbetler.....40 – 60

V. Çeşitli Yemek Tarifleri.....61 – 65

VI. Bazı Tarım Ürünlerinin Yetiştiriliş Şekilleri.....66 – 69

VII. Eski Ziraat Aletleri.....70 – 71

VIII. Çeşitli Ev ve Yaban Hayvanlarının Yaşına ve Cinsine göre Aldıkları isimler.....72 – 73

Ses Bilgisi.....74

Ünlüler

A. Uzun Ünlüler.....74

B. Kıs Ünlüler.....75

C. Kapalı Ünlüler.....76 – 77

Ünlü Uyumu

Ses Hadiseleri.....78 - 79

Ünsüz Değişimleri.....79 – 81

Şekil Bilgisi.....81 - 87

I.	İsimden İsim Yapma Ekleri.....	81 – 83
II.	İsimden Fiil Yapma Ekleri.....	83 – 84
III.	Fiilden İsim Yapma Ekleri.....	84 – 86
IV.	Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	86 – 87
	İsimler	
	Çakalkuyu ve Sarıhuglar Köylerinden Derlenen Lâkaplar.....	88
	İsim İşletme Ekleri	
	Çokluk Eki	
	İyelik Ekleri.....	88 – 89
	Hal Ekleri.....	89
	Zarflar.....	90
	Zamirler.....	90 – 92
	Fiiller.....	92 – 122
	İsim Fiili....	102 – 103
	Fiillerin Birleşik Çekimleri.....	104 – 122
	Partisipler.....	123
	Gerundiumlar.....	124
	Edatlar.....	125
	Sözlük.....	126 – 130
	A. Metinde Geçen ve Yazı Dilinde Olmayan Sözcükler.....	126 – 128
	B. Metin Dışı Yöreden Derlenen Metinler.....	129 - 130

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Sarıkaya, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Sarıkaya, çalışmasında derleme yapacağı kaynak kişileri seçerken bölge insanı arasında yöre ağzının özelliklerini koruyabilmiş kişi sayısının bir hayli az olduğunu vurgulamıştır. Bunun sebebini de radyo, gazete ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının toplum arasında yaygınlaşmasına bağlamıştır. Araştırmacı, bölge insanından hikâye ve anı türünde metinler elde ettiğini, yöre insanının gelenek ve göreneklerine dair bilgiler topladığını söylemiştir.

SAYBOĞA, Yıldız. (1968). Vücut Aksamı ile İlgili Kelime, Söyleyiş, Deyimler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, insanın uzuvları ile ilgili kelimeleri, deyimleri incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Sayboğa, çalışmasında vücut azaları ve bunlarla ilgili söyleyiş ve deyimlerin açıklanmasını yapıp, divan edebiyatında vücutla ilgili mazmunları örneklerle sunmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, vücut azaları ile ilgili söyleyişleri ve deyimleri alfabetik bir sıra takip ederek okuyuculara aktarmıştır. Araştırmacı, çalışması için Mehmet Ali Ağakay'ın Türkçe Sözlüğü'nü, Ömer Asım Aksoy'un Atasözleri ve Deyimler kitabını ve Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü'nü incelediğini ifade etmiştir. Sayboğa son olarak Dede Korkut'ta ve bibliyografyada belirttiği romanlarda geçen insan uzuvlarıyla ilgili kelime ve deyimleri taradığını söylemiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Bibliyografya

- III. Kısaltmalar
- IV. Giriş
- V. Vücutla İlgili Söyleyiş ve Deyimler
- VI. Divan Edebiyatında Vücutla İlgili Mazmunlar

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Giriş bölümünde araştırmacı, vücut aksamalarının fonetik ve morfolojik yapısına dair gruplandırmalar yapıp bunları okuyuculara sunmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Sayboğa, çalışmasında Halide Edip Adıvar'ın Tatarcık ve Sinekli Bakkalını; Ahmet Rasim'in Fuuş-i Atik'ini; Abdülhak Şinasi Hisar'ın Fehim Bey ve Biz'ini; Reşat Nuri Güntekin'in Damga'sını ve Necati Cumalı'nın Yalnız Kadın gibi eserlerinde vücut uzuvları ile ilgili kelimeleri çalışmasında incelemiştir.

Araştırmacının çalışmasında vücut uzuvları ile ilgili aktardığı deyimlerden birkaçı:

“Ağzını burnunu çarpıtmak”, “Baş göz etmek”, “Baştan ayağa dikkat kesilmek”, “Dili damağı kurumak”, “Tırnağını dişine takmak”, “Yüreğı kan ağlamak”, “Ağız çalmak”, “Ayak atmamak” gibi deyimler anlamları ile birlikte verilmiştir.

SERT, Ali. (1968). Lami'nin Gazellerinin (E'den K'ye kadar) Edition Critique. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, divan edebiyatı şairi Lamiî'nin hayatı etrafında meydana gelen ve şairin Divan'ında yer alan gazelleri okuyucuya sunmak amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Sert, Lamiî'nin otuza yakın eserinin olduğunu belirtmiştir. Şairin, bu eserlerinden sadece şiirlerini bir araya getirdiği Divan'ını tezin çalışma alanına dâhil edilmiştir. Çalışmada toplam iki yüz yetmiş bir tane gazel yer almaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı tarafından Divan'da yer alan iki yüz yetmiş bir gazelin orijinal hali okuyucuya sunulmuştur. Gazellerin üzerinde kullanılan aruz ölçüsüne yer verilmiştir. Dipnot kısmında gazellere dair gerekli açıklamalara yer verilmiştir. Gazellerin şerhleri yapılmamıştır. Gazellere numara verilerek sıralanmıştır. Gazellerin transkripsiyonu ve karşılaştırılması yazar tarafından yapılmıştır.

İçindekiler

Tezin içerisinde içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çalışmanın içerisinde ön söz bölümü yer almamaktadır.

Sert, eserinin giriş bölümünde çalışmasının kapsamından bahsetmiştir. 16. yüzyıl divan şairi Lamiî'ye ait Divan'ın, Fatih Millet Kütüphanesinde yer aldığını ifade edilmiştir. Millet Kütüphanesinde bulunan Divan'ın, beş defterden oluştuğu şairin bütün şiirlerini ihtiva ettiği söylenmiştir. Araştırmacı, Divan'ın içerisinde şiirin faziletlerine dair mensur bir dibace, birinci defterde otuz bir kaside, ikinci defterde; yedi terci-i bend, üç teselliname, dört murabba, bir muhammes, bir müsebba, bir muaşşer, bir kıta; üçüncü defterde beş yüz yirmi altı gazel dördüncü defterde; otuz dört kıta, on sekiz lügaz, on sekiz muamma, yirmi üç rubâî, on dört müfred, otuz iki matla beşinci defterde; takriben altı yüz beyitli bir şehrengiz ve dört yüz beyitli bir hayretname olduğunu belirtir.

Araştırmacı, eserin istinsah tarihinin Miladi 1530\1531 İstanbul olduğunu söylemiştir. Divan'ın baş tarafında Ali Enisi tarafından yazılan ve eser hakkında önemli bilgiler veren satırlar ön söze dâhil edilmiştir. Yazar, çeşitli kütüphanelerde bulunan nüshalara harf vermiştir. Bu nüshalar arasındaki farklar çalışmada belirtilmiştir.

Yazar, tezinin hazırlanmasında kendisine yardımcı olan hocası Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan'a, Doç. Dr. Ali Alparslan Bey'e ve Dr. Mehmet Çavuşoğlu'na teşekkür ederek iki sayfalık yazsını bitirmiştir.

Tezin içerisinde sonuç kısmı yer almamaktadır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Lamiî'nin 16. yüzyılda yaşamış mutasarrıf bir şair olduğunu vurgulamıştır. 1472 yılında Bursa'da doğmuş, 1532 yılında vefat ettiği ifade edilmiştir. Lamiî'nin medrese eğitimi sırasında Arapça ve Farsça öğrendiğini ve Nakşibendî tarikatına mensup olduğu söylenmiştir. Şairin, eserlerinde hocası Emir Ahmed'e olan hayranlığını gösterdiği, Şairin babasının I I. Bayezid'in defterdarlığını yaptığı, dedesinin devrinin büyük nakkaşlarından Ali Paşa olduğu vurgulanmıştır.

Lamiî'nin otuza yakın eserinin olduğu söylenmiştir. Eserlerinin bir kısmının başka dillerden tercüme olduğu ifade edilmiştir. Divan şairinin dilinin sade, yalın, arı bir Türkçe olduğu söylenmiştir. Vezin ve kafiye hususunda usta bir şair olduğu belirtilmiştir. Şairin yazdığı gazellerin ilgiyle okunduğu belirtilmiştir. Lamiî'nin eserlerinde 16. yüzyıl Bursa'sının görüldüğü gözlenmiştir. Lamiî'ye ait birkaç eser çalışmada şöyle sıralanmıştır. Bunlar:

Şavahid al- Nubuvva, İbretname, Şaraf al-İnsan, Nafahat al-Rins Tercümesi, Maktel-i İmam Hüseyin, Divan, Vaysa u Ramin ve Şehrengiz eserlerinden bazılarıdır.

Toplam iki yüz altmış yedi sayfadan oluşan tez çeşitli konularda yazılmış gazelleri barındıran antoloji mahiyetindedir.

SEVEN, Murat. (1980). Eskişehir İli- Sivrihisar Kazasının Dümrek Köyünde Ağız Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, dil araştırmalarına ilgi duyması neticesinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Eskişehir'e bağlı Sivrihisar kazasının Dümrek köyünde ağız incelemesi yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Seven, çalışma konusu üzerine bölge insanından derleme yolu ile metinler elde ettiğini ve tezinde daha çok bölge ağzının ses ve yapı özelliklerine dair inceleme yaptığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1	
Sivrihisar ve Dümrek Hakkında Bilgi.....2	
Metinde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri.....3	
I. Metinler	
Su Kavgası.....4	
Hırsız.....6	
Evlilik Hikâyesi.....7 – 8	
Pancar.....8 – 9	
İrgatlık.....9	
Yimeci.....10	
Ninniler.....11	
Ağıtlar.....12	
Deprem Emminin Ölümü.....13	
Yemekler.....14	
Yunan.....15	
Ziya.....18	
Çift Sürme, Askerlik Hatırası.....19	
Çiftçilik.....20	
Bağ Bozumu, Ölüm.....21	
Hayvancılık.....22	
Çoban.....24	

Düğün Âdetleri.....	26
Güççük Molla.....	29
Hoca Hikâyeleri.....	32
Dağlı Emine'nin Adamı.....	33
Yangınlar.....	35
Hareket.....	37
Misafir Ağırlamak.....	39
Mehmed Amcanın Hastalığı.....	40
II. Ses ve Şekil Bilgisi	
Ünlüler.....	41
Ünsüzler.....	47
İsim İşletme Ekleri.....	53
Bazı Kelimelerin Hal Ekleriyle Kullanışı.....	54
-i Fiili ile İlgili Çekimler.....	55
Yapım Ekleri.....	58
Partisipler.....	62
Gerundiumlar.....	64
Sıfatlar.....	67
Zarflar, Edatlar.....	68
Zamirler.....	69
Fiil Çekimleri.....	71
Sözlük.....	107 – 111

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Seven, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında bölge insanından gelenek ve görenekleri üzerine metinler elde etmiştir. Seven, bölgenin düğün adetlerine, misafirperverlik anlayışına, yemek kültürü üzerine bilgiler elde etmiştir. Yazar, anonim halk edebiyatı ürünlerinden ninni ve ağıt türünde eserler topladığını söylemiştir.

SEVEN, O. Bedreddin. (1970). Kelile ve Dimne. Tez (Bitirme), İstanbul üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kelîle ve Dimne'nin transkribini yapıp, sözlüğünü hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Kelîle ve Dimne'nin I. babdan 5. baba kadar olan kısmının transkripsiyonu yaptığını ve eserin sözlüğünü hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasının transkripsiyonunu ve sözlüğünü Doğan Özdeni, Muzaffer Kılıç ve kendisinin yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

1. bab: Kitab-ı Evvel Der Şerh-i Kitab
2. bab: Bab-ı Der Borzoe Tabib
3. bab: Arslan ve Öküz ve İki Çakal
4. bab: Dimne'nin Dava Edilirken Mahkûm Edilmesi
5. bab: Zağ ve Sıçan ve Güğercin ve Geyik Destanıdır
6. bab: Zağlar ve Ügüler Dasitanı
7. bab: Su Bağa ve Maymun Dasitanı
8. bab: Zahid ve Sıçan İçinde

9. bab: Çetük ve Sıçan İçinde
10. bab: Melik ve Fatra İçinde
11. bab: Arslan ve Şegal Dasitanı
12. bab: Arslan ve Tirendaz
13. bab: Zahid ve Konuk İçinde
14. bab: Hılar ve Berahimeler İçinde
15. bab: Kuyumcular ve Seyyah ve Kaplan ve Bozine Yılanlar İçinde
16. bab: Padişahzade ve Yaranlar İçinde

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışma konusu olan Kelîle ve Dimne'nin yazarı ve esere dair bilgi vermiştir.

Seven, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir

Değerlendirme

Araştırmacı, Kelîle ve Dimne'nin Hintli filozof Beydaba tarafından sosyal ve ahlâki konulardan meydana getirdiği bir eser olduğunu söylemiştir. Kelîle ve Dimne isimlerinin eserin ilk yetmiş yedi varağı boyunca maceraları anlatılan iki çakal olduğu belirtilmiştir. Bu iki ismin Sanskritçe aslında “Karataka” ve “Damanaka” şeklinde yer aldığı ifade edilmiştir.

Yazar, eserde teşhis ve intak sanatlarının yoğunlukla kullanıldığını söylemiştir. Araştırmacı, eserde basit ve tarihi birtakım kişilerin sembolik, hikemi serüvenlerinin anlatıldığını belirtmiştir.

Seven, Kelîle ve Dimne'nin amacının padişahlara ve ariflere hikmet dersi vermek, çocuklara masal olarak sunmak ve gafillere hoşça vakit geçirtmek olduğu vurgulamıştır.

Yazar; eserin, Eski Anadolu Türkçesi özelliğini gösterdiğini söylemiştir.

SEVÜK, Mustafa Doğan. (1967). Ömer Seyfettin Makaleleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Ömer Seyfettin'in makalecilik yönünü göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Sevük, Ömer Seyfettin'in çeşitli gazete ve mecmualarda kaleme aldığı kırk dört makalesini çalışmasının içerisinde gösterdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Ömer Seyfettin'in çeşitli gazete ve mecmualarda kaleme aldığı makaleleri kütüphanelerin koleksiyonlarında taradığını ve eski harflerden yeni harflere çevirdiğini söylemiştir. Yazar, elde ettiği metinleri kronolojik olarak sıralandıktan sonra metinlere dair künye bilgisini verip makalelerin içeriklerini aktardığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....IV

Giriş.....VI

Yeni Lisan.....1

Osmanlıca Değil Türkçe.....11

Türkçeye Dair.....15

Türkçe ile İlim.....20

Türkçeye Kimler Osmanlıca Der.....23

İskolastik Lisanımızın İflası I (Tanzimat'tan Milli Edebiyat Cereyanına Kadar).....26

İskolastik Lisanımızın İflası II (İskolastik Lisanla Tabii Lisanlar Arasında Başlıca Farklar).....34

Türk Söz.....45

Türkçeye Karşı Enderunca....48

Mazi (İhya mı Edilir? İade mi).....	53
İstanbul Türkçesi Hangisidir? I.....	56
İstanbul Türkçesi Hangisidir? II.....	61
Kelimelerin Manaları Nerededir?.....	64
Lisanın Sadeleşmesi.....	67
Umumi ve Hususi Türkçe (Abdullah Tokayef ve Lisani).....	72
Sanat-ı İdrak.....	74
Güzel Türkçe I.....	77
Güzel Türkçe II.....	79
Güzel Türkçe III.....	81
Güzel Türkçe IV.....	83
Güzel Türkçe V.....	85
Halk Ne Der?.....	87
Sağlam Zemin.....	91
Yeni Hayat (Mülteciler Karşısında Din).....	97
Azerbaycan'ın İstiklâli Münasebetiyle.....	107
Türklerin Milli Bayramı (Yeni Gün Mart 9).....	110
Boykotaj Düşmanı.....	119
Büyük Türklüğü Parçalayan Kimlerdir?.....	128
Terbiye Nasıl İlim Olur?.....	133
Mekteplerde Edebiyat.....	137
Hamlet.....	139
Donkişot.....	148
Hilal-i Ahmer.....	156
Wilson'un Prensipleri.....	159
Almanlar Gidiyor.....	160
Siyasi İcmal.....	161
Tasvir-i An.....	163
Kyarular.....	164
Tuğra.....	165
Apandisit.....	168
Muayene.....	170

Ayın Takdiri.....	172
Busenin Şekl-i İptidaisi.....	174
Camakanlar.....	181
İndeks.....	182

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, giriş bölümünde Ömer Seyfettin'in edebi kişiliğini yanında makalecilik yönüne dair bilgiler vermiştir.

Sevük, Ömer Seyfettin'in baytarlık mektebini tamamladıktan sonra Edirne Askerî İdadisini tamamladığını söylemiştir. Ömer Seyfettin'in 1910 yılında askerlikten ayrılarak Selanik'e gittiği ve orada Genç Kalemler dergisi ile Rumeli gazetesinde hikâyeler – makaleler yazdığı vurgulanmıştır. Sevük, Ömer'in Balkan Harbi sırasında orduya çağrıldığını ve Yunanlıların eline esir düştüğünü söylemiştir. Yazarın harpten sonra İstanbul'a geldiği ve gazeteler ile dergilerde yazı yazarak geçimini sağladığı ifade edilmiştir. Ömer Seyfettin'in vefatına kadar edebiyat hocalığı da yaptığı belirtilmiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Sevük, tezinde Ömer Seyfettin'in çeşitli konularda yazdığı makaleleri bir araya getirmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ömer Seyfettin'in hikâyeciliğinin yanında makalecilik yönünün de olduğunu vurgulamıştır. Sevük, Ömer Seyfettin'in makaleciliğini 1902 – 1912, 1914 – 1917 ve 1917 – 1920 arasında üç döneme ayrıldığını ifade etmiştir. Yazar, Ömer Seyfettin'in Sebat, Serbest İzmir, Tanin, Piyano, Donanma, Genç Kalemler, Türk Yurdu, Halka Doğru ve Türk Sözü gibi çeşitli gazete ve dergilerde makalelerini yazdığını belirtmiştir. Ömer Seyfettin'in makalelerinde “lisan, Türkçülük ve vezin” konularını sıklıkla işlediği gözlenmiştir.

SEYİRCİ, Hüseyin. (1968). Cenub'da ‘‘Höyük Alanı’’ Yörükleri: Folklor Araştırması ve Mukayeseli Sözlük. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, kendisinin de Yörük olduğunu belirterek Mersin’de Höyük alanında yaşayan Yörüklerin folklor ürünlerine ve dillerine dair inceleme yapmak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Mersin’de Höyük alanında yaşayan Yörüklerin folklor ürünlerine ve dillerine dair mukayeseli inceleme yaparak tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kendisinin Yörüklerle ilgili derleme yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.... I - III

Yeri....1 – 2

İklimi.....2 – 4

Tarihi.....4 – 6

Folklor Derlemeleri.....9

- I. Yörüklerin Besledikleri Çeşitli Hayvanların Çeşitli Yaşlardaki Adları, Bu Hayvanları Nasıl Çağırdıkları.....10 – 15
- II. Koyun ve Keçi Doğurduğu Zaman ilk Sütünün Adları (Ev ve Yük Hayvanlarından).....15
- III. Yörük Çadırlarının Adları Çadır Parçalarının Adları Şekil Neden Yapıldığı.....16 – 17
- IV. Ev ve Mutfak Eşyalarının Adları ve Bu Eşya Parçalarının Adları.....17 – 20
- V. Çeşitli Yemekler Neden Yapıldıkları Nasıl Yapıldıkları.....21 – 22

VI.	Giyim Adlarının Adları.....	23 – 27
VII.	Çeşitli Sanat Adları Sanatçıların Kullandıkları Aletlerin Adları.....	27 – 31
VIII.	Çeşitli Nebatlar ve Adları.....	31 – 32
IX.	Tabiat Hadiselerine Verilen Adlar.....	32
X.	Evlenme Örf ve Âdetleri.....	33 – 51
XI.	Misafirperverlik.....	51 – 53
XII.	Doğum ile İlgili Örf ve Âdetler.....	53 – 54
XIII.	Çocuğa Ad Koyma Âdeti.....	54 – 55
XIV.	Dini Hayat Ölümle İlgili Âdetler Ölü İçin Söylenen Ağıtlar.....	55 – 63
XV.	Yörüklerde Atasözleri, Tabirler ve Bilmeceler.....	63 – 75
XVI.	Cenub Yörüklerinin Ağzından Derleme Günlük Fıkralar.....	75 – 79
XVII.	Mukayeseli Sözlük.....	80 - 163

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Seyirci, tezinde Yörüklerle, onların hayatlarıyla, gelenek ve görenekleriyle ilgili açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Yörüklerin hayatlarında önemli bir rol oynayan hayvanlar ile ilgili bilgilerle tezine giriş yapmıştır. Yörüklerin koyuna, keçiye, koça, deveye hangi isimleri verdikleri nasıl çağırdıkları hangilerini daha çok beslediklerine dair bilgi verilmiştir. Yörükler arasında hemen hemen herkesin birkaç tane deve sahibi olduğu söylenmiştir. Yörüklerin atların bakımına ve cinsine önem verdiği daha çok erkek at besledikleri belirtilmiştir. Göçebe bir yaşam tarzına sahip Yörüklerin çoban köpeği besledikleri görülmüştür.

Yörüklerin çadırlarında kullandıkları ev eşyaları ile Anadolu insanının eşyalarının aynı olduğu söylenmiştir. Yörük kadınları tarafından özel dokunan kilimin, Yörüklerin en nadide dokuma eşyası olduğu belirtilmiştir.

Yörüklerin, en çok pişirdiği yemeklerin başında sütlü çorbanın geldiği ifade edilmiştir. Sac Kakacı, tarhana çorbası, bulgur pilavı, bazlama, sıkma, sepit gibi yemeklerin içine ne koyulduğu ve nasıl yapıldığına dair bilgi verilmiştir.

Yazar, Yörüklerin kullandığı kelimelerin anlamlarına ve kelimelerin morfolojisine yer verilmiştir.

Araştırmacı, Mersin Yörüklerinin folkloruna dair çok ayrıntılı bilgi vermiştir.

SEZİK, Hayri. (1970). Karaoğlanlı Bucağında (Manisa) Bir Dil Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Sezik, çalışmasında Karaoğlanlı ağzının fonetik ve morfolojik hususlarını incelediğini ifade etmiştir. Yazar, tezinin sonuna metinlerde geçen ve bölge insanından duyduğu kelimelerden sözlük hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I - II
Bucağın Kısa Coğrafyası ve Tarihçesi.....	III- IV
Metin....	1 – 36
Hikiye.....	1
Başbilen.....	5
Esgerlik Atram.....	7
Tülbe Şer.....	8
İncili Çouş.....	10

Nası Haçıza Gettim.....	11
Üra.....	12
Metelleme.....	13
Ürya.....	16
Teselleme.....	17
Süllükçü.....	18
Dünürcü.....	19
Meseller.....	20
Vatan Türküleri.....	22
Esger Türküsü.....	24
Karolan Türküsü.....	24
Gelin Avası.....	25
Gelin Avası.....	26
Ağıt.....	27
Ağıt.....	28
Maniler.....	29 – 36
Gramer Hususiyetleri.....	37 – 65
Süz Vokaller.....	37
Yuvarlak Vokaller.....	40
Yuvarlaklaşma ve Düzleşme.....	41
Vokal Düzleşmesi.....	42
Vokal Benzeşmeleri.....	43
Vokal Aykırılışması.....	45
Vokal Uzaması.....	47
Vokal Türemesi.....	48
Vokal Kısalması.....	49
Vokal Düşmesi.....	50
Vokal Uyumu.....	51
Ses Kaynaşmaları.....	53
Konsonant Değişmeleri.....	56
Konsonant Benzeşmeleri.....	60
Yer Değiştirme.....	61

Konsonant Düşmesi.....	62
Konsonant İkizleşmesi.....	65
Konsonant Aykırılışması.....	65
Şekil Bilgisi.....	66 – 80
İyelik Ekleri.....	66
İsim Çekimi.....	68
Fiil Çekimleri.....	71
Sıfatlar.....	77
Zamirler.....	77
Zarflar.....	78
Edatlar.....	79
Bağlar.....	79
Ünlemler.....	79
Tekrarlar.....	80
Cümle Bilgisi.....	80
Bibliyografya.....	81
Sözlük.....	82 - 98

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Sezik, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Bölge ağzının özelliklerine dair açıklamalar yapılmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Manisa'ya bağlı Karaoğlanlı ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini incelenmiştir. Yazar, bölgede ikâmet eden yerli halktan anonim halk edebiyatı ürünlerinden mani, atasözü, hikâye ve türkü türünde metinler elde etmiştir.

SEZİK, Refika. (1981). Gazavat-ı Hazreti Ali (Metin Transkripsiyon). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Hz. Ali'nin gazalarını anlatan eserin transkribini yapıp tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Gazavât-ı Hazreti Ali adlı eseri transkrip edip tezini bu şekilde hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Gazavât-ı Hazreti Ali adlı eseri tetkik ettiğini ve eseri transkrip ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	1
Dini Mahiyetteki Kahramanlık Hikâyeleri.....	3
Ansiklopedik Bilgi.....	6
Metin.....	14
Bibliyografya.....	79

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Gazavât-ı Hazreti Ali'nin içeriğine yönelik açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, eserin yazarının ve yazıldığı tarihin belli olmadığını ayrıca eserin içerisinde üç hikâyenin yer aldığını ifade etmiştir. Yazar, eserin içinde yer alan hikâyelerin dini mahiyette olduğunu ve Hazreti Ali'nin kahramanlıklarının anlatıldığını söylemiştir. Hikâyelerin içerisinde gazel ve kaside nazım şekli ile

kaleme alınmış manzumelerin olduğunu eserin mesnevi tarzında kaleme alındığını belirtilmiştir.

SİNANGİL, İlhan. (1982). Kars Posof \ Aşıkzülali Köyü Ağzı Üzerine Bir İncelemede Metinler – Gramer. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında dil incelemelerinin Türk dili araştırmaları açısından önemli olduğunu gözeterek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kars'ın Posof ilçesinin Aşıkzülali köyünün ağız özelliklerini göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Sinangil, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir. Yazar, tezini hazırlarken köyde ikâmet eden on kişiyi kaynak kişi olarak seçtiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Açıklamalar ve Ses İşaretleri.....	II
Kars İl Haritası.....	III
Posof İlçe Haritası.....	IV
Aşıkzülali Köyü.....	V - X
Posof İlçesi.....	V - VII
Köyümüz Aşıkzülali.....	VIII - X
Metinler.....	1 – 158
Fadime Kaymakçı'nın Konuşmaları (Konularına Göre).....	2 – 25
Üç Öğüt.....	2 – 6
Kırk Devîn Bacısı.....	6 – 17

Zümrüd-i Anka Kuşu.....	17 – 24
Katlar.....	25
Seyfet Yılmaz'ın Konuşması (Konularına Göre).....	26 – 29
Kadınların Sadakati.....	26 – 29
Notlar.....	29
Nazlı Esen'in Konuşmaları (Konularına Göre).....	31 – 64
Köyde Bir Yıllık İş.....	31 – 32
Köy Düğünü.....	33 – 37
Pancara Gidiş.....	37 – 40
Ormana Gidiş.....	40 – 41
Korkulu Bir Yolculuk.....	41 – 45
Fındığa Gidiş.....	45 – 48
Düğüne Davet.....	48 – 62
Notlar.....	63 – 64
Senem Sanatçı'nın Konuşmaları (Konularına Göre).....	65 – 84
Almanya'ya Gidiş.....	65 – 73
Murad'ın Ölümü.....	77 – 79
Hilhil İle Tilttil.....	79 – 82
Süslenen Kadın.....	82 – 83
Notlar.....	84
Kadim Akgül'ün Konuşmaları (Konularına Göre).....	85 – 94
Gürcü İşgali.....	85 – 89
Kurtuluş Savaşı.....	89 – 93
Notlar.....	94
Selvi Arıcı'nın Konuşmaları (Konularına Göre).....	95 – 105
Âşık Garip.....	95 – 97
Fas Padişahının Sonu.....	97 – 100
Hangi Yaşta Fakirlik.....	100 – 103
Bir Mesel.....	103
Bin Üç Yüzün Kulları.....	103 – 104
Ferhat ile Şirin.....	104 – 105
Notlar.....	105

Feruz Kervancı'nın Konuşmaları (Konularına Göre).....	106 – 112
Köroğlu.....	106 – 111
Notlar.....	112
Yeter Çağlayan'ın Konuşmaları (Konularına Göre).....	113 – 126
Zembil.....	113 – 116
İftiraya Uğrayan Kız.....	116 – 120
Herkese Yüreğine Göre.....	120 – 122
Öğüt.....	122 – 125
Notlar.....	126
Gülizar Uludağ'ın Konuşmaları (Konularına Göre).....	127 – 133
Hangi Yaşta Fakirlik.....	127 – 128
Öğüt.....	128 – 129
Cemile'nin Ölümü.....	129 – 132
Notlar.....	133
Gülşifa Kaynar'ın Konuşmaları.....	134 – 158
Hangi Yaşta Fakirlik.....	134 – 140
Zembil.....	141 – 145
Ahret Hakkı.....	145 – 149
İftira.....	140 – 152
Köyde Bir Yangın.....	152 – 154
Ayrılık.....	154 – 156
Notlar.....	156 – 158
Hayvanlar ve Hayvancılıkla İlgili Terimler.....	159 – 163
Tarım, Hayvancılık, Bitki Örtüsü ve Meskenle İlgili Terimler.....	164 – 176
Dilbilgisi.....	177 – 275
I. Ses Bilgisi.....	178 – 194
1. Vokaller.....	178 – 188
Vokal Uyumsuzlukları.....	178 – 186
A. Yuvarlaklaşma.....	178 – 179
B. Düzleşme.....	179 – 180
C. Kalınlaşma.....	180 – 185
D. İncelme.....	185 – 186

	Başlıca Vokal Değişmeleri.....187
	Vokal Hususiyetleri.....187 – 188
1.	Uzun Vokal.....187
2.	o, ö Vokalleri.....187
3.	İnce e.....187
4.	Kapalı e.....187
5.	Orta Hece Vokali.....188
	Vokallerde Görülen Ses Hadiseleri.....188
1.	Orta Hece Vokalinin Düşmesi.....188
2.	Orta Hece Vokalinin Değişmesi.....188
3.	Vokal Birleşmesi.....188
4.	Vokal Benzeşmeleri.....188
2.	Konsonantlar.....189 – 193
	Konsonant Değişmeleri.....189 – 191
	Konsonantlarla İlgili Ses Hususiyetleri.....191 – 192
	Konsonantlarla İlgili Ses Hadiseleri.....193
1.	Konsonant Düşmesi.....193
2.	Yer Değiştirme.....193
3.	Başta Konsonant Türemesi.....193
4.	Konsonant İkizleşmesi.....193
5.	Benzeşme.....193
6.	Aykırılaşıma.....193
II.	Şekil Bilgisi.....194 – 275
	İsim.....194 – 197
	İsim İşletme Ekleri.....195 – 197
	Sıfatlar.....197 – 199
	Zamirler.....200 – 203
	Edatlar.....203 – 205
	Fiil ve Fiil Çekimleri.....205 – 207
	Partisipler.....207 – 208
	Gerundiumlar.....208

İsimlerin Çekimi ve Son Çekim Edatlarıyla Yan Yana Kullanılması.....	209
– 217	
İsimlerin i- Fiili ile Çekimi.....	218 – 222
Fiil Çekimi.....	223 – 275
Sözlük.....	276 – 286
Bibliyografya.....	278

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamında ve yönteminden bahsetmiştir.

Çalışmanın içerisinde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Sinangil, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Kars'ın Posof ilçesinin Aşızkülali köyünde ikâmet eden kişiler yardımıyla halk edebiyatı ürünlerini derlemiştir. Yörenin ağız özelliklerini gösterip, açıklamalar yapmıştır. Metinlerde geçen kelimelerin daha iyi anlaşılabilmesi için sözlük hazırlanmıştır.

SIVACI, Bülent. (1980). 16. 17. Yüzyılda Türk Halk Edebiyatında Savaş ve Kahramanlık. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Sıvacı'ı, çalışmasını 16. ve 17. yüzyılda Türk Halk Edebiyatı alanında şiir yazan şairleri önce tespit etmiş sonrasında şairlerin eserlerini savaş ve kahramanlık yönünden incelemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, tezini 16. ve 17. yüzyılda savaş ve kahramanlık temi üzerine eser veren âşıkların şiirleri etrafında oluşturmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışma konuyla ilgili mecmua, antoloji, müstakil eser, makale, kütüphanelerde ki şimdiye kadar incelenmemiş eserleri tarayıp, fiş listesi oluşturarak çalışmıştır. Sıvacı, alfabetik sıra ile 16. yüzyılın başından 17. yüzyılın sonuna kadar yaşamış olan halk edebiyatındaki şairlerin şiirlerinden konusuyla ilgili olanları tespit etmiştir. Teze alınan şairlerin hayatları ile ilgili kısa bir bilgi verildikten sonra “savaş ve kahramanlık” temalı şiirleri sıralanmıştır.

İçindekiler

Ön Söz.....1 - 2

16. Yüzyıla Kadar Halk Edebiyatında Savaş ve Kahramanlık.....3 - 9

16. Yüzyıla Halk Edebiyatına Umumi Bir Bakış.....10 - 11

Armutlu.....12 - 13

Bahşi.....14 - 15

Çırpanlı.....16 - 17

Dalışman.....18 - 19

Geda Muslu.....20 - 21

Hayali.....22 - 25

Köroğlu.....26 - 38

Oğuz Ali.....39 - 41

Öksüz Dede.....42 - 47

17. Yüzyıl Halk Edebiyatına Umumi Bir Bakış.....48 - 49

Âşık.....50 - 53

Âşık Ömer.....54 - 64

Benli Ali....65 - 66

Demircioğlu.....67 - 69

Gevheri.....	70 - 83
Karacaoğlu.....	84 - 90
Katibi.....	91 - 94
Kayıkçı Kul Mustafa.....	95 - 108
Keşfi.....	109 - 111
Kul Deveci....	112 - 113
Kul Mehmet.....	114 - 116
Kuloğlu.....	117 - 118
Şahinoğlu.....	119 - 120
Tamışvarlı Gazi Âşık Hasan.....	121 - 124
Üsküdarı.....	125 - 127
Netice.....	128
Bibliyografya.....	129 - 130

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Sıvacı, divan edebiyatının sadece Divanlardan oluşmadığını mesnevi, hamse, münşeât ve benzeri türlerden meydana geldiğini söylemiştir. Klasik edebiyatımızın bu türlerin yanında halkın düşünce, duygu, dert ve problemlerini anlatması bakımından halk edebiyatının da küçümsenmemesi gerektiği dile getirilmiştir.

Araştırmacı, fakülteye başladıktan sonra halk edebiyatına karşı içinde bir isteğin, arzusun ortaya çıkmaya başladığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, konunun amacını, kapsamını, yöntemini ön söz kısmında belirtmiştir.

Sıvacı, çalışmasında bazı kusur ve eksiklerin olacağını söylemeyi de bir borç telakki etmiştir. Tezin kontrolünde, ortaya konulmasında hocası Prof. Dr. Abdülkadir Karahan’a minnet ve şükranlarını sunmuştur.

Tezin içerisinde giriş bölümü bulunmamaktadır.

Sonuç bölümünde Sıvacı, yaptığı araştırmalar sonucunda Türk Halk Edebiyatı nazım şekillerinin 16. ve özellikle 17. yüzyılda en güzel örnekleriyle karşılaştığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, savaş ve kahramanlık üzerine şiir yazan ve bu yüzyılda yaşamış halk şairlerinin en büyük ortak özelliklerinden birinin genellikle yeniçeri ocağında yetişmiş olduklarını belirtmiştir. Yazılan şiirlerin çoğunda Cezayir, Girit savaşları ile Mısır, İran ve Rus savaşlarına ait durumlar görülmüştür. Manzumelerin genellikle destan, türkü, koçaklama, ağıt ve murabba nazım şeklinde yazıldığı gözlenmiştir.

Tezin içerisinde toplam yetmiş üç şiir yer almıştır. Bunlardan yirmi dört tanesi destan, on iki tanesinin koşma tarzında yazılmış destan olduğu ifade edilmiştir. Yazılan şiirlerde kahramanlık duygularının terennüm edildiği görülmüş ayrıca savaşlar ve savaşın gidişatı, askerin ve halkın duyguları şiirlerde yer almıştır. Bu ifadelerin görüldüğü on yedi türkü, yedi koçaklama, altı ağıt, yedi tane murabbanın yer aldığı ifade edilmiştir. 17. yüzyıla ait nazımlarda divan edebiyatı etkisinin kuvvetle hissedildiği görülmüştür.

Manzumelerin dili genellikle sade olmasına rağmen 17. yüzyılda divan edebiyatının tesiriyle dilin ağırlaştığı çalışmada ifade edilmiştir.

Araştırmacı, şiirlerin ister halk edebiyatı tesirinde olsun isterse divan edebiyatı tesirinde olsun, bu asırların halk şairlerinin savaşı ve o dönemin insanlarını en ilginç şekilde ele aldıklarını ifade etmiştir. Yazar, bu yüzyıllara ait halk şairlerinin yaşanan olayları İslam inancının verdiği dünya görüşü ile değerlendirdiklerini söylemiştir.

Değerlendirme

Çalışmada, savaş ve kahramanlık duygularının anonim halk edebiyatından destanlara kadar terennüm edildiği; destanların ise milletlerin din, fazilet, milli kahramanlık maceralarının manzum hikâyeleri olduğu ifade edilmiştir.

Tez, 16. yüzyıldan başlayıp 17. yüzyılın sonuna kadar yaşamış halk şairlerinin hayatları, savaş ve kahramanlık temalı şiirleri üzerinden anlatılmıştır. Ele alınan halk şairinin edebi özellikleri ve biyografik hayatına dair bilgiler verilmiştir. Her bir halk şairi tek tek açıklanmış ve manzum eserleri sıralanmıştır. Çalışma bu şekilde toplam yüz otuz sayfadan oluşmuştur.

SOYSEV, Necla. (1966). Ebul Hayr Rumi: Saltukname. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Saltuknâme'yi transkrip edip tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ebû'l Hayr Rûmî'nin Saltuknâme isimli eserinin dördüncü bölümünün transkripsiyonunu yaparak tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Soysev, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz, giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, veli olarak anılan Sarı Saltuk'un, hayatını, savaşlarını ve gösterdiği kerâmetleri ihtiva eden Saltuknâme adlı eserin dördüncü bölümünü çalışması içerisinde incelemiştir.

SUNAR, Altan. (1939). Evliya Menkıbeleri: Üç Eserdeki Unsurların Tahlil, Tefsir ve Tabakalandırılmaları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, edebiyat tarihi ve İslam tarihi içerisinde önemli bir yere sahip olan evliya menkıbelerini tahlil ve tefsir etmek, yazarlarının gerçekte ne düşündüklerini

ortaya çıkarmak, eserlerdeki dinî, ahlâkî ve bedii unsurları asıllarına uygun surette belirtmek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Sunar, çalışmasında Menâkıb-ı Kemal Ümmî, Menâkıb-ı Eşref zade Ümmî ve Menakıb-ı Mahmud Paşa menkıbelerini tahlil ve tefsir etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metot ve yöntemlere dair herhangi bir bilgi vermemiştir. Ancak yazarın incelediği eserlerden alıntılar yaparak tahlil ve tefsir etme yoluna gittiği söylenebilir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Sunar, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, iki sayfadan oluşan giriş bölümünde çalışmasının amacından bahsetmiştir. Yazar, menkıbelerin içerisinde yer alan tasavvurların yazar tarafından ortaya konan birer vakıa olduğunu söylemiştir. Sunar, eserlerdeki dini, ahlâki ve bedii tasavvurların o devirde yazılmış diğer kaynaklarla karşılaştırılmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Bu tasavvurların menşeinin halkın kolektif zihni olduğu ve içerisinde hakikati barındırdıkları vurgulanmıştır. Menâkıb-ı Mahmud Paşa eserinin ayrıca bir tarih kitabı olduğu söylenmiştir.

Sunar, evliya menkıbeleri içerisinde mitlerin, efsanelerin ve halk hikâyelerinin olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmada sonuç bölümüne yer verilmemiştir ancak yazar, tezinde belirlediği üç menkıbeye dair bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Toplam otuz iki sayfadan oluşan çalışmada araştırmacı, tezine giriş bölümüyle başlamıştır ardından Menâkıb-ı Kemal Ümmî, Menâkıb-ı Eşrefzade Rûmî

ve son olarak Menâkıb-ı Mahmud Paşa'ya dair biyografik bilgi verildikten sonra onların kerâmetlerini eserlerden alıntılar yapılarak okuyucuya aktarmıştır.

SÜMER, Günsel. (1964). 1923'e Kadar Yazılmış Türkçü Şiirler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, 1923'e kadar Türk tarihi - coğrafyası ve kültürüne ait kelimeleri ihtiva eden kısaca Altaylara olan özlemi belirten şiirleri bir araya toplamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Sümer, çalışmasında Türkçülük tarihine temas etmekle beraber Türkçülük temalı şiirleri bir araya topladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında elde ettiği Türkçülük temalı şiirleri kronolojik bir sıra dâhilinde sunduğunu söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	1
Türkçülüğün Mahiyeti.....	2 – 15
Ziya Gökalp.....	16 – 21
Müşterek Konular ve Unsurlar.....	22 – 38
Vezin ve Şekil.....	39 – 44
Dil.....	45 – 55
Şiirler.....	56 – 235
Bibliyografya.....	236

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Sümer, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Tanzimat Dönemi'nden sonra Türk kültür ve edebiyatında fikir ve kültür hareketleri içerisinde en önemli olanının “Türkçülük” olduğunu vurgulamıştır. Bu cereyanın Tanzimat'la başladığını ve önemli devresinin II. Meşrutiyet Dönemi olduğunu belirtilmiştir.

Araştırmacı, Türkçülük hareketini; Tanzimat Dönemi, İstibdat Dönemi ve II. Meşrutiyet Dönemi olarak üç devreye ayırarak incelediğini ifade etmiştir.

Sümer, Türkçülük akımını başlatan başkişilerinin Şinasi, Ziya Paşa, Ahmet Vefik Paşa ve Mustafa Celâleddin Paşa'nın olduğunu söylemiştir. Yazar, Türkçülük cereyanının temsilcileri olarak kabul edilen bu şair ve yazarlarının bu anlayış doğrultusunda ortaya koydukları fikirler ve eserleri üzerine açıklamalar yapmıştır. Bu anlamda Ziya Paşa'nın **Şiir ve İnşa** makalesine, Ahmet Vefik Paşa'nın **Lehçe-i Osmanî** adlı eserine Mustafa Celâleddin Paşa'nın **Eski ve Yeni Türkler** adlı eserine dair bilgi verilmiştir.

Yazar, İstibdat Dönemi'nde Türkçülük cereyanı devam ederken Yusuf Akçoraoğlu, Hüseyinzade Ali Bey, İsmail Gaspıralı ve Ahindofzade Mirza Fetif Ali'nin bu akıma hizmetlerini anlatmıştır.

SÜSLÜOĞLU, Neriman. (1947). XIX. Asır Halk Şairlerinden Âşık Dertli. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, 19. yüzyıl saz şairlerinden Âşık Dertli'nin hayatı, eserleri ve özellikle Divan'ı üzerinde inceleme yapmak amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Âşık Dertli'nin hayatını, intisap ettiği tarikatı, âşığın edebi şahsiyetini, şöhretini ve tesirini anlattıktan sonra Dertli'nin kaleme aldığı eserlere dair bilgiler vererek çalışmasını hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Âşık Dertli'ye dair açıklayıcı bilgileri âşığın manzumelerini de okuyucuya sunarak vermiştir. Âşık Dertli'ye ait kabul edilen matbu nüshaları mukayese etmiştir. Bu nüshalar arasında fazla veya eksik olan beyit, parça ve mısraları sıralamıştır.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Bibliyografya
3. Hayatı, İntisap Ettiği Tarikat, Edebi Şahsiyeti, Şöhreti ve Tesiri
4. Eserleri
5. Nüshaların Tavsifi
6. Basılmamış Koşmaları

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Âşık Dertli hakkında Bolu'da yapmayı planladığı çalışmayı zamanın yetersizliği ve benzeri sebeplerden dolayı yapamadığından bahsetmiştir. Dertli'ye ait neşredilen yazma Divan'ın yanlışlarla dolu olduğunu ayrıca yazma ve matbu eserlerinin bulunmadığını dile getirmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Süslüoğlu, tezinde Âşık Dertli ile ilgili açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasını toplam otuz altı sayfadan meydana getirmiştir. Âşığın hayatı, intisap ettiği tarikat, edebi şahsiyeti, âşığın etkilediği diğer şahsiyetler hakkında verilen bilgiler Dertli'ye ait manzumelerden yola çıkılarak okuyucuya

sunulmuştur. Araştırmacı, Dertli'ye ait dört tane Divan bulmuştur ve bunlara harfler vererek eksik veya fazla olan mısralara yer verip nüshalar arasında mukayese yapmıştır. Âşık Dertli'ye ait sekiz tane koşması da çalışmanın içerisinde bulunmaktadır.

SÜTÇÜ, Zülküf. (1977). Ruhsatî Hayatı ve Şiirleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, küçük yaşlardan itibaren Türk Halk Edebiyatına duyduğu ilgi neticesinde tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Sütçü, çalışmasında 19. yüzyıl saz şairlerimizden Âşık Ruhsatî'nin hayatını ve şiirlerini inceleyerek tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar âşık edebiyatı üzerine açıklamalarda bulunmuştur. Âşık Ruhsatî'nin hayatı ve şiirleri üzerine bilgi verilip manzumeleri sunulmuştur.

İçindekiler

- I. Ön Söz
- II. Giriş
- III. Deliktaşlı Ruhsatî
 - A. Hayatı
 - B. Edebi Şahsiyeti
- IV. Şiirleri
 - A. Koşmalar
 - B. Semailer
 - C. Hicviyeler

- D. Destanîler
- E. Methiyeler
- F. Türkü
- V. Vasiyetnamesi
- VI. Sonuç
- VII. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Sütçü, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde âşık edebiyatını 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar genel özellikleriyle anlatmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Sütçü, çalışmasında âşık Ruhsatî'nin hayatı ve edebi kişiliği hakkında bilgi vermiştir.

Değerlendirme

Yazar, 19. yüzyılda Dadaloğlu, Emrah, Dertli ve Zihni gibi âşıkların geniş ve devamlı bir şöhrete sahip olduklarını söylemiştir. Bu yüzyılın ikinci âşıkları diye adlandırılan kısımda: Ruhsatî, Seyranî, Nuri, Gedayî, Zülâli Âşık Ali, Devamî, Sümnamî, Sururî ve Ceyhunî gibi âşıkların yer aldığı belirtilmiştir.

Sütçü, Ruhsatî'nin asıl adının Mustafa ve Sivas'a bağlı Deliktaş ilçesinden olduğunu söylemiştir. Ruhsatî'nin Nakşibendî tarikatına bağlı olduğu ve âşığın şiirlerinde “İcâdi” ve “Cehdi” mahlasını kullandığı belirtilmiştir.

Araştırmacı, Âşık Ruhsatî'nin şiirlerinde içli deyişlerinin olduğunu, Anadolu insanının özelliklerini eserlerinde gösterdiğini ifade etmiştir. Âşığın, manzumelerinde ebedi bir aşkın ıstırabının izlerinin görüldüğü gözlenmiştir. Ruhsatî'nin şiirlerinde hayalleri, duygu ve düşünceleri yanında köy hayatının izlerinin de görüldüğü ifade edilmiştir. Araştırmacı, âşığın, şiirlerinde ince bir alay, zarif bir tenkit ve samimi bir lirizm olduğunu söylemiştir.

ŞAHİNALAN, Mehmet. (1976). Gülşenî Divanı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Gülşenî'nin Divan'ını transkrip edip, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Şahinalan, çalışmasında İbrahim Gülşenî'ye ait olan Divan'ın 39 b kısmından sonraki bölümleri incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Gülşenî Divanı'nı aktardığını ve içindeki kelimelerin indeksini hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz..... I
2. Bibliyografya..... II
3. Kısaltmalar.....III
4. Metin.....IV
5. İndeks..... V

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Şahinalan, çalışmasının ön söz bölümünde Gülşenî Divan'ının iç ve dış özelliklerine dair bilgi verdikten sonra tezinin kapsamı üzerine açıklama yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Şahinalan; İbrahim Gülşenî'nin Halvetî tarikatına bağlı Gülşenî tarikatının kurucusu olduğunu Dede Ömer Ruşenî ile görüştüktan sonra hilafet alarak onun tarikatını ihyaya çalıştığını belirtmiştir.

Araştırmacı, İbrahim Gülşenî'ye birçok yeniçeri ve sipahinin intisap ettiğini; Gülşenî'nin, hükümdarın ve şeyhülislamın sevgisine, muhabbetine mazhar olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, Divan'ı incelediği bölümlerinde din konulu manzumelerin yer aldığını vurgulamıştır. Bu metinlerde dünyanın yaratılışı, varlık – yokluk meselesi, Hz. Âdem'in yaratılışı, Hz. İsa'nın dünyaya gelişi gibi konuların anlatıldığı ifade edilmiştir. Araştırmacı, eserde hem Ruşenî tarikatının hem de Gülşenî tarikatının izlerinin olduğunu söylemiştir. Divan'da; dünyanın faniliği, cennetin güzelliği, gönül temizliğinin anlatıldığı; Kur'an ve hadislerden alınan ifadelere yer verildiği görülmüştür.

ŞAHİNBAŞKAN, Türkan. (1949). Karacaoğlan Matbu ve Gayri Matbu Şiirleri Üzerinde Edebi Bir İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Şahinbaşkan, Karacaoğlan'ın hayatını, etkilendiği âşıkları ve şiirlerini edebi yönden inceleme amacı içerisinde çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Karacaoğlan'ın 17. yüzyılda yaşadığı, âşığın etkilendiği şairlerden, eserlerinin içeriğinden ve üslubundan tahmin edilmektedir. Âşık, yaşadığı yüzyıl çerçevesinde kendisini etkileyen unsurlar etrafında ele alınıp anlatılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında genelden özele doğru giden bir yol takip etmiştir. Anlatımına âşığın hayatından başlayıp, şöhretine, etkilendiği âşıklara ve tesir ettiği şairlere geçmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında şairin manzumelerinden yola çıkarak onun edebi şahsiyetinin tetkikini yapmıştır. Âşığın edebi kimliğini oluşturan her bir unsur açıklanıp şiirlerinden örneklerle desteklenmiştir. Eserler hem şekil hem içerik noktasından incelenmiştir. Yazar, çeşitli sonuçlara ulaşmıştır, bunları hem eldeki

verilerle hem de kendi duygu ve düşünceleri ışığında harmanlayarak sonuç bölümünde okuyucuya sunmuştur.

İçindekiler

İçindekiler bölümü ayrı bir başlık altında verilmeyip ön söz bölümü içerisinde çalışmanın içerik bilgisi okuyucuya sunulmuştur.

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Şahinbaşkan, Türk Halk Edebiyatı'nın bir dönem tetkik edilmediğini edebiyatımızın Arap, Fars ve Fransız edebiyatlarının tesiri altında bırakıldığını izah etmiştir. Bu edebiyatlara dair ürünlerin zümre edebiyatı dairesinde yaşadığı; halk edebiyatının da Türk şekli ve ruhu içinde milletin terennümü olduğu belirtilmiştir.

Karacaoğlu'nın hayatı, edebi şahsiyeti ve tesiri matbu ve gayri matbu eserlerden yola çıkılarak ortaya konulmak istenmiştir. Araştırmacı, Karacaoğlu hakkında yazılmış birkaç önemli ismi ve eserini saymıştır. Bunlar: Sadeddin Nüzhet Ergun'un **Karacaoğlu Hayatı ve Şiirleri**, İshak Refet Işıtman'ın **Karacaoğlu**, Mehmet Fuat Köprülü'nün **Türk Saz Şairleri Antolojisi** isimli eserleridir.

Tezin içeriğine dair bilgi aktarılmıştır. Karacaoğlu'a ait şiirler on ayrı konu başlığına ayrılıp sunulmuştur. Bunlar:

- 1- Âşığın güzel kadınlar ve sevgili hakkında yazdığı şiirler, (s.15-48)
- 2- Şairin dünya hakkında fikirlerini anlattığı, zamandan şikâyet ettiği ve kendi gönlüne hitap ettiği şiirler, (s.48-54)
- 3- Tanrıdan dilekler dilediği ve tanrıya sığındığı şiirler , (s.54-57)
- 4- Nasihat verme amacıyla yazılan şiirler, (s.57-59)
- 5- Halk âşığının gittiği yerleri anlattığı şiirler, (s.59-62)
- 6- Doğum ve ölüm temalarının işlendiği şiirler, (s.62-66)
- 7- Gurbete çıkma ve yalnızlık hissinin anlatıldığı şiirler, (s.66-70)
- 8- Karacaoğlu'nın tarikat ve din hakkındaki düşüncelerini anlattığı manzumeler, (s.70-71)
- 9- Destansı, yiğitlik temasının işlendiği şiirler, (s.71-73)
- 10- Kırları ve kıra ait unsurları anlattığı şiirleri vardır. (s.73-81)

I.bölümde Karacaoğlu'nın hayatı (s.1-13)

II.bölümde şöhreti, tesirinde kaldığı şairler ve üzerinde müessir olduğu şahsiyetler (s.13-15)

III.bölümde şiirleri üzerinde edebi inceleme (s.15-81)

IV. netice bölümde sanatını edebi şahsiyetini ve dil hususiyetleri gözden geçirilir.

V.bölümde bahsedilen notların izahı yer alır.

VI.bölümde bibliyografya bulunur.

Ön söz bölümü bu şekilde son bulur.

Tezin içerisinde giriş bölümü yer almamaktadır.

Çalışmanın sonuç kısmı bulunur. Bu bölüm seksen bir ile yüz iki sayfa aralığında yer alır. Karacaoğlu'nın çeşitli temalara ayrılarak verilen şiirlerinin hangi tarzda yazıldığı ve âşığın şahsi hislerine manzumelerinde yer verdiği ifade edilmiştir. Metinlerin incelenmesinden sonra Karacaoğlu'nın sanatı hakkında varılan fikirler burada okuyucuya sunulmuştur. Birkaç sonucu aktarırsak: Karacaoğlu'nın daha çok hecenin 2'li ve 8'li kalıplarını kullandığı, duraklara pek dikkat etmediği belirtilmiştir. Şekil itibari ile kuvvetli manzumelere sahip bir şair olduğu söylenmiştir. Nazım tekniğinde marifet gösterme gayesi içine girmedeği vurgulanmıştır. Manzumelerindeki şekil unsurunu fikir, his ve hayal öğelerine yardımcı olmak amacıyla kullandığı ifade edilmiştir. Karacaoğlu'nın tabiatın bütün unsurlarını ayrı ayrı sevdiği bu sebeple âşığında sevgiliyi tabiata ait unsurlara benzeterek verdiği görülmüştür. Örneğin: “Tavus kuşu gibi göğsü nakışlı”, “Gözleri dumanlı kuğu”, “Altın tas içinde bala dönmüşsün”, “Bir tepede yeni doğan gün gibi” vb. ifadeleri kullanmıştır. Âşığın, güzelden bahsederken çeşitli azaları için sıfat, teşbih ve istiare sanatlarından faydalandığı belirtilmiştir. Gül yüzlü, elma yanalı, siyah zülüflü, yanağı gamzeli, ela gözlü vb. kullanımlar aktarılmıştır. Şahinbaşkan, bu şekilde sevgiliye ait her bir uzvu ve hareketini tek tek vererek onların mısra içinde geçen kısımlarını tırnak içerisinde okuyucuya sunmuştur. Bu yirmi sayfalık sonuç bölümü tezin özeti şeklindedir.

Değerlendirme

Şahinbaşkan, âşık hakkındaki bilgileri gazetelerden, cönklerden, mecmualardan ve çeşitli kitaplardan topladığını söylemiştir. Âşığın ait birtakım

şiiirlerinin mevzu bakımından zayıf olduğu ifade edilmiştir. Araştırmacının, tezine dâhil ettiği örnekler daha çok konu bütünlüğüne sahip olanlar arasından seçilmiştir. Şahinbaşkan, şiiirleri incelerken duyguların, hayallerin, fikirlerin; kafiye ve vezinlerin ses ve mana olarak birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu unutmadan incelemesini yaptığını ifade etmiştir.

Yazarın âşık hakkındaki fikirleri ise: Karacaoğlan'ın hisle ve duyguyla yoğrulmuş bir adam olduğu yönündedir. O zeki buluşların ve latifelerin de sahibidir der. Âşığın eserlerinde yer alan güzellerin hayalimizde canlandığını belirtmiştir. Karacaoğlan'ın şiiirleri neşeli ve şuh bir edaya sahip olduğu vurgulanmıştır. Karaoğlan'ın güzel olan her şeye âşık olduğu ifade edilmiştir. Şairin duru ve temiz bir Türkçesinin olduğu yazdığı tabirlerin bugün hala yaşayan Türkçenin ifadeleri olduğu görülmüştür.

ŞAHİNOĞLU, Duranali. (1977). Mersin Musalı Köyü Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Şahinoğlu, dile olan ilgisi ve memleketinin ağız özellikleri noktasında bir çalışma yapılmamış olmasından dolayı tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Mersin'e bağlı Musalı köyünün ağız özelliklerini inceleyerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Mersin'e bağlı Musalı köyü ilçesinden derlediği metinleri, dil bilgisi noktasından incelemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....2

Mersin (Tarihçesi).....4

Yörüklük.....	9
Çiftçilik.....	18
Düğün.....	23
Yemekler.....	32
Kadınların El Sanatları.....	34
Masal.....	36
Tıkandı Baba.....	41
Masal.....	44
Masal.....	47
Masal.....	50
I. Bölüm	
Ses İşaretleri.....	56
Ünlüler.....	57
Ünsüzler.....	63
II. Şekil Bilgisi	
İsim ve İsim İşletme Ekleri.....	69
Sıfatlar.....	72
Zarflar.....	74
Zamirler.....	75
Partisipler.....	76
Gerundiumlar.....	77
Şekil ve Zaman Ekleri.....	78
Edatlar.....	79
Fiil Çekimleri.....	81
İsim Çekimleri.....	105
Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Kelimeler.....	113
Sözlük.....	119

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin amacına, kapsamına ve kullandığı yöntemlere dair açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Şahinoğlu, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Musalı köyünün kuruluş tarihinin Mersin'den daha eski olduğunu belirtmiştir. Şahinoğlu, Mersin'e bağlı Musalı köyü sakinlerinin genellikle Yörüklerden meydana geldiğini söylemiştir. Bölgede zamanla meraların daraldığı, hayvanlarda çeşitli hastalıkların olması dolayısıyla köy halkının büyük kısmının yerleşik hayata geçtiği ifade edilmiştir. Araştırmacı, Musalı köyünün merkezi konumda yer aldığını, okuma yazma oranının yüksek olduğunu belirtmiştir.

ŞAYLAN, Meserret. (1935). Türk Edebiyatında Münazara. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Şaylan, münazaranın tarihi gelişimini ve incelemeleri sonucu ortaya koyduğu tasnifi çalışmasında göstermek istemiştir. Münazaranın, Türk edebiyatındaki seyrini örneklerle okuyucuya sunmuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında münazaranın tanımını yapıp, konunun tarihi sınırlarını ortaya koymuştur. Eserde münazaranın diğer edebiyatlardaki çeşitli adlarla anılışına yer verilmiştir. Münazaranın menşei meselesinde araştırmacıların konu hakkında ki fikirlerine ve eserlerine yer vermiştir. Şaylan, ele aldığı konu hakkında bir bibliyografya da okuyucuya sunmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Şaylan, münazaranın divan edebiyatında ve halk edebiyatında mevcut olduğunu belirtmiştir. Münazaraya ait en eski numuneleri eserine dâhil etmiştir. Eserler kronolojik bir sıra takip edilerek çalışmaya dâhil edilmiştir. Arap ve İran

edebiyatlarında yer alan münazaraya değinilmiştir. Yazar, bu üç edebiyattan aldığı münazara örneklerini çalışmasında sıralamıştır. Yazar, eserinde incelediği münazaraları nazım-nesir şeklinde de bir ayrıma tabii tutmuştur.

İçindekiler

Tezin Şeması

1- Bibliyografya

2- Münazara Tarzının Menşei Hakkında Bir Başlangıç

3-Araplarda ve İranlılarda Münazaraların İsimleri

4-Türklerde Münazara

a- Eski Halk Edebiyatında Münazara

5-Divan Edebiyatında Münazaralar

6-Manzum Münazaralar

b- Mensur Münazaralar

6-Son Devirdeki Halk Edebiyatındaki Münazaralar

a- Manzum

b- Mensur

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Tezin içeriğinde ön söz bulunmamaktadır.

Giriş bölümünde araştırmacı münazaranın Doğuda ve Batıda sevilen bir tür olduğunu söylemiştir. Yazar, çalışmasının giriş kısmında münazaranın tanımı yapmış, tarihsel sınırlarını verip çalışmasının kapsamını çizmiştir. Münazaranın diğer edebiyatlardaki çeşitli isimlerine yer verilmiştir. Münazaranın menşei hakkında araştırma yapan kişilerin eserlerine ve konu hakkındaki düşüncelerine yer verilmiştir. Şaylan, çalışmasında, münazaranın Doğu ve Batı edebiyatlarında birbirlerinden ne derece etkilendiklerini Steinschneider ve Ethe'nin eserlerinden istifade ederek okuyucusuna sunmuştur.

Çalışmada sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak yazar, tezinde münazara ile ilgili manzum-mensur eserleri, eski edebiyat ile halk edebiyatındaki örneklerini vermiştir.

Değerlendirme

Şaylan, tezine aldığı münazaranın bağlı olduğu eserin künyesine dair bilgileri vermiştir. Tez de divan edebiyatında yer alan münazaralar çalışmanın hacim olarak en büyük bölümünü oluşturmuştur. Bu bölümde yirmi beş münazara örneğine yer verilmiştir. Bunlardan birkaçı: Bengü Bade, Gök ve Yer, Münazara-i Akl-ü Aşk, Uslu Efendi ile Vezirler gibi... Tez de ilk münazara örneği olan Divan-ı Lügati't Türk de ki otuz beş örneğe yer verilmiştir. Örnekler hem eski harflerle hem de Türkiye Türkçesine çevrilmiş haliyle sunulmuştur. Halk edebiyatında yer alan birkaç münazara örneği: Karacaoğlan'ın Epik Münazaraları, Mirza Can Bey, Vakıf ile Vedadi arasındaki Münazara vb. örnekler sıralanmıştır. Çalışma ansiklopedilerden, mesnevilerden, divanlardan, risalelerden alınan münazara örnekleriyle doldurulmuştur. Tez; Arap edebiyatından, Fars edebiyatından ve Türk edebiyatından alınan münazara örnekleriyle oluşturulmuştur.

ŞEKER, Mustafa. (1973). Yunus Emre Divanı: Yahya Efendi Nüshası. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Yunus Emre'nin şimdiye kadar Risalet'ün – Nushiyye eseri dışında şiirlerinin bugünkü harflere çevrilmediğini, kendisinin tezinde bu eser dışında kalan şiirleri çevirip indeksini yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Yunus Emre Divan'ının Yahya Efendi nüshasında 22 b – 104 a varaklarında bulunan iki yüz altmış yedi şiirin transkripsiyonu yapıp indeksini hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Yahya Efendi nüshasında yer alan şiirlere numaralar verdiğini her sayfaya on iki ile on dört beyit sığdırdığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....III
Kısaltmalar.....IV
Metin.....1 – 147
A Harfi Şiirleri.....1 – 3
T Harfi Şiirleri.....3 - 5
R Harfi Şiirleri.....6 - 34
Z Harfi Şiirleri.....34 - 41
S Harfi Şiirleri.....41
Ş Harfi Şiirleri.....41 - 43
G Harfi Şiirleri.....43 - 44
K Harfi Şiirleri.....44 - 53
N Harfi Şiirleri.....54
L Harfi Şiirleri.....54 - 59
M Harfi Şiirleri.....59 - 84
N Harfi Şiirleri.....84 - 101
Ü Harfi Şiirleri.....101 - 103
A, E, H Harfi Şiirleri.....103 - 121
I. İ Harfi Şiirleri.....121 – 146
Münacat.....146 – 147
İndeks.....149 - 233

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasında Yunus Emre'nin kaleme aldığı Divan'ının Yahya Efendi tarafından yazılan nüshayı incelemeye almıştır. Şeker, çalışmasında eserin, Nuruosmaniye nüshası, Raif Yelkenci nüshası, Fatih nüshası gibi kaynaklardan da yararlanarak hazırlandığını belirtmiştir.

ŞİMŞEK, Neriman. (1976). İbrahim Gülşenî Divanı 1 B – 39 A Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin ve İndeks İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Gülşenî'nin yazdığı Divan adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Şimşek, çalışmasında İbrahim Gülşenî Divan'ının 1 b – 39 a sayfaları arasında kalan bölümün transkripsiyonlu metnini verip ve indeksini hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Divan-ı Gülşenî adlı eserin transkripsiyonunu yapıp metinde geçen kelimelerin indeksini hazırlamıştır.

İçindekiler

Ön Söz

Kısaltmalar

Metin

İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Şimşek, ön söz bölümünde çalışma konusu olan Divan-ı Gülşenî adlı eserin yüz elli altı sayfa olduğunu söyledikte sonra İbrahim Gülşenî hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Yazar, İbrahim Gülşenî'nin Diyarbakırlı olduğunu ve iyi bir tahsil gördüğünü söylemiştir. Gülşenî'nin; Uzun Hasan'ın nişancısı olduğu ancak devlet görevinden istifa ederek derviş olmaya karar verdiği ifade edilmiştir. Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi sırasında İbrahim Gülşenî'nin padişahın saygı ve yardım gördüğü ve İbrahim'in “Gülşenî” tarikatını kurarak kalan hayatını orada devam ettirdiği belirtilmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında İbrahim Gülşenî Divanı'nın transkripsiyonunu yapıp metinde geçen kelimelerin indeksini hazırladığı için eserin içeriğine dair bilgi söz konusu değildir.

TABAŞ, Canan. (1977). Elazığ Ağız ve Grameri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Elazığ yöresinde ikâmet eden insanlardan pek çok metin elde ederek, çalışmasına sözlükte ilave ettiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tabaş, Elazığ yöresinden derlediği metinleri, dil bilgisi noktasından incelemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....I

Metinde Kullanılan İşaretler.....II

Metinler.....III

Aliye Türkücü

Bir Anı.....1

Kız İsteme Âdetleri.....3

Kış Gecesi Eğlenceleri.....4

Bir Hikâye.....6

Yemek Tarifleri

İçli Köfte, Su Böreği.....	7
Bir Hikâye.....	8
Bir Anı.....	9
İlkbahar Mevsimi Eğlenceleri.....	12
Tandır Ekmeği Tarifi	
Bir Hikâye.....	14
Bir Hikâye.....	16
Bir Hikâye.....	18
Kaburga Yemeği Tarifi.....	19
İbrahim Ateş	
Su Değirmeni.....	22
İzzetdin Yıldırım	
Tarla İşleri.....	23
Ayşe Nalbant	
Bir Anı.....	26
Bir Hikâye.....	26
Bir Hikâye.....	29
Bir Anı.....	32
Tarhana Yemeği Tarifi.....	33
Tavşan Yemeği Tarifi.....	34
Taş Ekmeği Tarifi.....	34
Döğme Çorbası.....	35
Harput Köftesi.....	35
Pirpirim (Semizotu).....	35
Bir Hikâye.....	35
Aliye Türkücü	
Bir Hikâye.....	37
Bir Hikâye.....	39
Bir Hikâye.....	41
Bir Anı.....	45
Gramer.....	IV
Ünlüler, Düz Ünlüler.....	47

Yuvarlak Vokaller.....	48
Dar Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	49
Monophthonglaşma.....	49
Ünlü Ekleme.....	49
Ünlü Epentuese ve Epithese'i.....	49
Ünlü Elision'u (Silinme).....	50
Ünlü Sırasının Değişmesi.....	50
Ünlü Benzeşmesi.....	50
Ünlü Aykırılışması.....	51
Uzun Ünlüler.....	51
Kısa Ünlüler.....	51
Ünsüzler.....	52
Ünsüz Benzeşmesi.....	53
Fiil Çekimleri.....	55
İsim Fiili Çekimleri.....	129
İsim Fiilinin Menfisi.....	133
İsim İşletme Ekleri.....	133
Hal Ekleri.....	134
Son Çekim Edatları.....	135
Sözlük.....	142

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Tabaş, çalışmada bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Tabaş, çalışma konusu olan Elazığ'ın çeşitli ağızlara sahip olduğunu vurgulamıştır. Elde ettiği metinlerle birlikte bölgenin ağız özellikleri noktasında inceleme yaptığını ifade etmiştir.

TAÇYILDIZ, Belkıs. (1973). Altun Işık. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Altun Işık adlı kitabın indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ziya Gökalp'a ait Altun Işık adlı eserin indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Taçıyıldız, araştırmasında kullandığı metoda dair bilgi vermemiştir. Araştırmacı, tezi için 1952 yılında Fevziye Abdullah Tansel tarafından hazırlanan ve Türk Tarih Kurumunca yayımlanan **Ziya Gökalp Külliyyatı I. Şiirler ve Halk Masalları** adlı kitabı esas aldığını söylemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışma konusu olan Altun Işık'ın içeriğine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Gökalp'ın fikrilerini yaymak için felsefî makale ve eserlerinden başka manzum ve mensur tarzda kaleme aldığı hikâyelerinin, masallarının olduğunu belirtmiştir.

Araştırmacı, Altun Işık'ın ilk defa 1923 yılında basıldığını eserin; masal, hikâye ve şiirlerden meydana gelerek toplam on altı parçadan oluştuğunu söylemiştir.

Taçyıldız, Ziya Gökalp'ın vatan konulu Őirlerinin bir kısmında yaşadığı dönemin fikirlerini, duygularını yansıttığını bir kısmında ise milli kahramanları anlattığını ifade etmiştir. Yazarın ocuklara hitaben yazdığı halk masallarında onlara iyi karakterli insan olmayı aŐıladığı vurgulanmıştır.

TAMİR, Ferhat. (1972). Abılay Han Destanı (Kopuzcu Korkut) Giriş – Metin – Tercüme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Abılay Han Destanı'nı transkrip edip, Türk edebiyatına kazandırmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, alıŐmasında Abılay Han Destanı'nın tercümesini yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Abılay Han Destanı metnini tercüme ederek çalışmasında yer verdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Giriş..... I - X I

Metin.....1 – 37

Tercüme.....38 - 72

n Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında n söz bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, giriş bölümünde Kazak Türklerinin yaşadıkları coğrafya ve nfus üzerine bilgi vermiştir. Araştırmacı, Kazak Türklerinin uzun yıllar Sovyet rejimi altında yaşadığını ilerleyen süreçte bağımsızlıklarına kavuŐtuklarını ifade etmiştir. Kazak Türklerinin bozkır yaşamı ile başlayan yaşam Şekillerinin zaman içerisinde

yerleşik hayata bıraktığı söylenmiştir. Kazakların kendi içerisinde boylara ve oymaklara ayrıldığından bahsedilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Kazak şivesinin edebi bakımdan işlendiğini yazı dili haline geldiğini vurgulamıştır. Kazak edebiyatının manzum eserlere dayanan zengin bir edebiyatları olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Kopuzcu Korkut tarafından kaleme alınan Abılay Han Destanı'nın bin yüz on sekiz mısradan meydana gelen destan - şiir olduğunu kaydetmiştir. Yazarın asıl isminin Macit "Kopuzcu Korkut" un yazarın mahlası olduğu belirtilmiştir. Yazarın eserini Ruslara karşı Kazak halkına milliyetçiliği hatırlatmak amacıyla yazdığı söylenmiştir.

Yazar, Abılay Han isminin Arapça "Ebû'l Hayr" kelimesinden gelip Türkçeleştirilmiş olduğunu ifade etmiştir.

TAMTÜRK, Nejat. (1948). Yenişehirli Avni'de Tasavvuf ve Vahdet-i Vücut. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yenişehirli Avni'nin tasavvufi bakış açısını ve eserlerinde yer verdiği vahdet-i vücûd anlayışını inceleyerek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Yenişehirli Avni'nin hayatını ve edebî şahsiyetini anlatmış, tasavvuf ve vahdet-i vücûd hakkında genel bilgiler vermiştir. Yenişehirli Avni'nin Divan'ında yer alan vahdet-i vücûd esasları incelenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tamtürk, çalışmasında kullandığı yöntemle dair bilgi vermemiştir fakat kütüphane araştırmasına dayalı bir çalışma meydana getirdiği görülmüştür.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Yenişehirli Avni'nin Hayatı ve Edebi Şahsiyeti
3. Tasavvuf ve Vahdet-i Vücut Felsefesi Hakkında Umumi Malumat
4. Yenişehirli Avni'de Tasavvuf ve Vahdet-i Vücut Esasları (Divandaki Beyitlerin Şerhleriyle Beraber)
 - a. Aşk
 - I. Mecazi Aşk
 - II. Hakiki Aşk
 - b. Akıl ve Keşif
 - c. Kâinat
 - d. Kalp
 - e. Kesret, Vahdet
 - f. Yaratılış
5. Netice

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışması boyunca kendisine yardımcı olan hocalarına teşekkür ederek bu bölümü hazırlamıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Tamtürk, Yenişehirli Avni hakkında Muallim Naci, Ziya Paşa, Süleyman Nazif, İbnü'l Emin Mahmut Kemal gibi yazarların çeşitli yazılar kaleme aldıkları söylemiş ve bu metinlere dair notları aktarmıştır.

Araştırmacı, Avni'nin Fransızca, Rumca, Arapça ve Acemceye vakıf olduğunu ve belirtmiştir. Yenişehirli Avni'nin **Divan**, **Ateşkede**, **Kaside-i Cülus-i Murad-ı Hamis**, **Mirat-ı Cünun**, **Âbnâme**, **Bülbülnâme**, **Nihani- Kaza**, **Mersiye**, **Mesnevi Tercümesi** gibi eserleri vardır. Yazar, Avni'nin hayatı ve eserleri üzerine bilgi vermiştir.

TAŞ, Ahmet. (1972). Karbeyaz Bucağı Antakya Ağız Üzerinde Bir Dil Araştırması. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Karbeyaz Bucağı bölgesinin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Antakya'ya bağlı Karbeyaz bucağının ağız üzerinde bir dil araştırması yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Taş, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Heket.....1
Zübeyde Kadının Surye'ye Kaçırılışı.....8
Çete Kurd Ehmed.....14
Bir Düğün Hikâyesi.....17
Film Hikâyesi.....19
Hatıra (I).....24
Hatıra (II).....25
Atasözleri.....26
Deyimler.....27
Türkü (I).....29
Türkü (II).....30
Maniler.....31
Gramer Hususiyetleri.....32
Ses Bilgisi.....34
Vokal Değişiklikleri.....34
Konsonant Değişiklikleri.....38
Şekil Bilgisi.....42

İsim Çekimi.....	42
Zarflar.....	44
Zamirler.....	45
Fiil Çekimi.....	47
Edatlar.....	52
Cümle Yapısı.....	53
Bibliyografya.....	55
Sözlük.....	56

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının Karbeyaz bucağının ağız özellikleri üzerine açıklamalar yapmıştır. Taş, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Taş, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Karbeyaz bucağının Antakya'ya bağlı Türkiye – Suriye sınır bir bölgesinde kurulduğunu ifade etmiştir. Karbeyaz bucağına yakın köylerde Arapça konuşulduğunu söylemiştir. Bölge ağız üzerinde Eski Anadolu Türkçesi özelliklerinin yanında Arapça etkisinin olduğu görülmüştür.

TAŞCI, Mehmet Ali. (1976). Burunarkaç Köyü (Afyon), Büngeşik Köyü (Eskişehir), Kadıkuyusu Köyü (Eskişehir) Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Taşcı, çalışmasında Afyon'a bağlı Burunarkaç köyü, Eskişehir'e bağlı Büngeşik köyü ile Kadıkuyusu köyünün ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Kapak Sayfası	
İçindekiler	
Ön Söz	
İncelenen Ağız Köylerinin Genel Özellikleri	
Burunarkaç Köyü	
Kadıkuyusu Köyü	
Transkripsiyon Harfleri	
Metnin Başlangıcı	
İmece Gitme ve Askerlerin Gelişi	
Gece Nöbetle Yatma	
Askerlerin Geçışı ve Halkın Çalıştırılması	
Ekin Tarlasında Kavga	
Harman Yerinde Uğraşma	
Askerlerin Evlerde Kalması	
Dağdan Odun Getirme	
Askerle Kaçan Gelin	
Yakın Dağdan Odun Götürenler	
Kaçak Asker	
Önemli Kıtlıktan Bir İki Hatıra	
İnek ve Kavga	
Ayrılma	
Türbe Ziyaretleri ve Adaklar	
Misafiri Eğlenceyle Ağırlama	
Demirli Dede	

Görülen Önemli Riyalar
Büngeşik Köyünden
Evlenme ve Askerlik
Şoför Olma ve İşe Girme
Eski Düğünler ve Bugünkü Gençler
Mahkeme Şahit İlişkisi
Umumi Tavırlar ve Atatürk
Düğünlerde Oyunlar
İdam Türküsü
Arkadaşlık Üzerine
Evlenmeye Dair
Yeni Evlenmiş Oğlun Ayrılışı
Atlar ve Traktörler
Askerlik
2. Dünya Harbi
Buğday Satma
Tarlalar ve Gübreleme
Eski Düğünler
Bir Evlenme Olayı
Çobanlık
Kadıkuyusu Köyünden
Hacı Mahmud'un Yalnız Atı ve Cirit Oyunu
Odalar ve Kapanışı
Hızır Hikâyesi
Şeyh Said İsyanı
Bir Traktör Kazası
Hac Rüyaları ve Hacca Gidip Geliş
Arap Çöllerinde Yol Şaşıрма
Fonetik Hususlar
İç Ses Ünsüz Benzeşmesi
İlerleyici Benzeşme
Gerileyici Benzeşme

Ünlü Değişmeleri
Düz Ünlüler
Yuvarlak Ünlüler
Dar Ünlülerin Yuvarlaklaşması
İkiz Ünlüler
Monophtonglaşma
Ünlü Prothesei
Ünlü Elisionu
Ünlü Epnethese ve Epithesei
Ünlü Sırasının Değişmesi
İlerleyici Benzeşme
Gerileyici Benzeşme
Çift Benzeşme
Ünlü Ayıklılılaşması
Uzun Ünlüler
Morfolojik Hususiyetler
İsim Çekim Ekleri
Sıfatlar
İyelik Ekleri
Zamirler
Edatlar
Bağlar
Partisipler
Gerundiumlar
Bazı İsimlerin Çekimleri
Bazı Fiillerin Çekimleri
Almak
Kaçmak
Elemek
Demek
Kırmak
Eşmek

Yemek

Erimek

Yumak

Yürümek

Sözlük

Mahalli Kelimeler ve Tek Kelimelik Deyimler

Deyimler ve Bazı Mahalli Sözler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Taşcı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Taşcı, bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile pek çok konuda metin elde etmiştir, elde edilen bu metinler bölge insanının ağız özellikleri değiştirilmeden okuyuculara sunulmuştur. Araştırmacı, çalışmasında ağırlık olarak bölgenin ağız hususiyetlerini fonetik ve morfolojik özellikleriyle incelemiştir.

TAŞDİKEN, Mehmet. (1977). Konya İli Beyşehir – Çavuş Köyü Ağız ve Grameri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Konya'ya bağlı Çavuş köyü yöresinden derlediği metinleri; dil bilgisi, ses, şekil ve cümle bilgileri bakımından incelemiştir. Ayrıca yazar bölgede kullanılan kelimelerden meydana getirdiği bir sözlük hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Taşdiken, çalışmada derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Çavuş Köyü Hakkında Bazı Bilgiler.....1 – 49

I. Bölüm: Metinler

Masal.....1

Masal.....9

Masal.....16

Küçük Hikâye.....26

Güvey Oğşamasi.....31

Evlilikle İlgili Âdetler.....33

Ölümle İlgili Ağıtlar.....34

Hastalıklar.....35

Çeşitli Yemekler.....38

Toprak Bakımından Çeşitli Tarlalara Verilen Adlar.....41

Yangınlar.....47

Evlenmek.....48

II. Bölüm: Morfolojik Özellikler

a) Ünlülerin Durumu

1. Uzun Ünlüler.....49

2. Düz Ünlüler.....50

3. Yuvarlak Ünlüler.....52

4. Dar Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....53

5. İkiz Ünlüler.....53

6. Ünlü Epenthese ve Ehithese's.....54

	7. Silinme.....54
	8. Ünlü Sırasının Değişmesi.....55
	9. Ünlü Aykırılışması.....55
b)	Ünsüzlerin Durumu
	Ünsüz Benzeşmesi.....59
	Ünsüz İkizleşmesi.....59
	Ünsüz Türemesi.....60
	Ünsüz Düşmesi....61
	Hece Düşmesi.....61
III.	Bölüm: Morfolojik Özellikler
	İsim Çekim Eklerinde Ünsüzlerin Durumu.....62
	İyelik Ekleri.....63
	Zamirler.....64
	İşaret Zamirleri.....64
	Çekimler.....64
	Edatlar.....66
	Bağlar.....67
	Partisipler.....67
	Gerundiumlar.....68
	İsim Çekimleri.....69
	İmek Fiilinin Teklik Çekimleri.....70
	Fiillerin Yalın ve Birleşik Kiplerinin Çekimleri.....75
IV.	Bölüm: Sözlük.....85

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamına ve yöntemine dair bilgi vermiştir. Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Taşdiken, çalışmada bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Taşdiken, çalışmasında kültürün en değerli ve en kalıcı ürünlerinin dile dayalı edebi eserler olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, Türkçenin gelişmesi ve dil değerlerinin korunması için ağız çalışmalarının önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

TAŞER, Nuray. (1981). On Sekizinci ve On Dokuzuncu Yüzyıl Halk Edebiyatında Şehir. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, halk şairlerinin şiirlerinde yer alan şehir hayatının okuyanlara hangi mesajı vermek istediğini, şehrin eserlerde nasıl ve ne şekilde yer aldığını gösterebilmek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında 18. ve 19. yüzyılda yaşamış saz şairlerinin manzumelerinde yer alan şehir temalı eserleri incelemek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Taşer, çalışmasında öncelikle kütüphane araştırmasına dayanarak şairleri tespit ettiğini, bu şairlerin şiirlerini fişlere kaydettiğini ve şairleri alfabetik bir sıra halinde verdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1

Giriş.....3

Birinci Bölüm

On Sekizinci Yüzyıl Halk Şairleri ve Şiirlerinde Şehir.....7

Bağdadi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....8

Deruni'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir....13

Kabasakal Mehmed'in Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....15

Kamil'in Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	18
Levni'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	22
Şem'i'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	27
İkinci Bölüm	
On Dokuzuncu Yüzyıl Halk Şairleri ve Şiirlerinde Şehir.....	31
Abdi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	32
Bahri'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	43
Bayburtlu Zihni'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	50
Beşiktaşlı Gedai'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	56
Dadaloğlu'nun Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	60
Dertli'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	65
Erzurumlu Emrah'ın Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	70
Mehmed Ali'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	76
Ruhsati'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	79
Seyrani'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	85
Silleli Figani'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	91
Sururi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	94
Sümmani'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	98
Tokatlı Nuri'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	101
Zülali'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....	105
Sonuç.....	108
Bibliyografya.....	109

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde halk şairlerinin şiirlerinde tarihi olayları, tasavvufi inancı, duygu ve düşüncelerini manzumelerinde anlattıkları söylenmiştir. Yazılan bu şiirlerin halkın gözüyle ve halkın diliyle icra edildiği ifade edilmiştir.

18. yüzyıl şairlerinin şöhretinin 19. yüzyıla intikal etmediğinden bahsedilmiştir. 19. yüzyıl da yaşamış Erzurumlu Emrah, Bayburtlu Zihnî, Dertlî ve

Tokatlı Nuri gibi saz şairlerinin ise Anadolu'nun her tarafında tanındığı ifade edilmiştir.

Yazar, tezinde divan edebiyatı ve halk edebi şairlerinin şiirlerinde işledikleri “şehir” temasını mukayese ederek çalışmasına başladığını belirtmiştir. Her iki edebiyatta da şehir hayatının eğlenceli tarafının işlendiği, şehrin sahip olduğu mimari özelliklerinin üzerinde durulduğu vurgulanmıştır.

Sonuç bölümünde araştırmacı, saz şairlerinin Türk halkının duygularına tercüman olduklarını, devrin sosyal hayatını yansıttıklarını ve çeşitli konular işlediklerini dile getirmiştir.

Yazar, 18. yüzyıl şairlerinin şehir hayatın hakkında çok az durduklarını, âşıkların daha çok gezip gördükleri şehirlerin tabii ve suni güzelliklerini işlediklerini ifade etmiştir. Taşer; şairlerin, şehirlerin kaybedilmesi sonucunda insanlarda meydana gelen çeşitli duyguları da işlediklerini belirtmiştir.

19. yüzyıl saz şairlerinin köy köy kasaba kasaba gezdikleri, kaldıkları yerlerde gördükleri camileri, köşkleri, sarayları veya tabiat unsurlarını şiirlerinde işledikleri görülmüştür.

Değerlendirme

Araştırmacı, 18. ve 19. yüzyıl halk şairlerinin şiirlerinde yer alan şehir ve şehir hayatının yaşantısından şairlerin nasıl etkilendiklerini örneklerle anlatmıştır.

Yazar, incelediği şairlerin hayatlarına ve şehir temalı manzumelerine yer vererek çalışmasını meydana getirmiştir.

TAŞKIN, Hicriye. (194?). Halvetilik. Tez (Bitirme), İstanbul üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, tasavvufî konulara karşı ilgi duyduğu için böylesi bir konu hakkında çalışma yapma isteğiyle tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Halvetîlik tarikatını, bu tarikatın ortaya koyduğu edebiyatı, musikiyi ve musikişinasları anlatarak çalışmasını hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Taşkın, tezinde takip ettiği metot hakkında herhangi bir bilgi aktarmamıştır. Ancak inceleme yaptığımız kadarıyla yazarın, çalışması üzerine bir araştırma ve inceleme yolunu takip ettiği görülmüştür.

İçindekiler

Tezin içindekiler bölümü “Plan” başlığı altında okuyucuya sunulmuştur.

- I. Halvet ve Halvetîlik
- II. Halvetî Tarikatının Teessüsü ve İlk Mümessilleri
- III. Halvetî Adabı
- IV. Halvetîlikte Zikrullah ve Devran
- V. Halvetîliğin Kolları
- VI. Halvetî Edebiyatı
 - a) 15. Asır
 - b) 16. Asır
 - c) 17. Asır
 - d) 18. Asır
 - e) 19. Asır
- VII. Halvetî Musikisi ve Musikişinaslar
- VIII. Halvetîliğin Yayıldığı Coğrafi Saha
- IX. Halvetî Rical ve Şairleri (Hayatları)
 - a) 15. Asır
 - b) 16. Asır
 - c) 17. Asır
 - d) 18. Asır
 - e) 19. Asır

Halvetîlik Hakkında Birkaç Söz

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, konuya duyduğu ilgi ve alaka sebebi ile böyle bir çalışma meydana getirdiğini belirterek sözlerine başlamıştır. Araştırmacı, zamanının dar olması ve ilk çalışması olmasından dolayı eksikliklerin olduğunu ifade ederek bu bölümü bitirmiştir.

Çalışmanın giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

Araştırmacı, İslam âleminde ortaya çıkan başlıca tarıklatlardan biri olan Halvetîlik üzerine çalışmasını meydana getirmiştir. Halvetîliğin kökleşmiş bir tarikat olduğundan ve pek çok kola ayrıldığından bahsedilmiştir.

Yazar, Halvetî tarikatı için önemli olanın nefis terbiyesi olduğunu ve bunu gerçekleştirebilmek içinde insanlarla temasın olmaması gerektiği, az yenilip, az içildiğini ancak çok zikrin yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Araştırmacı, Halvetî tarikatının özelliklerini ve adabını bu tarikata giren önemli kişileri anlatmıştır. Halvetî tarikatı içinde ortaya konan edebiyatı yüzyıllara ayırarak incelemiştir. Yazar, sadece tarikat içinde meydana gelen edebiyatı incelemekle kalmamış musiki ve musikişinasları da anlatmıştır.

Taşkın, Halvetîliğin en büyük ve en önemli kolu olan Gülşenîlik tarikatı hakkında da bilgi vermiştir. Gülşenî tarikatının, Halvetî ve Mevlevî tarikatının birleşimiyle ayrı bir tarikat halini aldığı ifade edilmiştir. Gülşenî tarikatının silsilesi üzerine bilgi verilip çalışma bitirilmiştir.

TAŞKIN, Üzeyir. (1977). Geyikceli Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışması ile Türk diline katkı sağlamak amacıyla hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ordu'ya bağlı Geyikceli köyünden derlediği metinler üzerinden yörenin ağız özellikleri incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	3
Nekes Adam.....	1
Hemşüre Gardeş.....	10
Talla Davası.....	13
Eski Deviller.....	15
Eski Deviller.....	18
Dolma Ahmed	
Hamid Hoca.....	25
Abdi Hoca.....	28
Urum Gızının Aşkısı.....	28
V. Bölüm	
Ses İşaretleri.....	1
Ünlüler.....	2
Ünsüzler.....	13
VI. Bölüm	
İsim ve İsim İşletme Ekleri.....	1
Gerundiumlar.....	2
Zarflar.....	6
Zamirler.....	7
Edatlar.....	7
Sıfatlar.....	10
Partisipler.....	13
Fiil Çekimleri.....	14
İsim Çekimleri.....	43

Şekil Bilgisi.....51

Tarım ve Hayvancılık ile İlgili Kelimeler.....52

Sözlük.....61

Metin Dışı Sözlük.....74

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına, kapsamına ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Taşkın, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Taşkın, Ordu'ya bağlı Geyikceli köyünün ağız özelliklerinde Eski Anadolu Türkçesine ait hususların görüldüğünü gözlemiştir.

TEKİN, Erol. (1966). Ziya Gökalp'ın Eserlerinde Geçen Garblı Şahsiyetler ve Eserleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ziya Gökalp'ın eserlerinde yer alan Batılı ediplere ve eserlerine yer verip tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tekin, çalışmasında Ziya Gökalp'ın Garpla olan ilgisini kendi eserlerinde zikrettiği Batılı şahıs ve yer isimlerine dayanarak tespit etmeye çalıştığını belirtmiştir. Yazar, Gökalp'a ait **Türk Töresi** adlı makalesi ile **İlm-i İçtima-i Dini** ve **Kadın Hukuku** adlı eserini incelemediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Ziya Gökalp’a ait olan bütün yazıları tespit ederek çalışmasına başladığını ifade etmiştir. Yazar, Gökalp’a ait eserlerin bibliyografyasını Cavit Orhan Tütengil’in **Ziya Gökalp Hakkında Bir Bibliyografya Denemesi** adlı eserden tespit ettiğini söylemiştir. Yazar, tespit ettiği eserleri fişlere kaydettiğini, eserlerin içinde geçen şahıs ve eser isimlerini de fişlere yazıp tasnif ettiğini belirtmiştir. Tekin, şahısları; alfabetik şekilde, milliyetlerine ve çalışma sahalarına göre tasnif etmiştir. Yazar, eserleri; yazarı bilinenler ve yazarı bilinmeyenler şeklinde sınıflandırdığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I - II
Alfabetik Sıraya Göre Şahısların İndeksi.....	I I - VII
Mesleklerine Göre Şahısların İndeksi.....	VIII- XV
Milliyetlerine Göre Şahısların İndeksi.....	XV I - XXII
Yazarı Zikredilen Eserlerin İndeksi.....	XXIII- XXVIII
Yazarı Zikredilen Eserlerin Alfabetik İndeksi.....	XX I X - XXX
Şahısların Zikredildiği Parçalar.....	1 – 108
Yazarı Zikredilen Eserlerin Geçtiği Parçalar.....	109 – 128
Yazarı Zikredilmeye Eserlerin Geçtiği Parçalar.....	129 – 141
Bibliyografya.....	142

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Tekin, ön söz bölümünde Ziya Gökalp’ın Fransızcaya hâkim olmasıyla birlikte Batıda kaleme alınmış tarih, sosyoloji, felsefe, Türkoloji, antropoloji ve daha pek çok alanda yapılmış çalışmaları yakından takip ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, Ziya Gökalp’ın Garplı yönüne dair açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, 1908 yılından sonra Osmanlı Devleti'ni kurtarmak için çeşitli fikir akımlarının ortaya çıktığını bu fikirler arasında Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Garpçılığın olduğunu belirtmiştir.

Birinci Dünya Savaşı zamanında Arapların Osmanlı Devleti'ne karşı olan tutumları neticesinde İslamcılık fikrinin zayıfladığı, sağlam bir Türk milliyetçiliği fikrinin gelişmeye başladığı söylenmiştir. Bu gelişmenin, Ziya Gökalp'ın 1911 yılında Genç Kalemler dergisinde yazı yazmaya başlaması ile zirveyi gördüğü vurgulanmıştır. Gökalp'ın Garbın ilim anlayışını bildiği ve benimsediği ifade edilmiştir.

Tekin, Ziya Gökalp'ın okuduğu Batılı eserlerin meselelere bakış açısında büyük bir etkisinin olduğunu belirtmiştir.

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın fikirlerini doğrulayan ifadeleri okuyucuya kabul ettirmek için yazılarının çeşitli yerlerinde bu düşüncelerini zikrettiğini söylemiştir.

Yazar, Gökalp'ın eserlerinde daha çok Fransız şahsiyetleri andığını; Durkheim, Doguignes, Grennard, Gaston Rizhard, Auguste Comte, Aristo, Epenfer, Bergeon, Eflatun, Thomsen ve Karl Marx gibi filozofların çokça geçtiğini ifade etmiştir.

TEPEKÖY, İrfan. (1980). Tasvir-i Efkâr Gazetesi'ndeki Milli Mücadele ile İlgili Yazılar (1919). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Millî Mücadele konulu eserleri toplu bir şekilde okuyuculara sunmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında 1919 yılında Tasvîr-i Efkâr gazetesinde Milli Mücadele ile ilgili kaleme alınan otuz yedi metni bir araya getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tepeköy, Tasvîr-i Efkâr'da Milli Mücadele konulu makalelerin eski harflerden Latin harflerine çevirerek tezini hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Giriş
3. Metinler
4. Metinlerin Kronolojik Listesi
5. İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Millî Mücadele döneminde gösterilen kahramanlıklara devrin gazete ve dergilerinin de destek verdiğini bu müceleye kalemleri ile katkıda bulunan ediplerin olduğunu ifade etmiştir. İstiklâl Savaşı'na destek veren gazeteler arasında Tasvîr-i Efkâr'ın olduğu belirtilmiştir.

Giriş bölümünde yazar, tezinde yer alan otuz yedi makalenin içeriği hakkında genel açıklamalarda bulunmuştur.

Tepeköy, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Tasvîr-i Efkâr'ın sayfaları arasında Türk halkının sefaletinin, acı ve çırpınımlarının anlatıldığını ifade etmiştir. Araştırmacı, gazetede, halkın Milli Mücadele konusundaki dik duruşunun ve kahramanlıklarının anlatıldığı metinlerin yer aldığını belirtmiştir. Tasvîr-i Efkâr'ın içerisinde “Millî Mücadelenin Başlatılması”, “Millî Mücadele’de İstanbul’un Önemi”, “Yunan Mezalimi”, “Anadolu Halkının Sefaleti”, “Mustafa Kemal Paşa ile Yapılan Mülakatlar” ve “Anadolu’da İstiklâl Savaşı Hazırlığı” başlıklı metinlerin yer aldığını söylemiştir.

TERKOĞLU, M. Aslan. (1977). Siverek Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Urfa'nın Siverek ilçesinden derlediği metinleri; dil bilgisi, ses, şekil ve cümle bilgileri bakımından incelemiştir. Yazar çalışmasında mahalli kelimeler sözlüğü hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Terkoğlu, Urfa'nın Siverek ilçesinden derlediği metinleri; dil bilgisi, ses, şekil ve cümle bilgileri bakımından incelemiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Terkoğlu, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Terkoğlu, toplumların birbirleriyle kaynaşmasından en çok etkilenen unsurun dil olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, bölge insanından yaptığı derleme neticesinde metinler elde etmiş bu yazıların üzerinde ağız incelemesi yapmıştır.

TERZİOĞLU, Ferşad. (1981). M. Fuat Köprülü'nün Makaleleri (1924). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk kültürüne büyük hizmeti dokunan Mehmet Fuat Köprülü'nün, Türk gençliğine tanıtılması gayesi ile çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Terzioğlu, Mehmet Fuat Köprülü'nün 1924 yılında çeşitli gazete ve dergilerde kaleme aldığı makalelerini bir araya getirerek tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmada kullandığı metoda dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	II - III
Fuzuli Hayatı ve Eseri.....	1 – 20
Maarif Vekaleti Namına İzahat.....	21 – 22
Tarihimizde Müskirat Meselesi.....	23 – 26
Darülfünun ve Milli Terbiye.....	27 – 31
Muhaceret Siyasetinde Milli Gaye.....	32 – 36
Türk Musiki Tarihi.....	37 – 40
Milli Lisan.....	41 – 44
Selçukiler Devrinde Anadolu Şairleri	
1. Şeyyad Hamza.....	45 - 54

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir. Yazar, Mehmet Fuat Köprülü'nün Türk edebiyatı tarihi içindeki yeri ve öneminden bahsetmiştir.

Terzioğlu, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Mehmet Fuat Köprülü'nün Türk edebiyatında “gerçek bir edebiyat tarihi”nin nasıl yazılması gerektiğini gösteren bir ilim adamı olduğunu vurgulamıştır. Köprülü'nün eski kitaplarda dahi isimleri geçmeyen pek çok şair ve yazarı ilim dünyasına tanıtarak Türk kültürüne katkı sağladığı belirtilmiştir.

Araştırmacı, Mehmet Fuat Köprülü'nün din, sanat, dil, edebiyat, tarih, hukuk, musiki ve daha birçok bilim alanında bilgi sahibi olduğunu ve bu alanlara önderlik ettiğini ifade etmiştir.

TEZEREN, Ziver. (1940). Hüdâyi: Hayatı ve Eserleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Aziz Mahmud Hüdâyî'nin hayatını ve eserlerini biyografik veya bibliyografik eserlerden ziyade Hüdâyî'nin kendi eserlerinden istifade ederek meydana getirme amacıyla çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tezeren, çalışmasında Aziz Mahmud Hüdâyî'nin hayatı ve eserleri etrafında Hüdâyî'nin nüfus sahibi olduğu devirleri de ana hatları ile vermeye çalıştığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metoda dair herhangi bir bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Çalışmanın içerisinde içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Tezeren, çalışmasında ön söz ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, ‘‘Mukaddime’’ başlığı altında Aziz Mahmud Hüdâyî’nin 16. yüzyılda şöhret bulmaya başlayıp 17. yüzyılda büyük bir nüfusa sahip olduğunu ve hatta bazı Osmanlı hükümdarlarının üzerinde etkili olduğundan söz etmiştir. Aziz Mahmud Hüdâyî hakkında yazılmış hâl tercümesi kitaplarının veya menakıbnamelerde yer alan bilgilerin az ve yanlış olduğunu vurgulanmıştır.

Tezeren, Hüdâyî’nin hayatının seyrinin karışık ve manidar olduğundan bahsetmiştir. Başka mutasavvıflara uymayan ve zühd kabul edilen taraflarının olduğu vurgulanmıştır. Hüdâyî’nin Halvetilerden olduğu halde ‘‘Celvetî’’ tarikatı adı altında ayrı bir teşekküle yardım ettiğinden söz edilmiştir.

Araştırmacı, Hüdâyî’nin şairlik tarafının olduğunu ve kendinden önceki mutasavvıfların etkisi altında kaldığını söylemiştir. Tezeren, Hüdâyî’nin siyasi hâkimiyetine işaret ederek onun sadrazamdan veya bir şeyhülislamdan etkili olduğunu emirleriyle ülke genelinde birçok işler yapabildiğini belirtmiştir. Araştırmacı, çalışmanın amacı ve kapsamından söz ettikten hocası Fuat Köprülü’ye teşekkür ederek yazısına son vermiştir.

Çalışmada sonuç bölümüne yer verilmemiştir ancak Tezeren, tezinde Hüdâyî ile ilgili açıklayıcı bilgiler vermiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, on altı sayfadan meydana gelen bir çalışma hazırlamıştır. Yazar, Hüdâyî’nin hayatı ve doğduğu yer hakkında iki rivayeti naklederek çalışmasına başlamıştır. Tezeren, Aziz Mahmud Hüdâyî hakkında verdiği bilgileri daha çok Hüdâyî’nin kaleme aldığı eserlerden yola çıkarak aktarmıştır. Tezeren, çalışması için tezkirelerden, tarih kitaplarından, salnamelerden, hatıratlardan, mektuplardan ve mecmualardan yararlandığını ifade edip bunlara dair bibliyografyayı tezinin sonunda yer alan ‘‘Kitabiyat’’ başlığında sıralamıştır

TIKIR, Salih Ziya. (1975). Tarsus Dağ Köyleri Ağızlarından Derlemeler Metin – İnceleme (Sarıkavak – Sarıçkoyacı – Topaklı – Zebil). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tıkır, çalışmasında Tarsus dağ köylerinden Sarıkavak, Sarıçkoyacı, Topaklı ve Zebil köylerinin ağız özelliklerini incelediğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön söz

Kısaltmalar

Yazıda Kullanılan Özel İşaretler

Tarsus ve Tarihçesi

Yeri – İklimi – Önemi – Tarihçesi

Metin

Geyik Avı.....1

Donuz Avı.....5

Ayı Avı.....8

Arkadaşın Acemili.....11

Deke Avı.....12

Padışah Olan Çocuk.....14

Kesecikden Gız Bitirdik.....16

İlan Padışahının Gızı.....17

Esgerlik Hatırası.....23

Guveyi Nilliyeye Yazıldım.....25

Altı Yedi Eylül Olayları.....	29
Okın mı Yavrım.....	31
Yonan Harbi.....	32
Gayfe Sohbeti.....	35
Pamba Gidiş.....	36
Çeşme Başı Sohbeti.....	38
Ekinle İlgili Sorular.....	42
Süleymen Anın Öyküsü.....	47
Madene Gidiş.....	61
Gayfe Sohbeti.....	63
Topaklı'lı Gadınнар.....	79
Dursun Gelin.....	83
Topaklı'lı Döndü Bacı.....	85
Esgerlik Hatırası.....	91
Kentel Meselesi.....	95
Çamıra Çöken Merkep.....	96
Gaybolan Gısırak.....	98
Zeytina 'tdik.....	99
Gız Gaçırma.....	102
Ekin Tarlası.....	106
Hacı Emmi.....	115
Tarih Hakkında.....	120
Casusluk Yapan Fellah Gadını.....	124
Gücoğlu Diller Bir Beğ.....	126
Gocasından Daveci Gadın.....	130
Esgi Tarih.....	132
Ana ile Oğul.....	133
İnde Galan Üç Gişi.....	134
Hocayı Azdıran Gadın.....	136
Adam Boba ile Oğlu Şit Aleyisselam.....	138
Enikli Donuz.....	140
Engerek İlanı.....	143

Esgerlik Hatırası.....144

Kürt Arbi.....150

Hicaz Hatırası.....157

Dil Özellikleri

Ses Bilgisi (Fonetik Hususiyetleri)

Ünlüler

Uzun Ünlü

Ünlü Değişmeleri

Yuvarlaklaşma

Düzleşme

Ünlü Benzeşmesi

İlerleyici Benzeşme

Gerileyici Benzeşme

Ünlü Aykırılışması

İlerleyici Aykırılışma

Gerileyici Aykırılışma

Ünlü Uzaması

Ünlü Kısalması

Ünlü Türemesi

Ünlü Düşmesi

Ünlü Kaynaşması

Ünlü Daralması

Ünlü Genişlemesi

Ünlü Kalınlaşması

Ünlü İncelmesi

Ünlü Uyumu

Kalınlık- İncelik Uyumu

Enkliz

Düzlük- Yuvarlaklık Uyumu

Ünsüzler

Ünsüz Değişmeleri

Benzeşme

İlerleyici Benzeşme
Gerileyici Benzeşme
Aykırılaşma
İlerleyici Aykırılaşma
Gerileyici Aykırılaşma
İkizleşme
Yer Değiştirme
Ünsüz Türemesi
Ünsüz Düşmesi
Öteki Ünsüz Değişmeleri
şekil Bilgisi (Morfolojik Hususiyetler)
İsimler
İsim Çekim Ekleri
Çokluk Eki
İyelik Ekleri
Hal Ekleri
İlgi (gen.) Eki
Yükleme (akk.) Eki
Yaklaşma (dat.) Eki
Bulunma (lok.) Eki
Ayrılma (abl.) Eki
Zamirler
şahıs Zamirlerinin Çekimi
Fiiller
Fiil Çekimi
şahıs Ekleri
Kipler
Geniş Zaman
şimdiki Zaman
Görülen Geçmiş Zaman
Öğrenilen Geçmiş Zaman
Gelecek Zaman

Emir Çekimi

Şart Çekimi

İstek Çekimi

Gereklilik

İsim Fiil

Fiillerin Birleşik Şekilleri

Partisipler

Gerundiumlar

Edatlar

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Tıkır, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, bölgede yerli halkın haricinde Yörüklerin yaşadığını ifade etmiştir. Tıkır, çalışmasında Tarsus dağ köylerinde ikâmet eden yerli halktan anonim halk edebiyatı ürünlerinden türkü ve mani metinleri elde ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, çalışmasında ağırlıklı olarak Tarsus dağ köyleri ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini incelediğini ifade etmiştir. Yazar, bölge insanının gelenek ve göreneklerini yansıtan bitki ve hayvan adlarını, alet isimlerini tespit ettiğini söylemiştir.

TİMUROĞLU, Ayla. (1973). Sait Faik'te Deyimler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Sait Faik'in eserlerinde yer alan onlarca deyim bir araya getirerek tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasını Sait Faik'in **Semaver, Sarnıç, Şahmerdan, Az Şekerli, Mahkeme Kapısı, Kumpanya, Medarı Maişet Motoru** ve **Şimdi Sevişme Vakti** gibi roman, şiir, hikâye ve uzun hikâye türünde kaleme alınmış eserlerindeki deyimlerden meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Timuroğlu, çalışmasında elde ettiği deyimleri morfolojik olarak sınıflandırmaya tabii tuttuğunu ifade etmiştir. Yazar, deyimlerin isim ve fiil olarak indeksini yaptığını son olarak deyimleri alfabetik olarak sıralayıp sözlük hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

Taranan Eserler

Bibliyografya

Birinci Bölüm (Morfoloji)

Tek Kelimeyle Deyimler

Tek Kelime İsim Olanlar

Tek Kelime Fiil Olanlar

İki Kelimelik Deyimler

İsim – Fiil Şeklinde Olanlar

İsim – İsim Şeklinde Olanlar

Fiil – Fiil Şeklinde Olanlar

Üç Kelimelik Deyimler

İsim – İsim – Fiil Şeklinde Olanlar

İsim – İsim – İsim Şeklinde Olanlar

Fiil – Fiil – Fiil Şeklinde Olanlar

Dört Kelimelik Deyimler

İsim – İsim – İsim - Fiil Şeklinde Olanlar

İsim – İsim – İsim – İsim Şeklinde Olanlar

Dört Kelimeden Fazla Olanlarla Daha Az Kelimeli Oldukları Halde Bir Mahiyetindeki Deyimler

İkinci Bölüm (Deyimlerde Geçen İsimler)

İnsan Hayatıyla İlgili İsimler

İnsan Sesleriyle İlgili İsimler

İnsanın İç ve Dış Kuvvetleri ve Hareketleriyle İlgili İsimler

Suç Hastalık ve Üzüntüyle İlgili İsimler

İnsan Adlarıyla İlgili İsimler

Yiyecek ve İçeceklerle İlgili İsimler

Giyeceklerle İlgili İsimler

Hayvanla İlgili İsimler

Bitkiyle İlgili İsimler

Aletle İlgili İsimler

Mesken ve Yol ile İlgili İsimler

Cansız Tabiatla İlgili İsimler

Yer ile İlgili İsimler

Miktar ve Sayı ile İlgili İsimler

Zamanla İlgili İsimler

Metafizik Âlemle İlgili İsimler

Zamirler

Sıfatlar

Edatlar

Fiiller

Üçüncü Bölüm (Argo)

Deyimler Arasında Bulunan Argo

Dördüncü Bölüm (Sözlük)

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Timuroğlu, ön söz bölümünde Şemsettin Sami, Mehmet Ali Ağakay ve Muallim Naci gibi yazarların deyim tanımlarına yer verip kendi bir tanım ortaya koymuştur. Araştırmacı, deyim tanımı sonrasında deyim ile atasözü arasındaki farklara değinmiştir. Yazar, deyimlerin özelliklerini aktardıktan sonra şekil özelliklerine dair açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, argonun tanımı yapıp tezinde argoları ayrı bir grup altından topladığını ifade etmiştir.

Yazar, giriş bölümünde çalışmada takip ettiği metot konusunda açıklamalarda bulunmuştur.

Çalışmada sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak Timuroğlu, tezinde Sait Faik'in eserlerinde kullandığı çeşitli unsurlarla bir araya getirilmiş isimlere, deyimlere ve argo sözlere yer vermiştir.

Değerlendirme

Timuroğlu, çalışmada Sait Faik Abasıyanık'ın on altı eserini incelediğini yaklaşık üç bin deyim tespit ettiğini belirtmiştir. Araştırmacı, çalışması ile sadece Sait Faik'in hayata bakışını değil Türk toplumunda fikri cihetini göstermeye çalıştığını ifade etmiştir.

TOGAY, Yetkin. (1979). Eşrefoğlu Rumi'nin Müzekki'n Nüfus Adlı Eserinin 66 b – 80 a Varakları Arası Metin ve Fihristi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Müzekki'n-Nüfus'u transkrip edip, indeksini hazırlayarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Togay, çalışmasında Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin 66 b – 80 a sayfaları arasında yer alan bölümü incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu yapıp indeksini hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Giriş
3. Bibliyografya
4. Metin (66 b – 80'e kadar)
5. Fihrist (1 – 80'e kadar)
6. Kısaltmalar

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi verir. Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin pek çok nüshasının olduğuna dair açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, giriş bölümünde Eşrefoğlu Rûmî'nin mürşitlikten müritliğe giden yolculuğunu anlatmıştır. Yazar, bu yolculukta Rûmî'nin çektiği çileleri geçtiği yolları okuyuculara aktarmıştır. Eşrefoğlu'nun Eşrefiyye tarikatını kurması ile sona eren tasavvufi yolculuğuna dair bilgiler sunulmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî tarafından kaleme alınan Müzekki'n-Nüfûs adlı eserin transkripsiyonunu ve indeksini yaptığı için eser üzerine açıklamalarda bulunacak bir husus söz konusu değildir.

TOKER, Şevket. (1969). Ahmed Ağaoğlu'nun “Türk Yurdu” Dergisi'nde Çıkan Makaleleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ahmed Ağaoğlu'nun Türk Yurdu dergisinde yazdığı makaleleri topladığını, yeni yazıya çevirdiğini, bu yazıları incelediğini ve Türkçülük akımı içindeki yerlerini ve yazarın bu konulardaki görüşlerini göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Toker, çalışmasını Ahmed Ağaoğlu'nun 18 Ağustos 1909 yılından Şubat 1929 yılına kadar Türk Yurdu dergisinde kaleme aldığı makalelerinden meydana getirerek hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasına Türk Yurdu dergisinde yer alan makaleleri tespit ettiğini sonra yeni yazıya aktardığını, makalelerdeki ana fikirleri gösterdiğini belirtmiştir. Araştırmacı, Ahmed Ağaoğlu'na ait makalelerde tarihsel bir kronolojiyi takip ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Makalelerin Kronolojik Listesi.....	II - III
A. Ağaoğlu'nun Hayatı ve Eserleri.....	IV - VIII
Giriş.....	I X - XXXIV
Makalelerin Metni.....	1 – 217
İndeks.....	218 - 242

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde yazar, Ahmed Ağaoğlu'nun Türk Medeniyeti, Türkçülük, İslam medeniyeti, Batı medeniyeti ve Panislamizm konuları hakkında makaleler yazdığını söylemiştir. Yazarın, kafasını en çok meşgul eden konunun “medeniyet” olduğu vurgulanmıştır. Ağaoğlu'nun Türklerin gelişmiş medeniyetini ortaya koymaya çalıştığı, Türklerin tarihini ve milli geleneklerini tanıtmak istediği belirtilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, Ağaoğlu'nun çeşitli konularda yazdığı makaleleri bir araya getirip, çalışmasını oluşturmuştur.

Değerlendirme

Toker, Ahmed Ağaoğlu'nun Türk Yurdu dergisinde toplam otuz yedi makale yazdığını söylemiştir. Bu makalelerden “Türk Âlemi”, “Türk Medeniyeti Tarihi”, “Medeniyette Vahdet” başlığını taşıyan yazıların seri olarak devam eden metinler olduğu belirtilmiştir.

Yazar, devrin siyasi ve sosyal durumu içinde Ahmed Ağaoğlu'nun bazen sürgün hayatı yaşadığını bazen memleket dışında olduğunu bu sebeplerle dergide kesintiler olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında **Biraz Tarihten, Süleyman Nazif Beyefendi'ye, Cevaba Cevap, Milli Cereyan, Alman Kadınlığı, Rusya'daki Müslümanlar, Hitabe, Kurultay Münasebetiyle** gibi makaleleri incelemiştir.

TOPÇU, Ayşe. (1969). Tekkelerde Okunan Mersiyeler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çeşitli kişiler hakkında yazılan mersiyeleri bir araya getirerek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Topçu, tekkelerde okunan mersiyeleri çeşitli metinlerden toplayıp çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, topladığı mersiyelerin vezin ve istinsah hatalarını düzelterek çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir. Topçu, el yazısı ile yazılmış bu mersiyeleri yeni harflere aktardığını ve bugünkü telaffuzlara göre yazdığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Biyografiler

Mersiye-i Safi Baba.....1 – 5

Mersiye-i Nevre Bey.....5 - 19

Mersiye-i Hilmi Dede.....19 - 24

Mersiye-i Hafız Efendi.....25 - 26

Mersiye-i Edib Harabi Bey.....27 - 32

Mersiye-i Raif.....33 – 34 – 52 – 89 - 94

Mersiye-i Cüdai.....34

Mersiye-i Fevzi.....35 - 37

Mersiye-i Şerif.....38 – 41 64 – 72

Mersiye-i Mücteba Efendi.....42 - 51

Mersiye-i İzzet.....54

Mersiye-i Şadi.....55 - 59

Mersiye-i Feyzi.....60 – 63 85 - 86

Mersiye-i Celal.....73

Mersiye-i Şeref.....75 - 78

Mersiye-i Cemal.....79 - 82

Mersiye-i Fakiri.....83

Mersiye-i Safvet.....84

Mersiye-i Kazım Paşa.....87 - 88

Mersiye-i Ali Ekber.....95 - 99

Mersiye-i Kahir.....100 - 101

Mersiye-i Eşref.....102 - 103

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Topçu, tekkelerde okunan mersiyele Osman Nevres, Hilmi Dede, Harabi, Raif, Celal Bey ve Safvet adlı şairlerden aldığını belirtmiştir. Araştırmacı, mersiyelelerini aldığı şairlerin hayatları ve edebi kişilikleri hakkında bilgi verdikten sonra mersiyeleleri sıralamıştır.

TOPÇU, İhsan. (1971). Sürmene Ağzı ve Folkloru. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Sürmene ağzının özellikleri ile yöredeki folklor unsurlarını derleyip, incelemek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Sürmene ağzının fonetik ve morfolojik özellikleri ile folklor unsurlarını çalışması içerisinde inceleyip, çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını Sürmene ağzı ile vermiş,yörele özgü metinleri derleme yöntemi ile elde ettiğini ifade etmiştir. Yazar, derlemelerin bir kısmını kendi, bir kısmını ise kaynak kişilerden edindiğini belirtmiş, kaynak kişilere dair bilgileri de metinlerin altında aktarmıştır.

İçindekiler

Ön Söz.....	1 - 2
Grammer Hususiyetleri.....	1 - 23
Ses Bilgisi.....	2 - 12
Vokaller.....	2 - 6
Düz Vokaller....	2
Yuvarlak Vokaller....	3
Yuvarlaklaşma.....	3 - 4
Düzleşme.....	4
Diftonglaşma.....	4
Monoftonglaşma.....	4
Vokal Türemesi.....	5
Vokal Düşmesi.....	5
Hece Düşmesi.....	6
Hece Protezi.....	6
Vokal Benzeşmesi.....	6
Vokal Ayrışması.....	7 - 12
Konsonantlar.....	7 - 8
Konsonant Değişmeleri....	9
Konsonant Ayrışması.....	9
Yer Değiştirme.....	9
Konsonant Türemesi.....	10
Konsonant Düşmesi.....	10 - 11
Konsonant İkizleşmesi.....	11
Konsonant Düğümlerinin Çözülmesi.....	12
Konsonant Kısılması....	12
Şekil Bilgisi.....	13 - 23
İyelik Ekleri.....	13 - 14
İsim Çekimi.....	14
Fiil Çekimi.....	15 - 19
Geniş Zaman.....	15 - 16
Şimdiki Zaman.....	16 - 17

Gelecek Zaman.....	17
Nakli Zaman.....	18
Şuhudi Zaman.....	18 - 19
Şart Kipi.....	19
Dilek – Emir Kipi.....	19
İsim Fiiller.....	20
Zarf Fiiller.....	20
Sayılar.....	20
Zamirler.....	21 - 22
Zarflar.....	22
Edatlar.....	22 - 23
Cümle Bilgisi.....	23
Metinler (Kendi Derlemelerim).....	24 - 71
İnekler.....	25 - 26
Ufakluk.....	26 - 28
Garagoncolo Hadisesi.....	29
Mugaçilluğ.....	30
Enişdeyi Asmag.....	31
Vesiyed.....	32
Fıstık Tuman Dokmak Hegayesi.....	33
Gaşukçimun Hegayesi.....	34
Mektup.....	34
Pisiklan Sicanun Adışması.....	35
Kemençeci Tavut.....	35
Volistara.....	36
Kapnis.....	36
Gıklamak.....	36
Galandar Kicesi.....	37
Hırsuz Hoca.....	37
Pilmeçeler.....	38 - 41
Ada Sözlerimiz.....	42
Tekelemeler.....	43 - 45

Nenniler.....	46
Gına Kicesi İlahisi.....	47 - 48
Kemi Tenize İndurulurken Söylenen Sözler.....	49
Ramazan Tavulcusunun Dürkisi.....	50
Igratluk Dürkisi.....	51
Yayuk Dürkisi.....	51
Ceviz Oynında Çecugların Gonuşmaları.....	52
Çim Tuası.....	53
Yerdeki Tuası.....	53
Deyişler.....	54 - 70
Adışma....	70 - 71
Sürmene Ağzında Tipik Kelimeler....	72 - 82
Sürmene Ağzında Tipik Söyleyişler....	83 - 85
Sürmene Köylerinin Eski ve Yeni Adları....	86
Sürmene ve Dokuz Köyünün Yer Adları.....	87 - 88

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışması için toplam otuz dört kaynak kişiye başvurduğunu ve metinlerin sonunda kaynak kişilerin yaş, köy, tahsil durumuna dair açıklama yaptığını belirtmiştir. Araştırmacı, şahısları daha çok yerli halkı halktan seçtiğini, isimsiz yazdığı atasözlerini ise değişik kişilerden duydukça kaydettiğini ifade etmiştir.

Yapılan derlemelerde Rum dilinin etkisinin olduğu vurgulanmıştır. Bazı dağ köylerinde bozulmuş bir Rumcanın kullanıldığı söylenmiştir.

Sürmene ağzı ile Makedonya ağzı arasında fonetik ve morfolojik bazı yakınlıkların mevcut olduğu belirtilmiştir.

Sürmene ağzının 13. yüzyıl Anadolu Türkçesinin birçok özelliğini taşıdığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Topçu, çalışması için kendisinin de derleme faaliyetlerinde bulunduğunu belirtmiştir. Yazar, yöreye has tipik kelimeleri, söyleyişleri, hikâyeleri, deyişleri, atışmaları, türküleri, ninnileri ve tekerlemeleri sürmene ağzı ile yazıya geçirmiştir. Araştırmacı, bölgeye özgü ağzın dil özelliklerini örnekler vererek çalışmasına dâhil etmiştir. Bölgeyi pek çok özelliği ile tanıtmış ve anlatmıştır.

TOPRAK, Ahmet. (1972). Azerbaycan Dilinde Söz Düzeldici ve Söz Deyiştirici Şekilciler. (Metin ve Sözlük). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Azeri dilinde mevcut yapım ve çekim ekleri üzerine yazılmış “Azerbaycan Dilinde Söz Düzeldici ve Söz Deyiştirici Şekilciler” adlı kitap üzerine tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Toprak, tez konusu olan Azerbaycan Dilinde Söz Düzeldici ve Söz Deyiştirici Şekilciler adlı kitabın içeriği ile ilgili inceleme yapıp küçük bir lügat hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasına konu olan kitabı çevirdiğini, kitapta bilinmeyen kelimelerin yer aldığı bir sözlük oluşturduğunu ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, giriş bölümünde dilin önemine değinerek dilde şekilcilerin mühim bir yer tuttuğunu ifade etmiştir. Toprak, şekilcilerin, dilin yaratıcılığını sağladığını, dilin sistemini temin ettiğini belirtmiştir.

Toprak, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Toprak, çalışma konusu olan Azerbaycan Dilinde Söz Düzeldici ve Söz Değiştirici Şekilciler adlı kitabın 1968 yılında Bakü’de Prof. Selim Caferov tarafından yazıldığını söylemiştir. Araştırmacı, eserin, Azeri Türkçesinin özelliklerini ve eklerini anlattığını belirtmiştir.

TUĞCU, Reste. (1950). Çenknâme'nin Transkripsiyonu ve Edebî Tahlilî. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Ahmed Daî’nin eserini tanımak ve tanıtmak, eserin edebi değerini ortaya koymak ayrıca yazarının edebi şahsiyetini ve devrindeki mevkisini göstermek amacıyla hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Ahmed-i Daî ve eserleri hakkında bilgi vermiştir. Çengnâme’nin şekil, muhteva ve üslup bakımından edebi tahlilini yapmış eseri tenkit ve metnin transkripsiyonundan meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tuğcu, çalışmasına eserin transkripsiyonu yaparak başladığını, Ahmed Daî’nin hayatı üzerinde durduğunu, eserin edebi tahlilini yaptığını ve kendi fikirlerini ortaya koyan hükümlerle eseri bitirdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya ve Kısaltmalar

Eserde Kullanılan Transkripsiyon Alfabesi

- I. Ahmed Daî
 - a. Adı, Mahlası
 - b. Doğum Yılı
 - c. Doğum Yeri
 - d. Muhiti ve Tahsil Terbiyesi
 - e. Ölüm Yeri
- II. Ahmed Daî'nin Eserleri
 - a. Çenname ve Nüshaları
 - b. Diğer Eserleri
- III. Çenname'nin Hûlasası
- IV. Edebi tahlil
 - A. Şekil Bakımından
 - a. Nazım Şekli
 - b. Vezni ve Kullanışı
 - c. Eserde Geçen Muhtelif Nazım Şekilleri
 - d. Kafiye Sistemi
 - B. Muhteva Bakımından
 - a. Dini Fikirler, kıssalar, Ayet ve Hadisler
 - b. Methiye Karakterinin taşıyan Kısımlar
 - c. Tabiat Tasvirleri ve İşleniş Tarzı
 - d. Çenk Tasviri ve Musiki İstılahları
 - e. İpeğin Husul Gelişi ve Kumaş Çeşitleri
 - f. Ahu Tasviri
 - g. At Tasviri
 - h. Cinas, Tevriye ve İştikaklar
 - C. Üslub
 - a. Kelime ve Terkibler
 - b. Asonans ve Aliterasyonlar
 - c. Hayaller
 - d. Dil ve İmlâ Hususiyeti

- V. Tenkit
- VI. Eserin Transkripsiyonu

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacından, kapsamından ve kullanılan yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Ahmed'in mahlas olarak “Daî” kelimesini kullandığını söylemiştir. Yazarın **Teressül, Türkçe Divan, Farsça Divan, Kitabü's Şifa Ahadis'ül Mustafa, Cina-ı Canan, Mifta'ül Cennet** ve **Tabirnâme** adlı eserlerinin olduğu belirtilmiştir. Araştırmacı, şairin doğum tarihi ve doğum yeri gibi bilgilerin kesin olmadığını söylemiştir.

Araştırmacı, Daî'nin dini ve sofıyane bir gaye ile hareket eden şairlerden biri olmadığını ifade etmiştir. Ancak Çennâme'nin tevhit, münacaat ve naat kısımlarında dini bir edanın olduğu vurgulanmıştır. Eserde yer alan dinî fikirlerin tasavvufi olmadığı ehl-i sünnet itikadından olduğu belirtilmiştir.

TUĞLU, Baykal. (1979). Magosa Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tuğlu, çalışmasında Magosa ağzını metinlere dayanarak hazırladığını ifade etmiştir. Yazar, çalışmasında Mağosa'ya bağlı Serdarlı, Görneç, Sütlüce, İnönü, Balaban ve Kaleburnu köylerinden malzeme topladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, ağız çalışması için bölge insanından derlemeler yaptığını, metinler topladığını söylemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Metin.....1 - 47
3. Sözlük.....47 – 86
4. Gramer.....87 - 106

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Tuğlu, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Tuğlu, çalışma alanı olan Magosa ağzının adadaki diğer etnik unsurların etkisinde kalarak gelişim gösterdiğini vurgulamıştır. Mağosa ağzı içerisinde İngilizce ve Rumca sözcüklerin etkili olduğu gözlenmiştir. Araştırmacı, Türk dilinin Rum halkının dili üzerinde etkili olduğunu söylemiştir.

TUNA, Hidayet. (1975). Mevlid’e Eklenen Hikâyeler (Metin – İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, şimdiye kadar yapılan incelmelerin Vesîletü’n – Necât üzerine yapıldığını kendisinin Mevlid’e eklenen hikâyeler hakkında inceleme yapmak gayesiyle tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tuna, Mevlid'in Süleymaniye Kütüphanesi, üniversite kütüphanesi ve seminer kitaplığında yer alan nüshalarını inceleyerek tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Mevlid'e eklenen hikâyeleri verip indeksini hazırlamıştır.

İçindekiler

A. Metin.....1 – 73

1. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud B. No:4452

- a. Fatıma'nın Ahvali.....1 – 6
- b. Geyik Hikâyesi.....6 – 13
- c. Güvercin Hikâyesi.....14 – 16
- d. İbrahim Aleyhisselam Hikâyesi.....16 – 22
- e. Kesikbaş Hikâyesi.....22 – 29
- f. İslam Olan Yahudi Hikâyesi.....29 – 32
- g. Hikâye-i Deve.....32 – 35

2. Üniversite Kütüphanesi, No:279

- a. Fatıma'nın Ölümü.....35 – 40
- b. Deve Hikâyesi....40 – 47

3. Seminer Kitaplığı, No:4020

- a. Haza Kitab-ı Dastan-ı İbrahim.....48 – 56
- b. Haza Dasitan-ı İsmail Peygamber.....57 – 63

B. İndeks....73 – 249

C. Kısaltmalar

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Mevlid'in başlangıç tarihinin 14. yüzyıl olduğunu ifade etmiştir. Tuna, Süleyman Çelebi'nin ulvi hislerini samimi ve inandırıcı tarzda

ifade etmesini bildiğini, hem kültürlü insanlara hem de halktan insanlara hitap edebilecek eserler meydana getirdiğini belirtmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Tuna, Süleyman Çelebi'nin Mevlid adlı eserinin bir hayli karışık olduğunu ve bu karışıklığın üslup farklılıkları sayesinde anlaşıldığını ifade etmiştir. Araştırmacı, eserin 15. yüzyıl dil özelliklerini barındırdığını söylemiştir. Yazar, esere “Hikâye-i Geyik”, “Hikâye-i Güvercin”, “Fatıma'nın Ahvalı”, “İbrahim Hikâyesi”, “Kesikbaş Hikâyesi”, “İslam Olan Yahudi Hikâyesi” ve “Hikâye-i Deve” gibi ilavelerin yapıldığını söylemiştir.

TUNÇ, Yakup. (1974). Çorum'un Alaca Kazası ve Yöresi (Kızkaraca, Çopraşlı, İbrahim, Manışar, Dona, Söğütözü, Yeniköy, Hışır, Yağlıçal, Canikli) Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında diyalektoloji derslerine duyduğu ilgi neticesinde tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tunç, çalışmasında Çorum'a bağlı Kızkaraca, Çopraşlı, İbrahim, Manışar, Dona, Söğütözü, Yeniköy, Hışır, Yağlıçal ve Canikli köylerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1

Çorum'un Tarihçesi.....2

Alaca.....	4
Metinde Kullandığımız Ses İşaretleri.....	5
Hikâye.....	6
Maniler.....	9
Rus Sınırında.....	13
Alaca.....	15
Alaca’da Evlenme.....	19
Masal.....	20
Köy Doğuşu.....	21
Çobanla Sohbet.....	22
Hac Yolculuğu.....	24
Kız Kaçırma.....	25
Köyde Evlenme.....	27
Maniler.....	29
Değirmende.....	30
Askerlik.....	32
Muhtarlığım.....	35
Başıma Gelenler.....	36
Başımdan Geçenler.....	37
Döndü Hacı’nın Derdi.....	38
Rençperlik.....	39
Alaca ve Köylerinde Tarımla İlgili Kelime Deyimler.....	41
Ev Hayvanlarına Verilen İsimler.....	43
Vokaller.....	44
Konsonantlar.....	51
İsim İşletme Ekleri.....	55
Gerundiumlar.....	57
Edatlar.....	58
Fiil Çekimleri.....	59
Bibliyografya.....	87
Sözlük.....	81

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Tunç, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Tunç, çalışmasında Çorum'un Alaca kazası ve köylerinin ağız özelliklerini inceleyebilmek için derleme çalışması yaptığını söylemiştir. Elde ettiği bu metinlerin fonetik ve morfolojik incelemesini yaptığını ifade etmiştir.

TUNÇER, Başak. (1974). Kutadgu Bilig İndeks (T – Z). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Tunçer, Kutadgu Bilig'in indeksini hazırlayarak çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kutadgu Bilig'in T ile Z harfleri arasında kalan kelimelerin indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını hazırlarken Reşit Rahmeti Arat'ın eserlerinden ve hazırladığı fişlerden yararlanarak tezini meydana getirdiğini dile getirmiştir.

İçindekiler

Tunçer, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde Kutadgu Bilig hakkında kitabi bilgiler vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Tunçer, Kutadgu Bilig'in; Yusuf Has Hacıp tarafından 1069 – 1070 yılları arasında kaleme alındığını eserin mesnevi tarzında ve şehname vezni ile oluşturulduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, Kutadgu Bilig'in dünya ve ahretteki mutluluğu anlattığını vurgulamıştır. Eserin üç nüshasının olduğu Viyana nüshasının Uygur harfleriyle; Kahire ve Fergana nüshasının Arap harfleriyle kaleme alındığı ifade edilmiştir.

TURAK, Mücevher. (1947). Yunus Emre. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yunus Emre'nin eserlerinde özellikle de Divan'ında görülen ahlâk, tasavvuf, aşk vb. kavramlara karşı bakışını göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Yunus Emre'nin Divan'ında yer alan manzume ve ilahiler üzerinde dikkatle durduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışması için Mehmet Fuat Köprülü'nün ve Abdülbaki Gölpınarlı'nın Yunus Emre hakkında yazdıkları eserleri merkeze alarak pek çok eseri incelediğini, birbirleriyle karşılaştırma yaparak kendi tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Muhtasar Olarak Yunus Emre Hayatı

Yunus'un Ümmiliği

Tarikatı ve Dervişliği

Yunus'ta Tasavvuf (Aşk)

Tasavvufi Ahlâk

Netice

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Yunus Emre hakkında bilgi veren Mehmet Fuat Köprülü'nün **Türk Edebiyatındaki İlk Mutasavvıflar** ve Abdülbaki Gölpınarlı'nın **Yunus Emre, Hayatı** adlı eserlerin önemini belirtmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

Turak, çalışmasının sonuç bölümünde Yunus Emre'nin “aşktan” ilhamını aldığını, insanlar üzerindeki etkisinin kuvvetli ve sürekli olduğunu söylemiştir. Yunus'un Türk halkının fikirlerinin, İslam dininin ve kültürünün önderliğini yaptığı vurgulanmıştır. Araştırmacı, hiçbir şairin Yunus'un zirvesine dahi ulaşamadıklarını belirtmiştir. Hacı Bayrâm Velî, Eşrefoğlu Rûmî, İsmail Maşuki ve Gaybî gibi isimlerin Yunus'a sadece yaklaşılabildikleri ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Turak, mutasavvıf şairin, Hacı Bektâşî Velî'nin halifesi ve Tapduk Emre'nin dervişlerinden olduğunu söylemiştir.

Araştırmacı, Yunus Emre'nin pek çok yazarı ve şairi etkilediğini söylemiştir. Yunus Emre'nin her zaman Allah'a kavuşma ümidi ile hareket ettiğinden bahsedilmiştir. Mistik aşkın kudretiyle şairin yazdığı şiirlerinin bestelendiği ifade edilmiştir. Turak, şairin manzumelerinin derin ve samimi bir yapıya sahip olduğunu söylemiştir.

Yunus'un İslam tasavvufunun bütün inceliklerine vakıf olduğu ve şairin manzumelerinde bu tasavvuf düşüncesini halka irşat edebilme gayesi ile hareket ettiği belirtilmiştir.

Yazar, Yunus için hakiki ilmin aşk ve cazibe olduğunu söylemiştir. Yunus'un hakikat ilmine erişmiş olduğu ifade edilmiştir.

Yunus Emre'nin sade bir dille ve tamamen Türklere ait olan vezinlerle halkın milli ruhunu, milli zevkini yansıtan bir şair olduğu vurgulanmıştır. Şairin sanatının tamamen şahsi ve orijinal olduğu görülmüştür.

TURAN, Cemal. (1974). Gaziantep Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Turan, çalışmasında Gaziantep bölgesinin ağzının özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Tarihte Gaziantep – Etnik Gruplar..... I- II

Gaziantep Ağzının Transkripsiyon Alfabeti.....1

Sesler – Fonetik

I. Vokaller – Vokal Uyumları.....5

A. Vokal Uyumu.....8

II. Konsonantlar – Konsonant Uyumu

Kelimeler

Biçim Bilgisi – Morfoloji

I. İsim

- A. İsimler.....16
- B. Sıfatlar.....17
- C. Zamirler.....18
- D. Zarflar.....20

II. Fiil.....21

- Birleşik Fiil Çekimleri.....30
- Partisipler – İsim Fiil.....30
- Gerundiumlar – Zarf Fiiller.....31

III. Edatlar.....31

IV. Ekler.....32

- 1. İsimden İsim Yapan Ekler.....32
- 2. Fiilden İsim Yapan Ekler.....35
- 3. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....43

Metinler

- 1. Durasan Dayı....45
- 2. Geçİ Asbablı Gız.....47
- 3. Karşılıklı Konuşmalar.....51
- 4. Keloğlan.....57
- 5. Köse.....66
- 6. Guyruklu Dilki.....71
- 7. Takal Anan Şakal Ak....76
- 8. Sahre.....80

Gaziantep

- 1. Yemek Adları.....82
- 2. Üzüm İsimleri....82
- 3. Halk Oyunlarında Kadın ve Erkek Giyim Adları....83
- 4. Medreselerde Oynanan Eski Oyun Adları.....84

Günlük Konuşma Örneği.....	84
Hamamda Konuşmalar.....	87
Kız İsteme ve Görücü.....	88
Kadınlar Arası Konuşma.....	88
Erkekler Arası Konuşma.....	88
Erkek Kınası.....	89
Kız Kınası.....	92
Beklik Dakmak.....	93
Gelin Hamamı.....	94
Güvey Hamamı.....	95
Gelinçi.....	95
Gaziantep Ezgilerinden.....	97
Antep Türkülerinden.....	108
Maniler, Destanlar.....	121
Barak – Türkmen.....	126
Oymaklar Ağzı	
İskan Türkleri – Destanlar.....	129
Beydili.....	143
Elbeyli Ağzı Destan ve Türküler.....	144
Kurtla İlgili Olan İnanç ve Sözler.....	163
Kilis Ağzı Örnekleri.....	165
Abdal Ağzı Örnekleri.....	172
Tekerlemeler.....	175
Bilmeceler.....	181
Dualar – Dilekler.....	187
Beddualar – İlenmeler.....	188
Atasözleri.....	190
Deyimler.....	195
Sözlük – Kelimeler.....	198
Bibliyografya.....	210

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Turan, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Turan, Gaziantep'in, Güneydoğu Anadolu illeri içerisinde gelenek ve görenek noktasında ayrı bir yerinin olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, bölgede tarihten beri var olan bütün eski değerlere rastlamanın mümkün olduğunu ifade etmiştir. Yazar, Gaziantep'in sadece örf ve âdet konusunda değil ağız özellikleri açısından da zengin olduğunu belirtmiştir. Turan, yörede konuşulan ağız da Arapça ve Farsçadan gelen kelime sayısının diğer illere nazaran çok olduğunu kaydetmiştir.

TURAN, Selahattin. (1971). Siirt Ağız (Özellikleri, Örnekler ve Sözlük). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışması ile Türk diline katkı sağlamak amacıyla olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Siirt ağzının özelliklerini örnekler ve hazırladığı sözlük ile sunduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Turan, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....III

Giriş.....IV	
Bibliyografya..... V	
Kısaltmalar.....VI	
Siirt'e Umumi Bir Bakış	
a. Coğrafi Durumu.....1	
b. Tarihçesi.....3	
c. Tarihi Abide ve Yerleri.....6	
d. Ananeleri.....9	
e. Yemekleri.....12	
Siirt Ağzında Bazı Özellikler.....14	
Metinler.....20	
Dede Korkut Hikâyeleri ve Siirt Ağzı.....30	
Siirt Ağzından Erkek İsimleri.....34	
Siirt Ağzından Kadın İsimleri.....39	
Ansiklopedik Sözlük.....41 - 92	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Turan, giriş bölümünde Siirt adının nereden geldiğine dair rivayetlere yer vermiş, açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışma konusu olan Siirt'in şehir merkezinde Arapçaya yakın karma bir dilin konuşulduğunu; ilçe merkezlerinde Türkçenin, köylerde ise Farsçanın bir kolu olan Kürtçenin konuşulduğunu söylemiştir. Yazar, şehir merkezinde ve köylerde konuşulan şivelerin hepsinin birbirinden farklı olduğunu vurgulamıştır. Hatta birçok kelimenin tamamen farklı olduğunu ifade etmiştir. Turan, gerek şehir

insanının gerek köylerde yaşayan halkın çoğunun sonradan Türk diline vakıf olduklarını söylemiştir. Bölge insanının mahalli dilinde Kürtçe ve Arapçanın etkisinin yoğun olduğu belirtilmiştir.

TURHAN, Emin Ali. (1974). Sarayönü Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Turhan, çalışmasında Konya'ya bağlı Bahcesaray, Sızma, Yenicekaya, Karatepe köyü ile Lâdik kasabasının ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Tarihçe

Bibliyografya

Metinlerde Geçen İşaretler

I. Metinler

Efsane.....1

Bir Savaş Hatırası.....3

Bahcesaray'da Çiftçilik.....4

Sızma Köyü Âdet ve Görenekleri.....5

Bekçi Dayı.....10

Ladik'te Örf ve Âdetler.....12

Hatıra.....14

Hatıra.....	15
Masal.....	16
Hatıra.....	18
Hatıra.....	19
Hatıra.....	23
Hatıra.....	24
Macir Böreği.....	25
Hatıra.....	26
Masal.....	27
Tekerlemeler.....	28
Türkü.....	29
Mani.....	30
Atasözleri.....	31
Hatıra.....	33
Masal.....	36
Masal.....	37
Ağıt.....	38
Hatıra.....	40
Masal.....	42
Hatıra.....	44
Hatıra.....	45
Sızma'da Hayvan İsimleri.....	48

II. Gramer

Ses Bilgisi

1. Ünlüler

Uzun Ünlüler.....	49
Ünlü Uyumu.....	50
Uyum Değişmesi.....	51
Ünlü Değişme ve Benzeşmeleri.....	53
Yabancı Kelimelerde Ünlü Benzeşmeleri.....	53
Ünsüz Düşmesi.....	53
Ünlü Epentezi.....	54

Ünlü Protezi.....	54
2. Ünsüzler	
Ön Ses Ünsüzleri.....	54
İç Seste Ünsüzler....	56
İç Seste Ünsüz Değişmesi.....	56
İç Seste Ünsüz Benzeşmesi.....	57
Son Seste Ünsüzler.....	59
Ünsüz Düşmesi.....	59
Metatez, Konsonant İkizleşmesi.....	61
3. İsim	
İsim Çekim Ekleri.....	61
Sıfatlar.....	63
İyelik Ekleri.....	64
Zamirler	
Şahıs Zamirleri ve Çekimleri.....	65
Zamirlerin Çekimleri.....	66
4. Fiil	
Fiil Durumu.....	68
Metin Dışı Fiil Çekimi (Almak).....	72
Metin Dışı Fiil Çekimi (Ermek).....	75
Metin Dışı Fiil Çekimi (Derlemek).....	78
Metin Dışı Fiil Çekimi (Yemek).....	81
Metin Dışı Fiil Çekimi (Demek).....	83
Metin Dışı Fiil Çekimi (Yaşamak).....	86
Metin Dışı Fiil Çekimi (Elemek).....	88
Metin Dışı Fiil Çekimi (Kırmak).....	90
Metin Dışı Fiil Çekimi (Boğulmak).....	92
Metin Dışı Fiil Çekimi (Yürümek).....	95
Metin Dışı Fiil Çekimi (Öğütmek).....	97
Metin Dışı Fiil Çekimi (koşmak).....	99
Metin Dışı İsmin Halleri Çekimi.....	102
Zarflar....	104

Edatlar, Bağlar.....	105
Partisipler....	106
Gerundiumlar.....	107
Sözlük.....	109

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Turhan, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Turhan, çalışmasında Konya'ya bağlı Sarayönü kazası hakkında yazılmış yazıların olmadığını söylemiştir. Bölge ile ilgili sadece rivayetler elde edebildiğini ifade etmiştir.

TÜREL, Zeki. (1978). Fethiye'nin Seki, Ceylan ve Erenköy Köyleri Ağzıları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Fethiye'nin Seki, Ceylan ve Erenköy köylerinin ağızlarını incelemek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Türel, Fethiye'nin Seki, Ceylan ve Erenköy Köyleri ağızlarını çalışması içerisinde incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir ancak derleme metodunu kullandığı gözlenmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	1
Fethiye.....	2
Ali Savcı (Seki) Anı.....	3
Ali Savcı (Seki) Anı.....	7
Keziban Bacı (Erenköy) İbrik Yapımı.....	10
Hatice Balcı (Erenköy) Kömür Yapımı.....	11
Hatice Balcı (Erenköy) Anı.....	12
Keziban Bacı (Erenköy) Anı.....	13
Durgadın uysal (Erenköy) Düğün.....	14
Fatma Türel (Ceylan) Anı.....	13
Ali Çalık (Ceylan) Dini Öykü.....	17
Ali Çalık (Ceylan) Dini Öykü.....	19
Nazan Kurt (Ceylan) Değişler.....	21
Fonetik Özellikler	
Ünlüler.....	25
Ünsüzler.....	29
Yapım Ekleri.....	32
Zamirler.....	35
Örnek Fillerin Fethiye Ağzına göre Çekimleri.....	36
Fethiye Ağzında Fiil Çekimlerinde Görülen Değişimler.....	82
İsim Çekimleri	
Çekime Tabii Tutulacak İsimler.....	84
Metindeki Sözcükler.....	89
Metin Dışı Sözcükler.....	93

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından ve kapsamından bahsetmiştir.

Türel, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmada bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Türel, çalışma alanı içerisinde bulunan köy halkının Türkmenlerden meydana gelmiş bir muhit olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, yörede ki üretim biçiminin tarım ve hayvancılığa dayalı olmasının bölgenin ağız özelliklerinin etkilediği belirtilmiştir. Yazar; Fethiye'nin Seki, Ceylan ve Erenköy köylerinin coğrafi konum olarak kapalı bir havzada bulunmasının burada yaşayan insanların dillerini etkilediğini ifade etmiştir.

TÜRKER, Edibe. (1974). Kıbrıs Ağız ve Grameri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmada Kıbrıs'ın çeşitli bölgelerinde gezip ağız incelemesi yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Türker, çalışmada derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Kullanılan İşaretler

Metinler

Bağcılık Hakkında Bilgi

Dini Hikâye

Her Çocuğun Yolunu Kaybetmesi

Cildi Receb

Bir Şeytan Hikâyesi

Bin Hırsızlık ve Şeytan

Çocuk Taşı

Çiftlik Meselesi

Ekmekler Nasıl Yalınayak Çıkar

Yağmur

Hellim Tarifi

Zelzele

Çiğ Köfte

1963 Hadiselerinin Başlaması

Ortak

Dünürcü

Yağmur

Narcı

Londra Seyahati

Gramer İncelemesi

Başica Ünlü Değişmeleri

1. I \ E
2. I \ İ
3. I \ A
4. A \ U
5. U \ Ü

Ünlülerde Görülen Ses Hadiseleri

1. Uzun Vokal
2. Vokal Uyumu

3. Kelime Başında Vokal Türemesi
4. Vurgunun Orta Hece Vokali
5. Vokal Birleşmesi
6. Kelime Başında Vokal Düşmesi
7. İki Vokalin Yan Yana Gelmesi
8. Yuvarlaklaşma

Başlıca Konsonant Değişimleri

1. P – B
2. B – V
3. G – V
4. T – D
5. D – T
6. K – G
7. Kelime Ortasında K – G Değişmesi
8. G – K
9. K – Ğ
10. Ç – Ş
11. V – J
12. H – K
13. F – H
14. K – G
15. G – Y
16. M – N

Ünsüzlerde Görülen Ses Hadiseleri

1. Ses Türemesi
2. Kelime Başında Konsonant Düşmesi
3. Kelime Ortasında ve Sonunda Konsonant Düşmesi
4. Konsonant İkizleşmesi
5. Benzeşme
6. Hece Düşmesi
7. Aykırılma

8. Konsonant Uyumu

Luricina’da Rumca Tesiriyle Görülen Değişmeler

Morfolojik Özellikler

1. İsimden İsim Yapma Ekleri ve Görülen Değişmeler
2. Fiilden Fiil Yapma Eklerinde Görülen Değişmeler
3. İsim İşletme Ekleri
4. Zamirler
5. Fiil Çekimleri
6. Gerundiumlar
7. Edatlar

Kıbrıs Ağzında Kullanılan Yer Adları

Fiil Çekimleri

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Türker, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Kıbrıs adasında kurulan köylerin Türklerden meydana geldiğini söylemiştir. Karma şekilde oluşturulan köylerde Türkçe kadar Rumca kelimelere de yer verildiği gözlenmiştir.

TÜYLEK, Ali. (1974). Söke’de Çepni Ağız İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Çepnilerle ilgili bilinmeyenleri gösterebilmek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Aydın’a bağlı Söke ilçesinin Sofular köyünde yaşayan Çepnilerin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Bibliyografya..... I

İçindekiler..... II

Ön Söz..... V

I. Bölüm.....1 – 15

A. Çepni’lerin Tarihi.....1

B. Çepni’lerin Yerleşme Durumları.....7

C. Dini İnançları.....8

D. Çepni’lerin Çevreleriyle İlişkileri.....10

E. Sofular Köyü.....11

F. Çepni Kabileleri.....14

II. Bölüm.....15 – 44

A. Metinler.....15

B. Kelimeler.....44

III. Bölüm.....45 – 122

A. Çepni Ağızındaki Fonetik (Ses Bilgisi) Özellikleri.....45

I. Ünlüler.....45

a. Ünlü Değişiklikleri.....45

b. Ünlü Uzunlukları.....	62
c. Ünlü Kısaltmaları.....	73
d. Ünlü Düşmeleri.....	79
e. Ünlü Türemeleri.....	84
f. Ünlü Uyumları.....	86
II. Ünsüzler	
a. Ünsüz Değişiklikleri.....	93
b. Ünsüz Sedasızlaşmaları.....	97
c. Ünsüz Sedalılaşmaları.....	98
d. Ünsüz Yumuşamaları.....	103
e. Ünsüz Kalınlaşmaları.....	104
f. Ünsüz Benzeşmeleri.....	107
g. Ünsüz Hafiflemeleri.....	111
h. Ünsüz Düşmeleri.....	112
i. Ünsüz Türemeleri.....	120
j. Ünsüz İkizleşmeleri.....	122
k. Metatez.....	122
IV. Bölüm.....	123 – 143
A. İsimlerin Çekim Tabloları.....	123
1. Çepni Ağzındaki İsim İşletme Ekleri ile Çekimleri.....	123
2. Çepni Ağzındaki Halk Ekleri ile Çekimleri.....	125
B. Zamirlerin Çekim tabloları.....	127
1. Çepni Ağzındaki Şahıs Zamirleri ve Çekimleri.....	127
2. Çepni Ağzındaki İşaret Zamirleri ve Çekimleri.....	127
C. Fiillerin Çekim Tabloları.....	127
1. Çepni Ağzındaki Fiil Çekimleri.....	127
2. Çepni Ağzındaki Birleşik Çekimleri.....	136
V. Bölüm.....	144 – 166
Çepni Ağzında Ekler.....	144
I. İsim İşletme Ekleri.....	144
1. Çokluk Ekleri.....	144
2. İyelik Ekleri.....	145

3. Aitlik Ekleri.....	145
II. Hal Ekleri.....	146
1. Genitif Ekleri.....	146
2. Akuzatif Ekleri.....	146
3. Datif Ekleri.....	147
4. Lokatif Ekleri.....	148
5. Ablatif Ekleri.....	148
6. Instrumental Ekleri.....	149
III. Fiil Çekimleri....	159
1. Şahıs Ekleri.....	150
2. Geniş Zaman Ekleri.....	150
3. Şimdiki Zaman Ekleri.....	153
4. Görülen Geçmiş Ekleri.....	153
5. Öğrenilen Geçmiş Ekleri.....	158
6. Gelecek Zaman Ekleri.....	159
7. Emir Ekleri.....	160
8. Gerundium Ekleri.....	160
Sözlük.....	162
VI. Bölüm Çepni Gizli Dili.....	167
1. Dilce ile İlgili Metinler.....	168
2. Çepni Gizli Dili ile Cümleler.....	169
3. Çepni Gizli Dilinde Kullanılan Kelimeler.....	172
4. Sözlük.....	173
a. Sözlükle İlgili Ön Bilgiler.....	173
b. Sözlük.....	173

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Tüylek, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, epnilerin Alevi olduklarının, dışarıya kapalı bir hayat sürdüklerini ifade etmiştir. Etraflarındaki köy ve kasabalarla dahi iletişim halinde olmadan kendi özelliklerini koruyama dikkat eden bir topluluk oldukları vurgulanmıştır.

TZN, Nezahat. (1944). Nedim'in Kasidelerinde (Efsanevi Kahramanlar ve Mahalli Hayat). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Nedim'in kaleme aldığı eserlerde özellikle de kasidelerinde yer alan efsanevi temelli kahramanları anlatıp, mahalli hayat unsurlarını göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tüzün, Lale Devri sanatçılarından Nedim'in yaşadığı dönemi anlatmıştır. Nedim'in hayatını kasidelerinde konu edindiği devlet adamları, efsanevi kahramanlar ve yerel hayatlar etrafında incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kasidelere konu olan devlet adamlarının hayatlarını çeşitli metinlerden yola çıkarak anlattığını söylemiştir. Kasidelere konu olmuş efsanevi kahramanları ve dönemin yerel hayatını ortaya koyan manzumeleri de örnek göstererek açıklamalar yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

1. n Söz

2. Lale Devri
3. Kaside yazdığı Devlet Adamlarının Hayatı (Sultan Ahmedî Salis, Damat İbrahim Paşa, Kaptan Mustafa paşa, İzzet Ali Paşa, Şehid Ali Paşa)
4. Kasidelerde Efsanevi Kahramanlar
5. Tarihlerde Efsanevi Kahramanlar
6. Kaside ve Tarihlerde Mahalli Hayat

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamına, içeriğine ve kullanılan yönteme dair bilgi vermiştir. Yazar, Nedim'in kaside şairliği hakkında açıklamalar yapmıştır.

Tüzün, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Nedim'in saraya ve devlet büyüklerine intisap ettiğini ve bu sebeple kasideciliği ihmal etmediğini vurgulamıştır. Nedim'in kaside şairliğinde Türk edebiyatında Nefî'yi, Acem edebiyatında Urî'yi takip ettiği söylenmiştir.

Araştırmacı, Nedim'in yaratılış itibarıyla hayatın zevklerini terennüm eden bir şair olduğunu belirtmiştir. Nedim'in kasidelerinde tabiat güzellikleri, en ince zevk hislerinin yer alışı görülmüştür. Şairin manzumeleri incelendiğinde kasidelerinin ağırlık noktasının nesib ve tegazzül bölümü olduğu ifade edilmiştir.

Tüzün, çalışmasında Lale Devri'nin tarihi ve sosyal hayatına dair açıklamalar yapmıştır. Bu dönemde yapılan çırağan safahatı, helva sohbetleri, dönemin simgesi olan “lale”, çinicilik, hekimlik, matbaacılık ve itfaiye teşkilatı hakkında bilgiler verilmiştir.

Yazar, Nedim'in kasidelerinde yer verdiği Sultan Ahmedî Salis, Damat İbrahim Paşa, Mustafa Paşa, İzzet Ali Paşa, Şehit Ali Paşa gibi devlet adamlarının yanında; Aristo, Eflatun, Baykara, Behramî Gür, Bijen, Bokrat (Hipokrat), Bermekiler ve Cafer gibi efsanevi kahramanlar adı altında kasidelerinde yer vermiştir.

UÇAR, İbrahim Ünsal. (1981). Bir Öğüt Risalesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında “nasihatname” ve “fütüvvetnameler” üzerine daha önce incelemenin yapılmamış olmasından dolayı böyle bir konu üzerine tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Uçar, Süleymaniye Kütüphanesinde yer alan eserin küçük bir nasihatname niteliğinde olduğunu ve eseri transkripsiyon ederek tezini hazırladığını ifade etmiştir. Araştırmacı, nasihatname ve fütüvvetnameler üzerine açıklamalarda bulunduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir ancak araştırma ve incelemeye dayalı bir metot takip ettiği görülmüştür.

İçindekiler

Kısaltmalar.....	1
Ön Söz.....	2
Fütüvvetnameler.....	3 – 9
Nasihatnameler.....	10 – 16
Bir Öğüt Risalesi.....	17 – 41
Bibliyografya.....	42 - 44

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışma konusu olan risalenin hakkında açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Uçar, çalışma konusu olan eserin Süleymaniye Kütüphanesi Laleli bölümünde kayıtlı olduğunu, eserin genel olarak bütün ahlâki konularda bilgi ve nasihat veren bir özellikten ziyade sadece savaşıma tekniği, muhabere usulleri konusunda açıklamalı nasihatlerin yer aldığını ifade etmiştir. Araştırmacı, risalenin, sade bir dil ve üslupla yazıldığını vurgulamıştır. Uçar, risalenin yazım tarihinin ve yazarının belli olmadığını belirtmiştir.

Yazar, fütüvvet kelimesinin anlamını “yiğit delikanlı” şeklinde açıklamıştır. Araştırmacı, fütüvvetin ortaya çıkış tarihi noktasında ortak bir fikir birliğinin söz konusu olmadığını birtakım araştırmacılar 8. yüzyılda ortaya çıktı derken; bir kısım araştırmacılar 13. yüzyıl Abbasi Halifesi Nasır Lidinillâh Ebu'l Abbas Ahmed tarafından kurulduğunu kaydetmiştir. Uçar, fütüvvetin Anadolu'daki ahilik teşkilatının bir uzantısı sayanların varlığından da bahsetmiştir. Araştırmacı, fütüvvetin Abbasi Halifesinden önce var olduğunu Halifenin, aynı isimle teşkilat kurup geliştirdiğini İslam âlemindeki ününe kavuşturduğunu ifade etmiştir.

Araştırmacı, ahilik ile fütüvvet arasında farklılıkların olduğunu söylemiştir. Ahiliğin daha çok esnaf teşkilatı ile sınırlı kaldığı; fütüvvetin ise devrin sosyal ve siyasal yapısıyla yakından ilgili olduğu vurgulanmıştır. Nasır Lidinillâh'ın fütüvveti başka ülkelere de tanıttığı, çeşitli eğlence ve av törenleri gibi müsabakalarla teşkilata taraftar toplamaya çalıştığı ifade edilmiştir.

Uçar, fütüvvetin dini ve iktisadi nitelik taşıdığını, teşkilat üyelerinin hem mesleklerini icra ettiğini hem de dinî – ahlâkî inançları yaymak için çaba sarf ettiklerini söylemiştir. Teşkilat içindeki insanların yoksulları, düşkünleri koruyup zalimlerle mücadele ettikleri ifade edilmiştir. Yazar, fütüvvet teşkilatından olan insanların buraya özgü kıyafetler giydiklerini, fütüvvet tasından şerbet içip sadakat yemini ettiklerini belirtmiştir. Fütüvvet teşkilatındaki insanların, toplum içinde sevilen ve saygı duyulan kişiler oldukları söylenmiştir.

Araştırmacı, fütüvvetnâmelerin fütüvvetle ilgili sözlerin toplandığı, geleneklerin ve törenlerin anlatıldığı kitaplar olduğunu ifade etmiştir. Bilinen en eski fütüvvetnâmenin 10. yüzyılda Ebû Abdurrahman Sülemi tarafından Arapça yazıldığı kaydedilmiştir.

Yazar, nasihati: “Bir kişiyi veya toplumu yanlış sözlerden ve kötü davranışlardan uzaklaştırıp insanları doğru yola sevk eden sözler.” şeklinde açıklamıştır. Nasihatlerin zaman içerisinde edebi bir tür haline geldiği manzum ve mensur şekilde kaleme alındıkları ifade edilmiştir. Kur’an-ı Kerim’in en büyük nasihat kitabı olduğu vurgulanmıştır.

Uçar, Türk edebiyatındaki nasihatnamelerin; Kur’an-ı Kerim’den, ayet ve hadislerden, tarikat büyüklerinin sözlerinden meydana gelmiş eserler olduğunu belirtmiştir. İslam edebiyatında Feridüddün Attar’ın **Pendname** eserinin en ünlü nasihatnâme kitabı olduğu söylenmiştir. Türk edebiyatında Nabi’nin **Hayrabad** ve **Hayriye**’sinin türün önemli örnekleri olduğu ifade edilmiştir.

UÇAR, Saliha Şükran. (1945). Mevlevilik Üzerine Bir Çalışma. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında tasavvuf cereyanını toplu bir şekilde gösterip, Mevlevîliğin kuruluş ve yayılış sürecini anlatarak tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında tasavvufun Anadolu’da yayılışını, diğer tarikatlar içinde Mevlevîliğin yeri anlatılmıştır. Mevlevî tarikatı, temsilcileri, esasları ve Mevlevî şiirinin özellikleri incelenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Uçar, Mevlevîliğin diğer tarikatlardaki yerini karşılaştırma yöntemi kullanarak gösterdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Tasavvuf
3. Tasavvufun Anadolu’da Yayılışı ve Mevlevîliğin Kuruluşu

4. Tasavvufta Tarikatlar ve Mevlevi Tarikatının Yeri
5. Mevlevi Tarikatının Diğer Tarikatlarla Münasebeti
6. Mevlevi Mümessilleri
7. Mevlevi Şiirinin Hususiyetleri
8. Mevlevi Tarikatının Esasları
9. Tarikatın İsmiinin Menşei
10. Tarikatın Siyasi Ehemmiyeti

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, tasavvuf'un Hicri 7. yüzyıldan itibaren Anadolu'da yayılmaya başladığını ifade etmiştir. Çeşitli tarikatların kuruluş sürecinin de bu yüzyıla dayandığı belirtilmiştir. Yazar; çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalar yapmıştır.

Uçar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, tasavvufun; İslam dininin zühdi bir telakkisi olduğunu ancak zamanla bu anlayışın yerini vahdet-i vücud anlayışına bıraktığını ifade etmiştir.

Yazar, Mevlevîliğin serbest telakkilere müsait, musikiyi ve sanatı seven muhitte ortaya çıkmış bir tarikat olduğunu belirtmiştir.

Uçar, Mevlânâ'nın Şems adlı Melami meşrep bir derviş ile tanışması sonucunda maneviyatının değiştiğini vurgulamıştır. Zaman geçtikçe Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin Şems'e tasavvufi mahiyette bir sevgiyle bağlanmaya başladığı bu sevginin sonucunda şairlik yeteneğinin peyda olduğu ifade edilmiştir. Araştırmacı, Mevlânâ'nın sonsuz bir cezbe halinde olduğunu ve Şemsî Tebrizî'nin esrarına Mevlânâ kadar kimsenin vakıf olamadığını söylemiştir. Yazar, Mevlânâ'nın kerametlerini sürekli gizleyen bir zat olduğunu belirtmiştir. Uçar, Mevlânâ'nın ve müridlerinin aşk ve cezbe ile hareket ettiklerini ve bu yolun şartının ise; “insanın kendi iradesi ile ölmesi” olduğunu vurgulamıştır. Yazar, Mevlevî tarikatında Allah'a ulaşana kadar birçok mertebeden geçildiğini bu mertebelerin seyredildiğini ve bu seyirlerin sonsuz olduğu fikrinin olduğunu ifade etmiştir. Allah'ın sonsuzluğu ile

bağlantılı olarak müridlerin durmaması gerektiği söylenmiştir. Araştırmacı, tarikatların hepsinde Allah'ın isimlerinden birkaç tanesinin zikredilmesinin önemli bir unsur olduğunu, Mevlevîlerin de “Celal” ismi ile zikirlerini yaptıklarını vurgulamıştır. Mevlevîlerin doğrudan doğruya Allah'ı zikrettikleri ve gülbanglarında, Mevlevî duası, gönül birlemek için “hu” ismini zikrettikleri belirtilmiştir.

Yazar, Mevlevî tarikatında diğer tarikatlarda olduğu gibi kollara ayrılmanın meydana gelmediğini ve Mevlânâ'nın herkes tarafında bir kabul edildiğini ifade etmiştir. Mevlevîler arasında ulu sayılan zatların olduğu bunların; Bahaddin Veled, Şemsî Tebrizî, Sultan Veled, Ulu Arif Çelebi ve Hüsamettin Çelebi gibi isimlerin olduğu söylenmiştir.

UÇAR, Ümit. (1976). Sürmene Ağzının Fonetik ve Morfolojik Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Sürmene ve Sürmene'ye bağlı Gucara köyünün ağız özelliklerini araştırdığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Uçar, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Bibliyografya

- I. Sürmene
 - a) Tanımı.....1
 - b) Tarihi.....1

c) Sürmene Kazasına Bağlı Köyler.....4 - 6

d) Sürmene Folklorü.....6

Halk Oyunları.....8 - 8

Horon.....6 - 7

Kemençe.....7 - 8

Fıkralar.....8

Duştisa Duştı.....8 - 9

Karadenizli ve Eşeği.....9

Kaptan Duymasin.....9 - 10

II. Metin

Sohbet.....13 - 15

Sohbet.....16-18

Yaban Adami.....19

Mugaçilluk.....20

Hekaye.....21

Sohbet.....22

Oflinun Zembili.....23

Sohbet.....24 - 25

Maniler.....26 - 42

Yence-Kız.....43 - 46

Garanfil.....47 - 48

III. Ses Bilgisi

A. Vokaller

a) Düz Vokaller.....49 - 54

1. a>i

2. a>e

3. e>a

4. e>e

5. e>i

6. ı>a

7. ı>i

8. i>e
9. i>ı
- b) Vokal Daralması.....54 - 56
10. o>u
11. u>o
12. ö>o
13. ü>o
14. ü>u
- c) Yuvarlaşma.....56 - 58
15. a>o
16. a>u
17. e>o
18. e>ı
19. i>u
20. i>ü
21. ı>u
- d) Düzleşme.....59-60
22. O>e
23. O>ı
24. Ö>e
25. U>i
26. U>ı
27. Ü>e
28. Ü>i
- e) Ünlü Uzamaları.....61-64
- f) Ünlü Kısaltmaları.....64-65
- g) Ünlü Türemesi.....66
- h) Ünlü Düşmeleri.....67-68
- i) Hece Düşmesi.....68-69
- j) Hece Türemesi.....69
- k) Diftonglaşma.....69
- l) Monoftonglaşma.....69

m) Benzeşme.....70

n) Ayırışma.....70

o) Vokal Ayırışması.....70

B. Konsonantlar

Tonsuzlaşma.....71

Tonlulaşma.....71

Diğer Konsonant Değişimleri.....71-76

1. k>g

2. k>g

3. g>k

4. t>d

5. d>t

6. b>p

7. p>b

8. g>c

9. k>c

10. k>ç

11. v>f

12. f>b

13. m>n

14. s>z

Konsonant Türemeleri.....77

Konsonant Düşmeleri.....77

Konsonant İkizleşmeleri.....77

Yer Değiştirme.....78

Aykırılaşma.....78

IV. Yapı Bilgisi

A. Yapım Ekleri

a) İsimden İsim Yapma Ekleri.....79-80

b) İsimden Fiil Yapma Ekleri.....81-83

c) Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....81-83

d) Fiilden İsim Yapma Ekleri.....	83-84
B. Çekim Ekleri	
1. İsim Çekimi Ekleri	
a) İyelik Ekleri.....	85-86
b) Aitlik Eki.....	86
2. Hal Ekleri	
a) Genitif Ekleri.....	86
b) Akuzatif Ekleri.....	87
c) Datif Eki.....	87
d) Lokatif Eki.....	87
e) Ablatif Eki.....	87
f) Enstrümantal Eki.....	88
g) Soru Ekleri.....	88
İyelik Ekli Kelimelerin Çekimi.....	89
Hal Eklerinin Çekimi.....	89
Zamir Çekimleri.....	90
a) Şahıs Zamirleri ve Çekimleri.....	90
b) İşaret Zamirleri ve Çekimleri.....	90
Fiil Çekimleri.....	91-100
Partisipler.....	101
Gerundiumlar.....	102
Sözlük.....	103-114

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Uçar, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmada bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Sürmene'nin tarihi ve folkloru hakkında bilgiler vermiştir. Yazar, bölge insanından Türk Halk Edebiyatı ürünlerine dair metinler elde etmiş, elde ettiği metinleri ses bilgisi ve yapı bilgisi bakımından incelemiştir.

UĞUR, Bayram. (1974). Orta Toroslar Yörük Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Uğur, çalışmasında Orta Toroslarda yaşayan Bahşış, Köşürelî, Müsür ve Cabar Yörüklerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı metoda dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Uğur, Yörük ağzının Eski Anadolu Türkçesinin Osmanlıca ile Azerice diye ikiye ayrıldığı zamandan beri onlardan biraz daha farklı gelişen bir ağız olduğunu belirtmiştir. Yazar, bugün Yörük ağzının sosyal yapısı ile birlikte değişmekte olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmacı, bölgede Bahşış, Cabar, Hamzalı, Cırıklı, Farsak ve Sarıgeceli gibi Yörük oymakların yaşadığını bunlar arasındaki ağız farklılıklarının az olduğunu söylemiştir.

ULU, Emin. (1978). Tokat Almus Köyleri (Babaköyü, Çevreli, Ormandibi, Fenk) Ağız Derlemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışması ile ağız incelemelerine katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Tokat’a bağı Babaköyü, Çevreli, Ormandibi ve Fenk köylerinin ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Ulu, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	7
Yazıda Kullanılan İşaretler.....	8
Yazıdaki Kısaltmalar.....	8
Metinler	
Babaköyü	
Yağcı.....(B.S.1)	
Ayı Tuzağı.....(B.S.2)	
Tilkiler.....(B.S.3)	
Geyik Avına Doğru.....(B.S.5)	
Yayla Göçü.....(B.S.7)	
Masal.....(B.S.10)	
Muhat-Çevreli-Köyü	

Vahşet.....(M.S.1)
Ağaların Sonu.....(M.S.2)
Rum Vahşeti.....(M.S.4)
Dağların Arslanı.....(M.S.5)
Ayı Boğması.....(M.S.6)
Fredokse-Ormandibi-Köyü
Bu Katır mı?.....(Fr.S.1)
Kaçmayın Geliyoruz.....(Fr.S.2)
Ayıcı.....(Fr.S.3)
Harp, Deprem ve İnsanlık.....(Fr.S.4)
Fenk Köyü
Dersim Köylerinde.....(Fenk.S.1)
İnsan mı, Hayvan mı?..... (Fenk.S.3)
Kazova Köylerinde.....(Fenk.S.4)
Bir Kurşuna Bir Kurban.....(Fenk.S.5)
Tütün.....(Fenk.S.6)

I. Bölüm

Ses Bilgisi
Ünlüler.....45
Uzun Ünlüler.....45
Kısa Ünlüler.....47
Ünlü Değişmeleri.....47
Ünlü Düşmeleri.....51
Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....52
Ünlülerin Düzleşmesi.....52
Monoftonglaşma.....53
Ünlü Düşmeleri (Umumi).....53
Ünlü Türemesi.....53
Epentez (Epenthesis).....54
Epitez (Epithesis).....54
Ünlü Benzeşmesi.....54

a. İlerleyici Benzeşme.....	54
b. Gerileyici Benzeşme.....	55
Ünlü Aykırılışması (Dissimilasyon).....	55
a. İlerleyici Aykırılışma.....	55
b. Gerileyici Aykırılışma.....	55
Ünlü Değişmeleri (Konstraksiyon).....	56
Ünsüzler.....	57
Ünsüz Düşmeleri.....	57
Ünsüz Düşmesi.....	60
Yer Değiştirme (Metatez).....	61
Hece Düşmesi (Haploloji).....	61
Başta Konsonant Türemesi (Protez).....	61
İki Vokalin Yan Yana Gelmesi (Haitus).....	62
Hece Kaynaşması (Contraction).....	62
Ünsüz Benzeşmesi (Assimilasyon).....	62
a. İlerleyici Benzeşme.....	62
b. Gerileyici Benzeşme.....	62
Ünsüz Aykırılışması.....	63
Ünsüz İkizleşmesi.....	63

II. Bölüm

Yapım Bilgisi (Morfoloji)	
İsim İşletme Ekleri.....	65
Çokluk Eki.....	65
İyelik Ekleri.....	65
Genitif Ekleri.....	66
Akuzatif Ekleri.....	66
Datif Ekleri.....	66
Lokatif Ekleri.....	66
Ablatif Ekleri.....	66
İnstrumental Ekleri.....	66
Eşitlik Ekleri.....	67

Yön Ekleri.....	67
Soru Ekleri.....	67
Aitlik Eki.....	67
Bildirme Ekleri.....	68
İyelik Çekim Ekleri.....	69
Babaköyü’de İ.Çek.....	69
Nuhat’da İ.Çek.....	70
Fredokse’de İ.Çek.....	70
Fenk’de İ.Çek.....	70
Hal Çekimleri.....	71
Babaköyü’nde Hal. Çek.....	71
Muhat, Fredokse, Fen. H.Çek.....	72
Zarflar.....	73
Zamirler.....	74
Fiiller.....	75
İsim Fiili.....	79
İsim Fiili Çekimleri.....	80
Babaköyü F.Çek.....	80
Muhat F.Çek.....	84
Fredokse ve Fenk F.Çek.....	86
Fiil Çekimleri-Babaköyü-.....	88
Muhat Fiil Çek.....	125
Fredokse ve Fenk Fiil Çek.....	138
Partisipler.....	140
Gerundiumlar.....	140
Edatlar.....	141
Sıfatlar.....	142
Tekrarlar.....	142
Yapım Ekleri.....	143
Sözlük.....	147
Bibliyografya.....	165

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ulu, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Yazar, Türk dili içerisindeki çeşitli ağızların incelenmesinin önemi üzerinde durmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, bölge halkından derleme yolu ile pek çok metin elde etmiştir. Yazarın yerli halktan topladığı metinler bölgenin gelenek ve göreneklerini de yansıtan eserlerdir. Ulu, bölge ağızı üzerine fonetik ve morfolojik incelemelerde bulunmuştur.

URAL, Orhan Ş. (1947). Halk Şiirinde Ölüm Temi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ural, çalışmanın esas gayesinin tasavvufî halk şiirinde ve saz şiirinde yer alan ölüm temasını, ölüm düşüncesini incelemek ve örneklerle göstermek olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tez, 13. yüzyıl ile 19. yüzyıl arasında geçen süreyi kapsamaktadır. Yunus Emre ve Pir Sultan Abdal'ın ardından saz şairlerinden Âşık Ömer, Gevherî, Seyrânî gibi âşıkların ölüm konusuna bakışı ve onların eserlerinden örnekler verilmiştir. Daha sonra 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar ölüm teması örneklerle sunulmuştur. Tez de mersiye ve ağıt gibi ölüm teminin geçtiği nazım şekillerine yer verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Ural, çalışması için kütüphane araştırması yaptığını ifade etmiştir. Konu başlıkları yüzyıllara ayrılarak sunulmuş, kronolojik süreç takip edilmiştir. Ölüm teması, bu sürecin öncesi ve sonrasıyla birlikte ele alınarak, ön plana çıkarılmak istenmiştir. Bu temayla ilgili kişilerin yaşadıkları olaylar, bu teme karşı bakış açısı ve şiir örnekleriyle birlikte konu bütünlüklü bir şekilde aktarılmaya çalışılmıştır. Ölüm temasının ağıt, mersiye ve nefes gibi nazım biçimlerinde yer alışlarına dair örnekler sıralanmıştır.

İçindekiler

Ön Söz

Tasavvufî Halk Şiirinde Ölüm Düşüncesi:

a) Yunus Emre’de Ölüm Tefekkürü ve Bunun Safhaları:

Ölüm ve Gariplik

Fanilik

Ölüm ve Dünya Malı (İçtimai görüşü)

Ölüm ve Amel

Ahreti Kazanmak

Ölümün (Azrail’in) İnsan Üzerindeki Gaddar Hâkimiyeti ve İnsanın Aczi

Ömür ve Ölüm

Ölüm Mahşeri

Mahşer

b) Pir Sultan Abdal (Nefes)

Saz Şiirinde Ölüm Düşüncesi:

a) Karacaoğlan’da Ölüm Düşüncesi ve Ölüm Şiirleri

b) Âşık Ömer’de Ölüm Düşüncesi ve Ölüm Şiirleri

c) Gevheri (Müstezad)

d) Seyrani

e) Silleli Devami

f) Sümmani

g) Mesleki

İkinci Bölüm: Mersiyeler

Mersiye hakkında

- 1- a) Elegie ve Mersiye Arasındaki Farklar
b) Eski Yunanda Mersiye
c) Mersiyelerin Geçirdiği Safhalar
- 2- a) Eski Türk Hayatında Matem Ayinleri
b) Bu Ayinlerden Mersiyenin Doğuşu
c) Eski Türk Mersiyelerinin Hususiyetleri

Kerbela Vakası ve Kerbela Mersiyeleri:

- 1) Gedai
- 2) Dertli

Padişahlar ve Diğer Devlet Ricali İçin Tanzim Edilen Mersiyeler:

- 1) 16. Asır: Oğuz Ali (Turgut Reis için)
- 2) 17. Asır: Kuloğlu (IV. Murad için)
İbrahim (IV. Murad için)
Gevheri (Eğri Kalesi Sağ Kol Ağası Ahmet Ağa için)
- 3) 18. Asır: Âşık Ali (Destan: Nasuh Paşa için)
Hoca Oğlu (Destan: Nasuh Paşa için)
Hükmi (Destan: Nasuh Paşa için)
Hükmi (Divan: Nasuh Paşa için)
Kâtibi (Destan: Nasuh Paşa için)
Âşık Nuri (Destan: Vezir Ahmed Paşa için)
- 4) 19. Asır: Gülzari (Destan: II. Mahmud için)

Sevilen Şahısların Ölümü Münasebetiyle Tanzim Edilen Ağıtlar:

Kütahyalı Âşık Sırrı (Oğlu için)
Bayburtlu Celali (Karısı için)
Mesleki (Çocukları için)
Kağızmanlı Hıfzı (Amcazadesi için)
Netice ve Bibliyografya

Ural, ön söz bölümünde çalışmasının içeriğine dair bilgileri aktarmıştır. Yazar, tezini iki bölüme ayırdığını ifade etmiştir. İlk bölümde tefekkür halindeki ölüm fikri ve duygusunun halk şiirinde nasıl bir çerçeve içine girdiğini ve ölüm dünyasına sanatkârın nasıl bir duygu ile yaklaştığını anlatılmış; ikinci bölümde ölüm temasının dünya edebiyatı içindeki kullanımına ve mahiyetine yer verilmiştir. Padişah ve devlet erkânı için yazılan manzumeler, mersiyeler yüzyıllara göre tasnif edilmiştir. Araştırmacı, ön söz bölümünün sonunda bu kadar geniş ve kucaklanması kolay olmayan bu mezunun zorluğuna dikkat çekerek yazısına son vermiştir.

Tezde giriş bölümüne yer verilmemiştir.

Netice bölümünde Ural, halk şairlerinin ölüm temasını işlerken birbirlerini etkilediklerini dile getirmiştir. Örneğin, Karacaoğlu'nun bir koşmasının muhteva olarak aynısının Âşık Kerem'de de görüldüğü ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Tez doksan altı sayfadan meydana gelmiştir. Tezin ana çatısını Yunus Emre'nin ve Pîr Sultan Abdal'ın ölüm temine bakışı, bu tema hakkındaki duygu ve düşünceleri sonrasında âşıkların manzumeleri okuyucuya sunulmuştur. Teze dâhil edilen saz şairlerinin hayatları anlatılmıştır. Saz şairleri arasında karşılaştırmalar yapıp, benzerliklerine yer verilmiştir. Her bir saz şairinin temayla ilgili şiirleri sıralanmıştır. Yazar, şiirlerin öncesinde verdiği nesir kısmında şiire dair açıklamalarda da bulunmuştur. Çalışmanın ilk elli iki sayfası şiir antolojisi gibidir. Araştırmacı, Yunan edebiyatında yer alan Elegie'ye de temas etmiştir. Ölüm teması koşma, semai, nefes, müstezat gibi çeşitli nazım şekilleriyle anlatılmıştır. Yazar, bölüm başlarında anlatacağı konunun içeriğine dair ana noktaları maddeleyerek okuyucuya sunmuştur.

USBECK, Hedwiğ. (1967). Türklerde Musiki Aletleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk sazlarının ilmi açıdan tetkikini yapmak amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Türkler tarafından kullanılmış ve hâlâ kullanılmaya devam eden sazların derlenmesi üzerine bir çalışma yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında anlatmak istediği musiki aletlerinde alfabetik bir sıra takip etmiştir. Ayrıca yerli ve yabancı pek çok yazara ait eseri inceleyerek çalışma konusuna dair araştırmalar yapmıştır.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde Türklerin tarih sahnesine çıktıkları günden beri musikiye meraklı olduklarını ve sevdiklerini ifade etmiştir. Uygur devletinden beri çeşitli musiki aletlerinin var olduğu belirtilmiştir. Çin kaynaklarından Türklerin müziği çok sevdiği, her gittikleri yere sazlarını götürdükleri hatta elçilerin şerefine musiki merasimleri yaptıkları söylenmiştir. Bu âdetin Orta Asya’da da devam ettiği, Anadolu’da sazların kıymetli eşyalar gibi saklandığı ifade edilmiştir.

Zamanla Türk musiki kültürünün gelişmeye başladığı yeni sazların da kullanılmaya başlandığı belirtilmiştir. Türkler aracılığıyla birçok sazın Batı’ya götürüldüğü vurgulanmıştır.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak yazar, tezinde Türklerin geçmişte musiki olan ilişkisini anlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, toplam yüz elli iki sayfadan meydana gelen bir çalışma ortaya koymuştur. Ele alınan musiki aletleri ile ilgili çeşitli eserlerdeki durumları hakkında bilgi verilmiştir. Her alet ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır. Musiki aletlerinin, kelime anlamı, fiziksel özellikleri, tarihsel gelişimleri, hangi eserlerde nasıl yer aldıkları ve daha pek çok özelliğine dair açıklamalar yapılmıştır.

USLU, Yaşar Kaya. (1975). Samsun arşamba Dil İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, üniversite sıralarında Anadolu ağızları üzerine aldığı dersler sonucunda ağız çalışmalarına karşı ilgi duymasıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Uslu, alışmasında Samsun’a bağlı arşamba ve Canlı köyünün ağız özelliklerini incelediğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Metinde Geçen Ses İşaretleri

1. arşamba’nın Tarihi ve Coğrafi Durumu.....1
2. Metinler.....5
 - 2.1. Masal ve Hikâyeler.....6
 - 2.2. Anılar.....15
 - 2.3. Derleme Maniler.....17
 - 2.4. Derleme Atasözleri.....24
 - 2.5. Derleme Deyimler.....31

2.6. Âdet ve İnançlar.....	38
3. Gramer Hususiyetleri.....	40
3.1. Konsonant Türemesi.....	41
3.2. Vokal Türemesi.....	41
3.3. Hece Büzülmesi.....	41
3.4. Konsonant İkizleşmesi.....	41
3.5. Konsonant Düşmesi.....	42
3.6. Orta Hece Vokalinin Düşmesi.....	43
3.7. Yer Değiştirme.....	43
3.8. Monoftonglaşma.....	44
3.9. Konsonant Benzeşmesi.....	44
3.10. Vokal Benzeşmesi.....	45
3.11. Aykırılma.....	46
3.12. Yuvarlaklaşma.....	47
3.13. Vokal Serinin Sıra Değiştirmesi.....	47
3.14. İnce Ünlü Yapısından Kalın Ünlüye Geçiş.....	46
3.15. Konsonant Değişmeleri.....	48
3.16. Vokal Değişmeleri.....	51
4. Morfolojik Hususiyetler.....	54
4.1. İsim Çekimi.....	55
4.2. Zarflar.....	56
4.3. Zamirler.....	58
4.4. Edatlar.....	61
4.5. Fiil Çekimi.....	62
5. Sözlük.....	91
6. Bibliyografya.....	111

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Uslu, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Uslu, bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile pek çok konuda metin elde etmiştir, elde edilen bu metinler bölge insanının ağız özellikleri değiştirilmeden okuyuculara sunulmuştur. Araştırmacı, çalışmasında ağırlık olarak bölgenin ağız hususiyetlerini fonetik ve morfolojik özellikleriyle incelemiştir.

UŞDİ, Naci. (1981). Eşrefzade Şeyh Abdullah – Er Rumi’nin Divanının 13 a – 26 b Varak Arası Transkripsiyonlu Metin ve İndeks İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Rûmî’nin Divan adlı eserini transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Eşrefoğlu Rûmî’nin Divan’ının 13 a – 26 b sayfalarının transkripsiyonlu metin ve indeks incelemesini yaptığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışma konusu üzerine kütüphane araştırması yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

1. Bibliyografya
2. Ön Söz
3. Metin
4. İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Eşrefoğlu Rûmî Divan'ının Türk dilinin 15. yüzyıla kadar geçirdiği tarihi gelişimi göstermesi bakımından önemli olduğunu vurgulamıştır.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Divan'da aruz ölçüsüyle kaleme alınan şiirlerin kusurlu olduğunu vurgulamıştır. Yazar, hece ile yazılan şiirlerde Yunus Emre'nin; aruz ölçüsüyle kaleme alınan şiirlerde Âşık Paşa'nın etkisinin olduğunu belirtmiştir.

UYANIK, Harun. (1971). Kars Vilayeti Kaza, Nahiye ve Köy Toponomisi (Yer Adları). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, memleketi olan Kars'ın tarihi, kültürel ve coğrafik yönlerinin tanınması amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Kars'a verilen yer adlarına dair bilgiler vererek çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışması için bölgedeki kurumlara gittiğini, kendisinin malzeme topladığını ayrıca İçişleri Bakanlığının yayımladığı **Köylerimiz** adlı kaynaktan yararlanarak elde ettiği bilgileri tasnif edip tezini oluşturduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Giriş
3. Bibliyografya

4. Arazi Durumuna Göre Teşkil Eden Toponomiler....1 – 22
 - a. Jeolojik Durum
 - b. Maden
 - c. Gedik, Mağara, İn, Yer vs.
 - d. Arazinin Hususiyetlerine Göre Adlandırmalar
 - e. Cihet Mevki
 - f. Hodoloji
 - g. Çağlayan ve Bent
5. Sahanın Büyüklüğü, Uzunluğu Ölçü ve Zamana Göre Teşkil Edilmiş olan Toponomiler.....23 – 24
6. İskân ve Yerleşmeye Dalalet Eden Toponomiler.....25 – 33
7. Nebat İsimleriyle Teşkil Etmiş Adlandırmalar.....33 – 37
 - a. Ehli Nebat İsimleri
 - b. Çiçek ve Çayır
 - c. Yemiş
8. Hayvan İsimlerinden Doğma Toponomiler.....38 – 42
 - a. Evcil Hayvanlar
 - b. Yabani Hayvanlar
 - c. Suda Yaşayan Hayvanlar
9. Renk İsimleriyle Teşkil Edilmiş Toponomiler....43 - 46
10. Boy Adlarıyla Teşkil Etmiş Toponomiler.....47 58
 - a. Kabile ve Şahıs Adlarıyla Teşkil Etmiş Toponomiler
 - b. Unvan Grubu ile Teşkil Edilmiş Toponomiler
11. Ticari, Ekonomik, Sanayi ve Meslek İsimleriyle Teşkil Edilmiş Toponomiler....59 – 62
12. Giyim ve Dokumacılık ve Süs İsimleriyle Teşkil Edilmiş Toponomiler....62 – 63
13. Din ve Dini Unvanlarıyla Teşkil Edilmiş Toponomiler.....63 – 67
14. Tarihi Şahsiyetler ve Tarihi Yer Adları, Devley Teşkilatı, Sancak ve Bayrakla İlgili Kelimelerle Teşkil Edilmiş Toponomiler.....68 – 71
15. Askeri Adlandırmalar.....71 – 73
16. Sayılarla Teşkil Edilmiş Yer Adları.....74 – 76

17. Müstahkem Mevki Adlarıyla Teşkil Edilmiş Toponomiler....76 – 77
18. Şehir Adlarıyla Teşkil Edilmiş Toponomiler.....78 – 80
19. Ziraat ve Hayvancılıkla İlgili Kelimelerden Teşkil Edilmiş Toponomiler.....81 – 82
20. Musiki ile İlgili Kelimelerle Teşkil Edilmiş Toponomiler.....83
21. Vücut Aksamı ile ilgili Kelimelerle Teşkil Edilmiş Toponomiler.....84
22. Astronomik Kelimelerle Teşkil Edilmiş Toponomiler.....85
23. Çeşitli Alet ve Mutfak Eşyaları Adlarıyla İlgili Kelimelerle Teşkil Edilmiş Yer Adları.....86
24. Yabancı Kelimelerle Teşkil Edilmiş Toponomiler.....86 – 91
25. Mücerred Kelimelerle Yapılmış Yer Adları.....92
26. Modern ve Uydurma Toponomiler.....93 – 94
27. İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Yazar, çalışması sırasında yabancı kökenli yer adlarına dair bilgilerin müphem kaldığını belirtmiştir.

Giriş bölümünde yazar, toponomi ilminin Avrupada bir asra yakın bir süredir var olduğunu toponomi ilminin kurucusunun Fransız bilgin Auguste Lougnon olduğunu ve bu ilme isim veren kişinin Belçikalı bilgin Codefroy Kurt olduğunu ifade etmiştir. toponomi ilminin yer adlarının doğuşunu, yayılışını ve önemini araştıran bir ilim dalı olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Uyanık, tezinde bölgeye verilen yer isimlerinin hangi unsurlardan esinlenilerek verildiğine dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Kars'ın, Anadolu ve Azerbaycan arasında yer aldığını her iki kültüre dair unsurları bünyesine kattığını söylemiştir.

UYANIK, Nilgün. (1977). Tahir ile Zühra Metin, İndeks (K – Z). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Tahir ile Zühra adlı eserin indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Tahir ile Zühra adlı halk hikâyesinin 1926’da basılan taş basması eserin K – Z arası metin ve indeksini çalışmasında gösterdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Uyanık, çalışmasında Tahir ile Zühra adlı halk hikâyesinin metin kısmının tamamını verdiğini metin ve indeks incelemesini yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Uyanık, ön söz bölümünde çalışma konusu olan Tahir ile Zühra adlı halk hikâyesi üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Tahir ile Zühra adlı halk hikâyesinin nesir şeklinde yazıldığını ve toplam yirmi dört sayfadan meydana geldiğini ifade etmiştir.

UYANLAR, Burhan. (1974). Antalya'nın Kuzey Yayla Köyleri (Dağ, Bademağacı, Akkoç, Çukurca, Garibce, Çomaklı) Ağızları. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasını Türk diline katkı sağlamak amacıyla hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmada Antalya'ya bağlı Dağ, Bademağacı, Akkoç, Çukurca, Garibce ve Çomaklı köylerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmada derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	V - VI
Ağız Derleme Sahamız Üzerine Kısa Bilgi.....	VII - X
Ses İşaretleri.....	X I
Metinler.....	1 – 52
Yas (Yakım).....	2 - 3
Yas (Yakım).....	4
Guva-yı Milliye Savaşı.....	5 – 14
Omar Garsının Ölmü.....	15 – 18
Dermen.....	19 – 20
Türkü.....	21
Tosun.....	22 – 23
Osman Dayı.....	24 – 26
Dibek.....	27
Masal.....	28 – 29
Hökümdarlıktan Gön Olu.....	30 – 31
Gablan.....	32 – 33

Canavarın Guzusunu Yediği.....	34 – 36
Döğün.....	37
Gaze Cebesi.....	38 – 39
Guva-yı Milliyede.....	40 – 41
Bekmez.....	42
Esgiden Böne.....	43
Geçmişten.....	44 – 45
Çobansini.....	46 – 47
Esgerlik.....	48 – 49
Esgilerde.....	50
Eskinin Günleri.....	51
Hıdırellez.....	52
Gramer.....	53 – 106
Ses Bilgisi.....	54 – 70
Vokaller.....	54 – 64
Uzun Vokaller.....	54 – 55
Vokal Değişmeleri.....	56 – 58
Yuvarlaklaşma.....	59
Düzleşme.....	59
Monoftoglaşma.....	59
Vokal Türemesi.....	59 – 60
Protez.....	59
Epentez.....	59 – 60
Epitez.....	60
Vokal Düşmesi.....	60
Vokallerin Yer Değiştirmesi.....	60
Vokal Benzeşmesi.....	61
Vokal Aykırılışması.....	61 – 62
Vokal Birleşmesi.....	63
Telafi Uzaması.....	63
Konsonantlar.....	65 – 70
Konsonant Değişmeleri.....	65 – 69

Yer Değiştirme.....	68
Konsonant Benzeşmesi.....	68 – 69
Konsonant Aykırılışması.....	69
Konsonant Düğümleşmesi.....	69 – 70
Konsonant Türemesi.....	70
Hece Düşmesi.....	70
Arkaik Unsurlar.....	70
Morfolojik Bilgiler.....	71
İsim İşletme Ekleri.....	71 – 72
Çokluk Eki.....	71
İyelik Ekleri.....	71
Hal Ekleri.....	72
Zarflar.....	73
Zamirler.....	74 – 75
Fiil Çekimi.....	76 – 84
Basit Fiil Çekimi.....	76 – 80
Partisipler.....	85
Gerundiumlar.....	86
Edatlar.....	86
Sözlük.....	88 – 106
Bibliyografya.....	107

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Uyanlar, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, bölge insanından derlediği metinler sayesinde yörelerin gelenek ve göreneklerine ait unsurlarını, hayata karşı bakışlarını aktarmıştır. Metinler sayesinde de köylerin ağız özelliklerini inceleyip okuyuculara sunmuştur.

UYGUN, Rasime. (1945). Türk Kavimleri Üzerinde Çalışmalar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, geçmişte var olan Türk kavimleri üzerine inceleme yapmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Uygun, çalışmasında yirmi beş Türk kavimi üzerine bir çalışma yapmış, Türk kavimlerinin adı, yeri, tarihi ve kültürünü incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasına dâhil ettiği her kavimleri alfabetik olarak sıraladığını ve kavimler ile ilgili bilgi elde ettiği kaynakların bibliyografya bilgisini verdiğini söylemiştir.

İçindekiler

1. Abakan Türkleri....1 – 12
2. Kızıllar.....3
3. Kaçlar.....3
4. Koyballar.....4
5. Sagaylar.....4
6. Beltir.....5
7. Altaylılar.....13 – 29
8. Şorlar.....15
9. Asıl Altaylılar Yahut Altay Kişi.....17

10. Teleutlar....	18
11. Tubalar Yahut Kara orman Türkleri.....	19
12. Kunandi Yahut Kunandin Kişiler.....	21
13. Lebed Türkleri.....	22
14. Telengit Türkleri.....	23
15. Baraba....	30 – 34
16. Başkırtlar.....	35 – 46
17. Çuvaşlar.....	47 – 53
18. Kamasinler.....	54 – 56
19. Karagaslar.....	57 – 59
20. Karakalpaklar.....	60 – 68
21. Kazaklar.....	69 – 71
22. Kırgızlar.....	82 – 90
23. Özbekler.....	91 – 100
24. Türkmenler.....	101 – 108
25. Yakutlar.....	109 - 117

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının sınırları hakkında ve takip ettiği metot üzerine açıklamalar yapmıştır.

Uygun, çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, çalışmada Türk kavimlerinin köken bilgisine, yaşadıkları coğrafyaya, tarihlerine ve kültürlerine dair bilgi vermiştir. Araştırmacı, kavimlerle ilgili elde ettiği bilgileri hangi kaynaktan alındığına dair bibliyografya sunmuştur.

UYSAL, Hasan. (1972). Erzurumlu Emrah ve Şiirleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Erzurumlu Emrah'ı ve şiirlerini incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Emrah'ın hayatını, edebi kişiliğini ve şairin manzumelerini inceleyerek çalışmasını hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında araştırma inceleme yolu ile karşılaştırma metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

- I. Giriş
 - A. Ön Söz..... I - II
 - B. Âşık Tarzı ve Edebiyatı Hakkında Genel Bilgi.....III- VII
 - C. Erzurumlu Emrah'ın Hayatı..... VIII- X
 - D. Erzurumlu Emrah'ın Edebi Şahsiyeti....X I - XIII
 - E. Selvihan Hikâyesi..... XIII- XV I
- II. Şiirleri
 - A. Koşmalar.....1 – 202
 - B. Semailer.....202 – 220
 - C. Varsağı.....220 – 221
- III. Fihrist.....221 – 230
- IV. Bibliyografya....230 - 232

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Erzurumlu Emrah'a ait şiirlerin hicri 1332 yılında Erzurumlu Mehmet Abdülaziz Efendi tarafından elli iki sayfalık bir risale şeklinde bastırıldığını ifade etmiştir. Ayrıca Anadolu'da Emrah'a ait bazı şiirlerin gazete ve mecmualarda yer aldığını vurgulamıştır. Erzurumlu Emrah'a ait monografinin ise Eflatun Cem Güney tarafından yazıldığı belirtilmiştir. Erzurumlu Emrah hakkında bilgi veren kaynakların çok olduğu söylenmiştir.

Erzurumlu Emrah'ın kelimelerin musikisi ile şiirlerini meydana getirdiği söylenmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Uysal, tezinde Erzurumlu Emrah'ın edebi kişiliği ve eserleri üzerine açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Erzurumlu Emrah'ın aruz ve hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerinin olduğunu belirtmiştir. Saz şairinin hece ölçüsü ile yazdığı şiirlerde edebi kişiliğinin takip edilebildiğini söylemiştir. Emrah'ın saz şairleri arasında divan edebiyatını ve tasavvufu en iyi bilenlerden biri olduğu ifade edilmiştir. Halk şairinin şiirlerinde Fuzuli, Baki, Nedim gibi klasik şairlerin etkisinin olduğu vurgulanmıştır. Şairin şiirlerinde aşk, dervişane nasihatler, tasavvufi nasihatler, Allah'a tevekkül, toplumsal fikirler, hasret ve övünme gibi temaların yer aldığı görülmüştür.

Araştırmacı, Erzurumlu Emrah'ın gezdiği köylerin ve kentlerin kokusunu taşıyan içli deyişlerinde Anadolu'ya ve Anadolu insanına dokunabildiğini söylemiştir. Türk insanının kalbinin şairin şiirlerinde yer aldığı görülmüştür.

UZCAN, Nimet. (1947). Kâtibi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı; Kâtibî'nin hayatını, eserlerini, edebi şahsiyetini, şöhretini, tesirini ve şiirlerinin hususiyetleri hakkında bilgi vermek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Uzcan, 17. yüzyılda yaşadığı ifade edilen Kâtibî'nin eserlerinden yola çıkılarak hayatı, edebi kişiliği, tesiri ve şiirlerinde yer alan unsurları çalışmasında anlatmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Uzcan, kütüphane araştırmasına bağlı kalarak ve kendi bilgi birikimini de kullanarak tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir. Elde edilen manzum parçalardan yola çıkarak kâtibî hakkında sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmacı, parçadan bütüne doğru devam eden bir metot kullanmıştır.

İçindekiler

Çalışmanın içerisinde içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Kâtibî hakkında Evliya Çelebi'nin ve Fuat Köprülü'nün araştırma yaptığını söylemiştir. Yazar, Kâtibî'ye ait şiirlerin ise toplu neşrolunmadığını ifade etmiştir. Uzcan, tezini meydana getirirken bazı mecmualardan yararlandığını belirtmiştir. Seydi Ali Reis gibi bazı şairlerin “Kâtibî” mahlasını kullandığı vurgulamıştır. Kâtibî'ye ait bazı manzumelerin Âşık Ömer, Karacaoğlu Kuloğlu, Gevherî gibi âşıklara isnat edildiğinden bahsedilmiştir.

Tezde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında Kâtibi ile ilgili açıklamalarda bulunmuştur.

Değerlendirme

Tez otuz beş sayfadan meydana gelmiştir. Kâtibî'nin hayatı hakkında bilgi verilmiş ayrıca aynı yüzyılda yaşayan diğer şairlere de değinilmiştir. Bunlar: Evliya Çelebî, Kuloğlu, Kayıkçı Kul Mustafa, Turabi, Gedâ Muslî gibi âşıklardır. Uzcan, Kâtibî'nin şiirlerinden yola çıkarak âşığın hayatı ve edebi kişiliği hakkında bilgilere ulaştığını ifade etmiştir. Yazar, çalışmasına kendi fikirlerini ve duygularını da katıp şair hakkında değerlendirmeler yapmıştır. Bu değerlendirmelerden bazıları şunlardır: Kâtibî'ye en çok tesir eden kişinin Koroğlu olduğu söylenmiştir. Âşığa ait şiirlerde

lirik ve didaktik milli Türk ananelerini barındıran ifadelerin aldığı ifade edilmiştir. Kâtibî'nin divan edebiyatı tesirinde kaldığı belirtilmiştir. Şaire asıl kıymetini veren hususun hece ölçüsü ile kaleme aldığı koşma ve semai tarzında yazdığı şiirler olduğu vurgulanmış ayrıca âşıkane tarzda yazdığı manzumelerinin olduğu da belirtilmiştir. Kâtibî'nin Azerbaycan'a kadar uzanan şöhretinden bahsedilmiştir. Âşığa ait altmış iki tane şiir parçasına yer verilmiştir. Bu şiirlerin şekil ve muhteva özelliklerine değinilmeden art arda şiirleri sıralanmıştır.

UZUN, Kemal. (1973). Akçaabat Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Uzun, Trabzon'a bağlı Akçaabat'ta Dumankaya, Oğulkaya, Fındıklı, Akçaköy, Yolbaşı, Çevreli ve Derecikten köyünün ağız özelliklerini çalışmasında incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Transkripsiyon İşaretleri
3. Metinler
 - a. Masal.....1 – 28
 - b. Hatıra.....1- 6
 - c. Kız İsteme.....14 – 16
 - d. Kız Kaçırma.....16 – 20

- e. Ölümle İlgili Gelenek.....20 – 24
- f. Ziraatla İlgili Gelenek.....24 – 28
- 4. Değirmen – Harmanla İlgili Şekil ve Kelimeler.....28 – 38
- 5. Vokaller Şeması.....39
- 6. Düz Vokaller.....39 – 44
- 7. Yuvarlak Vokaller.....44 – 46
- 8. Yuvarlaklaşma.....46 – 49
- 9. Düzleşme.....49 – 51
- 10. Diftonglaşma, Monoftonglaşma.....51 – 52
- 11. Vokal Türemesi – Düşmesi.....52 – 53
- 12. Hece Düşmesi.....53 – 54
- 13. Hece Protezi – Vokal Benzeşmesi.....54
- 14. Konsonantlarda Değişme.....54 – 61
- 15. Tek Konsonant Düşmesi.....61 – 63
- 16. İyelik Ekleri.....63 – 67
- 17. Fiil Çekim Ek ve Zamanlar.....68 – 75
- 18. İsim Çekim Ekleri.....67 – 68
- 19. Emir Kipleri – İsim Fiiller.....75 – 76
- 20. Sayılar.....76 – 77
- 21. Zamirler.....77 – 79
- 22. Zarflar.....79

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Uzun, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Araştırmacı, çalışmasının içeriğine dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında derleme yolu ile kaynak kişilerden toplam yirmi sekiz metin elde ettiğini, bu metinlerin masal ve hatıra türünde anonim halk edebiyatı ürünleri olduğunu vurgulamıştır.

UZUN, Şahin. (1974). Görele Ağız İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, ağız incelemelerinde kendisinden sonraki çalışmalara kaynaklık olabilmek adına tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Görele bölgesinde yaşayan insanların ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Uzun, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Kaynakça

İçindekiler

Ön Söz

Haritalar

Ses İşaretleri

Giriş

Görele Tarihine Kısa Bir Bakış ve Çepnilerin Görele Tarihi İçindeki yeri

Metinler

- a. Aile İçi Bir Tartışma
- b. Akşam Söyleşi
- c. Eski Bir Anı

- d. Anı
- e. Eskilerden Anılar
- f. Söyleşi
- g. Masal
- h. Masal
- i. Türkü
- j. Türkü

I. Bölüm

Görel Ağzında Ses Bilgisi Özellikleri

A. Ünlüler

- a. Ünlülerde Uzunluk – Kısalık
 - 1. Uzunluk
 - 2. Kısalık
 - 3. Başta Ünlü Türemesi
- b. Ünlülerde Kalınlık – İncelik
- c. Ünlülerde Düzlük – Yuvarlaklık
 - 1. Düzlük
 - 2. Yuvarlaklık
- d. Ünlülerde Darlık – Genişlik
 - 1. Darlık
 - 2. Genişlik
- e. İkiz Ünlüler ve Bunların Tekleşmesi
- f. Ünlü Benzeşmeleri
- g. Ünlü Düşmesi ve Türemesi
- h. Hece Yutulması

B. Ünsüzler

- a. Ünsüzlerin Gelişimi
- b. Başta Ünsüz Değişimi
- c. Ünsüz Düşmesi
- d. Başta Ünsüz Türemesi
- e. Ünsüz Benzeşmesi
- f. Ünsüz İkizleşmesi

g. Ünsüz Tekleşmesi

h. Yer Değiştirme

II. Bölüm – Yapı Bilgisi

A. Yapım Ekleri

a. İsimden İsim Yapma Ekleri

b. İsimden Fiil Yapma Ekleri

c. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

d. Fiilden İsim Yapma Ekleri

B. Çekimler ve Çekim Eklerindeki Değişmeler

1. İsim Çekimleri

2. Açıklamalar

Çekimler

3. Zamir Çekimleri

C. Partisipler

D. Gerundiumlar

III. Bölüm

A. Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Uzun, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, yaptığı araştırmalar neticesinde Görele halkının Çepniler ile ilişkisinin olduğunu belirtmiştir. Yazar, Görele ağızı üzerinde Çepnilerin bu bölgeye gelip yerleşmelerinin büyük bir etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Görele'ye III. Viyana Kuşatması'ndan sonra göçmenlerin geldiği ve bölge ağızı üzerinde onların etkili oldukları söylenmiştir.

ÜNAL, Ali. (1975). Kastamonu – Çatalzeytin Hacıreis Köyünden Derlemeler ve Dil Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ünal, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Kastamonu'ya bağlı Çatalzeytin kazasının Hacıreis köyünün ağız özelliklerini inceleyerek çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	2
Kullanılan İşaretler ve Kısaltmalar.....	3
Şavgı'nın Gazellenmesi.....	4
Bubamınan Guldane'nin Gavgası.....	6
Müzeffer'in Ölümü.....	9
Aşa – Camal.....	13
Huriyeyne Sultan Gelinin Gavgası.....	23
Huriye'nin Duruyumu.....	25
Bubamın Ölmesi.....	26
Cipci Amed.....	27
Hacar'ın Dövülmesi.....	28
Satu'nun Gelmesi.....	30
Eyib'in Vurulması.....	31
Çocuun Ölmesi.....	31
Galaycının kkkilerin Armut Çalması.....	34
Halime'nin Dövülmesi.....	35
Memed'in Hasdalığı.....	42

İsmayıl.....	45
Anam.....	46
İncircile.....	50
Gasdomonu'da Gaybolma.....	52
Cazu.....	56
Akrabalık İsimleri.....	60
Değirmen.....	61
Öküz Arabası.....	63
Ziraatde Kullanılan Araçlar.....	64
Hayvanlara Verilen Adlar.....	65
Tarla ve Yer İsimleri.....	71
Bitki İsimleri.....	75
Gramer İncelemesi.....	77
Ses Bilgisi.....	77
Şekil Bilgisi.....	87
İsim.....	87
Sıfat.....	88
Zarf.....	88
Zamir.....	88
İsimlerin Çekimi.....	90
Fiil Çekimi.....	99
Sözlük.....	110 – 127

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Ünal, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Ünal, çalışma alanı olan Kastamonu'ya bağlı Hacıreis köyünün ağız özelliklerini incelemesinin yanında bölge insanından çeşitli konularda metinler elde etmiştir.

ÜNLÜ, H. Hüseyin. (1974). Eski Türk Atasözleri: Konularına Göre Tasnif ve Bugün Kullanılanlar. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türklerin eski zamanlarda kullandıkları atasözleri ile bugün kullanılanları sınıflandırmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Orhun Abideleri, Divan-ı Lügati't Türk, Kutadgu Bilig, Atabetü'l Hakayık ve Dede Korkut'ta yer alan atasözlerini incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Ünlü; Orhun Abideleri, Divan-ı Lügati't Türk, Kutadgu Bilig, Atabetü'l Hakayık ve Dede Korkut'ta yer alan atasözlerinin sayfa numaralarını, anlamlarını verip çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Orhun Abideleri Hakkında Kısa Bilgi....	4
Orhun Abidelerindeki Atasözleri....	6
Uygur Türkçesi Dönemi Hakkında Kısa Bilgi.....	7
Uygur Türkçesi Dönemi Atasözleri.....	8
Divan-ı Lügati't Türk Hakkında Kısa Bilgi.....	10
Divan-ı Lügati't Türk'teki Atasözleri.....	12
Kutadgu Bilig Hakkında Kısa Bilgi....	70
Kutadgu Bilig'deki Atasözleri.....	72
Atabetü'l Hakayık Hakkında Kısa Bilgi.....	119

Atabetü'l Hakayık'taki Atasözleri.....	120
Dede Korkut Hakkında Kısa Bilgi.....	126
Dede Korkut'taki Atasözleri.....	128
Lügatçe.....	133
Bibliyografya....	149

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde atasözlerinin Türk edebiyatındaki önemini vurgulamıştır. Yazar, geçiş dönemi eserleri diye adlandırılan metinlerde atasözlerinin var olduğundan bahsetmiştir.

Değerlendirme

Ünlü, çalışmasına konu ettiği eserler üzerine genel bir bilgi verdikten sonra bu metinlerde yer alan atasözlerini çeşitli konu başlıklarına ayırarak göstermiştir. Bu atasözlerinin hem asıl metindeki kullanımlarına hem de günümüz Türkçesine aktarılmış haline yer verilmiştir.

ÜZGÖR, İsmail. (1975). Bakü Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Üzgör, çalışmasında Bakü ağzının özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Üzgör, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Üzgör, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında ağırlıklı olarak Bakü ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

ÜZKESER, Erhan. (1972). Yunus Emre Divanı'nın (Bursa Nüshası) Transkripsiyonlu Metni. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Yunus Emre'nin Divan adlı eserini transkrip etmek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Üzkeser, çalışmasında Yunus Emre Divan'ının transkripsiyonunu yaptığını ve tezin sonuna arkaik kelimelerden oluşan bir sözlük hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamı üzerine bilgi vermiştir. Üzkeser, Yunus Emre Divan'ının içeriğine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışma konusu olan Yunus Emre Divan'ının elli üç sayfadan meydana geldiğini ve eserin içerisinde Yunus Emre ile çağdaş olan Ahmedî, Şeyyah Hamza, Nuranî, Şemsî kişilerin şiirlerinin yer aldığı ifade edilmiştir.

VIDİNLİ, Yasemin. (1976). Sandıklı Ağızlarından Derlemeler: Metin ve İnceleme. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Afyon'a bağlı Sandıklı ilçesi ile Menteş ve Selçik köylerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Vidinli, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

İçindekiler.....A-B-C

Ön Söz.....1

Kısaltmalar.....2

Metinde Kullanılan Özel İşaretler.....3

Sandıklı ve Tarihçesi (Yeri-İklimi-Önemi-Tarihçesi).....4, 5

Metin

Masal.....6 - 12	
Ayfan (Ayfen) Ekimi	
Ayfan (Ayfen) Çizgisi	
Gozağın Gırılması	
Bırçak Yolması.....13 - 14	
Doğum.....15 - 16	
Afyon Ekimi.....17	
Sandıklı'nın Önemli Yemekleri.....18	
Kız İsteme.....19	
Türküler.....20, 21	
Hamile Kadının Kötü Ruhlardan Sakınması.....22	
Yonan Harbi.....23	
Sandıkla Adının Tarihçesi.....24	
Evlilik Anıları.....25	
Evlenme Âdetleri.....26 - 27	
Sandıklı'nın Yemekleri.....28	
Masal (Üç Gız Gardaş).....29 - 36	
Masal (Arzı ile Gamber).....37 - 43	
Masal (Hovarda Zübeyde).....44 - 49	
Halkın Giyimi, Evlenme (Gız İsteme), Türbe (Kırkla Yatırı).....50	
Mancar Ekimi.....51	
Mısır Ekimi.....51 - 52	
Sandıklı'nın Yemekleri	
Saç Eti, Garnıyarık, İmam Bayıldan, Alaca Aş, Puf Böreği, Ispanak Böreği.....52 - 53	
Ev Ekmeğinin Yapılışı.....54	
Masal (Geçi Gızı).....55 - 59	
Başımıza Gelenler (Hayat Olaylarından).....60 - 64	
Ses Bilgisi (Fonetik Hususiyetler)	
Ünlüler.....65	
Uzun Ünlü	
Ünlü Değişmeleri	

Yuvarlaklaşma
Düzleşme.....66
Ünlü Benzeşmesi.....66
İlerleyici Benzeşme
Gerileyici Benzeşme.....67
Çift Benzeşme
Aykırılaştırmış Çift Benzeşme
Ünlü Aykırılışması.....68
İlerleyici Aykırılışma
Gerileyici Aykırılışma
Ünlü Uzaması.....68
Ünlü Düşmesi.....69
Ünlü Birleşmesi.....70
Ünlü Kısalması
Ünlü Türemesi
Ünlü Kaynaşması.....71
Ünlü Daralması
Ünlü Genişlemesi
Ünlü Kalınlaşması.....72
Ünlü İncelmesi
Ünlü Uyumu
Ünsüzler.....74
Ünsüz Değişimleri
Ünsüz Benzeşmesi
İlerleyici Benzeşme
Gerileyici Benzeşme
Ünsüz Aykırılışması.....75
Gerileyici Aykırı
İkizleşme
Yer Değiştirme
Ünsüz Türemesi
Ünsüz Düşmesi.....76

Öteki Ünsüz Değişme.....77
Şekil Bilgisi (Morfolojik Hususiyetler)
İsim Çekimi.....79
Şahıs Zamirlerinin Çekimi.....80
İşaret Zamiri Çekimi.....80
Fiil Çekimi.....80
Yürümek Fiilinin Çekimi.....81 - 82
Okumak Fiilinin Çekimi.....83 - 84
Sormak Fiilinin Çekimi.....85 - 86
Sözlük.....87 - 94

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamına ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Vidinli, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Vidinli, Sandıklı'nın tarihi, coğrafyası ve iklimi hakkında bilgi vermiştir. Bölge insanın ağızından gelenek göreneklere yansıtan metinleri derlemiştir. Araştırmacı, çalışmasında fonetik ve morfolojik incelemelerde bulunarak tezini hazırlamıştır.

VURAL, Faruk. (1977). Bismil Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ağız çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Bismil bölgesinin ağız özelliklerini gösterdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Vural, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir lakin araştırma ve incelemeye dayalı bir metot takip ettiği gözlenmiştir.

İçindekiler

- I. Ön Söz.....1
- II. Metin ve Transkripsiyon.....1 – 36
- III. Basit ve Birleşik Fiiller.....36 – 49
- IV. İsim Çekimleri.....49 – 50
- V. Ünlüler
 - a) Düz Ünlüler.....50 – 52
 - b) Yuvarlak Ünlüler.....52 – 53
 - c) İkiz Ünlüler.....53
 - d) Ünlü Eklenmesi.....53
 - e) Ünlü Elisionu.....54
 - f) Ünlü Sırasının Değişmesi.....54
 - g) Ünlü Benzeşmesi.....54
 - h) Ünlü Aykırılışması.....54
 - i) Uzun Ünlüler....54
 - j) Ünsüz Değişmeleri.....56 – 57
 - k) Sözlük.....58 - 50

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Vural, ön söz bölümünde çalışmasının amacına dair bilgi verip ağız araştırmalarının önemine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Bismil ağzının fonetik özelliklerine yönelik açıklamalar yapmıştır. Bölge insanından, ağız özelliklerini ortaya koyacak metinler elde etmiştir.

VURAL, Ömer. (1971). Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Altı Eserinde Argo Sözler, Deyimler ve Küfürler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Hüseyin Rahmi'nin eserlerinde yer alan argo söz, deyim ve küfürleri göstermek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Vural, çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın **Kesik Baş, Katil Buse, Melek Sanmıştım Şeytanı, Tünelden İlk Çıkış, Şeytan İşi ve Namusla Açlık Meselesi** adlı eserlerinde yer alan argo sözleri, deyimler ve küfürleri incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar'a ait altı romanda yer alan argo sözleri, deyimler ve küfürleri alfabetik bir sıra verip, incelediğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....2

Bibliyografya....3

Metinler.....4 – 48

Argo Sözler.....1 – 13

Deyimler.....14 – 36

Küfürler.....37 – 41

Romandaki Deyimlerin Yapısı.....42 - 48

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Vural, tezinde Gürpınar’a ait eserlerde argo, deyim ve küfürleri inceleyip okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Vural, Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın edebi kişiliğine yönelik yorumlarda bulunmamıştır. Yazarın romancılığı hakkında, argo sözleri, deyimler ve küfürleri nasıl ve ne şekilde kullandığına dair açıklamalarda bulunmamıştır.

YAĞMUR, Fahriye. (1977). Kayseri Yöresi Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, eskiden beri ağız araştırmalarına ilgi duyması dolayısıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yağmur, çalışmasında Kayseri’ye bağlı çeşitli köy ve kasabaların ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer verilmemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yağmur, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yağmur, çalışmasında bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile pek çok konuda metin elde ettiğini söylemiştir.

YANARDAĞ, İffet. (1972). Azeri Türkçesiyle Azeri Folkloru. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Azerbaycan Folkloru adlı eserde Azeri toplumunun yüzyıllar boyunca bünyesinde taşıdığı folklor unsurlarını, Azerbaycan'ın ağız özelliklerini bozmadan fonetik yönden bugünkü harflerle vermek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasına Azeri Türkçesiyle yazılmış hayvanlarla ilgili nağmeleri, kahramanlık nağmelerini, emek nağmelerini vb. alarak tezini meydana getirdiğini söylemiştir. Yanardağ, ayrıca şiveye mahsus kelimeleri gösteren bir sözlüğe de yer vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı metoda dair herhangi bir bilgi vermemiştir ancak araştırma ve incelemeye dayalı bir metot takip ettiği görülmüştür.

İçindekiler

Yanardağ, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin konusu olan **Azerbaycan Folkloru** adlı eserin 1968 yılında Gasım Gazımsade tarafından tespit edildiğini ifade etmiştir. Eserin Azeri Türkçesi ile yazıldığı, en eski devirlerden zamanımıza kadar gelmiş folklor numunelerini içerisinde barındırdığından bahsedilmiştir. Bu folklor numunelerinden bazıları: mevsim ve merasim nağmeleri, atasözleri, tapmacalar, halk temaşaları, oyunlar vb.leridir.

Eserde toy, doğum, yas âdetleri ve Nevruz Bayramı gibi merasimlerin en eski varyantlarının yer aldığı vurgulanmıştır.

Folklor ürünlerinde halkın içtimai hayat tarzının, iş ve emeğe olan sevgisinin, arzu ve isteklerinin yer aldığı görülmüştür.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Azerbaycan Folkloru adlı eseri Azeri şivesi ile Latin harflerine çevirmiştir. Yazar, kitapta yer alan önemli folklorik unsurları çalışmasına dâhil etmiştir. Çalışmanın daha iyi anlaşılması adına küçük bir sözlük hazırlanmıştır. Toplam yüz elli bir sayfadan meydana gelen bir çalışma ortaya koymuştur.

YANCAR, Mehmet. (1975). Urfa Halk Mani ve Türkülerinden Seçmeler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Urfa yöresindeki anonim halk edebiyatı ürünlerini ve bölgenin ağzını incelemek amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, bölge halkı tarafından meydana getirilen mani, türkü ve hoyratlara dair inceleme yapmış ayrıca yöre insanının ağız özelliklerini de göstermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yancar, çalışma konusuna dair araştırma ve incelemenin yanında derleme yaptığını da ifade etmiştir.

İçindekiler

I.	Ön Söz..... I X
II.	Giriş.....1 – 19
III.	Maniler.....21 – 63
IV.	Hoyratlar.....63 – 151
V.	Türküler.....153 – 233
VI.	Sonuç.....233
VII.	Bibliyografya.....235

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve kullandığı yönteme dair bilgi vermiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde Urfa'nın coğrafik konumu, tarihi, ünlü kişileri, gelenek ve görenekleriyle birlikte yöre insanının inançlarına dair genel bilgiler vermiştir.

Yancar, sonuç bölümünde elde ettiği maniler, türküler ve hoyratlar hakkında açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Urfa insanının duygulu olduğunu, şiir, edebiyat ve müziği çok sevdiklerini vurgulamıştır. Yöre insanının bilim, fen ve edebiyat alanında birçok ünlü ismi yetiştirdiği belirtilmiştir.

Bölge halkı tarafından terennüm edilen manilerde şan ve şeref temalarının işlendiği; türkülerin ise daha çok acıklı olayları anlattığı söylenmiştir. Mani söylemeye daha çok kadınların rağbet ettiği belirtilmiştir. Urfa insanının eğlenceye, saza ve söze olan düşkünlüğüyle merasimlerinde mani ve türkü söyledikleri ifade edilmiştir.

YAVAN, Nazım. (1975). Tirebolu ve Görele Ağız İncelemesi (Karşılaştırma). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, fakülte sıralarında ağız çalışmalarına dair bir algının oluştuğunu bu sayede çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Tirebolu ve Görele ağız üzerine çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yavan, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir lakin derleme metodunu kullandığı gözlenmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bölgelerin Tarihi

Metinler

Dil Âlem Çengisi

Masal

Bir Günlük Köy Hayatı

Fındık Hazırlığı

Fındık Ziraatı (1)

Fındık Ziraatı (2)

Darı
Sonbahar
Kambur
Köy Düğünü (1)
Köy Düğünü (2)
Losa Günü
Muhacirlik
Fitnet Hala Köye Gidiyor
Şahit Ağaç
Civil'e Yol Geliyor
Bekmez
Anı
Huysuz Kaynana
Anı
Masal
Muhacirlik
Anı
Seferberlik
Maniler
Türküler
Anı
Anı
Anı
Anı
Beddualar
Deyimler
Sayı Adları
Ses Bilgisi
Vokaller
1. Düz Vokaller
2. Yuvarlak Vokaller
3. Benzeşme

4. Aykırılma
5. Vokal Uzaması
6. Şimdiki Zaman Çekiminde Görülen Değişme
7. Vokal Kısılması
8. Vokal Türemesi
9. Vokal Düşmesi
10. Vokal Uyumu
11. Ses Kaynaşması

Konsonantlar

12. Sedasızlaşma
13. Konsonant Değişmesi
14. Sedalılılaşma
15. Konsonant Türemesi
16. Konsonant Düşmesi
17. Konsonant Düşümü
18. Konsonant Benzeşmesi
19. Ayırıklaşma
20. Metatez
21. Konsonant Tekleşmesi

Şekil Bilgisi

Yapım Ekleri

22. İsimden İsim Yapma Ekleri
23. İsimden Fiil Yapma Ekleri
24. Fiilden Fiil Yapma Ekleri
25. Fiilden İsim Yapma Ekleri

Çekimler

26. İsim Çekimleri
27. İyelik Çekimleri
28. Hal Çekimleri
29. Şahıs Zamirlerinin Çekimleri

30. İşaret Zamirlerinde Çekim
31. Fiil Çekimleri
32. Zamir Çekimleri
33. Partisipler
34. Gerundiumlar
35. Almak Fiilinin Çekimi
36. Yürümek Fiilinin Çekimi
37. Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacına dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yavan, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yavan, Tirebolu ve Görele yöresinin ağız özelliklerine dair hususları ortaya koymuştur. Yazar, bölge insanından anonim halk edebiyatı ürünlerini derlemiştir. Derlenen metinlerde bölge insanının hayata bakışını, yaşam koşullarını, gelenek ve göreneklerini de aktarılmıştır.

YAVAŞ, Hüseyin. (1979). 17. Yüzyıl Halk Şiirinde Şehir. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk Halk Edebiyatı'na duyduğu ilgi neticesinde tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yavaş, çalışmasında 17. yüzyılda yaşamış halk şairlerinin şiirlerinde yer alan şehirleri, şehir insanını, şehir güzelliğini, şehir yaşamını ve şehir insanının gelenek – görenekleri gibi unsurları çalışması içerisinde gösterdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu için çeşitli kütüphanelerde çalıştığını pek çok eseri incelediğini söylemiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz.....2 – 4
2. Giriş.....5 – 16
3. Âşık Ömer'in Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....17 – 45
4. Gevheri'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....46 - 49
5. Karacaoğlu'nın Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....50 - 73
6. Âşık'ın Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....74 - 75
7. Âşık Hasan'ın Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....76 - 77
8. Âşık Halil'in Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....78
9. Benli Ali'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....79
10. İbrahim'in Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....80
11. Kamil'in Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....81
12. Katibi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....82 - 85
13. Kayıkçı Kul Mustafa'nın Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....86 - 94
14. Keşfi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....95
15. Kul Deveci'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....96
16. Kuloğlu'nun Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....97 - 99
17. Üsküdarî'nin Hayatı ve Şiirlerinde Şehir.....100
18. Sonuç.....101 – 102
19. Bibliyografya.....103 - 104

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacı, kapsamı ve kullandığı yöntem hakkında açıklayıcı bilgiler vermiştir.

Giriş bölümünde Yavaş, Osmanlı Devleti döneminde şehrin yönetimi, sosyal durumu ve eğitim – öğretim durumlarını göstermeye çalıştığını söylemiştir.

Yazar, âşıklara verilen çeşitli isimlere, âşıkların icralarını nerelerde gerçekleştirdiklerine dair bilgi vermiştir. Araştırmacı, saz şairlerinin, yarı ermiş yarı tanrı vergisine nail olmuş kişiler olduğunu ifade etmiştir. Âşıkların hayat ile ilgili konularda şiir terennüm ettiği, insanlara öğüt verdiği söylenmiştir. Âşığın manzumelerini hece ölçüsüyle söylediği; mani, türkü, varsağı ve kayabaşı gibi nazım şekillerini kullandığı belirtilmiştir.

Araştırmacı, saz şairlerinin usta – çırak geleneğine göre yetiştikten sonra diyar diyar dolaştıklarını yanlarında gurbeti, macerayı, savaşları ve sevgilileri taşıdıkları söylenmiştir.

Sonuç bölümünde Yavaş, 17. yüzyılda yaşadığı kabul edilen saz şairlerinin şiirlerinde yer alan şehri ve şehre dair pek çok unsuru nasıl işlediklerini genel hatlarıyla açıklamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, şehirlerin devletlerin gelişmesiyle doğru orantılı olarak geliştiklerini söylemiştir. Osmanlı Devleti zamanında şehir hayatının Anadolu ve Rumeli’de canlı ve gelişmiş olduğu vurgulanmıştır.

Yavaş, âşıkların şehirlerde teşkilatlandığını, İstanbul’da ki Tavuk Pazarı’nda saz şairlerin loncalarının olduğunu belirtmiştir. Dönemin paşa ve beylerinin halk şairlerine iltifat gösterdiği söylenmiştir.

Yazar, Âşık Ömer’in manzumelerinde şehri realist bir bakış açısıyla tasvir ettiğini ifade etmiştir. Ömer’in şiirlerinde İstanbul, İzmir, Bursa, Sinop, Varna, Sakız, gibi şehirlerin uzun tasvirlerle anlatıldığı görülmüştür. Âşıktaki, gitmediği, görmediği yerlere karşı hasret duygusunun olduğu belirtilmiştir.

Araştırmacı, Gevheri’nin rahat bir yaşamının olmadığını pek çok yere mecburen seyahat ettiğini söylemiştir. Âşığın, kalelerde, serhatlarda yaşamış şehir ve

kasaba insanı olduğu ifade edilmiştir. Yazar, Gevherî'ye ait manzumelerde Şam ve Arabistan isminin geçtiğini belirtmiştir.

Yavaş, Karacaoğlan'ın şiirlerinde Konya, Karaman, İçel, Adana, Halep, Tokat, Ankara, Van, Diyarbakır, Bursa ve Sivas gibi illerin geçtiğini söylemiştir.

YAVUZ, Gülhan. (1955). Sivas Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Anadolu ağızlarının zaman içerisinde çeşitli sebeplerden ötürü değişikliğe uğrayacağı fikrinden dolayı çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Sivas ağzının fonetik ve morfolojik olarak incelemesini yaparak tezini meydana getirdiğini belirtmiştir. Yavuz, çalışmasında indeks ve sözlükte hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Yavuz, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, mukaddime başlığı altında çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalarda bulunmuş tezini içeriğine yönelik bilgiler vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında ön söz ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yavuz, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yavuz, çalışmasında bölgede ikâmet eden yerli halktan birkaç kadın ile görüştüğünü onlardan yörenin ağız özelliklerine dair metinler elde ettiğini kaydetmiştir. Elde edilen anonim halk edebiyatı ürünleri arasında mani, atasözü, hikâye ve benzeri türlerde metinler topladığını söylemiştir. Araştırmacı kaynak kişilerden münferit kelimeler de duyduğunu bu kelimeleri indeksin sonunda hazırladığı sözlükte gösterdiğini ifade etmiştir.

YAVUZER, Neriman. (1948). İbrahim Hakkı'nın Marifetname'deki Tasavvuf Anlayışı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın tasavvufi cephesini incelemek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasını Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın tasavvufi cephesini mutasavvıfın, Marifetname adlı eseri ile sınırlı tutarak meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yavuzer, çalışmasında kullandığı yöntemle dair bilgi vermemiştir ancak araştırma ve incelemeye dayalı bir metot takip ettiği gözlenmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Tasavvufun Geçirdiği Merhaleler, İbni Arabî'ye Kadar Tasavvuf
3. Kadiriliğin Şarki Anadolu'da İntişarı
4. Şeyh İsmail Fakirullah
5. İbrahim Hakkı'nın Babası
6. İbrahim Hakkı

7. Eserleri
8. Marifetname Göre İbrahim Hakkı'da Tasavvuf
9. Netice: İbrahim Hakkı Tasavvufunun Kadîrîliğe Raptı
10. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, 18. yüzyılın büyük mütefekkeri Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın önemli bir kişi olduğunu vurgulamıştır. Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın kendi devrinde ve daha sonraki dönemlerde yaşayan insanları tasavvufi yönü ile etkileyen mutasavvıf bir kişi olduğu belirtilmiştir.

Yavuzer, çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, sonuç bölümünde İbrahim Hakkı'nın, Şeyh İsmail Fakirullah'a intisap ettiğini ve kuyuda kaldığı sürece hocasından feyz aldığı ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Erzurumlu İbrahim Hakkı'yı tasavvuf sahasında yetiştiren kişinin Şeyh İsmail Fakirullah olduğunu, İsmail Fakirullah'ın Kadiri şeyhi olmadığını, tarikatları mezceden bir mutasavvıf olduğunu ve İbrahim Hakkı'nın da bu tasavvufi anlayışta eğitim aldığını vurgulamıştır.

Yavuzer, İbrahim Hakkı'nın Arapça ve Farsçayı bildiğini ve yazarın pek çok eser kaleme aldığını ifade etmiştir. Bunlar: Divan, Marifetnâme, Nuhbetü'l-keîlâm, Ülfetü'l-enâm, Tuhfetü'l-kirâm, İnsaniyye ve Tezkiretü'l-ahbâb gibi eserlerdir.

Yazar, Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın bir tarafının Kadirîliğe bir tarafının Nakşibendî tarikatına bağlı olduğunu vurgulamıştır.

Yavuzer, İbrahim Hakkı'ya göre marifetin en büyük derecesinin “Hakkı” bilmek olduğunu, Hakkı bilmenin de nefsi bilmekten geçtiği, nefsi bilmenin de bedeni bilmek ile gerçekleşeceği vurgulamıştır. Hakkı'nın Marifetnâme'de ilm-i vücuddan sonra hesap, hendese ve hey'et meselelerini anlattığı söylenmiştir. İbrahim Hakkı'nın Kopernik'in heyetine vakıf olduğu, heyet meselesinden sonra fizik konusundan bahsettiği ifade edilmiştir. Yazarın eserinin son kısmında ahlâk ve tasavvuftan bahsettiği çalışmada belirtilmiştir.

Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Allah'ın ‘‘vahit’’ sıfatı ile tecelli ettiğini, ilk yaratılanın Nur-u Muhammed olduğunu sonra ise diğer maddelerin ortaya çıktığı şeklinde sıralama yaptığı ifade edilmiştir. İbrahim Hakkı'nın insan kalbinin feyzi irfanı intisab edecek şekilde yaratıldığını ve kalbin bedenin amiri olduğunu söylediğine dair ifadeleri aktarılmıştır. İnsanın kendi vücudunda Allah'ı görebildiği ifade edilmiştir. İnsana verilen en büyük hediye olan akıl olduğu vurgulanmıştır. İnsanın dünyayı terk edip Mevla ile birlikte olması gerektiği sonsuz saadetin böyle tecelli edeceği ve insanın daima zikir halinde olması gerektiği belirtilmiştir. İnsanların en büyük gayesinin Allah'ı sevmek ve Allah'ın da sevmesini dilemek olduğu söylenmiştir.

Araştırmacı, Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın kaleme aldığı eserde; nefis, iman, zikir, halvet ve daha nice konularla ilgili görüşlerinin olduğunu söylemiştir.

YAZAR, Mualla. (1975). Azerbaycan Halk Bayatıları ve Fonetik İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Halkın yüzyıllar içerisinde duygularını, düşüncelerini hayata bakışını anlattığı ve ağızdan ağza yayılarak bugüne kadar gelmiş bayatılar, araştırmacı tarafından incelenmek istenmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasının içerisinde yer alan bayatıların bir kısmını hocası Prof. Ahmet Caferoğlu'nun eserinden almış, bir kısmını Hasan Gasimof adlı kişiden, bir kısmını da kendisinin Kars ve çevresinden derleyerek meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, derleme ve araştırma inceleme yöntemini kullanarak tezini meydana getirmiştir.

İçindekiler

Tezin içerisinde içindekiler bölümü bulunmamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Bir sayfadan oluşan ön söz bölümünde araştırmacı, halk edebiyatının toplumun hayatını, gelenek ve göreneklerini, ananelerini yansıtan bir kaynak olduğunu ifade etmiştir. Bayatıların içinde toplumun sevgi, istek ve arzularının yer aldığı belirtilmiştir. Bayatıların musikiye uygun bir ahenge sahip olduğu ve mani ile türkülerin metinsel temelini oluşturduğu ifade edilmiştir.

Bayatıların 7'li hece ölçüsüyle yazıldığı; birinci, ikinci ve dördüncü mısralarının kendi içinde kafiye oluşturmasıyla meydana getirilen bir tür olduğu çalışmada belirtilmiştir.

Teze alınan bayatıların bir kısmı Azerbaycan Türkçesiyle, bir kısmı Kars ve çevresinde konuşulan ağız özelliklerine göre verilmiştir.

Yazar, çalışmasında kendisine yardım eden hocası Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu'na teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Tezde giriş ve sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında Azeri halk kültüründe yer alan bayatlara dair açıklamalar yaparak tezini hazırlamıştır.

Değerlendirme

Tezin büyük bir kısmı bayatı örneklerinden oluşmuştur. Bayatılar numaralandırılarak tek tek sıralanmıştır. Toplam beş yüz tane bayatı örneğine yer verilmiştir. Tezin içerisinde yer alan bayatı örneklerinin fonetik özelliklerine değinilmiştir. En son kısmında bayatılarda geçen kelimelerin anlamlarına yer verilmiştir.

YAZICI, Nevin. (1961). Hüseyin Rahmi’de Argo. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, argonun edebiyatımızda gün yüzüne çıkmamış bir alan olduğunu düşünerek bu alanda önemli bir yazar olarak öne çıkmış Hüseyin Rahmi’nin eserlerinde argo kullanımını incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasının sınırları içerisine Hüseyin Rahmi’nin **Tebessümü Elem, Sevdâ Peşinde, Şipsevdi, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç** ve **Kadınlar Vaizi** adlı kitaplarında yer alan argo kelimelere yer vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazıcı, argo kelimeleri sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırma tek kelime halinde olan argo kelimeler, uzuvlarda argo kullanımı, giyimde kullanılan argo kelimeler gibi başlıklara ayrılarak verilmiştir. Bu sınıflandırmada yer alan kelimeler alfabetik bir sıra takip edilerek okuyuculara aktarılmıştır.

İçindekiler

Giriş.....	I - XVI
Tek Kelime Halinde Argolaşmışlar.....	1 – 35
Uzuvlar.....	36 – 46
Giyim.....	47 – 48
Küfür.....	49 – 51
Maddi Eşya.....	52 – 56
Kalıplaşmalar.....	57 – 76
Tabiat (Hayvan).....	77 – 80
Sedai Taklit.....	81 – 90
Maniler, Tekerlemeler.....	91 - 92

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde edebiyatımızda yer alan argo kelimelerin küçük bir sahada olanlarının lügat haline getirildiğinden bahsetmiştir. Argoya ait lügatçiliği Ahmet Fikri'nin başlattığı belirtilmiştir.

Yazar, argonun dilciler arasında çeşitli şekillerde yorumlandığını vurgulamıştır. Yazıcı, birtakım dilcilerin argoya “gizli bir lisan” veya “karanlık bir dil” derken bir kısım dilcilerin ise “sunî olmayan gizli bir dil” olarak kabul ettiklerini ifade etmiştir.

Yazıcı, argo unsurlarına yazarlar tarafından önem verildiğini, eserlerde yer alan kahramanların sosyal mevkilerini, mensubiyetlerini belirtmeye yarayan önemli bir unsur olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmacı, Hüseyin Rahmi'yi bu sahaya can vermiş bir üstat olarak kabul ettiğini belirtmiştir.

Yazar, çalışmasının amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemi belirterek bu bölümü bitirmiştir.

Araştırmacı çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

Sonuç bölümünde yazar, Türk argosunun gramer yapısını ve umumi karakterini ortaya koyan açıklamalarda bulunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Hüseyin Rahmi'nin incelemeye aldığı beş eserinde yer alan argo kelimeleri Ferit Devellioğlu, Türk Argosu, Yeni Türk Lügati, Türkçe Sözlük, Anadolu Ağızlarından Derlemeler, Türkçe Tabirler Sözlüğü, İstanbul Argosu Halk Tabirleri ve Kamus-ı Türkî gibi eserlerde yer alan anlamlarını da vererek incelemiştir.

Yazar, çeşitli sınıflandırma yaparak argo kelimeleri vermiştir. Yapılan sınıflandırmalarda alfabetik sıra takip edilmiştir.

Yazıcı, argo kelimesini “Anlatılmak isteneni çok iyi ifade edebilen ve hırsızların kullandıkları bir nevi hususi dil.” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmacı, argo kelimesinin ilk defa 18. yüzyılda Fransız Akademisi Sözlüğünde geçtiğini ifade etmiştir.

YAZICI, Tahsin. (1992). İbrahim Gülşeni ve Tarikatı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, İbrahim Gülşenî'nin hayatı ve eserlerinden ziyade tarikatın içindeki önemli diğer insanları, tarikat adabını inceleyerek çalışmasını meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasının merkezine İbrahim Gülşenî'yi koyarak hem mutasavvıf şairi hem de tarikatı ve tarikatın diğer önemli kişilerini inceleyerek çalışmasını hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazıcı, çalışmasında tarikatın ilk devri ve kurucusu hakkında ana kaynaklara müracaat ederek bibliyografik bilgi verdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, içindekiler bölümünü "Plan" başlığı altında vermiştir.

- I. İbrahim Gülşeni ve Etrafindakiler
 1. Dede Ömer Ruşeni, Hayatı ve Eserleri
 2. İbrahim Gülşeni, Hayatı ve Eserleri
 3. Ahmet Hayali, Hayatı ve Eserleri
- II. Gülşeni Tarikatı ve Esasları
 1. Umumi Bilgi
 2. Tarikat Adabı

Gülşeni Tarikatının Müteessir Olduğu Tarikatlar

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde İbrahim Gülşenî ve tarikatı hakkında bilgi verdiğini, bir insanın ömrünün büyük bir kısmını işgal edecek kadar çokça dil,

edebiyat ve hatta tarih malzemesi verdiğini izah etmiştir. Yazar, çalışmasının amacından, yönteminden ve kapsamından bahsederek n söz bölümünü bitirmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yazıcı, tezinde İbrahim Gülşenî ve kurduğu tarikat üzerine açıklayıcı bilgiler vermiştir.

Değerlendirme

Yazıcı, İbrahim Gülşenî ve Halvetî tarikatının kolu olan Gülşenî tarikatı hakkında oldukça geniş malumat vermiştir. Dede Ömer Ruşenî ve Ahmet Hayali'nin hayatı hakkında ayrıca eserleri hakkında bilgi verilerek İbrahim Gülşenî'yi anlatmıştır.

YEDİYILDIZ, Zühal. (1980). Fuat Köprülü'nün (1913 – 1916) İkdam, Tanin, Tasvir–i Efkâr Gazetelerindeki Makaleleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Mehmet Fuat Köprülü'nün Türk kültürü ve Türk tarihi için önemli bir ilim adamı olduğunu ve Türk milletine tanıtılması gerektiğini düşünerek tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Mehmet Fuat Köprülü'nün 1913 ile 1916 yılları arasında İkdam, Tanin, Tasvir–i Efkâr gazetelerinde kaleme aldığı makalelerini incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, alışmasında Mehmet Fuat Köprülü'nün 1913 ile 1916 yılları arasında İkdam, Tanin, Tasvir–i Efkâr gazetelerinde kaleme aldığı makaleleri tahlil etmiş ve şahıs, eser, yer, makale indekslerini yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - II

Makalelerin Kronolojik Listesi.....III- I X

Makalelerin Tahlili.....X – L

Makaleler.....1 – 178

Şahıs, Eser, Yer, Makale Adları İndeksi.....179 – 228

Mefhum İndeksi.....229 - 244

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yediyıldız, tezinde Köprülü'nün çeşitli konularda kaleme aldığı makaleleri toplu bir şekilde okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, Mehmet Fuat Köprülü'nün fikri ve toplumsal meseleleri halka duyurmak amacıyla gazetelerde ve mecmualarda makaleler kaleme aldığını ifade etmiştir. Tez içerisinde Köprülü'nün yer alan makaleleri: **Milli Türküler, Amasya Tarihi, Eski İstanbul ve Şiirlerimiz, İhtiba-ı Milli, Türk Gücü, Kâtip Çelebi ve Eski Eserlerimiz** gibi metinlerdir.

YEĞÜLALP, Gülperi. (1974). Konya Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Konya ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yeğüalp, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir. Yazar, çalışmasında çeşitli ağızlar üzerine yapılmış eserleri de incelediğini vurgulamıştır.

İçindekiler

Ön Söz

Tarihçe

Bibliyografya

Metinlerde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

Metinler

Altın Kirpik

Bekci Goca

Yörük Gızı

Gabak Gız

Gülson Hanım

Metel

Parçalanan Ay

Pes Padişahının Gızı

Yüz Goyun Hikâyesi

Yohudinin İncisi

Bilirim Amma Söylemem

Gulun Ömer Hikâyesi

Altın Top

Nasreddin Hoca Rivayeti

Halk Hikâyesi

Fıkra

Gavırın Namaz Cılsı

Metel

Türküler

Türkü,

Durna Türküsü

Mendil Türküsü

Avratlara Daşlama

Gız Gelin İtme Ağıdı

Türkü

Maniler

Ninniler

Tekerlemeler

I. Bölüm: Fonetik

Ünlüler

Uzun Ünlüler

Ünlü Uyumu

Uyum Değişmesi

Ünlü Değişmesi ve Benzeşmeleri

Ünlü Düşmesi

Ünlü Epentezi

Ünlü Protezi

Ünsüzler

Ön Seste Ünsüzler

İç Seste Ünsüzler

İç Seste Ünsüz Değişmeleri

İç Seste Ünsüz Benzeşmesi

Ön Seste Ünsüzler

Ünsüz Düşmesi

Ünsüz Düşmesiyle Diftonglaşma

Metatez

II. Bölüm: Morfoloji

İsimler

İsim Çekim Ekleri

Sıfatlar

İyelik Ekleri
Zamirler
Zarflar
Edatlar
Bağlar
Partisipler
Gerundiumlar
Fiillerin Çekimi

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir. Yeğülalp, Konya üzerine inceleme yapan araştırmacıların eserleri üzerine de açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yeğülalp, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Konya ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir. Yazar, çalışmasında bölge halkından derleme yolu ile metinleri elde ettiğini söylemiştir. Bu metinler arasında türkü, mani, ninni, tekerleme, fıkra ve halk hikâyesi gibi anonim halk edebiyatı ürünleri toplamıştır.

YELLİCE, Muharrem. (1972). Türk Töresi Transkripsiyon ve İndeksi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışması ile Türk kültüründeki boşluğu doldurmak istediğini bu sayede tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ziya Gökalp'ın 1923 yılında eski harflerle kaleme aldığı Türk Töresi adlı eserini transkrip edip indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yellice, çalışmasında Ziya Gökalp'ın Türk Töresi adlı eserini transkrip edip gramatikal indeksini hazırladığını belirtmiştir. Töre ile ilgili kelimelere geniş anlamalar vermeye çalıştığını söylemiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine durmuştur. Türk Töresi adlı eserin içeriği hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, 1908 yılında sonra Osmanlı İmparatorluğu'nu kurtarmak için çeşitli fikir akımlarının ortaya çıktığını bunlar arasında Garpcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülüğün başta geldiğini belirtmiştir.

Aydınlar arasında Türk milliyetçiliği ile yeni bir ruh yaratılabileceği fikrinin yayılmaya başladığı ve Ziya Gökalp'ın Genç Kalemlerde yazı yazmaya başlaması ile bu ruhun zirveye çıktığı vurgulanmıştır. Yazarın, felsefe, tarih ve sosyoloji kültürüne hâkim olduğu ifade edilmiştir. Araştırmacı, Gökalp'ın Batılı fikirleri kendi şahsiyeti ve kültürü ile yoğuran bir aydın olduğunu söylemiştir. Yazar, Ziya Gökalp'ın Türk gençlerine büyük bir milletin varisleri ve tarihte Turan ülküsünü gerçekleştiren başbuğların torunları oldukları ülküsünü anlattığı belirtilmiştir. Gökalp'ın bu fikirler doğrultusunda Türk kültürünün İslamiyet önceki süreçlerini araştırdığı ve Türk gençlerinin gönlünü destani devirlere ait efsanelerle fethettiği gözlenmiştir.

Yellice, Ziya Gökalp'ın kaleme aldığı Türk Töresi adlı eserin eski Türklerden kalma birçok âdet ve geleneği içinde barındırdığını ifade etmiştir.

YENER, İbrahim. (1973). Malatya Ören Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yener, Malatya'ya bağlı Ören köyünün ağız özelliklerini çalışmasında incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Transkripsiyon

Metinler

Köyde Evlenme

Pıtırıcık

Deli Kardaş

Üç Büyük Yalan

Keloğlan

Üç Kardaş Messeli

Heka

Bir Konuşma

Maniler

Ağıt

Hayvancılık ve Hayvancılıkla İlgili Kelimeler

Tarımla İlgili Kelimeler

Ses Bilgisi

Vokaller

Konsonantlar

Ses Hadiseleri

Uyumlar

Şekil Bilgisi

İsimler

Zamirler

Partisipler

Gerundiumlar

Fiiller

Fiil Çekim Tablosu

İsim Çekim Tablosu

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Malatya'ya bağlı Ören köyünün tarihi geçmişine dair açıklamalar yapmıştır. Yener, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Araştırmacı, çalışmasının içeriğine dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yener, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yener, çalışması için bölge insanından yaptığı derlemelerde elde ettiği masalların hem yörenin ağız özelliklerini gösterdiğini hem de gelenek ve âdetleri yansıttığını belirtmiştir. Yazar, kaynak kişilerden toplanan manilerin yöre ağzını çok yansıtmadığını değişikliğe uğradığını ifade etmiştir.

YENİBAL, Selahattin. (1974). Kırklareli Ağız ve Hususiyetleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yenibal, çalışmasında Kırklareli bölgesinin ağız özelliklerinin incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yenibal, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, elde ettiği bilgiler sonucunda bölge halkının yerli ve göçmen topluluklarından oluştuğunu ifade etmiştir. Yenibal, bölgede yaşayan yerli insanlara “Gacal” adının verildiğini söylemiştir. Yazar, bölge insanı göçmenlere de çeşitli isimler verildiğini belirtmiştir: Yunanistan göçmenlerine “Pomak, Işıklarlı, Kayalarlı”, Bulgaristan göçmenlerine “Dağlı”, Yugoslavya’dan gelen göçmenlere “Arnavut, Boşnak, Torbeş”, Romanya’dan gelenlere “Lisalı, Hibatonlu” denildiğini ifade etmiştir.

Yazar, Kırklareli’nde daha çok Pomakların ve Gacalların yaşadığını söylemiştir.

YENİKURTULUŞ, H. Mehmet. (1975). Rize Pazar Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Rize’ye bağlı Pazar, Ardeşen ve Çayeli bölgelerinin ağız özellikleri incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yenikurtuluş, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Kullanılan İşaretler

Rize’nin Tarihi ve Coğrafi Durumu

Metinler

Bir Kadının Başından Hatıraları

Baba ile Oğlu Arasında Geçen Bir Olay

Almanya’dan Hatıralar

Yayla Hayatı

Bölgeye Ait Özel Yemekler

Halk Türküleri

Hayvan İsimleri

Çay Nasıl Yetiştirilir

Köy Düğünü

Yaylaya Çıkmak İstemeyen Çocuğun Babasına Karşı Tutumu

Hayvan İsimleri

Köydeki Bir Yangın Olayı

Karadeniz Fıkrası

Yörenin Özel Fıkrası

Mısır Nasıl Yetiştirilir

Fıkralar

Gurbet Fıkrası

Hoca Fıkrası

İstanbul Fıkrası

Ankara Fıkrası

Başka Bir Fıkra

Öğüt Verici Fıkra

I. Bölüm: Fonetik (Ses Bilgisi)

Ünlüler

Uzun Ünlüler

Ünlü Değişimleri

Ünlü Yuvarlaklaşması

Ünlü Düzleşmesi

Monoftonglaşma

Ünlü Düşmesi

Ünlü Türemesi

Protez

Epentez

Epitez

Ünlü Değişmesi

Sandhi

Hiatus

Ünlü Benzeşmesi

İlerleyici Benzeşme

Gerileyici Benzeşme

Ünlü Dissimilasyonu

İlerleyici Aykırılma
Gerileyici Aykırılma
Ünlü Birleşmesi
Ünsüzler
Ünsüz Değişmeleri
Yer Değiştirme
Ünsüz Benzeşmesi
İlerici Benzeşme
Gerileyici Benzeşme
Ünsüz Aykırılması
Kelime İçinde
Kelime Sonunda
Ünsüz İkizleşmesi
II. Bölüm: Morfoloji
İsimler
İsim Çekim Ekleri
Sıfatlar
İyelik Ekleri
Zarflar
Zamirler
Partisipler
Gerundiumlar
Fiil Çekimleri
İsim Çekimleri
Sözlük
Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yenikurtuluş, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yenikurtuluş, bölgede ikâmet eden yerli halktan derleme yolu ile pek çok konuda metin elde etmiştir, elde edilen bu metinler bölge insanının ağız özellikleri değiştirilmeden okuyuculara sunulmuştur. Araştırmacı, çalışmasında ağırlıklı olarak bölgenin ağız hususiyetlerini fonetik ve morfolojik özellikleriyle incelemiştir.

YILDIRIM, Dursun. (1968). Mevlid-i Nebi (Metin – İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Mevlid-i Nebi adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yıldırım, çalışmasında Mevlid-i Nebi'nin transkripsiyonlu metnini verip alfabetik indeksini yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir ancak incelemeye dayalı bir metot takip ettiği görülmüştür.

İçindekiler

Ön Söz.....	I
Giriş.....	I - V
Eserin Tavsifi.....	II - III
Ek Metin.....	III- V
Bibliyografya.....	VI

Metin.....1 – 39

- a. Besmele
- b. Dua
- c. Tevhit
- d. Dünyanın Yaratılışı
- e. Adem Aleyhisselam
- f. Viladet
- g. Mucizat
- h. Miraç
- i. Münacat
- j. Peygamberin Ölümü
- k. Hatimetü'l Kitab

İndeks.....1 – 62

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Mevlid-i Nebi hakkında genel bilgiler vermiştir.

Yıldırım, giriş bölümünde Mevlid-i Nebi üzerine açıklamalarda bulunmuş; eserin, çeşitli kaynaklardaki adlandırılışına yer vermiştir. Eserin Fatih Kütüphanesinde bulunduğu ve dış yapı özelliklerine dair açıklamalar yapılmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yıldırım, Mevlid-i Nebi'nin Akşemsettin'in küçük oğlu Hamdullah Hamdi tarafından 15. yüzyılın ikinci yarısında yazıldığını ifade etmiştir. Araştırmacı, halkın esere çok rağbet göstermediğini, eserin yazar tarafından başarılı bir şekilde ortaya koyulmadığını belirtmiştir. Mevlid-i Nebi'nin Süleyman Çelebi'nin kaleme aldığı Mevlid kadar sanatkârane yazılmadığı vurgulanmıştır.

Mevlid-i Nebi'de yer yer orijinalliklerin, benzetmelerin, teşbihlerin yer aldığı görülmüştür. Yıldırım, Mevlid-i Nebi'ye Âşık Çelebi ve Kâtip Çelebi tezkirelerinde “Mevlid-i al-Cismani” ve “Mavrid al-Ruhani” denildiğini kaydetmiştir. Eserin,

Hasan Çelebi tezkiresinde ise “Mavlid-i Cismani ve Mavlid-i Ruhani” adıyla anıldığı ifade edilmiştir.

Yıldırım, Hamdullah Hamdi’nin mevlid adı altında iki eserinin olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, elindeki mevlidin başlangıç bölümüne sahip olduğunu ancak Gibb’in bahsini ettiği mevlidin ise başlangıç bölümü bulunmadığını belirtmiştir. Yazar, eserin Mevlid-i Cismani ve Mevlidi-i Ruhani şeklinde adlandırılmasını Hamdi’nin iki mevlide sahip olmasına bağlamıştır.

Araştırmacı, Hamdullah Hamdi’nin eserini pek fazla rağbet gösterilmeyen vezin ile kaleme aldığını ve iki ana bölüm halinde meydana getirildiğini ifade etmiştir. Mevlid-i Nebi’nin kendi içinde on ara bölüm halinde okuyucuya sunulduğu söylenmiştir.

YILDIRIM, M. Latif. (1981). Mardin İli Midyat İlçesi – Doğançay Köyü Ağız Özellikleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, ağız çalışmalarının önemli olduğunu ve kendisinin de alana katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yıldırım, çalışmasında Mardin’e bağlı Doğançay köyünün ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodu kullanarak bölge insanından metinler elde ettiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Midyat İlçesi ve Doğançay Köyü Hakkında Bazı Bilgiler

Metinde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

- I. Metinler
- II. Ses ve Şekil Bilgisi
 - Ünlüler
 - Ünsüzler
 - İyelik Ekleri
 - Yapım Ekleri
 - Bazı Kelimelerin -i Fiili ile Çekimleri
 - Zamirleri
 - Partisipler
 - Gerundiumlar
 - Edatlar
 - İsim Çekimleri
 - Bazı Fiillerin Basit ve Birleşik Çekimleri
- III. Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Yıldırım, ağız araştırmalarının ihmal edilmemesi gerektiğini, ağızlarla ilgili sistemli araştırmaların yapılmasının önemli olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Mardin'e bağlı Doğançay köyünün yerli halkından metinler elde etmiştir. Yıldırım, bölge halkının ağız özelliklerini ortaya koyabilmek için fonetik ve morfolojik incelemeler yapmıştır.

YILDIRIM, Yusuf. (1972). Ziya Gökalp Hakkında 1914 – 1925 Yılları Arasında Yazılan Makaleler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Ziya Gökalp hakkında kaleme alınmış metinleri bir araya getirip okuyuculara sunmak amacıyla tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ziya Gökalp hakkında 1914 ile 1925 yılları arasında çeşitli süreli yayınlarda çıkmış makaleleri derlediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yıldırım, çalışmasında kullandığı metoda dair bilgi vermemiştir ancak araştırma ve incelemeye dayalı bir metot takip ettiği görülmüştür.

İçindekiler

1. Ön Söz..... I
2. Giriş..... II - X
3. Makalelerin Listesi..... X I - XII
4. Makaleler.....1 – 239
5. İndeks.....240 - 264

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının kapsamına ve içeriğine dair açıklamalar yapmıştır. Giriş bölümünde yazar, Ziya Gökalp hakkında yazılmış makalelerin birkaç cümle ile açıklamasına yer vermiştir.

Yıldırım, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türklerin milliyetçilik anlayışı etrafında birleşmelerinin 20. yüzyılın başında meydana geldiğini ifade etmiştir. Yıldırım, Türkçülük fikrinin

yayılmaya başladığı yıllarda milli şuurun öneminin de anlaşılması için Ziya Gökalp'ın büyük bir çaba gösterdiğini vurgulamıştır.

Yazar, Gökalp hakkında yazılmış makalelerde düşünürün mizacı, şahsiyeti, fikri hayatı, eserlerinin tanıtılması ve tenkidi ile birlikte üstadın vefatı ve duyulan üzüntülerin dile getirildiği metinlerin yazıldığını ifade etmiştir.

Yıldırım, Ziya Gökalp'ın hayatının temiz, sakın ve ahlâklı geçtiğini; ilmî konularda etrafındakileri tesiri altına aldığını; maddiyata hiç önem vermediğini çevresindeki insanlara ümit ve iman verdiğini belirtmiştir.

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın memleket meseleleri ve sosyoloji ile fiilen uğraştığını; Genç Kalemler, Yeni Mecmua, İslam Mecmuası ve Milli Tebebbular Mecmuası gibi çeşitli dergilerde teorik plandaki fikirlerini Türkiye'nin problemlerine tatbik ederek bunları yaymaya çalıştığını ifade etmiştir.

YILGÖR, Asuman. (1981). On Yedinci Yüzyıl Halk Edebiyatında Çiçek. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk Halk Edebiyatı'na ve özel yaşamında çiçeklere, çiçek yetiştiriciliğine olan ilgisinden dolayı bu konu üzerine tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında 17. yüzyılda yaşamış halk şairlerinin manzumelerinde yer alan çiçek temalı şiirlere yer vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yılğör, çalışmasında 17. yüzyılda yaşadığı rivayet edilen âşıkları tespit ederek çalışmasına başladığını söylemiştir. Araştırmacı, tespit ettiği şairlerin eserlerini incelediğini ve çiçek konulu manzumeleri fişleme metoduyla kaydettiğini belirtmiştir. Yazar, tezinde yer verdiği saz şairlerini alfabetik bir sıra halinde aktardığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	1
Giriş.....	3
Ahi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	7
Âşık'ın Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	9
Âşık Halil'in Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek....	15
Âşık Hasan'ın Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek....	19
Âşık Ömer'in Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek....	23
Âşık Şermi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek....	35
Dedemoğlu'nun Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek....	38
Ercişli Emrah'ın Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek....	43
Gedayi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek....	46
Geda Ahmet'in Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek....	48
Gevheri'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	51
Himmet'in Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	62
Hüseyini'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	65
Karacaoğlu'nın Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	67
Kâtibi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	82
Kayıkçı Kul Mustafa'nın Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	90
Kerem Dede'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	96
Kuloğlu'nun Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	100
Kul Nesimi'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	104
Niyaz-i Mısri'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	109
Üsküdari'nin Hayatı ve Şiirlerinde Çiçek.....	112
Sonuç.....	114
Sözlük.....	115
Bibliyografya.....	123

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yıldır, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve kullandığı yöntemeye dair açıklamalarda bulunmuştır.

Araştırmacı, giriş bölümünde halk edebiyatı ile divan edebiyatında işlenen çiçek konulu şiirlerin mukayesesi üzerinde durmuştur.

Klasik edebiyatta çiçeğin; bahar, çimen ve bostan gibi unsurlarla kullanıldığı söylenmiştir. Araştırmacı, divan şairlerinin eserlerinde milli çiçeklerden bahsettiklerini ifade etmiştir. Bazı şiirlerde çiçeğin kokusu, bazılarında rengi, bazılarında ise her iki unsurun ile kullanıldığı gözlenmiştir.

Yazar; erguvan, menekşe fesleğen ve gülün hem halk edebiyatında hem de divan edebiyatında ki kullanımlarına dair açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yılgör, tezinde Türk halk şairlerinin eserlerinde yer verdikleri çiçek konulu mazumelere yer vermiştir.

Değerlendirme

Yazar, Türklerin eski devirlerden beri çiçek yetiştiriciliğine meraklı olduğunu bu sayede Türk edebiyatında Tezkire-i Şükûfeciyyân adlı eserlerin kaleme alındığını söylemiştir.

Yılgör, çalışmasında yer verdiği 17. yüzyıl saz şairlerinin çiçek konulu şiirlerine yer vermiştir.

Araştırmacı, halk edebiyatında menekşenin yere yakın olması, ince yapılı olması ve devamlı sallanması özellikleri ile kullanıldığını ifade etmiştir. Erguvanın kırmızı çiçeklere sahip olması sebebiyle teşbih unsuru olarak manzumelerde yer aldığını belirtmiştir. Yılgör, şairlerin eserlerinde fesleğeni sevgilinin başında gösterdiklerini söylemiştir. Saz şairlerinin şiirlerinde bülbül ve gonca arasındaki ilişkiyi anlattığı gözlenmiştir.

YILMAZ, Ali. (1974). Taşköprü Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Kastamonu'ya bağlı Taşköprü bölgesinin ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yılmaz, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	1
Taşköprü'nün Tarihi, Coğrafi Yönü.....	2 – 3
Taşköprü'nün İdari Taksimatı.....	3 – 7
Cenaze Merasimleri.....	7
Kadın Giyimleri.....	7
Erkek Giyimleri.....	8
Gelenek ve Görenekler.....	8 – 9
Düğünler.....	9 – 10
Gelin Alma Değişleri.....	10 – 12
Düğünde Ana Babanın Söylediği Ağıtlar.....	12 – 13
Kına İlahisi.....	15 – 16
Bir İlahi....	16 – 17
Civciv Destanı....	17 – 19
Topal Koşma.....	19 – 20
Maniler.....	20 – 29
Ramazan Manisi.....	29 – 30
Taşköprü Dolaylarında Kullanılan Takma Adlar.....	30 – 31
Taşköprü Dolaylarında Söylenen Sözcükler.....	31 – 34
Rençperlikle İlgili terimler.....	34 – 36
Dualar.....	36 – 38
Atasözleri.....	38 – 39
Vazife Şuuru.....	39 – 40
Hikâye.....	40 – 41
Hatıra I.....	41 - 43

Hatıra II.....	43 - 48
Hatıra III.....	48 - 49
Hatıra IV.....	49 – 50
Yamalıklı Burun.....	50 – 52
Askerlik.....	52 – 54
Askerlikte Kazan Götürme.....	54 – 56
Yeni Şeyler.....	56 – 58
Ses Bilgisi	
Uzun Ünlüler.....	59 – 60
Ünlü Uyumu.....	60 – 61
Ünlü Değişme ve Benzeşmesi.....	61 – 62
Ünlü Düşmesi.....	62
Ünlü Epentezi.....	63
Ünlü Protezi.....	63
Ünsüzler.....	63 – 67
Metatez.....	67
Ünsüz İkizleşmesi.....	67
Şekil Bilgisi	
İsim Çekim Ekleri.....	68
Sıfatlar.....	70 – 71
İyelik Ekleri.....	71 – 72
Zamirler.....	72 – 73
Edatlar.....	73
Partisipler.....	73 – 74
Gerundiumlar.....	74 – 75
Fiil Çekim Ekleri.....	75 – 84
Hikâye.....	84 – 92
Rivayet.....	92 – 97
Şart.....	97 – 102
Sözlük.....	102 – 107

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yılmaz, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Taşköprü'nün en az Kastamonu kadar eski bir bölge olduğunu vurgulamıştır. Taşköprü'de Bizanslılar döneminden kalma arkeolojik kalıntıların olduğu belirtilmiştir. Yazar, Taşköprü'nün böylesi çok eski bir geçmişe sahip olması âdetleri, gelenek ve göreneklerinin de çeşitliliğini etkileyen bir unsur olduğunu söylemiştir.

YILMAZ, Sırrı. (1974). Sivas – Kangal Kalkım Ağız Üzerine Bir Dil İncelemesi. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk diline ve kültürüne katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yılmaz, Sivas'a bağlı Kalkım köyünün ağız özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yılmaz, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Türkü.....1 – 8

Manzum Heka.....9 – 12

Hatire.....	13 – 15
Hatire.....	16 – 18
Heka.....	19 – 23
Manzum Heka.....	24 – 25
Heka.....	26 - 28
Heka.....	29 - 32
Heka.....	33 - 37
Heka.....	38 – 40
Efsane.....	41 – 42
Heka.....	43 - 45
Heka.....	46 - 50
Heka.....	51 - 55
Heka.....	56 - 60
Heka.....	61 – 63d
Düğünde Selavat Getirme.....	64 – 65
Heka.....	66 - 70
Heka.....	71 - 78
Heka.....	79 - 85
Heka.....	86 - 88
Heka.....	89 - 91
Heka.....	92 - 96
Heka.....	97 - 98
Heka.....	99 – 104
Kıssadan Hisse.....	105 – 109
Heka.....	110 - 115
Heka.....	116 - 124
Heka.....	124 - 128
Heka.....	129 – 133
Röportaj.....	134 – 135
Bir Anı.....	135 – 137
Temsil.....	138 – 139
Koyunun Gözü.....	140 – 141

Kürtoğlu Gayadan İndi.....	141
Hatıra.....	142 – 144
Hatıra.....	145 – 146
Kıssadan Hisse.....	147
Hatıra.....	147 – 148
Vokaller....	174 – 176
Diftonglaşma.....	177
Monoftonglaşma.....	177
Vokal Protezi.....	177 – 178
Vokal Düşmesi.....	178 – 179
Vokal Sırasının Değişmesi.....	179
Vokal Asimilasyonu.....	180
Metatez.....	181
Konsonant Benzeşmesi.....	181 – 182
Konsonant Ayrışması.....	182
Konsonant İkizleşmesi.....	182
Konsonant Türemesi.....	182 – 183
Kontraksiyon.....	183 – 184
Morfoloji	
İyelik Ekleri.....	185
Zamirler.....	185
Fiil Çekimi.....	186 - 189
Hatıra.....	148
Hatıra.....	148 - 150
Hatıra.....	151
Hatıra.....	152
Temsil.....	152 – 153
Bir Gız İsteme.....	153 – 156
Kurtuluş Yıllarından.....	157 – 159
Türkü.....	160
Atasözleri.....	161 – 164
Bulmaca.....	165 – 166

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yılmaz, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yılmaz, Sivas'ta bulunan her bir köyün kendisine ait ağız özelliklerinin olduğunu belirtmiştir. Bölgede ikamet eden yerli halktan şifahi halk edebiyatı ürünleri olan türkü, atasözü ve bulmaca metinleri elde etmiştir. Yazar, yörenin gelenek göreneklerine dair bilgiler elde etmiştir.

YILMAZ, Şükriye. (1970). Ebu'l Gazi Bahadır Han Şecere-i Terakime (Metin – İndeks). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Şecere-i Terâkime adlı eseri transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Şecere-i Terâkime adlı eserin 1a – 27b varakları arasında kalan bölümünün transkripsiyonunu ve indeksini yaptığını belirtmiştir. Çok az bir kelimenin tespitini yapamadığını ifade etmiştir. Yazar, tespit edemediği bu kelimeleri eski yazı ile metin ve indeks dâhil ettiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, 1937 yılında Türk Dil Kurumunda Şecere-i Terâkime'yi faksimile eden Nuri İşan'ın yayımladığı eseri çalışmasında esas aldığını belirtmiştir.

Yazar, eserin okunmayan bölümlerini A. N. Kosonov tarafından tenkit edilen eserin neşri üzerinden bu eksiklikleri giderdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I - II

İçindekiler.....III

Metin....1 – 23

İndeks.....24 - 118

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yılmaz, çalışmasının ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Ebülğazi Bahadır Han'ın önemli bir tarihçi olduğunu vurgulamıştır. Yazar, Ebülğazi'nin Hicri 1603 yılında doğduğunu, 1663 yılında altmış yaşında vefat ettiğini söylemiştir. Ebülğazi'nin anne ve baba tarafından Cengiz soyuna dayandığı belirtilmiştir.

Ebülğazi Bahadır Han'ın, Şeceri- Türk ve Şecere-i Terâkime adlı iki eserinin olduğu söylenmiştir. Şecere-i Türk'ün oğlu Enûşe tarafından tamamlandığı belirtilmiştir.

Yılmaz, Şecere-i Türk'ün 17. yüzyıl klasik Çağatay dilinin özelliklerine sahip olduğunu ifade etmiştir. Şecere-i Türk'ün bugün ulaşılabilen yedi nüshası olduğu söylenmiştir.

YILMAZ, Zeki. (1978). Kırım Türklerinin Ağızlarından Derlemeler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yılmaz, Kırım'dan Amasya ve Merzifon'a göç eden Kırım tatarlarının ağız özelliklerini çalışmasında gösterdiğini söylemiştir. Ayrıca çalışmanın sonunda bir sözlüğün yer aldığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında Amasya ve Merzifon'da yaşayan Kırım tatarları ile görüşerek derleme yaptığını, elde ettiği metinleri Türkiye Türkçesine çevirdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

1. Oğa Hiç Toyulur mu?
2. Şimdi Sizge Birkaç Fıkra Anlatacakman
3. Atasözleri
4. Çibörek
5. Bobruca'dan Sizge Srelam Ketirdim
6. Kırım Senden Keçemem
7. Küreş
8. Çınlar
9. Umumi Çınlar
10. Hayvanlar Ne Aytar
11. Tavşanman Balaları
12. Bir Masal (Nar Nar Kamış)
13. Kart Babayın Anası
14. Bir Esirin Baş Taşına

15. Süyemen
16. İşitemen
17. Ber
18. Ezan Sesi
19. Takmak
20. Çorabatır Destanı
21. Bir Fıkra

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yılmaz, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamına ve kullandığı yönteme dair bilgi vermiştir.

Çalışmada giriş ve sonuç bölümüne yer verilmemiştir. Sonuç olarak yazar, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, 1917 yılında Rusya’da kurulan Kırım Türk Cumhuriyetinin 1919 – 1920 yılı arasında işgal edildiğini belirtmiştir. Bölgede ikâmet eden Kırım Tatarlarının Türkiye’ye ve Romanya’ya göç etmek zorunda kaldıkları söylenmiştir. Türkiye’ye gelen Kırımlıların Eskişehir, Amasya ve Merzifon’a yerleştikleri ifade edilmiştir.

YOLLU, Ayşe. (1969). Dede Korkut Kitabının Onomastik Yapısı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Dede Korkut hakkında pek çok çalışma yapıldığını ancak eserin onomastik yapısına pek yer verilmediğini söyler ve çalışmasını bu konu üzerinde meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Dede Korkut kitabında geçen kişi isimleri, yer isimleri, lâkaplar, unvanlar ve rütbeler gibi adları inceleyip bunlar hakkında bilgi vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışması için bir araştırma ve inceleme yolu takip etmiştir. Konuya dair isimlerde, kelimelerde araştırmacı alfabetik bir sıra takip etmiştir.

İçindekiler

1. Ön Söz
2. Bibliyografya
3. Kısaltmalar
4. Giriş
5. Antroponim
6. Toponimi
7. Lâkaplar
8. Rütbe ve Unvanlar
9. Etnonimler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışması için hocası Muharrem Ergin'in 1964 yılında neşrettiği Dede Korkut kitabı isimli eseri esas aldığını belirtmiştir.

Yazar, giriş bölümünde Dede Korkut hikâyelerinin günümüzde halk arasında masal olarak yaşadığını ifade etmiştir. Dede Korkut'taki hikâyelerin menşeyinin Oğuzların Orta Asya'daki ilk dönemlerine ait vakalara dayandığı açıklanmıştır.

Dede Korkut'ta yer alan “Oğuz ili” tabiri ile tam olarak nerenin kastedildiğinin bilinmediğinden bahsedilmiştir. Oğuzların ana yurduna ait isimlerin yerinin tayin edilmeden zikredildiği böylece bu isimlerin birer cins isim veya has isim haline getirildiği söylenmiştir.

Kitapta zikredilen, bir şekilde adı geçen illerin var olduğu da belirtilmiştir. Bu iller arasında İstanbul, Rum, Şam, Mekke, Medine, Türkistan örnek gösterilmiştir.

Dede Korkut'ta geçen isimlerin bir kısmının Oğuz destanına dayandığı ifade edilmiştir.

Eserde önem verilen şeyin kahramanlık olduğu vurgulanmıştır bu değerin kadınlarda arandığına dikkat çekilmiştir.

Dede Korkut eserinin Oğuz ilinden, Azerbaycan ve Anadolu'dan geçerek Türk toplum hayatından ve antroponimlerle beraber birçok yeni unsuru da aldığı ifade edilmiştir. Bundan dolayı eserin içinde çeşitli illerin geçmişine dair bilgilerin olduğu söylenmiştir.

Dede Korkut'ta yer alan beylerin, hanların yiğitlerin destanın antroponimik yapısında Manas destanı ve Şehnameye göre geri kaldığı vurgulanmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Dede Korkut eserinde geçen antroponik kelimeleri, topogonimik kelimeleri, lâkapları, unvanları alfabetik bir sıra takip ederek okuyucuya sunmuştur. Her bir kelimenin metinde geçen hâlleri okuyucuya aktarılmıştır. Yazar, kendi çalışması için Dede Korkut hakkında yazılan pek çok çalışmayı araştırıp, incelemiştir. Dede Korkut'un Vatikan nüshası, Dresden nüshası, Orhan Şaik Gökay'ın **Dede Korkut** adlı eseri, Muharrem Ergin'in **Dede Korkut Kitabı**, Ahmet Caferoğlu'nun **Dedem Korkut Hikâyelerinin Antropon Yapısı** gibi eserlerden yola çıkarak kendi çalışmasını ortaya koymuştur.

YURDAKUL, Hakkı. (1975). Tarsus - Toros Türkmenleri Ağzı. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Anadolu ağızlarına duyduğu ilgi sonucu çalışmasının meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yurdakul, çalışmasında Tarsus'ta ikamet eden Toros Türkmenlerinin ağız özelliklerini incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında derleme yöntemini kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Geçmişte Tarsus

Metindeki Ses Değerlerinin Gösterilmesi

Düğün

Hayvanlar

Tarla İşleri

Kömür Satışı

Adak

Tren Yolu İşleri

Talihsiz Hüsne

Dil Özellikleri

Eylem Çekimi

Sıfatların Çekimi

İsimlerin Hal Çekimleri

Sözlük

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yurdakul, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yurdakul, Anadolu'nun pek çok yerinde olduğu gibi Tarsus'ta ikâmet eden Toros Türkmenlerinin de yazı dili ile konuşma dili arasındaki farkın azaldığı vurgulanmıştır.

YURDAKUL, Necla. (1978). Tevârih-i Âl-i Selçuk (147 a – 153 b) Metin, Nüsha Farkları, İndeks. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Tevârih-i Âl-i Selçuk'u transkrip edip, indeksini hazırlamak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Tevârih-i Âl-i Selçuk'un 147 a ile 153 b sayfaları arasında kalan bölümünü incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yurdakul, çalışmasında Tevârih-i Âl-i Selçuk adlı eserin bir bölümünü ve bu bölümün indeksini verdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Metin

Nüsha Farkları

İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yurdakul, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir. Ayrıca yazar, Tevârih-i Âl-i Selçuk adlı eserin önemini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Tevârîh-i Âl-i Selçuk'un İbn Bibi diye anılan Nasirü'd-din Hüseyin b. Muhammed tarafından yazıldığını söylemiştir. Eserin asıl isminin El-evamirü'l Alaniyye fi'l-umuri'l-Alâ'iyye olduğu belirtilmiştir. Yazar, Tevârîh-i Âl-i Selçuk'un Yazıcızade Ali tarafından tercüme edildiğini ifade etmiştir.

Tevârîh-i Âl-i Selçuk'un Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir asırlık tarihinin anlatıldığı ifade edilmiştir. Yazıcızade Ali'nin eseri, Sultan Murad'ın emri ile tercüme ettiği belirtilmiştir.

Tevârîh-i Âl-i Selçuk'un dört bölümden meydana geldiği söylenmiştir. Birinci bölümde eski Türk boylarının tarihi ve Oğuz ailesinin şeceresi, armaları ve tamgalarının anlatıldığı, ikinci bölümde Büyük Selçuklulardan, Irak ve Kürdistan Selçuklularından bahsedildiği, üçüncü bölümde Osmanlı sülalesinden bahsedildiği ve son bölümde ise Anadolu Selçuklu Devleti'nin Moğollar tarafından yıkılıp Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulduğu küçük Anadolu beyliklerinin anlatıldığı söylenmiştir.

YURDANUR, Cengizhan. (1980). Milli Mücadele Devrinde Türk Şiiri Türk Şiiri I: (1919 - 1920) İnceleme – Metin. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Millî Mücadele Dönemi'nde kaleme alınan eserleri bir araya getirip okuyuculara sunmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında 15 Mayıs 1919 ile 9 Eylül 1920 tarihleri arasında Millî Mücadele Dönemi'nde kaleme alınan “‘şir” türünde eserleri çalışması içerisinde incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yurdanur, çalışmasında incelediği şiirleri sistematik bir şekilde incelediğini ve altı bölüme ayırdığını belirtmiştir. Yazar, eserleri; millî şiirler, dinî ve tasavvufî

şiiirler, divan şiiiri tarzını devam ettirenler, lirik şiiirler, tabiat şiiirleri, hiciv ve mizah şiiirleri adı altında topladığını söylemiştir. Araştırmacı, şiiirleri mizahi ve ciddi eserler olarak iki ana başlığa ayırıp şairlerin isimlerine göre alfabetik sıra dâhilinde sıraladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Giriş

II. Bölüm

Nazım Şekilleri ve Vezinler

III. Bölüm

Muhteva Tetkiki

1. Milli Şiiirler
2. Dinî ve Tasavvufî Şiiirler
3. Divan Tarzını Devam Ettirenler
4. Lirik Şiiirler
5. Tabiat Şiiirleri
6. Hiciv ve Mizah Şiiirleri

IV. Bölüm

1. Ciddi Şiiirler
2. Mizahi Şiiirler

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yurdanur, ön söz bölümünde Millî Mücadele Dönemi'nde siyasî, dinî, edebî ve ilmî konularda pek çok eserin kaleme alındığını ifade etmiştir. Ediplerin; roman, hikâye, şiiir, gazete yazısı, fıkra, makale, haber, tebliğ, konferans metni ve miting konuşmaları gibi manzum ve mensur eser hazırladıkları söylenmiştir. Araştırmacı, Millî Mücadele Dönemi'nde yirmi beş ayrı derginin yayımlandığını bu dergilerden beş tanesinin mizah tarzında çıktığını belirtmiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde milli bir felaketin yaşandığı yıllarda kaleme alınan eserlerin hangi şartlar altında ve etkiler neticesinde ortaya konduğunu göstermek amacıyla devrin genel durumunu ana hatlarıyla anlatmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yurdanur, Yunan işgalinin halk üzerinde bir matem havası yarattığını özellikle İstanbul'da mitinglerin düzenlediğini söylemiştir. 1919 – 1920 yıllarının Millî Mücadele Dönemi'nin hazırlık safhası; asıl zaferin yaşandığı yılların 1921 – 1922 yılları olduğu kaydedilmiştir.

Araştırmacı, manzum ve mensur tarzda kaleme alınan eserlerin Milli Mücadele Dönemi'nde meydana gelen olayların merkezinde yaşanan duygu ve düşünceleri, ümit ve ümitsizlikleri, ortaya koyan vesikalar olduğunu vurgulamıştır. Yazar, milletin can damarının, fikir ve sanat hayatının onun mahsulleri olan bu vesikaların içinde saklı olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, bu dönemde kaleme alınan şiirlerin nazım şekli ve vezinler noktasında çeşitlilik arz ettiğini söylemiştir. Aruz ölçüsüyle yazılan şiirlerde gazele; hece ölçüsüyle kaleme alınan şiirlerde ise koşma nazım şekline rağbet edildiği gözlenmiştir. Hece ölçüsüyle yazılan eserlerde halk edebiyatı geleneğine bağlı kalındığı vurgulanmıştır. Koşma haricinde destan, ilahi, semai ve türkü nazım şekli ile yazılmış metinlerle karşılaşmıştır. Klasik şiir tarzında kaleme alınan şiirler kaside, murabba, muhammes, şarkı, kıt'a nazım şekillerinin kullanıldığı ifade edilmiştir.

YÜCE, Adile Yasemin. (1979). Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri 1917. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yüce, çalışmasında pek çok ilmi kongrede Türkiye'yi temsil eden Mehmet Fuat Köprülü'nün, çeşitli konularda yazılmış eserlerinin tanıtılması gayesi ile tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Mehmet Fuat Köprülü'nün 1917 yılında kaleme aldığı makale, tercüme ve şiirleri üzerine tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Mehmet Fuat Köprülü'nün 1918 yılında kaleme aldığı makale, tercüme ve şiirlerini yeni harflere aktardığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Milli Edebiyat.....1 – 10

Edebiyatta Marazilik.....11 – 20

Bir Medeniyet Zümresine Mensub Edebiyatlarda Müşterek Kıymetler: Esas.....33 – 42

Vezin Meselesi.....43 – 54

Ozan.....55 – 61

Harabat.....62 – 73

Milli Vezin.....74 – 87

Bir Mektub Münasebetiyle.....88 – 98

Hurname.....99 – 110

Hayat ve Edebiyat.....111 – 120

Deli Birader.....121 – 132

Bizde Mersiye ve Mersiyeciler 1.....133 – 145

Bizde Mersiye ve Mersiyeciler 2.....146 - 160

Bizde Mersiye ve Mersiyeciler 3.....161 – 176

Acem Edebiyatında Mersiye.....177 – 185

Bizde Milli Tarih Yazılabilir mi?.....194 – 200

Rudedden ve Sanat....201 – 213

Bir İstimzac Münasebetiyle.....214 - 229

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Mehmet Fuat Köprülü'nün Türk edebiyatı tarihi içerisindeki yerine ve önemine dair bilgi vermiştir. Ayrıca araştırmacı, tezinin amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yüce, tezinde Köprülü'nün kaleme aldığı metinleri toplu bir şekilde okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Yazar, Mehmet Fuat Köprülü'nün Türk edebiyatında çeşitli gazete ve dergilerde kaleme aldığı makalelerini tezinde gösterdiğini ifade etmiştir. Tezin içerisinde yer alan on altı makaleyi incelenmiştir.

YÜCE, Nuri. (1967). Tırtar Keşli Ağzı (İçel) Dil ve Gramer Hususiyetleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, yaşadığı bölgeye ve dile hizmet etmek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışma konusu olan İçel ağzının gramer özelliklerini inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yüce, çalışmasında elde ettiği metinlerde Toroslarda yaşayan kişilerden derleme yolu ile toplandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön söz.....VI - VII

Bibliyografya.....VIII - X

Giriş.....	1 - 9
Bu Tezde Kullanılan Fonetik Transkripsiyon İşaretleri.....	10 - 13
1. Bölüm:	
Gramer Hususiyetleri.....	14 - 49
A. Fonetik Hususiyetler.....	15 - 38
Vokal Değişimleri.....	16 - 24
Düz Vokaller.....	16
Yuvarlak Vokaller.....	18
Uzun Vokaller.....	19
Uzun Vokalin Kısalması.....	20
Vokal Prothese'i.....	21
Vokal Elision'u.....	21
Ünlü Benzeşmesi.....	22
Progressive Assimilation.....	22
Regressive Assimilation.....	23
Ünlü Aykırılışması.....	23
Progressive Dissimilation.....	23
Regressive Dissimilation.....	23
Darlaşma.....	23
Vokal Serisinin Sıra Değiştirmesi.....	24
Palatalization.....	24
Velarization.....	24
Konsonantlar.....	25 - 38
Labiale.....	25
Dentale.....	25
Art Damak Konsonantları.....	26
Prothese.....	31
Labio-Dentale.....	32
Sibilant.....	32
Africat.....	34
Masal.....	34

Liquide.....	35
İçses Ünsüz Değişmeleri.....	36
Metathese.....	37
Konsonant İkizleşmesi.....	38
Çift Konsonantın Tekleşmesi.....	38
Konsonant Türemesi.....	38
B. Morfolojik Hususiyetler.....	39 - 49
İsim Çekimi.....	40
Nominativ.....	40
Genetiv.....	40
Akkuzativ.....	40
Dativ.....	40
Lokativ.....	40
Ablativ.....	41
Çokluk.....	41
İnstrumental.....	41
Eşitlik.....	41
İyelik Ekleri ve Çekimleri.....	41
Şahıs Zamirleri ve Çekimleri.....	43
İşaret Zamirleri.....	43
Fiil Çekimi.....	44
Geniş Zaman.....	44
Şimdiki Zaman.....	44
Görülen Geçmiş Zaman.....	45
Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	45
Gelecek Zaman.....	45
Emir Çekimi.....	45
Şart Çekimi.....	46
İstek Çekimi.....	46
Gereklilik.....	46
İsim Fiil.....	47

Fiillerin Birleşik Şekilleri.....47

Partisipler.....48

Gerundiumlar.....48

Edatlar.....49

2. Bölüm:

Metinler.....50 - 155

Hikâyeler.....51 - 73

Hekeya (Anlatan: Hasan Aslan).....51

Şakşakı Beği (Anlatan: Elif Aydın).....56

Ayıynan Dilki (Anlatan: Ş. Mehmet Yüce).....61

Hekeya (Anlatan: Cennet Garı).....62

Hekeya (Anlatan: Ali Çabık).....65

Çoban Hekeyası (Anlatan: Ş. Mehmet Yüce).....66

Üç Gardaş (Anlatan: Elif Garı).....68

Cemile Cennet (Anlatan: Cennet Garı).....72

Konuşmalar.....74 - 91

İki Garı Gönüşması (Konuşanlar: Cennet ve Elif Garı).....74

Baştan Geçmiş Olaylar.....92-103

Süllü (Anlatan: Çoban Hacamat).....92

Ayı Lafi (Anlatan: Goca Duranamat).....94

Öküz Lafi (Anlatan: Ayşe Kılıç).....96

Gömat (Anlatan: İsmet Öz).....98

Gasayan (Anlatan: Sabri Kılbaş).....100

Gucur Hocanın Köür Yakışı (Anlatan: Ahmet Akın)....101

Sivrisinek Desdeni (Anlatan: Ahmet Akın).....103

Türküler.....104 - 117

Memedimizin Türküsü (Anlatan: Hatice Garı).....104

Gader (Söyleyen: Halil Erdem).....106

Para (Söyleyen: Halil Erdem).....107

Tata-Gurusu Desdeni (Söyleyen: Halil Erdem).....108

Şakalaşma (Söyleyen: Cennet Garı).....110

Durna Türküsü (Söyleyen: Hatice Garı).....	112
Şakir Efendi Türküsü (Söyleyen: Mustafa Öztürk).....	113
Yeşil Gurbalar Türküsü (Söyleyen: Mustafa Öztürk)	114
Gelin Türküsü (Söyleyen: Ş. Mehmet Yüce).....	115
Bülbül Türküsü (Söyleyen: Ş. Mehmet Yüce).....	116
Çocuk Oğşama (Söyleyen: O. Yüglük).....	117
Maniler (I) (Söyleyen: Hatice Garı).....	118
Maniler (II) (Söyleyen: Hatice Garı).....	118
Maniler (III) (Söyleyen: Döndü Özbek).....	130
Ata Sözleri.....	131 - 146
Bilmeceler.....	147 - 154
3. Bölüm:	
Sözlük.....	155 - 176

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yüce, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde İçel'in Yörük oymaklarının bulunduğu bir bölge olduğunu ifade etmiştir. Yüce, Kıbrıs Türklerinin ağız özellikleri ile Yörüklerin ağız özellikleri arasında benzerliklerin olduğunu söylemiştir.

Yazar, Keşli, Gara Keşli ve Tırtar, Kara Tatar, Esb- Keşan adı ile anılan toplulukların aynı bölgede aşağı yukarı aynı zamanlarda yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu grupların hemen hepsinin hayvancılıkla uğraştığı ve göçebe bir yaşam sürdüren aynı topluluk oldukları belirtilmiştir. Yüce, bu toplulukların ilerleyen zaman içerisinde köylere yerleştiklerini, çiftçilik ve bahçecilikle geçindiklerini söylemiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Yüce, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yüce, çalışmasında bölge insanından anonim Türk Halk Edebiyatı ürünlerinden olan hikâye, türkü, ağıt, atasözü ve maninin yanında insanların yakınmalarını, kişilerin başlarından geçen olayları tespit ettiğini ifade etmiştir.

YÜRÜKOĞLU, Fikret. (1945). Edip Harabi'nin Hayatı ve Eserleri. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yürükoğlu, Edip Harabi'nin hayatını ve ortaya koyduğu eserleri inceleme gayesiyle tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Bektaşî tarikatına mensup olan Edip Harabi'nin tasavvuf konulu eserlerini çalışmanın kapsamına dâhil etmiştir. Yürükoğlu, Edip Harabi'nin tek bir Divan'ının bulunduğunu ifade etmiştir. Yazar, tezini bu eser üzerine inşa etmiştir. Eserde Bektaşî tarikatının 13. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar ne gibi değişimler geçirdiği ortaya konulmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışması için kütüphane araştırması yaptığını ifade etmiştir. Yürükoglu, Edip Harabi'yi çalışmada tanıtmadan önce Bektaşî tarikatına dair açıklamalar yapmıştır. Daha sonra yazarın kişisel ve edebî hayatı anlatılmıştır. Son kısımda Edip Harabi'ye ait şiirlerin türlere ayrılmasıyla çalışma sonlandırılmıştır.

İçindekiler

- 1- Başlangıç.....1 - 2
- 2- Bektaşî Tarikatına Genel Bakış.....3 - 18
- 3- Edip Harabi'nin Hayatı.....19 - 20
- 4- Edebi Şahsiyeti.....20 - 21
- 5- Tasavvufi Şahsiyeti.....21 - 29

6- Şöhreti.....29 - 34

Şiirinden Örnekler

- a- Nefesler
- b- Koşmalar
- c- Semailer
- d- Gazeller
- e- Mersiye
- f- Tahmis
- g- Müstezat

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Tez de “Başlangıç” adı verilen bir kısım bulunmaktadır. Burada Edip Harabi hakkında ilk tarihi malumatın Sadettin Nüzhet tarafından Milli Mecmua adlı dergide neşredildiği ifade edilmiştir. Edip Harabi’nin 19. yüzyılın en maruf Bektaşî şairlerinden olduğu söylenmiştir. Sadettin Nüzhet’in şaire ait elli bir şiiri derleyip topladığı çalışmada belirtilmiştir. Aynı zamanda 1944 yılında Rıza Tevfik’in Yeni Sabah gazetesinde Edip Harabi’yi “Erenler” başlığı altında anlattığı vurgulanmıştır. Yazar, şair hakkında aklında kalanları yazmış ve şairin yazdığı “Devriye” adlı şiiri ziyan ettiğini söyleyip teessürlerini bildirmiştir. Araştırmacı, şair hakkında tarihi-eğebi bilgilerden ziyade şahsi birtakım kanaatlerini dile getirmiştir. Yazar, Edip Harabi’ye ait birçok şiirin 19. yüzyıldan itibaren mecmualarda yer aldığını söylemiştir. Şaire ait bu şiirlerin Divan’ında da yer aldığı belirtilmiştir. Yazar, Afyonkarahisar da “Harabi” mahlasını kullanan Deli Bekir isminde bir şairin bulunduğunu ve Afyonkarahisarlılar’ın memleket gayreti güderek Edip Harabi’nin şiirlerini bu kişiye isnat ettiklerini çalışmada belirtmiştir. Giriş bölümü bu sözlerle son bulur.

Tezde sonuç bölümü yer almamaktadır. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde Yürükoğlu’nun hayatını ve edebi kişiliğini açıklayıcı bir anlatımla okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Tez toplam otuz beş sayfadan meydana gelmiştir. Çalışmada Bektaşî tarikatı hakkında açıklamalar yapılmıştır. Tarikatın 15. yüzyılda inkişafa açıldığı 16. yüzyılda tekâmül gösterdiği söylenmiştir. Çalışmada tarikat için önemli bir eser olan **Makalât**'a dair bilgiler verilmiştir. Bektaşî şairleri arasında önemli bir isim olan Kaygusuz Abdal'ın eserlerinde tarikatın işlenişine değinilmiştir. Bektaşîliğe dair genel bilgilerin bu eserde olduğu ifade edilmiştir.

Edip Harabi'nin hayatı hakkında az bir bilgiye sahip olduğu ifade edilmiştir. Harabi'nin Miladi 1853 yılında doğduğu söylenmiştir. Edip Harbi'nin on yedi yaşında Bektaşî şairi Mehmet Ali Hilmi'den el aldığı mevzu yazar tarafından Edip Harabi'ye ait şiir parçası ile desteklenmiştir. Edip Harabi'nin İstanbullu olduğu ifade edilmiştir. “Edip” kelimesinin şairin mahlası olduğu vurgulanmıştır. Şairin genç yaşta memuriyet hayatına girdiği söylenmiştir. Harabi'nin Divan'ını el yazısıyla oluşturduğu Arapça ve Farsça kelimelerle dolu olduğu ifade edilmiştir. Harabi'nin Sünni akidelere bağlı olduğu ifade edilmiştir.

Yazar, şaire ait şiirlerde birkaç cümlelik çıkarımlarda bulunmuştur. Harabi'nin tarikat şairi olduğu ifade edilmiştir. Devrindeki halk edebiyatı ve divan edebiyatı numunelerini taklit ettiği söylenmiştir. Yürükoğlu, Edip Harabi'yi divan şairi olarak görmediğini ifade etmiştir. Şairin hâkimane, rindane, aşk ve vatan konulu şiirlerinin mevcut olduğunu çalışmada söylemiştir. Harabi'nin bazı şiirlerinin bestelendiği tezde belirtilmiştir. Çalışma, Edip Harabi ve Bektaşî tarikatı hakkında çeşitli bilgiler ile meydana getirilmiştir.

ZAİM, Esat Alim. (1973). Yunus Emre Divanı (Eski Harflerle Matbuu Divanının Transkripsiyonu). Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Yunus Emre'nin Divan adlı eserini transkrip etmek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Yunus Emre Divan'ında yer alan üç yüz otuz üç şiiri transkrip ettiğini ifade etmiştir. Yazar, çalışmasında şiirlerin yerinin gösteren cetvel hazırladığını ve sözlük ilave ettiğini söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Zaim, Yunus Emre Divan'ının eski matbu taş basma nüshasında yer alan şiirleri bugünkü Türkçeye göre değil Eski Anadolu Türkçesine göre yeni yazıya çevirip transkripsiyonunu yaptığını söylemiştir. Araştırmacı, Divan'ın içinde bulunan şiirleri yazma nüshalar ile karşılaştırıp şiirlerin hangi Divanlarda bulunduğunu tespit ettiğini ifade etmiştir. Yazar, tezin sonunda her şiirin ilk mısrası ile divanlar içindeki yerini gösteren cetvel hazırladığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya

Kısaltmalar

Şiirler

Cetvel

Bugün Kullanılmayan Türkçe Kelimeler Sözlüğü

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Zaim, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine uzun açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Fatih nüshası, Nuruosmaniye, Prof. H. Ritter, Yahya Efendi, Raif Yelkenci nüshası ve matbu eserlerden; Abdülbaki Gölpınarlı'nın, Burhan Toprak'ın, Cahit Öztelli'nin ve Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş'ın Yunus Emre Divanları ve Öbür Yunus'un Şiirleri adlı eserleriyle karşılaştırma yaptığını belirtmiştir.

ZEYTİNOĞLU, Sezen. (1977). Erzin (Yeşilkent) Ağız. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Hatay'ın Yeşilkent yöresinden derlediği metinleri; dil bilgisi, ses, şekil ve cümle bilgileri bakımından incelemiştir. Ayrıca yazar, bölgede kullanılan mahalli kelimelerden oluşan sözlük hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Zeytinoğlu, çalışmasında derleme metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I

Erzin'in Coğrafi Konumu..... II - III

Giriş.....IV- V

Metinde Geçen Transkripsiyon İşaretleri..... VI

I. Bölüm

Metinler.....1 – 51

II. Bölüm

a) Fonetik Özellikler.....52 – 76

b) Morfolojik Özellikler.....52 – 76

III. Bölüm

a) Bazı İsimlerin Çekimi.....76 – 95

b) Bazı Fiillerin Çekimi.....96 – 153

IV. Bölüm

a) Sözlük (Metin İçi Kelimeler).....154 – 175

b) Sözlük (Metin Dışı Kelimeler).....176 – 197

c) Tarımla İlgili Kelimeler.....198 - 202

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamına ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Zeytinoğlu, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Zeytinoğlu, çalışmasında Erzin'in daha çok ağız özellikleri hakkında inceleme yapmıştır. Araştırmacı, yöre insanından metinler elde etmiştir ve bu metinlerde oluşan bir sözlük hazırlamıştır. Zeytinoğlu, bir diğer sözlüğü ise yörede yaşayan halkın konuşmaları esnasında kayıt etmiştir. Yazar, çalışmasında ağırlıklı olarak Erzin'in ağız hususiyetlerini ortaya koyan incelemelerder bulunmuştur.

ZİYA, Ahmet. (1930?). Yusüf ve Zeliha. Tez (Bitirme). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çeşitli eserlerde yer alan Yusüf ve Zeliha adlı metni incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ziya, çalışmasında Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'ta yer alan rivayetlere yer verip, Türk edebiyatı ve Arap edebiyatında şairler tarafından ortaya konan eserleri tahlil ettiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, kataloglarda gördüğü Türkçe ve Arapça yazılan eserleri incelediğini, Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'ta yer alan rivayetleri aynen aktararak çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Mukaddime

1. Kütüb-i Mukaddesde Yusûf ve Zeliha
 - A. Tevrat Rivayeti
 - B. Kuran-ı Kerim Rivayeti Kıssanın Âlem-i İslam'da ki Ehemmiyeti
Kataloglarda Görülen Arapça Eserler
2. Kıssanın Edebiyata İntikali
 - A. İran edebiyatında Yûsuf ve Zeliha: Firdevsi, Cami, Nazım-ı Hirevi
Yûsuf ve Zeliha Yazan Diğer İran Şairleri
 - B. Türk Edebiyatında Yûsuf ve Zeliha: Ali, Mahmut, Meçhul Müellif,
Darir, Hamdi, İbn-i Kemal, Yahya
Yusûf ve Zeliha Yazan Diğer Şairleri,
3. Hint, İspanyol, Fransız Edebiyatlarında Yusûf ve Zeliha
Meşhur Ressamların Tabloları
4. Eserlerden Umumi Bir Nazar
5. Netice: Kıssanın Menşei, İhtiva Ettiği Halkiyat Unsurları
6. Kitabiyat

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, “Mukaddime” başlığında Yusuf kıssasının derli toplu verildiği ilk eserin Tevrat olduğunu söylemiştir. Yusuf kıssasının İslamiyet’ten önce beşeri ve dini mahiyeti olduğu, İslamiyet ile birlikte dini bir mahiyete sahip olduğu ve son olarak tasavvuf inancı ile elde ettiği bir mahiyetinin olduğu vurgulanmıştır. Araştırmacı, şairlerin, Yusuf kıssasının hakkında yazıklarının birbirini tutmadığını vurgulamıştır.

Ziya, sonuç bölümünde Yusuf kıssanın menşei hakkında bilgi verip kıssanın içinde barındırdığı halk edebiyatı unsurlarını açıklamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Tevrat'ta Yusuf'un sadece maceralarının yer aldığını; Kur'ân-ı Kerîm'de ise bu unsurlarla beraber Zeliha'nın aşk ateşinin ihtirasıyla beraber anlatımın yapıldığını belirtmiştir.

Yazar, edebiyatın konusu haline gelen Yusuf kıssasının, iki kol halinde yayıldığını vurgulamış, birinin Firdevsi kolu olduğunu; diğerinin ise Camî kolu olduğunu ifade etmiştir. Firdevsî kolunda eser veren şair ve yazarların dini unsurlarla beraber beşeriyeti de aktardıkları söylenirken; Camî tarzında eser veren yazarların daha çok olduğu ve bu kişilerin tasavvufi kisve içerisinde eserler kaleme aldıkları belirtilmiştir.

Ziya, Zeliha'nın Doğu kültüründe bilinip Batı kültüründe tanınmadığını söylemiştir. Ayrıca Doğu edebiyatı yazarlarının, Zeliha'yı çeşitli isimlerle adlandırdıkları görülmüştür.

Araştırmacı, Yusuf kıssasının genelinde masal unsurlarının olduğunu söylemiştir.

(?), Hadiye. (1931). **Türk Edebiyatında Hikâye. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.**

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk edebiyatında hikâye türünde önemli eserler veren yazarları ve onların eserleri hakkında bilgi vermeyi amaçlayarak çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasına Ahmet Mithat Efendi ile başlamış ve 1890 tarihine kadar eser veren bazı hikâye yazarlarına ve eserlerine dair bilgi vermiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yönteme dair bilgi vermemiştir ancak görünen şu ki yazar bir kütüphane çalışması yaparak, ele aldığı yazarlar ve eserleri hakkında çeşitli okumalar yaparak tezini meydana getirmiştir.

İçindekiler

Çalışmanın içerisinde içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, “Başlangıç” başlığı adı altında çalışmasının içeriğine dair bilgi vermiştir. Araştırmacı, Türk edebiyatında hikâyenin tarihinin eski olduğunu belirtmiştir. Batı medeniyetinden alınan roman ve hikâyeden önce Arap ve Acem edebiyatından zaman zaman hikâye tercümelerinin yapıldığından bahsetmiştir. Tanzimat Dönemi’nden önceki edebiyat ile sonraki edebiyat arasında ruh, şekil, mana, hatta lisan farkının söz konusu olduğu vurgulanmıştır. Roman ve hikâyenin Garp lisanına hâkim birkaç yazar aracılığıyla Türk edebiyatına girdiği ifade edilmiştir. Araştırmacıya göre Tanzimat Dönemi’nin en mühim ismi Namık Kemal iken; Servet-i Fünûn Döneminin önemli ismi Halid Ziya’dır.

Sonuç bölümünde araştırmacı, roman ve hikâyenin Şinasi’nin açtığı yolda edebiyatımıza girdiğini belirtmiştir. Tanzimat Dönemi’nde başlayan yenileşme hareketinin, Servet-i Fünûncuların Avrupa edebiyatının gösterişine kapılıp sekteye uğradığından bahsedilmiştir. Yazar, Edebiyât-ı Cedîdecilerin Batının tekniğini, fikirlerini ve hatta onların hayatlarını da aldığı vurgulamıştır. Servet-i Fünûn Dönemi yazarlarının suni bir edebiyat ortaya koydukları ayrıca dile önem vermemelerinden dolayı da devam etmelerinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

Tanzimat Dönemi yazarlarının yenileşme hareketini büyük bir kuvvet ve coşkunluk ile muhafaza ettiklerinden bahsedilmiştir. Buna karşılık Servet-i Fünûn yazarlarının bedbin ve yorgun olduğu vurgulanmıştır. Yazar, Servet-i Fünûn sanatçıları için önemli olanın sanatın sanat için olduğu anlayışına sahip olduklarını ifade etmiştir. Edebiyât-ı Cedîde mensuplarının eserlerinde yer alan kahramanları, mekânları hep yüksek sınıftan seçtikleri belirtilmiştir.

Araştırmacı, bu edebiyata mensup yazarların eserlerinde yer alan unsurları bu şekilde tenkit ederek sorgulamıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Ahmet Mithat Efendi, Namık Kemal, Recâizâde Mahmud Ekrem, Sâmipaşazâde Sezâi, Nâbizâde Nâzım, Hüseyin Rahmi Gürpınar,

Mustafa Reşit, Fatma Aliye ve Ahmet Rasim gibi yazarların edebi kişiliği hakkında bilgi vermiştir. Örneğin: Ahmet Mithat Efendi'nin meddah lisanıyla yazdığı, halka okuma zevki verip hocalık yaptığı, eserlerinde tarih, hukuk, iktisat vb. ilimler hakkında bilgiler sunduğu aktarılmıştır. Namık Kemal'in romantik bir tavırdaki eser verdiği, Victor Hugo'dan etkilendiği, eserlerinde ruhi incelemelere önem verdiği ifade edilmiştir. Araştırmacı, yazarların kaleme aldıkları eserlerin özelliklerini ve özetlerini de okuyucuya sunmuştur. Bölümlerin sonunda yazarların tüm eserleri sıralanmıştır.

(?), Hatice. (1931). Süleyman Çelebi ve Mevlûdû. Tez (Bitirme). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Süleyman Çelebi'nin Mevlid adıyla anılan eseri Vesîletü'n – Necât'ını incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında, Süleyman Çelebi'nin biyografisini, eserlerini ve kütüphanelerde bulunan Vesîletü'n - Necât nüshalarının tanıtımını ve metinlerini aktarmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında kullandığı yöntemle dair herhangi bir bilgi vermemiştir. Fakat yazarın, kütüphane araştırması yaptığı, metinlerden bazı bölümleri çalışması içerisinde göstererek tanıttığı görülmüştür.

İçindekiler

Yazar, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, ‘‘Mukaddime’’ başlığında Türkler arasında mevlit okuma geleneğinin yaygın olduğundan bahsedilmiştir. Mevlid’in camilerde, evlerde özel bir tören yapılarak okunduğu vurgulanmıştır. Mevlid okuma geleneğine Arapların ve Osmanlı Devleti’nde hükümdarlarının önem verdikleri belirtilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Süleyman Çelebi’nin âlim bir şair olduğunu ailesi ile birlikte önemli makamlara getirildiğini söylemiştir. Süleyman Çelebi’nin yaşadığı yüzyılda iki türlü edebiyatın olduğu ifade edilmiştir. Bir kısım şair ve yazarların Yunus’u takip ederek onun gibi öz lisanla eser verdikleri; diğer bir kısmın ise Âşık Paşa, Mevlana ve Sultan Veled’i takip ederek tasavvufi eserler meydana getirdikleri belirtilmiştir.

Süleyman Çelebi’nin, İran kaside ve gazellerinin reva’da olduğu bir dönemde sade bir lisanla halkın gönlüne hitap eden Vesâletü’n – Necât’ı yazdığı söylenmiştir.

Araştırmacı, Arapların 7. yüzyıldan beri Hz. Peygamber’in methine dair yazıları okudukları ve törenlerde de varlığına işaret etmiştir. Osmanlı Devleti dönemine gelindiğinde Peygamber’in methini yapan Vesâletü’n – Necât ile bu geleneğin başladığı söylenmiştir. Araştırmacı, bu geleneğin 10. yüzyılda âdet halini aldığını tarihi vesikalardan öğrendiğini belirtmiştir. Yazar, Osmanlı hilafetinin son zamanlarına kadar mevlit alayının yapıldığını ifade etmiştir.

(?), Hayyampur. (1941). Kıyafetnameler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında asıl amacının Türkçe yazılmış kıyafetnâmeler üzerine bilgi vermek olduğunu söylemiştir ancak daha sonra Arapça ve Farsça yazılmış eserlerin esas kaynak olduğunu gözeterek hepsini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında kıyafetnâme ilmi hakkında açıklayıcı bilgiler verdikten sonra Arapça, Farsça ve Türkçe kıyafetnâme üzerine eser veren kişilere ve eserlerine değinmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasını İstanbul'un çeşitli kütüphanelerinde bulduğu eserleri bir araştırma ve inceleme yolu takip ederek meydana getirdiğini belirtmiştir. Araştırmacı, tezinde önce Arapça ve Farsça yazılmış kıyafetnameleri ardından Türkçe yazılmış kıyafetnameler hakkında bilgi vermiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde kıyafetnâmeler üzerine çalışmayı sınıf arkadaşının hatırlattığını söyleyerek çalışmasına başladığını ifade etmiştir. Araştırmacı, İstanbul'un zengin kütüphanelerini gezip bu konu üzerine Türkçe, Arapça ve Farsça yazılmış yirmiye yakın eser bulduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, adlarını kataloglardan öğrenebildiği eserlerden bir kısmına siyasi sebeplerden dolayı ulaşamadığını bildirmiştir. Yazar, Arapça ve Farsça yazılmış kıyafetnâmelerin, Türk diline geçişini ve edebi değerlerini göstermeye çalıştığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, tezinde kıyafetnâme türünde kaleme alınmış eserlerle ilgili açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, çalışmasına ön söz bölümü ile başlamıştır. Toplam kırk yedi sayfadan oluşan tez kıyafetnâmenin tanımından bu ilimle alakalı diğer ilimlerden bahsetmiştir. Kıyafetnâme hakkında yazılan eserlerin Arap ve Fars edebiyatında verilen örneklerini sıralayıp bu eserler hakkında birkaç paragraflık bilgi verilmiştir. Kıyafetnâme yazan kişilerden birkaçı: İmam Şafî, Muhammet İbni Zekeriya Razi,

Ebuali Sinan, Ebulkasım Abdülkerim İbni Hevazım Kuşeyri, İmam Fahrettin Razi, Muhyittin İbni Arabî ve Muhammet İbni Ebitalip Dimişki gibi yazarların Arapça ve Farsça eser verdiği ifade edilmiştir. Türkçe eser veren kişilerden birkaçı: Abdurrahman Mirek, Hamdullah Akşemsettinzade, Sivrihisarlı Şaban ve Balizade (Mustafa Efendi) gibi yazarların kıyafetname türünde eser verdiği belirtilmiştir.

(?), Melahat. (1937). Berlin Devlet Kütüphaneleri Şark Yazmaları Arasında Saz Şairleri Mahsulleri. Tez (Bitirme), İstanbul üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Berlin Devlet Kütüphanesinde yer alan mecmularda saz şairlerinin bilinmeyen ürünlerini tespit etmek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasını üç bölüm halinde meydana getirmiştir. Haklarında malumata sahip olduğumuz saz şairleri, haklarında malumata sahip olmadığımız saz şairleri ve anonim ürünler şeklinde bir tasnif yaparak tezini hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasını kütüphane araştırmasına bağlı kalarak meydana getirdiğini ifade etmiştir. Araştırmacının, üç ana bölüme ayırarak meydana getirdiği çalışmasında pek çok halk şairine dair bilgiye ve bu halk şairlerinin yazdıkları manzumelere yer vermiştir. Anonim başlığı altında verilen mahsuller ise nazım şekillerine göre bir sınıflandırılmaya tabii tutarak aktarılmıştır.

İçindekiler

- I. Başlangıç
 - 1. Ön Söz.....1- 2
 - 2. Çalışmaya Esas Olan Nüshalara Dair.....3 – 7
- II. Mevzu

I. Haklarında Malumat Sahibi Olduğumuz Saz Şairleri ve Eserleri

- A. Öksüz Âşık.....8 – 10
 - 1. Hayatı.....9
 - 2. Eserleri.....9 – 10
- B. Koroğlu.....11 – 12
 - 1. Hayatı.....11
 - 2. Eserleri.....12
- C. Âşık.....13 – 17
 - 1. Hayatı.....13
 - 2. Eserleri.....14 – 17
- D. Gazi Âşık Hasan.....18 – 21
 - 1. Hayatı.....18
 - 2. Eserleri.....19 – 21
 - a. Destan.....19 – 20
 - b. Türkü.....21
- E. İbrahim.....22 – 23
 - 1. Hayatı.....22
 - 2. Eserleri.....23
- F. Kayıkçı Kul Mustafa.....24 – 43
 - 1. Hayatı.....24
 - 2. Eserleri.....25 – 43
 - a. Destanlar.....25 – 31
 - b. Türkü.....32 – 33
 - c. Türkmani.....34
 - d. Koşma....35 – 38
 - e. Tekerleme.....39 – 40
 - f. Murabba.....41 – 43
- G. Bursalı Âşık Halil.....44 – 45
 - 1. Hayatı.....44
 - 2. Eserleri.....45
- H. Kuloğlu.....46 – 48
 - 1. Hayatı.....46

2. Eserleri.....	47 – 48
İ. Katibi.....	49 – 51
1. Hayatı.....	49
2. Eserleri.....	50 – 51
J. Gevheri.....	52 – 93
1. Hayatı.....	52
2. Eserleri.....	53 – 93
a. Koşma.....	53 – 76
b. Türkü.....	77 – 80
c. Türkü Mani.....	81
d. Semai.....	82 – 88
e. Murabba.....	89 – 93
K. Âşık Ömer.....	94 – 134
1. Hayatı.....	94 – 95
2. Eserleri.....	96 – 134
a. Koşma.....	96 – 98
b. Türkü.....	99
c. Kalenderi.....	100 – 101
d. Semai.....	102 – 106
e. Murabba.....	107 – 134
L. Abdi.....	135 – 138
1. Hayatı.....	135
2. Eserleri.....	136 – 138
II. Haklarında Malumata Malik Olmadığımız Saz Şairlerinin Eserleri	
A. Baki.....	139
B. Bekir (Kul).....	140
C. Cenneti (Âşık).....	141 – 142
D. Ferid Oğlu.....	143
E. Fevri.....	144
F. Firari (Kul).....	145 – 146
G. Hekimi.....	147
H. Havai.....	148 – 149

İ.	Kerem Dede.....	150
J.	Kadıızade Şeh Mehmet.....	151
K.	Mehmet.....	152 – 153
L.	Mahtumi.....	154
M.	Muslu (Geda).....	155 – 156
N.	Nazım.....	157
O.	Nesimi.....	158
P.	Osman.....	159
Q.	Reisoğlu.....	160
R.	Seydi.....	161
S.	Sipahi.....	162
T.	Şahi.....	163 – 165
U.	Yahşi.....	165
V.	Zaifi.....	167
III.	Anonimler	
1.	Destanlar	
a.	Bekçi.....	168 – 197
b.	Bağdad.....	198 – 199
c.	Kapılar.....	200
2.	Türküler	
a.	Türküler.....	201 – 218
b.	Türkmani.....	219 – 225
c.	Kalenderi.....	226
d.	Semai.....	227 – 233
e.	Koşma.....	234 – 236
f.	Tekerleme.....	237
g.	Murabba.....	238 – 243
h.	Mani.....	244 – 252
i.	Bibliyografi.....	253

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacını, kapsamını ve kullandığı metoda dair bilgiler vererek meydana getirmiştir. Yazar, Berlin Devlet Kütüphanesinde bulunan yazmalarda daha çok 17. yüzyıl saz şairlerine dair bilgilerin olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, çalışmasında asıl amacının haklarında bilgi sahibi olduğumuz halk şairlerinin de özellikle pek bilinmeyen manzumelerini gün yüzüne çıkarmayı yeğlediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın giriş ve sonuç bölümü bulunmamaktadır. Sonuç olarak yazar, tezinde pek çok âşğın hayatına ve eserlerine dair açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, isimleri bilinen veya haklarında az bilgiye sahip olduğumuz halk şairlerinin hayatlarını ve manzumelerini çalışmasında göstermiştir. Âşık Ömer, Gevherî, Kâtibî, Kayıkçı Kul Mustafa, Köroğlu gibi halk içinde bilinen saz şairlerinin yanı sıra hakkında bilgi sahibi olmadığımız Bakî, Bekir, Firarî, Hekimî, Mehmet ve Mahtumi gibi saz şairlerine yer verilmiştir. Toplam iki yüz elli üç sayfadan meydana gelen çalışmada onlarca nazım şeklinde meydana getirilmiş halk şiiri ürünlerine de yer verilmiştir.

(?), Sermiha. (1934?). Surnameler. Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında surnâmelerin özellikleri hakkında genel açıklama yaptıktan sonra Nâbî, Abdî, Vehbî gibi surname yazarlarının biyografilerini verip eserleri hakkında okuyucuya bilgi vermek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışmada Nâbî, Vehbî, Haşmet, Lebip Efendi, Hızır Efendi, Nafi Efendi gibi yazarların yazdığı surnamelerin yanında üniversitenin kütüphanesinde bulunan

Surnâme-i Selatin, Surnâme-i Tahsin adında iki eserde araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında kullandığı yöntem veya yöntemlere dair herhangi bir bilgiyi okuyucuya sunmamıştır. Ancak kütüphane araştırması yaparak eserini meydana getirdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Tezin içerisinde, çalışmanın içindekiler bölümü yer almamaktadır.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, “‘Mukaddime’” başlığı altında Osmanlı Devleti’nin düğünleri, önemli olayları ve siyasi vakaların kayıt edilmesine önem verdiğiinden bahsedetmiştir. Lütfü Paşa, Âşık Paşazade ve Tâcü’t-tevârîh gibi tarih kitaplarında bazı cemiyetler hakkında ayrıntılı açıklamalara yer verildiği söylenmiştir. Zaman içerisinde düğünleri konu alan yüzlerce sayfadan oluşan surnamelerin meydana geldiği belirtilmiştir. O günün şartlarında yazılan surnâmelerin, Osmanlı Devleti’nin saflığını ve refah seviyesini gösterebilecek özellikte oldukları ifade edilmiştir. Bu eserlerin içerisinde anlatılan cemiyetin eğlence şekilleri, giyilen kıyafetler, musiki, merasimler ve oyun şekillerine dair bilgilerin yer aldığı vurgulanmıştır. Araştırmacı, surnamelerin toplumun sosyal hayatının nasıl bir değişim geçirdiğini anlatan bir eser olduğunu söylemiştir. Eski tarih kitaplarına bakılırsa Osmanlı Devleti’nin düğünlere ne derece önem verdiğinin görülebileceği ifade edilmiştir. Yazar, Sultan Osman’ın Karamanlı bir şeyhin kızı olan Malhun Hatunla olan izdivacının dinî usullere göre yerine getirildiğini belirtmiştir. Bu düğünün Osmanlı tarihinde kayıt edilen surname olduğu vurgulanmıştır. Sultan Beyazıt’ın, Germiyan oğullarının kızı ile olan izdivacının büyük ihtişam arz ettiği söylenmiştir.

Yazar, Abdî, Nâbî, Vehbî, Haşmet, Lebîb, Selahaddin, Hızır ve Tahsin gibi yazarlar tarafından kaleme alınan surnamelerin dönemin zevk ve eğlencesini zaman içerisinde değişen durumları göstermesi bakımından önemli olduğunu vurgulamıştır.

Tez de sonuç bölümüne yer verilmemiştir ancak araştırmacı, çalışmasında dönemin kültürel hayatını aksettiren surnamelere yönelik açıklamalar yapmıştır.

Değerlendirme

Yazar, kütüphane araştırmaları sonucunda elde ettiği isimsiz surnâmelerin kayıtlı olduğu kütüphaneyi, kayıt numaralarını ve eserin dış yapı özelliklerine dair bilgi vermiştir. Araştırmacı, eserin içeriğine dair hem şahsi görüşlerini hem de nesnel verileri açıklamıştır.

Araştırmacı, yazarı belli olan kişiler tarafından yazılan surnâmelerde, yazar hakkında edindiği bilgileri açıklayıp ardından eserin bulunduğu kütüphaneye ve çalışmanın içeriğine dair verileri okuyucuya sunmuştur.

Eserlerde merasimlerin her evresi tek tek anlatılmıştır. Giyilecek kıyafetler, yenilecek yemekler, eğlence için çağrılan hanende, sazende vb. kişiler, sağdıçlar, yapılan görevlendirmeler, çeşitli illerden, saraylardan getirilen ustalar ve daha pek çok hazırlık teker teker okuyucuya aktarılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

1988–2018 yılları arasında hazırlanan kırk yedi yüksek lisans çalışmasında ağırlıklı olarak Burhan Felek, Osman Cemal Kaygılı, Sadık Yemni, Ahmed Rasim, Sadi Yaver Ataman, Nazik Erik , Sait Faik Abasıyanık, Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Niyazi Ahmet Banoğlu (Alantepe, 2018; Aydınoğlu, 2010; Çobanoğlu, 2014; Hamarat, 2010; Ilıcak, 2009; İkiz, 2013; Tuncer, 2010; Turşucu, 1998; Ünal, 2018) gibi çeşitli yazarların eserleri Türk Halkbilimi araştırma yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Türler ile ilgili kaleme alınan dokuz bibliyografya çalışması (Akçam, 2004; Aydın, 2009; Emeksiz, 1998; İbragimova, 2009; Karaca, 2014; Kayapunar, 2009; Macun, 2018; Yardım, 1999; Yılmaz, 2003) ve Türkiye sınırları dışında devam eden gelenek ve görenekler ile bunların temsilcileri üzerine çalışmalar da hazırlanmıştır. “Özbek Edebiyatında Yer Alan Halk Hikâyelerinin Dili”, (İlaslan, 1988) “Kerküklü Şair Mustafa Gökkaya’nın Hayatı ve Eserleri”, (Asaad, 2014) “Urmiye’de Âşıklık Geleneği ve Âşık Garip Hikâyesi”, (Shamsizadehmaleki, 2014), “Türk ve Japon Hayvan Masallarının Karşılaştırılması” (İto, 2005), “Türkler ile Uygur Türklerinin Gelenek, Görenek, Âdet ve İnançlar Noktasından Benzerlikleri ve Farklılıkları Üzerine İnceleme” (Kriye, 2014) ve “Türkiye’de ve Fas’ta İcra Edilen Düğünler” (Üstündağ, 2018) üzerine çalışmalar meydana getirilmiştir. Anonim Türk Halk Edebiyatı ve Dini Tasavvufi Türk Halk Edebiyatı konulu tezler hazırlanmıştır.

AKÇAM, Zeki. (2004). Kıbrıs Türk Folkloru ile İlgili Kitapların Halkbilim Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi (1928-2002). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Akçam, çalışmasında Kıbrıs Türk folkloruyla ilgili yapılmış doksan beş adet çalışmanın bibliyografik olarak sunumunu yapmıştır. Bu çalışmalarda halkbilimi araştırma yöntemlerinin ne kadar uygulandığını tespit etmek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışmanın ilk bölümünü halkbilimi kuramları oluşturmaktadır. Buradaki amacın ileride çalışma yapacak araştırmacılara ön bilgi vermek olduğu eserde söylenmiştir. İkinci bölümde yirmi dört derleme, üçüncü bölümde kırk derleme-inceleme, dördüncü bölümde otuz bir adet inceleme eser ele alınmıştır. Çalışmanın içerisinde Kıbrıs Türk folkloru hakkında yazılmış makaleler ve bu makalelerin bir araya getirildiği kitaplar, Kıbrıs ağız ile ilgili sözlükler, ansiklopediler yer almamaktadır. Kıbrıs Türk folkloruyla ilgili doğrudan veya kısmen ilgili olan kitaplar, doktora tezleri, yüksek lisans tezleri ve lisans bitirme tezleri yer alır. Kıbrıs ağız ile ilgili çalışmalar da bulunmaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmada yöntem olarak halkbilimi kuramlarını temel alarak açıklamalı tenkit metodunu kullandığını söylemiştir. Tezde yer alan eserlerde kronolojik bir sıralama uygulanmıştır. Çalışmada incelenen derleme eserlerin bibliyografik künyeleri verilmiş ve ardından yazarları hakkında bilgi sunulmuştur.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... iv

Ön Söz..... v

İçindekiler..... v ii

Tablo Listesi..... x

Grafik Listesi..... x

Kısaltmalar..... x i

Giriş.....1

Birinci Bölüm.....9

1. Halk Bilimine İlişkin Genel Bilgiler.....9

1.1. Halkbiliminin Tanımı.....9

1.2. Halk Bilimi Çalışmalarının Tarihçesi.....10

1.3. Halk Biliminin İnceleme Alanları.....15

1.4. Halk Biliminin Amacı.....16

1.5. Halk Biliminin Çalışma Kadrosu.....17

1.6. Halk Bilimi Kuramları.....22

1.6.1. Erken Dönem Halk Bilimi Kuramları.....22

1.6.1.1. Masalların Göçü ve Kültürel Ödünçleme Teorisi.....23

1.6.2. Metin Merkezli Halk Bilimi Kuramları.....25

1.6.2.1. Tarihi Coğrafi Fin Kuramı.....26

1.6.2.2. Tarihi Yeniden Kurma Kuramı.....28

1.6.3. Biyolojik Halk Bilimi Kuramı.....29

1.6.4. Yapısal Halk Bilimi Kuramları.....30

1.6.4.1. Kahraman Biyografisinin Yapısal Çözümleme Modelleri.....31

1.6.4.2. J.G. Von Hahn'ın Kahramanı Biyografik Modeli.....31

1.6.4.3. Otto Rank'ın Kahraman Kalıbı.....33

1.6.4.4. Lord Raglan'ın Geleneksel Kahraman Kalıbı.....34

1.6.4.5. Eric Hobsbawm'ın Sosyal Haydut veya Halk Kahramanı.....36

1.6.4.6. Vladimir Propp'un Yapısal Anlatı Çözümleme Yöntemi.....38

1.7. Bağlam Merkezli Halk Bilimi Kuramları.....39

1.7.1. İşlevsel Halk Bilimi Kuramları.....40

1.7.2. Sözlü Kompozisyon Teorisi.....42

1.7.3. Performans Teori....43

İkinci Bölüm.....46

Kıbrıs Türk Folkloruyla İlgili Derleme Eserlerin Açıklamalı Tenkitli Bibliyografik Künyeleri....46

Üçüncü Bölüm.....121

Kıbrıs Türk Folkloruyla İlgili Derleme- İnceleme Eserlerin Açıklamalı Tenkitli Bibliyografik Künyeleri....121

Dördüncü Bölüm.....250

Kıbrıs Türk Folkloruyla İlgili Derleme Eserlerin Açıklamalı Tenkitli Bibliyografik Künyeleri.....250

Değerlendirme.....327

Sonuç.....358

Kaynakça.....361

Taranan Bibliyografik Kaynaklar.....375

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Ön söz kısmında araştırmacı çalışmanın içeriğine dair bilgiler vermiştir. Çalışmada karşılaşılan güçlüklerle değinilmiştir. Yazar, bu sorunlardan birinin 1960 sonrası Türkiye’de tezlerin kaybolması sonucunda birçoğuna ulaşamamış olduğunu belirtmiştir. Yazının sonlarına doğru kendisine maddi ve manevi yardımda bulunan kişilerin isimlerini zikrederek teşekkürlerini sunmuştur.

Giriş bölümünde yazar, çalışmasının 1998 yılında Abdülkadir Emeksiz’in **İstanbul Halk Edebiyatı ile İlgili Kitaplar İçin Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi**, Emine Seval Yardım’ın **Menkıbe ve Menkıbelerle İlgili Eserler İçin Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi** ve Ayşe Arzu Ertizman’ın **Türk Masalları ile İlgili Kitapların Halk Bilimi Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi** adlı tezlerin devamı niteliğinde olduğundan bahsetmiştir. Akçam, çalışmasında kullandığı kaynakların içeriğine, yerlerine ve durumlarına dair bilgileri paylaşmıştır. Yazar, kaynak olarak kullanılan çalışmaları nasıl temin ettiğini söylemiş, çalışmasının sınırlarından bahsetmiştir.

Sonuç bölümünde araştırmacı, 1928-2002 yılları arasında Kıbrıs Türk folkloru ile ilgili yayımlanmış kitap ve tezleri incelediğini ifade etmiştir. Akçam, çalışmasının bibliyografik çalışmanın da ötesinde bilgiler sunduğunu vurgulamıştır. Verilen tüm çalışmalar ilmi bir metotla okuyucuya sunulmuştur. Tüm incelemeler sonucunda ortaya iki grafik ve beş tablo ortaya çıkmıştır. Değerlendirme sekiz madde ile ortaya konulmuştur. Bunlar:

- 1- Kıbrıs Türk folkloru ile ilgili çalışma yapacak araştırmacıların Kıbrıs ağız başlığı taşıyan tezleri incelemelerinin gerekli ve önemli olduğu söylenmiştir.
- 2- Kıbrıs Türk folkloru ile ilgili yapılmış çalışmaların Kıbrıs'ın siyasi tarihi ile eş zamanlı ilerlediği belirtilmiştir.
- 3- Devletin halk bilimi sahasına giren konularda yeterli desteği vermediği ifade edilmiştir.
- 4- Kıbrıs folkloru üzerine yapılan çalışmaların halkbilimi araştırmaları kuramları bakımından yetersiz olduğu gözlenmiştir.
- 5- Kıbrıs Türk folkloruyla ilgili yapılan incelemelerin azımsanmayacak miktarda olduğu ifade edilmiştir. .
- 6- Türkiye'de bazı üniversitelerin halkbilimi üzerine inceleme yapacak araştırmacıların yetişmesine vesile oldukları ancak 1960 sonrası tezlerin korunamamasının büyük bir hayal kırıklığı yarattığı vurgulanmıştır.
- 7- Kıbrıs Türk folkloru ile ilgili yapılan çalışmaların Anadolu, Rum, İngiliz ve Venedik gibi kültürler ile karşılaştırma yöntemi kullanılarak yapıldığı gözlenmiş, bazen bu karşılaştırmalarda subjektifliğe gidildiği ifade edilmiştir.
- 8- Yapılan çalışmaların amacının adada yaşayan Türk halkının varlığını ispat etmek, Türk gelenek ve göreneklerinin bu coğrafyada zenginleşerek devam ettiğini göstermek olduğu söylenmiştir. Yazar, çalışmalarda masal ve destan üzerine bir eğilimin söz konusu olduğunu ve sebebini ise; bu türlerde her milletin kendine özgü unsurların yer aldığını belirtmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, 1928-2002 yılları arasında Kıbrıs Türk folkloru ile ilgili yapılmış kitap ve tez çalışmalarını halkbilimi kuramlarına göre incelemiştir. “Kıbrıs Türk folkloruyla ilgili kimler ne zaman ve hangi konuda çalışma yapmıştır?” sorusu çerçevesinde bu tez yürütülmüştür. Birinci bölümde halkbiliminin tanımı, tarihçesi, amacı ve halkbilimi kuramlarına yer verilmiştir. İkinci bölümde yirmi dört derleme, üçüncü bölümde kırk derleme-inceleme ve dördüncü bölümde otuz bir adet inceleme eser yer bulunmaktadır. Toplamda doksan beş tane çalışmaya yer verilmiştir. Eserler hem bibliyografik hem de halkbilimi kuramları açısından incelenmiştir. Tez de yukarıda bahsettiğim sekiz maddelik bir sonuç listesi ortaya çıkmıştır. Çalışmada

ortaya çıkan sonuçlara bağılı olarak iki grafik ve beş tane tablo bulunmaktadır. Bu sonuçlar tezde incelenen eserlerin yıllara göre dağılımı, incelenen bitirme, yüksek lisans ve doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımı, çeşitli meslek dallarının Kıbrıs Türk folkloruna eğilimi, yazarlara göre eser dağılımı, eserlerin Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine göre dağılımı, çalışmaların konulara göre dağılımı gibi sonuçlar tablo ve şekillerle sunulmuştur. Yazar, ulaşabildiği ve ulaşamadığı çalışmaların isimlerine dipnotta yer vermiştir.

AKSÜT ÇOBANOĞLU, Seda. (2014). Sadık Yemni'nin Romanlarında Halk Kültürü Unsurlarının Tespiti ve İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Sadık Yemni'nin romanlarında yer alan halk kültürü unsurlarını tespit edip incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Sadık Yemni'nin deneme, hikâye ve tiyatro türünde eser verdiğini belirtmiştir. Çobanoğlu, çalışmasında yazarın sadece romanlarını ele alıp incelediğini söylemiştir. Bunun sebebini de Sadık Yemni'nin eser verdiği türler içerisinde yazdığı tüm eserleri en genel şekliyle ifade eden türün, fantastik romanları olmasına bağlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasına önce Sadık Yemni'nin romanları okuyup, tarama ve fişleme yöntemiyle halk kültürü unsurları tespit ederek başladığını ifade etmiştir. Çalışmada tespit edilen halk kültürü unsurları halkbilimi kurallarına göre tasnif edilmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırmacı, yazısına fantastik edebiyat hakkında bilgi vererek başlamıştır. Çalışmada yazara ait romanların özeti verilmiştir. Metin merkezli bir çalışmanın haricinde yazarla görüşmeler yapılarak bu halk kültürü unsurları aktarılmıştır. Bu

unsurlar Özkul Çobanoğlu'nun halkbilimi çalışma kadrosu çerçevesinde incelenmiştir. Yazarın eserlerinde bulunan halk kültürü unsurları pek çok alt başlık açılarak gösterilmiştir. Açılan bu alt başlıklarla ilgili öncelikle genel bilgiler ve tanımlamalara yer verilmiştir. Romanlarda tespit edilen bu unsurlar eserlerin içerisinden alıntılar yapılarak okuyucuya sunulmuştur.

İçindekiler

Öz.....III

Abstarct.....IV

Ön Söz..... V

İçindekiler..... VII

Kısaltmalar..... X I

Eser Adı Kısaltmaları..... XII

Grafik Listesi..... XIII

Giriş.....1

1. Bölüm: Fantastik Edebiyat Hakkında Genel Bilgi.....3

1.1. “Fantastik” Kelimesinin Tanımı ve Etimolojisi.....3

1.2. Edebi Bir Tür Olarak “Fantastik”.....4

1.3. Fantastiğin Kaynakları.....6

1.4. Fantastiğin Doğuşu ve Türk Edebiyatında Fantastik Romanın Gelişimi.....8

1.5. Fantastik Türün Özellikleri Bağlamında Sadık Yemni'nin Romanları.....11

1.6. Fantastiğin İşlevleri.....13

1.7. Fantastik Romana Yakın Diğer Türler.....16

1.8. Folklorun Fantastik Edebiyatta Kullanımı ve İşlevleri.....19

2. Bölüm: Sadık Yemni'nin Hayatı ve Eserleri.....23

2.1. Sadık Yemni'nin Hayatı.....23

2.2. Halk Kültürünün Sadık Yemni'nin Üzerindeki Etkisi.....25

2.3. Sadık Yemni'nin Eserleri.....34

2.4. Roman Özetleri.....37

3. Bölüm: Sadık Yemni'nin Romanlarındaki Halk Kültürü Unsurları.....69

3.1. Mekanlar.....69

3.1.1. Sivil Mekânlar.....69

3.1.2. Dini – Kutsal Mekânlar.....	84
3.1.3. Hayali Mekânlar.....	86
3.2. Ev Eşyası Türleri.....	97
3.2.1. Ev Düzeni Araçlar.....	97
3.2.2. Mutfak Araçları.....	112
3.2.3. Diğer Araçlar.....	115
3.3. Ulaşım Araçları.....	118
3.3.1. Kara Taşımacılığı.....	118
3.3.2. Deniz Taşımacılığı.....	120
3.3.3. Hava Taşımacılığı.....	121
3.4. Ekonomik Faaliyetler.....	121
3.4.1. Meslekler.....	121
3.5. Beslenme.....	124
3.5.1. Besin Türleri.....	124
3.5.2. Yemek Çeşitleri.....	130
3.5.3. Tatlılar.....	136
3.5.4. İçecekler.....	138
3.5.5. Uyuşturucu ve Keyif Verici Maddeler.....	143
3.6. Ölçü Birimleri, Zaman ve Mesafe Kavramları.....	144
3.6.1. Mesafe Kavramı.....	144
3.7. Giyim Kuşam ve Süslenme.....	144
3.7.1. Kumaş Türleri.....	145
3.7.2. Giyim – Kuşam.....	146
3.7.3. Süslenme.....	152
3.8. Halk Bilgisi.....	154
3.8.1. Halk Takvimi.....	154
3.9. Halk İnançları; Töreler, Âdetler, Gelenekler, Görenekler.....	154
3.9.1. Ateşle İlgili İnançlar.....	158
3.9.2. Ayakkabının İçine Tükürme.....	161
3.9.3. Çiş Üzerinden Atlarken Estağfurullah Deme.....	162
3.9.4. Düşününce Başa Geleceği İnancı.....	162
3.9.5. Kapıya Nal Asma.....	163

3.9.6.	Kurşun Dökme.....	164
3.9.7.	Okunmuş Kül Serpme.....	166
3.9.8.	Üçler – Yediler – Dokuzlar \ Kırklar İnancı.....	167
3.9.9.	Tahtaya Vurma.....	167
3.9.10.	Ateşe \ Toprağa Tuz Serpme.....	168
3.9.11.	Tütsüleme.....	169
3.9.12.	Müjde Böceği.....	170
3.9.13.	Uğur – Uğursuzluk ile İlgili İnanışlar.....	170
3.9.14.	Olağanüstü Varlıklar.....	173
3.10.	Geçiş Dönemleri.....	188
3.10.1.	Evlenme.....	188
3.10.2.	Ölüm.....	189
3.11.	Dini Unsurlar.....	192
3.11.1.	İnanç Sistemler.....	192
3.11.1.1.	Şamanizm ve Şamanizm’e Ait Unsurlar.....	192
3.11.2.	Semavi Dinler.....	203
3.11.2.1.	Yahudilik ve Yahudiliğe Ait Unsurlar.....	203
3.11.2.2.	Hristiyanlık ve Hristiyanlığa Ait Unsurlar.....	208
3.11.2.3.	İslamiyet ve İslamiyet’e Ait Unsurlar.....	212
3.11.3.	Dini Şahsiyetler.....	236
3.11.4.	Ortak Dini İnanışlar.....	238
3.11.5.	Diğer Dini İnanışlar.....	243
3.11.6.	Din Adamları.....	245
3.12.	Din ve Büyü İçerikli İnançlar, İşlemler.....	246
3.12.1.	Yatırlar ve Ziyaret Yerleri ile İlgili İnanışlar.....	246
3.12.2.	Fal, Rüya Yorumu, Gelecekte Haber Verme.....	249
3.12.3.	Büyü ile İlgili İnanışlar ve Büyü Türleri.....	262
3.12.4.	Cin – İyi Saatte Olsunlar – Peri İnancı.....	266
3.12.5.	Ruhlarla İlgili İnanışlar.....	285
3.12.6.	Hortlak İnancı.....	292
3.12.7.	Nazar- Nazarlık İnancı.....	293
3.12.8.	Muska – Gevşen İnancı.....	294

3.13.	Halk Edebiyatı Unsurları.....	297
3.13.1.	Mitoloji.....	297
3.13.2.	Masallar.....	303
3.13.3.	Efsaneler.....	312
3.13.4.	Menkıbeler.....	323
3.13.5.	Memoratlar.....	327
3.13.6.	Fıkralar.....	336
3.13.7.	Türküler.....	341
3.13.8.	Tekerlemeler.....	345
3.13.9.	Kalıplaşmış Sözler.....	349
3.13.9.1.	Atasözleri.....	349
3.13.9.2.	Deyimler.....	352
3.13.9.3.	Alkışlar.....	358
3.13.9.4.	Kargışlar.....	360
3.14.	Kalıp İfadeler.....	361
3.14.1.	Formel Sayılar.....	361
3.15.	İletişim \ Adlar – Adlandırmalar.....	374
3.15.1.	İletişim.....	374
3.15.2.	Adlar – Adlandırmalar.....	381
3.15.2.1.	Bitki Adları.....	381
3.15.2.2.	Hayvan Adları.....	385
3.15.2.3.	Kişi Adları.....	392
3.15.2.4.	Lâkaplar.....	399
3.16.	Yer Adları.....	402
3.17.	Müzik ve Müzikle İlgili Unsurlar.....	409
3.18.	Halk Tiyatrosu.....	414
3.19.	Halk Dansları.....	420
3.20.	Oyunlar ve Oyuncaklar.....	421
3.21.	Renk Formelleri.....	425
3.22.	Tasnif Dışı.....	433
4.	Bölüm: Sadık Yemni Sözlüğü.....	441
	Sonuç.....	446

Kaynaklar.....454

Ekler.....488

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Araştırmacı, ön söz kısmında çalışmasına konu olan yazarın hayatına dair genel bilgiler vererek başlangıç yapmıştır. Sadık Yemni'nin yetiştiği sözlü kültür ortamından bahsedilmiştir. Yazarın eserlerinin içerisinde ve üslubunda yer alan halk kültürü unsurlarının nereden geldiği açıklanmıştır. Sadık Yemni'nin halk kültürü unsurlarını kullanmakla kalmayıp bu unsurlara kendi bilgi birikimi ve hayal gücüne dair unsurları da kattığı araştırmacı tarafından söylenmiştir.

Ön söz kısmında çalışmanın içeriğine dair birer paragraflık bilgiler verilerek bu bölüm tamamlanmıştır.

Giriş bölümünde araştırmacı tezin amacı, kapsamı ve yöntemi konusunda bilgi vermiştir. Daha sonra fantastik edebiyat hakkında bilgiler verilmiştir. Fantastik kelimesinin tanımı ve etimolojik gelişimi, fantastik kaynaklar ve doğuşu, türün Türk edebiyatındaki gelişimi, fantastik türün özellikleri ve işlevi gibi unsurlar üzerinde durulmuştur. Sadık Yemni'nin hayatı ve eserlerinin özeti verilir, Sadık Yemni'nin eserlerinde yer alan halk kültürü unsurları hakkında ortaya çıkan sonuçlar halkbilimi kurallarına göre tasnif edilerek sunulmuştur. En son Sadık Yemni sözlüğü adının verildiği bir bölümde altmış yedi tane kelime yer almaktadır. Burada yer alan kelimelerin yazarın kendi birikiminin ve hayal ürününün sonucu olan sözcükler olduğu vurgulanmıştır.

Sonuç kısmında yazarın kendi ifadesiyle “‘polisiyeden paranormale, bilimkurgudan fantastiğe, dramdan disütopiğe uzanan bir skala” dâhilinde eser vermektedir (Aksüt Çobanoğlu, 2014: 4469). 18. yüzyılda ortaya çıkan fantastik türün, 19. yüzyılda Türk edebiyatında kendisine yer edinebildiği ifade edilmiştir. 20. yüzyılın sonlarına doğru Sadık Yemni'nin mitoloji, efsane, masal ve destandan beslenen bir tür olarak fantastik edebiyatı kendisine seçtiği ifade edilmiştir. Fantastik türün, edebiyatın diğer türlerini almakla kalmayıp halk kültürü ve halk anlatılarından da beslendiği vurgulanmıştır. Sadık Yemni'nin halk kültürünün canlı olarak icra edildiği bir sözlü kültür ortamı içinde yaşadığı söylenmiştir. Yazarın edindiği bu bilgi birikimi korumak, yaşatmak ve gelecek nesillere aktarma gayesi içerisinde

olduğu belirtilmiştir. Araştırmacı, yazara ait on sekiz adet romanı inceleyerek içerisinde yer alan halk kültürü unsurlarını tespit etmiştir. Bu romanlardan bazıları: **Muska, Amsterdam'ın Gülü, Öte Yer, Metros, Çözücü, Ölümsüz** vd. eserleridir. Bu eserlerde bulunan halk kültürü unsurlarından bazıları ise: ayakkabının içine tükürme, kurşun dökme, tahtaya vurma, hortlak inancı, muska-gevşen inancı, alkışlar, kargışlar vd. öğelerdir. Yazarın romanlarında bilinçli olarak yer verdiği bu öğeler tasnif ve tahlil edilerek okuyucuya sunulmuştur.

Değerlendirme

Göçmen bir aileden gelen Sadık Yemni'nin hafızasında göçmenlere dair pek çok hikâyenin yer aldığı çalışmada belirtilmiştir. Aile büyüklerinden ve yaşadığı çevre dolayısıyla halk kültürüne, sözlü kültüre dair yaşantıdan etkilenip bu birikiminin hepsini yazarın kendi bünyesine dâhil ettiği ifade edilmiştir. Bu doğal yoldan edinilen bilgi ve birikimine bir de Sadık Yemni'nin kendi okumaları ve hayal gücü de eklendiğinde eserlerini ortaya çıkarabildiği görülmüştür. Halk edebiyatına ve halkın kültürüne, ananesine ait öğeler yazarın hem eserlerinin içeriğinde hem de üslubunda kendini gösterdiği çalışmada ifade edilmiştir. Yazarın halk edebiyatından esinlenerek başladığı yolculuğu modern bir anlayışla sona erdirdiği görülmüştür. Kısacası yazarın, çalışmalarında geleneksel olanı bilgi ile harmanlayıp yorumlamaya çalıştığı görülmüştür.

Halkın binlerce yıllık deneyimi ve tecrübesi yazarın romanlarında gösterilmeye çalışılmıştır. Halkın yaşayışında kendini gösteren uğur ve uğursuzluk, hortlak inancı, nazar ve nazarlık inancı, tütsüleme, tahtaya vurma vb. pek çok unsur yazarın eserlerinde yerini almıştır.

AKTÜRK, Sema. (2014). Türkiye'de Hıdırellez Etrafında Oluşan Folklorik Unsurlar Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Aktürk, Türklerin bahar bayramlarına büyük önem verdiklerini belirtilmiştir. Bu bayramlardan bir tanesinin de Hıdırellez bayramı olduğu söylenmiştir. Hıdırellezin Türk milletinin topluca iştirak ettiği, kutladığı, birtakım gelenekleri yerine getirdikleri bir bayram olduğu ifade edilmiştir. Bu bayramın milli bir kimliğin dogmasına da yardımcı olduğu vurgulanmıştır. Milli kimliğe dair unsurların, Hıdırellez geleneği etrafında edebiyatta da kendine yer edindiği çalışmada belirtilmiştir. Bu geleneğin temelini Hızır ve İlyas kültüne dayandığı ortaya konulmuştur. Geleneğin bütün gelişim evreleri, işlevleri anlatılmıştır. Tüm bunların sonucu olarak araştırmacı, Hıdırellezin, halk ürünlerine yansıyışını tespit edip halk bilimi metotlarına göre incelemek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Hıdırellez geleneğinin Anadolu dışında Balkanlar, Azerbaycan, Kırım, Irak vb. coğrafyalarda hâlâ yaşatıldığı çalışmada ifade edilmiştir. Bu çalışmada Türkiye sahası Hıdırellez geleneği, Hıdırellez'in mitolojik kökeni, geçmişten günümüze kadar barındırdığı ritüeller ve bu geleneğin Türk Halk Edebiyatı'na yansıması ele alınmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Aktürk, çalışmasını kütüphane araştırmasına dayanarak yaptığını, derleme yöntemi kullanarak konu ile ilgili mevcut eserleri tarayıp tespit ettiğini söylemiştir. Metinlerin taranması sonucu ortaya çıkan folklorik unsurlar Türk halkbilimi metoduna göre düzenlenmiştir. Araştırmacı çalışmada temel olarak İşlevsel Halkbilimi kuramını uyguladığını söylemiştir.

İçindekiler

Öz.....III

Abstract.....IV

Ön Söz..... V

İçindekiler..... VII

Grafik Listesi..... X

Kısaltmalar..... X I

Giriş.....1

1. Bölüm

Bahar Bayramları.....4

1.1. Çeşitli Kültürlerde Bahar Bayramları.....8

1.2. Eski Türklerde Bahar Bayramları.....12

1.3. Hıdırellez Geleneğinin Mitolojik Kökenleri.....21

1.3.1. Atalar Kültü.....24

1.3.2. Ateş Kültü.....25

1.3.3. Su Kültü.....28

1.3.4. Tabiat Kültü.....29

1.4. Türk Kültür Coğrafyasında Hıdırellez Geleneği.....31

2. Bölüm

Hıdırellez Geleneği.....36

2.1. Hızır'ın Kimliği.....36

2.2. İlyas'ın Kimliği.....41

2.3. Hızır-İlyas İlişkisi.....42

2.4. Hıdırellez Adlandırması.....45

2.5. Hıdırellez'in Zamanı.....48

2.6. Hıdırellez'e Hazırlık.....53

2.7. Hıdırellez ve Yemek Kültürü.....56

2.8. Hıdırellezde Kutlamaların Yapıldığı Mekânlar.....63

2.9. Hıdırellez Eğlenceleri.....66

2.9.1. Hıdırellez ve Oyun.....67

2.9.2. Hıdırellez ve Müzik.....82

2.10. Hıdırellez ve İslam İnançları.....85

2.11.	Hıdırellez Ritüelleri.....	90
2.11.1.	Sağlık ve Şifa Talebine Dair Ritüeller.....	92
2.11.2.	Bereket, Bolluk ve Uğura Dair Ritüeller.....	98
2.11.3.	Zenginliğe Dair Ritüeller.....	106
2.11.4.	Kısmet ve Şans Talebine Dair Ritüeller.....	108
2.11.5.	Hıdırellez’le İlgili Diğer İnançlar.....	118
2.12.	Hıdırellez Ritüellerinin Değerlendirilmesi.....	123
2.12.1.	Sempatik Büyü Esasına Dayalı Uygulamalar.....	126
2.12.2.	Sempatik ve Sayı Büyüleri Esasına Dayalı Uygulamalar.....	128
2.12.3.	Pasif Büyü Esasına Dayalı Uygulamalar.....	129
3.	Bölüm	
	Hıdırellez Geleneklerinin İşlevleri.....	130
3.1.	Sosyal İşlev.....	134
3.2.	Psiko-Sosyal İşlev.....	137
3.3.	Ekonomik İşlev.....	139
3.4.	Dinî İşlev.....	140
3.5.	Siyasal İşlev.....	142
4.	Bölüm	
	Hıdırellez ve Halk Edebiyatı.....	144
4.1.	Efsaneler.....	145
4.2.	Mâniler.....	163
4.3.	Atasözü ve Deyimler.....	273
4.4.	Alkış Kargış.....	285
4.5.	Tekerleme.....	290
4.6.	Türkü.....	300
5.	Bölüm	
	Günümüzde Hıdırellez Şenlikleri.....	309
5.1.	Kültür Ekonomisi.....	310
5.2.	Geleneğin Güncellenmesi.....	314
	Sonuç.....	325
	Kaynakça.....	333
	Dizin.....	369

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, bayramların öneminden; Nevruz ve Hıdırellez bayramlarının birçok işleve sahip olduğundan bahsetmiştir. Hıdırellez bayramına Türk milletinin topluca kutladığını, burada birtakım törelerin yerine getirildiği söylenmiştir. İslamiyet'in kabulüyle birlikte Hızır kültü etrafında ortaya çıkan Hıdırellez geleneğinin Türk inançlarında önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmıştır.

Araştırmacı, giriş bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Sonuç bölümünde Aktürk, Hıdırellez geleneğinin kolektif bir bilinç yarattığını, geleneğin içerisinde zengin ritüellerin olduğunu söylemiştir. Hıdırellez geleneğinin; halkın yaşayışından, vicdanından doğduğu ve tabiatın değişmesinden kaynaklandığı, bu yönüyle de topluma mâl olmuş bir bayram olduğundan bahsedilmiştir. Hıdırellez'in; İslamiyet öncesi kültür ile Anadolu halk kültürünün birleşiminden doğduğu belirtilmiştir. Hıdırellez geleneğinin; Hızır, İlyas, Hızır-İlyas olgusunun, Şamanist inançların ve eski Akdeniz uygarlıklarının mitolojik unsurlarından oluştuğu ifade edilmiştir. Hızır kültürünün değişim ve dönüşüm geçirerek yaşamaya devam ettiği çalışmada vurgulanmıştır.

Anadolu'ya göç eden Türklerin kendi kültürel özellikleri ile benzer başka kültürlerle de bağ kurdukları söylenmiştir. Hristiyanların Aziz Yorgi kültürünü kutlama tarihi ile Hıdırellez'in aynı zamanda kutlandığına dikkat çekilmiştir.

Hıdırellez de insanların yardımlaştığı, birbirleriyle kaynaştığı, küslüklerin sona erdiği; toplu ziyafetlerin yapıldığı, fakirlerin doyurulduğu söylenmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, kültürün içerisinde pek çok unsuru barındıran bir oluşum olduğunu ifade etmiştir. Bu olgunun içinde duyguları, düşünceleri, yaşayışları görmenin mümkün olduğu belirtilmiştir. Çalışmada kültüre ait bir parça olan Hıdırellez birçok pencereden okuyucuya sunulmuştur.

Aktürk, tarihin ilk zamanlarından beri insanların doğanın mevsimsel dönüşümünü kutladıklarını söylemiştir. Bu kutlamalarda birçok âdet ve geleneğin

ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Hıdırellez bayramının da içerisinde pek çok ritüeli barındırdığı belirtilmiştir. Bunların mitolojiye, İslamiyet öncesine ve sonrasına ait unsurlar olduğu söylenmiştir. Geçmişten bugüne kadar kutlanmaya devam eden Hıdırellez geleneğinin değişim ve dönüşümler geçirip devam ettiği ifade edilmiştir. Araştırmacı, çeşitli kültürlerde yer alan bahar bayramlarına da dair birer paragraflık bilgi vermiştir. Yazar, Hıdırellez geleneğinin temeli kabul edilen Hızır-İlyas kültüründen başlayarak Türk sahası dâhilinde ve halk edebiyatına yansımaları çerçevesinde konuyu anlatmıştır. Efsane, mani, deyim, alkış-kargış, türkü gibi halk edebiyatı türleriyle ilgili genel bilgiler verilip bunların Hıdırellez ile ilgili olan örnekleri kaynaklardan alıntılanarak aktarılmıştır. Burada da bir sistem takip edilerek türlerle dair örnekler bölgelere ayrılarak verilmiştir. Yazar, çalışmanın sonunda binlerce yıldır devam eden bu sürecin bugün ki durumunu paylaşmıştır. Araştırmacı, bu serüvenin sonucunda ortaya çıkan ürünleri birçok sınıflandırmaya tabii tuttuğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, derleme yapmayarak sadece yazılı kaynaklardan faydalandığını belirtmiştir. Hıdırellezin unutulmaya yüz tuttuğunu birçok işlevinden uzaklaşarak sadece eğlence yönünün ağır basmaya başladığına dikkat çekilmiştir. Yazar, geleneğe ait kaybolan ürünlerin ve işlevlerin yaşatılmasına devam edilmesi gerektiğine dair sorumluluk üstlendiğini ve sosyal bir amaç olarak çalışmasını yaptığını ifade etmiştir. Gerekli kişi ve kurumları da yok olan bu geleneğin orijinal şeklinde devam ettirilmesine yönelik telkinlerde bulunmuştur.

ALANTEPE, İsmail. (2018). Burhan Felek'in Eserlerinde İstanbul Folkloru. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.

Çalışmanın Amacı

Alantepe, çalışmasında Burhan Felek'in İstanbul'un Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet Döneminin gelenek ve göreneklerini bilen bir yazar olduğunu ifade edip, yazarın eserlerinde yer alan İstanbul'a ait folklorik unsurları anlatmaya çalışmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Burhan Felek'in çok yönlü bir insan olduğu sporun pek çok dalıyla ilgilendiği güreş, futbol vb. spor dallarında yeteneğini ortaya koyduğu ifade edilmiştir. Yazarlık yönü de olan Felek'in çeşitli gazetelerde yazılarının olduğu vurgulanmıştır. Bu gazetelerin: Tan, Cumhuriyet ve Milliyet gazetesi ayrıca Milliyet Magazin ve Milliyet Aktüel olduğu belirtilmiştir. Felek'in gazete yazılarından derlenen kitaplarının da olduğu söylenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Alantepe, Burhan Felek'e ait gazete yazılarını ve kitaplarını metin merkezli bir çalışma ile incelemiştir. Bu yazılardan elde edilen malzemeler sınıflandırılmıştır. Araştırmacı tasnifinde Sedat Veyis Örnek ve Özkul Çobanoğlu gibi araştırmacıların sınıflandırma metodundan yararlandığını söylemiştir.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... iv

Ön Söz..... v

İçindekiler..... v ii

Kısaltmalar Listesi..... v iii

Giriş.....1

1. Bölüm

Burhan Felek'in Hayatı

1.1. Doğumu, Ailesi ve Mahalle Hayatı.....4

1.2. Eğitim Hayatı.....9

1.3. Meslek Hayatı.....17

1.4. Sanat ve Spor Hayatı.....23

1.4.1. Sanat Hayatı.....23

1.4.2. Spor Hayatı.....25

1.5. Eserleri.....27

1.5.1. Yaşarken Çıkan Kitaplar.....30

1.5.2. Ölümünün Ardından Çıkan Kitaplar.....32

2. Bölüm

Geçiş Dönemleri ve Giyim – Kuşam

2.1. Geçiş Dönemi.....35

2.1.1. Doğum.....35

2.1.2. Çocukluk.....36

2.1.2.1. Çocuk Oyunları.....36

2.1.2.2. Sünnet.....37

2.1.2.3. Okul Hayatı.....41

2.1.2.3.1. Mahalle Mektepleri.....41

2.1.2.3.2. Rüştîye Mektebi.....42

2.1.2.3.3. İdadi Mektepleri.....46

2.1.2.3.4. Yüksek Öğrenim.....47

2.1.3. Askerlik.....49

2.1.4. Evlilik.....49

2.2. Giyim – Kuşam.....52

2.2.1. Kadınlarda Giyim ve Kuşam.....52

2.2.2. Erkeklerde Giyim Kuşam.....52

2.2.2.1. Fes.....54

3. Bölüm

Ev Hayatı, Mahalle Hayatı ve Yeme- İçme

3.1. Ev Hayatı.....56

3.2. Mahalle Hayatı.....60

3.2.1. Komşuluk.....61

3.2.2. Pazarlar.....61

3.2.3. Yangınlar.....63

3.2.4. Selamlaşma ve Hitaplar.....65

3.3. Yeme – İçme.....67

3.3.1. Yiyecek Ürünlerinin Yetiştirilmesi.....67

3.3.1.1. Evlerde Yetiştirilen Sebze ve Meyveler.....67

3.3.1.2. Dışarıdan Alınan Sebze ve Meyveler.....68

3.3.1.3.	Yetiştirilmeyen Bazı Sebze ve Meyveler.....	69
3.3.1.4.	Bostan.....	69
3.3.2.	Yiyecekler ve Hazırlanışı.....	71
3.3.2.1.	Sebze Yemekleri.....	71
3.3.2.2.	Et ve Balık.....	72
3.3.2.3.	Hamur İşleri, Tatlılar, İçecekler.....	74
3.3.2.4.	Bazı Eski Yemekler.....	76
3.3.2.5.	Yemek Hazırlanışında Kullanılan Araç ve Gereçler.....	77
3.3.3.	Yiyeceklerin Tüketilmesi.....	78
3.3.3.1.	Yemeklerin Tüketiminde Kullanılan Araç ve Gereçler.....	78
3.3.3.2.	Sofra Âdetleri.....	80
3.3.3.3.	Yemek Meraklıları.....	81
3.3.3.4.	Ramazan Ayında Yeme ve İçme.....	82
4.	Bölüm	
4.1.	Kabadayılar.....	86
4.2.	Saraylı Hanımlar.....	87
4.3.	Şeyhler ve Dervişler.....	88
4.3.1.	Şeyhler.....	88
4.3.2.	Dervişler.....	91
4.4.	Minder Tuhafları.....	92
4.5.	Orijinaller.....	96
5.	Bölüm	
Takvimler, Özel Günler, Halk İnancıları ve Halk Hekimliği		
5.1.	Takvimler.....	111
5.1.1.	Resmi Takvim.....	111
5.1.2.	Halk Takvimi.....	112
5.2.	Özel Günler.....	116
5.2.1.	Muharrem Ayı.....	117
5.2.2.	Kandiller.....	119
5.2.3.	Ramazan.....	122
5.2.4.	Bayramlar.....	124

5.3. Halk İnanışları ve Halk Hekimliği.....	130
5.3.1. Halk İnanışları.....	130
5.3.2. Halk Hekimliği.....	134
6. Bölüm	
6.1. Meslekler.....	136
6.2. Ekonomik Hayat.....	154
6.2.1. Para.....	154
6.2.2. Maaş.....	155
6.2.3. Geçim.....	156
7. Bölüm	
Halk Tiyatrosu ve Eğlence Hayatı	
7.1. Halk Tiyatrosu.....	157
7.1.1. Meddah.....	157
7.1.2. Karagöz.....	157
7.1.2.1. Hayalciler.....	161
7.1.3. Orta Oyunu.....	162
7.1.4. Tuluat.....	165
7.2. Eğlence Hayatı.....	165
7.2.1. Güreş ve Pehlivanlar.....	166
7.2.2. Hıdrellez Eğlenceleri.....	169
7.2.3. Hokkabazlar.....	172
7.2.4. Horoz Dövüştürmesi.....	173
7.2.5. Kabakçı Arap.....	173
7.2.6. Kahvehaneler.....	173
7.2.7. Kış Eğlenceleri.....	174
7.2.8. Kumar Oyunları ve Lades.....	175
7.2.9. Ramazan Eğlenceleri.....	177
7.2.10. Sayfiyeler, Mesire Yerleri ve Bostan Safaları.....	178
8. Bölüm	
Halk Edebiyatı	
8.1. Anonim Halk Edebiyatı.....	183

8.1.1. Manzum Verimler.....	184
8.1.1.1. Türkü.....	184
8.1.1.2. Bilmece.....	187
8.1.1.3. Mani.....	190
8.1.1.4. Ninni.....	195
8.1.2. Mensur Verimler.....	195
8.1.2.1. Efsaneler.....	196
8.1.2.2. Masallar.....	199
8.1.2.3. Fıkralar.....	202
8.1.2.3.1. Ortak Şahsiyeti Temsil Yeteneği Kazanan Ferdi Tipler....	205
8.1.2.3.1.1. Dünyada Ünlü Kabul Edilen Tipler.....	205
8.1.2.3.1.2. Türk Boyları Arasında Tanınan Tipler.....	209
8.1.2.3.1.3. Türk Boyları Arasında Doğan Tipler.....	211
8.1.2.3.1.4. Aydınlar Arasında Çıkan Tipler.....	222
8.1.2.3.1.5. Mahalli Tipler.....	230
8.1.2.3.2. Azınlık Tipleri.....	233
8.1.2.3.3. Gündelik Fıkra Tipleri.....	237
8.1.2.4. Atasözleri, Deyimler ve Belli Duygular Altında Söylenen Kalıp İfadeler.....	249
8.1.2.4.1. Atasözleri.....	249
8.1.2.4.2. Deyimler.....	254
8.1.2.4.3. Diğer Kalıp İfadeler.....	259
8.1.2.5. Tekerlemeler.....	263
8.1.2.5.1. Çocuk Oyunları Tekerlemeleri.....	264
8.1.2.5.2. Masal Tekerlemeleri.....	265
8.1.2.5.3. Seyirlik Oyunlara Bağlı Tekerlemeler.....	266
8.1.2.5.4. Yanıltmacalar ve Şaşırtmacalar.....	267
8.2. Aşık Edebiyatı.....	268
8.2.1. Semai.....	268
8.3. Tekke ve Tasavvuf Edebiyatı.....	269
8.3.1. Tekkeler ve Tarikatlar.....	270

8.3.1.1.	Tekkeler.....	270
8.3.1.2.	Tarikatlar.....	271
8.3.2.	Tekke ve Tasavvuf Edebiyatı Ürünleri.....	274
8.3.2.1.	İlahi.....	274
8.3.2.2.	Nefes.....	275
Sonuç.....		279
Kaynakça.....		285

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

İstanbul'un yüzyıllardır geçirdiği değişim Burhan Felek'in gözünden yansıtılmaya çalışılmıştır. İstanbul'un tarihsel ve kültürel değişimini daha çok gazete yazılarından yola çıkılarak anlatılmıştır.

Çalışmada, Burhan Felek'e ait eserlerden bir kısmının satın alındığı bir kısmının İstanbul'daki çeşitli kütüphanelerden temin edildiği ifade edilmiştir.

Alantepe, yazarın bazı yazılarında kullandığı ifadelerle müdahale etmeden alıntıladığını belirtmiştir. Çalışmasının muhtevasına dair bilgileri ön söz bölümünde aktarılmıştır.

Bölümün sonunda Alantepe, danışman hocası Dr. Öğr. Üyesi Zehra Hamarat'a teşekkür ederek yazısına son vermiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı; çalışmanın konusu, amacı, kapsamı ve kullandığı yöntem hakkında bilgiler vermiştir.

Sonuç bölümünde Burhan Felek'in hayatının büyük bir kısmını gazetecilik yaparak geçirdiği belirtilmiştir. Felek'in yazılarında İstanbul kültüründen, halk kültüründen gelen unsurların yer aldığı gözlenmiştir. Burhan Felek'in yazılarında gözlemlerinin ve okuduğu kitapların etkili olduğu açıklanmıştır. Yazarın, Üsküdar semtinde doğup büyümesinden dolayı yazılarında bu semte dair halk bilgisine yer verdiği görülmüştür.

Burhan Felek'in yazılarında "o yıllar" diye okuyucuya anlattığı tarihi dönemin kendi çocukluğu olduğu ve II.Abdülhamit devri olduğu ifade edilmiştir.

Felek'in, yazılarında kullandığı folklorik öğeleri direkt kullanmadığından dolayı araştırmacılar için bu unsurların tespitinin güç olduğu vurgulanmıştır.

Alantepe, tezinde Felek'in daha çok anılarından oluşan gazete yazılarını ve yazılarının bir araya getirilmesiyle oluşturulan kitaplarından yararlanarak çalışmasını yürüttüğünü açıklamıştır.

Araştırmacı, çalışmasında Burhan Felek'in halk edebiyatına ait türlerden faydalanmasının sebebini yazarın, yazılarını daha etkili daha eğlenceli bir hale getirmek istemesine bağlamıştır. Yazarın bu tavrı, geleneksel edebiyatın unutulmamasına ayrıca modern edebiyat ile halk edebiyatının bir araya getirilip kullanılabileceğini göstermesi bakımından önemli sayılmıştır. Burhan Felek'in halk edebiyatına ait bilmece, türkü, masal, tekerleme vb. türlerin temel özelliklerini koruyup kendince bir bakış açısı, bir yorum getirdiği belirtilmiştir.

Burhan Felek'in ilgi gösterdiği, izlediği ve oynadığı bir tür olan Orta Oyunu hakkında yazılarında detaylı bilgi verdiği ifade edilmiştir.

Bugün unutilan ancak yazarın yaşadığı dönem içinde önemli olan meslek dalları ve bu işin önemli erbapları hakkında yazılarında bilgi verdiği ifade edilmiştir.

Yazarın, eserlerinde hâkim olarak İstanbul ağzını kullandığı görülmüştür lakin bahis konusu edeceği kişilerin ağız özelliklerini aynen aktardığı görülmüştür.

Felek'in, yazılarında İstanbul'un değişen, yok olan maddi ve manevi unsurlarını da yazılarında anlatarak bunların korunması için çaba gösterdiği söylenmiştir.

Değerlendirme

Burhan Felek'in öğretmenlik, avukatlık, fotoğrafçılık, gazetecilik yapıp ve Orta Oyunuyla ilgilendiği belirtilmiştir. Ayrıca Felek'in koşu, atletizm, güreş vb. spor dallarıyla da ilgili olduğu ifade edilmiştir. Pek çok spor dalıyla ilgilense de futbola daha bir ağırlık verdiği görülmüştür. “Anadolu İdman Yurdu” adında kulübü kurduğu belirtilir (Alantepe, 2018: 25). Bununla da yetinmez Türk basınının ilk spor dergisi “Futbol” adlı bir dergiyi çıkardığı söylenir (Alantepe, 2018: 26). Burhan Felek'in **Hint Masalları, Felek, Vatandaş Ahmet Efendi, Eski İstanbul Hikâyeleri, Yaşadığımız Günler** ve **Nasreddin Hoca** adında eserlerinin olduğu ifade edilmiştir. Yazarın eserlerinin; gazete yazısı, gezi yazısı, hikâye ve sohbet türünde olan eserlerdir.

Yazar, Burhan Felek'in yazılarının çerçevesinde eski İstanbul'un tarihi, sosyal, kültürel ve ekonomik hayatını bize göstermeye çalıştığını ifade etmiştir. Felek'in hem Osmanlı Devleti'nin son zamanlarını hem de Cumhuriyet rejiminin kuruluş sürecini gören biri olarak değişen hayatı eserlerinde göstermeye çalıştığı belirtilmiştir.

Burhan Felek'in İstanbul'a ait güzellikleri korumak için mücadele ettiği görülmüştür.

ALIÇ, Fulya. (2011). Halk Hikâyeciliğinin Yeni İcra Ortamı Olarak Sinema ve Sinemaya Uyarlanan Türk Halk Hikâyeleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, tezinde hikâyelerin sinemaya uyarlanması ya da sinemada yeniden üretilmesi sırasında kaybolan, değişen veya sabit kalan unsurların, bu unsurların seçiminde kendini gösteren genel eğilimlerin ve kurallar bütününe tespit edilmesi amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında filmlere konu olmuş dört tane aşk konulu halk hikâyesini incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Alıç, çalışmasında konu seçimi, konuya yaklaşım tarzı ve kavramların tanımlarını yaparken performans teori yönteminden faydalandığını belirtmiştir. Ayrıca incelediği filmler üzerinde Tarihi – Coğrafi Fin Metodunu kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Öz \ Abstract..... ii i

Ön Söz..... iv

İçindekiler..... v i

Tablolar..... i x

Giriş.....1

1. Bölüm: Halk Hikâyeciliği Geleneği ve İcra Ortamı Olarak Sinema.....6

1.1. Halk Hikâyeciliği Geleneği.....6

1.1.1. Türk Halk Hikâyelerinin Genel Yapısı.....6

1.1.1.1. Şekil Özellikleri.....6

1.1.1.2. Muhteva Özellikleri.....7

1.1.1.3. Yapı Özellikleri.....9

1.1.1.4. Dil ve Üslup Özellikleri.....10

1.1.2. Türk Halk Hikâyeciliği Geleneği.....11

1.1.2.1. Halk Hikâyelerinin İcrası.....12

1.2. İcra Ortamı Olarak Sinema.....14

1.2.1. Türk Sinemasının Gelişimi.....14

1.2.2. Edebiyat ve Sinema İlişkisi.....17

1.2.3. Beyaz Perdede Türk Halk Kültür ve Edebiyatı.....20

1.2.4. Türk Halk Kültür ve Edebiyatının Sinemaya Uyarlanması ile İlgili
Fikir ve Tartışmalar.....24

2. Bölüm: Sinemaya Uyarlanan Türk Halk Hikâyeleri.....28

2.1. Arzu ile Kamber.....34

2.1.1. Arzu ile Kamber Hikâyesinin Varyantları ve Genel Yapısı.....34

2.1.2. Arzu ile Kamber (1952) Filminin Hikâye ile Karşılaştırılması.....40

2.1.3. Arzu ile Kamber (1972) Filminin Hikâye ile Karşılaştırılması.....45

2.2. Ferhat ile Şirin.....51

2.2.1. Ferhat ile Şirin Hikâyesinin Varyantları ve Genel Yapısı.....51

2.2.2. Ferhat ile Şirin (1978) Filminin Hikâye ile Karşılaştırılması.....59

2.3. Kerem ile Aslı.....65

2.3.1. Kerem ile Aslı Hikâyesinin Varyantları ve Genel Yapısı.....65

2.3.2. Kerem ile Aslı (1971) Filminin Hikâye ile Karşılaştırılması.....76

2.4. Tahir ile Zühre.....83

2.4.1. Tahir ile Zühre Hikâyesinin Varyantları ve Genel Yapısı.....83

2.4.2. Tahir ile Zühre (1952) Filminin Hikâye ile Karşılaştırılması.....93

2.4.3. Tahir ile Zühre (1972) Filminin Hikâye ile Karşılaştırılması.....	103
3. Bölüm: Sinemaya Uyarlanan Türk Halk Hikâyelerinin Yeni İcra Ortamında Değerlendirilmesi.....	111
3.1. Filmlerde Olay Örgüsü, Zaman, Mekân.....	111
3.1.1. Filmlerin Olay Örgülerinin Karşılaştırılması.....	111
3.1.2. Filmlerin Olay Örgülerinde Görülen Belirgin Sapmalar.....	122
3.2. Filmlerdeki Motifler.....	124
3.2.1. Aşk ile İlgili Motifler.....	124
3.2.2. Yardımcı Derviş Motifi ve Buna Bağlı Motifler.....	136
3.2.3. Büyü ve Büyücü Motifi.....	133
3.2.4. Motif İndex'e Göre Filmlerdeki Motifler.....	136
3.3. Filmlerde Sözel Doku.....	141
3.3.1. Konuşma Dili.....	143
3.3.1.1. Anlatıcının Konuşması.....	143
3.3.1.2. Dualar ve Beddualar.....	145
3.3.1.3. Karşılıklı Konuşmalar.....	147
3.3.2. Türkü, Şarkı ve Şiirler.....	154
3.3.2.1. Türkü, Şarkı ve Şiirlerin Yapı Bakımından İncelenmesi.....	154
3.3.2.2. Türkü, Şarkı ve Şiirlerin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi.....	184
3.4. Filmlerde Kadın ve Erkek Kahraman.....	187
3.4.1. Kadın Kahraman.....	187
3.4.2. Erkek Kahraman.....	192
Sonuç.....	197
Kaynakça.....	200

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde halk hikâyelerinin sinema filmlerine aktarılmaya başlandığı yılın 1916 olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca fıkra, destan, masal, karagöz ve orta oyunlarının da aynı şekilde senaryolaştırıldığından bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasının konusundan, amacından ve yönteminden bahsettikten sonra çalışmanın içeriğine dair de bilgiler vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında ele aldığı halk hikâyeleri arasında daha çok aşk temalı olanları seçtiğini belirtmiştir. 2000’li yıllara kadar sinemaya uyarlanan halk hikâyelerinin Arzu ile Kamber, Ferhat ile Şirin, Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre olduğu ifade edilmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde halk hikâyeleri, halk hikâyeciliği ve sinema ile ilgili kavramlara değinilmiştir. İkinci bölümde sinemaya uyarlanan halk hikâyelerinin varyantları incelenerek bunların filmlerle karşılaştırılması yapılmıştır. Üçüncü bölümde halk edebiyatı yöntemleri, sinemaya uyarlanan halk hikâyeleri üzerinde uygulanmıştır.

Giriş bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerinde durarak açıklamalar yapmıştır.

Sonuç bölümünde araştırmacı, 20. yüzyılda değişen toplumsal koşullar ve gelişen iletişim teknolojileri ile birlikte halk kültürü ve edebiyatının elektronik kültür ortamına aktarılmaya başlandığını söylemiştir. Yazar, sinemanın başlangıcından 2000’li yıllara kadar halk kültürünü ve edebiyatını konu alan yaklaşık elli tane filmin olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, bunlar içerisinde aşk konulu dört tane halk hikâyesinin varyantları ve uyarlandıkları filmler üzerine incelemesini yapmıştır. Yapılan inceleme daha çok eserlerin olay örgüsü, motif yapısı, sözel dokuları ve kahramanlar üzerinedir.

Araştırmacının yaptığı incelemeler sonucunda sinemaya uyarlanan halk hikâyelerinin bilinen varyantlardan hiçbirisiyle uyum göstermediği gözlenmiştir. Ancak filmlere bir bütün olarak bakıldığında bunların uyarlandıkları hikâyelerden farklı olsa da hikâyecilik geleneğinden tamamen ayrılmadıkları anlaşılmıştır.

Filmlerde en fazla yer alan motifin ise aşk motifi olduğu tespit edilmiştir. Aşk motifinden sonra yardımcı derviş ve büyü motiflerinin yer aldığı görülmüştür.

Filmlerin sözel dokuları incelendiğinde konuşma dilinin sade ve kendi döneminde yer alan diğer filmlerden farklı olmadığı fark edilmiştir.

Filmlere aktarılan hikâyelerde nazma ve müziğe yer verilmiştir.

Filmlerde yer alan karakterler arasında en fazla değişimin olduğu kadın ve erkek başkahraman üzerinde olmuştur. Kadın başkahraman güçlü, cesur, savaşçı iken; erkek başkahraman yalnızca çektiği ıstırap ile ön plana çıkmıştır.

Sonuç olarak araştırmacı, incelediği eserlerde yönetmenlerin filmleri hazırlarken metni değil olayı esas aldıklarını, bu olayları birtakım kalıplar içerisinde işlediklerini ve milli bir bilinç oluşturma gayesi içinde olduklarını ifade etmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, halk hikâyeciliğinin yeni icra ortamı olarak sinemaya aktırılışını incelemek amacıyla çalışmasını hazırlamıştır. Yazar, 20. yüzyıla kadar sözlü ortamda varlığını devam ettiren halk kültürü ve edebiyatının popüler medya sayesinde kendisine farklı mekânlarda yaşama fırsatı bulduğunu gözlemlemiştir. Araştırmacı, ele aldığı halk hikâyelerinin büyük bir kısmını Performans Teori yöntemi ile incelemiştir. Yaklaşık otuz yıla yayılan bu filmlerin hepsinde az çok ortak bir yapının olduğu gözlenmiş bir geleneğe bağlı oldukları görölmüştür.

ASAAD, Nadhim. (2014). Kerküklü Şair Mustafa Gökkaya'nın Hayatı, Sanatı ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Irak Türkmen edebiyatını ve Kerküklü şair Mustafa Gökkaya'nın hayatı, sanatı ve şiirlerini bir araya getirerek okuyucuya aktarmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışmada, Mustafa Gökkaya'nın hayatı, sözlü gelenek etrafında meydana getirdiği edebi yönü ve eserlerine yansıttığı Türk halk kültürü unsurları incelenmiştir. Araştırmacı, şaire ait seksen bir şiir, otuz sekiz hoyrat ve yirmi bir mani tespit etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Mustafa Gökkaya'ya ait manzumeleri şaire ait iki kitabın yanında derleme yoluyla bir araya getirilen süreli yayınlarda çıkan şiirleri inceleme yöntemiyle elde etmiştir. Mustafa Gökkaya'nın hayatı ve edebi şahsiyeti üzerine yazılı kaynaklar taranmış ayrıca şairi tanıyanlarla mülakat yöntemi gerçekleştirilmiştir.

İçindekiler

Öz.....III

Abstract..... V I

Ön Söz..... V

İçindekiler..... V II

Transkripsiyon İşaretleri..... XV

Kısaltmalar.....XV I

Giriş.....1

1. Araştırmanın Konusu.....1

2. Araştırmanın Amacı.....1

3. Araştırmanın Kapsamı.....1

4. Araştırmanın Yöntemi.....2

1. Bölüm: Mustafa Gökkaya'nın Hayatı ve Şairliği.....3

1.1. Mustafa Gökkaya'nın Hayatı.....3

1.1.1. Mustafa Gökkaya'nın Soyu ve Ailesi.....3

1.1.2. Mustafa Gökkaya'nın Babası.....3

1.1.3. Mustafa Gökkaya'nın Annesi.....4

1.1.4. Mustafa Gökkaya'nın Kardeşleri.....4

1.1.5. Mustafa Gökkaya'nın Doğum Tarihi ve Yeri.....5

1.1.6. Mustafa Gökkaya'nın Öğrenim Durumu.....5

1.1.7. Mustafa Gökkaya'nın Askerliği.....6

1.1.8. Mustafa Gökkaya'nın Meslekleri.....6

1.1.9. Mustafa Gökkaya'nın Medeni Hâli.....8

1.1.10. Mustafa Gökkaya'nın Fizik ve Ruh Yapısı.....8

1.1.11. Mustafa Gökkaya'nın Vefatı.....12

1.2. Mustafa Gökçaya'nın Şairliği.....	12
1.2.1. Mustafa Gökçaya'nın Şairliğe Başlaması.....	12
1.2.2. Mustafa Gökçaya'nın Soyadı ve Mahlası.....	14
1.2.3. Mustafa Gökçaya'nın Etkilendiği Şairler.....	14
1.2.4. Mustafa Gökçaya'nın Etkilediği Şairler.....	15
1.2.5. Mustafa Gökçaya'nın Basılmış Eserleri.....	18
1.2.5.1. Yaralı Kerkük.....	18
1.2.5.2. Kozağ.....	18
1.2.6. Basılmamış Eseri (Kahvehane Sohbetleri).....	19
1.2.7. Mustafa Gökçaya'nın Şiirlerinin Yayımlandığı Gazete ve Dergiler.....	20
1.2.8. Mustafa Gökçaya'nın Bestelenen Şiirleri.....	21
1.2.9. Mustafa Gökçaya Bir Şiir Yarışmasında.....	23
2. Bölüm: Mustafa Gökçaya'nın Şiirlerinin Şekil ve Muhteva Yapısı.....	25
2.1. Mustafa Gökçaya'nın Şiirlerinin Şekil Yapısı.....	25
2.1.1. Vezin (Ölçü).....	27
2.1.2. Kafiye (Uyak).....	29
2.1.2.1. Çeyrek Kafiye.....	33
2.1.2.2. Yarım Kafiye.....	34
2.1.2.3. Tam Kafiye.....	35
2.1.2.4. Zengin Kafiye.....	37
2.1.2.5. Tunç Kafiye.....	38
2.1.2.6. Cinas.....	39
2.1.3. Redifler.....	40
2.1.3.1. Redif.....	40
2.1.3.2. Sözde Redif.....	43
2.1.4. Ayak.....	44
2.1.4.1. Tek Ayak (Yineleme Ayak).....	44
2.1.4.2. Döner Ayak (Yenileme Ayak).....	45
2.2. Mustafa Gökçaya'nın Şiirlerinde İşlediği Konular.....	46
2.2.1. Milli Konular.....	46
2.2.1.1. Türklük.....	46

2.2.1.2.	Vatan ve Dil Sevgisi.....	47
2.2.1.3.	Kerkük.....	48
2.2.1.4.	Milli Şarkılar.....	52
2.2.1.5.	Türkçe Okul Adları.....	53
2.2.2.	Dini Konular.....	54
2.2.2.1.	Cuma Günü.....	54
2.2.2.2.	Ramazan Ayı.....	54
2.2.2.3.	Bayramlar.....	55
2.2.2.4.	Mevlit.....	55
2.2.3.	Tarihi Olaylar.....	56
2.2.3.1.	Dumlupınar Faciası.....	56
2.2.3.2.	İstanbul'un Fethinin 500. Yıldönümü.....	57
2.2.3.3.	1959 Kerkük Katliamı.....	59
2.2.4.	Aşk.....	61
2.2.5.	Çeşitli Şahsiyetler....	62
2.2.5.1.	Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed.....	62
2.2.5.2.	Sultan Mehmet Fatih....	63
2.2.5.3.	Mustafa Kemal Atatürk.....	63
2.2.5.4.	Hidayet Arslan.....	63
2.2.5.5.	14 Temmuz Şehitleri.....	64
2.2.5.6.	Behçet Kemal Çağlar.....	65
2.2.5.7.	Mehmet Sadık.....	66
2.2.5.8.	Annesi.....	66
2.2.5.9.	Yakın Dostları.....	67
2.2.6.	Halk Kültürü.....	68
2.2.6.1.	Atasözleri.....	68
2.2.6.2.	Deyimler....	69
2.2.6.3.	Özdeyişler (Özlü Sözler – Vecize).....	71
2.2.6.4.	Alkış ve Kargışlar.....	72
2.2.6.5.	Maniler ve Hoyratlar.....	75
2.2.6.6.	Bibisu Efsanesi.....	83
2.2.6.7.	Hernüklü İmam Menkıbesi.....	86

2.2.6.8.	Halk Kahramanları.....	88
2.2.6.9.	Halk Anlatıları.....	89
2.2.6.10.	Tapmaca (Bilmece).....	99
2.2.6.11.	Sünnet Geleneği.....	100
2.2.6.12.	Halk İnançları.....	101
2.2.6.13.	Şifalı Maden ve Bitkiler.....	102
2.2.6.14.	Sapan Davası (Kavgası).....	102
3.	Bölüm: Mustafa Gökkaya'nın Şiirleri.....	104
3.1.	Altı Heceli Şiirler.....	104
3.1.1.	Tirkalan Köyünde.....	104
3.2.	Yedi Heceli Şiirler.....	106
3.2.1.	Kerkük Marşı.....	106
3.2.2.	Ey Yaralı Kerkük.....	108
3.2.3.	1959'un 14 Temmuz Bayramı.....	110
3.2.4.	Şehitler Kervanı.....	112
3.2.5.	Günler.....	117
3.2.6.	İmanlı Millet.....	119
3.2.7.	Millette.....	120
3.2.8.	Dumlupınar Şehitleri.....	121
3.2.9.	Türkçe Okul Adları.....	122
3.2.10.	Ölmeyen Sadık.....	124
3.2.11.	Kırkıncı Gün.....	126
3.2.12.	Kozag.....	128
3.2.13.	Kahramanın Koyunu.....	132
3.2.14.	Korku Belesi.....	135
3.2.15.	Hakaldıydı Hakvermez.....	138
3.2.16.	Nazlı Arvad.....	146
3.2.17.	Tembel Ehmed.....	149
3.2.18.	Çoban Yemindi.....	156
3.2.19.	İştah Dermanı.....	159
3.2.20.	Avrupa'ya Giden Köyli.....	162
3.2.21.	Hamki Haman Oldı.....	166

3.2.22. Menimki He Bele Gelib He Bele Gider.....	169
3.2.23. Koydular Kamburı Kambur Üstine.....	171
3.2.24. Narnar – Ayış.....	176
3.2.25. Üssüz Konag.....	184
3.2.26. Üç Arhadaş.....	189
3.2.27. Ha Zaman Ker Oldıv?....	192
3.2.28. Karının Tavıgı.....	196
3.2.29. Eceb Merihten Gelibsen?....	199
3.2.30. Aç Kurt.....	201
3.2.31. Kurnaz Keri.....	210
3.2.32. Rengsiz İneg....	214
3.2.33. (Şehirde Köyli).....	218
3.2.34. Hakkımı Al....	220
3.2.35. Hafız.....	221
3.2.36. Sandal Ağacı.....	223
3.2.37. Derzi ile Mişteri.....	225
3.2.38. Karvan....	227
3.2.39. Size Bir Mektub.....	229
3.2.40. (Behçet Kemal Çağlar’a).....	231
3.2.41. Kerkük’in Degirmanları.....	233
3.2.42. (Sünnet Geleneği).....	238
3.2.43. Dunyadan Kıyamata.....	241
3.2.44. Nitekim Demişler....	243
3.2.45. Şifalı Medenler.....	246
3.2.46. Anamın Ölümüne.....	248
3.2.47. Kerkük’te Şapan Davası.....	249
3.2.48. Nişi Bele....	252
3.2.49. Hıyalda Gezen Yerler.....	254
3.2.50. İlimiz On Ki Ay.....	258
3.2.51. Günler.....	261
3.2.52. Mevlûd....	267
3.2.53. Türkman Şarkısı.....	270

3.2.54. Türkman Diyer.....	271
3.2.55. Yaşına Kaşına.....	272
3.2.56. Musallada Eb'ülük.....	275
3.2.57. Bayram.....	277
3.2.58. Aglıyam.....	280
3.2.59. Yol Ver (Şarkı).....	282
3.2.60. Dedim dedi.....	283
3.2.61. Kerkük'ün Ziyaret Yerleri.....	285
3.2.62. Bibişu (1).....	289
3.2.63. Bibişu (2).....	291
3.3. Sekiz Heceli Şiirler.....	293
3.3.1. Tevkif Yolunda Türkman.....	293
3.3.2. Nobatçı (Nöbetçi).....	295
3.3.3. İlerci.....	296
3.4. On Heceli Şiirler.....	297
3.4.1. 14 Temmuz Katliamı	
3.5. On Bir Heceli Şiirler.....	299
3.5.1.1. Yolcılığım.....	299
3.5.1.2. Akşam Olacak.....	300
3.5.1.3. (Saz Şiiri).....	301
3.6. On Üç Heceli Şiirler.....	304
3.6.1. Cuma Günü.....	302
3.6.2. Irak Türki.....	303
3.7. On Dört Heceli Şiirler.....	304
3.7.1. Ramazan.....	304
3.7.2. Vefa.....	306
3.7.3. Kahveci.....	307
3.7.4. Yaralıyam.....	309
3.7.5. İnilti.....	310
3.7.6. Özi Geldi.....	311
3.7.7. Çarpışma.....	312
3.8. On Beş Heceli Şiirler.....	313

3.8.1. “Kerkük Çayı” Çay Taşıyız.....	313
3.9. On Altı Heceli Şiirler.....	314
3.9.1. Irak Türkman Şarkısı.....	314
3.10. Hoyrat ve Maniler.....	315
3.10.1. Hoyratlar.....	315
3.10.1.1. Al Bağla.....	315
3.10.1.2. Al Damar....	315
3.10.1.3. Alıcıdan.....	315
3.10.1.4. Alıcıydı.....	315
3.10.1.5. Al Kedeh.....	316
3.10.1.6. Alan Ağzı.....	316
3.10.1.7. Atam Bugün.....	316
3.10.1.8. Ay Işıklar.....	316
3.10.1.9. Ay Işığı.....	316
3.10.1.10. Bağ Saydım.....	317
3.10.1.11. Bir de Kavun.....	317
3.10.1.12. Bir Dekke.....	317
3.10.1.13. Bir Dekkesi.....	317
3.10.1.14. Bir Dekkeye.....	317
3.10.1.15. Deke Yeri.....	318
3.10.1.16. Gök Dekke.....	318
3.10.1.17. Gök Dekkeli.....	318
3.10.1.18. Göden Yana.....	318
3.10.1.19. Haraba dam.....	318
3.10.1.20. Haraba Damnan.....	319
3.10.1.21. Karın Çalar.....	319
3.10.1.22. Kurum Az.....	319
3.10.1.23. Ohı Sına.....	319
3.10.1.24. Paşa Kahar.....	320
3.10.1.25. Yarını Bilmem.....	320
3.10.2. Maniler.....	321
3.10.2.1. Ay Çıhtı Ayaz Oldı.....	321

3.10.2.2.	Bir Neçe Diyar Gezdim.....	321
3.10.2.3.	Bugün Ayın Girmi Üçi.....	321
3.10.2.4.	Kılıncım Kın İçinde.....	321
3.10.2.5.	Kelenin Yolu Eniş.....	322
3.10.2.6.	Kerkük Gamlıdır Gülmez.....	322
3.10.2.7.	Kerkür'te Hasan Çayı.....	322
3.10.2.8.	Kerkük'im Fener Kerkük.....	322
3.10.2.9.	Kerkük'im Heste Kerkük.....	322
3.10.2.10.	Kerkük'in Hasasına.....	323
3.10.2.11.	Melikim Tahta Geçer.....	323
3.10.2.12.	Paslan Kılıncım Paslan.....	323
3.10.2.13.	Sevgili Talat Sönmez.....	323
3.10.3.	Fetih Hoyrat ve Manileri.....	324
	Sonuç.....	328
	Kaynakça.....	333
	Ekler.....	341
	Dizin.....	353

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, bin yıldan beri Irak'ta yaşamını devam ettiren Türkmenlerin zengin bir edebiyata sahip olduklarını, Nesimi ve Fuzuli gibi pek çok şair ve yazar yetiştirdiklerini vurgulamıştır.

Araştırmacı, Irak Türkmen edebiyatı için dönüm noktası olan olayın 1960 yılında Bağdat'ta kurulan Türkmen Kardeşlik Kulübü adlı derginin kuruluşu olduğunu söylemiştir. Yazar, Irak Türkmen edebiyatının zengin yanlarından birinin halk edebiyatı köklerinden beslenen bir tarafının olduğunu belirtmiştir. 1950'li yıllardan itibaren yerel şairlerinin halk edebiyatına eğildikleri görülmüştür. Mustafa Gökkaya da ilk şiirlerini Kerkük'te ki mahalli yayınlarda neşretmiş daha sonra Türkmen Kardeşlik Kulübünde yayımladığı ifade edilmiştir. Yazar, çalışmasının amacına, kapsamına, içeriğine ve kullandığı metotlara dair bilgi vermiştir.

Giriş bölümünde yazar, çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemleri anlatmıştır.

Sonuç bölümünde araştırmacı, Türkmen edebiyatının, Türk edebiyatı içerisinde yer aldığını ve iki dönem halinde incelendiğini söylemiştir. Birinci dönemin Türklerin Irak'a gelişiyle başlayıp, Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar devam eden süreç; ikinci dönemin ise 1918 yılından günümüze devam eden süreç olduğu belirtilmiştir.

Irak Türkmenlerinin birinci dönemde Fuzulî, Nesimî, Ruhî, Abdî, Nevres-i Kadim, Erbilli Garibî gibi şairleri yetiştirdiği söylenmiştir. İkinci dönemde Kerkük'teki halk şiirlerinin Anadolu'daki âşık edebiyatından biraz farklı bir gelişim gösterdiği ifade edilmiştir.

1911 Kerkük doğumlu olan Gökkaya'nın 20. yüzyıl Irak Türkmen edebiyatının önemli bir halk şairi olduğu vurgulanmıştır. Şairin, Türkmenlerin her türlü sorununu Kerkük ağzı ile akıcı bir üslup ve eda ile yüzlerce dörtlülle ifade ettiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasının içeriğine dair bilgiler vererek sonuç bölümünü bitirmiştir. Birinci bölümde Mustafa Gökkaya'nın hayatı ve şairliği anlatılmıştır. İkinci bölümde şairin şiirlerinin şekil ve muhteva yapısına dair değerlendirmeler yapılmıştır. Şairin şiirlerinde çeşitli konuları işlediği görülmüştür. Mustafa Gökkaya'nın şiirlerinin yalın, duygulu ve vurgulu olduğu belirtilmiştir. Şairin, eserlerinde atasözlerine ve deyimlere yer verdiği ifade edilmiştir. Üçüncü bölümde şaire ait şiirler incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Değerlendirme

Mustafa Gökkaya'nın **Yaralı Kerkük** ve **Kozağ** adında iki şiir kitabı olduğu belirtilmiştir. Şairin diğer şiirleri Kerkük, Beşir, Kardeşlik gibi süreli yayınlarda yayımlanmıştır. Yazar, Mustafa Gökkaya'nın âşıklık geleneği temsilcisi olmadığını ancak şairin, şiirlerinde daha çok 7'li hece ölçüsünü kullandığını, nazım birimi olarak genelde dörtlülüğü tercih ettiğini dile getirmiştir. Şairin, şiirlerinin vezninin sağlam, kafiyelerinin düzgün olduğunu ifade etmiştir. Mustafa Gökkaya'nın şiirlerinde milli konuları, dini konuları, tarihi konuları ve aşk konusunu işlediği belirtilmiştir. Şairin, şiirlerinin hayattan beslenen manzumeler olduğu söylenmiştir. Şairin, Irak Türkmen

kültürünün ve tarihinin taşımacılığını üstlendiği görülmüştür. Mustafa Gökkaya'nın bazı şiirleri Kerküklü ses sanatçıları tarafından bestelenmiştir.

Araştırmacı, Mustafa Gökkaya'nın dörtlük nazım birimi ve hece ölçüsüyle hem geleneksel halk şiiri biçimiyle yazdığı şiirleriyle hem de yerli ve sade, yabancı kelimelere yer vermeyen, sanatlı söyleyiş gayesinden uzak anlayışla yaşadığı toplumun sözcüsü olduğunu belirtmiştir

ASLAN, Ferhat. (2002). Kars Yöresi Aşıklarında Usta Çırak İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Aslan, çalışmasında âşık edebiyatının önemli bir icracısı olan âşıkların usta-çırak ilişkileri içerisinde ne şekilde yetiştiklerini, ustaların çıraklara nasıl bir eğitim verdiklerini Kars yöresi âşıkları içerisinde incelemek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tez, Kars'ın fiziki ve tarihi özellikleri hakkında bilgi vererek başlamıştır. Âşıklık geleneği ile ilgili genel bilgiler verilip Kars yöresindeki âşıklık geleneğinden ve yöredeki âşıklar hakkında yapılan çalışmalardan bahsedilmiştir. Kars, Ardahan ve Iğdır yöresindeki âşıklarla yapılan görüşmelere yer verilmiş ve bu görüşmeler usta-çırak ilişkisi içerisinde değerlendirilmiştir. Tezin son kısmında Aslan, görüşmeler hakkındaki değerlendirmelerini aktarmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Aslan, çalışmasıyla ilgili pek çok kaynağı taramıştır. Âşıklarla görüşmelerinde mülakat yöntemini kullanmıştır. Pek çok sözlü kaynaktan bilgi derlenmiştir. Âşık geleneğinin icra edildiği yerlerde katılımcı gözlem tekniği uygulanmıştır.

İçindekiler

Öz (Abstract)..... ii i

Ön Söz.....	iv
İçindekiler.....	v
Kısaltmalar Listesi.....	v iii
Giriş.....	1
I. Bölüm: Kars Yöresinin Fiziki ve Tarihi Dokusu.....	5
1- Fiziki Çevre.....	5
a- Yeryüzü Şekilleri.....	5
b- İklim Özellikleri ve Bitki Örtüsü.....	7
2- Tarihi ve Sosyal Çevre.....	7
2.1. Tarih.....	7
2.2. Sosyal Çevre.....	9
II.Bölüm: Âşıklık Geleneği ve Âşıklık Geleneği ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	15
1- Türk Edebiyatı İçerisinde Âşık Edebiyatının Yeri.....	15
2- Âşıklık Geleneğinin Tarihi Gelişimi.....	17
3- Kars Yöresi Âşıklık Geleneği.....	26
4- Âşıklık Geleneği ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	35
5- Âşıklık Geleneği ile İlgili Yapılan Çalışmaların Âşıkların Yetiştirmeleri ve Usta-Çırak İlişkisi Bakımından Değerlendirilmesi.....	39
III.Bölüm: Kars Yöresi Âşıkları ile Yapılan Mülakatlar Hakkında Açıklamalar.....	41
1- Kars Yöresi Âşıkları ile Yapılan Mülakatlar Hakkında Açıklamalar.....	41
2- Mülakat Yaptığımız Âşıkların (Kaynak Kişilerin) Künyeleri.....	44
IV.Bölüm: Mülakatların Değerlendirilmesi.....	54
1. Kars yöresi Âşıklarının Çıraklığa Başlama Sebepleri.....	54
1.1. Aile Büyüklerinden Tevarüs Etmeyle Âşıklığa Yönelme.....	55
1.2. Âşıklardan Etkilenmeyle Âşıklığa Yönelme.....	58
1.3. Âşıklığa Yönelmede Çevredekilerin Teşviki.....	58
1.4. Rüya ile Âşıklığa Başlama.....	59
1.5. Hasret Duygularıyla Âşıklığa Yönelme.....	61
1.6. Seveda ile Âşıklığa Yönelme.....	63
1.7. Fakirlikten Âşıklığa Yönelme.....	63

1.8. Kazayla Körlükten Âşıklığa Yönelme.....	64
1.9. Kendiliğinden Âşıklığa Yönelme.....	65
2. Çırak Edinme veya Çırak Olma.....	65
2.1.Çırağın Babasının Âşık Olması.....	65
2.2.Ustanın Bir Çırak Seçmesi.....	67
2.3.Çırağın Bir Usta Seçmesi.....	69
2.4.Usta Edinirken Çevredekilerin Vasıta Olması.....	71
3. Çırağın Eğitim Süreci.....	72
3.1.Çırağın Ustasından Öğrendiği Konular.....	72
3.1.1. Çırağın Ustasından Öğrendiği Edebi Konular.....	72
3.1.1.1.Âşık Tarzı Şiirler Öğrenme.....	72
a. Usta Malı Şiirler Öğrenme.....	73
b. Serbest Deyişler Öğrenme.....	75
c. Sistemli Deyişler Öğrenme.....	81
3.1.1.2.Halk Hikâyelerini Öğrenme.....	85
3.1.2. Saz Çalmayı ve Âşık Havaalarını Öğrenme.....	93
3.1.3. Âşık Fasıllarını ve Meclis Adabını Öğrenme.....	102
4. Çırağın Eğitim Sürecindeki Mekânlar.....	108
4.1.Ustanın Evi.....	110
4.2.Köy Düğünler.....	111
4.3.Köy Odaları ve Evler.....	117
4.4.Âşık Kahvehaneleri.....	118
4.5.Gurbet.....	122
5. Çırağın Eğitim Sürecinde Diğer Kültürel Etkiler.....	127
5.1.Çırağın Tahsil Durumu.....	127
5.2.Çırağın Kitap Okuma Alışkanlığı.....	130
5.3.Çırağın Yetişme Sürecinde Diğer Âşıkların Etkisi.....	136
5.4.Çırağın Yetişme Sürecinde Dinleyici Kitlesinin Etkisi.....	139
6. Âşıklık Geleneğinde Kalfalık Dönemi.....	147
6.1.Mahlas Alma.....	153
6.2.Berat Alma.....	159

6.3.Âşık Fasıllarına Katılma....169

7. Âşıklık Geleneğinde Ustalık Dönemi.....174

Sonuç.....184

Kaynakça.....187

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ozan-baksı geleneğinin bir devamı olan âşıklık geleneğinin Türklerin İslamiyet’i kabul ettikten sonra tasavvuftan da etkilenererek 16. yüzyıldan sonra yeni bir şekilde varlığını günümüze kadar devam ettirdiğini dile getirmiştir.

Âşıklık geleneği hakkındaki çalışmaların ancak folklorun bir bilim haline gelmesi sonucunda arttığı belirtilmiştir. Bu gelenekle ilgili ilk ve en önemli çalışmaların Mehmet Fuat Köprülü tarafından yapıldığı söylenmiştir. Yapılan araştırmaların daha çok geleneğin temsilcisi olan bir âşığın hayatı, edebi kişiliği ve eserleri üzerine olduğu çalışmada vurgulanmıştır.

Araştırmacı, Mehmet Fuat Köprülü’nün göre âşıklık geleneği hakkında detaylı bilgi edinebilmek için âşıkların hangi sosyal muhitte ve ne gibi şartlar altında yetiştiklerini, eğitim süreçlerini bilmek gerektiğini ifade etmiştir. Çalışmada âşıkların nasıl yetiştikleri ve eğitim süreçleri üzerine inceleme yapılmıştır.

Âşıklık geleneğinin Doğu Anadolu Bölgesinde daha çokta Kars yöresinde yoğunlaştığı söylenmiştir.

Yazar çalışması boyunca kendisine yardımcı olan Doç. Dr. Şeyma Güngör’e teşekkür ederek ön söz bölümünü sonlandırmıştır.

Giriş bölümünde Mehmet Fuat Köprülü’nün âşık edebiyatının halk edebiyatı ve divan edebiyatı arasında bir zümre teşkil ettiğine dair sözleri aktarılmıştır. Köprülü’nün, âşık edebiyatının nasıl teşekkül ettiğini, yüzyıllara göre aldığı özellikleri, bu edebiyatın temsilcilerini, hayatlarını ve âşıkların eserlerini ortaya koyan çalışmalar yaptığı ifade edilmiştir. **Saz Şairleri, Dün ve Bugün** adlı makalesinde Köprülü’nün, âşıkların hangi toplumsal çevrede yetiştikleri açıklanmıştır. Köprülü’nün, âşıkların yetiştiği muhiti ikiye ayırdığı: biri şehir âşıkları; diğerinin köy ve aşiret çevresinde yetişen âşıklar olduğu belirtilmiştir. Köprülü’nün, âşıkların çiraklıktan başlayarak birçok safhayı geçerek usta âşık

oldukları ifade edilmiştir. Âşıkların usta bir âşık olana kadar edebi ve mesleki terbiyeden geçtikleri ifade edilmiştir.

Türklerin âşıklık geleneğini Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar taşıdıkları söylenmiştir. Kars, Erzurum, Adana, Yozgat, Sivas, Tokat vb. illerde âşık edebiyatının pek çok önemli temsilcisinin yetiştiği vurgulanmıştır.

Âşıklık geleneğinin sözlü edebiyat döneminde ortaya çıktığı söylenmiştir. Âşık edebiyatı ve anonim halk edebiyatı arasındaki ilişkinin usta-çırak geleneğine de etki ettiği belirtilmiştir.

Aslan, tezini oluştururken yaşadığı sıkıntılardan birkaçını anlatmıştır. Mülakat yapacağı âşıklara ulaşma noktasında zorluk çektiğini belirtmiştir. Âşıkların sadece Kars'ta ikâmet etmemelerinden dolayı yirmi bir âşık ile görüşülmüştür. Diğer bir sorunsa âşıkların her soruya cevap vermemeleri olduğu söylenmiştir.

Mülakatlarda âşıkların ağız hususiyetleri korunmaya çalışılmıştır. Ancak âşıkların İstanbul, Ankara vb. illere göç etmelerinden dolayı karışık bir ağız özelliğine sahip oldukları söylenmiştir. Bu cümlelerle giriş bölümü son bulmuştur.

Sonuç kısmında âşıklık geleneğinin geçmişten bugüne pek çok kuralını günümüze taşıyabildiği ifade edilmiştir. En önemli kurallarından birinin usta-çırak ilişkisi olduğu söylenmiştir. Ustaların çırak yetiştirme sebeplerinin olduğu söylenmiş ve bunlar sıralanmıştır.

Âşığın öldükten sonra eserlerinin unutulup gitmesini istememesi, ustalığını ispat etmek istemesi, kariyerini devam ettirme arzusunun geleneğin devamlılığı noktasında etkili olduğu ifade edilmiştir. Âşıkların halkın eğitiminde de kendilerini sorumlu hissettikleri ve çırak yetiştirdikleri ustalarının eserleri ile halkı eğittikleri vurgulanmıştır. Âşıklık geleneği ile toplumun birlik ve beraberliğinin sağlandığı söylenmiştir.

Çırakların âşıklığa başlama nedenlerinin: Aile büyüklerinden tevarüs etme yoluyla, yöredeki diğer âşıklardan etkilenme yoluyla, çevredekilerin teşviki ile gördüğü bir rüya sonucuyla, hasret duygularıyla, çektiği bir sevda sonucu, fakirlikten ve kaza sonucu kör olduğu için ya da kendiliğinden âşık olmak istediği şeklinde ifade edilmiştir. Çırığın da kendine usta seçebildiği ya da ustanın kendine çırak seçebildiği belirtilmiştir.

Çırakların usta seçerken dikkat ettikleri noktalar sıralanmıştır: Usta âşık, âşıklık geleneğini çok iyi bilmeli ve çok iyi icra etmelidir. Usta iyi saz çalıp doğaçlama şiirler söyleyebilmelidir. Usta kendini yenilemelidir ve bildiklerini çırağıyla paylaşmalıdır. Ahlâklı, duygulu ve bilgili biri olmalı ayrıca sesi güzel olmalı, halk tarafından sevilmelidir. Çırakları arasında dil, din, mezhep ayrımı gözetmeden eşit davranabilmelidir.

Usta âşıkların, çıraklarında şu özellikleri aradıkları söylenmiştir: Çırağın âşıklığa hevesli olması gerektiği, ahlâklı ve dürüst olması, yalan söylememesi gerektiği ifade edilmiştir. Âşığın, kuvvetli bir hafızaya sahip olması, saz çalmayı bilmesi, sesi güzel olması, fiziğinin düzgün olmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Âşığın, ustasına karşı vefalı olması, ona hizmet etmesi, ustasını yalnız bırakmaması ve vatansever olması beklenmiştir.

Usta âşığın çırağına önce ahlâk kurallarını öğrettiği ifade edilmiştir. Sanat noktasındaysa usta âşıkların eserlerinin ezberletildiği ezberletilen eserlerle birlikte bazı dini tasavvufi bilgiler ile birlikte şiire dair bilgilerin verildiği söylenmiştir.

Çırakların yetiştikleri mekânların çeşitli olduğu belli bir ortamlarının olmadığı ifade edilmiştir. Köy odaları, âşık kahvehaneleri ve usta âşığın evinde de eğitim gördükleri belirtilmiştir.

Çırakların eğitiminin sözlü kültüre dayandığı belirtilmiştir. Çırakların, ustalarını gözlemleyerek icralarını gerçekleştirdikleri vurgulanmıştır. Eğitimin ezbere, gözleme ve uygulamaya dayandığı söylenmiştir. Çırağın kendini bilgi ve görgü anlamında yetiştirmesinin de önemli olduğu ifade edilmiştir.

Çırağın, usta bir âşık olunca fasıllara katıldığı, kaset çıkarttığı, televizyon programlarına katıldığı söylenmiştir.

Değerlendirme

Tezde, Kars yöresinin kültür tarihinin çok eskilere dayandığı söylenmiştir. Türklerden önce Urartuların, İskitlerin, Arsakların, Sasanilerin, Araplar ve Bizanslıların hâkimiyet kurduğu belirtilmiştir. 93 harbi sırasında Kars'ın kırk yıl boyunca Rus egemenliğinde kaldığı ifade edilmiştir.

Aslan, atlı bozkır kültür içerisinde yetişen Türklerin sözlü kültürlerinin gelişmiş olduğunu vurgulayıp Türk şairlerinin şaman, kam, baskı, oyun adlarını

aldıklarını şeylan\ şölen, yağ ve sığır törenlerinde ozanların kopuz eşliğinde destanlar söylediklerini ifade etmiştir. Ozanların toplumsal duyguları şiirlerinde dile getirdikleri söylenmiştir. 10 - 11. yüzyılda İslamiyet'e giren Türklerin; Arap ve Fars edebiyatından etkilendikleri bu yüzden ozan-baksı edebiyatının duraklama dönemine girdiği belirtilmiştir.

Çalışmada, Dede Korkut hikâyelerinde ozanların toplum içinde önemli bir yere sahip olduğu; düğünlerde, beylerin çadırlarında Oğuz Türklerinin milli destanlarından parçalar okuduklarını, gaipten haber verdiklerini, ilden ile gezdiklerini ve kopuzlarının da tıpkı kendileri gibi kutsal sayıldığı ifade edilmiştir.

15. yüzyılda tasavvufun etkisiyle Anadolu'da tarikatların çoğalıp halkın arasında iyice yayıldıkları ozanların hemen hepsinin bir pire intisap ettikleri ve eserlerinde tasavvufi etkinin görülmeye başlandığı söylenmiştir. Ozan kelimesinin "herze söyleyen, geveze" anlamına gelirken zamanla bu ismin yerini âşığın - mutasavvıf şair- almaya başladığı görülmüştür.

Âşık edebiyatı hakkında eser veren araştırmacılar bu geleneğin 16. yüzyılda teşekkül ettiğini ifade etmişlerdir.

Kars yöresinin tarihi ve kültürel geçmişi dolayısıyla âşıklık geleneğinin geliştiği bir yer olduğu vurgulanmıştır. Yörede ki âşıklık geleneğinin halkın göçebe ve yarı göçebe olmasından dolayı daha çok sözlü edebiyata dayandığı söylenmiştir. Yöre halkının soyadlarına bakıldığında Dede Korkut hikâyesini bildikleri görülmüştür. Âşıkların önemli icra mekânlarının köy odaları olduğu söylenmiştir. Yöredeki âşıklık geleneğinin gelişmesinde önemli katkıları olan kişilerden birinin Âşık Şenlik olduğu ifade edilmiştir. Hasan Keşişoğlu, Âşık Kurbanı, Âşık Sümmani gibi kişilerin âşık fasıllarının icrasında ve geleneğin gelişmesinde belirleyici oldukları belirtilmiştir.

AYAN, Çiğdem. (1998). Anadolu’da Kadın Masalları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, yüzyıllardır anlatıla gelen masallara kadın gözüyle bakıp incelemek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ayan, çalışmasında masalların ana kahramanı kadın olan masalları ayırdığını, hayvan ve çocuk masalları ile menkıbeleri ve tekerlemeleri konunun dışında tuttuğunu belirtmiştir. Araştırmacı, çalışmasında otuz altı tane masalın özetini de verip masallar üzerine incelemesini yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, masalları sınıflandırılıp, bu sınıflandırmaya yol açan nedenleri kadınların gözüyle yorumlandığını belirtmiştir. Masallarda ki kadınların durumları ortaya konulmaya çalışılarak masallardaki ilişkiler ve kadın tipleri ile bu kadınları doğrudan etkileyen diğer tipleri incelendiğini vurgulamıştır.

İçindekiler

Öz.....ii

Abstract.....iv

Ön Söz.....vi

Giriş.....1

1. Bölüm: Bir Varmış Bir Yokmuş

1.1. Masalların Adlandırılması.....25

1.1.1. Üvey Ana Masalları.....25

1.1.2. Aile Dışından Gelen Cinsel Taciz Masalları.....27

1.1.3. Aile İçinden Gelen Cinsel Taciz (Ensest) Masalları.....30

1.1.4. Erkek Çocuk Ayrımcılığı Masalları.....32

1.1.5. Kız Çocuğu Ayrımcılığı Masalları.....35

1.1.6. Kız Çocuklarının Eğitimi Masalları.....38

1.1.7. Namus Masalları.....	40
1.1.8. Başkaldıran Kadın Masalları.....	41
1.1.9. Akıl Kutusu Kadın Masalları.....	44
1.1.10. Kadınların Kılık Değiştirdiği Masallar.....	46
1.1.11. Eşini Aldatan Kadın Masalları.....	47
1.1.12. Sabırlı Kadın Masalları.....	48
1.1.13. Kadınların Kapatılması Masalları.....	51
2. Bölüm: Az Gittik Uz Gittik	
2.1. Masallarda Yer Alan Kadın Tipleri.....	53
2.1.1. Üvey Ana.....	53
2.1.2. Üvey Anası Olan Kız.....	55
2.1.3. Cinsel Tacize Uğrayan Kadın Tipleri.....	56
2.1.4. Yaşlı Kadın Tipleri.....	57
2.1.4.1. İyi Kalpli Yaşlı Kadın Tipi.....	57
2.1.4.2. Kötü Kalpli Yaşlı Kadın.....	58
2.1.4.3. Masal Anlatıcıları.....	58
2.1.5. Korkusuz ve Atak Kadın Tipleri.....	59
2.1.6. Başkaldıran Kadın Tipleri.....	60
2.1.7. Kız Çocuk Ayrımcılığını Anlatmak Üzere Var Olan Kadın Tipleri.....	61
2.1.8. Erkekleri Toplumsallaştıran Kadın Tipleri.....	62
2.1.9. Akıl Kutusu Kadın Tipleri.....	63
2.1.10. Kısa Yoldan Zengin Olup Güce Kavuşmak İsteyen Kurnaz Kadın Tipleri.....	65
2.1.11. Kıskanç Kadın Tipleri.....	66
2.1.12. Doğaüstü Yetenekleri Olan Kadın Tipleri.....	67
2.1.13. Sabırlı Kadın Tipleri.....	67
2.1.14. Edilgen Kadın Tipleri.....	68
2.1.15. Dev Anaları.....	70
2.1.16. Eşlerini Aldatan ve Aptal Kadın Tipleri.....	70
3. Bölüm: Dere Tepe Düz Gittik	
3.1. Masallarda Yer Alan ve Kadın Kahramanı Doğrudan Etkileyen Tipler.....	72

3.1.1. Ödül Olan Erkekler.....	72
3.1.2. Dervişler.....	73
3.1.3. Kötü Erkekler.....	73
4. Bölüm: Bir Arpa Boyu Yol Gittik	
4.1. Masallarda Yer Alan İlişkiler.....	75
4.1.1. Kadının İçinde Olduğu İlişkiler....	75
4.1.1.1. Anne - Kız İlişkisi.....	75
4.1.1.2. Baba-Kız İlişkisi.....	76
4.1.1.3. Üvey Ana-Kız İlişkisi.....	77
4.1.1.4. Üvey Baba-Kız İlişkisi.....	77
4.1.1.5. Kız Kardeş-Kız İlişkisi.....	78
4.1.1.6. Üvey Kız Kardeş-Kız İlişkisi.....	78
4.1.1.7. Erkek-Kız Kardeş İlişkisi.....	78
4.1.1.8. Karı-Koca İlişkisi.....	78
4.1.1.9. Ana-Oğul İlişkisi.....	80
4.1.1.10. Kadın-Derviş İlişkisi.....	80
4.1.1.11. Kadın-Yaşlı Kadın İlişkisi.....	81
4.1.1.12. Kadın-Komşu Kadın İlişkisi.....	82
4.1.1.13. Gelin-Kaynana İlişkisi.....	82
4.1.2. Kadının Çevresindeki İlişkiler.....	82
4.1.2.1. Baba-Oğul ilişkisi.....	82
4.1.2.2. Erkek-Erkek Kardeş İlişkisi.....	83
4.1.2.3. Erkek-Derviş İlişkisi.....	84
4.1.2.4. Erkek-Yaşlı Kadın İlişkisi.....	84
Sonuç: Onlar Ermiş Muradına.....	85
Ekler:.....	88
Masal Özetleri: Gökten Üç Elma Düşmüş.....	88
Kaynakça.....	138
Öz Geçmiş.....	144

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde çalışma konusu olan masal türünden yola çıkarak toplumda yüzyıllardır kadına karşı hâkim olan bakış açılarını aktarmıştır. Araştırmacı, kadının konumunu, kadının geçirdiği değişimleri, kadını etkileyen unsurları ve bunların sonuçlarını incelediğini vurgulamıştır. Masalların sadece çocuklar için olmayıp kadınlara, kadın sorunlarına işaret ettiğini belirtilmiştir. Yazar, incelediği masal metinlerinde kadın sorunlarına çözüm yollarının da sunulduğunu aktarmıştır. Kısacası bölümde araştırmacı, masallardaki kadınlarla günümüz kadınları arasında bağ kurarak açıklamalarda bulunmuştur.

Ayan, çalışmasının giriş bölümünde Türkiye’de yapılmış masal araştırmalarına dayanarak masalın tanımını, masalın kaynaklarını, masalın genel özelliklerini, masalın biçimini, masalın temel unsurlarını ve masallara dair yapılan sınıflandırmaları aktarmıştır. Yazar, Türkiye’de ve dünyada masalın tarihsel gelişimi ile birlikte masal üzerine yapılan çalışmaları vermiştir.

Araştırmacı, sonuç bölümünde kadınların gözüyle yapmış olduğu inceleme neticesinde bazı verilere ulaştığını dile getirip elde edilen bu verileri sıralamıştır. Ayan, toplumda kadınların, çocukluk ve genç kızlık dönemleri boyunca gelecekteki annelik rolüne hazırlık yaparak eğitildiklerini belirtmiştir. Kadının üzerinde ailenin devamlılığını sağlayacak erkek çocuklarının doğumuna dair baskının söz konusu olduğu görülmüştür. Araştırmacı, kadınların, iyi bir ev hanımı olmaları, iyi yemek yapmaları ve sabırlı olmalarına dair beklentilerin olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, toplumda erkek egemenliğinin söz konusu olduğunu ve bu egemenliğin kadınların hayatının her alanında kendini gösterdiği belirtilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında kadına yöneltilen bakışın ve anlayışın kökenlerini bulmak amacıyla masallara yöneldiğini ifade etmiştir. Yazar, kadınların tutsaklıktan kurtulma çabalarına önderlik edenin masal anaları ve onların korkusuz kahramanları olduğunu söylemiştir. Ayan, yüzyıllar önce üretilen masallardaki kadın sorunlarıyla günümüzdeki Anadolu kadınının sorunlarının, özünde hiç farkın olmadığını ve bunu da masallardan yola çıkarak gördüğünü belirtmiştir. Yazar, incelediği masal

metinlerinden yola çıkarak masal anlatıcılarının içinde korkusuz, akıllı ve güçlü kadınların var olduklarına işaret etmiştir.

Ayan, toplumda kadına hâlâ “ana ve bacı” gözüyle bakılmaya devam edildiğini vurgulamıştır. Kadının, tutsak edilmiş, sınırlandırılmış, duvarlarla örülmüş bir hayata maruz bırakıldığı belirtilmiştir. Kadınların dünyası ile erkeklerin dünyasının farklı olduğu söylenmiştir. Araştırmacı, masallarda kadının anne, eş, evlat ve kardeş rolüyle başlayan sınırlılığının günümüzde de devam ettiğini kadının ayrımcılığa uğradığı, yaşamını zorlaştıran koşullarla karşı karşıya bırakıldığını belirtmiştir.

Yazar, kadına ve kadın hayatına karşı yapılan tüm sorunların çözümü noktasında eğitimin ve kadınların eğitilmesi gerektiğini ancak bu sürecinde baltalanmaya çalışıldığını söylemiştir.

AYDIN, EDA. (2009). Süreli Yayınlardaki Türk Mitolojisi Üzerine Yapılan Çalışmaların Halkbilimi Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Avrupa ve Amerika’da mitoloji çalışmaları, Türkiye’dekinden daha önce başlamış ve işlenerek dünyaya tanıtılmıştır. Araştırmacı da Türk mitolojisini tanıtmak ve Türk mitolojisi üzerine çalışmalar yapmak gayesiyle çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tez, Türk mitolojisine bakış açısını, inceleme zorluklarını, Türk mitolojisinin sınıflandırılmasını ve özelliklerini anlatmakla başlamıştır. Türk mitolojisi ile ilgili çalışmalar 1923 öncesi ve sonrası çalışmaları da içine alacak şekilde başlayıp 1928 – 2007 yılları arasında yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Çalışmada süreli yayınların yanında bildiri, sempozyum ve armağan kitaplar da dâhil edilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma giriş bölümü hariç üç bölümden meydana gelmiştir. Giriş bölümünde mit, mitoloji kavramları, mitolojik araştırmaların tarihçesi, mitlerin ortaya çıkış teorileri, türleri ve diğer türlerle ilişkisi üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde Türk mitolojisine bakış açısını ve Türk mitolojisini incelemenin zorluklarına yer verilmiştir. İkinci bölümde Türk mitolojisi ile ilgili çalışmalar konu edilmiştir. Üçüncü bölüm tezin ana bölümüdür ve yüz kırk telif, yirmi tercüme ve aktarma, on adet künyesine ulaşamayan makaleler bulunmaktadır. Tez de yer alan kitap ve makalelerin künyeleri ile birlikte bazı eserlerin analizi yapılmıştır. Makaleleri tez içerisinde tasnif ederken telif, tercüme ve aktarma ve ulaşamadığımız makaleler olmak üzere üçe ayrılmıştır. Araştırmacı, yazarların soyadlarına göre alfabetik düzen oluşturmuştur.

İçindekiler

Öz \ Abstract..... iii

Ön Söz..... v

İçindekiler..... v ii

Kısaltmalar..... ix

Giriş.....1

1. Tanımlar

1.1. Muhtelif Sözlüklerde, Ansiklopedilerde Tanımlar ve Açıklamalar.....1

1.2. Mitoloji Sözlüklerinde Tanımlar ve Açıklamalar.....7

1.3. Yabancı Araştırmacıların Tanımları ve Açıklamalarıyla Mit, Mitoloji.....10

1.4. Türk Araştırmacıların Tanımları ve Açıklamalarıyla Mit, Mitoloji.....13

2. Mitolojik Araştırmaların Tarihçesi.....19

3. Mitlerin Ortaya Çıkış Teorileri.....20

4. Mitlerin Türleri.....21

5. Mitlerin Diğer Türlerle İlişkisi.....23

1. Bölüm: Türk Mitolojisi.....26

1. Türk Mitolojisine Bakış Açısı ve Türk Mitolojisini İncelemenin Zorlukları.....26

2. Türk Mitolojisinin Sınıflandırılması, Özellikleri.....33

2. Bölüm: Türk Mitolojisi ile İlgili Çalışmalar.....	36
1. (? – 1923) Yılları Arasında Yapılan Çalışmalar.....	36
2. (1923 – 2009) Yılları Arasında Yapılan Çalışmalar.....	43
3. Bölüm: 1928 – 2007 Yılları Arasında, Türkiye’de Süreli Yayınlarda Türk Mitolojisi Konusunda Çıkmış Makalelerin Açıklamalı Bibliyografyası.....	48
1. Telif Makaleler.....	50
2. Tercüme ve Aktarma Makaleler.....	219
3. Ulaşılamayan Makaleler.....	242
Sonuç ve Değerlendirme.....	244
Kaynakça.....	252

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Avrupa ve Amerika’da mitoloji çalışmalarının, Türkiye’dekinden çok uzun zaman önce başladığı sanatta da işlenerek bütün dünyaya yayıldığı söylenmiştir.

Çalışmada Aydın, Türkiye’de Avrupa’yı tanıma, örnek alma ve Avrupa hayranlığının sonucu olarak öncelikle Yunan mitolojisinin tanınması arzulanmış, Yunan mitolojisi üzerine kitaplar yayımlanmış ve Türkiye’de Yunan mitolojisinin tanınmaya başlanmasıyla Türk mitolojisi üzerine çalışmalara başlanması ise çok yeni olduğunu söylemiştir ayrıca Türk mitolojisinin zenginliğini kavrayanların da daha çok araştırmacılar olduğu belirtmiştir.

Araştırmacı, mitlerin, bir milletin karakter yapısını, kökeninin anlaşılmasının hayati öneme sahip olduğunu ve bu sahadaki çalışmaların yeterli olmaması sebebiyle mitolojinin önemini izah etmeyi ve Türk mitolojisini de tanıtmayı hedefleyerek Türk mitolojisi sahasındaki makaleleri bir araya getirip, bibliyografya çalışması hazırlamaya karar vermiştir.

Pınar Dönmez’in **Türk Mitolojisi Üzerine Türkiye’de Yapılan Yayınların Bibliyografyası ve Bu Yayınların Analizi**, adlı teze kitap ve makale künyelerine yer verilerek bazı eserlerin analizi de yapılmıştır. Doğrudan Türk mitolojisinin sahasını içermeyen Türk kültür tarihi konulu eserlerin yanında Türk mitolojisi dışında Mircea Eliade, Joseph Campbell gibi araştırmacıların yayınlarına da yer

verilmiştir. Ayrıca Zeki Akçam'ın **Kıbrıs Türk Halkbilimi Bibliyografyası** adlı çalışması da incelenmiştir.

Tez, 1928 – 2007 yılları arasında süreli yayınlarda Latin harfleriyle yayımlanmış makaleler, bildiri, sempozyum ve armağan kitapları kapsamaktadır.

Aydın, çalışması için İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, İslam Araştırmaları Merkezi, Atatürk Kitaplığı Kütüphanesi, İstanbul Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi, İzmir Milli Kütüphane kataloglarından faydalanmıştır.

Tezin içeriği, kapsamı ve yöntemi hakkında bilgi verilmiştir.

Aydın, yazısının sonunda maddi ve manevi destek olan ailesine ve yardımlarını esirgemeyen hocası Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür etmiştir.

Giriş bölümü yirmi üç sayfadan oluşmuştur. Bu bölümde çeşitli sözlüklerde, ansiklopedilerde mitin tanımına ve açıklamalarına yer verilmiştir. Yabancı ve Türk araştırmacıların mit ve mitoloji hakkında yaptıkları açıklamalar aktarılmıştır. Bu tanım ve açıklamalardan sonra mitin tarihi geçmişi ortaya konulmuştur. Mitlerle ilgili ortaya atılan teorilere yer verilmiştir. Mitlerin türlerine ve mitin diğer edebi verimlerle olan ilişkisi anlatılarak giriş bölümüne son verilmiştir.

Sonuç bölümünde araştırmacı, mitlerin ortaya çıktıkları ulusların temel unsurlarını bünyelerinde taşıdıklarını ifade etmiştir. Mitlerin ortaya çıkışının Avrupa ve Amerika olduğu söylenmiştir. Türkiye'de mit üzerine yapılan ilk çalışmaların Yunan hayranlığından dolayı Yunan mitolojisi üzerine olduğu belirtilmiştir.

Türk halkbilimi çerçevesinde yazılan en eski makaleler daha çok mitolojiyi tanıtmaya ve mitolojinin önemini ortaya koyma amacıyla yapılmıştır. Yazar, 1928 - 2007 yılları arasında yayımlanan süreli yayınlarda toplam yüz yetmiş adet makale yazıldığını söylemiştir. Araştırmacı, beşin üzerinde makale yayımlayan bazı dergi adlarını sıralamıştır. Bunlar: **Milli Folklor**, **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, **Türk Dünyası Araştırmaları**, **Türk Kültürü** ve **Milli Folklor** gibi mecmualardır.

Yazar, çalışmasının açıklamalı bibliyografya bölümünde Türk mitolojisinin karakter yapısını, malzemelerini ve öğelerini ortaya koymaya çalıştığını söylemiştir. Aydın, çalışmasında tespit ettiği makalelerde üzerinde en çok durulan konuları da gruplara ayırmıştır. Bu gruplardan bazıları:

Dergilerde yöre ve illeri konu edinen makale sayısı: 22

Türk mimarisi, sanatı ve Türk el sanatlarını konu edinen makale sayısı: 21

Ağaç kültürünü ve hayat ağacı konusunu işleyen makale sayısı: 11

Destan temelli makalelerin sayısı:11

Hayvan ya da hayvan sembollerine yer veren makale sayısı (kuş, kurt, at hariç): 11

Kuşlar ile ilgili makalelerin sayısı: 10

Dede Korkut ile ilgili makalelerin sayısı: 9

Yaratılış mitleri, efsaneler, destanlar, dünyanın sonu ile ilgili makale sayısı: 8

Yazar, verdiği makale sayılarının doğru olduğu noktasında bilgi vermekten uzak durmuştur.

Aydın, insanların 21. yüzyılda dahi kendisine korku veren ona gizemli gelen unsurlarla çeşitli inanç biçimleri oluşturmaya devam ettiğini belirtmiştir. Bu yüzyılda insanı biçimlendiren en etkili silahın medya olduğu, mit ve mitik unsurların medya tarafından geniş halk kitlelerine ulaştırılmaya çalışıldığı anlatılmıştır. Bu unsurlarla kitlelerin etki altına alınmak istendiği açıklanmıştır. Buna örnek olarak da Yüzüklerin Efendisi, Harry Potter gibi filmler ve kitaplar gösterilmiştir. Mitlerin önemli bir alan olduğu vurgusu yapılmıştır.

Aydın, Türk mitolojisinin çok zengin bir varlığa sahip olduğunu belirterek sonuç bölümünü bitirmiştir.

Değerlendirme

Toplam iki yüz elli iki sayfadan oluşan tez pek çok makale hakkında okuyucuya bilgi vermek amacıyla çalışılmıştır. Bu makaleler telif makaleler, tercüme ve aktarma makaleler, ulaşılamayan makaleler şeklinde üç grupta incelenmiştir. Makalelerin asıl konuları üzerinde uzun uzun gruplandırmalar yapılmıştır. Uzantılı gruplamaya girmeyen konu başlıkları çalışmada teker teker sıralanmıştır. Yazar, bu noktada ortaya koyduğu rakamlar hususunda net olamamıştır. Araştırmacı çalışmasında elektronik kaynaklardan da yararlanmıştır. Bu elektronik kaynakların ismini de vermiştir. Bunlar: <http://turkoloji.cu.edu.tr>, <http://www.mkutup.gov.tr>, <http://www.kutublog.com:8080> adresleridir.

AYDINDAĞ, Barış. (2010). Osman Cemal Kaygılı'nın Eserlerinde İstanbul Folkloru. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Aydındağ, çalışmasında Osman Cemal Kaygılı'nın eserlerinde yer alan İstanbul'a ait folkloruna ait unsurları gösterme amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Osman Cemal Kaygılı'nın pek çok türde eserinin olduğu söylenmiştir. Araştırmacı, Kaygılı'ya ait on bir tane eseri incelemeye almıştır. Bu eserlerden bazıları: **Akşamcılar, Aygır Fatma, Bekri Mustafa, Çingeneler, Çingene Kavgası, Çuvalcı Şeyhinin Halefi, İstanbul'da Semai Kahveleri ve Meydan Şairleri, Kovuk Palas'ın Esrarı, Sandalım Geliyor, Varda, Tekin Olmayan Kedi ve Üfürükçüler** adlı eserlerdir.

Çalışmanın Yöntemi

Osman Cemal Kaygılı'nın eserlerinde bulunan folklorik unsurlar alfabetik bir sıra takip edilerek okuyucuya sunulmuştur. Araştırmacı, Kaygılı'nın eserlerinde yer alan folklorik unsurları, İstanbul hakkında yapılan çeşitli araştırmalarla karşılaştırarak bu unsurları eserine dâhil etmiştir. Eserlerde yer alan öğeler incelenmiştir.

İçindekiler

Öz (Abstract)..... iii

Ön Söz..... iv

İçindekiler..... vi

Kısaltmalar..... x i

Giriş.....1

Osman Cemal Kaygılı'nın Hayatı.....1

Osman Cemal Kaygılı'nın Eserlerinin Tanıtımı.....6

1. Bölüm: Geçiş Dönemleri.....19

1. Evlenme.....19

1.1. D����n.....	19
1.1.1. D����n ��ncesi Hazırlıklar.....	19
1.1.2. D����n Sırası.....	21
1.2. ��l��m.....	21
2. B��l��m: Halk Edebiyatı ve ��şık Edebiyatı.....	23
2.1. Halk edebiyatı....	23
2.1.1. Anonim Halk Edebiyatı.....	23
2.1.1.1. Fıkra.....	23
2.1.1.1.1. Bekri Mustafa Galata Kalesi’ni Satıyor.....	24
2.1.1.1.2. Bekri Mustafa ve Asma ��ubu��.....	24
2.1.1.1.3. Ben Hekimim Hemşerim Hastaya Gidiyorum.....	25
2.1.1.1.4. Meşhur Havuz Vakası.....	25
2.1.1.1.5. Zeytin Fıçısına Daldırılan K��pek.....	26
2.1.2. Atas��z��.....	26
2.1.3. Deyim.....	31
2.1.4. Kalıp S��zler.....	45
2.1.5. Mani.....	51
2.2. ��şık Edebiyatı.....	57
2.2.1. Destan.....	57
2.2.2. Kalenderi.....	58
2.2.3. Semai.....	60
2.2.4. T��rk��.....	60
3. B��l��m: Geleneksel T��rk Tiyatrosu	
3.1. Karag��z....	66
3.2. Geleneksel Halk Tiyatrosu S��yleyişleri.....	68
4. B��l��m: E��lence Hayatı.....	73
4.1. ����ki ve Sarhoşluk.....	73
4.2. Semai Kahveleri.....	75
4.2.1. Semai Kahvelerindeki Fasıllar....	79
4.2.2. Semai Kahvelerindeki Halk Oyunları ve Dans Edenler.....	80
4.3. Sirk.....	81
5. B��l��m: Adlar ve Adlandırmalar.....	83

5.1. Adlar.....	83
5.1.1. Takma Ad.....	83
5.1.2. İstanbul'un Semt ve Mevki Adları.....	90
6. Bölüm: Ekonomik Hayata Bağlı Faaliyetler.....	97
6.1. Meslekler.....	97
6.1.1. Dondurmacılar.....	97
6.1.2. Helvacılar.....	97
6.1.3. Macuncular.....	97
6.1.4. Muhallebiciler.....	98
6.1.5. Pazarcılar.....	98
6.1.6. Seyyar Satıcılar.....	98
6.1.7. Simitçiler.....	99
6.1.8. Turşucular.....	99
6.1.9. Şekerciler.....	99
7. Yerleşim Yerleri.....	100
7.1. Yerleşim Yerleri.....	100
7.1.1. Anadolu Yakası.....	100
7.1.1.1. Pendik.....	100
7.1.1.2. Yakacık.....	101
7.1.1.3. Göztepe.....	102
7.1.1.4. Kadıköy.....	102
7.1.1.5. Üsküdar.....	103
7.1.1.6. Beylerbeyi.....	104
7.1.1.7. Çamlıca.....	105
7.1.1.8. Kuzguncuk.....	106
7.1.1.9. Adalar.....	107
7.1.1.10. Beykoz.....	107
7.1.2. Avrupa Yakası.....	108
7.1.2.1. Beyazıt.....	108
7.1.2.2. Çemberlitaş.....	111
7.1.2.3. Gedikpaşa.....	112
7.1.2.4. Kadırga.....	112

7.1.2.5.	Kumkapı.....	113
7.1.2.6.	Sirkeci.....	114
7.1.2.7.	Laleli.....	116
7.1.2.8.	Aksaray.....	116
7.1.2.9.	Şehzadebaşı.....	117
7.1.2.10.	Çapa ve Şehremini.....	118
7.1.2.11.	Topkapı.....	118
7.1.2.12.	Yedikule.....	119
7.1.2.13.	Edirnekapı.....	120
7.1.2.14.	Mısırtarlası.....	121
7.1.2.15.	Ramis.....	123
7.1.2.16.	Kazıklıbag.....	124
7.1.2.17.	Kazlıçeşme.....	125
7.1.2.18.	Bakırköy.....	126
7.1.2.19.	Florya.....	127
7.1.2.20.	Kalitarya.....	127
7.1.2.21.	Otakçılar.....	127
7.1.2.22.	Eyüp.....	129
7.1.2.23.	Kasımpaşa.....	129
7.1.2.24.	Sütlüce.....	130
7.1.2.25.	Feriköy.....	130
7.1.2.26.	Mevlanakapı.....	132
7.1.2.27.	Egrikapı.....	132
7.1.2.28.	Sulukule.....	133
7.1.2.29.	Balat.....	135
7.1.2.30.	Sultanhamamı.....	137
7.1.2.31.	Defterdar.....	138
7.1.2.32.	Ayvansaray.....	138
7.1.2.33.	Balıklı.....	139
7.1.2.34.	Fener.....	140
7.1.2.35.	Hasköy.....	141
7.1.2.36.	Balıkpazarı.....	142

7.1.2.37.	Karagömrük.....	142
7.1.2.38.	Çukurbostan.....	143
7.1.2.39.	Fethiye.....	143
7.1.2.40.	Sultanselim.....	145
7.1.2.41.	Çarşamba.....	146
7.1.2.42.	Fatih.....	146
7.1.2.43.	Şişhane.....	148
7.1.2.44.	Yüksekkaldırım.....	149
7.1.2.45.	Tophane.....	149
7.1.2.46.	Cihangir.....	151
7.1.2.47.	Çeşmemeydanı.....	152
7.1.2.48.	Asmalımescit.....	154
7.1.2.49.	Tepebaşı.....	154
7.1.2.50.	Bülbülderesi.....	156
7.1.2.51.	Dolapdere.....	157
7.1.2.52.	Kalyoncu.....	158
7.1.2.53.	Aşıklar Mezarlığı.....	159
7.1.2.54.	Altıntepe.....	161
7.1.2.55.	Beyoğlu.....	161
7.1.2.56.	Nişantaşı ve Meşrutiyet Mahallesi.....	162
7.1.2.57.	Mecidiyeköy.....	164
7.1.2.58.	Kurtuluş.....	165
7.1.2.59.	Beşiktaş.....	167
7.1.2.60.	Ortaköy.....	167
7.1.2.61.	Bahçeköy.....	168
7.1.2.62.	Sarıyer.....	168
7.1.2.63.	Kemerburgaz.....	170

Sonuç.....171

Kaynakça....178

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çalışmada, Osman Cemal Kaygılı'nın İstanbul'da doğduğu ve burada vefat ettiği ve Kaygılı'nın eserlerini 1910 – 1945 yılları arasında verdiği söylenmiştir (Aydındağ, 2010: iv). Aydındağ tarafından Osman Cemal'in birçok türde eser verdiği belirtilmiş ve Osman Cemal'le ilgili birkaç tane çalışma yapıldığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı; çalışmasının amacını, kapsamını, yöntemini belirtip içeriğine dâhil bilgi vermiştir. Aydındağ, Osman Cemal'in eserlerindeki folklor unsurlarını daha iyi tespit edebilmek için İstanbul folkloruyla yapılan çalışmaları incelediğini söylemiştir.

Aydındağ, çalışmasında kendisine yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür edip yazısını bitirmiştir.

Giriş bölümünde Aydındağ, Osman Cemal Kaygılı'nın hayatını ve eserlerini anlatmıştır. Osman Cemal'in çocukluk çağına dair pek bilginin olmadığı ancak şakacı bir çocuk olduğu belirtilmiştir. Osman Cemal'in birçok mesleği yapmak zorunda kaldığı ifade edilmiştir. Öğretmenlik mesleğini de ömrünün sonuna kadar devam ettirdiği belirtilmiştir. 55 yıllık ömrünün hep sıkıntılı geçmesinin yazarın soyadına da yansıdığı açıklanmıştır.

Yazarın edebi kişiliği kısmında Kaygılı'nın, Ahmet Mithat'ın çizgisini takip ettiği araştırmacı tarafından söylenmiştir. Osman Cemal'in oyunları, sözlüğü, folklor kitapları, hikâye kitaplarının olduğu belirtilmiştir.

Yazarın, halkın içinde meydana gelen konuları eserlerinde işlediği vurgulanmıştır. Tiyatroya olan ilgisi ve yeteneğinin eserlerinde de yansıdığı ifade edilir. Aydındağ, bazı araştırmacıların Kaygılı'nın eserlerinin edebi açıdan zayıf olduğunu söylediklerini açıklamıştır. Yazarın, yüzden fazla hikâyesinin de süreli yayınlarda yayımlandığı söylenip kitaplarının özetlerine süreli yayınlardaki hikâyelerinin künyesine yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde Osman Cemal Kaygılı'nın roman, tiyatro, sözlük, folklor ve hikâye türünde basılmış on sekiz eserinin olduğu açıklanmıştır. Osman Cemal'in hiçbir edebi topluluğa katılmayıp, eserlerinde siyasi konuların yer almadığı söylenmiştir. Osman Cemal'in Batı edebiyatından etkilenmeyip milli bir yazar olduğu belirtilmiştir (Aydındağ, 2012: 171).

Çalışmada, yazarın ele aldığı konuları mizahi bir anlayışla eserlerine yansıttığı açıklanmıştır. Eserlerinde yer verdiği karakterleri kendi kişisel özellikleri çerçevesinde eserine dâhil ettiği görülmüştür.

Osman Cemal'in İstanbul'u tarihiyle, mekânlarıyla, insanlarıyla, kültürüyle çok iyi bildiği ve yansıtabildiği söylenmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Osman Cemal'in hayatını, edebî kişiliğini ve eserlerini iyi anlatabilmek adına pek çok eseri ve yazarın kendi eserlerini incelemiştir. Osman Cemal'in eserlerinde İstanbul'un bilinmedik ilçelerinin ve renkli kişiliğe sahip halkının anlattığı söylenmiştir. Yazarın eserlerinde altmış üç tane ilçeye yer verdiği bu ilçelerde bazen yetiştirilen sebze ye bazen içerisinde yaşayan deli insanlarına bazen de meşhur yemeklerine kadar anlattığı görülmüştür.

BAYRAMOĞLU, Yusuf Okan. (1996). Ahmed Paşa Divanı'nda Atasözleri ve Deyimler. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışması ile Ahmed Paşa'nın edebi değerinin anlaşılmasını, atasözleri ve deyimlerin şiirde önemli bir yere sahip olduklarının bilinmesini istediği için tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ahmed Paşa Divan'ında yer alan atasözleri ve deyimleri incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Bayramoğlu, çalışmasında için Ali Nihat Tarlan'ın yayınladığı Divan'ı esas aldığını söylemiştir. Divan'da yer alan deyim ve atasözlerini iki gruba ayırarak incelediğini ve metinleri kendi içinde alfabetik şekilde sıralayarak örnekler verdiğini

ifade etmiştir. Yazar, Divan’da yer alan atasözü ve deyimleri incelerken Ömer Asım Aksoy’un **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü** eserini esas aldığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	II
Kısaltmalar.....	IV
Giriş.....	V
Deyimler.....	1
Atasözleri.....	88
Bibliyografya.....	91
Sonuç.....	93

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Bayramoğlu, ön söz bölümünde Ahmed Paşa’nın 15. yüzyıl divan edebiyatının güçlü şairlerinden biri olduğunu ve kullandığı Türkçe itibariyle devrinin sultanı olarak anıldığını belirtmiştir.

Yazar, giriş bölümünde kültürün önemini ortaya koyan açıklamalara yer vermiştir. Araştırmacı, divan edebiyatı şair ve yazarlarının eserlerinde kullandıkları dilin özelliklerine yönelik bilgi vermiştir. Bayramoğlu, atasözü ve deyim tanımı, özelliklerine, aralarındaki farklara değinmiştir. Bu bölümde yazar, Ahmed Paşa’nın hayatı, edebi kişiliği ve şiirleri üzerine açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, sonuç bölümünde Ahmed Paşa’nın Divan’ında daha çok deyimlere yer verdiğini kullandığı deyim ve atasözlerinin söz dizimlerini bozmadan metinlerin içerisinde kullandığını vurgulamıştır.

Değerlendirme

Yazar, Ahmed Paşa’nın çok iyi bir eğitim aldığını ve devrin padişahı Fatih Sultan Mehmed’in takdirini kazandığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, Ahmed Paşa’nın Divan’ında; Türkçenin canlı, latif ve ince örneklerini sunduğunu belirtmiştir. Şairin, şiirlerinin sağlam ve nazım temelinin kuvvetli olduğu; nazmın her türlüsüne yenilik getiren bir sanatkâr olduğu vurgulanmıştır.

Bayramoğlu, Ahmed Paşa'nın Divan'ında övgü, sevgiliyi vasıflandırma ve sevgili için yanıp kül olma gibi konularının işlendiğini belirtmiştir. Şairin, Divan'ının içinde gazel, tarih, bend, kıta'a ve tuyug nazım şeklinde şiirlerin yer aldığı söylenmiştir.

Yazar, Ahmed Paşa'nın Divan'ında yer alan dört yüz otuz bir deyimın tekrarlarıyla birlikte sekiz yüz dörde ulaştığını ve Divan'da toplam on dört tane atasözünün bulunduğunu belirtmiştir. Ahmed Paşa'nın deyim ve atasözlerini Türkçenin canlı ifade gücüne güç katan bir unsur olarak kullandığı gözlenmiştir.

DOĞAN, Meltem Deniz. (2017). Bir Halk Yaratması Olarak Futbol Tezahüratları: Beşiktaş Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, futbol tezahüratlarının nasıl ortaya çıktıklarını, içerik özelliklerini, işlevlerini, bünyelerinde barındıkları mesajları ve kültürel unsurlar açısından bir halk yaratması şeklinde değerlendirerek, bu tezahüratların kültür, toplum ve insan bilimleri açısından kaynak noktasında yararlanılabilirliğini ortaya çıkarmak istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Doğan'ın, çalışmasının sınırlılığını Beşiktaş spor kulübü taraftarlarının 1982 – 2016 yılları arasında oluşturdukları tezahüratlar oluşturmaktadır. Tezahüratların taraftar üzerinde meydana getirdiği davranış şekillerini ve mevcut süreçteki konumunu da çalışmada vurgulamıştır. Tezahüratların haricinde sloganlar ve pankartlarda çalışma içerisinde değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında sözlü, yazılı, elektronik ve görsel kaynaklardan yararlanmıştır. İncelediği malzemeyi anket ve (on sekiz sorudan oluşan) yarı

yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak farklı yaş aralığındaki kaynak kişilerden elde etmiştir.

İçindekiler

Öz.....iii

Abstract.....iv

Ön Söz.....v

İçindekiler.....viii

Tablolar Listesi.....xiii

Kısaltmalar.....xvi

Giriş.....1

Birinci Bölüm: Spor ve Futbol

1. Spor Kavramı.....4

1.1. Türklerde Spor.....9

2. Futbol,Tarihi ve Gelişimi.....12

2.1. Modern Futbol.....15

2.2. Türkiye’de Futbolun Gelişimi.....19

3. Beşiktaş Jimnastik Kulübü.....20

3.1. Beşiktaş Jimnastik Kulübü’nün Kuruluşu ve Tarihi.....20

3.2. Kulübün Renkleri,Arması ve ‘Kara Kartal’ Sembolü.....22

3.3. Kulübün İlkleri.....23

3.4. Kulübün Başarıları.....23

İkinci Bölüm: Taraftarlık

1. Taraftarlık.....25

1.1. Futbol Taraftarlığı.....26

1.2. Taraftar Tipleri.....27

1.2.1. Fanatikler.....28

1.2.2. Mekancılar.....29

1.2.3. Doyumsuzlar.....29

- 1.2.4. Sabırsızlar.....29
- 1.2.5. Deplasmanlılar.....29
- 1.2.6. Takımla Şahlananlar.....30
- 1.2.7. Uğura İnananlar.....30
- 1.2.8. Bilmişler.....30
- 1.2.9. Rasyonel (Akılcı) Seyirciler.....30
- 1.3. Dünyada ve Türkiye’de Futbol Taraftarlığı.....32
- 1.4. Türkiye’de Futbol Taraftarlığının Ekonomik Boyutu.....34
- 1.5. Bir Kimlik Olarak Futbol Taraftarlığı.....36
- 2. Taraftarların İletişim Dili.....37
- 3. ‘Çarşı’ Taraftar Grubu.....39

Üçüncü Bölüm: Tezahüratlar

- 1. Tezahürat Kavramı.....41
 - 1.1. Türkiye’de Tezahüratlar.....41
 - 1.2. Tezahüratların Sınıflandırılması.....43
 - 1.2.1. Eşlik Grupları.....43
 - 1.2.2. Marşlara Dayanan Tezahüratlar.....43
 - 1.2.3. Mani,Türkü ve İlahilere Dayanan Tezahüratlar.....44
 - 1.2.4. Popüler Müziğe Dayanan Tezahüratlar.....44
 - 1.2.5. Takımlara Özgü Tezahüratlar.....45
 - 1.2.6. Tezahürat Olarak Üretilenler.....45
 - 1.3. Tezahüratların İşlevleri.....46
 - 1.3.1. Teşvik Etme ve Destekleme İşlevi.....46
 - 1.3.2. Harekete Geçirme İşlevi.....48
 - 1.3.3. Sahadaki Oyun Haricinde Üstünlük Kazanma İşlevi.....48
 - 1.3.4. Duygu ve Düşünceleri İfade Etme İşlevi.....49
 - 1.3.5. Şiddete Yönlendirme İşlevi.....49
 - 1.3.6. Protesto Etme/ Eleştirme İşlevi.....50
 - 1.3.7. Rahatlama ve Kaçma İşlevi.....51
 - 1.3.8. Birlik ve Beraberliği Sağlama İşlevi.....52
- 2. Halk Yaratması Olarak Futbol Tezahüratları.....52

2.1. Halka Ait Olma.....	56
2.2. Anonimlik.....	56
2.3. Sözlü Olma.....	57
2.4. Geleneksellik.....	58
2.5. Çeşitlenme.....	59
2.6. Kalıplaşma.....	62
3. Beşiktaş Jimnastik Kulübü Taraftarlarının Oluşturduğu Tezahüratlar.....	64
3.1. Beşiktaş Jimnastik Kulübü Taraftarlarının Oluşturduğu Tezahüratların Edebi Şekilleri.....	64
3.1.1. Mani Şeklindeki Tezahüratlar.....	65
3.1.2. Türkü Şeklindeki Tezahüratlar.....	68
3.1.3. Tekerleme Şeklindeki Tezahüratlar.....	72
3.1.4. Belirli Bir Ortak Edebi Şekle Uymayan Tezahüratlar.....	73
3.2. Beşiktaş Jimnastik Kulübü Taraftarlarının Oluşturduğu Tezahüratların İçerikleri.....	82
3.2.1. Takımlarla İlgili Tezahüratlar.....	82
3.2.1.1. Beşiktaş Jimnastik Kulübü ile İlgili Tezahüratlar.....	82
3.2.1.2. Diğer Takımlarla İlgili Tezahüratlar.....	91
3.2.2. Futbolcularla İlgili Tezahüratlar.....	92
3.2.2.1. Beşiktaş Jimnastik Kulübü Bünyesindeki Futbolcularla İlgili Tezahüratlar.....	92
3.2.2.2. Diğer Takımların Bünyesindeki Futbolcularla İlgili Tezahüratlar.....	96
3.2.3. Taraftarlarla İlgili Tezahüratlar.....	97
3.2.3.1. Taraftarların Kişisel Hayatlarıyla İlgili Tezahüratlar.....	97
3.2.3.2. Taraftar Grubu ile İlgili Tezahüratlar.....	100
3.2.4. Güncel Olaylarla İlgili Tezahüratlar.....	103
3.2.5. Mizahi Tezahüratlar.....	107
3.3. Tezahüratların Oluşum Bağlamları.....	110
3.3.1. Tezahüratların Oluşumunda Yer Alan Kişiler.....	110
3.3.2. Tezahüratların Oluşum Yerleri.....	111
3.3.2.1. Açık Mekânlar.....	112

3.3.2.2.	Kapalı Mekânlar.....	112
3.4.	Tezahüratların Aktarım Bağlamları.....	113
3.4.1.	Tezahüratların Aktarımında Yer Alan Kişiler.....	114
3.4.2.	Tezahüratların Aktarım Yerleri.....	114
3.4.2.1.	Açık Mekânlar.....	115
3.4.2.2.	Kapalı Mekânlar.....	116
3.5.	Sloganlar.....	117
4.	Anket Sonuçları ve Değerlendirme.....	124
	Sonuç ve Öneriler.....	132
	Kaynakça.....	136
	Ekler.....	151

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde futbolun 1900’lü yıllardan itibaren Türkiye’de varlığını sürdürdüğü söylenmiştir. Futbolun eski kültürel unsurlardan beslenen ve yeni kültür unsurlara da zemin hazırlayan bir yapısının olduğu belirtilmiştir.

Sporcular ve taraftarların ekseninde oluşan bir jargonun ve bunun beraberinde getirdiği davranış kalıplarının varlığından söz edilmiştir. Futbolun toplumu ve siyaseti etkileyen bir yönünün olduğundan bahsedilmiştir.

Ön söz kısmında tezin içeriğine, kapsamına ve kullanılan yöntemle dair bilgi verilmiştir. Araştırmacı bölümün sonunda danışman hocası Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz’e teşekkür etmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, spor ve futbol kavramlarını tarihsel süreç içerisinde incelemiştir. Sporun MÖ 4000’li yıllardan itibaren toplumların hayatında yer aldığı vurgulanmış, insanların yaşamlarını sürdürebilmek için yapılması gerekli olan birtakım bedensel faaliyetler şeklinde yorumlanan bir olgu olduğu söylenmiştir. Toplumların ilk başta spora dinî anlamlar yükledikleri söylenmiştir. Zaman içerisinde meslek haline gelen spor, eğlenme, hoşça vakit geçirme ve toplumdaki düzeni ve barışı sağlama işlevlerine sahip olduğu görülmüştür. Taraftarlık ve futbol taraftarlığı ve “Çarşı” grubu incelenmiştir. Yapılan tezahüratların anketler, kaynak kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda gelenekle olan bağı incelenmiştir. İncelenen

tezahüratların anonim, sözlü olma, çeşitlilik ve kalıplaşma özelliğine sahip olduğu görülmüştür. Taraftarların tezahürat yaparken kendi duygu ve düşüncelerini açıkladıklarını, eleştiri yaptıkları ve rahatladıkları ifade edilmiştir. Araştırmacı, çalışmasının amacını, kapsamını, içeriğini ve kullandığı yöntemleri açıklamıştır.

Sonuç bölümünde Doğan, çalışmasının kapsamını ve çalışmada kullandığı yöntemleri izah etmiştir. Futbolun en eski halinin Çinlilerin yaklaşık 4600 yıl önce Futbolun “Ts’u kü” adıyla oynadıkları oyun olduğu söylenmiştir. Türklerde ise, ayak topu yani Tepük, Göktürklerde kız ve erkek çocuklar arasında oynanan bir oyundur ve bu oyunun kuralları arasında topa elle dokunmanın yasak olması vb. pek çok nokta modern futbol ile benzerlik göstermektedir (Doğan, 2017: 133). Araştırmacı, taraftarları en az bir ortak özelliğe sahip olmaları bakımından “halk” şeklinde değerlendirdiğini söylemiştir. Doğan, tezahüratların sözlü olarak üretilip aktarılması, aktarım esnasında değişikliğe uğramaları ve sürekli çeşitlemelerinin olmasından dolayı “kalıplaşma” özelliğine şeklen uymadıklarını ancak aktarım esnasında kalıplaştıklarını ifade etmiştir. Araştırmacı, tezahüratların halka ait olma, sözlü olma, anonimlik, geleneksellik ve kalıplaşmış olma gibi folklor ürünlerinin mahiyetine dair özelliklere uyduklarını tespit etmiştir.

Değerlendirme

Spor ve futbol kavramının tanımından başlayan çalışma, bu kavramların dünyadaki ve Türkiye’de ki tarihsel gelişimini aktararak devam etmiştir. Beşiktaş Jimnastik Kulübü örnekleminde tezahürat kavramına yer verilmiştir. Bu tezahüratları icra eden taraftarlarla görüşme yapılmıştır. Tezahüratlar mani, ilahi ve türkü ile söylenen, popüler müzikle birlikte icra edilen veya marşlara dayanan şeklinde bir sınıflandırmaya tabii tutulmuştur. Taraftar kimliğine bürünen grubunun o atmosfer içinde küfür ve argoya da başvurduğu görülmüştür. Yapılan tezahüratların bir ritim içerisinde ve erkekçe bir üslupla ortaya koyulduğu ifade edilmiştir. Araştırmacı, tezahüratların sürekli üretilen ve dönüştürülen bir sözlü kültür mirası olduğunu söylemiştir.

EKİM OKCU, Ayşe Leyla. (2017). Nasreddin Hoca Fıkralarının Zaman Kavramı Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında “genel fıkra tipi” olan Nasreddin Hoca’ya ithaf edilen ve gün geçtikçe sayısı artan fıkraların, zaman kavramından nasıl etkilendiğini ve bu etki ile Nasreddin Hoca’nın “genel fıkra tipi” olmasındaki ilişkiyi ortaya koymak istediğini dile getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Okcu, çalışmasının sınırını, Türkiye’de 16. yüzyıldan 21. yüzyıla kadar ortaya konulmuş yazma eser, matbu eser, Latin harfleriyle yazılmış eser ve elektronik ortamda yer alan Nasreddin Hoca fıkralarıyla sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında yazılı ve elektronik kaynakları tarayarak Nasreddin Hoca adına ithaf edilen seksen fıkrayı ve bu fıkraların çeşitlemelerini örneklem olarak seçmiştir. Okcu, elde ettiği fıkraların yirmi beş tanesini kronolojik ve anakronik bakış açılarıyla Nasreddin Hoca’nın yaşadığı dönem olarak kabul edilen 13. yüzyılın özelliklerine göre değerlendirmiş ve fıkralardaki anakronizm (tarih yanlışlığı) tespit etmeye çalışmıştır. Aynı sistematikle 16. yüzyıldan beri sözlü, yazılı ve elektronik ortamlarda yer alan “Timur ve Nasreddin Hoca Fıkraları”nı ele almış; örnek olarak seçilen otuz fıkra ile “Timur ve Nasreddin Hoca” konusundaki anakronizme değinmiştir. Ele alınan fıkraların yirmi beşi; yazma eser, matbu eser, Latin harfle basılmış eser ve elektronik ortamdan seçilen çeşitlemeleriyle birlikte değerlendirilmiştir. Fıkranın her bir çeşitlemesi kendi çağına göre senkronik (eş zamanlı) yöntemle tetkik edilmiştir. Araştırmacı, farklı dönemlerde ortaya çıkan ve birbirinin çeşitlemesi olarak kabul edilen fıkraları diyakronik (art zamanlı) yöntemle ele almış; böylece fıkranın nasıl bir değişim geçirdiğini tezinde göstermeye çalıştığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Öz.....iii

Abstract.....v

Ön Söz.....viii

İçindekiler.....ix

Kısaltmalar Listesi.....xiv

Giriş.....1

I. Bölüm

1.1. Türk Halk Edebiyatında Fıkra Türü ve Özellikleri.....3

1.1.1. Fıkranın Tanımı.....3

1.1.2. Türk Fıkralarının Yapı Unsurları.....8

1.1.3. Türk Fıkralarının Tasnifi.....14

1.2. Zaman Kavramı ve Zaman Tasnif Çeşitleri.....19

1.2.1. Zaman Nedir?.....19

1.2.2. Zaman ve Değişim.....22

1.2.3. Zamanın Tasnif Çeşitleri.....24

1.2.3.1. Kronolojik Zaman.....24

1.2.3.2. Anakronik Zaman.....29

1.2.3.3. Diyakronik Zaman.....32

1.2.3.4. Senkronik Zaman.....35

II. Bölüm: Fıkra Tipi Olarak Nasreddin Hoca

2.1. Nasreddin Hoca'nın Hayatı ve Yaşadığı Çevre.....38

2.2. En Eski Yazılı Kaynaklarda Nasreddin Hoca.....41

2.3. Türkiye'de Nasreddin Hoca Konusunda Yapılan Çalışmalar ve Yayınlar.....42

2.4. Nasreddin Hoca Kitapları.....46

III. Bölüm: Nasreddin Hoca Fıkralarının Kronolojik ve Anakronik Açısından Ele Alınması

3.1. Geleneksel Türk Tiyatrosu.....53

3.1.1. Karagöz.....53

3.2. Ziyaretler, Yatırlar, Türbeler, Mezarlar.....58

3.2.1. Gül Baba - Geyikli Baba - Seyid Gazi.....	58
3.3. Eşyalar.....	66
3.3.1. Gözlük.....	66
3.3.2. Köstekli Saat.....	69
3.4. Halk Müziği ve Müzik Araçları.....	74
3.4.1. Keman.....	74
3.5. Esnaf Dernekleri.....	77
3.5.1. Sahaf.....	77
3.5.2. Kahvehane.....	81
3.5.3. Berber.....	83
3.6. Tarihi Olaylar ve Yapılar.....	87
3.6.1. Bursa'nın Başkent Oluşu.....	87
3.6.2. Ayasofya'nın Cami Oluşu.....	92
3.6.3. Niğbolu Savaşı.....	95
3.7. Ölçme, Tartma, Hesaplama Birimleri; Zaman ve Mesafe Kavramları.....	98
3.7.1. Gurus.....	98
3.7.2. Filori.....	103
3.7.3. Mangır.....	106
3.7.4. Para - Kâğıt Para.....	109
3.8. Askerî, İdarî, Hukukî Teşkilatlar.....	112
3.8.1. Yeniçeri Teşkilatı.....	112
3.8.2. Rumeli Kadılığı.....	115
3.8.3. Muhtarlık Teşkilatı.....	120
3.9. Mimari Yapılar.....	122
3.9.1. Ayrılık Çeşmesi.....	122
3.9.2. Arnavut Kaldırımı.....	127
3.10. Beslenme – Mutfak - Kiler (Besin Türleri/Bitkisel Besinler).....	130
3.10.1. Kahve.....	130
3.10.2. Şeker.....	133
3.10.3. Nargile.....	135
3.10.4. Çay.....	137
3.11. Hayvan Türleri.....	140

3.11.1. Hindi.....140

IV. Bölüm: Timur ve Nasreddin Hoca

4.1. Timur'un Hayatı ve Siyasi Mücadeleleri.....146

4.2. Timur ve Yıldırım Beyazıt.....148

4.3. Timur ve Nasreddin Hoca'nın Çağdaş Olarak Gösterilmesi.....149

4.4. Timur ve Nasreddin Hoca Fıkralarından Örnekler.....155

4.4.1. Herkese Münasibini Gönderirler.....156

4.4.2. İki Ayaklı Ördekler.....156

4.4.3. İmam Ne Yaparsa Cemaat de Onu Yapar.....157

4.4.4. Bu Kadar Tavuğa Horoz Lazım.....158

4.4.5. Neuzubillah Olurdu.....158

4.4.6. Hediye Yoğurt.....159

4.4.7. Yer Tanrısı.....159

4.4.8. Timur'a Hediye.....160

4.4.9. Bizler Ağlamayalım da Kimler Ağlasın.....160

4.4.10. Topların Aks-i Sadaları.....161

4.4.11. Er Kişi Niyetine.....161

4.4.12. Hoca'nın Şiiri.....162

4.4.13. Timur'un Sopası.....164

4.4.14. Bunu Ancak Hazm Edebilirim.....164

4.4.15. Kıyamet Günü Halim Ne Olur?.....165

4.4.16. Timur'un Fili.....165

4.4.17. Timur'un Rüyası.....166

4.4.18. Timur'un Atları Yılan Yer.....167

4.4.19. Yaşlı At.....167

4.4.20. Şimdi Sorulmaz.....168

4.4.21. Üç Yıl Sonra Kim Öle Kim Kala.....168

4.4.22. Adı Nasreddin Efendi'dir.....168

4.4.23. Ona da Ben Yaptım.....169

4.4.24. Nezleyim.....169

4.4.25. Ne Olur Ne Olmaz.....170

- 4.4.26. Ne Zaman?.....170
- 4.4.27. Timurlenk’e Bir Cevap.....170
- 4.4.28. Eski Kürk.....171
- 4.4.29. Dağına Göre Kış.....171
- 4.4.30. Sahte Binici.....172

V. Bölüm: Nasreddin Hoca Fıkralarının Senkronik ve Diyakronik Açından İncelenmesi

- 5.1. Fıkra Örnekleri.....174
 - 5.1.1. Kedi Ciğeri (Eti) Yedi!.....174
 - 5.1.2. Ben Zaten İnecektim.....178
 - 5.1.3. Kazan Doğurdu.....182
 - 5.1.4. Ye Kürküm Ye.....186
 - 5.1.5. Dostlar Alışverişte Görsün.....191
 - 5.1.6. Ay Alıp Sattığım Yok.....194
 - 5.1.7. Eğere Ters Binme.....197
 - 5.1.8. İçinde Ben Olsaydım.....201
 - 5.1.9. Eşeğe mi İnanıyorsun?.....204
 - 5.1.10. Bindığı Dal / Ben Sağ İken.....207
 - 5.1.11. Çorbanın Suyunun Suyu.....214
 - 5.1.12. Dünyanın Ortası.....218
 - 5.1.13. İpe Un Serdim.....227
 - 5.1.14. Öldüğünde Nasıl Anlayalım?.....231
 - 5.1.15. Yorgan Gitti, Kavga Bitti.....236
 - 5.1.16. Eşeğin Gönlü Yok.....241
 - 5.1.17. Timur’un Peştemali.....243
 - 5.1.18. Damdan Düşenin Hali.....249
 - 5.1.19. Bana Görünme De.....254
 - 5.1.20. Parayı Veren Düdüğü Çalar!.....257
 - 5.1.21. Eşeğin Kadı Olmuş.....262
 - 5.1.22. Şuna Değdi, Şuna Değmedi.....272

5.1.23. Ölüyüm Maslahata Çıktım.....	277
5.1.24. Harmende Katırlarını Ürkütme.....	284
5.1.25. Bu Tas Dolu Olurdu / Belki Evin Kapısı İkidir.....	293

Sonuç.....

Kaynakça.....

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde 13. yüzyılda yaşadığı tahmin edilen Nasreddin Hoca'ya bağlanan fıkraların Anadolu'dan Doğu Türkistan'a oradan Balkanlara kadar yer alan coğrafyada yaşayan insanların hafızasında yer aldığı belirtilmiştir. Nasreddin Hoca'ya isnat edilen fıkraların zaman içinde değişip güncellendiği söylenmiştir.

Okcu, çalışmasının amacını, kapsamını, içeriğini ve kullandığı yöntemleri anlatmıştır. Yazının sonunda danışman hocası Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür etmiştir.

Giriş bölümünde geçmişten günümüze değin pek çok fıkranın Nasreddin Hoca'ya bağlandığı söylenmiştir. Okcu, Nasreddin Hoca'ya ait fıkraların sayısının, zamana ve şekle göre değiştiği ifade edilmiştir. Hoca'ya ait fıkraların, Hoca'nın vefatından üç asır sonra yazıya geçirildiği belirtilmiştir. Araştırmacı, Nasreddin Hoca'nın adından bahseden ilk eserin 16. yüzyılda Ebû'l Hayr Rûmî tarafından yazılan Saltuknâme adlı eser olduğunu en eski yazma eserin de 1571 yılına ait olduğu vurgulanmıştır. Eski yazma eserde Nasreddin Hoca'ya ait kırk üç tane fıkranın yer aldığı zaman içerisinde kitapların basımıyla birlikte bu rakamın bin beş yüzün üzerinde olduğu görülmüştür. Bölüm; çalışmanın amacının, kapsamının ve uygulanan metodunun anlatımıyla bitirilmiştir.

Sonuç bölümünde Nasreddin Hoca'nın içinde yaşadığı halkın duygu ve düşüncelerini, yaşayış şeklini temsil ettiğinden halk kahramanı şeklinde anıla geldiği belirtilmiştir. Araştırmacı, halkın, zaman içinde Nasreddin Hoca'yı kendi kişiliğinden sıyrıp başka kimliklere büründürüldüğünü söylemiştir.

Nasreddin Hoca'nın temsil gücünün Anadolu'dan Türkistan'a, Balkanlara ve Çin'e değin yayıldığı, kalıcılık ve ebedilik niteliğine büründüğü vurgulanmıştır. Okcu, gerçek Nasreddin Hoca fıkralarının sayısının elliyi geçmediğini ifade etmiştir.

Nasreddin Hoca fıkralarının özellikleri hususunda araştırmacıların fikir birliği edemediği söylenmiştir. Kimi araştırmacılar müstehcen sayılan ve Nasreddin Hoca'ya cimrilik, ahmaklık, çıkarıcılık gibi yakışsız özellikler atfeden fıkraları yok sayarken kimileri bu tip fıkraların tasavvufi bir manasının olduğunu ve Nasreddin Hoca'ya ait olduğunu savunmuş ayrıca uzun veya komik olmayan bazı fıkraların da Nasreddin Hoca'ya ait olmadığı ifade edilmiştir (Okcu, 2017: 301).

Nasreddin hoca fıkralarının zaman içerisinde pek çok çeşidiyle nasıl karşılaşılmışsa bu metinlerin içerisinde yer alan deyim ve atasözlerinin de aynı şekilde değiştiği araştırmacı tarafından görülmüştür.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasına Türk fıkralarının özelliklerini anlatarak başlamıştır. Zaman kavramının tanımı ve tasnifini yaparak devam etmiştir. Nasreddin Hoca'nın hayatı, yaşadığı çevre en eski kaynaklardan araştırılıp anlatılmıştır. Nasreddin Hoca hakkında yapılan çalışmalara değinilmiştir. Timur ve Nasreddin Hoca fıkralarından örnekler sunulmuştur.

Çalışmada, köstekli saat, keman, sahaf, kahvehane, berber, kahve, çay, şeker, nargile gibi türlerin anlatımda Nasreddin Hoca fıkralarına ve daha sonra bu türlerin Selçuklu Devleti ve Osmanlı Devleti topraklarına giriş yolculuğu anlatılmıştır.

İncelenen bazı fıkralar yazma eserde, matbu eserde, Latin harfleriyle basılmış eserde ve elektronik ortamda yer aldığı şekli ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma olay örgüsü, kişi kadrosu, mekân ve zaman arasında yapılmıştır.

EMEKSİZ, Abdülkadir. (1998). İstanbul Halk Edebiyatı ile İlgili Kitaplar için Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışması ile hem tarihî geçmişi ve mevkisi ile İstanbul'a hizmet edebilmek hem de Türk Halk Edebiyatı alanına katkı sağlamak amacıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Emeksiz, çalışmasının kapsamının İstanbul halk edebiyatı üzerine 1928 yılından 1998 yılına kadar yazılmış Türkçe eserlerin açıklamalı bibliyografyasının hazırlanması olarak belirtmiştir. Eserlerin halk edebiyatını kısmen veya tamamen ilgilendiren kaynaklar olduğu çalışmada belirtilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasının içerisinde yer alan kitapların künyelerini yazar adını esas alarak alfabetik bir sıra halinde verdiğini, bibliyografik künye sistemi olarak Anglo – Amerikan Kataloqlama 2 kurallarını esas aldığını belirtmiştir. Emeksiz, aynı yazara ait eserlerde ise yayın tarihi önceliğine baktığını söylemiştir.

Yazar, çalışmasının içinde yer alan eserlerin bibliyografik künyelerini beş paragraf halinde sunduğunu aktarmıştır. Araştırmacı; bibliyografik künye, kitabın konusu ve muhtevasının özeti, içindekiler, ön söz veya giriş, son paragrafta da konunun açıklamasını yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....I

Kısaltmalar.....III

Giriş.....IV

Birinci Bölüm

A. Bugüne Kadar Yayınlanmış İstanbul Bibliyografyaları.....V

B. İstanbul Halk Edebiyatı Bibliyografyası'nın Sınırları ve Düzeni.....VIII

1. Bibliyografya'nın Sınırları.....VII

2. Bibliyografya'nın Düzeni.....VII

İkinci Bölüm

İstanbul Halk Edebiyatı ile İlgili Kitapların Konu ve Muhtevaları Yönünden Değerlendirilmesi

1. Tez Çalışmaları.....IX

2. Bütünüyle İstanbul Halk Edebiyatının Bir Konusuna Ayrılmış Eserler.....IX

3. Genel Olarak Halk Edebiyatı-Edebiyatla İlgili Olan Eserler.....XI

4. Genel Olarak İstanbul’u Konu Edinen Eserler.....XII	
5. Saha Derlemelerinden İstifadeyle Hazırlanmış Eserler.....XIV	
6. Antolojiler.....XV	
7. Ansiklopediler.....XVI	
8. Bir Yazarın İstanbulla İlgili Yazılarını Toplayan Eserler.....XVII	
9. Birçok Yazarın İstanbulla İlgili Yazılarını Toplayan Eserler.....XVIII	
10. Tercüme Eserler.....XVIII	
11. Arap Harfli Osmanlı Türkçesinden Aktarılan Eserler.....XIX	
12. Konferans ve Kongre Metinlerinden Oluşan Eserler.....XIX	
13. İstanbul’un Bir Semtini Ele Alan Eserler.....XX	
14. İstanbul’un Bir Dönemini Ele Alan Eserler.....XX	
Üçüncü Bölüm	
İstanbul Halk Edebiyatı Bibliyografyası.....1-129	
Sonuç.....130	
Kaynakça.....133	
İndeks.....136	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde bibliyografya kelimesinin ilk zamanlarda “kitap çoğaltmak, kitap yazmak” anlamında kullandığını; zamanla bu terimin “kitap hakkında genel bilgi” karşılığında kullanılmaya başlandığını ifade etmiştir.

Yazar, İstanbul’un tarihi geçmişine dair açıklamalar yaptıktan sonra çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Giriş bölümü, “Bugüne Kadar Yayımlanmış İstanbul Bibliyografyaları” ve “İstanbul Halk Edebiyatı Bibliyografyası’nın Sınırları ve Düzeni” başlığı altında iki ayrı bölüm halinde ortaya konulmuştur.

İstanbul üzerine ortaya konan bibliyografyalardan birkaç tanesi: Hikmet Turhan Dağlıoğlu’nun 1937 – 1941 yılları arasında **İstanbul Bibliyografyası** adlı eseri, İlhan Başgöz’ün İstanbul folkloru ile ilgili olan ve 1955’e kadar yapılmış yayınlara yer verdiği **İstanbul Fokloru Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi** adlı eseri, Muharrem Doğdu Mercanlıgil ve Sami Nabi Özerdim’in birlikte hazırladığı

Fethin 500 üncü Yıldönümü Dolayısıyla Çıkan Eserler ile Dr. Müjgan Cunbur'un **İstanbul'un Fethinin 500 üncü Fetih Yıldönümü Dolayısıyla Tertiplenen Sergilere, Yapılan Kültür, Sanat ve Neşriyat Hareketlerine Dair** başlıklı yayımlanmış kitapları ele alan bibliyografik eserlerin kaleme alındığı söylenmiştir.

Sonuç bölümünde araştırmacı, bibliyografik künyeleri vererek yazar adını esas alıp alfabetik düzen içinde sıralamış yüz altmış yedi yayına çalışmasında yer verdiğini söylemiştir.

İstanbul halk edebiyatının çeşitli konularına dair eser veren yazar ve araştırmacılardan; Ahmed Rasim, Osman Cemal Kaygılı, Mehmet Halit Bayrı, Mehmed Fuad Köprülü, Reşat Ekrem Koçu, Pertev Naili Boratav ve Sadi Yaver Ataman'ın ismi zikredilmiştir.

İstanbulla ilgili yayın yapmış ve hâlâ yapmakta olan Varlık Yayınları, Milli Kültür Yayınları, Türk Neşriyat Yurdu, Kültür Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İnkılâp ve Remzi Kitabevleri başlıca kurum ve kuruluşları sıralanmıştır.

Değerlendirme

Emeksiz, İstanbul halk edebiyatı ile ilgili çalışmaların sınırlı bir sayıda olduğunu vurgulamıştır. Yazar, çalışmasında yer alan otuz dört eserin, halk edebiyatıyla ilgili olduğunu ancak İstanbul halk edebiyatının dolaylı olarak yer aldığını söylemiştir. Tezde yer alan yetmiş yedi eserin ise ferdi hayattan sosyal hayata kadar İstanbul'un coğrafi ve kültürel olarak eserlerde yer aldığı, edebiyatın doğmasına, gelişmesine katkı sağlayan bir unsur olarak İstanbul'a yer verildiği, çeşitli sınıfların ritüellerinden mevsimlik ve günlük eğlencelerine kadar İstanbul ve İstanbul halk edebiyatını ilgilendiren mevzuların anlatıldığı ifade edilmiştir. Eserin içinde yer alan yirmi dokuz kitabın Ignacs Kunos, Mehmet Halit Bayrı ve Reşat Ekrem Koçu'nun derlemeleri başta olmak üzere İstanbul halk edebiyatı ürünleri üzerine yapılan saha derlemelerinin yer aldığı belirtilmiştir. Araştırmacı, çalışmasında İstanbul şiirlerinin olduğu on bir antolojiye yer verdiğini söylemiştir. Emeksiz, yabancı dillerden dilimize çevrilen dokuz kitabın bibliyografik bilgisine çalışmada yer verildiğini ifade etmiştir. Tezde, İstanbulla ilgili gazete ve dergi yazılarının bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş dört yayının olduğu belirtilmiştir.

Çalışmada, Osmanlı Türkçesiyle el yazısı bir risalenin, matbu olarak basılmış eserlerin ya da gazete ve dergilerde Latin harflerine aktartılmış on eserin tanıtımının yapıldığı söylenmiştir. Yazar, bazı devlet kurumları, halkevleri ve derneklerin düzenledikleri konferanslardaki konuşmaların ve kongrelerde basılmış yedi esere de çalışmada yer verdiğini ifade etmiştir. Yazar, tezin içerisinde İstanbul'un Ortaköy, Kadıköy, Beyoğlu, Üsküdar gibi ilçelerini anlatan dokuz kitabın yanında; 19. yüzyılın sonun 20. yüzyılın başlarındaki İstanbul'u anlatan on altı eserin de çalışmada incelediğini belirtmiştir.

HAMARAT, Zehra. (2010). Ahmed Rasim'in Eserlerinde İstanbul Folkloru. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Ahmed Rasim'in eserlerinin üzerinden İstanbul folkloruna ait unsurları göstermek, incelemek amacı ile bu tezi meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Ahmed Rasim, anı, tarih, roman, hikâye, fıkra ve makale türünde yüz civarında eser meydana getirmiştir. Hamarat, yazara ait eserlerden yola çıkarak İstanbul folkloruna ait unsurları gözeterek çalışmasını oluşturmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Ahmed Rasim'in eserlerinden yola çıkarak metin merkezli bir çalışma ortaya koymuştur. İncelenen eserlerde ortaya çıkan malzemeye göre kronolojik veya alfabetik bir sistem takip etmiştir. Hamarat, çalışması için kütüphane de eser taraması yapmıştır.

İçindekiler

Öz (Abstract)..... iii

Ön Söz..... iv

İçindekiler..... vi

Kısaltmalar.....	x ii i
Giriş.....	1
Ahmed Rasim'in Hayatı.....	1
Ahmed Rasim'in Eserlerinin Tanıtımı.....	10
1. Bölüm: Geçiş Dönemleri.....	80
1.1. Doğum.....	80
1.2. Çocuk – Çocukluk.....	82
1.2.1. Çocuğun Yetiştirilmesi ve Aile Terbiyesi.....	82
1.2.2. Çocuğun Eğitim ve Öğretimi.....	85
1.2.2.1. Mahalle Mektepleri.....	85
1.2.2.2. Darüşşafaka.....	95
1.2.2.3. Medreseler.....	102
1.2.2.4. Enderun Mektebi.....	102
1.2.2.5. Mürebbiyeler.....	103
1.2.2.6. Hususi Mektepler.....	105
1.2.3. Çocuk Oyun ve Eğlenceleri.....	106
1.2.4. Sünnet Düğünü.....	109
1.3. Askerlik....	109
1.4. Evlenme.....	112
1.4.1. Evlilik İçİ İlişkiler.....	113
1.4.1.1. Düğün.....	114
1.4.2. Evlilik Dışı İlişkiler.....	120
1.4.2.1. Kadınla Erkek Arasındaki Fuhuş.....	121
1.4.2.2. Kadınla Kadın Arasındaki Fuhuş.....	145
1.5. Ölüm.....	145
2. Bölüm: Giyim - Kuşam ve Süslenme.....	147
2.1. Kıyafet.....	147
2.1.1. Çocuk Kıyafeti.....	148
2.1.2. Kadın Kıyafeti.....	149
2.1.3. Erkek Kıyafeti.....	154
2.2. Süslenme.....	166
2.2.1. Kadın Süsü.....	166

2.2.2. Erkek Süsü.....	168
3. Bölüm: Halk Edebiyatı ve Âşık Edebiyatı.....	170
3.1. Halk edebiyatı.....	170
3.1.1. Anonim Halk Edebiyatı.....	170
3.1.1.1. Efsaneler.....	170
3.1.1.2. Masallar....	176
3.1.1.3. Halk Hikâyeleri.....	176
3.1.1.4. Halk Müziği.....	176
3.1.1.5. Fıkralar.....	183
3.1.1.6. Atasözleri, Deyimler ve Diğer Kalıp İfadeler....	205
3.1.1.7. Tekerlemeler.....	228
3.1.1.8. Bilmeceleler.....	236
3.1.1.9. Alkışlar.....	238
3.1.1.10. Kargışlar.....	240
3.1.1.11. Maniler.....	242
3.1.1.12. Ninniler.....	249
3.2. Âşık Edebiyatı.....	252
3.2.1. Destanlar.....	252
3.2.2. Semailer.....	262
4. Bölüm: Halk Tiyatrosu.....	264
4.1. Meddah.....	264
4.2. Karagöz.....	265
4.2.1. Hayalciler.....	267
4.3. Orta oyunu.....	268
4.3.1. Orta Oyunu Terimler.....	270
4.3.2. Orta Oyunu Kolları ve İcra Edilen Oyunlar.....	271
4.3.3. Orta Oyununun Oynandığı Mekânlar.....	273
4.3.4. Orta Oyununun İcrası.....	273
4.3.5. Orta Oyunu Tipleri.....	276
4.4. Tuluat.....	284
4.4.1. Tuluat Sahnelerindeki Orta Oyuncular.....	285
4.4.2. Tuluat Sahnelerindeki Kadınlar.....	287

4.4.3. Kantocu Kızlar ve Kantolar.....	289
5. Bölüm: Sosyal Normlar, Halk İnançları, Sosyal Tipler, Halk Bilgisi.....	300
5.1. Sosyal Normlar.....	300
5.1.1. Adab-ı Muaşeret.....	300
5.1.1.1. Adab-ı Muaşerete Uygun Olan Davranışlar.....	300
5.1.1.2. Adab-ı Muaşerete Uygun Olmayan Davranışlar.....	301
5.2. Halk İnançları.....	310
5.3. Sosyal Tipler.....	315
5.3.1. Âşık.....	315
5.3.2. Boğuntucular (Kurnazlar).....	317
5.3.3. Çapkın.....	318
5.3.4. Deli.....	319
5.3.5. Dilenci.....	322
5.3.6. Dolandırıcı.....	325
5.3.7. Harfendaz (Laf Atan).....	327
5.3.8. Kopuk.....	330
5.3.9. Külhanbeyi, Kabadayı, Babayiğit.....	334
5.3.10. Sarhoş.....	349
5.3.11. Sarkıntılık Edenler.....	352
5.3.12. Şair.....	352
5.3.13. Şık.....	354
5.3.14. Tiryaki.....	357
5.3.15. Zampara.....	359
5.3.16. Züppe.....	361
5.4. Halk Bilgisi.....	361
5.4.1. Halk Hekimliği.....	361
6. Bölüm: Eğlence Hayatı, Özel Günler – Merasimler, Yeme - İçme.....	366
6.1. Eğlence Hayatı.....	366
6.1.1. Ateş Gecesi.....	366
6.1.2. Av Hayvanları ve Avcılık.....	367
6.1.2.1. Deniz Avcılığı.....	367
6.1.2.2. Kara Avcılığı.....	369

6.1.3.	Deniz Hamamları.....	372
6.1.4.	İçkili Eğlence Mekânları.....	374
6.1.4.1.	Beyoğlu Çevresinde Bulunan Bazı İçkili Eğlence Mekânları.....	375
6.1.4.2.	Meyhaneler.....	377
6.1.4.3.	Gazinolar.....	383
6.1.4.4.	Birahaneler.....	388
6.1.5.	Kahvehaneler – Kıraathaneler.....	390
6.1.6.	Karnaval....	395
6.1.7.	Mehtap Zamanı.....	400
6.1.8.	Mesireler.....	400
6.1.9.	Oyun – Kumar.....	409
6.1.10.	Padişahın Deniz Gezintisi.....	412
6.1.11.	Panayır.....	414
6.1.12.	Piyasa Yerleri.....	415
6.2.	Özel Günler – Merasimler.....	419
6.2.1.	Kandiller.....	419
6.2.2.	Ramazan.....	421
6.2.3.	Bayramlar.....	431
6.2.4.	Yılbaşı.....	436
6.2.5.	Kılıç Kuşanma.....	439
6.2.6.	Tahta Geçiş Merasimi.....	439
6.2.7.	Ulufe Dağıtımı.....	440
6.3.	Yeme – İçme.....	441
6.3.1.	İmaretlar.....	443
6.3.2.	Lokantalar.....	444
6.3.3.	Gezici Esnafından Aşçılar.....	447
7.	Bölüm: Ulaşım, İletişim, Adlar – Adlandırmalar.....	448
7.1.	Ulaşım.....	448
7.1.1.	Deniz Ulaşımı.....	452
7.1.2.	Kara Ulaşımı.....	459
7.1.3.	Demiryolu Ulaşımı.....	468

7.2. İletişim.....	475
7.2.1. Argo.....	475
7.2.2. Padişah Sarayı İstılahları.....	486
7.2.3. İşmar.....	488
7.3. Adlar – Adlandırmalar.....	492
7.3.1. Yer Adları.....	492
7.3.2. İnsan Adları.....	499
8. Bölüm: Ekonomik Hayata Bağlı Faaliyetler.....	506
8.1. Meslekler.....	506
8.1.1. Alıcı Balcılar.....	507
8.1.2. Bakkallar.....	507
8.1.3. Balık Satanlar.....	508
8.1.4. Bekçiler.....	508
8.1.5. Berberler.....	510
8.1.6. Boyacılar.....	514
8.1.7. Çiçekçiler.....	514
8.1.8. Çuka Ambarı Emaneti.....	514
8.1.9. Darphane Emaneti Esnafı.....	515
8.1.10. Debbaglar.....	515
8.1.11. Esirhane Emaneti Esnafı.....	515
8.1.12. Eski Bedesten Esnafı.....	515
8.1.13. Gümüş Arayıcılar.....	516
8.1.14. Hamur İş i ile İlgilenen Esnaf lar.....	516
8.1.15. İmam.....	517
8.1.16. Kâhya.....	517
8.1.17. Kâğıtçılar.....	517
8.1.18. Kahvehaneci.....	518
8.1.19. Kapalıçarşı Esnafı.....	518
8.1.20. Kasaplar.....	519
8.1.21. Kaşıkçılar.....	519
8.1.22. Kitapçılar.....	519
8.1.23. Kömürcüler.....	521

8.1.24. Mama Dadı vd.....	521
8.1.25. Mühürücü Esnafı.....	522
8.1.26. Muhabirler.....	522
8.1.27. Neccaran Esnafı.....	523
8.1.28. Otçular.....	524
8.1.29. Pabuççular.....	524
8.1.30. Pembedüzan.....	525
8.1.31. Sarraflar.....	525
8.1.32. Sokak Satıcıları.....	525
8.1.33. Tellallar.....	533
8.1.34. Tulumbacılar.....	534
8.1.35. Tütüncüler.....	534
8.1.36. Vapurdaki Satıcılar.....	535
8.1.37. Yük Taşıyıcılar.....	535
8.2. Para.....	536
8.2.1. Eskiden İstanbul’da Kullanılan Bazı Paralar.....	537
8.2.2. Eskiden İstanbul’da Kullanılan Para Keseleri.....	543
Sonuç.....	544
Kaynakça.....	548

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, Ahmed Rasim’in, yaşadığı yıllar dolayısıyla hem de İstanbullu bir yazar olması sebebiyle İstanbul’un önemli bir dönemine tanık olduğu söylenmiştir. Ahmed Rasim’in bir folklor yazarı olmasa da İstanbul’a ait önemli folklorik öğeleri, eserlerinde göstermeye çalıştığı dile getirilmiştir. İstanbul’un pek çok devlete ev sahipliği yaptığı bünyesinde çokça folklor unsurunun olduğu ifade edilmiştir.

Hamarat, çalışmasının yöntemini, amacını ve tezini muhtevasına dair bilgiler vermiştir. Tezin, giriş bölümü haricinde sekiz ayrı başlıktan meydana geldiği belirtilmiştir. En son Ahmed Rasim ile ilgili elde edilen bütün veriler sonuç bölümünde sunulmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında kendisine yardımcı olan hocası Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür edip yazısına son vermiştir.

Hamarat, giriş bölümünde Ahmed Rasim'in hayatını ve edebi kişiliğini anlatmıştır. İstanbul'da doğan Rasim'in hayatının sıkıntılar içerisinde geçtiği ifade etmiştir. Eğitim gördüğü Dârüşşafaka okulunda görev yapan Hayrettin Bey isimli memurun Rasim'in edebi kişiliğinde etkili olduğu söylenmiştir.

Ahmed Rasim'in eserlerinde kadın – erkek ilişkileri, ahlâki yozlaşma vb. konular üzerine eser verdiği belirtilmiştir. Yazarın eserlerinde dikkat çeken iki unsurdan birinin betimleme olduğu diğerinin ise anlatıyla ilgili değerlendirmelerinin olduğu söylenmiştir.

Ahmed Rasim'in birden çok yerli ve yabancı tarih kitaplarını okuduğu ve yazdığı eserlerde bu kaynaklardan faydalandığı açıklanmıştır.

Ahmed Rasim'in eserlerinde genellikle mizahi bir tavra sahip olduğu ifade edilmiştir. Yazar yazacağı eserlerde gözlem yapmaya ve konu hakkında duygulara sahip olmaya özen gösterdiğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, Ahmed Rasim'in bazen halktan bazen de siyasi çevrelerden tepki gördüğünü belirtmiştir.

Ahmed Rasim'in pek çok türde ve konuda eser vermiş bir yazar olduğu söylenmiştir. Bu türler: makale, fıkra, roman, hikâye ve hatıra gibi edebi verimlerdir. Yazar, Rasim'e ait eserleri türlerine ayırarak alt alta sıralamış ve eserlere dair bilgi vermiştir.

Sonuç bölümünde Rasim'in pek çok eserinin gazete veya dergilerde yayımlanıp daha sonra kitap haline getirildiği ifade edilir (Hamarat, 2011: 544).

Rasim'in eserlerinde üslup noktasında kendisini tekrarlamayan bir yazar olduğu gözlenmiştir. Araştırmacı, Rasim'in eserlerinde İstanbul folkloruna ait unsurların kendi doğal durumları içerisinde okuyucuya aktarıldığını söylemiştir. Hamarat, Rasim'in eserlerinde yer alan bilgilerin yazarın gözlemleri, kendi yaşantısı ve okuduğu eserler çerçevesinde oluşturulduğunu dile getirmiştir.

Ahmed Rasim'in eserlerinin Türk dili adına, Türk folkloru adına çok önemli veriler taşıdığı ifade etmiştir.

Değerlendirme

Ahmed Rasim'in ele aldığı kişiyi veya nesneyi çok ince ayrıntılarına kadar incelediği ve kaleme aldığı söylenmiştir. Ahmed Rasim'in genel kültür seviyesinin yüksek olduğu ifade edilmiştir. Rasim'in geleneklere sıkı sıkıya bağlı bir kişi olduğu ve bu ananelerin kaldırılmasını, değiştirilmesini uygun bulmayan biri olduğu belirtilmiştir. Yazarın eserlerinde bugünün İstanbul'unda artık karşılaşılmayan pek çok nesne veya âdet olduğu görülmüştür. Gerek toplumun gerek İstanbul halkının geçirdiği o değişim Rasim'in eserlerinde gözlenmiştir. Yazarın, eserlerinde eski İstanbul'un sahip olduğu değerler ve yaşama şekli ile mevcut İstanbul'un durumu hakkında da kıyaslamalar yaptığı yazarın bu tavır ile eserlerinin değerini arttırdığı ifade edilmiştir.

Ahmed Rasim'in eserlerinde araştırmacılar için folklor a ait özellikle de İstanbul folkloruna ait öğelerin fazla olduğu görülmüştür.

ILICAK, Gamze Nezire. (2009). Sadi Yaver Ataman'ın Eserlerinde İstanbul Folkloru. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Sadi Yaver Ataman'ın eserlerinden yola çıkarak yazarın yapıtlarında yer alan İstanbul folkloru unsurlarını tespit etmiştir. Ilıcak, ayrıca Türk folkloru açısından iki önemli unsur olan İstanbul ve Sadi Yaver Ataman arasındaki ilişkiyi irdelemek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Sadi Yaver Ataman'ın yayımladığı on sekiz tane eser üzerine çalışmasını hazırlamıştır. Tezde yayımlanmayan eserlere yer verilmemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Sadi Yaver Ataman'a ait eserlerde yer alan halk edebiyatı ve halk kültürüne dair unsurları tek tek incelemiş ve yayımlanan bu eserlerde yer alan öğelerden örnekler seçilerek aktarılmıştır.

İçindekiler

Öz....iii

Ön Söz....iv

İçindekiler.....vi

Kısaltmalar.....x

Giriş.....1

1. Sadi Yaver Ataman'ın Hayatı....1

2. Sadi Yaver Ataman'ın Eserleri.....5

1. Halk Edebiyatı ve Halk Tiyatrosu.....20

1.1. Halk Edebiyatı.....20

1.1.1. Destanlar.....20

1.1.2. Efsaneler.....28

1.1.2.1. İstanbul'un Kuruluşuyla İlgili Efsaneler.....28

1.1.2.2. Osmanlı Sultanıyla İlgili Efsaneler.....30

1.1.3. Halk Hikâyeleri.....31

1.1.4. Türküler.....33

1.1.4.1. İstanbul Türküleri.....35

1.1.4.2. İstanbul'a Gelerek Yerleşmiş Türküler.....42

1.1.4.3. İstanbul'un Meşhur Semt ve Yerlerinin Geçtiği İstanbul Türküleri.....43

1.1.4.4. İstanbul ile İlgili Gurbet ve Sıla Türküleri.....45

1.1.4.5. Muayyen Bir Zümre ve İş Hayatına Ait Türküler.....47

1.1.4.6. İstanbul Şehrinin İsmine Geçtiği Türküler.....50

1.1.4.7. İstanbul Hasreti ve Tahsassüsü ile Yakılmış Türküler.....53

1.1.5. Atasözleri.....54

1.1.6. Deyimler.....59

1.1.7. Tekerlemeler.....61

1.1.7.1. Şaşırmalı (Yanıltmalı) Tekerlemeler.....62

1.1.7.2. Oyun Tekerlemeleri.....63

1.1.7.3. Masal Tekerlemeleri.....64

1.1.8. Bilmeceler....65

1.1.8.1. Din Unsuruyla Düzenlenmiş Tekerlemeler.....66

1.1.8.2.	Tabiat Varlıklarının Çeşitli Görünüşlerini İçine Alan Bilmeceler.....	67
1.1.8.3.	Özel Adlar Taşıyan Bilmeceler....	67
1.1.8.4.	Eğlencelik Bilmeceler.....	68
1.1.9.	Maniler.....	70
1.1.9.1.	Düz Maniler.....	72
1.1.9.2.	Mani Fasılları.....	73
1.1.9.3.	Ayaklı Maniler.....	74
1.1.10.	Argo.....	76
1.2.	Halk Tiyatrosu.....	80
1.2.1.	Meddahlık.....	82
1.2.2.	Karagöz.....	83
1.2.3.	Orta Oyunu.....	86
1.2.4.	Tuluat.....	90
2.	Eğlence Hayatını Oluşturan Unsurlar.....	93
2.1.	Eğlence Mekânları.....	93
2.1.1.	Açık Mekân.....	93
2.1.1.1.	Mesire Yerleri.....	94
2.1.2.	Kapalı Mekânlar.....	96
2.1.2.1.	Meyhaneler.....	96
2.2.	Müzikli Eğlenceler.....	99
2.2.1.	Kanto.....	99
2.2.2.	Sulukule Eşrafı.....	101
2.2.3.	Kahvehaneler...	102
2.2.3.1.	Çalgılı (Semai) Kahvehaneler.....	103
2.2.3.2.	Âşık Kahvehaneleri.....	107
2.3.	Halk Müziği ve Halk Araçları.....	109
3.	Diğer Folklor Unsurları.....	111
3.1.	Geçiş Dönemleri.....	111
3.1.1.	Evlilik Çağı- Evlilik Yaşı- Evlenme İsteğini Belli Etme.....	112
3.1.2.	Düğün.....	114
3.1.2.1.	Düğün Öncesindeki Uygulamalar.....	115

3.1.2.1.1.	Düğün Harcamaları.....	115
3.1.2.1.2.	Gelin Hamanı.....	116
3.1.2.1.3.	Kına Gecesi.....	116
3.1.2.2.	Düğün Esnasındaki Uygulamalar.....	118
3.1.2.2.1.	Gelinin Kutlanması.....	118
3.1.2.2.2.	Yüz Yazısı.....	119
3.1.2.2.3.	Silah Atmak ve Davul Dövmek.....	120
3.2.	Yasak İlişkiler.....	121
3.3.	Halk Mimarisi.....	123
3.4.	Ulaşım.....	128
3.4.1.	Karayolu Ulaşım Araçları.....	128
3.4.2.	Denizyolu Ulaşım Araçları.....	132
3.5.	Sağlık Folkloru.....	135
3.6.	Yemek Folkloru.....	142
3.7.	Giyim Kuşam.....	144
3.7.1.	Erkek Giyimi.....	145
3.7.2.	Kadın Giyimi.....	146
3.7.3.	Törensel Giyim.....	148
3.7.4.	Mesleki Giyim.....	149
3.8.	İstanbul’da Meslekler ve Meslek Kolları.....	154
3.8.1.	Basmahane.....	156
3.8.2.	Ciltçilik.....	156
3.8.3.	Çedik- Papuççuluk.....	157
3.8.4.	Çinicilik.....	157
3.8.5.	Gözlemeciler.....	158
3.9.	İnançlar....	160
3.9.1.	Dinsel İçerikli İnançlar.....	160
3.9.2.	Büyüsel İçerikli İnaçlar.....	163
3.10.	İstanbul Kültüründe Tipler ve Şahıslar.....	164
3.10.1.	Azınlıklar.....	164
3.10.2.	İstanbulcular.....	165
3.10.3.	Meşhur Kişiler....	165

3.10.4. Tipler.....	168
Sonuç.....	172
Kaynakça.....	175

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Ayrıca hazırladığı tezin içeriğine dair genel bilgiler aktarmıştır.

Giriş bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacını, kapsamını ve yöntemini ayrıntılı bir şekilde anlatmıştır. Sadi Yaver'in hayat hikâyesi ve eserleri tanıtılmıştır. Ilıcak, yazar ve yapıtla ilgili bir ilişkinin kurulmasını amaçlamıştır.

Sonuç bölümünde yazar, Sadi Yaver Ataman'ın müzikolog ve folklorist olmasının sonucu olarak halkın kültürünü yansıtan özelliklere eserlerinde yer verdiğini dile getirmiştir.

Halk kültürünü yüzyıllardır içinde barındıran İstanbul'un Sadi Yaver'in eserlerinde de çeşitli şekillerde işlendiği belirtilmiştir. Yazar, Sadi Yaver'e ait yayımlanmış on sekiz eseri diğer folklor materyallerinden de faydalananak, zenginleştirerek çalışmasını meydana getirdiğini vurgulanmıştır.

Araştırmacı, Ataman'ın, eserlerinde İstanbul halkının duygularını yansıtan türkölere, İstanbul'da meydana gelen önemli olaylar sonucunda yaratılan destanlara, Osmanlı sultanlarıyla ilgili oluşturulan efsanelere ve Bey Böyrek hikâyesinin İstanbul varyantına yer verdiği eserleri çalışmasında anlatmıştır. Ilıcak, Sadi Yaver'in yayımladığı eserlerinde sıklıkla kullandığı manilere, tekerlemelere, bilmecelere, deyimlere, atasözlerine ve argo örneklerine de çalışmasında yer vermiştir. Sadi Yaver'in eserlerinde yer alan halk tiyatrosu, eğlence hayatı ve mekânları, halk müziği ve müzik araçları üzerine de bilgiler aktarılmıştır.

Araştırmacı, Ataman'ın eserlerinde İstanbul folkloruna dair pek çok unsuru çalışmasında inceleyip, değerlendirmiştir.

Değerlendirme

Ilıcak, Sadi Yaver Ataman'ın yayımladığı on sekiz eser üzerine tezini meydana getirmiştir. Sadi Yaver'in folklor ve müziğe olan merak ve bilgisinin

eserlerine yansıdığı söylenmiştir. Araştırmacı, İstanbul halkının kültürüne değer veren yazarın bu kültürü işlemeye ve tanıtmaya özen gösterdiğini dile getirmiştir.

Ataman'ın eserlerinde İstanbul folkloruna dair unsurlardan birkaçı da şunlardır: İstanbul'da yaşanan yasak aşklar, giyim ve kuşam, ulaşım, İstanbul halkının sağlık ve yemek kültürü, İstanbul'daki meslek kollarının işleyişi, İstanbul sakinlerinin inançları ve İstanbul kültürü sonucunda meydana gelen tip veya şahıslar tespit edilip, incelenmiştir.

Sadi Yaver Ataman'ın eserlerinde işlediği İstanbul folkloru onun gözüyle ve düşünceleriyle araştırmacı tarafından okuyuculara aktarılmıştır.

İBRAGİMOVA, Adelya. (2009). Kazak Masalları Üzerine Yapılan Çalışmaların Halkbilimi Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Kazak masalları üzerine bugüne kadar açıklamalı tenkitli bir bibliyografya çalışması, yapılmamış olması dolayısıyla bu konudaki eksikliği gidermek amacıyla bu çalışmayı yapmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

İbragimova, 1933 – 2009 tarihleri arasında yayımlanmış Kazak masalları ile Kazak halk edebiyatının diğer örnekleri bütünüyle masalları ihtiva etmediği içinde masallara yer vermiş; aynı zamanda Kazak masallarını tamamen ya da kısmen ilgilendiren çalışmaları göstermiştir. Çalışma Kazak masalları ile ilgili Kazakça, Rusça ve Latin harfleriyle yazılmış kitap ve süreli yayınların incelenmesiyle oluşturulmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, kütüphanelerde ve muhtelif kataloglarda süreli yayınlar ve toplu bibliyografik kaynakları tarayarak incelemiş ayrıca yayınları satın alma, fotokopi veya fotoğraf çekmek yoluyla temin ettiğini söylemiştir.

Giriş bölümünde araştırmanın sınırları ve tertibi anlatılmıştır. Birinci bölümde dünyada masallar üzerine yapılan çalışmalar, Kazak folkloru ve Kazak masallarının oluşumu, tarihi gelişimi ve özellikleri üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde teze dâhil edilen kitapların ve kronolojik sırasıyla derlemelerden oluşan eserlerin açıklamalı bibliyografyaları yer verilmiştir. Üçüncü bölümde derleme-inceleme ve sadece inceleme eserlerin açıklamalı bibliyografyaları yer alır. Dördüncü bölümde kitaplar ve süreli yayınlar alt bölümlere ayrılmıştır. Sonuç kısmında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Tezde yer alan kitapların künyeleri kolay bulunabilsin diye alfabetik kataloqlama yapılmıştır. Bibliyografik künyeler milletlerarası uygulama alanı olan Anglo – Amerikan Kataloqlama kuralları 2 esas alınarak yapılmıştır. Yazar adlarının solunda bulunan numaralar, kitapların bibliyografya da alfabetik düzene göre yer alış sırasını göstermiştir. Aynı yazara ait eserler bibliyografyaya yayın tarihi önceliğine göre kronolojik olarak verilmiştir. İki yazarlı eserlerde birinci yazara göre alfabetik düzenleme yapılmıştır.

Kitapların bibliyografik taraması altı basamak halinde verilmiştir:

1. Bibliyografik künye
2. Çalışmanın amacı
3. Kitabın içindekiler kısmı
4. Kitabın ön söz, giriş ve sonuç kısmının özeti
5. Değerlendirme
6. Anahtar kelimeler

İçindekiler

Öz..... iii

Ön Söz..... iv

İçindekiler..... vi

Kısaltmalar.....viii

Giriş.....1

Birinci Bölüm.....6

1. Masalların Kaynakları ve Sınıflandırılması

1.1. Eski Kaynaklar.....6	
1.1.1. Eski Mısır.....6	
1.1.2. Babil ve Asur.....7	
1.1.3. Eski Yunan....7	
1.1.4. Latin.....7	
1.1.5. Hindistan.....7	
1.2. Masal Kaynakları ile İlgili Görüşler.....7	
1.2.1. Mitolojik Görüş.....8	
1.2.2. Hindoloji Görüşü.....9	
1.2.3. Antropoloji Görüşü.....9	
1.3. Masalların Tasnif ve Tahlil Metotları.....10	
2. Kazak Folkloru.....12	
2.1. Kazak Folklorunun Oluşma Dönemleri.....14	
2.1.1. XV - XVIII Yüzyıl Kazak folkloru.....15	
2.1.2. XIX - XX. Yüzyıl Kazak Folkloru.....17	
2.1.3. XX. Yüzyıl Sovyet Dönemi Kazak Folkloru.....19	
2.1.4. Günümüz Kazak Folkloru.....20	
2.2. Kazak Masalları.....21	
2.2.1. Kazak Masallarının Şekil Özellikleri.....23	
2.2.2. Kazak Masallarının Muhteva Özellikleri.....24	
2.2.3. Kazak Masallarının Sınıflandırılması.....26	
2.2.3.1. Kazak Kahramanlık Masalları (Batırlık Ertegiler).....28	
2.2.3.2. Kazak Olağanüstü Masalları (Qryal – Gajayıp Ertegiler).....29	
2.2.3.3. Kazak Hayvan Masalları (Xayvanat Turalı Ertegiler).....30	
2.2.3.4. Kazak Günlük Hayat ile İlgili Masallar (Salt Ertegiler).....33	
2.2.3.5. Kazak Nüvel Masalları (Novellalık Ertegiler).....33	
2.2.3.6. Kazak Gerçekçi Masallar (Şınşıl Ertegiler).....34	
2.2.3.7. Kazak Güldürücü Masallar (Küldırğı Ertegiler).....34	
2.2.3.8. Menkıbevi Masallar (Anız Ertegiler).....35	
İkinci Bölüm.....36	

Kazak Masallar ile İlgili Derleme Eserlerinin Açıklamalı Bibliyografik Künyeleri.....36

Üçüncü Bölüm.....189

Kazak Masallarla İlgili İnceleme ve Derleme – İnceleme Eserlerinin Açıklamalı Bibliyografik Künyeleri.....189

Dördüncü Bölüm.....286

Masal Metni Dışında Diğer Türlerle Ağırlık Veren Yayınlar.....286

1.1. Masallar Dışında Diğer Türlerle Ağırlıklı Olarak Yer Veren Kitaplar

1.2. Bir Masaldan Oluşan Kitaplar.....313

1.3. Süreli Yayınlar.....319

Sonuç.....337

Kaynakça.....345

Ekler.....349

A1. Kitaplar.....349

A2. Süreli Yayınlar.....354

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı tezinde Abdülkadir Emeksiz'in **İstanbul Halk Edebiyatı ile İlgili Kitaplar için Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi (1928 – 1998)**, Ayşe Arzu Ertizman'ın **Türk Masalları ile İlgili Kitapların Halkbilimi Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi (1928 – 2002)**, ve Zeki Akçam'ın **Kıbrıs Türk Halkbilimi Bibliyografyası (1928 – 2002)** adlı yüksek lisans tezini temel alarak Kazak masalları üzerine açıklamalı bibliyografya çalışması yapmıştır.

İbragimova, Kazak masalları ile ilgili kitap ve süreli yayınları incelediğini söylemiştir. Araştırmacı, çalışmasını Rusça ve Kazak Türkçesini bilmeyip ancak Kazak edebiyatına ilgi duyan, filoloji ve edebiyat bölümünde okuyan, araştıran herkese ulaştırmak istediğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışması için Türkiye ve Kazakistan'da birçok kütüphanede çalışma ve üniversiteleri ziyaret etme fırsatını bulduğunu vurgulamıştır.

Tez, Kazak masal sahasındaki derleme - incelemeleri bütünüyle veya kısmen ilgilendiren Kazakça, Rusça ve Latin harfleriyle Türkçe olarak yayımlanmış kitap ve

sürelî yayınları kapsamaktadır. Masal başlığı taşıyan kitaplarla direkt masal başlığı taşımayan Kazak masallarıyla ilgili kitaplar tezin sınırlarına dâhil edilmiştir.

Kütüphanelerde ve çeşitli kataloglarda sürelî yayınlar ve toplu bibliyografik kaynaklar taranarak incelenmiş ve bu yayınlar satın alma, fotokopi veya fotoğraf çekme yoluyla çalışmaya dâhil edilmiştir.

Çalışma giriş bölümü dışında dört bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında araştırmanın sınırları ve tertibi anlatılmıştır. Birinci bölümde dünyada masallar üzerinde yapılan çalışmalar, Kazak folkloru ve Kazak masallarının oluşumu, tarihi gelişimi, nitelikleri üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde teze dâhil edilen kitapların ve kronolojik sırasıyla derlemelerden oluşan eserlerin açıklamalı bibliyografyaları yer almaktadır. Üçüncü bölümde derleme – inceleme ve sadece inceleme eserlerin açıklamalı bibliyografyaları yer almaktadır. Dördüncü bölümde kitaplar ve sürelî yayınlar olarak alt bölümlere ayrılmaktadır. Sonuç kısmında genel bir değerlendirme yapılmıştır. En son kaynakça ve ekler kısmı gelmektedir. İncelenmeyen kitap ve sürelî yayınlar da ek kısmında verilmiştir.

İbragimova, yazısının sonunda hocası Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e ve çalışmasında kendisine maddî ve manevî yardım eden herkese teşekkür etmiştir.

Giriş bölümünde yapılan çalışmanın sınırlarından bahsedilmiştir. Bibliyografyaya dâhil edilen eserler sadece adlarına göre değil içeriklerine de dikkat edilerek değerlendirme alınmıştır.

Çalışmada derleme ve incelemelerden oluşan eserler ve sadece incelemelerden oluşan eserlerin açıklamalı bibliyografyaları hakkında bilgi verilmiştir. Masal dışında diğer türlere de yer veren eserlerde o metinlerin yer aldığı sayfa numaralarıyla birlikte; sürelî yayınları açıklamalı olarak tanıtılmaya çalışılmıştır. Tek masaldan oluşan eserlerin ise sadece bibliyografik künyeleri verilmiştir. Kataloglarda varlığı tespit edilen eserlerin ve sürelî yayınların listesi alfabetik düzene göre verilmiştir.

Kitap künyeleri alfabetik kataloglama esasına göre düzenlenmiştir. Aynı yazara ait eserler bibliyografyaya yayın tarihi önceliğine göre kronolojik olarak verilmiştir. İki yazarlı eserlerde birinci yazara göre alfabetik düzenleme yapılmıştır.

Bibliyografik yer alan kitaplar bibliyografik künyeleri ile beraber altı paragraf halinde açıklama yapılarak sunulmuştur. Bunlar: 1- bibliyografik künye, 2-

çalışmanın amacı, 3- kitabın içindekiler kısmı, 4- kitabın ön söz, giriş ve sonuç kısmının özeti, 5- değerlendirme, 6- anahtar kelimeler.

Okumada kolaylık sağlaması amacıyla kitap adları siyah (**bold**) karakterlerle verilmiştir. Eserlerde geçen yabancı kelimelerin tercümesi [] köşeli parantez kullanılarak gösterilmiştir.

Çalışmanın amacının verildiği ikinci paragrafta kitabın konusu ve içeriği ile ilgili bir cümle yer almaktadır.

Kitabın içindekiler kısmında aslına sadık kalınmıştır. Ana başlıklarda siyah (**bold**) karakter kullanılmıştır. Araştırmacı incelediği kitabın içindekiler kısmı yok ise bu durumda kitabın içindekiler kısmına dair açıklama yapmıştır.

Dördüncü paragrafı oluşturan ön söz, giriş ve sonuç kısmında verilen bilgiler özet şeklinde sunulmuştur.

Beşinci paragrafta değerlendirme yer almıştır. Çalışmada kullanılan dil, kaynakça ve eser derleme ise kaynak kişilerin verilip verilmediği, sözlük olup olmadığı açıklanmıştır. Değerlendirme bölümünün diğer özelliği ise eserin içeriği özetlenerek verilmiştir.

Son paragrafta konuyu en sade şekilde yansıtan sözcüklerle anahtar kelimeler listesi oluşturulmuştur.

Ansiklopedilerin incelemesi yapılırken üç paragraf halinde veriler sunulmuştur. Bunlar:

- 1- Bibliyografik künye,
- 2- Eserin konusu,
- 3- Anahtar kelimeler verilmiştir.

Süreli yayın masaldan oluşuyorsa sadece künyesi, makaleden oluşuyorsa birkaç cümle ile özeti sunulmuştur.

Sonuç kısmında bir milleti millet yapan temel unsurlardan birinin kültür olduğu ifade edilmiştir. Milletlerin meydana getirdikleri eserlerin de kültürü şekillendirdiği söylenmiştir. Her milletin masal türünde pek çok eser meydana getirdiği görülmüştür. Masallar, bir milletin hayatının geçmiş ve yeni dönemlerinden izler taşıdığı, bu izlerin kuşaktan kuşağa aktararak yaşatıldığı söylenmiştir.

Kazak masallarına ilmi bakışın 19. yüzyılda Rus araştırmacılar tarafından başlatıldığı bilgisi verilmiştir. Sovyet rejiminin milletlere ait farklılıkları yok etmek

politikasına rağmen rejimi yaşatmak için de folklorik ürünlerin derlenmesine destek verdiği anlatılmıştır.

Veri toplama yöntemlerinden “doküman analizi\ inceleme” sonucunda toplam iki yüz seksen kitap ve seksen altı makale üzerinde çalışılmıştır.

Araştırmada kullanılan kaynakların çoğunu Kazakistan da yayımlanmış yayınlar oluşturmuştur. Türkiye’de Sefer Aytekin’in **Kazak Masalları**, Yüksek Fayzioğlu’nun **Aldar Köse**, Ali Berat Alptekin’in **Kazak Masallarından Seçmeler**, Aşur Özdemir’in **Tilki ile Keklik**, Erdoğan Altınkaynak’ın **Türk Dünyası Mitolojilerinde Yer Altı Diyarının Kartalları** vb. yayınları incelenmiştir.

Türkiye’de Kazak masalları üzerine yapılan çalışmaların daha çok tez ve makale şeklinde olduğu belirtilmiştir.

1935 – 2009 yılları arasında yayımlanmış ve derlemelerden oluşan doksan beş eser çalışmanın ikinci bölümünde ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde on tane derleme ile birlikte inceleme ve sadece incelemeden oluşan otuz dört tane eser incelenmiştir.

Derleme inceleme özelliği gösteren on eser yer almıştır.

Dördüncü bölümde masal dışında diğer türlere de yer veren eserler, tek masaldan oluşan kitaplar ve süreli yayınlar olmak üzere üç alt bölüme ayrılmıştır. “Masallar Dışında Diğer Türlerle Ağırlıklı Olarak Yer Veren Kitaplar” bölümünde doksan bir adet eser incelenmiştir. “Bir Masaldan Oluşan Kitaplar” bölümünde elli eser incelenmiştir. Üçüncü bölümde seksen altı süreli yayın incelenmiştir.

1980 – 1990 yılları arasında Kazak Masalları üzerine yapılan incelemelerde artış olduğu görülmüştür.

Derleme eserlerdeki masal çeşitleri şu şekilde sıralanmıştır:

1. Kazak hayvan masalları
2. Olağanüstülüğün olduğu masallar
3. Günlük hayat ile ilgili masallar
4. Kahramanlık masalları şeklindedir.

Kazak masalları üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde derleme eserlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür.

Değerlendirme

Tez, masalların kaynağı konusunda bilgi vererek başlamıştır. Daha sonra 15. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar Kazak edebiyatında folklorun oluşum süreci incelenmiştir. Kazak masallarının içerik ve şekil özellikleri anlatılmıştır. Kazak masalları muhtevaları yönünden tasniflendirilmişlerdir. Tezin son bölümünü eserlerin değerlendirilmesi başlığı oluşturmuştur.

Mitolojik metinlerde masal akislerine rastlanıldığı görülmüştür. Bunlardan en önemlilerinden olan **Gılgamış** ve **Etene** efsaneleri bütün dünya masallarında bulunan motiflerin bir kısmını ihtiva ettiği söylenmiştir.

Kazak masallarının son derece geniş bir malzeme sunan çalışma alanına sahip olduğu görülmüştür

İKİZ, Ayşenur. (2013). Nazik Erik'in Eserlerinde Folklorik Unsurlar. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Nazik Erik'in eserlerinin içerisinde bulunan folklorik unsurları tespit edip incelemeye çalışmıştır. Isparta nezdinde ülkemizde değişen veya hâlâ devam eden kültürel unsurları belirlemek ve bu değerler üzerinde farkındalık sağlamak istenmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

İkiz, Nazik Erik'in on beş tane eserini incelemeye almıştır. Bu eserler anı ve fikir yazılarından oluşmuştur. Teze alınan bazı eserleri: **Şamar Oğlanı, Bu Eğitim, Ulu Çınarın Gölgesinde, Dünden Yarına, Çocuk** vb. eserlerdir. Araştırmacı, Nazik Erik'in basılı olmayan iki çalışmasının içeriğine yer vermiş ancak folklorik unsurlarını tezine dâhil etmemiştir. Bu iki çalışmanın biri **Isparta Ağızları** adlı çalışma diğeri **Isparta Ağızları I** adlı çalışmadır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Nazik Erik'in eserlerini okuduğunu ifade etmiştir. Eserlerin içerisinde yer alan folklorik öğeler tarama metodu ile gün yüzüne çıkarılmaya çalışılmıştır. İkiz, eserleri basım tarihlerine göre sıralamıştır. Farklı eserlerdeki ortak öğeleri kronolojik olarak çalışmasına aldığını söylemiştir. Yazar, folklorik öğeler üzerine mülakat yöntemi kullandığını belirtmiştir. Belirlenen öğeler kültürel unsurlara bağlı olarak sınıflandırılmıştır.

İçindekiler

Öz \ Abstract..... iv

Ön Söz..... v

Kısaltmalar..... x ii

Grafik Listesi..... x iii

Giriş.....1

1. Bölüm

Nazik Erik'in Hayatı

1.1. Nazik Erik'in Hayatı.....5

2. Bölüm

Nazik Erik'in Edebi – Fikri Şahsiyeti ve Eserleri

2.1. Nazik Erik'in Edebi – Fikri Şahsiyeti.....13

2.2. Nazik Erik'in Eserlerinin Tanıtımı.....20

2.2.1. Okulumuzda Anadili Öğretimi ve Yeni Okuma Yazma Sistemi.....20

2.2.2. Bu Öğretim.....21

2.2.3. Nazik Anne'den Dersler.....22

2.2.4. Şamar Oğlanı.....23

2.2.5. Bu Eğitim.....23

2.2.6. Ulu Çınarın Gölgesinde.....24

2.2.7. Bu Problemler.....25

2.2.8. Kalemin Ucundan.....26

2.2.9. Orada Bir Medeniyet Var Uzakta.....27

2.2.10. Benim Isparta'm.....28

2.2.11. Dünden Yarına.....	28
2.2.12. Varlıklar Neden, Niçin, Nasıl Var Oldular?.....	29
2.2.13. Dünden Bugüne Kadın Çocuk Aile.....	30
2.2.14. Toplumu Aydınlatanlar İrşad.....	30
2.2.15. Yansımalar.....	31
2.2.16. Anadolu Ağızları 1- Isparta.....	32

3. Bölüm: Folklorik Unsurlar

Folklorik Unsurlar

3.1. Halk Edebiyatı Unsurları.....	35
3.1.1. Anonim Halk Anlatıları.....	35
3.1.1.1. Efsane.....	35
3.1.1.2. Menkıbe.....	60
3.1.1.3. Memorat.....	81
3.1.1.4. Anekdote.....	90
3.1.1.5. Masal.....	97
3.1.1.6. Fıkra.....	122
3.1.2. Kalıplaşmış Sözler.....	131
3.1.2.1. Atasözü.....	131
3.1.2.2. Deyim.....	151
3.1.2.2.1. Açıklamalı Deyimler....	156
3.1.2.2.2. Deyimler.....	158
3.1.2.3. Tekerleme.....	203
3.1.2.4. Diğer Kalıplaşmış İfadeler.....	217
3.1.2.4.1. Alkışlar - Kargışlar ve Yeminler.....	217
3.2. Geçiş Dönemleri.....	227
3.2.1. Doğum.....	227
3.2.1.1. Doğum Öncesi - Hamilelik.....	228
3.2.1.2. Doğum Sırası.....	231
3.2.1.3. Doğum Sonrası.....	232
3.2.1.4. Doğum Etrafında Teşekkür Eden İnanışlar....	237
3.2.2. Sünnet....	239

3.2.2.1.	Sünnet Öncesi.....	241
3.2.2.2.	Sünnet Sırası \ Töreni.....	243
3.2.2.3.	Sünnet Sonrası.....	244
3.2.3.	Evlilik ve Düğün.....	245
3.2.3.1.	Düğün Öncesi Hazırlıklar.....	246
3.2.3.2.	Düğün Sırası.....	261
3.2.3.3.	Düğün Sonrası....	270
3.2.3.4.	Düğün ve Evlilik Etrafında Teşekkül Eden İnanışlar.....	273
3.2.4.	Ölüm....	274
3.2.4.1.	Ölüm Öncesi Yapılanlar.....	275
3.2.4.2.	Ölüm Sırası.....	276
3.2.4.3.	Ölüm Sonrası.....	280
3.2.4.4.	Ölüm ile İlgili İnanışlar.....	284
3.3.	Aile ve Komşuluk İlişkisi.....	287
3.3.1.	Aile İçi İlişkiler.....	287
3.3.2.	Komşular Arası İlişkiler.....	290
3.4.	Adlandırmalar.....	295
3.4.1.	Lâkaplar.....	295
3.4.2.	Akrabalık Adları.....	300
3.5.	Halk Bilgisi.....	305
3.5.1.	Halk Hekimliği.....	304
3.5.2.	Halk Meteorolojisi.....	312
3.5.3.	Halk Takvimi.....	315
3.5.4.	Halk Ekonomisi.....	317
3.5.5.	Halk Eğitimi.....	322
3.6.	Bayramlar, Törenler Kutlamalar.....	326
3.6.1.	Bayramlar.....	326
3.6.2.	Kutsal Aylar - Günler Törenler.....	342
3.6.3.	Törenler....	346
3.7.	İnanışlar.....	352
3.7.1.	Tabiat Olaylarıyla İlgili İnanışlar.....	353
3.7.2.	Yiyeceklerle İlgili İnanışlar....	353

3.7.3. Din ile İlgili İnanışlar.....	355
3.7.4. Askerlikle İlgili İnanışlar.....	357
3.7.5. Yatırlar ve Ziyaret Yerleriyle İlgili İnanışlar.....	358
3.7.6. Uğur – Uğursuzluk ve Bereket İnanışları....	358
3.8. Oyun ve Eğlenceler.....	359
3.8.1. Çocuk Oyunları ve Eğlenceleri.....	362
3.8.2. Büyük Oyunları ve Eğlenceleri.....	366
3.8.3. Piknikler ve Kır Gezileri.....	373
3.8.4. Ritüel Kökenli Eğlenceler.....	374
3.9. Giyim – Kuşam....	379
3.9.1. Kadın – Erkek ve Çocuk Giysileri.....	376
3.9.2. Töresel Giysiler.....	381
3.10. Halk Mimarisi.....	385
3.10.1. Halk Mimarisi.....	385
3.10.2. Ev Eşyası: Türler ve Kullanım Alanlar.....	389
3.11. Halk Mutfağı.....	392
3.11.1. Yiyeceklerin Temin Edilmesi ve Saklanması....	394
3.11.2. Yiyeceklerin Hazırlanması.....	396
3.11.2.1. Hamur İşleri.....	396
3.11.2.2. Yemekler....	399
3.11.2.3. Tatlılar.....	400
3.11.2.4. Diğer Gıdalar.....	401
3.11.3. Özel Gün Yemekleri.....	406
3.12. Temizlik.....	415
3.12.1. Ev Temizliği ve Genel Temizlik.....	415
3.12.2. Hamam ve Hamam Düzeni.....	418
Sonuç.....	423
Kaynakça.....	431

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, Nazik Erik'in 1919 yılında Isparta da doğduğunu ve 2012 yılında Isparta da vefat ettiğini söylemiştir. Erik'in, ömrü boyunca Türkiye'nin çeşitli yerlerinde yaşadığı ifade edilmiştir.

Nazik Erik'in ömrü boyunca üretken bir kişiliğe sahip olduğu belirtilmiştir. Yazarın eğitimci ve Türkolog olduğu bilgisi verilmiştir. Yaşadığı dönem itibariyle toplumda meydana gelen değişimleri gelenekler ve görenekler ekseninde eserlerine yansıttığı söylenmiştir.

İkiz, çalışması için Mehmet Ersal'ın hazırladığı bitirme tezini kullandığını ifade etmiştir. Araştırmacı çalışmasının kapsamından ve muhtevassından bahsetmiştir.

Giriş bölümünde İkiz, çalışmasının konusuna, amacına, kapsamına ve yöntemine dair açıklamalar yapmıştır.

Sonuç bölümünde İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde öğrenci iken Isparta yöresi halk edebiyatı ürünlerini dil ve üslup açısından incelemiştir. Derleme sonucunda yaşadığı kültürü inceleme ve değerlendirme fırsatı bulmuştur (İkiz, 2013: 423).

Üniversitede asistan olarak çalışma hayali zatürree olmasından dolayı gerçekleşmediği ve bu yüzden 50 yıl boyunca çeşitli illerde öğretmenlik yaptığı, öğretmenliğinin de farklı olduğu söylenmiştir. Erik'in evini öğrencilerin kitap okuması için tahsis ettiği ifade edilmiştir. Ülkesini, insanını çok seven onların dertleriyle dertlenen bir insan olduğu vurgulanmıştır. Çevresiyle başlayan sohbetini yurdun değişik bölgelerinde konferans vererek devam ettirdiği söylenmiş, bu konuşmalarında dilin ve dinin önemini anlattığı söylenmiştir.

Nazik Erik'in eserleri incelendiğinde ulusal ve uluslar arası pek çok unsurunda yazılarında yer aldığı görülmüştür.

Değerlendirme

Yazarın eserlerinin folklorik unsurlar açısından çok zengin olduğu ifade edilmiştir. Bu unsurları bilinçli bir şekilde eserlerine yansıttığı çünkü asimile olmanın mümkün olduğunun bilinciyle bu tavırdaki hareket ettiği belirtilmiştir.

Yazarın eserlerinde atasözü ve deyimleri sıklıkla kullandığı söylenir (İkiz, 2013: 428). Ayrıca tasavvufi bir çevrede yetişen Nazik Erik'in öğrencilerini de bu

doğrultuda yetiştirmeyi arzuladığı ve eserlerinde ders vermek, eğitmek, din büyüklerini, dini sevdirmek amacıyla menkıbelere başvurduğu ifade edilir (İkiz, 2013: 426).

İLASLAN, Serap. (1988). Özbek Halk Hikâyelerinin Dili. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Bugün dünyanın hemen her yerinde özellikle Sovyetler Birliği ve Çin’de milyonlarca Türk’ün yaşadığı ifade edilmiştir. Türklerin her türlü kültürel ve sosyal faaliyetlerinin takip edilmesinin zaruri olduğu söylenmiştir. Alfabe farklılıklarının bu faaliyetlerin izlenmesini zorlaştırdığı belirtilmiştir. Türk lehçeleri üzerinde yapılacak olan çalışmalarla bu farklılıkların ortadan kalkmasına yardımcı olması araştırmacı tarafından amaçlanmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Tezin, metin kısmını iki kısa halk hikâyesi oluşturmaktadır. Bu iki hikâye **Sihirli Etekler** kitabından alınmıştır. Birincisi **Anka Kuş** diğeri **Tay İzleğen Kız** adlı hikâyelerdir.

Çalışmanın Yöntemi

İlaslan, metinlerin transkripsiyonlu halini teze dâhil etmiştir. Araştırmacı, konuşma dili ile yazı dili arasında fark olmasından dolayı yazı dilini esas almıştır. Hem ince hem de kalın okunması muhtemel olan kelimelerde Özbek Türklerinin okuyuşlarına bağlı kalarak transkripsiyon yapmıştır. Araştırmacı, tercümeyi de metnin has anlatış üslubuyla vermiştir. İndeks de transkripsiyonlu şeklin yanında transliterasyonlu şeklini de vererek imlayı daha açık şekilde göstermeye çalışmıştır.

İçindekiler

Ön Söz.....1-3

Giriş.....4-15

Metin.....	16-85
Tercüme.....	86-146
Ses Bilgisi (İmlâ ve Ses Özellikleri).....	146- 164
İndeks.....	165-403
Bibliyografya.....	404
Kısaltmalar.....	405

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Dünyanın hemen her yerine yayılan Türklerin özellikle Sovyetler birliği ve Çinde oldukça büyük bir nüfusa sahip olduğu söylenmiştir. Böylesi geniş coğrafya üzerine yayılmış olan Türklerin hemen her türlü kültürel ve sosyal faaliyetlerinin takip edilmesi Türk dünyası için zorunlu bir konu olmasına rağmen çeşitli nedenlerden dolayı bu tarz çalışmalar yapılamamıştır. Alfabe farklılıklarının da bu nedenlerin başında yer aldığı söylenmiştir. Türkiye Türkçesinin ses, şekil ve anlam özelliklerinden yaşayan Türk lehçelerinden farklı olması da durumun biraz daha zorlaşmasına sebep olduğu ifade edilmiştir. Bugün hâlâ varlığını devam ettiren Türk lehçeleri üzerine yapılacak çalışmaların bu değişiklikleri ortadan kaldırmaya yardımcı olacağı vurgulanmıştır.

Özbekçenin, Türk dilinin doğu veya güney-doğu grubunda yer alan önemli kollarından biri olduğu belirtilmiştir. Özbekçede birçok diyalekt ve ağızlar mevcuttur. Yazı dili ile konuşma dili arasında farklılıkların görüldüğü söylenir (İlaslan, 1988: 1).

Giriş bölümü Özbekistan, Özbekler ve Özbek edebiyatı ile yazı dilinin kısa bir açıklamasından oluşmuştur. Transkripsiyonlu şekilde teze alınan metinde yazı dili ile konuşma dili arasındaki farklılıktan dolayı yazı dilinin esas alındığı söylenmiştir. İlaslan, ses bilgisini ele aldığı bölümde metnin yazım özelliklerini, ünlüleri, ünsüzleri, ünlü – ünsüz değişimlerini, ses hadiselerini göstermeye çalışmıştır. İndekste transkripsiyonlu şeklin yanında transliterasyonlu şekli de vererek imlayı açık şekilde belirtmeye çalışmıştır (İlaslan, 1988: 2).

Çalışma için taranan eserlerin bibliyografyasından sonra kısaltmalar listesi de verilerek tez tamamlanmıştır.

Tezin çalışılmasında yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Kemal Eraslan Hoca'ya teşekkürlerini ileterek yazısını sona erdirmiştir.

Giriş bölümünde Özbekistan'ın Tanrı Dağlarının eteğinde kurulduğu ve 10 milyonun üzerinde bir nüfusa sahip olduğu ifade edilmiştir. Araştırmacı, Özbekistan'ın başkentinin Taşkent olduğunu söylemiştir. Yazar, Özbekistan'ın tarih boyunca sürdürdüğü yaşam mücadelesinde Rus esaretine boyun eğmeye mecbur kalmadıklarını ifade etmiştir.

Özbeklerin çeşitli boylardan meydana geldiği açıklanmıştır. Özbeklerin ilk hükümdarının Ebû'l – Hayr olduğu ifade edilmiştir.

Özbek edebiyatının içinde yüzyıllar boyunca büyük şair ve yazarların yetiştiği ifade edilmiştir. Araştırmacı, 9. yüzyılda astronomi ve matematik alanında çalışmış Musa Harezmi, 11. yüzyılda düşünür Bîrûnî, 15. yüzyılda astronomi ve matematikle ilgilenen Ulug Bey, şair ve yazar Ali Şîr Nevâî, 19. ve 20. yüzyılda Mukimî, Furkat, Hâkim Hamza gibi akla gelen önemli isimlerden birkaçını aktarmıştır.

Türk boylarının kendi lehçe ve ağız özelliklerine dayanan zengin bir halk edebiyatı mahsulüne sahip olduğu bilgisi verilmiştir. Özbek edebiyatı 20. yüzyılın başlarına kadar Çağatay edebiyatı olarak biliniyordu ancak 1917'den sonra Özbek edebiyatı olarak anılmaya başlanmıştır (İlaslan, 1988: 10).

Türkistanlı Türk yazarların çağdaş hikâye ve romana dair ilk denemelerini 1910 – 1920 yılları arasında verdikleri söylenmiştir. Bu yıllardan önce Mirhusin Şerhmuhammedov **Berferzend Açıldıbay (Çocuksuz Açıldıbay)** romanı, Abdülhamid Süleyman Çolpan'ın **Doktor Muhammedyar**, Hamza Hakimzade Niyazi'nin **Yeni Saadet – Milli Roman** hikâyesi ve Özbek edebiyatının ilk ustası Abdullah Kadiri'nin **Civanbaz** adlı eseri çağdaş türlere geçiş öncesi verilen eserler olarak sıralanmıştır.

Mahmud Hoca Behdubi, Münevver Kari, Abdullah Avlani, Hamza H. Niyazî gibi yazarlar eserleriyle eğitimin gelişmesi için büyük çaba sarf ettikleri söylenmiştir.

1924 yılında Özbek Cumhuriyetinin kurulmasıyla düşünce ve sanat dünyasında birtakım farklılaşmaların meydana geldiği söylenmiştir. Bu dönemde edebiyatla uğraşan kişilerin siyasi amaçlara yöneldiği söylenmiştir. 1919 yılında Çağatay Birliği adı verilen edebiyat cemiyeti etrafında toplanan milli edebiyatçıların, dil hususunda çalışmaya, yazımı ve edebiyatı geliştirmeye çalıştıkları açıklanmıştır.

Birliğin önde gelen üyelerinden Abdürrauf Fıtrat, sade, yalın bir Çağatay edebiyatının yaratılması gerektiğini ileri sürülmüştür. Fıtrat'ın, milliyetçi fikirlerini yaymak için tiyatroyu kullandığı söylenmiştir. **Oğuz Han, Timur'un Türbesi, Ebü'l Feyz Han** adlı oyunlarda Türkistanlıların Ruslara karşı olan mücadelesini dile getirir (İlaslan, 1988: 11).

Bu edebiyat döneminde ortaya konulmaya çalışılan hikâyeciliğin gazetelerde alelade yayımlanan kısa hikâyelerden öteye gidemediği görülmüştür.

Özbeklerin halk edebiyatına ait ürünlere büyük kıymet verdikleri görülmüştür. Kaşgarlı Mahmud'un 12. yüzyılda tespit ettiği örneklerle benzeyen birtakım özdeyişlerin Özbek halkı arasında hâlâ varlığını devam ettirdiği söylenmiştir.

19. yüzyılda adları unutulmayacak halk şairleri arasında Cuman Kalmuradoğlu, Yuldaş Mamatkuloğlu, Casak Bahşi ve Kіçik Buran gibi birçok halk şairi sayılmıştır.

Halk edebiyatı saz şairleri tarafından söylenen destan, türkü ve halk efsanelerinin yanında İslamiyet'e dair unsurlarında bu edebiyat içerisinde işlenen başlıca konular olduğu belirtilmiştir.

Kahramanlık temasının anlatıldığı Alpamiş adlı destanın, Köroğlu destanının bir parçası olduğu söylenmiştir. Aşk konulu destanların Fars – İslam edebiyatının konularına dayandığı ifade edilmiştir. “Yusuf ile Ahmed”, “Alibek ile Velibek” halk şiirlerinin Arap ve Fars edebiyatı kaynaklı temlere sahip olduğu söylenmiştir (İlaslan, 1988: 13).

1943 yılında kurulan Özbek İlimler Akademisinin halk edebiyatına ait ürünleri bir araya getirmeye önem verdiği dile getirilmiştir.

Çağdaş edebiyatın temsilcileri arasında; G. Gulyam, K. Yaşın, S.Raşidov, Ahmet Muhtar, Seyid Ali, Erkin Vahidov adlı halk şairi ve yazarlarının akla geldiği söylenmiştir.

Özbeklerin eski zamanlardan beri pek çok yazı sistemini kullandıkları söylenir. Bunlar: Arami, Yunan, Keraştı, Sogd, Harezmi, Koşan, Pehlevi, Hint, Uygur ve Arap alfabelerini kullandıkları bilgisi verilmiştir.

Değerlendirme

Tez de **Anka Kuşu** ve **Tay İzleğen Kız** adlı metinlerin orijinal hallerine yer verilmiştir. Daha sonra metinlerin tercümesi yer almış, metinlerin yazım ve ses özellikleri incelenmiştir.

Yazım özelliklerinden “mı” soru edatının kendinden önceki cümleye bitişik yazıldığı örneklerle anlatılmıştır. Örnek: Yokmı?, Kelmedimi?, Kirmedimi? gibi sözcükler verilmiştir. Farsça tamlama “i” sinin birleşik yazıldığı söylenmiştir. Darı giyah, bezmi çemşid, abı hayat gibi örnekler gösterilmiştir. “u” bağlama edatı, “dey, dek” benzetme edatı kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldığı ifade edilmiştir. Malu atlar, keyfu sefa, çayşebdey, sendek örnekleri sunulmuştur. Bazı iki ayrı kelimelerin kaideye bağlı kalınsızın bitişik yazıldığı söylenmiştir. Örneğin: arslanbek, yadgarbek gibi örnekler verilmiştir.

Ünlüler, ünsüzler, ünlü düşmeleri, ünsüz değişimleri, ünsüz türemesi, ünlü kısılması, ünsüz düşmesi gibi ses olayları da örneklerle anlatılmıştır.

Metin incelemeleri sonrasında indeks yer almıştır.

İTO, Kiyoko. (2005). Türk ve Japon Hayvan Masallarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk ve Japon hayvan masalları arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmek amacıyla çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Türk ve Japon edebiyatında kahramanları hayvan olan hayvan masallarını karşılaştırma yaparak incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

İto, çalışmasında incelediği masalları, başkaları tarafından Türkiye ve Japonya’da, sahada araştırma yöntemiyle derlenip yazıya aktarılmış eserlerden, seçme yoluyla elde ettiğini söylemiştir. Araştırmacı, masalların sınıflandırılmasında

ve inceleme kısmında, masal incelemelerinde kullanılan milletler arası yöntemleri takip ettiğini vurgulamıştır. Yazar, tip tasnifinde Antti Aarne - Stith Thompson'un **The Types of the Folktale** ve Wolfram Eberhard, Pertev Naili Boratav'ın **Typen Türkischer Volksmarchen** adlı eserini temel aldığını belirtmiştir.

İçindekiler

Öz.....i

Ön Söz.....ii

İçindekiler.....iii

Kısaltmalar.....v

Giriş.....1

Birinci Bölüm

1. Masal Nedir, Masallarla İlgili Çalışmalar ve Hayvan Masalları.....6

1.1. Türk Masal Türüne Genel Bakış ve Masallarla İlgili Çalışmalar 6

1.2. Japonya'da Masal Türüne Genel Bakış ve Masallarla İlgili Çalışmalar.....11

1.3. Masallar Üzerine İlmi Araştırmalar.....16

1.3.1. Masalların Tasnifi.....18

1.3.2. Hayvan Masalı Nedir.....24

1.3.3. Hayvan Masalları Üzerinde Yapılan Çalışmalar.....26

İkinci Bölüm

2. Türk ve Japon Hayvan Masallarının Tip Tasnifi ve Motif Sırası.....27

2.1. Masalların Tasnifi.....27

2.2. Hayvan Masallarının Tip Numarası ve Motif Sırası.....27

2.2.1. Türk Hayvan Masallarının Tip Numarası ve Motif Sırası.....28

2.2.2. Japon Hayvan Masallarının Tip Numarası ve Motif Sırası.....49

3. Üçüncü Bölüm Türk ve Japon Hayvan Masallarının İncelenmesi ve Karşılaştırılması.....71

3.1. Temalar.....71

3.2. Kahramanlar.....76

3.3. Çevre.....105

3.3.1. Mekân.....	105
3.3.2. Eşya ve Alet.....	115
3.3.3. Yiyecek ve İçecek.....	117
3.4. Yaşayış, Gelenekler ve İnançlar.....	121
3.5. Şekil.....	126
3.6. Formeller.....	129
3.7. Dil ve Üslup.....	134

Sonuç.....136

Bibliyografya.....139

Ek: Metinler

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde yazar, çalışmasının amacı, kapsamı ve takip ettiği yöntem hakkında ayrıntılı bilgi vermiştir. İto, çalışması için yararlandığı Türk ve Japon araştırmacıların eserlerini sıralamıştır. İto, masalların incelenmesi ve karşılaştırılmasında, Saim Sakaoğlu'nun **Gümüşhane ve Bayburt Masalları** ve Ahmet Ali Arslan'ın **Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Edebiyatlarında Masallar** kitabından faydalandığını söylemiştir.

Sonuç bölümünde araştırmacı, Türk ve Japon hayvan masallarının, tema yönünden, beşerî ve sosyal özellikler açısından kaynaklanan ortalıklarının olduğunu belirtmiştir. Yazar, her iki ülkenin masallarında mekân noktasında önemli farklılıkların olmadığı vurgulamıştır. Metinlerde dağ, tepe, yolun genel olarak; ağaç, çay, dere, ırmağın ortak olarak yer aldığını söylemiştir. Japon masallarında ada ve ağaç çeşitlerinin daha fazla yer aldığı görülmüştür.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türkiye ve Japonya'nın bir hayli uzak coğrafi bölgelerde bulunmalarına rağmen, Türk ve Japon halkının birbirlerine yakınlık duyduklarını vurgulamıştır.

İto, çalışmasında otuz beş Türk, otuz beş Japon masalı üzerinde çalıştığını söylemiştir. Araştırmacı, çalışmasında masalların yirmi üç varyantını kullandığını belirtmiştir. Tezin içerisinde toplam doksan üç masal üzerinde çalışılmıştır.

Yazar, kahramanları hayvan olan masallarımızda, toplam yetmiş dört çeşit hayvanın yer aldığını söylemiştir. Her iki ülkenin masalında yer alan hayvanlar arasında, ortak olan hayvan sayısının on sekiz olduğu belirtilmiştir. Metinlerde geçen ortak hayvanların tavşan, tilki, karga ve kaplumbağa olduğu görülmüştür. Türk ve Japon masallarında az sayıda görülen eşya ve aletler arasında ortaklığın da çok az olduğunu vurgulanmıştır.

Araştırmacı, her iki ülkenin yaşayış ve gelenekler bakımından masallarının birbirine oldukça yaklaştığını söylemiştir. İncelenen Türk ve Japon hayvan masallarında giriş formellerinin de ortak olduğu tespit edilmiştir.

JARKİMBAYEVA, Ayman. (2009). Almatı Âşıklık Geleneği ve Usta – Çırak İlişkileri Bakımından Kars Âşıklık Geleneği ile Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kars ve Almatı şehirlerindeki âşıkların usta – çırak geleneği bakımından karşılaştırılması noktasında yapılacak çalışmalara katkı sağlamak amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Jarkimbayeva, çalışmasında Kars ve Almatı yöresindeki âşık edebiyatının temsilcileri olan akınlar ve âşıkların usta – çırak geleneği bakımından karşılaştırmasını yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Ferhat Aslan'ın **Kars Yöresi Âşıklarında Usta – Çırak İlişkisi** adlı yüksek lisans tezini yöntem ve kaynak olarak esas aldığını söylemiştir. Yazar, çalışması için kütüphane araştırması yaptığını belirtmiştir.

İçindekiler

Öz.....iii

Ön Söz.....iv

İçindekiler.....vi

Kısaltmalar Listesi.....ix

Giriş.....1

Almatı Yöresinin Fiziki ve Tarihi Dokusu.....4

1. Fiziki Çevre.....4

1.1. Yeryüzü Şekilleri.....4

1.2. İklim Özellikleri ve Bitki Örtüsü.....6

2. Tarihi ve Sosyal Çevre.....7

2.1. Tarih.....7

2.2. Sosyal Çevre.....10

I.Bölüm: Âşıklık Geleneği ve Âşıklık Geleneği ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....16

1. Kazakistan'a ve Kazakların Tarihine Kısa Bir Bakış.....16

2. Kazakistan Âşıklık Geleneği Tarihi Gelişimi.....17

3. Almatı Yöresi Âşıklık Geleneği.....29

4. Yazılı Edebiyat.....31

5. Kazakistan Âşıklık Geleneği ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....33

II. Bölüm: Jırav, Akın, Cırşı, Aytıs Özellikleri.....37

1. Kazak Türkçesinde Âşık Karşılığında Kullanılan Terimler.....37

1.1. Jırav.....38

1.2. Akın.....41

1.3. Cırşı.....44

1.4. Aytıs.....46

2. Almatı Yöresi Âşıklarının Çıraklığa Başlama Şekilleri.....55

2.1. Rüya İle Âşıklığa Başlama.....55

2.2. Bata (Hayır Dua) ile Âşıklığa Başlama.....59

2.3. Soydan ve Sülaleden Âşıklığa Başlama.....62

2.4. Öğrenerek Âşıklığa Yönelme.....63

2.5. Fakirlikten Âşıklığa Yönelme.....65

2.6. Yazılı Edebiyat Etkisiyle Âşıklığa Yönelme.....	65
3. Destanlarda Rol Alan Âşıklar (Kahramanlar) Jıravı.....	67
4. Çırağın Eğitim Süresi.....	70
III. Bölüm: Almatı Temsilcilerinin Biyografileri ve Eserlerinden Örnekler.....	71
1. Süyünbay Aronoğlu.....	71
2. Kulanayak Kulmambet.....	74
3. Baktıbay Jolbarsulı.....	76
4. Jambıl Jabayev.....	76
5. Sara Tastanbekkızı.....	78
6. Turmağambet İztileuov.....	80
7. Kenen Azirbayev.....	81
8. Ümbetali Karibaev.....	83
9. Omirzak Kargabaev.....	86
10. Halima Otegalieva.....	86
11. Sayadil Kerimbekov.....	87
12. İsa Bayzakov.....	88
13. Abdigali Sariev.....	89
14. Anuarbek Düysenbiyev.....	89
IV. Bölüm: Kars ve Almatı Şehirlerindeki Âşıkların Usta-Çırak Geleneği Bakımından Karşılaştırılması.....	91
1. Türkiye ve Kazakistan'daki Âşıklık Geleneğinin Tarihi Gelişimi.....	91
2. Türkiye ve Kazakistan Âşıklık Geleneği İle İlgili Yapılan Çalışmalar.....	96
3. Türkiye ve Kazakistan'da (XVI-XX.) Yüzyıllar Âşıklık Geleneği.....	103
4. Türkiye ve Kazakistan'daki Atışma ve Âşık Tarzı Şiirleri.....	107
5. Türkiye ve Kazakistan'daki Âşıkların Çalgıları.....	113
6. Almatı Cırav, Cırşı ile Kars Âşıklığının Karşılaştırılması.....	115
7. Almatı Akını İle Kars Âşıklığının Karşılaştırılması.....	118
8. Kars ve Almatı Yöresi Âşıklarında Âşıklardan Etkilenmeyle Âşıklığa Yönelme.....	120
9. Kars ve Almatı Yöresinde Rüya ile Âşıklığa Başlama.....	121
10. Kars ve Almatı Yöresinde Fakirlikten Âşıklığa Yönelme.....	122

11. Kars ve Almatı Yöresindeki Çırağın Eğitim Süreci.....	123
12. Kars ve Almatı Yöresindeki Çırağın Ustasından Öğrendiği Konular.....	123
13. Kars ve Almatı Yöresindeki Çırağın Eğitim Sürecindeki Mekânlar.....	124
13.1. Kars ve Almatı Yöresindeki Ustanın Evi.....	124
13.2. Kars ve Almatı Yöresindeki Köy Düğünleri.....	124
13.3. Kars ve Almatı Yöresindeki Köy Odaları ve Evler.....	125
Sonuç.....	126
Kaynakça.....	132

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Türkiye’de ozan, halk şairi, saz şairi olarak adlandırılan âşıklara; Kazak Türklerinde halk akını, jırav, çırış, aytısger, sovırıp salma akın olarak adlandırıldığını belirtmiştir.

Yazar, Kazak edebiyatında âşıklığın ortaya çıkışını 16. yüzyıl olarak gösterse de edebi olarak ancak 18. yüzyıla dayandığını ifade etmiştir.

Jarkimbayeva, Kazakistan’da akınlık hakkında derinlemesine inceleme yapan Esmagambet İsmailov adlı araştırmacının olduğundan bahsetmiştir. Türkiye’de âşıklık geleneği hakkında ilk ve en önemli araştırmaları yapan kişinin Mehmed Fuad Köprülü olduğu söylenmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, âşıklık geleneğinin Türk cumhuriyetleri ve topluluklarının ortak bir unsuru olduğunu ifade etmiştir. Yazar, halk akınlarının şiirlerini irticalen söylediğini hikâye tasnif ettiklerini, kahramanlar hakkında kısa şiirler terennüm ettiklerini belirtmiştir. Jarkimbayeva, çırşıların küçük eserleri icra edenler için kullanıldığını söylemiştir. Türk kavimlerinin aynı kültüre bağlı olduğunu gösteren unsurlardan birinin de “karşılama, deyişme, atışma, karşıberi ve atışma” denilen unsur olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Kars ve Almatı’da ki âşıkların icra devirlerinin, kültür ve coğrafyalarının farklı olduğunu belirtmiştir.

Yazar, Kazak edebiyatında Sovyet etkisinin olduğunu bu etki, ünlü akın Jambıl Jabayev’in eserlerine yapılan sansür şeklinde görüldüğünü gözlemiştir.

Sonuç bölümünde Jarkimbayeva âşıklık geleneğinin Türk cumhuriyetlerinde hatta muhtarlıklarında ortak bir unsur bir miras olduğunu söylemiştir.

Yazar, ozanların yani jıravların; bahşı, şaman rolünde olduklarını ifade etmiştir. Onların milletin temsilcisi oldukları, gelecekte haber verdikleri, halka öğüt verdikleri belirtilmiştir. Âşıkların, halk akınlarının savaşa katıldıkları, halka moral verdikleri, kahramanlık destanları söyledikleri vurgulanmıştır. Kazakistan da ki jıravların aletleri kopuzken; Türk âşıkların saz kullandığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Kars yöresi âşıklarının ilk önce babalarından eğitim aldıklarını, babanın oğlunu usta bir âşığın yanına çırak olarak verdiği, ustanın çırağı edebi ve mesleki eğitim sürecinden geçirdikten sonra âşıklık geleneğini icra edebilen usta bir âşık olduğunu söylemiştir.

Jarkimbayeva, Kars yöresi âşıklarının köy odalarında, düğünlerde, âşık kahvehanelerinde atışma yaptıklarını Almatı âşıklarının bu atışmaya ‘aytıs’ adını verdiklerini belirtmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Kazakistan ve Türkiye Türklerinin konargöçer bir hayat tarzıyla, gelenek ve görenekleriyle ortak bir kökene sahip olduklarını ifade etmiştir. Atilla’nın ordusunda 5 – 6. yüzyıllarda söylenen kahramanlık destanlarının Kazak Türklerinde 17 – 18. yüzyılda söylenen jıravlara benzediği söylenmiştir. Kerem ile Aslı, Âşık Garip, Tahir ile Zühre Türklerin; Kozı Körpeş – Bayan Sulu, Kız Jibek, Kahraman Alpamış, Kobılandı Batır gibi hikâyelerin Kazakların ilk örnekleri olduğu belirtilmiştir.

Yazar, 20. yüzyılın hem Türkiye’de hem de Kazakistan’da âşıklık geleneğinin ileri bir seviyeye geldiği zaman dilimi olduğunu vurgulamıştır.

Jarkimbayeva, Kazakistan’da âşıklık geleneğinin daha ağır ve teferruatlı bir şekilde ilerlediğini kaydetmiştir. Genç jıravın, ustanın yanında çırak olduğu, usta malı eserleri ezberlediği, ustanın kopuzunu taşıdığı, yemeğini yapıp ateşini yaktığı ifade edilmiştir. Çıraklığın süresinin olmadığı, genç jıravın geleneği ne zaman öğrenirse o zaman çıraklığının bitirildiği söylenmiştir.

Halk akınlığının da usta çırak ilişkisi içinde öğrenildiği ustasından dombıra çalmayı ve şiir söylemeyi, dini ve tarihi bilgileri öğrendiği belirtilmiştir. Araştırmacı,

akının, köy düğünlerinde küçük aytılara katıldığını, aytıda ve dombıra çalmada ustalaşan genç akın kendinden emin olduktan sonra ustasından bata istediğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, Almatı âşıklık geleneği ile Kars âşıklık geleneğinin yetiştirme tarzları, usta – çırak ilişkisi, icra tarzları bakımından benzer özellikler gösterdiğini vurgulamıştır.

KARACA, Murat. (2014). Türk Efsaneleriyle İlgili Kitapların Açıklamalı Bibliyografyası (1928 – 2011). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Karaca, Türk halkbilimi çalışmaları içerisinde önemli bir yeri olan efsanenin yazılı kaynaklarda nasıl yer aldığını, bu eserlerin şekil ve içerik özelliklerini incelemek gayreti ile çalışmasını yapmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Türkiye’de 1928 yılından 2011 yılına kadar efsane türü hakkında yazılmış kitapları inceleme alanına dâhil etmiştir. Bu sayede yüz üç tane basılmış kitap ayrıntılı şekilde değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Karaca, efsane ile ilgili yazılmış eserleri kütüphane araştırması sonucunda elde etmiştir. Teze aktarılan kitaplar yazarlarının soyadlarının alfabetik sıraya göre dizilmesi şeklinde okuyucuya sunulmuştur. Kitabın yazarı hakkında, kitabın yazılış amacı, kapsamı, yöntemi ve içindekiler gibi başlıklar altında eserler incelenmiştir. İncelenen eserlerde halkbilimi araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... iv

Ön Söz.....	v
İçindekiler.....	v ii
Grafik Listesi.....	ix
Harita.....	ix
Kısaltmalar.....	x
Giriş.....	1
Çalışmanın Konusu.....	1
Çalışmanın Amacı.....	1
Çalışmanın Kapsamı.....	1
Çalışmanın Yöntemleri.....	2
Birinci Bölüm	
Efsane Terimi ve Efsanelerin Özellikleri.....	3
1.1. Efsane Kavramı.....	3
1.1.1. Sözlüklerde Efsane Tanımı.....	4
1.1.2. Ansiklopedilerde Efsane Tanımı.....	5
1.1.3. Araştırmacıların Efsane Tanımı.....	5
1.2. Efsanelerin Özellikleri.....	7
1.3. Efsanelerin Teşekkülü.....	8
1.4. Efsanelerin Tasnifi.....	10
1.5. Efsanelerin işlevleri.....	13
1.6. Efsanelerde Anlatıcı Unsuru.....	15
İkinci Bölüm	
Bibliyografya Nedir?.....	16
2.1. Bibliyografya Nedir?.....	16
2.2. Bibliyografyanın Kapsamı ve Tasnifi.....	16
Üçüncü Bölüm	
Efsaneler Üzerine Yazılmış Kitapların İncelenmesi.....	21
Sonuç.....	355
Kaynakça.....	367

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Karaca; efsane, masal, fıkra, destan vb. anlatı türlerinin insanoğlunun konuşma ve anlatma ihtiyacının ürünlerini olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmacı çalışmasını meydana getirme amacına değinmiştir. Tezinin üç bölümden oluştuğunu söyleyip, içeriğine dair bilgi vermiştir.

Giriş bölümünde çalışmanın konusu, amacı, kapsamı ve kullanılan yöntem hakkında bilgi verilmiştir.

Sonuç bölümünde Karaca, halkbiliminin Alman Grimm Kardeşler tarafından başlatıldığını onların **Çocuk ve Ev Masalları** adlı kitabını yayımladıklarını söylemiştir. Folklor terimini ise ilk defa kullanan kişinin W. John Thoms olduğu belirtilmiştir.

Türk halkbilimi alanında ilk çalışmayı başlatan kişinin Ziya Gökalp olduğu ifade edilmiştir. Ziya Gökalp'ın kullandığı halkiyat terimine karşılık Fuad Köprülü'nün Yeni Bir İlim: Halkiyat: Folklore başlıklı makalesinde folklor kelimesini kullandığı görülmüştür. Pertev Naili Boratav'ın ise bu bilimi etnoloji ile birlikte değerlendirmeye aldığı söylenmiştir.

Anonim halk edebiyatı ürünlerinden birinin de efsane olduğu belirtilmiştir. Efsanelerin içerisinde olağanüstü ve dini unsurların yer alması bu türün dikkat çekmesine sebep olduğu söylenmiştir.

Efsanenin muhtevasına bakılınca ortaya çıktığı toplumun inançlarını, duygu ve düşüncelerini, yaşayışını görmenin mümkün olduğu belirtilmiştir. Bu özelliğinden dolayı gelenek ve görenekleri taşıyıcı bir role sahip olduğu söylenmiştir. Efsanelerden fetih sonrası ele geçirilen toprakların benimsenmesinde yararlanıldığı görülmüştür.

Efsane hakkında yazılmış birtakım eserlerin tezlerin kitap haline getirilmiş hali olduğu görülmüştür. Bu tür hakkında yayımlanan eserlerin büyük bir kısmının amatörce yazıldığı ve halkbilimi anlayışından uzak olduğu söylenmiştir. Efsane ile ilgili tespit, derleme ve inceleme yapmanın zor olmasından dolayı bu türe olan ilginin azaldığı belirtilir (Karaca, 2014: 359). Karaca ayrıca yayımlanan kitapların bir kısmında bu türün tek başına anlatılmadığını anonim halk edebiyatına ait diğer türlerle birlikte verildiğini söylemiştir. Efsane kelimesinin ortaya konulan tanımında veya tasnifinde de pek çok farklı ifade görülmüştür.

Değerlendirme

Toplam üç yüz yetmiş üç sayfadan oluşan çalışma efsane türü hakkında okuyucusuna oldukça önemli bilgiler sunmaktadır. Yüz üç tane eserin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan veriler grafiklerle okuyucuya aktarılmıştır. Efsanenin tanımı, özellikleri, ortaya konulan eserlerin içerikleri itibariyle umumi bilgi verilmiştir.

Kültür turizm açısından efsanenin önemine değinilmiştir. Yerli ve yabancı turistlerin bu anlatıların cazibesine kapılıp bölgeyi ziyaret ettikleri görülmüştür.

Efsane türünün tespitinin, incelenmesinin vb. özelliklerinin zorluğundan dolayı bu türün kaybolmaya yüz tuttuğu ifade edilmiştir.

KAYAPUNAR, Cansever. (2009). Türk Mitolojisi Üzerine Yapılan Kitap Çalışmalarının Halk Bilimi Açısından Değerlendirilmesi (1928-2008). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasının yegâne amacının Türk mitolojisiyle ilgili yapılan çalışmaları bir araya getirip yapılacak olan çalışmalara ışık tutması istenmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tez üç bölümden meydana gelmiştir. Çalışma 1928 yılından 2008'e kadar yapılan kitap çalışmalarını kapsamaktadır. Giriş bölümü halkbilimi-mitoloji arasındaki ilişki biliminin evrensel kuralları ile kültürün özgün yaratmaları irdelenmiştir. Birinci bölümde dünyada ve Türkiye'de mit'in doğuşu, tanımı ve sınıflandırılması yapılmıştır. İkinci bölümde tarih ve din konulu Türk mitolojisi ile ilgili yayınların açıklamalı bibliyografyası; üçüncü bölümde edebiyat, sanat ve tabiat konulu Türk mitolojisinin anlatıldığı seksen beş eserin açıklamalı bibliyografyası ele alınmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Tarihi ve coğrafi açıdan sınırlandırılması zor bir alan olan Türk mitolojisiyle ilgili yapılan yayınların konu ve içerik olarak tasnifi yapılmıştır. Eserlerin

bibliyografik olarak açıklanmasında Anglo-Amerikan Kataloglama kuralları 2 uygulanmıştır.

İçindekiler

Öz..... i

Abstract..... ii

Ön Söz..... iii

İçindekiler..... v

Kısaltmalar Listesi..... v ii

Giriş.....1

1. Bölüm.....13

1. Türkiye’de ve Dünyada Mit ve Mitolojinin Tarihi Gelişimi.....13

1.1. Epos’tan Logos’a Mit ve Mitoloji Tanımları.....13

1.2. Mitlerin Kökeniyle İlgili Görüşler.....19

1.3. Mitlerin Sınıflandırılması.....25

1.3.1. Ritüel Mitleri.....25

1.3.2. Orjin Mitleri.....26

1.3.3. Kozmogonik Mitler.....26

1.3.4. Eskatoloji Mitleri.....26

1.3.5. Kahramanlık (Prestij) Mitleri.....26

1.2. Türk Mitolojisinin Felsefesi.....28

1.2.1 İslamiyet’ten Önceki Yazılı ve Sözlü Kaynaklarda Türk Mitolojisinin Felsefesi.....30

1.2.1.1. Türk Mitolojisinde Yaratılış ve Eskatologya Mitlerinin Felsefesi.....31

1.2.1.2. Türk Mitolojisinin Türeyiş ve Kahramanlık Mitlerinin Felsefesi.....35

1.2.1.3. Türk Mitolojisinde Tabiat (Gök\Yer-Su) Mitlerinin Felsefesi.....38

1.2.1.4. Türk Mitolojisinde Tören (Ritüel) Mitlerinin Felsefesi.....45

1.2.2. İslami Dönemde Yazılı ve Sözlü Kaynaklara Yansıyan Türk Mitolojisi.....50

1.2.2.1. Yaratılış ve Eskatologya Mitler.....51

1.2.2.2. Kahramanlık ve Türeyiş Mitleri.....	55
1.2.2.3. Tabiat (Gök\ Yer-Su) Mitleri.....	60
1.2.2.4. Tören (Ritüel) Mitleri.....	67
II. Bölüm.....	72
2. Tarih ve Din Konulu Kitaplar.....	72
2.1. Tarih Konulu Kitaplar.....	72
2.2. Din Konulu Kitaplar.....	174
III Bölüm.....	217
3. Edebiyat – Sanat, Tabiat Konulu Kitaplar.....	217
3.1. Edebiyat- Sanat Konulu Kitaplar.....	217
3.2. Tabiat Konulu Kitaplar.....	291
Sonuç.....	302
Kaynakça.....	305
Dizin.....	355

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Mitlerin toplumların değer yargılarının, inançlarının ortak adlandırmalarının ifadesi olarak tarihin derinliklerinden duyulan kutsal sözler olduğu ifade edilmiştir. Mitolojinin bu kutsalları evrensel kurallar çerçevesinde inceleyen disiplinin adı olduğu belirtilmiştir. Mitlerin esasında sosyal bilimlerin çekirdeği durumunda olduğu söylenmiştir.

Türklerin sosyal belleğinin şifrelerinin mitlerde gizli olduğu vurgulanmıştır. Türk mitolojisinin Cumhuriyet dönemine kadar hak ettiği ilgiyi göremediği ifade edilmiştir. Ön söz yazısının devamında tezin kapsamı ve amacı dile getirilmiştir.

Tez üç bölümden meydana gelmiştir. Giriş kısmında halk bilimi ve mitoloji arasındaki ilişki halkbiliminin evrensel kuralları ve kültürün özgün yaratmalarla olan bağlantısı irdelenmiştir. Birinci bölümde dünya da ve Türkiye’de mit ve mitin doğuşu, tanımı, sınıflandırılması yapılmıştır. Türk milletinin dünya algısını değiştiren, millî şuurunu yönlendiren felsefesi belirtilmiştir. İkinci ve üçüncü bölümde Anglo- Amerikan Kataloglama 2 kullanılarak Türk mitolojisiyle ilgili

yayınların açıklamalı bibliyografyası verilmiştir. İkinci bölümde tarih ve din konulu mitler üçüncü bölümde edebiyat ve sanat konulu mit kitapları yer almıştır.

Yazar, taranan kaynakları İstanbul Devlet Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi ve Taksim Atatürk Kitaplığı kataloglarından faydalanarak inceleğini söylemiştir.

Araştırmacı, tezin meydana gelişinde ve yönetiminde kendisine yardımcı olan hocası Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Giriş bölümü kültürün ve halk biliminin tanımı ile başlamıştır. Alex Olrik'e göre kültürün ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen halkbiliminin, bir toplumun veya milletin meydana getirdiği kültürel değerlerin bütünü şeklinde tanımladığı söylenmiştir. Araştırmacı, Simon Bronner'ın halkbilimini, insanın, düşünce, davranış kalıplarını içeren aynı zamanda kuramsal açımları nedeniyle davranış bilimi olarak da tanımladığını ifade etmiştir.

Johann Gottfred von Herder'in geçmişe ve halk edebiyatına yönelişin, romantik akıma dönüştüğü Almanya'da aydınlanmacıların halk kültürünü küçümseyen davranışlara savaş açtığı söylenmiştir. Halka yönelişin asıl temsilcisinin Elias Lönnrot olduğu ve "Kalavela" adlı epik destan parçalarını derleyip yayınladığı ifade edilmiştir. Araştırmacı, Avrupa'da halkbilimine dair uyanış aynı anda meydana geldiğini, Türkiye'de ise Tanzimat Dönemi aydınları Türk milletinin kendi öz değerlerini keşfetmesi için zorladıklarını söylemiştir. Sanatçıların halka, halk diliyle yönelerek Batı'daki gibi ölü değerleri diriltme yoluyla eskiyi yeninin içinde yaşatmayı tercih ettikleri ifade edilmiştir.

Şinâsi'nin **Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye** adlı eseri, Ahmet Vefik Paşanın **Lehçe-i Osmanî** eseri, Ziya Paşa'nın **Şiir ve İnşa** makalesi, Ebûlgazi Bahadır Han'ın **Şecere-i Türk** adlı eserinin tercümesi vb. eserlerin öze dönüş hareketinin işaretleri olarak kabul edilmiştir.

Yazar, 1908 yılına gelindiğinde Türk Derneği mecmuası vasıtasıyla halkbilimine ait sözlü kültür ürünlerini derleme faaliyetleri başladığını söylemiştir. Ziya Gökalp'in Halk **Medeniyeti I, Başlangıç** makalesi, Mehmed Fuat Köprülü'nün **Yeni Bir Bilim: Halkiyat** başlıklı yazısını Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın

Folklor adlı yazısının bu süreci devam ettirdiği ve folklorun mahiyetini anlattığı ifade edilmiştir.

1920 yılında Hars Dairesi, 1924'te İstanbul Üniversitesinde kurulan Etnografya Müzesi, 1930'da Mustafa Kemal Atatürk tarafından kurulan Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu'yla halkbiliminin devlet çatısı altına girdiği söylenmiştir.

1938 yılında üniversitelere “Folklor ve Halk Edebiyatı” olarak giren halkiyatın, Dursun Yıldırım'ın çabalarıyla halkbilimi anabilim dalı olarak devam ettiği vurgulanmıştır.

Mitlerin, halkbiliminin arkeolojisi olduğu ifade edilmiştir. Mitoloji hakkındaki ilk karşılaştırmalı çalışmayı G.V. Vico **Scienza Nuova** adlı eserinde yaptığı söylenmiştir. Türklerin mitolojilerine ait ilk çalışmalara 19. yüzyılda başladıkları belirtilmiştir. Mitlere dair ilk kitap çalışmasını Şemsettin Sami'nin **Esatir** adlı eseriyle gösterdiği ifade edilmiştir. “Esatir” adında ikinci çalışmayı yapan kişinin Nabizade Nazım olduğu söylenmiştir. Türk mitolojisinin bilimsel doğuşunun 20. yüzyılda Ziya Gökalp'ın yazdığı **Tarih ve Kavmiyat** makalesiyle halkbiliminin tasnifini yaptığı açıklanmıştır. Alana büyük katkısı olan Bahattin Ögel'in iki ciltlik **Türk Mitolojisi** adlı eserin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Küreselleşmenin sadece ekonomik değil kültürel anlamda da ulusları yok eden bir silah görevinde kullanıldığı belirtilmiştir. Bu erozyondan kurtulabilmek için Türk kültürünün bilim ve sanatla harmanlanarak Türk mitolojisini şuurlu bir şekilde yaymanın milli bir sorumluluk projesi olduğu vurgulanmıştır.

Sonuç bölümünde Türk sözlü kültürünü oluşturan mitlerin bugün de varlığını sürdürmekte olduğu ifade edilmiştir. Nevruz törenlerinde veya askeri törenlerde mitlerin tarihi derinliğini görmenin mümkün olduğu belirtilmiştir. İslamiyet'le birlikte değişiklikler olsa da halkın inançlarında mitolojik unsurların varlığını koruduğu görülmüştür.

Mit teriminin tanımıyla ilgili kargaşaların söz konusu olduğu görülmüştür. Mitin; efsane, destan, masal gibi sözlü anlatı türleriyle bütünleştiği ifade edilmiştir. Mitolojinin sınıflandırması konusunda Batılı tasniflere bağlı kalındığı söylenmiştir. Mitoloji biliminin diğer bilimler gibi genel geçer kurallara sahip olduğu ancak mitlerin konulduğu zemine göre şekillenen sosyal yaratılar olduğu ifade edilmiştir.

Mitlerin; sosyal ihtiyaçlara, inançlara, ekonomik ve siyasi yapılanmalara göre şekillenen yaratılar olduğu söylenmiştir.

Mitle ilgili çalışmaların 2000’li yıllarda hızlandığı görülmüştür. Yapılan çalışmaların üniversitelerde oluşturulacak devlet destekli heyetlerle bir sistem dâhilinde ve devamlılık esas alınarak yürütülmesi gerekmektedir (Kayapunar, 2009: 346).

Değerlendirme

Folklor biliminin dünyadaki ve Türkiye’de ki gelişimi aktarılmıştır. Türk mitolojisiyle ilgili yapılan çalışmaları bir araya toplayarak yapılmayanları görmek araştırmacının yegâne amacıdır. Türkiye’de yayınlanan tercüme ve telif edilen toplam seksen beş eserin içeriğine dair bilgiler sunulmuştur.

KESMECİ, Ahmet Musab. (2012). Masalların Yeni İcra Ortamı Olarak İnternet Siteleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbül Üniversitesi, İstanbül.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, masalların sözlü kültür ortamından elektronik kültür ortamına geçişinde internet sitelerinin tanıtımına, içerik özelliklerine, kuruluş gayelerine ve hitap ettiği kitlenin durumuna göre değiştiğini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tez, masalların tanımı, özellikleri ve diğer türlerle olan ilişkisinden yola çıkılarak masalların internet üzerinde yazılı ve sözlü olarak icra edilmesi üzerine oluşturulmuştur. İnceleme on iki masal sitesi üzerinden yapılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasının fikri alt yapısı için kütüphanelerde kaynak taraması yapmıştır. Türkiye’de direkt masal adı altında faaliyet gösteren veya içeriğinde masal türünü de barındıran siteleri tarama metodu bulunmuştur. Bütün sitelerin içerikleri

değerlendirilmiştir. Yapma masal olarak nitelendirilebilecek eserler içinde karşılaştırma metodu kullanılmıştır.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... iv

Ön Söz..... v

İçindekiler..... v ii

Grafik Listesi..... ix

Resim Listesi..... x i

Kısaltmalar..... x ii

Giriş.....1

Birinci Bölüm

Masal Nedir?.....3

1.1. Sözlüklerde Masal Tanımları.....3

1.2. Ansiklopedilerde Masal Tanımları.....4

1.3. Araştırmacıların Masalla İlgili Düşünceleri.....5

1.4. Masalların Özellikleri.....7

1.4.1. Şekil Özellikleri.....7

1.4.2. Muhteva Özellikleri.....8

1.4.3. Dil ve Üslup Özellikleri.....9

1.4.4. Masalların İcra Özellikleri.....10

1.4.5. Masalların İşlevleri.....10

1.5. Masalların Kaynakları İle İlgili Kuramlar.....11

1.5.1. Erken Dönem Halk Bilimi Kuramları.....12

1.5.2. Mitoloji Okulu.....12

1.5.3. Hindoloji Okulu.....12

1.5.4. Antropoloji Okulu.....13

1.5.5. Masalların Göçü ve Kültürel Ödünçleme Teorisi.....14

1.5.5.1. Metin merkezli Halk Bilimi Kuramları.....14

1.5.5.2. Tarihi – Coğrafi Okulu.....14

1.5.5.3. Vladimir Proop’un Yapısal Anlatı Çözümleme Yöntemi.....15

1.6. Masalların Sınıflandırılması.....16

- 1.6.1. Tip Nedir? Masal Tipleri Tasnifi.....16
- 1.6.2. Motif Nedir? Masal Motifleri Tasnifi.....21
- 1.7. Masalların Diğer Türlerle İlişkisi.....22

İkinci Bölüm

Masalların İcra Ortamları.....31

- 2.1. Açık Mekanlarda Masalların İcrası.....31
 - 2.1.1. Tarla, Bağ, Bahçe ve Bostanlar.....31
- 2.2. Kapalı Mekânlarda Masalların İcrası.....32
 - 2.2.1. Evler.....32
 - 2.2.2. Köy Odaları.....32
 - 2.2.3. Kahvehaneler.....33
 - 2.2.4. Tandır Başı.....34
- 2.1. Elektronik Kültür Ortamında Masalların İcrası.....34
 - 2.1.1. Plak – Kaset- Cd.....34
 - 2.1.2. Radyo.....37
 - 2.1.3. Telefon Servisi.....37
 - 2.1.4. Televizyon.....37

Üçüncü Bölüm

Halk Anlatılarının İcra Mekânı Olarak İnternetin Doğuşu ve Gelişimi.....40

- 3.1. İnternet Nedir?.....40
- 3.2. İnternetin Tarihçesi.....41
- 3.3. Türkiye’de İnternetin Gelişimi ve Kullanımı.....43

Dördüncü Bölüm

Masalların Yeni İcra Ortamı Olarak İnternet Sitelerinin İncelenmesi.....45

- 4.1. Bebekveanne.com.....45
- 4.2. İlkokuma.com.....50
- 4.3. Keloğlanmasalları.com.....57
- 4.4. Masaldinle.com.....68
- 4.5. Masal diyarı.net.....72
- 4.6. Masalistasyonu.com.....76

4.7. Masalkelebegi.com.....	86
4.8. Seslimasaldinle.net.....	90
4.9. Seslimasal.net.....	93
4.10. Ttçocuk.com.....	97
Sonuç.....	101
Kaynakça.....	106

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Anonim halk edebiyatı türlerinden biri olan masalların internet sitelerinde nasıl icra edildiği üzerine çalışma yapılmıştır.

Tez, giriş kısmı dışında dört bölümden meydana getirilmiştir. İlk bölümde masalın tanımına, özelliklerine, masalla ilgili kuramlara vb. durumlara yer verilmiştir. İkinci bölümde masalın nasıl bir ortamda icra edildiği üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde dünyada internetin ortaya çıkışı ve gelişim süreci anlatılmıştır. Son bölümde masal türünün yer aldığı internet siteleri üzerine inceleme ve değerlendirme yapılmıştır.

Giriş bölümünde araştırmacı çalışmasının konusu, amacı, kapsamı ve yöntemi üzerinde bilgi vermiştir.

Sonuç kısmında masalların kültürel alışverişi nesiller boyu devam ettiren bir araç olduğu vurgusu yapılmıştır. Masalların anonim halk anlatıları arasında en talep gören türlerden biri olduğu söylenmiştir. Masalların sözlü, yazılı ve en son elektronik kültür ortamında varlığını devam ettirdiği ifade edilmiştir.

Araştırmacı, masal üzerine kurulu internet sitelerinin dışında masal unsurunu da bünyesine katan bazı siteleri tespit edip bunların üzerine inceleme ve değerlendirme yapmıştır. Kesmece, bir siteyi incelerken önce sitenin internet adresini, sitenin tanıtımını, sitenin içerisinde yer alan öğeleri, sitedeki yayıncı ve okuyucu \ dinleyici arasındaki ilişkiyi en son sitenin amacı ve hitap ettiği kitleyi incelemeye almıştır.

İncelenen internet sitelerinde resim unsurunun çokça kullanıldığı görülmüştür. Masalın orijinal sunumunda anlatıcı ve dinleyicinin yerini modern süreçte yayıncı ve dinleyici \ okuyucu ile değiştirmiştir. Yayıncı ile dinleyicinin \

okuyucunun iletişimi sitede yer alan yorum bölümü üzerinden gerçekleştirdiği görülmüştür. Bazı masal sitelerinde bu bölüm bulunmamaktadır. Kesmeci, incelediği masal sitelerinde en çok yabancı menşeli masalların ilgi gördüğünü söylemiştir. Bazı adreslerde masal adı altında diğer türler yani anı, öykü vb. Çocuklara sunulmuştur. Yapılan inceleme üzerine sitelerde en çok yabancı masalların olduğu gözlenmiştir. Kesmeci, incelediği masal sitelerinde masal metinlerinin kaynağının gösterilmediğini ifade etmiştir.

Değerlendirme

Yazar, masalların Türk milletinin genel karakterini, yüzyıllar boyu yarattığı ahlaki değerlerini zlem ve ülkülerini bünyesinde taşıdığını ifade eder (Kesmeci, 2012: 3).

Trt spikeri lk Giray, Adile Naşit ve Erol Günaydın gibi sanatçıların seslendirdiği masallar CD aktarılmıştır. Radyoda ilk masal programının 1960'lı yıllarda Günseli Güleç'in "Bir Varmış Bir Yokmuş" adıyla yayınlandığı söylenir (Kesmeci, 2012: 37).

Trt ekranlarında Adile Naşit'in "Masalcı Teyze" ve "Uykudan önce" adlı programları yayınlanmıştır. Zaman geçtikçe masal türü çizgi filmlerin içerisinde çocuklara sunulmaya başlanmıştır.

1993 yılında Türkiye'de internet kullanımının başladığı belirtilmiştir. Araştırmacının inceleme aldığı sitelerdeki masal isimlerinden birkaçı: **Kibritçi ocuk, Aslan ve Fare, Minik Serçe, Kl Kedisi, Sihirli Fasulye** gibi masalların yer aldığı söylenmiştir.

KILIÇ, Meliha. (2014). Metin ve İcra Bağlamında İstanbul Türkülerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, İstanbul türkülerini metin ve icra bağlamında inceleyip bu türkülerin aracılığıyla İstanbul türkülerinin İstanbul folkloru içerisindeki yeri ve önemini ortaya koyabilmek amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Kılıç, çalışmasında yirmi beş halk müziği ve otuz beş sanat müziği repertuarında yer alan İstanbul türkülerini, halkbilimi çalışma metotlarına göre tür, içerik, icra, makamsal yapı, kaynakları bakımından incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında ele aldığı türkülerin kaynaklarını bulmak amacıyla Metin Merkezli çalıştığını ifade etmiştir. Yazar, türkü metinlerini tasnif ederek, şekil ve içerik bakımından incelediğini ayrıca icra özelliklerini tespit ettiğini söylemiştir. İcra özelliklerini; icracı, mekân, dinleyici özelliklerini de dikkate alarak değerlendirdiğini ve icra farklılıklarını, sebepleriyle birlikte ortaya konmaya çalıştığını vurgulamıştır.

İçindekiler

Öz.....iii
Abstract.....iv
Ön Söz.....v
İçindekiler.....viii
Kısaltmalar.....xiii
Giriş.....1
Araştırmanın Konusu.....1
Araştırmanın Amacı.....1
Araştırmanın Kapsamı.....2
Araştırmanın Yöntemleri.....2
1. Bölüm İstanbul'un Fizikî ve Tarihî Dokusu
1.1. Fizikî Çevre.....3
1.1.1. Yeryüzü Şekilleri.....3
1.1.1.1. Dağlar.....3
1.1.1.2. Vadiler ve Ovalar.....4
1.1.1.3. Göller.....4

1.1.1.4.	Akarsular.....5
1.1.2.	İklim Özellikleri ve Bitki Örtüsü.....5
1.1.2.1.	İklim Özellikleri.....5
1.1.2.2.	Bitki Örtüsü.....5
1.2.	Tarihî ve Sosyal Çevre.....6
1.2.1.	Tarih.....6
1.2.2.	Sosyal Çevre.....15
1.2.2.1.	Kültürel Yapı.....15
1.2.2.2.	Nüfus.....18
1.2.2.3.	Ekonomik Yapı.....20
2.	Bölüm: Anonim Halk Edebiyatı Nazım Şekli Türkü
2.1.	Türkü Hakkında Genel Bilgi.....22
2.1.1.	Türkülerin Ortaya Çıkışı ve Yayılışı.....26
2.1.2.	Türkülerin Sınıflandırılması.....29
2.2.	İstanbul Türküleri.....49
2.2.1.	İstanbul Türkülerinin Genel Özellikleri.....49
2.2.2.	İstanbul Türkülerinde Dil ve Üslup.....50
2.2.3.	İcra.....51
2.2.3.1.	İcracılar.....51
2.2.3.1.1.	Günümüzde İcracılar.....51
2.2.3.2.	Çalgılar.....52
2.2.3.2.1.	Günümüzde Çalgılar.....52
2.2.3.3.	Dinleyiciler.....53
2.2.3.4.	İcra Mekânları.....53
2.2.3.4.1.	Semai Kahveleri (Çalgılı Kahveler).....54
2.2.3.4.2.	Direklerarası.....56
2.2.3.4.3.	Çalgılı Hamamlar.....57
2.2.3.4.4.	Günümüzde İcra Mekânları.....58
2.2.4.	İstanbul Türkülerinde Müzikal Yapı.....59
2.2.4.1.	Türk Halk Müziği Repertuarında Yer Alan İstanbul Türkülerinde Müzikal Yapı.....59

2.2.4.2.	Türk Sanat Müziği Repertuarında Yer Alan İstanbul Türkülerinde Müzikal Yapı.....	65
2.2.4.3.	Türk Halk Müziği ve Sanat Müziği Repertuarında Ortak İcra Edilen İstanbul Türkülerinde Müzikal Yapı.....	71
2.2.4.4.	İstanbul Türkülerinde Usul ve Ritmik Yapı.....	78
2.2.5.	İstanbul Türkülerinin Şekil Özellikleri.....	79
2.2.5.1.	Nazım Birimi, Ölçü, Kafiye Düzeni.....	80
2.2.6.	İstanbul Türkülerinin İçerik Özellikleri.....	126
2.2.6.1.	İstanbul Türkülerinde Konu.....	126
2.2.7.	İstanbul Türkülerinin Tasnifi.....	126
2.2.7.1.	Kaynak Bakımından Tasnifi.....	126
2.2.7.1.1.	Türk Halk Müziği Repertuarında Bulunan İstanbul Türküleri.....	126
2.2.7.1.2.	Türk Sanat Müziği Repertuarında Bulunan İstanbul Türküleri.....	127
2.2.7.1.3.	Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği Repertuarlarında Ortak İcra Edilen İstanbul Türküleri.....	129
2.2.7.2.	Konu Bakımından Tasnifi.....	129
2.2.7.2.1.	Aşk, Sevda Türküleri.....	129
2.2.7.2.2.	Tabiat Türküleri.....	131
2.2.7.2.3.	İş ve Meslek Türküleri.....	131
2.2.7.2.4.	Diğer Türküler.....	131
3.	Bölüm: İstanbul Türkülerinde Halk Kültürüne Ait Unsurlar	
3.1.	Hayatın Geçiş Dönemleri.....	134
3.2.	Ekonomik Faaliyetler.....	137
3.2.1.	Meslekler.....	137
3.2.2.	Ekonomik Faaliyetlerle İlgili Diğer Unsurlar.....	143
3.3.	Ulaşım ve İletişim.....	144
3.3.1.	Ulaşım.....	144
3.3.1.1.	Kara Ulaşımı.....	144
3.3.1.2.	Deniz Ulaşımı.....	146
3.3.2.	İletişim.....	147

3.3.2.1.	Kadın Erkek Arasındaki İletişim.....	147
3.4.	Giyim – Kuşam - Süslenme.....	150
3.4.1.	Giyim-Kuşam.....	150
3.4.1.1.	Kadın Giyimi.....	150
3.4.1.1.1.	Kadının Baş Kıyafeti.....	150
3.4.1.1.2.	Kadının st Kıyafeti.....	151
3.4.1.1.3.	Kadının Alt Kıyafeti.....	152
3.4.1.2.	Erkek Giyimi.....	153
3.4.1.2.1.	Erkeğin Baş Kıyafeti.....	153
3.4.1.2.2.	Erkeğin st Kıyafeti.....	155
3.4.1.2.3.	Erkeğin Alt Kıyafeti.....	161
3.4.1.3.	Giyim-Kuşamla İlgili Diğer Unsurlar.....	162
3.4.2.	Süslenme.....	162
3.4.2.1.	Kadın ve Süslenme.....	162
3.5.	Eğlence.....	166
3.5.1.	Mesireler.....	166
3.5.2.	Bahęeler.....	168
3.5.3.	Eğlence Mekânları (Meyhaneler, Birahaneler, Balozlar vb.).	169
3.6.	Beslenme, Mutfak, Kiler.....	170
3.6.1.	Yiyecek, İçecekler.....	171
3.7.	Dil ve Edebiyat.....	174
3.7.1.	Atasözleri ve Deyimler.....	174
3.7.2.	Argo.....	176
3.8.	İstanbul'un Semtleri.....	176
3.8.1.	Mekna Bağlı Unsurlar.....	190
3.9.	Sosyal Tipler.....	191
3.10.	İnsan Dışındaki Canlılar ve Bunlara Bağlı Kültürel Unsurlar.....	196
3.10.1.	Bitkiler, iekler, Meyveler.....	196
3.10.2.	Hayvanlar.....	200
3.10.2.1.	Kuşlar.....	200
3.10.2.2.	Diğer Hayvanlar.....	203
3.11.	Maddi Unsurlar.....	205

3.11.1. Eşyalar.....	205
3.11.1.1. Oda Eşyaları.....	205
3.11.1.2. Mutfak Eşyaları.....	207
3.11.1.3. Diğer Eşyalar.....	208
3.11.2. Silahlar.....	209
3.11.3. Renkler.....	210
3.12. Dinî Unsurlar.....	215
3.13. Astronomik Unsurlar.....	215
Sonuç.....	218
Kaynakça.....	222
Ekler.....	236
Dizin.....	305

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kılıç, çalışmasının ön söz ve giriş bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Araştırmacı çalışmasının sonuç bölümünde folklorik ürünlerin oluşmasında tarihi ve fiziki coğrafyanın önemli olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, İstanbul türkülerinin Türk sanat musikisine yakın bir özellik gösterdiğini söylemiştir. İstanbul türkülerinin Rumeli türkülerinin sahip olduğu makamsal niteliğini taşıdığını belirtmiştir. İstanbul türkülerinde aşk ve günlük hayat içerisinde görülen düğünlerin, merasimlerin çokça anlatıldığı ifade edilmiştir.

Kılıç, türkülerin muhtevasından yola çıkarak eski İstanbulluların giyim-kuşam ve süslenme âdetlerine dair bilgi edinilebildiğini söylemiştir. Kadınların yeldirme, yemeni, pabuç; erkeklerin setire, cepken, kalpak, finor fesleri ile türkülerde yer aldığı görülmüştür.

Değerlendirme

Yazar, İstanbul'a çeşitli sebeplerle yerleşen insanların, yanlarında kendi kültürlerini de bu şehre getirdiklerinden İstanbul'un zengin bir kültüre sahip olmasını sağladıklarını söylemiştir.

Kılıç, çalışmasında toplumsal hafızanın önemli ürünü olan türkülerin, oluştuğu dönemden itibaren çeşitli kültürel ortamlarda icra edildiğini; sözlü kaynaklardan derlenerek notaya alınıp çeşitli kültürel ortamlarda icra edilmeye devam ettiğini vurgulamıştır. Araştırmacı, İstanbul türkülerini; İstanbul'a yerleşmiş Anadolu'da yetişen âşıklar ile birlikte, Çingene müzisyenlerin, çeşitli esnaf ve meslek gruplarının ve toplum içerisinde icra kabiliyetine sahip olan icracıların türkülerini icra ettiğini söylemiştir. Günümüzde de türkülerin çeşitli kurum, kuruluşlardaki ses sanatçıları tarafından ve çeşitli kültürel ortamlarda icra edilmeye devam edildiğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, türkülerin İstanbul'un tarihî, coğrafi, ekonomik ve kültürel geçmişiyle nasıl bir etkileşim içerisinde olduğunu göstermeye çalıştığını belirtmiştir. Bu sebeple İstanbul türkülerinde denizlerin çokça yer alırken; dağların az kullanıldığı tespit edilmiştir. İstanbul türkülerinin oluştuğu sosyal ve kültürel çevrenin türkülerin müzikal yapısını ve şekil özelliklerini etkilediği görülmüştür. Türkülerde genellikle serbest ölçünün kullanıldığı, dilin yalın olduğu, söz sanatlarına çok yer verilmediği ifade edilmiştir.

Kılıç, İstanbul'un sahip olduğu etnik ve dinsel çeşitliliğin türkülere yansıtılmadığını belirtmiştir. Yazar, İstanbul türkülerinde evlenme ve düğün âdetleri hakkında birtakım bilgiler tespit ettiğini söylemiştir. İstanbul'un ekonomik hayatında yer alan kâtip, tulumbacılar, doktor, çavuş, bahriyeli gibi meslekler hakkında bilgilere türkülerde yer verildiği ifade edilmiştir.

KRIYE, Amine. (2014). Türkiye Türkleri ile Uygur Türklerinin Hoten – Konya İlleri Çevresinde Halk Kültürü Bakımından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türkiye Türkleri ile Uygur Türklerinin âdet, gelenek ve töre gibi unsurlar noktasında benzerlik ve farklılıklarını göstermek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Türkiye Türkleri ile Uygur Türklerinin Hoten – Konya illeri çevreleri halk kültürü - geçiş dönemleri - bakımından karşılaştırmalı olarak incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kriye, her iki bölgenin tarihi, coğrafi, sosyal ve kültürel yapılarına dair açıklama yaptıktan sonra bölgeler üzerine kaleme alınmış yazılı kaynakları inceleyip istifade ettiğini söylemiştir. Araştırmacı, alan araştırması yöntemini esas aldığını vurgulamıştır. Yazar, sözlü kaynaklardan da derleme metodu ile kaynak kişilerle gözlem ve görüşme teknikleri sayesinde bilgiler elde ettiğini her bölümün sonunda Hoten ve Konya'daki normları karşılaştırıp değerlendirildiğini benzerlik ve farklılıkları tespit etmeye çalıştığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Özet.....	1
Abstract.....	11
Ön Söz.....	111
İçindekiler.....	v
Kısaltma Listesi.....	viii
Giriş.....	1
1. Çalışma ile İlgili Genel Bilgiler.....	1
1.1. Konu.....	1
1.2. Amaç.....	1
1.3. Kapsam.....	2
1.4. Yöntem.....	2
2.	
2.1. Araştırma Alanının Kısaca Tarihi.....	3
2.2. Araştırma Alanının Coğrafi Özellikleri.....	4
2.3. Araştırma Alanının Nüfusu ve Ekonomik Yapısı.....	6

2.4. Araştırma Alanının Sosyo-Kültürel Yapısı.....	8
3. Araştırma Alan ile İlgili Genel Bilgiler (Hoten İli).....	9
3.1. Araştırma Alanının Tarihi.....	9
3.2. Araştırma Alanının Coğrafi Özellikleri.....	19
3.3. Araştırma Alanının Nüfusu ve Ekonomik Yapısı.....	22
3.4. Araştırma Alanının Sosyo-Kültürel Yapısı.....	23

Birinci Bölüm

1. Konya ve Hoten Halk Kültüründe Doğum.....	26
1.1. Doğum Öncesi.....	27
1.1.1. Kısırlığı Giderme.....	28
1.1.2. Gebelikten Korunma.....	33
1.1.3. Çocuğun Sağlıklı Doğması ve Yaşaması.....	36
1.1.4. Aşırma.....	40
1.1.5. Çocuğun Cinsiyetini Belirleme.....	43
1.1.6. Gebe Kadının Kaçınmaları ve Uygulamaları.....	47
1.2. Doğum Sırası.....	49
1.2.1. Doğum Hazırlığı.....	49
1.2.2. Doğum Olayı.....	51
1.2.3. İlk Yıkama.....	55
1.2.4. Çocuğun Eşi / Göbeği.....	56
1.3. Doğum Sonrası.....	59
1.3.1. Lohusa Bakımı / Lohusa Ziyareti.....	59
1.3.2. Lohusa Sütü / İlk Meme / İlk Giydirmeye.....	62
1.3.3. Al Basması.....	64
1.3.4. Kırk Basması.....	67
1.3.5. Kırklama ve Kırk Gün İçinde Yapılanlar.....	69
1.3.6. Ad Koyma.....	75
1.3.7. İlk Gezme.....	80
1.3.8. Yürüyemeyen Çocuk / Konuşamayan Çocuk.....	81
1.3.9. Sütten Kesme.....	84
1.3.10. İlk Diş / Saç Kesme / Tırnak Kesme.....	86

1.3.11. Kız Çocuklarında Kulak Delme.....88

1.3.12. Sünnet.....89

İkinci Bölüm

2. Konya ve Hoten Halk Kültüründe Evlenme.....94

2.1. Evlendirme Biçimleri.....94

2.2. Evlilik Çağı / Evlilik Yaşı / Evlenme İsteğini Belli Etme..... 97

2.3. Evlilik Öncesi.....99

2.3.1. Gelin- Damat Seçimi.....100

2.3.2. Görücülük / Kız İsteme – Söz Kesme:.....103

2.3.3. Nişan ve Nişanlılık.....108

2.4. Düğün.....111

2.4.1. Çeyiz.....124

2.4.2. Gelin Alma.....127

2.4.3. Gelin İndirme.....131

2.4.4. Nikâh / Gerdek 136

2.5. Düğün Sonrası.....140

2.5.1. Duvak.....140

Üçüncü Bölüm

3. Konya ve Hoten Halk Kültüründe Ölüm.....143

3.1. Ölüm Öncesi.....144

3.1.1. Ölümü Düşündüren Ön Belirtiler.....144

3.2. Ölüm Sırası.....150

3.2.1. Ölüm Sırasında Yapılan İşlemler ve Ölümün Duyurulması.....150

3.2.2. Ölüm Olayından Sonra Yapılan İşlemler.....153

3.2.3. Ölünün Bekletilmesi.....155

3.2.4. Yıkama ve Kefenleme.....157

3.2.5. Cenazenin Taşınması.....161

3.2.6. Gömme ve Mezarlıkta Yapılan İşlemler.....164

3.3. Ölüm Sonrası.....169

3.3.1. Cenaze Evi.....169

3.3.2. Belirli Günler / Ölü Yemeği.....177

3.3.3. Ölünün Eşyaları.....	181
3.3.4. Devir - İskat.....	183
3.3.5. Yas Tutma.....	185
3.3.6. Mezar Ziyaretleri.....	189

Sonuç.....193

Kaynaklar:

Sözlü Kaynaklar.....202

Yazılı Kaynaklar.....208

Ekler: Soru Örneği.....216

Fotoğraflar.....241

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde geçiş dönemlerinin insan hayatındaki doğum, evlenme ve ölüm dönemlerini kapsadığı ifade edilmiştir. Bireylerin bu dönemlerini atlatabilmek için pek çok inanca ve uygulamaya başvurduğu belirtilmiştir. Araştırmacı, toplumların halk kültürlerinin oluşmasında tarih, coğrafya, nüfus ve ekonomilerinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Türk toplumlarının zengin kültürel değerlerin ortaya çıkmasında İslamiyet öncesi Türk inançlarının önemli bir yere sahip olduğu ifade edilmiştir.

Yazar, çalışmasının amacı, kapsamı ve kullandığı metot üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Giriş bölümünde Kriye, hem Hoten'in hem de Konya'nın tarihi geçmişi, coğrafi özellikleri, nüfusu, ekonomisi ve sosyo – kültürel yapısı üzerine açıklayıcı bilgiler vermiştir.

Konya'nın Anadolu Selçukluları döneminde kültür ve sanat noktasında altın çağını yaşadığı vurgulanmıştır. Bahaeddin Veled, Mevlâna, Kadı Burhanettin, Kadı Sıraceddin, Sadreddin Konevi, Muhyiddin Arabî gibi mutasavvıflar ve şairlerin Konya'ya yerleşip burayı kültür merkezi haline getirdikleri söylenmiştir. Nasreddin Hoca'nın Konya'nın kültür ve sosyal hayatının gelişmesinde katkısının olduğu ifade edilmiştir.

Konya’da medreseler, camiler, kütüphaneler, türbeler, kaleler, hanlar, çarşı, saray ve bedestenler inşa edildiği; edebiyat, sanat, tıp, hukuk ve din alanında atılımların yapıldığı söylenmiştir.

Araştırmacı, Hoten’in İpek Yolu üzerinde önemli bir geçit noktası olduğunu ve halkın ilim severliği gibi özellikler ile tanındığını ifade etmiştir. Hoten’in eskiden beri eğitim için büyük yatırımların yapıldığı bir bölge olduğu söylenmiştir. Hoten’in, Uygur metinlerinin keşfi sırasında önemli bilgi ver belgelerin bulunduğu bir bölge olduğu vurgulanmıştır. Hoten’in eskiden beri büyük bir kültür ve medeniyetin beşiği kabul edilen bir bölge olduğu söylenmiştir. Hoten’in çok sayıda âlim yetiştiren meşhur bir şehir olduğu ve bu âlimlerin “Hoten” kelimesini mahlas olarak kullandıkları ifade edilmiştir. Mevlana, Elaeddin El Hoteni, Molla Arip Hoteni ve Emir Hoteni gibi âlim, bilginler sayılmıştır.

Sonuç bölümünde Kriye, Hoten ve Konya’da yaşamın başlangıcının; doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası olarak üçe ayrıldığını ifade etmiştir. Yazar, bu iki şehirdeki kadınların hocaya ve türbelere gittiğini, muskalar yazdığını, adak adadığını belirtmiştir. Her iki ilde de çocukların sağlıklı doğması ve yaşaması için hastanelere başvurma yanında geleneksel yöntemleri de uyguladıkları söylenmiştir. Nazardan ve kötü büyülerden korunmak için eski giysilerin giyildiği, muskaların yazdırıldığı söylenilmiş ve çocuklara verilen isimlere de önem verildiği ifade edilmiştir. Köyler de çocuğun cinsiyetini öğrenme konusunda benzer özelliklerin yaşandığı gözlenmiştir.

Hoten ve Konya’da görücü usulüyle, anlaşma yoluyla, kaçarak veya akraba evliliği gibi şekillerde evlenme olayının yaşandığı ifade edilmiştir. Kız isteme, nişan hazırlığı, takı âdeti gibi durumlarında kentlerde benzer nitelikte olduğuna dikkat çekilmiştir.

Hoten Uygur Türkleri ile Konya’da ki Türklerin doğum, evlenme ve ölüm gibi insan hayatının önemli geçiş dönemlerinde dinsel – büyüsel ritüellerin yapıldığı ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Yazar, Türklerin aynı soydan gelmiş aynı dili ve aynı dini paylaşan bir topluluk olmasından dolayı pek çok manevi değerinde benzerlik gösterdiğini ifade

etmiştir. Bu sayede araştırmacı, Hoten ve Konya halk kültüründe pek çok benzerliklerin olduğunu, İslamiyet’le birlikte eski Türk inanç yapısının farklı bir biçimde devam ettirildiğini belirtmiştir.

Kriye, Hoten ve Konya’da hamile olan kadına ilgi gösterildiği, aşermeleri söz konusu olduğunda bu ihtiyacın giderildiği ifade edilmiştir. Çünkü aşerme sonucu istenilen şeyin giderilmemesi halinde çocuğun engelli olacağı veya vücudunda leke olacağına inanıldığı söylenmiştir. İki şehir de doğuma günler kala evlerde hazırlıkların başladığı gözlenmiştir. Bölgelerde, çocuğun göbek bağına verilen öneminde aynı olduğu, göbek bağının ayak değmedik yüksek yerlere gömüldüğü belirtilmiştir. Hoten’de bebeğin kesilen ilk tırnağının eşığın altına gömüldüğü; Konya’da bebeğin kirli bezinin eşığın yanında saklandığı görülmüştür, bunun sebebinin ise bebeği kötü varlıklardan korumak olduğu vurgulanmıştır. İki kentte de loğusa ve bebeğe albasma veya kırkbasma olmaması için yalnız bırakılmadıkları söylenmiştir. Bu tarz ruhların gelmesini engellemek için bebeğin yanına soğan, Kuran-ı Kerim, bıçak ve demir gibi nesnelerin konulduğu belirtilmiştir.

Araştırmacı, iki bölgede evlilik olayı gerçekleşirken merasimin dini kurallara uygun olması gerektiğini gözetildiğini ifade etmiştir.

Yazar, ölüm olayının da Hoten ve Konya’da benzer özellikler gösterdiği söylenmiştir. Kişinin ölüm haberinin herkese verildiği, defin işlemlerinin yapıldığı ve son olarak cenaze namazının kılındığı söylenmiştir. Ölü evinde üç gün yemek pişirilmediği üçüncü, yedinci, kırkıncı günde ve yılda bir olarak gelen misafirlere yemek ikram edildiği belirtilmiştir.

Kriye, her iki kentte meydana gelen inanç, âdet, gelenek ve göreneklerin dini ve büyüsel içeriklere sahip olduğunu bunların altında da eski Türk inançlarının olduğunu vurgulamıştır. Toplulukların gerçekleştirdiği âdetlerin temelini, bireyleri doğaüstü varlıkların tehlikesinden korumak amaçlı olduğu söylenilmiştir.

MACUN, Mine. (2018). Üsküdar’da Medfun Olan Mutasavvıflar Hakkındaki Kitap ve Tez Çalışmalarının Açıklamalı Bibliyografyası (1928 – 2017). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Özellikle İstanbul'un Üsküdar semtinde türbesi veya haziresi olan mutasavvıflar çalışmanın merkezini oluşturmuştur. Bu mutasavvıfların hayatları veya meydana getirdikleri eserler hakkında çalışmalar yapılmıştır. Araştırmacı, yapılan çalışmaları sistematik bir şekilde ortaya çıkarmak amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Üsküdar'da medfun olan sekiz mutasavvıf hakkında yapılan 1928 ile 2017 yılları arasında yazılan Latin harfli kitap, yüksek lisans ve doktora tezlerini inceleme alanına dâhil etmiştir. Bu mutasavvıflar: Karaca Ahmed, Aziz Mahmud Hüdayî, Fenayi Cennet Mehmet Efendi, Selami Ali Efendi, Mustafa Mâ'nevî, Şeyh Mustafa Devati, Muhammed Nasuhi Efendi, Bandırmalızade Halim Baba adlı zatlardır. Çalışmada toplam altmış yedi eser incelenmiş bunlardan kırk sekiz tanesi kitap gerisinin tez olduğu belirtilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Macun, İstanbul'da bulunan önemli kütüphanelerde yer alan eserleri incelemiştir. Bunun dışında Yök'e ait Ulusal Tez Merkezi, TO-KAT Ulusal Katalog ve çeşitli üniversitelerin kütüphanelerinden faydalanılmıştır. Ele aldığı sekiz mutasavvıfın sırasıyla hayatları, bu mutasavvıflar hakkında yazılmış kitapların ve mutasavvıflar hakkında yazılmış tezlerin açıklamalı bibliyografyası verilmiştir. Eserlerin bibliyografyasında alfabetik sıra takip edilmiştir. Bu dervişlerin türbe ve mezarlarını gösteren fotoğraflarla da çalışma desteklenmiştir.

İçindekiler

Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Ön Söz.....	v
İçindekiler.....	vi i
Grafik Listesi.....	ix
Kısaltmalar Listesi.....	x

Giriş.....1

Birinci Bölüm

Üsküdar'da Medfun Olan Mutasavvıflar

- 1.1. Karaca Ahmed.....12
- 1.2. Aziz Mahmud Hüdayi.....16
- 1.3. Fenayi Cennet Mehmet Efendi.....23
- 1.4. Selami Ali Efendi.....25
- 1.5. Mustafa Ma'nevi.....27
- 1.6. Şeyh Mustafa Devati.....30
- 1.7. Muhammed Nasuhi Efendi.....32
- 1.8. Bandırmalızade Haşim Baba.....37

İkinci Bölüm

Üsküdar'da Medfun Olan Mutasavvıflar Hakkında Yazılmış Kitapların Açıklamalı Bibliyografyası

- 2.1. Karaca Ahmed Hakkında Yazılmış Kitaplar.....39
- 2.2. Aziz Mahmud Hüdayi Hakkında Yazılmış Kitaplar.....50
- 2.3. Fenayi Cennet Mehmet Efendi Hakkında Yazılmış Kitaplar.....93
- 2.4. Selami Ali Efendi Hakkında Yazılmış Kitaplar.....97
- 2.5. Mustafa Ma'nevi Hakkında Yazılmış Kitaplar.....101
- 2.6. Şeyh Mustafa Devati Hakkında Yazılmış Kitaplar.....104
- 2.7. Muhammed Nasuhi Hakkında Yazılmış Kitaplar.....107
- 2.8. Bandırmalızade Haşim Baba Hakkında Yazılmış Kitaplar.....116

Üçüncü Bölüm

Üsküdar'da Medfun Olan Mutasavvıflar Hakkında Yazılmış Tezlerin Açıklamalı Bibliyografyası

- 3.1. Karaca Ahmed Hakkında Yazılmış Tezler.....119
- 3.2. Aziz Mahmud Hüdayi Hakkında Yazılmış Tezler.....123
- 3.3. Fenayi Cennet Efendi Hakkında Yazılmış Tezler.....154
- 3.4. Mustafa Ma'nevi Hakkında Yazılmış Tezler.....157
- 3.5. Mustafa Mehmed Nasuhi Efendi Hakkında Yazılmış Tezler.....159
- 3.6. Bandırmalızade Haşim Baba Hakkında Yazılmış Tezler....161

Sonuç ve Değerlendirme.....168

Kaynakça.....178

Ekler.....185

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Toplumun yaşanılan yeri sadece barınma yeri olmaktan çıkarmasının birkaç unsurunun daha söz konusu olduğu ifade edilmiştir. Bunların o toplumun sahip olduğu değerler ve inanışlar gibi unsurlar olduğu söylenmiştir. Toplumun zaman içerisinde sahip olduğu değerler değişse de halkın kültürel belleği denilen yerde bu unsurların kendilerini korumayı başardığı görülmüştür.

Karaca Ahmed, Dede Sultan vb. mutasavvıfların İstanbul'un fethinden önce Üsküdar'a yerleştikleri, ardından fetih ile birlikte Anadolu'da ikâmet eden haklın buraya geldiği belirtilmiştir. Zaman içerisinde Üsküdar'da elliden fazla tekke olduğu, yüzlerce türbe ve mezara ev sahipliği yaptığı ifade edilir (Macun, 2018: v).

Macun, Doç. Dr. Selami Şimşek'in **XVII. Asır Türk Mutasavvıf Şairlerinden Aziz Mahmud Hüdayi Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi** adlı eserinden faydalandığını belirtmiştir (Macun, 2018: v).

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacını, yöntemini, içeriğini ve tezini hazırlarken karşılaştığı zorlukları aktarmıştır.

Yazının sonunda Mine Macun, hocası Yrd. Doç. Dr. Zehra Hamarat'a teşekkür edip bölümü bitirmiştir.

Giriş bölümünde yazar çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemleri anlatmıştır. Araştırmacı, ayrıca bibliyografya nedir, mutasavvıf kimdir? gibi sorular sorup bunlara cevap vermeye çalışmıştır.

Sonuç bölümünde mutasavvıfların dini, sosyal, kültürel veya siyasi nedenlerle İstanbul'a geldiklerini ve vefatlarından sonra yaşadıkları yerde bir halk anlatısının ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bu dervişlerin İstanbul'a geldikleri yerlerden birinin de Üsküdar olduğu görülmüştür.

Araştırmacı sonuç bölümünü grafiksel anlatımlarla tamamlamıştır. Burada yer alan çeşitli grafiklerden birkaçını söyleyecek olursak: İstanbul'da yer alan toplam türbe sayısı içinde Üsküdar'da yer alan türbelerin oranı karşılaştırılmıştır.

İncelenen toplam eser üzerine bir grafik verilmiştir. Eserlerin hangi tarihte yazıldığı üzerine ve çalışmaların İstanbul'da\İstanbul dışında yazılanlar şeklinde bir sınıflandırma yapılmıştır.

Macun, üzerinde çalışma yapılan dervişler hakkında genel bilgi verip daha sonra kendileri hakkında yapılan çalışmalarla ilgili bilgi vermiştir. Araştırmacı, yaptığı incelemeler sonucunda üç maddelik bir yargıya varmıştır.

1. Mutasavvıflar tarafından yazılmış menakıbnamelerin olması,
2. Mutasavvıfın halk tarafından ziyaret edilmesi ve menkıbelerinin yaşatılması,
3. Mutasavvıfın unutulmaması adına dernek ve vakıf gibi kuruluşların kurulması

Genellikle birinci ve üçüncü şart içerisinde araştırmacıların yönlendirilip mutasavvıf hakkında çalışma yaptığı söylenir (Macun, 2018: 177).

Değerlendirme

Araştırmacı, Üsküdar'da yer alan tekkelerin listesini sıralamıştır. Bunlardan birkaç tanesi: Bayramîyye Tekkesi, Bedevî Tekkesi, Bektaşî Tekkesi, Celvetî Tekkesi, Kadirî Tekkesi, Mevlevî Tekkesi, Nakşî Tekkesi ve Rufâî Tekkesi gibi tekkelerin olduğu söylenmiştir. Ayrıca Üsküdar'da halkın ziyaret ettiği türbe ve hazirelerinde olduğu ifade edilmiştir. Bunlar: Abacı Dede Türbesi, Arif Dede Efendi, Cennet Efendi, Hallaç Baba Tekkesi ve Türbesi, İskender Baba Dergâhı ve Haziresi ve Süt Baba Türbesi gibi önemli yerlerinde burada yer aldığı belirtilmiştir.

İstanbul'da toplam dört yüz seksen yedi tane türbenin olduğu bu türbelerden seksen altı tanesinin ise Üsküdar'da bulunduğu belirtilir (Macun, 2018: 169).

İncelenen kitaplardan otuz beş tanesinin 2000'li yıllarda, geriye kalan on iki tanesinin bu tarihten önce yazıldığı tespit edilmiştir (Macun, 2018: 171).

İncelenen on sekiz tane tezin, on beş tanesinin yüksek lisans tezi, dört tanesinin doktora tezi olduğu ifade edilir. On bir tane tezin İstanbul'da yer alan üniversitelerde yazıldığı kalanının ise çeşitli üniversitelerde yazıldığı belirtilir (Macun, 2018: 171- 172).

Araştırmacının da çalışmasına dâhil ettiği ve hakkında en çok araştırma ve inceleme yapılan mutasavvıfın Aziz Mahmud Hüdayî olduğu bilgisi verilmiştir.

OKTAY, Sezin. (2009). Reşad Ekrem Koçu'nun Eserlerinde İstanbul Folkloru. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Oktay, çok yönlü bir ilim adamı olan Reşad Ekrem Koçu'nun eserlerinin pek çok noktasında görülen İstanbul olgusunu yazılarından yola çıkarak anlatmaya çalışmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Pek çok türde eser veren Reşad Ekrem Koçu'nun doksan iki civarında eseri bulunmaktadır. Çalışmanın içersinde bu eserlerin künyesi ve muhtevalarına dair bilgiler verilmiştir. Oktay, Reşad Ekrem'in süreli yayınlarda çıkan yazılarını değil, kitaplarını, ansiklopedilerini çalışmasında kullanmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Oktay, tezini iki yıllık bir süre zarfında tamamladığını söylemiştir. Yazar, çalışmasının kaynaklarını, İstanbul'da ki kütüphanelerde yer alan eserleri tarayarak ve bazı eserleri de satın alarak çalışmasını gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. İstanbul folkloruna ait öğeler Reşad Ekrem'in yazdığı eserlerden örnekler verilerek okuyucuya sunulmuştur.

İçindekiler

Öz \ Abstract..... iii

Ön Söz..... iv

İçindekiler..... vi

Kısaltmalar..... v

Giriş.....1

1. Reşad Ekrem Koçu'nun Hayatı ve Eserleri

1.1. Reşad Ekrem Koçu'nun Hayatı.....3

1.2. Reşad Ekrem Koçu'nun Eserleri.....5

1.2.1.	Eserlerinin Sınıflandırılması.....	5
1.2.1.1.	İlmi Çalışmaları.....	5
1.2.1.2.	İstanbul Ansiklopedisi.....	5
1.2.1.3.	Monografik Denemeleri.....	7
1.2.1.4.	Derleme, İnceleme ve Aktarma Eserleri.....	7
1.2.1.5.	Çeviri Eserleri.....	8
1.2.1.6.	Halk Kitapları.....	8
1.2.1.7.	Çocuk Kitapları.....	9
1.2.2.	Reşad Ekrem Koçu'nun Eserlerinin Tanıtılması.....	9
2.	Anonim Halk Edebiyatı Unsurları.....	59
2.1.	Konuşmalık Türler.....	59
2.1.1.	Atasözleri.....	59
2.1.2.	Deyimler.....	63
2.1.2.1.	Açıklamalarıyla Deyimler.....	67
2.1.3.	Argo Kelime ve Tabirler.....	73
2.1.4.	Bilmeceler.....	81
2.1.5.	Tekerlemeler.....	83
2.1.6.	Fıkralar.....	86
2.1.6.1.	Fıkra Tipleri.....	87
2.1.7.	Dualar ve Beddualar.....	89
2.1.7.1.	Dualar.....	89
2.1.7.2.	Beddualar.....	89
2.2.	Söylemelik Türler.....	89
2.2.1.	Maniler.....	89
2.2.1.1.	Düz Maniler.....	90
2.2.1.2.	Ayaklı Maniler.....	93
2.2.1.3.	Mani Fasılları.....	93
2.2.2.	Maniciler.....	97
2.2.3.	Türküler.....	99
3.	Âşık Edebiyatı Unsurları.....	113
3.1.	Âşık Edebiyatı.....	113
3.1.1.	Âşıklar.....	113

3.1.2. Âşıklar ve Âşıklarla İlgili Tabirler.....	122
3.2. Destanlar.....	125
3.2.1. Destan Konuları.....	127
3.2.2. Destan Yazarlar.....	127
3.2.3. Destan İsimleri.....	137
4. Geleneksel Türk Tiyatrosu Unsurları.....	152
4.1. Meddah Hikâyeleri ve Meddahlar.....	152
4.1.1. Meddah Hikâyeleri.....	153
4.1.2. Meddah İsimleri.....	160
4.1.3. Meddahların Rekabetleri.....	162
4.1.4. Meddah Hikâyelerinin Yasaklanması.....	163
4.2. Karagöz.....	163
4.2.1. Karagöz Tipleri.....	163
4.2.2. Karagözcü İsimleri.....	164
4.3. Orta Oyunu.....	166
4.3.1. Orta Oyunu Kolları.....	166
4.3.2. Orta Oyuncular.....	168
4.3.3. Zenneler.....	169
4.4. Tuluat.....	170
4.4.1. Tuluat Oyuncuları.....	170
4.5. Kukla.....	173
4.5.1. Kuklacılar.....	173
4.6. Mukallitler, Hokkabazlar.....	174
4.7. Geleneksel Türk Tiyatrosuyla İlgili Tabirler.....	174
5. Hayatın Geçiş Dönemleriyle İlgili Folklor Unsurları.....	175
5.1. Doğumla İlgili Âdet ve Uygulamalar.....	175
5.2. Sünnet Düğünleriyle İlgili Âdet ve Uygulamalar.....	177
5.2.1. Saray'ın Sünnet Düğünleri.....	177
5.2.2. Tulumacıların Sünnet Düğünleri.....	180
5.3. Eğitim ve Öğretimle İlgili Âdet ve Uygulamalar.....	181
5.3.1. Okul Eğitimi.....	181
5.3.2. Okul Dışı Eğitim.....	183

5.4. Evlenmeyle İlgili Âdet ve Uygulamalar.....	184
5.4.1. Saray Düğünleriyle İlgili Âdet ve Uygulamalar.....	184
5.4.2. Halk Düğünleriyle İlgili Âdet ve Uygulamalar.....	185
6. Sosyal Hayatla İlgili Folklor Unsurları.....	188
6.1. Meslekler ve Mesleklerle İlgili Âdetler ve Uygulamalar.....	188
6.1.1. Meslek Dalları.....	189
6.1.2. Esnaflar ve Alışverişle İlgili Tabirler.....	202
6.2. Ulaşım.....	207
6.2.1. Kara Ulaşımı.....	207
6.2.2. Deniz Ulaşımı.....	208
6.3. Haberleşme, İletişim.....	210
6.3.1. Kadın – Erkek Arası İletişim.....	211
6.3.1.1. Aşk Haberleşmeleri.....	212
6.4. İstanbul Kültüründe Bazı Tipler.....	217
6.4.1. Tulumbacılar.....	217
6.4.1.1. Yangın Tulumbası Sandıkları.....	218
6.4.1.2. Tulumbacıların Sandık Naraları.....	222
6.4.1.3. Tulumbacı İsimleri.....	222
6.4.1.4. Tulumbacılıkla İlgili Tabirler.....	232
6.4.2. Kabadayı ve Külhanbeyleri.....	234
6.4.2.1. Kabadayılar.....	235
6.4.2.2. Külhanbeyleri.....	239
6.5. Giyim - Kuşam – Süslenme.....	240
6.6. Halk Hekimliği.....	248
6.7. Halk Takvimi.....	249
6.8. İnanışlar.....	251
6.9. Büyü.....	253
6.10. Yatırırlar.....	254
7. Eğlence Hayatı ile İlgili Folklor Unsurları.....	258
7.1. Dini Bayramlarla İlgili Âdet ve Uygulamalar.....	258
7.1.1. Ramazan ve Bayramla İlgili Tabirler.....	259
7.1.2. Direklerarası Eğlenceleri.....	261

7.1.3. Ramazan Sergileri.....	262
7.2. Açık Eğlence Mekânları.....	262
7.2.1. Mesire Alanları.....	262
7.2.2. Panayırılar, Festivaller, Kutlamalar.....	270
7.3. Kapalı Eğlence Mekânları.....	272
7.3.1. Kahvehaneler, Kırathaneler.....	272
7.3.1.1. Çalgılı Kahvehaneler.....	275
7.3.2. Çayhaneler.....	281
7.3.3. Meyhaneler.....	281
7.3.3.1. Meyhanede Hizmet Verenler.....	289
7.3.3.2. İçki ve Meze Çeşitleri.....	290
7.3.3.3. Meyhane Kültürü ile İlgili Âdetler ve Tabirler.....	291
7.3.4. Meşhur Birahaneler.....	292
7.3.5. Meşhur Gazinolar.....	293
Sonuç.....	297
Kaynakça.....	304

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Folklor alanında İstanbul'un önemli bir yer olduğu söylenmiştir. Bu açıdan İstanbul'a ait kültürel unsurlar Reşad Ekrem Koçu'nun eserleri etrafında tespit edilmek istenilmiştir.

Reşad Ekrem Koçu'nun eserlerinde büyük oranda faydalandığı, etkilendiği dönemin 19. yüzyıla ait kaynaklar olduğu söylenmiştir.

Tez giriş bölümünün haricinde yedi ayrı bölümden oluşmaktadır.

Oktay, çalışmasında kendisin destek olan hocaları Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e ve Prof. Dr. Şeyma Güngör'e teşekkür etmiştir.

Giriş bölümünde çalışmanın amacı, kapsamı yönteminden bahsedilmiştir.

Sonuç bölümünde Reşad Ekrem Koçu'nun edebi hayatının şekillenmesinde babasının ve hocasının etkisinin olduğu söylenmiştir. Koçu'nun pek çok konuda ve türde eser verdiği ifade edilmiştir. Bu eserler arasında sözlük, monografik deneme,

çeviri, tarih kitaplardan etkilenip yazdığı roman ve hikâyelerin olduğu ifade edilmiştir.

Reşad Ekrem'in eserlerinde yararlandığı sözlü kaynakların başında destanlar, meddah hikâyeleri ve tulumbacılığın geldiği belirtilmiştir. Yazarın yararlandığı yazılı kaynakların başında da risalelerin ve mecmuaların geldiği söylenmiştir.

Koçu'nun yararlanacağı eserlere eleştirel bir bakış açısıyla yaklaştığı ifade edilmiştir. Yazarın ayrıca ayrıntıları fark edecek bir dikkatinin söz konusu olduğu vurgulanmıştır. **İstanbul Ansiklopedisi** adlı eserinin yarım kaldığı söylenmiş, bu eserde İstanbul'a ait her unsurun gösterilmeye çalışıldığı belirtilmiştir.

Koçu'nun teze dâhil edilen yayımlanmış eserlerinde sünnet düğünleri ve evlilik törenlerine daha geniş yer verdiği görülmüştür. Ölüm temasını da dolaylı yer verdiği söylenmiştir.

Meslekler içerisinde en çok tulumbacılığa ve dolayısıyla anonim ürünlerden mani türüne önem verdiği açıklanmıştır.

Reşad Ekrem Koçu'nun eserleri edebiyat, folklor, Türk dili ve tarih bilimi için önemli bilgiler sunduğu ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Reşad Ekrem Koçu tarih, edebiyat ve folklor üzerine çalışmaları olan çok yönlü bir ilim adam olduğu vurgulanmıştır. Bu çok cepheli edebi kişiliğini eserlerine de aksettirdiği ifade edilmiştir. Olayları geniş bir bakış açısıyla ve detaylı bir şekilde ele aldığı, pek çok konuda bilgisinin olduğu söylenmiştir. Okuduğu eserlerin, yaşadığı çevrenin kendi kişiliğinde ve edebi kimliğinde etkisinin olduğu açıklanmıştır. İstanbul'a ait folklorik unsurların İstanbul Ansiklopedisi adlı eserinde bolca bulunduğu ifade edilmiştir.

ÖZOKUTAN, Türkan. (2005). Kıbrıs Türk Masalları (Derleme - İnceleme). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yok olmakta olan masal metinlerini derleme ve çeşitli yönlerden incelemek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Özokutan, çalışmasında altı köy, iki kasaba toplam sekiz yerleşim yerinde derlediği kırk dokuz masal metnini çeşitli yönlerden incelemiştir. Araştırmacı, metinlerin daha iyi anlaşılabilmesi için sözlük hazırlamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında yer verdiği kırk dokuz masal metninin motif sıralamasını yapmıştır. Türk masallarında bulunan ortak unsurlar Saim Sakaoğlu'nun **Gümüşhane ve Bayburt Masalları** adlı eseri örnek alınarak incelemiştir. Kıbrıs Türk masallarında bulunan eşyalar, bitkiler, yiyecekler, mevsimler ve astronomi terimleri verilmiştir. Kıbrıs Türk masallarında bulunan yapı ve formellerin, Stith Thompson **Halk Edebiyatı Katalogu**'na göre motif numaraları verilmiştir. Kıbrıs Türk Masallarında bulunan âdet ve inanmalar incelenmiştir. Derlenen masallar hiçbir düzeltme yapılmadan Kıbrıs ağız ile olduğu gibi verilmiştir.

İçindekiler

Öz.....iii

Abstract.....iv

Ön Söz.....v

İçindekiler.....vii

Tablo Listesi.....xix

Kısaltmalar.....xxi

Giriş.....1

1. Masal Nedir.....1

1.1. Masal Tasnifi.....4

2. Masalların Diğer Nevillerle İlgisi.....11

2.1. Masal ve Destan.....11

2.1.1. Masalın Destan ile İlgisi.....11

2.1.2. Masal ile Destan Arasındaki Farklar.....12

2.2. Masal ve Efsane.....	12
2.2.1. Masal ve Efsane İlgisi.....	12
2.2.2. Masal ile Efsane Arasındaki Farklar.....	13
2.3. Masal ve Halk Hikâyesi.....	13
2.3.1. Masalın Hâlk Hikâyesi ile İlgisi.....	13
2.3.2. Masalın Hâlk Hikâyesi ile Farklı Noktalar.....	14
3. Halkbiliminin Tanımı ve Tarihçesi.....	15
3.1. Türk Halkbilimi Çalışma Kadrosu.....	15
4. Masalların Kaynakları.....	19
4.1. Mitoloji Okul.....	20
4.2. Hindoloji Okulu.....	20
4.3. Antropoloji Okulu.....	21
5. Masalları İnceleme Metotları.....	22
5.1. Tarihi Coğrafi veya Fin Metodu.....	22
5.2. Piskoanalitik Halkbilimi Kuramı.....	24
5.2.1. Wilhelm Wund Okulu.....	24
5.2.2. C.G. Jug Okulu.....	25
5.3. Performans Teori.....	26
5.4. Proop. Metodu.....	27
6. Türk Masallarına Genel Bir Bakış.....	29
6.1. Kıbrıs Türk Masalları ile İlgili Çalışmalar.....	33
6.2. Çalışmamızda Kullanılan Yöntem.....	36
Birinci Bölüm.....	38
Kıbrıs Türk Masallarının Motif Sırası.....	38
2. İkinci Bölüm.....	85
2.1. Temler.....	85
2.1.1. İyilik.....	85
2.1.2. İyiliklerin Ödüllendirilmesi Kötülüklerin Cezalandırılması.....	85
2.1.3. Kötülük.....	86
2.1.4. Kötülüklerin Cezalandırılması.....	87
2.1.5. Yükselme.....	89
2.1.5.1. Kurnazlık Yükselme.....	89

2.1.5.2.	İyilikle Yükselme.....	89
2.1.5.3.	Çalışma ile Yükselme.....	89
2.1.5.4.	Tesadüfen Yükselme.....	90
2.1.6.	Güç Bir İşin Başarılması.....	90
2.1.7.	Aşk.....	91
2.1.8.	Kurnazlık.....	91
2.1.9.	Evlilik.....	93
2.1.10.	Kader ve Sabır.....	95
2.2.	Kahramanlar.....	97
2.2.1.	İnsanlar.....	97
2.2.1.1.	Statülerine Göre İnsanlar.....	99
2.2.1.1.1.	Saray ve İdare Adamları.....	99
2.2.1.1.1.1.	Padişahlar.....	99
2.2.1.1.1.1.1.	İyi Olanlar.....	99
2.2.1.1.1.1.2.	Kötü Olanlar.....	100
2.2.1.1.1.2.	Padişah Kızları.....	101
2.2.1.1.1.3.	Padişah Oğulları.....	101
2.2.1.1.1.4.	2.2.1.1.1.4.Vezirler.....	102
2.2.1.1.1.5.	2.2.1.1.1.5 Kral.....	102
2.2.1.1.1.6.	2.2.1.1.16. Sadrazam.....	103
2.2.1.1.2.	Din Adamları.....	103
2.2.1.1.2.1.	Papaz.....	103
2.2.1.1.2.2.	Cami Hocası.....	103
2.2.1.1.3.	Halk Tabakasına Mensup Olanlar.....	104
2.2.1.1.3.1.	Halk Tabakasında Rastlanan Bazı Tipler.....	104
2.2.1.1.3.1.1.	Kocakarı.....	104
2.2.1.1.3.1.2.	Gelin.....	104
2.2.1.1.3.1.3.	Yarım Akıllı.....	104
2.2.1.1.3.1.4.	Keloğlan.....	104
2.2.1.1.3.1.5.	Rençper.....	104
2.2.1.1.3.1.6.	Çoban.....	105
2.2.1.1.3.1.7.	Köse Dayı.....	105

2.2.1.1.3.1.8.	Yahudi.....	105
2.2.1.1.3.1.9.	Sarışın Kız.....	105
2.2.1.1.3.1.10.	Şaban.....	105
2.2.1.1.3.1.11.	Ağa.....	105
2.2.1.1.3.1.12.	Fellah İsa.....	105
2.2.1.1.4.	Zenginler-Fakirler.....	105
2.2.1.1.5.	Hizmet Edenler.....	106
2.2.1.1.5.1.	Halayık.....	106
2.2.1.1.5.2.	Arap.....	107
2.2.1.1.5.3.	Hizmetçi.....	107
2.2.1.1.5.4.	Irgat.....	107
2.2.1.1.5.5.	Cellât.....	108
2.2.1.1.6.	Meslek Sahipleri.....	108
2.2.1.1.6.1.	Oduncu.....	108
2.2.1.1.6.2.	Ekmekçi.....	108
2.2.1.1.6.3.	Bahçıvan.....	108
2.2.1.1.6.4.	Çoban.....	109
2.2.1.1.6.5.	İşçi.....	109
2.2.1.1.6.6.	Polis.....	109
2.2.1.1.6.7.	Kahveci.....	109
2.2.1.1.6.8.	Ayakkabıcı.....	109
2.2.1.1.6.9.	Terzi.....	109
2.2.1.1.6.10.	Fırıncı.....	110
2.2.1.1.6.11.	Tüccar.....	110
2.2.1.1.6.12.	Çamaşırcı.....	110
2.2.1.1.6.13.	Hamal.....	110
2.2.1.1.6.14.	Postacı.....	110
2.2.1.1.6.15.	Kuyumcu.....	111
2.2.1.1.6.16.	Müteahhit.....	111
2.2.1.1.6.17.	Pırasacı.....	111
2.2.1.1.6.18.	Tellâl.....	111
2.2.1.1.6.19.	Ebe (Hemşire).....	111

2.2.1.1.6.20.	Güğümcü.....111
2.2.1.1.6.21.	Mühendis.....111
2.2.1.1.6.22.	Dilenci.....111
2.2.1.1.6.23.	Kâhya.....112
2.2.1.1.6.24.	Balıkçı.....112
2.2.1.1.6.25.	Avcı.....112
2.2.1.1.6.26.	Kaptan.....112
2.2.1.1.6.27.	Tayfa.....112
2.2.1.1.6.28.	Doktor.....112
2.2.1.1.6.29.	Dülger.....112
2.2.1.2.	Niteliklerine ve Cinsiyetlerine Göre İnsanlar.....113
2.2.1.2.1.	İyi Kadın Tipi.....113
2.2.1.2.2.	Kötü Kadın Tipi.....113
2.2.1.2.3.	Kötü Erkek Tipi.....113
2.2.2.	Gerçeküstü Varlıklar.....114
2.2.2.1.	Cinliler.....114
2.2.2.2.	Dev.....115
2.2.2.3.	Zümrüt Anka Kuşu.....115
2.2.2.4.	Melek.....115
2.2.2.5.	Tılsımlı Maymun.....115
2.2.2.6.	Tılsımlı Kız.....116
2.2.2.7.	Yedi Başlı Ejderha.....116
2.2.2.8.	Hazret-i Hızır.....116
2.2.2.9.	Cin.....116
2.2.2.10.	Ecinli.....116
2.2.2.11.	Derviş Baba.....116
2.2.2.12.	İhtiyar.....116
2.2.2.13.	Yeşil Melek.....117
2.2.3.	Hayvanlar.....117
2.2.3.1.	Ehli Hayvanlar.....117
2.2.3.1.1.	İnek.....117
2.2.3.1.2.	Kaz.....117

2.2.3.1.3.	At.....	117
2.2.3.1.4.	Köpek.....	118
2.2.3.1.5.	Eşek.....	119
2.2.3.1.6.	Koç.....	119
2.2.3.1.7.	Kuzu.....	119
2.2.3.1.8.	Koyun.....	119
2.2.3.1.9.	Öküz.....	120
2.2.3.1.10.	Kedi.....	120
2.2.3.1.11.	Keçi.....	120
2.2.3.1.12.	Deve.....	120
2.2.3.1.13.	Tekke.....	120
2.2.3.1.14.	Horoz.....	120
2.2.3.2.	Orman Hayvanları.....	120
2.2.3.2.1.	Tilki.....	120
2.2.3.2.2.	Gara Böcü.....	121
2.2.3.2.3.	Fare.....	121
2.2.3.2.4.	Kurbağa.....	121
2.2.3.2.5.	Maymun.....	121
2.2.3.2.6.	Yılan, İlanzavri, Gürkuda, Karınca, Akrep, Böğ.....	121
2.2.3.2.7.	Geyik.....	122
2.2.3.2.8.	Eşek Arısı.....	122
2.2.3.2.9.	Yaban Atı.....	122
2.2.3.3.	Kuşlar ve Kümes Hayvanları.....	122
2.2.3.3.1.	Kuş.....	122
2.2.3.3.2.	Karga.....	123
2.2.3.3.3.	Güvercin.....	123
2.2.3.3.4.	Tavuk.....	123
2.3.	Çevre.....	123
2.3.1.	Geniş Mekânlar.....	124
2.3.2.	Dar Mekânlar.....	125
2.3.2.1.	Dar Açık Mekânlar.....	125
2.3.2.1.1.	Pazar.....	125

2.3.2.1.2.	Dağ.....	125
2.3.2.1.3.	Deniz.....	125
2.3.2.1.4.	Çarşı.....	126
2.3.2.1.5.	Ova.....	126
2.3.2.1.6.	Armutluk.....	126
2.3.2.1.7.	Bahçe.....	126
2.3.2.1.8.	Dere.....	127
2.3.2.1.9.	Havuz.....	127
2.3.2.1.10.	Çeşme-Su.....	127
2.3.2.1.11.	Tarla.....	128
2.3.2.1.12.	Köy.....	128
2.3.2.1.13.	Mahra.....	128
2.3.2.1.14.	Ova.....	128
2.3.2.1.15.	Ormanlık-Orman.....	128
2.3.2.1.16.	Harmanlık.....	129
2.3.2.1.17.	Panayır.....	129
2.3.2.1.18.	Göl.....	129
2.3.2.1.19.	Bostan.....	129
2.3.2.2.	Dar Kapalı Mekânlar.....	130
2.3.2.2.1.	İkametgâhlar.....	130
2.3.2.2.1.1.	Saray.....	130
2.3.2.2.1.2.	Ev.....	130
2.3.2.2.1.3.	Apartman.....	131
2.3.2.2.1.4.	Konak.....	131
2.3.2.2.1.5.	Okul.....	131
2.3.2.2.1.6.	Kulübe.....	131
2.3.2.2.1.7.	Hamam.....	131
2.3.2.2.1.8.	Kuyu.....	132
2.3.2.2.1.9.	Oda.....	132
2.3.2.2.1.10.	Zindan.....	132
2.3.2.2.1.11.	Mandıra (Ahır).....	132
2.3.2.2.1.12.	Bina.....	132

2.3.2.2.1.13.	Tuvalet.....133
2.3.2.3.	İşyerleri.....133
2.3.2.3.1.	Kahvehane.....133
2.3.2.3.2.	Otel.....133
2.3.2.3.3.	Bakkal.....133
2.3.2.3.4.	Han.....133
3.	Üçüncü Bölüm.....133
3.1.	Kıbrıs Türk Masallarında Eşyalar.....134
3.1.1.	Mangal.....134
3.1.2.	Düdük.....134
3.1.3.	Sabır Taşı.....134
3.1.4.	Yüzük.....134
3.1.5.	Küpe.....134
3.1.6.	Mücevher.....134
3.1.7.	Bilezik.....135
3.1.8.	Halhal.....135
3.1.9.	Araba.....135
3.1.10.	Küp.....135
3.1.11.	Fayton.....136
3.1.12.	Halka.....136
3.1.13.	Gelinlik.....136
3.1.14.	İpek Şalvar.....136
3.1.15.	Köstekli Saat.....136
3.1.16.	İp.....136
3.1.17.	Basma.....136
3.1.18.	Boblin.....137
3.1.19.	Çırpı.....137
3.1.20.	Topuz.....137
3.1.21.	Hazine.....137
3.1.22.	Masa-Sandalye.....137
3.1.23.	Davul-Zurna.....138
3.1.24.	Ufak (Küçük) Kebap Fırını.....138

3.1.25. Ateş.....	138
3.1.26. Tulum.....	139
3.1.27. Ferman.....	139
3.1.28. Gazete.....	139
3.1.29. Taş.....	139
3.1.30. Toprak Tencere.....	139
3.1.31. Sofra.....	139
3.1.32. Altın-Elmas-Para-İnci.....	140
3.1.33. Peşkir – Mendil – Çember - Çarşaf.....	140
3.1.34. Süpürge.....	140
3.1.35. Testi (Desti).....	141
3.1.36. Toplu İğne.....	141
3.1.37. Tabak - Tepsi.....	142
3.1.38. Bardak.....	142
3.1.39. Sini.....	142
3.1.40. Maşrappa.....	142
3.1.41. Değnek.....	142
3.1.42. Keman.....	142
3.1.43. Dolap.....	142
3.1.44. Şamdanlık.....	143
3.1.45. Urba.....	143
3.1.46. Çorap.....	143
3.1.47. Garyola (Demir Yatak).....	143
3.1.48. Beşik.....	143
3.1.49. Post.....	143
3.1.50. Hançer.....	143
3.1.51. Sandık.....	143
3.1.52. Tabut.....	143
3.1.53. Ok.....	144
3.1.54. Boynuz.....	144
3.1.55. Çanta Sepet.....	144
3.1.56. Sabun İlif.....	144

3.1.57. Tarak.....	144
3.1.58. Şişe.....	44
3.1.59. Kılıç.....	145
3.1.60. Saç Teli.....	145
3.1.61. Ayakkabı.....	145
3.1.62. Bıçak.....	145
3.1.63. Anahtar.....	145
3.1.64. Kazık.....	146
3.1.65. Önlük.....	146
3.1.66. Kaval.....	146
3.1.67. Çadır.....	146
3.1.68. Oyuncak.....	146
3.1.69. Varel.....	146
3.1.70. Torba.....	146
3.1.71. Pantolon - Gömlek.....	146
3.1.72. Elbise.....	147
3.1.73. Etek.....	147
3.1.74. Heybe.....	147
3.1.75. Bohça.....	147
3.1.76. Çatal-Bıçak.....	147
3.1.77. Mermer.....	148
3.1.78. Kazan.....	148
3.1.79. Bağızlık (Gerdanlık, Kolye).....	148
3.1.80. Sandık.....	148
3.1.81. Pudra Kırmızlık (Ruj).....	148
3.1.82. Buhur Kına.....	148
3.1.83. Çarşaf.....	148
3.1.84. Çamaşır Teknesi.....	148
3.1.85. İslim.....	148
3.1.86. Yatak – Yorgan - Yastık.....	148
3.1.87. Seyfol Koltuk.....	149
3.1.88. Halka.....	149

3.1.89.	Fayton.....	149
3.1.90.	Mektup.....	149
3.1.91.	Işık.....	149
3.1.92.	Tezgâh.....	149
3.1.93.	Kibrit Kutusu.....	149
3.1.94.	Av Tüfeği.....	150
3.1.95.	Toka.....	150
3.1.96.	Köfün.....	150
3.1.97.	Humayun - Kapot Bezi.....	150
3.1.98.	Gergef.....	150
3.1.99.	Çıkırık-İplik.....	150
3.1.100.	Gemi.....	150
3.1.101.	Heykel.....	150
3.1.102.	Takke.....	150
3.1.103.	Değirmen.....	150
3.1.104.	Odun.....	150
3.1.105.	Dağarcık (Meşin Torba).....	151
3.1.106.	Tel.....	151
3.1.107.	Yumurta Kabuğu.....	151
3.1.108.	Ayna.....	151
3.1.109.	Teneke.....	151
3.1.110.	Balta	151
3.1.111.	Tavuk Saksısı.....	151
3.1.112.	Halı.....	151
3.1.113.	Altın Kafes.....	151
3.1.114.	Kırbaç.....	152
3.1.115.	Şiş.....	152
3.1.116.	Kibrit.....	152
3.1.117.	Kömür.....	152
3.1.118.	Kapı.....	152
3.1.119.	Çivi.....	152
3.1.120.	Camekân.....	152

3.1.121.	Altın Pabuç.....	152
3.1.122.	Kutu.....	153
3.1.123.	Eşarp.....	153
3.1.124.	Mum.....	153
3.2.	Bitki ve Yiyecekler.....	153
3.2.1.	Ekmek.....	154
3.2.2.	Yemek.....	154
3.2.3.	Peksemet.....	154
3.2.4.	Elma – Portakal - Armut.....	154
3.2.5.	Un.....	154
3.2.6.	Yumurta.....	155
3.2.7.	Su - Et.....	155
3.2.8.	Yağ - Bal.....	155
3.2.9.	Kahve.....	156
3.2.10.	Ceviz.....	156
3.2.11.	Fındık.....	156
3.2.12.	Fıstık.....	157
3.2.13.	Leblebi.....	157
3.2.14.	Pasdelli.....	157
3.2.15.	Helva.....	157
3.2.16.	Bidda.....	157
3.2.17.	Buğday.....	157
3.2.18.	Badem.....	157
3.2.19.	Medine Hurması.....	157
3.2.20.	Tuz.....	158
3.2.21.	Çay.....	158
3.2.22.	Hurma.....	158
3.2.23.	İçki.....	158
3.2.24.	Baf Sakızı.....	158
3.2.25.	Şeker.....	158
3.2.26.	Bulgur.....	158
3.2.27.	Kebap.....	159

3.2.28. Golifa.....	159
3.2.29. Ardiç Ağacı.....	159
3.2.30. Çam Ağacı.....	159
3.2.31. Mersin Ağacı.....	159
3.2.32. Gül Ağacı.....	159
3.2.33. Elma Ağacı.....	159
3.2.34. Zeytin Ağacı.....	159
3.2.35. Bakla.....	159
3.2.36. Ağaç.....	160
3.2.37. Günnasır - Yasemin.....	160
3.2.38. Zerdali.....	161
3.2.39. Nar.....	161
3.2.40. Fesleğen (Fesliken).....	161
3.2.41. Saman.....	161
3.2.42. Kemik.....	161
3.2.43. Turunç.....	161
3.2.44. İncir.....	161
3.2.45. Ot.....	162
3.2.46. Gül.....	162
3.2.47. Domates.....	162
3.2.48. Karpuz.....	162
3.3. Mevsimler ve Astronomi Terimleri.....	162
3.3.1. Ay - Güneş.....	162
3.3.2. Yaz - Kış.....	162
3.3.3. Dünya.....	162
4. Dördüncü Bölüm	
4.1. Kuzey Kıbrıs Türk Masallarında Yapı ve Formeller	
4.1.1. Başlangıç Formeli.....	163
4.1.2. Bitiş Formeli.....	165
4.1.2.1. Basit Bitiriş.....	165
4.1.2.2. Kişisel Bitiriş.....	165
4.1.2.3. Özetleyen Bitiriş.....	167

4.1.3. Çeşitli Formel Unsurlar.....	168
4.1.3.1. Sayılar.....	168
4.1.3.1.1. Üç Sayısı.....	168
4.1.3.1.2. Yedi Sayısı.....	168
4.1.3.1.3. Kırk Sayısı.....	169
4.1.3.1.4. Kırk Bir Sayısı.....	169
4.1.3.1.5. Beşer sayısı.....	170
4.1.3.1.6. Otuz Dokuz Sayısı.....	170
4.1.3.2. Renkler.....	170
4.1.3.2.1. Kırmızı.....	170
4.1.3.2.2. Beyaz.....	170
4.1.3.2.3. Siyah (Gara).....	170
4.1.3.2.4. Mavi.....	170
4.1.3.2.5. Ak.....	171
4.1.3.3. Zaman ve Yer Formelleri.....	171
4.1.3.3.1. Zamanla İlgili Olanlar.....	171
4.1.3.3.2. Yer ile İlgili Olanlar.....	171
4.1.3.4. Güzellik Formelli.....	172
4.1.3.5. Değer Belirtme Formelli.....	173
4.1.3.6. Benzetme Formelli.....	173
4.1.3.7. Dörtlükler.....	173
4.1.3.8. Karşılıklı Cevap Şeklindeki Dörtlükler.....	175
4.1.3.9. Beyitler.....	176
4.1.3.10. Anlatıcının Kendi Yorumları Kendinden Kattıkları.....	176
4.2. Stith Thompson'un Halk Edebiyatı Katoloğuna Göre Kıbıs Türk Masalları'nın İncelenmesi.....	179
A. Mitolojik Motifler.....	179
B. Hayvanlar.....	181
C. Yasaklar.....	185
D. Sihir.....	186
E. Ölüm.....	192
F. Harikulâdelikler.....	193

G. Devler.....	198
H. İmtihanlar.....	200
İ. Akıllar ve Aptallar.....	202
J. Aldatmalar.....	205
K. Kaderin Ters Dönmesi.....	205
L. Geleceğin Tayini.....	209
M. Şans Kader.....	210
N. Cemiyet Hayatı.....	212
O. Mükâfatlar ve Cezalar.....	215
P. Esirler ve Kaçaklar.....	216
Q. Anormal Zulümler.....	217
R. Hayatı Tabiat.....	218
S. Din.....	219
T. Mizah.....	220
U. Çeşitli Motif Gurupları.....	221
5. Beşinci Bölüm	
5.1. Kıbrıs Türk Masallarında Âdet ve İnanmalar.....	225
5.1.1. Düğün.....	225
5.1.1.1. Düğünde Yeme İçme Geleneği.....	225
5.1.1.2. Düğünlerde Davul Zurna Çalma Geleneği.....	225
5.1.1.3. Düğüne Davet Etme.....	226
5.1.1.4. Düğünde Mum Yakma.....	226
5.1.2. Zerde Pilavı.....	227
5.1.3. Çeyiz.....	227
5.1.4. Gelin Hamamı.....	227
5.1.5. Nikâh.....	227
5.1.6. Kına Gecesi.....	227
5.1.7. Nişan.....	228
5.1.8. Herkesin Yaptığının Cezasını Çeker İnancı.....	228
5.1.9. Misafire Saygı ve Eşin Dostun Önemi.....	228
5.1.10. Kurban Kesme.....	227
5.1.11. Beddua.....	228

5.1.12. Bereket.....	228
5.1.13. İnaniş.....	229
5.1.14. Şükretmek.....	229
5.1.15. Kahve İkram Geleneği.....	229
5.1.16. Murada Ermek.....	230
5.1.17. Kısmet.....	230
5.1.18. Alın Yazısı.....	230
5.1.19. Büyü.....	230
5.1.20. Hoca Nikâhı.....	230
5.1.21. Küçük Kebap Fırını.....	230
Değerlendirme.....	231
Sonuç.....	246
Metinler.....	247
1. Tilki.....	248
2. Padişahın Kardeşi.....	250
3. Oduncu ve Padişah.....	251
4. Padişah ve Üç Oğlu.....	255
5. İki Arkadaş.....	257
6. Altın Araba.....	260
7. Padişah.....	261
8. Keloğlan.....	262
9. Köpek ile Tilki.....	265
10. Döblekçi.....	268
11. Gara Böcü.....	272
12. İleri Çengi.....	275
13. İki Gız Gardaş.....	282
14. Beş Erkek Gardaş.....	285
15. Dihtilicik.....	287
16. Hüsn-ü Yusuf.....	289
17. Mersinner Güzeli.....	292
18. Padişah ve Üç Oğlu.....	294
19. Padişahın Kızı.....	303

20. Tahirnan Zühre.....	307
21. Yeşil Melek.....	313
22. Gayle Maraz.....	320
23. Neydim, Ne Oldum, Ne Olacağım?.....	323
24. Zümrüt Anka Kuşu.....	325
25. Basdellicik.....	331
26. Padişah ve Üç Oğlu.....	332
27. Değirmenci.....	335
28. Canı Yanan ne der Babacığım? (Gece Gelen Efendi).....	338
29. Köse Dayı.....	341
30. Allahda Çok Babacığım.....	344
31. Şaban.....	350
32. Pıratsacı'nın Garısı.....	355
33. Basdellicik.....	359
34. Padişahın Gelini.....	361
35. Dünya Güzeli'nin Feslikanı.....	363
36. Üç Turunçlar.....	372
37. Balıkçı.....	376
38. Duz Gadar Severim.....	378
39. Hasan Oğlu Mısırlı.....	381
40. Salmanım Oğlum Saldırdım Oğlum.....	384
41. Muradına Nail Olmayan Dilber.....	386
42. Padişah'ın Gızı.....	389
43. Akıllı Tüccar.....	391
44. Değirmencik.....	394
45. Habis.....	397
46. Eşeğinan Devecik.....	399
47. Hiyarcı Güzeli.....	400
48. Padişah Kızları.....	406
49. Siddileyla.....	411
Sözlük.....	415
Kaynak Kişiler.....	444

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, giriş bölümünde çeşitli araştırmacıların masal üzerine yaptığı tanımlara yer vermiştir. Masallar üzerine yapılan tasniflere ve masaların diğer edebi türler ile olan ilişkisine dair bilgiler aktarılmıştır. Özokutan, masal türünün kaynağına dair ortaya konan açıklamaları sunmuştur. Araştırmacı, masalların nasıl incelenebileceğine dair verilen metotlara dair sonuçları vermiştir.

Özokutan, sonuç bölümünde Kıbrıs Türk masalları ile ilgili yapılması gerekenleri sıralamıştır. Bu sonuçlardan birkaçı: Derlenen metinler Kıbrıs ağzı ile yazıya geçirilmeli, varyant ve motif çalışmalarına yardımcı olabilmesi için yazılı ve sözlü kaynaklarda bulunan masallar bir araya toplanmalıdır, masallarla ilgili çalışmalarda derlenen metinlerin kaynak kişilerin isimleri ve kaynak kişiler hakkındaki bilgiler, derleme yeri ve tarihiyle ilgili bilgiler unutulmayıp verilmelidir...

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında **Tilki, Padişah, Oduncu ve Padişah, Padişahın Üç Oğlu, İki Arkadaş, Keloğlan, Köpek ile Tilki, Döblekçi, Gara Böcücük ve İler Çeng**'i gibi masalların motif unsurlarını sıralayıp metinleri Kıbrıs ağzı ile aktarmıştır.

Yazar, Kuzey Kıbrıs Türk masallarında yer alan ortak unsurları iyilik, kötülük, iyilerin ödüllendirilmesi ve kötülerin cezalandırılması, yükselme, kurnazlık, evlilik, kader ve sabır gibi temleri noktasında incelemiştir. Araştırmacı, metinlerde yer alan kahramanları; insanlar, hayvanlar ve gerçeküstü varlıklar noktasında tahlil etmiştir. Araştırmacı, masallarda geçen açık – kapalı, dar – geniş mekânlar noktasından değerlendirmiştir. Kısacası yazar masallarda bulunan her bir motifi aktarmıştır.

PELLEGRİNİ, Cristina. (2018). İtalyanların Gözüyle Türkler ve İstanbul Halk Kültürü. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Pellegrini, çalışmasını 21. yüzyıl İtalyanlarının Türklere bakışını araştırmayı ve onu incelemeyi amaçlayarak hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışmanın mekânı İstanbul ile sınırlandırılmıştır. Yazar, araştırma alanını 21. yüzyılda İstanbul’da ikâmet eden İtalyanların oluşturduğunu söylemiştir. İtalyanlar ve Türkler arasında gerçekleşen günlük olaylar ve tarihten yola çıkılarak halkbilimi, antropoloji ve sosyolojik bir bakışla sunulmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Pellegrini, çalışması için 21. yüzyılda yayımlanmış kitap, dergi, seyahatname, sözlük gibi yazılı ve elektronik kaynaklardan faydalandığını belirtmiştir. Anket çalışmasını İtalya’da yaşayan altı yüz on beş kişiye elektronik ortamda gerçekleştirdiğini İstanbul’da da saha çalışması için elli kişi ile görüşme yaptığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Öz.....iii

Abstract.....iv

Ön Söz.....v

Resimler Listesi.....xvi

Grafikler Listesi.....xviii

Kısaltmalar Listesi.....xix

Giriş.....1

Birinci Bölüm

Eski İtalyanların Türk Algısı ve Tarihi Kültürel İlişkilerin İtalyan Gündelik Hayatındaki İzleri

- 1.1. Tarihi İlişkiler.....11
- 1.2. XVI. Yüzyıldan XX. Yüzyıla Kadar Türkleri Anlatan İtalyan Seyahatnameleri.....14
- 1.3. Hippi Yolculuğu ve Hippi Yazılarında Türkler.....24
- 1.4. Opera Oyunlarında Türkler.....25
- 1.5. Sözlü Kültür Verimlerinde Türkler.....27
 - 1.5.1. İtalyancaya Türkçeden Geçen Kelimeler.....28
 - 1.5.2. Türklerle İlgili İtalyan Deyimleri.....34
 - 1.5.2.1. Ticaret, Denizcilik, Elçilik İlişkileri Çerçevesinde Oluşan Deyimler.....35
 - 1.5.3. Savaş ve İstilalar Sırasında Oluşan Deyimler.....37
 - 1.5.4. Türklerle İlgili İtalyan Türküleri.....42
 - 1.5.5. Türklerle İlgili İtalyan Efsaneleri.....43
 - 1.5.6. Türkleri Anımsatan İtalyan Yer İsimleri.....56
 - 1.5.7. Türkleri Anımsatan İtalyan Soyadları.....61

Özet.....62

İkinci Bölüm

İtalyanların Türkiye'ye Ve Türklere Bakışında Güncel Durum

- 2.1. Güncel Türkiye'nin ve Türk Kültürü'nün İtalya'daki Temsilcileri ve Göstergeleri.....64
 - 2.1.1. Türkiye'nin İtalya'daki Resmi Kurumları.....64
 - 2.1.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Roma Büyükelçiliği.....65
 - 2.1.1.2. Türkiye Cumhuriyeti Milano Başkonsolosluğu.....66
 - 2.1.1.3. Türkiye Cumhuriyeti Fahri Konsoloslukları.....67
 - 2.1.1.4. Roma Yunus Emre Enstitüsü.....69
 - 2.1.2. İtalya'ya Yerleşmiş Olan Türk Toplulukları.....70
 - 2.1.2.1. İtalya'daki Türk Camileri.....73
 - 2.1.3. Türk Dili, Edebiyatı ve Tarihini Öğreten Üniversiteler Ve Okullar.....74

2.1.3.1.	İtalya’da Türk Dili Öğretiminde Faydalanan Kitaplar.....	77
2.1.3.2.	İtalyan Öğrencileri İçin Türkiye’de Eğitim İmkanları.....	79
2.1.3.3.	İtalya’da Okuyan Türk Öğrencileri.....	81
2.1.4.	İtalya’dan Türkiye’ye Turistik Seyahatler.....	85
2.1.5.	Ekonomik ve Ticari İlişkiler.....	87
2.1.6.	İtalyancaya Çevrilmiş Olan Türk Edebiyatı.....	88
2.1.7.	Türk Sineması ve Televizyonu İtalya’da.....	91
2.1.7.1.	Sinema Filmleri.....	91
2.1.7.2.	Diziler.....	93
2.1.8.	İtalya’da Dinlenen Türk Müziği.....	94
2.1.9.	İtalya’da Takip Edilen Türk Spor Takımları.....	94
2.1.10.	İtalya’daki Türk Yemekleri.....	95
2.2.	İtalyanların Türkler ve Türk Halk Kültürüne Dair Algılarına Yönelik Uygulamalı Bir Araştırma.....	97
2.2.1.	Uygulanan Anket Hakkında Genel Bilgiler.....	97
2.2.1.1.	Anketin Amacı.....	98
2.2.1.2.	Anketin İçeriği.....	98
2.2.1.3.	Anketin Uygulanma Yöntemi.....	98
2.2.1.3.1.	Anketin Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar.....	99
2.2.1.4.	Anketi Cevaplayanlar Hakkında Genel Bilgiler.....	100
2.2.1.4.1.	Yaş.....	100
2.2.1.4.2.	Yaşadıkları Yer.....	101
2.2.1.4.3.	Eğitim Düzeyi.....	101
2.2.1.4.4.	Türkiye ve Türklerle İlişki.....	102
2.2.1.5.	Ankete Verilen Ortak Tepkiler.....	103
2.2.2.	Katılımcıların Türkiye Hakkındaki Genel Bilgileri.....	104
2.2.2.1.	Türkiye’de Konuşulan Dil.....	104
2.2.2.2.	Türkiye’de Kullanılan Alfabe.....	105
2.2.2.3.	Türkiye’nin Şehirleri.....	106
2.2.2.4.	Türkiye’deki Tarihi Kalıntılar ve Turistik Yerler.....	106
2.2.2.5.	Önemli ve Ünlü Türkler.....	108
2.2.2.6.	Türk Kültürünü İfade Eden Unsurlar.....	112

2.2.3.	Katılımcıların Türkiye ve Türk Algısı.....	113
2.2.3.1.	Türkiye Hakkındaki İzlenimler.....	113
2.2.3.2.	Çağdaş Türkiye'ye Yaklaşım.....	118
2.2.3.3.	Türklerin Özellikleri.....	129
2.2.4.	Katılımcıların Türk Halk Kültürüne Dair Bilgileri.....	130
2.2.4.1.	Anlatılar - Efsaneler.....	130
2.2.4.2.	İnanışlar.....	134
2.2.4.3.	Deyimler.....	134
2.2.4.4.	Değerler.....	135
2.2.4.5.	Âdetler.....	135
2.2.4.6.	Özellikler ve Davranışlar.....	140
2.2.4.7.	Meslekler ve Tipler.....	143
2.2.4.8.	Yemekler.....	144
2.2.5.	Katılımcıların Bilgilerinin Kaynakları.....	146
2.2.6.	Anketi Doldurduktan Sonra Katılımcıların Türk Kültürüne Yönelik İlgileri.....	147
2.2.7.	Anketin Sonuçları.....	148
	Özet.....	150

Üçüncü Bölüm

XXI. Yüzyılda Türkiye'ye Seyahat Eden İtalyanların Gözüyle Türkler ve İstanbul Halk Kültürü

3.1.	Kullanılan Kaynakların Tanıtımı.....	154
3.2.	Türklerin Dikkat Çeken Değerleri ve Davranışları.....	169
3.3.	İstanbul'da Yaşayan Topluluklar.....	175
3.3.1.	Aleviler.....	175
3.3.2.	Araplar.....	176
3.3.3.	İstanbul'da Yerleşen Batılılar.....	176
3.3.4.	Ermeniler.....	176
3.3.5.	Kürtler.....	177
3.3.6.	Levantenler.....	177
3.3.7.	Museviler.....	178

3.3.8. Romanlar.....	179
3.3.9. Rumlar.....	182
3.3.10. Ruslar.....	183
3.3.11. Türk Ülkelerinden Gelenler.....	183
3.4. İstanbul'dan İnsan Manzaraları.....	184
3.4.1. Erkekler.....	184
3.4.2. Kadınlar.....	185
3.4.3. Öğrenciler.....	187
3.4.4. Avrupa Yakasında Yaşayanlar.....	188
3.4.5. Anadolu Yakasında Yaşayanlar.....	189
3.4.6. Göçmenler.....	190
3.4.7. Laikler.....	190
3.4.8. Protestocular.....	191
3.4.9. Alışveriş Yapanlar.....	191
3.4.10. Turistleri Sevenler.....	191
3.5. Meslekler.....	192
3.5.1. Akademisyenler.....	193
3.5.2. Çamaşırcı.....	193
3.5.3. Çarşı, Pazar ve Sokaktaki Satıcılar.....	194
3.5.4. Dansçılar.....	198
3.5.5. Fotoğrafçılar.....	198
3.5.6. Gazeteciler.....	199
3.5.7. Hamam Tellakları.....	199
3.5.8. Kuaförler.....	200
3.5.9. Memurlar.....	201
3.5.10. Modacılar.....	203
3.5.11. Polis ve Güvenlik Görevlileri.....	204
3.5.12. Temizlikçiler.....	204
3.5.13. Turistik Rehberler.....	205
3.5.14. Ulaşım Araçları Sürücüler ve Muavinleri.....	205
3.6. Halk Dindarlığı ve Batıl İnançlar.....	206
3.6.1. İslamiyet ve Hristiyanlık Hakkındaki Düşünceler.....	207

3.6.2.	Camiler ve Kiliseler.....	207
3.6.3.	Mezarlıklar ve Türbeler.....	209
3.6.4.	Ramazan Ayı.....	210
3.6.5.	Bayramlar.....	210
3.6.6.	Cemaatler.....	211
3.6.7.	Dinsel Eşyalar ve Simgeler.....	211
3.6.8.	Batıl İnançlar.....	212
3.7.	Sosyal Değerler.....	212
3.7.1.	Tarih ve Osmanlı İmparatorluğu.....	212
3.7.2.	Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti.....	213
3.7.3.	Bekâret ve Bekârlık.....	214
3.8.	Hayatın Geçiş Dönemleri.....	215
3.8.1.	Doğum.....	215
3.8.2.	Sünnet.....	215
3.8.3.	Evlenme.....	216
3.9.	Yiyecekler ve İçecekler.....	217
3.9.1.	Yemek Mekânları.....	217
3.9.1.1.	Osmanlı Mutfağı – Asitane	
3.9.1.2.	Simit Kafeler.....	218
3.9.1.3.	Ev Yemekleri Lokantaları.....	218
3.9.1.4.	Sokak Yemekleri.....	219
3.9.2.	Önemli Yiyecekler.....	220
3.9.2.1.	Türk Kahvaltısı.....	220
3.9.2.2.	Mezeler.....	220
3.9.2.3.	Et Yemekleri.....	220
3.9.2.4.	Balık.....	222
3.9.2.5.	Hamur İşleri.....	223
3.9.2.6.	Yoğurt.....	223
3.9.2.7.	Turşu.....	223
3.9.2.8.	Kuru Meyveler.....	224
3.9.2.9.	Tatlılar.....	224
3.9.3.	İçecekler.....	226

3.9.3.1.	Alkolsüz Olan Geleneksel İçecekler.....	226
3.9.3.2.	Alkollü Olan Geleneksel İçecekler.....	229
3.10.	Boş Zaman Aktiviteleri ve Eğlenceler.....	230
3.10.1.	Alışveriş Yapma.....	231
3.10.2.	Hamam Gitme.....	231
3.10.3.	Balık Tutma.....	234
3.10.4.	Kafe ve Restoranda Vakit Geçirme.....	234
3.10.5.	Gece Hayatı ve Müzik.....	235
3.10.6.	Kitap Okuma.....	237
3.10.7.	Tiyatroya Gitme.....	237
3.10.8.	Televizyon İzleme.....	238
3.10.9.	Spor.....	238
3.10.10.	Günübirlik Geziler.....	240
3.10.11.	Festival.....	243
3.10.12.	Dedikodu Yapma.....	244
3.10.13.	Çocuk Eğlenceleri.....	244
3.11.	Efsaneler.....	244
3.12.	Atasözleri ve Bazı Kalıp İfadeler.....	250

Özet.....253

Dördüncü Bölüm

XXI. Yüzyılda İstanbul’da Yaşayan İtalyan Topluluğu: Türklere Bakış ve Kültürel Kesişimler

4.1.	İtalyanların İstanbul’daki Tarihi Varlığı ve İstanbul Levantenleri.....	257
4.2.	İstanbul’un İtalyan Topluluğuna Bağlı Olan Kurumlar ve Mekânlar.....	267
4.2.1.	İtalyan Devleti Kurumları.....	267
4.2.2.	Dernekler.....	271
4.2.3.	Okullar.....	276
4.2.4.	Hastane.....	283
4.2.5.	Hayır Kurumları.....	285
4.2.6.	Dini Mekânlar.....	287
4.2.7.	Restoranlar.....	296

4.3. İstanbul'un Yeni İtalyan Topluluğu Üzerine Bir Saha Araştırması.....	300
4.3.1. Yapılan Araştırma Hakkında Genel Bilgiler.....	300
4.3.1.1. Araştırmanın Sebebi.....	300
4.3.1.2. Araştırmanın Amacı.....	301
4.3.1.3. Araştırmanın Uygulanma Yöntemi.....	302
4.3.1.4. Araştırma Sırasında Karşılaşılan Zorluklar.....	305
4.3.1.5. Araştırmaya Katılanlar Hakkında Genel Bilgiler.....	306
4.3.1.6. İstanbul'a Yerleşme Sebepleri, Hazırlıkları, Kalma Süresi.....	310
4.3.1.6.1. İstanbul'a Yerleşme Sebepleri.....	310
4.3.1.6.2. Taşınmadan Önceki Hazırlıklar....	320
4.3.1.6.3. Taşındıktan Sonra Yaşanan Zorluklar.....	322
4.3.1.6.4. Kalma Süresi ve İsteği.....	323
4.3.2. İstanbul'un Yeni İtalyan Topluluğunun İstanbul'daki Hayatları ve Halk Kültürüyle Temasları.....	326
4.3.2.1. İstanbul'daki Hayatları Hakkında Genel Bilgiler.....	326
4.3.2.1.1. İş Hayatları.....	326
4.3.2.1.2. Yaşadıkları ve Sevdikleri Yerler.....	331
4.3.2.1.3. Türkçe Bilgisi.....	340
4.3.2.1.4. Çocukların Eğitimi.....	344
4.3.2.1.5. İstanbul'la İlişki.....	345
4.3.2.2. İstanbul'daki Sosyal Hayatları.....	349
4.3.2.2.1. Arkadaşlık İlişkileri.....	349
4.3.2.2.2. Sosyalleşme Mekânları.....	353
4.3.2.2.2.1. Şehirdeki Mekânlar.....	353
4.3.2.2.2.2. İnternet Ortamı.....	357
4.3.2.3. Eski ve Yeni Hayat: Alışkanlıklar, Değerler, Gelenekler.....	362
4.3.2.3.1. Günlük Hayat.....	362
4.3.2.3.2. Yemek ve Yiyecek.....	363
4.3.2.3.3. Boş Zaman.....	368
4.3.2.3.4. Değerler.....	371

4.3.2.3.5.	Dini Gelenekler.....	373
4.3.2.3.6.	Bayramlar.....	379
4.3.2.3.6.1.	Dini Bayramlar.....	379
4.3.2.3.6.2.	Milli Bayramlar.....	389
4.3.2.4.	Türk Halk Kültürüyle Diğer Temaslar.....	390
4.3.2.4.1.	Mahalle Hayatı.....	390
4.3.2.4.1.1.	Mahallede Geleneksel Meslekler.....	391
4.3.2.4.1.2.	Mahalleden İnsan Manzaraları.....	394
4.3.2.4.2.	Geçiş Dönemleri.....	397
4.3.2.4.2.1.	Evlenme.....	397
4.3.2.4.2.2.	Ölüm.....	402
4.3.2.4.3.	Özel Günler ve Batıl İnançlar.....	403
4.3.2.4.4.	Sosyal Terbiye.....	404
4.3.2.4.5.	Sosyal Değerler.....	407
4.3.2.4.6.	Anlatılar.....	409
4.3.2.4.7.	Atasözleri ve Bazı Kalıp İfadeler.....	410
4.3.2.5.	Türkiye ve Türk Algısı.....	414
4.3.2.5.1.	Ön Yargı.....	414
4.3.2.5.2.	Türklerin Özellikleri, Tavrıları ve Davranışları.....	418
4.3.2.5.3.	İtalyanlarla Benzerlikler ve Farklılıklar.....	423
4.3.2.5.4.	Türklerin Yabancılara Yaklaşımı.....	429
4.3.2.5.5.	Ön Yargıları Bırakma.....	434
Özet.....		436
Sonuç.....		439
Kaynakça.....		445
Kaynak Kişiler.....		476
Ekler.....		482

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Pellegrini, ön söz bölümünde kişilerin kendilerinden farklı dine, dile ve hayat tarzına sahip olan birisiyle karşılaştıklarında o kişiyi “diğeri” olarak algıladıklarını

söylemiştir. “diğeri” denilen kişinin bazen merak uyandırdığı bazense ondan korkulduğunu belirtmiştir.

Araştırmacı, İstanbul’un Fethi’nden itibaren gerek İtalyan kraliyet ailesinin gerek İtalyan Cumhuriyet rejiminin Osmanlı Devleti ile siyasi ve ticari ilişkilerinin olduğunu ifade etmiştir. Bu iki halk arasında da etkileşimin olduğu görülmüştür. İtalya’da oluşan Türk algısının yayın organlarında çıkan haberlerden, ticaret ve seyahatlerden etkilendiği söylenmiştir.

Pellegrini hayatı boyunca kendisine değer katan ebeveynlerine, öğretmenlerine, arkadaşlarına teşekkür etmiştir. En son danışman hocası Dr. Öğr. Üyesi Zehra Hamarat’a teşekkürlerini sunup yazısını bitirmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemleri anlatmıştır. Ayrıca çalışması esnasında karşılaştığı zorlukları dile getirmiştir.

Sonuç bölümünde Pellegrini, İstanbul’da kısa bir süreliğine yaşamaya gelen İtalyanların gözüyle Türkleri ve Türk halk kültürünü anlatmak istediğini belirtmiştir. İtalyan insanın Türklere bakışını etkileyen tarihî, kültürel ve toplumsal sebeplere de yer verdiğini söylemiştir.

İtalya’nın kuzey bölümünde yaşayan halka anlatılan efsanelerde Türklere karşı bir merakın olduğu ifade edilmiştir. Güney İtalya’da ise eskiden gerçekleşen Türk korsanlarının saldırıları sonucu toplumun bilinçaltında kalıcı bir Türk korkusunun olduğu söylenmiştir (Pellegrini, 2018: 439). Yazar, bu korkunun yeni nesillere de festivallerde icra edilen türkü ve efsaneler aracılığıyla aktarıldığını belirtmiştir. Araştırmacı, çalışması için uyguladığı anketin sonuçlarında, İtalyanların Türkler hakkındaki ön yargılarının çok olduğunu ve Türk algılarının çok karışık olduğunu ortaya koymuştur. Ancak Türklerle iletişime geçen bireylerin, kendi deneyimlerinden hareketle ön yargılarından kolayca vazgeçtikleri söylenmiştir. Pellegrini, Levantenlerin yüzyıllarca İstanbul’da bir azınlık olarak yaşadıklarını kendi kültürlerini korumaya ve devam ettirmeye çalıştıklarını; İstanbul’un çok kültürlülüğünü bir fırsat olarak gördüklerini söylemiştir.

Değerlendirme

Yüzyıllardır Türk ve İtalyan devleti ile bireyler arasında resmi ve gayri resmi ilişkilerin yaşandığı görülmüştür. Bu temas sonucunda İtalyanlar arasında “öteki” algısının olduğu belirtilmiştir. Öteki algısının belirlenmesinde tarihi yaşanmışlıkların yanı sıra gazete, televizyon, sosyal medya, basılan kitap ve dergi gibi unsurların yanında yapılan seyahatlerinde etkisinin olduğu söylenmiştir.

Pellegrini, Türklerle İtalyanlar arasında meydana gelen tarihi ilişkileri 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar yazılmış seyahatnameler aracılığıyla okuyucuya aktarmıştır. İtalyanların Türk halkından ödünç aldığı kelimeler, deyimler, soyadları, yer isimleri, türküler ve efsaneler hakkında bilgi verilmiştir. İtalya’da yer alan camiler veya insanların dinlemeyi tercih ettikleri Türk müzikleri ve yemeklerinden bahsedilmiştir. 21. yüzyılda Türkiye’ye gelen İtalyanların Türklere bakışı pek çok yönüyle verilmeye çalışılmıştır. Türkiye’de hayatını devam ettiren diğer yabancı topluluklar, meslek grupları, tüketilen yiyecek ve içecekler, boş zamanlarda icra edilen eğlencelerde araştırmacı tarafından okuyucuya aktarılmıştır. Anlatım kaynak kişilerin verdiği bilgiler ve görsellerde de desteklenmiştir.

SAĞDIÇ, Hayrettin. (1998). Köroğlu Destanı’nın Kazakça Jambıl Nüshası. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, çalışmasında Türklüğün ortak kültür unsurlarından bir olan Köroğlu destanının, gün ışığına çıkması gerektiğini düşünerek incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Sağdıç, Köroğlu destanının, Kazak varyantlarından büyük Kazak ozanı Jambıl’a ait olan nüshayı çalışmasında incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında Köroğlu destanının, Kazak ozanı Jambıl’a ait olan nüshasında iki şivenin dil bilgisi sistemlerini ve terimlerini karşılaştırarak gramerini

verdiğini belirtmiştir. Sağdıç, metni Kiril alfabesinden Latin alfabesine çevirdiğini de söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Bibliyografya.....VIII

Kısaltmalar.....XI

Giriş

Köroğlu Destanı.....1

- I. Destanın Varyantları.....1
 - II. Destanın Menşei ve Köroğlu'nun Kimliği.....4
 - a. Destan Kahramanına Bu Adın Verilişinin Sebepleri.....5
 - b. Destanın Menşei ve Köroğlu'nun Kimliği Meselesi.....7
 - c. Destanın Yayılması.....13
 - III. Destanın Yazıya Geçirilmesi ve Yayınlar.....14
 - IV. Destanının Kazak Varyantları.....16
 - a. Destanın Kazaklara Geçışı.....16
 - b. Kazak Varyantları ve Bunlarla İlgili Olarak Yapılan Yayınlar.....16
 1. “Köruğlı”.....18
 2. “Kıssa Köruğlı”.....20
 3. “Hikayat Köruğlı”.....21
 4. “Köruğlı Men Bezergen”.....22
 5. “Köruğlı” (Bozayhan).....22
 6. “Kıssa Gavazhan”.....22
 7. “Türikmen Kasımhan”.....23
 - “Bozay Batır ve Onun Çocuğu Köroğlu”.....24
- Köroğlunun Mezarda Dirilişi.....25
- Kazak Varyantların Genel Muhtevası.....25
- Jambıl Jabayev, Hayatı ve Edebi Kişiliği.....27
- Biyografisi ile İlgili Çalışmalar.....37

Şiirlerinin Yayınlanması.....	40
Jampıl'ın Kendisine Ait Olan Koroğlu Destanı.....	44
Gramer	
1. Ses Bilgisi.....	48
1.1. Sesler ve Harfler.....	48
1.2. Sesler ve Harflerle İlgili Bazı Özellikler.....	49
1.3. Ünlüler.....	51
1.3.1. Ünlülerin Tasnifi.....	52
1.4. Ünsüzler.....	53
1.4.1. Ünsüzlerin Tasnifi.....	54
1.5. Hece.....	56
1.5.1. Hece Çeşitleri.....	56
1.5.2. Hece Bölünmesi.....	57
1.6. Ses Uyumu.....	58
1.6.1. Ünlü Uyumu.....	58
1.6.2. Ünsüz Uyumu.....	60
1.7. Vurgu.....	64
2. Şekil Bilgisi.....	65
2.1. Jurnaktar (Yapım Ekleri).....	65
2.2. Yapım Ekleri.....	66
2.2.1. İsimden İsim Yapma Ekleri.....	67
2.2.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri.....	77
2.2.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri.....	82
2.2.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	83
2.3. Jalgawlar (Çekim Ekleri).....	96
2.4. Kelimelerin Asli Türleri.....	97
2.5. Kelime Türleri.....	99
2.5.1. İsimler.....	100
2.5.1.1. İsimlerin Çokluk Çekimi.....	100
2.5.1.2. İsimlerin İyelik Çekimi.....	102
2.5.1.3. İsimlerin Hallere Göre Çekimi.....	105
2.5.1.4. İsimlerin Şahıslara Göre Çekimi.....	113

2.5.2.	Sıfatlar.....	116
2.5.2.1.	Sıfatların Tasnifi.....	116
2.5.2.2.	Sıfatların Dereceleri.....	118
2.5.3.	Sayı Sıfatları.....	120
2.5.3.1.	Sayı Sıfatlarının Tasnifi.....	120
2.5.4.	Zamirler.....	123
2.5.4.1.	Zamirlerin Tasnifi.....	123
2.5.4.1.1.	Şahıs Zamirleri.....	123
2.5.4.1.2.	İşaret Zamirleri.....	125
2.5.4.1.3.	Soru Zamirleri.....	125
2.5.4.1.4.	Dönüşlülük Zamiri.....	126
2.5.4.1.5.	Belirsizlik Zamirleri.....	126
2.5.4.1.6.	Olumsuzluk Zamiri.....	127
2.5.4.1.7.	Genelleme Zamirleri.....	127
2.5.5.	Fiiller.....	128
2.5.5.1.	Fiillerin Tasnifi.....	128
2.5.5.2.	Fiillerde Şahıs.....	133
2.5.5.3.	Fiillerin Gramer Kategorileri.....	134
2.5.5.3.1.	Fiil Kökleri.....	134
2.5.5.3.2.	Hareket İsimleri.....	134
2.5.5.3.3.	Geçişli ve Geçişsiz Fiiller.....	135
2.5.5.3.4.	Fiilden Yapılan Fiiller.....	137
2.5.5.3.5.	Olumlu ve Olumsuz Fiiller.....	137
2.5.5.3.6.	Sıfat-Fiiller.....	137
2.5.5.3.7.	Zarf-Fiiller.....	140
2.5.5.3.8.	Kip Kategorileri.....	143
2.5.5.3.8.1.	Bildirme Kipleri.....	144
2.5.5.3.8.1.1.	Geçmiş Zaman.....	144
2.5.5.3.8.1.2.	Şimdiki Zaman.....	148
2.5.5.3.8.1.3.	Gelecek Zaman.....	150
2.5.5.3.8.2.	Tasarlama Kipleri.....	151
2.5.5.3.8.2.1.	Emir Kipi.....	151

2.5.5.3.8.2.2. İstek Kipi.....	152
2.5.5.3.8.2.3. Şart Kipi.....	153
2.5.5.3.8.2.4. Gereklilik Kipi.....	153
2.5.6. Zarflar.....	154
2.5.7. Edatlar.....	155
2.5.8. Ünlemler.....	158
2.5.9. Tabiat Taklidi Kelimeler	
2.5.10. Metin-Çeviri.....	161
2.5.11. Öz Geçmiş.....	208 - 274

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, Köroğlu destanının ortak kültür unsuru olan bir eser olduğunu vurgulamıştır. Yazar, çalışmasının amacında, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Sağdıç, Türk milletini destan varlığı açısından dünya milleti arasında ilk sıralarda yer aldığını vurgulamıştır. Yazar, bu zenginliği sağlayan destanlardan birinin de Köroğlu metni olduğunu söylemiştir. Köroğlu destanının Türk dünyasının pek çok bölgesinde birçok varyantının olduğu belirtilmiştir. Ancak Köroğlu hakkında yapılan çalışmalarda İstanbul varyantının esas alındığı söylenmiştir.

Yazar, Köroğlu destanının, sadece Türk toplulukları içerisinde değil Türklerle aynı coğrafyayı paylaşan Ermeni, Gürcü ve Taciklerde de benimsendiğini ifade etmiştir.

Araştırmacı, Köroğlu destanının menşei ve Köroğlu'nun kimliği meselesi, Köroğlu'na bu ismin veriliş sebepleri ve destanın yayılışı hususunda çeşitli fikirlerin olduğunu ifade etmiştir. Sağdıç, bu konularla ilgili inceleme yapan pek çok araştırmacının bakışına yer vermiştir.

SHAMSİZADEHMALEKİ, Maliheh. (2014). Urmiye Âşıklık Geleneği ve Âşık Garip Hikâyesi İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, âşıklık geleneğinin köklü bir geçmişe sahip bir sanat dalı olduğunu ifade etmiştir. Geleneğin toplumdaki değişimlerden etkilenen bir yapıya sahip olduğu belirtilmiştir. İran'ın Urmiye bölgesindeki yaşam tarzından etkilenen sözlü âşık geleneğini araştırıp, incelemek yazarın çalışmasının esasını oluşturmuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, âşık kelimesinin tanımından aşığın hangi koşullarda yetiştiği üzerine genel bilgi vermiştir. Urmiye bölgesinde devam ettirilen âşıklık geleneğinin İslamiyet öncesi ozanlık, kamlık ile ilgili ilişkisini ortaya koymuştur. Bu bölgede ürün veren âşıkların eserlerinden örnekler verilmiştir. Âşıklığın bu bölgedeki dil, üslup ve şekil özellikleri anlatılmıştır. Buradaki âşıklık geleneğinin tekke edebiyatı geleneğinden etkilendiği görülmüştür. Çalışmada, Urmiye bölgesinden derlenen Âşık Garip hikâyesi ile Şahsenem hikâyesi hem sözlü hem de yazılı kaynaklar taranarak incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışması için yazılı ve sözlü kaynakları incelediğini belirtmiştir. Bu bölgede âşıklık geleneğini icra eden âşıklarla mülakat yaptığını söylemiştir. **Âşık Garip Hikâyesi** ile **Şahsenem Hikâyesi**'ni yörenin âşığı Âşık Mahmudi'den ses kaydı yaparak yazıya aktarmıştır.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... iv

Ön Söz..... v

İçindekiler.....	v ii
Kısaltmalar.....	x iv
Giriş.....	1
1. Konu.....	1
2. Amaç.....	1
3. Kapsam.....	2
4. Yöntem.....	2
5. Araştırma Alanı ile İlgili Genel Bilgiler.....	3
5.1. İran Azerbaycan Türkleri Hakkında Genel Bilgiler.....	3
6. Urmiye'ye ait Bilgiler.....	5
6.1. Urmiye'nin Coğrafi Yapısı.....	5
6.2. Urmiye'nin Tarihi.....	5
6.3. Urmiye'nin Kültürel ve Ekonomik Yapısı.....	7
1. Bölüm: Urmiye Âşıklık Geleneği.....	8
1.1. Âşıklık Geleneği (Ozan – Aşık).....	8
1.2. İran'da Âşıklık Geleneği ve Âşık Alanları.....	10
1.2.1. İran Azerbaycan'ı Âşık Bölgesi.....	12
1.2.2. Urmiye Âşık Bölgesi.....	14
1.3. Urmiye Âşıklık Geleneği.....	16
1.3.1. Ozan – Âşık Sözcükleri.....	19
1.3.2. Urmiye Âşıklık Sanatı ve Âşığın Yetiştirilmesi.....	22
1.3.2.1. Bade İçme ve Rüya Motifi.....	25
1.3.2.2. Usta Çırak İlişkisi.....	26
1.3.2.3. Mahlas Alma (Tapşırma).....	27
1.3.2.4. Saz Çalma ve Sazın Özellikleri.....	28
1.3.2.5. Destan Söyleme.....	31
1.3.2.6. Âşığın İcrası.....	32
1.3.2.7. Atışma (Deyişme \ Bağlaşma).....	41
1.3.2.8. Doğaçlama.....	43
1.3.2.9. Mecliste Âşıktan Hava Talebinde Bulunma.....	43
1.4. Urmiye Âşıklarının Saz Havaları.....	44
1.5. Urmiye Âşıklarının Kılık Kıyafetleri.....	45

2. Bölüm: Urmiye Âşıklık Geleneğinde Biçim ve Tür.....	47
2.1. Azerbaycan – Urmiye Âşık Şiirinde Biçin ve Tür.....	47
2.2. Azerbaycan Âşık Şiiri Türleri.....	48
2.2.1. Bayatı.....	48
2.2.2. Goşma.....	50
2.2.3. Geraylı.....	51
2.2.4. Tesnif.....	54
2.2.5. Divani.....	55
2.2.6. Heyderi.....	58
2.2.7. Mühemmes.....	59
2.2.8. Müseddes.....	60
2.2.9. Vücut-name (Beyanı-ı Hal).....	60
2.2.10. Üstad-name.....	61
2.2.11. Destan.....	65
2.2.12. Teessüf-name.....	66
2.2.13. Cahanname (Tarihi Manzume).....	66
2.2.14. Gıfilbend.....	66
2.2.15. Deyişme.....	67
2.2.16. Dodag deymez.....	68
2.2.17. Tecnis.....	69
2.2.18. Elif-Lam.....	71
2.2.19. Herbe-Zorba.....	71
2.2.20. Sicilleme.....	71
2.2.21. Yazışma.....	72
2.2.22. Mirac-name.....	72
3. Bölüm Urmiye Âşıklık Geleneğinde Dil ve Üslup.....	73
3.1. Âşıklarda Dil ve Üslup.....	73
3.2. Urmiye Âşıklarında Üslup.....	74
3.3. Urmiye Âşıklarında Dil.....	75
3.3.1. Urmiye Âşıklarında Fars ve Arap Dillerinin Etkisi.....	75
3.3.2. Urmiye Âşıklık Geleneğinde Alkış.....	79
3.3.3. Urmiye Âşıklık Geleneğinde Kavgı.....	80

3.3.4. Urmiye Âşıklarının Kullandıkları Deyimler.....	80
3.3.5. Urmiye Âşıklarının Kullandıkları Atasözleri.....	82
3.3.6. Urmiye Âşıklarının Kullandıkları Andlar ve Dualar.....	83
3.3.7. Urmiye Âşıklarının Kullandıkları İnanç Cümleleri.....	83
3.3.8. Urmiye Âşıklık Geleneğinde Herbe-Zorbalar.....	84
4. Bölüm: Yirmi Birinci Yüzyıl Başlarında Urmiye’de Yaşayan Âşıkların Biyografileri.....	85
4.1. Âşıkların Biyografileri.....	85
4.1.1. Âşık Yusuf Ohanes.....	85
4.1.2. Âşık Gulu Musiki.....	85
4.1.3. Âşık Mehmed Hüseyin Dehgan.....	86
4.1.4. Âşık Esmeli Lütfi.....	86
4.1.5. Âşık Abbas Behlulzade.....	87
4.1.6. Âşık Heyder Gulu Nirumend.....	87
4.1.7. Âşık Abdullah Eşrefi.....	87
4.1.8. Âşık Eyyub Nozad.....	88
4.1.9. Âşık Kanber Hakiri.....	88
4.1.10. Âşık Nebatali Alizade.....	88
4.1.11. Âşık Bulud Said.....	89
4.1.12. Âşık Ali Garaagaçlı.....	89
4.1.13. Âşık Menaf Rencberi.....	89
4.1.14. Âşık Zekeriya Meleki.....	90
4.1.15. Âşık Medim Abbaszade.....	90
4.1.16. Âşık Cunun.....	91
4.2. Âşık Mahmudi ve Âşık Garip ile Şahsenem Hikâyesi.....	91
4.2.1. Âşık Muhammedali Mahmudi.....	91
4.2.2. Âşık Garip ve Şahsenem Hikâyesi.....	93
4.2.3. Âşık Garip ve Şahsenem Hikâyesi’nin Özeti.....	95
4.2.4. Âşık Garip ve Şahsenem Hikâyesi’nin Metin İncelemesi.....	98

Sonuç.....111

Kaynakça.....113

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde İran’da bulunan Urmiye bölgesinin kültürel ve tarihi zenginliğinin yanında âşıklık geleneğinin meydana gelmesi noktasında da önemli bir yer olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmacı, çalışmasının amacını, kapsamını ve yöntemini anlatmıştır. Tezin giriş bölümü dışında dört ayrı bölümden meydana geldiğini söylemiştir. Çalışmanın bölümleri hakkında bilgi verilmiştir.

Yazar, danışman hocası Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz’e yardımlarından ötürü teşekkür ederek yazısına son vermiştir.

Giriş bölümünde tezin konusu, amacı, kapsamı ve kullanılan yöntem hakkında bilgi verilmiştir.

İran’da ikâmet eden Azerbaycan Türkleri hakkında bilgi verilmiştir. Burada yaşayan Türklerin yüzyıllar boyunca kurdukları devletler sıralanmıştır. İran’ın Azerbaycan ve Türkiye ile olan sınır komşuluğundan bahsedilmiş, İran’da yer alan önemli şehirler sıralanmıştır. Şah İsmail döneminde burada yaşayan Türklerin folklor, dil, kültür ve edebiyat konusunda en görkemli dönemi yaşadıkları belirtilir (Shamsizadehmaleki, 2014: 4).

Urmiye bölgesinin coğrafi yapısı, tarihi, kültürel ve ekonomik hayatı üzerinde durulmuştur.

Sonuç bölümünde İran’da birbirinden farklı birçok milletin yaşadığını burada yaşayan Türklerin kendilerine has gelenek ve göreneklerden biri olan âşıklık geleneğini sürdürme gayreti içinde oldukları görülmüştür.

Urmiye bölgesinde icra edilen âşıklığın Anadolu, Kafkaslar veya Orta Asya’da görülen gelenekten ayırt edilebilir özelliklere sahip olduğu belirtilmiştir. Bölgede icra edilen geleneğin tekke döneminin ürünü olduğu ayrıca âşıklığın konu itibarıyla irfan üzerine temellendirildiği ifade edilir (Shamsizadehmaleki, 2014: 111).

Âşık Mahmudi’den derlenen ve 17. yüzyılda ortaya çıktığı söylenen Âşık Garip Hikayesi ile Şahsenem Hikayesi incelenmiştir.

Değerlendirme

Tez toplam iki yüz otuz altı sayfadan oluşmaktadır. Urmiye bölgesindeki âşıkların usta çırak ilişkileri, mahlas almaları, atışmaları, giyim ve kuşamları gibi gelenegin her bir unsuru anlatılmıştır. Tezin ekler kısmında Âşık Garip ve Şahsenem Hikâyesi bölgeye has dil özellikleriyle aktarılmıştır. Kendileri ile mülakat yapılan âşıkların fotoğrafları yer almıştır.

Urmiye bölgesinde icra edilen âşıklığın ozan - baksı geleneğine en yakın âşıklık olduğu ifade edilir (Shamsizadehmaleki, 2014: 112).

TATAROĞLU, Elif Tuba. (2014). Anadolu Tıbbi Folklorunda Cilt Hastalıkları ve Tedavi Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Anadolu coğrafyasında cilt hastalıkları konusunda folklorik tedavileri ve bu tedavilerin çeşitlerini ve nihayetinde bu tedavilerin günümüze yansımaları ortaya koymak amacıyla tezini hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Ordu, Bilecik, Samsun, Hatay, Elazığ, Kocaeli, Isparta, Gaziantep, Karaman, Osmaniye, Afyon, Erzurum, Şanlıurfa, İstanbul ve Rize’den metinler elde ederek halkın ve modern tıbbın bakış açısını ortaya koymaya çalıştığını söylemiştir. Tataroğlu; tezinde derleme, röportaj ve memoratların yer aldığını belirtmiştir. Yazar, Anadolu tıbbi folklorunda cilt hastalıklarını ve uygulanan tedavi yöntemlerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tataroğlu, çalışmasında bağlam merkezli halkbilimi kuramlarından performans teori metodu ile Ordu, Bilecik, Samsun, Hatay, Elazığ, Kocaeli, Isparta, Gaziantep, Karaman, Osmaniye, Afyon, Erzurum, Şanlıurfa, İstanbul ve Rize’den derleme metinler ve yazılı kaynaklar ışığında folklorik tedavi uygulamaları hakkında bilgi verdiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Özet.....iii

Abstract.....iv

Ön Söz.....v

İçindekiler.....vii

Tablolar.....xi

Kısaltmalar.....xiii

Giriş.....1

1. Bölüm Anadolu Tıbbi Folklorunda Cilt Hastalıklarının Tedavi Uygulama Çeşitleri.....6
 - 1.1. Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....6
 - 1.2. İlaçla Tedavi uygulamaları.....9
2. Bölüm Anadolu Tıbbi Folklorunda Cilt Hastalıklarının Tedavisinde Kullanılan Bazı Terimler.....11
 - 2.1. Avsunlama.....11
 - 2.2. Bezeleme.....12
 - 2.3. Cızma.....12
 - 2.4. Dağlama.....12
 - 2.5. Donanma.....13
 - 2.6. Ekzema Merhemi.....13
 - 2.7. El Alma - El Verme.....13
 - 2.8. Güvertme.....13
 - 2.9. Göz Çıbanı.....13
 - 2.10. Hacamat.....14
 - 2.11. İnci Basma.....14
 - 2.12. İncileme.....14
 - 2.13. Keten Tohumu Lapası.....14
 - 2.14. Kudret Narı Yağı.....15
 - 2.15. Nefes Etmek.....15
 - 2.16. Ocak.....16
 - 2.17. Parpulama - Parpılama.....16

2.18.	Sakız Merhemi.....	17
2.19.	Sakız Sütü.....	17
2.20.	Siğili Kestirme.....	17
2.21.	Tavalama.....	18
2.22.	Yakı.....	18
2.23.	Zegerek Tankacı.....	18
3.	Bölüm Anadolu Tıbbi Folklorunda Cilt Hastalıklarında Kullanılan Droglar ve Künyeleri	
3.1.	Bitkisel Droglar.....	21
3.2.	Hayvansal Droglar.....	25
3.3.	Madensel – Kimyasal Droglar.....	25
3.4.	Tedavide Kullanılan Diğer Maddeler.....	26
4.	Bölüm Anadolu Tıbbi Folklorunda Tedavi edilen Cilt Hastalıkları ve Tedavi Uygulamaları.....	26
4.1.	Çıban.....	29
4.1.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	29
4.1.1.1.	Irvasa Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	30
4.1.1.2.	Parpılama Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	31
4.1.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	32
4.1.2.1.	Bitkisel Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	33
4.1.2.2.	Hayvansal Droglarla Yapılmış İlaçlarla Tedavi.....	35
4.1.2.3.	4.1.2.3.Madensel, Kimyasal İlaçlar ve Terkiple Tedavi.....	36
4.2.	Dolama.....	41
4.2.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	41
4.2.2.	İlaçla Tedavi uygulamaları.....	41
4.2.2.1.	Bitkisel Droglarla Hazırlanmış İlaçlarla Tedavi Uygulamaları.....	41
4.2.2.2.	Hayvansal Droglarla Hazırlanmış İlaçlarla Tedavi Uygulamaları.....	42
4.3.	Ekzema.....	44
4.3.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	44
4.3.1.1.	Irvasa Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	44

4.3.1.2.	Parpılama Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	44
4.3.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	45
4.3.2.1.	Bitkisel Kaynaklı Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	45
4.3.2.2.	Hayvansal Kaynaklı Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	46
4.3.2.3.	Madensel, Kimyasal İlaçlar ve Terkipile Tedavi.....	47
4.4.	Gece Yanığı	49
4.4.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	49
4.4.1.1.	Irvasa Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	50
4.4.1.2.	Parpılama Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	51
4.4.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	51
4.4.2.1.	Bitkisel Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	52
4.4.2.2.	Madensel, Kimyasal İlaçlar ve Terkipile Tedavi.....	52
4.5.	Kurdeşen.....	53
4.5.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	53
4.5.1.1.	Irvasa Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	53
4.5.1.2.	Parpılama Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	54
4.5.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	55
4.5.2.1.	Bitkisel Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	56
4.5.2.2.	Madensel, Kimyasal İlaçlar ve Terkipile Tedavi.....	56
4.6.	Siğil.....	57
4.6.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	57
4.6.1.1.	Irvasa Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	58
4.6.1.2.	Parpılama Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	62
4.6.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	67
4.6.2.1.	Bitkisel Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	67
4.6.2.2.	Hayvansal Droglarla Yapılmış İlaçlarla Tedavi.....	68
4.6.2.3.	Madensel, Kimyasal İlaçlar ve Terkipile Tedavi.....	70
4.7.	Sıraca.....	72
4.7.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	72
4.7.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	73
4.7.2.1.	Terkipile Tedavi.....	74
4.8.	Temre.....	75

4.8.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	76
4.8.1.1.	Irvasa Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	77
4.8.1.2.	Parpılama Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	78
4.8.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	80
4.8.2.1.	Bitkisel Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	80
4.8.2.2.	Hayvansal Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	81
4.8.2.3.	Madensel, Kimyasal İlaçlar ve Terkipile Tedavi.....	81
4.9.	Uçuk.....	83
4.9.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	83
4.9.1.1.	Irvasa Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	84
4.9.1.2.	Parpılama Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	85
4.9.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	87
4.9.2.1.	Bitkisel Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	87
4.9.2.2.	Madensel ve Kimyasal Droglarla Tedavi.....	87
4.10.	Uyuz.....	88
4.10.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	89
4.10.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	89
4.10.2.1.	Bitkisel Kaynaklı Droglarla Hazırlanmış İlaçlarla Tedavi.....	90
4.10.2.2.	Madensel, Kimyasal Droglarla Hazırlanmış İlaçlar ve Terkipile Tedavi.....	90
4.11.	Yanık.....	92
4.11.1.	Telkin Destekli Tedavi Uygulamaları.....	92
4.11.1.1.	Irvasa Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	93
4.11.1.2.	Parpılama Yoluyla Yapılan Telkin Destekli Tedavi.....	93
4.11.2.	İlaçla Tedavi Uygulamaları.....	94
4.11.2.1.	Bitkisel Droglarla Yapılan İlaçlarla Tedavi.....	94
4.11.2.2.	Hayvansal Droglarla Yapılmış İlaçlarla Tedavi.....	95
4.11.2.3.	Madensel, Kimyasal Droglarla Hazırlanmış İlaçlar ve Terkipile Tedavi.....	96
5.	Bölüm Tedavi Uygulamalarında Ortaya Çıkan Halk Edebiyatı Ürünleri.....	99
5.1.	Dua Sözleri.....	99
5.2.	Beddua Sözleri.....	100

5.3. Tekerlemeler.....	101
5.4. Memoratlar.....	102
5.4.1. Siğil İle İlgili Olan Memoratlar.....	105
5.4.2. Temre İle İlgili Olan Memoratlar.....	109
5.4.3. Ekzema İle İlgili Olan Memorat.....	110
5.4.4. Çıban İle İlgili Olan Memorat.....	110
Sonuç.....	111
Kaynak Kişi Künyeleri.....	116
Bibliyografya.....	118
Ekler: Derleme Kayıt Örnekleri.....	137
Derleme 1.....	137
Derleme 2.....	141
Derleme 3.....	143
Derleme Kayıtları- Tablo V.....	152
Drogların Modern Tıpta Kabul Edilen Faydaları –Tablo VI.....	156
Tablolar Tablo	
I-Bitkisel Droglar.....	16
Tablo II-Hayvansal Droglar.....	19
Tablo II-Madensel ve Kimyasal Droglar.....	20
Tablo IV-Tedavide Kullanılan Diğer Maddeler....	20
Tablo V-Derleme Kayıt Tablosu.....	150
Tablo VI-Drogların Modern Tıpta Kabul Edilen Faydaları.....	154

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde, araştırmacı çalışmasının amacı, kapsamı ve kullandığı metot üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Giriş bölümünde yazar, yazılı ve sözlü kaynaklarda Anadolu coğrafyasında uygulanan tedavi yöntemlerini anonimlik, çeşitlilik ve kalıplaşma özelliklerinden birini ya da birkaçını bünyelerinde bulundurduğunu ifade etmiştir. Hastalıkların tedavisinde bitkisel, hayvansal, kimyasal maddelerin kullanıldığı söylenmiştir.

Tataroğlu, çalışmasının kapsamı, çalışmada takip ettiği metot ve çalışmasının planı üzerine açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, sonuç bölümünde Anadolu’da halk hekimlerine müracaat eden hastaların olduğu ifade edilmiştir. Yazar, bu hastaların farklı kaygılarla halk hekimlerine başvurdıklarını vurgulamıştır. Tataroğlu, uzman doktorların genel itibarıyla iyi telkin ve duanın iyileştirici ve olumlu etkisine dair bakışlarının pozitif yönde olduğunu kaydetmiştir.

Yazar, alan araştırmaları sonucunda bazı halk hekimlerinin yaptıkları işi açıkça söylediklerini belirtmiştir.

Tataroğlu, halk hekimliğinde kullanılan terimlerin doktorlar tarafından bilindiğini söylemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Anadolu’nun pek çok bölgesinde hastalanan insanların doktor yerine halk hekimine gittiğini ifade etmiştir. Yüzlerce yıl içerisinde Anadolu geleneksel tıbbının gelişmesinde; zamanın, dinin ve ekolojik faktörlerin etkili olduğu vurgulanmıştır. Geçmişin izleriyle yaşayan bu halk bilgisinin sözlü kültür yoluyla nesilden nesile aktarıldığı kaydedilmiştir. Tataroğlu, Anadolu halk hekimliğinde Orta Asya’dan alınan Altay kültürünün, Anadolu’da yaşamış eski geleneklerin ve İslamiyet’in kabulü ile birlikte etkili olan Arap – Fars kültürünün etkili olduğunu söylemiştir.

Yazar, cilt hastalıklarının telkin destekli tedavinin en çok kullanıldığı alanlardan biri olduğunu vurgulamıştır. Çok çeşitli folklorik tedavi yöntemlerinin olduğu ve pek çoğunun telkin esasına dayandığı ifade edilmiştir. Araştırmacı, telkin destekli tedavinin kendine has ritüelleri olduğunu belirtmiştir. Tataroğlu; siğil, çıban, egzama ve terme gibi hastalıkların; hayvansal, bitkisel, madensel ve kimyasal maddelerin karıştırılmasıyla elde edilen maddelerle tedavi edildiğini öğrenmiştir. Modern tıpta kullanılan ilaçlarla halk hekimliğinde kullanılan ilaçlar arasında benzerlik olduğu söylenmiştir.

TEKİN, Hıdır. (2003). Antalya Bölgesi Efsaneleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Antalya bölgesinde anlatılan efsanelerin motifleri, dünya görüşleri ve değer yargıları yönünden inceleme yapmak amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, yaptığı araştırmalar sonucu Antalya bölgesinde daha çok Akseki, Elmalı, Korkuteli ve Finike ilçelerinde ve Antalya merkezde efsane üzerine derleme yapabildiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tekin, tezinde sahada derleme metodunu kullanmıştır. Elde ettiği efsaneleri sınıflandırılıp analiz etmiştir. Efsanelerde yer alan motiflere dair açıklamalar yapmıştır.

İçindekiler

Öz- Abstract.....III

Ön Söz..... V

İçindekiler..... VII

Fotoğrafların Listesi..... XII

Kısaltmalar..... XIII

Giriş.....1

A. Efsane Nedir.....1

B. Efsane Tarifleri.....1

C. Efsanenin Özellikleri.....2

D. Efsane Çeşitleri.....3

E. Efsanelerin Oluşumu.....4	
1.Bölüm	
Antalya'nın Tarihi ve Coğrafi Özellikleri	
1.1. Antalya'nın Tarihi	
1.1.1. Antalya'nın Vilayetinde Bulunan Eski Şehirler ve Namlarına Kesilen Çeşit Paralar.....5	
1.1.2. Kilkya'nın Antalya Vilayetine Tabi Şehirleri.....6	
1.1.3. Anadolu'ya Gelen Göçmenler.....7	
1.1.4. Korsanlık Dönemi.....8	
1.1.5. Antalya'da Araplar	
1.1.6. Antalya'nın Selçuklular Tarafından Fethi ve Türkleşmesi.....9	
1.1.7. Haçlıların Emelleri ve Antalya Üzerine Mücadeleler.....10	
1.1.8. Anadolu'da İlhanlılar Devri.....13	
1.1.9. Teke Oğulları Beyliği Dönemi.....14	
1.1.10. Antalya'da Osmanlılar.....14	
1.1.11. Antalya'nın İşgali.....17	
1.1.12. Antalya'nın Milli Mücadele Faaliyetleri.....19	
1.1.13. Milli Mücadelede Antalya'nın Önemi ve Oynadığı Rol.....20	
1.2. Antalya Bölgesinin Coğrafi Özellikleri.....22	
1.2.1. Kıyılar.....22	
1.2.2. Ovalar.....23	
1.2.3. Kıyı Ovaları.....23	
1.2.4. Dağlık ovalar.....23	
1.2.5. Dağlık bölgeler.....24	
1.2.6. Akarsular.....26	
2. Bölüm Derlenen Efsaneler.....27	
1.1. Tabiatla İlgili Efsaneler.....27	
1.1.1. Dağ, Tepe, Yar, Kaya, Taş, Kumla ilgili Efsaneler.....27	
1.1.1.1 (1) Alaca Dağ ve Kohu Dağı.....27	
1.1.1.2 (2) Durdağı (1).....28	
1.1.1.3 (3) Durdağı (2).....29	
1.1.1.4 (4) Oturak Baba Türbesi.....30	

1.1.1.5 (5) Dede Oturuyor Düzlüğü.....	30
1.1.1.6 (6) Kadın Yarı.....	31
1.1.1.7 (7) Taşlaşan Koyunlar	
1.1.1.8 (8) Kızın Tokaç Attığı Yer.....	33
1.1.1.9 (9) Zincirlikaya (1).....	33
1.1.1.10 (10) Zincirlikaya (2).....	34
1.1.1.11 (11) Tekke Köyü'ndeki Taşlar.....	35
1.1.1.12 (13) Kumluca'nın Oluşumu.....	36
1.1.2. Nehir, Çay, ve Pınarla İlgili Efsaneler.....	37
2.1.2.1 (14)Nehirde Boğulan Kız.....	37
2.1.2.2 (15) Manavgat Suyu.....	39
2.1.2.3 (16) Gelin Pınar.....	40
2.1.2.4 (17) Uyuz Pınar.....	41
2.1.3 Ateş ve Sıcaklıkla İlgili Efsaneler.....	41
2.1.3.1 (18) Antalya Sıcağı.....	41
2.1.3.2 (19) Çıralı.....	42
2.1.3.3 (20) Abdal Musa ve Yakmayan Ateş (1).....	43
2.1.3.4 (21) Abdal Musa ve Yakmayan Ateş (2).....	44
2.1.4. Ağaçlarla İlgili Efsaneler.....	45
2.1.4.1. (22) Çitanik Ağacı.....	45
2.1.4.2. (23) Ulu Çınar.....	46
2.1.4.3. (24) Yakılan Ağaçlar.....	46
2.1.5. Hayvanlarla İlgili Efsaneler.....	47
2.1.5.1. (25) Geyik Efsanesi (1).....	47
2.1.5.2. (26) Geyik Efsanesi (2).....	48
2.1.5.3. (27) Eren Dede'nin Geyikleri.....	49
2.1.5.4. (28) Yusufçuk Kuşu.....	50
2.1.5.5. (29) Kumru Kuşu.....	50
2.1.5.6. (30) Boynuzlu Yılan.....	
2.2 Dini Binalar ve Şahıslarla İlgili Efsaneler.....	52
2.2.1. Cami, Mescitle İlgili Efsaneler.....	52
2.2.1.1. (31) Kesik Minare.....	52

2.2.1.2. (32) Arap Mescidi.....	53
2.2.1.3. (33) Sultan Hatun'un Yaptırdığı Camii.....	53
2.2.2. Türbeler, Veliler ve Yatırırlarla İlgili Efsaneler.....	55
2.2.2.1. (34) Eroğlu Hazretleri Türbesi.....	55
2.2.2.2. (35) Şeyh Şüca Türbesi.....	57
2.2.2.3. (36) Âşık Doğan Dede Türbesi.....	57
2.2.2.4. (37) Çoban Hazma Baba Türbesi.....	59
2.2.2.5. (38) Hacı Bektaş Veli'nin Dört Emaneti.....	59
2.2.2.6. (39) Abdal Musa Türbesindeki toprak.....	60
2.2.2.7 (40) Abdal Musa Türbesi'nin Alemi (1).....	61
2.2.2.8. (41) Abdal Musa Türbesi'nin Alemi (2).....	62
2.2.2.9. (42) Kaygusuz Abdal.....	63
2.2.2.10 (43) Kaygusuz Abdal Lokması.....	64
2.2.2.11. (44) Sinan ümmi'yi İnciten Vaiz.....	67
2.2.2.12. .(45) Sinan Ümmi'nin Kur'an-ı Kerim Okuyuşu.....	68
2.2.2.13. (46) Sinan Ümmi ve Niyazi-yi Mısri (1).....	69
2.2.2.14. (47) Sinan Ümmi ve Niyazi Mısri (2).....	70
2.2.2.15. (48) Sinan Ümmi ve Niyazi-yi Mısri (3).....	71
2.2.2.16. (49) Sinan Ümmi'nin Cenazesi ve Isınmayan Demir.....	72
2.2.2.17. (50) Yaren Dede.....	73
2.2.2.17. (51) Türbedeki Keramet.....	74
2.3 İnsanların Yaşadığı Yerlerle İlgili Efsaneler.....	75
2.3.1. Köylerle ilgili Efsaneler.....	75
2.3.1.1. (52) Sırabbas Köyü (1).....	75
2.3.1.2. (53) Sırabbas Köyü (2).....	76
2.3.1.3. (54) Güneykışla Köyü.....	77
2.3.1.4. (55) Yedi Haneli Köy.....	78
2.3.1.5. (56) Velilerin Koruduğu Köy.....	78
2.3.2. Değirmen, Hamam ve Kuyularla İlgili Efsaneler.....	80
2.3.2.1. (57) Solak Değirmeni (1).....	80
2.3.2.2. (58) Solak Değirmeni (2).....	81
2.3.2.3 (59) Hamamdaki Yatır.....	82

2.3.2.4. (60) Kan Kuyusu.....	83
2.4. Olağanüstü Varlıklar ve Ölülerle İlgili Efsaneler.....	84
2.4.1. Cinler, Şeytanlarla İlgili Efsaneler.....	84
2.4.1.2. (61) İyi Cinlerin Aldatması.....	84
2.4.1.3. (62) Ecinniler.....	85
2.4.1.4. (63) Şeytanlar.....	86
2.4.2. Ölülerle İlgili Efsaneler.....	87
2.4.2.1. (64) Ölünün Taşınması.....	87
2.4.2.2. (65) Duman çıkaran Kabir.....	88
2.4.2.3. (66) Mezarlıkta Pişirilen Helva.....	89
2.4.2.4. (67) Mezarlığa Çakılan Kazık.....	90
2.5. Diğer Konularla İlgili Efsaneler.....	91
2.5.1. (68) IV. Murat ve İhtiyar Çoban.....	91
2.5.2. (69) Demirci Mehmet.....	92
2.5.3. (70) Perge Efsanesi.....	93
3. Bölüm	
Derlenen Efsanelerin Genel Özellikleri.....	95
3.1. Efsanelerde Yer Alan Tabiat Unsurları ile İlgili Özellikler.....	95
3.1.1. Dağ, Tepe, Kaya, Taş.....	95
3.1.2. Su, Pınar, Nehir.....	95
3.1.3. Ateş\ Sıcaklık	95
3.1.4. Bitkiler \ Ağaçlar.....	95
3.1.5. Hayvanlar.....	95
3.2. Şekil Değiştirme Motifi.....	95
3.3. Efsanelerde Yer Alan Dini Motifler ve Batıl İnançlar	96
3.3.1. Dini Motifler.....	96
3.3.2. Keramet Motifleri.....	96
3.3.3. Şekil Değiştirme.....	96
3.3.4. Ateşle ve Işıkla İlgili Kerametler.....	97
3.3.5. Su ile İlgili Kerametler.....	97
3.3.6. Cansız Varlıklara Hükmetme.....	97
3.3.7. Bitki ve Hayvanlara Hükmetme.....	97

3.3.8. Akıldan Geçeni Bilme.....	98
3.3.9. Gaipten ve Gelecekte Haber Verme Dilekleri Gerçekleştirme.....	98
3.3.10. Gizli Eşyaları Bulma.....	98
3.3.11. Az Yiyeceğin Çoğalması.....	98
3.3.12. Dileklerin Yerine Gelmesine Yardım.....	99
3.3.13. Veliler Tarafından Korunan İnsan, Köy, Eşya, Ağaç, ve Hayvanlar.....	99
3.3.14. Düşmanına Beddua Etme ve Felaket Musallat Etme.....	99
3.3.15. Velilerin Cenazeleriyle İlgili Kerametler.....	100
3.3.16. Diğerleri.....	100
3.3.17. Batıl İnançlar, Kültürler.....	101
3.4. Efsanelerde Yer Alan Toponomik Bilgiler.....	101
3.5. Genel Değerlendirme.....	102
Sonuç.....	103
Kaynak Kişiler.....	105
Bibliyografya.....	11
Ekler.....	112
EK 1 Resimler.....	113
EK 2 Antalya Bölge Haritası.....	128

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Antalya'nın başta turizm olmak üzere kültürel ve sanatsal etkinliklere ev sahipliği yapan bir önemli bir il olduğu vurgulanmıştır.

Antalya'nın folkloru ve kültürel yapısının yeterli derecede araştırılmadığı belirtilmiştir. Antalya anlatılırken eski Yunan, Bizans ve Roma dönemlerine ait kalıntılarla yetinilmiş; halk kültürüne ait değerlere ilgi gösterilmediği ifade edilmiştir.

Antalya bölgesindeki efsanelerde geçmiş kültürlerinin izleri görüldüğü söylenmiştir. Ancak en çok Türklerin ve Asyalıların etkisinin olduğu görülmüştür.

Efsanelerde Antalya halkının yaşamı, değer yargıları, çevre özellikleri, motifler ve bunların anlam dünyaları aydınlatılmaya çalışılır. Efsanelerin çoğunlukla Türk kökenli oldukları ve zamanla başka ulusların motifleriyle süslendiği görülmüştür.

Giriş kısmında efsanenin tanımı, özellikleri, toplumsal yanı anlatılmış, oluşumları hakkında bilgi verilmiş, çeşitlerine değinilip örneklerle somutlaştırılmıştır.

Toplam yetmiş efsane derleme yöntemiyle kayda geçirilmiştir. Bu derleme efsaneler tarih ve medeniyet tarihiyle, olağanüstü varlıklar ve güçlerle ilgili mitolojik ve mistik dini efsanelerle, belli yerlerle ilgili efsanelerden oluştuğu ifade edilmiştir. Araştırmacı derleme metinlerini kaynak kişilerin ifade ettiği şekliyle metne almıştır. Sadece bazı metinlerde anlamı tamamlamak maksadıyla parantez içinde eklemeler yapılmıştır (Tekin, 2003: 6).

Efsaneler teker teker ele alınmış bünyelerindeki motifler ve dünya görüşleri incelemeye tabii tutulmuştur. Kaynak kişilere dair bilgiler, anlattıkları efsanenin ismi çalışmanın ek bölümünde gösterilmiştir. Tezin son bölümünde Antalya'yı ayrıntılı gösteren bir harita ve bibliyografya eklenmiştir.

Araştırmacı ön söz yazısını hocası Doç. Dr. Şeyma Güngör'e teşekkür ederek bitirmiştir.

Giriş bölümü efsane nedir? sorusuyla başlar. Efsane: Kaynağını geçmişteki olaylardan, kişilerden ve yerlerden alan, inandırıcılık yönü bulunan, olağanüstülere yer veren, anlatana ait çeşitli üslup özellikleri taşıyan, zengin kültür motifleriyle süslü, halkın hayal dünyasında biçimlenerek oluşan, mistik özellikler taşıyan metinlere denir (Tekin, 2003:1).

Efsanelerin mitlerin romantik hal almış şekilleri olduğu söylenmiştir. Genellikle ermiş insanların ve devlet adamlarının etrafında oluştuğu ifade edilmiştir. Efsanelerin genelde yaşanan zamanı aşan gerçekleri dile getirirdikleri açıklanmıştır. Yazar, Kurt Ranke'nin efsane tanımı: “Olayın gerçek olmadığını ancak dinleyenlerin bunu gerçek olarak algıladıklarını” aktarmıştır.

Efsanenin pek çok araştırmacı tarafından yapılan tanımının olduğu söylenmiştir. Şemsettin Sami'nin efsaneyi: “Masal, asılsız hikâye, hurafe olarak anılan şey, şöhret bulup dillere düşen olay, hal ve destan.” şeklinde tanım yaptığı ifade edilmiştir.

Mustafa Nihat Özön'ün efsaneyi: “Bir tabiat olayını, bir varlığın meydana gelişini, tabiat elemanlarının birinde olan herhangi bir değişikliği, akıl dışı ve olağanüstü açıklamalarla anlatan hikâye” şeklinde açıkladığı söylenmiştir. Ferit

Develioğlu'nun efsaneyi: “Asılsız hikâye, masal, boş söz ve saçma sapan sözler.” şeklinde tanımladığı söylenmiştir. Pertev Naili Boratav'ın efsaneyi; “Kendine özgü bir üslubu olan, kalıplaşmış kuralları ve belli bir biçimi olmayan sade bir konuşma dili ile anlatılan , bir anlatım türü.” şeklinde ifade ettiği söylenmiştir. Yeni Türk Ansiklopedisinde efsanenin: “Bir toplumun eski hayatının, zaman dışı vakalarının hikâyesi şeklinde anlatılan hatıralardır.” şeklinde yazıldığı ifade edilmiştir. Yazar, Şükrü Elçin'in efsaneyi: “İnsanoğlunun tarih sahnesine çıktığı ilk zamanlardan itibaren türün aynı coğrafya, muhit veya kavimler arasında geliştiğini, zamanla inançların, âdet, anane ve merasimlerin teşekkülünde az çok rolü olan bir çeşit masal.” şeklinde tanımladığını açıklamıştır.

Efsanelerin kısa bir anlatıma sahip oldukları içeriğinde pek çok motif taşıdıkları ifade edilmiştir. Efsanelerin inançlarla şekillendiği bu yüzden mistik yanlarının olduğu vurgulanmıştır. İçeriklerinde eski geleneklere ait izlerin bulunduğu görülmüştür. Efsane konusunun bir olay, tarih veya dini şahsiyet üzerine kurulu olabileceği söylenmiştir. Efsanelerin tarihi devirler içinde oluştuklarından dolayı mitlerden ayrıldıkları belirtilmiştir. Olağanüstü güçlere sahip olan kahramanların mitlerdeki tanrılar gibi yer almadıkları ifade edilmiştir. Efsanelerin günümüzde de oluşabileceği vurgulanmıştır. Efsaneyi dinleyenlerin anlatıya inandıkları görülmüştür. Efsanede yer alan aile kurallarıyla gerçek hayattaki kuralların aynı olduğu bu kuralları bozmaya kalkan kişinin bunun cezasını çekeceği belirtilmiştir.

Araştırmacı, efsaneleri dörde ayırmıştır. Bunlar:

1. Yaratılışı ve dünyanın sonunu anlatan efsaneler
2. Tarihi ve medeniyet tarihini anlatan efsaneler
3. Olağanüstü varlıkları, güçleri ve mitik unsurları anlatan efsaneler
4. Dini unsurlarla ilgili efsaneler

Efsanelerin oluşumuyla ilgili R. Roice'a üç ayrı kural ortaya attığı söylenmiştir. Birinci kuralın aynı inancı ve düşünce yapısını taşıyan toplumlarda hayal dünyasının aynı çalışmasından dolayı benzer efsanelerin oluştuğu; ikinci olarak birinin diğerinin yerine geçme kuralının olduğu ve üçüncüsünün adapte olma kuralının olduğu ifade edilmiştir.

Efsanenin tanımı, özellikleri, çeşitleri ve oluşumu anlatıldıktan sonra dört sayfadan oluşan giriş bölümü bu sözlerle son bulmuştur.

Sonuç bölümünde Antalya’da anlatılan efsanelerin genelde tarihe dayalı olduğu belirtilmiştir. Mitolojik yanlarına rağmen sosyal çevre ve geleneklerle yakından ilgili oldukları, zamanla değişikliklere uğradığı görülmüştür. Derlenen efsanelerin ortak yanının Anadolu’nun ve Antalya’nın Türkleşmesiyle ilgili olduğu vurgulanmıştır.

Din konulu efsanelerde ulu kişilerin hayattayken veli mertebesine yükseldikleri ve öldükten sonra türbelerinin dilek kapısı haline geldiği belirtilmiştir. **Eroğlu Hazretleri, Çoban Hamza Baba** efsanelerinde olduğu gibi. Efsaneye konu olan din ve devlet adamlarının örnek davranış sergilemelerinden dolayı öldükten sonra da halk arasında yaşamaya devam ettikleri söylenmiştir. Halkın özlediği değeri, onuru, adaleti, sevgiyi bu kişilerde bulduğu gözlenmiştir. Efsanelerin, halkın sığınağı olduğu, dileklerin onlardan istendiği ifade edilmiştir. Araştırmacı, Prof. Dr. Mehmet Kaplan’ın deyiimiyle “Anadolu yüzyıllardır ya veli ya da kahraman yetiştirmiştir.” sözleriyle durumu ortaya koymuştur.

Yazar, tarih konulu efsanelerde yer alan kahramanların, kişisel başarılarının yanında gizli bazı güçlere ve anlayışlara sahip olduklarına inanıldığını söylemiştir. Davranışları örnek teşkil eden bir destan kahramanı gibi algılandıklarını ifade etmiştir.

Tabiat konulu efsaneler de insanlara özgü kuralların ve yaşamın var olduğu görülmüştür.

Bir mekân ile ilgili efsanelerde tarihi efsanelerin izine rastlanılmıştır.

Antalya yöresine ait derleme efsaneler de gerçeklik payının fazla olduğu ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Antalya’ya ait derlenen efsanelerde olayın geçtiği zamanın belli olanlarının içinde beş tanesinin Türk hâkimiyetinden önceki devirlere ait olduğu söylenmiştir. Diğerlerinin ise Türklerin bölgeye yerleştiği dönemde anlatılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Yazar, efsanelerde Antalya’nın içine veya dışına göçlerin yaşandığını buraya gelenlerin pek hoş karşılanmadığı veya gelenlerin geldikleri yere alışma zorlukları

çektiklerini söylemiştir. Antalya- Elmalı’da Abdal Musa dergahı bulunduğundan burada mutasavvıf kişilerle ilgili efsanelerin çok yer aldığı ifade edilmiştir.

Efsanelerde yer alan velilerin manevi güçleriyle ateşe, eşyaya, hayvana hükmedebildikleri belirtilmiştir. Derlenen efsanelerde yeryüzü şekilleriyle ilgili motiflerin az olmadığı vurgulanır. Dağların, tepelerin, pınarların, ağaçların kutsal olduğu söylenmiştir. Efsanelerin daha çok ahlâk, örf ve âdet ile ilgili olduğu görülmüştür.

TULUM, M. Mahur. (1991). Özbekçe <<Rustem>> Destanı (Giriş – Notlar – Metin – İndeks). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türk dili araştırmalarında Türk şivelerinin önemli bir yere sahip olduğunu ve kendisinin de bu alana hizmet etmek amacıyla tezini hazırladığını vurgulamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Tulum, çalışmasında Özbek coğrafyasında meydana gelen Rustem Destanı’nın da metin ve indeks incelemesi yaptığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu olan Rustem Destanı’na ait kelime ve deyimleri çeşitli lügatlerden ve Özbek halkının yardımı ile öğrendiğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....III
Kısaltmalar.....IV
Giriş..... V - X I X
Özbekistan ve Özbekler..... V
Özbek Yazı Dili..... V - VIII
Özbekçedeki Sesler..... I X - X I V

Metnin Konusu ve Özellikleri..... X I V - XVIII

Tezin Hazırlanışı..... XVIII- X I X

Notlar.....XX- XXV

Metin.....1 – 140

İndeks.....141 – 508

Bibliyografya.....509 - 510

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Yazar, giriş bölümünde Özbekistan'ın coğrafi konumuna, başkentine ve nüfusuna dair bilgi vermiştir. Araştırmacı, Özbek lehçesinin tarihi gelişime dair açıklamalarda bulunmuştur.

Tulum, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türk dünyası içerisinde Özbeklerin Türkiye Türklerinden sonra en çok nüfusa sahip halk olduğunu vurgulamıştır. Bundan dolayı da Özbek Türkçesinin bütün Türk lehçeleri içerisinde ayrı bir yere sahip olduğu belirtilmiştir. Özbekçenin Özbeklerin kendi yerel dilleri olduğu söylenmiştir. Özbek yazı dilinin, 15. yüzyılda klasik eski dil olan Çağatayca ile mahalli Özbek lehçesinin birleşmesinde oluşmuş edebi bir dil olduğu ifade edilmiştir. Araştırmacı, bazı Özbek dilcilerin, Çağatay edebi dilini eski Özbekçe kabul ettiklerini ve bu dili Karahanlı devresine kadar götürdüklerini söylemiştir. Özbeklerin 1920 yılının sonlarına kadar yazı dillerini muhafaza ettikleri belirtilmiştir. 1920 yılından sonra Özbek lehçesinin edebiyat dili haline geldiği vurgulanmıştır.

1923 yılına kadar Arap alfabesini kullanan Özbeklerin, bu tarihten sonra Latin alfabesine geçiş yaptıkları ancak 1940 yılına gelindiğinde ise Kiril alfabesini kabul ettikleri görülmüştür. Özbeklerin yazı dilinin esasını oluşturan ağzın, Taşkent ağzı olduğu vurgulanmıştır.

TULUM, Yelda. (1992). Kazak Halk Hikâyeleri (Metin, Sözlük, Notlar). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, tezinde Kazak halk hikâyelerini transkrip edip, sözlüğünü hazırlayarak çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tulum, çalışmasında **Ertegiler** adlı kitapta yer alan “Karamergen, A gaş at torah, Adil pen Jayıktın Kohahğı” başlıklı Kiril harfleriyle yazılmış Kazak halk hikâyelerinin yer aldığını belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, metinleri tespit ettikten sonra transkrip ettiğini ifade etmiştir. Araştırmacı, metinlerin orijinalliğini bozmamak ve kolay mukayese edilmek için çeviriyi kelime kelime yaptığını vurgulamıştır.

Tulum, sözlük kısmında kelimelerin menşelerine ve asıl şekillerine de yer verdiğini söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	II
Kazak Alfabesi.....	III
Giriş.....	IV - VI
Kazakistan ve Kazaklar.....	IV
Kazak Edebiyatı.....	V
Kazak Dili.....	V - VI
Tezin Muhtevası ve Hazırlanışı.....	VI
Dil Özellikleri.....	VII - XX I

Metin.....1 – 19

Tercüme....20 – 38

Sözlük.....39 – 80

Bibliyografya.....81

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi hakkında açıklamalar yapmıştır.

Giriş bölümünde araştırmacı, Kazakistan ve Kazaklar üzerine bilgi verip Kazak edebiyatı ve dili üzerine açıklamalar yapmıştır.

Tulum, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir.

Değerlendirme

Yazar, Kazak halk hikâyelerinde, destanlarında, masallarında halkın derdine ağlayan kahraman tiplerin yanında; sevilen halk kahramanlarına da yer verildiği görülmüştür.

Tulum, metinlerde manzum kısımların yer aldığına ve bölgenin örf, âdet ve günlük yaşayışlarına, bozkır hayatına yönelik unsurların bulunduğunu ifade etmiştir.

TUNCCEL, Uğur. (2011). Süreli Yayınlardaki Masallarla İlgili Çalışmaların Açıklamalı Bibliyografyası. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Masallarla ilgili hazırlanan bibliyografya taramasında masal çalışmalarıyla ilgili tez boyutunda bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Halk edebiyatı alanındaki bu eksikliği tamamlamayı, masal konusunda gereksinim duyulan süreli yayın bibliyografyasını toplu olarak vermek, Tuncel tarafından arzulanmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Tuncel, çalışmasını Türkiye’de ki süreli yayınlarda yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından yayımlanmış masal sahasındaki derleme ve incelemelerle sınırlı tutmuştur. Çalışmada 1922 - 2011 yılları arasında Türkiye’de ki süreli

yayınlar da masallar la ilgili yapılmış çalışmalar ın açıklama lı bibliyografyasına yer verilmiştir. Tezde, eserlerin içeriğinde “masal” kelimesi geçen yayınların yanında, içeriğinde “masal” kelimesi geçmediği halde masalla ilgili olduğu tespit edilen çalışmalarda teze dâhil edilmiştir. “Masal” kelimesi geçtiği halde masalla ilgili olmayan metinler teze alınmamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, ilk olarak süreli yayınlardaki masal ile ilgili yayınların listesini oluşturmuştur. Daha sonra bu süreli yayınların listesi oluşturulmuştur. İncelemeler sonucu masal çalışmaları incelenmiş ve tasnif edilmiştir.

Teze dâhil edilen masal çalışmalarının sıralanışında bibliyografik künye sistemi takip edilmiş, aynı kişiye ait birden fazla çalışma var ise bunlar kendi aralarında kronolojik olarak sıralanmış, daha sonra belirtilen çalışmaların içerik ve niteliğine dair sistematik bilgilere yer verilmiştir. Tez giriş bölümü dışında üç bölümden meydana gelmiştir. Giriş bölümünde masalla ilgili tanımlar – açıklamalar, tasnif problemleri ve masalların ortaya çıkışı anlatılmıştır. Birinci bölümde süreli yayınlarda yer alan masal üzerine inceleme makaleler, ikinci bölümde masal derlemeleri, üçüncü bölümde tercüme makaleler ve masallar işlenmiş ve sınıflamaya girmeyen masallar ele alınmıştır. Araştırmacı her bölümün başında o bölümle ilgili açıklayıcı bilgilere yer vermiştir. Çalışmanın sonunda elde edilen veriler grafiklerle desteklenmiştir.

İçindekiler

Öz.....III

Abstract.....IV

Ön Söz..... V

İçindekiler..... VII

Grafik Listesi..... I X

Kısaltmalar..... X

Giriş.....1

1. Bölüm.....3

1.1. Masal Nedir?.....3

1.1.1. Sözlük ve Ansiklopedilerdeki Masalla İlgili Tanımlar – Açıklamalar.....	3
1.1.2. Araştırmacıların Masalla İlgili Tanım ve Değerlendirmeleri.....	6
1.2. Masalların Kaynağı Üzerine Nazariyeler.....	8
1.2.1. Mitoloji Okulu.....	9
1.2.2. Hindoloji Okulu.....	9
1.2.3. Antropoloji Okulu.....	10
1.3. Masalların Özellikleri.....	11
1.3.1. Şekil Özellikleri.....	11
1.3.2. Muhteva Özellikleri.....	13
1.3.3. Dil ve Üslup Özellikleri.....	14
1.3.4. Masalların İşlevleri.....	14
1.4. Masalların Sınıflandırılması.....	15
1.4.1. Masal Tipleri Tasnifi.....	15
1.4.2. Masal Motifleri Tasnifi.....	18
2. Bölüm.....	19
Sürelî Yayınlardaki Masalla İlgili İnceleme Makalelerin Açıklamalı Bibliyografik Künyeleri.....	19
3. Bölüm.....	119
Sürelî Yayınlardaki Derleme Masalların Açıklamalı Bibliyografik Künyeleri.....	119
4. Bölüm.....	301
Sürelî Yayınlardaki Tercüme Makaleler ve Masallar ile İşlenmiş ve Sınıflamaya Girmeyen Masalların Açıklamalı Bibliyografik Künyeleri.....	301
4.1. Sürelî Yayınlardaki Tercüme Makaleler ve Masallar.....	303
4.2. İşlenmiş Masallar.....	315
4.3. Sınıflamaya Girmeyen Masallar.....	337
4.4. Ek Ulaşılamayan Çalışmalar.....	346
Sonuç ve Değerlendirme.....	348
Kaynakça.....	370

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı sözlü kültürün yazılı kültürden önce çıktığını ve çeşitli anlatı türlerinin sözlü kültürde yaşadığını söylemiştir. Bu anlatı türlerinden halkın en çok rağbet ettiği türün masal olduğu söylenmiştir. Masalın binlerce yıldır halkın ihtiyaç duyduğu pek çok gereksinimi bünyesinde taşıdığı ifade edilmiştir.

Tuncel, masalla ilgili bibliyografyaları taradığında Ayşe Arzu Yılmaz Ertizman tarafından hazırlanan “Türk Masallarıyla İlgili Kitapların Halk bilimi Araştırma Yöntemleri Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezini, Orhan Acıpayamlı’nın Antropoloji dergisinde yayımlanan “Türkiye Folklorunda Hikâye ve Masallar Bibliyografyası” Milli Folklor Enstitüsü tarafından yayımlanan “Türk Folklor ve Etnografya Bibliyografyası I, II, III, IV” adlı çalışmaları görmüştür.

Tuncel, ön söz yazısının devamında tezinin amacını, kapsamını, yöntemini anlatmış, çalışmanın içeriğine dair bilgi vermiştir.

Tuncel, çalışmasında kendisine maddi ve manevi yardım eden ailesine ve danışman hocası Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz’e, Prof. Dr. Şeyma Güngör’e ve Yrd. Doç. Dr. Ferhat Aslan’a teşekkür ederek sözlerine son vermiştir.

Giriş bölümünde masalın yerli ve yabancı pek çok araştırmacının ilgisini çekmiş sözlü ve yazılı kültür ortamında devam eden bir tür olduğundan bahsedilmiştir.

Araştırmacı, masal konusunda süreli yayınlarda yapılmış olan inceleme, tercüme makaleler ile masal derlemesini açıklamalı olarak tanıtmak, bir de evrensel yönü olan masalın ne şekilde hangi yönlerden ele alındığının gösterilmesiyle folklor açısından yeri ve önemini de belirtmeyi amaç edinmiştir.

Çalışmanın iki yönü olduğu ifade edilmiş, birinci yön olarak bu çalışmanın coğrafi; ikinci yön olarak ise tarihi kapsamı belirtilmiştir.

Çalışma tarihi olarak 1922 – 2011 yılları arasında süreli dergilerde yayımlanan inceleme, derleme ve tercümelemleri kapsamaktadır. Çalışma büyük oranda Latin harfli Türkçe metinleri kapsamakta bunların yanında eski harfli Türkçe metinleri de içermektedir. Süreli yayınlardaki ilk masal çalışmasının 1922 yılına ait Ziya Gökalp’in “Küçük Mecmua” adlı çalışması olduğu söylenmiştir.

Giriş bölümünde çalışmada uygulanan araştırma yöntemine yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde Türkiye sahasında yapılmış olan masal çalışmalarını kapsamaktadır. Bu kapsam içerisinde sadece folklor ve edebiyat dergilerinde değil, farklı şehirlerde yayınlanan birçok değişik alan dergilerinde de incelemeler yapıldığı, bu konuda çalışmalara yer verildiği görülmüştür.

Birinci bölümde “Sürelî Yayınlardaki Masalla İlgili İnceleme Makalelerin Açıklamalı Bibliyografik Künyeleri” başlığında iki yüz seksen bir masala yer verilmiş, ikinci bölümde “Sürelî Yayınlardaki Derleme Masalların Açıklamalı Bibliyografik Künyeleri” bölümde beş yüz kırk iki masala yer verilmiş, üçüncü bölümde “Sürelî Yayınlardaki Masalla İlgili Tercüme Makaleler ve Masallar ile İşlenmiş ve Sınıflamaya Girmeyen Masalların Açıklamalı Bibliyografik Künyeleri” başlığında ise iki yüz otuz iki masal yer almıştır. Tezin içerisinde yaklaşık bin elli beş masalın açıklamalı bibliyografik künyesine yer verilmiştir.

Araştırmacı, tezini meydana getirirken Kültür ve Turizm Bakanlığı Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi yoğun olarak kullandığı kütüphanelerdir.

Çalışma esnasında araştırmacının yararlandığı yayınlar: Ana Dili, Bilgi, Bilig, Değirmen, Divan, Folklor, Halkbilimi, Hisar, Milli Kültür, Türk Dili, Ülkü vb. dergilerdir.

Değerlendirme

Tuncel, masalların kaynağının neresi olduğunu, türün nerede doğduğu ve nasıl yayıldığının, bir asırdan fazladır tartışılmakta olduğunu söylemiştir. Bu tartışmada W. Grimm’in masalların kaynağı konusunda iki görüş ortaya attığı ifade edilmiştir:

- 1- Hint – Avrupa Teorisi: Hint-Avrupa dil ailesine giren milletlerin masallarının, bilinmeyen bir zamanda Hint-Avrupa medeniyetinin mirası olduğu ifade edilmiştir .
- 2- Parçalanmış Mitler Teorisi: Masalların eski mitlerin parçalanmış şekilleri olduğu bu masalların içinden çıktıkları mitlerin izah edilmesiyle anlaşıldığı söylenmiştir.

Tuncel, 1922 - 2011 yılları arasında masal araştırmalarının büyük bir ivme kazanmış olduğunu dolayısıyla masala olan ilginin de araştırmacılar arasında artarak önem kazandığını grafiklerle ifade etmiştir. Araştırmacının 1922 – 1971 yılları

arasında sayısal veri olarak ortaya koyduğu grafikte birtakım inişler ve çıkışlar görülmüştür. 1932 yılında başlayan Halk Evleri Derneği ve bu derneklerin çıkardıkları Halkevleri dergilerinin Türk kültürünü geliştirmek üzere faaliyetlerde bulunduğu ifade edilmiştir. Yazar, ülke çapında yüz üç halkevi ve bu halkevlerinin yarısının folklor derlemesine yer verdiğini söylemiştir.

Halkevlerinin özellikle dil, edebiyat ve tarih konusunda önemli çalışmalara imza attığı belirtilmiştir. 1966 yılında Milli Folklor Araştırmaları Enstitüsünün kurulmasından sonra birçok derleme faaliyeti gerçekleştirilmiş ancak bu durumun süreli yayınlara yansımadağı görülmüştür. 1948 – 1968 yılları arasında akademik çevrelerdeki incelemelerin azaldığı, halk arasında gerçekleşen derlemelerin hızla arttığı ifade edilmiştir.

Süreli yayınlardaki derleme masalları incelendiğinde ilk derlemelerin çoğunun halkbilimci titizliğiyle ele alınmadığı görülmüştür. 1932 yılından sonra yapılan derleme de bunların süreli yayınlarda yayımlanması esnasında kaynak kişilere, derlenen yere ve zamana ait çok az bilgi verilmiştir. 1949 yılından sonraki süreli yayınlarda derlemelerin daha sistematik ve bilimi açısından uygun şekilde yapıldığı tespit edilmiştir.

1948 – 1968 yılları arasındaki derleme ve folklor faaliyetlerinin yok olmasını engelleyen en önemli derginin Türk Folklor Araştırmaları adlı yayının olduğu vurgulanmıştır. 31 yıl boyunca çıkan bu dergi üç yüz altmış altı sayı süresince Türk folkloru için bir mektep vazifesi gördüğü vurgulanmıştır.

Uzun yıllar boyunca masalın çalışıldığı ve masala olan ilginin de sürekli arttığı yapılan çalışmalarla görülmüştür.

Masalların sadece çocukları eğlendirmek işlevinin olmadığı, eğitici yönünün olduğu da belirtilmiştir. Ayrıca anlatıldıkları toplumun psikolojik, sosyolojik, ahlâki ve kültürel kodlarını kendine has soyut karakter yapısıyla son derece önemli, derin anlatılar olduğu ifade edilmiştir.

TUNCER, Mehmet. (2010). Sait Faik Abasıyanık'ın Eserlerinde Halk Edebiyatı Unsurları Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Sait Faik Abasıyanık'ın eserlerinde halk edebiyatına, halk kültürüne ait unsurlar oldukça fazla yer almaktadır. Bu unsurların eserlerde yer alış şekilleri ortaya konulup değerlendirme yapılması Tuncer tarafından amaçlanmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Tuncer, Sait Faik'in eserlerinden sadece hayatta iken çeşitli dergi ve gazetelerde yayımladığı yirmi iki eser tezin çalışma alanına dâhil edilmiştir. Yazarın iki romanı ve bir şiir kitabı da çalışmaya girmiştir. Çeviri ve uyarlamaları çalışmaya dâhil edilmemiştir. On öykü kitabındaki yüz latmış yedi metin ile yazarın vefatından sonra yayımlanmamış öykü, röportaj, eleştiri vb. yazılar bir araya getirilen elli iki metinle birlikte toplam iki yüz on dokuz metin incelenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tuncer, çalışması ile ilgili kaynak taraması yapmış, elde ettiği bilgileri tasnif etmiştir. Elde edilen bilgiler halk edebiyatı ve halk kültürü yönünden değerlendirilmiştir. Tuncer, eserlerin alıntılanmasında kitabın kısaltmasını ve sayfa numarasını göstermiştir. Bazı metinler çalışmanın sonunda eser ve sayfa numarası verilerek kaydedilmiştir.

Tezin birinci bölümünde yazarın hikâyeleri, romanları, şiirleri, çeviri ve uyarlamaları tasnif edilmiştir. İkinci bölümde eserlerde yer alan halk edebiyatı ve halk kültürü unsurları tespit edilip değerlendirme yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise bulunan unsurlara dair örnekler verilmiştir.

İçindekiler

Öz \ Abstract..... i

Ön Söz..... ii

İçindekiler..... iv

Kısaltmalar..... ix

Giriş..... xi

Birinci Bölüm

1. Sait Faik Abasıyanık'ın Hayatı, Eserleri ve Edebiyat Anlayışı.....1

1.1. Sait Faik Abasıyanık'ın Hayatı

1.2. Sait Faik Abasıyanık'ın Eserleri

1.3. Sait Faik Abasıyanık'ın Edebiyat Anlayışı.....14

İkinci Bölüm

2. Sait Faik Abasıyanık'ın Eserlerinde Halk Edebiyatı Unsurları

2.1. Anonim Halk Edebiyatı.....19

2.1.1. Manzum Türler.....19

2.1.1.1. Türkü.....19

2.1.1.3. Bilmece.....23

2.1.2. Mensur Türler.....25

2.1.2.1. Masal.....25

2.1.2.1.1. Terim Olarak Masal.....27

2.1.2.1.2. Masalların İcrası ve Masal Anlatma Geleneği.....28

2.1.2.1.3 Masal Formelleri.....30

2.1.2.1.3.1 Başlangıç Formelleri.....31

2.1.2.1.3.2 Geçiş Formelleri.....32

2.1.2.1.3.3. Bitiş Formelleri.....32

2.1.2.1.4. Masal Kahramanları.....34

2.1.2.1.5. Masallarda Yer ve Zaman.....36

2.1.2.2. Efsane.....36

2.1.2.2.1. Tarihi Efsaneler.....39

2.1.2.2.1.1. Sakarya Nehri ile İlgili Efsaneler.....39

2.1.2.2.1.2. Bağdadi Baba Efsanesi.....40

2.1.3. Kalıplaşmış İfadeler.....41

2.1.3.1. Atasözü.....41

2.1.3.2. Deyimler.....43

2.1.3.3 Dualar (Alkışlar).....	120
2.1.3.4. Beddualar (Kargışlar).....	124
2.1.3.5. Yemin İfadeleri.....	126
2.1.3.6. Selamlaşma.....	127
2.1.3.7. Vedalaşma.....	130
2.1.3.8. Lâkaplar.....	131
2.1.3.9. Küfürler, Argo Sözcükler.....	134
2.1.4. Seyirlik Halk Oyunları	
2.1.4.1. Karagöz.....	143
2.2. Âşık Edebiyatı Unsurları.....	146
2.2.1. Âşık Tarzı Halk Şiiri ve Âşıklar.....	148
2.2.2.Âşıklık Geleneği.....	150
2.2.2.1. Âşığın Gurbete Çıkması.....	150
2.2.2.2. Âşıkların Eğitim-Öğretim Durumu.....	151
2.2.3. Âşık Kahvehaneleri.....	151
Üçüncü Bölüm	
3. Said Faik Abasıyanık'ın Eserlerinde Halk Kültürü Unsurları.....	153
3.1. Geçiş Dönemleri.....	153
3.1.1. Doğum.....	154
3.1.1.1. Ad Verme.....	157
3.1.2. Evlenme.....	158
3.1.2.1. Çeyiz.....	159
3.1.2.2. Kız Beğenme, Kız İsteme.....	160
3.1.2.3. Nişan.....	161
3.1.2.4. Nikâh.....	163
3.1.2.5. Düğün....	164
3.1.2.6. Kız Kaçırma.....	165
3.1.3. Ölüm.....	165
3.1.3.1. Ölüm Öncesi Uygulamalar.....	168
3.1.3.1. Vasiyet.....	168
3.1.3.2. Ölüm ve Sonrası ile İlgili Uygulamalar.....	168

3.1.3.2.1. Son Nefesi Verme Anı.....	168
3.1.3.2.2. Kefenleme.....	169
3.1.3.2.3. G6mme Hususiyetler.....	170
3.1.3.2.4. Yas.....	170
3.2. Halk Bilgisi.....	171
3.2.1. Halk Hekimliği.....	172
3.2.2. Halk Matematiği ve 6lę6s6.....	173
3.2.3. Halk Takvimi.....	175
3.2.4. Halk Taşıtları ve Taşıma Teknikleri.....	176
3.3. Giyim- Kuşam- S6slenme.....	178
3.3.1 Erkek Giyimi.....	179
3.3.2 Kadın Giyimi.....	181
3.3.3 Çocuk Giyimi.....	182
3.4. Halk Sanatları ve Zanaatları.....	183
3.4.1. El İşlemeciliği.....	184
3.4.2. Halı- Kilim Dokumacılığı.....	184
3.4.3. Meslekler.....	186
3.4.4. G6ndelik Eşyalar.....	193
3.5. Halk Mimarisi.....	196
3.5.1. Konutlar ve Yardımcı Yapılarda B6l6mler.....	197
3.5.2. Konutlar ve Yardımcı Yapılarda Aydınlanma, Isınma.....	200
3.5.3. Konutların D6şenmesi, Kullanımı Ev Eşyaları.....	202
3.6. Halk Mutfağı.....	203
3.6.1. Yiyecek T6rleri.....	204
3.7. Oyun, Eğlence ve Spor.....	206
3.7.1. Çocuk Oyunları.....	207
3.7.2. B6y6klerin Oyunları.....	209
3.7.3. Eğlenceler.....	211
3.7.4. Geleneksel Sporlar.....	213
3.8. Bayramlar, Kutlamalar.....	214
3.8.1. Dini Bayramlar.....	215
3.8.2. Milli Bayramlar.....	216

3.9. İnanışlar.....	217
3.9.1. Sayı ile İlgili İnanışlar.....	217
3.9.1.1. Üç.....	218
3.9.1.2. Yedi.....	220
3.9.1.3. Kırk.....	221
3.9.2. Renk ile İlgili İnanışlar.....	223
3.9.3. Dini İnanışlar.....	224
3.9.4. Nazar.....	227
3.9.5. Fal.....	228
3.10. İletişim, Haberleşme.....	229
3.10.1. Ağızlar.....	229
3.10.2. Haberleşme.....	236
Sonuç.....	238
Kaynakça.....	241

Ön Söz\ Giriş\ Sonuç

Yazarın 1906-1954 yılları arasında yaşamış Türk edebiyatının önemli ismi olduğu ifade edilmiştir. Sanatçının şiir, roman ve eleştiri türünde eserlerinin olduğu ve öykü türünün gelişmesinde önemli bir isim olduğu vurgulanmıştır.

Sait Faik'in halk edebiyatından ne derece yararlandığı, halk kültürü konularını eserlerinde nasıl kullandığını tespit etmek amaçlanmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde tezin amacı, kapsamı, yöntemi üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde Sait Faik'in hayatı, eserleri, edebiyat anlayışından bahsedilmiştir. İkinci bölümde yazarın eserlerindeki halk edebiyatı unsurları, üçüncü bölümde ise halk kültürü unsurlarının tespiti ve tahlili yapılmıştır. Sonuç bölümünde yazarın, kültür birikimimiz açısından bulunduğu nokta hakkında bir değerlendirme yapılmıştır.

Tuncer, çalışmasında hocası Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Giriş bölümünde çalışmanın konusu, amacı, kapsamı ve çalışmada takip edilen metot anlatılmıştır.

Sonuç bölümünde Türk kültürünün bilinen en eski örneklerinin sözlü kültüre ait ürünler olduğu ifade edilmiştir. Küreselleşmenin etkisini her noktada göstermesine rağmen, halk kültürünün yazılı olmayan yönünün etkisi gösterilmek istenmiştir. İletişim araçlarının etkinliğinin artması, yerel kültür ürünlerinin daha kolay yaygınlaşmasını beraberinde getirdiği söylenmiştir. Bu gelişmelerin sözlü ürünlerin “değişebilir” ve “yok olabilirlik” niteliğini etkilemediği belirtilmiştir.

Araştırmacı, yazılı eserlerde halkın kültürel unsurlarına yer vermenin, bir sahip çıkmayı ifade edebileceği gibi, güncel eserlere tarihi bir ruh ve kimlik de kazandıracağını ifade etmiştir.

Tuncer, çalışmanın sonunda Sait Faik’in eserlerini oluştururken masalların eşsiz büyüünden, duanın ve bedduanın gücünden, inanışların yaşanmışlığından, geleneklerin dünyasından, halk sanatlarının mistik yapısından faydalandığı görmüştür.

Sait Faik’in 1929 yılından 1954’e kadar süren sanat yaşamı içerisinde çok üretken olmamakla birlikte, yapıtlarında halka ait zenginlikleri ve halk edebiyatına ait ürünleri sanatçı ustalığıyla okuyucuya sunduğu görülmüştür.

Yazarın, halk edebiyatına ait unsurları daha çok hikâyelerinde okuyucusuna sunduğu ifade edilmiştir. Halk edebiyatı ve halk kültürü unsurlarının eserlere dağılımında bir orantısızlık görülmüştür. **Semaver, Sarnıç, Kumpanya, Havuz Başı, Alemdağda Var Bir Yılan, Şahmerdan, Tüneldeki Çocuk, Mahalle Kahvesi** ve **Birtakım İnsanlar** adlı eserlerinde halk edebiyatı unsurlarının diğerlerine göre ön planda olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Sait Faik’in eserlerinde halk edebiyatı ve kültürü unsurlarının nasıl ve hangi fonksiyonlarla kullanıldığını söyle sıralamıştır:

Sait faik, anonim halk edebiyatı türlerinden masalla ilgili unsurları şahsi üslubunda eriterek modern hikâye ve romanda muhtevayla yoğurmuştur. Masal unsurları, olay örgüsü içerisinde anlatılara ivme kazandırarak okuyucuya masal tadı verilmiştir. Yazar efsane örneğine yer verirken; destan, halk hikâyesi ninni, ağıt ve fıkra gibi anonim halk edebiyatına ait ürünlere yer vermemiştir.

Yazarın, hikâye kahramanlarının ağızından bir türkü sözü duymanın mümkün olduğunu vurgulamıştır. Türkülerin anlatının bütünlüğü içerisinde kahramanların psikolojik durumlarına göre bir atmosfer oluşturduğu söylenmiştir.

Sait Faik'in eserlerinde kullandığı halk dilinin, kültür Türkçesi içerisinde yoğrularak kendine özgü bir tarz oluşturduğu ifade edilmiştir. Deyim ve atasözlerine mesajlarını kuvvetlendirmek amacıyla yer veren yazarın, deyimlere daha çok başvurduğu tespit edilmiştir. Eserlerinde kendi yaşantısı ile duygu ve düşünce tarzına ilişkin izlerin bulunduğu yazarın, özellikle argoya ve küfürlü ifadelere sıklıkla yer vermesi onun bohem hayat tarzının eserlerine yansımaları olarak değerlendirilmiştir.

Sait Faik'in eserlerinde hayatın geçiş dönemleriyle ilgili inanç, âdet, gelenek ve göreneklerin de yer aldığı söylenmiştir. Bu gelenek ve göreneklerde yazarın, bazen köylü ve şehirli arasındaki farkı ortaya koyduğu bazen de değişmesi gereken âdetleri eleştirdiği ifade edilmiştir. Yazarın eserlerde halk hekimliğine ait unsurların göze çarptığı belirtilmiştir. Eserlerdeki kahramanların, hastalıklarının iyileşmesi için kocakarı ilaçları kullanmalarının yanı sıra evliya mezarlarına, türbelere gittikleri, mum yaktıkları da görülmüştür. Yazarın, bu hususta modern tıbbın imkânlarının kullanılmasını savunarak güldürü unsuru olarak halk hekimliğine ait unsurlara temas ettiği söylenmiştir. Eserlerde dönemin eğlence unsurlarıyla ilgili malzemenin az olmadığı belirtilmiştir. Sait Faik'in oyunlarını, kültürü taşıyan bir öge olarak gördüğü ifade edilmiştir. Metinlerde dini motifler, formel sayılar, halk taşıtları, halk matematiği ve ölçüsüyle ilgili örneklerle de yer verdiği görülmüştür.

Tuncer, Sait Faik'in eserlerindeki halk edebiyatı ve halk kültürü unsurlarının çağdaş anlatı teknikleriyle ortaya konulurken yakalanan disiplinler arası malzeme alışverişi ve yazarın sergilediği tavrın önemli olduğunu ifade etmiştir.

Değerlendirme

Sait Faik'in yirmi iki eseri halk edebiyatı ve halk kültürü açısından detaylı şekilde incelenmiştir. Tuncer, Sait Faik'in hayatı ile ilgili elde ettiği bilgilerden yola çıkarak anlatımına başlamıştır. Abasıyanık'ın son derece kırılgan, hassas, alıngan bir karaktere sahip olduğu söylenmiştir. Bu kişilik özelliğinin onun eserlerine yansıdığı vurgulanmıştır. Sait Faik'in kaleminden ayrı kalamadığı, yaşama ancak yazı yazmak ile tutunabildiği, bu hayatta en çok kalemini sevdiği vurgulanmıştır. Sait Faik'in edebi hayatının en verimli döneminin siroz hastalığına yakalanıp Burgaz adaya yerleştiği zamanlar olduğu ifade edilmiştir. Yazarın eserlerinin ortaya çıkış noktasının insan olduğu belirtilmiştir. Yazı yazmanın Abasıyanık için özgürlük

anlamına geldiği belirtilmiştir. Onu yazmaya iten dürtünün ise merak unsuru olduğu söylenmiştir. Yazarın, insanların yaşadığı yerleri, yaşam biçimlerinin hep merak ettiği ve bu sıradan insanların hayat hikâyelerini metinlerinde işlediği ifade edilmiştir. Abasıyanık'ın, eserlerinde sadece “ekmek kavgası”nı işlendiği görülmüştür. Abasıyanık'ın kalıplaşmış toplum değerleri penceresinden değil kendi ürettiği sevgi, acıma, hoşgörü vb. duygularla topluma baktığı söylenmiştir. Sait Faik'in yaşadığı dünyaya yeni bir şeyler söyleme gayreti içerisinde olduğu görülmüştür. Yazarın, Andre Gide'in etkisinde kalarak eserler ortaya koyduğu ifade edilmiştir. Gide'nin dünya görüşünün, insana bakışının, doğaya bakışının Sait Faik'i etkilediği belirtilmiştir. Tuncer, Sait Faik'in bu dünyaya vermek istediği mesajları kolay anlaşılır bir dille ve şiirsel bir üslupla okuyucusuna anlattığını söylemiştir.

TURŞUCU, Hüseyin. (1998). Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanlarında Ev İçi Folkloru. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinde Türk folkloruna ait zenginliklerin söz konusu olduğu söylenir. Bu konuda sadece Aydın Oy bitirme tezi hazırlamıştır. Araştırmacı, yazara ait eserlerde yer alan folklor malzemelerini çalışmasında incelemek istediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinden sadece romanlarını çalışma alanına dâhil etmiştir. Tezin içerisinde yazara ait otuz bir adet roman yer almıştır. Bu romanlarda “Ev içi” folkloruna yönelinmiştir. Bunlardan birkaçı: **İffet, Nimetşinas, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Sevda Peşinde, Gulyabani, Son Arzu, Efsuncu Baba, Meyhanede Hanımlar** vb. romanlardır.

Çalışmanın Yöntemi

Turşucu, bibliyografik bir inceleme yaparak araştırmasına başlamıştır. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın tüm romanlarında bulunan folklor malzemelerine birer başlık vererek fişlere geçirilmiş, bu başlıklar sınıflara ayrılmıştır. Tez için birçok kitap, broşür ve tezden yararlanılmıştır.

İçindekiler

Ön Söz..... I

Giriş.....III

Birinci Bölüm.....1

Maddi Kültür Unsurları.....2

A. Mesken Olarak Kullanılan Binalar.....2

Evler.....2

Konaklar.....3

Yalılar.....4

Köşkler.....4

B. Mesken Olarak Kullanılan Binalarda İnşai Unsurlar.....5

Genel Özellikler.....5

Bina Kapıları ve Tokmak, Çingirak, Halka, Zil.....8

Kapılar.....8

Kapı Tokmağı.....9

Kapı Çingırağı.....9

Kapı Halkası.....10

Kapı Zili.....10

C. Mesken Olarak Kullanılan Binalarda Bölümler, Odalar, Mefruşat ve Diğer Ev

Eşyaları.....11

Harem - Selamlık.....11

Dönme Dolap.....13

Odalar, Döşeme, Mefruşat ve Sair Eşyalar.....14

Misafir Odası.....15

Yatak Odası.....17

Oturma Odası.....18

Yemek Odası.....	19
Mabeyn Odası.....	19
Sandık Odası.....	20
Kütüphane.....	21
Kiler.....	21
Hamam.....	22
D. Meskenlerde Isınma.....	22
E. Meskenlerde Aydınlatma.....	24
F. Süsleme.....	25
G. Yemek Yeme, Yiyecek ve İçecekler ile İlgili Unsurlar.....	25
Yemek Çeşitleri.....	26
Romanlarda Yer Alan Diğer Yemek Türleri.....	27
Sofra Âdeti.....	27
Yiyecek Saklama.....	27
H. Kıyafet.....	28
İkinci Bölüm.....	30
Soysa-Kültürel İlişkiler.....	31
A. Din, Hurafeler, İnançlar.....	31
Dua - Beddua.....	31
Dua.....	31
Beddua.....	32
Romanlarda Geçen Diğer Beddualar.....	33
İtikafa Girme.....	34
İstihare.....	34
Hülle.....	34
Gıybet.....	34
Vird Çekmek.....	35
Hurafeler (Batıl İnanışlar), İnançlar.....	35
Fazla Paranın Haramlığı, Kıyamet Âlametleri.....	36
Frenkçe Konuşmanın, Çatal-Kaşıkla Yemek Yemenin Ahretteki Azabı.....	36
Tavşan Yememe.....	37
Şeytan Kovma.....	37

Ruhlarla Konuşma.....	37
Cinler ve Periler.....	38
Nefes Etmek, Okutmak.....	41
Tütsülemek, Efsunlamak.....	42
Yumak Efsunu Yaptırmak.....	44
Muska.....	44
Muhabbet Muskası.....	45
Şirinlik Muskası.....	45
Büyücülük.....	46
Büyü Bozma, Büyü Yaptırma.....	46
Büyü Bozma.....	47
Falcılık, Fal Baktırma.....	48
İşkambil Falı.....	49
El Falı.....	49
Burçlardan Fal Bakma.....	49
Kurşun Dökmek.....	50
Baykuş Ötüşünü Uğursuzluk Saymak.....	51
Al Basması.....	52
Rüya Tabirleri.....	52
Diğer İnanışlar.....	52
B. Sağlık Folkloru - Halk Hekimliği.....	53
Bayılma, Yorgunluk.....	54
Baş Ağrısı.....	54
Baş Dönmesi.....	55
Kırık Çıkıklar.....	55
Öksürük.....	55
Sancı.....	55
Halk Hekimliğindeki Diğer Tedavi Şekilleri.....	56
C. Hayatın Dönüm Noktaları.....	56
1. Doğum ve Çocuk Folkloru.....	56
Gebelik.....	57
Gebeliğin Anlaşılması.....	57

Çocuk Düşürme.....	58
Doğum Âdetleri.....	58
Ebe Âdetleri.....	58
Çocuk Bakımı.....	58
Çocuğa İsim Verme.....	58
Doğum Öncesi Hazırlık.....	59
Bazı İnanışlar.....	59
2. Eğitim ve Öğretim.....	59
3. Evlilik.....	62
Çeyiz Hazırlığı.....	63
Ağız Arama.....	64
Evlilik Konusunda Kullanılan Deyimler.....	65
Karabaş Olmak.....	65
Baş Göz Etme.....	66
Evlilikle İlgili Düşünceler ve Uygulamalar.....	66
Yaş Farkı.....	66
Rey Meselesi.....	67
Evlilikte Denklik Meselesi.....	69
Eş Seçimi, Eş Arama.....	70
Damat Seçimi, Damatta Aranan Nitelikler.....	70
Kız Seçimi, Gelinlerde Aranan Nitelikler.....	71
Evlenme Aşamaları.....	72
Görücülük, Kız Görme, Kız İsteme.....	72
Söz Kesimi, Başlık.....	73
Nişan.....	74
Düğün Günü Belirleme.....	74
Nikâh.....	74
Gelini Hazırlama, Gelinlik.....	75
Düğün.....	76
Kuşak Bağlama, Koltuk Merasimi.....	76
Sağdıç, Yenge.....	77
Yüz Görümlülüğü.....	78

Zifaf Gecesi.....	78
Gelin Odası.....	79
Teaddüt-i Zevcat (Birden Fazla Kadınla Evlenmek).....	79
Boşanma.....	81
4. Ölüm.....	82
Ölümle İlgili Âdet ve İnanışlar.....	82
Kur'an Okumak.....	83
Ağza Su veya Zemzem Damlatmak.....	82
Kelime-i Şahadet Getirme.....	83
Ölenin Gözlerini Kapatmak.....	84
Ölenin Çenesini Bağlama.....	84
Ölümün Yuyurulması.....	84
Kandil Yakma.....	85
Hatım İndirtmek, Mevlit Okutmak.....	85
Ölümle İlgili Diğer İnanışlar.....	85
Cenazenin Yanına Kedi Girmesini Önleme.....	85
Ölüme Abdestli Hazırlanma.....	86
D. Aile İçi Münasebetler.....	86
Karı-Koca Münasebetleri.....	87
Baba-Oğul Münasebetleri.....	90
Ana-Oğul Münasebetleri.....	91
Baba-Kız Münasebetleri.....	92
Anne-Kız Münasebetleri.....	92
Abla-Kardeş Münasebetleri.....	93
Gelin-Kaynana Münasebetleri.....	93
Gelin-Kayınpeder Münasebetleri.....	94
Damat-Kaynana Münasebetleri.....	94
Nine-Torun Münasebetleri.....	95
Amca-Yeğen Münasebetleri.....	96
E. Komşuluk.....	97
Komşulukla İlgili Dini İnanışlar.....	98
Hoş Geldin Ziyareti.....	99

Komşuların Birbirine Hitabı.....	99
Diğer Hususlar.....	100
F. Misafirlik.....	100
Misafir Karşılama.....	100
Misafir Ağırlama.....	101
Kahve, Sigara ikramı.....	101
Kahve Kültürü.....	102
Sonuç.....	104
Sözlük.....	108
Bibliyografya.....	110

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Türk folklorunun kendisine has bir zenginliği içerisinde barındırdığı ifade edilmiş, bu zenginliğin yazarların eserlerine de yansıdığı söylenmiştir. Folklor malzemelerini eserlerinde kullananlardan birinin de Hüseyin Rahmi Gürpınar olduğu vurgulanmıştır.

Gürpınar'ın, romanlarında İstanbul'un mahalle hayatını romanlarında işlediği söylenmiştir. Turşucu, çalışmasını “ev folkloru” ile sınırlandırmıştır. Gürpınar'ın bu yönü hakkında Aydın Oy 'un **Hüseyin Rahmi'de Halk Kültürü** isimli bitirme tezinden bahsedilmiştir. Araştırmacı, Aydın Oy'un çalışmasının kendi araştırmacı için başlangıç noktası olduğunu ifade etmiştir. Çalışmada, romanlardaki folklor malzemesi tarandıktan sonra malzemenin romanların dokusu ve havası içindeki yeri de belirtilmiştir (Turşucu, 1998: I).

Romanlarda tespit edilen malzemelerin Türk folkloru içindeki yeri ve öneminden bahsedilmiştir.

Çalışma iki ana bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde maddi unsurlar, ikinci bölümde sosyo- kültürel unsurlar yer almıştır. Maddi kültür unsurları bölümünde meskenler, mefruşat, ısıtma, aydınlatma, süsleme vb. ele alınmış; sosyo- kültürel bölümde kültürün sosyal yönü incelenmiştir. Halk hekimliği, din, inanç ve hurafeler, doğum, eğitim, evlilik vb. halk kültürü unsurları incelenmiştir. Maddi kültürün sosyal hayatı nasıl etkilediği ve nasıl şekillendirdiği de anlaşılmaya çalışılmıştır.

Turşucu, çalışmasında birkaç eserlerin dışında orijinal hallerine yer vermiştir.

Çalışmanın sonunda kısa bir sözlük ve yararlanılan kaynakların yer aldığı bibliyografya yer almıştır.

Araştırmacı, çalışmasında kendisine yardımcı olan hocası Doç. Dr. Şeyma Güngör'e, fikirleriyle katkılarını sunan Prof. Dr. Necat Birinci'ye değerli arkadaşı Araş. Gör. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür ederek yazısına son vermiştir.

Giriş bölümünde folklorun tanımı yapılmıştır. Bu sahaya giren unsurlar tespit edilmiştir. Halk kültürünün milli kültürü nasıl etkilediği ve bu kültürün sağlıklı bir şekilde ortaya çıkabilmesi açısından folklor araştırmalarının önemi üzerinde durulmuştur. Tanzimat Dönemi'nden Cumhuriyet Dönemi'ne kadar geçen süre içerisinde toplumun geçirdiği evreler incelenmiştir. Bu dönemde kültürü etkileyen faktörler incelenmiştir. Bu bölümde Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın hayatı ve edebi yönü de incelenmiştir. Romanlarında yer alan unsurların folklor açısından önemi ortaya konulmuştur.

Sonuç bölümünde araştırmacı kültürün ev içinde nasıl şekillendiğini, nasıl yaşadığını ve milli kültüre nasıl tesir ettiğini tespit etmeye çalışmıştır. Giriş kısmı ve iki ayrı bölümden tez meydana gelmiştir. Giriş bölümünde folklorun tanımı yapılmış, bu sahaya giren unsurlar tayin edilmiştir. Halk kültürünün milli unsurları nasıl etkilediği üzerinde durulmuştur. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın hayatı ve edebi yönü incelenmiştir. Birinci bölümde maddi kültür unsurları; ikinci bölümde sosyo-kültürel unsurlar ele alınmıştır.

Folklorun kültür mirasının ve yaşayan kültürün vazgeçilmez bir parçası olduğu vurgulanmıştır. 19. yüzyılda Tanzimat Fermanı'yla başlayan batılılaşma süreciyle halkın yabancı bir yaşayış tarzı ve dünya görüşüne sahip olduğu ifade edilmiştir. Batı kültürünün değişik unsurlarının taklit ve moda yoluyla günlük hayata girdiği söylenmiştir. Giyim-kuşam, mefruşat ve eşyalar da değişimin başladığı toplumda eski-yeni ikililiğinin ortaya çıktığı belirtilmiştir.

Gürpınar'ın, romanlarında halk kültürünün zengin unsurlarını sergilediği görülmüştür. Yazarın eserlerinde meskenlerin önemli bir yerinin olduğu ayrıca mekânlardan daha çok İstanbul'un kullanıldığı söylenmiştir. Yazarın mekânlarda daha çok tercih ettiği yerin ise ev içi olduğu görülmüştür. Ahşap evlerin Türk yaşantısını göstermesi bakımından önemli rol oynadıkları ifade edilmiştir.

Konakların, yalıların, köşklerin çok katlı ve birden çok odalı olduğu bu yapılarda zengin tabaka oturduğu söylenmiştir.

Evlerde kullanılan mefruşatlarda da zaman içerisinde batı etkisinin arttığı görülmüştür. Araştırmacı, geleneksel eşyalarla birlikte batılı eşyalar evlerde bir arada kullanıldığını belirtilmiştir. Kanepe, tül, komodin, koltuk vb. batı tarzı eşyaların hanelere girdiği gözlenmiştir. Evlerde önem verilen bir bölüm de kütüphaneler olduğu evlerde zamanla bir odanın kütüphane olarak kullanıldığı ifade edilmiştir.

Romanlarda dikkat çeken bir diğer bölüm hamamlar olduğu hamamların daha çok konak ve yalılarda bulunduğu ve ev içi hayatını canlı yansıttığı söylenmiştir.

Mangalların evleri ısıtmak ve yemek pişirmek için kullanılan bir alet olduğu belirtilmiştir. Türk evlerinde süslemeye tavanlarda, kapı ve duvarlarda rastlanıldığı söylenmiştir.

Evlerde yer alan yaşam alanı içerisinde mutfağın Türk kültüründe önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmıştır. Kadının ise mutfağın ayrılmaz bir parçası olduğu ifade edilmiştir.

İstanbul halkının kendine mahsus kıyafetlerinin olduğu gözlenmiştir. Yemeni, hırka, entari, yazma, gecelik en çok kullanılan kıyafetler olarak dikkat çekmiştir.

Hüseyin Rahmi'nin romanlarındaki batıl inançların, hurafelerin okuyucuya zengin malzeme sunduğu ifade edilmiştir. Yazarın, ele aldığı konularda batıl inançları yıkma düşüncesi taşıdığı; cahil halkla aydın arasındaki çatışmayı canlı şekilde aksettirdiği görülmüştür.

Halk hekimliği, noktasında hem modern tıbbın hem de geleneksel tıbbın toplumun içerisinde yer aldığı ifade edilmiştir. Eğitim konusunda da geleneksel eğitimin yanında batı tarzı eğitimin ortaya çıktığı söylenmiştir.

Araştırmacı, Gürpınar'ın romanlarında evlilik kurumunun bütün aşamalarının canlı bir şekilde görüldüğünü söylemiştir. Zaman içerisinde batı tesiri kendisini gösterdiği ifade edilir. Daha pek çok unsur romanlarda okuyuculara sunulmuştur.

Tanzimat Dönemi'yle başlayan Batı etkisinin milli kültürü etkisi altına aldığı vurgulanmıştır. Hüseyin Rahmi'nin Türk toplumunun bu değişimlerini yakından takip ettiği ve bu süreci eserlerine aktardığı söylenmiştir. Yazarın romanlarının Türk folklorunun zengin kaynakları arasında olduğu belirtilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, halkın 19. yüzyılda yabancı bir yaşayış ve dünya görüşüyle karşı karşıya bırakıldığını ifade etmiştir. Tanzimat Dönemi'nden sonra gelen yılların toplumun içinde ikircikliğe sebep olduğu söylenmiştir. Saray, yalı ve konak çevresinde başlayan batılı yaşam tarzının zaman içinde toplumun diğer kesimlerine de yayıldığı görülmüştür. Batılı yaşamın halkın içine taklit ve moda adı verilen akımlar ile nüfus ettiği ifade edilmiştir. Türk toplumunun Batı ve Doğu arasında bir buhran yaşadığı aydın gençlerin Batılı yaşama hayran olmaya başladıkları gözlenmiştir. Gelenekçi kesim tarafından bu gençlerin “züppe” olarak lanse edildikleri ifade edilmiştir. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın toplumun geçirdiği bu sıkıntılı süreçleri dikkatli bir gözlem ile incelediği halkın sıkıntılarını, dertlerini romanlarına konu ettiği belirtilmiştir.

Yazar, folklor çalışmalarının ülkemizde hak ettiği değeri ancak Cumhuriyet Döneminde bulduğunu vurgulanmıştır. Folklor araştırmaları açısından üzerinde önemle durulması gereken yazarların başında Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanları öne çıktığını söylemiştir. “Ev içi folkloru” açısından değerlendirilen bu eserlerin aynı zamanda toplumun son yüzyıl içerisinde geçirdiği değişiklikleri de canlı olarak aktardıkları vurgulanmıştır. Gürpınar'ın mekânlarının İstanbul'un ahşap evleri, konakları, yalıları, çarşıları, dükkânları, vapurları olduğu ifade edilmiştir. Yazılarını ustası Ahmet Mithat Efendi yolunda yazdığı halkı ön planda tutup, onlara faydalı olmayı amaçladığını belirtilmiştir.

Araştırmacı, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yazdığı kırk iki romanın İstanbul folkloru açısından çok zengin malzeme sunduğunu söylemiştir.

TÜRKMEN, Funda. (2011). Samiha Ayverdi'nin Eserlerinde İstanbul Folkloru. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Türkmen, Samiha Ayverdi'nin eserlerinde İstanbul halkının adet, gelenek – görenek, inanış, hayat tarzı vb. unsurlarını kısacası İstanbul'un folklorunu gösterme amacıyla çalışmasını yapmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, Samiha Ayverdi'ye ait toplam kırk bir tane eseri inceleyerek tezini meydana getirmiştir. Bu eserler roman, anı, araştırma – inceleme, siyasi tarih, biyografik tetkik türünde kitaplardır. Çalışmasının içersinde kullandığı eserlerden birkaçının adı: **Ateş Ağacı, Arkamızda Dönen Dolaplar, Abide Şahsiyetler, Ah Tuna Vah Tuna, Bağ bozumu, Bir Dünyadan Bir Dünyaya ve Batmayan Güneş** 'tir.

Çalışmanın Yöntemi

Türkmen, Samiha Ayverdi'ye ait kırk bir eserin hepsinin künye bilgisini tek tek verip içeriğine ait unsurları ardından vermiştir. Eserlerin türü, mekânı, teması, kişileri ve özeti okuyucuya sunulmuştur.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... iv

Ön Söz..... v

İçindekiler..... v ii

Kısaltmalar..... v iii

Giriş.....1

1. Samiha Ayverdi'nin Hayatı.....2

2. Samiha Ayverdi'nin Eserleri.....12

1. Bölüm

Geçiş Dönemleri

1.1. Doğum.....53

1.2. Çocuk – Çocukluk.....56

1.2.1. Çocuğun Yetiştirilmesi.....56

1.2.2. Çocuğun Eğitim Öğretimi.....57

1.2.2.1. Mahalle Mektepleri.....57

1.2.2.2. Mürebbiyeler.....58

1.2.2.3. Özel Hocalar.....59

1.2.3. Çocuk Oyun ve Eğlenceleri.....59

1.2.4. Sünnet Düğünü.....	62
1.3. Evlenme.....	64
1.4. Ölüm.....	72
2. Bölüm	
Giyim – Kuşam ve Süslenme	
2.1. Çocuk Giyimi.....	73
2.2. Kadın Giyimi.....	73
2.3. Erkek Giyimi.....	74
2.4. Belli Mesleklere Ait Giyim.....	75
III. Bölüm	
Halk Edebiyatı	
3.1. Halk Edebiyatı.....	81
3.1.1. Anonim Halk Edebiyatı.....	82
3.1.1.1. Atasözleri.....	82
3.1.1.2. Deyimler.....	85
3.1.1.3. Efsane.....	89
3.1.1.4. Masal.....	92
3.1.1.5. Destan.....	95
3.1.1.6. Hikâye.....	96
3.1.1.7. Fıkra.....	96
3.1.1.8. Mani.....	96
3.1.1.9. Tekerleme.....	98
3.1.1.10. Ninni.....	99
3.1.1.11. Türkü.....	100
IV. Bölüm	
Halk Tiyatrosu	
4.1. Meddah.....	101
4.2. Orta Oyunu.....	103
4.3. Karagöz.....	105
4.4. Tuluat (Doğmaca).....	107
V. Bölüm	

Halk İnanışları, Halk Bilgisi

- 5.1. Halk İnanışları.....109
- 5.2. Halk Bilgisi.....118
 - 5.2.1. Halk Hekimliği.....118
 - 5.2.2. Halk Veterinerliği.....122
 - 5.2.3. Halk Meteorolojisi.....122

VI. Bölüm

Eğlence Kültürü, Özel Günler – Merasimler

- 6.1. Eğlence Kültürü.....123
 - 6.1.1. İçkili Eğlence Mekânları.....123
 - 6.1.1.1. Meyhaneler.....123
 - 6.1.1.2. Gazinolar.....126
 - 6.1.2. Kahvehaneler.....126
 - 6.1.3. Çayhaneler.....133
 - 6.1.4. Mesireler.....133
 - 6.1.5. Alemdağı Eğlenceleri.....138
 - 6.1.6. Av Alayları.....138
 - 6.1.7. Çerağan Eğlenceleri.....139
 - 6.1.8. Helva Sohbetleri.....139
 - 6.1.9. Müzik ve Müzik Enstrümanları.....139
- 6.2. Özel Günler – Merasimler.....141
 - 6.2.1. Kandiller.....141
 - 6.2.2. Ramazan.....141
 - 6.2.3. Bayram.....142
 - 6.2.4. Muharrem Ayı.....144
 - 6.2.5. Hacı Tehniyesi.....145
 - 6.2.6. Hıdırellez.....146
 - 6.2.7. Kılıç Kuşanma Merasimi.....147
 - 6.2.8. Culus Töreni.....147
 - 6.2.9. Cuma Şenliği.....148
 - 6.2.10. Şet Kuşanma.....149

- 6.2.11. Veladet-i Hümayun ve Beşik Alayı.....149
- 6.2.12. Peştamal Kuşanma.....150
- 6.2.13. Ulufe.....151
- 6.2.14. Türk Olmayan Unsurların Özel Günler- Merasimleri.....151

VII. Bölüm

Meslekler

- 7.1. Ayvaz.....154
- 7.2. Bekçi.....157
- 7.3. Bostancıbaşı.....157
- 7.4. Bozacı.....158
- 7.5. Ciğerci.....159
- 7.6. Çengi.....159
- 7.7. Divitçi.....159
- 7.8. Dondurmacı.....160
- 7.9. Dökmeci.....160
- 7.10. Esnaf.....160
- 7.11. Fes Kalıpçısı.....161
- 7.12. Fırıncı Yamağı.....161
- 7.13. Hacamatçı.....161
- 7.14. Hakkak.....161
- 7.15. Halayık....162
- 7.16. Hamlacı.....162
- 7.17. Haremağası.....162
- 7.18. Haseki Ağası.....163
- 7.19. Hazinedar.....163
- 7.20. İç Oğlanları....163
- 7.21. İhtisap Ağalığı.....163
- 7.22. Kadı.....163
- 7.23. Kalemtırışçı.....163
- 7.24. Katip.....164
- 7.25. Kavas.....164

7.26.	Keten Helvacı.....165
7.27.	Konak Çalışanları.....165
7.28.	Köçek.....165
7.29.	Kuyumcu.....166
7.30.	Laternacı.....166
7.31.	Leblebici.....166
7.32.	Macuncu.....167
7.33.	Mekkaribaşı.....167
7.34.	Mahalle Bekçisi.....167
7.35.	Meyhaneci.....167
7.36.	Miço.....167
7.37.	Muhallebici.....169
7.38.	Mürebbiye.....170
7.39.	Nişan Mümeyyizi.....170
7.40.	Oyuncakçı.....170
7.41.	Salepçi.....170
7.42.	Saka.....170
7.43.	Sakız Leblebici.....170
7.44.	Sebilci.....171
7.45.	Sergici.....172
7.46.	Sırık Hamalı.....172
7.47.	Simitçi.....172
7.48.	Sucu.....173
7.49.	Tulumbacı.....173
7.50.	Uşak.....175
7.51.	Vezir Konağı Görevlileri.....175
7.52.	Yoğurtçu.....178
7.53.	Zobu.....178

VIII. Bölüm

Ulaşım Araçları, Aydınlanma

8.1. Ulaşım Araçları.....180

8.1.1. Karayolu Ulaşım Araçları.....	180
8.1.2. Denizyolu Ulaşım Araçları.....	187
8.1.3. Demiryolu Ulaşım Araçları.....	192
8.2. Aydınlanma Araçları.....	193
IX. Bölüm	

Mimari

9.1. Hisarlar.....	195
9.2. Camiler.....	196
9.3. Saraylar.....	201
9.4. Kasırlar.....	203
9.5. Köşkler.....	205
9.6. Konaklar.....	207
9.7. Yalılar.....	209
9.8. Hamamlar.....	211
9.9. Külliyele.....	214
9.10. Medreseler.....	215
9.11. Çeşmeler.....	216
9.12. Sebiller.....	217
9.13. Şadırvanlar.....	218
9.14. Diğer Mimari Yapılar.....	218
Sonuç.....221	
Kaynakça.....224	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, Samiha Ayverdi'ye ait eserlerdeki folklor unsurlarını sınıflandırarak anlatmıştır. Ayverdi'nin, İstanbul folkloruna dair unsurları hem kendi hayatından hem de gözlemlerinden yola çıkarak anlattığı ifade edilmiştir.

Samiha Ayverdi'nin Osmanlı Devletinin dağılma sürecinde doğup Cumhuriyet'in kuruluş döneminde gençlik dönemini yaşadığı söylenmiştir. Bu süreçte Doğu ve Batı edebiyatının, yaşantısının kısacası zıtlıkların olduğu bir dönem olduğu belirtilmiştir. Ayverdi'nin, bu geçiş döneminde eskiye dair öğelerin

kaybolmasından duyduğu sıkıntıyı, üzüntüyü eserlerinde anlattığı görülmüştür. Eserlerinde kullandığı ana mekânın daha İstanbul olduğunu söylenmiştir.

Samiha Ayverdi'nin eserlerindeki gündelik hayatı Zeynep Uymur, mimari unsurları Selami Alan'ın anlattığı söylenir (Türkmen, 2011: 5).

Çalışmanın dokuz bölümden oluşmuştur ve bölümlerin içeriğine dair bilgiler verilmiştir.

Yazar, Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e ve Prof. Dr. Şeyma Güngör'e teşekkür ederek yazısına son vermiştir.

Giriş bölümünde folklorun önemli bir çalışma alanı olduğunu belirtilmiştir. Türkmen, yazarın eserlerindeki İstanbul ait folklorik unsurları göstermiş bu öğelerin çoğunun Osmanlı Devleti'nin tarihini de anlama noktasında yararlı olduğunu ifade etmiştir.

Sonuç bölümünde Samiha Ayverdi'nin milli tavırda eser verdiği vurgulanmıştır. Yazarın tasavvufa olan ilgisinin eserlerine de yansıdığı belirtilmiştir. Ayverdi'nin, eserlerinde nesnel bir bakış açısına sahip olduğu görülmüştür. Yazarın eserlerinde kullandığı İstanbul folkloruna dair öğelerin bilinçli bir kullanımın sonucu olduğu söylenmiştir. Yazar, folklorla dair unsurlardan kalıcı olanları eserlerinde kullanmış bu yönüyle eserlerin öğretici özellik gösterdiği söylenmiştir.

Ayverdi'nin çocukluğundan itibaren okumaya, öğrenmeye, araştırmaya meraklı bir kişi olarak yetiştiği ve yetiştirildiği belirtilmiştir.

Yazarın eserlerinde daha çok bahsettiği sürecin geçiş dönemi ritüelleri olduğu gözlenmiştir. Bu dönemde yazarın dikkatini çeken sünnet, evlilik törenleri, ölüm gelenekleri ve çocuk oyunlarının olduğu belirtilmiştir.

Yazarın eserlerinde halk sözlerine, deyimlerine, atasözlerine yer verildiği ifade edilmiştir. Samiha Ayverdi'nin yazılarında tekerlemeleri, manileri ve ailesinden dinlediği masalları kullandığı söylenmiştir. Ayverdi'nin, metinlerinde halk tiyatrosunun doğuşu ve gelişimine de değindiği; türbe ziyaretleri, kurşun dökme, nazar değmesi ve rüya görme gibi halkın arasında yaygın olan halk inançlarını da anlattığı gözlemlenmiştir. Yazarın, mesire yerlerini, kahvehaneleri, meyhaneleri ayrıntılı şekilde anlatmaya çalıştığı söylenmiştir. İstanbul'daki özel günlere, toplantılara temas ettiği belirtilmiştir. Yazarın, İstanbul'un ulaşım ve aydınlatma araçlarını anlattığı, İstanbul'u canlı şekilde aksettiren sokak satıcılarına eserlerinde

yer verdiği görülmüştür. Ayverdi'nin İstanbul'un mimari dokusunu da anlatarak eserlerinde buraya ait pek çok unsuru kullandığı anlatılmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, Samiha Ayverdi'nin çeşitli türlerde yazdığı eserlerden sadece kırk bir tanesi üzerine inceleme yapmıştır. Ayverdi'nin 1905 yılında İstanbul'da doğduğu söylenmiştir. Beş yaşından yirmi iki yaşına kadar beş tane savaşa tanıklık ettiği ifade edilmiştir. Bu savaşların: Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşı, Kurtuluş Savaşı gibi muhaberele olduğu belirtilmiştir. Savaşların halkın üzerinde oluşturduğu üzüntü ve acıları Samiha Ayverdi'nin de hissettiği ifade edilmiştir.

Ayverdi'nin, toplamda kırk yedi eser meydana getirdiği ve bu eserlerin büyük çoğunluğunun İstanbul üzerine kurulu olduğu görülmüştür. Bu dönemin yazarları Ayverdi'yi 20. yüzyılın sayılı İstanbul yazarlarından biri olarak görmüşlerdir (Türkmen, 2011: 9). Nihat Sami Banarlı'ya göre Ayverdi'nin üslubu süslü sayılabilecek bir yapıdadır (Türkmen, 2011: 11).

TÜRKSEVER, Zeynep. (2014). Türk Halk İnançlarında Şehitlik Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme: Edirnekapı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Türksever, İslamiyet'in kabulünden önce Türklerde vatan ve bayrak uğruna ölmenin önemli olduğunu İslamiyet'e geçiş ile birlikte bu olgunun öneminin devam ettiği belirtilmiştir. Araştırmacı çalışmasında toplumda önemli olan “şehitlik” anlayışını anlatmak istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Türksever, çalışmasını Edirnekapı Şehitliği'nin etrafında teşekkül eden “halk anlatıları” ve “kültür ortamlarında şehitlik” adı altında beş ayrı bölüm halinde meydana getirmiştir. İslamiyet'in kabulünden önce toplumda vatana, askere ve

askerliğe verilen önemle birlikte İslamiyet'e geçiş ile birlikte şehitlik anlayışı anlatılmıştır.

Araştırmacı, çalışmanın asıl tarihsel sınırını 1980 ve sonrasında terör eylemleri sonucunda hayatını kaybeden şehitleri anlatmaya ayırmıştır. Bu mücadelede hayatını kaybedip şahadet şerbetini içen askerler Edirnekapı Şehitliği sınırında anlatılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, Edirnekapı Şehitliği'nde vefat eden askerlerin aileleriyle mülakat yöntemi gerçekleştirmiştir. Türksever, ortaya çıkan malzemeleri memorat ve efsane adı altında ikiye ayırmıştır. Yazar, bu anlatılar dinlenirken Performans Teori'nin özellikleri dikkate aldığını ifade etmiştir. Elde edilen anlatılarda yer alan kaynak kişileri, yer ve zamanı, maddi unsurları ve motifleri göz önüne alarak incelenmiştir. Anlatılardaki rüyalar çeşitli kaynaklardan yararlanılarak yorumlanmıştır. Memoratların ve efsanelerin içerisinde yer alan motifler Stith Thompson'un **Motif Index** kataloguna göre sınıflandırılmıştır.

Araştırmacı, Türk halk kültüründe şehitlik konusu üzerine ortaya konulmuş yazılı ve elektronik kaynakları da taradığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Öz.....III

Abstract.....IV

Ön Söz.....V

Kısaltmalar.....XI

Tablo Listesi.....XIII

Grafik Listesi.....XIV

Giriş.....1

1. Bölüm: Edirnekapı Şehitliği'nde Şehitlik Etrafında Teşekkül Eden Halk

İnançları.....3

1.1. Halk İnancı Kavramı ve Halk İnancının Özellikleri.....3

1.2. Halk İnançları Üzerine Yapılan Tasnif Çalışmaları.....7

1.3. Edirnekapı Şehitliği ve Edirnekapı Şehitliği'nde Şehitlik Etrafında Teşekkül Eden Halk İnançlarının Tespiti.....	10
1.3.1. Şehitlik Kavramı Etrafında Oluşan Halk İnançları ve Uygulamalar.....	12
1.3.2. Diğer Halk İnançları ve Uygulamalar.....	27
2. Bölüm: Şehitlik Kavramı.....	32
2.1. Şehit Kavramının Etimolojisi ve Sözlük Tanımı.....	32
2.2. Dini Literatürde Şehitlik.....	34
2.2.1. İslamiyet Dışındaki Diğer Dinlerde Şehitlik.....	34
2.2.2. İslamiyet'te Şehitlik.....	38
2.3. Türk Halk Kültüründe Şehitlik.....	47
2.3.1. İslamiyet Öncesi Türk Kültüründe Vatan ve Ölüm Kavramları.....	47
2.3.1.1. İslamiyet Öncesi Türk Kültüründe Vatan Kavramı.....	47
2.3.1.2. İslamiyet Öncesi Türk Kültüründe Askerlik ve Savaş Telakkisi.....	47
2.3.1.3. İslamiyet Öncesi Türk Halk İnançlarında Ölüm Telakkisi.....	53
2.3.2. İslamiyet'in Kabulünden Sonra Türk Kültüründe Şehitlik.....	55
2.3.2.1. Cumhuriyet Dönemine Kadar Türk Kültüründe Şehitlik.....	60
2.3.2.2. Cumhuriyet Döneminde Türk Kültüründe Şehitlik.....	60
2.3.2.3. 1980 Sonrasında Türk Kültüründe Şehitlik.....	65
3. Bölüm: Halk Anlatıları	
3.1. Efsane.....	78
3.1.1. Efsane Türünün Tanımlaması.....	78
3.1.2. Efsane Türünün Özellikleri.....	84
3.1.3. Efsane Türünün Sınıflandırılması.....	87
3.2. Memorat.....	88
3.2.1. Memorat Türünün Tanımlanması.....	88
3.2.2. Memorat Türünün Özellikleri.....	91
3.2.3. Memorat Türünün Sınıflandırılması.....	95
4. Bölüm: Edirnekapı Şehitliği Etrafında Teşekkül Eden Halk Anlatılarının İncelenmesi.....	99

4.1. Edirnekapı Şehitliği Etrafında Teşekkül Eden Halk Anlatılarının İncelenmesi.....	99
4.2. Rüya Kavramı ve Türk Kültüründe Rüya.....	103
4.3. Memoratlar.....	110
4.3.1. Rüya Memoratları.....	110
4.3.1.1. Şehit Olmadan Evvel Görülen Rüyalar.....	108
4.3.1.2. Şehit Olduktan Sonra Görülen Rüyalar.....	176
4.3.1.3. Uyku ile Uyanıklık Arasında Görülen Rüyalar (Yakaza).....	261
4.3.2. Gerçek Hayata Dair Memoratlar.....	267
4.3.2.1. Şehidin Vefat Edeceğinin Önceden Hissedilmesi.....	267
4.3.2.2. Şehit Olduğu Esnada Hissedilenler.....	286
4.3.2.3. Şehit Haberi Gelene Kadar Geçen Sürede Yaşanan İç Sıkıntısı, Huzursuzluk vb. Hisler.....	291
4.3.2.4. Askerin Şehit Olduktan Sonra Yanımda Olduğunun Hissedilmesi	299
4.3.2.5. Şehidin Gerçek Hayatta Görülmesi.....	314
4.3.2.6. Şehit Yakınlarının Gerçek Hayatta Yaşadığı Bazı Olaylar.....	333
4.3.2.7. Kabir / Defin ile İlgili Olaylar.....	343
4.3.2.8. Kahve Falı.....	347
4.4. Efsaneler.....	350
4.5. Edirnekapı Şehitliği Etrafında Teşekkül Eden Halk Anlatılarında Tespit Edilen Motiflerin Değerlendirilmesi.....	354
5. Bölüm: Kültür Ortamlarında Şehitlik.....	372
5.1. Sözlü Kültür Ortamında Şehitlik.....	373
5.2. Yazılı Kültür Ortamında Şehitlik.....	376
5.3. Elektronik Kültür Ortamında Şehitlik.....	380
Sonuç.....	388
Kaynakça.....	397
Ekler.....	422

Kaynak Şahıs Listesi.....422

Elektronik Kaynaklardan Derlenen Şehit Anlatılarının İnternet Sitesi Adres Listesi.....425

Elektronik Kaynaklardan Derlenen Şehit Haberlerinin İnternet Sitesi Adres Listesi.....427

Şehitlerin Adı Verilen Cadde, Sokak, Park vb. Yerlerin Elektronik Kaynaklardan Derlenen İnternet Sitesi Adres Listesi.....433

Edirnekapı Şehitliği’nden Derlenen Fotoğraflar.....438

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Türklerin tarih boyunca en önemli özelliklerden birinin askeri güçleri ve savaşçı kişiliklerinin olduğu söylenmiştir. Araştırmacı, Türklerde savaş meydanında ölmenin kutsal olduğuna inanıldığını belirtmiştir. Çünkü bu kutsiyetin Gök Tanrı tarafından verilen bir emir olduğu bildirilmiştir. İslamiyet öncesi Türklerin vatanın birlik ve beraberliğini koruduğuna inandığı Ana – Maygıl adlı ruhun bu inancın simgesi olarak kabul edildiği belirtilmiştir. İslamiyet ile birlikte vatan sevgisi uğruna can verme arzusunun şehitlik makamı ile ödüllendirildiği ifade edilmiştir. Bu anlayış ile pek çok savaştan başarıyla çıkıldığı söylenmiştir.

Araştırmacı, Türkiye’de 1980 yılı itibariyle ortaya çıkan terör, ülke halkının düşmanlarına olan algısını yeniden şekillendirmesine sebep olduğunu vurgulamıştır.

Türksever, çalışmasının esas amacını, kapsamını ve izlediği metotları anlatmıştır. Beş kısımdan oluşan tezin bölümlerine dair bilgi verilmiştir.

Giriş bölümünde Türksever, çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve izlediği yöntemi anlatmıştır.

Sonuç bölümünde çalışmanın amacı ve içeriği üzerinde durulmuştur. İslamiyet öncesi Türklerin vatanın birlik ve beraberliği konusundaki tutumları, davranışları ve sahip oldukları kahramanlık, yiğitlik gibi sıfatlarla; İslamiyet’in kabulüyle birlikte gazilik ve şehitlik makamlarının verildiği ve böylece bir anlamda devamlılığın olduğu belirtilmiştir.

Türksever’in çalışmasının esas kısmının Edirnekapı Şehitliği merkezinde yapılan mülakatlar ve şehitlerin ailelerine gönderdikleri mektuplarla gerçekleştirilen

kısım olduğu belirtilmiştir. Devletin ve halkın “Şehitlik” makamı konusundaki fikirleri ve bakış açıları da çalışmada yerini almıştır.

Anlatılar, efsane ve memoratlar şeklinde ikiye ayrılmıştır. Bu iki kavramın tanımına yer verilmiştir. Anlatılar içinde önemli bir yere sahip olan rüyalar incelenmiştir. İncelenen rüyalar sınıflandırılmıştır. Rüyalarla ilgili şu sonuca varılmıştır: Kişinin şehit olacağı, kendisinin veya bir tanıdığının gördüğü rüya sonucu öğrenilmektedir.

Rüya memoratlarının incelenip, değerlendirilmesinde **İslami Rüya Tabirleri Ansiklopedisi** adlı eserden faydalandığı; efsanelerde yer alan motiflerin çözümlenmesinde ise **Motif – Index of Folk Literature** adlı eserden yararlanılmıştır. İncelenen yüz yetmiş bir anlatının içerisinde toplam sekiz yüz kırk altı motif yer almıştır. İncelenen anlatılar içerisinde en çok geçen motiflerden birinin tolum ile ilgili olduğu diğerinin ise dinle ilgili motifler olduğu söylenmiştir.

Çalışmada incelenen memoratların ve efsanelerin toplumun duygu, düşünce ve hayat tarzı hakkında bilgi verici, onaylayıcı, toplumun birlik ve beraberliğini güçlendirici, dini ve milli duyarlılığı güçlendirici ve daha pek çok etkiye sahip oldukları tespit edilmiştir. İncelenen yüz yetmiş bir anlatının yüz altmış sekiz tanesi memorat, üç tanesi ise efsanedir. Yüz altmış sekiz memoratın doksan yedisi rüya memoratı, yetmiş bir tanesi ise gerçek hayata dair memoratlardır (Türksever, 2014: 392).

Şehitlik ile ilgili sözlü, yazılı ve elektronik kaynaklar incelenmiştir. Şehit aileleriyle yapılan mülakatlar anlatıcı - dinleyici ve icra ortamı bağlamında değerlendirilmiştir. Akademik alt yapıya sahip makale ve kitaplardan bahsedilmiştir. Forumlar, bloglar, şehitlikle ilgili yapılan diziler vb. elektronik kültür ortamlarında yapılanlar üzerine bilgi verilmiştir.

Şehitlik makamının çok önemli olduğu ve şehidin adının yaşatılmasına özen gösterildiği görülmüştür.

Değerlendirme

Vatan uğruna can vermenin Türk insanının hayatında önemli bir yere sahip olduğu ifade edilmiştir. Gazilere ve şehitlere hem toplum tarafından hem devlet

tarafından büyük önem verildiği görülmüştür. Dinsel açıdan da şehitlerle ve şehitlik makamıyla ilgili önemli hadislerin yer aldığı belirtilmiştir.

Şehitlerle ilgili incelenen metinlerin daha çok memorat özelliğine sahip oldukları söylenmiştir. Edirnekapı Şehitliği'ne ait fotoğraflar yer almıştır. Şehitlerle ilgili anlatıların yer aldığı internet adreslerine, adlarının verildiği sokak, cadde, okul vb. yerlerin listesine yer verilmiştir. Âşıkların elektronik kültür ortamında icra ettikleri şehit temalı ağıt ve türkölere yer verilmiştir.

ÜNAL, Ümmet. (2018). Niyazi Ahmet Banoğlu'nun Eserlerinde İstanbul Folkloru. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ünal, Niyazi Ahmet Banoğlu'nun eserlerinde İstanbul halkının hayatına, yaşayış şekline, yapı tipine, eğlencelerine, spor faaliyetlerine, inanışlarına dair pek çok unsuru yazarın kitapları yoluyla incelemek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Niyazi Ahmet Banoğlu'nun otuz dört tane eseri tezin çalışma alanına dâhil etmiştir. Bu eserler roman, çeviri, biyografik eser, çocuk edebiyatı tarzında olduğu söylenmiştir. Bu kitaplardan birkaçı: **Alp Arslan, Gizli Kuvvet, Kafes Arkası, Şahin Reis, Türk Esprileri, Vatansız Casuslar ve Yıldırım Bayezid** adlı eserlerdir. Ayrıca yazara ait süreli yayınlarda yer alan yazılarından da faydalanılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Ünal, Niyazi Ahmet Banoğlu'na ait eserlerini konularına ve türlerine göre sıralamıştır. Bu sıralamadan sonra eserleri alfabetik bir düzen içerisinde aktarmıştır. Romanlarının künye bilgisini ve özetini sunmuştur. Eserlerin veya süreli yayınların içerisinde yer alan folklorik unsurları başlıklar altında vererek okuyucuya anlatmıştır. Ünal, metin merkezli bir çalışma meydana getirmeye çalışmıştır.

İçindekiler

Öz....iii

Ön Söz..... v

İçindekiler..... v iii

Giriş.....1

1. Halkbilim Disiplininin Tanımı ve Mahiyeti.....2

2. Niyazi Ahmet Banoğlu'nun Hayatının ve Eserlerinin Tanıtımı.....15

Birinci Bölüm

İstanbul'da Yerleşim

1.1. İstanbul'da Yerleşim Yerleri.....72

1.2. İstanbul'un Yedi Tepesi ve On Dört Mahallesi.....74

1.3. İskânlar.....76

1.3.1. Semtlerde İskân.....77

1.4. Yer Adları.....82

1.4.1. İstanbul'un İsimleri.....82

1.4.2. Semt ve Mahalle İsimleri.....88

1.4.2.1. Anadolu Yakası Semtleri.....89

1.4.2.2. Avrupa Yakası Semtleri.....98

1.4.3. Sur ve Kapı Adları.....109

İkinci Bölüm

İstanbul'da İktisadi Faaliyetler

2.1. Meslekler ve Meslek Özellikleri.....113

2.1.1. Arayıcılar.....113

2.1.2. Balıkçılar.....113

2.1.3. Bedesten Hamalları.....115

2.1.4. Çulha.....115

2.1.5. Değirmenciler.....115

2.1.6. Hapishane İşleri.....115

2.1.7. Kapalıçarşı Bekçileri.....116

2.1.8. Kapalıçarşı Tellalları.....117

2.1.9. Kara Avcıları.....117

2.1.10. Kiremitçiler ve Kiremit Yapımı.....	117
2.1.11. Marangozlar ve Oduncular.....	118
2.1.12. Terziler ve Dericiler.....	118
2.1.13. Top Ustaları ve Top Dökümü.....	118
2.1.14. Topkapı Saray Ocakları ve Görevlileri.....	121
2.1.14.1. Muhafızlar.....	122
2.1.14.1.1. Kozbekçiler.....	122
2.1.14.1.2. Baltacılar.....	124
2.1.14.2. Saray Fırıncıları.....	125
2.1.14.3. Saray Bostancıları.....	126
2.1.14.4. Ocaklar.....	126
2.1.15. Tulumbacılar.....	129
2.1.16. Yedekçiler.....	133
2.2. Mesleki Buluşmalar.....	133
2.2.1. Kutuculara İcazet Verme.....	133
2.2.2. Kuyumcu Buluşmaları.....	134
2.2.3. Saraç Buluşmaları.....	134
2.3. Deniz Ticareti.....	135
2.4. Ticaret Mekânları ve Pazar Yerleri.....	137
2.4.1. Baruthaneler.....	137
2.4.2. Bitpazarı.....	137
2.4.3. Doğancılar Pazarı ve Mahmutpaşa.....	138
2.4.4. Kâğıthaneleler.....	138
2.4.5. Kâğıthane Pazarı.....	138
2.4.6. Kapalıçarşı.....	138
2.4.7. Mısır Çarşısı.....	140
2.4.8. Sahaflar Çarşısı.....	140
2.4.9. Diğer Ticaret Mekânları.....	141
2.5. Para Basımı.....	141

Üçüncü Bölüm

Halk Edebiyatı Ürünleri

3.1. Efsaneler.....	142
3.1.1. Argo Seferleri.....	142
3.1.2. Ayasofya Efsaneleri.....	143
3.1.2.1. Ayasofya için İstimlak Edilen Yerler.....	144
3.1.2.2. Ayasofya Planı.....	145
3.1.2.3. Ayasofya'nın İsmi.....	145
3.1.2.4. Ayasofya'nın Açılmaz Kapısı.....	146
3.1.2.5. Ayasofya'daki Melekler.....	147
3.1.2.6. Ayasofya'dan Gelen Şifa.....	147
3.1.2.7. Hızır'ın Tarihi.....	148
3.1.2.8. Hz. Muhammed'in Tükürüğü ile Büyük Kubbenin Tutulması.....	148
3.1.2.9. Hz. Nuh'un Gemisinden Yapılan Kapı.....	149
3.1.2.10. Kaçak Mimar.....	149
3.1.2.11. Küpler.....	150
3.1.2.12. Niyet Dolabı.....	150
3.1.2.13. Para Sıkıntısını Gideren Melek.....	151
3.1.2.14. Pençe Nişanı.....	151
3.1.2.15. Terleyen Direk.....	152
3.1.2.16. Theodora'nın Mezarı.....	153
3.1.3. Büyülenen Yunuslar.....	153
3.1.4. Cübbe Ali.....	153
3.1.5. Deli Defne.....	154
3.1.6. İstanbul'un Kuruluş Efsaneleri.....	154
3.1.7. Karanlık Deniz.....	157
3.1.8. Kız Kulesi Efsaneleri.....	157
3.1.8.1. Dalamis Kulesi.....	157
3.1.8.2. Hero ile Leandre.....	158
3.1.8.3. Kral Kızının Mezarı.....	159
3.1.8.4. Seyyid Battal ile Kral Kızı.....	159
3.1.9. Mezardaki Hazine.....	160
3.1.10. Sadık Kaya.....	161

3.1.11. Şahıs Efsaneleri.....	161
3.1.11.1. Aşır Efendi.....	161
3.1.11.2. Çengeloğlu Tahir Paşa.....	162
3.1.11.3. Fatih Sultan Mehmet ile Mahmut Paşa.....	164
3.1.11.4. Hızır Bey.....	164
3.1.11.5. Rüstem Paşa ve Kehle.....	164
3.1.11.6. Şemsi Paşa'ya Kanuni'nin İltifatı.....	165
3.1.11.7. Yavuz Er Sinan.....	165
3.1.11.8. Yavuz Sultan Selim ve Kanuni.....	166
3.1.12. Tophane Efsanesi.....	166
3.2. Fıkralar ve Nükteli Anlatılar.....	167
3.2.1. Bekri Mustafa Fıkraları.....	167
3.2.2. Bektaşî Fıkraları.....	187
3.2.3. Nükteli Anlatılar.....	193
3.3. Halk Şarkıları.....	201
3.4. Halk Şiiri.....	202
3.4.1. Devriyeler.....	202
3.4.2. Nefesler.....	204
3.4.3. Şathiye.....	216

Dördüncü Bölüm

Halk İnanışları ve Halk Hekimliği

4.1. Mezarlık ve Türbe Ziyaretleri.....	218
4.2. Fal ve Rüya.....	225
4.2.1. Bizans'ta Falcılar ve Küçük Ayasofya Falcısı.....	225
4.2.2. Küçük Ayasofya'nın Kuruluşu.....	226
4.2.3. Bursalı Şeyh İsmail Hakkı'nın Vefatı.....	226
4.2.4. Firüzağa Yangını.....	227
4.3. Tılsımlar ve Nazar.....	227
4.3.1. Sütunların Tılsımları.....	227
4.3.2. Şeceri Vakvak ve Nazar.....	229
4.4. Kutsal Muhitler ve Uğurlu Zamanlar.....	230

4.4.1. Kutsal Muhitler.....	230
4.4.2. Eşref Saati.....	231
4.5. Şifalı Semtler, Şifalı Sular, Şifalı Tozlar.....	231
4.5.1. Ayazmiyun.....	231
4.5.2. Havariyun Ayazması.....	232
4.5.3. Kadıköy.....	232
4.5.4. Sirkeci Ayazması.....	232
4.5.5. Sütlüce Ayazması.....	233
4.5.6. Şifalı Tozlar.....	233
4.6. Yahudilere Dair İnanışlar.....	233

Beşinci Bölüm

İstanbul’da Afetler ve Buhranlar

5.1. Yangınlar.....	234
5.1.1. Yangın Kuleleri ve Yangının İlanı.....	239
5.1.2. Yangın Söndürme Usulü.....	240
5.1.3. Yangın Sırasında Meydana Gelen Karışıklıklar.....	241
5.1.4. Yangınla İlgili İnanışlar ve Yangın Anlatıları.....	244
5.1.4.1. Abdullah Paşa Konağı Yangını.....	244
5.1.4.2. Alacahamam Yangını.....	245
5.1.4.3. Büyük Beyoğlu Yangını ve İngiliz Sefiri.....	246
5.1.4.4. Cibali Yangınları ve Şeyh Mahmut’un Laneti.....	246
5.1.4.5. Çırağan Sarayı Yangını.....	248
5.1.4.6. Gedikpaşa Yangını.....	248
5.1.4.7. Kasımpaşa Yangını.....	249
5.1.4.8. Sebze Hali yangını.....	249
5.1.4.9. Yangın Yılı.....	249
5.2. İdamlar, İsyanlar ve Kargaşalar.....	250
5.2.1. İdamlar.....	250
5.2.2. İsyanlar.....	254
5.2.2.1. Bizans Devri İsyanları.....	254
5.2.2.2. Patrona Halil İsyanı.....	255

5.2.2.3. Yahudi Olayları....	256
5.2.3. Hamallar, Humbaracılar, Kayıkçılar ve Kürtler Arasındaki Kargaşa.....	256
5.3. Tabii Felaketler.....	257

Altıncı Bölüm

İstanbul'da Sosyal Hayat

6.1. Ulaşım.....	260
6.1.1. Kara Ulaşımı.....	260
6.1.2. Deniz Ulaşımı.....	260
6.2. Tekkeler, Dergahlar, Tarikatlar....	266
6.2.1. Bektaşilik.....	268
6.3. Kadın – Erkek Münasebetleri.....	271
6.3.1. Harem'de Kadınlar.....	276
6.3.2. Kız Kaçırma ve Esir Pazarları.....	277
6.4. İstanbul'da Giyim, Kuşam.....	278
6.4.1. Fes Yapımı.....	278
6.4.2. Giyim, Kuşam.....	279
6.5. Tipler.....	281
6.5.1. Eyüplü.....	281
6.5.2. Devlet Adamları.....	281
6.5.3. Kadılar.....	282
6.5.4. Kasımpaşalı.....	283
6.5.5. Külhanbeyi.....	283
6.6. Beslenme ve Saray Mutfağı.....	284
6.6.1. Saray Mutfağı.....	284

Yedinci Bölüm

İstanbul'da Eğlence ve Spor

7.1. Eğlenceler.....	287
7.1.1. Cambaz Gösterileri.....	288
7.1.2. Gazino ve Meyhaneler.....	289
7.1.3. Kanuni Sultan Süleyman'ın Sünnet Düğünü.....	290

- 7.1.4. Lale Devri ve Laleler.....291
- 7.1.5. Mesire Yerleri.....293
- 7.1.6. Panayırlar ve Fener Alayları.....301
- 7.2. Spor Müsabakaları ve Oyunlar.....301
 - 7.2.1. Bizans Devrinde At Yarışları.....301
 - 7.2.2. Nişancılık ve Nişantaşları.....302
 - 7.2.3. Okçuluk ve Okmeydanı.....302
 - 7.2.4. Sest Oyunu.....305
 - 7.2.5. Diğer Oyunlar ve Sporlar.....306

Sekizinci Bölüm

İstanbul'da Yapı Tipleri

- 8.1. Şahıslara Ait Mimari Yapılar.....307
 - 8.1.1. Saraylar.....307
 - 8.1.1.1. Fetih Öncesi Saraylar.....307
 - 8.1.1.2. Osmanlı Devri Sarayları.....311
 - 8.1.2. Köşkler ve Yalılar.....318
- 8.2. Kamuya Ait Mimari Yapılar.....321
 - 8.2.1. İbadethaneler.....322
 - 8.2.1.1. Camiler ve Mescitler.....322
 - 8.2.1.2. Kiliseler.....335
 - 8.2.1.3. Diğer Dinlere Ait Mabetler.....339
 - 8.2.2. Bekar Odaları ve Hanlar.....340
 - 8.2.3. Çeşme ve Sebiller, Sarnıçlar, Su Kemerleri ve Bentler.....340
 - 8.2.3.1. Çeşme ve Sebiller.....340
 - 8.2.3.2. Sarnıçlar.....344
 - 8.2.3.3. Su Kemerleri ve Bentler.....347
 - 8.2.4. Fenerler.....348
 - 8.2.5. Hamamlar.....348
 - 8.2.6. Hapishaneler.....350
 - 8.2.7. Hastaneler.....354
 - 8.2.8. Heykeller, Abideler, Anıtlar.....356

8.2.9. Hisar, Kale, Kule, Sur ve Sütunlar.....	357
8.2.9.1. Anadolu Hisarı.....	357
8.2.9.2. Beyazıt Kulesi.....	358
8.2.9.3. Ceneviz (Yoros) Kalesi....	359
8.2.9.4. Galata Kulesi.....	359
8.2.9.5. Kız Kulesi....	360
8.2.9.6. Rumeli Hisarı.....	361
8.2.9.7. Surlar.....	362
8.2.9.8. Sütunlar.....	363
8.2.10. Kışlalar ve İstihkâmlar.....	366
8.2.11. Kütüphaneler.....	368
8.2.12. Mezarlıklar.....	369
8.2.13. Müzeler....	371
8.2.14. Okullar.....	371
8.2.15. Tersane, İskele ve Limanlar.....	375
Sonuç.....	378
Kaynakça.....	383

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, Niyazi Ahmet Banoğlu'nun sadece yaşadığı döneme etki edebildiğini, kendisinden sonraki nesillere etki edemediğini ifade etmiştir. Banoğlu'nun yazılarında determinist bir tavra sahip olduğu belirtilmiştir.

Ünal, Banoğlu'na ait eserleri İstanbul'un ve Türkiye'nin çeşitli kütüphanelerinden temin ettiğini bazı yayınları ise satın alarak çalışmasını tamamladığını söylemiştir.

Yazarın romanlarında, çocuk kitaplarında, biyografi tarzındaki eserlerinde ve çeşitli tefrikalarında İstanbul folkloruna ait öğelerin sıklıkla yer aldığı belirtilmiştir.

Yazarın eserlerinde İslami dönemin, Bizans Devleti'nin ve Osmanlı Devleti'nin izlerinin görüldüğü geniş bir zaman diliminin söz konusu olduğu ifade edilmiştir.

Ünal, çalışmasının giriş kısmını ve sekiz başlığa ayırdığı tezine dair genel bir bilgi vermiştir. Yazısının sonunda kendisine maddi manevi yardım eden hocası Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür etmiştir.

Giriş bölümü kendi içersinde iki alt başlığa ayrılarak verilmiştir. Birinci kısmında halkbiliminin tanımı ve kapsamı üzerine açıklamalar yapmış; ikinci kısımda ise Niyazi Ahmet Banoğlu'nun hayatı anlatılıp, eserlerinin tanıtımı yapılarak giriş bölümü oluşturulmuştur.

Sonuç bölümünde yazarın İstanbul'un pek çok medeniyete yaptığı ev sahipliğini yazılarında anlattığı ancak Osmanlı Devleti dönemi ve Cumhuriyet dönemi İstanbul'una ayrı bir önem verdiği ifade edilmiştir.

Banoğlu'nun İstanbul'da refah ve varlık içinde yaşama umuduyla İstanbul macerasına atıldığı söylenmiştir. Bu şehre ait ele aldığı yazılarında yazarın kendi kişisel maceralarının da izlerinin görüldüğü belirtilmiştir. Niyazi Ahmet Banoğlu'nun yazılarında Evliya Çelebi, Ahmet Rasim, Ernest Mamboury gibi yerli ve yabancı yazarların kaleminden etkilendiği görülmüştür.

Ünal, yazara ait altmış beş tane Latin harfli kitaba, iki tane İngilizce kaleme alınmış esere, iki tane formaya ve yazarın çıkardığı üç tane derginin tüm sayılarına ulaştığını ifade etmiştir.

Araştırmacı, Niyazi Ahmet Banoğlu'nun yazılarında sistemli bir metot takip ettiğini gözlemlemiştir.

Banoğlu'nun dine ait unsurları sorguladığı ve bu sayede yazılarında halk inanışlarına karşı mesafeli bir tavra sahip olduğu belirtilmiştir. Yazar halka ait inançları yazılarında nakledip yazısının sonunda konuya dair eleştirilerini sıraladığı görülmüştür.

Niyazi Ahmet Banoğlu'nun İstanbul'da yaşanan siyasi ve sosyal pek çok olayı kendisine has bir üslupla ve gözlemle anlattığı söylenmiştir.

Değerlendirme

Niyazi Banoğlu'nun çeşitli süreli yayınlar çıkardığı ve çeşitli gazetelerde çalıştığı ifade edilmiştir. Bu gazetelerin Ulus, Zaman, Her Gün vb. gazeteleri olduğu belirtilmiştir.

Banoğlu'nun yazılarında tarihçi bir bakış açısının hâkim olduğu görülmüştür. Yazarın dilinin akıcı, kelime hazinesinin geniş olduğu üslubunda da Ahmet Mithat Efendi'nin etkisinin olduğu belirtilmiştir. Yazılarında neden- sonuç ilgisiyle açıklanamayacak bilgileri kabul etmediği görülmüştür.

Yazarın, halkbilimci olmaması sebebiyle halkbilimine ait terminolojiye de sahip olmadığı çalışmada belirtilmiştir. Örneğin, efsane kelimesini bazen halk inanışları için bazen hikâye türü için kullandığı ifade edilmiştir.

İstanbul'da cereyan eden pek çok olay veya durumun yazarın eserlerinde yer aldığı görülmüştür. Yangınlar, isyanlar, semtler, inanışlar, yaşanan mekânlar, spor ve daha nice olgunun yazarın eserlerinde yerini aldığı tespit edilmiştir.

ÜNSAL, Gizem. (2011). Ramazanda Söylenen Mani Fasıllarını İçeren Eserlerin Folklorik Bakımından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ünsal, Ramazan ayı boyunca söylenen manilerin sadece eğlendirme işlevinin olmadığını, bu manilerin içlerinde bulundurduğu folklor unsurları da tespit etmek göstermek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Mani söyleme geleneğinin Osmanlı Devleti döneminde ortaya çıktığı söylenmiştir. 17 - 19. yüzyıl arasındaki süreç içerisinde Osmanlı Devleti'nin toplumsal hayatına ait pek çok unsuru manilerin içerisinde görmenin mümkün olduğu ifade edilmiştir. Yazar, çalışması için yazma ve basma pek çok eserden de yararlanmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Ünsal, çalışması için kütüphanelerde yazılı ve basılı eserleri incelemiş yani metin üzerine kurulu bir çalışma yapmıştır. İncelediği eserler noktasında daha çok Latin harfli eserlerin üzerinde durduğunu söylemiştir. Toplanan manileri fişleme

yöntemi ile kayda geçtiğini ifade etmiştir. Elde edilen maniler içindeki folklor unsuruna uygun olan başlığın altına kaydedilmiştir. Manilerde kronolojik bir sıra takip edilmiştir ve maninin alındığı eserdeki sayfa numarası ve fasıl sırasına da maninin altına yazılmıştır.

İçindekiler

Öz..... I

Ön Söz.... II

İçindekiler.....IV

Kısaltmalar.... VIII

Eser Adı Kısaltmaları..... I X

Giriş.....1

1. Bölüm: Mani Hakkında Genel Bilgi.....4

1.1. Kelimenin Anlamı ve Etimolojik Kökeni.....5

1.2. Maninin Edebi Şekil Olarak Tarihçesi.....9

1.3. Manilerin Sınıflandırılması.....15

1.3.1. Yapısal Özelliklerine Göre Mani Çeşitleri.....16

1.3.1.1. Hece Ölçüsüne Göre Mani Çeşitleri.....16

1.3.1.2. Yapılarına Göre Maniler.....17

1.3.1.2.1. Düz Maniler.....20

1.3.1.2.2. Cinaslı Maniler.....21

1.3.1.2.3. Yedekli Maniler.....24

1.3.2. Söyleniş Özelliklerine Göre Maniler.....25

1.3.2.1. Karşılıklı Maniler.....26

1.3.2.2. Mani Fasılları.....29

1.3.3. Manilerde İşlenen Konular ve Mani Söyleme Geleneği.....33

1.3.3.1. İşlenen Konulara ve Söylendiği Yerlere Göre Maniler.....33

1.3.3.2. Mani Söyleyenler ve Mani Söyleme Geleneği.....36

2. Bölüm: Mahalle Bekçileri.....42

2.1. “Belediye” Kavramı ve Belediyeciliğin Doğuşu.....42

2.2. 19. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Devletinde Belediyecilik Anlayışı.....43

2.3. 19. Yüzyıldan İtibaren Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Belediyecilik Anlayışı.....	44
2.3.1. İntisap Nezareti....	45
2.3.2. İstanbul Şehremaneti'nin Kuruluşu.....	45
2.4. Kolluk Kuvveti Olarak Bekçiler.....	47
2.4.1. Bekçi Olma Şartları.....	48
2.4.2. Bekçilerin Giyim Kuşamı.....	49
2.4.3. Bekçilerin Görevi.....	50
2.4.4. Bekçiler ve Ramazan.....	53
2.5. Günümüzde Bekçilik.....	53
2.5.1. Osmanlı Devletinden Günümüze Neler Değişti.....	54
2.5.2. Bekçiliğin Son Durumu.....	55
3. Bölüm: Mani fasıllarını İçeren Eserlerin Folklorik Bakımdan Değerlendirilmesi.....	58
3.1. İstanbul'da Ramazan Hayatı....	58
3.1.1. İstanbul'da Ramazan Hayatı ve Âdetlerin Hakkında Genel Bilgi.....	58
3.1.2. Ramazanda Söylenen Mani Fasıllarının İcrası.....	64
3.2. Ramazanda Söylenen Mani Fasıllarını İçeren Eserlerin Değerlendirilmesi.....	75
3.3. Ramazanda Söylenen Mani Fasıllarının Halkbilimi Çalışma Kadrosuna Göre İncelenmesi.....	83
3.3.1. Mimari Yapılar.....	85
3.3.1.1. Askeri Mimari.....	86
3.3.1.2. Dini Mimari.....	89
3.3.1.3. Sivil Mimari.....	96
3.3.2. Ev Eşyası Türleri ve Kullanışı....	113
3.3.2.1. Ev Düzeni Araçları.....	113
3.3.2.2. Mutfak Araçları.....	120
3.3.2.3. Diğer Ev Araçları.....	130
3.3.3. Ulaşım Araçları.....	132
3.3.3.1. Kara Ulaşımı.....	132
3.3.3.2. Deniz Ulaşımı.....	133

3.3.4. Ekonomik Faaliyetler.....	143
3.3.4.1. Ticaret....	143
3.3.4.2. Meslekler.....	143
3.3.4.3. El Sanatları.....	204
3.3.4.4. Mesleki Aletler.....	206
3.3.5. Beslenme.....	210
3.3.5.1. Yiyecek Türleri.....	210
3.3.5.2. Yemek Çeşitleri....	242
3.3.5.3. İçecekler.....	273
3.3.6. Ölçü Birimleri Zaman ve Mesafe Kavramları.....	278
3.3.6.1. Ölçme ve Tartma Birimleri.....	278
3.3.6.2. Zaman Kavramı.....	284
3.3.6.3. Maddi Değer İfade Eden Ölçü Birimleri.....	286
3.3.7. Giyim Kuşam ve Süslenme.....	300
3.3.7.1. Kumaşlar.....	302
3.3.7.2. Giyim - Kuşam.....	310
3.3.7.3. Süslenme....	329
3.3.8. Halk Bilgisi.....	333
3.3.8.1. Halk Hekimliği.....	333
3.3.8.2. Halk İnançları ve Âdetler.....	333
3.3.9. Din ve Dini Unsurlar.....	345
3.3.9.1. Kutsal Aylar, Günler ve Geceler.....	345
3.3.9.2. Dini Bayramlar.....	358
3.3.9.3. Diğer Dini Unsurlar.....	360
3.3.10. Halk Edebiyatı.....	368
3.3.10.1. Atasözleri.....	368
3.3.10.2. Deyimler.....	372
3.3.10.3. Efsaneler....	377
3.3.10.4. Halk Hikâyeleri....	379
3.3.10.5. Mesnevi.....	385
3.3.11. Halk Müziği ve Halk Araçları.....	387
3.3.11.1. Türk Halk Müziği.....	387

3.3.11.2.	Türk Halk Müziği Araçları.....	387
3.3.11.3.	Nefesli Çalgılar.....	388
3.3.11.4.	Telli Çalgılar.....	389
3.3.11.5.	Vurmalı Çalgılar.....	392
3.3.12.	Çocuk Oyuncakları.....	392
3.3.13.	İletişim \ Adlar – Adlandırmalar.....	397
3.3.13.1.	İletişim.....	397
3.3.13.1.1.	Argo.....	397
3.3.13.1.2.	Mizah.....	400
3.3.13.2.	Adlar – Adlandırmalar.....	426
3.3.13.2.1.	Kişi Adları.....	426
3.3.13.2.2.	Hayvan Adları.....	437
3.3.13.2.3.	Bitki Adları.....	491
3.3.13.2.4.	Yer Adları.....	501
3.3.13.2.5.	Maden-Değerli Taş Adları.....	629
3.3.14.	Tasnif Dışı.....	638
	Sonuç.....	661
	Kaynakça.....	666
	Basılı Kaynaklar.....	666
	Elektronik Kaynaklar....	689

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

İstanbul'un tarih boyunca pek çok devlete ev sahipliği yaptığı bu sayede çok sayıda folklorik unsuru bünyesinde taşıdığı ifade edilmiştir.

Halka ait maddi ve manevi öğelerin en iyi korunduğu yerin olarak toplumun belleği olduğu belirtilmiş bu kültür öğelerinden birinin de mani olduğu söylenmiştir. Manilerin halkın en içten duygularını ifade edebildikleri bir tür olduğu ifade edilmiştir.

Maniler Ramazan ayı boyunca teravih namazından sahura kadar olan sürede manicilerin davul çalıp ezgili bir şekilde söylediği münacaatlar olduğu belirtilmiştir.

Ünsal, manie dair örnekleri hem yazma hem de basma eserlerden bulunduğunu söylemiştir.

Araştırmacı, tezinin giriş bölümünün dışında üç bölümden meydana geldiğini belirtmiştir. İlk bölümde mani türünün tarihsel gelişimi ve özelliklerine dair bilgi verilmiştir. İkinci bölümde yapılan araştırmalar sonucunda maniyi icra edenin mahir bekçiler veya bekçilerin gözetimindeki davulcular tarafından icra edildiği söylenmiştir. Geçmişten bugüne bekçiler üzerine umumi bilgi verilmiştir. Son bölümde İstanbul'da Ramazan ayı boyunca yer alan gelenek ve görenekler anlatılmıştır.

Giriş bölümünde Ünsal, çalışmasının konusunu, amacını, yöntemini, kapsamını ayrıntılı bir şekilde anlatmıştır.

Sonuç bölümünde folklorun içinden çıktığı toplum hakkında bilgi sahibi olma yolunda önemli bir araç olduğu vurgusu yapılmıştır.

Ramazan ayının önemli bir simgesi olan mani söylemenin Osmanlı döneminde bekçi babaların veya onların gözetimindeki davulcular tarafından icra edildiği söylenir (Ünsal, 2011: 661). Bu manilerin hece ölçüsüyle, davul eşliğinde ve insanları eğlendirici tarzda icra edildiği vurgulanmıştır.

Mani fasıllarının destan türüne benzediği semai kahvehanelerindeki maniden temelde farklılık gösterdiği dile getirilmiştir.

Araştırmacı bu bölümde tezinin genel bir panoramasını ortaya koymuştur. Kısacası maninin Türk kültür hayatı içerisinde yer alan pek çok unsuru bünyesine alıp kullandığı görülmüştür.

Değerlendirme

Ünsal, Osmanlı Devleti zamanından günümüze kadar geçen sürede mani üzerine detaylı bir çalışma ortaya koymuştur. Maninin tanımı, özellikleri, maniyi icra edenlerin –bekçi- özellikleri, maninin diğer türler ile benzerliği ve farklılığı vb. hususlar üzerine inceleme yapılmıştır. Çalışmanın içerisinde bolca mani örneğine yer verilmiştir. Maninin içerisinde yüzyıllardır bu topluma ait ananeleri taşıdığını gösteren örneklerle ve bilgilere yer verilmiştir. Mani başlığı altında Türk toplumun kültürel zenginliği ortaya konulmuştur.

ÜSTÜNDAĞ, Bulut. (2018). Türkiye ve Fas Düğünlerinin Halkbilimi Uygulamaları Açısından Karşılaştırılmalı Sosyolojik İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Üstündağ, çalışmasının amacını tarih boyunca kitlesel olarak kültürel etkileşime girmemiş olan iki medeniyetin, düğün olgusu merkeze alınarak aile ve evlilik kurumları çerçevesinde karşılaştırma yapılarak benzerliklerinin ve farklılıklarını gösterilmesi gerektiğini düşünerek çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı çalışmada Türk ve Fas halkının sadece Sünnî mezhebine bağlı Fas için Malikî Türkiye için Hanefî mezhepleri tercih edilmiştir. Bu halkların düğün öncesi ve düğün merasimi sırasında ortaya çıkan geleneksel unsurları İslamiyet inancının çerçevesinde ele aldığını söylemiştir. Halkbilimi araştırma yöntemine sosyolojik bakış ile zenginlik katılmak istendiği ifade edilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Üstündağ, nicel ve nitel çalışmalarının analizi sonucunda, tarihselliğe dayanan ve ritüeller bağlamında karşılaştırma yapmıştır. Elde edilen sonuçlar sosyolojik olarak değerlendirilmiştir. Dini altyapıya sahip unsurların modernizm ve gelenek çerçevesinde nasıl değişime uğradıkları yorumlanmıştır. Türk ve Fas topluma ait geleneklerde genelleşici bir bakış açısının hâkim olduğu söylenmiştir.

İçindekiler

Öz.....iii

Abstract.....iv

Ön Söz.....v

Giriş.....1

Birinci Bölüm

Problemler, Metodoloji ve Kavramlar

1. Problemler.....	5
2. Metodoloji.....	5
2.1. Amaç.....	6
2.2. Yöntem.....	7
2.3. Kapsam.....	7
2.3.1. Örnekler Açısından.....	7
2.3.2. İçerik Açısından.....	8
2.3.3. Sınırlılıklar ve Zorluklar.....	9
3. Çalışmanın Temel Kavramları.....	11
3.1. İslamiyet.....	12
3.2. Geçiş Dönemleri.....	13
3.3. Toplumsal Değişme.....	14
3.3.1. Modernizm.....	16
3.3.2. Toplum Sınıflandırmaları.....	17
3.4. Temel Sosyal Tanımlar.....	18
3.4.1. Gelenek (Anane).....	18
3.4.2. Örf-Âdet.....	20
3.4.3. Töre.....	21
3.4.4. Kültür.....	22
3.4.5. Folklor (Halkbilimi).....	24
3.4.6. Din, İnanç ve Halk İnanışları.....	25

İkinci Bölüm

İslam Öncesi Dönem

1. İslamiyet Öncesi Türk ve Fas Medeniyetleri.....	27
1.1. İslamiyet Öncesi Türk Tarihi.....	27
1.2. İslamiyet Öncesi Türk İnanç Sistemi.....	28
1.2.1. Din ve İnanç Sistemi.....	28
1.2.2. İnanılan Dinler.....	29
1.2.3. Üçlü Anlayış (Kültler).....	31
1.3. İslamiyet Öncesi Fas Tarihi.....	34
1.4. İslamiyet Öncesi Fas İnanç Sistemi.....	35

1.4.1. Din ve İnanç Sistemi.....	35
1.4.2. Put ve Tapınaklar.....	36
1.4.3. İnanışlar.....	37
2. Türk ve Fas Medeniyetlerinin İslamiyet Öncesi Sosyal ve Kültürel Yaşamı.....	38
2.1. İslamiyet Öncesi Türk Sosyal ve Kültürel Yaşamı.....	38
2.1.1. Evlilik.....	39
2.1.2. Aile.....	40
2.2. İslamiyet Öncesi Fas Sosyal ve Kültürel Yaşamı.....	41
2.2.1. Evlilik.....	42
2.2.2. Aile.....	43

Üçüncü Bölüm

Evlilik ve Aile Kurumları

1. Evlenme / Evlilik Kurumu.....	44
1.1. Evlilik-Din İlişkisi.....	45
1.2. İslamiyet Dinine Ait Evlilik Kuralları.....	46
1.3. Türk Medeniyetinde Evlilik.....	47
1.3.1. Çağdaş Türk Hukukunda Evlilik.....	48
1.4. Fas Medeniyetinde Evlilik.....	49
1.4.1. Çağdaş Fas Hukukunda Evlilik.....	50
1.5. Evlenme Biçimleri.....	51
1.5.1. Görücü Usulü Evlilik.....	52
1.5.2. Kız Kaçırma-Oturakalma.....	52
1.5.3. Beşik Kertme.....	53
1.5.4. Berdel (Bedel) Evliliği.....	54
1.5.5. Tanışıp Anlaşarak Evlenme.....	54
2. Aile Kurumu.....	55
2.1. Aile Kurumunun Sınıflandırılması.....	56
2.1.1. Cinsiyete Bağlı Sınıflandırma.....	56
2.1.1.1. Anaerkil Aile.....	57
2.1.1.2. Ataerkil Aile.....	57
2.1.2. Nüfusa Bağlı Sınıflandırma.....	57

- 2.1.2.1. Geniş Aile.....58
- 2.1.2.2. Çekirdek Aile.....58

Dördüncü Bölüm

İki Ülkenin Konu Kapsamında Karşılaştırılması

1. Kavramsal Olarak Düğün.....61
2. Türk ve Fas Medeniyetlerinin Evlenme Ritüelleri.....61
 - 2.1. Düğün Öncesi.....62
 - 2.1.1. Evlilik Çağı.....62
 - 2.1.1.1. Türk Geleneğinde Evlilik Çağı.....63
 - 2.1.1.2. Fas Geleneğinde Evlilik Çağı.....64
 - 2.1.2. Eş Seçimi.....64
 - 2.1.2.1. Türk Geleneğinde Eş Seçimi.....65
 - 2.1.2.2. Fas Geleneğinde Eş Seçimi.....66
 - 2.1.3. Dünür (Görücü) Olmak.....66
 - 2.1.3.1. Türk Geleneğinde Dünür Olmak.....67
 - 2.1.3.2. Fas Geleneğinde Dünür Olmak.....67
 - 2.1.4. Söz Kesimi, Başlık Parası ve Çeyiz.....68
 - 2.1.4.1. Türk Geleneğinde Söz Kesimi, Başlık Parası ve Çeyiz.....69
 - 2.1.4.2. Fas Geleneğinde Söz Kesimi, Başlık Parası ve Çeyiz.....69
 - 2.1.5. Nişan.....70
 - 2.1.5.1. Türk Geleneğinde Nişan.....71
 - 2.1.5.2. Fas Geleneğinde Nişan.....73
 - 2.2. Düğün Süreci.....74
 - 2.2.1. Kına Gecesi Geleneği.....74
 - 2.2.1.1. Türk Geleneğinde Kına Gecesi.....75
 - 2.2.1.2. Fas Geleneğinde Kına Gecesi.....81
 - 2.2.2. Esas Düğün Geleneği.....85
 - 2.2.2.1. Türk Geleneğinde Esas Düğün.....86
 - 2.2.2.2. Fas Geleneğinde Esas Düğün.....91
 - 2.2.2.3. Düğün Şiir ve Türküleri.....95
 - 2.2.2.4. İmilcihil Festivali.....97

Beşinci Bölüm

Değerlendirmeler

1. Genel Değerlendirme.....99
 - 1.1. Kavramsal Bağlamda Değerlendirme.....99
 - 1.2. İslam Öncesi Yaşam Bağlamında Değerlendirme.....101
 - 1.3. İnanışlar Bağlamında Değerlendirme.....102
 - 1.4. Din (İslam) Bağlamında Değerlendirme.....103
 - 1.5. Aile Bağlamında Değerlendirme.....104
 - 1.6. Evlilik Bağlamında Değerlendirme.....105
2. Sosyolojik Değerlendirme.....105
 - 2.1. Temel Perspektifler Açısından Değerlendirme.....105
 - 2.1.1. Yapısal-İşlevsel (Fonksiyonel) Yaklaşım.....106
 - 2.1.2. Yapısalcılık (Strüktüalizm).....107
 - 2.1.3. Çatışmacı Yaklaşım.....108
 - 2.1.4. Feminizm.....108
 - 2.2. Gelenekler, Modernizm ve Toplumsal Değişme Açısından Değerlendirme.....109
 - 2.2.1. Farklılıklar Açısından Değerlendirme.....112
 - 2.2.2. Farklılıkların Altında Yatan Ortak Sebep Üzerine Değerlendirme.....122
 - 2.2.3. Farklılıkların İşlevselci Perspektifle Değerlendirilmesi.....123
- Sonuç.....126
- Kaynakça.....131

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Türk ve Fas halkının İslam inancına bağlı olmaları dolayısıyla gündelik hayatlarında, gelenek ve göreneklerinde benzerliklerin olmasının kaçınılmaz olduğu belirtilmiştir. Düğünlerinde kitleleri ilgilendiren, dini anlayışı ve geleneğe dair öğeleri bünyesinde barındıran geçiş ritüellerinden biri olduğu söylenmiştir. Çalışmanın amacı, kapsamı ve tez meydana getirilirken kaynakların dili ve sınırlılığı konusunda karşılaşılan sıkıntılar aktarılmıştır.

Üstündağ, danışman hocası Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür ederek yazısını sonlandırmıştır.

Giriş bölümünde toplumun tanımı yapıp toplumu bir arada tutan değerlerden biri olan geleneğe değinilmiştir. Geleneğinde kültürü, dini veya aileyi etkileyebilecek alana sahip olduğu vurgusu yapılmıştır. Gelenekler içerisinde karışık bir yapıya sahip düğünlerin ele alınacağı belirtilmiştir. Düğünün aile kurumunun oluşabilmesi için gerekli olduğu vurgusu yapılmıştır. Düğünlerin iki kişilik bir organizasyonun ardındaki yüzlerce kişinin hareketliliğini temsil ettiği söylenir (Üstündağ, 2018: 2).

Sonuç bölümünde kız isteme âdetinin özgün haline değinilerek başlanılmıştır. Üstündağ, kendi deneyiminden yola çıkarak bu ritüelin gerçekleşmesi esnasında süt ve hurma ile karşılandıklarını ifade etmiştir. Âdetlerin özgün hallerinin devam ettirilmesi toplumların kültürel kimliklerinin korunması anlamına geldiği belirtilmiştir.

Türkiye de gerçekleşecek olan bir birleşmeye ailelerin daha fazla müdahil olduğu görülmüştür. Fas düğünlerinin öz yapısının geçmişten beri neredeyse aynı şekilde devam ettiği, takı takmanın olmadığı ayrıca görsel ve mistik anlayışın daha hâkim olduğu belirtilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasına Türk ve Fas toplumunun İslamiyet'e geçmeden önceki tarihi, sosyal ve kültürel sürecini ortaya koyarak başlamıştır. Üstündağ, bu iki toplumun İslam dinine geçmeden önce inandıkları kültürleri, dinleri veya putları, tapınakları anlatmıştır. İslamiyet öncesindeki sosyal ve kültürel hayatı evlilik ve aile kurumuyla sınırlandırarak anlatmıştır. Düğün öncesi, düğün esnası ve düğün sonrası süreçler Türk toplumunda yaşanışı ve ardından Fas toplumunda yaşandığı şekliyle okuyucuya aktarılmıştır. Ortaya konulan süreçler geçmişten bugüne değişen veya değişmeyen unsurlarıyla verilmiştir.

YAĞMUR, Memduh. (1993). Avşarlar ve Avşar Düğünü Belgeseli. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Avşarların günümüzde derin izler bırakmış; kendisine has gelenek ve göreneklerini yaşatan tamamıyla Türkün göstergesi durumunda olan belki de tek Oğuz boyu olduğu ifade edilmiştir. Bu sebepten dolayı Yağmur, Oğuzların hayatlarını belgesel filme çekmek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Oğuz boyunun, Oğuz Han'ın üçüncü oğlu olan Yıldız Han'dan geldiği ifade edilmiştir. İslamiyet'in kabulünden önce ve sonra Türk tarihinde derin izler bırakmış olan birkaç Oğuz boyundan birinin de Avşarlar olduğu söylenmiştir. Araştırmacı, Avşar düğünü ve Avşar Elleri belgeseli adlı çalışmasında bu saf ve bozulmamış Türkmen boyunu anlatmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde Avşar Türklerinin tarihine değinilerek bilgi verilmiş, ikinci bölümde Avşarların günümüzde sürdürmekte oldukları gelenek ve görenekleri anlatılmıştır. Ama burada daha çok Kayseri Avşarları temel alınmıştır. Üçüncü bölümde Avşar düğünü belgeseli incelenmiş, metin ve görüşler ek olarak verilmiştir.

Tarihi bilgilere ulaşabilmek için kaynak taraması yapılmıştır. Tanıdık ve tecrübeli insanlarla konuşularak yaşayan kültür canlı tanığından öğrenilmiştir. Gözlem ve mülakat tekniği ile tez ortaya konulmuştur.

İçindekiler

Giriş

Birinci Bölüm

Avşar Türklerinin Tarihi ve Kültürü

A. Oğuzlar

1. Oğuz Destanı.....1

2. Oğuz Boyları.....	4
3. Tarih Boyunca Oğuzlar (Türkmenler)	
a) Oğuz Göçleri ve Anadolu'ya Gelişleri.....	6
b) Selçuklu Devleti'nde Oğuzlar.....	8
c) Osmanlı Devleti'nde Oğuzlar.....	10
B. Avşarlar	
a) Avşar Adı, Ogunu, Damgası, Mevkii.....	13
b) Avşar Boyunun Tarihi.....	16
1. Aksungur ve Zengiler.....	19
2. Şumla ve Şumlaoğulları.....	21
3. Karamanoğulları Beyliği.....	22
4. Alaiye Beyliği.....	24
5. Germiyanogulları Beyliği.....	25
6. İnanoğulları Beyliği.....	26
7. İran Avşarları.....	27
8. Nadir Şah ve Avşar İmparatorluğu.....	29
9. Azerbaycan'da Avşarlar ve Karabağ Hanlığı.....	31
10. Suriye Avşarları.....	33
11. Anadolu Avşarları.....	35
12. Avşarların İskânı.....	37
c) Avşarların Yaşadıkları Yerler.....	43

İkinci Bölüm

Avşar Örf ve Âdetleri

A. Avşarlarda Doğum Âdetleri

1. Doğum Öncesi.....
2. Doğum ve Doğum Sonrası.....
3. İsim Koyma.....
4. Sünnet.....

B. Evlenme Âdetleri

1. Avşarlarda Evlenme Törenleri.....
2. Kız İsteme.....

- 3. Nişan.....55
- 4. Düğün.....58
- C. Bayramlar ve Bayramlaşma.....69
- D. Yaylaya Çıkma.....70
- E. Cenaze ve Ölü Gömme Âdetleri.....71

Üçüncü Bölüm

Avşar Düğünü Belgeseli

A. Belgesel Filmler

- a) Belgesel Film.....74
- b) Belgesel Filmin Amacı.....75
- c) Belgesel Film Türleri.....77
- d) Türkiye’de Belgesel Film Çalışmaları.....84

B. Televizyon’da Avşarlar.....85

- Avşar Elleri Belgeseli.....86
- Dadaloğlu Belgeseli.....87
- Avşar Beyi Filmi.....88

C. Avşar Düğünü Belgeseli ve Tenkidi

- 1. Avşar Düğünü Belgesel Programı.....89
- 2. Avşar Düğünü Belgeseli’nin Tenkidi
 - a) Yer.....90
 - b) Konu.....90
 - c) Avşar Adı.....91
 - d) Tarih.....91
 - e) Yaşadıkları Yerler.....94
 - f) Yaylaya Çıkma.....95
 - g) Ağıtlar.....96
 - h) Halk Müziği ve Halk Oyunları.....99
 - i) Seyirlik Oyunlar.....102
 - j) Giyim- kuşam.....104
 - k) Düğün.....106
 - l) Çekimler.....114

Sonuç.....115

Bibliyografya.....117

Ek I. Görüşler – Röportajlar

Ek II. Avşar Düğünü Belgeseli'nin Metni

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz yazısı tezin içerisinde yer almamaktadır.

Giriş bölümünde araştırmacı, Avşarlar'ın Oğuz Han'ın üçüncü oğlu Yıldız Han'dan gelmekte olan Oğuz boyu olduğunu bildirmiştir. İslamiyet'in öncesi ve sonrasında Türk tarihinde derin iz bırakan birkaç Oğuz boyundan birinin de Avşarlar olduğu söylenmiştir. Avşarlar, Anadolu'da İran'da Suriye'de Azerbaycan'da çeşitli devletler kurarak isimlerini tarihe yazdırdıkları ifade edilmiştir. Mesela Nadir Şah Avşar'ın hem Türk tarihinin hem dünya tarihinin en büyük simalarından olduğu söylenmiştir. Avşarların, Musul ve Halep Atabeylikleri, Şumlaogulları, Karamanoğulları, Germiyanogulları, İnanoğulları, Alanya Beyliği, Karabağ Hanlığı gibi çeşitli beylikler ve sülaleler kurarak varlıklarını devam ettirdikleri görülmüştür.

Araştırmacı, Avşar Düğünü ve Avşar Elleri belgeselinin bu saf bozulmamış, kendine has gelenek ve görenekleri devam ettiren Oğuz boyunu konu edindiğini belirtmiştir. Yazar, Anadolu'nun ilk fethedildiği yıllarda ve Osmanlılar zamanında Ege Bölgesi ve etrafına yerleştirilende boy şuurunun olmadığını; özellikle Kayseri ve etrafına yerleştirilen Avşarlarda boy şuru mevcut olduğu vurgulanmıştır. Boy şuurunun en önemli sebebinin yerleşik hayata en geç Avşarların geçmiş olması belirtilmiştir. Avşarların her yıl vakitleri gelince yaylaya çıktıkları fakat son 10 yıl içinde Türkiye'de meydana gelen değişimler ve televizyonun en ücra yerlere kadar ulaşması Avşarların da etkilenmesine sebep olduğu belirtilmiştir. Bu değişimin Avşarların özünden kopmasına varacak kadar etkili olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı çalışmasının amacını, kapsamını ve yöntemini belirterek kendisinin de Avşar boyuna mensup olduğunu ifade etmiştir. Yazarın boya olan mensubiyetinin bazı mahsurların yanı sıra, olayları daha iyi bilme ve gözlemleme imkânı sağladığını vurgulamıştır.

Yağmur, Avşar boyunun çalışma konusu yapmasında ve çalışmalarında kendisine yardım eden hocası Doç. Dr. Durali Yılmaz Bey'e ve arkadaşlarına teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Sonuç bölümünde yazar, Avşarların İslamiyet'ten önce hükümdar çıkarmış beş boydan biri olduğu ifade etmiştir. Avşarların 10. yüzyıldan itibaren Siriderya havalisinden göç eden diğer Oğuz boyları ile İran, Azerbaycan, Suriye ve de Anadolu'ya gelerek Anadolu'nun Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında büyük hizmetlerde bulundukları vurgulanmıştır.

Günümüzde Türkiye'nin hemen her noktasında Avşarlar'ı görmenin mümkün olduğu söylenmiştir. Avşar adında elli beş tane köy ve kasabanın olduğu bunun yanında göl, baraj, ova, yayla vs. Avşar adı ile anıldığı ifade edilmiştir.

Yirmi dört Oğuz boyu arasında hâlâ eski gelenek ve âdetlerini sürdüren Avşarların, asırlar önceki hayatlarına devam ettiği ve yaz gelince yaylaya çıktıkları söylenmiştir. 1865 yılında yapılan iskân politikasıyla yerleşik hayata geçen Avşarlar'ın, geçmişle bağlarını hiç koparmadan yaşamlarına devam ettikleri anlatılmıştır.

Araştırmacı, tezinin hem kendi aşiretine hem de Türk kültürüne hizmette bulunmasını dileyerek sonuç bölümünü sonlandırmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasına Avşar Türklerinin tarihi ve kültürel gelişimi ile başlamıştır. Avşarların Oğuz boyuna mensup olmalarından dolayı Oğuzlara ait “Oğuzhan Destanı” ve Oğuz Kağan anlatılmıştır. Oğuzların Anadolu'ya gelişleri, Selçuklu Devleti ve Osmanlı Devleti içerisinde ki durumları hakkında bilgi verilmiştir. Avşarların adının ortaya çıkışı, kendilerine ait damgalar ve yıllar içerisinde meydana getirdikleri çeşitli beylikler, hanlıklar etrafında Avşarlar anlatılmıştır. Avşarların gelenek ve göreneklerine dair bilgiler verilmiştir. Bu geleneklerden birkaçı doğum öncesi ve sonrası, yeni doğan çocuğa isim verme, sünnet düğünü, nişan, düğün, bayramlaşma ve ölü gömme ananeleri kaynak kişilerin verdiği bilgiler etrafında okuyucuya sunulmuştur. Avşar Düğünü Belgeseli programının, toplumsal belgesel türüne girdiği söylenmiştir. Avşar Türkmen boyunun toplumsal yaşantısı, günümüzdeki halleri, kültürel yapısı ve folklorik

özellikleri anlatılmıştır. Avşarlarla ilgili televizyonda yapılan yapımların içeriklerine dair bilgiler aktarılmıştır. “Avşar Düğünü Belgeseli” programı danışması ve yapımcısı ile Memduh Yağmur röportaj yaptığını söylemiştir. Avşar Düğünü Belgeselinin üç bölümü de metin halinde çalışmanın ek bölümüne dâhil edilmiştir. Toplam yüz kırk dört sayfadan oluşan çalışma bu ifadelerle sona ermiştir.

YARDIM, Emine Seval. (1999). Menkıbe ve Menakıbnâmelerle İlgili Eserler İçin Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi (1928-1998). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yardım, menkıbe ve menâkıbnâmelerle ilgili bibliyografik bir çalışmanın olmamasından dolayı bu eksikliği tamamlamaya yönelik bir tez hazırlamak istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Tezin giriş bölümünde menkıbe ve menâkıbnâme hakkında bilgi verilmiştir daha sonra bibliyografya ve bibliyografyanın sınırları ve düzeni hakkında açıklamalar yapılmıştır. Birinci bölümde 1928-1998 yılları arasında menkıbe ve menâkıbnâme hakkında tespit edilen tez ve kitaplardan hareketle değerlendirme ve sınıflandırma yapılmıştır. İkinci bölümde kitapların açıklamalı bibliyografyasına yer verilmiştir. Son bölümü sonuç, kaynakça, yazar ve eser adı indeksi oluşturmuştur. Toplam iki yüz dört esere hakkında bilgi verilmiştir. Bunlardan yüz altmış iki tanesi kitap, kırk iki tane de tez bulunmaktadır. Battalname, Danişmendnâme ve Saltuknâme ile ilgili eserlerde yer almıştır.

Çalışmanın yöntemi

1928 ve 1998 yılları arasında menkıbe ve menâkıbnâme hakkında yazılan eserler toplanıp değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Kitaplar ve tezler olarak ikiye ayrılan konu, tezleri de İstanbul’da hazırlananlar ve diğer üniversitelerde

hazırlananlar şeklinde alt başlıklara ayrıılıp incelenmiştir. Yazarların isimleri alfabetik sırayla verilip eserleri takdim edilmiştir. Yazarın adı, eserin adı, içindekiler, ön söz-giriş, konu açıklaması şeklinde künye verilmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....III

Giriş.....V

1- Menkıbe-Menakıbname Edebiyatı.....1

A- Menkıbe Nedir?

1-Keramet-Menkıbe Mes'elesi (Bir Menkıbenin Teşekkülü).....2

2-Evliya Menkıbelerinin Özellikleri ve Tipleri.....3

B- Menakıbname Edebiyatı.....4

1-İslam Dünyasında Menakıbname Edebiyatının Ortaya Çıkışı ve Gelişmesi.....4

2-Türk Menakıbname Edebiyatının Ortaya Çıkışı ve Gelişmesi.....5

3-Menakıbnamelerin Edebiyatımızdaki ve Kültür Hayatımızdaki Yeri ve Önemi.....7

4-Menakıbnamelerle İlgili İlmi Çalışmalar.....8

2- Bibliyografya-Bibliyografyanın Sınırları ve Tertibi.....11

A- Bibliyografya Nedir?.....11

B- Bibliyografyanın Sınırları ve Tertibi.....12

1) Bibliyografyanın Sınırları.....12

2) Bibliyografyanın Tertibi.....14

Birinci Bölüm

Menkıbe ve Menakıbnamelerle İlgili Eserlerin Değerlendirilmesi ve Tasnifi

A- Değerlendirme ve Tasnif.....17

B- Bibliyografyada Bulunan Eserlerin Tasnife Göre Listesi ve Künye Numaraları.....19

1- Müstakil Olarak Bir Velinin Menakıbını İhtiva Eden Eserler.....19

a- Dini ve Askeri Kahramanlara Ait Destani Mahiyette Hikâyeler.....20

I- Battalname ile İlgili Eserler.....20

II- Danişmendname ile İlgili Eserler.....20

III- Saltukname ile İlgili Eserler.....21	
b- (Tarikat Piri veya Şeyhi) Bir Velinin Menkıbesi veya Menakıbını İhtiva Eden Eserler.....22	
2- Evliya Tezkireleri (Birden Çok Velinin Hal Tercümeleri ile Kerâmetlerini Anlatan Eserler).....26	
a- Sufi Tabakatlari.....26	
b- Sufi Tabakatlari Tarzında Hazırlanmış Ansiklopedik Evliya Tezkireleri....28	
c- Bir Tarikatın Şeyhleri ve Halifelerine Yer Veren Eserler.....29	
d- Derleme Menkıbe Kitapları.....29	
3- Genel Değerlendirme Eserleri.....30	
İkinci Bölüm	
Menkıbe ve Menakıbnamelerle İlgili Eserler Bibliyografyası	
A- Kitaplar.....32	
B- Tezler.....222	
II. İstanbul'daki Üniversitelerde Yapılan Tezler.....22	
III. İstanbul Dışındaki Üniversitelerde Yapılan Tezler....246	
Sonuç.....249	
Kaynakça.....256	
İndeks.....259	
II. Yazar Adları İndeksi.....260	
III. Eser Adları İndeksi.....264	
Özet.....269	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde İslamiyet'in Hicri 2. yüzyılında etkili olan tasavvufun Türkleri de etkilediği ifade edilmiştir.

Tasavvufi yaşayış ve inanış sisteminin tarikatlarda müesseseleştiği, tekkelerde günlük hayata aktarıldığı söylenmiştir. Veli veya sufi olarak anılan kişilerin söz, davranışları ve kerâmetleri sebebiyle tasavvufî bir edebiyat vücuda getirdikleri belirtilmiştir. Bu sahada pek çok manzum ve mensur eserin yazıldığı,

menkıbeler ve menâkıbnâme edebiyatının bu sahada geliştiği, verilen mensur eserlerin önemli bir yer tuttuğu vurgulanmıştır.

Türkler de tasavvufun İslamiyet'i etkilemesiyle ve İslamiyet öncesi geleneklerin etkisiyle menâkıbnâme edebiyatına çabuk alıştıkları ifade edilmiştir. Tercüme eserlerle başlayan yolculuğun telif eser vermeyle devam ettiği söylenmiştir.

Menâkıbnâmelerin tarihe ve edebiyat tarihine kaynaklık etmesinin yanında içerisinde dini, folklorik, sosyolojik ve psikolojik unsurlarda taşıdığı da gözlenmiştir. Halk arasında menkıbe anlatma ve dinleme geleneğinin devam ettiği çalışmada belirtilmiştir.

Evliya menkıbesi özelliği taşıyan aziz (saint) menkıbeleri ile ilgili çalışmaların Batı'da 19. yüzyılda başlayıp 20. yüzyılda da üretilmeye devam edildiği söylenmiştir. Türk edebiyatında bu konuyla ilgili ilk çalışma yapan kişinin Mehmet Fuat Köprülü olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, yazdığı bu tezin sosyolojik ve folklorik alanlarda da fayda sağlayacağını ummuştur. Çalışmanın amacı, sınırları araştırmacı tarafından dile getirilmiştir. Çalışma boyunca kendisini destekleyen hocası Doç. Dr. Şeyma Güngör'e, Prof. Dr. Ali Yardım'a, Prof. Dr. Mustafa Fayda'a, Halil Açıkgöz'e, Araş. Gör. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür ederek ön söz bölümünü bitirmiştir.

Giriş bölümünde menkıbe ve menkıbe edebiyatı hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Menkıbe'nin pek çok tanımını verilmiş, kerametın tanımı ve özellikleri anlatılmıştır. Evliya menkıbelerinin özellikleri ve bu menkıbelerde yer alan tiplere hakkında açıklamalar yapılmıştır. İslam ve Türk dünyasındaki menakıbnâme edebiyatı ve yapılan çalışmalar hakkında malumat verilmiştir. Bölümün son kısmında bibliyografyanın sınırları ve tertibi anlatılarak giriş kısmı son bulmuştur.

Tezin sonuç bölümünde Türkiye'de menkıbe ve menâkıbnâmelerle ilgili neşriyat yapıldığı ifade edilmiştir. Böylesi geniş bir yelpazeye sahip bir konu hakkında iki yıl içinde tezin yazıldığı söylenmiştir. Tez, konu ile ilgilenenlere sahada neler yapıldığına dair bilgi vermektedir. 1928-1998 yılları arasında ansiklopedik tarzda hazırlanan evliya tezkireleri haricinde Abdülkadir Geylânî, Muhiddin Arabî, Hallâc-ı Mansûr, Bahaeddin Nakşibendî, Mevlânâ Celaleddin Rûmî, Hacı Bektâşî Velî, Ahmed Yesevi vb. zatlar hakkında yazılan menkıbeler ve menakıbnâmeler yayınlanmıştır. Bu konuda en çok kitap neşredilen evliyanın dokuz eserle Abdülkadir

Geylanî olduğu söylenmiştir. Tezlerde Emir Sultan, Niyâz-î Mısırî, İbrahim Edhem, Veysel Karanî, Akşemsettin, Seyyid Ali Sultan vb. hakkında yapılan çalışmalarda belirtilmiştir.

1928-1998 yılları arasında sufi tabakaları ve ansiklopedik eserler hariç menkıbe, menkabe, menakıb, menâkıbnâme, keramet, vilayetnâme ifadelerinden birini taşıyan altmış eser tespit edilmiştir.

Menkıbe ve menâkıbnâmelerle ilgili kitapları neşreden isimler arasında Mehmed Fuat Köprülü, Ahmet Yaşar Ocak, Tahsin Yazıcı, Bedri Noyan, Abdülbaki Gölpınarlı gibi isimlerin olduğu söylenmiştir.

Menkıbeler ve menâkıbnâmelerle ilgili kitaplar Türkiye’de konunun sosyolojik boyutunu göstermektedir. Türk milleti dinini, velilerle, kıssalarla, menkıbelerle öğrenmiştir. (Yardım, 1999: 255)

Değerlendirme

Menkıbenin “övinülecek iş hareket ve meziyetler” anlamına geldiği söylenmiştir. Mehmed Fuat Köprülü ve Ziya Gökalp’ın menkıbe kelimesi yerine destan karşılığını kullandıkları ifade edilmiştir. 9. yüzyıldan itibaren “Allah’ın dostluğunu kazanmış veli denilen büyük şahsiyetlerin izhar ettikleri kerametleri anlatan küçük hikâyeler” manasına da gelir (Yardım, 1999: 1). Yazar, tezin sonuç bölümünde 1928-1998 yılları arasında tezine dâhil ettiği veya etmediği eserler hakkında ayrıntılı bilgi vermiştir.

YILMAZ, Ayşe Arzu. (2003). Türk Masalları ile İlgili Kitapların Halk Bilimi Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirmesi (1928-2002). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Tez, 1928-2002 yılları arasında yayımlanmış olan Türk halk masallarıyla ilgili eserleri bir araya getirebilmek ve bu eserleri bibliyografik bir düzende ve halkbilimi araştırma yöntemleriyle değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Yılmaz, masal türü hakkında yapılan derlemeleri ve inceleme kitaplarını çalışmasının sınırları içerisine almıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, kronolojik bir sıra takip etmiştir. Çalışmada iki metot takip edilmiştir: Biri bibliyografik yöntem diğeri halk bilimi araştırma yöntemleridir. Eserler yayımlandıkları yıllara göre sıralanmıştır.

Kitapların bibliyografik metot ile incelenmesi altı adımda gerçekleşmiştir.

Bunlar:

- 1- Bibliyografik künye,
- 2- Yazar hakkında bilgi,
- 3- Çalışmanın amacı,
- 4- Kitabın içindekiler kısmı,
- 5- Kitabın ön söz, giriş ve son söz kısmı,
- 6- Değerlendirme kısmından oluşur.

6.1. Kitap teknik yönden incelenir,

6.2. Çalışmada takip edilen yol anlatılır,

6.3. Kitabın halk bilimi kuramları ve yöntemleri ile olan bağlantısı kurulur.

İçindekiler

Öz..... II

Abstract..... III

Ön Söz..... IV

İçindekiler..... VIII

Tablo Listesi..... IX

Kısaltmalar..... X

Giriş....1

Birinci Bölüm.....9

I- Halk Bilimine İlişkin Genel Bilgiler.....9

1- Halk Biliminin Tanımı....9

- 2- Halk Bilimi Çalışmalarının Tarihçesi.....9
- 3- Halk Biliminin İnceleme Alanı.....16
- 4- Halk Biliminin Amacı
- 5- Halk Biliminin Çalışma Kadrosu.....1
- 6- Halk Bilimi Kuramları.....18

II - Masal Nedir?.....60

- 1- Kavram Özellikleri.....60
- 2- Benzer Kelimeler.....64
- 3- Masalların Tasnifi.....65
- 4- Masalların Özellikleri.....72
 - 4.1. Şekil Özellikleri.....73
 - 4.2. Muhteva Özellikleri.....73
 - 4.3. Yapı Özellikleri.....75
 - 4.4. Dil ve Üslup özellikleri.....76
 - 4.5. İcra.....76

5- Masalların Diğer Türlerle İlgisi.....80

İkinci Bölüm.....96

Masallarla İlgili Derleme Eserlerin Açıklamalı- Tenkitli Bibliyografik Künyeleri.....96

Üçüncü Bölüm.....176

Masallarla İlgili Derleme- İncelemelerin Bir Arada Olduğu Eserlerin Açıklamalı- Tenkitli Bibliyografik Künyeleri.....176

Dördüncü Bölüm.....248

Masalarla İlgili İnceleme Eserlerin Açıklamalı- Tenkitli Bibliyografik Künyeleri.....248

Beşinci Bölüm.....271

Sonuç..... 288

Kaynakça.....290

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Çalışmanın ön sözünde masal türüne yönelik yayımlanan kitaplar kronolojik bir düzende künye bilgileriyle birlikte verilmiştir.

Türk masallarının Avrupalı araştırmacıların dikkatini çektiği ve bu saha hakkında çalışmalar yaptıklarından bahsedilmiştir. Daha sonra Ziya Gökalp'ın Türk kültürü ve masal külliyyatı üzerinde durmasıyla Türk araştırmacılarında konuya rağbet gösterdikleri söylenmiştir. Pertev Naili Boratav'ın bu tür hakkında yazdığı makaleler ve derleme faaliyetlerinden sonra sahayla ilgili çalışmaların ilmi bir çerçeveye oturduğu ifade edilmiştir.

Batı'da son yıllarda türe olan ilginin arttığı, masalın devamı özelliğinde ortaya çıkan fantastik edebiyata ait hikâye, roman, yüksek bütçeli filmler ile masal türünün yeniden popüler olmaya başladığı belirtilmiştir.

Yazar, çalışmasında hem masal sahasında yayımlanan kitapların tanıtımını hem de yeni bir disiplin olan halkbilimi kavram ve yöntemlerini değerlendirmiştir. Esas istenenin Türk masallarının masal incelemeleri açısından yerinin ve öneminin tespit edilmesi olduğu vurgulanmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde çalışmanın sınırları ve düzeni anlatılmıştır. Birinci bölüm de halkbilimine dair umumi bilgi verilmiştir. Daha sonra halkbilimi kuramları ve araştırma yöntemleri anlatılmıştır. Kuramların verilmesinin nedeni masalların halkbilimi içerisindeki önemli yerini göstermektir. Bölümün sonunda masal ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. İkinci bölümde tespit edilen derleme kitaplar verilmiştir. Üçüncü bölümde derleme-inceleme kitapları yer almıştır. Dördüncü bölümde yalnız inceleme kitapları verilmiş, beşinci bölüm tüm eserlerin tetkiki yapılmıştır.

Yazar, ön söz yazısının son paragrafında çalışmalarını destekleyen Doç. Dr. Şeyma Güngör'e teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Giriş bölümünde tezin, Abdülkadir Emeksiz'in **İstanbul Halk Edebiyatı ile İlgili Kitaplar İçin Açıklamalı Bir Bibliyografya** adlı yüksek lisans tezinin Emine Seval Yardım'ın **Menkıbe ve Menakıbnamelerle İlgili Eserler için Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi** isimli yüksek lisans tezinin devamı olarak kaleme alındığı ifade edilmiştir.

1928-2002 yılları arasında derleme veya inceleme olarak Türkçe yayımlanan kitaplar yer almıştır. Diğer taraftan masal ile direkt alakası olmayan bazı kitaplarda teze dâhil edilmiştir. Bunlar: **Yaşayan Türk halk Hikâyelerinden Seçmeler, Tekerleme, Mahmutgazi Köyünde Halk Edebiyatı, Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatında Masallar** adlı eserlerdir.

Masal konusunda hazırlanmış makaleler, bildiriler, yayımlanmış yüksek lisans ve doktora tezleri de çalışmaya alınmıştır. Masal araştırmaları ve Elazığ masallarının bu grupta yer aldığı ifade edilmiştir.

Keloğlan Çanakkale Muharebelerinde, Uzun Masal, Dede Korkut Masalları, Sabır Taşı, Küçüklerin ve Büyüklerin Masalı gibi metinlerin çalışmada yer almadığı söylenmiştir.

Yazarları tarafından yeniden meydana getirilen bazı eserlerde teze dâhil edilmemiştir. Şiirler ve Halk Masalları, Anadolu Masalları, Bir Varmış Bir Yokmuş, Keloğlan, Şen Arılar Kraliçesi adlı kitapların olmadığı belirtilmiştir.

Ağız araştırmaları ile ilgili yayınların olmadığı söylenmiştir. Bunlar: Ankara Bodun Bilgisi ve Anadolu Ağızlarından Toplamalar adlı kitaplar olduğu ifade edilmiştir.

Türkçe olarak yazılmış ancak Türkiye sınırları dışındaki masalları konu edinen kitaplarda çalışmaya alınmamıştır. Azerbaycan Masalları, Masalın Biçimbilimi adlı kitaplar olduğu söylenmiştir.

Giriş yazısının son sayfasında tezde takip edilen metotların sırası verilmiştir.

Sonuç bölümünde masal sahası hakkında çalışma yapacakların faydalanabilmesi için gerekli tavırların izlendiği belirtilmiştir. Birinci bölümde ileride yayınlanacak eserlere teorik bir zemin hazırlamak için metodik bir yaklaşımla masal ve masalla yakından alakalı konular hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde derleme eserlere yer verilmiş, üçüncü bölümde masalların derlemeleriyle beraber incelenmelerinin yapıldığı eserler yer almıştır. Dördüncü bölümde inceleme tarzında meydana getirilen eserler yeni bir değerlendirmeye tabi tutulup yorumlanmıştır. Beşinci bölümde elde edilen tüm sonuçlar Türk masal sahasında yaşanan gelişmelerle beraber verilmiştir. İki tane istatistiksel veri ile sonuçlar aktarılmıştır.

Araştırmacı, Türk masal külliyyatının toplanarak kaydedilmesi gerektiğini vurgulamıştır. En büyük eksikliğin Türk halk masallarının gerçek sayısının varyant

ve versiyonlarının izahı meselesi olduğu söylenmiştir. Türk halk masallarının Aath ve TTV kataloglarına motif-indeks'e yerleştirilmeleri ve halk bilimi metotlarıyla tetkiklerinin yapılması gerektiği dile getirilmiştir.

Değerlendirme

Yılmaz, derleme, inceleme ve derleme-incelemenin yapıldığı kitapları bir araya getirerek masallar hakkında ayrıntılı bir değerlendirme yapma gayesi ile çalışmasını oluşturmuştur. Araştırmacı, değerlendirmelerini de halk bilimi araştırma ve inceleme metotları çerçevesinde gerçekleştirmiştir.

Masalın Arapça “örnek, benzer, öğretici söz” anlamına geldiği söylenmiştir. Masalla en çok benzerlik gösteren tür ise myth (mit) olduğu söylenmiştir. Masallar sözlü gelenekte yaşayan bu nedenle de yaşadığı devirlerin kültürel izlerini bünyesinde bulundurabilen bir tür olduğu vurgulanmıştır. Masalın tanımına, iç ve dış özelliklerine, masalın diğer türlerle olan ilişkisine yer verilmiştir.

Halkbiliminin tanımı, gelişim süreci ve halk ilimi kuramları anlatılmıştır.

İncelenecek kitapların künye bilgileri verilmiştir. Yazarın adı, kitabın ismi, yayın yeri, yayın tarihi, sayfa numarası, yazar hakkında bilgi, çalışmanın amacı, içindekiler, ön söz-giriş-sonuç bölümü verilir en son değerlendirme yapılarak bitirilmiştir.

Tez böylesi sistemli bir şekilde hazırlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DOKTORA TEZLERİ

1949–2018 arasında Türk Halk Edebiyatı ve Halkbilimi alanında hazırlanmış olan otuz doktora tezi incelenmiştir. Çalışıldığı yıllara göre tezler aşağıdaki şekildedir.

- “Nakşibendiliğin Kuruluş ve Yayılışı” (Kufralı, 1949)
- “Türkçe Mevlid Metinleri” (Pekolcay, 1950)
- “Dede Korkut” (Ergin, 1953)
- “Âşık Paşa’da Tasavvuf” (Alparslan, 1961)
- “Dede Korkut Hikâyelerinin Folklor Bakımından Değerlendirilmesi” (Akalin, 1967)
- “Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar Metinler ve Açıklamalar” (Seyidoğlu, 1971)
- “Prizren Türk Halk Edebiyatı Metinleri ve Ağız Özellikleri” (Hafız, 1975)
- “Ziya Gökalp’ın Edebi Eserlerinde Halk Edebiyatı Tesiri Üzerine Bir Araştırma” (Filizok, 1983)
- “Sarayevo (Saraybosna) Kütüphanelerindeki Yazmalarda Türküler” (Hasan, 1987)
- “İstanbul Manileri” (Emeksiz, 2003)
- “Ayasofya İncelemeleri (Tespit – İnceleme)” (Aslan, 2009)
- “Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki Atasözlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” (Gürsu, 2009)
- “Eyüp Sultan Türbesi Etrafında Teşekkül Eden Efsanelerin Tespiti ve İncelenmesi” (Uyanıker, 2010)
- “Anadolu Coğrafyasında Geçmişten Bugüne Anlatılan Halk Hikâyelerinde Yer Alan Kadınların Rollerini” (Akbalık, 2012)
- “Türk Meddah Hikâyeleri ile Japon Rakugo (Nükteli Hikaye) larının Mukayesesi” (İto, 2012)

- “Aziz Mahmud Hüdayi ve Türbesi Etrafındaki Folklorik Unsurların İncelenmesi” (Erdoğan, 2013)
- “Türk ve Buryat Efsanelerinde Dağ Kültü” (Ochirova, 2013)
- “Yirminci Asırdan Günümüze Âşıklık Geleneğinin İcra Ortamları” (Çıglık, 2014)
- “1980 Sonrası Türk Romanında Halk Kültürü ve Halk Edebiyatı Unsurlarının Tespiti ve İncelenmesi” (Ilıcak, 2014)
- “Göç Nedeniyle Van Kırgızlarının Sosyo – Kültürel Yapısında Oluşan Değişimler: Halkbilimi Verilerine Göre Bir İnceleme.” (Bapaeva, 2015)
- “‘Bayramî-Şemsî Tarikatı Menakıbnamelerinin Toplum Hayatına Etkileri Bağlamında Değerler Bakımından İncelenmesi’” (Hamarat, 2015)
- “İlk Dönem Mizah Gazetelerinde İstanbul Hayatı” (Kılıçkaya, 2015)
- “Manihaizm ve Budizm’in Uygurların Kültür Hayatına Etkileri” (Zeren, 2015)
- “Avrupa Birliği - Türkiye İlişkileri Bağlamında Karikatürle Mizah Yaratma Eylemi” (Ulusın Öztürkmen, 2017)
- “Kırgız Destanlarının Halk Hukuku Açısından Değerlendirilmesi (Akçam, 2018)
- “1990 Sonrası Türkiye’de Oluşan Töre Algısında Kitle İletişim Araçlarının Rolü” (Çetin, 2018)

Ayrıca Diyarbakır, Eskişehir, Manuşa ve Kerkük ağzı (Erten, 1991; İleri, 1997; Morina, 1985, Hassan, 1979) üzerine tezler hazırlanmıştır.

AKALIN, L. Sami. (1967). Dede Korkut Hikâyelerinin Folklor Bakımından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türk karakterinin ortaya konulabilmesi için Dede Korkut kitabındaki hikâyelerden yola çıkarak Oğuzların toplum yapısını, ekonomisini,

geleneklerini ve törenlerini anlatarak halkın folklorunu ortaya koymak amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Dede Korkut kitabının içinde yer alan on iki hikâyeyi folklorik özellikler noktasında inceleyerek çalışmasını ortaya koyduğunu ifade etmiştir. Akalın, eserin teşekkül çağı, tespit zamanı, kahramanların tarihi ya da efsanevi oluşları, Korkut Ata'nın şahsiyeti, kitabın Türk edebiyatındaki yeri, dil ve sanat özellikleri gibi hususiyetlerin konunun dışında olduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Akalın, çalışmasında birkaç metot kullandığını ifade etmiştir. Bunlardan biri Antropolojik metottur. Bu metodu Oğuz toplumunun kültür ilerlemesinde hangi basamaklardan geçtiklerini anlamak için kullandığını, kültür çevresi metodunu Oğuzların Müslümanlığa ilk geçişte neleri kaybettiklerini, neleri koruduklarını anlama noktasında kullandığını ifade etmiştir. Dede Korkut ile dünya folkloru arasında konu, tema ve motif benzerliklerini ortaya koymaya çalışırken de poligenesis teorisine bağlı kaldığını belirtmiştir. Dede Korkut'ta ki tarih tabakalarının aydınlatılmasında “Euhemerism Teorisi”nin kendisine kılavuzluk ettiğini söylemiştir.

İçindekiler

Giriş

Konu

Amaç

Metot

Kısaltmalar

I. İnançlar

A. Dinler:

I. İslâmiyet:

a. İslâmi Motifler:

1. Kelime-i Şahâdet

2. İman
3. Ezan
4. Abdest-Namaz
5. Ecel
6. Günah ve Tövbe
7. Ahiret
8. Cennet-Cehennem
9. Kıyamet Günü
10. Mekke-Medine
11. Arafat
12. Mushaf
13. Vallah-Billâh
14. Hayır-Şer
15. Sadaka
- b. Allah Anlayışı
- c. İslâm Büyükleri:
 1. Muhammed Peygamber
 2. Dört Halife
 3. Hasan-Hüseyin
 4. Âyişe-Fâtıma
 5. Âdem-Şeytan-Nemrud - İbrâhim
 6. Nuh
 7. Yâkub-Yusuf
 8. Firavun
 9. Hızır
 10. Azrail
 11. Cebrail

II. Hristiyanlık

- a. Sası Din
- b. Küçümseme
- c. Dinsiz Akılsız Kâfir
- d. Din Düşmanı

- e. Domuş Şölenli, Yontma Ağaç Tanrılı Kâfir
- f. Mel'un Kâfir
- g. Kilise Yakmak
- h. Kâfir Gözünde İslâm
- i. Hristiyan Olmak Tehdidi
- j. Kâfirin Müslüman Olması

III. İlkel Dinler

- a. Natürizm
- b. Totemizm
- c. Animizm
- d. Şamanizm
- B. Dünya Görüşü:

I. Mantık:

- 1. Dünya
- 2. Can Tatlısı
- 3. Yaşamanın Anlamı
- 4. Yaş
- 5. Tehlikeler
- 6. Gerçek

II. Değerler:

- 1. Alplık
- 2. İşe Yarar Adam
- 3. Hüner
- 4. Cemâl ve Kemâl İyesi

III. Mükâfatlar:

- 1. Tahsin Demek
- 2. Alından Öpmek
- 3. Bağışlar
- 4. Armağanlar

IV. Suçlar

- 1. Çeşitleri
- 2. Eksiklik

3. Başa Kakinç, Yüze Tokunç
4. Alay ve Küçümseme
5. Şikâyet ve Ceza
6. Özür Dilemek
7. Katı Gazap
8. Yüze Tükürmek

V. Alkışlar, Kargışlar, Küfürler, Atasözleri, Deyimler

II. Toplum Yapısı

A. Toplum Düzeni:

1. Kuruluş
2. Derebeylik
3. Hanlarhanı
4. Han ve Hatun
5. Beylerbeyi
6. Beylik
7. Bir Günün Beyliği
8. Danışma Kurulu, Yardımcılar: Hassa, Vezir, İnak, Nâib, İmrahor, Nöker, Çavvuş, Kapıcı, Şahincibaşı, Dadı, Çoban, Kullar, Öbür Meslekler.

B. Toplum Psikolojisi

C. Kavimler

III. Ekonomi

1. Ekonomik Bünye
2. Yiyecekler, İçecekler
3. Giyecekler
4. Meskenler:
 - A. Oğuzlarda:
 1. Memleket
 2. İl
 3. Yurt
 4. Yayla
 5. Ordu-Ev
 6. Divan

7. Otağ
8. Çadır
9. Kapı
10. Eşik
11. Kapı-Baca
12. Pencere
13. Evin İçi
14. Meyhane
15. Mutfak ve Ocak
16. Mağara

B. Kâfirlerde:

1. Şehir
2. Kale, Burç, Beden
3. Köşk
4. Kilise
5. Zindan
6. Kanara

C. Hayvan Meskenleri:

1. Tavla
2. Kaytaban
3. Ağıl
5. Hayvanlar:
 - a. Oğuzlarda Hayvan
 - b. At
 - c. Türler ve Sınıflama:
 1. Türler
 2. Sınıflama
 3. Av Hayvanları
 4. Av Kuşları
 5. Avcı Kuşlar
 - d. Mal Olarak Hayvan:
 1. Toy Yiyeceği

2. Armağan
3. Haraç
4. Değiş-Tokuş ve Rehin
5. Kalınlık
- e. Kültür Malzemesi Olarak Hayvan:
- f. Benzetmeler
- g. Küçümseme
- h. Alay
- i. Küfür
- j. Kargış
- k. Horlama
- l. Korkutma
- m. Deyimler
- n. Düşte Hayvan
- o. Tanınma Aracı
- p. Tehlike
- q. Hayvanla Savaş
6. Ölçüler
- a. Zaman
- b. Uzaklık-Uzunluk-Ağırlık Ölçüleri
- c. Sayılar

IV. Gelenekler ve Görenekler:

1. Ata-Ozan-Kopuz Geleneği
2. Protokol:
 - a. Bayındır Hanın Sohbetinde Duruş
 - b. Salur Kazanın Sohbetinde Duruş ve Oturuş
 - c. Bey Yanında Oğul Oturuşu
 - d. Bey Yanında Kırk Yiğidin Oturuşu
 - e. Oturacak Yerin Kazanılması
 - f. Selâm Vermek
 - g. Konuşurken Diz Çökmek
 - h. Söze Başlayış

- i. Tanışma Protokolü
- j. Kucaklaşıp Hatır Sormak
- k. El Öpmek
- l. Kadınlara Sorgu Protokolü
- m. Konuk Karşılama
- n. Karşı Gelme- Karşılama
- o. Koca ve Oğul Karşılama
- p. Ağabey Karşılama
- q. Ağabey-Kardeş Protokolü
- r. Ayrılırken Destur Dilemek
- s. Ayrılış
- t. Helâlleşme
- u. Uğurlama
- v. Kâfir Protokolü
- 3. Av:
 - a. Amaçları
 - b. Av Düşkünüğü
 - c. Ava Çıkış
 - d. Baba ile Ava Çıkmak
 - e. Savaş-Av Benzerliği
 - f. İlk Av Toyu
 - g. Av Almak
 - h. Av Süresi
 - i. Av Hüneleri
 - j. Avda Öbür Sporlar
 - k. Avcı-Bey Farkı
 - l. Pay Dilemek
 - m. Kuç Kuşlama
 - n. Şahin ve Şahincibaşı
 - o. Av Bozmak
- 4. Savaş ve Destan Motifleri:
 - A. Savaş

- I. Savaşan Taraflar:
 1. Oğuz-Mitolojik Varlık:
 - a. Azrail
 - b. Dev
 2. Oğuzlar-Kâfirler
 3. İç Savaş
 - a. İç-Dış Oğuz
 - b. Beyler Arası Savaş
 - c. Bey-Kırk Yiğit Savaşı
 - d. Baba-Oğul Savaşı
 4. İnsan-Hayvan Savaşı
- II. Savaş Sebebi:
 1. Mitolojik Sebep
 2. Oğuz-Kâfir Düşmanlığı
 3. İç Savaş Sebepleri
- III. Savaş Hazırlığı
 1. Karşılıklı Casuslar
 2. Karakolluk Etmek
 3. Emniyet
 4. Akın Dilemek ve Destur Vermek
 5. Akıncı
 6. Akıncı Çağrtmak
 7. İmdat İstemek
 8. Destursuzca Yağıya Girmek
 9. Savaşa Gidiş
- IV. Savaş:
 1. Savaş Ahlakı
 2. Köstek
 3. Pusu
 4. Karşılıklı Övünme
 5. Teslim Çağrısı
 6. Savaşın Başlaması

7. Savaş Düzeni
8. Düşmanı Paylaşmamak
9. İş Bölümü
10. Er Dilemek
11. Teke-Tek Vuruşma
12. Yerde Savaş
13. Oka Girmek
14. Atlı, Yaya Farkı
15. Karım Gözetmek
16. Karım Basmak
17. Baş Kesmek
18. Düşman Başını At Terkisine Asmak
19. Kale Kuşatması
20. Dil Çıkartmamak
21. Kılık Değiştirmek
22. Oğuz Beyleri Savaşta
23. Savaş Tasviri

V. Savaş Sonrası:

1. Savaşın Sonucu
2. Buluşmak
3. Gazi
4. Şehit
5. Kaçanı Kovalamamak ve Aman Dileyeni Öldürmemek
6. Pencik
7. Toyum
8. Zafer Eğlencesi
9. Tutsaklık

VI. Ordu ve Silâhlar:

1. Başkumandan:
 - a. Oğuzlarda
 - b. Kâfirlerde
2. Oğuz Askeri

3. Âlem
4. Ak Sancak
5. Kâfir Askeri
6. Kâfirin Tuğu ve Sancağı
7. Silâhlar
- B. Destan Motifleri
5. Yağma
6. Ad Almak:
 - a. Baba Adı ile Anılmak
 - b. Adın Değeri
 - c. Ad Saklamak
 - d. Ad Koymanın Şartları
 - e. Ad Koymak
 - f. Ad Kutlamak
 - g. Ad- Olay İlgisi
 - h. Ad- İnsan İlgisi
 - i. Ad'la Davet
7. Adlar – Unvanlar – Künyeler:
 1. Adlar ve Unvanlar
 2. Künyeler
8. Evlenmek ve Aile:
 - a. Evlenmek:
 1. İvermek, Göçürmek
 2. Ana Mürveti, Baba Güveni
 3. Evlenmek Gereği
 4. Aşk
 5. Köstek
 6. Beşik Kertme
 7. Kız Aramak
 8. Evdeki Kız, Dışardaki Kız
 9. İdeal Kız Ölçüleri
 10. Namus

11. Ayıplı
12. Denklik
13. Kâfire Kız Vermek
14. Kız İstemek
15. Göz Tutması, Gönül Sevmesi
16. Kız Vermek
17. Bacı Evlendirmek
18. Vasiyetle Evlenme
19. Cevap
20. Erlik İle Kız Almak
21. Kız Kaçırarak
22. Kalınlık
23. Kaftanlık
24. Nişan
25. Nikâh
26. Ergenlik
27. Yenge ve Sağdıç
28. Al Duvak
29. Düğün
30. Düğün Eğlenceleri
31. Yüzüğe Nişan
32. Gelinin Oynaması
33. Gerdek Dikmek
34. Gerdeğe Koymak
35. Murat Almak – Murat Vermek
36. Helâl
37. Ayırma Kılıcı
38. Damat İmtihanı
39. Kutlu Gelin – Kutsuz Gelin
40. Oynaş
41. Monogami
42. Egzogami

43. Endogami

b. Aile:

1. Kadın-Erkek Farkı
2. Ana-Baba
3. Çocuk ve Çocuksuzluk
4. Oğul
5. Kız
6. Kardeşlik
7. Kadın:
 - a. Ana
 - b. Bacı
 - c. Yavuklu
 - d. Karı
 - e. Amazon
9. And İçmek
10. Yas Tutmak

II. Renkler ve Süsler:

- a. Renkler
- b. Süsler

V. Genel Sonuç

VI. Notlar

VII. Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde çalışmasının amacından, kapsamından ve içeriğinden ayrıntılı bir şekilde bahsetmiştir.

Dede Korkut eserinin tarihi ve sosyal öneminden bahsedilmiştir. Dede Korkut'un girmediği tek bir Türk toprağının olmadığı ifade edilmiştir. Dede Korkut'un tam incelenebilmesi için bütün bir Türk tarihinin, Türk kültürünün ve Türk ülkelerinin birlikte değerlendirilmesiyle mümkün olabileceği vurgulanmıştır.

Dede Korkut'un, Türk kültürünü birleştiren bir eser olduğu vurgulanmıştır. Akalın, Dede Korkut'un insanlık medeniyetini temsil eser bir tarafının da var olduğunu söylemiştir.

Sonuç bölümünde yazar, destanların tarihe dayandığını çünkü destanı harekete geçiren bir unsurun tarih olduğunu söylemiştir. Dede Korkut'ta ki ilk tarihi tabakanın Osmanlı Devleti ile başladığı belirtilmiştir. Kitabın bu dönemde ortaya çıktığı ve yayıldığı vurgulanmıştır. Dede Korkut'ta ki ikinci tarihi tabakanın Akkoyunlu Devleti, üçüncü tabakanın Selçuklu Devleti, dördüncü tabakanın Oğuz Yabgu Devleti, beşinci tabakanın Kök-Türk İmparatorluğu ve son tabakayı da Hun Devleti'nin oluşturduğu söylenmiştir.

Akalın, Dede Korkut eserinin tür olarak Oğuznâme olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı aynı zamanda Dede Korkut kitabının Oğuz destanının eksik bir kısmı şeklinde kabul edenlerin var olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmacı, Dede Korkut ve Oğuz destanı arasındaki bazı ortaklıkları sıralayıp, Dede Korkut'un Oğuz destan geleneğinin devamı olduğunu vurgulamıştır. Tespit edilen bu ortaklıklar: Her iki eserin Oğuz Handa birleşmesi, kırmızı geleneği, toy geleneği, kurt kültü, silahlar, gök tanrı kültü, sağ – sol ayrımı, bozok – üçok ayrımı, kırk gün kırk gece yapılan eğlenceler, ak sakallı Uluğ Türk, atalar kültü, ak koyun, kara koyun vb. unsurların ortak olduğu ifade edilmiştir.

Akalın, Dede Korkut ile Manas destanı arasında da bazı ortaklıklardan bahsetmiştir. Kahramanların birden fazla sıfatla anılması, kırk kız, kırk yiğit motifi, uykuyu ölüme benzetmek, çocuksuzluk, yanıp yakılmak ve ad almak ile ilgili geleneklerin ortak olduğu görülmüştür.

Araştırmacı, Yaratılış destanı, Bozkurt destanı, Ergenekon destanı ve Saka destanının destan değil menkıbe olduğunu çünkü destan metinlerinin elimizde olması gerektiğinden bahsetmiştir.

Değerlendirme

Akalın, Dede Korkut kitabının Divan-ı Lügati't Türk, Kutadgu Biliğ ve Seyahatnâme gibi eserlerden daha zengin bir folklorla sahip olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, Dede Korkut eserinde yer alan folklor unsurlarını pek çok ana başlık altında ele almıştır. Her bir başlık alt başlıklarıyla ayrıntıları ile ortaya koyulmuştur.

Oğuz halkının inançları, dünya görüşü, toplum yapısı, ekonomisi, gelenek ve görenekleri, savaş süreçleri vb. özellikleri anlatılmıştır.

Akalın, Dede Korkut'un bütün Türk dünyasını içine alan Hunlardan bizlere kalan “kam” kelimesinden Erzurum'da varlığını devam ettiren “gök” ve “yer” kelimelerinin geçtiği duaya kadar ulaşabildiğimizi ifade etmiştir.

AKBALIK, Esra. (2012). Anadolu Sahası Türk Halk Hikâyelerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini ile Kadınlar. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, destanî hikâyelerden sonra örneklerini görmeye başladığımız halk hikâyelerinin de büyük bir oranda yerleşik düzenin ürünleri olarak karşımıza çıktığını belirtmiştir. Sosyal bir değişimin ve dönüşümün sonucu olarak karşımıza çıkan halk hikâyelerinde konuların, erkek ve kadın tiplerinin değişikliğe uğradığı ifade edilmiştir. Yazar, bu amaçla söz konusu metinlerde toplumsal cinsiyet rolleri ile kadınları inceleyip, toplumun kadın algısını ortaya koymak istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, destandan romana giden anlatı zincirinde en önemli halkanın halk hikâyeleri olduğunu vurgulamıştır. Tarih boyunca geniş bir coğrafyaya yayılan Türklerin edebiyatı da geniş ve çeşitli olmuştur bu sebeple yazar çalışmasının kapsamını Anadolu sahası anlatıları ile sınırlandırmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını destanî hikâyeleri, Anadolu sahası Türk halk hikâyeleri ve son dönem Türk halk hikâyeleri şeklinde sınıflandırmıştır. Kadınlar sosyo-ekonomik ve kültürel şartlar çerçevesinde ait oldukları dönemin özellikleri ve toplumsal yapısı göz önünde bulundurularak incelenmiştir.

İçindekiler

Öz.....iii

Abstract.....iv

Ön Söz..... v

İçindekiler..... v iii

Kısaltmalar..... x ii

Giriş.....1

1. Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi
2. Araştırmanın Konusu
3. Araştırmanın Amacı ve Araştırma Sorusu
4. Araştırmanın Kapsamı
5. Araştırmanın Yöntemi

I. Bölüm

A. Anadolu Sahası İlk Dönem Metinlerinin Teşekkül Ettiği Sosyal Çevre ve Tabiat Şartları.....15

B. Anadolu Sahası İlk Dönem Metinlerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine Kadın.....19

1. Eş Olarak Kadın.....23

a. Müstakbel Eşin Seçimi ile İlgili Kriterler.....44

2. Anne Olarak Kadın.....54

a. Anne - Oğul İlişkisi.....56

Anne – Kız İlişkisi.....64

b. Kayınvalide Olarak Kadın.....66

3. Kız.....68

4. Yardımcı Tip Rolü ile Kadın.....77

a. Cariye.....77

b. Nine.....83

c. Dadı.....89

d. Cadı.....92

II. Bölüm

A. Anadolu Sahası Türk Halk Hikâyelerinin Teşekkül Ettiği Sosyal Çevre ve Tabiat Şartları.....100

B. Anadolu Sahası Türk Halk Hikâyelerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine Kadın.....105

1. Sevgili Olarak Kadın.....106
 - a. Sevgili ile İlk Karşılaşma \ Buluşma ve Sevgililerin Genel Kişilikleri ve Psikolojik Özellikleri.....106
 - b. Mücadeleler \ Engeller.....116
 - c. Sevgili ile İlişkiler.....130
 - d. Toplumsal Cinsiyet ve Mekân İlişkisi: Mekanlarda Sosyal Yaşam ve Roller.....135
2. Eş Olarak Kadın.....145
 - a. Müstakbel Eşin Seçimi ile İlgili Kriterler.....147
3. Anne Olarak Kadın.....152
 - a. Anne – Oğul İlişkisi.....153
 - b. Anne – Kız İlişkisi.....160
 - c. Kayınvalide Olarak Kadın.....163
4. Kız.....165
5. Yardımcı Tipi Rolü ile Kadın.....168
 - a. Cariye.....168
 - b. Nine.....172
 - c. Dadı.....177
 - d. Cadı.....180

III. Bölüm

- A. Anadolu Sahası Türk Halk Hikâyelerinde Teşekkül Ettiği Sosyal Çevre.....187
- B. Son Dönem Türk Halk Hikâyelerinde Cinsiyet Rollerini ile Kadın.....191
 1. Sevgili Olarak Kadın.....191
 - a. Sevgili ile İlk Karşılaşma \ Buluşma ve Sevgililerin Genel Kişilikleri ve Psikolojik Özellikleri.....192
 - b. Mücadeleler \ Engeller....199
 - c. Sevgili ile İlişkiler.....208
 - d. Toplumsal Cinsiyet ve Mekân İlişkisi: Mekânlarda Sosyal Yaşam ve Roller.....210
 2. Eş Olarak Kadın.....213
 - a. Müstakbel Eşin Seçimi ile İlgili Kriterler.....217

3. Anne Olarak Kadın.....	221
a. Anne – Oğul İlişkisi....	221
b. Anne – Kız İlişkisi.....	224
c. Kayınvalide Olarak Kadın....	227
4. Kız.....	228
5. Yardımcı Tipi Rolü ile Kadın.....	232
a. Cariye.....	232
b. Nine.....	234
c. Dadı.....	235
d. Cadı.....	235
IV. Bölüm	
A. Kadınlarla Alâkalı İmajlar Streotipler ve Semboller	
1. Kadın \ Bedeni – Bağ – Bahçe ve Meyve.....	238
2. Kadın \ Av ve Geyik.....	250
3. Kadın \ Su ve Çeşme.....	259
4. Kadınlarla Alâkalı Diğer İmgeler.....	269
a. Namus.....	269
b. Sadakat.....	275
Sonuç.....	281
Kaynakça.....	292
Ekler.....	315
Öz Geçmiş.....	371

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde halk edebiyat verimlerinin önceki kuşakların, çağların duygu ve düşüncelerine dayandığını, toplumun görüş ve zevklerini aydınlatma bakımından önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu verimlerin kültürümüzü, kültür tarihimizi, inançlarımızı, değerlerimizi, hayallerimizi ve arzularımızı göstermesi bakımından önemli bilgiler verdiği ifade edilmiştir. Her hayat şeklinin kendi edebi verimini oluşturduğu söylenmiştir. Bu sebeple de söz konusu değişim ve

gelişime paralel olarak sırayla destanlar, destanî hikâyeler ve halk hikâyeleri denilen anlatıların ortaya çıktığı çalışmada belirtilmiştir.

Yazar, ön söz bölümünü çalışmasının amacı ve kapsamından bahsederek bitirmiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde inceleme yaptığı konu hakkında ayrıntılı bilgiler vermiştir. Akbalık, bu bölümde çalışmasının kavramsal çerçevesinden, çalışmasının konusundan, çalışmasının amacından ve yönteminden bahsetmiştir.

Sonuç bölümünde yazar, eserlerin devirleri arasındaki farklılıkların eserlere yansımaları neticesinde, metinlerde toplumsal cinsiyet kurgusunun da değiştiğini gözlemlemiştir. Her hayat şeklinin ihtiyaç duyduğu tipi tayin etmekle olduğu ifade edilmiştir. Sonuç olarak yaşanan hayatla ortaya çıkan tipler arasında kaçınılmaz bir uyumun varlığından bahsedilmiştir.

Destanî hikâyelerde kadına verilen en önemli rolün annelik olduğu belirtilmiştir. Annelik rolüne örnek ise Dede Korkut'ta yer alan Burla Hatun, Banu Çiçek ve Selcan Hatun gibi kadınlar gösterilmiştir. Bu metinlerde yer alan kadınların atak, cesur, eşlerine sadık ve yumuşak karakterleri ile yapıcı oldukları vurgulanmıştır. Akbalık, kadın kahramanların metinlerin merkezinde olmadığını ancak Dede Korkut'ta eşitlikçi bir yaklaşım tarzı ile yer aldıklarını söylemiştir.

İslami devir Türk destanî hikâyeleri olan Battal Gazi, Danişmend Gazi ve Saltuknâme'de yer alan kadınların güçlü ve yapıcı özelliklere sahip olmadıkları görülmüştür. Bu metinlerde yer alan kadın kahramanların eşleri etrafında varlıklarını devam ettirdikleri gözlenmiştir.

Anadolu sahası Köroğlu anlatılarında, İslami devir anlatılarına göre daha canlı ve renkli eş tiplerinin yer aldığı söylenmiştir. Kadının hem eş olarak hem de sosyal yaşamın parçası olarak metinlerde varlığının söz konusu olduğu dile getirilmiştir.

Anadolu sahası Türk halk hikâyelerinde kadının eş rolüyle değil sevgili rolüyle yer aldığı görülmüştür. Son dönem Türk halk hikâyelerinde kadının eş kimliği ile çeşitli işlevlerde ve rollerde yeniden öne çıktığı söylenmiştir. Yazar, bu değişimin sebebini hikâyelerin teşekkül ettiği ortamın, nakledici âşığın ve değişen dinleyici kitlesinin etkili olduğunu söylemiştir.

Eşlerin birbirine âşık olma şekillerinde de değişiklik görülmüştür. Destanî metinlerde rüyada bade içerek âşık olmak, aynı evde büyüyen çocukların kardeş olmadıklarını öğrenince birbirlerine âşık olması söz konusu iken; son dönem metinlerinde ilk görüşte aşkın başladığı gözlenmiştir. İlk metinlerde hem olaylar hem kahramanlar daha olağanüstü özelliklere sahipken; son dönem metinlerinde daha gerçekçi bir çizginin ortaya konulduğu ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Anadolu sahası ve son dönem Türk halk hikâyelerinde toplumsal cinsiyet kurgusu ile kadınların mekânlar çerçevesinde ele alındığını söylemiştir. Bu sayede mekân ile toplumsal cinsiyet kurgusu arasında bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Kadınların ev, bağ ve bahçe gibi mekânlar içerisinde incelendiği ifade edilmiştir. Zaman içerisinde mekânlarda da değişimin söz konusu olduğu belirtilmiştir. Mekân değişimi ile birlikte kadınların toplumsal hareketliliklerinin ve işlevlerinin arttığı daha aktif oldukları görülmüştür.

Destan dönemin yerini 15 ve 16. yüzyıllarda yerleşik hayatın ürünü olarak halk hikâyelerine bıraktığı belirtilmiştir. Sosyo-kültürel değişmelerin, kadınlara atfedilen rol modellerin değişimine zemin hazırladığı söylenmiştir. Bu sebeple anlatılarda yer alan kadın tiplerinde de bir değişim ve dönüşümün yaşandığı gözlenmiştir. Destan döneminde kadına atfedilen en önemli rolün eş'likten; yerleşik yaşamla birlikte yerini sevgiliye bıraktığı ifade edilmiştir. Eş seçiminde tercihin kuvvetten güzelliğe doğru değiştiği belirtilmiştir. Kadınların, aktif rolden daha pasif daha içe dönük bir hayatı yaşama durumunda kaldıkları söylenmiştir. Kadınların yaşam alanlarının açık ve geniş mekânlardan zamanla evlere, konaklara doğru değiştiği belirtilmiştir.

Kadınlara verilen annelik rolünün etkisiyle ayrıca babadan sonra aileyi temsil edecek kişinin erkek evlat olması sebebiyle, annenin daha çok erkek çocuğu ile temas halinde olduğu, oğlu ile ilişkisinin daha güçlü olduğu ifade edilmiştir. Bu şekilde kadınlara metinler vasıtasıyla pek çok pencereden bakılmış ortaya çıkan sonuçlar sıralanmıştır.

AKÇAM, Harun. (2018). Kırgız Destanlarının Halk Hukuku Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Çalışmada Kırgız sahası destanları yapısal işlevsel yöntem ile incelenmiştir. Bu destanlarda halk hukuku ve bu hukukun işleyiş mekanizması tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın temelini halk hukuku kavramını şekillendiren sosyal kurallar ve destan metinlerinde görülen âdetler oluşturmuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Kırgız Türklerine ait zengin destancılık geleneğinin örnekleri ele almıştır. Burada on altı tane destan örneğine yer verilerek çalışma meydana getirilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmaya alınan destanlar alfabetik sıra ile verilmiştir. Yazar, destan bölümünde ele alacağı destanın önce ulaşabildiği varyantlarını sıralamış daha sonra kendi üslubu ile destan metnini ortaya koymuştur.

Yer verilen konular geniş bir kapsamda ele alınmış, asıl anlatılmak istenen konunun sınırları içerisinde alıntılar yapılarak ve yazarın kendi bilgileri ortaya konularak çalışma tamamlanmıştır. Konular yer yer örneklerle ve tablolarla çeşitlendirilmiştir. Konularla ilgili alt başlıklar açılmıştır.

İçindekiler

Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Ön Söz.....	v
İçindekiler.....	vi
Kısaltmalar Listesi.....	x
Giriş.....	1
Birinci Bölüm	
1. Kırgız Türkleri	

1.1. Kırgız Adı Hakkında.....9	
1.1.1. Tarihi Metinlerde Kırgız Adı.....9	
1.1.2. Kırgız Adının Etimolojisi.....11	
1.1.2.1. Halk Etimolojisine Dayanan Açıklamalar.....11	
1.1.2.2. Dilbilimsel Etimolojik Açıklamalar.....13	
1.2. Kırgız Türklerinin Tarihi.....14	
1.3. Kırgız Türklerinin Sosyokültürel Yapısı.....19	
1.4. 21.Yüzyılda Kırgız Türklerinin Yönetim ve Hukuk Sistemi.....23	
1.4.1. Yönetim Sistemi.....24	
1.4.2. Yargı Sistemi.....25	
1.5. Kırgız Türklerinin Destanları ve Destancılık Geleneği.....27	
1.5.1. Destan Kavramı.....27	
1.5.2. Kırgız Türklerinde Destan İçin Kullanılan Terimler.....30	
1.5.3. Türk Destanlarının Tasnifi.....32	
1.5.4. Kırgız Türklerinin Destan Tasnifi.....33	
1.5.4.1. Hacimlerine Göre Destanlar.....33	
1.5.4.2. Yapılarına Göre Destanlar.....33	
1.5.4.3. Konularına Göre Destanlar.....34	
1.5.5. Kırgız Türklerinde Destan Anlatıcıları.....34	
1.5.6. Kırgız Destanları.....37	
1.5.7. İncelemeye Tabi Tutulan Destanlar.....38	
1.5.7.1. Canıl Mirza.....38	
1.5.7.2. Canış Bayış.....39	
1.5.7.3. Coodarbeşim.....39	
1.5.7.4. Er Eşim.....44	
1.5.7.5. Er Soltonoy.....42	
1.5.7.6. Er Töştük.....43	
1.5.7.7. Eşimkul Menen Zuura.....44	
1.5.7.8. Kız Darıyka.....45	
1.5.7.9. Kocaaş.....47	
1.5.7.10. Kozuke ve Bayan.....48	
1.5.7.11. Kurmanbek.....49	

- 1.5.7.12. Manas.....50
- 1.5.7.13. Mendirman.....51
- 1.5.7.14. Munduk ve Zarlık.....52
- 1.5.7.15. Seyitbek.....53
- 1.5.7.16. Şırdakbek.....54

İkinci Bölüm

2. Pozitif Hukuk ve Halk Hukuku

2.1. Hukukun Kaynakları.....56

2.1.1. Ana Kaynaklar.....57

- 2.1.1.1. Anayasa.....57
- 2.1.1.2. Yasalar.....57
- 2.1.1.3. Uluslararası Antlaşmalar.....58
- 2.1.1.4. Tüzükler.....58
- 2.1.1.5. Yönetmelikler.....59
- 2.1.1.6. Yazılı Olmayan Kaynaklar.....59
 - 2.1.1.6.1. Örf ve Âdet Hukuku.....59

2.1.2. Yardımcı Kaynaklar.....61

- 2.1.2.1. Yargı Kararları.....61
- 2.1.2.2. Öğreti.....62

2.2. Hukuk Tarihi.....62

2.2.1. Dünya Hukuk Tarihi.....62

2.2.1.1. Dünya Hukuk Sistemleri.....64

- 2.2.1.1.1. Kara Avrupa'sı Hukuk Sistemi.....64
- 2.2.1.1.2. Anglo Sakson Hukuk Sistemi.....65
- 2.2.1.1.3. İslam Hukuk Sistemi (Fıkıh).....66
- 2.2.1.1.4. Sosyalist Hukuk Sistemi.....67

2.2.1.2. Hukukun Temelini Açıklayan Görüşler.....68

- 2.2.1.2.1. Hukuku Bilinçli İrade Ürünü Sayan Görüşler.....68
- 2.2.1.2.2. Hukuku İrade Dışı Sayan Görüşler.....69

2.2.2. Türk Hukuk Tarihi....70

2.2.2.1. İslamiyet Öncesi Dönem Türk Hukuku.....70

- 2.2.2.1.1. Hun Devleti ve Hukuk Sistemi.....72

2.2.2.1.2.	Kök Türk Devleti ve Hukuk Sistemi.....	75
2.2.2.1.3.	Uygur Devlet ve Hukuk Sistemi.....	77
2.2.2.2.	İslamiyet Sonrası Dönem Türk Hukuku.....	80
2.3.	Halk Hukuku.....	81
2.3.1.	Toplumsal Yapı.....	82
2.3.2.	Sosyal Normlar.....	89
2.3.2.1.	Töre.....	93
2.3.2.2.	Örf.....	95
2.3.2.3.	Gelenek.....	97
2.3.2.4.	Âdet.....	99
2.3.2.5.	Görenek.....	100
2.3.2.6.	Teamül.....	100
2.3.2.7.	Moda.....	101
2.3.3.	Halk Hukuku.....	102
2.3.3.1.	Dünyada ve Türkiye’de Halk Hukuku Çalışmaları.....	102
2.3.3.2.	Halk Hukuku Tanımları.....	109
2.3.3.3.	Halk Hukukunun Kavramsal Çerçevesinin Belirlenmesi.....	114
Üçüncü Bölüm		
3.	Halk Hukuku Değerlendirmeleri,	
3.1.	Destanların Halk Hukuku Verilerine Göre Tasnifi ve Değerlendirilmesi.....	127
3.1.1.	İdare Hukukuyla İlgili Değerlendirmeler.....	128
3.1.2.	Aile Hukukuyla İlgili Değerlendirmeler.....	141
3.1.3.	Ceza Hukukuyla İlgili Değerlendirmeler.....	147
3.1.4.	Ceza Hukukuyla İlgili Değerlendirmeler.....	157
3.1.5.	Vergi Hukukuyla İlgili Değerlendirmeler.....	169
3.1.6.	Mülkiyet Hukukuyla İlgili Değerlendirmeler.....	173
3.1.7.	Savaş Hukukuyla İlgili Değerlendirmeler.....	177
3.1.8.	Ant Hukukuyla İlgili Değerlendirmeler.....	184
Sonuç ve Değerlendirme.....		192
Kaynakça.....		198
Öz Geçmiş.....		223

Ön Söz / Giriş / Sonuç

Yazar, ön söz kısmında destanların Türk Halk Edebiyatı ve halk kültürü açısından öneminden bahsetmiştir. Kırgız Türklerine ait destanların incelenerek çalışmanın ana konusu olan toplumsal ve hukuki yapı ve halk hukukuna dair uygulamalar değerlendirilmiştir.

Çalışmada karşılaşılan güçlüklerle değinilmiştir. Çalışmanın genel olarak bölümlerinden bahsedilmiştir. Araştırmacı, son olarak çalışma boyunca kendisine destek olan kişilere saygı ve minnet duygularını sunarak bölümü bitirmiştir.

Giriş bölümünde yazar, öncelikle toplumsal kurallara değinmiştir. Daha sonra Maslow ve Malinowski'nin ihtiyaçlar listesine yer verilmiştir. Toplumsal yapı ve kurallar her kültüre göre ayrı ayrı düzenlenmiştir. Akşam, toplumun uyması gereken bu kurallara hukuk, halk hukuku veya sosyal norm denildiğini ifade etmiştir. Kültürel yapıyı ortaya koyan bu halk hukuku değerlendirilmiştir. Sosyal normların asıl yaptırım güçleriyle birleşerek bireyi toplumsallaşmaya zorladığı söylenmiştir. Pek çok etken ile birlikte bu normların zaman içinde değişime uğradıkları belirtilmiştir. İslamiyet öncesine dair yazılı belgelerin kısıtlı olmasıyla sebebiyle destanların alt metinlere de kaynaklık edecek büyük bir külliyat oldukları vurgulanmıştır. Değişim ve dönüşümlerle şahit olabileceğimiz ve Kırgız Türkleriyle ilgili detaylı bilgilerin elde edileceği metnin, destanların olduğu söylenmiştir. Girişin son kısımlarında çalışmanın konusu, kapsamı, amacı ve yöntemi anlatılmıştır.

Sonuç kısmında Kırgız Türklerinin sosyal ve hukuki anlayışlarının destanlar üzerine kodlandığı görülmüştür. Gerek Türkler gerek Kırgız Türklerine dair hukuk algısının nasıl olduğuna yönelik destanların araştırılması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Değerlendirme

Çalışmanın temelini şu iki soru oluşturmaktadır: Birincisi halk hukukunu pozitif hukuktan ayıran temel özelliklerin ve farkların neler olduğu; İkincisi ise pozitif hukuk sistemleri hakkında bilgi sahibi olunmayan ya da kısıtlı bilgilere sahip olunan toplumlarda veya dönemlerde halk hukuku sisteminin işleyişinin nasıl olduğudur. Bu iki soruya ait kavramların temeline inilerek konu anlatılmaya çalışılmıştır. Ele alınan konu tarih, sosyoloji ve dilbilim çerçevesinde okuyucuya

aktarılmıştır. Pozitif hukukun temeli olarak halk hukuku görülmüştür. Pozitif hukuk ile halk hukukunun birbiriyle benzeşen ve ayrılan yönlerine dikkat çekilmiştir ve çalışma halk hukuku konusunu kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Halk hukukunun yoğun bir şekilde görüldüğü destan metinleri genel özellikleri ile aktarılmıştır. Destanlar hacimlerine, yapılarına ve konularına göre sınıflandırılmıştır. Pozitif hukuk ile ilgili teorik bilgiler verilmiştir. Pozitif hukukun dünyadaki gelişimi literatür araştırmalarıyla beraber aktarılmıştır. Bu hukukun İslamiyet öncesi ve İslamiyet sonrası durumu verilmiştir. Destan metinleri halk hukuku açısından idare hukuku, aile hukuku, ceza hukuku, vergi hukuku, mülkiyet hukuku, savaş ve ant hukuku başlığı altında metinlerden örnekler verilerek değerlendirilmiştir. Yazı halk biliminin inceleme metotları kullanılarak yazılmıştır.

ALPARSLAN, Ali. (1961). Âşık Paşa'da Tasavvuf. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Âşık Paşa'nın eserlerinde yer verdiği tasavvufî anlayışı incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Alparslan, çalışmasında tasavvuf tarihini yüzyıllara ayırarak anlattığını, Âşık Paşa'nın devri ve bu devrin siyasî, içtimaî ve fikrî hayatına temas ettiğini eserlerinde yer alan tasavvuf anlayışını incelediğini ifade etmiştir. Ancak araştırmacı, çalışmasının ağırlık noktasını oluşturan şeyin Âşık Paşa'nın mistik yönünü anlamamıza yardımcı olan tarafın tasavvufî yönünün anlatıldığını vurgulamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasını bölümler halinde ortaya koyduğunu, tasavvuf mevzusunu yüzyıllara bölerek tetkik ettiğini ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I- III

Nedhal

Tasavvuf, Mahiyeti ve Tarifi.....1 – 6

I. Kısım

A. İslam’da Zahitlik ve Zahitliği Meydana Getiren Sebepler

B. VIII Asırda Tasavvuf

C. I X. X. Yüzyılda Tasavvuf ve Melâmetiler

D. X I. XII. Asırda Tasavvuf

E. XIII Asırda Tasavvuf.....7 – 22

II. Kısım

Âşık Paşa

A. XIII Asrın Sonu ile XIV. Asrın Başlarında Anadolu’da Siyasi, İçtimai, İlmi ve Edebi Durum

B. Âşık Paşa Hayatı ve Eserleri.....23 – 41

III. Kısım

Âşık Paşa’da Tasavvuf

A. Tasavvufi Eserler

B. Tasavvufun Mühim Temel İnanç ve Umdeleri ve Misalleri

C. Âşık Paşa’da Tasavvuf

D. Netice.....42 – 82

İstifade Ettiğim Kitaplar.....83 – 85

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Alparslan, ön söz bölümünde tasavvuf mevzusu üzerine genel açıklamalarda bulunmuştur. Yazar, çalışmasının içeriğine dair bilgiler vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasında giriş bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, sonuç bölümünde tasavvufun 8. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar geçirdiği süreci özetleyerek bu bölümü meydana getirmiştir. Tasavvufun içeriği ve bu anlayışa mensup olan sûfi kişiler hakkında bilgiler verilmiştir. Âşık Paşa’nın tasavvufi kimliği hakkında ve tasavvufi içeriğe sahip eserlerine yönelik açıklamalar yapılmıştır.

Değerlendirme

Alparslan, Âşık Paşa'nın 14. yüzyılda Anadolu'da yaşamış mutasavvıfların en meşhurlarından biri olduğunu söylemiştir. Âşık Paşa'nın asıl isminin Ali olduğu ve “Paşa” kelimesinin kendisine lakap olarak verildiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, Âşık Paşa'nın âlim ve zahid bir şeyh olduğunu ve devrin siyasi faaliyetlerine karıştığını ifade etmiştir. Alparslan, Âşık Paşa'nın kendisinden önce tasavvuf sahasında yetişen Mevlana, Sultan Veled ve Yunus Emre'den etkilendiğini ifade etmiştir. Yazar, Âşık Paşa'nın yaşadığı muhitin tesirinde kaldığını belirtmiştir.

Yazar, Âşık Paşa'nın Türklere hak yolunu göstermek ve tasavvufun inceliklerini anlatma gayesini güttüğü için eserlerini Türkçe kaleme aldığını söylemiştir. Araştırmacı, Âşık Paşa'nın **Garipnâme**, **Fakrnâme**, **Vasf-ı Hal** ve **Manzum Tasavvuf Risalesi** gibi eserlerinin olduğunu belirtmiştir.

Alparslan, Âşık Paşa'nın ilk eserlerinin sade ameli mahiyette olduğunu kesbi ilimlerle arasının iyi olmadığını ifade etmiştir. Zaman geçtikçe âşığın ilmî ve felsefî eserler kaleme aldığı vurgulanmıştır. Araştırmacı, buna dönüşüme sebep olarak da tasavvufun, dini ilimler ve felsefeyle ilintili bir şekilde ortaya konulmasına bağlamıştır.

Yazar, Âşık Paşa'nın tasavvuf konusunu sadece mensur değil manzum şekilde de ele alıp ortaya koyduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, sûfîlerin Allah aşkını, deruni varidatlarını, sûfiyane ilhamlarını dile getirmek için en iyi yol olarak şiiri gördüklerini vurgulamıştır.

ASLAN, Ferhat. (2009). Ayasofya İncelemeleri (Tespit – İnceleme). Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Bizans ve Osmanlı medeniyetine ev sahipliği yapmış olan ve İstanbul'un önemli simgelerinden Ayasofya'nın tarih boyunca pek çok kaynaktan beslenen zengin bir sözlü kültüre sahip olduğunu ve bu sözlü kültür içerisinde teşekkül eden efsaneleri gösterme çabasıyla tezini meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Aslan, çalışmasında tespit ettiği efsanelerin zamansal sınırlılığını Ayasofya'nın yapılış tarihine uygun olarak 532 – 537 ile 1934 yılında Ayasofya'nın müzeye çevrildiği döneme kadar meydana gelen efsaneleri kapsadığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında öncelikle Ayasofya hakkında yazılmış eserleri kütüphane araştırması yaparak incelemiştir. İnceleme sonucunda yazar, Latin harfli Türkçe eserleri tespit etmiş ve bu eserlerdeki efsaneleri derlemiştir. Aslan, Ayasofya hakkında kaleme alınan yazma risaleleri metin inceleme yöntemine uygun olarak transkrip etmiştir. Günümüz alfabesine çevrilen metinler derlenmiş ve sınıflandırılmıştır. Derlenen efsane metinleri üzerinde Tarihi –Coğrafi Fin metodu kullanılmıştır. Ayasofya efsaneleri alan araştırması, gözlem ve görüşme yöntemleri kullanılarak derlenip, tasnif edilmiştir. Ayasofya efsanelerini tespit edebilmek için elektronik kaynaklar da taranmıştır. Elde edilen efsaneler kronolojik zamana göre sınıflandırılmıştır. Efsaneler muhtevasına, kaynaklarına ve iletilerine göre değerlendirilmiştir.

İçindekiler

Öz \ Abstract..... I

Ön Söz.....III

İçindekiler..... V I

Kısaltmalar..... I X

Kitap Adı Kısaltmaları.....X

Giriş.....1

1. Araştırmanın Konusu.....1

2. Araştırmanın Amacı.....1

3. Araştırmanın Kapsamı.....2

4. Araştırmanın Yöntemi.....2

1. Bölüm: Ayasofya'nın Tarihi ve Mimari Özellikleri.....4

1.1. Bizans İmparatorluğu Döneminde Ayasofya.....5

1.1.1.	Arkadius Devrinde İnşa Edilen I. Ayasofya.....	5
1.1.2.	II. Theodosios Devrinde İnşa Edilen II. Ayasofya.....	6
1.1.3.	I. Justinianus Devrinde İnşa Edilen III. Ayasofya.....	6
1.1.3.1.	I. Justinianus Ayasofya'sının Tarihi.....	6
1.1.3.2.	I. Justinianus Ayasofya'sının Mimari Özellikleri.....	40
1.2.	Bizans İmparatorluğu Döneminde Ayasofya'ya Yapılan Ekler.....	48
1.3.	Ayasofya'nın Mozaikleri.....	50
1.4.	Latin İstilas Döneminde Ayasofya.....	56
1.5.	Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Ayasofya.....	58
1.6.	Cumhuriyet Döneminde Ayasofya.....	61
2.	Bölüm: Efsane Kavramı, Efsanelerin Tasnifi ve Ayasofya Efsanelerinin Tasnifi ve Efsanelerin Teşekkülü.....	63
2.1.	Efsanenin Kavramı.....	63
2.1.1.	Yurt Dışında Yapılan Çalışmalarda Efsane Tanımı.....	64
2.1.2.	Yurt İçinde Yapılan Çalışmalarda Efsane Tanımı.....	66
2.2.	Efsanenin Tasnifi.....	68
2.2.1.	Ayasofya Efsanelerinin Tasnifi.....	74
2.3.	Efsanelerin Teşekkülü.....	75
3.	Bölüm Ayasofya Efsaneleriyle İlgili Kaynakların Değerlendirilmesi.....	80
3.1.	Yazılı Kaynaklar.....	80
3.1.1.	Eski Harfli Türkçe Yazmalar – Ayasofya Risaleleri.....	80
3.1.2.	Osmanlı Vakayinameleri.....	93
3.1.3.	Seyahatnameler.....	99
3.1.4.	Ayasofya Efsanelerinden Bahseden Latin Harfli Eserler.....	106
3.1.4.1.	Diğer Eserler.....	110
3.1.5.	Makaleler.....	111
3.2.	Sözlü Kaynaklar.....	113
3.3.	Elektronik Kaynaklar.....	116
3.3.1.	Türkçe Elektronik Kaynaklar.....	118
3.3.2.	İngilizce ve Rusça Elektronik Kaynaklar.....	119
4.	Bölüm: Ayasofya Efsanelerinin İncelenmesi.....	120
4.1.	Bizans Döneminde Ayasofya'nın Yapılışı ile İlgili Efsaneler.....	120

4.2. Bizans Dönemini Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri.....	168
4.3. İstanbul'un Fethi Etnasını Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri.....	187
4.4. Ayasofya'nın Camiye Çevrilmesi ile İlgili Efsaneler.....	200
4.5. Osmanlı Dönemini Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri.....	205
4.6. Ayasofya'nın Müzeye Çevrilmesi ile İlgili Efsaneler.....	215
4.7. Diğer Ayasofya Efsaneleri.....	218
Sonuç.....	236
I. Ayasofya Efsaneleri (Metinler).....	243
II. Bizans Döneminde Ayasofya'nın Yapılışı ile İlgili Efsaneler.....	243
III. Bizans Dönemini Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri.....	283
IV. İstanbul'un Fethi Etnasını Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri.....	305
V. Ayasofya'nın Camiye Çevrilmesi ile İlgili Efsaneler.....	319
VI. Osmanlı Dönemini Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri.....	327
VII. Ayasofya'nın Müzeye Çevrilmesi ile İlgili Efsaneler.....	337
VIII. Diğer Ayasofya Efsaneleri.....	341
Kaynakça.....	358
Ekler.....	377
I. Efsane Adları Listesi.....	377
II. Kaynak Şahısları Listesi.....	381
III. Türkçe Elektronik Kaynaklardan Ayasofya Efsaneleri ve Sitelerin Adres Listesi.....	394
IV. İngilizce ve Rusça Elektronik Kaynaklardan Derlenen Ayasofya Efsaneleri ve Sitelerin Adres Listesi.....	397
Öz Geçmiş.....	399

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, İstanbul'un silüetini süsleyen önemli mabetlerden birinin de Ayasofya olduğunu vurgulamıştır.

Ayasofya'nın 25 Aralık 537'de açılışından 1453 İstanbul'un Fethine kadar 915 yıl boyunca “Patrik Katedrali”, İstanbul'un fethinden 1934 yılına kadar toplam

481 yıl boyunca ‘‘Büyük Fetih Camii’’ olarak 1934 yılından itibaren ise ‘‘Ayasofya Müzesi’’ olarak hem Hristiyanlı a hem de İslamiyet’e hizmet etmiş bir mabet olduğu söylenmiştir.

Ayasofya’nın, Bizans ve Osmanlı Devleti döneminde dini bir merkez olmasının yanı sıra sosyal ve siyasi hayatın merkezlerinden biri olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, çalışmasının amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemleri açıklamıştır. Yazar, tezinin içeriğine dair bilgi aktarmıştır.

Giriş bölümünde Aslan, çalışmasının konusu, amacı, kapsamı ve yöntemi konusunda bilgi vermiştir.

Sonuç bölümünde yazar, Ayasofya’nın tarihi, dini, siyasi ve sosyal bir art alana sahip olduğunu dile getirmiştir.

Efsane türünün anonim halk edebiyatı içerisinde üzerinde önemle durulan bir tür haline geldiği ifade edilmiştir. Aslan, Ayasofya efsanelerini sözlü, yazılı ve elektronik kültür ortamında derleyerek bir araya getirdiğini vurgulamıştır. Elde edilen efsaneler arasında en önemli kaynağın Ayasofya Risaleleri olduğu söylenmiştir.

Araştırmacı, Ayasofya efsaneleri noktasında köprü vazifesi gören Evliya Çelebi Seyahatnamesine dikkat çekmiştir. Eserin kendinden önceki dönem ile günümüz arasındaki efsaneleri içerisinde bulundurması açısından araştırmacıların çalışmalarına büyük katkı sağladığı vurgulanmıştır.

Yazar, mülakat yöntemi neticesinde yüz otuz kaynak kişiden toplam iki yüz yirmi efsane derledi ini belirtmiştir.

Aslan, elde ettiği efsaneleri çeşitli başlıklara ayırmıştır.

1. Bizans Döneminde Ayasofya’nın Yapılışı ile İlgili Efsaneler
2. Bizans Döneminde Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri
3. İstanbul’un Fethi Esnasını Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri
4. Ayasofya’nın Camiye  evrilmesi ile İlgili Efsaneler
5. Osmanlı Döneminde Konu Edinen Ayasofya Efsaneleri
6. Ayasofya’nın Müzeye  evrilmesi ile İlgili Efsaneler
7. Diğer Ayasofya Efsaneleri

Değerlendirme

Araştırmacı tarafından sözlü kaynaklar arasında derlenen efsaneler arasında çok bilinen bazı efsaneler verilmiştir. Bunlar: Arı Peteğindeki Ayasofya'nın Planı, Ayasofya'yı Bekleyen Melek, Peygamberin Mucizevî Tükürüğüyle Ayakta Duran Kubbe, Fatih'in Ayasofya'ya Girişi ve Pençe Nişanı, Fatih'in Ayasofya'ya Girişi ve Yarım Kalan Ayin ve Ayasofya'nın Kâbe'ye Çevrilmesi anlatısıdır.

Araştırmacı, yedi başlığa ayırdığı efsaneler içerisinde sayıca fazla olan efsanenin Ayasofya'nın yapılışıyla ilgili olan efsane olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, incelemeye tabii tuttuğu efsaneleri, efsanenin adı, kaynağı, efsanede yer alan zaman, efsanede yer alan mekân, efsanede yer alan karakterler, efsaneyle ilgili maddi unsurlar, efsanenin olay örgüsü, kökenleri, varyantları, yaygınlığı ve iletisi bakımından değerlendirmiştir.

Aslan, incelemesinin sonunda zamanın Ayasofya'nın yapılışından günümüze kadar geçen süre olduğunu, mekân olarak Ayasofya'nın zemininden kubbesine kadar kapsadığını, karakterlerin Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde yaşayan kişiler olduğunu ve en çok kullanılan unsurların melek resimleri, mermerler, levhalar olduğu söylenmiştir.

BAPAEVA, Janyl Myrza. (2015). Göç Nedeniyle Van Kırgızlarının Sosyo – Kültürel Yapısında Oluşan Değişimler: Halkbilimi Verilerine Göre Bir İnceleme. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Kırgızistan topraklarından uzakta kalan Van Kırgızlarının göç etmeleriyle birlikte sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimleri göstermenin çalışmasının amacı olduğunu söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Afganistan topraklarında yaşayan Pamir Kırgızlarının, 1978 yılında Pakistan'a ve sonrasında 1982 yılında da Türkiye'ye yaptıkları göçlerin, Kırgızların sosyal ve kültürel hayatlarında 2015 yılına kadar süregelen değişimi incelenmiştir.

Yazar, Kırgızistan'ın Oşi ili, Afganistan'ın Pamir bölgesi, Türkiye'de ki Van ili ve İstanbul'da bulunan Zeytinburnu ve Bağcılar ilçesinde yaşayan Kırgızlarla görüşüp buradaki yazılı ve sözlü kaynakları çalışmasında kullandığını belirtmiştir.

Kırgızların geçiş dönemleri, manas destanı, aşk türküleri, ağıtları, masal ve efsaneleri gibi türler üzerine inceleme yapılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmanın sınırları içerisinde gösterilen yerlerde bulunan yazılı ve sözlü kaynaklar incelenmiş, alan araştırması yapılmıştır. Araştırmacı, gözlem ve karşılıklı görüşme tekniğini kullanmıştır. Ayrıca yazar, Tarihi Coğrafi Fin Kuramı, Yapısalcı Yöntem, Performans ve İşlevsel Halkbilimi Yöntemlerini kullandığını ifade etmiştir. Bapaeva, elde ettiği tüm metinleri Türkiye Türkçesine aktarıp bunları karşılaştırıp öyle değerlendirmiştir.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... v

Ön Söz..... v ii

Fotoğraflar Listesi..... x i v v

Kısaltmalar Listesi..... x v v

Giriş.....1

Birinci Bölüm

Kırgızistan, Pamir (Afganistan) ve Van (Türkiye) Kırgızları.....16

2.1. Kırgızistan ve Kırgızlar.....177

2.1.1. Coğrafi Çevre.....17

2.1.2. Siyasi Tarih.....18

2.1.3. Kırgızistan Kırgızlarında Kültürel Unsurlar Açısından Temel Sosyal Kurumlar.....222

2.1.3.1. Aile.....22

2.1.3.2.	Din.....	28
2.1.3.3.	Ekonomi.....	29
2.1.3.4.	Siyaset.....	31
2.1.3.5.	Eğitim.....	36
2.1.	Saha Çalışması Yapılan Oş İli Çon Alay İlçesi Köyleri Hakkında Genel Bilgiler.....	37
2.2.1.	Coğrafi Çevre.....	37
2.2.2.	Siyasi Tarih.....	38
2.2.3.	Kültürel Unsurlar Açısından Temel Sosyal Kuramlar.....	40
2.2.3.1.	Aile.....	40
2.2.3.2.	Din.....	40
2.2.3.3.	Ekonomi.....	40
2.2.3.4.	Siyaset.....	41
2.2.3.5.	Eğitim.....	42
2.1.	Pamir (Afganistan) Kırgızları.....	42
2.3.1.	Coğrafi Çevre.....	43
2.3.2.	Siyasi Tarih.....	43
2.3.3.	Kültürel Unsurlar Açısından Temel Sosyal Kuramlar.....	45
2.3.3.1.	Aile.....	45
2.3.3.2.	Din.....	45
2.3.3.3.	Ekonomi.....	46
2.3.3.4.	Siyaset.....	47
2.3.3.5.	Eğitim.....	49
2.3.3.6.	Pamir Kırgızlarının Pakistan Dönemi.....	49
2.1.	Türkiye (Van) Kırgızları.....	54
2.4.1.	Van Ulupamir’de Yaşayan Kırgızlar.....	54
2.4.1.1.	Coğrafi Çevre.....	55
2.4.1.2.	Tarih.....	55
2.4.1.3.	Kültürel Unsurlar Açısından Temel Sosyal Kurumlar.....	56
2.4.1.3.1.	Aile.....	56
2.4.1.3.2.	Din.....	57
2.4.1.3.3.	Ekonomi.....	57

2.4.1.3.4.	Siyaset.....	58
2.4.1.3.5.	Eğitim.....	60
2.4.2.	Van Ulupamir'den İstanbul'a Göç Eden Kırgızlar.....	61
2.4.2.1.	Coğrafi Çevre.....	62
2.4.2.2.	Tarih.....	65
2.4.2.3.	Kültürel Unsurlar Açısından Temel Sosyal Kurumlar.....	66
2.4.2.3.1.	Aile.....	66
2.4.2.3.2.	Din.....	68
2.4.2.3.3.	Ekonomi.....	68
2.4.2.3.4.	Siyaset.....	70
2.4.2.3.5.	Eğitim.....	70
2.1.	Pamir (Afganistan) Kırgızları ve Türkiye Kırgızlarında Aile, Din, Ekonomi, Siyaset ve Eğitim Kurumlarının Karşılaştırılması.....	71
2.5.1.	Aile.....	71
2.5.2.	Din.....	72
2.5.3.	Ekonomi.....	73
2.5.4.	Siyaset.....	74
2.5.5.	Eğitim.....	75
2.1.	Sonuçların Kuşaklara Göre Sosyal Entegrasyon Bağlamında Değerlendirilmesi.....	76
2.6.1.	Sosyal – Ekonomik – Politik Konum.....	77
2.6.2.	Kültürleşme.....	79
2.6.3.	Kimlik ve Aidiyet Hissi.....	80
2.6.4.	İletişim.....	81
3.	İkinci Bölüm	
	Göç Nedeniyle Van Kırgızlarının Geçiş Törenlerinde Oluşan Değişmeler.....	84
3.1.	Gelenekler- Görenekler ve Geçiş Törenleri.....	85
3.1.1.	Doğum ve Çocuk.....	87
3.1.2.	Göç Öncesi Pamir Kırgızlarında Doğum ve Çocuk.....	87
3.1.3.	Pakistan'a Göç Döneminde Doğum ve Çocuk.....	91
3.1.4.	Türkiye'ye Göç Sonrası Van Kırgızlarında Doğum ve Çocuk.....	91

3.1. Evlenme.....	93
3.2.1. Pamir Kırgızlarında Evlenme.....	94
3.2.2. Pakistan'a Göç Sonrasında Evlenme.....	91
3.2.3. Van Kırgızlarında Evlenme.....	91
3.1. Ölüm.....	87
3.3.1. Pamir Kırgızlarında Ölüm.....	110
3.3.2. Pakistan Döneminde Ölüm.....	114
3.3.3. Van Kırgızlarında Ölüm.....	115

Üçüncü Bölüm

Göç Nedeniyle Van Kırgızlarının Aşk Türküleri ve Ağıtlarında Oluşan Değişmeler.....120

3.1. Aşk türkülerinin Mukayesesi.....	127
3.1.1. Aşk Türkülerinin İşlevleri.....	127
3.1.2. Aşk Türkülerinin Oluştığı ve Anlatıldığı Sosyal Ortam.....	128
3.1.3. Aşk Türkülerini Oluşturan ve İcra Edenlerin Özellikleri.....	129
3.1.4. Sözel Metin Özellikleri.....	130
3.2. Ağıtların Mukayesesi.....	161
3.2.1. Ağıtların İşlevleri.....	173
3.2.2. Ağıtların Oluştığı ve Anlatıldığı Sosyal Ortam.....	173
3.2.3. Ağıtları Oluşturan ve İcra Edenlerin Özellikleri.....	175
3.2.4. Sözel Metin Özellikleri.....	175

Dördüncü Bölüm

Manas Destanı Varyantlarının Mukayesesi.....201

4.1. Epik Destanın İşlevleri.....	201
4.2. Epik Destanın Oluştığı ve Anlatıldığı Sosyal Ortam.....	202
4.3. Destan Anlatıcılarının Özellikleri.....	211
4.4. Sözel Metin Özellikleri.....	219

Beşinci Bölüm

Göç Nedeniyle Van Kırgızlarının Masallarında ve Efsanelerinde Oluşan Değişmeler.....330

5.1. Göç Nedeniyle Van Kırgızlarının Masallarında Oluşan Değişmeler.....	330
5.1.1. Masalların İşlevleri.....	330
5.1.2. Masalların Oluştığı ve Anlatıldığı Sosyal Ortam.....	332
5.1.3. Masalları Oluşturan ve İcra Edenlerin Özellikleri.....	333
5.1.4. Sözel Metin Özellikleri.....	333
5.2. Göç Nedeniyle Van Kırgızlarının Efsanelerinde Oluşan Değişmeler.....	365
5.2.1. Efsanelerin İşlevleri.....	365
5.2.2. Efsanelerin Oluştığı ve Anlatıldığı Sosyal Ortam.....	365
5.2.3. Efsane Oluşturanların ve İcra Edenlerin Özellikleri.....	366
5.2.4. Sözel Metin Özellikleri.....	367
Sonuç.....	380
Bibliyografya.....	381
Ekler.....	412
Kaynak Kişiler Tablosu.....	426
Öz Geçmiş.....	428

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, ön söz bölümünde Kırgız halkının sosyal, kültürel, ekonomik nedenlerden dolayı Özbekistan, Çin, Rusya ve Türkiye gibi ülkelere göç etmek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir.

Bapaeva, çalışmasının amacını, kapsamını, kullandığı metotları ve tezin içeriğine dair bilgi vermiştir. Yazar, yazısının devamında üç soruya cevap arama amacıyla olduğunu belirtmiştir. Bu sorular: Göçmenlerin göç ettikleri ülkeye uyumu nasıl gerçekleşmiştir? Geçiş törenleri 1978 göç öncesi Afganistan Pamir’indeki uygulamalarla nasıl değişmiştir? Kırgız kimliğini korumada geçiş törenlerinin rolü nedir? Halk edebiyatı eserlerinin Kırgızistan da ki içkilik ağzında yaratmalarla ortaklık, benzerlik ve farklılıkları nelerdir? Halk edebiyatının Kırgız kimliğini korumada rolü nedir? (Bapaeva, 2015: 7).

Araştırmacı çalışmasında kendisine yol gösteren hocası Prof. Dr. Şeyma Güngör’e teşekkür ederek ön söz bölümünü bitirmiştir.

Giriş bölümünde tezin konusu, amacı, önemi, çalışmanın sınırları, malzemenin elde edilmesi ve kullanılan metotlar anlatılmıştır. Ayrıca konunun kavramsal çerçevesi yani göç ve göç ile birlikte sosyal ve kültürel çevrede meydana gelen değişimler vurgulanmıştır. Halkbilimi, halkbilimi – göç ilişkisi ve göçmen folkloru üzerinde durulmuştur (Bapaeva, 2015: 3).

Sonuç bölümünde göçün sosyal ve kültürel kurumları etkilediği belirtilmiştir. Van Kırgızlarının 1978 yılında Sovyet ordusunun Afganistan'ı işgal etmesi üzerine Van'a geliş maceraları anlatılmıştır. Bir grup Kırgızlı'nın İstanbul'da Zeytinburnu ve Bağcılar ilçesine yerleştiği söylenmiştir. Buralara yerleşen Van Kırgızlarının, yerli halk tarafından dışlandığı vurgulanmıştır. Bu dışlanmayla birlikte Van Kırgızlarının kendi gelenek ve göreneklerine bağlanma yoluna gittikleri belirtilmiştir. Ancak zaman ilerledikçe ortaya çıkan yeni neslin buradaki yerli halk ile paylaşım yapmaya başladıkları görülmüştür.

1982 – 2015 yılları arasında Afganistan'daki Pamir Kırgızlarının nüfus, aile, eğitim, yaşanılan mekân, ekonomi, siyaset ve daha pek çok başlık altında değişim gösterdikleri görülmüştür.

Geçiş törenleri içerisinde çocukların doğumu, evlenme ve ölüm gibi olgularda da değişim yaşadığı belirtilmiştir. Kendi gelenek ve göreneklerini bırakıp zaman içerisinde Türk kültür ve âdetlerine göre yaşamaya başladıkları çalışmada ifade edilmiştir.

Aşk türküleri, ağıtlar, Manas destanı, masal ve efsane gibi sözlü ürünlerin işlevinde, icrasında bir zayıflamanın olduğu ifade edilmiştir. Bu zayıflamanın sebepleri arasında sosyal hayatın, teknolojinin ve bakış açısının değişmesi gösterilmiştir.

Kırgız halkının Türkiye'de ki hayat tarzına alışmalarının sosyal bütünleşme ve asimilasyon şeklinde meydana geldiği söylenmiştir. Türkiye'de ikâmet eden Kırgızların yarı Türkçe yarı Kırgızca konuştukları görülmüştür.

Araştırmacının dört maddeden oluşan önerisi söz konusudur. Birincisi ana dilin korunması gerektiği, ikinci öneri karşılaşılan kültür ortamında unsurların aynen alınmaması kendi kültürüne uyarılmanın yapılması gerektiği, üçüncü madde göç edenlerin girişimciliklerinin teşvik edilmesine ve eğitim düzeylerinin geliştirilmesine

önem verilmesi gerektiği şeklindedir. Son maddede Kırgız halkının yaratıcılıklarına, kendini ifade etmelerine (folklor) fırsat verilmesi istenmiştir.

Değerlendirme

Göç olgusunun Kırgız halkı üzerindeki etkisi pek çok yönüyle incelenmek istenmiştir. Kırgızlar'ın, Pamir Kırgızlarının ve Van Kırgızlarının yaşadıkları coğrafya, sosyal ve kültürel hayatları anlatılmıştır. Sözlü halk edebiyatı ürünleri olan türküler ve ağıtlar derleme yoluyla okuyucuya sunulmuştur. 2010 ve 2015 yılları arasında Van Kırgızları arasında geçiş törenleri ve halk edebiyatı ürünleriyle ilgili örnekler Afganistan ve Kırgızistan'daki örneklerle mukayese edilmiştir. Araştırmacı çalışması ile ilgili verileri Türkiye'de ve Kırgızistan'da yer alan kütüphanelerden; Pamir Kırgızlarına yardım için giden sosyal kuruluşlarının raporlarından elde ettiğini söylemiştir.

Halk edebiyatının sözlü ürünlerinden olan türkülerin, ağıtların, masalların, efsanelerin işlevleri, oluştukları sosyal ortam, icra edenlerin özellikleri ve metinlerin özellikleri sıralanmıştır. Göç ile birlikte bu türlerde meydana gelen değişimler anlatılmıştır.

ÇETİN, Nagihan. (2018). 1990 Sonrası Türkiye'de Oluşan Töre Algısında Kitle İletişim Araçlarının Rolü. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Çetin, Türk toplumunda görülen töre olgusunun ne zamandan beri var olduğunu, bunun işleyişini, olumlu ve olumsuz yönlerini; ekranlarda topluma izletilen töre konulu dizi ve filmlerle bu olguyu her yönüyle okuyucusuna anlatmak için çalışmasını yaptığını söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, giriş bölümü dışında çalışmasını dört ayrı bölümden meydana getirmiştir. Yazar, çalışmasında törenin etimolojisi, tarihi gelişimi, özellikleri, törenin din, ahlâk ve namus ile olan ilişkisini anlatmıştır. Bu konu hakkında yapılmış

tez, kitap ve makalelere yer verilmiştir. Türk aile yapısı üzerinde durulmuştur. 1990 yılı itibariyle Türk medyasında özellikle de televizyon dizilerinde yer alan töre algısına dikkat çekilmiştir. Bu dizilerin: **Diriliş Ertuğrul**, **Sıla** ve benzerleri olduğu söylenmiştir. Diziler dışında törenin işlendiği sinema filmleri de çalışmada yerini almıştır. Bu filmler ise: **Av Mevsimi**, **Ateşin Düştüğü Yer**'dir.

Çalışmanın Yöntemi

Çetin, araştırması için yüksek lisans ve doktora tezlerini ayrıca tarih, felsefe ve sosyolojik açıdan da incelenen töre konulu eserleri incelemiştir. Töre olgusunu alt başlıklara ayırıp sınıflandırmıştır. Törenin Türk aile yapısı içerisindeki işlevi incelenmiştir. Değerlendirmeye alınan dizi ve filmlerde törenin işlevi, yapımlarda yer alan kadın, erkek ve çocukların nasıl işlendiği üzerinde durulmuştur.

İçindekiler

Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Ön Söz.....	v
İçindekiler.....	v i i
Kısaltmalar Listesi.....	x i i
Giriş.....	1
Birinci Bölüm	
Sosyal Norm Olarak Töre.....	11
1.1. Sosyal Normlar ve Tanımları.....	11
1.1.1. Töre.....	13
1.1.2. Örf.....	14
1.1.3. Gelenek.....	15
1.1.4. Âdet.....	16
1.1.5. Görenek.....	17
1.1.6. Teâmül.....	17
1.1.7. Moda.....	18
1.2. Türkçenin Tarihi Kaynaklarında Töre.....	20

1.2.1. Köktürkçe’de \ Orhun Abideleri’nde Kökü tVr- Olan Kelimeler.....	21
1.2.2. Altun Yaruk’ta Kökü tVr- Olan Kelimeler.....	21
1.2.3. Eski Uygur Türkçesi Sözlüğünde Kökü tVr- Olan Kelimeler.....	22
1.2.4. Divanü Ligat-it Türk’teki Kökü tVr- Olan Kelimeler.....	23
1.2.5. Atabetü’l - Hakayık’ta Kökü tVr- Olan Kelimeler.....	24
1.2.6. Kutadgu Bilig’de Kökü tVr- Olan Kelimeler.....	24
1.2.7. Mukaddimetü’l Edeb’te Kökü tVr- Olan Kelimeler.....	25
1.2.8. Nehcü’l Feradis’ta Kökü tVr- Olan Kelimeler.....	26
1.3. Töre Hakkında Yapılmış Çalışmalar.....	26
1.3.1. Tezler.....	26
1.3.2. Makaleler.....	29
1.3.3. Kitaplar.....	30
1.4. Töre Kavramının Etimolojisi.....	32
1.4.1. Töre Kelimesinin Kökeni Tevrat’a Dayanmaktadır.....	33
1.4.2. Töre Kelimesinin Kökeni Moğolcadır.....	34
1.4.3. Töre Kelimesinin Kökeni Türkçedir.....	35
1.5. Farklı Bilim Dallarının Bakış Açıklarına Göre Töre.....	36
1.5.1. Felsefenin Bakış Açısına Göre Töre.....	36
1.5.2. Sosyolojinin Bakış Açısına Göre Töre.....	38
1.5.3. Hukukun Bakış Açısına Göre Töre.....	38
1.5.4. Halkbiliminin Bakış Açısına Göre Töre.....	39
1.6. Töre – Yasa İlişkisi.....	40
1.7. Törenin Din, Ahlak ve Namusla İlişkisi.....	48
1.8. Türk Töresinin İşlevleri.....	56
1.8.1. Bireysel İlişkileri Düzenlemek.....	57
1.8.2. Aile Kurumunda Yönetim ilişkilerini Düzenlemek.....	58
1.8.3. Suçların Cezalarını Belirlemek.....	59
1.8.4. Yönetimde Yetkiyi Düzenlemek.....	60
1.8.5. Denetim Mekanizmasını İşletmek.....	60
1.8.6. Milli Değerlerin Aktarımını Sağlamak.....	61
1.8.7. Devletlerarası İlişkiyi Belirlemek.....	61

- 1.8.8. Yazılı Hukuka Kaynaklık Etmek.....62
- 1.8.9. Eylemlere Meşruluk Kazandırmak.....63

İkinci Bölüm

Türk Aile Yapısı.....65

2.1. Türk Töresinde Evlilikle İlgili Temel Kavramlar.....65

- 2.1.1. Evlilik.....65
- 2.1.2. Kalın – Çeyiz – Başlık.....66
- 2.1.3. Nikâh.....69
- 2.1.4. Düğün.....72
- 2.1.5. Evlat Edinme.....73
- 2.1.6. Miras.....75
- 2.1.7. Boşanma.....76
- 2.1.8. Zina.....77

2.2. Ailenin Tanımı ve Sınıflandırılması.....78

2.2.1. Aile Türleri.....80

2.2.1.1. Ailedeki Evli Üye Sayısına Göre Aile Türleri.....81

- 2.2.1.1.1. Geniş Aile.....81
- 2.2.1.1.2. Çekirdek Aile.....82
- 2.2.1.2. Karar Yetkisi ve Soyun Devamlılığına Göre Aile Türleri.....83
- 2.2.1.2.1. Anaerkil Aile.....83
- 2.2.1.2.2. Ataerkil Aile.....84
- 2.2.1.2.3. Babaerkil Aile.....85

2.3. Ailenin İşlevleri.....86

- 2.3.1. Biyolojik İşlev.....88
- 2.3.2. Ekonomik İşlev.....88
- 2.3.3. Psikolojik İşlev.....89
- 2.3.4. Eğitim İşlevi.....89
- 2.3.5. İnanç İşlevi.....90
- 2.3.6. Koruyuculuk İşlevi.....90
- 2.3.7. Prestij Sağlama İşlevi.....91

2.4. Aile Kurulması İçin Gerekli Kriterler.....92

- 2.4.1. Yaş.....92
- 2.4.2. Akrabalık Durumu.....93
- 2.4.3. Maddi Durum.....95

Üçüncü Bölüm

Türkiye’de 1990 Sonrasında Medyada Törenin Görünürlüğü.....96

3.1. 1990 Sonrası Türkiye’de Medyaya Genel Bir Bakış.....97

- 3.1.1. Türkiye’de 1990 Sonrasında Medyada Etkin Olan Kuramlar.....98
- 3.1.2. Türkiye’de 1990 Sonrasında Medyanın Yüklendiği ve Medyadan Beklenen İşlevler.....100

3.2. Televizyon Dizilerinde Törenin İşlenişi.....101

3.2.1. Sıla Dizisinin İçerik Analizi.....105

- 3.2.1.1. Medyanın Diziye Sunumu ve Diziye Getirilen Eleştiriler.....106

3.2.1.2. Dizide Törenin İşlenişi.....107

3.2.1.3. Dizide Törenin İşlevleri.....109

3.2.1.4. Dizide Temsil Edilen Aile.....109

3.2.1.5. Dizide Temsil Edilen Genç Kız \ Kadın \ Anne.....110

3.2.1.6. Dizide Temsil Edilen Delikanlı \ Erkek \ Baba.....111

3.2.1.7. Dizide Temsil Edilen Çocuk \ Kız \ Erkek.....112

3.2.2. Diriliş Ertuğrul Dizisinin İçerik Analizi.....113

- 3.2.2.1. Medyanın Diziye Sunumu ve Diziye Getirilen Eleştiriler.....113

3.2.2.2. Dizide Törenin İşlenişi.....114

3.2.2.3. Dizide Törenin İşlevleri.....118

3.2.2.4. Dizide Temsil Edilen Aile.....119

3.2.2.5. Dizide Temsil Edilen Genç Kız \ Kadın \ Anne.....120

3.2.2.6. Dizide Temsil Edilen Delikanlı \ Erkek \ Baba.....121

3.2.2.7. Dizide Temsil Edilen Çocuk \ Kız \ Erkek.....121

Dördüncü Bölüm

1990 Sonrası Türk Sinemasında Töre Vurgulu Filmlerin İncelenmesi.....123

4.1. Türkiye’de Sinemanın Gelişimi.....123

4.2. Türk Sinemasında 1990 Sonrası Filmlerde Töre.....	125
4.3. Örnek Olarak Seçilen Sinema Filmlerinin İçerik Analizleri.....	128
4.3.1. Av Mevsimi.....	128
4.3.1.1. Medyanın Filmi Sunumu, Filme Getirilen Eleştiriler.....	129
4.3.1.2. Filmin Konusu.....	130
4.3.1.3. Filmin Kapsamlı Özeti.....	130
4.3.1.4. Filmin Karakterlerinin İrdelenmesi.....	131
4.3.1.5. Filmin İçerik İncelemesi.....	133
4.3.1.5.1. Filmde Temsil Edilen Aile.....	133
4.3.1.5.2. Filmde Temsil Edilen Genç Kız \ Kadın \ Anne.....	134
4.3.1.5.3. Filmde Temsil Edilen Delikanlı \ Erkek \ Baba.....	135
4.3.1.5.4. Filmde Temsil Edilen Çocuk \ Kız \ Erkek.....	136
4.3.1.5.5. Filmde Törenin Yeri ve İşlevleri.....	136
4.3.2. Ateşin Düştüğü Yer.....	137
4.3.2.1. Medyanın Filmi Sunumu, Filme Getirilen Eleştiriler.....	138
4.3.2.2. Filmin Konusu.....	140
4.3.2.3. Filmin Kapsamlı Özeti.....	140
4.3.2.4. Filmin Karakterlerinin İrdelenmesi.....	140
4.3.2.5. Filmin İçerik İncelenmesi.....	142
4.3.2.5.1. Filmde Temsil Edilen Aile.....	142
4.3.2.5.2. Filmde Temsil Edilen Genç Kız \ Kadın \ Anne.....	142
4.3.2.5.3. Filmde Temsil Edilen Delikanlı \ Erkek \ Baba.....	143
4.3.2.5.4. Filmde Temsil Edilen Çocuk \ Kız \ Erkek.....	144
4.3.2.5.5. Filmde Törenin Yeri ve İşlevleri.....	144
Sonuç ve Değerlendirme.....	146
Kaynakça.....	150
Ekler.....	172
Öz Geçmiş.....	212

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde kitle iletişim araçları yardımıyla toplumun içinde var olan kültürel öğelerin, çeşitli şekillerde izleyiciye aktarıldığından bahsedilmiştir. 1990 yılından itibaren özel televizyon - radyo kanallarının ve internet ağının gelişmesiyle birlikte buradaki gelişimden toplumunda var olan geleneğinde etkilendiği ifade edilmiştir.

Çalışmanın amacı ve içeriği üzerinde durulmuştur. Sonuç kısmında ise Türk kültürü içinde görülen törenin, medyada yeterli ve uygun olmayan şekillerde gösterildiği ifade edilmiştir. Törenin; kadın, namus ve cinayet kavramları etrafında anlatıldığı belirtilmiştir. Bu kavramlar dışında yapılan yayınların da kayda değer olmadığı görülmüştür.

Çetin, çalışmasında kendisine yardımcı olan danışman hocası Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür etmiştir.

Giriş bölümünde araştırmanın konusu, amaç ve önemi, kapsamı, kullanılan yöntemler üzerinde bilgi verilmiştir.

Sonuç bölümünde Türkiye'de 1990 yılından itibaren kitle iletişim araçlarının kullanımının toplum üzerindeki etkisini arttığı vurgulanmıştır.

Törenin Türk toplumunda kişiler tarafından bilinçli bir şekilde oluşturulan sosyal norm olduğu ifade edilmiştir. Törenin topluma düzen getirdiği, kişilerin uymakla yükümlü olduğu, duruma göre değişebilme özelliğinin olduğu belirtilmiştir. Türkiye'de görülen törenin, erkeğin kadın üzerindeki hâkimiyetini arttırdığı üzerinde durulmuştur. Çetin, yaptığı çalışmada törenin dizi ve filmlerde nasıl konumlandırıldığı üzerine açıklamalar yapmıştır. Bu yapımlarda yer alan kadın, erkek ve çocukların durumu gösterilmiştir. Medyada gösterilen töre, kişilerin uymakla yükümü olduğu, sorgulanmasının mümkün olmadığı ve sadece kadınların öldürülmesi için kendilerine yasal bir dayanak olarak gösterilen bir yapı olarak sunulduğu görülmüştür.

İncelenen yapımlarda çekirdek ailede yer alan kişilerin ilişkilerinin önemli olmadığı, toplumda bulunan herkes için önemli olan unsurun töre olduğu ancak bütün sıkıntıların töreden çıktığının bilinmesinden dolayı törenin yok edilmesi fikrinin izleyiciye verilmek istendiği vurgulanmıştır.

Törenin işlendiği yapımlarda amacın izlenirliği artırmak olduğu görülmüştür. İzleyiciye sunulan kadın karakterlerin, hayat şartlarının ve kişisel özelliklerinin bir yana bırakılıp erkeği sevdiği için boyun eğmek zorunda kalan kişiler olarak sunulduğu belirtilmiştir.

Dizi ve filmlerde öldürülen kadının ardından ortaya çıkan yargının “Kadın kötü bir şey yapmış ve erkek de namusunu temizlemiş.” şeklinde olduğu görülmüştür. Bu yargının kırılması gerektiği araştırmacı tarafından dile getirilmiştir. Çünkü bu düşünce çerçevesinde suçluların desteklendiği görülmüştür. Ayrıca yapılan duruşmalarda zanlıların iyi hal indirimi aldıkları bildirilmiştir.

Çetin, işlenen cinayetlerin psikolojik ve ekonomik sebeplerinin araştırılmasının önemine dikkati çekmiştir.

Araştırmacı kendi çalışmasının daha sonra yapılacak çalışmalara kaynaklık etmesi arzusu içinde olduğunu belirterek yazısını bitirmiştir.

Değerlendirme

Türk kültürü içerisinde örf, âdet, gelenek ve anane adı verilen pek çok sosyal norm olduğu ifade edilmiştir. Törenin çeşitli şekillerde devlet kanallarında ve 1990’lardan itibaren ise özel kanallarda izleyiciye sunulduğu belirtilmiştir. Bu yapımlardan birkaçı: Sıla, Kınalı Kar, Berivan, Yılan Hikâyesi, Asmalı Konak gibi. Dizilerde görülen bu olgunun filmlerde de kendisine yer bulduğu görülmüştür. Hemşo, Av Mevsimi, Berdel ve Mutluluk gibi yapımlarda da töre konusunun işlendiği ifade edilmiştir.

Kültür endüstrisi diye adlandırılan yapının, yaşadığı toplum içerisinde yer alan olay ve olguları belli amaçlar doğrultusunda çeşitli formatlara sokarak tekrar içindeki halka sunduğu ifade edilmiştir.

Ele alınan yapımlarda yer alan kişilerin ve olayların gerçek hayattaki durumlara son derece uzak olduğu görülmüştür. İncelenen örneklerde medyanın pek çok olumsuz durumu meşrulaştırıcı bir işlevinin olduğu belirtilmiştir. Medyanın toplumdaki kadın, aile vb. kavramların yanlış algılanmasına zemin hazırlayan unsur olduğu ifade edilmiştir. Yapımlarda kendi kendine yetebilen, güçlü olan kadının yerini erkeğe bağlı, sosyal hayatın içinde yer alamayan bir kişi olarak sunduğu görülmüştür.

ÇİĞLİK, Hikmet. (2014). Yirminci Asırdan Günümüze Âşıklık Geleneğinin İcra Ortamları. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, âşıklık geleneğinin, İslamiyet öncesi ozan – baksı geleneğinin devamı olduğunu söylemiştir. 16. yüzyıldan itibaren gelenek temsilcilerinin “Âşık” unvanını alarak icralarına devam ettikleri ifade edilmiştir. 21. yüzyıla kadar âşıklık geleneğinde değişiklikler yaşansa da devam ettiği belirtilmiştir. Çalışmada, âşıklık geleneğinin icra edildiği kültürel ortamlar tespit edilmeye çalışılmış; asırlar içerisindeki gelişim, değişim ve dönüşüm ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

“Yirminci Asırdan Günümüze Âşıklık Geleneği” adlı çalışma âşıklık geleneğinin 20. yüzyıldan 21. yüzyıla kadar İstanbul ve Kocaeli’deki icra ortam ve icra mekânları tespit edilerek incelenmeye çalışılmıştır. Sözlü, yazılı ve elektronik ortamda icra edilen gelenek İstanbul ve Kocaeli çevresindeki kahvehaneler, cem evleri, dergâhlar, dernekler, konaklar, belediyeler ve vakıflarda icra edilmektedir. Sanat geceleri, asker uğurlama, ramazan çadırları ve eğlenceleri, düğünler, siyasi faaliyetler, eğitim kurumlarının yaptığı programlarda âşıkların yer aldığı söylenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Âşıklık geleneğinin icra edildiği mekânlar ve ortamlar metnin oluşturulduğu sosyal çevreler olarak düşünülmüş bu ve sosyal çevre tespit edilerek incelenmiştir. Çalışmada bağlamsal kuramdan yararlanılmıştır. Âşıklık geleneği ile ilgili yazılı kaynaklar taranmıştır. Âşıklarla yapılan görüşme yönteminde mülakatların verilerinden yararlanılmıştır. Yapılan mülakatlarda önceden hazırlanan soruların âşıklara sorulmasıyla gerçekleşen yönlendirilmiş mülakat ve irticalen sorulan sorularla oluşturulan yönlendirilmemiş mülakat yöntemi kullanılmıştır. Yaklaşık yüz âşık ile görüşme yapılmıştır. Yetmiş âşık ile de derleme yöntemi ve mülakat yapılmıştır. Çalışmada doğal ve yapay gözlem yöntemine de yer verilmiştir. Derlenen malzemeler sınıflandırılmıştır. Âşıkların icra ortam ve mekânları arasındaki

farklıklar karşılaştırma yoluyla ortaya konulmuştur. Araştırmacı, metin merkezli halk bilimi kuramından ziyade bağlam merkezli halk bilimi kuramlarını esas almıştır. Âşıkların icra ortamları gözlemlenirken İşlevsel Kuramın verileri göz önünde tutulmuştur. Çalışmada en çok dikkate alınan kuram performans teori olmuştur.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... v

Ön Söz..... v ii

Fotoğraf Listesi..... x v

Kısaltmalar..... x v ii

Giriş.....1

Araştırmanın Konusu.....1

Araştırmanın Amacı.....1

Araştırmanın Kapsamı.....2

Araştırmanın Yöntemleri.....2

Birinci Bölüm.....4

1. Türk Edebiyatı İçerisinde Âşık Edebiyatının Yeri.....4

1.1. Âşıklık Geleneğinin Tarihi Gelişimi.....5

1.2. Âşıklık Geleneğinin Yüzyıllara Göre Özellikleri, Şahıs Kadrosu ve İcra Ortamları.....9

1.2.1. 16. Yüzyıl Âşıklık Geleneği ve İcra Ortamları.....9

1.2.2. 17. Yüzyıl Âşıklık Geleneği ve İcra Ortamları.....11

1.2.3. 18. Yüzyıl Âşıklık Geleneği ve İcra Ortamları.....13

1.2.4. 19. Yüzyıl Âşıklık Geleneği ve İcra Ortamları.....15

1.2.5. 20. Yüzyıl Âşıklık Geleneği ve İcra Ortamları.....18

1.2.6. 21. Yüzyıl Âşıklık Geleneği ve İcra Ortamları.....20

İkinci Bölüm.....23

2. Âşıklık Geleneğinin İcra Edildiği Kültürel Ortamlar.....23

2.1. Sözlü Kültür Ortamı.....25

2.1.1. Sözel, Sözelleştirme ve Sözlü Kültür Kavramları.....25

2.1.2.	Birincil Sözlü Kültür ve İkincil Sözlü Kültür Arasındaki Farklar.....	27
2.1.3.	Sözlü Kültür Ortamı ve Âşıklık Geleneği.....	28
2.2.	Yazılı Kültür Ortamı.....	31
2.2.1.	Bir söz Teknolojisi Olarak Yazı ve Yazılı Kültür.....	31
2.2.2.	Sözlü ve Yazılı Kültürün Farkı.....	32
2.2.3.	Yazılı Kültür Ortamı ve Âşıklık Geleneği.....	34
2.3.	Elektronik Kültür Ortamı.....	36
2.3.1.	Elektronik Kültür Ortamı ve Âşıklık Geleneği.....	38
Üçüncü Bölüm.....		40
3.	Âşıklık Geleneğinin İcra Edildiği Mekân ve Ortamlar.....	40
3.1.	Âşıklık Geleneğinin İcra Edildiği Mekânlar.....	40
3.1.1.	Mekân.....	40
3.1.1.1.	Kapalı Eğlence Mekânları.....	40
3.1.1.2.	Açık Eğlence Mekânları.....	41
3.1.2.	Âşıklık Geleneğinin Kahvehanelerdeki İcrası.....	41
3.1.2.2.	Kahvehanenin İstanbul'a Gelişi ve Kahvehaneler.....	43
3.1.2.3.	Kahvehanelerin İşlevi.....	45
3.1.2.4.	İstanbul'da kahvehane Çeşitleri.....	48
3.1.2.1.1.	Mahalle Kahvehaneleri.....	48
3.1.2.1.2.	Esnaf Kahvehaneleri.....	49
3.1.2.1.3.	Yeniçeri Kahvehaneleri.....	49
3.1.2.1.4.	Tulumbacı Kahvehaneleri.....	51
3.1.2.1.5.	Âşık Kahvehaneleri.....	51
3.1.2.1.6.	İstanbul'daki Âşık Kahvehanelerinin Semai Kahvehanelerine Dönüşmesi.....	55
3.1.2.1.7.	Âşık Kahvehaneleri ve İstanbul.....	57
3.1.2.1.7.1.	Âşık Nuri Çırağı'nın İstanbul ve Çevresinde Açıklamasına Öncülük Ettiği Kahvehaneler.....	57
3.1.2.1.7.1.1.	Gülhane Âşıklar Çadırı (1993- 1999).....	58
3.1.2.1.7.1.2.	Gebze Âşıklar Kahvehanesi (2000- 2004).....	60

3.1.2.1.7.1.3. Ümraniye Âşıklar Kahvehanesi (2001-2005).....	61
3.1.2.1.7.1.4. İzmit Çenesuyu Parkı Âşıklar Otağı (2001-2005).....	62
3.1.2.1.7.2. Âşık Erzade Kapan'ın Açılmasına Öncülük Ettiği Kahvehaneler.....	62
3.1.2.1.7.2.1. Ümraniye Âşıklar Kahvehanesi (1999-1997).....	62
3.1.2.1.7.2.2. Âşıklar Derneği (1999-2003).....	63
3.1.2.1.7.2.3. Âşıklar Kültürevi (2003).....	64
3.1.2.1.7.3. Âşık Maksut Koca (Feryadi)'nin Açılmasına Öncülük Ettiği Âşık Kahvehaneleri.....	64
3.1.2.1.7.3.1. Halk Ozanları Kültür Evi-1 (1996-1998).....	65
3.1.2.1.7.3.2. Halk Ozanları Kültür Evi-2 (1998-2003).....	65
3.1.2.1.7.4. Âşık Bayram Denizoglu'nun Açılmasına Öncülük Ettiği Kahvehaneler.....	66
3.1.2.1.7.4.1. İstanbul Âşıklar Kahvehanesi (05.06.2013-).....	65
3.1.2.1.8. Kahvehanelerin ve Âşık Kahvehanelerinin Âşıklık Geleneğinin İcrasının Değerlendirilmesi.....	67
3.1.3. Alevilerde Âşıklık Geleneğini.....	69
3.1.3.1. Alevilerde Âşıklık Geleneğinin İcra Ortamları.....	71
3.1.3.2. Âşık Karşılaşmaları (Muhabbet-Sohbet, Atışma) ve Alevi-Sünni Âşıklarda İcra Farklılıkları.....	81
3.1.3.3. Alevi ve Sünni Âşıklık Geleneğinde Ortak Âşık Karşılaşmaları.....	82
3.1.3.4. Sünni Âşıklarda Olup Alevi Âşıklık Geleneğinde Olmayan Âşık Karşılaşmaları.....	82
3.1.3.5. Alevi Âşıklarda Muhabbet- Sohbet Örnekleri.....	83
3.1.4. Günümüzde Alevi Dergahlarında Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	94
3.1.4.1. Dergahlar ve Kültürel İşlevler.....	94
3.1.4.2. Karaağaç Dergahı ve Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	95

3.1.4.3.	Karaağaç Dergahı'nın Kısa Tarihi.....	95
3.1.4.4.	Karaağaç Dergahı'ndaki Muhabbet ve Âşıkların İcra Ortamı.....	96
3.1.4.5.	Dergahlardaki Âşıklık Geleneği İcrasının Değerlendirilmesi.....	107
3.1.5.	Cem Evlerinde Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	109
3.1.5.1.	Cem, Cemevi ve Kültürel İşlevleri.....	110
3.1.5.2.	Cem Vakfı Maltepe Cem Evinde Cemin ve Zikirlik Görevi Yapan Âşığın İcrası.....	114
3.1.5.3.	Cem Evlerinde Âşıklık Geleneğinin İcrasının Değerlendirilmesi.....	128
3.1.6.	Konaklarda Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	129
3.1.6.1.	Konak Nedir ve Kültürel İşlevleri Bakımından Konak.....	129
3.1.6.2.	Âşıkların Konak Ortamında İcrası ve Konaklardaki İşlevsel Değişim.....	130
3.1.6.3.	Halit Paşa Konağı'ndaki "Hikmet Meclisi" Programı ve Âşıklar.....	134
3.1.6.4.	Konaklarda Âşıklık Geleneği İcrasının Değerlendirilmesi.....	138
3.1.7.	Dernekler ve Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	139
3.1.7.1.	Kültürel İşlevleri Bakımından Dernekler.....	139
3.1.7.2.	Dernekler ve Derneklerde Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	140
3.1.7.2.1.	Âşık Dernekleri.....	140
3.1.7.2.1.1.	Gebze Âşıklar Şairler Yazarlar ve Edebiyatçılar Kültür Evi Derneği ve Faaliyetleri.....	140
3.1.7.2.1.1.1.	Âşıklar Yarışması Programı.....	142
3.1.7.2.1.1.2.	Şiir Dinletisi Programı.....	142
3.1.7.2.1.1.3.	Engelliler Programı.....	144
3.1.7.2.1.1.4.	Çalışan Gazeteciler Programı.....	145
3.1.7.2.1.1.5.	18 Mart Çanakkale Şehitleri Anma Programı.....	145

3.1.7.2.1.1.6. Özel Seymen Eğitim Kurumları Şiir Yarışması Âşık Veysel'i Anma Programı.....	146
3.1.7.2.1.1.7. Muhtarlar Gecesi Programı.....	146
3.1.7.2.1.1.8. Şiar Ali Akyürek'in Şiir Kitabının Tanıtım Programı.....	147
3.1.7.2.1.1.9. Âşıklar Bişi Gecesi Programı.....	147
3.1.7.2.1.1.10. Gebze Âşıklar Bayramı.....	147
3.1.7.2.1.1.11. Bolu Engelliler Derneğinde Moral Gecesi Programı.....	148
3.1.7.2.1.1.12. Karadeniz Ereglide Hamsi Festivali.....	148
3.1.7.2.1.1.13. Gebze Âşıklar Şairler Yazarlar ve Edebiyatçılar Kültür Evi Derneği Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi.....	148
3.1.7.2.1.2. İstanbul Eminönü Halk Ozanları Derneği.....	150
3.1.7.2.1.2.1. İstanbul Eminönü Halk Ozanları Derneği'nin Faaliyetleri.....	151
3.1.7.2.1.2.2. İstanbul Eminönü Halk Ozanları Derneği'nin Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi.....	148
3.1.7.2.1.3. İlçe Derneklerinde Âşık Programları.....	156
3.1.7.2.1.3.1. Gebze Oltulular Derneği.....	156
3.1.7.2.1.3.2. Gebze Oltulular Derneği Âşıklar Programının Değerlendirilmesi.....	159
3.1.7.2.1.4. Köy Derneklerinde Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	160
3.1.7.2.1.4.1. Köy Derneklerinde Âşıklık Geleneğinin İcrasının Değerlendirilmesi.....	163
3.1.8. Vakıflar ve Âşıklar Üzerine Kurulan Vakıflarda Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	164
3.1.8.1. Vakıfların Kültürel İşlevleri.....	164
3.1.8.2. Âşık Sümmani Vakfı, Faaliyetleri ve Âşıkların İcrası.....	165

3.1.8.3.	Âşık Sümmani'yi Anma Gecesi Programının Değerlendirilmesi.....	171
3.1.9.	Belediyelerde Âşık Programları ve Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	172
3.1.9.1.	Belediyecilik ve Kültürel Faaliyetlerin Değerlendirilmesi.....	172
3.1.9.2.	Çekmeköy Belediyesi ve 4. Âşıklar Şöleni.....	173
3.1.9.2.1.	Çekmeköy Âşıklar Şöleni Programının Değerlendirilmesi.....	183
3.1.9.3.	Darıca Belediyesi ve Geleneksel Âşıklar Şöleni.....	184
3.1.9.3.1.	Darıca Belediyesi ve Geleneksel Âşıklar Şöleni Programının Değerlendirilmesi.....	194
3.1.9.4.	Tuzla Belediyesi Âşık Şahin Turgutoğlu Dostluk ve Âşıklar Gecesi.....	195
3.1.9.4.1.	Tuzla Belediyesi Âşık Şahin Turgutoğlu Dostluk Gecesi ve Âşıklar Programının Değerlendirilmesi.....	220
3.1.9.5.	Sultanbeyli Belediyesi Âşık Nusret Sümmani'yi Anma Gecesi.....	224
3.1.9.5.1.	Sultanbeyli Belediyesi Âşık Nusret Sümmani Anma Gecesi Programının Değerlendirilmesi.....	254
3.2.	Âşıklık Geleneğinin İcra Edildiği Ortamlar.....	257
3.2.1.	Âşıkların Kendi Adına Düzenledikleri Sanat Geceleri.....	258
3.2.1.1.	Âşık Tacettin Dursun Yaşayan Âşık Sanat Gecesi.....	258
3.2.1.1.1.	Âşık Tacettin Dursun Yaşayan Âşık Sanat Gecesi Programının Değerlendirilmesi.....	265
3.2.2.	Askeri Ortamlarda Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	265
3.2.2.1.	Askeri Ortamlar ve Âşık Bekir Salim.....	266
3.2.2.2.	Bursa Âşıklar Askeri Lisesi'nde Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	267
3.2.2.3.	Hudut Denetleme Programında Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	269
3.2.2.4.	Tuzla Piyade Okulu'nda Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	270
3.2.3.	Asker Uğurlama Programlarında Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	271

3.2.3.1.	Asker Uğrulama Programlarında Âşıklık Geleneğinin İcrasının Değerlendirilmesi.....	279
3.2.4.	Üniversitelerde Âşık Programları ve Âşıklık Geleneğinin İcrası....	280
3.2.4.1.	Üniversitelerin Kültürel İşlevleri....	280
3.2.4.2.	Üsküdar Üniversitesi ve Âşıklar Programı.....	280
3.2.4.2.1.	Üsküdar Üniversitesindeki Âşıklar Programının Değerlendirilmesi.....	301
3.2.5.	Ramazan Eğlencelerinde ve Ramazan Çadırlarında Âşıklık Geleneğinin İcrası....	305
3.2.5.1.	İstanbul ve Çevresinde Ramazanlardaki Kültürel Programlar.....	305
3.2.5.2.	Ramazan Eğlenceleri ve Ramazan Çadırlarında Âşıklık Geleneğinin İcrasının Değerlendirilmesi.....	318
3.2.6.	Düğünler ve Âşıklık Geleneğinin Düğünlerdeki İcrası.....	320
3.2.6.1.	Düğünler ve Düğünlerde Âşıklık Geleneğinin İcrasının Değerlendirilmesi.....	330
3.2.7.	Siyasi Faaliyetlerde Âşıklık Geleneğinin İcrası.....	332
3.2.7.1.	Âşıkların Siyasi Ortamlardaki İcrasının Değerlendirilmesi.....	334
3.3.	Kadın Âşıklar ve İcra Ortamları.....	335
3.3.1.	Âşıklık Geleneğinde Kadın Âşıkların Yeri.....	335
3.3.2.	Âşık Sarıcakız ve Âşıklık Geleneğinin İcra Ettiği Ortamlar.....	338
Dördüncü Bölüm.....		341
4.	Âşıklık Geleneğinin İcra Edildiği Elektronik Kültür Ortamı.....	343
4.1.1.	Elektronik Kültür Ortamında Âşıklık Geleneği....	341
4.1.2.	Âşıklık Geleneği Üzerine Plak ve Kaset Üreten Müzik Şirketleri....	341
4.1.2.1.	Harika Plak Sahibi Ayhan Güçlücan ile Görüşme.....	342
4.1.2.2.	Cihan Aksakal Müzik Şirketi ve Cihan Aksakal ile Görüşme.....	347

4.1.2.3.	Yılmazoğlu Müzik Şirketi ve Plakçılık ve Âşık Yener Yılmazoğlu ve Şirket Yöneticisi Ufuk Yılmazoğlu'yla Görüşme.....	352
4.1.2.4.	Diyar Müzik ve Plakçılık, Kadir Yıldırım ile Görüşme.....	355
4.1.2.5.	Âşıklar Üzerine Plak Çıkaran Müzik Şirketlerinin ve Çıkardıkları Eserlerin Değerlendirilmesi.....	357
4.1.3.	Âşıklar ve Âşıklık Geleneği Konulu Filmler.....	359
4.1.3.1.	Bitmeyen Kin.....	359
4.1.3.2.	Denizin Rengi.....	360
4.1.3.3.	Ozan.....	361
4.1.3.4.	Çileli Aşk.....	363
4.1.3.5.	Hüseyin ile Sanem.....	364
4.1.3.6.	Viran Yaylalar.....	366
4.1.3.7.	Alın Teri.....	367
4.1.3.8.	Âşıklar Denizi.....	368
4.1.3.9.	Âşıklar Bir Kere Sever.....	369
4.1.3.10.	Acılarla Yaşamak.....	370
4.1.3.11.	Bir Gönül Yangını.....	371
4.1.3.12.	Âşıklar Üzerine Yapılan Filmlerin Değerlendirilmesi.....	372
4.1.4.	Âşıklık Geleneğinin Televizyon Programlarındaki İcrası.....	372
4.1.4.1.	TRT Âşık Programları.....	373
4.1.4.1.1.	TRT- Âşıklar Bayramı.....	373
4.1.4.1.2.	TRT- Âşıklar Dünyasından.....	373
4.1.4.1.3.	TRT- Yurdun Sesi.....	373
4.1.4.1.4.	TRT- Elimizden Obamızdan.....	373
4.1.4.1.5.	TRT- Uluslar arası İstanbul Festivali.....	374
4.1.4.1.6.	TRT- Söğüt Şenliği.....	374
4.1.4.1.7.	TRT- Zaman Zaman İçinde.....	374
4.1.4.1.8.	TRT- Müzik ve Biz.....	374
4.1.4.1.9.	TRT Avaz- Âşıklar Meclisi.....	375
4.1.4.1.10.	TRT- Usta İzler.....	375
4.1.4.1.11.	TRT Müzik- Ozanlar Harması.....	375

4.1.4.2.	Âşık Taner Öztürkoğlu'nun Hazırlayıp Sunduğu Televizyon Programları.....	376
4.1.4.2.1.	Çay TV- Anadolu Ozanları.....	376
4.1.4.3.	Âşık Baki Çetin'in Hazırlayıp Sunduğu Televizyon Programları.....	376
4.1.4.3.1.	Doğu TV- Dilden Dile Anadolu.....	376
4.1.4.3.2.	Medya TV- Dilden Dile Anadolu.....	376
4.1.4.3.3.	Anadolu TV- Dilden Dile Anadolu.....	377
4.1.4.4.	Âşık Nuri Çıragı'nın Hazırlayıp Sunduğu Televizyon Programları.....	377
4.1.4.4.1.	Samanyolu TV- Âşıklar Karması.....	377
4.1.4.4.2.	TV5- Âşıklar Kervanı.....	377
4.1.4.5.	Âşık Ahmet Poyrazoğlu'nun Hazırlayıp Sunduğu Televizyon Programı.....	378
4.1.4.5.1.	Ekin TV- Âşıklar Kervanı.....	378
4.1.4.6.	Âşık Maksut Feryadi'nin Hazırlayıp Sunduğu Televizyon Programları.....	378
4.1.4.6.1.	Meltem TV- Türkü Kervanı.....	378
4.1.4.6.2.	Ulusal Kanal- Ozan Telinden.....	378
4.1.4.6.3.	Barış TV- Ozan Telinden.....	379
4.1.4.7.	Âşık Haşimi Aslıhak'ın Hazırlayıp Sunduğu Televizyon Programları.....	379
4.1.4.7.1.	Barış TV- Türkülerle Anadolu.....	379
4.1.4.8.	TRT Avaz - Aşıklar Meclisi Programının Değerlendirilmesi.....	379
4.1.5.	Âşıklık Geleneğinin Radyo Programlarındaki İcrası.....	381
4.1.5.1.	Âşık Ali Doğan'ın Hazırlayıp Sunduğu Radyo Programları.....	381
4.1.5.1.1.	Ekin Radyo- Ali Doğan'la Baş Başa.....	381
4.1.5.1.2.	Cem Radyo- Yaşayan Halk Ozanları.....	381
4.1.5.2.	Aşık Şahin Turgutoğlu'nun Hazırlayıp Sunduğu Radyo Programı.....	381

4.1.6. İnternet Ortamında Aşıklık Geleneği ve Âşıklar.....	382
4.1.6.1. Âşıklar ve Âşıklık Geleneğiyle İlgili Siteler....	382
4.1.6.2. Âşıkların Üzerine Kurulan İnternet Sitelerinin Değerlendirilmesi.....	396
4.1.6.3. Âşıkların Facebook Sayfaları ve Paylaşımları.....	397
4.1.6.3.1. Sosyal Paylaşım Sitesi ‘‘Facebook’’ ve Âşıklık Geleneği.....	397
4.1.6.3.2. Sosyal Paylaşım Sitesi ‘‘Facebook’’ ve Âşıklık Geleneğinin Değerlendirilmesi.....	412
Sonuç.....	412
Kaynakça.....	415
Elektronik Kaynaklar.....	447
Ekler.....	448
1. K�lt�r Bakanlığında Kayıtlı 27.06.2014 Tarihli Âşıklar Listesi.....	448
2. Cam M�zik ve Cihan Aksakal M�zik Şirketlerinin �ıkarmış Olduğu Âşık Kasetlerinin Listesi.....	449
�z Ge�miş.....	450

 n S z\ Giriş\ Sonuç

 ığlık, Türklerin tarih içersinde büyük bir atlı bozkır medeniyeti meydana getirdiklerini ifade etmiştir. Ozan ya da baskı denilen şairlerin kopuzları eşliğinde şiirler terennüm ettikleri söylenmiştir. Bu ozan - baskı edebiyat geleneğinin yüzyıllar içerisinde gelişip değiştiği ifade edilmiştir. Türklerin İslamiyet’i kabul etmeleriyle beraber 16. yüzyılda gelenek temsilcilerinin ozan ya da baksı olarak değil, âşık olarak anılmaya başlandığı ifade edilmiştir. Âşıklık geleneğinin çağın şartlarına göre farklı ortam ve mekânlarda icra edildiği vurgulanmıştır. Başlangıçta sözlü kültür ortamında gelişen bu geleneğin, yüzyıllar içerisinde yazılı kültür ortamına uyum sağlayarak varlığını sürdürmüş ve son zamanlarda elektronik kültür ortamında kendini yaşatma imkânı bulduğu ifade edilmiştir.

Araştırmacı, tezinin çalışmasına, kapsamına ve yöntemine dair bilgi vermiştir.

Hikmet ıgık, tezini giriş bölümü dışında dört ayrı bölümden meydana getirmiştir. Birinci bölümde âşıklık geleneğinin yüzyıllar içerisinde göstermiş olduğu özellikler ve yüzyıllardaki şahıs kadroları ele almış, ikinci bölümde âşıklık geleneğinin icra edildiği sözlü, yazılı ve elektronik kültür ortamları çalışmanın sonraki bölümlerine kaynaklık etmesi bakımından ele alınıp incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise İstanbul Kocaeli merkezli olarak 20. yüzyıldan başlayarak 21. yüzyıla kadar âşıklık geleneğinin icra edildiği mekânlar ve ortamlar tespit edilmiştir. Âşıklık geleneğinin icra edildiği mekânlar ve ortamlar tespit edilip; âşıklık geleneğinin icra edildiği programlara katılım sağlanarak anlatılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise âşıklık geleneğinin elektronik kültür ortamına nasıl adapte olduğu irdelenmiş; âşıklar üzerine yapılan kasetler, plaklar, internet siteleri, âşıkların facebook sayfaları ve facebook adreslerindeki paylaşımları örnekler verilerek incelenmiştir. Tezin son bölümünde araştırmacının istifade ettiği kitaplar, kaynaklar, tezler ve yapılmış mülakatların künyeleri yer almıştır. Ekler kısmında âşıklar üzerine yapılan kasetlerin listesi eklenmiştir.

Yazar, âşıklık geleneği içerisinde yetişmiş, bilgi ve tecrübelerini paylaşan, geleneği zorluklar içerisinde devam ettiren, gelenek temsilcisi âşıklara teşekkür etmiştir. Mülakat yapılan âşıkların listesi belirtilmiştir.

Giriş bölümünde ıgık, çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve yöntemlerini anlatmıştır.

Sonuç bölümünde Avrupa’da romantizm akımının tesiriyle 19. yüzyılda folklorun bir bilim dalı olarak ortaya çıkması sonucunda, halkbilimine olan ilginin giderek arttığı söylenmiştir. Türkiye’de halkbilimi üzerine çalışmaların; mitler, masallar, efsaneler, destanlar, halk hikâyeleri, fıkralar ve türküler gibi ürünlerin üzerine yapıldığı ifade edilmiştir. Türkiye’de zamanla folklor çalışmaları içerisinde âşıklık geleneğinin de yerini aldığı belirtilmiştir.

Kültürel kökleri İslamiyet öncesine dayanan âşık edebiyatının Türk edebiyatının önemli kısımlarından birini oluşturduğu ifade edilmiştir. Mehmet Fuad Köprülü’nün “Türk Edebiyatının Menşei”, “Vezin- Ayini Temsiller- İlk Şairler”, “Ozan”, “Bahşı” makaleleri İslamiyet’ten önceki Türk edebiyatının mahiyeti hakkında bilgi edinmemizi sağlamış ve ilk olarak ozanların varlığından bahsedilmiştir. Âşıklık geleneği üzerine Umay Günay, Özkul Çobanoğlu, Ali Berat

Alptekin, Erman Artun, Öcal Oğuz, Saim Sakaoğlu gibi araştırmacıların çalışma yaptığı söylenmiştir.

Sonuç bölümünde Çıglık, çalışmasının konusu, amacı, yöntemi ve kapsamından bahsetmiştir. Birinci bölümde âşıklık geleneğinin ortaya çıkışı, tarihi gelişimi hakkında bilgi verilmiştir. 16. yüzyıldan 21. yüzyıla kadar olan dönem içerisinde âşıklık geleneğinin yüzyıllara göre özellikleri ve şahıs kadrosundan bahsedilmiştir. Bu zaman aralığında âşıklık geleneğinin zayıflamakla birlikte kesintiye uğramadan devam ettiği tespit edilmiştir. Geleneğin son yüzyılda özellikle İstanbul ve Kocaeli çevresinde icra edildiği, gözlemlenen icra ortamları ve âşıklarla yapılan mülakatlar neticesinde tespit edilmiştir. İstanbul ve çevre illerde yaşayan ve kendisiyle görüşülen âşıkların listesi teze eklenmiştir. İkinci bölümde âşıklık geleneğinin ortaya çıktığı tarihten itibaren icra edildiği ortamlar hakkında bilgi verilmiş ve geleneğin icrasındaki mekânların ve ortamların değişimi üzerinde durulmuştur. Âşıklık geleneğinin icra edildiği sözlü, yazılı ve elektronik kültür ortamları hakkında bilgi verilmiştir. Âşıklık geleneğinin bir sözlü kültür ortamı faaliyeti olarak ortaya çıktığı ve varlığını da uzun yıllar devam ettirdiği sonucuna varılmıştır. Âşıkların şiirlerinin cönk ve mecmualarda yer almasıyla gelenek yazılı kültür ortamında da varlığını gösterdiği ifade edilmiştir. 1900'li yıllardan sonra elektronik kültür ortamında icra edilen âşıklık geleneği yeni kültürel ortamların teşekkülüne ayak uydurduğu görülmüştür. Bu sayede gelenek günümüze kadar gelebilmiştir. Âşıklar çağın kültürel ortamlarından radyo, televizyon ve internetten faydalanarak geleneğin bu ortamlarda icrasına gayret göstermişlerdir. Tezin üçüncü bölümünde İstanbul ve Kocaeli çevresindeki âşıklık geleneğinin icra edildiği mekân ve ortamlar ele alınmıştır. Âşıklık geleneği 19. yüzyıla kadar ordu içerisinde, yeniçeri ocaklarında, âşık kahvehanelerinde, meyhanelerde, medrese ve tekke ortamlarında ve özellikle 19. yüzyılda devlet büyüklerinin himayelerinde icra edildiği, tarihi kaynaklardan elde edilen bilgilerle görülmüştür. 20. yüzyıldan günümüze kadar ise kahvehaneler, cem evleri, dergâhlar, dernekler, konaklar gibi yerlerde icra edildiği söylenmiştir. Âşıklık geleneği çağa ayak uydurmuş elektronik kültür ortamında kendisine yer bulmuş ve kaset, plak, televizyon, radyo ve internet ve facebook ortamlarında icra edilmiştir.

Âşık geleneğinin icra edildiği önemli ortamlardan birinin kahvehaneler olduğu söylenmiştir. İlk kahvehanenin Tavukpazarı'nda açıldığı ifade edilmiştir. Âşık kahvehanelerinin, İstanbul'da âşıklık geleneğinin zayıflamasıyla yerini çalgılı semai kahvehanelerine bıraktığı belirtilmiştir. 20. yüzyıldan itibaren İstanbul'da önemini kaybeden âşık kahvehanelerinin Anadolu'da açılmaya başladığı söylenmiştir. 1970'li yıllardan sonra Batıya göçle beraber kahvehanelerin Batıya açılmaya başladığı söylenir. 20 ve 21. yüzyılda İstanbul ve Kocaeli bölgesinde on tane âşık kahvehanesinin açıldığı belirtilmiştir. İstanbul'daki ilk âşıklar kahvesinin Âşık Nuri Çırağı tarafından “Gülhane Âşıklar Çadırı” adıyla açıldığı belirtilmiştir. Âşık Erzade Kapan, Âşık Maksut Koca, Âşık Feryadi âşıkların kahvehanesi olduğu söylenmiştir.

Âşıklık geleneğinin icra edildiği önemli yerlerden birinin de dernekler olduğu ifade edilmiştir. Âşıklar derneklerde icra yaparken “hoş geldiniz”, “canlandırma”, “atışma” bölümlerini yoğun icra ederken; “muamma”, “taşlama” “yalanlama” ve “hikâye” bölümlerine çok yer vermedikleri söylenmiştir. Araştırmacı, bu şekilde âşıkların icralarını gerçekleştirdikleri her bir ortamı tek tek incelemiş ve bazı çıkarımlarda bulunmuştur.

Âşık geleneğinin elektronik kültür ortamında ilk da plak ve kasetlerde yer aldığı görülmüştür. Âşıklara plak ve kaset yapan şirketlerden bazıları şunlardır: Pate Firması, Harika Plak, Cam Müzik, Yılmazoğlu Müzik ve Diyar Müzik gibi şirketler olduğu söylenmiştir. İlk plağın Âşık Murat Çobanoğlu'na yapıldığı ifade edilmiştir. En fazla plak ve kaset çıkaran firmanın Harika Plak olduğu görülmüştür.

Âşık geleneğinin kültür içerisinde devam etmesini sağlayan bir diğer unsurun internet siteleri olduğu söylenmiştir. Tez de yirmi tane internet sitesi incelenmiştir. Bu sitelerin bazılarının âşıkların şahsi siteleriyken bazıları da gelenek üzerine kurulu siteler olduğu ifade edilmiştir.

Âşıkların kendi adlarına açtıkları on dört facebook sayfası tespit edilmiştir. Çalışma ile ilgili sonuçlar bu şekilde ortaya çıkarılmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, âşık geleneğinin Türk edebiyatı içerisindeki yeri ile başlayan çalışmasında, geleneğin tarihi gelişimini şahıs kadrosunu ve icra ortamlarını 16.

yüzyıldan 21. yüzyıla kadar okuyucuya aktarmıştır. Âşıklık geleneğinin sözlü kültürde başlayan yolculuğu yazılı kültür ve daha sonra elektronik kültür içerisinde devam eden süreci anlatılmıştır. Çalışmanın ilerleyen sayfalarında âşıklık geleneğinin icra edildiği mekânlar ve ortamlar hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Tezin en son bölümünü elektronik kültür ortamında devam ettirilen âşık geleneği anlatılmıştır.

Âşıkların gelenek içerisinde yer alan bazı türleri değişen şartlarla beraber icra etmedikleri görülmüştür. Âşıkların “hikâye anlatma”, “muamma”, “tekellüm”, “sicilleme” ve “yalanlama” bölümünü anlatmadıkları belirtilmiştir. Âşıkların elektronik kültür ortamına plak, kaset, cd gibi araçlar vasıtasıyla adapte oldukları ifade edilmiştir.

Çıglık, Osmanlı döneminde reis-i âşıklar tarafından organize olan âşıkların günümüzde organize olamadıklarını söylemiştir. İletişimi ve çevresi güçlü olan âşıklar daha fazla programa katıldığı halde, çevresi geniş olmayan âşıkların daha az programa katıldığı görülmüştür.

Yılmazoğlu müzik şirketi tarafından yapılan ve âşıkları konu alan on bir filmin içeriğine dair bilgi verilmiştir.

Usta çırak ilişkisinin 21. yüzyılda zayıflamasıyla âşıkların yeteri kadar eğitim almadıkları söylenmiştir. Bu durumun âşıkların kalitesini olumsuz etkilediği ve geleneğe zarar verdiği belirtilmiştir. Araştırmacı, binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan âşıklık geleneğinin içinde bulunduğu toplum yapısına ve kültür ortamına uyum sağlayarak kendine hayat imkânı bulduğunu ve gelecek nesillere aktarılabilceğini bildirilmiştir.

EMEKSİZ, Abdülkadir. (2003). İstanbul Manileri. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Çalışmada, İstanbul manileri tür, şekil ve içerik özellikleri bakımından ele alınmak istenmiştir. Folklor a ait ürünlerin “akrabalık” özelliği gösterdiği tezde ifade edilmiş ve bu özellik İstanbul manilerinin içerisinde gösterilerek sunulmuştur.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, İstanbul'un, üç büyük medeniyete siyasal ve kültürel olarak başkentlik yaptığını belirtmiştir. Araştırmacı, İstanbul manilerini halkbilimi çalışma metotlarına göre İstanbul'un kültür dokusu içinde yerini, diğer edebi türlerle ilişkisini, manilerin Performans Teoriye göre çözümlemesini ve manilerin içerik yönünden incelemesini yapmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, İstanbul manileri adlı çalışmasında folklor çalışmalarına önemli katkılar sağlayan Performans Teori, karşılaştırmalı metodu uygulamıştır. Bu teori sonucunda bazı çözümlemeler yapılmıştır. Çalışma alan araştırması ve derleme faaliyetleriyle değil; açık ve kapalı sosyal mekânlara sahip canlı kültürel zeminin bulunduğu zamanlarda yazıya geçmiş malzemeye dayalı gerçekleştirilmiştir. 1.ve 3. bölüm, metin merkezli; 2. bölüm, bağlam merkezli incelenmiştir.

İçindekiler

Öz \ Abstract..... iii

Ön Söz..... i v

İçindekiler..... v i

Kısaltmalar..... ix

Giriş.....1

1. İstanbul Manilerinin Edebi Tür ve Şekillerle İlişkisi.....51

1.1. Mani - Mani.....52

1.2. Mani – Destan.....54

1.3. Mani – Efsane.....56

1.4. Mani – Masal.....57

1.5. Mani – Halk Hikâyesi.....73

1.6. Mani – Semai.....76

1.7. Mani – Türkü.....77

1.8. Mani – Fıkra.....80

1.9. Mani – Atasözü.....81

1.10. Mani- Deyim.....84

1.11.	Mani – Dilek Sözleri.....	89
1.12.	Mani – İlenç Sözleri.....	91
1.13.	Mani – Karagöz.....	96
1.14.	Mani – Muamma.....	104
1.15.	Mani – Ninni.....	105
1.16.	Mani – Roman.....	107
2.	Performans Teoriye Göre İstanbul Manilerinin Çözümlemesi.....	115
2.1.	İcracı – Manici.....	120
2.1.1.	Mani Söyleyenler.....	121
2.1.1.1.	Lâkapları.....	144
2.1.1.2.	Adları.....	147
2.1.1.3.	Meslekleri.....	148
2.1.1.4.	İrkları.....	150
2.1.1.5.	Eğitim Durumları.....	150
2.1.2.	Mani Yazarlar.....	156
2.2.	Dinleyiciler.....	163
2.2.1.	Cinsiyetleri.....	165
2.2.2.	Kıyafetleri.....	165
2.2.3.	Dinleme Tutumları.....	166
2.2.4.	İcraya Etkileri.....	166
2.3.	İcra.....	168
2.3.1.	İcrada Zaman.....	168
2.3.2.	İcrada Mekân.....	173
2.3.3.	İcrada Müzik.....	180
2.3.4.	Karşılıklı İcra.....	183
2.4.	Eser.....	194
2.4.1.	Mani Metninin Oluşması.....	194
2.4.2.	Manilerin Mesajı.....	196
2.4.3.	Mani Metinlerinde İcracı – Manici ile Dinleyici Arasındaki İletişim İlişkileri.....	200
2.4.4.	Sözlü İcranın Edebi Şekil Özellikleri, Dil ve İmladaki Belirleyiciliği.....	205

3. İçerikleri Yönüyle İstanbul Manilerinin İncelenmesi.....	210
3.1. Konuları Bakımından İstanbul Manileri.....	210
3.2. Halk Biliminin Çalışma Alanlarına Göre İstanbul Mitlerinin İçeriği.....	219
3.2.1. Gündelik Hayat.....	219
3.2.2. Adlar, Adlandırmalar.....	254
3.2.3. Ulaşım ve İletişim.....	294
3.2.4. Yapılar.....	302
3.2.5. Ekonomik Faaliyetler.....	307
Sonuç.....	328
Bibliyografya.....	331
Öz Geçmiş.....	352

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

İstanbul'un kuruluşunun efsanelere dayandığı, şehrin üç büyük medeniyete başkentlik yaptığı, tarih boyunca siyasi ve kültürel bakımdan dünya şehri olma özelliğini koruyabilmiş bir şehir olduğu söylenmiştir.

İnsanlar gibi şehirlerin de bir canı ve ruhunun olduğu vurgulanmıştır. Bu canı ve ruhu sağlıklı kılmak, maddi ve manevi değerlerini tespit edip bu ruhu beslemekle mümkün olduğu ifade edilmiştir.

Yazar, İstanbul manileriyle ilgili 1982 yılında Ayşe Ramiha Meriç tarafından Atatürk Üniversitesinde yapılmış mezuniyet tezinin yazıldığını söylemiştir. İstanbul manilerinin özellikleri ve diğer edebi türlerle olan ilişkisi, İstanbul şehir kültürü içindeki yerini tespit etmek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

İstanbul manilerinin büyük ölçüde icra ortamını kaybettiği vurgulanmıştır. Çalışmanın açık ve kapalı sosyal mekânlara sahip olduğu, en canlı kültürel zeminde icra edildiği zamanlarda yazıya geçmiş malzemeye dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

1. ve 3. bölüm metin, 2. bölüm bağlam merkezli olarak incelenmiştir. Giriş bölümünde mani kelimesinin anlamı ve edebi terim olan mani ile İstanbul manileri üzerine yapılan çalışmaların değerlendirilmesi yapılmıştır. Birinci bölümde İstanbul manilerinin diğer edebi türlerle ilişkisi, üçüncü bölümde Performans Teoriye göre İstanbul manileri incelenmiştir.

Yazının son kısmında araştırmacı; ailesine, dostu Alparslan Gazi Ağca'ya ve hocası Prof. Dr. Şeyma Güngör'e teşekkür ederek ön söz bölümünü bitirmiştir.

Giriş bölümünde mani kelimesinin çeşitli sözlüklerde, şair ve yazarlarca yapılan tanımına etimolojisine yer verilmiştir. Mani kelimesine karşılık gelen çeşitli sözcükler verilmiştir. Maninin tarihi geçmişi ve gelişim sürecine dair açıklamalar yapılmıştır. 20. yüzyıldan bugüne kadar yapılmış mani konulu çalışmaların künyeleri sıralanmıştır. Manilerin anonimliğine, sözlü ortamda ortaya çıktıklarına dair umumi bilgiler aktarılmıştır. Maniler şekil özellikleri dikkate alınarak sınıflandırılmıştır. Maniler iç ve dış yapı özelliklerine, şekil özelliklerine, hazırlanış ve uygulanışlarına bir de konularına göre tasniflendirilmişlerdir. Emeksiz, İstanbul manilerini düz maniler, mani fasılları ve ayaklı maniler olarak üç gruba ayırmıştır. Bu üç tür mani hakkında açıklamalar yapıp örnekleri verilmiştir. İstanbul manileri üzerine yapılan çalışmalar kronolojik bir şekilde sıralanmıştır. Eserler hakkında içindekiler, ön söz, konu açıklaması gibi başlıklar altında kısa bilgiler verilmiştir.

Sonuç bölümünde maninin Türkçe konuşulan her coğrafya da farklı adlarla da olsa yaygın bir şekilde kullanıldığı söylenmiştir. İcracısının anonim veya bilindiği de görülen bu türün türün, belli bir makam ya da ezgiyle söylendiği ifade edilmiştir. Manileri konu olarak sınırlandırmanın zor olduğu vurgulanmıştır.

Çalışmanın sonunda İstanbul manileri ile diğer edebi tür şekillerine karşılıklı yapı, tip, motif ve konu gibi yönlerden çok zengin ilişkiler içinde olduğu görülmüştür. İstanbul manilerinin karşılıklı ilişkiler yönünden örnekleri ve delilleri gösterilerek şu şekil ve türlerle bağı üzerinde durulmuştur: mani, destan, efsane, masal, halk hikâyesi, semai, türkü, fıkra, atasözü, deyim, dilekler, ilençler, karagöz, muamma, ninni ve roman. Performans teoriye göre yapılmış çalışmalar geliştirilerek İstanbul manilerinin yaklaşık yüz yıllık süreçte metni önemli görmekte ve bununla birlikte bağlamdan yoksun olmaması gereği ortaya çıkmış bu teoriye uygulanmış, değerlendirilmeye ve çözümlenmeye çalışılmıştır.

Manileri icra edenlerin lâkaplarının, mesleklerinin, ırklarının ve eğitim durumlarının bu edebi verimin çeşitlenmesinde ve değişimde önemli rol oynadığı söylenmiştir. Mani söylemenin ekonomik bir değerinin olduğu ve bu iş karşılığında para alındığı tespit edilmiştir.

Performans Teorinin önemli unsuru olan dinleyicinin İstanbul'un çalgılı kahvehanelerinde karşılıklı olarak icra edilen ayaklı maniler söz konusu olduğunda pasif dinleyici konumunda olmadığı icracı – dinleyici özelliği gösterdiği görülmüştür.

İstanbul manileri içinde düz manilerin hem kadınlar hem erkekler tarafından söylenebildiği, mani fasılları ve ayaklı manilerin ise daha çok erkekler tarafından icra edildiği çalışmada belirtilmiştir.

İstanbul manilerinin şehrin kültür dokusunu yansıttığı söylenmiştir. Manilerin Türk icracılarının genellikle tulumbacı mesleğinden olduğu Türklerin dışında Balatlı Nesim (Yahudi), Dolmacı Mihran, Hanende Aleksan (Ermeni) gibi gayr-i müslim manicilerin Türk – İstanbul kültürünün etkisiyle sanatlarını icra edebildikleri belirtilmiştir.

İstanbul manileri incelendiğinde düz manilerin ve ayaklı manilerin daha çok bireysel konulu olduğu ve mahalle bekçileri tarafından söylendiği; mani fasıllarının da toplumsal konulu olduğu din ve devlet propagandası yapar mahiyette olduğu görülmüştür.

İstanbul manilerinin, mani fasıllarının ve ayaklı manilerin daha çok Ramazan ayında icra edildiği; düz manilerin daha çok hıdrellez, kına geceleri gibi özel günlerde, söylendiği ifade edilmiştir. Düz manilerin hem kapalı mekânlarda hem de mesire yerleri gibi açık mekânlarda icra edildiği belirtilmiştir. Mani fasıllarının İstanbul sokaklarında, ayaklı manilerin de çalgılı kahvehanelerde, konaklarda, han odalarında, gazinolarda, tulumbacı koğuşlarında kendine yer bulduğu söylenmiştir.

Manilerin icrasının müzik eşliğinde ve söylenen maninin niteliğine göre belli fasıllar içinde gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Maniler icracılarının olmaması şehir kültürünün değişmesi vb. sebeplerle manilerin söylenmez olduğu vurgulanmıştır. Ancak manilerin üzerinde halkbilimcilerin çalışabileceği pek çok elverişli konu söz konusudur.

Değerlendirme

İstanbul'un, üç büyük medeniyete başkentlik yaptığı önemli bir siyasal ve kültürel birikime sahip bir şehir olduğu vurgulanmıştır. İstanbul'un bünyesinde pek çok türe, sanata dair veriler taşıdığı belirtilmiştir. Manilerin de şehrin içerisinde yer

alan bir tür olduğu söylenmiştir. Emeksiz, İstanbul manilerini tür, şekil ve içerik yönünden incelemiştir. Manilerin İstanbul'un dokusundaki yerini halkbilimi araştırma yöntemleri çerçevesinde göstermeye çalışmıştır. Yazar çalışmasında manilerin diğer türlerle olan ilişkisini ortaya koymuştur. Bu ilişki ortaya konulurken kıyas edilen türlere dair genel bilgi verilip konunun dağılması önlenmek istenmiştir. Dipnotlarda ek bilgiler okuyucuya sunulmuştur. Bu türler arasındaki bağlar örneklerle somutlaştırılmıştır. Maniyi icra edenlerin özellikleri, maninin icra edildiği ortam ve benzeri özellikler anlatılmıştır. Önemli mani icracılarının: Acem İsmail, Arap Şükrü, Benli Mehmed, Beşiktaşlı Gedai gibi saz şairleri olduğu söylenmiştir. Manicilerin daha çok Türklerden oluştuğu onun dışında Acem, İranlı ve Yahudi olanların da var olduğu ifade edilmiştir. İracıların genellikle eğitimsiz olduğu ve acem kahvehanelerinde zamanla kendilerini geliştirdikleri vurgulanmıştır. Önemli mani yazarları sıralanmıştır. Bunların: Ferhadi, Gürcü Nusret, Kadırgalı Kara Necmi gibi yazarlar olduğu söylenmiştir. Dinleyicilerin cinsiyetleri, kıyafetleri, dinleme tutumları ve icrayı etkileri söylenmiştir. Maniler; niyet manileri, imece manileri, bekçi – davulcu manileri, âşıkların söylediği maniler gibi sınıflandırılmıştır.

Manilerle ilgili yapılan çalışmaların içeriklerine dair bilgiler aktarılmıştır.

ERDOĞAN, Oğuz. (2013). Aziz Mahmud Hüdayi ve Türbesi Etrafındaki Folklorik Unsurların İncelenmesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

İstanbul'da çeşitli memurluklarda görev yapmış Aziz Mahmud Hüdâyî Celvetiyye adlı tarikatı kurmuştur. Araştırmacı Aziz Mahmud Hüdâyî'nin hayatı ve türbesi etrafında oluşmuş folklorik unsurları tespit etmek istemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

İstanbul'da bulunan Aziz Mahmud Hüdâyî türbesi ve çevresi olan Üsküdar, çalışmanın kapsamına dâhil edilmiştir. Erdoğan, konuyla ilgili olarak İstanbul'un çeşitli yerlerinde de derleme çalışmaları yaptığını söylemiştir. Ayrıca araştırmacı

çalışması için sözlü, yazılı ve elektronik kaynaklarda yer alan menkıbe türündeki eserleri de incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Erdoğan, Aziz Mahmud Hüdâyî'nin hayatı ve türbesi etrafında oluşan halk anlatılarına derleme yaparak ulaşmıştır. Derleme sırasında gözlem ve mülakat yöntemi kullanılmıştır. Anlatıcı unsurunun kullanımında Performans Teori kullanılmıştır. Yazılı, sözlü ve elektronik ortamda bulunan eserler incelenmiştir. Celvetiyye tarikatının kurucusu olan Aziz Mahmud Hüdâyî'nin hayatına dair menkıbeler eski dilde de yazılmıştır, araştırmacı bunları da yeni harflerle vermiştir. Yazar, elde edilen menkıbeleri Tarihi-Coğrafi Fin Kuramı ışığında tespit etmiştir. Menkıbelerin ve halk anlatılarının tespitinde İşlevsel Teoriden faydalanılmıştır.

İçindekiler

Öz.....	iii
Abstract.....	iv
İçindekiler.....	vi
Kısaltmalar.....	x
Giriş.....	1
Araştırmanın Konusu.....	1
Araştırmanın Amacı.....	1
Araştırmanın Kapsamı.....	2
Araştırmanın Yöntemleri.....	3
1. Bölüm: Aziz Mahmud Hüdayi Hayatı, Eserleri ve Tarikatı.....	4
1.1. Aziz Mahmud Hüdayi'nin Tarihi ve Menkabevi Hayatı.....	4
1.1.1. Aziz Mahmud Hüdayi'nin Tarihi Hayatı.....	4
a) Aziz Mahmud Hüdayi'nin Ailesi, Doğum Tarihi ve Doğum Yeri.....	4
b) Aziz Mahmud Hüdayi'nin Eğitimi.....	5
c) Mehmed Muhyiddin Üftade'ye İntisabı.....	6
d) Aziz Mahmud Hüdayi'nin Hilafeti ve İstanbul'a Gelişi.....	8
e) Aziz Mahmud Hüdayi'nin Vefatı.....	11
1.1.2. Aziz Mahmud Hüdayi'nin Menkabevi Hayatı.....	12

a)	Aziz Mahmud Hüdai'nin Ailesi, Doğum Yeri, ve Doğum Tarihi.....	12
b)	Aziz Mahmud Hüdai'nin Üftade Efendi'ye İntisabı.....	12
c)	Aziz Mahmud Hüdai'nin Müritlik Dönemi ve Hilafeti.....	14
d)	Aziz Mahmud Hüdai'nin Şeyhlik Dönemi ve İstanbul'a Gelişi.....	16
e)	Aziz Mahmud Hüdai'nin Vefatı.....	22
1.2.	Aziz Mahmud Hüdai'nin İlmi, Edebi ve Tasavvufi.....	23
a)	İlmi Kişiliği.....	23
b)	Edebi Kişiliği.....	23
c)	Tasavvufi Kişiliği.....	26
1.3.	Aziz Mahmud Hüdai'nin Eserleri.....	27
a)	Arapça Eserleri.....	28
b)	Türkçe Eserleri.....	32
1.4.	Aziz Mahmud Hüdai'nin Tarikatı: Celvetiye	
1.4.1.	Tarikat.....	34
1.4.2.	Celvetiye.....	35
1.4.2.1.	Celvetilik'te Adap ve Usul.....	39
1.4.2.2.	Celveti Silsilesi.....	41
2.	Bölüm: Türbe Kavramı ve Aziz Mahmud Hüdai Türbesi.....	43
2.1.	Ziyaret Ritüeli Bağlamında Türbeler.....	43
2.1.1.	Türbelerin Ziyaretçileri.....	47
2.1.2.	Türbe Ziyaretlerinin Nedenleri.....	51
2.1.3.	Türbelerin Ziyaretçiler Açısından Fonksiyonları.....	52
2.1.4.	Türbelerde Uygulanan Ritüeller.....	52
2.2.	Aziz Mahmud Hüdai Türbesi.....	56
2.2.1.	Aziz Mahmud Hüdai Türbesinin Ziyaretçileri.....	59
2.2.2.	Aziz Mahmud Hüdai Türbesinin Çevreye Etkisi.....	64
3.	Bölüm: Aziz Mahmud Hüdai Türbesinde Halk İnançlarına Bağlı Olarak Uygulanan Ritüellerin İncelenmesi.....	67
3.1.	Halk İnancı ve Ritüel Kavramları.....	67
3.1.1.	Halk inancı Kavramı.....	67
3.1.1.1.	Tabiatüstü Güçleri Olan İnsanlarla İlgili halk İnançları.....	69
3.1.2.	Ritüel kavramı.....	71

3.1.2.1.	Ritüelin Özellikleri.....	76
3.1.2.2.	Ritüellerin İşlevleri.....	76
3.1.2.2.1.	Aziz Mahmud Hüdayi Türbesinde Uygulanan Ritüellerin İşlevleri.....	78
3.2.	Aziz Mahmud Hüdayi Türbesinde İcra Edilen Ritüeller.....	82
3.3.	Aziz Mahmud Hüdayi Türbesinde İcra Edilen Ritüellerin Değerlendirilmesi.....	112
4.	Bölüm: Aziz Mahmud Hüdayi Menkabelerinin İncelenmesi.....	115
4.1.	Menkabe Türü.....	115
4.1.1.	Veli Kavramı ve Veli Kültü.....	115
4.1.1.1.	Veli Kavramı.....	115
4.1.1.2.	Veli Kültü.....	116
4.1.1.3.	Türk İslam Kültüründe Veli Kültü.....	119
4.1.1.4.	Halk Anlatısı Olarak Menkabe.....	124
4.1.1.4.1.	Menkabenin Tarihi.....	124
4.1.1.4.2.	Menkabenin Teşekkülü.....	127
4.1.1.4.3.	Menkabelerin Tasnifi.....	130
4.1.1.4.4.	Menkabelerin Özellikleri.....	130
4.1.1.4.4.1.	Menkabelerin Şekil Özellikleri.....	130
4.1.1.4.4.2.	Menkabelerinin Muhteva Özellikleri.....	131
4.1.1.4.4.3.	Menkabelerin Dil ve Üslup Özellikleri.....	131
4.1.1.4.4.4.	Menkabelerin İcra Özellikleri.....	131
4.1.1.4.5.	Menkabelerin İşlevleri.....	132
4.1.1.4.5.1.	Aziz Mahmud Hüdayi'nin Menkabelerinin İşlevleri.....	134
4.1.1.4.6.	Aziz Mahmud Hüdayi'nin Menkabelerinin Anlatıcı Unsuru.....	138
4.2.	Aziz Mahmud Hüdayi'nin Menkabeleri.....	141
4.2.1.	Aziz Mahmud Hüdayi'nin Mehmed Muhyiddin Üftade'ye İntisabına Dair Menkabeler.....	171
4.2.2.	Aziz Mahmud Hüdayi'nin Müritlik Dönemine Ait Menkabeler.....	155
4.2.3.	Aziz Mahmud Hüdayi'nin Şeyhlik Dönemine Ait Menkabeler.....	171

4.2.4. Aziz Mahmud Hüdayi'nin Vefatından Sonra Oluşan Menkabeler....	209
4.3. Aziz Mahmud Hüdayi'nin Menkabelerinin Değerlendirilmesi.....	223
5. Aziz Mahmud Hüdayi ve Türbesi Etrafında Teşekkül Eden Memoratların İncelenmesi.....	232
5.1. Bir Halk Anlatısı Olarak Memorat.....	232
5.1.1. Memoratın Tarifi.....	232
5.1.2. Memoratların Teşekkülleri.....	235
5.1.3. Memoratların Özellikleri.....	237
5.1.3.1. Memoratların Şekil Özellikleri.....	237
5.1.3.2. Memoratların Muhteva Özellikleri.....	237
5.1.3.3. Memoratların Dil ve Üslup Özellikleri.....	238
5.1.3.4. Memoratların İcra Özellikleri.....	238
5.1.4. Memoratların İşlevleri.....	239
5.1.4.1. Aziz Mahmud Hüdayi ve Türbesi Etrafında Oluşan Memoratların İşlevleri.....	240
5.1.5. Aziz Mahmud Hüdayi ve Türbesi Etrafında Oluşan Memoratların Anlatıcı Unsuru.....	240
5.2. Aziz Mahmud Hüdayi ve Türbesi Etrafında Oluşan Memoratlar.....	242
5.3. Aziz Mahmud Hüdayi ve Türbesi Etrafında Teşekkül Eden Memoratların Değerlendirilmesi.....	306
Sonuç.....	316
Kaynakça.....	325
Ekler.....	342
Fotoğraflar.....	342
Kroki.....	345
İndeks.....	346
Öz Geçmiş.....	354

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar Aziz Mahmud Hüdâyî'nin Şerefikioçhisar'da doğduğunu, iyi bir eğitim aldığını çeşitli devlet görevlerinin olduğunu söylemiştir. Mehmed Muhyiddin Üftade'ye intisap ettiğini ifade eder (Erdoğan, 2013: v).

Aziz Mahmud Hüdâyî ve türbesinin etrafında teşekkül eden anlatılar sözlü, yazılı ve elektronik kaynaklardan derleme yoluyla elde edilmiştir.

Erdoğan, çalışmasında kendisine yardımcı olan hocası Yrd. Doç. Dr. Ferhat Aslan'a teşekkür ederek yazısına son vermiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemleri anlatmıştır.

Sonuç bölümünde Aziz Mahmud Hüdâyî tarafından kurulan dergâhın insanların sığınacağı bir yer haline geldiği söylenmiştir. Mutasavvıfın hem devlet nezdinde hem de halk tarafından sevilen bir kişi olduğu bu sebeple “ölmeyen ölü” katında itibar gördüğü ifade edilmiştir.

Araştırmacı, Aziz Mahmud Hüdâyî ve türbesinin çevresinde oluşan halk inançlarını, ritüelleri incelemeye almıştır ve bu inceleme sonucunda on sekiz tane ritüelin uygulandığı görülmüştür. Halk tarafından uygulanan ritüellerin daha çok dualarının gerçekleşmesi üzerine yaptıkları tespit edilmiştir.

Erdoğan, uygulanan ritüellerin Şamanizm'e, Atalar Kültüne ve hatta Hristiyanlığa kadar varabilecek uygulamalar olduğunu belirtmiştir. Bu uygulamaların genellikle tespih, şeker, kilit gibi somut nesnelerle yapıldığı görülmüştür. Ritüellerin yapılması için belirli bir zaman diliminin olmadığı ancak cuma, cumartesi ve pazar gününün ziyaretçi yoğunluğundan dolayı rağbet edildiği söylenmiştir. Yazar, uygulanan ritüellerin bazı işlevlerinin olduğunu söylemiştir. Bunlar: Gelenek ve görenekleri korumak, toplumsal hafızayı canlı tutmak, toplumsal ve kişisel baskılardan kurtarmak, toplumda birlik ve beraberliği sağlamak gibi... (Erdoğan, 2013: 317- 318).

Mutasavvıfa ait menkıbeler bir kitap halinde olmasa da çoğunun halk tarafından bilindiği belirtilmiştir. Erdoğan, Aziz Mahmud Hüdâyî'e ait menkıbeleri Atayî'nin **Hadaiku'l Hakaik**, İsmail Hakkı Bursevi'nin **Silsile** eseri, Hüseyin Vassaf'ın **Sefine-i Evliya** ve Mehmed Gülşen Efendi'nin **Külliyat-ı Hazreti Hüdayi** adlı eserlerinden almıştır.

Halkın, özellikle de dini inancı kuvvetli olan kadınların anlattığı memoralarda ve menkıbelerde en fazla görülen motifin dini motifler olduğu belirtilmiştir.

Değerlendirme

İnsanların maddi ve manevi dualarının dile getirilmesinde Aziz Mahmud Hüdâyî ve türbesini bir vasıta olarak kullandıkları ifade edilmiştir. Derlenen anlatılarda insanların Aziz Mahmud Hüdâyî'ye nasıl bağlı olduklarını, mutasavvıfı nasıl gördüklerini, dine olan yakınlığını, kişinin kişisel özelliklerini vb. durumlarını da görmenin mümkün olduğu söylenmiştir. Anlatıların toplum ile ilgili pek çok bilgiyi de sunduğu görülmüştür.

ERGİN, Muharrem. (1953). Dede Korkut. Tez (Doktora), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Ergin, çalışmasında Dede Korkut hikâyesinin içeriğini anlatıp, yayıldığı coğrafyayı verip ve eldeki nüshaların mukayesesini yapmak amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın kapsamı

15. yüzyılda yazıya geçirilen Dede Korkut hikâyesinin muhtevası ve içerik özellikleri anlatıldıktan sonra Dede Korkut isminin yayıldığı coğrafya ve bugün yaşayan Dede Korkut hikâyeleri verilmiştir. Bu hikâyelerin geçtiği saha, teşekkül ettiği yer ve tespit tarihleri anlatılmıştır. Dede Korkut üzerinde yapılan çalışmalar ve nüshaların mukayesesini yapıp farkları ortaya konmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, tezini meydana getirmek için yerli ve yabancı pek çok kaynaktan faydalanmıştır. Bunlar arasında J. Ecmann'ın makaleleri, Yazıcıoğlu Mehmed'in "Selçuknâme"si, Mısırlı yazar Ebubekir b. Abdullah b. Aybek Ed- Devâdârî'nin "Dürerü't- Tîcân" vb. eserlerden yararlanılmıştır. Ergin, Dede Korkut hikâyesinin

hem iki nüshası arasında hem de diğer türler ile arasındaki farkları ortaya koymuştur. Dede Korkut ile ilgili elindeki bilgilerden yola çıkarak çıkarımlarımda bulunmuştur. Eserin içeriginden yola çıkıp eserin coğrafi yayılışına ve hakkında yapılan araştırmalara doğru bir yöntem takip etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz

Birinci Kısım

Giriş

Dede Korkut'un İsmi.....1-3

Dede Korkut Kitabının Muhtevası.....3-28

- 1- Dirse Han Oğlu Bogac Han Destanı.....2-7
- 2- Salur Kazan'ın Evinin Yagmalanması Destanı.....7-9
- 3- Kam Büre Oğlu Bamsı Beyrek Destanı.....9-12
- 4- Kazan Bey'in Oğlu Uruz Bey'in Esir Düştüğü Destan.....12-14
- 5- Duha Koca Oğlu Delü Dumrul Destanı.....14-15
- 6- Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı Destanı.....15-17
- 7- Kazılık Koca Oğlu Yigenek Destanı.....17-18
- 8- Basat'ın Depegöz'ü Öldürdüğü Destan.....18-21
- 9- Begil Oğlu Emren Destanı.....21-23
- 10- Uşun Koca Oğlu Segrek Destanı.....23-24
- 11- Salur Kazan'ın Oğlu Uruz'u Tutsaklıktan Çıkardığı Destan.....24-26
- 12- İç Oguz Dış Oguz'a Asi Olup Begrek'in Öldüğü Destan.....26-28

Dede Korkut Hikâyelerinin Mahiyeti.....29-40

Tarihi Kaynaklarda Dede Korkut.....41-55

Korkut İsminin Yayıldığı Saha ve Bugün Yaşayan Dede Korkut Hikâyeleri.....55-59

Dede Korkut'un Coğrafyası.....59-63

Dede Korkut Hikâyelerinin Teşekkül ve Tespit Tarihi.....63-66

Dede Korkut Kitabı Üzerinde ki Çalışmalar.....66-73

Nüshaların Mukayesesi.....74-76

Netice.....	78-79
İkinci Kısım	
Metin ve İndeks	
Metin.....	1-140
Nüsha Farkları.....	140-206
İndeks.....	206-436

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Bir sayfalık ön söz bulunmaktadır. Ergin, bu bölümde Dede Korkut eserinin 1,5 asırdır bilindiğine ancak ilim ve sanat âleminin yeterli derecede istifade edemediğini vurgulamıştır. Yazar, eserin iki neşrinde asıl yazmaya göre değil asıl nüshadan çıkarılan bozuk kopyaya dayandığını ifade etmiştir. Bu sebepten ötürü dil ve edebiyat sahasında önemli bir boşluk söz konusudur. Bu bölümde araştırmacı, tezi yazma amacının sağlam bir metin elde etmek olduğunu dile getirmiştir. Yazar, elindeki iki yazmaya ait kopyaları karşılaştırarak daha az kusurlu Dede Korkut metni meydana getirdiğini söylemiştir. Yazar yazısının sonunda Ahmet Caferoglu, Reşit Rahmeti Arat, Rasime Uygun ve C.J.Ecmann'a teşekkür etmiştir.

Tez de giriş bölümü bulunmamaktadır.

Eserin netice bölümü bir sayfadan oluşur. Ergin, burada Dede Korkut kitabı ile ilgili çeşitli hususlar üzerinde durmuştur. Dede Korkut'un ismi ayrıntıları ile ele alınmıştır. Bu tarz efsanevi ozanlara Dede Korkut mu yoksa Korkut Ata mı demek gerekir? diye incelemelerde bulunduğunu söylemiştir. Sözlerinin devamında Korkut Ata isminin daha eski ve geniş bir kullanıma sahip olmasına rağmen Dede Korkut isminin zaruret olduğunu ifade etmiştir. Yazar, Dede Korkut hikâyesinin içeriğinin incelendiğini izahlarının yapıldığını ve muhtevanın ana hatlarının tebarüz edildiğini ifade etmiştir. Ergin, hikâyelerin tek tek müstakil olduğunu fakat bir bütün oluşturduklarını söylemiştir. Araştırmacı, Dede Korkut hikâyesinin Oğuz destanına dayandığı sonucuna ulaşmıştır. Tarihi kayıtlarda ki Dede Korkut eserlerine değinilmiş bunların da destanî Oğuz devrine dayandığı belirtilmiştir. Dede Korkut isminin yayıldığı saha incelenmiştir. Kitapta yer alan hikâyelerin belirtilen coğrafya da doğmayıp Oğuz yurdu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eserin 13. yüzyıldan önce teşekkül ettiği ancak 15. yüzyılda tespit edildiği ifade edilmiştir. Dede Korkut ile

ilgili bibliyografyaya temas edilmiş, bu çalışmalar gösterilmiştir. Son olarak nüshaların mukayesesi yapılmıştır. Dresden nüshasının daha iyi olduğu ve bu yüzden metin noktasında bu nüshanın esas alındığı vurgulanmıştır.

Değerlendirme

Ergin, çalışmasını Dede Korkut hikâyesinin içerik kısmından başlatıp dış yapı özellikleri ile devam etmiştir. Tez de Dresden nüshasının yüz kırk sayfalık orijinal haline yer verilmiştir. Dresden ve Vatikan nüshasının özellikleri verilip nüshalar arasında karşılaştırma yapılmıştır. Yazar, Dresden nüshasına göre on iki hikâyenin özetini eserine dâhil etmiştir. Ergin, esere adını veren Dede Korkut'un eserin müellifi olduğunu yani Oğuz destanını tanzim ve tertip eden kişi olduğunu söylemiştir. Araştırmacı, “dede” kelimesinin Korkut ismine yaşlılık özelliği vermek için sonradan konduğunu belirtmiştir. Dresden ve Vatikan nüshasında Korkut Ata dört defa, Dede Korkut yirmi dokuz defa, Dedem Korkut ise toplam yirmi bir defa geçtiği söylemiştir. Dede Korkut hikâyelerinin içinde yer alan unsurlar yazar tarafından tek tek tespit edilmiştir. Bu unsurların hikâye de birbirini tamamlayarak bir bütün oluşturdukları çalışmada belirtilmiştir. Örneğin on iki boy içerisinde en çok yer alan imajlardan birinin “av” olduğu ifade edilmiştir. Dede Korkut metninin eserlerde nasıl ifade edildiği kaydedilmiştir. Dede Korkut ile ilgili on dokuz tane tarihi kaynağın kütüphanelerde nerede bulunduklarına kadar bilgi verilmiştir. Bu tarihi kaynakların da kökeninin Oğuznâmelere, Oğuz halk rivayetlerine dayandığı ifade edilmiştir. Anadolu'da, Azerbaycan'da Kazaklar arasında Dede Korkut'un nasıl yaşadığına dair bilgiler sunulmuştur. Dede Korkut hikâyesinin Safranbolu, Trabzon, Erzurum ve İstanbul gibi illerde yer alan rivayetlerine de yer verilmiştir. Ergin tezini çok ayrıntılı hazırlamıştır. Yerli ve yabancı araştırmacıların eserlerinin künyeleri tek tek aktarılmıştır. Yazar, bu eserlerin içeriğine dair bilgiler vermiştir. Türk dünyasından araştırma yapan birkaç araştırmacı Abdülkadir Karahan, Fahrettin Kırzioğlu gibi Dede Korkut üzerinde eser veren araştırmacıların yazılarına yer verilmiştir.

**ERTEN, S. Münür. (1991). Diyarbakır Ağzı (İnceleme – Metin – İndeks).
Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.**

Çalışmanın Amacı

Yazar, bölgenin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Erten, çalışmasında Diyarbakır ağzının özelliklerini metinler üzerinden inceleyip indeksini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını belirtmiştir. Ayrıca Diyarbakır ağzı üzerine inceleme yapan araştırmacıların eserlerinden de faydalandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	XV
Metinde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri.....	XVII
Kısaltmalar ve Bibliyografya.....	XVIII-XXIII
Giriş.....	XXIV-XXXIX
Diyarbakır'ın Coğrafi Yapısı.....	XXV
Diyarbakır Tarihi.....	XXVI
Diyarbakır'ın Nüfus Yapısı.....	XXXVII
Çalışmamızın Hazırlanması.....	XXXVIII
Diyarbakır Ağzı.....	XXXVIII
İnceleme.....	1-94
Ses Bilgisi.....	1-42
I. Sesler.....	1
A. Ünlüler.....	1
a) Diyarbakır Ağzına Mahsus Ünlüler.....	1
à Ünlüsü.....	1

â Ünlüsü.....	1
‘a Ünlüsü.....	1
ę Ünlüsü.....	2
‘e Ünlüsü.....	3
ı Ünlüsü.....	3
ô Ünlüsü.....	3
‘ö Ünlüsü.....	3
‘u Ünlüsü.....	4
b) Uzun Ünlüler.....	4
1. Asli Uzun Ünlüler.....	4
2. Ses Hadiseleriyle Oluşan Uzun Ünlüler.....	5
c) Kısa Ünlüler.....	6
B. Ünsüzler	
ğ Ünsüzü.....	6
h Ünsüzü.....	6
h Ünsüzü.....	6
k Ünsüzü.....	6
ú Ünsüzü.....	6
II. Ses Değişmeleri.....	8
A. Ünlü Değişmeleri.....	8
1. Kalın Ünlülerin İncelmesi.....	8
a>e Değişmesi.....	8
â>a>e Değişmesi.....	8
a>á Değişmesi.....	8
á>‘e Değişmesi.....	9
a>ö Değişmesi.....	9
ı>e Değişmesi.....	9
ı>i Değişmesi.....	9
u>ı>i Değişmesi.....	10
u>ü Değişmesi.....	10
2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması.....	10

e>a Değişmesi.....	10
e> á Değişmesi.....	10
e>ı Değişmesi.....	11
i>a Değişmesi.....	11
i>ı Değişmesi.....	11
i>ı Değişmesi.....	11
i>o Değişmesi.....	11
i>u Değişmesi.....	11
ö>o Değişmesi.....	11
ü>u Değişmesi.....	12
3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	12
a>o Değişmesi.....	12
e>ü Değişmesi.....	12
ı>u Değişmesi.....	12
i>ü Değişmesi.....	12
4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....	12
o>a Değişmesi.....	12
ö>e Değişmesi.....	12
u>ı Değişmesi.....	13
u>i Değişmesi.....	13
ü>i Değişmesi.....	13
5. Geniş Ünlülerin Daralması.....	13
a>ı Değişmesi.....	13
e>e Değişmesi.....	14
e>ı Değişmesi.....	14
e>i Değişmesi.....	14
a>u Değişmesi.....	14
6. Dar Ünlülerin Genişlemesi.....	14
i>a Değişmesi.....	14
i>e Değişmesi.....	15
i>e Değişmesi.....	15
ü>o Değişmesi.....	15

7. Ünsüz Değişmeleri.....15	
Sedalılaşıma Bakımından	
ç>c Değişmesi.....15	
k>g Değişmesi.....16	
ç>c Değişmesi.....16	
p>b Değişmesi.....16	
t>d Değişmesi.....17	
f>ó Değişmesi.....17	
Sedasızlık Bakımından.....17	
g>k Değişmesi.....17	
c>ç Değişmesi.....17	
d>t Değişmesi.....18	
b>p Değişmesi.....18	
z>s Değişmesi.....18	
Süreklileşme Bakımından.....18	
k>h Değişmesi.....18	
k>h Değişmesi.....18	
g>v Değişmesi.....19	
ğ>h Değişmesi.....19	
k>ğ Değişmesi.....19	
ç>ş Değişmesi.....20	
c>j Değişmesi.....20	
b>v Değişmesi.....20	
b>m Değişmesi.....20	
Süreksizleşme Bakımından.....20	
v>b Değişmesi.....21	
g Ünsüzünün Yumuşamama Hususiyeti.....21	
Sürekli Ünsüzler Arasındaki Bazı Değişmeler.....21	
ñ>h Değişmesi.....21	
a>h Değişmesi.....21	
h>h Değişmesi.....22	
l>r Değişmesi.....22	

r>l Değişmesi.....22	
s>ş Değişmesi.....22	
ş>h Değişmesi.....22	
s>z Değişmesi.....22	
III. Ses Hadiseleri.....22	
A. Benzeşme.....22	
-nl->-nn- Benzeşmesi.....23	
-rl->-ll- Benzeşmesi.....23	
-nb->-mb- Benzeşmesi.....23	
-zs->-ss- Benzeşmesi.....23	
B. Ünsüz Türemesi.....24	
Y Türemesi.....24	
h Türemesi.....24	
C. Yer Değiştirme.....24	
D. Ünsüz Düşmesi.....24	
r Düşmesi.....24	
l Düşmesi.....25	
n Düşmesi.....25	
y Düşmesi.....25	
h Düşmesi.....26	
E. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi.....26	
F. Orta Hece Ünlüsünün Daralması.....26	
G. Ünlü Birleşmesi.....27	
H. Hece Erimesi.....27	
İ. Ünsüz İkizleşmesi.....27	
J. İkiz Ünlülerin Tekleşmesi.....28	
K. İkiz Ünlüler.....28	
L. Uzun Ünlülerin Normal Ünlü Haline Gelmesi.....28	
M. Nöbetleşme.....28	
z>h Nöbetleşmesi.....28	
h Nöbetleşmesi.....29	
N. Ünlü Düşmesi.....29	

IV.	Uyum.....29
A.	Ünlü Uyumu.....30
a.	Kalınlık-İncelik Uyumu.....30
	Kalınlık-İncelik Uyumsuzluğu.....31
	Kök ve Gövdelerde.....31
	Eklerde.....31
	Yapım Eklerinde.....31
1.	İsimden İsim Yapan Eklerde.....31
2.	Fiilden İsim Yapan Eklerde.....32
	Çekim Eklerinde.....32
1.	İsim Çekim Eklerinde.....32
	Hal Eklerinde.....33
	İyelik Eklerinde.....33
	Çokluk Ekinde.....34
	Soru Ekinde.....34
	Aitlik Ekinde.....34
2.	Fiil Çekim Eklerinde.....34
	Şimdiki Zaman Çekiminde.....34
	Görülen Geçmiş Zaman Çekiminde.....35
	Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekiminde.....35
	Gelecek Zaman Çekiminde.....36
	Emir Çekiminde.....36
	Şart Çekiminde.....36
	Fiil Birleşik Çekimlerinde.....36
	‘‘i-‘‘ Fiilinde.....37
b.	Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....38
	Kök ve Gövdelerde.....38
	İsimden İsim Yapan Bazı Eklerde.....38
	İsim Çekim Eklerinden Bazılarında.....38
	İyelik Eklerinde.....39
	Fiil Çekim Eklerinde.....39
	Şimdiki Zaman Ekinde.....39

Görülen Geçmiş Zaman Ekinde.....	39
Öğrenilen Geçmiş Zaman Ekinde.....	40
Fiil Birleşik Çekimlerinde.....	40
‘i-‘ Fiilinde.....	41
Eski ve Asli Şekillerin Korunmasıyla.....	41
B. Ünsüz Uyumu.....	41
C. Ünlü-Ünsüz Uyumu.....	42
Şekil Bilgisi.....	42-89
I. Kelime Teşkili.....	42
1. İsimden İsim Yapan Ekler.....	42
-lıg, -lıh, -lug, -luh.....	42
-cı, -ci, -cu, -çi, -çu.....	43
-li, -lü.....	43
-sız, -sız, siz, -suz, -süz.....	44
-cığ, -cük.....	44
-cığaz, -cuğaz.....	44
-ça, -çe.....	44
-ğ.....	44
-ka.....	44
-daş,deş.....	45
-layın, -leyin, -‘ayn.....	45
-gil.....	45
İsimden İsim Yapan Ekler.....	45
-la-, -le- (-ne-).....	45
-r-.....	45
-a-, -e-.....	46
-da-, -te-.....	46
-ar-.....	46
-al-.....	46
3. Fiilden İsim Yapan Ekler.....	46

-mağ, -mağ, -mak, -meg, -mek.....46

—ma, -me.....47

-ış, -ış, -uş, -üş.....47

-ı, -i, -u, -ü.....47

-g, -k.....47

-ğ, -h, -k.....48

-ağ, -ak.....48

- ğı, -ği, -ki.....48

-m.....48

-gın, -gun, -gün, -kın, -kin, -kün.....48

-n.....49

-ti.....49

-men.....49

-ce.....49

-ç.....49

-emeg, -emek.....49

-eneg.....49

-si.....49

4. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....49

-ma-, -me-.....49

-n-.....50

-l-.....50

-ş-.....50

-r-.....51

-t- (-d-).....51

-ar-.....51

-dır-, -dir-, -dur-, -tır-, -tir-, -tur-.....51

-k-.....52

-i-.....52

II. Kelime Çeşitleri.....52

İsimler.....52

İsimlerde Kısaltma.....	52
İsim İşletme Ekleri.....	52
a. Çokluk Ekleri.....	52
-lar (-nar), -ler.....	52
b. İyelik Ekleri.....	53
-m.....	53
-n.....	53
-ı, -i, -u, -ü, -sı, -si.....	53
-mız, -miz, -müz.....	54
-z, -ız, -iz, -nüz.....	54
-ları, -lari, -leri.....	55
c. Aitlik Eki.....	55
d. Hal Ekleri.....	55
İlgi Hali Eki.....	55
Yapma Hali Eki.....	56
Yaklaşma Hali Eki.....	57
Bulunma Hali Eki.....	57
Uzaklaşma Hali Eki.....	58
Vasıta ve Beraberlik Hali Eki.....	58
Eşitlik Hali Eki.....	59
Yön Gösterme Hali Eki.....	59
e. Soru Eki.....	59
Zamirler.....	59
a. Şahıs Zamirleri.....	59
ben.....	59
sen.....	60
o.....	60
biz.....	61
siz.....	61
onlar, onnar.....	61
b. Dönüşlülük Zamirleri	

kendi.....	63
gendi.....	63
öz.....	63
c. İşaret Zamirleri	
bu.....	64
şu.....	64
o.....	64
bunlar, bunnar.....	64
onlar, onnar.....	65
d. Soru Zamirleri.....	65
kim?.....	65
na? ne? ni?.....	65
hankısı?.....	66
e. Belirsizlik Zamirleri.....	66
Belirsizlik Z. Olarak Kullanılan Kelime.....	66
Belirsizlik Z. Olarak Kull. İyelik Şek.....	67
Fiiller.....	67
Diyarbakır Ağzında Kullanılan Arkaik Fiiller.....	67
Fiil Çekimi.....	68
Şahıs Ekleri.....	68
a. Birinci Tipteki Şahıs Ekleri.....	68
b. İkinci Tipteki Şahıs Ekleri.....	70
c. Üçüncü Tipteki Şahıs Ekleri.....	71
Şekil ve Zaman Ekleri.....	71
Şimdiki Zaman Eki.....	71
Geniş Zaman Ekleri.....	72
Görülen Geçmiş Zaman Eki.....	73
Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki.....	74
Gelecek Zaman Eki.....	75
Emir Ekleri.....	75
İstek Eki.....	77

Şart Eki.....	78
Gereklilik Eki.....	78
İsim Fiili (-i).....	79
Şimdiki Zamanı.....	79
Görülen Geçmiş Zamanı.....	80
Öğrenilen Geçmiş Zamanı.....	81
Şartı.....	82
İsim Fiilinin Menfisi.....	82
Fiillerin Birleşik Çekimleri.....	82
Hikâye.....	83
Rivayet.....	83
Şart.....	83
Katmerli Birleşik Çekim.....	84
Sıfat-Fiiller.....	85
Zarf-Fiiller.....	86
Cümle Bilgisi.....	89-94
A. Kelime Gurupları.....	89
a. Tekrarlar.....	89
1. Aynen Tekrarlar.....	89
2. Eş Manalı Tekrarlar.....	89
3. Zıt Manalı Tekrarlar.....	89
4. İlaveli Tekrarlar.....	89
b. Bağlama Gurubu.....	90
c. Sıfat Tamlaması.....	90
d. İyelik Gurubu.....	90
e. İsim Tamlaması.....	90
f. Birleşik İsim Gurubu.....	90
g. Unvan Gurubu.....	90
h. Ünlem Gurubu.....	90
i. Edat Gurubu.....	91
j. İsnat Gurubu.....	91
k. Uzaklaşma Hali Gurubu.....	91

l. Fiil Gurubu.....91	
m. Sıfat-Fiil Gurubu.....91	
n. Zar-Fiil Gurubu.....91	
o. Kısaltma Gurubu.....91	
B. Cümleler.....92	
C. Şartlı Birleşik Cümle.....92	
D. İç içe Birleşik Cümle.....92	
E. Ki'li Birleşik Cümle.....92	
Fiilin Cümlelerin Sonunda Olmaması.....93	
Ağız Hususiyeti Taşıyan Cümle Kuruluşları.....93	
Vurgu ile Soru Cümleleri.....93	
Metinler.....95-232	
Masallar.....96	
Gelenek, Görenek ve Âdetler.....140	
Hatıralar.....166	
Maniler, Hoyratlar, Türküler, Ninniler.....209	
Dualar ve Beddualar.....228	
İndeks.....232-735	

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Erten, ön söz bölümünde çalışmasının kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi verdikten sonra tezinin içeriğine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Araştırmacı, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, çalışmasında bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Diyarbakır ağzının genel olarak Azeri Türkçesi özelliklerine sahip bir ağız olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, bölgede ikâmet eden yerli halktan hatıra, mani, hoyrat, türkü, ninni, dua ve beddua metinleri elde ettiğini söylemiştir. Erten,

halktan elde ettiği bu eserlerin yörenin gelenek ve göreneklerine dair okuyuculara bilgiler verdiğini ifade etmiştir.

FİLİZOK, Rıza. (1983). Ziya Gökalp'ın Edebi Eserlerinde Halk Edebiyatı Tesiri Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın edebi eserlerinde halk edebiyatından nasıl yararlandığını göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, Ziya Gökalp'ın halk edebiyatına bakış açısını, halk edebiyatından aldığı ve edebi eserlerde kullandığı malzemeyi ve en son ise aldığı bu malzemeyi işleyiş tarzını ortaya koyacak bir çalışma meydana getirmiştir. Çalışmada, Gökalp'ın bütün eserlerine değinilmiştir ve yazarın halk edebiyatıyla ilgili fikirleri çerçevesinde tez hazırlanmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, giriş ve üç bölüm halinde meydana getirdiği çalışmasının giriş bölümünde aydınların İslamiyet'in kabulünden Tanzimat'a, Tanzimat Dönemi'nden de Ziya Gökalp'a kadar halk edebiyatına karşı bakış açıları verilmiştir. Birinci bölümde Ziya Gökalp'ın halk edebiyatı hakkındaki fikirleri ele alınmıştır. İkinci bölümde Ziya Gökalp'ın manzum ve mensur masallarının halk edebiyatındaki kaynakları araştırılmış, yazarın bu kaynakları nasıl değerlendirdiği üzerinde durulmuştur. Son bölümde Ziya Gökalp'ın şiirlerinde görülen halk edebiyatı unsurları tespit edilmiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....1

Giriş.....1

- A. İslamiyet'in Kabulünden Tanzimat Devrine Kadar Halk Edebiyatının Aydınlar Edebiyatı Üzerine Tesirleri.....1
- B. Tanzimat Devrinden Ziya Gökalp'a Kadar Halk Edebiyatının Aydınlar Edebiyatı Üzerine Tesirleri.....18

Birinci Bölüm

Ziya Gökalp'ın Halk Edebiyatı ile İlgili Fikirleri

- A. Ziya Gökalp'ın İlimleri Tasnifi ve Bu Tasnif İçinde Halk Edebiyatının Yeri.....44
 - 1. İctimaiyyat.....47
 - 2. Beşeriyyat.....50
 - 3. Kavmiyyat.....50
 - 4. Halkiyyat.....53
- B. Ziya Gökalp'ın Düşünce Sistemindeki Temel Kavramlar ve Bu Kavramların Işığı Altında Halk Edebiyatı.....56
- C. Ziya Gökalp'a göre Halk Edebiyatının Şümulü.....66
- D. Şifahi Halk Edebiyatı.....68
 - 1. Ustureler.....70
 - a. Güneş Hanım Usturesi.....71
 - b. Çulbu Hanım Usturesi.....73
 - c. Öksüz Kız Usturesi.....74
 - d. Altay Türklerinde Yaratılış Usturesi.....74
 - 2. Menkıbeler.....75
 - a. Dokuz Oğuz Menkıbesi.....75
 - b. Oğuz Han Menkıbesi.....79
 - c. Diğer Menkıbeler.....83
 - 3. Tandırname.....84
 - 4. Masallar.....85
 - 5. Efsaneler.....90
 - 6. Atasözleri.....90
- E. Yazılı Edebiyat.....91
- F. Halk Klasiklerinin Tezhibi.....94

İkinci Bölüm

Ziya Gökalp'ın Masalları

- A. Dede Korkut Hikâyelerine Dayanan Masallar.....98
 - 1. Arslan Basat.....99
 - 2. Deli Dumrul.....119
- B. Temelinde Belli Bir Halk Masalı Bulunan Masallar.....129
 - 1. Küçük Şehzade.....129
 - 2. Ülker ile Aydın.....139
 - 3. Kolsuz Hanım.....153
 - 4. Yılan Bey ile Peltan Bey.....162
 - 5. Keloğlan.....172
 - 6. Nar Tanesi Yahut Düzme Keloğlan.....181
 - 7. Keşiş Ne Gördün.....191
 - 8. Pekmezci Anne.....200
 - 9. Tembel Ahmet.....207
 - 10. Küçük Hemşire.....213
- C. Çeşitli Motiflerin Birleştirilmesiyle Meydana Getirilmiş Masallar.....224
 - Kızılalma.....224
- D. Yabancı Kaynaklı Masallar.....229
 - Kuğular.....229

Üçüncü Bölüm

Ziya Gökalp'ın Şiirlerinde Halk Edebiyatına Ait Unsurlar

- A. Konusunu Eski Türk Usturelerinden Alan Şiirler.....236
- B. Şekil ve Muhteva Yönünden Tasavvufi Halk Şiiri ve Saz Şiirlerinden Unsurlar Taşıyan Şiirler.....239
- C. Tekerleme, Mani, Masal Gibi Kolektif Bir Karakter Taşıyan Halk Edebiyatı Ürünlerinden Yararlanarak Yazdığı Şiirler.....244

Netice.....252

Bibliyografya.....258

- 1. Ziya Gökalp'a Ait Bibliyografya.....258

2. Faydalanılan Kaynaklar.....263

İndeks.....273

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve yönteminden bahsetmiştir. Yazar, ayrıca hazırladığı tezin içeriğine dair genel bilgiler aktarmıştır.

Giriş bölümünde yazar, İslamiyet'in kabulünden Tanzimat Dönemi'ne kadar halk edebiyatının aydınlar üzerinde yarattığı etkiyi incelemiştir. Araştırmacı, Tanzimat Dönemi aydınlarından Ziya Gökalp'a kadar halk edebiyatının aydınlar üzerindeki etkisine de değinmiştir. Filizok, Gökalp'ın, milli edebiyatın halk edebiyatı temelleri üzerine kurulması gerektiğine inandığını belirtmiştir.

Sonuç bölümünde yazar, Gökalp'ın masallarında aile, çocuk, Türklük, vatan, hürriyet ve adalet gibi yeni temler görüldüğünü söylemiştir. Ziya Gökalp'ın masala ilave ettiği bu temler ile çeşitli konulardaki düşüncelerini okuyucusuna aktardığı ifade edilmiştir. Yani masalın sosyal bir gerçekliğin sembolik anlatımı olduğu görülmüştür. Gökalp'ın masallarında yer alan kahramanların, Türk destanlarındaki veya halk hikâyelerindeki kahramanları hatırlattığı ifade edilmiştir. Masallarda yer alan kahramanların birer karakter, şahsiyet haline geldiği ve eserlerde şahsi meselelerinden çok vatanları ve milletleri için mücadele ettikleri gözlenmiştir. Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın masaların kalıplaşmış unsuru olan giriş ve bitiş formellerini kaldırdığını ve masala modern bir görünüş kazandırdığını söylemiştir. Gökalp'ın masallarında şive ağız hususiyetlerini arındırdığı, İstanbul şivesiyle eserler meydana getirdiği belirtilmiştir. Ayrıca yazar masallarında “kıssadan hisse çıkarmak” yerine “kıssadan sosyal plana geçiş” yapıldığını ifade etmiştir. Yazarın masallarının, masaldan ziyade hikâyeye tesiri bıraktığı gözlenmiştir. Yazarın, masallarını yalın bir anlatımla oluşturduğu, bolca sıfata ve diyaloga yer verdiği görülmüştür.

Değerlendirme

Araştırmacı, Ziya Gökalp'ın manzum ve mensur masallarında, şiirlerinde ve çeşitli yazılarında halk edebiyatı ve halk kültürüne dair unsurları bolca kullandığını gözlemlemiştir. Gökalp'ın, kendi yazdığı eserlerde klasik masal anlayışının biraz dışına çıkarak kendine özgü bir masal türü ortaya koyduğu belirtilmiştir. Masala yeni ve farklı özellikler getirdiği söylenmiştir. Gökalp'ın masala getirdiği yenilikçi anlayışın aynısını şiirlerinde de gösterdiği görülmüştür. Yazarın, şiirlerini mani, masal, ninni ve tekerleme gibi diğer halk edebiyatı ürünlerinden yararlanarak meydana getirdiği ifade edilmiştir. Araştırmacı, Gökalp'ın şiirlerinde hem tasavvufi halk şiirinin hem de saz şiirinin etkisinin olduğunu ifade etmiştir.

GÜRSU, Uğur. (2009). Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki Atasözlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesindeki atasözlerini inceleyerek Türk dünyasının dil, kültür ve edebiyat alanlarındaki ortak değerlerine katkıda bulunmak amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Gürsu, çalışmasında Kazak Türkçesinde bulunan yaklaşık on bin atasözünün Türkiye Türkçesindeki karşılıklarını verdiğini söylemiştir. Yazar, tezinin sonunda Kazak Türkçesinde yer alan atasözlerinin söz varlığını ortaya koyan sözlüğün yer aldığını vurgulamıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında verdiği atasözlerini konularına göre sınıflandırdığını ve bazı atasözlerine dair açıklamalar yaptığını belirtmiştir. Kazak Türkçesindeki ve Türkiye Türkçesindeki atasözlerini şekil ve içerik bakımından karşılaştırdığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Öz.....	iii
Abstract.....	iii
Ön Söz.....	iv
Kısaltmalar Listesi.....	xvii
Transkripsiyon Sistemi.....	xviii
Giriş.....	1
1. Atasözleri, Kaynakları ve Özellikleri.....	4
1.1. Atasözü Teriminin Açıklanması.....	4
1.2. Türk Atasözlerinin Kaynakları.....	9
1.2.1. Ortak Kaynaklar.....	9
1.2.1.1. Orhun Yazıtları.....	9
1.2.1.2. Divanü Lügati't-Türk.....	10
1.2.1.3. Kutadgu Bilig.....	21
1.2.1.4. Atabetü'l Hakayık.....	22
1.2.2. Türkiye Türkçesindeki Kaynaklar.....	26
1.2.3. Kazak Türkçesindeki Kaynaklar.....	32
1.3. Türkiye Türkçesindeki ve Kazak Türkçesindeki Atasözlerinin Cümle Yapılarına Göre İncelenmesi.....	40
1.3.1. Basit Cümle.....	40
1.3.2. Birleşik Cümle.....	41
1.3.2.1. Şartlı Birleşik Cümle.....	41
1.3.2.2. İç İç Birleşik Cümle.....	42
1.3.2.3. Ki'li Birleşik Cümle.....	42
1.3.3. Girişik Cümle.....	43
1.3.4. Sıralı Cümle.....	44
1.3.4.1. Bağımlı Sıralı Cümle.....	45
1.3.4.2. Bağımsız Sıralı Cümle.....	45
1.3.5. Bağlı Cümle.....	46
1.3.6. Ara Sözlü (Cümleli) Cümle.....	47
1.3.7. Eksiltili Cümle (Kesik Cümle).....	47

1.4. Kazak Türkçesindeki ve Türkiye Türkçesindeki Atasözlerinde Aliterasyon.....	48
1.5. Türkiye Türkçesindeki ve Kazak Türkçesindeki Atasözlerinde Seci.....	51
1.6. Türkiye Türkçesindeki ve Kazak Türkçesindeki Atasözlerinde Karşılaşılan Söz Sanatları.....	54
1.6.1. Teşbih.....	54
1.6.2. İstiare.....	55
1.6.3. Mecaz-ı Mürsel.....	56
1.6.4. Kinaye.....	57
1.6.5. Ta'riz.....	57
1.6.6. Teşhis ve İntak.....	58
1.6.7. Tenasüb.....	59
1.6.8. Tecahül-i Arif.....	59
1.6.9. Hüsn-i Ta'lil.....	60
1.6.10. Mübalağa.....	61
1.6.11. Tezad.....	61
1.6.12. Tekrir.....	62
1.6.13. Nida.....	63
1.6.14. İstifham.....	63
1.6.15. Telmih.....	64
1.6.16. Cinas.....	65
2. Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesindeki Atasözlerinin Konularına Göre Karşılaştırılması.....	66
2.1. Vatan, Millet, Halk ve Yönetim ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	66
2.2. Din ve İnanışlar Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	84
2.3. İnsan İlişkileri ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	107
2.3.1. Bireyler Arasındaki İlişkiler Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	108
2.3.1.1. Aile Bireyleri ve Akrabalar Arasındaki İlişkiler ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	108

2.3.1.2.	Dostluk Kavramı ve Dostlar Arasındaki İlişkiler Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	149
2.3.1.3.	Düşmanlık ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	156
2.3.1.4.	Komşuluk ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	162
2.3.2.	Toplumlar Arasındaki İlişkiler Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	166
2.3.2.1.	Kardeş Türk Toplulukları ve Diğer Müslüman Milletler Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	166
2.3.2.2.	Başka Dine Mensup Milletler Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	171
2.4.	Kişilik Özellikleri ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	174
2.5.	Toplumsal Statü Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	187
2.5.1.	Zengin-Fakir Statüleri Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	188
2.5.2.	Genç-Yaşlı Statüleri Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	199
2.6.	Eğitim, Bilim ve Sanat Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	209
2.6.1.	Eğitim, Bilim Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	209
2.6.2.	Sanat Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	220
2.7.	İş, Çalışma ve Meslekler Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	231
2.8.	Yaşam, Ölüm ve Sağlıkla İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	260
2.9.	Özel Günler ve Törenlerle İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	273
2.9.1.	Düğünler Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	274
2.9.2.	Bayramlar Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	282
2.9.3.	Cenaze Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	284
2.9.4.	Misafirlik Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	286
2.10.	Yiyecek ve İçecekler ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	293
2.10.1.	Yiyeceklerle İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	295
2.10.1.1.	Kansokta.....	295
2.10.1.2.	Kazı.....	295
2.10.1.3.	Karta.....	295
2.10.1.4.	Kuwırdak.....	296

2.10.1.5.	Kewap.....	296
2.10.1.6.	Samsa.....	296
2.10.1.7.	Kazan Jappay.....	296
2.10.1.8.	Külşe.....	297
2.10.1.9.	Kömeş.....	297
2.10.1.10.	Kalaş.....	297
2.10.1.11.	Tokaş.....	297
2.10.1.12.	Bawırsak.....	297
2.10.1.13.	Kuymak.....	298
2.10.1.14.	Karma.....	298
2.10.1.15.	Botka.....	298
2.10.1.16.	Bılamık.....	298
2.10.1.17.	Uwız.....	298
2.10.1.18.	Kurt.....	299
2.10.1.19.	Malta.....	299
2.10.1.20.	Talkan.....	299
2.10.1.21.	Alwa.....	300
2.10.1.22.	Ayran.....	300
2.10.1.23.	Tuzdık.....	300
2.10.2.	İçeceklerle İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	273
2.10.2.1.	Kımız.....	306
2.10.2.2.	Şubat.....	307
2.10.2.3.	Sawmal.....	308
2.10.2.4.	Şalap.....	308
2.10.2.5.	Katık.....	308
2.10.2.6.	Köje.....	309
2.10.2.7.	Üzben (Üzbentay).....	309
2.10.2.8.	Boza.....	310
2.10.2.9.	Çay.....	310
2.10.2.10.	Sıra.....	310
2.10.2.11.	Şarap.....	311
2.10.2.12.	Arak.....	311

2.11.	Giyisiler ve Eşyalar ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	314
2.11.1.	Giyisiler, Aksesuarlar ve Takılarla İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	314
2.11.1.1.	Ton.....	315
2.11.1.2.	İşik.....	315
2.11.1.3.	Küpi.....	316
2.11.1.4.	Janat.....	316
2.11.1.5.	Şapan.....	316
2.11.1.6.	Jadagay.....	317
2.11.1.7.	Parşa.....	317
2.11.1.8.	Şekpen.....	317
2.11.1.9.	Tımak.....	318
2.11.1.10.	Börik.....	318
2.11.1.11.	Sewkele.....	319
2.11.2.	Evde Kullanılan Eşyalar ve Aletlerle İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	324
2.11.2.1.	Bakan.....	324
2.11.2.2.	Kerege.....	324
2.11.2.3.	Şanırak.....	325
2.11.2.4.	Uwık.....	325
2.11.2.5.	Saba.....	325
2.11.2.6.	Tuwırlık.....	325
2.11.2.7.	Torsık.....	325
2.11.2.8.	Könek.....	326
2.11.2.9.	Kersen.....	326
2.11.3.	Ev Dışında Kullanılan Eşya ve Aletlerle İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	333
2.11.3.1.	Kurık.....	333
2.11.3.2.	Kırıktık.....	333
2.11.3.3.	Eskek.....	334
2.11.3.4.	Keskek.....	334
2.11.3.5.	Ayıl.....	334

2.11.3.6.	Aşamay.....	334
2.11.3.7.	Tulıp.....	334
2.11.3.8.	Ergenek.....	334
2.11.3.9.	Buraw.....	335
2.11.3.10.	Tez.....	335
2.11.3.11.	Kuyıskan.....	335
2.11.3.12.	Jazı.....	335
2.11.3.13.	Kaza.....	335
2.11.3.14.	Jeli.....	335
2.11.3.15.	Buyda.....	336
2.11.3.16.	Kom.....	336
2.11.3.17.	Kawga.....	336
2.11.4.	Silahlarla İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	341
2.12.	İnsan Vücudu ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	346
2.13.	Hayvanlar ve Avcılık ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	369
2.13.1.	Evcil Hayvanlar Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	371
2.13.1.1.	At.....	371
2.13.1.1.1.	Mestek.....	375
2.13.1.1.2.	Baytal.....	375
2.13.1.1.3.	Argımak.....	375
2.13.1.1.4.	Besti.....	375
2.13.1.1.5.	Bie.....	376
2.13.1.1.6.	Aygır.....	376
2.13.1.1.7.	Jabı.....	376
2.13.1.1.8.	Kazan At.....	377
2.13.1.1.9.	Tulpar.....	377
2.13.1.1.10.	Tuwlak.....	377
2.13.1.1.11.	Dönen.....	377
2.13.1.1.12.	Kunan.....	378
2.13.1.1.13.	Sayak.....	378
2.13.1.1.14.	Jabagı.....	378
2.13.1.1.15.	Jegin.....	378

2.13.1.1.16.	Jortak.....	378
2.13.1.1.17.	Jorga.....	379
2.13.1.1.18.	Tay.....	379
2.13.1.1.19.	Kulın.....	379
2.13.1.2.	Koyun.....	379
2.13.1.2.1.	Toktı.....	381
2.13.1.2.2.	Kozı.....	381
2.13.1.2.3.	Koşkar.....	381
2.13.1.2.4.	Tusak.....	382
2.13.1.3.	Deve.....	382
2.13.1.3.1.	Atan.....	385
2.13.1.3.2.	Buwra.....	385
2.13.1.3.3.	Ayır.....	385
2.13.1.3.4.	Kospak.....	386
2.13.1.3.5.	Arwana.....	386
2.13.1.3.6.	İngen.....	386
2.13.1.3.7.	Bota.....	386
2.13.1.3.8.	Maya.....	386
2.13.1.3.9.	Taylak.....	387
2.13.1.3.10.	Nar.....	387
2.13.1.3.11.	Büldürşin.....	387
2.13.1.3.12.	Buwırşın.....	387
2.13.1.3.13.	Tumsa.....	387
2.13.1.4.	Sığır.....	388
2.13.1.4.1.	Baspak.....	390
2.13.1.4.2.	Möşki.....	391
2.13.1.5.	Keçi.....	391
2.13.1.5.1.	Serke.....	392
2.13.1.5.2.	Şıbış.....	392
2.13.1.6.	Eşek.....	393
2.13.1.6.1.	Taykar.....	395
2.13.1.7.	Katır.....	395

2.13.1.8.	Köpek.....	395
2.13.1.8.1.	Töbet.....	397
2.13.1.8.2.	Sırttan.....	397
2.13.1.8.3.	Kayın.....	398
2.13.1.8.4.	Kumay.....	398
2.13.1.8.5.	Tazı.....	398
2.13.1.9.	Kedi.....	398
2.13.2.	Yabani Hayvanlar Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	411
2.13.2.1.	Kurt.....	411
2.13.2.2.	Aslan.....	416
2.13.2.3.	Kaplan.....	417
2.13.2.4.	Pars.....	418
2.13.2.5.	Ayı.....	418
2.13.2.6.	Tilki.....	419
2.13.2.7.	Domuz.....	420
2.13.2.8.	Geyik.....	421
2.13.2.9.	Arkar.....	422
2.13.2.10.	Dağ Keçisi.....	422
2.13.2.11.	Tavşan.....	422
2.13.2.12.	Kulan.....	423
2.13.2.13.	Fil.....	423
2.13.2.14.	Karsak.....	423
2.13.2.15.	Suwır.....	424
2.13.2.16.	Kirpi.....	424
2.13.2.17.	Sıçan.....	424
2.13.2.18.	Yılan.....	425
2.13.2.19.	Kötebek.....	425
2.13.2.20.	Kurbağa.....	425
2.13.2.21.	Kertenkele.....	426
2.13.2.22.	Yarasa.....	426
2.13.2.23.	Baykuş.....	426
2.13.2.24.	Puhu.....	426

2.13.2.25. Kaz.....	427
2.13.2.26. Ördek.....	428
2.13.2.27. Kuğu.....	428
2.13.2.28. Karga.....	428
2.13.2.29. Kuzgun.....	429
2.13.2.30. Saksâğan.....	429
2.13.2.31. Kırılâğıç.....	430
2.13.2.32. Turna.....	430
2.13.2.33. Tavuskuşu.....	430
2.13.2.34. Balıkçıl.....	430
2.13.2.35. Üki.....	431
2.13.2.36. Martı.....	431
2.13.2.37. Kızgış.....	431
2.13.2.38. Bıldırcın.....	431
2.13.2.39. Karakus.....	431
2.13.2.40. Serçe.....	432
2.13.2.41. Kanarya.....	432
2.13.2.42. Keklik.....	432
2.13.2.43. Jılkışı.....	433
2.13.2.44. Tuygın.....	433
2.13.2.45. Duwadak.....	433
2.13.2.46. Buldırık.....	433
2.13.2.47. Ewpildek.....	433
2.13.2.48. Şaja.....	433
2.13.2.49. Şüregey.....	434
2.13.2.50. Ular.....	434
2.13.2.51. Bülbül.....	434
2.13.2.52. Turna Balığı.....	434
2.13.2.53. Mersin Balığı.....	435
2.13.2.54. Yayın.....	435
2.13.2.55. Sinek.....	435
2.13.2.56. Akrep.....	435

2.13.2.57. Çıyan.....	436
2.13.2.58. Karınca.....	436
2.13.2.59. Arı.....	436
2.13.2.60. İpek Böceği.....	436
2.13.2.61. Kelebek.....	437
2.13.3. Avcılık Hakkındaki Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	444
2.14. Doğa ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	452
2.14.1. Bitki Örtüsü ve Bitki Çeşitleri ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	453
2.14.1.1. Yabani Soğan.....	460
2.14.1.2. Jantak.....	461
2.14.1.3. Betege.....	461
2.14.1.4. Pelin.....	461
2.14.1.5. Ebelek.....	461
2.14.1.6. Jeken.....	461
2.14.1.7. Ölen.....	462
2.14.1.8. Kızılıcık.....	462
2.14.1.9. Kökpek.....	462
2.14.1.10. Karagan.....	462
2.14.1.11. Kuwray.....	462
2.14.1.12. Kumay.....	463
2.14.1.13. Uşkat.....	463
2.14.1.14. Mıkan.....	463
2.14.1.15. Jawkazın.....	463
2.14.1.16. Kürmek.....	463
2.14.1.17. Kına.....	464
2.14.1.18. Şükir.....	464
2.14.1.19. Gül.....	464
2.14.1.20. Lale.....	464
2.14.1.21. Dut.....	465
2.14.1.22. Isırgan.....	465
2.14.1.23. Saz.....	465

2.14.1.24. Selew.....	465
2.14.1.25. Karamık.....	465
2.14.1.26. Kanbak.....	466
2.14.1.27. Elma.....	466
2.14.1.28. İğde.....	466
2.14.1.29. Buğday.....	466
2.14.1.30. Pirinç.....	467
2.14.1.31. Arpa.....	467
2.14.1.32. Darı.....	467
2.14.1.33. Yulaf.....	467
2.14.1.34. Yonca.....	467
2.14.2. Yeryüzü Şekilleri, Akarsular ve Göller ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	471
2.14.3. İklim Şartları ve Gök Cisimleri ile İlgili Atasözlerinin Karşılaştırılması.....	487
3. Konularına Göre Kazak Atasözleri.....	507
3.1. İnsan İlişkileri ile İlgili Atasözleri.....	507
3.2. Vatan, Millet, Halk ve Yönetim ile İlgili Atasözleri.....	666
3.3. Toplumsal Statü ile İlgili Atasözleri.....	713
3.4. Kişilik Özellikleri ile İlgili Atasözleri.....	761
3.5. Yiyecek ve İçecekler ile İlgili Atasözleri.....	941
3.6. Özel Günler ile İlgili Atasözleri.....	958
3.7. İş, Çalışma ve Meslekler ile İlgili Atasözleri.....	975
3.8. Doğa ile İlgili Atasözleri.....	1042
3.9. Hayvanlar ve Avcılık ile İlgili Atasözleri.....	1061
3.10. İnsan Vücudu ile İlgili Atasözleri	1113
3.11. Giysiler ve Eşyalar ile İlgili Atasözleri	1121
3.12. Eğitim, Bilim ve Sanat ile İlgili Atasözleri.....	1135
3.13. Yaşam, Ölüm ve Sağlık ile İlgili Atasözleri.....	1177
3.14. Din ve İnanışlar ile İlgili Atasözleri.....	1216
3.15. Diğer Konular ile İlgili Atasözleri.....	1240
4. Sözlük.....	1299

Sonuç.....1580

Bibliyografya.....1582

Öz Geçmiş.....1590

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Gürsu, çalışmasının amacına, kapsamına ve kullandığı yönteme dair bilgi vermiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde çalışma konusuna dair açıklamalarda bulunmuştur.

Yazar, sonuç bölümünde Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesinin de yer alan atasözlerinin karşılaştırılması ile ortaya çıkan sonuçları maddelendirerek vermiştir. Bu sonuçlar:

1. Kazak Türkçesine ait yaklaşık on bin atasözünün derlenip bunların çeşitli konu başlıklarına ayrıldığını ve bazı atasözlerine dair açıklamaların yapıldığı belirtilmiştir. Kazak Türkçesinde yer alan atasözlerine benzeyen atasözlerin Türkiye Türkçesinde olanlarının tespit edildi söylenmiştir.
2. Kazak Türkçesindeki atasözlerinden meydana getirilen bir lügatın hazırlandığı ve her bir kelime maddesi için bir atasözünün örnek olarak verildiği belirtilmiştir.
3. Araştırmacı, Kazak ve Türk toplumunun atasözlerini nasıl tanımladıkları ve bu sayede atasözlerinin toplumsal ve kültürel işlevi hakkında fikir vermek istediğini vurgulamıştır. Araştırmacı, eski kaynakların yanında yakın geçmişte hazırlanan atasözü incelemelerini ve derlemelerini de vererek bibliyografik bir bölümün ortaya çıktığını söylemiştir.
4. Yazar, iki lehçeye ait atasözlerini cümle yapılarına göre incelediğini, cümle tiplerine göre atasözlerini aktardığını ve karşılaştırma yaptığını ifade etmiştir.
5. Gürsu, her iki lehçede yer alan atasözlerinin aliterasyon, seci ve çeşitli söz sanatları açısından incelendiğini belirtmiştir.

Değerlendirme

Yazar, Kazak Türkçesinin sahip olduğu atasözü hazinesini göstermek istediğini, iki devlet arasındaki yaşayış tarzının farklılığı ve aradaki mesafe gibi

sebeplerden dolayı anlaşılması zor olan atasözlerini açıkladığını söylemiştir. Atasözlerinde her iki toplumun hayata bakış açıları da gösterilmiştir.

Araştırmacı, her iki Türk lehçesinde yer alan atasözlerini karşılaştırdığını iki halkında dine, kültüre, topluma, mesleki konulara, yaşam tarzlarına ait benzerlik ve farklılıklarını tespit ettiğini söylemiştir.

HAFİZ, Nimetullah. (1975). Prizren Türk Halk Edebiyatı Metinleri ve Ağız Özellikleri. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışma konusunu Hocası Faruk Kadri Timurtaş'ın teklif ettiğini kendisinin de çalışmayı kabul ederek bu tezi meydana getirdiğinden bahsetmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışması içerisinde Prizren Türk halk ağızı özelliklerini ve bu bölgeye ait Türk Halk Edebiyatı ürünlerini göstermek amacıyla çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında özellikle anonim Türk halk edebiyatı ürünlerini ailesi, yakın çevresi bölge insanlarından derleme metodunu kullanarak elde ettiğini vurgulamıştır.

İçindekiler

Ön Söz.... I - I V

Metinlerde ve Ağız Hususiyetleri İncelemelerinde Kullanılan Bazı İşaretler..... V

Giriş.....1 – 10

Birinci Bölüm

Metinler

Ninniler....12 – 22

Tekerlemeler.....25 – 36

Deyim ve Atasözleri.....	35 – 37
Deyimler....	38 – 59
Atasözleri.....	60 – 72
Bilmeceler....	73 – 94
Maniler....	95 – 115
Türküler....	116 – 140
Bağ Ardından Kızılıcık.....	119
Tutamadım Ben Bu Yerde Bir Vatan.....	120
Yazan Yanlış Yazmış Yazımı.....	120
Prizren Şehri Sen de Viran Kalasın.....	121
Çanakkale İçinde Sıra Sıra Söğütler.....	121
Sultan Reşat Pederimizden Geldi Telegren.....	122
Çiminde Çiçek.....	124
Kantarcı Kızları.....	125
Cütürdiler Hagbulemi....	126
Davulların Çalar....	127
Kouk Cidalısı Şazo.....	128
Yıldızlar Sıra Sıra.....	130
Gül Gibi Kadalar Doldororçen.....	131
Sol Yanıma Vurdi Bıçak.....	132
More Çazim Ağa....	132
Yemen Yemen Şanlı Yemen....	134
Meyancının Kapısına Vardım Cirmedim.....	135
Ata Yüklettim Nari.....	136
Yaus Geliyor Yaus.....	136
Armut Dalda Sallanır.....	138
Drana Çüprüsünü More Hasan.....	139
Destanlar.....	141 – 189
Paslı İkbāl Âşık Forkiya.....	144 – 160
Destan-i Yunan-i Âşık Forkiya.....	160 – 165
Destan-i Şita-i Âşık Forkiya.....	165 – 170
Destan-i Pürzerin Vaki'a.....	170 – 179

Destan-i Forkiya.....	179 – 185
Destan-i Bahrin.....	185 – 188
XXX.....	188 – 189
Masallar.....	190 – 237
Topal Çapka.....	194 – 196
Keçi Kıs.....	196 – 198
Katıa.....	198 – 203
Genç Padişa.....	203 – 207
Ayo Osman.....	207 – 209
İçi Padişa.....	209 – 213
Şa İsmail....	213 – 219
Hocaylen Yüzük.....	220 – 223
Çel I.....	223 – 227
Karabacak.....	227 – 229
Çel II.....	229 – 232
Maçkalar Masalı.....	232 – 234
Beyaz Güvercin.....	234 – 237
İkinci Bölüm	
Ağız Hususiyetleri.....	238 – 240
I. Fonetik	
A. Vokaller	
1. Prizren Ağzında Vokal Türleri.....	242
2. Ö Vokali.....	242
3. İnce e, i, ö, ü Vokali.....	242
4. Uzun Vokaller.....	243
5. İkiz Vokaller.....	241
6. Y kaynaştırma Harfi.....	241
7. Eşit İkiz Vokaller.....	241
8. Vokal Uyumu.....	244
9. Dil Benzeşmesi.....	249
10. Dil Ayırışması.....	250
11. Vokal Değişmeleri.....	250

12. Kalın Vokallerin İncelenmesi.....	251
13. A – E Değişmeleri.....	251
14. I – İ Değişmeleri.....	251
15. U – Ü Değişmeleri	251
16. İnce Vokallerin Kalınlaşması.....	252
17. A – E Değişmeleri.....	252
18. I – İ Değişmeleri.....	252
19. U – Ü Değişmeleri.....	252
20. Geniş Vokallerin Daralması.....	252
21. A – I Değişmeleri.....	253
22. A – İ Değişmeleri.....	253
23. A – U Değişmeleri.....	253
24. E – İ Değişmeleri.....	253
25. E – I Değişmeleri.....	253
26. O – U Değişmeleri.....	253
27. O – Ü Değişmeleri.....	253
28. Ö – Ü Değişmeleri.....	253
29. Dar Vokallerin Genişlemesi	
30. İ – A Değişmeleri.....	253
31. İ – E Değişmeleri.....	253
32. U – O Değişmeleri.....	254
33. I – A Değişmeleri.....	254
34. İ – E Değişmeleri.....	254
35. Düz Vokallerin Yuvarlaklaşması	
36. İ – U Değişmeleri.....	254
37. A – O Değişmeleri.....	254
38. E – O Değişmeleri.....	255
39. I – O Değişmeleri.....	255
40. I – U Değişmeleri.....	255
41. Yuvarlak Vokallerin Düzleşmesi	
42. O – A Değişmeleri.....	255
43. O – Ö Değişmeleri.....	255

44. U – A Değişmeleri....	255
45. U – I Değişmeleri.....	255
46. U - İ Değişmeleri....	255
47. Ü - I Değişmeleri.....	255
48. Ü – İ Değişmeleri....	255
49. Vokal Düşmesi.....	256
50. Vokal Türemesi.....	257
B. Konsonantlar	
51. Prizren Ağzında Konsonant Türleri.....	258
52. Konsonantlar....	258
53. Ğ Konsonantı.....	259
54. G Konsonantı.....	259
55. I Konsonantı.....	259
56. İ Konsonantı.....	259
57. ‘ts’ Konsonantı.....	259
58. Konsonant Uyumu.....	260
59. Konsonant Değişmeleri.....	260
60. Tonlulaşma T – D Değişmeleri.....	261
61. K – Ç Değişmeleri.....	261
62. K – G Değişmeleri.....	261
63. K – Y Değişmeleri.....	262
64. Ç – C Değişmeleri.....	262
65. P – B Değişmeleri.....	262
66. H – Y Değişmeleri.....	262
67. Tonsuzlaşma B – F Değişmesi....	262
68. D – T Değişmeleri....	262
69. C – Ç Değişmeleri.....	263
70. V – F Değişmeleri....	263
71. V – K Değişmeleri....	263
72. V – P Değişmeleri....	263
73. Z – S Değişmeleri.....	263
74. Diğer Değişmeler F – P Değişmeleri.....	263

75. Ğ – G Değişmeleri.....	264
76. G – C Değişmeleri.....	264
77. H – F Değişmeleri.....	264
78. K – H Değişmeleri.....	264
79. K – Ç Değişmeleri.....	264
80. R – L Değişmeleri.....	265
81. N – M Değişmeleri.....	265
82. K – T Değişmeleri.....	265
83. M – Y Değişmeleri.....	265
84. V – G Değişmeleri.....	265
85. İç Seste Konsonant Benzeşmesi.....	265
86. Benzeşmezlik.....	267
87. İç Seste Konsonantların Yer Değiştirmeleri.....	267
88. Y Türemesi.....	268
89. N Türemesi.....	268
90. H Türemesi.....	269
91. T Türemesi.....	269
92. L Türemesi.....	269
93. Konsonant Düşmesi.....	269
94. K Düşmesi.....	269
95. Ğ Düşmesi.....	269
96. H Düşmesi.....	270
97. N Düşmesi.....	270
98. R Düşmesi.....	270
99. T Düşmesi.....	270
100. V Düşmesi.....	271
101. Y Düşmesi.....	271
102. Tekleşme.....	271
103. Hece Kaynaşması.....	272
104. Vurgu.....	272
105. Kelime Vurgusu.....	272
106. Cümle Vurgusu.....	273

II. Morfoloji

107. Morfolojik Değişiklikler.....275
108. İsimler.....275
109. Sıfatlar....277
110. Zamirler.....278
111. Filler.....279
112. İsim – Filler.....285
113. Zarf – Fiiller.....285
114. Edatlar.....286
115. Zarflar.....286
116. Bağlaç Edatları.....287
117. Ünlemler.....287
118. Sonuç.....288

İndeks

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde araştırmacı, tezinin meydana geliş sürecini ayrıntıları ile birlikte anlatmıştır. Yazar, çalışmasının içeriğine dair bilgi vermiştir. Hafız, çalışmasının amacının, kapsamını ve kullandığı metotları aktarmıştır.

Giriş bölümünde araştırmacı, Yugoslavya'ya bağlı Prizren şehrinin tarihi hakkında bilgi vermiştir.

Prizren şehrinin beş yüz yıllık Türk hâkimiyet sırasında divan edebiyatının ve halk edebiyatının birlikte gelişme gösterdiğinden bahsedilmiştir. Şehirde halk edebiyatı ürünlerinin kayıt altına alınmamasından dolayı kaybolduğu ifade edilmiştir.

Sonuç kısmında yazar, Prizren ağızındaki vokallerin fonoloji (ses bilgisi) bakımından çeşitli olmadığı vurgulamıştır. Prizren ağızında ö vokalinin hiç kullanılmadığı bu ses yerine ü vokalinin yer aldığı söylenmiştir. Bu ağızda Türkçe kelimelerin uzun vokallerinin kullanılmadığı söylenmiştir. Yine ağız özellikleri arasında ikiz vokallerin bulunmadığı ancak h, ğ, y konsonantlarından birinin düşmesine ya da ötekinin uzunlaşmasına sebep olduğu veya iki kısa vokal olarak

ikisinin bir arada söylendiği vurgulanmıştır. Hafız, Türkçede kullanılan aile ve hain kelimelerinin Prizren ağzında ayile ve heyin şeklinde kullanıldığından bahsetmiştir.

Prizren ağzında vokal uyumunun hem kelimelerin köklerinde hem de eklerinde olmadığı ifade edilmiştir. Kelime sonlarında yer alan ı, u, ü ünlülerinin yerine i ünlüsünün kullanıldığı belirtilmiştir.

Yumuşak ğ konsonantının ağızda hiç yer almadığı onun yerine kalın g ünsüzünün yer aldığı söylenmiştir.

Yazar, ağız içinde yer alan k ve ç ünsüzleri arasında değişimin söz konusu ifade edilmiştir. ilk, ilç gibi...

Ağız içinde kelimelerin vurgusuna pek önem verilmediği ancak kelime vurgusunun genelde son hecede olduğu ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Prizren Türk Halk Edebiyatı ve ağzı üzerine bir çalışma meydana getirmiştir. Bölgede derleme yolu ile elde edilen metinler yörenin ağız özellikleri bozulmadan aktarılmıştır.

Yazar, Prizren ağzında sadece fonetik özelliklerin farklı olduğu morfolojik olarak pek bir ayrımın olmadığını söylemiştir. Ağız içinde Sırpça – Hırvatça kelimelerin yer aldığı belirtilmiştir.

HAMARAT, Zehra. (2015). Bayramî-Şemsî Tarikatı Menakıbnamelerinin Toplum Hayatına Etkileri Bağlamında Değerler Bakımından İncelenmesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, dini ve inançları tarikatlar bağlamında anlamaya çalıştığını ifade etmiştir. Tarikatlara bağlı olarak hareket eden şeyhler ve dervişler aracılığıyla öğretilen değerlerin toplumun zihninde nasıl yer aldığını çalışmada göstermek istemiştir. Şeylerin ve dervişlerin nasıl bir değer algısına sahip oldukları, bu değerlere nasıl anlam kazandırdıkları, değerleri dinle nasıl ilişkilendirdikleri, değerleri halka nasıl ulaştırdıkları, halkın değerlere karşı nasıl bir algı oluşturduğu,

hangi değerlere göre insanı eğittikleri ve davranış kalıpları yaratmaya çalıştıkları, bu değerlerin nasıl bir işleve sahip olduğu gibi sorular çerçevesinde yazar çalışmasını hazırladığını ifade etmiştir. Araştırmacı, çalışmanın bir diğer amacının Bayramî-Şemsî tarikatının menakıplara yansıyan değerlerden yola çıkarak anlamaya çalışmak, tarikat ile ilgili genellemelere ulaşmak ve tarikata mensup kişiler üzerinde etkili olan değerleri inceleme gayretinde de olduğunu vurgulamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Hamarat, 14 – 17. yüzyıllar arasında Bayramî-Şemsî tarikatı hakkında ve bu tarikata mensup kişilerin hayatı hakkında bilgi vermiştir. Türk Halk Edebiyatı'nda önemli yeri olan ve 16 – 17. yüzyılda yazıya geçirildiği tahmin edilen    men k bn me incelenmiştir. Men k bn melerin diğer türlerle olan ilişkisi değerlendirilmiştir. Yazar değerler hakkında teorik bilgi vermiştir. Değerlerin dinle olan ilişkisi, tarikatların değerlerle olan bağı, tarikat mensubunun değerlerin aktarımındaki rolü, menk belerin değerler konusundaki işlevleri incelenmiştir. On tane temel değer bağlamında Bayramî-Şemsî tarikatı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, men k bn meleri içerik analizi yöntemiyle incelediğini ifade etmiştir. Yazar, men k bn melerdeki değerleri tespit edebilmek için kaynak taraması yaptığını ve Milton Rokeach'ın değer listesinden ve Shalom H. Schwartz'ın  l eğinden faydalandığını söylemiştir. Belirlenen on temel değer üzerine açıklama ve değerlendirme yapılmıştır. Çalışmada ayrıca Yapısal – Fonksiyonel Kuramın uygulandığı vurgulanmıştır. Hamarat, Weber'in dinin toplum üzerindeki biçimlendirici etkisini anlamaya ve yorumlamaya dayalı yaklaşımından ve bu yaklaşımdan hareketle geliştirmiş olduğu yöntemden de kısmen faydalandığını belirtmiştir.

  indekiler

  .....iii

Abstract.....iv

   S  .....v

İçindekiler.....vii

Kısaltmalar.....x

Giriş.....1

I. Bölüm: Bayramî-Şemsi Tarikatı.....17

1.1. Tasavvuf Akımı ve Tarikatlar.....17

1.1.1. Tasavvuf Akımı.....18

1.1.2. Tarikatlar.....25

1.2. XIV - XVII. Yüzyıllarda Bayramî-Şemsi Tarikatı.....32

1.2.1. XIV - XVII. Yüzyılların Siyasi ve Sosyo-Kültürel Şartları.....32

1.2.2. Bayramî-Şemsi Tarikatı.....50

1.2.2.1. Bayramî-Şemsi Tarikatının Önemli Temsilcileri.....55

1.2.2.1.1. Hacı Bayram Veli..... 55

1.2.2.1.2. Akşemseddin.....63

1.2.2.1.3. İbrahim Tennurî.....74

1.2.2.1.4. Şeyh Kasım.....79

1.2.2.1.5. Mecdüddin İsa.....79

1.2.2.1.6. Şeyh Muabbir Hüsam.....82

1.2.2.1.7. Şeyh Bahri Sultan.....82

1.2.2.1.8. Şeyh Ali Sultan.....83

1.2.2.1.9. Fatıma-i Menemeniyye.....83

II. Bölüm: Halk Edebiyatı Türü Olarak Menkıbe ve Bayramî-Şemsi Tarikatına Ait Menakıbnameler.....85

2.1. Halk Edebiyatı Türü Olarak Menkıbe.....85

2.1.1. Menkıbe Kavramının Sözlük ve Terim Anlamı.....85

2.1.2. Menkıbe ve Menakıpname Yerine Kullanılan Bazı İfadeler.....90

2.1.3. Menkıbe ve Menakıbnamelerin Tarihî Gelişimi.....91

2.1.4. Menkıbe ve Menakıbnamelerin Özellikleri.....93

2.1.4.1. Yapısal Özellikleri.....93

2.1.4.2. Muhteva Özellikleri.....95

2.1.4.3. Dil-Üslup Özellikleri.....97

2.1.4.4. İşlev Özellikleri.....99

2.1.4.5. İcra Özellikleri.....101

2.1.5.	Menkıbenin Mit, Masal, Efsane ve Destanla İlgisi.....	104
2.1.5.1.	Mit – Menkıbe.....	104
2.1.5.2.	Masal – Menkıbe.....	106
2.1.5.3.	Efsane – Menkıbe.....	107
2.1.5.4.	Destan – Menkıbe.....	109
2.1.6.	Menkıbelerin Tasnifi.....	111
2.2.	Bayrami-Şemsî Tarikatına Ait Menakıbnameler.....	116
2.2.1.	Akşemseddin Menakıbı.....	116
2.2.2.	Şeyh İsa Menakıbı.....	123
2.2.3.	Hacı Bayram Veli ve Akşemseddin Menakıbı.....	124
III.	Bölüm: Değerler ve Değerlerin Din, Tarikat, Şeyh ve Menkıbelerle İlgisi.....	127
3.1.	Değerler.....	128
3.1.1.	Değerlerin Tanım ve Özellikleri.....	128
3.1.2.	Değerlerin İşlevleri.....	134
3.1.3.	Değerlerin Tasnifi.....	137
3.2.	Değerlerin Dinle İlişkisi.....	15
3.3.	Değer - Örgüt İlişkisi Bağlamında Tarikatların Örgütsel Yapısı ve Değerler.....	168
3.3.1.	Örgüt Kavramı.....	168
3.3.2.	Örgütlerin Temel Nitelikleri.....	169
3.3.3.	Tarikatların Örgütsel Yapısı.....	170
3.3.4.	Örgütsel Değerlerin İşlevleri Bağlamında Tarikatlar.....	177
3.4.	Değer - Lider İlişkisi Bağlamında Şeyhin Liderliği ve Değer Aktarımında Şeyhin Rolü.....	183
3.4.1.	Lider Kavramı: Tanım, Nitelik ve İşlevler.....	184
3.4.2.	Şeyhin Liderliği ve Liderliğinin Karizmatik Yönü.....	187
3.4.3.	Rol Model Olarak Şeyh ve Değer Aktarımında Şeyhin Rolü.....	199
3.5.	Değerlerin Aktarım Sürecinde Menkıbeler.....	219
IV.	Bölüm: Bayrami-Şemsi Tarikatı Menakıbnamelerinin Değerler Bakımından İncelenmesi.....	229
4.1.	Adil Olma (Ak Kargadan Az Bulunan Adil Kadılar).....	230
4.2.	Bağışlayıcı Olma (Dervişlerin Avamdan Farkı).....	240

4.3. Doğru Olma (İnsaniyet Mertebesi).....	257
4.4. İtaatkâr Olma / Teslimiyet Sahibi Olma (Şeyhin Gönlü Üzere Olma).....	267
4.5. Kanaatkâr Olma (Feragat Ayağın Kanaat Eteğine Çekme).....	280
4.6. Sabırlı Olma (Sövene Dilsiz, Dövene Elsiz).....	295
4.7. Saygılı Olma (Dünya ve Ahiret Saadetine Anahtarı).....	302
4.8. Tevazu Sahibi Olma (Dervişin Gönlü Sınık Gerek).....	313
4.9. Tevekkül Sahibi Olma (Efendi Kulun Rızkına Mütekeffildir).....	331
4.10. Yardımsever Olma (Uhrevi Kurtuluşun Anahtarı).....	335
Sonuç ve Değerlendirme.....	353
Kaynakça.....	372
Öz Geçmiş.....	422

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde Hamarat, halkın eğitiminde ve toplumun şekillenmesinde dinin etkisinin büyük olduğunu söylemiştir. Dine dair bilgileri halka ulaştıran kesimin şeyhler ve dervişler olduğu vurgulanmıştır. Bu eğitimin verildiği yerlerin genellikle tekkeler olduğu belirtilmiştir. Dini kuruluşların topluma bazı değerler sistemini yerleştirmeye çalıştığı ifade edilmiştir.

Araştırmacı çalışmasının amacını, giriş bölümünü ve içeriğinde bulunan dört bölüme dair bilgi vermiştir. Hamarat, bölümün sonunda danışman hocası Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e ve pek çok kişiye teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Giriş bölümünde yazar, dinin toplum üzerinde pek çok yönden etkili olan bir olgu olduğunu belirtmiştir. Dine ait bilgilerin tarikatlar aracılığıyla mutasavvıf kişilerin yorumlarıyla halka ulaştırıldığını ifade edilmiştir. Tarikatların bazı değerleri temel alarak toplumsal yapıyı etkileme amacıyla olduğu söylenmiştir. Değerleri halka ulaştırmak için şeyhler ve dervişlerle beraber menkıbelerin kullanıldığı görülmüştür.

Max Weber'in dine karşı olan yaklaşımı ve yöntemi üzerine bilgi verilmiştir. Yazar, Weber'in mitlerin ve hurafelerin bilimdışı olduğu ciddiye alınmaması gerektiği algısına karşı çıktığı söylemiştir.

Sonuç bölümünde araştırmacı, din olgusu etrafında bir araya gelen grupların bireyleri ve toplumu şekillendirmeye çalıştıklarını söylemiştir. Bu grupların bazı değerleri halka benimsetmek istedikleri ifade edilmiştir. Bu değerlerin insanlara benimsetilmesinde şeyhlerin, dervişlerin ve halifelerin rol oynadıkları vurgulanmıştır. Tarikatlara bağlı hareket eden şeyhlerin eski dönem insanlarına rol model oldukları ifade edilmiştir. Bu rol modellik doğrultusunda sadece sözlerin değil davranışlarında toplumun üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Hamarat, menakıpnamelerde istenilen değerlere ve davranışlara dair bilgi verildiğini, şeyhlerin nasıl davranış gösterdiklerinin anlatıldığını sonrasında da dervişlerden nasıl davranmaları gerektiği üzerinde durulduğunu izah etmiştir. Bayramî-Şemsî tarikatında da bu rol model yolunun takip edildiği söylenmiştir.

Bayramî-Şemsî tarikatında hangi değerlerin yer aldığı, bu değerlerin içeriği, bu değerleri meşru hale getirmek için hangi yöntemlere başvurulduğu, istenilen değerlerin kabul görmesi için hangi yaptırımların uygulandığı araştırmacı tarafından izah edilmiştir.

Bayramî-Şemsî tarikatında önem verilen değerlerin: “Adalet, Bağışlayıcılık, Doğruluk, İtaatkârlık \ Teslimiyet, Kanaatkârlık, Sabır, Saygı, Tevazu, Tevekkül ve Yardımseverlik” olduğu söylenmiştir. Bahsedilen bu değerler sayesinde hem şeyhin toplum içindeki otoritesinin arttığı hem de tarikatın itibarının arttığı ifade edilmiştir. Menkıbelerin içerisinde bireyin ve toplumun daha iyi olana ulaşma noktasında mesajlar içerdiği söylenmiştir. Menkıbelerin tarikata dair değerleri ve sosyal hayata ait unsurları bünyesinde taşıdığından bahsedilmiştir. Önemli kabul edilen değerlerin insanların ihtiyaçlarına cevap vermesinden ötürü kolay benimsendiği belirtilmiştir.

İncelenen üç menakıpnamede Bayramî-Şemsî tarikatının hem siyasi otoriteyle hem de toplumla uyum içinde yaşamaya önem verdiği görülmüştür. Ayrıca tarikatın benimsediği değerlerin içeriğini de bu duruma göre şekillendirdiği söylenmiştir.

Değerlendirme

Tasavvuf ve tarikat sözcüğünün anlamı üzerinde başlayan çalışma Bayramî-Şemsî tarikatının 14. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar olan yolculuğunu menakıpnameler aracılığıyla takip edilmeye çalışılmıştır. Üç tane menakıpname incelenmiştir. Hacı Bayrâm Velî, Akşemseddin, İbrahim Tennuri ve Şeyh Kasım ile devam eden pirligin

söz konusu olduğu ifade edilmiştir. Tarikat içerisinde benimsenen ve halkında kendi hayatına geçirmesi istenen bazı değerlerin söz konusu olduğu vurgulanmıştır. Bu değerlerden bazılarının Bayramî-Şemsî tarikatının şeyhleri ile bağdaştırıldığı söylenmiştir. Yardımsever olma Hacı Bayrâm Velî, teslimiyet Akşemseddin, bağışlayıcılık Şeyh İsa ve kanaatkâr olma Şeyh Hüsam'ın nezdinde gösterilmiştir. Bayramî-Şemsî tarikatında benimsenen değerler tarikatın birliğini, var olmasını ve öteki tarikatlarla arasında olan farkı ortaya koyması açısından önemli olduğu belirtilmiştir. Hamarat, menkıbelerde yer alan değerlerin İslamiyet'te ve tasavvufta da önem verilen hususlar olduğunu vurgulamıştır. Şeyhe itaat etmenin, tevekkül etmenin veya sabır göstermenin Allah ile aynı manaya geldiği ifade edilmiştir.

Menkıbelerde yer alan değerlerin korunması yoluyla kültürel anlamda sürekliliğin devam edeceği vurgulanmıştır. Modern eğitimin olmadığı dönemlerde menakıpname ve benzeri anlatıların hem tarikat ehlinin hem de halkın eğitiminde önemli rol oynadığı ifade edilmiştir. Menkıbelerin tarikatları ve anlatıldıkları devri incelemek için önemli bilgiler içerdiği, toplumun din ile ilişkisini kavramada yardımcı olduğu, tutum ve davranışların yönlendirilip sosyal düzenin işleyişini değerler yoluyla sağlamada önemli bir kaynak alanı olduğu anlaşılmıştır (Hamarat, 2015: 371).

HASAN, Hamdi. (1987). Sarayevo (Saraybosna) Kütüphanelerindeki Yazmalarda Türküler. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Saraybosna da Osmanlı İmparatorluğu döneminden şimdiye kadar Türk Halk Edebiyatı'nın önemli bir türü olan türkünün, çok zengin varlığa sahip olduğunu ve bunları el yazmaları aracılığıyla aydınlığa kavuşturmayı ümit ederek çalışmasını meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Saraybosna'da ki kütüphanelerde yer alan cönk ve mecmua gibi el yazmalarından tespit ettiği türkü metinlerini çalışmasında incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında mukayeseli ve tenkitli bir metot takip ettiğini, türkülerin özelliklerinin tespitinde ise tahlil ve incelemeye dayalı bir yol kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... V

I. Giriş..... X

A. Yaratıcısı Belli Olan Türküler.... XV I

B. Yaratıcısı Belli Olmayan Türküler..... XXIII

C. Türkülerin Yapı Bakımından Özellikleri... XXVI

D. Türkülerin Konu Bakımından Özellikleri..... XXVIII

II. Tarih Olaylarıyla İlgili Türküler..... XXX I

A. Fetih Türküleri..... XXXIII

1. Bağdat Türküsü

2. Niş Türküleri..... XXXIV

B. Savunma Türküleri

1. Bağdat Türküleri..... XXXV

2. İzvornik Türküleri..... XXXVII

3. Banya Luka Türküleri..... XXXVIII

4. Adakale Türküleri..... XXXVIII

5. Vidin Türküleri

a. Sultan Selim Türküsü..... XLIII

b. Pazvand oğlu Türküsü..... XLIV

C. Şehir Mersiyeleri veya Ağıtları

1. Budin Türküleri..... XL V

2. Sarayevo Türküleri..... L II

3. Azak Türküsü..... LIV

4. Özi Türküsü..... L V

D. Kimi Ünlü Tarih Kişileriyle İlgili Ağıtlar

1. IV. Sultan Murad’a Ait Ağıtlar..... L VI

2. Damat İbrahim Paşa’nın Ölümüyle İlgili Ağıt..... L VII

3.	Patrona Halil'in Ölümüyle İlgili Ağıt.....L I X
4.	Osman Paşa'ya Ait Ağıt.....L X
5.	Halil Ağa Ağıtı.....L X I
6.	Panca'nın Ölümüyle İlgili Ağıt.....L X II
III.	Aşk Türküleri.....L XIII
IV.	Mülemmalar.....L XXVI
V.	Kimi Dini Didaktik ve Başka Konulu Türküler.....L XX I X
VI.	Netice.....L XXXII
VII.	Metinlerin Dil Hususiyetleri.....L XXXVI
VIII.	Lügatçe.....L XXXX
IX.	Metinlerin Tespit Edildiği Yazmalar ve Onlarda Kullanılan Yazı Çeşitleri.....C VIII
X.	Metinlerin Tespitinde Gözetilen Esaslar.....C X
XI.	Notlar....C X II
XII.	Kısaltmalar.....C XXX I
XIII.	Bibliyografya.....C XXXIII
XIV.	Metin Bölümü....1
XV.	Metinlerin Dizini.....418
XVI.	Yer ve Şahıs Adlarının İndeksi.....436
XVII.	İlaveler.....448

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemi açıklamıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde araştırmacı, türküler yaratıcı belli olan ve yaratıcısı belli olmayan türküler şeklinde incelemiştir ayrıca böyle türküler hakkında detaylı bilgi aktarmıştır. Türkülerin konu ve yapı bakımından da özelliklerine dair açıklamalarda bulunulmuştur.

Türklerin Yugoslavya topraklarına yerleşmeleriyle beraber türküyeye karşı olan ilginin 16. yüzyılın sonlarına doğru gelişmeye başladığını söylenmiştir. Araştırmacı,

Yugoslavya’da türk   üzerinde derleme yapan araştırmacılar ve eserleri hakkında bilgi vermiştir.

İkinci D  nya Savaşı’ndan sonra Makedonya’da, Kosova’da ‘‘Sesler’’ ve ‘‘  vren’’ dergilerinin yayımlanmasıyla T  rk Halk Edebiyatı’na olan ilginin Yugoslavyalı aydınlar etrafında da uyanmaya başladığından bahsedilmiştir.

Hasan, Mustafa Ramiz’in 1958 yılında ‘‘Rumeli T  rk  leri’’ adlı derlemesinde bug  n kısmen hatırladığımız t  rk  lerin b  y  k bir kısmının bu kitapta yer aldığından bahsetmiştir.

Yazar, bu b  lgede T  rk Halk Edebiyatı   zerine yapılan araştırmaların ge   başladığını ve halk edebiyatı   r  nlerinin yer aldığı el yazmalarının savaş, yangın vb. sebeplerden dolayı yok olduğunu ifade etmiştir.

Değerlendirme

Hasan,   alışmasında toplam     y  z tane t  rk  y   incelediğini belirtmiştir. Araştırmacı, elde ettiği t  rk  leri hem birbirleriyle hem de T  rkiye ve Yugoslavya’da yayınlamış   eşitli divan, antoloji ve dergilerde yer alan benzerleri ile karşılaştırıp elinden geldiğince orijinal olanları tespit etmeye gayret ettiğini s  ylemiştir. Tespit edilen t  rk  lerin hece   l  s  yle de aruz   l  s  yle de yazıldığı g  r  lm  şt  r. Yazar, t  rk  leri temalarına g  re incelediğini s  ylemiştir. Elde ettiği t  rk   metinlerinde ge  en yabancı kelimeleri veya bug  n kullanımdan   ıkan kelimeleri g  stermek i  in bir s  zl  k hazırladığını ifade etmiştir. Tespit edilen t  rk  lerin daha   ok okuma yazması zayıf olan kişiler tarafından yazıldığı vurgulanmıştır.

Araştırmacı, tespit ettiği t  rk  lerden elli beş tanesinin yaratıcısı belli olan t  rk  lerden olduğunu ve bu eserleri ortaya koyan şairlerin, 16. y  zyıldan 19. y  zyıla kadar Rumeli serhat kalelerinde ve yeni  eri ocaklarında   mr  n   ge  irmış olan ordu şairleri olduğundan bahsetmiştir. Yazar, incelediği     y  z t  rk  den iki y  z kırk beş tanesinin yaratıcısı belli olmayan şairler tarafından meydana getirildiğini vurgulamıştır. Hece   l  s   ile yazılan t  rk  lerin aruza   l  s  yle yazılanlara g  re daha   ok olduğu ve hece   l  s  yle icra edilen t  rk  lerin hecenin 8’li kalıbı ile yazıldığı belirtilmiştir. Hasan, yaratıcısı belli olan t  rk  lerin ne zaman yazıldıklarına dair bilginin olmadığını ifade etmiştir. Yaratıcı belli olan t  rk  lerin T  rk  e, Sırp  a – Hırvat  a olmak   zere iki dilde yazılanlarının olduğunu s  ylenmiştir.

HASSAN, Hussin Shahbaz. (1979). Kerkük Ağız. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Türkoloji sahasında ağız çalışması üzerine yer alan boşluğu doldurma amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Irak Türklerinin yaşadığı Kerkük bölgesi ve buraya bağlı çeşitli köy ve kazaların ağız özelliklerini incelediğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında derleme metodunu kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz.....	IV- V
Giriş.....	VI- I X
Kısaltmalar.....	X
Metinde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri.....	X
Metinler.....	1 – 101
İndeks.....	103 – 425
Grammer.....	427 – 465
Ses Hususiyetleri.....	427 – 439
Sesler.....	427 – 428
Vokaller....	427
Konsonantlar.....	427 – 428
Ses Hadiseleri.....	428 – 439
Uzun Vokaller.....	428 – 429
Kısa Vokaller.....	429 – 430
I vokali.....	430
Vokal Uyumu.....	431
Sedalılaşma.....	431

Kelime ve Hece Sonunda b, c, d, g, ğ.....431 – 432

Türkçeleştirme ve İnceltme.....433

Ses Değişmeleri.....433

Vokal Değişmeleri.....433 – 437

Konsonant Değişmeleri.....434 – 437

Asimilasyon.....437

Vokal Düşmesi.....437 – 438

Konsonant Düşmesi.....438

Vokal Türemesi.....438

Konsonant Türemesi.....439

Konsonant Koruması.....439

Vokal Birleşmesi.....439

Hece Düşmesi.....439

Konsonant İkizleşmesi.....439

Şekil Hususiyetleri.....440 – 465

Yapım Ekleri.....440 – 444

1. İsimden İsim Yapma Ekleri.....440 - 441

2. İsimden Fiil Yapma Ekleri.....442

3. Fiilden İsim Yapma Ekleri.....442 - 444

4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....444

İsim.....445 – 450

Çokluk Eki.....445

İyelik Ekleri.....445

Hal Ekleri.....445 – 446

Genitif Ekleri.....445

Akuzatif Ekleri.....445 – 446

Datif Eki.....446

Lokatif Eki.....446

Ablatif Eki.....446

İnstrumental.....446

Yön Ekleri.....446

Eşitlik Ekleri.....	446
Soru Eki.....	446
Zamirler.....	446 – 448
İşaret Zamirleri.....	448
Dönüşlülük Zamirleri.....	448
Soru Zamirleri.....	448
Belirsizlik Zamiri.....	448
Zarflar.....	448 – 449
Zaman Zarfları.....	449
Yer Zarfları.....	449
Nasıllık – Nicelik – Hâl Zarfları.....	449
Azlık – Çokluk Zarfları.....	449
Edatlar.....	449 – 450
Bağlama Edatları.....	449
Soru Edatları.....	449
Gösterme Edatları.....	449
Ünlem Edatları.....	449
Kuvvetlendirme Edatları....	450
Son Çekim Edatları.....	450
Fiil.....	450 – 465
Fiil Çekimi.....	450 – 458
Şahıs Ekleri.....	450 – 451
Şimdiki Zaman.....	451 – 452
Geniş Zaman.....	452 – 453
Görülen Geçmiş Zaman.....	453 – 454
Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	454 – 455
Gelecek Zaman.....	455 – 456
Emir Ekleri.....	456
İstek Ekleri.....	457
Şart Eki.....	457 – 458
Gereklilik Şekli.....	458
-i Fiili.....	458 – 460

İktidar Şekli.....	460
Fiillerin Birleşik Çekimleri.....	461 – 464
Hikâye.....	461 – 462
Rivayet.....	462 – 463
Şart.....	463 – 464
Gerundiumlar.....	464
Partisipler.....	464 – 465
İngilizce Tez Özeti.....	466 – 468
Biyografi.....	469
Bibliyografya.....	470

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yer yazar, çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Araştırmacı, çalışmasının giriş bölümünde Irak Türklerinin yerleşme bölgesi olan Kerkük hakkında tarihi ve coğrafi açıklamalarda bulunmuştur. Bölge ağzının özelliklerine yönelik bilgi verilmiştir. Kerkük ağzı üzerine yapılan incelemeler sıralanmıştır.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Hassan, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Yazar, Irak Türklerinin ağız özelliklerinin kasabadan kasabaya köyden köye değişiklik arz ettiğini vurgulamıştır. Bölge insanının ağız özelliklerinde Arapça, Farsça, Kıpçakça ve Moğolca gibi dil ve lehçelerin etkisinin olduğu ifade edilmiştir.

İLİCAK, Nezire Gamze. (2014). 1980 Sonrası Türk Romanında Halk Kültürü ve Halk Edebiyatı Unsurlarının Tespiti ve İncelenmesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, bir milletin kültürel kodlarını şekillendiren halk kültürünün, roman türüyle nasıl bütünleşmiş olduğunu göstermek amacıyla çalışmasını meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

İlıcak, çalışmasını Buket Uzuner'in, İskender Pala'nın, Ahmet Ümit'in ve Elif Şafak'ın romanlarında yer alan halk kültürü ve halk edebiyatı unsurlarını incelemek şeklinde sınırlandırmıştır. Toplam otuz tane roman incelenmiştir. **İstanbulcular, Balık İzlerinin Sesi, Od, Kukla, Patasana, Mahrem, Bit Palas** bunlardan birkaçıdır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, bu dört yazara ait romanları okumuş ve derleme yoluyla halk kültürüne halk edebiyatına yönelik malzemeler tespit etmiştir. Ortaya çıkarılan unsurlar halkbilimi kadrosu içerisinde alt başlıklara ayrılarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen unsurlardan hareketle hangi yazarın hangi halk bilgisi ürününü ne kadar kullandığı grafiklerle desteklenmiştir.

Elde edilen bilgiler, Elif Şafak dışındaki yazarlara yüz yüze mülakat yöntemi ile sorulmuştur. Ayrıca yapılan röportajda yazarların, eserlerinde halk kültürü unsurlarını kullanma sebeplerine de yer verilmiştir.

İçindekiler

Öz - Abstract.....III
Ön Söz....V
Kısaltmalar.....XVI
Grafik Listesi.....XVII
Giriş

1. Araştırmanın Konusu.....1	
2. Araştırmanın Amacı.....1	
3. Araştırmanın Kapsamı.....2	
4. Araştırmanın Yöntemleri.....3	
1. Bölüm: Roman ve Türk Edebiyatında Roman Türünün Tarihi Gelişimi.....4	
1.1. Roman Hakkında.....4	
1.2. Türk Edebiyatında Roman Türü.....8	
1.2.1. Tanzimat Dönemi.....15	
1.2.2. Ara Nesil.....21	
1.2.3. Servet-i Fünun Dönemi.....23	
1.2.4. Fecr-i Âti Dönemi.....29	
1.2.5. Milli Edebiyat Dönemi.....31	
1.2.6. Cumhuriyet Dönemi.....35	
1.2.6.1. 1950 Sonrası Türk Romanı.....36	
1.2.6.2. 1980 Sonrası Türk Romanı.....37	
1.3. 1980 Sonrası Yazarların (Buket Uzuner – İskender Pala - Ahmet Ümit - Elif Şafak) Kısa Hayat Hikayeleri.....41	
1.3.1. Buket Uzuner (d. 1955).....41	
1.3.2. İskender Pala (d. 1958).....42	
1.3.3. Ahmet Ümit (d. 1960).....43	
1.3.4. Elif Şafak (d. 1971).....44	
1.4. 1980 Sonrası Yazarların (Buket Uzuner – İskender Pala - Ahmet Ümit - Elif Şafak) Romanlarının Tanıtımı.....46	
1.4.1. Buket Uzuner’in Romanları.....46	
1.4.1.1. İki Yeşil Su Samuru Anneleri, Babaları, Sevgilileri ve Diğerleri.....46	
1.4.1.2. Balık İzlerinin Sesi.....47	
1.4.1.3. Kumral Ada Mavi Tuna.....48	
1.4.1.4. Uzun Beyaz Bulut Gelibolu.....49	
1.4.1.5. İstanbullular.....51	
1.4.1.6. Uyumsuz Defne Kaman’ın Maceraları Su.....52	

1.4.2.	İskender Pala'nın Romanları.....	53
1.4.2.1.	Babil'de Ölüm İstanbul'da Aşk.....	53
1.4.2.2.	Katre-i Matem.....	54
1.4.2.3.	Şah & Sultan.....	55
1.4.2.4.	Od.....	57
1.4.2.5.	Efsane Bir 'Barbaros' Romanı.....	58
1.4.3.	Ahmet Ümit'in Romanları.....	59
1.4.3.1.	Sis ve Gece.....	59
1.4.3.2.	Kar Kokusu.....	60
1.4.3.3.	Patasana.....	61
1.4.3.4.	Kukla.....	62
1.4.3.5.	Beyoğlu Rapsodisi.....	63
1.4.3.6.	Kavim.....	64
1.4.3.7.	Ninatta'nın Bileziği.....	66
1.4.3.8.	Bab-ı Esrar.....	67
1.4.3.9.	İstanbul Hatırası.....	68
1.4.3.10.	Sultanı Öldürmek.....	69
1.4.4.	Elif Şafak'ın Romanları.....	70
1.4.4.1.	Pinhan.....	70
1.4.4.2.	Şehrin Aynaları.....	71
1.4.4.3.	Mahrem.....	73
1.4.4.4.	Bit Palas.....	74
1.4.4.5.	Araf.....	75
1.4.4.6.	Baba ve Piç.....	76
1.4.4.7.	Siyah Süt.....	77
1.4.4.8.	Aşk.....	78
1.4.4.9.	İskender.....	80
2.	Bölüm : 1980 Sonrası Türk Romanında Halk Kültürü Unsurları.....	82
2.1.	Yazarların Halk Kültürü ve Halk Edebiyatı Unsurlarını Derleme ve Tespit Yolları.....	82
2.2.	Halk Kültürü Tanımı.....	106
2.2.1.	Geçiş Dönemleri.....	107

2.2.1.1.	Doğum.....	107
2.2.1.1.1.	Doğum Öncesi.....	108
2.2.1.1.2.	Kısırlık.....	109
2.2.1.1.3.	Doğum Anı.....	110
2.2.1.1.4.	Doğum Sonrası.....	111
2.2.1.1.5.	Ad Koyma.....	116
2.2.1.2.	Evlenme.....	126
2.2.1.3.	Ölüm.....	136
2.2.2.	Adlandırmalar.....	150
2.2.2.1.	Soyadları.....	151
2.2.2.2.	Lâkaplar.....	152
2.2.2.3.	Yer, Cadde, Sokak Adları.....	166
2.2.3.	Halk Bilgisi.....	171
2.2.3.1.	Halk Hekimliği.....	171
2.2.3.2.	Halk Meteorolojisi.....	181
2.2.3.3.	Halk Takvimi.....	183
2.2.3.4.	Halk Hukuku.....	185
2.2.4.	Bayramlar, Törenler ve Kutlamalar.....	193
2.2.4.1.	Dini Bayramlar.....	196
2.2.4.2.	Milli Bayramlar.....	203
2.2.4.3.	Mevsimlik Bayramlar.....	203
2.2.5.	İnanışlar.....	207
2.2.5.1.	Tabiat Olayları ile İlgili İnanışlar.....	208
2.2.5.2.	Canlı Varlıklarla İlgili İnanışlar.....	209
2.2.5.3.	Cansız Varlıklarla İlgili İnanışlar.....	210
2.2.5.4.	Hayvanlarla İlgili İnanışlar.....	211
2.2.5.5.	Uğur-Bereket.....	212
2.2.5.6.	Büyü.....	217
2.2.5.7.	Nazar-Nazarlık.....	222
2.2.5.8.	Kutsal Mekânlar ve Ziyaret Yerleri ile İlgili İnanışlar.....	230
2.2.5.9.	Rüya.....	240
2.2.5.10.	Fal.....	295

2.2.5.11.	Kurban / Adak.....	303
2.2.5.12.	Yağmur Duası.....	307
2.2.5.13.	Formel Sayılar.....	309
2.2.5.13.1.	Üç Sayısı.....	310
2.2.5.13.2.	Beş Sayısı.....	323
2.2.5.13.3.	Yedi Sayısı.....	328
2.2.5.13.4.	Kırk Sayısı.....	332
2.2.6.	Çocuk Oyunu.....	334
2.2.7.	Halk Mutfağı.....	341
2.2.7.1.	Kahvaltılıklar.....	346
2.2.7.2.	Yemekler.....	348
2.2.7.3.	İçecekler.....	359
2.2.7.4.	Meyveler.....	362
2.2.7.5.	Mutfak Araç-Gereçleri.....	363
2.3.	Değerlendirme.....	366
3.	Bölüm : 1980 Sonrası Türk Romanında Halk Edebiyatı Unsurları.....	372
3.1.	Halk Edebiyatının Tanımı.....	372
3.1.1.	Anonim Halk Edebiyatı.....	372
3.1.1.1.	Manzum Anonim Halk Edebiyatı Ürünleri.....	373
3.1.1.1.1.	Mani.....	373
3.1.1.1.1.1.	Mani Türünün Tanımı.....	373
3.1.1.1.1.2.	Mani Türünün Özellikleri.....	373
3.1.1.1.1.2.1.	İşlev Özellikleri.....	373
3.1.1.1.1.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	374
3.1.1.1.1.2.3.	İçerik Özellikleri.....	374
3.1.1.1.1.2.4.	İcra Özellikleri.....	374
3.1.1.1.1.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	375
3.1.1.1.1.3.	Mani Türünün Sınıflandırılması.....	375
3.1.1.1.2.	Türkü.....	377
3.1.1.1.2.1.	Türkü Türünün Tanımı.....	377
3.1.1.1.2.2.	Türkü Türünün Özellikleri.....	378
3.1.1.1.2.2.1.	İşlev Özellikleri.....	373

3.1.1.1.2.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	374
3.1.1.1.2.2.3.	İçerik Özellikleri.....	374
3.1.1.1.2.2.4.	İcra Özellikleri.....	374
3.1.1.1.2.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	375
3.1.1.1.2.3.	Türkü Türünün Sınıflandırılması.....	380
3.1.1.1.3.	Ninni.....	394
3.1.1.1.3.1.	Ninni Türünün Tanımı.....	394
3.1.1.1.3.2.	Ninni Türünün Özellikleri.....	395
3.1.1.1.3.2.1.	İşlev Özellikleri.....	395
3.1.1.1.3.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	395
3.1.1.1.3.2.3.	İçerik Özellikleri.....	396
3.1.1.1.3.2.4.	İcra Özellikleri.....	396
3.1.1.1.3.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	397
3.1.1.1.3.3.	Ninni Türünün Sınıflandırılması.....	397
3.1.1.1.4.	Ağıt.....	398
3.1.1.1.4.1.	Ağıt Türünün Tanımı.....	398
3.1.1.1.4.2.	Ağıt Türünün Özellikleri.....	398
3.1.1.1.4.2.1.	İşlev Özellikleri.....	398
3.1.1.1.4.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	399
3.1.1.1.4.2.3.	İçerik Özellikleri.....	399
3.1.1.1.4.2.4.	İcra Özellikleri.....	400
3.1.1.1.4.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	401
3.1.1.1.4.3.	Ağıt Türünün Sınıflandırılması.....	401
3.1.1.2.	Mensur Anonim Halk Edebiyatı Ürünleri.....	404
3.1.1.2.1.	Efsane.....	404
3.1.1.2.1.1.	Efsane Türünün Tanımı.....	404
3.1.1.2.1.2.	Efsane Türünün Özellikleri.....	405
3.1.1.2.1.2.1.	İşlev Özellikleri.....	405
3.1.1.2.1.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	405
3.1.1.2.1.2.3.	İçerik Özellikleri.....	406
3.1.1.2.1.2.4.	İcra Özellikleri.....	406
3.1.1.2.1.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	407

3.1.1.2.1.3.	Efsane Türünün Sınıflandırılması.....	407
3.1.1.2.1.3.1.	Tarihi Olaylar ve Şahıslar Etrafında Teşekkül Etmiş Efsaneler.....	409
3.1.1.2.1.3.2.	Bir Yere Bağlı Teşekkül Etmiş Efsaneler.....	416
3.1.1.2.2.	Menkıbe.....	428
3.1.1.2.2.1.	Menkıbe Türünün Tanımı.....	428
3.1.1.2.2.2.	Menkıbe Türünün Özellikleri.....	429
3.1.1.2.2.2.1.	İşlev Özellikleri.....	429
3.1.1.2.2.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	429
3.1.1.2.2.2.3.	İçerik Özellikleri.....	430
3.1.1.2.2.2.4.	İcra Özellikleri.....	430
3.1.1.2.2.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	430
3.1.1.2.2.3.	Menkıbe Türünün Sınıflandırılması.....	430
3.1.1.2.3.	Masal.....	436
3.1.1.2.3.1.	Masal Türünün Tanımı.....	436
3.1.1.2.3.2.	Masal Türünün Özellikleri.....	443
3.1.1.2.3.2.1.	İşlev Özellikleri.....	438
3.1.1.2.3.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	438
3.1.1.2.3.2.3.	İçerik Özellikleri.....	439
3.1.1.2.3.2.4.	İcra Özellikleri.....	440
3.1.1.2.3.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	440
3.1.1.2.3.3.	Masal Türünün Sınıflandırılması.....	441
3.1.1.2.3.3.1.	Masal Kavramıyla İlgili Unsurlar.....	443
3.1.1.2.3.3.2.	Masal Motifleri.....	452
3.1.1.2.3.3.3.	Masal Formelleri.....	457
3.1.1.2.4.	Fıkra.....	465
3.1.1.2.4.1.	Fıkra Türünün Tanımı.....	465
3.1.1.2.4.2.	Fıkra Türünün Özellikleri.....	466
3.1.1.2.4.2.1.	İşlev Özellikleri.....	466
3.1.1.2.4.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	466
3.1.1.2.4.2.3.	İçerik Özellikleri.....	467
3.1.1.2.4.2.4.	İcra Özellikleri.....	467

3.1.1.2.4.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	467
3.1.1.2.4.3.	Fıkra Türünün Sınıflandırılması.....	468
3.1.2.	Kalıplaşmış Sözler.....	474
3.1.2.1.	Atasözü.....	474
3.1.2.1.1.1.	Atasözü Türünün Tanımı.....	474
3.1.2.1.1.2.	Atasözü Türünün Özellikleri.....	475
3.1.2.1.1.2.1.	İşlev Özellikleri.....	475
3.1.2.1.1.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	475
3.1.2.1.1.2.3.	İçerik Özellikleri.....	476
3.1.2.1.1.2.4.	İcra Özellikleri.....	476
3.1.2.1.1.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	476
3.1.2.1.1.3.	Fıkra Türünün Sınıflandırılması.....	477
3.1.2.2.	Deyim.....	488
3.1.2.2.1.1.	Deyim Türünün Tanımı.....	488
3.1.2.2.1.2.	Deyim Türünün Özellikleri.....	489
3.1.2.2.1.2.1.	İşlev Özellikleri.....	489
3.1.2.2.1.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	490
3.1.2.2.1.2.3.	İçerik Özellikleri.....	490
3.1.2.2.1.2.4.	İcra Özellikleri.....	490
3.1.2.2.1.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	490
3.1.2.2.1.3.	Deyim Türünün Sınıflandırılması.....	491
3.1.2.3.	Tekerleme.....	521
3.1.2.3.1.1.	Tekerleme Türünün Tanımı.....	521
3.1.2.3.1.2.	Tekerleme Türünün Özellikleri.....	521
3.1.2.3.1.2.1.	İşlev Özellikleri.....	521
3.1.2.3.1.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	522
3.1.2.3.1.2.3.	İçerik Özellikleri.....	522
3.1.2.3.1.2.4.	İcra Özellikleri.....	523
3.1.2.3.1.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	523
3.1.2.3.1.3.	Tekerleme Türünün Sınıflandırılması.....	523
3.1.2.4.	Diğer Kalıplaşmış İfadeler.....	526
3.1.2.4.1.	Alkış-Kargış.....	526

3.1.2.4.1.1.	Alkış-Kargış Türünün Tanımı.....	526
3.1.2.4.1.2.	Alkış-Kargış Türünün Özellikleri.....	527
3.1.2.4.1.2.1.	İşlev Özellikleri.....	527
3.1.2.4.1.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	528
3.1.2.4.1.2.3.	İçerik Özellikleri.....	528
3.1.2.4.1.2.4.	İcra Özellikleri.....	529
3.1.2.4.1.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	529
3.1.2.4.1.3.	Alkış-Kargış Türünün Sınıflandırılması.....	530
3.1.2.4.1.3.1.	Alkışlar (Dualar).....	530
3.1.2.4.1.3.2.	Kargışlar (Beddualar).....	544
3.1.2.4.2.	Argo.....	548
3.1.2.4.2.1.	Argo Türünün Tanımı.....	548
3.1.2.4.2.2.	Argo Türünün Özellikleri.....	549
3.1.2.4.2.2.1.	İşlev Özellikleri.....	549
3.1.2.4.2.2.2.	Şekil ve Yapı Özellikleri.....	549
3.1.2.4.2.2.3.	İçerik Özellikleri.....	550
3.1.2.4.2.2.4.	İcra Özellikleri.....	550
3.1.2.4.2.2.5.	Dil ve Üslup Özellikleri.....	550
3.1.2.4.2.3.	Argo Türünün Sınıflandırılması.....	550
3.2.	Tasavvuf.....	560
3.2.1.	Tasavvuf Ekolleri ve Uygulamalar.....	561
3.2.1.1.	Sema.....	561
3.2.1.2.	Sufi.....	565
3.2.1.3.	Tarikatlar.....	566
3.2.1.3.1.	Mevlevilik.....	567
3.2.1.3.2.	Bektaşilik.....	570
3.2.1.3.3.	Kalenderilik.....	571
3.2.1.3.4.	Melamilik.....	573
3.2.2.	Tasavvufi Kavramlar.....	574
3.2.2.1.	Aşk.....	574
3.2.2.2.	Ayna.....	575
3.2.2.3.	Nefis.....	576

3.2.2.4. Dört Kapı.....	581
3.3. Halk Tiyatrosu.....	582
3.3.1. Kukla.....	582
3.3.2. Meddahlık.....	583
3.3.3. Karagöz.....	584
3.3.4. Orta Oyunu.....	588
3.4. Değerlendirme.....	589
Sonuç.....	593
Kaynakça.....	605
Ekler.....	632
Buket Uzuner ile Gerçekleştirilen Mülakat...	632
İskender Pala ile Gerçekleştirilen Mülakat.....	662
Ahmet Ümit ile Gerçekleştirilen Mülakat.....	680
Öz Geçmiş.....	704

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, roman türünün halk kültürü ve halk edebiyatına dair unsurları içerisine aldığı ifade etmiştir. Bu bölümde Ilıcak, çalışmasının amacını, kapsamını anlatmış, çalışmasının içeriğine dair genel bilgiler vermiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, ele aldığı konu hakkında daha ayrıntılı bilgiler vererek çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve yöntemini ortaya koymuştur.

Sonuç bölümünde yazar, 1980 sonrası Türk romanında halk kültürü ve halk edebiyatı unsurlarını derleme ve tespit yolları, geçiş dönemleri, adlandırmalar, halk bilgisi, inanışlar, çocuk oyunu, halk mutfağı, bayramlar, törenler ve kutlamalara yönelik tespit ettiği unsurlarını incelemiştir. Yazar, bu unsurların yazarların romanlarındaki dağılımını tespit etmiştir.

Yazarlara ait romanlarda, manzum anonim halk edebiyatı, mensur anonim halk edebiyatı, kalıplaşmış sözler, tasavvuf ve halk tiyatrosuna yönelik unsurlar tespit edilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Türk romanının gelişim sürecine bakıldığında romanın az ya da çok halk kültürü ve edebiyatından etkilendiğini söylemiştir. Yazar, çalışmasına konu olan dört yazara ait toplam otuz tane romanı incelemiştir.

Ilıcak, yazarlar arasında en çok Ahmet Ümit'in eserlerinde halk kültürüne ve halk edebiyatına dair unsurların romanlarında yer aldığını gözlemiştir. Daha sonra Elif Şafak, Buket Uzuner ve en son İskender Pala'nın geldiği görülmüştür.

İncelenen eserlerde halk edebiyatına dair unsurların halk kültürüne dair unsurlardan daha çok yer aldığı ortaya çıkmıştır.

Araştırmacı ele aldığı dört yazarın eserlerinden yola çıkarak hangisinin ortaya koydukları eserlerde hangi halk kültürünü veya halk edebiyatı unsurunu ne kadar kullandığını yüzdelik dilimlerle aktarmıştır. Örneğin Buket Uzuner'in romanlarında en çok kullandığı unsurun kalıplaşmış sözler olduğu, bunu inanışların takip ettiği en az kullandığı unsurun ise tasavvuf olduğu görülmüştür. İskender Pala'nın da romanlarında en çok kalıplaşmış sözler kullandığı, bunu adlandırmaların takip ettiği en az ise halk tiyatrosunu ve halk mutfağını kullandığı gözlenmiştir.

Ilıcak, yazarların kalıplaşmış sözler arasında en çok deyimlere daha sonra alkış ve kargışlara en son ise atasözlerine yer verdiğini söylemiştir. Kalıplaşmış sözlerden sonra ise eserlerde en çok kullanılan unsurun inanışlar olduğu ifade edilmiştir. İnanışlar içerisinde de formel sayılar sonra rüyalar sonra sırasıyla kutsal mekanlar ve ziyaret yerleri, nazar- nazarlık ve falın yer aldığı görülmüştür. İnanışlardan sonra da romanlarda adlandırmaların kullanımına yer verilmiştir. Bunlar lakaplar, yer, sokak, cadde adları ve soyadların geldiği söylenmiştir.

Yazar, Ahmet Ümit, Buket Uzuner ve İskender Pala'nın eserlerinde en çok kalıplaşmış sözleri kullanırken; Elif Şafak'ın daha çok inanışları romanlarında ön planda tuttuğunu ifade etmiştir.

İncelemeye tabii tutulan yazarların kullandıkları unsurları yüz yüze iletişimden, yazılı ve elektronik kültürden edindikleri görülmüştür. Yazarların halk kültürüne ve halk edebiyatına dair okumalar yaptığı ve amatör bir derlemeci gibi bilgi edindikleri ifade edilmiştir.

Araştırmacı, bu şekilde incelemeye aldığı bu dört yazara dair çeşitli sonuçları okuyucuya sunmuştur.

İLERİ, Canan. (1997). Eskişehir İli Mihalıççık İlçesi ve Yöresi Ağzları (Ses Bilgisi – Metinler). Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Eskişehir ili Mihalıççık ilçesi ve çevre yörelerin ağız özelliklerini incelemek amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Eskişehir ili Mihalıççık ilçesi ve çevre yörelerin ağız özelliklerini incelediğini; tezine derlediği metinleri aldığını ve çalışmanın sonunda da indeksin olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

İleri, çalışmasında kaynak kişilere yönelteceği soruları önceden hazırladığını, derleme yolu ile metinler elde ettiğini ve Eskişehir ağzını metinlerde göstermek için özel işaretler kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

İçindekiler.....I
Ön Söz.....XIV
Kaynak Kitaplar.....XVI
Kısaltmalar.....XVIII
Metinde Kullanılan Çeviriyazı İşaretleri.....XIX
Birinci Bölüm
Giriş.....XX
Mihalıççık'ın Tarihi.....XXIII
Kurtuluş Savaşı'ndan Önce Mihalıççık.....XXIII
Kurtuluş Savaşı'nda Mihalıççık.....XXV
Kurtuluş Savaşı'ndan Sonra Mihalıççık.....XXVI
Coğrafyası.....XXVII
İklim.....XXVII
Bitki Örtüsü.....XXVII

Yeryüzü Şekilleri.....XXVII
Akarsuları ve Gölleri.....XXVIII
Yeraltı Kaynak Suları.....XXIX
Madenleri.....XXIX
Sosyal Durum.....XXX
Nüfus.....XXX
Çalışma Hayatı.....XXX
Barınma.....XXXI
Ulaşım.....XXXI
Ekonomik Durum.....XXXII
Tarım.....XXXII
Hayvancılık.....XXXII
El Sanatları.....XXXIII
Sanayisi.....XXXIII
Ormancılık.....XXXIII
İkinci Bölüm

Metinler

<u>Konuşma</u>	<u>Konuşan \ Yaşı</u>

1. Mihalıççık Merkez.....1

Konuşma	Fatma Can (95)
Konuşma	Adalet Akkaya (65)

Halk Şiirleri (Ağıt).....11

2. Ahurköy

Masallar IV Hıyar Gızı	Fatma Eren (78)
V Konuşma	Fatma Eren (78)
	İbrahim Eren (58)
	Serpil Eren (55)

3. Akçaören Köyü.....28

VI Konuşma	Satı Gün (50)
VII Konuşma	Durmuş Dönmez (65)
	Uzeyir Yıldız (39)

	Şenay Yıldız (35)
	Sadiye Yıldız (35)
	Nuray İpek (35)
4. Belen-Cilbirt.....53	
VIII Konuşma	Fikriye Bekler (63)
	Ahmet Bekler (65)
	Erdoğan Bekler (33)
Masallar	Havva Çalışkan (75)
IX Gara Yılan	
X Şah İsmayıl	
XI Kesik Baş	
XII Haram Elma	
XIII İlahı	
5. Çalkaya (Ermenek) Köyü.....67	
XIV Mesel Satmak	Tevfik Özcan (90)
Masallar: XV Muradına Ermeyen Dilber	
XVI Eli Açık Güvey	
XVII Gövercin Yavrıları	
XVIII Musa Peygamber'in Cennetteki Gomşusu	
XIX Misavirin Nasibi	
6. Çardak Köyü.....77	
Halk Şiirleri	
XX Şiirler	Zeynetiye Aydın (63)
XXI Goca Yunus'a	Durşen Mert (Âşık Nurşah) (42)
XXII Anayım Ana	
XXIII Gülperi	
XXIV Gel Keremim Gel	
7. Çukurören Köyü.....86	
XXV Konuşma	Selahattin Yılmaz (63)
Avcı Hikâyeleri: XXVI Uçan Ölü Ördek	

XXVII H nerli Av K peği

XXVIII Avcıdan  ahit

8. Dik z  K y .....95

XXIX Konu ma

Hasan Hüseyin Cengiz (82)

XXX Kaside

Saffet  en (87)

XXXI Musa Peygamber

9. Dinek Köyü.....101

XXXII Konuşma

Ahmet  zer (54)

Necdet Kara (41)

Halil Yıldızak (50)

XXXIII Konuşma

Mehmet Yüksel (65)

 lk Hanım (64)

Suzan Yüksel (42)

Fatma Yüksel (38)

10. Gürleyik Köyü.....112

XXXIV Konuşma

Kimsesiz Kadın (78)

XXXV Konuşma

Refika  ıplak (60)

XXXVI Konuşma

Solmaz Samıt (57)

11.  kizafer Köyü.....117

XXXVII Konuşma

Işık Ilgaz 63

12. Kayı Köyü.....121

XXXVIII Ucuz Atlatılan Yangınlar

Ayşe Uysal 51

 brahim Uysal 55

13. Otluk Köyü Yumaklıca Mahallesi.....124

XXXIX Konuşma

İraz G kb l (62)

Rabiye  ukur (57)

Dursun Bakırcı (52)

Hafize Güven (55)

14.  merk y .....135

LX Konuşma	Kazım Koşar (91)
	Ahmet Koşar (63)
	Osman Özel (55)
15. Sazak.....141	
XLI Konuşma	Minta Öncü (79)
16. Seki Köyü.....143	
XLII Masal: Ebenin Horuzu	Gülây Bal (42)
17. Sekiören Köyü.....145	
XLIII Konuşma	Hatice Vardar (42)
18. Sorkun Köyü.....151	
XLIV Gelin Alma	Habibe Öz (80)
XLV Gelenekler	Meryem Demirtaş (67)
XLVI Çömlek Yapımı	Çömlekçi Kadın (55)
19. Yalımkaya Köyü Mavzut Mahallesi.....167	
XLVII Konuşma	Emine Soğuk (48)
	Elif Yüksel (15)
	Şaziye Aras (59)
	Arzu Aras (36)
Yeşilyurt Köyü Güney Mahallesi.....174	
XLVIII Konuşma	Fatma Karaçam (45)
20. Yunusemre Köyü Hamitoğlu Mahallesi.....183	
XLIX Konuşma	Mustafa Ilgaz (66)
	Reşat Ilgaz (38)
İstasyon Mahallesi	
I.Konuşma	Bekir Tulum (73)
	Ayşe Tulum (66)
Adahisar Mahallesi Uluçayır Mevkisi	
LI Konuşma	Fatma Acar (93)
Üçüncü Bölüm	

Ses Bilgisi.....193-299

Sesler

1. Mihalıççık İlçesi Ağzlarında Kullanılan Ünlüler.....193

A. Ünlülerin Tanımı.....193-207

1. a Ünlüsü.....193

1.1. Normal a (a)

1.2. Uzun a

1.3. Kapalı a

1.4. İnce a

1.5. Yuvarlak a

1.6. Geniz a'sı

2. e Ünlüsü.....195

2.1. Normal e

2.2. Kapalı e

2.3. Yuvarlak e

2.4. Uzun e

3. ı Ünlüsü.....197

3.1. Normal ı

3.2. Kısa ı

3.3. Uzun ı

3.4. Ayınlı ı

4. i Ünlüsü.....198

4.1. Normal i

4.2. Kısa i

4.3. Uzun i

5. o Ünlüsü.....200

5.1. Normal o

5.2. Uzun o

5.3. İnce o

6. ö Ünlüsü.....201

6.1. Normal ö

6.2. Uzun ö

- 6.3. Kısa ö
- 7. U Ünlüsü.....202
 - 7.1. Normal u
 - 7.2. Uzun u
 - 7.3. Kısa u
 - 7.4. İnce u
 - 7.5. Bulanık u
- 8. Ü Ünlüsü.....203
 - 8.1. Normal ü
 - 8.2. Uzun ü
 - 8.3. Kısa ü
- B. Uzun Ünlüler.....203
 - 1. Türkçe Kelimelerde Uzun Ünlüler
 - 1.1. Ses Olaylarıyla Ortaya Çıkan Uzun Ünlüler
 - a. Hece Kaynaşması ile Ortaya Çıkan Uzun Ünlüler
 - b. Ünsüz Düşmesi ile Oluşan Uzun Ünlüler
 - 1. İç Seste Ünsüz Düşmesi ile Uzayan Ünlüler
 - 2. Son Seste Ünsüz Düşmesi ile Uzayan Ünlüler
 - 3. Çift Ünlülerin Kaynaşması ile Oluşan Uzun Ünlüler
 - 1.1. Vurguya Bağlı Uzunluklar
 - 1.2. Ünlü İkizleşmesine Bağlı Uzunluklar
 - 2. Yabancı Kelimelerde Uzunluklar
 - 2.1. Arapça Kelimelerde
 - 2.2. Hece Kaynaşmasına Bağlı Olan Uzunluklar
 - 2.3. Ünsüz Düşmesine Bağlı Olan Uzunluklar
 - 2.4. Yabancı Kelimelerde Korunan Uzunluklar
 - 2.5. Nedensiz Uzamalar
 - 2.6. Yabancı Kelimelerdeki Çift Ünlüler
- C. Geniz Ünlüsü.....207
 - II. Mihaliççık İlçesi Ağızlarında Kullanılan Ünsüzler
- A. Ünsüzlerin Tanıtımı.....208-224
 - 1. b Ünsüzü.....208

- 1.1. Normal b
- 1.2. Bulanık b
2. e Ünsüzü.....209
 - 2.1. Normal e
3. ç Ünsüzü.....210
 - 3.1. Normal ç
4. d Ünsüzü.....210
 - 4.1. Normal d
 - 4.2. Bulanık d
5. f Ünsüzü.....211
 - 5.1. Normal f
6. g Ünsüzü.....211
 - 6.1. Arka Damak g'si
 - 6.2. Ön Damak g'si
7. ğ Ünsüzü.....213
 - 7.1. Normal ğ
8. h Ünsüzü.....213
 - 8.1. Arka Damak h'si
 - 8.2. Ön Damak h'si
 - 8.3. Söylenişi Yarım Değerli h
9. j Ünsüzü.....215
 - 9.1. Normal j
10. k Ünsüzü.....215
 - 10.1. Arka Damak k'si
 - 10.2. Ön Damak k'si
11. l Ünsüzü.....216
 - 11.1. Kalın l
 - 11.2. İnce l Ünsüzü
 - 11.3. İnceltilmiş l Ünsüzü
 - 11.4. Söylenişi Yarım Değerli l
 - 11.5. Söylenişi Yarım Değerli İnceltilmiş l
12. m Ünsüzü.....217

12.1.	Normal m	
13.	n Ünsüzü.....	218
13.1.	Normal n	
13.2.	Söylenişi Yarım Değerli n	
14.	Nazal n.....	218
15.	p Ünsüzü.....	219
15.1.	Normal p	
16.	r Ünsüzü.....	220
16.1.	Normal r	
16.2.	Söylenişi Yarım Değerli r	
17.	s Ünsüzü.....	221
17.1.	Normal s	
17.2.	Tonlulaşmış s	
18.	ş Ünsüzü.....	221
18.1.	Normal ş	
19.	t Ünsüzü.....	222
19.1.	Normal t	
20.	v Ünsüzü.....	223
20.1.	Normal v	
20.2.	Söylenişi Yarım Değerli v	
21.	w ünsüzü.....	223
22.	y Ünsüzü.....	224
22.1.	Normal y	
22.2.	Söylenişi Yarım Değerli y	
23.	z Ünsüzü.....	224
23.1.	Normal z	

Uyumlar

I.	Ünlü Uyumları.....	225
A.	Kalınlık-İncelik Uyumu.....	226
1.	Türkçe Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu	
2.	Yabancı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu	

- B. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....231
1. Türkçe Kelimelerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu
 - 1.1. Türkçe Kelimelerde Düz Ünlülerden Sonra Düz Ünlülerin Gelmesi
 - 1.2. Türkçe Kelimelerde Yuvarlak Ünlülerden Sonra Yuvarlak Ünlülerin Gelmesi
 2. Yabancı Kelimelerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu
 - 2.1. Yabancı Kelimelerde Düz Ünlülerden Sonra Düz Ünlülerin Gelmesi
 - 2.2. Yabancı Kelimelerde Yuvarlak Ünlülerden Sonra Yuvarlak Ünlülerin Gelmesi
- II. Ünlü-Ünsüz Uyumu
1. Türkçe Kelimelerde
 - 1.1. ğ, g, **h**, h, **k**, k, l (kalın), l (ince) Ünsüzlerinin Uyuma Etkisi
 - 1.2. Dudak Ünsüzlerinin Uyuma Etkisi
 - 1.3. Diş-Dudak Ünsüzlerinin Uyuma Etkisi
 - 1.4. Dişeti Ünsüzlerinin Uyuma Etkisi
 2. Yabancı Kelimelerde
 - 2.1. ğ, g, **h**, h, **k**, k, l (kalın), l (ince) Ünsüzlerinin Uyuma Etkisi
 - 2.2. Dudak Ünsüzlerinin Uyuma Etkisi
 - 2.3. Diş-Dudak Ünsüzlerinin Uyuma Etkisi
 - 2.4. Dişeti Ünsüzlerinin Uyuma Etkisi
- III. Ünsüz Uyumları.....238
1. Türkçe Kelimelerde
 - 1.1. Tonsuz+Tonsuz
 - 1.2. Tonsuz+Akıcı
 - 1.3. Akıcı+Tonsuz
 - 1.4. Tonlu+Tonlu
 - 1.5. Tonlu+Akıcı
 - 1.6. Akıcı+Tonlu
 - 1.7. Akıcı+Akıcı
 2. Yabancı Kelimelerde
 - 2.1. Tonsuz+Tonsuz
 - 2.2. Tonsuz+Akıcı

2.3. Akıcı+Tonsuz

2.4. Tonlu+Tonlu

2.5. Tonlu+Akcı

2.6. Akıcı+Tonlu

2.7. Akıcı+Akcı

Uyum Bozulması.....242-245

I. Ünlü Uyumlarının Bozulması.....242

1. Uyum Dışı Ekler

2. Kalınlaştırıcı Etkisi Olan Ünsüzler

3. İnceltici Etkisi Olan Ünsüzler

II. Ünsüz Uyumlarının Bozulması.....244

1. Türkçe Kelimelerde

2. Yabancı Kelimelerde

Uyum Değişmesi.....245-246

I. Ünlü Uyumlarının Değişmesi.....245

Birleşik Kelimelerde Uyum.....245

Benzeşme.....246-251

I. Ünlü Benzeşmesi.....246

II. Ünsüz Benzeşmesi.....247

1. İlerleyici Benzeşme.....247

1.1. İlerleyici Yarı Benzeşme

a. Türkçe Kelimelerde

b. Yabancı Kelimelerde

1.2. İlerleyici Tam Benzeşme

a. Türkçe Kelimelerde

b. Yabancı Kelimelerde

2. Gerileyici Benzeşme.....249

2.1. Gerileyici Yarı Benzeşme

a. Yabancı Kelimelerde

2.2. Gerileyici Tam Benzeşme

- a. Türkçe Kelimelerde
- b. Yabancı Kelimelerde
- 3. Uzak Benzeşme.....250
 - a. Türkçe Kelimelerde
 - b. Yabancı Kelimelerde
- Benzeşmezlik (Aykırılaşıma).....251
 - I. Ünlü Benzeşmezliği.....251
 - II. Ünsüz Benzeşmezliği.....251

Ses Değişimleri.....251-261

- I. Ünlü Değişimleri.....251
 - A. Kalın Ünlülerin İncelmesi.....251
 - 1. a> â İncelmesi
 - 2. a>e İncelmesi
 - 3. a> ê İncelmesi
 - 4. â>e İncelmesi
 - 5. a>i İncelmesi
 - 6. ı>e İncelmesi
 - 7. ı>i İncelmesi
 - 8. o> ô İncelmesi
 - 9. o> û İncelmesi
 - 10. o>ö İncelmesi
 - 11. u>i İncelmesi
 - 12. u>ö İncelmesi
 - 13. u> û İncelmesi
 - 14. u>ü İncelmesi
 - B. İnce Ünlülerin Kalınlaşması.....254
 - 1. e>a Kalınlaşması
 - 2. e>â Kalınlaşması
 - 3. i>a Kalınlaşması
 - 4. i>ı Kalınlaşması
 - 5. i>u Kalınlaşması

6. ö>o Kalınlaşması
7. ü>u Kalınlaşması
- C. Geniş Ünlülerin Daralması.....255
 1. a>ı Daralması
 2. a>i Daralması
 3. a>u Daralması
 4. e>ı Daralması
 5. e>i Daralması
 6. e>ü Daralması
 7. o>ı Daralması
 8. o>u Daralması
 9. ö>ü Daralması
- D. Dar Ünlülerin Genişlemesi.....258
 1. ı>a Genişlemesi
 2. ı>â Genişlemesi
 3. ı>ê Genişlemesi
 4. i>a Genişlemesi
 5. i>e Genişlemesi
 6. u>o Genişlemesi
 7. u>ö Genişlemesi
- E. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....259
 1. o>e Düzleşmesi
 2. o>ı Düzleşmesi
 3. ö>e Düzleşmesi
 4. u>a Düzleşmesi
 5. u>ı Düzleşmesi
 6. u>i Düzleşmesi
 7. ü>i Düzleşmesi
- F. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....260
 1. a>o Yuvarlaklaşması
 2. a>u Yuvarlaklaşması
 3. e>o Yuvarlaklaşması

4. e>ö Yuvarlaklaşması
5. e>ü Yuvarlaklaşması
6. ı>u Yuvarlaklaşması
7. i>ö Yuvarlaklaşması
8. i>u Yuvarlaklaşması
9. i>ü Yuvarlaklaşması

II. Ünsüz Değişimleri.....261-272

A. Ön Seste Ünsüz Değişimleri.....261

B. İç Seste Ünsüz Değişimleri.....263

1. İç Seste Tonlulaşma
2. İç Seste Tonsuzlaşma
3. İç Seste Sızıcılaşma
4. İç Seste Sızıcı Ünsüzler Arasındaki Değişimler
5. İç Seste Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişimler
6. İç Seste Süreksizleşme
7. İç Seste Diğer Ünsüz Değişimleri

C. Son Seste Ünsüz Değişimleri.....270

1. Son Seste Tonlulaşma
2. Son Seste Tonsuzlaşma
3. Son Seste Sızıcılaşma
4. Son Seste Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişimler
5. Son Seste Süreksizleşme
6. Son Seste Diğer Ünsüz Değişimleri

Ses Türemeleri.....272-273

I. Ünlü Türemesi.....272

A. Kelime Başında Ünlü Türemesi.....272

1. Başta ı- t Türemesi
2. Başta i- Türemesi
3. Başta ö Türemesi
4. Başta u Türemesi
5. Başta ü- Türemesi

B. Kelime İçinde Ünlü Türemesi.....	273
1. Türkçe Kelimelerde	
2. Yabancı Kelimelerde	
C. Kelime Sonunda Ünlü Türemesi.....	273
1. Türkçe Kelimelerde	
2. Yabancı Kelimelerde	
II. Ünsüz Türemesi.....	273
A. Kelime Başında Ünsüz Türemesi.....	273
1. Türkçe Kelimelerde	
2. Yabancı Kelimelerde	
B. Kelime İçinde Ünsüz Türemesi.....	274
1. Türkçe Kelimelerde	
2. Yabancı Kelimelerde	
C. Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi.....	274
1. Türkçe Kelimelerde	
2. Yabancı Kelimelerde	
Kısalma.....	275-279
I. Ünlü Kısalması.....	275
A. Kelime Başında Ünlü Kısalması.....	275
1. Türkçe Kelimelerde	
2. Yabancı Kelimelerde	
B. Kelime İçinde Ünlü Kısalması.....	276
1. Akıcı Ünsüzlere Bağlı Kısalıklar	
2. Kapalı Hecelerde Bulunan ı Ünlüsündeki Kısalık	
3. Emir I.Teklik Kişi Çekimindeki ı, i Ünlülerindeki Kısalık	
4. Birleşik Kelimelerde Kısalık	
5. İkiz Ünlülere Bağlı Kısalıklar	
6. Ünlü Türemesine Bağlı Kısalıklar	
7. Ses Düşmesine Bağlı Kısalıklar	
C. Kelime Sonunda Ünlü Kısalması	277
1. Türkçe Kelimelerde	

- 2. Yabancı Kelimelerde
- D. Art Arda İki Kelimede Kısalan Ünlüler.....278
- E. Vurguya Bağlı Olarak Kısalan Ünlüler.....278
- II. Ünsüz Kısalması.....278

Söylenişi Yarım Değerli h
Söylenişi Yarım Değerli l
Söylenişi Yarım Değerli l
Söylenişi Yarım Değerli n
Söylenişi Yarım Değerli r
Söylenişi Yarım Değerli v
Söylenişi Yarım Değerli y
Ses Düşmeleri.....279-286

- I. Ünlü Düşmesi.....279
 - A. Kelime Başında Ünlü Düşmesi.....279
 - 1. e Ünlüsünün Düşmesi
 - 2. ı ünlüsünün Düşmesi
 - 3. i Ünlüsünün Düşmesi
 - B. Kelime İçinde Ünlü Düşmesi.....279
 - 1. a Ünlüsünün Düşmesi
 - 2. e ünlüsünün Düşmesi
 - 3. ı Ünlüsünün Düşmesi
 - 4. i Ünlüsünün Düşmesi
 - 5. o ünlüsünün Düşmesi
 - 6. u Ünlüsünün Düşmesi
 - 7. ü Ünlüsünün Düşmesi
 - C. Kelime Sonunda Ünlü Düşmesi.....280
 - 1. e Ünlüsünün Düşmesi
 - 2. ı Ünlüsünün Düşmesi
 - 3. i Ünlüsünün Düşmesi

- II. Ünsüz Düşmesi.....281
 - A. Kelime Başında Ünsüz Düşmesi.....281

1. h Düşmesi	
B. Kelime İçinde Ünsüz Düşmesi.....	282
1. ğ Düşmesi	
2. h Düşmesi	
3. h Düşmesi	
4. k Düşmesi	
5. l Düşmesi	
6. n Düşmesi	
7. n Düşmesi	
8. r Düşmesi	
9. t Düşmesi	
10. v Düşmesi	
11. y Düşmesi	
C. Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi.....	284
1. ğ Düşmesi	
2. h Düşmesi	
3. k Düşmesi	
4. k Düşmesi	
5. l Düşmesi	
6. n Düşmesi	
7. r Düşmesi	
8. t Düşmesi	
9. v Düşmesi	
10. y Düşmesi	
11. z Düşmesi	
III. Hece Düşmesi.....	286
Yer Değiştirme (Metatez).....	286-288
I. Ünlü Yer Değiştirmesi.....	287
II. Ünlü-Ünsüz Yer Değiştirmesi.....	287
III. Ünsüz Yer Değiştirmesi.....	287
a. Türkçe Kelimelerde	

b. Yabancı Kelimelerde	
IV. Hece Metatezi.....288	
İkizleşme.....288-295	
I. Ünlü İkizleşmesi.....288	
a. Türkçe Kelimelerde	
b. Yabancı Kelimelerde	
1. Eşit İkiz Ünlüler.....290	
a. Türkçe Kelimelerde	
b. Yabancı Kelimelerde	
2. Yükselen İkiz Ünlüler.....291	
a. Türkçe Kelimelerde	
b. Yabancı Kelimelerde	
3. Alçalan İkiz Ünlüler.....292	
a. Türkçe Kelimelerde	
b. Yabancı Kelimelerde	
II. Ünsüz İkizleşmesi.....292	
1. İlk Hecesi Açık Kelimelerde İkizleşme.....293	
a. Türkçe Kelimelerde	
b. Yabancı Kelimelerde	
B. Ses Olaylarına Bağlı İkizleşmeler.....294	
a. Türkçe Kelimelerde	
b. Yabancı Kelimelerde	
İkizliğin Tekleşmesi.....295	
I. İkiz Ünlünün Tekleşmesi	
II. İkiz Ünsüzün Tekleşmesi.....295	
Hece Kaynaşması.....295-297	
A. Kelime İçinde Hece Kaynaşması.....295	
1. ğ Ünsüzünün Erimesi ile	
2. g Ünsüzünün Erimesi ile	
3. h Ünsüzünün Erimesi ile	

4. h Ünsüzünün Erimesi ile
5. k Ünsüzünün Erimesi ile
6. k Ünsüzünün Erimesi ile
7. r Ünsüzünün Erimesi ile
8. y Ünsüzünün Erimesi ile
- B. İki Kelime Arasındaki Hece Kaynaşması.....297

Hece Yutumu.....297

- a. Türkçe Kelimelerde
- b. Yabancı Kelimelerde

Hece Ekleme.....298

Mihalıççık Yöresinde Kullanılan Eski Anadolu Türkçesine Ait Kelimeler.....298

Mihalıççık Yöresinde Kullanılan Değişik Kelimeler.....299

Dördüncü Bölüm

Dizin

Dizin II.Cilt.....1-304

Beşinci Bölüm

Ekler

Ekler II.Cilt.....304-334

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

İleri, ön söz bölümünde çalışmasının amacı, kapsamı ve yöntemi üzerine açıklamalar yapmıştır.

Yazar, giriş bölümünde Eskişehir ağızı üzerine inceleme yapan araştırmacıları ve eser adlarını zikretmiştir. Araştırmacı, Eskişehir ağzının fonetik ve morfolojik özelliklerine dair açıklamalar yapmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak İleri, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

İleri, Eskişehir ağzı için yirmi bir köye gittiğini buralarda ikamet eden insanlarla görüşerek metinler elde ettiğini söylemiştir. Yazar, bölgedeki yerel halktan hikâye, şiir, masal ve ağıt türünde anonim halk edebiyatı ürünleri elde ettiğini ifade etmiştir.

İTO, Kiyoko. (2012). Türk Meddah Hikâyeleri ile Japon Rakugo (Nükteli Hikaye) larının Mukayesesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, meddah ve rakugo sanatının Türk ve Japon ulusları içindeki yeri, oluşumu, tarihi geçmişi, icra şartları, teknikleri, halkın kabulü, anlatıların nitelikleri ve anlatılara yansıyan kültürel unsurların tespitini bilimsel bir metotla incelemeyerek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasını meddahlık ve rakugo sanatları hakkındaki derinlemesine bilgiyi, meddah hikâyeleri ile Japon mizahi hikâyelerinin mukayesesi çerçevesinde oluşturduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

İto, çalışmasının ilk adımı olarak Türkçe, Japonca ve İngilizce kaynak taraması yapmıştır. Rakugoka görüşmelerinde yönlendirilmiş mülakat metodu, rakugo metinlerinin saptanmasında ise derleme metodunu kullandığını söylemiştir. Çalışma için elektronik ortamdan da faydalanılmıştır. Anlatıcı, anlatıcı ortamı ve anlatının değerlendirilebilmesi için halkbilimi araştırma yollarından Performans Teori yöntemini kullandığını belirtmiştir. Hikâyelerin işlevlerinin belirlenmesi için İşlevsel halkbilimi yönteminin temel alındığı vurgulanmıştır. Meddah ve rakugo metinlerinin incelenmesinde edebi metin inceleme metodu ve karşılaştırmalı folklor metodu kullanıldığı açıklanmıştır. Yazar, tezin içerisinde yer alan resimlerin çekimi

için fotoğraf makinesinden faydalandığını ayrıca ses kayıt cihazı kullandığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Öz.....III

Abstract.....IV

Ön Söz..... V

İçindekiler..... V I I

Ekler..... I X

Kısaltmalar.....X

Giriş.....1

2. Bölüm: Meddah, Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri.....3-42

1.1. Meddah ve Meddahlık.....15

1.1.1. Meddah ve Meddah Hikâyeleri Üzerinde Yapılan Çalışmalar.....3

1.1.2. Meddah ve Meddahlığın Anlamı.....5

1.1.3. Meddahlığın Tarihi.....6

1.1.4. Meddah Hikâyelerinin Anlatıldığı Yerler, Dekor, Kostüm, Aksesuar.....7

1.1.5. Meddahlığın Anlatım Teknikleri.....10

1.1.6. Meddah Anlatımlarında Bölgesel Farklar.....11

1.1.7. Meddahlık Sanatının Öğrenimi.....12

1.1.8. Önemli Meddahlar.....12

1.2. Meddahlığın Hikâyecilik Yönü.....15

1.2.1. Meddah Hikâyelerinin Genel Özellikleri.....16

1.2.2. Meddah Hikâyelerinin Oluştugu\ Yazıldığı ve Anlatıldığı Ortam.....17

1.2.3. Yazılı ve Basılı Meddah Hikâyeleri.....18

1.2.4. Meddah Hikâyelerinin Sınıflandırılması.....20

1.2.5. Beğenilen Birkaç Meddah Hikâyesinin Özeti.....21

1.2.6. İncelememize Konu Olan Hikâyeler ve Özellikleri.....26

1.2.6.1. Meddah Hikâyelerinin Başlıkları.....28

1.2.6.2. Meddah Hikâyelerinin Konusu.....28

1.2.6.3. Meddah Hikâyelerinde Yapı.....	29
1.2.6.4. Meddah Hikâyelerinde Zaman, Mekân, Şahıs Kadrosu.....	34
1.2.6.5. Meddah Hikâyelerinin Şekil Özellikleri.....	39
1.2.6.6. Meddah Hikâyelerinin Dil ve Üslup Özellikleri.....	40
2. Bölüm: Rakugoka, Rakugo Sanatı ve Rakugo (Nükteli Hikâyeler).....	43-91
2.1. Rakugoka ve Rakugo.....	43
2.1.1. Rakugoka ve Rakugo Üzerinde Yapılan Çalışmalar.....	43
2.1.2. Rakugoka ve Rakugonun Anlamı	
2.1.3. Rakugonun Tarihi.....	48
2.2.4. Rakugo Anlatılan Yerler Dekor, Kostüm, Aksesuar.....	50
2.2.5. Rakugoların Anlatım Tekniği.....	53
2.2.6. Rakugo Anlatımlarında Bölgesel Farklar.....	55
2.2.7. Rakugo Sanatının Öğrenilmesi.....	58
2.2.8. Önemli Rakugolar.....	59
2.2. Hikaye Niteliğiyle Rakugo.....	62
2.2.1. Rakugo Anlatılarının Genel Özellikleri.....	63
2.2.2. Rakugoların Oluştugu\ Yazıldığı ve Anlatıldığı Ortam.....	63
2.2.3. Yazılı ve Basılı Rakugolar.....	65
2.2.4. Rakugoların Sınıflandırılması.....	67
2.2.5. Rakugo Çeşitlerinden Birer Hikâye Özeti.....	69
2.2.6. İncelememize Konu Olan Rakugoların Özellikleri.....	79
2.2.6.1. Rakugo Başlıkları.....	80
2.2.6.2. Rakugoların Konusu.....	80
2.2.6.3. Rakugolarda Yapı.....	81
2.2.6.4. Rakugolarda Zaman, Mekân, Şahıs Kadrosu.....	85
2.2.6.5. Rakugoların Şekil Özellikleri.....	89
2.2.6.6. Rakugoların Dil ve Üslup Özellikleri.....	89
3. Bölüm: Meddah ve Meddah Hikâyeleriyle, Rakugoka VE Rakugonun Karşılaştırılması.....	92-117
3.1. Meddah ve Meddah Hikâyeleriyle Rakugoka ve Rakugonun Karşılaştırılması.....	92

3.1.1. Meddah ve Meddah Hikâyeleriyle Rakugoka ve Rakugonun Üzerinde Yapılan Araştırmalar Bakımından Karşılaştırılması.....	92
3.1.2. Meddah ve Meddahlıkla Rakugoka ve Rakugonun Anlam Bakımından Karşılaştırılması.....	94
3.1.3. Meddahlık ve Rakugo Sanatının Tarihi Gelişim Bakımından Karşılaştırılması.....	95
3.1.4. Meddah Hikâyeleriyle Rakugoların Anlatıldığı Yerler Bakımından Yerler, Dekor, Kostüm, Aksesuar Bakımından Karşılaştırılması.....	96
3.1.5. Meddah ve Rakugoların Anlatım Tekniği Bakımından Karşılaştırılması.....	100
3.1.6. Meddah Hikâyeleriyle Rakugoların Bölgesel Farklar Bakımından Karşılaştırılması.....	102
3.1.7. Meddahlık ve Rakugoka Sanatlarının Öğrenim Bakımından Karşılaştırılması.....	103
3.1.8. Önemli Meddahlar ve Rakugoların Karşılaştırılması.....	104
3.2. Meddahlığın Hikâyecilik Yönüyle, Hikaye Niteliğiyle Rakugonun Karşılaştırılması.....	106
3.2.1. Meddah Hikâyeleri ve Rakugoların Genel Özellikleri Bakımından Karşılaştırılması.....	106
3.2.2. Meddah Hikâyeleriyle Rakugoların Oluştugu\ Yazıldığı ve Anlatıldığı Ortam Bakımından Karşılaştırılması.....	107
3.2.3. Meddah Hikâyeleri ve Rakugoların Yazılı ve Basılı Metinler Bakımından Karşılaştırılması.....	108
3.2.4. Meddah Hikâyelerinin ve Rakugoların Sınıflandırılması Bakımından Karşılaştırılması.....	109
3.2.5. Beğenilen Birkaç Hikâye Özetlerinin Karşılaştırılması.....	110
3.2.6. İncelememize Konu Olan Meddah Hikâyeleri ve Rakugoların Genel Özellikler Başlıklar Bakımından Karşılaştırılması.....	110
3.2.6.1. İncelememize Konu Olan Meddah Hikâyeleri ve Rakugoların Başlıklar Bakımından Karşılaştırılması.....	111
3.2.6.2. İncelememize Konu Olan Meddah Hikâyeleri Rakugoların Konu Bakımından Karşılaştırılması.....	112

3.2.6.3. İncelememize Konu Olan Meddah Hikâyeleri ve Rakugoların Yapı Bakımından Karşılaştırılması.....113

3.2.6.4. İncelememize Konu Olan Meddah Hikâyeleri ve Rakugoların Zaman, Mekan, Şahıs Kadrosu Bakımından Karşılaştırılması.....114

3.2.6.5. İncelememize Konu Olan Meddah Hikâyeleri ve Rakugoların Şekil Özellikleri Bakımından Karşılaştırılması.....116

3.2.6.6. İncelememize Konu Olan Meddah ve Rakugoların Dil ve Üslup Özellikleri Bakımından Karşılaştırılması.....116

Sonuç.....119

Kaynakça.....129

Ekler.....149

Öz Geçmiş.....333

Ekler

Ekler 1: Hikâye Metinleri.....149

EKLER 1.1. Meddah Hikâyeleri (Metinler).....149

Ek 1.1.1. Hançerli Hanım.....149

Ek 1.1.2. Sandıklı Ebe.....203

Ek 1.1.3. Berber Mehmed Hikâyesi..... 220

Ek 1.1.4. Kumaşçı Güzeli.....241

Ek 1.1.5. Gördün mü Şu Buçuğu.....249

Ekler 1.2. Rakugo Metinleri.....253

Ek 1.2.1. Nezumi I.....253

Ek 1.2.2. Nezumi II.....268

Ek 1.2.3. Shibahama.....280

Ek 1.2.4. Toonasuya.....287

Ek 1.2.5. Yaburi.....299

Ekler 2: Rakugokalar ile Yapılan Görüşmeler:.....208

2.1. 2008’de Harito Warattei ve Akashi Katsura ile Yapılan Görüşmenin Kaydedildiği DVD ve DVD’deki Bazı Konuşmaların Türkçe Tercümesi.....308

2.2. Akashi Katsura ile Elektronik Posta Yoluyla Yapılan Yazışmalar ve Türkçeye Tercümesi.....	311
Ekler 3: Minyatür, Resim, Fotoğraf ve Harita Listesi.....	311
3.1. 17. Yüzyılda Yaşamış Olan Lalin Kaba adlı Meddahın Bir Minyatürü.....	319
3.2. Belinde Çevgan Omzunda Makremesi ile bir Meddah, VIII. Yüzyıl Minyatürü.....	320
3.3. Meddahın Gösteri Yaptığı Yer, Kıyafeti, ve Dinleyiciler.....	320
3.4. 19. Yüzyıla Ait Bir Kahvehanede Meddah Hikâye Anlatırken.....	321
3.5. 19. Yüzyıla Ait Bir Halk Resminde Meddah ve Dinleyiciler.....	321
3.6. Meddah Aşki (20.yy.) Bir Kahvehanede Hikâye Anlatırken (Münif Fehim'in Tablosu).....	322
3.7. Erol Günaydın (1933-) Meddahlık Yaparken.....	322
3.8. Asakusa Engei Hol, Asakusa, Tokyo.....	323
3.9. Yose'de Bir Rakugoka Dinleyici Karşısında Rakugo Anlatırken.....	323
3.10. Rakugokanın Oturduğu Minder, Masa (Kendai), Masa Üzerinde Yelpaze, Japon Havlusu ve Sanatçının Bacaklarının Gözükmemesi İçin Konulan Hızakakushi.....	324
3.11. Rakugokanın Oturduğu Minder ve Sol Tarafta Rakugokaların İsimlerinin Yazılı Olduğu Makuri.....	324
3.12. Bir Kadın Rakugoka Japon Havlusunu Aksesuar Olarak Kullanırken.....	325
3.13. Fatsume veya Shinuchi Seviyesindeki Bir Rakugokanın Kimonosu Üzerinde Bulunan “Mon” Sembolleri.....	325
3.14. Mon İşaretleri.....	326
3.15. Bir Rakugoka Sahne Arkasındaki Müzisyenlerin (Hayashi Beya) Bulunduğu Yerden (Ohayashi) Geçerek Sahneye Çıkarken.....	326
3.16. Bir “Shinuchi” (Usta Seviyesindeki Bir Rakugoka) Rakugo Anlatırken.....	327
3.17. Seisuisho, Birinci Cildin Son Sayfası (El Yazması).....	328

3.18. Shikano Makifude, Buzaemon Shikano'nun Rakugo Anlattığı “Suime” (Mürekkep Resmi).....	328
3.19. Edo Döneminde Halkın Yaşadığı Nagayalar..... (Edo Tokyo Müzesi).....	329
3.20. Nagaya'nın Bir Dairesi (Edo Tokyo Müzesi).....	329
3.21. Edo Döneminde Kimono Kumaşı Dükkanı (Edo Tokyo Müzesi).....	330
3.22. Edo Dönemindeki Edo Şehri (Edo Tokyo Müzesi).....	330
3.23. Japon Haritası.....	331
3.24. Rakugo ile İlgili Bölgeleri Gösteren Harita.....	331
Ekler 4:.....	332
Ek 4.1. Nezumi I'ın Kaydedildiği DVD.....	332
Ek 4.2. 2008'de Harito Waretti ve Akashi Katsaru ile Yapılan Görüşmenin Kaydedildiği DVD.....	332

Ön Söz\ Giriş\ Sonuç

Araştırmacı, Türk ve Japon sanatında ses ve hareket taklidi ile hikâye anlatma sanatının çok eskilere dayanan bir gösteri sanatı olduğunu söylemiştir. Türklerde “meddahlık” Japonlarda “rakugo” diye adlandırılan bu sanat dalları nitelikleri bakımından edebiyatın ve tiyatronun araştırma alanına girdiği belirtilmiştir. Yazar, söz konusu alanların incelenmesi yoluyla gösteri sanatları, anlatım, edebiyat, günlük hayat, inançlar, gelenekler gibi alanlarda iki ülke kültürü arasındaki benzerlik ve farklılığın ortaya çıkmasına katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Yazar; meddah, meddahlık ve meddah hikâyeleriyle ilgili aynı şekilde rakugo sanatı ile ilgili yayınları taradığını, görüşmeler yaptığını söylemiştir. Bu görüşmeler için dört defa Japonya'ya gittiğini, şüpheyi düşüğü noktalarda internet yoluyla kaynak kişilerle görüşme yaptığını belirtmiştir.

Araştırmacı, tezin üç ana bölümden oluştuğunu söylemiştir. Birinci bölümde meddah ve meddahlıkla ilgili bilgi verilmiştir. Hikâye ortamının şartları, meddah hikâyelerinin listesi ve özeti verilmiştir. İkinci bölümde ragukoka ve rakugo hakkında yapılan çalışmalar, anlamları, tarihi gelişimi, icra yerleri, icra teknikleri hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde hikâyelerin yazarı yazıldığı ortam karşılaştırılmıştır.

İto; ailesine, hocası Prof. Dr. Hayato Yamanaka'ya rakugoka sanatçısı Akashi Katsura'ya, Halit Mızıraklıoğlu'na, Ayşe Arzu Ertizman'a, Abdülkadir Emeksiz'e, Prof. Dr. Şeyma Güngör'e teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Giriş kısmında yazar, çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve yöntemini anlatmıştır.

Sonuç bölümünde İto, ele aldığı konunun sonuçlarını ortaya koymuştur. Meddah ve meddahlık üzerine incelemelerin 18. yüzyılda yabancı araştırmacılar tarafından başlayıp Türk araştırmacılara geçtiği 20. yüzyılın ilk çeyreğinden beri bu konu ile ilgili yeterli araştırma yapılmadığı ifade edilmiştir.

Meddah kelimesinin önceleri din büyüklerini övücü nitelikte sözler söyleyen kimselere denilirken zamanla din dışı hikâyeler anlatan sanatçılara da söylendiği ifade edilmiştir. Meddah kelimesi ile Türklerin ilk defa meslek adı olarak 14. yüzyılda karşılaştıkları; 16. yüzyılda kıssahan, şahmerdan gibi kelimelerle bir arada kullanıldığı belirtilmiştir. Meddah kelimesinin 16. yüzyıldan sonra halk içine yerleştiği, meddah hikâyelerinin asıl şekline 17. yüzyılda Tıflı'de rastlanıldığı söylenilmiştir.

Meddahların önceleri saraylarda, yöneticilerin büyük evlerinde hikâyelerini anlattıkları vurgulanmıştır. Türkiye'de 17. yüzyıldan itibaren meddah hikâyelerinin anlatım alanının genişlediği belirtilmiştir. Kahvehanelerin açılmasıyla birlikte meddahlık sanatının geliştiği vurgulanmıştır. 20. yüzyılda Batı tarzı eğlenceye olan ilginin artmasıyla bu sanata olan ilginin azaldığı açıklanmıştır. Meddahların icra yerinde yüksek bir yere diz üstü oturup hikâyesini anlattığı, anlatımı sırasında büyük bir mendil, sopa, baston bulundurduğu görülmüştür.

Meddahların usta-çırak ilişkisi içinde yetiştiği söylenmiştir. Hikâyelerin 18. yüzyıldan itibaren yazıya geçirildiği daha sonraki tarihlerde kitap halinde basıldığı görülmüştür. Hikâyelerin belli başlıklarının olmadığı ifade edilmiştir.

Hançerli Hanım hikâyesi, **Sandıklı Ebe**, **Berber Mehmed** hikâyesi, **Kumaşçı Güzeli**, **Gördün mü Şu Buçuğu** başlıklı anlatılar teze dâhil edilmiştir.

Meddah hikâyelerinin başlangıç, hikâye kısmı ve son kısım olmak üzere üç bölümden oluştuğu söylenmiştir. Hikâyelerin oluşum zamanı, meddahın anlatma zamanı ve olay zamanı olmak üzere üç zamanın yer aldığı vurgulanmıştır.

İncelenen hikâyelerde İstanbul'da yaşayan insanların yaş, meslek, ırk ve din özelliklerine yer verilmiştir.

Japon rakugoka ve rakugo metinlerinin 20. yüzyıldan itibaren çok arttığı, inceleme ve metin neşirlerinin toplam sayısının bin beş yüzü geçtiği söylenmiştir. Tahkiyeye dayalı tek kişilik nükteli hikâyeler anlatan kişilere rakugoka denildiği; rakugonun hem tek kişilik anlatı hem de anlatılan hikâyelerin adı olduğu ifade edilmiştir. Bu metinlerde ilk başta dini hikâyeler anlatılırken daha sonra sokaklardaki kulübelere din dışı konuların anlatıldığı görülmüştür. Rakugukan anlatım tekniğinin belli kurallarının olduğu söylenmiştir. Rakugoka kakiwari denilen bir tahta dekorun önünde mindere oturduğu, önünde kendai denilen bir masa konulduğu ifade edilmiştir. Sanatçının arkasında ohayashi denilen müzisyenler bulunduğu Rakugokanın kimono denilen milli kıyafeti giydiği ve Japon havlusu ve yelpazesi ile hikâyesini anlattığı görülmüştür. Rakugokanın anlatacağı hikâyeyi bir deftere kaydettiği belirtilmiştir. Böylece aynı gün aynı hikâyenin anlatılmasının önüne geçildiği ifade edilmiştir.

Rakugoka sanatında sanatçının, usta-çırak ilişkisi içinde yetiştiği, 18. yüzyılda değerli rakugolar yetiştiği belirtilmiştir. Rakugo sanatının Edo döneminin son zamanlarından Meiji dönemine kadar olgunlaştığı ifade edilmiştir. Hikâyelerinin en önemli özelliğinin ochi denilen nükte ile bittikleri vurgulanmıştır. Rakugokaların 17. yüzyıldan itibaren el yazısı ile yazılan kitaplarla, tahta baskı ve matbaada basılan kitaplarla okuyucuya ulaştığı açıklanmıştır. Rakugo başlıklarının bölge farklılıkları sebebiyle küçük farklılıkları barındırsada hikâyelerin başlıklarının sabit olduğu vurgulanmıştır. Bazı rakugo hikâyelerinin adları sıralanmıştır. Bunlar: **Nezumi**, **Shibahama**, **Toonasuya** ve **Yabui** anlatılarıdır. Rakugolarda da hikâyenin oluşum zamanı, anlatım zamanı, hikâye zamanı olmak üzere üç zaman olduğu söylenmiştir. Hikâyelerde halkın gündelik hayatında kullandığı kelimelerin yer aldığı görülmüştür. Araştırmacı, meddah, meddahlık, meddah hikâyeleri ile rakugoka, rakugo, rakugo nükteli hikâyeleri karşılaştırdığında şu özellikleri sıralamıştır:

- 1- Her iki anlatım sanatının da tahkiyeye dayanan tek kişilik sözlü anlatılar olduğu ve ikisinin kökeni de dini kaynaklı olduğudur.
- 2- Her iki sanatın sanatçıların usta-çırak ilişkisine göre yetiştiği, çırağın ustaya başvurup, usta beğenirse çırağı yanına aldığı söylenmiştir.

3- Meddah hikâyeleri ve rakugoların yakın yüzyılların sosyal, ekonomik şartlarında oluştukları her iki türün de şehir halkının yaşayışını işledikleri vurgulanmıştır.

Meddahların ve rakugoların sanatlarını evlerde, açık mekânlarda gerçekleştirebildikleri söylenmiştir. Meddahlığın gelişme kaydetmesinde kahvehaneler önemli olmuşken rakugo sanatının gelişmesinde yoselerin büyük etkisinin olduğu ifade edilmiştir.

Her iki sanatçının hikâye anlatma sebebinin dinleyiciyi eğlendirmek olduğu vurgulanmıştır. Sanatçıların hikâye anlatımlarında kıssadan hisse alınmasına dikkat ettikleri belirtilmiştir.

Rakugoka tiplerinin konuştururken sağa ve sola baktıkları; meddah anlatım tekniğinde böyle bir davranışın olmadığı söylenmiştir.

Meddah hikâyelerinin de rakugoların da gerçek hayattan alınmış kurmaca hikâyeler olduğu söylenmiştir.

Bu iki sanat arasında bazı farklarında söz konusu olduğu ifade edilmiştir. Meddah hikâyelerinde aşk her hikâye de yer alırken; Japon rakugo anlatılarında bu konudan hiç söz edilmediği görülmüştür. Meddah hikâyelerinde intihar etme girişimi söz konusu değilken; rakugo nükteli anlatımlarında bu unsura rastlanılabilmektedir. Meddah hikâyelerinde olaylar sosyo-kültürel bakımdan orta ve üst tabaka arasında geçerken; Japon hikâyelerinde aynı tabakalar arasında olayların yaşandığı ayrıca ana kahramanların genellikle fakir halktan seçildiği görülmüştür.

Bu iki sanat dalının metinlerinin mensur özelliğe sahip olduğu ancak basılmış bazı meddah hikâyelerinde manzum kısımların da yer alabildiği ifade edilmiştir.

İto, Türk meddah sanatı ile Japon rakugo sanatının birbirine benzer olmasını Adolf Bastian'ın “İnsan zihninin birbirine benzer sosyo-kültürel, fiziki ve psikolojik şartlar altında aralarında ilişki olmasına benzer şeyler düşünüp üretebileceğidir.” ifadesiyle açıklamıştır.

Araştırmacı, meddah hikâyelerinin de rakugoların da şehir hayatının geliştiği, tüccar sınıfının zenginleştiği toplumların ürünleri olduğunu belirtmiştir. Halkın bu anlatılarda bilgi ve görüşlerini geliştirdiği, kıssadan hisse aldığını, bireysel ve sosyal problemlerine çare buldukları ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Tez toplam üç yüz otuz iki sayfadan oluşmuştur. Meddahlık, meddah hikâyesi; rakugo ve rakugo anlatıları başlangıçtan bugüne değin tarihsel ve edebi yönden ele alınmıştır. Bu iki sanat benzerlikleri ve farklılıkları noktasında mukayese edilerek okuyucuya sunulmuştur. Meddah hikâyeleri ve rakugo nükteli anlatılarından örneklerle çalışma somutlaştırılmıştır. İcracılarla iletişime geçilmiş merak edilen sorular sorulmuştur. Çalışma pek çok araştırma inceleme yöntemi kullanılarak meydana getirilmiştir.

KILIÇKAYA, Derya. (2015). İlk Dönem Mizah Gazetelerinde İstanbul Hayatı. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, ilk dönem mizah gazetelerinden hareketle İstanbul’u her yönüyle ele alarak bu şehri ve insanı hakkında bilgi vermek amacıyla tezini hazırladığını ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, 1870 – 1879 yılları arasında yayımlanan on iki tane ilk dönem mizah gazeteleri üzerinden İstanbul hayatını inceleyerek tezini meydana getirdiğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Kılıçkaya, çalışmasında elde ettiği metinleri sadece Latin harflerine çevirmekle kalmadığını ilk dönem mizah gazetelerinden hareketle, İstanbul’da yaşayanlarla birlikte şehirde yaşanan olayları değerlendirdiğini söylemiştir. Yazar, değerlendirmelerini yaparken karikatürlerden de faydalandığını vurgulamıştır.

İçindekiler

Öz.....iii

Abstract.....iv

Önsöz.....v	
Resim Listesi.....xv	
Kısaltmalar Listesi.....xix	
Giriş.....1	
Gazetelerin Yayımlandığı Döneme Genel Bakış	
1. Siyasi Durum.....1	
2. Basın-Yayın Hareketleri.....5	
1. İlk Dönem Mizah Gazeteleri ve İstanbul.....12	
1.1. Terakki / Terakki-Eğlence / Letaif-i Asar.....13	
1.2. Diyojen.....16	
1.3. İbretnüma-yı Alem.....18	
1.4. Çingiraklı Tatar.....19	
1.5. Hayal.....20	
1.6. Tiyatro.....21	
1.7. Şafak.....22	
1.8. Latife.....22	
1.9. Meddah.....24	
1.10. Kahkaha.....24	
1.11. Geveze.....25	
1.12. Çaylak.....25	
1.13. Gazeteler ve İstanbul Semtleri.....27	
1.13.1. Beyoğlu / Taksim.....27	
1.13.2. Üsküdar.....32	
1.13.3. Kağıthane.....33	
1.13.4. Fatih / Eminönü.....34	
1.13.5. Haliç (Kasımpaşa / Balat / Eyüp).....37	
1.13.6. Kadıköy.....37	
1.13.7. Boğaziçi Köyleri.....38	
1.13.8. Beşiktaş.....39	
1.13.9. Diğerleri.....39	
2. Sosyal ve Kültürel Hayat.....42	
2.1. Eğlence ve Yeme İçme Kültürü.....42	

2.1.1. Tiyatro.....	43
2.1.1.1. Gedikpaşa Tiyatrosu.....	43
2.1.1.2. Opera Tiyatrosu.....	84
2.1.1.3. Fransız Tiyatrosu.....	91
2.1.2. Gazinolar ve Çalgıcıları.....	92
2.1.3. Kumarhaneler.....	104
2.1.4. Meyhaneler / Meyhaneciler.....	107
2.1.5. Kafe Şantanlar.....	108
2.1.6. Lokantalar.....	110
2.1.7. Kahvehaneler.....	113
2.1.8. Kırathaneler.....	118
2.1.9. Mesireler / Seyir Yerleri.....	130
2.1.10. Uçurtma Uçurma.....	140
2.1.11. Geleneksel Türk Tiyatrosu ve Eğlence Çeşitleri.....	141
2.1.11.1. Orta Oyunu ve Karagöz.....	141
2.1.11.2. Hokkabazlar.....	147
2.2. Sokaklar / Caddeler.....	149
2.2.1. Aydınlatma / Gazla Aydınlanma / Gazhaneler.....	149
2.2.2. Sokakların Temizliği.....	161
2.2.3. Yolların Durumu.....	176
2.2.4. Dilenciler.....	203
2.2.5. Meczuplar (Çıplak Mustafa).....	206
2.2.6. Bekçiler.....	209
2.2.7. Hamallar.....	211
2.2.8. Hırsızlar.....	213
2.2.9. Duvarlar.....	214
2.2.10. Şoseler.....	215
2.2.11. Köpekler.....	215
2.2.11.1. İstanbul Köpeklerinin Özellikleri.....	217
2.2.11.2. Köpeklerin Çektikleri Eziyet.....	220
2.2.11.3. Köpeklerin İstanbullulara Verdikleri Rahatsızlık.....	224
2.3. Giyim-Kuşam, Moda ve Davranışlar.....	225

2.3.1. Şıklar.....	232
2.3.1.1. Giyim-Kuşam ve Dış Görünüşte Değişiklik.....	232
2.3.1.2. Şık-Sivilize-Centilmen Tabirleri ve Aralarındaki Farklar.....	246
2.3.1.3. Şık; Nam-ı Diğer Mirasyedi ve Parasızlık.....	249
2.3.1.4. Şıkların Görüldüğü Mekânlar.....	259
2.3.1.5. Şıklar İçin Yazılmış Şiirler.....	261
2.3.1.6. Şık Olmanın Kuralları.....	272
2.3.1.7. Fransızca.....	277
2.3.2. İstanbul Kadınları, Şıllıklar (Alafranga Kadınlar) ve Erkekler.....	278
2.4. Basın-Yayın ve Eğitim.....	304
2.4.1. Gazeteler / Müvezziler.....	304
2.4.2. Eğitim.....	309
2.4.3. Posta Hizmetleri.....	312
2.5. Dini Hayat, Gelenek ve Görenekler.....	314
2.5.1. Amin Alayları.....	314
2.5.2. Bayramlar.....	315
2.5.3. Paskalya ve Hristiyan Âdetleri.....	316
2.5.4. Kandil Geceleri.....	317
2.5.5. Düğünler.....	318
2.5.6. Hıdırellez.....	319
3. Taşıma\ Ulaşım.....	321
3.1. Deniz Ulaşımı.....	321
3.1.1. Vapur Taşımacılığı.....	321
3.1.1.1. Vapurlara Karşı Duyulan Güvensizlik ve Kazalar.....	329
3.1.1.2. Kişiye Özel Muameleler.....	350
3.1.1.3. Vapur Çalışanları.....	352
3.1.1.3.1. İdareciler (Hüseyin Haki Efendi-Ali Hilmi Efendi).....	352
3.1.1.3.2. Memurlar.....	360
3.1.1.3.3. Dümenciler.....	366
3.1.1.3.4. Kaptanlar ve Çımacılar.....	369

3.1.1.3.5.	Tayfalar.....	379
3.1.1.3.6.	Biletçiler.....	380
3.1.1.3.7.	Kamarotlar.....	384
3.1.1.4.	Semtler Arasında Ayrımcılık Yapılması.....	385
3.1.1.5.	Vapurların Haddinden Fazla Yolcu Alması.....	393
3.1.1.6.	İntizamsızlık ve Çekilen Güçlükler.....	399
3.1.1.7.	Vapurlar ve Kadınlar.....	413
3.1.1.8.	Vapurlar ve Tramvay.....	414
3.1.1.9.	Vapur Ücretleri ve Zamlar.....	419
3.1.1.10.	Araba Vapuru.....	422
3.1.1.11.	Vapurda Hayat.....	424
3.1.1.11.1.	Tavla, İskambil Kâğıdı, Kumar ve İşret.....	424
3.1.1.11.2.	Kahve Ocakları, Kahveciler, Sucular, Diğer Saticılar.....	428
3.1.1.12.	Yolcuların Vapura “Hücum” Etmesi.....	437
3.1.1.13.	Vapurların Yavaşlığı.....	440
3.1.1.14.	Vapurların Bakımsızlığı ve Alternatif Tasarruf Önerileri.....	447
3.1.1.15.	Vapur İdarelerinin Mizah Gazetelerini Dikkate Alması.....	456
3.1.2.	Kayıklar.....	462
3.1.2.1.	Ateş Kayıkları.....	464
3.1.2.2.	Kayıkların Oluşturdukları Tehlikeler.....	466
3.1.2.3.	Kayıkçılar ve Müşteriler.....	468
3.2.	Kara Ulaşımı.....	476
3.2.1.	Arabalar\ Arabacılar.....	476
3.2.1.1.	Araba Artışı ve Bunun Getirdiği Sonuçlar.....	478
3.2.1.2.	Arabacılar, Kazalar ve Hız.....	483
3.2.2.	Tramvay.....	490
3.2.2.1.	“Tramvay İstanbul’da”.....	492
3.2.2.2.	Tramvay Beygirleri.....	495
3.2.2.3.	Tramvay Yolları.....	504
3.2.2.4.	Tramvay Kazaları.....	510

3.2.2.5.	Tramvay Biletçileri ve Biletler.....	529
3.2.2.6.	Tramvay ve Gazeteler.....	536
3.2.2.7.	Tramvay Şarkıları / Şiirleri.....	538
3.2.2.8.	Vagon Kılavuzları (Vardacılar) / Bayraktarlar.....	540
3.2.2.9.	Tramvay Durakları.....	546
3.2.2.10.	Tramvay ve Kalabalık.....	549
3.2.2.11.	Tramvay ve Yavaşlık.....	553
3.2.2.12.	Tramvay ve Nizamsızlık.....	555
3.2.3.	Omnibüsler.....	557
3.2.3.1.	Omnibüs ve Temizlik.....	560
3.2.3.2.	Omnibüs ve Kazalar.....	561
3.2.3.3.	Omnibüs, Bozuk ve Tozlu Yollar.....	563
3.2.3.4.	Omnibüs, Beygirler ve Yavaşlık.....	5670
3.2.4.	Şimendiferler / Demiryolları.....	573
3.2.4.1.	Şimendifer İstanbul’da.....	575
3.2.4.2.	Şimendifer ve Kalabalık.....	577
3.2.4.3.	Demiryollarının Durumu.....	577
3.2.4.4.	Şimendifer ve Yavaşlık.....	579
3.2.4.5.	Şimendifer Ücretleri.....	581
3.2.4.6.	Şimendifer Kazaları.....	581
3.2.4.7.	Şimendiferin “Tuhaf” Halleri.....	582
3.2.5.	Tünel.....	585
3.2.5.1.	Tünel İstanbul’da.....	587
3.2.5.2.	Tünel ve Kazalar.....	597
3.2.5.3.	Tünel ve Çevresi.....	599
3.2.5.4.	Tünel Ücretleri.....	600
3.2.5.5.	Tünel İdaresinin Tepki Çeken Bazı Uygulamaları.....	602
3.2.6.	Köprüler.....	604
3.2.6.1.	Galata (Karaköy, Eminönü) Köprüsü.....	604
3.2.6.2.	Demir Köprü.....	613
3.2.7.	Beygirler\ Atlar.....	621
3.2.7.1.	Kira Beygirleri / Sürücü Beygirleri.....	623

3.2.7.2.	Beygirlere Edilen Eziyet.....	627
3.2.7.3.	Beygirlerin Çevreye Verdiği Rahatsızlık.....	632
3.2.7.4.	Beygirciler / Beygir Sürücüler.....	634
3.2.8.	Eşekler \ Merkepçiler.....	636
4.	Ticaret / Alışveriş.....	641
4.1.	Sokak Satıcıları / Satıcılar.....	641
4.2.	Esnaflar / Tüccarlar.....	644
4.3.	Çarşı / Çarşı İçi (Kapalıçarşı) / Panayırlar / Mağazalar.....	651
4.4.	Mecidiye Meselesi.....	654
4.5.	Fiyatlar / Pahalılık / Geçim Sıkıntısı / Maaş.....	657
4.6.	Sarraflar.....	665
4.7.	Cığerciler / Balıkçılar.....	668
4.8.	Kunduracılar.....	668
4.9.	Fıstıkçılar / Buğday Tellalları.....	669
4.10.	Tuhafçılar.....	670
4.11.	Tütün İdaresi / Tütüncüler / İnhisar İdaresi / Reji İdaresi / Tütün Paketleri.....	672
4.12.	Bankalar.....	677
4.13.	Kömürcüler.....	679
4.14.	Bakkallar / Kasaplar.....	680
4.15.	Börekçiler / Gözlemeciler.....	684
4.16.	Yeni Cami Meydanı Satıcıları.....	685
4.16.1.	Yeni Cami Berberleri.....	687
4.16.2.	Yeni Cami Kebapçıları.....	688
4.16.3.	Yeni Cami Şerbetçileri ve Muhallebicileri.....	690
4.16.4.	Ayakkabı Boyacıları.....	691
5.	Su ve Temizlik Kültürü.....	693
5.1.	Su Meselesi.....	693
5.1.1.	Terkos Gölü (Suyu).....	693
5.1.1.1.	Çeşmeler.....	703
5.1.1.2.	Sakalar / Sucular.....	706
5.1.2.	Dereler.....	707

5.1.2.1.	Kasımpaşa Deresi ve Balat Deresi.....	707
5.1.2.2.	Kağıthane Deresi.....	710
5.1.3.	Su Yokluğu ve Kuraklık.....	711
5.2.	Deniz Hamamları / Hamamlar.....	720
5.2.1.	Deniz Hamamları.....	720
5.2.2.	Hamamlar.....	732
6.	Afetler / Salgın Hastalıklar (Kolera).....	733
6.1.	Yangınlar.....	733
6.2.	Deprem Söylentisi.....	741
6.3.	Kolera.....	747
	Sonuç.....	753
	Kaynakça.....	758
	Öz Geçmiş.....	816

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde ilk dönem mizah gazeteleri üzerinden yazılmış çeşitli tezler hakkında genel bilgiler vermiştir. Araştırmacı, çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde, ilk dönem mizah gazetelerinin 19. yüzyıl padişahları Abdülaziz, V. Murat ve II. Abdülhamit zamanında yazıldığı söylenmiştir. Araştırmacı, mizah gazetelerinin yayımlandığı siyasi ortama dair bilgi vermiştir.

Sultan Abdülaziz'in, Avrupa başkentlerini ziyaret eden, buraları gezen yenilikçi, farklı bir padişah olduğu vurgulanmıştır. Avrupalılara dair eşyalar, kıyafetler ve bazı yeni usuller öğrenerek yetişmiş biri olduğundan bahsedilmiştir. Araştırmacı, Abdülhamit devri denildiğinde ise insanların aklına baskı ve sansürün geldiğini belirtmiştir. Mizah gazetelerinin Abdülhamit devrindeki şartlarına ve çeşitliliğine sahip olamadığını ifade etmiştir.

Sonuç bölümünde araştırmacı, ilk dönem mizah gazetelerinin okuyucu kitlesinin gençler olduğunu, bu yayınlara dergi denildiğini belirtmiştir. Yazar, ilk dönem mizah gazetelerinin dört sayfa çıkabildiğini ve içerisinde kötü çizimli karikatürlerin olduğunu vurgulamıştır.

Kılıçkaya, ilk dönem mizah gazetelerinde işlenen konulara dair ayrıntılı bilgi vermiştir. İstanbul’da ki vapurlar, vapur yolcuları, vapurların içlerinde yaşananlar hakkında açıklamalar yapılmıştır. İstanbul halkının ulaşımında rol alan kayık, şimendifer ve at gibi taşıtlarda yaşanlara dair notlar aktarılmıştır. Araştırmacı, insanların yollarda başına gelenleri, yaşanan hastalıkları, yangın felaketlerini ve daha pek çok durumun mizah gazetelerinde yerini aldığından bahsetmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, ilk dönem yayımlanan mizah gazetelerinin daha çok İstanbul’da çıktığını, edebiyat ve tarih biliminin odağı haline gelen yayımlar olduğunu vurgulamıştır. Bu yayınların gündelik hayata dair olayları yansıttığı belirtilmiştir.

Yazar, geçen 145 sene zarfında İstanbul’da birçok şeyin değiştiğini fakat bazı konularda İstanbulluların hâlâ aynı davranış kalıplarını sürdürdüklerini vurgulamıştır.

Aradan geçen süre zarfında ilk dönem mizah gazeteleri ile bugünün mizah gazeteleri arasında okuyucularına malzeme verme noktasında farkların olduğu belirtilmiştir. Yayıncıların aktarmak istediği mesajların değiştiği söylenmiştir. Günümüz mizah gazetelerinin genç kitleye hitap ettiği belli bir okur kitlesine bağlı kaldığı ifade edilmiştir. Bu yayınlarda komikliklere, kadın – erkek ilişkilerine kısacası bu genç kesimin hoşlanacağı konulara yer verildiği söylenmiştir. Bazı mizah gazetelerinin ise siyasi meselelere eğilip nüktelerini bu yönde yaptıkları belirtilmiştir. Son dönem mizah gazetelerinde İstanbul hayatına dair konuların yer almadığı söylenmiştir.

KUFRALI, Kasım. (1949). Nakşibendîliğin Kuruluş ve Yayılışı. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Yazar, Nakşibendî tarikatının kuruluş ve yayılış sürecini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çalışmasında Nakşibendî tarikatının kuruluş sürecini ve zaman içerisinde yayılışı hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Çalışmanın Yöntemi

Kufralı, Nakşibendîliğin kuruluş ve yayılış sürecine dair bilgileri pek çok yazılı kaynaktan yararlanarak tezini hazırladığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Araştırmacı, çalışmasında içindekiler bölümüne yer vermemiştir.

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Kufralı, çalışmasının ön söz bölümünde Nakşibendîliğin kuruluş ve yayılış sürecine dair açıklamalar yapmıştır.

Yazar, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde Nakşibendî tarikatı hakkında açıklamalara yer vererek tezini okuyuculara sunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, Nakşibendî tarikatının kuruluş sürecinde meydana gelen tarihi olaylara yönelik bilgi vermiştir. Nakşibendîliğin ortaya çıkışını hazırlayan akımlar hakkında açıklamalar yapılmıştır. Nakşibendîliğin Sünni akidelere bağlı olmasından dolayı halk ve devlet tarafından ehemmiyet verilen tarikat olduğu ifade edilmiştir. Tarikatın başına geçen Yusuf el Hamadani, Hoca Ahmed Yesevi ve Gucduvani gibi müritlerin önemli bir yere sahip olduğu belirtilmiştir. Nakşibendîliğin; Hindistan, Hicaz, Irak ve Suriye de yayılmasının ardından tarikatın Anadolu'da yayılışı anlatılmıştır.

MORİNA, İrfan. (1985). Manuşı Türk Halk Ağız Üzerinde Dil Araştırması. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında doğduğu, büyüdüğü yer olan Manuşa yöresinin ağız özellikleri ve bölgede yer alan halk edebiyatı ürünlerini gösterebilmek amacıyla çalışmasını meydana getirdiğini söylemiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Yazar, çalışmasında Manuşa halkının ağız özelliklerini morfolojik ve fonetik olarak inceleyip, bölgeye ait derlemeleri de çalışmasının içerisinde göstererek tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Morina, Manuşa köyünün ağız özelliklerine dair araştırma ve inceleme yapıp, bölgede kullanılan ağzın özelliklerini gösteren kelimelerin tetkikini yapmıştır ayrıca bölge halkının ağzından derleme yaparak çalışmasını hazırladığını söylemiştir.

İçindekiler

Ön Söz....	I - II
Giriş.....	III - VI
Kısaltmalar.....	V II
Metinde Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri.....	VIII
Metinler.....	1 – 160
İndeks.....	161 – 508
Grammer....	509 – 548
Ses Bilgisi.....	510 – 526
Vokaller.....	510
Uzun Vokaller....	510
İkiz Vokaller.....	510
Vokal Uyumu.....	511 – 514
Progressif Vokal Benzeşmesi.....	514

Regressif Vokal Benzeşmesi.....	514
Vokal Değişmeleri.....	515
Kalın Vokallerin İncelmesi.....	515 – 516
İnce Vokallerin Kalınlaşması.....	516
Geniş Vokallerin Daralması.....	516 – 517
Dar Vokallerin Genişlemesi.....	517 – 518
Düz Vokallerin Yuvarlaklaşması....	518
Yuvarlak Vokallerin Düzleşmesi.....	518 – 519
Vokal Türemesi.....	519
Konsonantlar....	520 – 521
Konsonant Değişmesi.....	522
K – C.....	522
G – C.....	522
K – G.....	522
T – D.....	522
K – Y.....	522
P – B.....	523
D – T.....	523
V – P.....	523
F – P.....	523
Ğ – G.....	523
G – C.....	523
K – Ç.....	523
N – M.....	524
N – Y.....	524
V – G.....	5245
Y – G.....	524
Konsonant Benzeşmesi.....	524
NB – MB.....	524
Konsonant Türemesi.....	525
Konsonant Düşmesi.....	525
Sonda “k” Düşmesi.....	525

Sonda ‘‘l’’ Düşmesi.....	525
Sonda ‘‘h’’ Düşmesi.....	525
Ortada ‘‘n’’ Düşmesi.....	525
Ortada ‘‘r’’ Düşmesi.....	525
Ortada ‘‘t’’ Düşmesi.....	525
Sonda ‘‘t’’ Düşmesi.....	525
Ortada ‘‘v’’ Düşmesi.....	525 – 526
Ortada ‘‘y’’ Düşmesi....	526
Konsonantlarda Tekleşme.....	526
Hece Düşmesi.....	526
Şekil Bilgisi.....	527 – 545
İsimler.....	527
İyelik Ekleri.....	528
İsim Çekimi.....	528 – 529
İsim Tamlamaları.....	530
Yapım Ekleri.....	530 – 532
İsimden İsim Yapma Ekleri.....	530
İsimden Fiil Yapma Ekleri....	531
Fiilden İsim Yapma Ekleri.....	531
Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	532
Sıfatlar.....	532 – 533
Sıra Sayı Sıfatları.....	532
Üleştirme Sayı Sıfatları.....	533
Zamirler.....	533 – 535
Şahıs Zamirleri.....	533 – 534
İşaret Zamirleri.....	534
Soru Zamirleri.....	534
Belirsizlik Zamirleri.....	534
Fiiller.....	535 – 540
Görülen Geçmiş Zaman.....	535
Anlatılan Geçmiş Zaman.....	536
Şimdiki Zaman....	536

Gelecek Zaman.....	536
Geniş Zaman.....	537
Dilek Kipleri.....	537
Gereklilik Kipleri.....	537
İstek Kipi.....	538
Şart Kipi.....	538
Emir Kipi.....	538
Birleşik Çekim.....	538 – 542
Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	538
Şimdiki Zamanın Hikâyesi.....	539
Gelecek Zamanın Hikâyesi.....	539
Geniş Zamanın Hikâyesi.....	539
İstek Kipinin Hikâyesi.....	540
Şart Kipinin Hikâyesi.....	540
Gelecek Zamanın Hikâyesi.....	540
Şimdiki Zamanın Rivayeti.....	541
Şartın Rivayeti.....	541
Anlatılan Geçmiş Zamanın Şartı.....	541
Geniş Zamanın Şartı.....	541
Geniş Zamanın Şartı.....	542
Bildirme Ekleri.....	542
İsim Fiiller (Partisipler).....	542 – 543
Zarf Fiiller.....	543
Edatlar.....	544
Bağlama Edatları.....	544
Zarflar.....	545
Ünlemler.....	545
Sonuç.....	546 – 548
İngilizce Tez Özeti.....	549 – 550
Biyografi.....	551
Bibliyografya.....	552 - 554

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Yazar, ön söz bölümünde tezinin amacını, kapsamını ve kullandığı yöntemi anlatmıştır.

Morina, çalışmasında giriş ve sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak araştırmacı, tezinde bölgenin ağız hususiyetlerini gösteren metinler aracılığıyla konuyu aydınlatmıştır.

Değerlendirme

Araştırmacı, çalışmasında Manuşa köyünün ağız özelliklerini ve yöreye ait masal, tekerleme, türkü, ninni, mani gibi anonim halk edebiyatı ürünlerini aktarmıştır. Yazar, şifahi halk edebiyatına ait unsurları derleme yöntemi ile elde ettiğini ifade etmiştir. Derleme metinlerine yörede ikâmet eden insanlar aracılığıyla ulaştığını belirtmiştir. Anonim halk edebi ürünleri de yine bölgenin ağız özelliklerine göre aktarılmıştır.

OCHİROVA, Bairma. (2013). Türk ve Buryat Efsanelerinde Dağ Kültü. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Türkler ve Buryatlar Şamanizm inancından sonra başka bir dine mensup olmuşlardır ancak bu iki halk da değişmeyen bazı unsurlar söz konusu olmuştur. Bu değişmeyen unsurlardan biride “dağ” kültüdür. Araştırmacı, çalışmasında dağ kültürünün bu iki kültür arasındaki benzer yönleri ve farklılık gösteren özellikleri üzerine inceleme yapmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, iki halkın mitolojik eserlerinde “Kozmik Dağ” inancı “Tanrı Mekânı Olarak Dağ”, “Dağ İyesi”, “Ata Olarak Dağ”, “Dağa Kurban Sunma” gibi sınırlar çerçevesinde çalışmasını hazırlamıştır. Ayrıca mitolojik eserlerde “Dağ Kültü”nün insana ait özellikler gösteren durumu da ele incelenmiştir. Araştırmacı

tezinde Türklere ait yüz on iki efsane, Buryatlara ait doksan yedi efsaneyi incelemiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışması için yazılı ve sözlü kaynakları incelemiştir. Ochirova, çalışması için alan araştırması yaptığını ifade etmiştir. Yazar, çalışmasında Türk ve Buryat halkının mitolojik eserlerinde görülen “Dağ Kültü”nü karşılaştırma yaparak incelemeye çalışmıştır. Kaynak kişilerden ve eserlerden elde ettiği efsaneleri fişleme yöntemiyle kayda geçtiğini belirtmiştir. Türk ve Buryat efsaneleri sınıflandırılmaya tabii tutulmuştur. Araştırmacı, Tarihi – Coğrafi Fin Kuramını kullandığını söylemiştir.

İçindekiler

Öz (Abstract)..... iii - iv

Ön Söz..... v - vi

İçindekiler..... vii - ix

Kısaltmalar..... x

Giriş

1. Efsane Tanımları

1.1. Türk Kaynaklarında Efsane Tanımları ve Değerlendirme.....8

1.2. Buryat Kaynaklarında Efsane Tanımı.....11

2. Efsane Tasnifleri

2.1. Türk Efsanelerinin Tasnifleri.....11

2.2. Buryat Efsanelerinin Tasnifleri.....19

1. Bölüm: Türklere ve Buryatlarda Kültler ve Dağ Kültü

1.1. Kült Nedir?.....23

1.2. Dağ ve Ağaç.....25

1.3. Dağ ve Mağara.....29

1.4. Dağ ve Taş.....31

1.5. Dağ ve Su.....34

1.6. Türk Mitolojisinde Evren Algılayışında Dağın Yeri.....37

1.7. Buryat Mitolojisindeki Evren Algılayışında Dağın Yeri.....41

Birinci Bölümün Sonuç ve Değerlendirilmesi.....47

2. Bölüm: Din ve İnanışlarında Dağ Kültü

2.1. Arkaik Dönemde Dağ.....49

2.1.1. Animizm.....53

2.1.2. Totemizm.....57

2.2. Şamanizm’de Dağ.....62

2.2.1. Şaman Kimdir?.....65

2.2.2. Şaman Hastalığı.....67

2.2.3. Şamanın Görevleri.....69

2.2.4. Şamanın Koruyucu ve Yardımcı Ruhları.....70

2.2.5. Şamanizm’de Dağın Rolü.....73

2.3. Budizm’de Dağ.....79

2.4. Hristiyanlıkta Dağ.....84

2.5. İslamiyet’te Dağ.....87

İkinci Bölümün Sonuç ve Değerlendirilmesi.....91

3. Bölüm: Türk ve Buryat Efsanelerinde Dağ Kültü

3.1. Türk ve Buryat Mitolojilerinde “Kozmik Dağ” İnancı.....93

3.2. Tanrı Mekanı Olarak Dağ.....99

3.3. Dağ İyesi.....111

3.3.1. Dağ Ruhunun Kişileştirilmesi.....118

3.3.1.1. Buryat Efsanelerinde Dağ Ruhunun Kişileştirilmesi.....119

3.3.1.1.1. Erkek Olan Dağ İyeleriyle İlgili Efsaneler.....120

3.3.1.1.2. Kadın Olan Dağ İyeleriyle İlgili Efsaneler....121

3.3.1.2. Türk Efsanelerinde Dağ Ruhunun Kişileştirilmesi.....122

3.3.1.2.1. Dağın İnsana Benzetilen Tasvirleri.....123

3.3.1.2.2. Dağın İnsana Benzetilen Davranışları.....124

3.3.2. Dağların Birbirine Akraba Olması.....127

3.3.3. Dağ İyelerinin ve Dağların Karakter Özellikleri.....129

3.3.4. Dağ Ruhunun Hayvan Şeklinde Görülmesi.....131

3.4. Ata Olarak Dağ.....132

3.4.1. Dağların “Baba, Dede” Olarak Adlandırılması.....135

3.4.2. Kişilerin Dağda Gömülmek için Vasiyet Bırakmaları.....	138
3.4.3. Ulu Olarak İnanılan Kişilerin Mezarlarının Dağlarda Bulunması.....	140
3.5. Dağa Kurban Sunma.....	142
3.5.1. Dağ Başına Özel Günde Gidilmesi.....	144
3.5.2. Giden İnsan Sayısı.....	147
3.5.3. Yapılan Hazırlıklar.....	151
3.5.4. Dağ Ziyareti Nasıl Gerçekleşir?.....	153
3.5.4.1. Kurban.....	153
3.5.4.1.1. Kanlı Kurban.....	154
3.5.4.1.2. Kansız Kurban.....	158
3.5.4.2. Dua.....	160
3.5.4.3. Oyun ve Şenlikler Düzenlemesi.....	164
Üçüncü Bölümün Sonuç ve Değerlendirmesi.....	165
Sonuç ve Değerlendirme.....	169
Kaynaklar.....	174
Ekler: Efsane Metinleri	
Türk Efsane Metinleri.....	194
Buryat Efsane Metinleri.....	290
Buryat Efsanelerinin Orijinal Metin Örnekleri.....	35

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Türklerin ve Buryatların eski inançlarının ortak olduğu ifade edilmiş kültürlerin bu inancında Şamanizm anlayışının olduğu belirtilmiştir. Dağ kültürünün ise bu halklar arasında bir tabiat kültürü olduğu ifade edilmiştir.

Buryat halkı arasında dağ kültürüne olan inancın hâlâ varlığını devam ettirdiği belirtilmiştir. Halkın yaz aylarında dağ için ayin yapmaya devam ettiği açıklanmıştır. Türklerde ise dağa olan inancın atalar kültürü içerisinde devam ettiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, Türk ve Buryat halkının bir diğer ortak özelliğinin yüce saydıkları dağın konuşabildiği, duyabildiği ve zorda kalan insanlara yardım ettiklerine inandıkları söylenmiştir.

Bu bölümde tezin giriş kısmı ve üç bölüm hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmada kullanılan metot hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Araştırmacı, yazısının sonunda tezin sonuna kadar kendisine yardımcı olan hocası Doç. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür ederek yazısını bitirmiştir.

Giriş bölümünde yazar, çalışmasının konusunu, kapsamını ve araştırma yöntemini okuyucuya sunmuştur. Türklerin ve Buryat halkının tarihini ve ülkenin coğrafi sınırlarını anlatmıştır. Bu sınırlar içerisinde ülkelerin nüfus özellikleri, dilleri, dinleri, önemli dağları, ovaları, denizleri ve tarihsel gelişimleri kronolojik olarak aktarılmıştır.

Araştırmacı, Türk ve Buryatlara ait çeşitli kaynaklardan ve önemli araştırmacıların ortaya koyduğu tanımlardan yola çıkarak efsanenin tanımlarına ve tasnifine yer vermiştir.

Sonuç bölümünde birbirinden coğrafi olarak uzak olan Türklerin ve Buryatların dağ kültürüyle alakalı efsanelerinin karşılaştırıldığı ifade edilmiştir. Türk halkı İslam dinini Buryat halkı da Budizm anlayışını kabul etmiştir. İslam inancında halkın dağlara taptığı görülmemiştir.

Her iki halkın inancında tabiattaki her varlığın birtakım gizli güçlerinin olduğuna inanılmış (Ochirova, 2013: 169). Dağa, taş, suya, ağaca vb. unsurlara insani özelliklerin verildiği ifade edilmiştir. Dağ ögesine olan inancın Şamanizm dininde önemli olduğu belirtilmiş çünkü şaman olacak adayının belirlenmesinden şamanın ölümüne kadar dağ kültürü hâkim olduğu söylenmiştir.

Değerlendirme

Ochirova, dağ kültürü etrafında su, taş, ağaç ve mağara kültürüyle de ilgili bilgi vermiştir. Türk ve Buryat mitolojisine ait eserlerde dağın konumu ve algılanışı ifade edilmiştir. Eski Türk inanışları olan animizm, totemizm ve Şamanizm hakkında bilgi verilmiştir. Budizm, Hristiyanlık ve İslamiyet dininin çevresinde dağ kültürü anlatılmıştır.

Ulu dağ için duaların edildiği, şenliklerin yapıldığı ve kurbanların kesildiği ifade edilmiştir. Türklerde de Buryatlarda da dağa çeşitli şekillerde seslenildiği söylenmiştir. Bu isimler: dede, baba, ana ve gelincik gibi isimlerdir.

PEKOLCAY, Necla. (1950). Türkçe Mevlid Metinleri. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Pekolcay, Türkçe kaleme alınan mevlid metinlerini incelemek amacıyla tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmacı, çeşitli şahıslar tarafından yazılan mevlid metinlerinin muhtevaları hakkında bilgi vermiştir. Mevlid mefhumu çeşitli yönlerden incelenmiştir. Süleyman Çelebi Mevlid'inin edisyon kritiği yapılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, mevlid ile ilgili pek çok eseri incelediğini, bu konuda yazılan eserleri okuduğunu, Süleyman Çelebi'ye ait Mevlid nüshalarını karşılaştırdığını ifade etmiştir.

İçindekiler

Giriş

I. Mevlid Mefhumu

1. Mevlid Kelimesinin Manası
2. Mevlid Kelimesinin Türkçede Kullanılışı
3. Peygamberin Doğduğu Günün Tes'idi
4. Peygamberin Doğum Gününde Her Sene Yapılan Tezahürat ve Bayram Hakkındaki Münakaşalar
5. Türkiye'de Bugün Mevlidin Okunuş Şekilleri

II. Mevlid Metinleri

1. Türkçeden Başka Dillerde Yazılmış Olan Mevlid Metinleri Hakkında
2. Türkçe Mevlid Metinleri Arasında
3. Süleyman Çelebi Mevlidi Hakkında

Mevlid Metinleri

I. Süleyman Çelebi Mevlidi Nüshaları

1. Yalnız Mevlidi Muhtevi Metinler
2. Mevlid ve Miracı Muhtevi Metinler
3. Mevlid, Miraç ve Vefatı Muhtevi Metinler
 - a. Esas Nüshaları
 - b. Farklı Nüshaları
4. Mevlid, Miraç ve Vefat-ı Nebiden Başka Vefat-ı Fatime'yi de Muhtevi Metinler
5. Mevlid, Miraç ve Vefat-ı Nebiden Başka Vefat-ı Fatime ve Hikâye-i Deve'yi Muhtevi Metin
6. Mevlid, Miraç ve Vefat-ı Nebiden Başka Geyik Hikâyesinden Muhtevi metinler
7. Mevlid, Miraç ve Vefat-ı Nebi'yi Muhtevi Metinlerden Sonda Birçok İlaveler Bulunanlar
8. Mevlid, Miraç ve Vefat-ı Nebi Kısımına veya Bunların Arasına ve Sonuna Başka Parçaların İlavesi ile Uzamış Olan Metinler

II. Diğer Mevlid Metinleri

1. Ahmed'in Mevlidi
2. Ebülhayr'ın Mevlidi
3. Halil'in Mevlidi
4. Hacı-oğlunun Mevlidi
5. Mustafa-oğlunun Mevlidi
6. Nazım'ın Mevlidi
7. Sinan-oğlunun Mevlidi
8. Müellifi Meçhul Tarihi Kaydedilmiş Bir Mevlid
9. Müellifi Meçhul Tarihi Kaydedilmiş Bir Mevlid
10. Abdi'nin Mevlidi
11. Behiştî'nin Mevlidi
12. Hamdi'nin Mevlidi
13. Muhammed Hamdi el- Hüseyinî
14. Muhibbi'nin Mevlidi
15. Ragıb'ın Mevlidi

16. Re'fet'in Mevlidi
17. Şahidin el-Neyyi'nin Mevlidi
18. Şehidi'nin Mevlidi
19. Şemsi'nin Mevlidi
20. Yahya'nın Mevlidi
21. Müellifi Meçhul Bir Mevlid
22. Müellifi Meçhul Bir Mevlid
23. Müellifi Meçhul Bir Mevlid
24. Müellifi Meçhul Bir Mevlid
25. Müellifi Meçhul Bir Mevlid
26. Müellifi Meçhul Bir Mevlid
27. Müellifi Meçhul Bir Mevlid
28. Müellifi Meçhul Bir Mevlid
29. Müellifi Meçhul Bir Mevlid

III. Süleyman Çelebi Mevlidi Metni

Bibliyografya

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, çalışmasında ön söz bölümüne yer vermemiştir.

Yazar, içindekiler bölümünde giriş bölümü diye başlık atmış ancak giriş diye kabul edebileceğimiz bir metin söz konusu değildir. Araştırmacı, çalışmasının içeriğine dair anlatımlarına başlamıştır.

Pekolcay, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak yazar, tezinde pek çok mevlid metnine yer verip, açıklamalarda bulunmuştur.

Değerlendirme

Araştırmacı, mevlid kelimesinin sözlüklerde geçen anlamlarına yer vermiştir. Mevlid'in ilk defa Fatımiler devrinin sonuna doğru Mısır'da Şiiler arasında kutlanmaya başlandığı söylenmiştir. Yazar, Fatımilerin zamanla Hz. Peygamberin doğumunu gibi Hz. Ali'nin, Hz. Fatıma'nın da mevlidlerini yaptıklarını söylemiştir. Halkın Mevlid bayramına katıldığı tarihin H. 1207 yılında Erbil'de Kökböri zamanı

olduğu ifade edilmiştir. Şehrin kubbelerinin çeşitli şekillerde süslendiği, halkın işi gücü bırakıp bu kubbelerin altında gezip dolaştığı kaydedilmiştir. Mevlidden iki gün önce kurbanlık hayvanların şarkılar ve davullar eşliğinde kesildiği türlü yemeklerin pişirildiği söylenmiştir.

Yazar, mevlidin III. Murat Dönemi'nden sonra Osmanlı topraklarına girdiğini belirtmiştir. Türkler arasında Mevlid'in; Peygamberin vefatının yıl dönümünde, dini merasimlerde, çocukların doğumlarında ve bir kişinin vefatında okunduğu söylenmiştir. Bugün mevlidin evlerde hâlâ okunmakta olduğu ifade edilmiştir.

Pekolcay, Türkiye'de Süleyman Çelebi'nin Mevlid'inin haricinde mevlidlerin olduğunu bunların bazılarının motif bakımından Çelebi'nin eserine benzediğini, bazılarının Çelebi'nin Mevlid'inden farklı özellikler gösterdiğini kaydetmiştir.

Araştırmacı, Süleyman Çelebi'nin Mevlid'i yazarken Âşık Paşa'nın Garipname'sinden ve Darir'inin Siyerü'l Nebevi'sinden etkilenecek kaleme aldığı ifade edilmiştir. Yazar, Mevlid'in esaslı sayılabilecek beş nüshasının olduğunu belirtmiştir. Bu nüshalar: Raif Bey, Fatih Kütüphanesi, Nuruosmaniye, Topkapı Sarayı ve Millet Kütüphanesi nüshasının olduğu söylenmiştir. Pekolcay, Raif Bey nüshasının en eski nüsha olduğunu, bu nüshada eksik olan kısımları Fatih Kütüphanesi nüshasından tamamladığını ifade etmiştir.

SEYİDOĞLU, Bilge. (1971). Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar Metinler ve Açıklamalar. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Erzurum halkı arasında yüzyıllardır söylenegelen masalları toplayıp ve bu metinlere dair açıklamaları yapmak amacıyla tezini hazırladığını belirtmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Seyidoğlu, çalışmasında Erzurum halk masallarını tespit edip bunların tetkikini ortaya koyarak tezini meydana getirmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışmasında yer alan masal metinlerinin büyük bir kısmını kendisi derleme metodunu kullanarak elde ettiğini söylemiştir. Seyidoğlu, elde ettiği masal metinlerini batılı metotlara göre incelediğini belirtmiştir.

İçindekiler

Ön Söz..... I- V

I. Giriş.....1 – 55

A. Halk Masalları Üzerinde Dünyada Yapılan Çalışmalar.....1 – 19

B. Halk Masallarının Menşe Münakaşaları

C. Masalları İnceleme Metotları

Birinci Bölüm.....38 – 55

Türk Masalları Üzerinde Yapılan Çalışmalar

İkinci Bölüm.....56 – 154

A. Erzurum Masalları Hakkında Umumi Bilgiler.....56 – 71

B. Erzurum Masallarının Epizotlarına Göre Özetleri.....72 – 143

C. Erzurum Masallarının Tipleri.....144 – 154

Üçüncü Bölüm.....155 – 395

Motifler.....155 – 395

II. Metinler.....1 – 139

Açıklamalar.....386 – 407

Bibliyografya.....408 – 417

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Seyidoğlu, çalışmasının ön söz bölümünde tezinin kapsamı ve kullanılan yöntemi üzerine bilgi vermiştir.

Araştırmacı, giriş bölümünde halk masalları üzerinde yapılan çalışmaları, halk masallarının menşelerini ve halk masallarının inceleme metotlarına dair açıklamalar yapmıştır.

Seyidoğlu, Grimm Kardeşlerin Alman masallarını derleme faaliyetlerinden sonra bütün Avrupa’da büyük masal külliyatlarının meydana getirilmeye başlandığını vurgulamıştır. Yazar, özellikle de İskandinav ülkelerinde folklor ile ilgili konularda ve masal metinlerini bir araya getirme çalışmalarında önemli araştırmaların yapıldığını belirtmiştir. Seyidoğlu; İsveç, Norveç, Finlandiya ve Danimarka’da araştırmacıların masal metinleri üzerine yaptıkları çalışmalara yönelik açıklamalar yapmıştır.

Yazar, 19. yüzyılda Avrupalı araştırmacılarının masalın menşei konusunda çeşitli fikirler ortaya attıklarını ifade etmiştir. Bu araştırmacılar arasında Wilhelm Grimm’in masalın kökenini İndo-Avrupa olarak gördüğü ifade edilmiştir.

Araştırmacı, masala etki eden mitoloji okulu, Hindoloji okulu ve antropoloji okulu diye tabir edilen anlayışları ve bu okulların temsilcileri üzerine bilgi vermiştir.

Seyidoğlu, Türklerin; Hint ve Arap masallarını İslamiyet’in kabulü ile birlikte İranlılar aracılığıyla tanıdıklarını ifade etmiştir. Pançatantra, Binbir Gece, Tutiname ve Kırk Vezir hikâyesi gibi masalların Türkçeye çevrilen ilk eserler olduğu belirtilmiştir. Ayrıca İslam kahramanlarının gazalarını anlatan gazavatnamelerin veya din adamlarının kerametlerini anlatan menakıpnameilerin masallar arasında yer aldığı vurgulanmıştır.

Araştırmacı, Türkiye’de halk ağzından toplanarak meydana getirilmiş ilk masal kitabının Billur Köşk masalları olduğunu belirtmiştir. Radloff’un 1866 – 1907 yılları arasında ülkemizdeki masalları derlediği, ardından Ignacz Kunoş’un Rumeli, Anadolu ve İstanbul’da derlemeler yaptığı kaydedilmiştir. Türkiye’de ki diğer masal araştırmacıları arasında: Albert Wesselski, George Jocab ve Theodar Menzel gibi isimlerin olduğu ifade edilmiştir.

Yazar, çalışmasında sonuç bölümüne yer vermemiştir. Sonuç olarak Seyidoğlu, tezinde Erzurum bölgesinde yüzyıllardır söylenegelen halk hikayeleri üzerine açıklamalar yapıp, okuyucuları konu hakkında bilgilendirmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Batıda halk masallarına yönelik incelemelerin 19. yüzyıldan sonra başladığını belirtmiştir. Yazar, Fransa’da Charles Perrault’un ve Almanya’da

Grimm Kardeşlerin masal metinlerini derleme faaliyetlerinin önemli olduğunu vurgulamıştır.

Yazar, masalların çok eski devirlere ait bir tür olduğunu ve masalların çağdan çağa geçerek vahşi topluluklardan medeni milletlere kadar yayıldığını ifade etmiştir. Köylü sınıfları arasında yer alan masalların köken itibariyle yabani unsurları bünyesinde barındırdığı vurgulanmıştır. Araştırmacı, halk masallarında yer alan ince fikirlerin arkasında aslında barbarca fikirlerin yer aldığını söylemiştir. İnsanlara ait bu barbarca fikirlerin törenlerde, mitlerde ve masallarda muhafaza edildiği belirtilmiştir.

Araştırmacı, masallarda yer alan motiflerin, âdet ve inanmaların; Amerikan Kızılderilileri, Avustralya ve Güney Amerika kabileleri arasında yer aldığını belirtmiştir.

Seyidoğlu, çalışmasında yer alan yetmiş iki Erzurum halk masalının altmış tanesini kendisinin derleme yolu ile kayıt altına aldığını, kalanlarında çeşitli araştırmacıların eserlerinden elde ettiğini ifade etmiştir. Yazarın, Erzurum halkı arasında derleme yoluyla elde ettiği metinler arasında “Yalan”, “Kamçı”, “Melikşah”, “Tasa Kuşu”, “Terzi Kızı”, “Tembel Ahmet”, “Uyuyan Delikanlı”, “Şamdan” ve “Perişan Tüccar” gibi onlarca masal metnini çalışmasının içerisinde yer vermiştir. Seyidoğlu, derleme esnasında kendisine yardımcı olan kaynak kişilere dair ayrıntılı bilgi vermiştir.

ULUSAN ÖZTÜRKMEN, Evrim. (2017). Avrupa Birliği - Türkiye İlişkileri Bağlamında Karikatürle Mizah Yaratma Eylemi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasının amacını mizahın görsel şekilde ortaya çıktığı yer olan karikatürde ortaya çıkış sürecini ve biçimini anlatma şeklinde ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Öztürkmen, mizahın görsel yansımasının olduğu karikatürlerdeki yaratım sürecini ve araçlarını 1980 ve 2016 yılları arasında çeşitli iletişim organlarında ve farklı ülkelerde yayımlanmış Avrupa Birliği ile Türkiye ilişkilerini konu alan karikatür örneklerinden seçtiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmacı, çalışmasında karikatürleri seçerken Avrupa Birliği'ni merkeze aldığını, Avrupa Birliği'ne üye olan ve olmayan ülkelerin, basım-yayım araçları, bilişsel iletişim araçları ve sanatsal iletişim araçları (sergi, animasyon) gibi çeşitli kanallarda yayımlanan karikatürlerden bir örneklem oluşturduğunu söylemiştir. Yazar, bu gruplamayı yaparken, karikatür çizerleri ve okuyucuları, yaşadıkları ülkenin coğrafı, sosyal ve kültürel bağlamlarındaki çeşitli söylemlerin birer temsilcisi olarak kabul ettiğini ifade etmiştir. Ayrıca Öztürkmen, Avrupa Birliği ve Türkiye ilişkileri ile ilgili ana temaları, görsel ve sözel düzeylerdeki kalıplaştırmaları, kalıpların işlevlerini ve bunlara yüklenen olumlu-olumsuz değerlendirmeleri ortaya koyduğunu belirtmiştir.

İçindekiler

Öz.....iii

Abstract.....iv

Ön Söz.....v

Şekiller Listesi.....xiii

Giriş.....1

1. Bölüm

Mizahın Görsel Türü Olarak Karikatür

1.1. Karikatür ve Karikatürün Nitelikleri.....9

1.1.1. Gerçeği Gösterme.....13

1.1.2. Eleştiri.....15

1.1.3. Eğlendirme Amacıyla Güldürme.....16

1.1.4. Çizgiyle ve Sözle Mizah.....22

1.1.5. Evrensellik ve Yerellik.....	27
1.2. Karikatürün Yapısal Unsurları.....	28
1.2.1. Biçim Bozma Yoluyla Özü Yakalama.....	29
1.2.2. İndirgeme.....	31
1.2.3. Kalıplaştırma.....	34
1.2.4. Abartma.....	37
1.2.5. Doğru Zamanlamanın Önemi.....	38
1.2.6. Dışsallaştırma.....	39
1.3. Karikatürde Biçim ve Biçim Araçları.....	40
1.3.1. Nokta.....	46
1.3.2. Çizgi.....	46
1.3.3. Renk.....	50
1.3.4. Yazı/Altyazı.....	60
1.4. Karikatürde İçerik ile İlgili Unsurlar.....	61
1.5. Aktarım Kanalları, Kanalların Biçim ve İçeriğe Etkisi.....	63
1.6. Karikatür Kompozisyonunu Oluşturan Görsel İlkeler.....	65
1.6.1. Karşıtlık.....	65
1.6.2. Beklenmeyen Figür Kullanımı.....	66
1.6.3. Değişkenlik.....	66
1.6.4. Ritim.....	67
1.6.5. Denge.....	67
1.6.6. Figüratif Yerleştirme.....	68
1.7. Karikatüre Halkbilimsel Yaklaşım.....	69
2. Bölüm	
Karikatür Mizahı için Çözümleme Önerisi	
2.1.1. Ön Betimleme.....	78
2.1.2. İçerik.....	82
2.1.3. Yorumlama.....	85
3. Bölüm	
Karikatürde Mizah Yaratımı	
1. Karikatür-Avrupa Masalı.....	92

2. Karikatür-Kuzu Masalı.....	93
3. Karikatür-Türk Tarzı Başvuru.....	96
4. Karikatür-Kırık Dökük Bir Demokrasiden Kalan.....	98
5. Karikatür-AET'ye Kurban Olmak.....	100
6. Karikatür-Allah'ın İzniyle Gireceğiz!.....	102
7. Karikatür-Uğurdur İnşallah.....	103
8. Karikatür-Suyunu Çıkarmak.....	104
9. Karikatür-At Nalı / Suyunu Çıkarmak.....	106
10. Karikatür-Evli Evine Köylü Köyüne.....	107
11. Karikatür-Beni Al.....	109
12. Karikatür-Türkofobi.....	111
13. Karikatür-Bize Benzemiyorlar.....	112
14. Karikatür-Nefret Evliliği.....	114
15. Karikatür-Yer Sofrası.....	117
16. Karikatür-Batıyı Kuran Batı:ABD.....	119
17. Karikatür-Almanca İmza.....	122
18. Karikatür-Ne Umdum Ne Buldum.....	124
19. Karikatür-Gaflet Uykusu Rüyanda Görürsün.....	126
20. Karikatür-Tehlikeli Sularda Korkunun Ecele Faydası Yok.....	129
21. Karikatür-Ökse Otu Altında, Umutsuz.....	132
22. Karikatür-Asimile Olacağız.....	134
23. Karikatür-Takım Çalışmasında Gereksiz Bir Eleman.....	136
24. Karikatür-Bir Issız Ada.....	140
25. Karikatür-Bir Bayrak Yarışı /...mış Gibi Yapmak.....	143
26. Karikatür-Boş Çaba.....	146
27. Karikatür-Kalabalıklar İçinde Yalnız Bir Hilal.....	147
28. Karikatür-Labirent.....	150
29. Karikatür-İki Arada Bir Derede.....	153
30. Karikatür-Dönme Dolap.....	155
31. Karikatür-Kurtlar Sofrasında.....	156
32. Karikatür-E Bebeğim E.....	159
33. Karikatür-Ben Onu Hiç Tanımıyorum.....	160

34. Karikatür-Yabancı Korkusu.....	162
35. Karikatür-Kadının Yeri.....	164
36. Karikatür-İkinci Sınıf.....	166
37. Karikatür-Çoban Kulübesinde Padişah Rüyası Görmek.....	172
38. Karikatür-Hepimiz Olmaz,Birazınız.....	174
39. Karikatür-Simurg.....	178
40. Karikatür-Truva'nın İntikamı.....	180
41. Karikatür-Kıbrıs Müzakereleri.....	183
42. Karikatür-Oturduğu Ahır Sekisi Çığırdığı İstanbul Türküsü.....	187
43. Karikatür-Başka Kapıya!.....	189
44. Karikatür-Alaturka / Alafranga-Ayak Yolu.....	191
45. Karikatür-Son Kuruşumuza Kadar / Cep Delik, Cepken Delik.....	193
46. Karikatür-Parçalı Birlik.....	195
47. Karikatür-Çılgılık.....	198
48. Karikatür-Mülteciler.....	200
49. Karikatür-Huyulu Huyundan Vazgeçmez.....	202
50. Karikatür-Birliği Dağıtan Türkiye.....	203
Değerlendirme ve Sonuç.....	207
Kaynakça.....	214
Ekler.....	235
Öz Geçmiş.....	246

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde çalışmanın amacı belirtildikten sonra mizahın tanımına yer verilmiştir. Mizahın her türlü insan etkinliği sonucu ortaya çıkan, insan düşüncesinin anlamlandırılmış şekli olduğu ifade edilmiştir. Karikatüründe görsel sunumuyla fıkra veya masaldaki gibi izleyicisini düşündürmeye davet eden bir işlevinin olduğu bildirilir. Yazar, mizahın karikatürdeki üretim sürecini görsel ve sözel kalıplaşmalar, kurallar ve tekrarlanan kısa hikâyeciklerle incelediğini söylemiştir. Çalışmanın amacı, kapsamı ve izlenen yol izah edilmiştir. Bölüm, Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz'e teşekkür ile sona ermiştir.

Giriş bölümünde Avrupa, Avrupalılık ve Avrupa toplulukları üzerine bilgi verilmiştir. Avrupa imgesinin MÖ 7. yüzyıla ait mitlerde aldığı görülmüştür. Araştırmacı, karikatürlerde Avrupa Birliği'nin, genç ve güzel bir kadın; yaşlı, yorgun, hasta bir kadın, temizlik yapan, doğum yapan veya dikiş diken bir kadın olarak kişileştirildiği birçok imgenin Yunan mitolojisinden alıntılandığını belirtmiştir.

Avrupa Birliği'nin kuruluş süreci panoramik şekilde aktarılmıştır. Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasındaki sürecin ve değişimlerin karikatürlere yansıdığı söylenmiştir. Öztürkmen, özellikle 2004 yılında Türkiye ve diğer ülkelerde Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımını konu alan çok sayıda karikatür çizildiği ifade etmiştir.

Sonuç bölümünde türün daha iyi incelenebilmesi adına sözel ve görsel kısmın birlikte incelendiği ifade edilmiştir. Renklerin, çizgilerin vb. karikatür unsurlarının çözümlenmesiyle mizahi tarafın daha iyi anlaşılabilirdiği vurgulanmıştır. Bu bölümde araştırmacı, Türkiye ve Avrupa Birliği konulu mizahi karikatürleri renk, çizgi, büyüklük- küçüklük ve imge gibi unsurlar çerçevesinde karşılaştırmıştır.

Türkiye ve Avrupa Birliği konulu karikatürlerde kapı önünde bekleyen bir “Türk” algısının sıklıkla yaygın çizildiği görülmüştür. Ayrıca Avrupa Birliği karşısında tek başına kalan Türkiye'nin de yazarın tabiriyle “formülü” çizilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, karikatürlerin de masal, fıkra, destan vb. anlatı türleri gibi kendisine ait araçlarla ve kurallarla ortaya koyulabildiği ve insanı düşündürmeye sevk ettiğini göstermiştir. Karikatürlerin abartı denilebilecek nokta, çizgi, renk, yazı ve imgelerin varlığı ile meydana getirildiği belirtilir. Araştırmacı, çalışmasında yer verdiği elli karikatürü görsel ve sözel boyutuyla yorumlamıştır. Bu yorumladığı karikatürlerden birkaçı: **Avrupa Masalı, Allah'ın İzniyle Gireceğiz, Evli Evine Köylü Köyüne, Yer Sofrası ve Asimile Olacağız** başlıklıdır.

UYANIKER, Nursel. (2010). Eyüp Sultan Türbesi Etrafında Teşekkül Eden Efsanelerin Tespiti ve İncelenmesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, Eyyûb Sultan ile ilgili birçok çalışmanın yapıldığını ancak Ebû Eyyûb el- Ensârî'nin hayatı hakkında ve Eyüp çevresinde oluşan efsaneler üzerine bir çalışmanın yapılmamasından dolayı bu konu hakkında tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışma, Eyüp Sultan Camii ve Türbesi etrafında oluşan efsaneler üzerine yapılmıştır. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin hayatı etrafında teşekkül eden menakıbnamelere de yer verilmiştir. Çalışma tarih olarak Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin doğumundan yani Miladi 7. yüzyıldan başlayıp Osmanlı Devleti döneminde türbenin ve ardından caminin yapılmasına kadar geçen süreyi kapsar. Tezde otuz dokuz efsane derlenip değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Uyaniker; yazılı, sözlü ve elektronik kaynakları tarayarak tezinin verilerini elde etmiştir. Araştırmacı, çalışmasında derleme yöntemini, sözlü aktarım yolunu ve Performans Teori yöntemini kullanmıştır. Ortaya çıkan efsanelerin kökenini öğrenmek amacıyla Tarihi - Coğrafi Fin Yöntemi kullanılmıştır ve efsaneler kronolojik olarak sıralanmıştır. Efsanelerin işlevlerini öğrenmek için İşlevsel Teori kullanılmıştır. Ele alınan bölümler kendi içerisinde bir sınıflandırmaya tabii tutulmuştur. Efsane başlığında elde edilen motifler Stith Thompson'un Motif Index Of Literature çalışmasına göre sıralandırılmıştır. Çalışma Eyüp Sultan Türbe ve Camisinde çekilen fotoğraf ve haritalarla desteklenmiştir.

İçindekiler

Öz..... iii

Abstract..... iv

Ön Söz.....	v
İçindekiler.....	v iii
Fotoğraf Listesi.....	x ii
Harita Listesi.....	x iv
Kısaltmalar.....	x v
Giriş.....	1
1. Araştırmanın Konusu.....	1
2. Araştırmanın Amacı.....	1
3. Araştırmanın Kapsamı.....	2
4. Araştırmanın Yöntemleri.....	2
1. Bölüm: Ebû Eyyûb El-Ensârî'nin Hayatı ve Eyüp İlçesi.....	4 – 45
1.1. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin Hayatı.....	6
1.2. Eyüp İlçesi.....	18
1.2.1. Eyüp Semtinin Coğrafi Konumu, Yeryüzü Şekilleri ve Beşeri Özellikleri.....	18
1.2.2. Eyüp'ün Tarihi Gelişimi.....	21
1.2.2.1. Bizans İmparatorluğu Dönemi.....	21
1.2.2.2. Osmanlı Devleti Dönemi.....	24
1.2.2.3. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Eyüp.....	28
1.2.3. Eyüp Türbe ve Camii.....	32
1.2.3.1. Eyüp Türbesi.....	32
1.2.3.2. Eyüp Camii.....	38
1.2.3.3. Eyüp Türbe ve Camii'ne Yapılan İlaveler ve Onarımlar.....	42
2. Bölüm: Efsane Kavramı, Menkabe Kavramı, Efsane ve Menkabe Arasındaki İlişki.....	46-72
2.1. Efsane Kavramı.....	46
2.1.1. Efsanelerin Özellikleri.....	48
2.1.2. Efsanelerin Tasnifi.....	50
2.1.2.1. Eyüp Sultan Efsanelerinin Tasnifi.....	55
2.1.3. Efsanelerin İşlevi.....	60
2.1.3.1. Eyüp Sultan Efsanelerinin İşlevi.....	61
2.1.4. Efsanede Sözel Anlatıcı \ Yazan Unsuru.....	62

2.1.4.1.	Eyüp Sultan Efsanelerinde Sözel Anlatıcı \ Yazan Unsuru....	62
2.2.	Menkıbe Kavramı.....	63
2.2.1.	Menkabenin Özellikleri.....	64
2.2.2.	Menkabelerin Özellikleri.....	68
2.2.2.1.	Eyüp Sultan Menkabelerinin Tasnifi.....	69
2.2.3.	Menkabelerin İşlevi.....	69
2.2.3.1.	Eyüp Sultan Menkabelerinin İşlevi.....	70
2.2.4.	Menkabede Sözel Anlatıcı \ Yazan Unsuru.....	71
2.2.4.1.	Eyüp Sultan Menkabelerinde Sözel Anlatıcı \ Yazan Unsuru.....	71
2.3.	Efsane ve Menkabe Arasındaki İlişki.....	72
3.	Bölüm: Eyüp Sultan ve Türbesi Etrafında Teşekkül Eden Efsanelerin İncelenmesi....	73-176
3.1.	Ebu Eyyüb el-Ensari'nin, Hz. Muhammed Döneminde Yaşamayı, O'na Sancaktar Olması ve Vefat Edişı ile İlgili Efsaneler.....	79
3.1.1.	Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin Hz. Peygamber Döneminde Yaşamayı ile İlgili Efsaneler.....	79
3.1.2.	Müslümanlar Tarafından İstanbul'un İlk Kez Kuşatılması ve Ebû Eyyûb'un Vefat Edişı ile İlgili Efsaneler....	92
3.2.	Osmanlı Devleti Döneminde İstanbul'un Fethi ve Ebû Eyyûb'un Kabrinin Bulunuşu ile İlgili Efsaneler....	126
3.3.	Cumhuriyet Döneminden Günümüze kadar Eyyüb Sultan Türbesi ile İlgili Anlatılan Efsaneler....	165
4.	Bölüm: İnanç ve Ritüellerin İncelenmesi....	177-203
4.1.	İnanç ve Ritüelin Tanımı.....	177
4.2.	Efsane ve Ritüel Arasındaki İlişki.....	178
1.	Eyüp Sultan Türbesi'nde Kılıç Kuşanma Merasimleri (Taklid-i Seyf Törenleri).....	179
2.	Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin Türbesini Ziyaret Adabı.....	180
3.	Türbenin İçinde Bulunan Çınar Ağacına Duyulan Saygı.....	184
4.	Kısmet Çeşmeleri.....	185
5.	Kızılıçık Şerbeti ve Zemzem Suyu Akan Çeşme.....	186

6. Eyüp Sultan Türbesi'ne Süpürge, Takunya ve İbrik Bırakma.....	187
7. Günümüzde Gelinlerin “Çifte Gelinler” Türbesini Ziyaret Etmesi.....	188
8. Çocuğu Olmayan Kadınların Eyüp Sultan Türbesini Ziyaret Etmesi.....	189
9. Eyüp'e Bağlı Olmak....	190
10. Sünnet Çocuklarının Eyüp Sultanı Ziyareti.....	191
11. Çocuğun Yürümesi için Yapılan Pratik....	192
12. Dilek Taşı....	192
13. Muradı Olanların Eyüp Sultan Türbesi'ni Ziyareti.....	194
14. Niyet Kuyusundan Geleceğe Dair Haber Sormak.....	195
15. Türbe Etrafında Bulunan Niyet Kuyusundan Dilek Dilemek.....	198
16. Eyüp Sultan'da Hacı Leylekler.....	199
17. Eyüp Sultan Türbe ve Camii'nin Dış Avlusunda Güvercinlere Atılan Mısırları Toplama ve Adak Adamak.....	199
18. Eyüp Sultan Türbesine Horoz Adamak.....	200
19. Eyüp Sultan Camii Minaresinden Eşya Sallandırmak.....	201
Sonuç.....	204
Kaynakça.....	212
Efsanelerin Derlendiği Kaynak Kişiler.....	231
Ekler.....	237
1. Eyüp Sultan Efsaneleri (Metinler).....	238-299
1. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin Hz. Muhammet Döneminde Yaşamasi, O'na Sancaktar Olması ve Vefat Edişı ile İlgili Efsaneler.....	238
A. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin Hz. Muhammet Döneminde Yaşamasi ile İlgili efsaneler.....	238
B. Müslümanlar Tarafından İstanbul'un İlk Kez Kuşatılması ve Ebû Eyyûb'un Vefat Edişı ile İlgili Efsaneler.....	251
2. Osmanlı Devleti Dönemi'nde İstanbul'un Fethi ve Ebû Eyyûb'un Kabrinin Bulunuşu ile İlgili Efsaneler.....	270
3. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Kadar Eyüp Sultan ve Türbesi ile ilgili Anlatılan Efsaneler.....	292
2. İnanç ve Ritüeller.....	300-325

1. Eyüp Sultan Türbesinde Kılıç Kuşanma Meraimleri (Taklid-i Seyf Törenleri).....	300
2. Ebû Eyyûb el-Ensari'nin Türbesini Ziyaret Adabı.....	302
3. Türbenin İçinde Bulunan Çınar Ağacına Duyulan Saygı.....	307
4. Kısmet Çeşmeleri.....	308
5. Kızılıcak Şerbeti ve Zemmeme Suyu Akan Çeşme.....	309
6. Eyüp Sultan Türbesi'ne Süpürge, Takunya ve İbrik Bırakma.....	310
7. Günümüzde Gelinlerin “Çifte Gelinler” Türbesini Ziyaret Etmesi.....	311
8. Çocuğu Olmayan Kadınların Eyüp Sultan Türbesini Ziyaret Etmesi.....	312
9. Eyüp'e Bağlı Olmak....	313
10. Sünnet Çocuklarının Eyüp Sultanı Ziyareti.....	314
11. Çocuğun Yürümesi için Yapılan Pratik....	315
12. Dilek Taşı....	316
13. Muradı Olanların Eyüp Sultan Türbesi'ni Ziyareti.....	317
14. Niyet Kuyusundan Geleceğe Dair Haber Sormak.....	319
15. Türbe Etrafında Bulunan Niyet Kuyusundan Dilek Dilemek.....	321
16. Eyüp Sultan'da Hacı Leylekler.....	322
17. Eyüp Sultan Türbe ve Camii'nin Dış Avlusunda Güvercinlere Atılan Mısırları Toplama ve Adak Adamak.....	323
18. Eyüp Sultan Türbesine Horoz Adamak.....	324
19. Eyüp Sultan Camii Minaresinden Eşya Sallandırmak.....	325
Belgeler.....	326
Fotoğraflar.....	364
Haritalar.....	385
Dizin.....	389
Sahada Karşılaşılan Zorluk.....	393
Öz Geçmiş.....	396

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Araştırmacı, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin adına yaptırılan türbe ve caminin Osmanlı Devleti döneminde, Fatih Sultan Mehmed zamanında yaptırıldığını söylemiştir. Bu bölgenin senkretik bir yapıda olduğu ifade edilmiştir. Camii ve türbenin bölgeye Müslüman Türk kimliği veren önemli yapılardan biri olduğu söylenmiştir. Eyüp Sultan bölgesinin Osmanlı Devleti'nde kılıç kuşanma ve Bizanslılar döneminde taç giyme yeri olduğu ifade edilir (Uyanıker, 2010: v).

Eyyûb Sultan'ın hayatı hakkında menkıbelerin olduğu, camii ve türbe hakkında da efsanelerin olduğu söylenmiştir.

Araştırmanın amacı, kapsamı, yöntemi ve muhtevasına dair açıklamalar yapılmıştır.

Uyanıker, çalışmasında kendisine yardımcı olan hocası Prof. Dr. Şeyma Güngör'e teşekkür ederek yazısına son vermiştir.

Giriş bölümünde de araştırmacı çalışmasının konusunu, amacını, kapsamını ve yöntemini anlatılmıştır.

Sonuç bölümünde Türklerin İslamiyet'e geçişleri ile birlikte bazı inançlarını değiştirmeyip devam ettirdikleri söylenmiştir. Bu devam eden inançlarından birinin de atalar kültü olduğu belirtilmiştir. Atalara olan saygının beraberinde dine dayalı bir mimarinin doğmasına da sebep olduğu ifade edilmiştir. Türbe ve camii kültürünün temelinin İskitlere ve Hunlara kadar giden kümbetlere, kurganlara dayandığı vurgulanmıştır.

Eyüp Sultan Camisini ve Türbesini hem Müslüman Türklerin hem de Hristiyanların ziyaret ettiği söylenmiştir. Eyyûb Sultan'ın Hristiyanlar arasında Yob isimli bir Rum Papaz olarak bilindiği belirtilir (Uyanıker, 2010: 205). Eyüp Sultan Türbesinin Bizans Devleti zamanında yağmur duasının yapıldığı, adakların adandığı kutsal bir yer olarak kullanıldığı söylenilir (Uyanıker, 2010: 205). Arap ve Fars kaynaklarında Eyyûb'un Kostantiniyye seferinde yolculuk zamanında hastalanarak vefat ettiği, Türk kaynaklarındaysa Konstantiniyye seferi için İstanbul'a gelip savaş esnasında şehit olarak vefat ettiği belirtilir (Uyanıker, 2010: 206).

Eyüp Sultan efsanelerinin Şamanizm-Budizm inancı, İslamiyet ve Hristiyanlık'a ait inançları içerdiği vurgulanmıştır.

Efsanelerde dini unsurların ve kültürlerin yer aldığı ifade edilmiştir.

Değerlendirme

Hristiyan dinine ait mezarlıkların, manastırların ve kiliselerin Türk yaşayış tarzına göre camiye ve türbeye çevrildiği söylenmiştir. Bu tarz değişiklikteki amacın şehrin artık Türklerin yerleşim yeri olduğunu göstermek olduğu açıklanmıştır. Eyüp semtinin Hristiyanlık ve Müslümanlığın iç içe geçtiği bir yer olduğu ifade edilmiştir. Bu tarz ulu kişilerin bulunduğu çevrelerde ticari faaliyetlerde de artış olduğu görülmüştür. Hayatları etrafında menkıbeler meydana gelen din büyüklerinin çevresinde, onlardan şifa ve yardım dileyen insanların varlığının söz konusu olduğu çalışmada ifade edilmiştir.

Araştırmacı, otuz dokuz tane efsanenin adını, kaynağını, yazım şeklini, içeriğini, özetini, zamanını, mekânını, kişilerini ve efsanenin işlevini vb. özelliklerini tek tek göstermiştir.

ZEREN, Münevver Ebru. (2015). Manihaizm ve Budizm'in Uygurların Kültür Hayatına Etkileri. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmanın Amacı

Araştırmacı, çalışmasında Gök Tanrı dininin ardından İran kökenli Manihaizm ve Hint kökenli Budizm dinlerini benimseyen Uygurların, kültür hayatında meydana gelen değişimleri incelemek amacıyla tezini meydana getirdiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Zeren, çalışmasında Uygur Manihaizm'i ve Budizm'inin özellikle Orhun Uygurları ve Turfan Uygurları'nın 8 – 11. yüzyıl arasında benimsemiş oldukları Manihaizm ve Mahayana Budizm'inin edebiyat ve sanat alanında önemli eserlerini Türk kültürü ile karşılaştırmalı olarak incelediğini belirtmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Yazar, çalışma konusu için eski kaynakların yanı sıra Eski Uygur Türkçesi ile yazılmış dini metinleri ve arkeolojik sanat eserlerini ana kaynak olarak kullandığını ifade etmiştir.

Zeren, çalışmasında Manihaizm ve Budizm'in temel prensiplerini, inançlarını ve ibadet şekillerini, Türklerin bu dini benimseme süreçlerini, Manihaizm ve Budizm'in Uygurlar üzerindeki siyasi etkisini, edebiyat ve sanat alanında yazılmış en önemli eserler ile bu etkileri karşılaştırma yaparak değerlendirdiğini belirtmiştir. Araştırmacı, tez konusu üzerinde disiplinler arası bir yol takip ettiğini vurgulamıştır.

İçindekiler

Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Ön Söz.....	v
Haritalar Listesi.....	xvi
Şekiller Listesi.....	xvii
Tablolar Listesi.....	xviii
Resimler Listesi.....	xix
Kısaltmalar Listesi.....	xxxiii
Giriş.....	1
1. Uygurlar'ın Siyasi Tarihi.....	10
1.1. Uygur Tarihinin Ana Kaynakları.....	12
1.2. Uygurlar'ın Kökeni ve Erken Uygur Tarihi.....	16
1.3. Orhun (Ötüken) Uygur Devleti (744-840).....	24
1.4. Orhun Uygur Devleti'nin Yıkılmasından Sonra Çin'e İnen Uygurlar.....	33
1.5. Turfan Uygur Devleti.....	34
1.6. Kansu Uygur Devleti.....	39
2. Maniheizm'in Uygurlar'ın Kültür Hayatına Etkileri.....	41
2.1. Maniheizm Dini.....	41
2.1.1. Mani ve Maniheizm'in Ortaya Çıkışı.....	41
2.1.2. Maniheizm'in Tarihi Kaynakları.....	47
2.1.3. Maniheizm Dini.....	55

2.1.3.1.	Temel Prensipleri.....	55
2.1.3.2.	İnanç Sistemi.....	56
2.1.3.2.1.	Tanrı İnancı.....	56
2.1.3.2.2.	Peygamber İnancı.....	63
2.1.3.2.3.	Kitap İnancı.....	66
2.1.3.2.4.	Semavi Varlıklar.....	68
2.1.3.3.	Cemaati.....	70
2.1.3.4.	Akideleri.....	72
2.1.3.4.1.	Yasakları.....	72
2.1.3.4.2.	İbadetler.....	74
2.1.3.4.3.	Dini Törenler.....	76
2.1.3.5.	Kozmogoni.....	77
2.1.3.6.	Kozmoloji.....	80
2.1.3.6.1.	Cennet.....	82
2.1.3.6.2.	Cehennem.....	85
2.1.3.6.3.	Dünya.....	85
2.1.3.6.4.	Astral Unsurlar.....	87
2.1.3.7.	Eskatoloji.....	89
2.1.3.7.1.	Ölümden Sonraki Şahsi Yargılama.....	89
2.1.3.7.2.	Dünyanın Sonundaki Büyük Yargılama.....	91
2.2.	Uygurlar ve Maniheizm.....	94
2.2.1.	Maniheizm'in Türkler Arasında Yayılması.....	94
2.2.2.	Maniheizm'in Uygurlar Tarafından Devlet Dini Olarak Kabul Edilmesi.....	98
2.2.2.1.	Sebepleri.....	99
2.2.2.2.	Tarihi Süreç ve Kaynaklar.....	103
2.2.3.	Maniheizm'in Uygurlar Arasında Gelişimi ve Sonlanması.....	110
2.3.	Maniheizm'in Uygurlar'ın Siyasi Hayatına Etkileri.....	112
2.3.1.	Orhun Uygur Devleti Dönemi.....	114
2.3.2.	Turfan ve Kansu Uygur Devletleri Dönemi.....	119
2.3.3.	Maniheizm'in Uygur Kağanlarının Nitelik ve Unvanlarına Etkisi.....	126

2.3.4.	Maniheizm'in Uygur Saray Törenlerine Etkisi.....	131
2.3.5.	Maniheizm'in Din ve Devlet İşlerinin Ayrımına Etkisi.....	132
2.4.	Maniheizm'in Uygurlar'ın Takvim Sistemine Etkileri.....	136
2.5.	Maniheizm'in Uygurlar'ın Yazı Sistemine Etkileri.....	148
2.6.	Maniheizm'in Uygur Edebiyatına Etkileri.....	156
2.6.1.	Uygur Maniheist Dini Edebiyatının İçeriği.....	158
2.6.1.1.	Öğretiye İlişkin Edebiyat.....	159
2.6.1.1.1.	Kutsal Kitaplar.....	159
2.6.1.1.2.	Vaazlar.....	160
2.6.1.1.3.	Öğretiye Açıklayan Metinler.....	161
2.6.1.1.4.	Kozmogoni ve Eskatolojiye İlişkin Eserler.....	162
2.6.1.2.	Ayinlere İlişkin (Litürjik) Edebiyat.....	162
2.6.1.2.1.	Ayin İlahileri.....	163
2.6.1.2.2.	Günah Çıkarma/Tövbe Metinleri.....	168
2.6.1.3.	Kiliseye İlişkin (Eklesiyastik) Uygur Maniheist Edebiyatı.....	171
2.6.1.3.1.	Erken Kilise Tarihi ve Azizlerin Hayat Öyküleri/Menakıbnameler.....	171
2.6.1.3.2.	Doğu Kilisesinden Belgeler.....	172
2.6.1.4.	Manastırlarla İlgili Metinler.....	180
2.6.1.5.	Diğer Maniheist Edebiyat Ürünleri (Hikâye, Masal).....	181
2.6.2.	Maniheizm'in Uygur Destanları Üzerine Etkileri.....	185
2.7.	Maniheizm'in Uygur Sanatına Etkileri.....	191
2.7.1.	Uygur Maniheist Sanatına Genel Bakış.....	195
2.7.1.1.	Uygur Maniheist Resim Sanatı.....	200
2.7.1.2.	Uygur Maniheist Mağara Tapınakları.....	202
2.7.2.	Uygur Maniheist Duvar Resimleri.....	205
2.7.3.	Uygur Maniheist Minyatür Sanatı.....	244
2.7.4.	Uygur Maniheist Kumaş Resim Sanatı.....	268
2.7.5.	Uygur Maniheist Kitap Süsleme Sanatı.....	280
2.8.	Maniheizm'in Uygur Kültürüne Olan Diğer Etkileri.....	283
3.	Budizm'in Uygurlar'ın Kültür Hayatına Etkileri.....	286

3.1. Budizm Dini.....	286
3.1.1. Şakyamuni Buda ve Budizm'in Ortaya Çıkışı.....	286
3.1.2. Budizm'in Yayılışı.....	300
3.1.3. Budizm'in Tarihi Kaynakları.....	304
3.1.4. Budizm Dininin Temel Prensipleri.....	312
3.1.4.1. Dört Soylu Gerçek.....	316
3.1.4.2. Orta Yol (Sekiz Aşamalı Yol).....	316
3.1.4.3. Nedensellik Bağı (Pratitya-Samutpada).....	317
3.1.4.4. Nirvana.....	321
3.1.4.5. Benlik Yokluğu (An-Atman).....	322
3.1.4.6. Ahlaki Değerler.....	326
3.1.4.7. Yasaklar ve Emirler.....	327
3.1.5. Budist Okullar ve Mezhepler.....	329
3.1.6. Budist Cemaat.....	335
3.1.7. Budizm'in İnanç Sistemi.....	339
3.1.7.1. Tanrı İnancı.....	341
3.1.7.2. Diğer Semavi Varlıklar.....	343
3.1.7.3. Kitap ve Peygamber İnancı.....	343
3.1.8. Budizm'de İbadetler.....	345
3.1.9. Budizm'de Dini Törenler.....	352
3.1.10. Kozmogoni.....	354
3.1.10.1. Kozmoloji.....	355
3.1.11. Eskatoloji.....	357
3.2. Mahayana Budizmi.....	361
3.2.1. Mahayana ve Hinayana Budizmi Arasındaki Farklılıklar.....	361
3.2.2. İnanç Sistemi.....	366
3.2.2.1. Bodisatva.....	367
3.2.2.2. Budalar ve Buda Ülkeleri.....	371
3.2.2.2.1. Buda Alanı/ Buda Ülkesi.....	372
3.2.2.2.2. Budalar.....	373
3.2.3. İbadet.....	374
3.2.4. Felsefe Sistemi.....	376

3.2.4.1.	Boşluk, Hiçlik (Sunyata).....	376
3.2.4.2.	Öylesilik (Tathata).....	379
3.2.4.3.	Buda Doğası / Buda Zihni.....	379
3.2.4.4.	Buda'nın Üç Bedeni (Trikaya).....	381
3.3.	Türkler'in Budizm ile Teması.....	383
3.3.1.	Hindistan'da Kullanılan Budist Misyoner Yolları.....	383
3.3.2.	İlk Budist Misyoner Manastır ve Mağara Tapınakları.....	387
3.3.3.	Budizm'in Çin'e Girişi ve Doğu Türkistan'daki Merkezler.....	388
3.3.4.	Hunlar'da Budizm.....	394
3.3.5.	Tabgaçlar(T'opalar)'da Budizm.....	398
3.3.6.	Batı Türkleri Arasında Budizm.....	399
3.3.7.	Akhunlar ve Budizm.....	400
3.3.8.	Göktürkler'de Budizm.....	401
3.3.9.	Göktürk Dönemi Batı Türk Boylarında Budizm.....	403
3.3.10.	Uygurlar'ın Budizm ile Teması ve Tarihi İlişkileri.....	405
3.4.	Budizm'in Uygurlar'ın Siyasi Hayatına Etkileri.....	411
3.4.1.	Türkler'de Budizm ve Siyaset.....	411
3.4.2.	Cakravartin ve Dharma Mefhumlarının Türkler'in Cihan Hakimiyeti, Töre ve Kut Anlayışları ve Karşılaştırılması.....	414
3.4.3.	Uygurlar'da Budizm ve Siyaset.....	429
3.4.3.1.	Hükümdar Aileleri ve Beylere İlişkin Unvan ve Metaforlar.....	429
3.4.3.2.	Budist Rahiplerin Uygurlar'ın Elçileri Olmaları.....	432
3.5.	Budizm'in Uygur Edebiyatına Etkileri.....	438
3.5.1.	Uygur Budist Eserlerin Tercüme Edilmesinde Kullanılan Diller ve Alfabeler.....	441
3.5.2.	Uygur Budist Edebi Eserlerinin Malzemeye Göre Sınıflandırılması.....	445
3.5.2.1.	Taş ve Duvar Üzerine Yazılan Yazıtlar....	445
3.5.2.2.	Ahşap Kazıklar Üzerine Yazılan Yazıtlar.....	445
3.5.2.3.	Kâğıt Üzerine Yazılan Yazma Eserler.....	449
3.5.2.4.	Kâğıt Üzerine Yazılan Baskı Eserler.....	451

3.5.2.5.	Kumaş Üzerine Yazılan Eserler.....	454
3.5.3.	Uygur Budist Edebi Eserlerinin İçerik ve Edebi Şekillerine Göre Sınıflandırılması.....	456
3.5.3.1.	Mahayana Sutraları.....	458
3.5.3.1.1.	Vimalakirtinirdesa-Sutra....	459
3.5.3.1.2.	Saddharmapundarika-Sutra (Lotus Sutra).....	459
3.5.3.1.3.	Prajnaparamita Sutraları.....	461
3.5.3.1.4.	Amitabha Kültüne İlişkin Sutralar.....	465
3.5.3.1.5.	Sekiz Yükmek Yaruk	
3.5.3.2.	Mahayana Eserlerine İlişkin Tefsirler.....	467
3.5.3.2.1.	Saddharmapundarika Sutra Tefsiri.....	468
3.5.3.2.2.	Vajracchedika-prajnaparamita Sutra Hakkında Üstad Fu'nun Tefsiri.....	468
3.5.3.2.3.	Vimalakirtinirdesasutra Tefsiri.....	470
3.5.3.2.4.	Dasheng Rudao Cidi (‘‘Mahayana’ya Göre Yol’a Girmenin Sırası’’).	470
3.5.3.3.	Anlatılar ve Masallar.....	471
3.5.3.4.	Tövbe Metinleri.....	473
3.5.3.4.1.	Kşanti Kılguluk Nom Bitig.....	476
3.5.3.4.2.	Kşanti Kılmak atl(ı)g Nom Bitig.....	477
3.5.3.5.	Uygur Budizmi’nde İbadet Esnasında Kullanılan Edebi Unsurlar.....	477
3.5.3.5.1.	Dharaniler’in Zikri.....	477
3.5.3.5.2.	Buda ve Bodisatva İsimlerinin Zikri.....	480
3.5.3.6.	Şiirler.....	481
3.5.3.7.	Kolofonlar.....	483
3.5.3.8.	Mektuplar.....	486
3.5.3.9.	Uygur Budist Edebiyatında Dini Terimler ve Türk Kültürüne Etkileri.....	489
3.5.4.	Altun Yaruk Sudur.....	492
3.5.4.1.	Önsöz Metinleri.....	495
3.5.4.1.1.	Süü Metni.....	496

3.5.4.1.2.	“Dört Maharaja Tanrılarına Kurban Sunma”Başlıklı Metin.....	497
3.5.4.2.	Altun Yaruk I.Kitap.....	498
3.5.4.2.1.	1.Bölüm.....	498
3.5.4.2.2.	2.Bölüm.....	499
3.5.4.3.	Altun Yaruk II. Kitap.....	499
3.5.4.3.1.	3.Bölüm.....	499
3.5.4.3.2.	4.Bölüm.....	501
3.5.4.4.	Altun Yaruk III. Kitap (=5.Bölüm).....	506
3.5.4.5.	Altun Yaruk IV. Kitap (=6.Bölüm).....	509
3.5.4.6.	Altun Yaruk V. Kitap.....	510
3.5.4.6.1.	7.Bölüm.....	510
3.5.4.6.2.	8.Bölüm.....	511
3.5.4.6.3.	9.Bölüm.....	512
3.5.4.6.4.	10.Bölüm.....	513
3.5.4.6.5.	11.Bölüm.....	514
3.5.4.7.	Altun Yaruk VI.Kitap (=12.Bölüm).....	515
3.5.4.8.	Altun Yaruk VII.Kitap.....	517
3.5.4.8.1.	13.Bölüm.....	517
3.5.4.8.2.	14.Bölüm.....	518
3.5.4.8.3.	15.Bölüm.....	518
3.5.4.9.	Altun Yaruk VIII.Kitap.....	521
3.5.4.9.1.	16.Bölüm.....	521
3.5.4.9.2.	17.Bölüm.....	522
3.5.4.9.3.	18.Bölüm.....	523
3.5.4.9.4.	19.Bölüm.....	523
3.5.4.9.5.	20.Bölüm.....	523
3.5.4.10.	Altun Yaruk IX. Kitap.....	527
3.5.4.10.1.	21.Bölüm.....	527
3.5.4.10.2.	22.Bölüm.....	527
3.5.4.10.3.	23.Bölüm.....	528
3.5.4.10.4.	24.Bölüm.....	528

3.5.4.10.5.	25.Bölüm.....	529
3.5.4.11.	Altun Yaruk X. Kitap.....	530
3.5.4.11.1.	26.Bölüm.....	530
3.5.4.11.2.	27.Bölüm.....	530
3.5.4.11.3.	28.Bölüm.....	531
3.5.4.11.4.	29.Bölüm.....	531
3.5.4.11.5.	30.Bölüm.....	532
3.5.4.11.6.	31.Bölüm.....	532
3.5.4.12.	Eserin Son Sözü (Kolofon): Buyan Evirmek.....	532
3.5.5.	Maytrısimit.....	534
3.5.5.1.	Eserin İçeriği.....	538
3.5.5.2.	Eserde Türk Kültürü ile Karşılaştırılabilir Unsurlar.....	541
3.5.5.3.	Eserde Tespit Edilen Türk Kültürü Üzerindeki Budist Etkileri.....	542
3.5.6.	Hsüen-Tsang Biyografisi.....	545
3.5.6.1.	II.Bölüm.....	549
3.5.6.2.	III.Bölüm.....	551
3.5.6.3.	IV.Bölüm.....	552
3.5.6.4.	V.Bölüm.....	553
3.5.6.5.	VI.Bölüm.....	554
3.5.6.6.	VII.Bölüm.....	555
3.5.6.7.	VIII.Bölüm.....	555
3.5.6.8.	IX.Bölüm.....	556
3.5.6.9.	X.Bölüm.....	557
3.5.6.10.	Hsüen-Tsang Biyografisinde Türk Kültürü Açısından Önemli Unsurlar.....	559
3.6.	Budizm'in Uygur Sanatına Etkileri.....	562
3.6.1.	Budist Sanatın Doğuşu ve Gelişimi.....	563
3.6.2.	Budist Mimari.....	568
3.6.2.1.	Stupa.....	568
3.6.2.2.	Pagoda.....	569
3.6.2.3.	Manastır ve Tapınaklar.....	570

3.6.3. Budist Tasvir Sanatı.....	576
3.6.3.1. Buda Tasviri.....	578
3.6.3.2. Diğer Semavi Varlık Tasvirleri.....	584
3.6.3.3. Anlatı Tasvirleri.....	598
3.6.4. Budist Sanatta Sembolizm.....	602
3.6.4.1. İkonik Olmayan Tasvir Döneminde Kullanılan Semboller.....	602
3.6.4.2. Mandala.....	603
3.6.5. Uygurlar'dan Önce Türkistan Budist Sanatı.....	606
3.6.5.1. Mimari.....	607
3.6.5.2. Resim.....	611
3.6.5.3. Heykel.....	613
3.6.6. Uygur Budist Sanatı.....	617
3.6.6.1. Uygur Budist Mimarisi.....	623
3.6.6.2. Uygur Duvar Resimleri.....	629
3.6.6.2.1. Uygur Budist Tasvir Sanatında Yer Alan Ana Karakterler.....	630
3.6.6.2.2. Budist Uygur Duvar Resimlerinin Sınıflandırılması.....	658
3.6.6.3. Uygur Budist Kumaş Resimleri.....	711
3.6.6.4. Uygur Budist Minyatürleri ve Baskı Resimleri.....	725
3.6.6.5. Uygur Budist Heykelleri.....	739
3.7. Budizm'in Uygur Kültürüne Olan Diğer Etkileri.....	749
4. Maniheizm ve Budizm'in Gök Tanrı Dini ile Karşılaştırılması.....	760
4.1. Gök Tanrı Dininin Esasları.....	761
4.2. Maniheizm ve Budizm'in Gök Tanrı Dini ile Karşılaştırılması.....	772
Sonuç.....	816
Kaynakça.....	824
Ek 1: Uygur Hükümdarlarının İsimleri.....	895
Ek 2: Theodor Bar Khoni'ye Göre Maniheizm Kozmogoni.....	901
Öz Geçmiş.....	906

Ön Söz \ Giriş \ Sonuç

Ön söz bölümünde yazar, çalışmasının amacından, kapsamından ve kullandığı yöntemden bahsetmiştir.

Giriş bölümünde araştırmacı, Uygur halkı, Uygur dini ve Uygur kültürü ile ilgili genel açıklayıcı bilgiler vererek ana bir çerçeve oluşturmuştur. Uygurların tarihi, sanatı, kültürü, toplum yapısı ve bu konuda incelemelerde bulunan araştırmacıların eserleri hakkında kapsamlı bilgiler vermiştir. Ayrıca yazar, çalışmasının kapsamı ve yöntemine dair detaylı bilgiler aktarmıştır.

Sonuç bölümünde Zeren, Uygurların Manihaizm'i kabul etmesinde siyasi ve ekonomik sebeplerin yattığını söylemiştir. Yazar, Böğü Kağan'ın seçtiği bu dinin halkı için en iyi din olduğunu düşündüğünü ve Manihaizm'i halk arasında yayma girişimlerinin olduğunu vurgulamıştır. Maniheist Budistlerin kağanların yanında yer aldığı, kıymet gördükleri ve bu sayede elde ettikleri konum dolayısıyla siyasette elçi olarak görüldüklerinden bahsedilmiştir. Manihesit Budistlerin siyasetin biçimlenmesinde etkin bir rol oynadıkları ifade edilmiştir. Manihaizm'in, Uygur siyasi ve sosyal yapılanmasında önemli etkileri olduğu söylenmiştir.

Zeren, Uygurlar arasında kabul edilen Budizm inancının araştırmacılar tarafından Tabgaç dönemine dayandırıldığını ifade etmiştir. Budizm'in 9. yüzyılda Uygurlar arasında yayılmaya başladığı ancak 10. yüzyıla gelindiğinde artık Budizm'in Manihaizm'in yerini aldığı belirtilmiştir.

Değerlendirme

Araştırmacı, Uygurların Gök Tanrı dininin yerine Manihaizm, Budizm ve Hristiyanlık gibi dinleri benimsediklerini, yirmi iki dil ve yirmi alfabeye sahip Turfan bölgesinde çok dilliliğin ve etnik kökenli bir sosyal yapının olmasının Uygurların yaşam biçimlerinde, dini inançlarında, toplum yapılarında ve maddi kültürlerinde farklılıkların meydana gelmesinde sebep olduğunu söylemiştir.

Yazar, Maniheist ve Budist eserlerinde resim ve yazının bir arada kullanıldığına ayrıca minyatür ve duvar resimlerinin de önemli bir yere sahip olduğuna işaret etmiştir.

Zeren, Manihaizm'in ikililiği bünyesinde barındıran, Hristiyanlık, Zerdüştlük ve Budizm'in etkileri ile oluşmuş bir din olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı,

Uygurların, bu üç büyük dine dayanan Manihaizm'e kendi dinleri olan Gök Tanrı inancına ait unsurları da katarak “Türk Manihaizm'i” oluşturduklarını belirtmiştir. Yazar, bu açıklamasını da Uygurların Maniheist olduktan sonra kadın, evlilik ve aile anlayışlarını değiştirmemelerine bağladığını açıklamıştır.

Yazar, Uygurların günlük ibadetlerini, İslam dininde olan abdest ve namazı andıran şekillerde yaptıklarını söylemiştir.

Uygur Maniheist sanatına göre yapılan minyatürlerde, semavi varlıklara tesadüf edildiği ancak bunlar hakkında özgün tespit yapılamadığı belirtilmiştir.

Araştırmacı, Uygurların Budizm dinini siyasi ve idari sebeplerden dolayı kabul ettiklerini ve bir Saka Türkü olduğu iddia edilen Buda'nın Budizm'i ile Türk kültürü arasında benzerliklerin olduğunu ifade etmiştir.

Yazar, Gök Tanrı inancının, Türklerin benimsedikleri bütün dinleri etkilediğini ve şekillendirdiğini söylemiştir. Türklerin, Manihaizm'i ve Budizm'i milleştirdikleri vurgulanmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İstanbul Üniversitesinde 1930–2018 yılları arasında Türk Halk Edebiyatı alanında hazırlanan tezlerin açıklamalı bibliyografyası adlı çalışmada beş yüz altmış üç tez incelenmiştir. Çalışılmış olan tezlerin sayıları; dokuz travay tezi, dört yüz yetmiş yedi bitirme tezi, kırk yedi yüksek lisans tezi ve otuz doktora tezi şeklindedir.

Türk Halk Edebiyatı ve Halkbiliminin çalışma konuları içerisinde olan masal, türkü, dua, öğüt, meddahlık, destan, masal, menakıpname, atasözleri gibi konularda yazılı, sözlü ve görsel materyalin tez boyutunda çalışıldığı görülmüştür. Bu geniş konu yelpazesi tez hazırlayanlar için konu açısından geniş bir alanın kapılarını açarken hazırlanan tezlerin yıllar bakımından konularının çalışılma oranlarının eşit dağılmamasına sebebiyet vermiştir. Yapılan incelemeler sonucunda araştırmacılar tarafından ele alınan konuların yıllara göre dengeli bir şekilde dağılmadığı ve konu dağılımında dalgalanmalara sebep olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Hazırlanan tezlerin: bazı konulara veya türlere ağırlık verdiği bazı türlerin ise metin ya da icracı bakımından özele indirilerek çalışıldığı görülmüştür.

Travay tezleri şeklinde ortaya konan çalışmalar konunun alt başlıklarda incelenmesi bakımından daha az hacimdedir.

Bitirme tezlerini hazırlayan araştırmacıların çalışmalarının daha kapsamlı ve hacimli olduğu görülmektedir. İncelemeler sonucunda bitirme tezlerinde ve doktora tezlerinde Anadolu ağızları ve Anadolu dışındaki Türk topluluklarının yaşadıkları bölgelerdeki ağız özelliklerinin konu olarak daha fazla çalışıldığı tespit edilmiştir. Ele alınan bütün tez türlerinde anonim halk edebiyatı ürünleri üzerine yapılan incelemelerin de aynı şekilde araştırmacılar tarafından yoğun olarak çalışıldığı tespit edilmiştir.

Yüksek lisans ve doktora tezleri artan teknolojinin imkânları ile iller, ülkeler arasında yazılarak birçok kaynak taraması yapılmasına ve disiplinler arası çalışmalara olanak sağladığı düşünülmektedir. Birer örneğine rastladığımız çalışmalarda konuları itibarıyla Türkiye dışında yaşayan halklarla ve buradaki yazarların eserleri ile ilgili olan çalışmalardan birkaçı: “İtalyanların Gözüyle Türkiye ve Türk Halk Kültürünü”, “Fas Düşünleri”, “Kıbrıs Folkloru”, “Azerbaycan Folkloru”, “Azerbaycan Halk Bayatıları”, “Azerbaycan Şifahi Halk Edebiyatına

Dair Tetkikler”, “M. H. Tehmasib Azerbaycan Destanları Kerkük Hoyratları ve Manileri”, “Kerküklü Şair Mustafa Gökkaya’nın Hayatı, Sanatı ve Şiirleri”, “Kumukça Metinler”, “Rumeli Halk Türküleri”, “Kazak Edebiyatında Kız Cibek Destanının Metin-Transkripsiyon ve Tercümesi” şeklindedir.

Bitirme tezlerinde derleme faaliyetleriyle birlikte ağız incelemelerinin araştırmacılar tarafından yoğun şekilde çalışıldığı gözlenmiştir. Yüksek lisans tezlerinde masal, efsane, mani gibi anonim halk edebiyatı türleriyle ilgili kaleme alınmış dokuz tane **bibliyografya ve açıklamalı bibliyografya çalışması hazırlanmıştır**. Bu tür tezlerin, disiplinde çalışmalar yapan araştırmacılara kaynaklara toplu bir şekilde ulaşma bakımından büyük kolaylıklar sağlayacağı düşüncesindeyiz.

İstanbul Üniversitesi bünyesinde ilgili arşivlerde muhafaza edilen tez çalışmalarının toplamı içerisinde çalışmamızın konu kapsamı dâhilinde incelediğimiz bitirme tezlerine bakıldığında <kısmen Türk Halk edebiyatı ve Türk Halkbilimi sınırlarının dışında olan örnekler olsa da>, büyük bir oran teşkil ettiği görülmüştür. Yüksek lisans ve doktora tezlerinde Türk Halk Edebiyatı’nda türler üzerine metin ve derleme odaklı çalışmalar yoğunluktadır.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda İstanbul Üniversitesinde **halkbilimi** üzerine seksen sekiz yıllık süreç içerisinde yapılan çalışmalar incelenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Abdülkadiroğlu, Nuran: **Ziya Gökalp'ta İslamiyet Telakkisi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Acan, Gülay: **Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri 1916**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Acar, Cemal: **Ordu Vilayeti Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Açıkgöz, Halil: **Mehmet Fuat Köprülü'nün Hayat ve Ülkü Mecmuasındaki Fikri – İctimai Yazıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Ağlamaz, Emine: **Karacaoğlu'nun Şiirlerinde Tabiat ve İnsan**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Ahmet, Kemal: **Kıbrıs Türk Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Ahmet, Şükrü: **Bizde Türkçülük Cereyanı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1934.
- Akarca, Halid: **Niyazî-i Mısri Hayatı- Divanının Tahlili ve Tenkidli Neşri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1952.

- Akalın, L. Sami: **Dede Korkut Hikâyelerinin Folklor Bakımından Değerlendirilmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1967.
- Akbalık, Esra: **Anadolu Sahası Türk Halk Hikâyelerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini ile Kadınlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2012.
- Akçam, Harun: **Kırgız Destanlarının Halk Hukuku Açısından Değerlendirilmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2018.
- Akçam, Zeki: **Kıbrıs Türk Folkloru ile İlgili Kitapların Halkbilim Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi (1928-2002)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2004.
- Akdaş, Ömer: **Koçanlı Köyü (Kastamonu – Taşköprü) Ağzı – Derleme ve İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Akgün, Sehavet: **Sazımın Sözü**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Akgün, Ümit: **Tirebolu Ağzı (Derleme, İnceleme, Sözlük)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Akın, Hikmet: **Giresun Ağzı Üzerinde Bir Dil Araştırmacı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1960.

- Akınılı, A.Hamid: **Karacaoğlan'da Hisler, Sevgili ve Tabiat**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Akkaş, Eryılmaz: **Türkçede Hayvan Adlarının Kullanıldığı Yerler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1967.
- Akkay, Musaliha: **Divan-ü Lugati't Türk'deki Halk Edebiyatı Örnekleri: Transliterasyon, Tercüme, Edebi Tasnif**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1949.
- Akkaya, Mustafa: **Yunus Emre Divanı (Fatih Nüshası) Transkripsiyonlu Metin ve İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Akkaya, Yılmaz: **Erzincan Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1968.
- Akpınar, Vahap: **Erzincan İlinin Ağız Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Aksu, Beyhan: **Trabzon ve Köylerine Ait Dialectic Malzeme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Aksüt Cobanoğlu, Seda: **Sadık Yemni'nin Romanlarında Halk Kültürü Unsurlarının Tespiti ve İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- Aktan, Bülend: **Türkiye Toponimisinde İstanbul Yöresi "Beyoğlu Kazası" Yer Adları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.

Aktemur, Halil
İbrahim:

Müzekki'n Nüfus 79 b – 95 a Transkripsiyon, İndeks, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.

Aktuna, Hüseyin:

Atabey Ağzı, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.

Aktüccar, Halil:

Urfa Yöresinde Yaygın Halk Edebiyatı ve Folklor Araştırmaları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.

Aktürk, Sema:

Türkiye'de Hıdırellez Etrafında Oluşan Folklorik Unsurlar Üzerine Bir İnceleme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.

Aktüzel, Sevim:

İzmir Vilayeti Toponymiesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1950.

Akün,Ömer Faruk:

Dede Korkut Hikâyelerinde Kompozisyon ve Tasvir, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.

Akverdi, Hatice:

Âşık Edebiyatı Saz Şairleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1938.

Ala, Alaattin:

Osmaniye Ağzı Üzerine Bir İnceleme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.

Alaca, Ahmet
Ziyaettin:

17. Asır Âşık Edebiyatında Klasik Edebiyatın Tesirleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.

- Alacahan, Halis: **Eşrefoğlu Abdullah b. Eşref b. Mehmed'in Divanının 1 b – 13 b Varak Transkripsiyonlu Metin ve İndeks İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Alangu, Tahir: **Masal Araştırmaları Sahasına Toplu Bir Bakış ve Türk Halk Masallarının İç Yapısı ve Kahramanları Üzerinde Bir Deneme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1943.
- Alantepe, İsmail: **Burhan Felek'in Eserlerinde İstanbul Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.
- Aldemir, Sami: **1922 Senesinde Akşam Gazetesinde Çıkmış Milli Mücadele ve Mustafa Kemal ile İlgili Yazılar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Ali, Halil: **Gümülcine Yaka (Dağ Eteği) Köyleri Ağzı: Bulduklu, Kalfa, Baraklı, Yakacıklı, Demircili, Kalenderköy**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Aliş, Mehmet Ali: **Yunus Emre Divanı (Halet Efendi Nüshası) Transkripsiyonlu Metin ve İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Alıç, Fulya: **Halk Hikâyeciliğinin Yeni İcra Ortamı Olarak Sinema ve Sinemaya Uyarlanan Türk Halk Hikâyeleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2011.

- Alp, Nazmi: **Susurluk Ağzından Derlemeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul. 1969.
- Alparslan, Ali. **Âşık Paşa'da Tasavvuf**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1961.
- Alpay, Sadık: **Kastamonu Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Altıok, Vedia: **Anadolu Halk Edebiyatında Destanlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.
- Altınapa, Kamil: **Cevizli, Karakışlı, Geceler Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Anıl, Çiğdem: **Kızılelma'nın SistematiK Lügati**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1967.
- Apaydın, İskender: **Samsun Kavak Kazasının Köyleri (Belalan, Çukuralan, Çirişli, Alaçam) Ağzıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Aratan, Ekrem Ural: **Kâşgar Ağzından Derlemeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1962.
- Arısoy, Hatice: **Kerkük Hoyratları ve Manileri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Arısoy, İbrahim: **Gümüşhacıköy Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.

- Arslan, Emin: **Ardunç ve Şavşat Ağızları: Âşık Karşılaşmaları, Maniler, Bilmeceler, Atasözleri ve Deyimler Folklor Kelimelerinin Sözlüğü**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1968.
- Arslan, Eser: **Yunus Emre Divanı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 1972.
- Arslan, Muzaffer: **Erzurum İli Aşkale Kazası: Ocaklı, Sarıbaba, Gümüşseren Köyleri Ağız Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Artun, Erman: **Tekirdağ ve Balkan Muhacirleri Şivesi (Gacal Yerli, Bulgaristan M., Romanya M., Yunanistan M.)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Asaad, Nadhim: **Kerküklü Şair Mustafa Gökkaya'nın Hayatı, Sanatı ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- Aslan, Ferhat: **Kars Yöresi Âşıklarında Usta Çırak İlişkisi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
- Aslan, Ferhat: **Ayasofya İncelemeleri (Tespit – İnceleme)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2009.
- Aşık, Bilal: **Hatay – Hassa Köyleri (Karafakılı, Yoluklar, Söğüt) Ağız Derlemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.

- Atalay, Mehmet: **Müzekki'n Nüfus 140 b – 155 a Transkripsiyon, İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Ateş, Mustafa: **Ahmed'in Mevlidi Bir Kısımının Karşılaştırmalı Metni Ve Süleyman Çelebi'nin Eseri İle Kısa Bir Mukayese-Metinlerle**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1952.
- Attar, Mehmet: **On Beşinci Asır Nesir Numuneleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Travay), İstanbul, 1940.
- Avcı, İsmet: **Isparta Merkez Köyleri Ağzı (Sav, Çünür, Hacılar)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1999.
- Avunduk, Nalan: **Azerbaycan Folkloru Antologuyası**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Ayan, Çiğdem: **Anadolu'da Kadın Masalları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998.
- Ayan, İbrahim: **Garadaş – Gımillı – Belgavak Köyleri (Dinar Afyon) Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Aybars, Nevin: **Divan-ü Lugati't-Türk'deki Atasözleri ve Öğütler: Transliterasyon, Tercüme, Mevzularına Göre Tasnif**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 1949.

- Aycan, Enver: **Ferhat ve Şirin**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul. 194?.
- Aydemir, Gül Ayşe: **Diyarbakırlı Şerifi'nin Şehname Tercümesi (Transkripsiyon ve İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Aydın, Eda: **Sürelî Yayınları'daki Türk Mitolojisi Üzerine Yapılan Çalışmaların Halkbilimi Açısından Değerlendirilmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.
- Aydın, Leman: **Anamur Bölge Yörüklerinin Ağız İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Aydındağ, Barış: **Osman Cemal Kaygılı'nın Eserlerinde İstanbul Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Aygün, Yusuf: **Araklı ve Köylerinin Ağızının Fonetik Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Aykaç, Özden: **Anadolu Halk Ağzlarında Hayvan Adları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Aytekin, Nurkan: **Afyon Merkez İlçe Ağız Üzerinde Bir Dil Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.

- Aytekin, Sabiha: **Samsun Toponimisi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Aytemiz, İhsan: **Akdağmadeni Köylerinin Ağız Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Ayyıldız, Fatma: **Razgrad Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Baba, Mustafa Okan: **Eğin Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1964.
- Bağcı, Ruhşan: **Burhan Felek Eski İstanbul Hikâyeleri (Sayfa 1 – 160) İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Bahadır, Erdal: **Hatay Vilayeti Toponymisi Denemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Bapaeva, Janyl Myrza: **Göç Nedeniyle Van Kırğızlarının Sosyo – Kültürel Yapısında Oluşan Değişimler: Halkbilimi Verilerine Göre Bir İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2015.
- Baranoğlu, Şahin: **Aydın Yöresi Ağızları (Salavatlı, Eskihisar, Dereköy ve Gökkişi)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Barlas, Nesrin. **Balıkesir Ağızında Fonotik ve Morfolojik Hususiyetleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.

- Barut, Nuri: **Yenice ve Köyleri Ağzları (Çanakkale) Metin, İnceleme, Sözlük**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Başegmez, Armağan: **Gazavat-ı Barbaros Hayrettin Paşa (Transkripsiyonlu Olarak)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul. 1969.
- Başoğlu, Şenay: **Türkiye Toponomisinde İstanbul Yöresi Sokak Adları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1964.
- Başol, Muammer: **Karaova Ağı Üzerine Bir Dil Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Baştuğ, Rasim: **Dalaman Nahiyesi ile Akkaya, Beskese ve Dere Köyleri (Muğla) Ağız İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Batı, Ali: **Konya İli: Beyşehir – Yeşildağ Kasabası Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Batu, Setenay: **Osman Cemal Kaygılı'nın Romanlarında Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Baykara, Rusuhi: **18. Asır Şairlerinden Mehmet Esrar Dede Hayatı, Tasavvufi, Edebi Şahsiyeti ve Eserleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Travay), İstanbul, 1940.

- Baykent, Saliha: **Sûrname-i Seyit Vehbi Şahıslar, Hediyeler, Kıyafet ve Kumaşlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul. (1947).
- Bayramoğlu, Yusuf Okan: **Ahmed Paşa Divanı'nda Atasözleri ve Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996.
- Baysal, Hatice: **Dadaloğlu'nun Şiirlerinde Tabiat Temi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Bek, Kemal: **Ziya Gökalp Hakkında Yazılmış Makaleler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Belikırık, Olcay: **Ordu Vilayeti Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1968.
- Belkıs, Nedim: **Danışmendname**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1935?.
- Benderli, Güneş: **Âşık Edebiyatında Mazmunlar ve İşlenişleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1961.
- Berin, Şaziye: **Halk Edebiyatı Numuneleri, Manas Destanı (Radloff'tan Tercüme)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1934.
- Bestili, İlhami: **Kırıkhan Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.

- Beyzadoğlu, Yusuf **Divriği Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1953.
- Bilgegil, M. Kaya: **Saz Şiirinin Kadroları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.
- Bilgi, Mehmet: **Menakıb-ı Emir Sultan (Şevkii) Metin – Sözlük**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Bolulu, Handan: **Bursa Ağzlarına Toplu Bir Bakış**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Bolum, Necati: **Menâkıb-ı Emir Sultan (Şevki) Metin ve Sözlük**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Boratav, Pertev Naili: **Köroğlu Destanı: Muhtelif Rivayetlerin Tahlili Tesirleri İntişarı ve Menşei Meselesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme) İstanbul, 1930?
- Bozbıyık, Ahmet: **Denizli – Garipköy Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Bozok, Ahmet Cengiz: **İslâhiye ve Köyleri (Fevzipaşa, Türkbahçe, Hanağzı, Arpalı, Telli \ Banı, Çerçili) Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.

- Böke, Mustafa Nihat: **Türk Halk Edebiyatında Gurbet Duygusu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1952.
- Böke, Rifat: **Evliya Çelebi Seyahatnamesi'ndeki Şairler Hakkında Malumat**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1937.
- Budak, Ali: **Milli Mücadele Döneminde Türk Şiiri (9 Eylül 1922-1923) İnceleme – Metin**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Bülbül, Saliha: **Bayburtlu Zihni'nin Hayatı ve Gazellerindeki Lirik Unsurlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1949.
- Büyükgüngördü, Zılmaç: **Bilecik Vilayeti Köy, Sokak, Mahalle ve Mevki İsimleri Toponomisi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1965.
- Cahit, Adnan: **Türkiye'de Kullanılan Atasözleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1934.
- Can, Gülistan: **Yunus Emre Divanı (Ritter Nüshası)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Cantaş, Yıldıran: **Kıbrıs Lefkoşa, Ortaköy ve Gönyeli Ağzı -Dil ve Gramer Hususiyetleri-**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.

- Cengiz, İlbeyi: **Tanin Gazetesindeki Milli Mücadele ile İlgili Metinler (1922-1923)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Cengiz, Selçuk: **Erciş Ağzının Fonetik ve Morfolojik İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Cevahir, Abdullah: **Antalya Ağı (Antalya Şehir Merkezi ve Köyleri)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Ceylan, İsmail: **Kumukça Metinler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Cırık, Mehmet Ali: **Ziya Gökalp Kızılma - İndeks -**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Cihangir, Sönmez: **XIX. Asır Türkmen Şairi Elbeylioğlu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul.
- Cinali, Ahmed Halid: **Milli Mücadele Devrinde Türk Şiiri II: (1921 - 1922) İnceleme – Metin**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Cinoğlu, Tuncay: **Sakarya’da Yer Adları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Contuk, Mehmet Ali: **İnceler Ağı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.

- Çakan, Emel: **Hikâyât-ı Bahtî**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1952.
- Çakıl, Perihan: **Karacaoğlan'da Sosyal Hayat, Din ve Dünya Görüşü, Üslub**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1948.
- Çakmak, Ümran: **Azerbaycan Halk Bayatıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Çaldağ, Ekrem: **Azerbaycan Şifahi Halg Edebiyatına Dair Tedgigler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Çalışkan, Hatice: **Keşan Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul.
- Çapan, Canan: **Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri (1920, 1921, 1922)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Çatak, Orhan: **Tokat - Kazova Köyleri Ağız Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Çelik, Ayhan: **Kutadgu Bilig İndeks (A, B)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Çelik, C. Ergun: **Kırklareli İli ve Vize İlçesi Yöresinin Ağız Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.

- Çelikel, Ekrem: **Halk Edebiyatında Gül ve Bülbül**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Çetin, Nagihan: **1990 Sonrası Türkiye’de Oluşan Töre Algısında Kitle İletişim Araçlarının Rolü**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2018.
- Çetin, Ömür: **Aydın’da ki Yerleşme Bölgelerinin Adlandırılması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Çetinkaya, Nihat: **Tuzlu Azeri Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Çığlık, Hikmet: **Yirminci Asırdan Günümüze Âşıklık Geleneğinin İcra Ortamları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2014.
- Çiftçi, Dilek: **Tahir ile Zuhra (Metin İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Çoban, İsmail: **Dursunbey Ağzından Derlemeler (Duranbeyler, Hacılar, Delice, Umurlar, Çatalçam, Sağırlar, Çakırca Köyleri)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Çoşkun, Ahmet: **Mehmet Fuat Köprülü’nün 1913 Yılı Yazıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.

- Defne, Zeki Ömer: **Dede Korkut Hikâyeleri Üzerinde Edebi Sanatlar Bakımından Bir Araştırma**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1942.
- Demir, Abdülkadir: **Yunus Emre Divanı (Halet Efendi Nüshası) Transkripsiyonlu Metin ve İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Demirbaş, Güzin: **Mevlid (Metin ve İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Demirel, Ali: **Kerkük Hoyratları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Demirkan, Abdülkadir: **Tanzimat'ta Gazetecilik**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1940.
- Deniz, Emel: **Tekerlemeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Denkalp, Sulhiye: **Erzurumlu Emrah ve Basma Divanı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.
- Dereli, Günsel: **Muğla Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Derin, Sevgi: **Yunus Emre Divanı Transkripsiyonlu Metin ve İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.

- Dilemre, Meral: **Edirne ve Balkan Muhacirleri Şivesi (Gacal “Yerli” ve Bulgaristan, Yugoslavya)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Dizici, Nükhet: **Ömer Seyfettin’in İzmir Gazetesindeki Yazıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Doğan, Ahmet: **Kilis ve Köyler (Hasanceli, Eğrikanlı, Tahtalı, Tibil ve Oylum) Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Doğan, Meltem Deniz: **Bir Halk Yaratması Olarak Futbol Tezahüratları: Beşiktaş Örneği**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017.
- Doğan, Muhammed Nur: **Erzurum Ağzı ve Grameri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Doğramacı, Baha: **Niyazi-i Mısırî: Hayatı, Tarikatı, Kerametleri, Halifeleri, Türbedarları, Tarikat Silsilesi, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Bestelenmiş İlahileri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1945.
- Dolakay, Cahide: **Saz Şairlerinin Aşk Şiirleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1945.
- Dolu, Halide: **Anadolu Metinleri XIV. Asır: Dasitan-ı Varka ve Gülşah**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.

- Doluoğlu, Aydın: **Anamur Ağzından Derlemeler ve Dil Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Doni, Hasan: **Urfa Vilayeti, Köyü Sokak, Mahalle ve Mevkii İsimleri Toponimisi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Dora, Hüseyin: **Aydın'ın İncirlioğlu Nahiyesi ve Köyleri (Hacıaliobaşı, Sandıklı, Kardeşköy, Eğrek, Kızılcaköy) Ağzıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Dora, Mualla: **Tapmacalar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Dönmez, Şehmus: **Maden Ağızı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Duran, Hülya: **Azeri Türkçesiyle Koşmacalar ve Tapmacalar (Metin ve Sözlük)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Durmuş, Şuayp: **Atasözleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Duruel, Üstün: **Nazilli Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Duyar, Erdal: **Üç Gazavat-ı Hazreti Ali Hikâyesinin Gramer Hususiyetleri ile Mevzu ve Motifleri Bakımından Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1948.

- Düzgün, Suna: **Samsun (Çarşamba) Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Edgüder, Neriman: **Rumeli Halk Türküleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.
- Eğri, Sadettin: **Eşrefoğlu Rumi (Abdullah b. Mehmed) ve Divanının 27 a – 39 b Arası Transkripsiyonlu Metin ve İndeks İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Ejder, Güzin: **Antalya Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Eke, Günsel: **Burdur Köylerinde Düğünler ve Temsili Oyunlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1960.
- Eke, Nerime: **Âşık Edebiyatında Müşterek Motif ve Benzetmeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1964.
- Ekim Okcu, Ayşe Leyla: **Nasreddin Hoca Fıkralarının Zaman Kavramı Açısından İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017.
- Ekinci, Mustafa: **Fuat Köprülü'nün Makaleleri (1915)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Elçin, Şükrü Murat: **Kerem ile Aşlı Hikâyesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1939.

- Emeksiz, Abdülkadir: **İstanbul Halk Edebiyatı ile İlgili Kitaplar için Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998.
- Emeksiz, Abdülkadir: **İstanbul Manileri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2003.
- Emir, Sabahat: **Türk Halk Piyeslerinde Tabirler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1965.
- Eraslan, Bayram: **Malatya Ağzı ve Grameri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Eraslan, Mehmet: **Yozgat Ağzı (Fonetik ve Morfolojik İncelenmesi)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Erbay, Fevzi: **Eşrefoğlu Rumi'nin Müzekki'n – Nüfus Adlı Eserinin 55 – b 66 a Varakları Arası Metin ve Fihristi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Erçikli, Sema: **Erzurum Ağzının Fonetik ve Morfolojik İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Erden, Mehmet: **Tavşanlı Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Erdim, Zekeriya: **Ordu (Mesudiye) Ağzı ve Dil İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.

- Erdir, Fadime Gül: **Eskişehir Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Erdoğan, Barış: **İçel – Anamur Köyleri (Bozdoğan – Çarıklar – Kadılar – Merkez) Ağız İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Erdoğan, Beyhan: **Divan-ı Yahya Şeyhülislam**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Erdoğan, Emel: **Ebul Hayr Rumi: Saltukname Transkripsiyon**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Erdoğan, Oğuz: **Aziz Mahmud Hüdayi ve Türbesi Etrafındaki Folklorik Unsurların İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2013.
- Erendor, Mermi Esat: **Ziya Paşa'nın Zafername ve Şerhinin Transkripsiyonlu Metni, Tahlili, Açıklamalar ve İndeksi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1949.
- Ergenekon, Adalet: **Köroğlu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Ergin, Muharrem: **Dede Korkut**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1953.
- Ergin, Oktay: **Aşık Elesger**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.

- Ergun, Sabiha Nur: **Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri 1918**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Ergüder, Reyhan: **Âşık Ömer'de Tabiat Unsurları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Erol, Ayşe: **Çanakkale Yerleşme Bölgelerinin Adlandırılması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Eroğlu, M. Mustafa: **Malatya – Doğanşehir Sürgü - Söğüt Köyü Ağızları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1982.
- Ersoylu, Halil: **Ziya Gökalp'ın Dil Görüşü**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Erşen, Afife Berin: **Evliya Çelebi'de İstanbul'un İktimai Hayatına Bir Bakış**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1944.
- Ertekin, Fazlı: **Tokatlı Nuri Hayatı ve Şiirleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Ertekin, Nevin: **Kutadgu Bilig (Gramatikal İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Erten, S. Münür: **Diyarbakır Ağız (İnceleme – Metin – İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1991.

- Ertuğrul, Necati: **Uşak İli, Banaz İlçesi Köylerinin (Banaz, Derbent, Gürlek, Kuşdemir, Muratlı, Yeşilyurt) Ağız Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Erturan, Elmas: **Atasözleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Eryılmaz, Hacer: **Rize (Ardeşen - Çamlıhemşin) Ağızı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Esimek, Derviş: **Toros Türkmenleri Ağızı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Esin, Osman: **Balıkesir Çepni ve Yörük Ağızları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul.
- Etem, İbrahim: **Dede Korkut ve Halk Hikâyeleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1932.
- Fevzi, Hasan Sarper: **Kıbrıs Ağızı (Çatoz, Kalavaç, Kazafana, Kırmı)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Filizok, Rıza: **Ziya Gökalp'ın Edebi Eserlerinde Halk Edebiyatı Tesiri Üzerine Bir Araştırma**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1983.
- Geçmen, Cemil: **Amasya – Gümüşhacıköy Ağızından Derlemeler ve Dil Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.

- Gezici, Reyhan: **Müzekki'n - Nüfus Metin ve İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Gider, E. Nihal: **Tarih-i Âl-i Selçuk (70 b – 79 b) Transkripsiyon – İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Giritli, Yıldız: **Ebu'l Gazi Bahadır Han Şecere-i Türkî**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Gök, Fehmi: **Lalapaşa Muhacirlerinde Ağız Araştırmaları – Gacal, Dağlı, Muhacir, Tülümenler** - İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Göksu, Sevinç: **Ziya Paşa'nın Harabat Mukaddemesi ve Tedkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1955.
- Göl, Saadet: **Niğde İli Toponomisi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Görgülü, Ahmet Uğur: **Isparta Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Gül, Rıza: **Gaziantep İli Kilis İlçesi Kuru Kastel ve Arap Köyleri Ağız Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.

- Güler, Dede. **Kazak Edebiyatında Kız Cibek Destanının Metin, Transkripsiyon ve Tercemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Gülmeden, Nevhis: **Anadolu Ağzlarında Akrabalık Adları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1964.
- Gülseren, Cemil: **“Manzum” Gazavat-i Seyyid Battal gazi (Darendeli Bakaî’nin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Gültekin, Sunay: **İğdır Ağzı Üzerine Bir İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Gültekin, Türkay: **M. H. Tehmasib Azerbaycan Destanları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Gümrükçüoğlu, Neriman: **Ruşeni’nin Miskinlik Kitabı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1949.
- Gümüştas, Mehmet: **Hızırname**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Günay, Mehmed: **Ziya Gökalp’ta Şarklı Tesir ve Kaynaklar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Güncü, Salih: **Karacaoğlu’nın Şiirleri (Sadettin Nüzhet Ergun) (İndeks 159 – 267)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Güneş, Mehmet Şevki: **Antakya Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.

- Güneş, Musa: **İğdır ve Yöresinden Derlenen Metinler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Güney, Hakkı: **Mehmet Akif'te Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1961.
- Güney, Mahir: **Seyrani'nin Şiirlerinde Tabiat ve Eşya**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1957.
- Güney, Mehmet: **Niyâz-i Mısırî, Hayat ve Eserleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1938.
- Güngör, İrfan: **Rize Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Güngör, Necati: **Gevheri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Güngör, Ömer: **Dede Korkut Kitabı Üzerinde Sentaks Çalışmaları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Güngördü, Erol: **Tevârih-i Âl-i Selçuk (45 a – 61 a Arası Metin ve İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Güralp, Temel: **Yunus Emre**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Gürcan, Servet: **Azerbaycan Mahnılarından Örnekler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.

- Gürçay, A. Serpil: **Durub-ı Emsal**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Gürel, Mustafa: **Denizli'nin Çal Kazası ve Yöresi (Yukarıseyit Mahmut Gazi) Ağızları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Gürer, Bahir: **Mehmet Emin Yurdakul Türk Sazı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Gürler, Nebahat: **Trabzon Ağız Üzerine Bir Dil Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1961.
- Gürman, Bedia: **Âşık Ömer**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Gürsoy, Ayten: **Düzce Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Gürsu, Uğur: **Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki Atasözlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2009.
- Güvel, Fuat: **Kadirli Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Hafız, Nimetullah: **Prizren Türk Halk Edebiyatı Metinleri ve Ağız Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1975.

- Hakkı, Güney: **Mehmet Akif’te Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1961.
- Hamarat, Zehra: **Ahmed Rasim’in Eserlerinde İstanbul Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Hamarat, Zehra: **Bayramî-Şemsî Tarikatı Menakıbnamelerinin Toplum Hayatına Etkileri Bağlamında Değerler Bakımından İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2015.
- Hamzaoglu, Bilgi: **1928 – 1939 Yılları Arasında Ziya Gökalp Hakkında Gazete ve Dergilerde Neşredilmiş Makaleler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Hamzaoglu, İnci: **Ziya Gökalp’ta Batılılaşma**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1961.
- Hasan, Hamdi: **Sarayevo (Saraybosna) Kütüphanelerindeki Yazmalarda Türküler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1987.
- Hasan, Sıdika: **Edebi Türk Tiyatrosu: Tanzimat’tan Meşrutiyet’e Kadar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1935?.
- Hashalıcı, Sabit: **Kayseri Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1950.

- Hassan, Hussin **Kerkük Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1979.
- Hatem, Mehmet: **Türkiye Türkçesindeki Coğrafi Terim ve Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Hekimoğlu, Saim F. : **Muş Ağzı Üzerine Bir Dil Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1968.
- Hız, Nursel: **Rıza Tevfik'in Tenkidi Makaleleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, Tez (Bitirme), İstanbul, 1965.
- Hidayetoğlu, Ahmet **13. 14. 15. 16. Asır Mevlevi Şairleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Horasan, İbrahim: **Silivri'nin Ortaköyü Ağzlarından Derlemeler Metin – İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Hoşgör, Halide: **Halk Edebiyatında Kahramanlık Türküleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1945.
- Ilıcak, Gamze Nezire: **Sadi Yaver Ataman'ın Eserlerinde İstanbul Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.
- Ilıcak, Gamze Nezire: **1980 Sonrası Türk Romanında Halk Kültürü ve Halk Edebiyatı Unsurlarının Tespiti ve İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2014.

- Işık, Ercan: **Çukurovalı Halk Şairlerinde Tabiat Temi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Işıklar, Sabiha: **Hâkimiyet-i Milliye Gazetesinde Milli Mücadele ile İlgili Makaleler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- İban, Halil: **Reşat Nuri Güntekin’de Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1962.
- İbragimova, Adelya: **Kazak Masalları Üzerine Yapılan Çalışmaların Halkbilimi Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.
- İkiz, Ayşenur: **Nazik Erik’in Eserlerinde Folklorik Unsurlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.
- İkizoğlu, Şevki: **Ortaköy (Denizli) ve Çevresi Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- İlaslan, Serap: **Özbek Halk Hikâyelerinin Dili**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1988.
- İleri, Canan: **Eskişehir İli Mihalççık İlçesi ve Yöresi Ağzıları (Ses Bilgisi – Metinler)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1997.
- İlhan, Esat: **M. H. Tahmasib Azerbaycan Destanları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.

- İnan, Uğur: **Mevlana ve Bestelenmiş Şiirleri - Tercümeleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- İto, Kiyoko: **Türk ve Japon Hayvan Masallarının Karşılaştırılması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005.
- İto, Kiyoko: **Türk Meddah Hikâyeleri ile Japon Rakugo (Nükteli Hikâye) larının Mukayesesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2012.
- İzler, Aynur: **Fuad Köprülü'nün İlk Makaleleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Jarkimbayeva, Ayman: **Almatı Âşıklık Geleneği ve Usta – Çırak İlişkileri Bakımından Kars Âşıklık Geleneği ile Karşılaştırılması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.
- Kaçar, Ersan: **Lüleburgaz Ağzı Üzerine Bir Araştırma**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1967.
- Kadıoğlu, Sezai: **Eşrefoğlu Rumi'nin Tarikatname Adlı Eserinin 28 b – 55 a Arası Metin ve İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Kâhyaoğlu, Arif: **Dede Korkut Hikâyelerindeki Kahramanlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1967.

- Kâhyaoğlu, Ayfer: **Yusuf Akçura'nın "Mevkufiyet Hatıraları", "Eski Şura-yı Ümmet'te Çıkan Makalelerinden" "Üç Tarz-ı Siyaset" İsimli Eserlerinin İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Kâhyaoğlu, İhsan: **Aydın İli Bozdoğan Kazası Ağız Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Kalkan, Mehmet: **Reyhanlı Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Kalyon, Nurettin: **Eşrefoğlu Rumi Nüzekki'n – Nüfus Transkripsiyon – İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Kalyoncuoğlu, Sevgi: **Sivrihisar Ağız Üzerine Bir İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1965.
- Kanber, Enver: **Çanakkale ve Kazaları (Ayvacık, Bayramiç, Lapseki) Ağızları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Kankılıç, Verdi: **Türk Edebiyatında Ebû Müslim Destanı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Kaplan, Mehmet: **Eşrefoğlu Rumi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Travay), İstanbul, 1938.
- Kaplan, Raşit: **Yarpuz Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.

- Kaptanoglu, Leman: **Anadolu Ladini Halk Edebiyatında Musiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.
- Kara, Berna: **Kütahya Köyleri Ağız Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Kara, Necati: **Çaykara Ağız**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Karabaki, Mehmet: **Üsküp Ağız (Metin ve Ağız Hususiyetleri)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Karabaş, Yılmaz: **Tarikatname 1 b – 28 a Transkripsiyon \ İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Karaca, Murat: **Türk Efsaneleriyle İlgili Kitapların Açıklamalı Bibliyografyası (1928 – 2011)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- Karacabey, Semiha: **Dadaloğlu: XIX. Asır Çukurova Saz Şairi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 1947.
- Karaçak, Zafer: **Süleyman Çelebi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1944.
- Karadeniz, Fikret: **Son Çağ Türk Halk Şiirinde Modern Medeniyet Unsurları üzerine Bir Araştırma**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1963.

- Karadeniz, Hakkı: **Hamzavi: Hamzaname**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Karagöz, D. Ali: **Karacaoğlu'nın Şiirleri İndeks (267 – 378)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Karakurt, Sema: **Kütahya Vilayeti Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Karasu, Mehmet: **Hatay Ağzı (Antakya, Çaksunlu, Sofular, Yeni Bezge, Karbeyaz, Çukurkömür, Kuruyer, Üzümdalı, Bözhöyük, Alattin, Narlıca)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Kaya, Ahmet: **Adakale (Romanya) Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Kaya, Doğan: **Acıyurt Köyü Ağzının Fonetik ve Morfolojik Hususiyetleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Kaya, Necati: **Çaykara Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Kaya, Timur: **Müzekki'n Nüfus 1 b – 13 b Transkripsiyon, İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Kayabal, Enver: **Karacaoğlu'nın Şiirleri İndeks (49 – 158)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.

- Kayapunar, Cansever: **Türk Mitolojisi Üzerine Yapılan Kitap Çalışmalarının Halk Bilimi Açısından Değerlendirilmesi (1928-2008)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tez, İstanbul, 2009.
- Kayı, Hilal: **Tanzimat Nesrine Umumi Bir Bakış “Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Abdülhak Hamit, Recaizade M. Ekrem'de”**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tezi (Travay), İstanbul, 1941.
- Kazak, Nazan: **Kâbusname: Şeyh Şadrüddin Tercümesi (Transkripsiyon ve İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Kelleci, Abdurrahman: **Amasya Vilayeti Ağzından Derlemeler ve Dil Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Kemahlı, Kemal: **Halk Şiirinde Lirizm**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Kendirci, Birsen: **Birecik Ağzının Fonetik Ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1964.
- Kesmeci, Ahmet
Musab: **Masalların Yeni İcra Ortamı Olarak İnternet Siteleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012.
- Kıhtır, Nesrin: **Çorum Ağı ve Hususiyetleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.

- Kılıç, Meliha: **Metin ve İcra Bağlamında İstanbul Türkülerinin İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- Kılıç, Zeki: **Eşrefoğlu Rûmî Müzekki'n – Nüfûs 110 – a \ 125 – a Transkripsiyon – İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Kılıçkaya, Derya: **İlk Dönem Mizah Gazetelerinde İstanbul Hayatı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2015.
- Kılıçoğlu, Muzaffer: **Küre – Güneyköy Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1982.
- Kılıklı, Ali: **Konya ili: Beyşehir – Derebucak Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979
- Kızar, Raife: **Azerbaycan Destanları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Kızılkurt, Mehmet: **Eşrefoğlu Rumi: Müzekki'n Nüfus: 155b-170b Transkripsiyon, İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Kiper, Ayfer: **Türkçede Ölçü ve Ölçü Aletleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Kiraz, Ramazan: **Yavaşlar Kasabası (Sandıklı – Afyon) Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.

- Koç, Mehmet: **Babaköy, Bademli, Balatlı ve Çayüstü Köyleri (Bigadiç – Balıkesir) Ağız İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Koçak, Gürbüz: **Külliyat-ı Ziya Paşa 1 – 133 (Metin – İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Kodal, Yalçın: **R. C. Ulunay'ın Eserlerinde Deyim, Atasözü, Küfür ve Argo**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Kolan, Feruze: **Figani Hayatı ve Şiirleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1957.
- Kolkır, Nuri: **Aydın Ağız Fonetik ve Morfolojik İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Korkut, Huriye: **Halk Edebiyatında Ağıtlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Köksöken, Şule
Nurhayat: **Azerbaycan Folkloru Antologiyası**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Köseoğlu, Birsen: **Hüseyin Rahmi Gürpınar'da Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Köseoğlu, M. Reha: **Eğin Türküleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.

- Kriye, Amine: **Türkiye Türkleri ile Uygur Türklerinin Hoten – Konya İlleri Çevresinde Halk Kültürü bakımından Karşılaştırılması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- Kudayal, Bedrünnisa: **Mehmet Akif: Hayatı ve Eserleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Travay), İstanbul, 1939.
- Kufralı, Kasım: **Nakşibendîliğin Kuruluş ve Yayılışı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1949.
- Kuman, Aysel: **Türk Edebiyatında Rubai**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Kurgan, Nevhiz: **Haşmet ve Sûrnamesi'nin İctimai Bakımdan Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Kurul, Kâmil: **Ömer Seyfeddin ve Hikâyeciliği**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1950.
- Kurukafa, Vedat: **Milli Mücadele ile İlgili Seçme Makaleler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Küçükdağılkan, Ali: **Müzekki'n Nüfus 328 b – 338 a Transkripsiyon, İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Kutlu, Şemsettin: **On Altıncı Asır Nesir Numuneleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Travay), İstanbul, 1940.

- Macun, Mine: **Üsküdar'da Medfun Olan Mutasavvıflar Hakkındaki Kitap ve Tez Çalışmalarının Açıklamalı Bibliyografyası (1928-2017)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.
- Mahirşen, Memduh: **M. Fuat Köprülü'nün Makaleleri – 1923**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Malak, Sefer: **Hüdayî'de Tasavvuf, Edebi Şahsiyeti ve Hayatı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Mataracı, Yaşar: **Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri (1914)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Mollaoğlu, Mehmet: **Mirac ve Türkçe Divanlarda Miraciyeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Moral, Emine: **Aziz Mahmud Hüdayi Divanı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Morina, İrfan: **Manuşa Türk Halk Ağız Üzerinde Dil Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1985.
- Moyunçur, Behice: **Karacaoğlan**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Travay), İstanbul, 1941.
- Muğulkoç, Gülden: **Sivas Ağız (Metin ve Ağız Hususiyetleri)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.

- Mutluay, Rauf: **Halk Şiiri ve Yaşama Şevki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Müftügil, Fitnat: **Elazığ Halk Türküleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1945.
- Nail, Ali: **Kıbrıs Meserya Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Narin, Meftun: **Bolu İli Gerede İlçesi Yeniçağa Bucağına Bağlı Eskiçağa ve Şahnalar Köyü Ağız İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Necati, Gülgün: **Kıbrıs'ta Kahramanlık Şiiri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Numan, Sırrı: **Köroğlu: Erzurum Rivayeti**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1931.
- Nurettin, Piraye: **Dede Korkut'taki Kelimeler (Manaları ve Misalleri ile Beraber)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1936.
- Nurioğlu, Nuri: **Gümülcine Ağzı ve Grameri (Gümülcine – Batı Trakya – Yunanistan)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Ochirova, Bairma: **Türk ve Buryat Efsanelerinde Dağ Kültü**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2013.

- Ok, Cemil: **Acıpayam Ağzı Metin – İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Oktay, Sezin: **Reşad Ekrem Koçu’nun Eserlerinde İstanbul Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009.
- Okuyucu, Cihan: **1919-1922 Yılları Arasında Büyük Mecmua, Dergâh Mecmuası, İleri ve Tanin Gazetelerinden Seçilmiş Milli Mücadele Yazıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Orhon, Aysel: **Uzunköprü Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1958.
- Oruç, Sait: **Adıyaman Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Oruç, Veysel: **Konya İli Akşehir - Atsız Köyü Yunak - Turgut Kasabası ve Gökpınar Kasabası Ağzıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Oy, Aydın: **Hüseyin Rahmi Gürpınar’da Halk Kültürü (II. Meşrutiyete Kadar)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Öğretici, Emel: **Konya Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.

- Öksüz, Ahmet: **“Tasvir-i Efkâr ve Onun Devamı Olan Tevhid-i Efkâr Gazetesinin 1920-1922 Yılları Arası Koleksiyonundan Seçilmiş Milli Mücadele ile İlgili Metinler”**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Öner, Mehmet: **Halk Edebiyatında Tabiat**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.
- Öner, Sakin: **Yusuf Akçuraolu’nun Türkçülük Makalesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Öner, Tülin: **Boyabat Ağzı (Hacıköy, Camili, Kazaklı, Kayalı Köyleri)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Özbek, Mehmet Avni: **Urfa Ağzı ve Grameri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Özbent, İkbâl: **İran Azerbaycan’ı Ağzına Göre Emsal-ü Hikem: Atasözleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Özcan, Özden: **Kastamonu Ağzından Derlemeler ve Dil Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Özcan, Saim: **Müzekki’n Nüfus 14 a – 27 a Transkripsiyon, İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.

- Özcan, Türkün: **Tevârih-i Âl-i Selçuk (31 b – 45 a Arası Metin ve İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Özçelik, Lâmia: **Türk Destanlarına Toplu Bir Bakış**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.
- Özdemir, Ahmet: **Sivas Halk Hikâyeleri ve Geleneği**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Özdeneri, Doğan: **Kelile ve Dimne (Metin – Sözlük)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Özel, Perihan: **Antalya Vilayeti Toponimisi Denemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1964.
- Özen, Nami: **Sivas – Akıncılar Mahiyesi Ağzı İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Özer, Memiş: **Afyonkarahisar Yöresi Koşma, Türkü ve Manileri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Özer, Nurullah: **İslâhiye Köyleri (Akbez, Telli \ Banı, Gazelkuşağı) Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul. (1975).
- Özgenç, Gürsel: **Sinop ve Yöresi Ağzıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Özgürel, Mesude: **Ziya Paşa'nın Makaleleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1954.

- Özkan, Ayşe: **Risalet'ün Nushiyye Metin – İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Özkan, Bedriye: **Halk Edebiyatında İctimai Şiirler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1945.
- Özkan, Fahri: **Eşrefoğlu Rumi'nin Müzekki'n Nüfus Adlı Eserinin 125 b – 140 a Varakları Arası Metin ve Fihristi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Özkan, Semra: **Sadri Ertem'in Hikâyeleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Özkaya, Ayten: **Gaziantep Vilayeti Köy, Sokak, Mahalle ve Mevkii İsimleri Toponomisi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Özkul, Saime: **Anadolu Metinleri XIV. Asır: Kısasü'l Enbiya (Yusuf Kıssası)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1946.
- Özokutan, Türkan: **Kıbrıs Türk Masalları (Derleme - İnceleme)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005.
- Özpınar, Kemal: **Yozgat Ağzı Fonotik ve Morfolojik İncelemesi**, , İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.

- Öztan, Meral: **Ebul Hayr Rumi: Saltukname Transkripsiyon**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Özten, Ali Sait: **Safranbolu ve Köylerinin Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Öztürk, Hatice Ruhan: **Refi Cevad Ulunay'ın 1953 - 1960 Yılları Arasında Milliyet Gazetesinde Yazdığı Milli Kültürümüzle İlgili Makaleleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Öztürk, Hayrettin: **Müzekki'n Nüfus 41 b – 55 a Transkripsiyon ve İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1982.
- Özuslu, Şenay: **Yunus Emre Divanı (Fatih Nüshası) Transkripsiyonlu Metin ve İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Özyiğit, Nuran: **Erzurumlu Darir'in Kıssa-i Yusuf Mesnevisi Üzerine Bir İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1963.
- Parmaksız, Seda: **Urfa Ağzı ve Grameri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1963.
- Peker, Ahmet: **Karacasu Ağzı Üzerinde Bir Dil Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.

- Pekolcay, Necla: **Türkçe Mevlid Metinleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 1950.
- Peksel, Yıldırım: **Halk Şiirinde Köy**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Pellegrini, Cristina: **İtalyanların Gözüyle Türkler ve İstanbul Halk Kültürü**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.
- Peşekersoy, Ruziye: **Kayseri Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Rahmi, Mebrure: **Dede Korkut ve Manas'ta Bazı Benzeyişler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1935.
- Receb, A. . : **Türk Edebiyatında Evliya Menkabeleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1935.
- Refik, Selim: **Azerbaycan ve Anadolu Halk Hikâyelerinin Tahlili Ve Mukayesesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1934.
- Saatçı, Nazan: **Ülkü Mecmuasında Eski ve Yeni Halk Edebiyatı ile İlgili Metinler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, (?).
- Sağdıç, Hayrettin: **Köroğlu Destanı'nın Kazakça Jambıl Nüshası**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998.

- Sağnak, Gözde: **Ziya Paşa'nın Hars, Lisan, Edebiyat ve Güzel Sanatlar Anlayışı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1958.
- Salih, Ahmet ve Erüz, Erdoğan: **Atasözleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Sarhanlı, Mehmet: **Aydın Yöresi (Germencik, Kuşadası, Ece Köy, Sınırteke ve Karaağaçlı)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Sarı, Kezban: **Yunus Emre'de Tasavvuf**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Sarıçam, Hüseyin: **Eşrefoğlu Rumi'nin Müzekki'n Nüfus Adlı Eserinin 180 b – 195 a Varakları Arası Metin ve Fihristi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Sarıkaya, Songül: **Adana Ağzı: Çatalkuyu, Sarıhuğlar ve Küçük Dikili Köyleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Sayboğa, Yıldız: **Vücut Aksamı ile İlgili Kelime, Söyleyiş, Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1968.
- Sayım, Semiha: **On Altıncı Asır Türk Edebiyatı Nazım Numuneleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Travay), İstanbul, 1940.

- Selim, Refik: **Azerbaycan ve Anadolu Halk Hikâyelerinin Tahlili ve Mukayesesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1934.
- Sert, Ali: **Lami'nin Gazellerinin (E'den K'ye kadar) Edition Critique**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1968.
- Sertoğlu, Midhat: **Bosna Hersek Müslümanlarının Türk Edebiyat Tarihindeki Mevkii**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Travay), İstanbul, 1939.
- Seven, Murat: **Eskişehir İli- Sivrihisar Kazasının Dümrek Köyünde Ağız Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Seven, O. Bedreddin: **Kelile ve Dimne**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Sevük, Mustafa Doğan: **Ömer Seyfettin Makaleleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1967.
- Seyidoğlu, Bilge: **Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar Metinler ve Açıklamalar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1971.
- Seyirci, Hüseyin: **Cenub'da "Hüyük Alanı" Yörükleri: Folklor Araştırması ve Mukayeseli Sözlük**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1968.

- Sezik, Hayri: **Karaoğlanlı Bucağında (Manisa) Bir Dil Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Sezik, Refika: **Gazavat-ı Hazreti Ali (Metin Transkripsiyon)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Shamsizadehmaleki, Maliheh: **Urmiye Âşıklık Geleneği ve Âşık Garip Hikâyesi İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- Sıvacı, Bülent: **16. 17. Yüzyılda Türk Halk Edebiyatında Savaş ve Kahramanlık**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Sinangil, İlhan: **Kars Posof \ Aşıkzülali Köyü Ağzı Üzerine Bir İncelemede Metinler – Gramer**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1982.
- Soysev, Necla: **Ebul Hayr Rumi: Saltukname**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Sunar, Altan: **Evliya Menkıbeleri: Üç Eserdeki Unsurların Tahlil, Tefsir ve Tabakalandırılmaları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1939.
- Sümer, Günsel: **1923'e Kadar Yazılmış Türkçü Şiirler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1964.

- Süslüoğlu, Neriman: **XIX. Asır Halk Şairlerinden Âşık Dertli**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Sütçü, Zülküf: **Ruhsatî Hayatı ve Şiirleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Şahinalan, Mehmet: **Gülşenî Divanı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Şahinbaşkan, Türkan: **Karacaoğlan Matbu ve Gayri Matbu Şiirleri Üzerinde Edebi Bir İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1949.
- Şahinoğlu, Duranali: **Mersin Musalı Köyü Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Şaylan, Meserret: **Türk Edebiyatında Münazara**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1935.
- Şeker, Mustafa: **Yunus Emre Divanı: Yahya Efendi Nüshası**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Şimşek, Neriman: **İbrahim Gülşenî Divanı 1 B – 39 A varakları Arası Transkripsiyonlu Metin ve İndeks İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Tabaş, Canan: **Elazığ Ağzı ve Grameri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Taçoğlu, Belkıs: **Altun Işık**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.

- Tamir, Ferhat: **Abılay Han Destanı (Kopuzcu Korkut) Giriş – Metin – Tercüme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Tamtürk, Nejat: **Yenişehirli Avni’de Tasavvuf ve Vahdet-i Vücut**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1948.
- Taş, Ahmet: **Karbeyaz Bucağı Antakya Ağzı Üzerinde Bir Dil Araştırması**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Taşcı, Mehmet Ali: **Burunarkaç Köyü (Afyon), Büngeşik Köyü (Eskişehir), Kadıkuyusu Köyü (Eskişehir) Ağzıları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Taşdiken, Mehmet: **Konya İli Beyşehir – Çavuş Köyü Ağzı ve Grameri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Taşer, Nuray: **On Sekizinci ve On Dokuzuncu Yüzyıl Halk Edebiyatında Şehir**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Taşkın, Hicriye: **Halvetilik**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 194?.
- Taşkın, Üzeyir: **Geyikceli Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.

- Tataroğlu, Elif Tuba: **Anadolu Tıbbi Folklorunda Cilt Hastalıkları ve Tedavi Uygulamaları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- Tekin, Erol: **Ziya Gökalp'ın Eserlerinde Geçen Garblı Şahsiyetler ve Eserleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1966.
- Tekin, Hıdır: **Antalya Bölgesi Efsaneleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.
- Tepeköy, İrfan: **Tasvir-i Efkâr Gazetesi'ndeki Milli Mücadele ile İlgili Yazılar (1919)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Terkoğlu, M. Aslan: **Siverek Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Terzioğlu, Ferşad: **M. Fuat Köprülü'nün Makaleleri (1924)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Tezeren, Ziver: **Hüdayi: Hayatı ve Eserleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1940.
- Tıkır, Salih Ziya: **Tarsus Dağ Köyleri Ağızlarından Derlemeler Metin – İnceleme (Sarıkavak – Sarıçkoyacı – Topaklı – Zebil)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Timuroğlu, Ayla: **Sait Faik'te Deyimler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.

- Togay, Yetkin: **Eşrefoğlu Rumi'nin Müzekki'n Nüfus Adlı Eserinin 66 b – 80 a Varakları Arası Metin ve Fihristi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Toker, Şevket: **Ahmed Ağaoğlu'nun “Türk Yurdu” Dergisi'nde Çıkan Makaleleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Topçu, Ayşe: **Tekkelerde Okunan Mersiyeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Topçu, İhsan: **Sürmene Ağzı ve Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Toprak, Ahmet: **Azerbaycan Dilinde Söz Düzeldici ve Söz Değiştirici Şekilciler. (Metin ve Sözlük)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Tuğcu, Reste: **Çenknâme'nin Transkripsiyonu ve Edebî Tahlilî**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1950.
- Tuğlu, Baykal: **Magosa Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Tulum, M. Mahur: **Özbekçe <<Rustem>> Destanı (Giriş – Notlar – Metin – İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1991.

- Tulum, Yelda: **Kazak Halk Hikâyeleri (Metin, Sözlük, Notlar)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1992.
- Tuna, Hidayet: **Mevlid'e Eklenen Hikâyeler (Metin – İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Tuncel, Uğur: **Sürelî Yayınlardaki Masallarla İlgili Çalışmaların Açıklamalı Bibliyografyası**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.
- Tuncer, Mehmet: **Sait Faik Abasıyanık'ın Eserlerinde Halk Edebiyatı Unsurları Üzerine Bir İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Tunç, Yakup: **Çorum'un Alaca Kazası ve Yöresi (Kızkaraca, Çopraşık, İbrahim, Manışar, Dona, Söğütözü, Yeniköy, Hışır, Yağlıçal, Canikli) Ağzları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Tunçer, Başak: **Kutadgu Bilig İndeks (T – Z)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Turak, Mücevher: **Yunus Emre**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Turan, Cemal: **Gaziantep Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.

- Turan, Selahattin: **Siirt Ağı (Özellikleri, Örnekler ve Sözlük)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Turhan, Emin Ali: **Sarayönü Ağı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Turşucu, Hüseyin: **Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanlarında Ev İçi Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998.
- Türel, Zeki: **Fethiye'nin Seki, Ceylan ve Erenköy Köyleri Ağzları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Türker, Edibe: **Kıbrıs Ağı ve Grameri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Türkmen, Funda: **Samiha Ayverdi'nin Eserlerinde İstanbul Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.
- Türksever, Zeynep: **Türk Halk İnançlarında Şehitlik Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme: Edirnekapi Örneği**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
- Tüylek, Ali: **Söke'de Çepni Ağı İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Tüzün, Nezahat: **Nedim'in Kasidelerinde (Efsanevi Kahramanlar ve Mahalli Hayat)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1944.

- Uçar, İbrahim Ünsal: **Bir Öğüt Risalesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Uçar, Saliha Şükran: **Mevlevilik Üzerine Küçük Bir Çalışma**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1945.
- Uçar, Ümit: **Sürmene Ağzının Fonetik ve Morfolojik Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Uğur, Bayram: **Orta Toroslar Yörük Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Ulu, Emin: **Tokat Almus Köyleri (Babaköyü, Çevreli, Ormandibi, Fenk) Ağız Derlemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Uluslan Öztürkmen Evrim: **Avrupa Birliği - Türkiye İlişkileri Bağlamında Karikatürle Mizah Yaratma Eylemi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2017.
- Ural, Orhan Ş. : **Halk Şiirinde Ölüm Temi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Usbeck, Hedwiğ: **Türklerde Musiki Aletleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1967.
- Uslu, Yaşar Kaya: **Samsun Çarşamba Dil İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.

- Uşdi, Naci: **Eşrefzade Şeyh Abdullah – Er Rumi’nin Divanının 13 a – 26 b Varak Arası Transkripsiyonlu Metin ve İndeks İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Uyanık, Harun: **Kars Vilayeti Kaza, Nahiye ve Köy Toponomisi (Yer Adları)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Uyanık, Nİlgün: **Tahir ile Zühra Metin, İndeks (K – Z)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Uyanlar, Burhan: **Antalya’nın Kuzey Yayla Köyleri (Dağ, Bademağacı, Akkoç, Çukurca, Garibce, Çomaklı) Ağızları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Uyaniker, Nursel: **Eyüp Sultan Türbesi Etrafında Teşekkül Eden Efsanelerin Tespiti ve İncelenmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2010.
- Uygun, Rasime: **Türk Kavimleri Üzerinde Çalışmalar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1945.
- Uysal, Hasan: **Erzurumlu Emrah ve Şiirleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Uzcan, Nimet: **Kâtibi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1947.
- Uzun, Kemal: **Akçaabat Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.

- Uzun, Şahin: **Görelle Ağız İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Ünal, Ali: **Kastamonu – Çatalzeytin Hacıreis Köyünden Derlemeler ve Dil Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Ünal, Ümmet: **Niyazi Ahmet Banoğlu'nun Eserlerinde İstanbul Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.
- Ünlü, H.Hüseyin: **Eski Türk Atasözleri: Konularına Göre Tasnif ve Bugün Kullanılanlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), 1974.
- Ünsal, Gizem: **Ramazanda Söylenen Mani Fasıllarını İçeren Eserlerin Folklorik Bakımından Değerlendirilmesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.
- Üstündağ, Bulut: **Türkiye ve Fas Düğünlerinin Halkbilimi Uygulamaları Açısından Karşılaştırılmalı Sosyolojik İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.
- Üzgör, İsmail: **Bakü Ağızı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Üzkeser, Erhan: **Yunus Emre Divanı'nın (Bursa Nüshası) Transkripsiyonlu Metni**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.

- Vidinli, Yasemin: **Sandıklı Ağzlarından Derlemeler: Metin ve İnceleme**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1976.
- Vural, Faruk: **Bismil Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Vural, Ömer: **Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Altı Eserinde Argo Sözlere, Deyimler ve Küfürler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1971.
- Yağmur, Fahriye: **Kayseri Yöresi Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Yağmur, Memduh: **Avşarlar ve Avşar Düğünü Belgeseli**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1993.
- Yanardağ, İffet: **Azeri Türkçesiyle Azeri Folkloru**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Yancar, Mehmet: **Urfa Halk Mani Ve Türkülerinden Seçmeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Yardım, Emine Seval: **Menkıbe ve Menakıbnamelerle İlgili Eserler İçin Açıklamalı Bir Bibliyografya Denemesi (1928 1998)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999.
- Yavan, Nazım: **Tirebolu ve Görele Ağız İncelemesi (Karşılaştırma)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.

- Yavaş, Hüseyin: **17. Yüzyıl Halk Şiirinde Şehir**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Yavuz, Gülhan: **Sivas Ağzının Fonetik Ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1955.
- Yavuzer, Neriman: **İbrahim Hakkı'nın Marifetname'deki Tasavvuf Anlayışı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1948.
- Yazar, Mualla: **Azerbaycan Halk Bayatıları ve Fonetik İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Yazıcı, Nevin: **Hüseyin Rahmi'de Argo**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1961.
- Yazıcı, Tahsin: **İbrahim Gülşeni ve Tarikatı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1992.
- Yediyıldız, Zühal: **Fuat Köprülü'nün (1913 – 1916) İkdâm, Tanin, Tasvir-i Efkâr Gazetelerindeki Makaleleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.
- Yeğüralp, Gülperi: **Konya Ağzının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Yellice, Muharrem: **Türk Töresi Transkripsiyon ve İndeksi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.

- Yener, İbrahim: **Malatya Ören Ağızı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Yenibal, Selahattin: **Kırklareli Ağızı ve Hususiyetleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Yenikurtuluş, H. Mehmet: **Rize Pazar Ağızı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Yıldırım, Dursun: **Hamdullah Hamdi Mevlid-i Nebi: Metin-İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1968.
- Yıldırım, M. Latif: **Mardin İli Midyat İlçesi – Doğançay Köyü Ağız Özellikleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Yıldırım, Yusuf: **Ziya Gökalp Hakkında 1914 – 1925 Yılları Arasında Yazılan Makaleler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1972.
- Yılğör, Asuman: **On Yedinci Yüzyıl Halk Edebiyatında Çiçek**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1981.
- Yılmaz, Ali: **Taşköprü Ağızının Fonetik ve Morfolojik Tetkiki**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.

- Yılmaz, Ayşe Arzu: **Türk Masalları ile İlgili Kitapların Halk Bilimi Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirmesi (1928-2002)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.
- Yılmaz, Sırrı: **Sivas – Kangal Kalkım Ağı Üzerine Bir Dil İncelemesi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1974.
- Yılmaz, Şükriye: **Ebu'l Gazi Bahadır Han Şecere-i Terakime (Metin – İndeks)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1970.
- Yılmaz, Zeki: **Kırım Türklerinin Ağzlarından Derlemeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Yollu, Ayşe: **Dede Korkut Kitabının Onomastik Yapısı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1969.
- Yurdakul, Hakkı: **Tarsus - Toros Türkmenleri Ağı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1975.
- Yurdakul, Necla: **Tevârih-i Âl-i Selçuk (147 a – 153 b) Metin, Nüsha Farkları, İndeks**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1978.
- Yurdanur, Cengizhan: **Milli Mücadele Devrinde Türk Şiiri Türk Şiiri I: (1919 - 1920) İnceleme – Metin**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1980.

- Yüce, Adile Yasemin: **Mehmet Fuat Köprülü'nün Makaleleri 1917**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1979.
- Yüce, Nuri: **Tırtar Keşli Ağzı (İçel) Dil ve Gramer Hususiyetleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1967.
- Yürükoğlu, Fikret: **Edip Harabi'nin Hayatı ve Eserleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1945.
- Zaim, Esat Alim: **Yunus Emre Divanı (Eski Harflerle Matbuu Divanının Transkripsiyonu)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1973.
- Zeren, Münevver Ebru: **Manihaizm ve Budizm'in Uygurların Kültür Hayatına Etkileri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2015.
- Zeytinoğlu, Sezen: **Erzin (Yeşilkent) Ağzı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1977.
- Ziya, Ahmet: **Yusüf ve Zeliha**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1930?.
- ... , Hadiye: **Türk Edebiyatında Hikâye**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1931.
- , Hatice: **Süleyman Çelebi ve Mevlûdû**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1931.

... , Hayyampur: **Kıyafetnameler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1941.

... , Melahat: **Berlin Devlet Kütüphaneleri Şark Yazmaları Arasında Saz Şairleri Mahsulleri**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1937.

... , Sermiha **Surnameler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tez (Bitirme), İstanbul, 1934?.

YAZAR İNDEKSİ

A

Abdülkadiroğlu, Nuran, 21
Acan, Gülay, 25
Acar, Cemal, 26
Açıkgöz, Halil, 29
Ağlamaz, Emine, 30
Ahmet, Kemal, 33
Ahmet, Şükrü, 36
Akalın, L. Sami, 1421
Akarca, Halid, 38
Akbalık, Esra, 1435
Akçam, Harun, 1441
Akçam, Zeki, 1140
Akdaş, Ömer, 40
Akgün, Sehavet, 45
Akgün, Ümit, 49
Akın, Hikmet, 45
Akınlı, A.Hamid, 53
Akkaş, Eryılmaz, 58
Akkay, Musaliha, 60
Akkaya, Mustafa, 63
Akkaya, Yılmaz, 64
Akpınar, Vahap, 65
Aksu, Beyhan, 68
Aktan, Bülend, 70
Aktüccar, Halil, 72
Akün, Ömer Faruk, 77
Aksüt Çobanoğlu, Seda, 1144
Aktemur, Halil İbrahim, 80
Aktuna, Hüseyin, 81

Aktürk, Sema, 1151
Aktüzel, Sevim, 84
Akverdi, Hatice, 85
Ala, Alaattin, 89
Alaca, Ahmet Ziyaettin, 91
Alacahan, Halis, 94
Alantepe, İsmail, 1155
Alangu, Tahir, 95
Aldemir, Sami, 99
Ali, Halil, 102
Aliş, Mehmet Ali, 105
Aliç, Fulya, 1163
Alp, Nazmi, 106
Alparslan, Ali, 1446
Alpay, Sadık, 109
Altınapa, Kamil, 113
Altıok, Vedia, 116
Anıl, Çiğdem, 119
Apaydın, İskender, 120
Aratan, Ekrem Ural, 124
Arısoy, Hatice, 125
Arısoy, İbrahim, 127
Arslan, Emin, 129
Arslan, Eser, 133
Arslan, Muzaffer, 135
Artun, Erman, 136
Asaad, Nadhim, 1167
Aslan, Ferhat, 1177, 1448
Aşık, Bilal, 140
Atalay, Mehmet, 142

Ateş, Mustafa, 144

Attar, Mehmet, 5

Avcı, İsmet, 146

Avunduk, Nalan, 148

Ayan, Çiğdem, 1184

Ayan, İbrahim, 150

Aybars, Nevin, 153

Aycan, Enver, 156

Aydemir, Gül Ayşe, 157

Aydın, Eda, 1188

Aydın, Leman, 159

Aydındağ, Barış, 1193

Aygün, Yusuf, 160

Aykaç, Özden, 163

Aytekin, Nuran, 164

Aytekin, Nurkan, 167

Aytekin, Sabiha, 170

Aytemiz, İhsan, 171

Ayyıldız, Fatma, 173

B

Baba, Mustafa Okan, 178

Bağcı, Ruhşan, 182

Bahadır, Erdal, 183

Bapaeva, Janyl Myrza, 1453

Baranoğlu, Şahin, 184

Barlas, Nesrin, 187

Barut, Nuri 190

Başegmez, Armağan, 193

Başoğlu, Şenay, 195

Başol, Muammer, 198

Baştuğ, Rasim, 200

Batı, Ali, 202

Batu, Setenay, 204

Baykara, Rusuhi, 7

Baykent, Saliha, 206

Bayramoğlu, Yusuf Okan, 1199

Baysal, Hatice, 209

Bek, Kemal, 214

Belikırık, Olcay, 218

Belkıs, Nedim, 221

Benderli, Güneş, 223

Berin, Şaziye, 226

Bestili, İlhami, 228

Beyzadoğlu, Yusuf Ziya, 229

Bilgegil, M. Kaya, 234

Bilgi, Mehmet, 236

Bolulu, Handan, 237

Bolum, Necati, 240

Boratav, Pertev Naili, 242

Bozbıyık, Ahmet, 245

Bozok, Ahmet Cengiz, 249

Böke, Mustafa Nihat, 251

Böke, Rıfat, 253

Budak, Ali, 254

Bülbül, Saliha, 257

Büyükgüngördü, Zılmah, 259

C

Cahit, Adnan, 260

Can, Gülistan, 264

Cantaş, Yıltan, 265

Cengiz, İlbeyi, 267

Cengiz, Selçuk, 269

Cevahir, Abdullah, 272
Ceylan, İsmail, 277
Cırık, Mehmet Ali, 278
Cihangir, Sönmez, 279
Cinali, Ahmed Halid, 282
Cinoğlu, Tuncay, 284
Contuk, Mehmet Ali, 289
Ç
Çakan, Emel, 292
Çakıl, Perihan, 294
Çakmak, Ümran, 296
Çaldağ, Ekrem, 298
Çalışkan, Hatice, 301
Çapan, Canan, 302
Çatak, Orhan, 304
Çelik, Ayhan, 307
Çelik, C. Ergun, 308
Çelikel, Ekrem, 309
Çetin, Nagihan, 1460
Çetin, Ömür, 313
Çetinkaya, Nihat, 322
Çiftçi, Dilek, 325
Çıglık, Hikmet, 1468
Çoban, İsmail, 326
Çoşkun, Ahmet, 329
D
Defne, Zeki Ömer, 331
Demir, Abdülkadir, 334
Demirbaş, Güzin, 335
Demirel, Ali, 336
Demirkan, Abdülkadir, 337

Deniz, Emel, 338
Denkalp, Sulhiye, 340
Dereli, Günsel, 342
Derin, Sevgi, 343
Dilemre, Meral, 344
Dizici, Nükhet, 347
Doğan, Ahmet, 349
Doğan, Meltem Deniz, 1201
Doğan, Muhammed Nur, 351
Doğramacı, Baha, 353
Dolakay, Cahide, 355
Dolu, Halide, 358
Doluoğlu, Aydın, 377
Doni, Hasan, 380
Dora, Hüseyin, 386
Dora, Mualla, 389
Dönmez, Şehmus, 390
Duran, Hülya, 393
Durmuş, Şuayp, 394
Duruel, Üstün, 395
Duyar, Erdal, 398
Düzgün, Suna, 400
E
Edgüder, Neriman, 402
Eğri, Sadettin, 404
Ejder, Güzin, 405
Eke, Günsel, 407
Eke, Nerime, 409
Ekinci, Mustafa, 414
Ekim Okcu, Ayşe Leyla, 1207
Elçin, Şükrü Murat, 416

Emeksiz, Abdülkadir, 1213,1482

Emir, Sabahat, 418

Eraslan, Bayram, 420

Eraslan, Mehmet, 422

Erbay, Fevzi, 426

Erçikli, Sema, 427

Erden, Mehmet, 429

Erdim, Zekeriya, 432

Erdir, Fadime Gül, 435

Erdoğan, Barış, 436

Erdoğan, Beyhan, 440

Erdoğan, Emel, 442

Erdoğan, Oğuz, 1488

Erendor, Nermi Esat, 444

Ergenekon, Adalet, 452

Ergin, Muharrem, 1494

Ergin, Oktay, 454

Ergun, Sabiha Nur, 455

Ergüder, Reyhan, 456

Erol, Ayşe, 460

Eroğlu, M. Mustafa, 462

Ersoylu, Halil, 463

Erşen, Afife Berin, 464

Ertekin, Fazlı, 467

Ertekin, Nevin, 469

Erten, S. Münür, 1498

Ertuğrul, Necati, 470

Erturan, Elmas, 473

Eryılmaz, Hacer, 474

Esimek, Derviş, 477

Esin, Osman, 478

Etem, İbrahim, 481

F

Fevzi, Hasan Sarper, 483

Filizok, Rıza, 1510

G

Geçmen, Cemil, 484

Gezici, Reyhan, 490

Gider, E. Nihal, 491

Giritli, Yıldız, 492

Gök, Fehmi, 494

Göksu, Sevinç, 498

Göl, Saadet, 499

Görgülü, Ahmet Uğur, 500

Gül, Rıza, 503

Güler, Dede, 505

Gülmeden, Nevhis, 506

Gülseren, Cemil, 509

Gültekin, Sunay, 511

Gültekin, Türkay, 513

Gümrükçüoğlu, Neriman, 515

Gümüştas, Mehmet, 516

Günay, Mehmed, 518

Güncü, Salih, 521

Güneş, Mehmet Şevki, 523

Güneş, Musa, 525

Güney, Hakkı, 526

Güney, Mahir, 528

Güney, Mehmet, 531

Güngör, İrfan, 532

Güngör, Necati, 534

Güngör, Ömer, 536

Güngördü, Erol, 540

Güralp, Temel, 541

Gürcan, Servet, 543

Gürçay, A. Serpil, 545

Gürel, Mustafa, 547

Gürer, Bahir, 549

Gürler, Nebahat, 554

Gürman, Bedia, 557

Gürsoy, Ayten 560

Gürsu, Uğur, 1514

Güvel, Fuat, 562

H

Hafız, Nimetullah, 1527

Hakkı, Güney, 564

Hamarat, Zehra, 1217, 1534

Hamzaoglu, Bilgi, 565

Hamzaoglu, İnci Sevim, 566

Hasan, Hamdi, 1540

Hasan, Sıdıka, 568

Hashalıcı, Sabit, 569

Hassan, Hussin Shahbaz, 1544

Hatem, Mehmet, 570

Hekimoğlu, Saim F., 572

Hız, Nursel, 573

Hidayetoğlu, Ahmet Salahaddin, 575

Horasan, İbrahim, 578

Hoşgör, Halide, 580

I

Ilıcak, Gamze Nezire, 1225, 1548

Işık, Ercan, 583

Işıklar, Sabiha, 586

İ

İban, Halil, 592

İbragimova, Adelya, 1230

İkiz, Ayşenur, 1237

İkizoğlu, Şevki, 594

İlaslan, Serap, 1243

İleri, Canan, 1559

İlhan, Esat, 596

İnan, Uğur, 597

İto, Kiyoko, 1247, 1578

İzler, Aynur, 599

J

Jarkimbayeva, Ayman, 1250

K

Kaçar, Ersan, 600

Kadıoğlu, Sezai, 603

Kâhyaoğlu, Arif, 605

Kâhyaoğlu, Ayfer, 607

Kahyaoğlu, İhsan, 609

Kalkan, Mehmet, 610

Kalyon, Nurettin, 612

Kalyoncuoğlu, Sevgi, 613

Kanber, Enver, 617

Kankılıç, Verdi, 620

Kaplan, Mehmet, 9

Kaplan, Raşit, 622

Kaptanoğlu, Leman, 624

Kara, Berna, 627

Kara, Necati, 631

Karabaki, Mehmet, 634

Karabaş, Yılmaz, 635

Karaca, Murat, 1255
Karacabey, Semiha, 637
Karaçak, Zafer, 640
Karadeniz, Fikret, 642
Karadeniz, Hakkı, 653
Karagöz, D. Ali, 654
Karakurt, Sema, 655
Karasu, Mehmet, 659
Kaya, Ahmet, 662
Kaya, Doğan, 664
Kaya, Necati, 665
Kaya, Timur, 668
Kayabal, Enver, 669
Kayapınar, Cansever, 1258
Kayı, Hilal, 10
Kazak, Nazan, 671
Kelleci, Abdurrahman, 672
Kemahlı, Kemal, 673
Kendirci, Birsan, 676
Kesmeci, Ahmet Musab, 1263
Kıhtır, Nesrin, 678
Kılıç, Meliha, 1267
Kılıç, Zeki, 682
Kılıçkaya, Derya, 1588
Kılıçoğlu, Muzaffer, 684
Kılıklı, Ali, 688
Kızar, Raife, 691
Kızılkurt, Mehmet, 692
Kiper, Ayfer, 694
Kiraz, Ramazan, 695

Koç, Mehmet, 698
Koçak, Gürbüz, 701
Kodal, Yalçın, 702
Kolan, Feruze, 704
Kolkır, Nuri, 705
Korkut, Huriye, 708
Köksöken, Şule Nurhayat, 711
Köseoğlu, Birsan, 712
Köseoğlu, M. Reha, 713
Kriye, Amine, 1273
Kudayal, Bedrünnisa, 11
Kufralı, Kasım, 1596
Kuman, Aysel, 715
Kurgan, Nevhiz, 717
Kurukafa, Vedat, 719
Kurul, Kâmil, 721
Kutlu, Şemsettin, 13
Küçükdagılkan, Ali, 723
M
Macun, Mine, 1279
Mahirşen, Memduh, 724
Malak, Sefer, 726
Mataracı, Yaşar, 727
Mollaoğlu, Mehmet, 730
Moral, Emine, 731
Morina, İrfan, 1598
Moyunçur, Behice, 15
Muğulkoç, Gülden, 732
Mutluay, Rauf, 735
Müftügil, Fitnat, 738

N

Nail, Ali, 743

Narin, Meftun, 744

Necati, Gülgün, 746

Numan, Sırrı, 747

Nurettin, Piraye, 750

Nurioğlu, Nuri, 751

O

Ochirova, Bairma, 1602

Ok, Cemil, 755

Oktay, Sezin, 1284

Okuyucu, Cihan, 763

Orhon, Aysel, 766

Oruç, Sait, 770

Oruç, Veysel, 773

Oy, Aydın, 778

Ö

Öğretici, Emel, 783

Öksüz, Ahmet, 785

Öner, Mehmet, 787

Öner, Sakin, 789

Öner, Tülin, 792

Özbek, Mehmet Avni, 793

Özbent, İkbâl, 797

Özcan, Özden, 798

Özcan, Saim, 802

Özcan, Türkün, 804

Özçelik, Lâmia, 805

Özdemir, Ahmet, 806

Özdeneri, Doğan, 808

Özel, Perihan, 809

Özen, Nami, 811

Özer, Memiş, 814

Özer, Nurullah, 815

Özgenç, Gürsel, 817

Özgürel, Mesude, 819

Özkan, Ayşe, 820

Özkan, Bedriye, 822

Özkan, Fahri, 825

Özkan, Semra, 826

Özkaya, Ayten, 828

Özkul, Saime, 834

Özokutan, Türkan, 1289

Özpınar, Kemal, 849

Öztañ, Meral, 851

Özten, Ali Sait, 852

Öztürk, Hatice Ruhan, 854

Öztürk, Hayrettin, 856

Özuslu, Şenay, 857

Özyiğit, Nuran, 859

P

Parmaksız, Seda, 860

Peker, Ahmet, 862

Peksel, Yıldırım, 865

Pekolcay, Necla, 1607

Pellegrini, Cristina, 1308

Peşekersoy, Ruziye, 869

R

Rahmi, Mebrure, 871

Receb, A., 873

Refik, Selim, 875

S

Saatçi, Nazan, 877
Sağanak, Gözde, 879
Sağdıç, Hayrettin, 1318
Salih, Ahmet Ve Erüz, Erdoğan, 881
Sarhanlı, Mehmet, 882
Sarı, Kezban, 886
Sarıçam, Hüseyin Avni, 888
Sarıkaya, Songül, 889
Sayboğa, Yıldız, 892
Sayım, Semiha, 17
Sert, Ali, 893
Sertoğlu, Midhat, 18
Seven, Murat, 895
Seven, O. Bedreddin, 898
Sevük, Mustafa Doğan, 900
Seyidoğlu, Bilge, 1610
Seyirci, Hüseyin, 903
Sezik, Hayri, 905
Sezik, Refika, 908
Shamsizadehmaleki, Maliheh, 1323
Sinangil, İlhan, 909
Sıvacı, Bülent, 913
Soysev, Necla, 917
Sunar, Altan, 917
Sümer, Günsel, 919
Süslüoğlu, Neriman, 920
Sütçü, Zülküf, 922
Ş
Şahinalan, Mehmet, 924

Şahinbaşkan, Türkan, 925
Şahinoğlu, Duranali, 928
Şaylan, Meserret, 930
Şeker, Mustafa, 932
Şimşek, Neriman, 934

T

Tabaş, Canan, 935
Taçyıldız, Belkıs, 938
Tamir, Ferhat, 939
Tamtürk, Nejat, 940
Taş, Ahmet, 942
Taşcı, Mehmet Ali, 943
Taşdiken, Mehmet, 947
Taşer, Nuray, 950
Taşkın, Hicriye, 952
Taşkın, Üzeyir, 954
Tataroğlu, Elif Tuba, 1328
Tekin, Erol, 956
Tekin, Hıdır, 1335
Tepeköy, İrfan, 958
Terkoğlu, M. Aslan, 960
Terzioğlu, Feriştad, 961
Tezeren, Ziver, 962
Tıkır, Salih Ziya, 964
Timuroğlu, Ayla, 969
Togay, Yetkin, 971
Toker, Şevket, 973
Topçu, Ayşe, 974
Topçu, İhsan, 976
Toprak, Ahmet, 980

Tuğcu, Reste, 981
Tuğlu, Baykal, 983
Tulum, M. Mahur, 1344
Tulum, Yelda, 1346
Tuna, Hidayet, 984
Tuncel, Uğur, 1347
Tuncer, Mehmet, 1353
Tunç, Yakup, 986
Tunçer, Başak, 988
Turak, Mücevher, 989
Turan, Cemal, 991
Turan, Selahattin, 994
Turhan, Emin Ali, 996
Turşucu, Hüseyin, 1360
Türel, Zeki, 999
Türker, Edibe, 1001
Türkmen, Funda, 1369
Türksever, Zeynep, 1377
Tüylek, Ali, 1005
Tüzün, Nezahat, 1008
U
Uçar, İbrahim Ünsal, 1010
Uçar, Saliha Şükran, 1012
Uçar, Ümit, 1014
Uğur, Bayram, 1019
Ulu, Emin, 1020
Ulusan Öztürkmen, Evrim, 1613
Ural, Orhan Ş., 1024
Usbeck, Hedwiğ, 1028
Uslu, Yaşar Kaya, 1029
Uşdi, Naci, 1031

Uyanık, Harun, 1032
Uyanık, Nilgün, 1035
Uyanıker, Nursel, 1619
Uyanlar, Burhan, 1036
Uygun, Rasime, 1039
Uysal, Hasan, 1041
Uzcan, Nimet, 1042
Uzun, Kemal, 1044
Uzun, Şahin, 1046

Ü

Ünal, Ali, 1049
Ünal, Ümmet, 1383
Ünlü, H.Hüseyin, 1051
Ünsal, Gizem, 1393
Üstündağ, Bulut, 1399
Üzgör, İsmail, 1052
Üzkeser, Erhan, 1053

V

Vidinli, Yasemin, 1054
Vural, Faruk, 1057
Vural, Ömer, 1059

Y

Yağmur, Fahriye, 1060
Yağmur, Memduh, 1405
Yanardağ, İffet, 1061
Yancar, Mehmet, 1062
Yardım, Emine Seval, 1410
Yavan, Nazım, 1064
Yavaş, Hüseyin, 1067
Yavuz, Gülhan, 1070
Yavuzer, Neriman, 1071

Yazar, Mualla, 1073
Yazıcı, Nevin, 1075
Yazıcı, Tahsin, 1077
Yediyıldız. Zühal, 1078
Yeğüalp, Gülperi, 1079
Yellice, Muharrem, 1082
Yener, İbrahim, 1084
Yenibal, Selahattin, 1086
Yenikurtuluş, H. Mehmet, 1087
Yıldırım, Dursun, 1090
Yıldırım, M. Latif, 1092
Yıldırım, Yusuf, 1094
Yılgör, Asuman, 1095
Yılmaz, Ali, 1097
Yılmaz, Ayşe Arzu, 1414
Yılmaz, Sırrı, 1100
Yılmaz, Şükriye, 1103
Yılmaz, Zeki, 1105
Yollu, Ayşe, 1106
Yurdakul, Hakkı, 1108
Yurdakul, Necla, 1110
Yurdanur, Cengizhan, 1111
Yüce, Adile Yasemin, 1113
Yüce, Nuri, 1115
Yürükoğlu, Fikret, 1120
Z
Zaim, Esat Alim, 1122
Zeren, Münevver Ebru, 1625
Zeytinoğlu, Sezen, 1124
Ziya, Ahmet, 1125
(?), Hadiye, 1127
(?), Hatice, 1129
(?), Hayyampur, 1130
(?), Melahat, 1132
(?), Sermiha, 1136